

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**DÎVÂNÜ LÜGATİ' T TÜRK' TEKİ İSİMLERLE
ANADOLU AĞIZLARINDA ORTAKLAŞAN İSİMLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gonca KIZILKAYA

**Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı: Yeni Türk Dili**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Zikri TURAN

TEMMUZ - 2010

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

DÎVÂNÜ LÜGATİ' T TÜRK' TEKİ İSİMLERLE
ANADOLU AĞIZLARINDA ORTAKLAŞAN İSİMLER

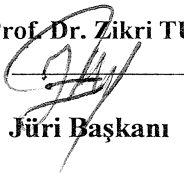
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gonca KIZILKAYA

Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı: Yeni Türk Dili

Bu tez 09/07/2010 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Zikri TURAN

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

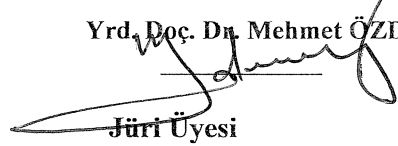
Prof. Dr. Vahit TÜRK

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖZDEMİR

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Gonca KIZILKAYA

15.05.2010

ÖNSÖZ

Bu çalışma Dîvânü Lügati't Türk'teki isimlerle sınırlı olarak söz varlığımızın geçmişten günümüze Türkiye Türkçesi' nde ne kadarının korunup ne kadarının değişerek bugünkü Türkiye Türkçesi' ne ulaştığını tespit edebilmek amacıyla yapılmıştır. Daha önce aynı amaçla Dîvânü Lügati't Türk'teki fiillerin çalışma konusu yapılmış olmasının (Topçu, 2006) bu çalışmanın hareket noktalarından birini teşkil ettiğini belirtmek isterim. Böylece konumuzun adını da "Dîvânü Lügati' t Türk' teki İsimlerle Anadolu Ağzlarında Ortaklaşan İsimler" olarak tespit ettik.

Bu çalışma başlıca Ses Bilgisi ve Sözlük kısımlarından oluşmaktadır.

Bu tez çalışmasının belirlenen sınırlarına ve bu sınırlar çerçevesinde elde edilen sonuçlarına giriş bölümünde yer verilmiştir.

Ses Bilgisi bölümünde ses olayı geçirmeden günümüze kadar ulaşmış olan isimler ve ortaklaşan isimlerin geçirmiş olduğu ses olayları tespit edilmiştir.

Sözlük bölümünde Dîvânü Lügati't Türk'teki isimlerin Anadolu ağzlarındaki karşılıkları, başta Derleme Sözlüğü olmak üzere ağız çalışmalarında taranıp kullanım yerleriyle beraber kaydedilmiştir.

Şekil bilgisi ve anlam bilgisi çalışılması düşünülmüş olmakla birlikte çalışmanın sınırlı imkanları nedeniyle bu çalışmanın konusu olamamıştır. Çalışmamızın ekinde sunulmuş olan Anlam Bilgisi çalışması bu konuyla ilgili bir cevap içermemektedir. Çünkü, çalışmaya bir katkı sağlamamakla beraber Dîvânü Lügati't Türk'teki ortaklaşan kelimelerin Anlam Bilgisi ile ilgili merakımızı, çalışmayı okuyacak kişilere yansıtmak amacıyla sınırlı sayıdaki kelimeler üzerinde yapılmıştır.

Çalışmamız süresince moralimi yüksek tutmamı sağlayan ve elinden gelen yardımı esirgemeyen hocam Prof. Dr. Zikri Turan' a teşekkürü bir borç bilirim.

Gonca KIZILKAYA

15.05.2010

İÇİNDEKİLER

İŞARETLER	iii
KISALTMALAR	iv
TABLO LİSTESİ	viii
ÖZET	ix
SUMMARY	x

GİRİŞ	1
Çalışmanın Konusu	1
Çalışmanın Amacı	1
Konuyla İlgili Çalışmaların Durumu	1
Çalışmada Kullandığımız Kaynaklar ve Yöntem Hakkında	6
SES BİLGİSİ	11
1. Ses Olayı Geçirmeyen Ortak İsimler	13
2. Ses Olayları	19
2.1. Ünlülerde İncelme	19
2.2. Ünlülerde Kalınlaşma	29
2.3. Ünlülerde Genişleme	37
2.4. Ünlülerde Daralma	48
2.5. Ünlülerde Düzleşme	60
2.6. Ünlülerde Yuvarlaklaşma	76
2.7. Ünlü Uzaması	88
2.8. Benzetme	90
2.8.1. Ünsüzlerde Benzetme	90
2.8.2. Ünsüzlerde Benzetme	108
2.9. Yutulma	109
2.9.1. Ünlü Yutulması	109
2.9.2. Ünsüz Yutulması	110
2.10. Düşme	118
2.11. Türeme	120
2.11.1. Ünlü Türemesi	120

2.11.2.Ünsüz Türemesi	122
2.12. Göçüşme	125
2.12.1.Ünlü-Ünsüz Göçüşmesi	125
2.12.2.Ünsüz-Ünsüz Göçüşmesi.....	126
2.13. Büzülme	128
2.14. Derilme	130
2.15. Erime Sonucu Ünlü Karşılaşması	132
2.16. Ötümlüleşme.....	132
2.17. Ötümsüzleşme.....	173
2.18. Sızıcılaşma.....	186
2.19. Patlayıcılaşma	214
2.20. Geçişme	216
2.21. Erime	225
2.22. Ünsüz Kaynaşması	239
2.23. Ünsüz Ayrışması	240
2.24. Damaklılaşma	246
2.25. Dudaklılaşma	247
2.26. Başkalaşma	248
2.27. İkizleşme	248
2.28. İkileşme	251
2.29. Tekleşme	254
2.30. Nazalizasyon	271
Sözlük Hazırlanırken Uyulan Kurallar	273
SÖZLÜK	275
SONUÇ	819
ANLAM BİLGİSİ AÇISINDAN ÖRNEKLEME YOLUYLA BİR	
DEĞERLENDİRME	853
KAYNAKLAR	863
ÖZGEÇMİŞ	867

İŞARETLER¹

- > : Gösterdiği yönde gelişmeyi gösterir.
- :
- # : Her iki şeklin, sadece, birbirini karşıladığına işaret eder.
- # : Bir sesin başında kelime başını, sonunda kelime sonunu gösterir.
- / : Bir ünsüzden sonra gelirse kök hecesinden sonraki durumunu, bir ekin sesleri arasına girerse, o seslerin birbirinin yerine geçtiğini belirtir.
- V : “Ünlü” teriminin formüllerdeki ifadesidir.
- K : “Ünsüz” teriminin formüllerdeki ifadesidir.

¹ Zikri TURAN, (2006) , *Artvin İli Yusufeli İlçesi Uşhum Köyü Ağzı*, TDK Yay: 862, Ankara

KISALTMALAR

Ada.:	Adana
Adı.:	Adıyaman
Af.:	Afyonkarahisar
Ağ.:	Ağrı
Ama.:	Amasya
Ank.:	Ankara
Ant.:	Antalya
Ar.:	Artvin
Ay.:	Aydın
Ba.:	Balıkesir
Bil.:	Bilecik
Bn.:	Bingöl
Bt.:	Bitlis
Bo.:	Bolu
Brd.:	Burdur
Brs.:	Bursa
Çkl.:	Çanakkale
Çkr.:	Çankırı
Çr.:	Çorum
DS:	Derleme Sözlüğü
Dz.:	Denizli
Dy.:	Diyarbakır
DLT.:	Dîvânü Lügati' t Türk

Ed.:	Edirne
El.:	Elazığ
Ezc.:	Erzincan
Ezm.:	Erzurum
Es.:	Eskişehir
Gaz.:	Gaziantep
Gr.:	Giresun
Gm.:	Gümüşhane
Gün. Bat. And.:	Güney Batı Anadolu
Hak.:	Hakkari
Hat.:	Hatay
Isp.:	Isparta
Ist.:	Istanbul
İç.:	İçel
İş.:	İlişkili, İlişkilendir, İlişkilendirilebilir
İz.:	İzmir
Kr.:	Kars
Ks.:	Kastamonu
Ky.:	Kayseri
Krk.:	Kırklareli
Krş.:	Kırşehir
Kc.:	Kocaeli
Kn.:	Konya
Kü.:	Kütahya

Mal.:	Malatya
Man.:	Manisa
Kmr.:	Kahramanmaraş
Mrd.:	Mardin
Mğ.:	Muğla
Mş.:	Muş
Nş.:	Nevşehir
Nğ.:	Niğde
Or.:	Ordu
Rz.:	Rize
Sk.:	Sakarya
Sm.:	Samsun
Sv.:	Sivas
Sr.:	Siirt
Sn.:	Sinop
Tk.:	Tekirdağ
To.:	Tokat
Tr.:	Trabzon
Tn.:	Tunceli
TTAS:	Türkiye Türkçesi Ağzları Sözlüğü
Ur.:	Urfa
Uş.:	Uşak
Vn.:	Van
Yz.:	Yozgat

Zn.:

Zonguldak

Tablo Listesi

Tablo 1	848
----------------------	-----

Tezin Başlığı: Dîvânü Lügâti't Türk' teki İsimler ile Anadolu Ağızlarında Ortaklaşan İsimler	
Tezin Yazarı: Gonca KIZILKAYA	Danışman: Prof. Dr. Zikri TURAN
Kabul Tarihi: 09/07/2010	Sayfa Sayısı: x (ön kısım) + 867 (tez)
Anabilim dalı: Türk Dili ve Edebiyatı	Bilim Dalı: Yeni Türk Dili
<p>Dîvânü Lügâti't Türk ile Anadolu ağızlarındaki isimlerden ne kadarının ortaklaştığını tespit etmek amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Bunun için de çalışmamıza Orta Türkçe döneminin en önemli çalışmalarından, Türkçenin ilk sözlüğü olan Dîvânü Lügâti't Türk kaynaklık etmiştir. Bugünkü Anadolu ağızlarının sözcük varlığını tespit için Derleme Sözlüğü ve haricindeki ağız çalışmalarından istifade edilmiştir.</p> <p>Öncelikle Dîvânü Lügâti't Türk'teki isimler tespit edilip ardından Anadolu ağızlarında muhafaza edilenleri tespit için Derleme Sözlüğü'nden yararlanılarak karşılaştırmalı bir sözlük oluşturulmuştur.</p> <p>Bu tez çalışması Ses Bilgisi ve Sözlük bölümlerini içermektedir.</p> <p>Ses Bilgisi kısmında karşılaştırmalı sözlükten yararlanarak ortaklaşan kelimelerin geçirdikleri ya da geçirmediikleri ses olayları tespit edilmeye çalışılmıştır. Çünkü seslere dayanan söz varlıklarının tarihi süreç içindeki geçirdiği değişim ancak ses olayları vasıtasıyla tespit edilebilir.</p> <p>Daha sonra ise ortaklaşan kelimelerin Anadolu' da görüldüğü yerler de belirtilerek Dîvânü Lügâti't Türk ile Derleme Sözlüğü'nün karşılaştırmalı sözlüğüne yer verilmiştir.</p>	
Anahtar Kelimeler: Dîvânü Lügâti' t Türk, Derleme Sözlüğü, İsimler, Ses Olayları.	

Title of the Thesis: Common Nouns in Dîvânü Lügâti't Türk and Anatolian Accents	
Author: Gonca KIZILKAYA	Supervisor: Prof.Dr. Zikri TURAN
Date: 09/07/2010	Nu. of pages: x (pre text) + 867 (main body)
Department: Turkish Language And Literature	Subfield: New Turkish Language
<p>This study was conducted to determine how many of the names collected in Divanü Lügat-it Türk with Anatolian Accents. Because of that reason the first dictionary of Turkish - Divanü Lügat-it Türk was sourced to this study. It's benefited from Derleme Sözlüğü and Accent studies to determine the presence of the Anatolian accent of today.</p> <p>Firstly the names in Divanü Lügat-it Türk determined and then a comparative dictionary formed by benefiting from Derleme Sözlüğü to determine the names in the Anatolian Accents.</p> <p>Our thesis includes Phonetics and Dictionary sections.</p> <p>In phonetics section it is tried to determine the changes or vice versa of common words' sound events by benefiting from comparative dictionary. Because the change and development through the process of vocabulary history only can be determined by sound events.</p> <p>A comparative dictionary placed by Derleme Sözlüğü and Divanü Lügat-it Türk with determining the placed those accents shown at Anatolia after Phonetics section.</p>	
Keywords: Dîvânü Lügâti't Türk , Derleme Sözlüğü, Phonetics, Nouns	

GİRİŞ

Dîvânü Lügati't Türk, Türk dilinin söz varlığının en önemli kaynakları arasında kendine has yeri olan bir eserdir. Bu öneminden ötürü eser pek çok çalışmanın konusu olmuş ve olmaya da devam etmektedir.

Çalışmanın Konusu

Bu çalışma “*Dîvânü Lügati't Türk’ teki İsimlerle Anadolu Ağzlarında Ortaklaşan İsimler*” i konu edinmiştir. Konuyu çalışma fikrinin oluşmasında, daha önce Dîvânü Lügati’ t Türk ile Anadolu ağzlarında ortaklaşan fiiller üzerinde bir yüksek lisans tezinin yapılmasının oynadığı rolü belirtmek isterim (Topçu, 2006). “Ortaklaşan” ifadesini kullanmamızın nedeni Topçu’nun da çalışmasında belirttiği gibi “Karşılaştırma sonucunda tespit edilen ortak unsurların bütün yönleriyle birbirlerini karşılayan unsurlar olmayıp ortaklık unsurlarının değişkenlik göstermelerini dikkate almak”tan ötürüdür.

Çalışmanın Amacı

Dîvânü Lügati’ t Türk’teki isimlerden hangilerinin Anadolu ağzlarının hangisinde, hangi ses yapısıyla devam ettiğini görmek çalışmamızın amacını oluşturmaktadır. Bunun için de ses bilgisi ve ses olaylarının tespiti yöntem olarak benimsenmiştir. Şekil bilgisi ve anlam bilgisi çalışmanın imkanları dahilinde bu çalışmanın konusu olamamıştır. Ancak başka bir çalışmanın konusu olarak ertelenmiştir.

Konuyla İlgili Çalışmaların Durumu

Bizim erişip inceleyebildiğimiz kadarıyla konu ile ilgili yapılan çalışmaların mahiyeti şudur:

Topçu'nun çalışmamıza fikir veren yüksek lisans tezinde (Topçu, 2006) Dîvânü Lügati' t Türk ile Anadolu ağızlarında ortaklaşan fiillerin karşılaştırmalı sözlüğü verilmiştir. Ayrıca buradaki fiiller ses bilgisi ve anlam bilgisi bakımından ele alınarak alanına katkı sağlayacak değerli bir çalışma sunulmuştur.

Hatice Korkmaz'ın hazırladığı “Dîvânü Lügati-t-Türk'teki Atasözlerinin Anlambilimsel Açıdan İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde Dîvânü Lügati' t Türk'teki savlara ve tercümelerine yer verdikten sonra bunları anlam bilim açısından incelemiştir. Ardından bunları konuları bakımından sınıflandırmıştır. Dîvânü Lügati' t Türk'teki savlarla Türkiye Türkçesindeki atasözlerinin karşılaştırmasını tablolarla ifade etmiştir. Sonuç bölümünde de savları gerçek, mecaz, hem gerçek hem mecaz anlam taşıyanlar olarak gruplandırmıştır.

Mustafa Soydan'ın “ Derleme Sözlüğünde Mersin ve Hatay İllerine Ait Kelimeler” adlı yüksek lisans tezi Mersin ve Hatay illerinin tanıtımıyla başlamıştır. Anadolu ağızları içinde bu illerin yerine ve bu illerle ilgili yapılan ağız çalışmalarına değinilmiştir. Bu illere ait kelimeler ses bilgisi açısından incelenmiştir. Ancak Soydan kelimeleri ses olayları bakımından incelerken “ ön seste, iç seste ve son seste” ifadelerini kullanmıştır. Soydan'ın böyle bir yol izlemiş olması çalışmasını metot ve içerik bakımından eksik bırakmıştır. Şöyle ki “iç ses”te olan bir ses iki vokal arasında da olabilir, kök ünlüsünden sonra da yer alabilir. Örneğin “paşa” kelimesindeki “ş” sesi hem iki vokal arasındadır, hem de kök ünlüsünden sonradır. Ya da “parlak” kelimesindeki hem “r” hem de “l” sesi kök ünlüsünden sonradır. Biz, bu gibi durumlarda ses olayının hangi nedene bağlı ve nerede gerçekleştiğini gösterebilmek adına bazı işaretler (#, /, >, :) kullandık. Ayrıca Soydan'ın tezinde kullanılan fonetik bilgilerin çalışılmasında da eksiklik görülmüştür. Düşme olayı için verilen örneklerin (abla > aba, seksen > sesen, yağmur > yâmir...) birçoğu yutulma ya da erime örneğidir. “ ‘ Düşme’ sadece ‘erime’ ye imkan bulamadığı halde kullanılıştan kalkan son seslerin hadisesi için söz konusudur. Çünkü, bu seslerin kaybolma hadisesi, ses cihazımızın faaliyetinin durmasından sonra meydana gelmekle, ‘erime’ ve ‘yutulma’dan farklıdır.” (Turan, 2006: 49). Çalışma Hatay ve Mersin illerinin ağız özellikleri verilerek sonlandırılmıştır.

Çukurova Üniversitesi' nin tez tarama linkinden ulaştığımız tezlerin metin kısımlarının tamamını elde edemedik. Ancak özet kısımlarından elde ettiğimiz bilgilere göre Mehmet Köyyar “Dîvânü Lügati-t-Türk’ te / T- / Sesi ile Başlayan Sözcüklerin Yeni Uygur Türkçesi’ ne Yansımaları” adlı yüksek lisans tezinde /t- / sesinin lehçelerin tasnifinde kullanılan bir ses olduğu kanaatiyle Dîvânü Lügati-t-Türk’teki /t- / ile başlayan kelimelerin “ Yeni Uygur Türkçesi”ne yansımalarını bulma amacıyla yapılmış bir çalışma olduğunu belirtmiş. Giriş kısmında Uygur Türkleri, Yeni Uygur Türkçesi ve Yeni Uygur Türkçesi’nin ses bilgisi hakkında bilgi verilmiş; inceleme bölümünde Yeni Uygur Türkçesinin söz varlığı ses, anlam ve yapı özelliklerine göre sınıflandırılmış. Uygur Türkçesinin ortak sözcükleri Türkiye Türkçesi, Azeri Türkçesi ve Türkmen Türkçesi ile karşılaştırılarak Doğu ve Batı Türkçesinin temel söz varlığına ulaşılmış.

Gülendam Karaca’ nın “Derleme Sözlüğü’nde Divanü Lügatit Türk’ten Fiiller” adlı yüksek lisan tezinde Derleme Sözlüğü ile Dîvânü Lügati-t-Türk’ te ortaklaşan fiiller tespit edilip ses, anlam, şekil bakımlarından incelenmiştir.

Evrin Toprak “Dîvânü Lügati-t-Türk’ te “ T” Sesi ile Başlayan Kelimelerin Derleme Sözlüğüne Yansımaları” adlı yüksek lisans tezinde Dîvânü Lügati-t-Türk ile Derleme Sözlüğü’ ndeki “t” ile başlayan kelimeler karşılaştırılıp bunlar ses, anlam, yapı, somutluk, soyutluk bakımından incelenmiş. Standart Türkiye Türkçesine giren “t” sesi ile başlayan Dîvânü Lügati’ t Türk kelimeleri de liste olarak verilmiş. İnceleme verilerini sayısal ifadelerle sonuç bölümünde değerlendirmiş.

Dîvânü Lügati-t-Türk’ün konu edinildiği tez çalışmalarından inceleyebildiklerimiz bunlardır. Bunların haricinde bu ve buna benzer konular çeşitli tebliğ ve makalelerde de ele alınmıştır.

Tahsin Banguoğlu “ Oğuz Lehçesi Üzerine” adlı yazısında Oğuzca’ nın yazılı örneklerini metin değil de kelime ve gramer şekli bakımından en eski Kaşgarlı Mahmut’ un eserinde bulduğunu belirtir. Kaşgarlı’nın Dîvânü Lügati’ t Türk’te

Oğuzca olduğunu ifade ettiği kelimeleri toplamıştır. Bunu yaparken de Kaşgarlı' nın yanlış tespitlerinin de olduğunu not düşmüştür.

Tahir Najat Gencan “Dîvânü Lügati’ t Türk’ te Dil Kuralları” yazısında Araplara Türkçe öğretmek amacıyla yazılan Dîvânü Lügati’ t Türk’ ün belirli kurallarının olduğunu söyler. Sözcük türetme yollarıyla eylem çatılarına ait kuralları bugünkü dilbilgisi anlayışıyla karşılaştırmış ayrıca öğretim değeri üzerinde durmuştur.

T. N. Gencan “Dîvânü Lügati’ t Türk” adlı yazısında Divan adının neden “ Divan” olduğuna, ne zaman, niçin, nasıl yazıldığına cevap aramıştır. Bunu yaparken de Kaşgarlı Mahmut’ un kendi ifadeleriyle konuya açıklık kazandırmaya çalışmıştır.

Kaya Türkay “ Kaşgarlı’dan Günümüze Gelen Atasözleri” adlı yazısında Dîvânü Lügati’ t Türk’te yer alan atasözlerini en az değişikliğe uğrayandan en çok değişikliğe uğrayana doğru sıralamıştır.

Zeynep Korkmaz’ ın “ Oğuz Türkçesinin Tarihi Gelişme Süreçleri ve Dîvânü Lügati-t-Türk” adlı çalışması Oğuzcanın XI.- XIII. yüzyıllar arasındaki gelişme sürecinin tespitinde Dîvânü Lügati’ t Türk’ün yerine değinmek amacıyla yazılmıştır. XI.- XIII. yüzyıllar arasında Oğuzcanın geçiş süreci geçirdiği ifade edilip Karahanlı yazı dili ile Eski Anadolu Türkçesi arasında örneklere dayalı karşılaştırmalar yapılmıştır.

Mukim Sağır “ Ses Olaylarını Oluşturan Nedenler ve Anadolu Ağızları” adlı bildirisinde ses olaylarının nedenlerini dış ve iç nedenler olarak ikiye ayırıp ses olaylarını açıklamıştır.

Dilara Tumaşeva’nın “Kaşgarlı Mahmud’un Divanü Lūgat- it- Türk Eseri ve Sibirya Tatar Şiveleri Sözlüğü” adlı bildirisini karşılaştırmalı bir sözlük vermesi bakımından çalışmamızla benzerlik göstermektedir.

Orhan Kabataş “Dîvânü Lügati’ t-Türk’ ten Türkiye Türkçesine” adlı yazısında Dîvânü Lügati’ t Türk’teki Oğuzca kelimelerin bugün Standart Türkçede ve ağızlarda

sanılandan daha fazla kullanıldığını belirtir. Kaşgarlı'nın herhangi bir açıklama yapmadan vermiş olduğu sözcüklerin o dönemde Oğuz grubunda kullanıldığını belirtir. Türkiye Türkçesinin, Çağdaş Türk dilleri içinde Divan'daki sözcüklerin fonetik yapılarını en az değişikliğe uğratan lehçe görünümünde olduğu sonucuna ulaşır ve örnekler verir.

Gülsel Sev “Dîvânü Lügati't Türk'te İkilemeler” de ikilemeler kavramına açıklık getirdikten sonra Dîvânü Lügati't Türk'teki ikilemeleri sınıflandırmıştır.

İbrahim Ethem Özkan “ Ardanuç Ağzı ile Dîvânü Lügati-t-Türk ve Derleme Sözlüğü Arasında Bir Karşılaştırma Denemesi” nde Ardanuç ağzındaki kelimelerin Dîvânü Lügati' t Türk ve DS' deki şekil ve anlamları tablo halinde verilmiştir. Buradan hareketle, bölgenin dillerine sahip çıktığı ve bir Türk bölgesi olduğu gösterilmeye çalışılmıştır.

Mustafa Argunşah ve Galip Güner'in “Dîvânü Lügati-t-Türk' te geçen bağram ~ bayram Kelimesinin Etimolojisi Üzerine” adlı yazıları mevcuttur.

Behiye Köksel “Dîvânü Lügati-t-Türk'de Yer Alan Efsaneler” adlı yazısında Dîvânü Lügati' t Türk'te yer alan 12 efsane- menkıbe tespit edildiğini belirtmiş ve bunları konularına göre gruplandırıp Dîvânü Lügati' t Türk'te hangi maddede yer aldıklarını vermiştir.

Ferhat Karabulut “ Dünya Dilbilimi Tarihi İçinde Dîvânü Lügati' t-Türk' ün yeri ve Önemi” adlı yazısında dünya dilbilimi alanında Dîvânü Lügati't Türk'ün çalışma konusu olmadığını, Türkiye' deki dilbilimi çalışmalarının da sınırlı sayıda olduğunu bu nedenle de Dîvânü Lügati' t Türk'ün dilbilimi açısından incelenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Zühal Kültüral “Sözlük Bilimi Açısından Dîvânü Lügati-t-Türk” te Dîvânü Lügati' t Türk hakkında bilgi verdikten sonra sözlük bilimi açısından incelemiş ve sözlüğün tertibini izah etmeye çalışmıştır.

Yukarıda belirtmiş olduğumuz çalışmaların dışında DLT ile ilgili daha kısmi yazılar da mevcuttur. Kaşgarlı' nın Türkçeyi ikinci bir dil olarak Araplara öğretirken izlediği anlayışlar ve uyguladığı metodu ele alan (Çifçi, 2004) ,Türkiye Türkçesinde /g/k/ > /c/ç/ değişmesini işleyen (Gülensoy, 2004) , DS' de tek bir yerde kullanıldığına işaret edilen bazı kelimelerin diğerlerinden ayrıldığı noktalar üzerinde duran (Kaymaz, 2004) , DS' de olup TDK'nın Türkçe Sözlük'ünde olmayan kelimelerden halka kazandırılabilir olanlardan örnekler veren (Öztekin, 2004) , Anadolu ağızlarındaki sözcüklerle Türk dilini zenginleştirilebileceğini ve bunu yaparken de köken araştırmasının yapılması gerektiğini ileri süren (Eren, 1996) , Anadolu ağızlarının ünlülerini ve ünsüzlerini işleyen (Sağır, 1996) , Aybastı ağızındaki *cay, donrō, hire hire* kelimelerini ele alan (Aydın, 2000) , ö,ü seslerinin ilk hecede ve ön sesteki k ve g' den sonra o,u oluşuna değinen (Gülensoy, 2004) , bir kelimenin içerisinde tam zıt anlamlarını barındıranlarına Dîvânü Lügati' t Türk'ten örnekler veren (Hacızade, 2000) yazılar da mevcuttur.

Görüldüğü gibi DLT'nin söz varlığı bazı eserlerde çalışma konusu edilmiştir. Ancak bu çalışmalar atasözleri, ikilemeler, bazı seslerle başlayan sözcükler, fiiller, bazı ağızların söz varlığının karşılaştırmaları ve belli kelimeler ile sınırlanmıştır. DLT'deki isimlerin tamamının tek bir çalışmanın konusu olmadığı görülmüştür. Bu tez çalışmasında ise DLT' deki isimlerin tamamı incelenerek ortaklaşan isimlere yer verilmiştir.

Çalışmada Kullandığımız Kaynaklar ve Yöntem Hakkında

Çalışmamızda kullandığımız kaynak ve yöntem hem kaynak hem de yöntem bakımından bazı açıklamalar yapmamızı gerektirmektedir.

Kaynaklar

Çalışmamızda DLT başta olmak üzere Anadolu ağızları üzerine yapılan çalışmalar kaynak teşkil etmiştir.

Dîvânü Lügati' t-Türk

DLT' deki isimler böyle bir karşılaştırmanın sınırları içindeki bir karşılaştırma için azımsanamayacak kadar çoktur. DLT' deki kelimelerin, ağızlarda türevleriyle de karşılaştırması hacim bakımından da çalışmanın sınırlarını arttırmaktadır. Anlam bilimi açısından inceleme için, bu kadar kalabalık bir kadro için daha çok zaman ve zemine gereksinim vardır. Ancak, anlam çalışması yapılamamış olsa da çalışmamızdaki karşılaştırmalı sözlük de anlam bilgisini içermektedir.

Burada şunu da belirtmek isterim ki DLT' nin dizini mahiyetinde Besim Atalay'ın çalışmasının haricinde bugün elimizde başka bir çalışma olmamasından dolayı bu esere itimat etmiş bulunmaktayım.

Anadolu Ağızları Üzerine Yapılan Çalışmalar

Anadolu ağızları üzerine yapılan mevcut çalışmaların sıhhati noktasında aklımıza bu çalışmaların sözlük kısımlarının yeterli olmadığı noktası takılmaktadır. Anadolu ağızları çalışması çok kişiden çıktığı için kontrol ve karşılaştırmaların yapılması gerekir. Ama bu problemin kontrolünü yapamayacağım için bu çalışmalara itimat etmemizi gerektirmiştir.

Yöntem

Dîvânü Lügati' t Türk' teki isimler tek tek fişlenerek çalışmaya başlandı. Bu fişleme yoluyla tespit ettiğimiz 5023 madde başı isimden 2143'ünün ağızlarda karşılığı bulunabildi. 2860 tanesinin karşılığının olmadığını tespit etmemiz ancak bu şekilde mümkün oldu.

Ortaklığı tespit etmek ve isimleri eş zamanlılaştırmak için, ses bilgisinin kılavuzluğuna ihtiyaç olmuştur. Bu bölümde, önce hiçbir ses olayı geçirmeyen isimlere yer verilmiştir. Ardından isimlerin geçirdiği ses olayları “*incelme, kalınlaşma, genişleme,*

daralma, düzleşme, yuvarlaklaşma, benzetme, yutulma, düşme, türeme, büzülme, derilme, ünlü uzaması, erime sonucu ünlü karşılaşması, ötümlüleşme, ötümsüzleşme, sızıcılaşma, patlayıcılaşma, geçişme, erime, göçüşme, ünsüz kaynaşması, ünsüz ayrışması, damaklılaşma, dudaklılaşma, başkalaşma, ikizleşme, ikileme, tekleşme, nazalizasyon” başlıkları altında gruplandırılmıştır.

Çalışmamız Açısından Sesler ve Ses Olayları Meselesi

Ortaklığın ancak ses olayları sayesinde ortaya konulacağını, ses olayları vasıtasıyla sözcükler arasında denklik kurulabileceğini düşündüğümüz için, yalnızca DLT ve DS’ nin karşılaştırmalı bir sözlüğünün verilmesi ortaklığın bir göstergesi olmayacağından ses olayları tespit edildi.

Ses olaylarıyla ilgili fikirlerimiz bu alanda çalışma yapan birçok kişiyle uyum sağlamadığı için bu konuda bir tercih yapmak durumunda kaldığımızda Osman Nedim Tuna’ nın genel çerçevesi etrafında olmakla beraber Zikri Turan’ın görüşleri Ses Bilgisi Bölümünün temelini oluşturmaktadır.

Bu konuda yapmış olduğumuz incelemeler aşamasında Efrasiyap Gemalmaz’ın “ Türkiyeli Türkçesinde Ses Olayları” adlı çalışmasında seslerin açıklık sırasına göre tasnifini ve niteliklerini gösteren bir tablo verdiğini daha sonra da ses olaylarıyla ilgili kurallara değindiğini gördük. Ancak burada dikkatimizi çeken husus “ Doğal gelişme sonucu bir konson düşmesi” adlı 03. madde olmuştur. Çünkü burada verilen örneklerin birçoğu (tat-ıg +lıg >>tatlı, yumurtğa >> yumurta ...) düşme değil yutulma ve erime hadisesidir. Ayrıca Hacıeminoğlu’nun Karahanlı Türkçesi Grameri adlı eserinin Ses Bilgisi bölümünde ünsüz düşmesi için (berk > bek, kurtul- > kutul-, kaytar- > katar- ...) vermiş olduğu örnekler de yine düşme değil, erime hadisesidir. Bu noktada bu iki çalışma yöntem ve içerik bakımından bizim çalışmamız ile örtüşmemektedir. Bu konuya Soydan’ın yüksek lisans tezini incelerken değinilmiştir. O nedenle burada tekrar uzun bir açıklama yapmadık.

Ses Bilgisinin ardından karşılaştırmalı sözlük verilmiştir. Çalışmamızın konusunu isimlerin teşkil etmesiyle birlikte fiilden türetilmiş isimler sözlük kısmına alınmamıştır.

DLT'deki bir ismin türetilmeleri itibariyle aynı kökten kaynaklandıkları halde başka anlamlarla karşımıza çıkan bu kelimeler sözlüğe alınırken anlam farklılığından dolayı I, II, III... şeklinde numaralandı. Ayrıca bu şekilde bu tür kelimelerin sayısı birden fazlaysa tümü yerine örnek teşkil edecek kadarı alındı.

DLT'de kimi sözcükler için "Düzeltil" ve "Bk." ibareleri mevcuttur. Bu ibareler karşılaştırmalı sözlüğe de aynen alınmakla birlikte ağızlar da tespit edilen kelimeler hem "Düzeltil" ve "Bk." ibarelerinin yer aldığı hem de bakılıp düzeltilecek kelimelere kaydedildi.

DLT' de aynı olduğu tespit edilen kelimeler için Bkz., DLT'deki diğer kelimelerin yerine kullanılan türetilmiş kelime için Krş. (tatlığ: Tatlı. Krş. tatığ- lığ), birbirleriyle ilişkili olan ya da ilişkilendirilebilecek olan sözcükler içinde İlş. kısaltması kullanılmıştır.

Sözlük çalışması yaparken DLT'de anlamlandırma ve atıflarda problem olduğu dikkatimizi çekti. Örneğin; DLT'deki "çit" sözcüğü için DS'de IX. çit sözcüğünün 5. maddesinde "çetenI-1" e bakmamız belirtilmiş. Ancak oraya bakıldığında "çitIX-5" bulunamadı. Biz de anlam bakımından ortaklık olması dolayısıyla bu sözcüğü kaydettik. Aynı şekilde DLT'deki "adak-lıg" sözcüğü için DS'de "II.ayaklı-3" te "ayakçalı" sözcüğüne bakılması belirtilmiş. Fakat burada da "II.ayaklı-3" bulunamamıştır. Ancak bu sözcük de anlam bakımından ilişkisi olması sebebiyle tezimize alınmıştır.

Ayrıca DLT'deki bazı isimlerin (ilk, iş,saman, sıçgan, küç, korkunç, kir, azıg) DS'de karşılığı bulunamamıştır. Acaba bu durumda, Anadolu ağızları hızla geliyor mu yoksa DS yeterli değil mi? Ayrıca DS'de bulunamayan sözcüklerden bir kısmı da Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü'nde bulunurken bir kısmı orada da bulunamamıştır.

Transkripsiyona Dair

Besim Atalay'ın transkripsiyon hususunda benimsemiş olduğu bazı noktaları çalışmamızda değiştirme ihtiyacı hissettik. Bunlardan birisi arka damak ve ön damak “k” ve “g” seslerini ayırt etmek için arka damak “k” ve “g” seslerini “ú” ve “ğ” ile kaydetmemizdir. Ayrıca “x” ile gösterilen hırıltılı h sesini “ò” ile karşıladık. Divanda “dh” ile gösterilmiş olan ses aslında peltek d veya peltek z dediğimiz tek bir ses olduğu için bu ses “ê” ile işaretlendi. İmla noktasında dikkatimizi çeken bir diğer ses de Divan'daki “ğ” oldu. Bunun bir imla yanlışlığı olabileceği kanaatiyle “ğ” seslerinin yerine “g” sesi kaydedildi.

Derleme Sözlüğü'nde transkripsiyon hususunda yalnızca “ñ” sesi “n” ve “g” nin kaynaşmasıyla oluşan bir ses olduğundan “ñ” ile karşılanmıştır.

Sonuç bölümünde ses olaylarının sayılarından hareketle ortaklığın çokluğu belirtilmiş ve sınırları çizilmiştir.

SES BİLGİSİ

SES OLAYLARI¹

1.Ses Olayı Geçirmeyen Ortak İsimler

al : al (To.; Or.; Gr.; Tr.; Ks.; Çr.; Sm.; Am.; Af.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Kü.; Bil.; Es.; Kr.; Ezc.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Kn.; Ant.; Mğ.; Gaz.; İç.; Hat.; DS)

andan : andan (Es.; Bil.; Sk.; DS)

arış : arış (İz.; Ba.; Kü.; Çkl.; Brs.; Es.; Kc.; Sk.; İst.; Kc.; Çr.; Ama.; To.; Gr.; Kn.; Ada.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

arpa : arpa (İst.; Kn.; DS)

arpağan : arpagan (İz.; Ezm.; DS)

asra : asra (Kn.; DS)

aş : aş (Af.; Isp.; Brd.; İz.; Bo.; Es.; İst.; Çkr.; Çr.; Ama.; Sm.; Gm.; Tr.; Or. ve köyleri; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Kr.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ky.; Çr.; Yz.; Ank.; Ky.; Kn.; To.; Hat.; Ada.; Ant.; Mğ.; Ks.; Zn.; DS)

aşu : aşu (Çkr.; Ama.; To.; Or.; Sv.; DS)

atım : atım (İç.; DS)

bal : bal (Brd.; DS)

baraú : barak (Dz.; Af.; Isp.; Ba.; Ama.; Çr.; Uş.; Sv.; Ky.; Kn.; Nğ.; İst.; Ada.; Krk.; Kü.; Es.; Ant.; İç.; DS)

barça : barça (Tr.; DS)

barú : bark (Af.; Dz.; Sm.; DS)

bars : bars (Dz.; DS)

baş : baş (Sv.; DS)

batman : batman (Kü.; Çkr.; Kr.; Rz.; Ar.; Kn.; DS)

bay : bay (Dz.; To.; Or.; Kr.; Bt.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ky.; Kn.; Ada.; Kerkük.; DS)

bayıú : bayık (Çkr.; DS)

bayraú : bayrak (Dz.; Ant.; DS)

benek : benek (Kc.; DS)

beşik : beşik (Gr.; DS)

¹ Ses olayları için Türk Dilbilgisi Ders Notları (Fonetik- Morfoloji) (Tuna, 1986) ve Artvin İli Yusufeli İlçesi Uşhum Köyü Ağzı adlı eserin Ses Bilgisi (s. 21- 71) kısmından yararlanılmıştır.

bibil : bibil (Gm.; Rz.; DS)

biti : biti (Isp.; Ay.; İz.; Zn.; Ist.; Çr.; Çkl.; Çkr.; Bil.; To.; Ank.; Af.; Ky.; DS)

boymul : boymul (Or.; Gr.; DS)

bök : bök (Kr.; Vn.; DS)

börk : bök (Isp.; Gm.; Vn.; Ant.; Ur.; Kr.; Dz.; Gaz.; Hat.; Ed.; Tk.; Dy.; Sv.; DS)

çap çap : çap çap (*Düzce- Bo.; Gm.; DS)

çart : çart (Gm.; DS)

çek : çek (Isp.; Bo.; Çr.; Ama.; Nğ.; DS)

çekik : çekik (Dz.; Mr.; Mğ.; DS)

çıkış : çıkış (Ba.; Ist.; DS)

çınıl çınıl : çingil çingil (Kc.; DS)

çil : çil (Gaz.; Ar.; Kr.; Ezc.; Ank.; DS)

çim : çim (Ba.; Brs.; Kü.; Es.; Bo.; Ank.; DS)

çutur : çutur (Sv.; DS)

eçe : eçe (Mr.; DS)

ekindi : ekindi (Kn.; DS)

em : em (Af.; Kü.; Bo.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ezc.; El.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

em- sem : emsem (Ba.; DS)

emir : emir (Isp.; Brd.; Mn.; Nğ.; Yz.; Ank.; Mğ.; DS)

er : er (*İğdir- Kr.; DS)

er-lik : erlik (Çr.; Ar.; Nğ.; İç.; Bt.; Kn.; DS)

eren : eren (Ky.; DS)

erk : erk (Gm.; Kr. ve köyleri ; Ezm.; Ağ.; Dy.; Ur.; Kerkük, İğrak; DS)

ernek : ernek (Rz.; DS)

es : es (Isp.; DS)

eş : eş (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ama.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; İz.; Çr.; Gaz.; Ada.; Ant.; DS)

ilik : ilik (Af.; Uş.; Isp.; Brd. ilçe ve köyleri; Dz. ilçe ve köyleri; Ay.; İz.; Mn.; Ba., Çkl.; Es.; Kc., Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Tr.; Gm., El.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz., Ank.; Krş.; Ky.; Kn. ilçe ve köyleri; Nş.; Nğ.; Ant.; Mğ.; Krk. ; DS)

itiş : itiş (*Şıran- Gm.; To. ; DS)

úat : kat (Kn.; Ada.; DS)

úatut : katut (Gr.; DS)

kelep : kelep (Brs.; Yz.; DS)

kepek- lik : kepeklik (Çkr.; DS)

keriş : keriş (Or.; Sm.; DS)

kerki : kerki (To.; Kr.; Ağ.; Vn.; Kn.; DS)

kerpiç : kerpiç (Ky.; DS)

keten : keten (Ama.; DS)

kesme : kesme (Çkr.; DS)

kes : kes (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ba.; Kü.; Es.; Ks.; Çr.; Sn.; Ama.; To.; Gm.; Gr.; Ezm.; Ezc.; El.; Ml.; Bt.; Mr.; Sv.; Ky.; Krş.; Nğ.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

kezik : kezik (Af.; DS)

kıl : kıl (Sm.; Tr.; Kr.; DS)

kip : kip (Çkl.; Bil.; Sn.; Sm.; Ama.; Bt.; Krş.; Ky.; Or.; Gr.; Tr.; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Bt.; Sv.; Nğ.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

koldaş : koldaş (Mn.; Tr.; DS)

konat : konat (Kn.; DS)

konum : konum (Ks.; DS)

korluk : korluk (To.; DS)

köç : köç (Kr.; DS)

köp : köp (Ist.; To.; DS)

kuram : kuram (Isp.; Dz.; Çkr.; Ant.; DS)

kutsuz : kutsuz (Bo.; Ank.; Ist.; DS)

kündüz : gündüz (To.; DS)

küpe : küpe (Or.; Mğ.; DS)

kür : kür (Ada.; DS)

kürt : kürt (Dz.; DS)

munu : munu (Kr.; DS)

ne : ne (Ant.; Tr.; DS)

ne- me : neme (To.; Kn.; Nğ.; DS)

oú-luú : okluk (Ada.; Isp.; Dz.; Ky.; Ant.; DS)

oluú : oluk (Isp.; Ama.; Sv.; Çr.; Ks.; Dz.; Ada.; İz.; Or.; DS)

ortaú : ortak (Ky.; *Elmalı-Ant.; Ay.; Kn.; Mğ.; DS)

ot : ot (Ur.; Gaz.; Mr.; DS)

oyuk : oyuk (Isp.; Mn.; Çkl.; Zn.; Or.; Gr.; Kn.; Mğ.; Ed.; DS)

öd : öd (Ba.; DS)

öl : öl (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Bil.; Es.; Sv.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

ötmek : ötmek (*Safranbolu- Zn.; Dz.; Çr.; Ama.; To.; Mr.; Mğ.; Kn.; Ant.; DS)

raú : rak (Belen –Hat.; DS)

saú : sak (Af.; Isp.; Brd.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Dz.; Ay.; Kü.; Ks.; Çkr.; Çr.; Mn. ve çevresi; İst.; Sm.; Ed.; Kc.; Es.; Tr.; Hat.; Ama.; Or.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Kn.; Nş.; Ada.; İç.; Nğ.; Kn.; Mğ.; Ant.; DS)

saúa : saka (Kü.; DS)

sal : sal (Es.; Bo.; Dz.; Mn.; Çkr.; Sn.; Or.; Sv.; Ank.; Sk.; Ama.; Af.; Isp.; Brd.; Bo.; Ks.; Gr.; İç.; Nğ.; Kn.; Mğ.; Kü.; DS)

saman : saman (örü) (Ur.; DS)

sanduvaç : sanduvaç (İz.; DS)

sap-lrú : saplık (Ada.; DS)

sarım : sarım (Zn.; DS)

sart : sart (Dz.; DS)

sata : sata (Tn.; Ml.; Nş.; DS)

say : say (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Çkl.; Sn.; Sm.; Ama.; Gr.; Gm.; Ml.; Mr.; Hat.; İst.; Sv.; Krş.; Ky.; Nş.; Kn.; Or.; Tr.; Ada.; Yz.; Nğ.; İç.; Ant.; Ed.; DS)

semiz- lik : semizlik (Nğ.; DS)

süprük : süprük (Ed.; DS)

tamğa- lık : tamgalık (Bo.; DS)

tapı : tapı (Es.; İç.; DS)

tas: tas (Ada.; DS)

tat : tat (Isp.; Af.; Dz.; Ay.; Uş.; Kü.; Çkr.; Ezm.; Bt.; İz.; Ba.; Mn.; Es.; Dy.; Çr.; Sm.; Gaz.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Vn.; Ada.; Kıbrıs; DS)

tef : tef (Nğ.; DS)

ter : ter (Sn.; DS)

teri : teri (Sv.; DS)

terkin : terkin (Sn.; Mğ.; DS)

tonâa : tonga (Çkl.; Brs.; Tk.; DS)

top : top (Es.; Bo.; Ky.; Ant.; DS)

tosun : tosun (Af.; DS)

törü : törü (Ank. ve çevresi; DS)

tul : tul (Kn.; DS)

tulun : tulun (Mğ.; DS)

turma : turma (İst.; Kn.; DS)

tuş : tuş (Ama.; Ank.; DS)

tuyuú : tuyuk (Ks.; DS)

tü : tü (İç.; DS)

tümen : tümen (Mn. ve çevresi; Çr.; Ank.; Sm.; DS)

tümse : tümse (Bo.; DS)

tütek : tütek (Mn.; Ba.; DS)

tüz : tüz (Kn.; DS)

uç : uç (Brd.; İç. ; Ank. ; Nğ. ; DS)

uçun : uçun (Kr.; Gaz.; *Bor- Nğ. ; DS)

ula : ula (*Düzce- Bo. ; Çr. ; Çkl.; Ks.; Ama.; Mr. ; DS)

uya : uya (Karaçay Aşireti, Başhöyük * Kadınhanı- Kn. ; DS)

uz : uz (İz.; Af.; Isp.; Dz.; Mn. ve köyleri; Ba.; Kc.; Yz.; Sn.; Sm.; Nğ. ; Çkl.; Bil.; Es.; Bo.; Zn.; Çkr.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Ar. ; Ur., Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank. ilçe ve köyleri; Ky.; Nş.; Ant.; Kn.; Ada. ; İç. ; Tk.; Krk. ; DS)

uzun : uzun (Ezc.; El. ; DS)

üç-gül : üçgül (*Düzce- Bo. ; Kn. ; DS)

ürpek : ürpek (Brs.; Ank.; Ada. ; DS)

üstün : üstün (*Gelibolu- Çkl. ; DS)

üzüklük : üzüklük (*Bor- Nğ. ; DS)

ya : ya (Kr.; Ar.; Ky.; Nğ.; DS)

yah : yað, yâh (Dz.; Çkr.; Kü.; Sm.; Sv.; Nğ.; Ank.; Çr.; DS)

yalın : yalın (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Brs.; Kü.; İst.; Zn.; Çkr.; Çr.; El.; Ml.; Gaz.; Sv.; Ank.; Kn.; İç. ilçe ve köyleri; Ant.; Mğ.; Krk.; Af.; Dz.; Ks.; DS)

yamız : yamız (Af.; Bil.; Nğ.; Kn.; Ant.; Es.; Mn.; Ank.; DS)

yaman : yaman (Gm.; Bayburt- Kr.; DS)

yanut : yanut (Gm.; DS)

yar : yar (İz.; Çkr.; Çr.; Gr.; Sv.; DS)

yarın : yarın (Uş.; Ba.; DS)

yarım : yarım (Isp.; Ar.; Uş.; Ama.; Mn.; Sv.; Sm.; *Düzce- Bo.; Ks.; Ezm.; El.; Nğ.; Çkr.; DS)

yarma : yarma (Af.; Brd.; Brs.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Es.; Kc.; Zn.; Ks.; Çkl.; Çkr.; Çr.; Sn. ve çevresi; Sm.; Ama.; To.; Or. ve çevresi; Gr.; Gm.; Vn.; Bt., Dy.; Tr., Rz.; Ar.; Kr.; El.; Ezc.; Ml.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş. ilçe ve köyleri; Ky.; Nğ.; Bo.; Sk.; Kn.; Ant.; Mğ.; Ada.; Krk.; DS)

yas : yas (İç.; DS)

yaş : yaş (Nğ.; DS)

yaşıl : yaşıl (Dz.; *İğdır- Kr.; Hat.; Mr.; Ada.; Mğ.; DS)

yat : yat (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; El. Çevresi; Ml. Çevresi; Yz.; Ank.; Kn.; Mğ.; Tuna Boyu, Bulgaristan; DS)

yay : yay (Isp.; Ama.; Bayburt, *İğdır- Kr.; Ağ.; El.; İç. ilçe ve köyleri; Ant.; Nğ.; DS)

yaz : yaz (Ant.; DS)

yazuú : yazuk (*Düzce- Bo.; Rz.; Md.; Ank.; DS)

yég : yég (Mr.; Hat.; DS)

yém : yém (Kr.; DS)

yer-deş: yerdeş (İst.; DS)

yezne : yezne (Kr.; Ağ.; DS)

yol-suz : yolsuz (Isp.; Dz.; İz.; Ay.; Mn.; Es.; Tr.; Rz. ve merkez köyleri; Ar.; Mğ. Hat.; DS)

yol : yol (Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; Çkl.; Es.; Gm.; Ml.; Aı.; Gaz.; Mr.; Kc.; Sn.; Sm.; Ama.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Kerkük; DS)

yöre : yöre (Isp.; Mn. ve çevresi; Bil.; Es.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Bayburt- Gm.; Kr.; Ezm.; Mr.; Gaz.; Yz.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

yu : yu (Isp.; Rz.; Sm.; Or.; DS)

yumur : yumur (Brd.; DS)

yumuş : yumuş (Af.; Isp. ilçe ve köyleri; Brd.; Ay.; Es.; Ks.; Çr.; Sn.; To.; Gr. ilçe ve köyleri; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr. ilçe ve köyleri; Hat.; Sv. ve çevresi; Yz.; Ank.; Krş.; ve çevresi; Ky. ilçe ve köyleri; Nş.; Nğ. ve çevresi; Kn ilçe ve köyleri; Ada.; İç. ilçe ve köyleri; Ant.; Mğ.; DS)

yurt: yurt (Isp.; Dz.; Brs.; İz.; Kü.; Es.; Sm.; Sv.; Nğ.; Ant.; Tr.;Krk.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

yügrük : yügrük (Ar.; DS)

2.Ortaklaşan İsimlerin Geçirdiği Ses Olayları

2.1. Ünlülerde İncelme

a > # e

a > e, ē (Tr. ve köyleri; DS)

anà > enk (Vn.; Bt.; Ml.; DS)

> en (Es.; Çr.; Gaz.; İç.; DS)

arış > eriç (İz.; DS)

> eriş (Af.; Isp.; Mn.; Brd.; Dz.; İz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Es.; Kc.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ama.; Or.; Tr.; Gm.; Ezm.; Mr.; Sv.; Sn.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Ada.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

/a/ > /e/

çaú > çek (Gm.; DS)

daà > dey (Zn.; To.; Or.; Gr.; Ar.; Nğ.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin /a/ > /e/ incelmesini geçirenlerinin yanı sıra incelmeyip DLT'deki şeklini aynen muhafaza edenleri de mevcuttur:

çaú : çak (İz.; Brs.; Ba.; Gaz.; Ed.; Krk.; DS)

V (K)K a K > V (K)K e K

adaş > adeş (Af.; Brd.; Dz.; Ant.; Kü.; DS)

aftabı > aftefa (Kr.; DS)

anaç > aneç (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Kü.; Zn.; To.; Mğ.; DS)

> aneş (Brd.; Ant.; DS)

aşau > aşeğ (Bil.; DS)

ataç > adeş (Af.; Brd.; Dz.; Ant.; Kü.; DS)

budgay > bıydey (Tk.; DS)

> buğdey (Isp.; DS)

> bydey (Zn.; DS)

> buyde (Mđ.; DS)

> buydey (Dz.; DS)

daà ol > deal (Ada.; DS)

ačan > haćen (Es.; DS)

adaş > gade (Af.; Sv.; İć.; DS)

> kade (İć.; Tk.; Af.; Bil.; Zn.; DS)

ah ah > geh geh (Isp.; Mn.; Bo.; Ml.; DS)

al > kel (Bt.; DS)

apa > hapek (Ml.; Sv.; DS)

apđa > hapek (Ml.; Sv.; DS)

arabaş > karaveş (Çkl.; Sv.; Kn.; DS)

arındaş > gardeşlik (Dz.; DS)

ısđaç > kısgeć (Ay.; DS)

orđa > orek (*Çayeli-Rz. ; DS)

tağar > dÅger (Af.; DS)

> teğar (Bt. ve evresi; DS)

tutmać > dutmeć (Brd.; Dz.; Ay.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin V (K)K a K > V (K)K e K incelmelerini geçirenlerinin yamı sıra incelmeyip DLT'deki Şekli muhafaza edenleri de mevcuttur:

adaş: adaş (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Çkl.; Zn.; Brs.; Es.; Bo.; Tr.; Ar.; Kr.; Ezc. kyleri; Sv.; Nđ.; Kn.; İć.; Mđ.; Ed.; To.; Ezm.; DS)

a # > e #

ala > ale (Isp.; K.; El.; Nđ.; DS)

alma > alme (Isp.; Dz.; Ay.; Ant.; Mđ.; DS)

aya > aye (Mn.; Çkl.; Hat.; Ky.; DS)

bala > bale (Bt.; DS)

a > e (Ada.; DS)

ula > kule (Sv.; DS)

ma > me (Af.; Isp.; Brd.; Ez.; Kü.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Or.; Ml.; Ank.; Sv.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

va > pe (*Erciş- Vn.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin a# > e# incelmelerini geçirenlerinin yanı sıra incelmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur.

ala : ala (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Brs.; Es.; Ba.; Kü.; Bo.; Zn.; Ks.; Ama.; Çkr.; Sn.; To.; Or.; Gr.; Rz.; Tr.; Kr.; Ezc.; Dy.; Tn.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ng.; Kn.; Ky.; İç.; Ant.; Mg.; İst.; Ks.; Gm.; Vn.; Gaz.; DS)

alma : alma (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl.; Kü.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn. ve çevresi; Ama.; To.; Or.; Gm.; Ar.; Kr.; Vn.; Bt.;Ezc.; El.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr. ve çevresi; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nş.; Ng.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mg.; Ed.; Krk.; DS)

bala : bala (İz.; Mn.; Bil.; İst.; Brs.; Ama. çevresi; To.; Gr.; Kr.; Ezm.; Vn.; Bt.; Sv.; Ank.; Kn.; Ada.; Tk.; Hat.; Ng.; Kerkük, Bulgaristan; DS)

ça : ça (İz.; Mn.; Ba.; DS)

/ a / > / é /

baêram > béyram (aş) (Kerkük; DS)

/ a / > / i /

çaêan > çıyan (Ar.; DS)

> ciyan (Ar.; DS)

çaydam > çıydam (To.; DS)

ðayu > hiya (Brd.; DS)

V (K) K a K > V (K) K i K

budgay > bÿğdi (İç.; DS)

> buydiy (İç.; DS)

a # > i #

va > bî (Alamut *Bozdoğan- Ay.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı- Hat.; DS)

a # > ö #

va > pö (Söğüt, Honaz -Dz.; DS)

VKıK > VKeK

arıú > arek (Ada.; DS)

çoêın > çüven (Es.; DS)

pışıà > pişek (Ng.; DS)

saġdıç > sadeç (Mn.; DS)

ı # > e #

subı > sġbe (Zn.; DS)

> soben (İst.; DS)

ı > # i

ılıâ > ılıò (Güm. ; DS)

ımanç > inanç (İz.; Kn.; DS)

Iş > iş (Uşhum Köyü, Yusufeli- Ar.; TTAS)

> ij (Ed.; TTAS)

> iş (Dy.; TTAS)

V(K)Kı K >V(K)K iK

arış > ariş (İz.; DS)

> eriç (İz.; DS)

> eriş (Af.; İsp.; Mn.; Brd.; Dz.; İz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Es.; Kc.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ama.; Or.; Tr.; Gm.; Ezm.; Mr.; Sv.; Sn.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Ada.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

badıç > badiç (To.; Gr.; Gm. ve köyleri; Sv.; DS)

> badis (Gm.; DS)

úaêiş > gayiş (To.; DS)

úamıç > kamiş (Mğ.; DS)

laçın > laçin (Dz.; DS)

DLT'deki bazı sözcüklerin V(K)Kı K >V(K)K iK incelmesini geçirmesinin yanı sıra incelmeyip DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur.

laçın : laçın (Kr.; *Merzifon- Ama.; DS)

/ ı / > / i /

bİçİlġan > biçirgan (Ar.; Ank.; DS)

çınâraú > cingırak (Tr.; DS)

úıġ > giğ (Sv.; DS)

> kiğ (Bil.; Ur.; Gaz.; DS)

> kih (Gaz.; DS)

úirt > kirt (Hat.; DS)

sariâ > sari (Uşhum Köyü, Yusufeli- Ar.; TTAS)

sîêiâ > siğ (Isp.; DS)

sĭn > sin (Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Brs.; İst.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; Or.; Gr.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Yz.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Ant.; İç.; DS)

sınçğan > zincan (Ks.; DS)

sış > şiş (Af.; Isp.; Dz.; Ay.; Nğ.; Ezm.; Hat.; Ky.; Ada.; Yz.; İç.; DS)

tıl > dil (Ay.; Brd.; Ar.; El.; İz.; Or.; Çkl.; Brs.; İst.; Çr.; Sm.; Sm.; To.; Rz.; Ezm.; Nğ.; Kn.; Mğ.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Ada.; DS)

tılaú > dilağ (Dz.; DS)

> dillak (Nğ.; DS)

tın > din (Kerkiik; DS)

> tin (Ank.; DS)

tüş > diş (Ama.; Gm.; Ezc.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; DS)

yıpar > yipar (İç.; DS)

> ipar (Ur.; Ant.; DS)

yıraú > irağ (Ar.; Kr.; DS)

> iraò (Ar.; Bayburt- Kr.; DS)

> irak (Isp.; Ur.; Ank.; Ky.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin /i/ >/i/ incelmelerini geçirenlerin yanı sıra incelmeyip DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur:

úirt : kirt (İz.; Ank.; DS)

i # > i #

borı > bori (Gr.; DS)

úalı > galli (Sv.; DS)

> kâli (Kü.; DS)

> gâli (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Kü.; Es.; Çr.; Ank.; Kn.; DS)

úamçı > gamçı (Sm.; Gaz.; DS)

úaraçı > karaçı (Ama.; Vn.; Dy.; Azerbaycan; DS)

oğrı > ugri (Ama. ; DS)

toulu > toğli (Tr.; DS)

yabı > yabi (Ar.; DS)

yaðşı > yaðçi (*İğdır- Kr.; DS)

> yahşı (Md.; Sv.; Vn.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin i#>i# incelmelerini geçirenlerinin yanı sıra incelmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

yabı : yabi (Kr.; Ağ.; Gm.; DS)

yaðşı : yaðşı (Bayburt- Kr.; DS)

/ o / > / ö /

çor > çör (Tn.; Mğ.; DS)

hoç hoç > öş öş (Çayağzı* Şavşat- Ar.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin /o/ >/ö/ incelmelerini geçirenlerinin yanı sıra incelmeyip DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur:

çor : çor (Af.; İsp.; Dz.; Çkl.; Çkr.; Es.; Bo.; Sm.; Ama. ve köyleri; To.; Gr.; Gm.; Tr.; Brs.; Rz.; Ar.; *İğdır- Kr.; Dy.; El.; Ml. ve köyleri; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Ed.; DS)

/ u / > / e /

buzagu > beza (Ay.; DS)

VKuK > VKeK

aruú > arek (Ada.; DS)

V(K)Ku K > V(K)Ki K

armut > àmit (Brd.; DS)

botu > potik (Ama.; Sm.; Kü.; DS)

úulun > gulin (Ant.; Mğ.; DS)

> kuli (Af.; Ba.; Bil.; Kc.; Krk.; DS)

> kulin (Ed.; DS)

torum > dırim (Mğ.; DS)

/ u / > / i /

tumağu > dimağ (Sn.; DS)

> dimağı (Kü.; DS)

> dima (Nğ.; DS)

yumurtğa > imirta (Kerkük; DS)

u # > i #

botu > bodi (Brd.; Kn.; DS)

> bodik (Af.; Isp.; Es.; Ky.; DS)

> bodi (Kn.; DS)

> budik (Ky.; DS)

úaranàğu > garangi (Dz.; DS)

tançu > danci (Rz.; DS)

yalu > yeli (Isp.; Kü.; Çkr.; Mğ.; DS)

u > # ü

uşaú > üşadò (Karakoyunlu- Kr. ; DS)

/ u / > / ü /

bukri > бүkrü (Af.; Brd.; Dz.; Kü.; Or.; Ky.; Ada.; Mğ.; DS)

> bügrü (Kn.; DS)

> büğrü (Kn.; Ada.; DS)

> бүkre (Mn.; DS)

úuz > güz (Sv.; DS)

tumağu > düma (Ist.; DS)

tuşağu > düşak (Brd.; DS)

VKuK > VKüK

aêuú > ağıdik (To.; DS)

úulun > gülün (Brd.; Gr.; İç.; DS)

mançuú > mancük (Ar.; Sv.; Ks.; DS)

yumşaú > yümüşak (Ank.; DS)

yUnà > yün (Hat.; Ank.; DS)

Ünlü Dizisinde İncelme

/ a- a / > / e- e /

taġar > teġer (Bt.; DS)

/ a- a / > / i- i /

çanaú > cinik (Ay.; DS)

> çinik (Çr.; Ama.; Gm.; Ezc.; Mr.; Sv.; Yz.; Krş.; Ada.; DS)

/ a-a / > / i- e /

çaydam > çiydem (Af.; Gm.; DS)

/ a- ı / > / i- i /

açı > ibi (To.; DS)

> ici (Çkr.; Sm.; Or.; Gm.; İz.; Mn.; Sn.; DS)

/ a- ı / > / e- i /

açı > eci (Çr.; Gr.; DS)

> eçi (Dz.; Tk.; DS)

úanâraú > genrik (Isp.; Nğ.; DS)

yanâi-la > yenile, yeñile (Es.; Çr.; Sn.; Hat.; Ky.; Nğ.; İç.; Mğ.; DS)

yaşıl > yeşil (Isp.; Ank.; Krş.; Kn.; İç.; Mn.; Vn.; Mğ.; DS)

/ a- ı / > / i- e /

açı > ice (Zn.; Dz.; Ant.; İz.; Mn.; DS)

/ a- ı / > / e- e /

açı > eçe (Mr.; DS)

> ece (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kc.; Gm.; Ml.; Sv.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; Gr.; Isp.; Bil.; Or.; Hat.; Zn.; Tk.; İç.; DS)

> ede (Af.; Ay.; İz.; Mn.; Bil.; Çr.; Ama.; Kr.; Md., Ml.; Ur.; Gaz.; Mr., Hat.; Sv. ve çevresi; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; Ed.; DS)

/ a- u / > / e- i /

úaru > keri (Af.; Dz.; Nğ.; İç.; Ant.; Mğ.; Sm.; DS)

yarpuz > yerpis (Ml.; DS)

/ ı- a / > / i- e /

bıçılġan > bıçilgen (Or.; Kn.; DS)

> bıçirgen (Or.; Gr.; DS)

> bişirgen (Or.; DS)

> bişirek (Or.; DS)

tıgraú > divrek (Ama.; Gr.; DS)

/ **ı- a** / > / **i- i** /

tılaú > dillik (Kerkük; DS)

/ **ı- ı** / > / **i- i** /

bıçılğan > bıçılgen (Or.; Kn.; DS)

> bıçirgen (Or.; Gr.; DS)

> bışirgen (Or.; DS)

bıçım > bıçım (Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Kerkük; DS)

ılıâ > ı l l i (Af. ; Isp.; Kn.; İç.; DS)

ıwrırú > ivrið (*Ahıska- Kr.; DS)

pışıâ > bışik(Mn.; Ba. Ve çevresi; Çkl.; Bo.; Sm.; Ama.; DS)

tışı > dişi (galek) (Dz. ve çevresi; Ay.; Mğ.; DS)

yılgın > ilgin (Ar.; DS)

yılú > ilhi (Ar.; DS)

/ **ı- ı** / > / **i- e** /

pışıâ > pişek (Nğ.; DS)

/ **ı- u** / > / **i- i** /

sındu > sindi (Isp.; Kc.; Ank.; Kn.; DS)

/ **o- a** / > / **ü- e** /

yonaú > yünek (Isp.; Dz.; Mğ.; DS)

/ **o- u** / > / **ö- ü** /

botu > bödü (Mğ.; DS)

> bödük (Kn.; Mğ.; DS)

/ **o- u** / > / **ö- e** /

botu > bödek (Bil.; Ist.; Nğ.; Ada.; Tk.; Krk.; DS)

/ **o- u** / > / **e- e** /

botu > bedek (Ed.; DS)

/ **o- u** / > / **ö- i** /

botu > pötik (Çr.; DS)

/ o-ı / > / ü- e /

çoêin > çüven (Es.; DS)

/ o-ı / > / ü- ü /

yorıú > yürük (Bil.; Hat.; Sv.; Ank.; Sm.; Ky.; Ng.; Ama.; DS)

/ u- a / > / e- e /

buçgaú > becek (Af.; Isp.; To.; Ky.; Sv.; Yz.; Ank.; DS)

> beçek (Isp.; To.; DS)

/ u- a / > / ü- e /

buçgaú > bücek (Af.; DS)

> büvek (Sm.; DS)

budgay > büydey (Zn.; DS)

/ u- a / > / i- i /

buçgaú > bicik (Çr.; Çkr.; DS)

> biçik (Çr.; DS)

/ u- a / > / i- e /

buçgaú > bicek (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; DS)

/ u- a / > / e- i /

buçgaú > becik (Kr.; DS)

/ u- ı / > / i- i /

suvrú > civih (Sn.; DS)

> civik (Gr.; DS)

/ u- ı / > / ü- ü /

çulrú > cülük (Çr.; Kr.; DS)

subı > sübü (Çkl.; DS)

/ u- u / > / ü- ü /

úulun > külün (Ant.; DS)

uçun > üçün (*Bor- Ng. ; DS)

yumuş > yümüş (Nş.; DS)

/ u- u / > / e- i /

yuşul > yeşil (Isp.; Ank.; Krş.; Kn.; İç.; DS)

/ u- ı / > / ö- e /

subı > söbe (Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Ada.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

> söke (Sv.; DS)

> zöbe (Bo.; DS)

/ u- ı / > / ü- e /

subı > sübe (Mğ.; DS)

> sübek (Çkl.; DS)

/ u- ı / > / ö- ü /

subı > söbü (Isp.; İz.; Brd.; Ay.; Dz.; Mn.; Sm.; Gr.; Nş.; Ng.; Ama.; Ng.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sv.; Yz.; Ng.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Krş.; Mğ.; Krk.; Tk.; DS)

> söpü (Es.; DS)

> zöbü (Bo.; DS)

/ a- ı- a / > / i- i- e /

yanâı-la > yinile (Ng.; DS)

2.2. Ünlülerde Kalınlaşma

e > # a

englik > allūò (*Ardahan- Kr.; DS)

/e/ > /a/

merdek > madek (Vn.; Ezc.; DS)

tegre > dagre (Ar.; DS)

V(K)KeK > V(K)KaK

beçel > beçal (Es.; DS)

endek > endaki (İç.; DS)

etek > ita (Çr.; To.; Mr.; Sv.; Yz.; Krş.; Ky.; Ada.; DS)

etmek > etmak (İç.; DS)

eyegü > eya (Çr.; DS)

> iyağı (Krş.; DS)

keler > kelâ (Dz.; Ay.; İz.; DS)

kirşen > kirşan (Isp.; Kr.; Ezm.; Vn.; Dy.; Kerkük; DS)

örge > örkan (Ar. ; DS)

tegirmen > degirman (El.; DS)

> deman (Ay.; DS)

> derman (Dz.; DS)

> deyirman (Bo.; DS)

> deyman (Bo.; DS)

temregü > demravi (Ar.; DS)

tezek > tizak (Gaz.; DS)

yémşen > yemişan (Sv.; DS)

DLT’de V(K)KeK>V(K)KaK kalınlaşmasının yanı sıra kalınlaşmayıp DLT’deki şeklini muhafaza edenler de mevcuttur:

tezek : tezek (Isp.; Ay.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Çkl.; Bil.; Sk.; Ks.; Sn.; Ama.; To.; Sv.; Kn.; Ant.; Krk.; Kıbrıs; DS)

e # > a #

dede > teta (Ed.; Krk.; Tk.; DS)

ge > ka (Rz.; DS)

> kaa (Palha* Divriği- Sv.; DS)

tüge > düva (Mr.; DS)

> düga (Ar.; DS)

/ e / > / ı /

çelpek > şıbık (El.; DS)

VKeK > VKıK

beçel > beçıl (Ks.; DS)

V(K)KeK > V(K)KoK

közegü > kösoğ (Sv.; DS)

temregü > temroğ (Or.; DS)

i > # ı

ini > ini (Mğ. ; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin #i>#ı kalınlaşmasını geçirenlerinin yanı sıra kalınlaşmayıp DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur:

ini : ini (İsp.; Brd.; Dz.; İz.; Sm.; Yz.; Nğ.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Mğ. ; DS)

/ i / > / ı /

çit > çıt (Gaz.; Ada.; DS)

yig > yığ (Tr.; Rz.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin /i/ > /ı/ kalınlaşmasını geçiren şekillerinin yanı sıra DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

çit : çit (Af.; İsp.; Es.; Ks.; Bo.; Ay.; Or.; İz.; Mn.; Sm.; Ama.; To.; Gr.; *Bayburt- Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Dy.; Tn.; El.; Kr.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ky.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Yz.; Ank.; Nğ.; Kn.; Nş.; Mğ.; Ada.; İç.; Kerkük; DS)

VKiK > VKıK

tering > deriŋ (İç.; DS)

yigirmi > yiğirmi (İç.; DS)

yigit > yiğit (İç.; DS)

/ i / > / u /

kiçik > guçük (İç.; DS)

VKKiK > VKKuK

süglin > sülum (Gaz.; DS)

ü # > ı #

eyegü > iyağı (Krş.; DS)

ü # > o #

çü > ço (Or.; Tr.; Gm.; Rz. ve köyleri; Ar.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; DS)

sekü > seko (Gr.; Ezc.; Ada.; İç.; DS)

şü > ço (Or.; Tr.; Gm.; Rz. ve köyleri; Ar.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; DS)

ü > # u

üç > uş (Kr. ; DS)

ülker > ulger (Sv. ; DS)

ün > un (İsp. ; DS)

ü # > u #

temregü > temreğu (Tr.; DS)

/ ü / > / u /

bük > buk (Çr.; DS)

çür > çur (Gm.; Ezm.; Vn.; Kr.; Ky.; DS)

küc > guc (Uşhum, köyü- Ar.; TTAS)

küz > guz (Ky.; DS)

tüge > duge (Rz.; DS)

yük > yuğ (Sv.; DS)

> yun, yuñ (*İğdır- Kr.; Nğ.; İç.; DS)

> yuv (Ezc.; Ml.; DS)

yüksek > yuñsek (İç.; DS)

> yuğsük (Nğ.; DS)

V(K)KüK > V(K)KuK

belgü- lüg > bellu (To.; DS)

bögür > böğur (İç.; DS)

> bögur (Ks.; DS)

erük > eruk (Mş.; DS)

örkü > hörkuç (İç. ; DS)

tegül > dégul (Ks.; DS)

temür > demur (Ar.; DS)

übgük > ibuk (*Daday- Ks.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin V(K)KüK > V(K)KuK kalınlaşmasını geçirenlerinin yanı sıra kalınlaşmayıp DLT'deki şeklini muhafaza edenleri mde mevcuttur:

erük : erük (*Düzce-Bo.; Ezc.; Gr.; DS)

ö > # o

ögey > oğey (*Şavşat- Ar.; DS)

öküz > oğüz (*Akçakoca- Bo. ; DS)

örgey > orgen (Ama. ; DS)

DLT'deki bazı kelimelerde #ö>#o kalınlaşması görülmesinin yanı sıra kalınlaşmayıp DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur:

ök-süz : öksüz (Ks. ; DS)

/ ö / > / o /

bög > boy (Ar.; DS)

bögür > boğür (Dz.; DS)

> boğör (To.; DS)

çömçe > çomçe (Ky.; DS)

kök > goğ (Sv.; İç.; DS)

> goo (Nğ.; DS)

> gok (İç.; DS)

> kok (İç.; DS)

köl > gol (Bo.; DS)

> kol (Ml.; Sv.; DS)

kölük > kolik (Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; El.; Ml.; Tn.; Sv.; DS)

> kollik (Tn.; DS)

> kolo (Vn.; DS)

> kolük (Sv.; DS)

körpe > gorpe (Nğ.; DS)

köz > koz (Rz.; DS)

töl > dol (Ar.; Bt.; Mş.; Sv.; Ky.; DS)

töşek > doşşek (Uş.; To.; DS)

/ ö / > / u /

börk > burgu (Ay.; DS)

çömçe > çuçe (Ur.; DS)

kölük > kulik (Tr.; DS)

Ünlü Dizisinde Kalınlaşma

/ e- e / > / a- a /

çelpek > çapak (Mn.; Çr.; Gm.; Ar.; Sv.; İç.; DS)

çelpek > çapað (Sv.; DS)

merdek > madak (Ezc.; Bt.; DS)

/ e- i / > / a- ı /

teging > tayın (İç.; DS)

/ e- e / > / ı- ı /

emik > ımık (İsp.; Ama.; Or.; Gr.; Tr., Sm.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Tk.; DS)

/ e- i / > / ı- ı /

tegirme > dıgırmı (Vn.; DS)

tegirme > dıgrımı (Vn.; DS)

/ i- e / > / ı- a /

biçek > bıcak (Kü.; Çr.; Ks.; Ama.; Gr.; DS)

/ ö- e / > / o- a /

çömçe > comca (Mn.; Sv.; DS)

> çomça (Af.; Uş.; İsp.; İz.; Mn.; Çr.; Sm.; Ama.; Or.; Kr.; Ml.; Mr.; Hat.; Sv.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

> çoça (İç.; DS)

ören > oran (*Afşin- Mr. ; DS)

öyez > oyaz (Kn. ; DS)

öyez > ovaz (Kc.; Zn.; Ks.; Sm.; Ama. ; DS)

/ ö- e / > / u- a /

çömçe > çumça (Brs.; DS)

/ ö- e / > / o- u /

çömçe > çomçu (İsp.; Brd.; Dz.; DS)

> çomcu (Brd.; DS)

/ ö- ü / > / o- o /

kögüz > goğos (Yz.; DS)

kölük > kolo (Vn.; DS)

/ ö- ü / > / o- u /

kölük > koluk (Ml.; DS)

/ i- e / > / ı- ı /

biçek > bıçık (Brd.; Çkr.; Ank.; DS)

> bıçık (İst.; El.; Ml.; DS)

/i- i / > /ı- u /

iç-lik > ışluk (*Maçka ve köyleri- Tr. ; DS)

/i- i / > /u- u /

kiçik > güçcuk (Ama.; İç.; DS)

/i- i / > /ı- a /

bitrik > bıtırak (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Kü.; Es.; Kc.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ama.; To.; Sn.; Gm.; Ezc.; Gaz.; Ml.; Mr.; Hat.; Sv.; Krş.; Ank.; Nğ.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> bıtarak (Bo.; DS)

> bıtırag (Brd.; DS)

> bıtırað (Sv.; DS)

> bıtırak (Isp.; Dz.; İz.; Ba.; Brs.; Es.; Çkr.; Ezc.; Mğ.; DS)

> pıtırak (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Es.; Kc.; Bo.; Sk.; Çkr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Ezc.; Ağ.; Mr.; Sv.; Ky.; Nş.; Nğ. ve köyleri; Ada.; Ant.; Krk.; DS)

> pıtırað (Dz.; Ml.; Nğ.; DS)

> pıtırak (Isp.; Dz.; Ba.; Çkl.; Sk.; İst.; Çr.; Ezm.; Sv.; Ky.; Nş.; Nğ.; Mğ.; Krk.; DS)

/i- i / > /ı- ı /

çigit > cığıt (Çr.; DS)

> çığıt (Dz.; Mn.; Ba.; Mr.; DS)

çiwgin > cıvgın (Uş.; DS)

ig-lig > ığlı (Ba. ; DS)

irkin > ırđım (Kn. ; DS)

isig > ısı (Ks. ; DS)

> ısıık (Çr. ; DS)

tikim > dıkı (Kn.; İç.; Ant.; DS)

> dıkım (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; Bo.; Ks.; Çr.; Ama.; To.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> dımık (Af.; Mğ.; DS)

> dığım (Nğ.; DS)

> tığım (Kn.; DS)

> tıkı (Kn.; Ant.; DS)

> tıkım (Dz.; Mn. ve çevresi; Es.; İst.; Çr.; Ar.; Yz.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

> tıkkım (Kc.; DS)

> tıdım (Gm.; DS)

/ i- i / > / u- a /

bitrik > butrak (Ur.; DS)

> puturak (Nğ.; Kn.; İç.; DS)

> putrak (Or.; DS)

/ i- ü / > / ı- ı /

cincü > cıncık (Bereketli* Tavas- Dz.; Af.; Çr.; To.; İç.; Balçuva- İz.; Ba.; Samatya- Ist.; Uluşiran *Şiran- Gm.; Ezm.; Ezc. ve köyleri; *Arapkir- Ml.; *Siverek- Ur.; *Kilis- Gaz.; *Göksun, *Afşin- Mr.; *Antakya, Hisarcık* Yayladağı-Hat.; Sv. ve ilçeleri; Yz.; Solakuşağı, Karandıere, *Şereflikoçhisar- Ank.; *Bünyan, *Pınarbaşı ve köyleri- Ky.; *Avanos- Nş.; Nğ. ve ilçeleri; Haruniye- Ada.; DS)

> cıncıh (Bereketli *Tavas- Dz.; Samatya- Ist.; Ur.; Yz.; Solakuşağı* Şereflikoçhisar- Ank.; Krş.; Ada.; DS)

> çinçık (İz.; Harput- El.; *Haymana- Ank.; Bahçeli* Bor- Nğ.; DS)

irük > ırık (Ba.; Brs.; *Düzce-Bo.; Çkr.; Çr. ; DS)

> yırıd, yırır (Sk.; Sn.; Sm.; Sv.; Ml.; Dy.; Gaz.; Nğ. ; DS)

/ ü- ü / > / u- u /

püsüg > pusu (*Düzce- Bo.; DS)

üstün > ustun (Ba.; Brs.; Es.; Kc.; Çkr.; Sn.; Ank.; Hat.; Ed. ; DS)

yügrük > yuvruk (Tr.; DS)

/ ü- i / > / u- u /

ügi > uğu (Ks.; Merzifon köyleri- Ama.; Ky. ; DS)

ügit > uğut (Bo.; Ar. köyleri; Zn.; Ks.; Çkr.; To.; Sv.; Yz. ; DS)

> uğunt (Sm. ; DS)

> uhut (*Göynük- Bo. ; DS)

/ü – e / > / u- a /

ügre > uğra (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Bil.; Es.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ama.; To.; Sm.; Gr.; Or.; Gaz.; Sv. ve köyleri; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ant.; Mğ. ; DS)

> uğra (Ks.; Ank. ; DS)

> ŷra (Brd.; Dz.; Kü.; Sn.; Sm.; Nğ. ; DS)

> urga (Isp.; Çr.; Mğ. ; DS)

> urva (İz.; Ba.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr. ve köyleri; Vn.; Ur.; Gaz.; Hat. ; DS)

> uvra (Or.; El.; Ml.; Sv.; Ky.; DS)

2.3. Ünlülerde Genişleme

é > # e

én > en (Ba.; Dz.; DS)

érin > erin (*Yalova- Ist.; DS)

érte > erte (Kn.; DS)

éwek > eve (Ist.; DS)

> evēk (İç.; DS)

/ é / > / e /

bél > bel (Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Es.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; To.; Kr.; Bt.; Ml.; Ur.; Gaz.; Sv.; Ank.; Ky.; Ng.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

belék > belek (Af.; Isp.; Dz.; DS)

> benek (Ky.; Isp.; Yz.; Ng.; DS)

> bölek (Es.; DS)

> bübek (Tr.; DS)

> bülek (Tr.; DS)

> beleg (Brd.; DS)

belgü- lüg > bēlgili (Kn.; DS)

béş > beş (kardeşler) (Dz.; Ba.; Kü.; Kc.; Gm.; Rz.; Ur.; Gaz.; Kn.; İç.; DS)

béşik > beşik (Gr.; DS)

kéç > geCen (İç.; DS)

kéçe > gece (gözü) (Ks.; DS)

sézik > sezek (Sm.; Ama.; Or.; Gr.; Krk.; Kü.; DS)

> sezik (Uş.; Isp.; DS)

tégin > dekin (Yz.; DS)

> dek (To.; Yz.; Ky.; Ada.; DS)

> tekin (Ank.; DS)

témin > temin (İz.; Mn. ve çevresi; Çkl.; Bo.; Mğ.; Krk.; İç.; Bulgaristan; DS)

térig > derik (Ky.; DS)

térkek > derek (Or.; DS)

térnek > dernek (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mğ.; DS)

yég > yeg (Mr.; Hat.; DS)

> yeğ (Gaz.; Mr.; DS)

> yey (Ba.; *Düzce- Bo.; Çkr.; DS)

yélin > yelin (Isp.; Ba.; Çkl.; Brs.; Ks.; Sn.; Ama.; Kr. ilçe ve köyleri; Vn.; Krk.; Tk.; Bulgaristan Türkleri; DS)

yélpik > yelpik (Çr.; Af.; Kr.; Gaz.; Mr.; Ks.; Hat.; Sv.; Ank. ilçe ve köyleri; Krş.; Nş.; Nğ.; Ky.; Ada.; İç.; DS)

> yelpük (To.; Tr.; Gaz.; DS)

yémşen > yemişen (Ba.; Bo.; Çkl.; Kc.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Ml.; Gaz.; Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Mğ.; Rumeli; DS)

> yemşen (*Düzce- Bo.; Bil.; Vn.; Ada.; DS)

> yemişan (Sv.; DS)

yéng > yen,yeñ (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Kü.; Es.; Kc.; *Düzce- Bo.; Sk.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To. ilçeleri; Or.; Tr.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

yér > yer (Af.; Ama.; Or.; Tr. köyleri; Kr.; Ky.; İç.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; Nğ.; DS)

yéti > yedi (Rz.; DS)

yétik > yetik (Isp.; Brd.; Ay.; İz.; Es.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ar.; Ezm.; Mr.; Gm.; Kr.; Vn.; Ml.; Sr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky.; To.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Kerkük; DS)

> yetuk (Gr.; Tr. ve köyleri; Rz.; DS)

> yetük (Ar.; Çr.; Sm.; Ama.; Gr.; Rz. köyleri; Sv.; DS)

DLT'deki kelimelerin /é/ > / e/ genişlemesini geçirenlerinin yanı sıra genişleme olayını geçirmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

bés : béş (kardaş) (Vn.; DS)

yemiş : yemiş (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Kr.; Ağ.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Ant.; Krş.; Hat.; Ank.; Kıbrıs; DS)

/ ı / > / a /

çığır > çavır (Kn.; DS)

> çavur (Nğ.; Kn.; DS)

mınàar > mağar (Çr.; Mğ.; DS)

V(K)KıK > V(K)KaK

ağız > ağaz (Yz.; DS)

aúım > aklam (Çkl.; DS)

aúın > aklan (Hat.; Kn.; DS)

andın > andan (Es.; Bil.; Sk.; DS)

bağırdaú > bagardak (Sm.; DS)

bağırdaú > bagartak (Çr.; DS)

> bagartlak (Mğ.; DS)

> bağardak (Brd.; Dz.; Çr.; Ama.; To.; Gr.; Rz.; DS)

> bağartlak (Ky.; Kn.; Ant.; DS)

balçıú > baçak (Brd.; DS)

batıâ > batak (Ba.; Brs.; Es.; DS)

balıúçın > balıkcan (Isp.; DS)

çaçır > çadar (Sm.; DS)

sağdıç > sağdaç (Isp.; Brd.; Gr.; Mn.; DS)

saâın > sağan (Ama.; Sv.; DS)

sarıâ > sara (Gün.- Bat. And.; TTAS)

sırtıâ > zırta (Ezc.; DS)

yağ(ı)r > yağar (Ks.; Sm.; GR.; Sv.; Krş.; Nğ.; DS)

yaúıâ > yaka (Isp.; DS)

ı # > a #

úaraçı > garaca (Ank.; DS)

V(K)Kı K > V(K)KeK

arıú > arek (Ada.; DS)

çoêın > çüven (Es.; DS)

pışıâ > pişek (Nğ.; DS)

sağdıç > sadeç (Mn.; DS)

ı # > e #

subı > sübe (Mğ.; DS)

>sübek (Çkl.; DS)

> zöbe (Bo.; DS)

/ ı / > / o /

mınâar > moğar (Isp.; DS)

VKıK > VKoK

ayıâ > ayyo (Brd.; DS)

úosiú > kozoò (Bt.; DS)

> kozok (Bt.; DS)

úowı > kovoZ (Çkl.; DS)

yarın > yaron (Rz.; DS)

i > # e

ıçı > ece (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kc.; Gm.; Ml.; Sv.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ. ; DS)

> ecem (Ada. ; DS)

> eci (Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Ank.; Gr. ; DS)

> ecim (Dz. ; DS)

> eçe (Mr. ; DS)

> eçi (Dz.; Tk. ; DS)

> edi (Dz. ; DS)

ikkiz > ekiz (Isp.; Brd.; Sm.; Ezm.; Gaz.; Sv.; Ky.; İç.; *Bor- Nğ.; DS)

ıktü > ekti (Brd.; Mn.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Kü.; Ist.; Sm.; Ezc.; Ank.; Ky.; Kn.; Mğ. ; Ama.; Mr.; İç.; DS)

> ehdi (Or. ; DS)

> ehti (Kü. ; DS)

> ekdi (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Çkr.; Çr.; Yz.; Ank.; Kn.; Ank., Uş.; Kü.; Gaz.; Mr.; İç.; Mğ. ; DS)

> ekte (Kn.; İç. ; DS)

/ i / > / e /

biçek > becek (Af.; Isp.; To.; Ky.; Sv.; Yz.; Ank.; DS)

> becik (Kr.; DS)

> beçek (Isp.; To.; DS)

kirü > kerı (Af.; Dz.; Nğ.; İç.; Ant.; Mğ.; Sm.; DS)

sil > sel (Ada.; Ky.; DS)

kirtü > kerti (Ank.; Ant.; Mğ.; DS)

king > gen (Af.; Kü.; Sm.; Ama. ve köyleri; Çr.; To.; Or.; Tr.; Kr.; Bt.; Ur.; Gaz.; Sv.; İç.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin /i/>/e/ genişlemesini geçirenlerinin yanı sıra genişleme hadisesini geçirmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenler de mevcuttur:

sil : sil (Nğ.; DS)

V(K)KiK > V(K)KeK

egin > eğin (İz.; DS)

egiş > eğeş (Gr.; Nğ.; DS)

> eyeş (Gr.; DS)

> egeş (To.; DS)

endik > endek (Bayburt- Kr.; Vn.; DS)

esin > esen (Brd.; Dz.; İz.; Ank.; Mğ.; DS)

irkin > ürken (Ank. ; DS)

keçik > geçek (İç.; Brd.; Sm.; Gaz.; Mr.; Af.; Or.; Gr.; Tr.; Ank.; DS)

> keçek (Af.; Ml.; Ada.; DS)

tegin > degen (Hat.; DS)

tegirne > deermi (Gaz.; DS)

> değermi (Ama.; Tr.; Mr.; Sv.; DS)

tegirmen > değermen (Rz.; Ada.; DS)

tering > teren (Kn.; DS)

tikim > dike (Es.; Nş.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin V(K)KiK > V(K)KeK genişlemesini geçirenlerinin yanı sıra genişlemeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

endik : endik (Ant.; Mğ.; DS)

esin : esin (İç.; DS)

i # > e #

bukri > bükre (Mn.; DS)

bügri > bükre (Mn.; DS)

içi > ece (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kc.; Gm.; Ml.; Sv.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ. ; DS)

> ecem (Ada. ; DS)

> eçe (Mr. ; DS)

in > en (Ba.; Dz.; DS)

kemi > keme (To.; DS)

sézik > sezek (Sm.; Ama.; Or.; Gr.; Krk.; Kü.; DS)

subı > sibe (Zn.; DS)

> soben (İst.; DS)

i > # é

iktü > ékde (Dz. ; DS)

/ u / > / a /

budğay > bağda (Tr. ve köyleri; DS)

suú > sak (Isp.; Af.; Brd.; Ba. ve çevresi.; Dz.; Ay.; Kü.; Ks.; Çkr.; Çr.; Çkl.; İst.; Sm.; Ed.; Mn. ve çevresi; Kc.; Ama.; Or.; Gaz.; Mr.; Sv.; Es.; Tr.; Hat.; Ank.; Krş.; Ky.; Kn.; Nş.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

yuşul > yaşıl (Dz.; Hat.; Mr.; Ada.; Mğ.; *İğdır- Kr.; DS)

V(K)KuK > V(K)KaK

aúur > ahar, ađar (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Brs.; Kü.; Es.; Ar.; Kr.; Bt.; Ada.; Mğ.; Çkl.; DS)

boêuà > boyak (Gr.; Ar.; Ng.; DS.)

> boyað (Kr.; DS)

boğuz > boğaz (Ezm.; DS)

> buvaz (Bo.; DS)

botu > badak (Isp.; Brd.; Dz.; Ama. ve köyleri; İç.; DS)

> bodak (Isp.; Brd.; Dz.; Brs.; Kn.; DS)

> potak (Af.; Isp.; Brd.; Sk.; Bo.; Dz.; Çkl.; Kc.; Ks.; Hat.; Kn.; Ant.; Mğ.; Gr.; DS)

> potlak (Ky.; Ng.; İst.; DS)

> potar (Bo.; DS)

úağut > kavat (Gm.; DS)

úonàuz > gongaz (Af.; Dz.; DS)

> kongaz (Dz.; DS)

> konğaz (Dz.; DS)

úulun > gulan (Kr.; DS)

temür- úazuú > Temirkazak (Kn.; DS)

toúsun > dokusan (Kc.; DS)

> doðsan (Kr.; DS)

> dokuzan (Bo.; DS)

u # > a #

botu > bota (Kn.; DS)

> bodak (Bo.; Çkr.; DS)

> botak (Isp.; Brd.; DS)

buúaġu > pukaġa (Ada.; DS)

úasırúu > gasurga (Gm.; DS)

ortu > orta (Kadiçiftliġi- İst. ; DS)

saúrúu > saırka (Gaz.; DS)

> sakırġa(Isp.; Çkl.; Es.; Kc.; Sm.; Hat.; Ky.; Nġ.; İç.; Krk.; DS)

> sakırġa (Çkl.; Hat.; Ant.; DS)

soúu > soka (İz.; DS)

tamu > tama (Krş.; DS)

u / > e /

buçġaú > becek (Af.; Isp.; To.; Ky.; Sv.; Yz.; Ank.; DS)

> beçek (Isp.; To.; DS)

> becik (Kr.; DS)

yuşul > yeşil (Isp.; Ank.; Krş.; Kn.; İç.; DS)

VKu(K) > VKeK

botu > bedek (Ed.; DS)

u # > e #

botu > bödek (Bil.; Ist.; Nġ.; Ada.; Tk.; Krk.; DS)

úarġu > garge (Mġ.; DS)

u > # o

ulaġa > olāh (*Mudanya- Brs.; DS)

uluâ > olug (İç. ; DS)

uluş > olus (*Bergama- İz. ; DS)

uş uş > oş oş (Ar.; Kr.; Gaz.; Hat. ; DS)

/ u / > / o /

budğay > boğda (Rz.; DS)

buúağı > bokağı (İz.; DS)

buluş > bolu (Kn.; DS)

buzagu > bozağı (Kn.; DS)

> bozüü (Or.; DS)

çumguú > çomka (Ist.; DS)

çulrú > coluk (Dz.; Bo.; Çkr.; Ank.; Ada.; DS)

> coruk (Ist.; Zn.; DS)

> çoluk (Sn.; Ank. ve köyleri; DS)

úbuz > kobuz (To.; DS)

úçam > koşam (Çkl.; Es.; To.; Ist.; Çr.; Sv.; Ng.; Yz.; Ank.; Nş.; DS)

> koçam (Tr.; Ezc.; Sv.; DS)

úmğan > koman (Kc.; Ist.; DS)

úur > gor (Sv.; Ky.; DS)

> kor (Çkl.; Dy.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr. ve çevresi; Sv.; Hat.; Ama.; Ky.; Ml.; Af.; Brd.; Ur.; Gaz.; Mr. ve çevresi; Yz.; Ada.; DS)

úrman > koman (Kc.; Ist.; DS)

mun > mon (Kerkük; DS)

> bon (Kr.; DS)

suú > sok (Ada.; DS)

suluú > soluk (Zn.; DS)

sunı > sonu (Çkr.; DS)

suyağı > soyak (Hat.; Ky.; DS)

subı > sibe (Zn.; DS)

> soben (İst.; DS)

t u ğ um > tohum (Gaz.; DS)

tuma ğ u > doma ğ a (To.; DS)

> doma ğ ı (Ba.; DS)

tu ŝ a ğ u > do ŝ ak (Ba.; Kn.; M ğ .; DS)

yul-yola ú > yol yola ð , yol yolak (Gm.; Hat.; DS)

yu ğ a > yoka (Çkr.; Ama.; Or.; DS)

yum ğ a ú > yomak (Sv.; DS)

yurt > yord (M ğ .; DS)

yund > yont (Sn.; DS)

yuw ú a > yoka (Çkr.; Ama.; Or.; DS)

DLT’eki bazı sözcüklerin /u/ >/o/ genişlemesini geçirmelerinin yanı sıra genişlemeyip DLT’deki şekillerini muhafaza eden şekilleri de mevcuttur:

úubuz : kubuz (Ada.; Dz.; Isp.; DS)

sulu ú : suluk (Çr. ve çevresi; Ama.; Or.; To.; DS)

VKuK > VKoK

a ú ur > ahor (To.; Ar.; DS)

aluç > aloç (Ezm. ve çevresi; DS)

a ğ uj > a ğ oz (Ar.; DS)

úo ğ u ŝ > kokoç (Vn.; DS)

úulun > kılın (Sm. ve çevresi; DS)

> kolon (Ist.; Ada.; DS)

orum > horom (Tr.; Ar.; DS)

so ú u > soko (To.; N ğ .; DS)

u # > o #

a ğ u > a ğ o (Vn.; DS)

botu > potok (Çkl.; DS)

tamu > tamo (Çkl.; Çr.; DS)

/ u / > / ö /

subı > söbü (Isp.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sv.; Yz.; N ğ .; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; M ğ .; Krk.; Tk.; DS)

> söpü (Es.; DS)

> zöbe (Bo.; DS)

> zöbü (Bo.; DS)

V(K)Kü K > V(K)KeK

eldrük > eldirek (Brd.; Dz.; DS)

> eldüren (Kn.; DS)

enük > enek (Ay.; DS)

esgürük > esrek (Ank.; Es.; DS)

köçük > göcek (Çkr.; Çr.; Ama.; Yz.; DS)

kölük > gülek (Brs.; Kn.; DS)

köpçük > köpçek (To.; DS)

öng-dün > önden (Kc.; Sm. ; DS)

örük > örek (Ar. ; DS)

sürtük > sürtek (Krş.; Ks.; Sn.; İç.; Brd.; Isp.; DS)

ülüş > üleş (*Bor- Nğ. ; Ks. ; DS)

ü # > e #

kelegü > keleğe (Sv.; DS)

keregü > kereke (Af.; DS)

sekü > seke (Çkr.; Nğ.; Nş.; Çkl.; DS)

köznü > gözünye (Brs.; DS)

temregü > demreğe (Ama.; DS)

> dermeğe (Ky.; DS)

> temreğe (Gr. ve köyleri; Ank.; DS)

VKü(K) > VKo(K)

kögüz > goğos (Yz.; DS)

kölük > kolo (Vn.; DS)

ü # > o #

çü > ço (Or.; Tr.; Gm.; Rz. ve köyleri; Ar.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; DS)

şü > ço (Or.; Tr.; Gm.; Rz. ve köyleri; Ar.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; DS)

/ ü / > / ö /

büken > böke (Nğ.; DS)

bürük > börük (Hat.; DS)

dülek > dölek (To.; Kr.; Ezm.; DS)

kümürken > gömürgen (Ist.; DS)

> kömüren (Krk.; DS)

küêegü > göveği (İz.; DS)

sül > söI (İst.; DS)

sürtük > sörtük (Ky.; DS)

tüge > döve (Rz.; DS)

tükel > tökel (Kn.; DS)

tüngür > dövür (Bo.; DS)

yügrük > yöğrük (Ama.; DS)

> yörük (Krş.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin /ö/ > /ü/ genişlemesini geçirenlerinin dışında genişlemeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri mevcuttur:

bürük : bürük (Kü.; Ist.; Sm.; Gr.; DS)

sürtük : sürtük (Isp.; Dz.; Ay.; Ama.; Mn. ve çevrsi; Çkl.; Bo.; Sm.; Es.; Ks.; Gr.; Çkr.; To.; Tr. ve çevresi; Rz.; Kr.; Kr.; Sv.; Ant.; İç.; DS)

tükel : tükel (Krş.; Nş.; DS)

V(K)KüK > V(K)KöK

bögür > boğör (To.; DS)

ötkünç > ödgönç (Çr. ; DS)

ü # > ö #

çü > çö (Ezm.; Ky.; DS)

nü > nö (Gaz.; DS)

şü > çö (Ezm.; Ky.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin ü# > ö# genişlemesini geçirenlerinin yanı sıra genişleme olayı geçirmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

çü : çü (To.; Gm.; Nğ.; DS)

/ u-ı / > / ö- e /

subı > söbe (Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Ada.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

> söke (Sv.; DS)

/ ü- ü / > / e- e /

tüpü > depe (Isp.; Bo.; To.; Gaz.; Yz.; Ank.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

> deppe (Hat.; DS)

> tepe (Bo.; DS)

2.4. Ünlülerde Daralma

a > # ı

a > ı (Isp.; Brd.; Dz.; Çr.; Ky.; DS)

/ a / > / ı /

çağı > cığıltı (Af. ve ilçeleri; Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; İz.; Brs.; Es.; Çr.; To.; Gm.; Ar.; *İğdır- Kr.; Ezc.; Gaz.; Sv.; Kn. ve ilçeleri; Hat.; Mğ.; Kerkük; DS)

> çığıltı (Ks.; Kn.; DS)

úadraú > kıyrak (İç.; DS)

úayaú > kıyak (Nğ.; DS)

şar şar > şır şır (Or. köyleri; Hat.; DS)

taş > tış (Kn.; DS)

taş-ra > dışa (Nğ.; DS)

taz > dız (Bo.; DS)

zap zap > zıp zıp (*Bor- Nğ.; DS)

V(K)KaK > V(K)KıK

ağlaú > aklık (Brd.; DS)

aàartú > ağırtı (Çr.; DS)

bağırdaú > bağarcık (Isp.; DS)

baúanaú > bakınak (Af.; Brd.; Dz.; Mğ.; Kü.; DS)

> bıkanak (Zn.; Ks.; DS)

buçgaú > bıçık (Ist.; El.; Ml.; DS)

buzagu > bızık (Hat.; DS)

úanaú > kanık (Isp.; DS)

úanâraú > gañrık (Isp.; Ay.; Çr.; Ama.; Nğ.; Kn.; DS)

> gağrık (Isp.; Brd.; Kn.; DS)

> ganrık (Ba.; DS)

> kanrık (Ama.; DS)

úapğa > gabı (Ks.; Sm.; To.; Kr.; Gaz.; DS)

tamar > tamır (Kn.; DS)

a # > ı #

aba > apbı (Af.; DS)

> abı (Yz. köyleri; DS)

úapğa > kabı (Bo.; DS)

va > bî (*Mucur- Krş.; DS)

/ a / > / i /

çaêan > çıyan (Ar.; DS)

> ciyan (Ar.; DS)

çanaú > cinik (Ay.; DS)

> çinik (Çr.; Ama.; Gm.; Ezc.; Mr.; Sv.; Yz.; Krş.; Ada.; DS)

çaydam > çıydam (To.; DS)

òayu > hiya (Brd.; DS)

yanâi-la > yinile (Nğ.; DS)

V(K)KaK > V(K)KiK

buçğaú > bicik (Çr.; Çkr.; DS)

> biçik (Çr.; DS)

> becik (Kr.; DS)

budğay > bÿğdi (İç.; DS)

> buydiy (İç.; DS)

úanâraú > genrik (Isp.; Nğ.; DS)

tılaú > dillik (Kerkük; DS)

a # > î #

va > bî (Alamut *Bozdoğan- Ay.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı- Hat.; DS)

/a / > /u /

sasiâ > susu (Es.; DS)

çaruú > çuruk (Ks.; To.; DS)

V(K)KaK > V(K)KuK

boğmaú > buğmuk (Kn.; DS)

buçgaú > bucuk (Dz.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Ank.; DS)

çaúmaú > çadmur (Vn.; DS)

çomaú > çomuk (Dz.; Mğ.; DS)

úanâraú > gañruk (Ama.; DS)

> kañruk (Ama.; DS)

tarmaú > tarmuk (Krş.; DS)

a # > u #

aba > abu (Isp.; Dz.; İz.; Çkl.; Çr.; Brs.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Ed.; Tk.; DS)

> abuğ (Yz.; DS)

> abuş (Dy.; DS)

anğa > angu (Zn.; DS)

úapğa > gapu (Kr.; DS)

e > # i

eçe > ice (Dz.; DS)

eçkü > işk (Es.; DS)

eêgü > igi (To.; DS)

ef > iv (Bo.; DS)

egin > iğın (Sm.; DS)

egme > iğme (Ed.; DS)

eksük > iğsik (Krk.; DS)

> isik (Kn.; Krk.; DS)

ekşig > iğşi (Krk.; DS)

emdi > indi (Kr.; TTAS)

> imdi (Uş.; DS)

emik > imik (Kn.; DS)

erkek > irkek (Ank.; DS)

erken > irken (Çr.; Ank.; DS)

> ir (Kn.; DS)

erki > irki (Gm.; DS)

eşik > işşik (Ank.; Nğ.; DS)

etek > itek (Dz.; DS)

> ita (Çr.; To.; Mr.; Sv.; Yz., Krş.; Ky.; Ada.; DS)

> ite (Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Es.; Gaz.; Ank.; İç.; Mğ.; DS)

> iti (Mn.; DS)

> itoğ (Or.; DS)

ew > iv (Bo.; DS)

eyegü > iya (Çr.; Ama.; DS)

> iyağı (Krş.; DS)

> iyeği (To.; DS)

> iyeği (Çr.; DS)

DLT'deki bazı sözcüklerin #e>#i daralmasını geçirmelerinin yanı sıra daralmayıp DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

erkek : erkek (Nğ.; Ada.; Kr. ve köyleri; Kn.; DS)

etek : etek (Isp.; Brd.; Brs.; Ama.; To. ve köyleri; Nğ.; Kn.; Sv.; İz.; Dz.; Gaz.; Mğ.; DS)

/e / > / i /

çeçek > çifek (Ank.; DS)

> çiçek (Zn.; DS)

çelpek > cibek (Sv.; DS)

> şilek (Sm.; DS)

> şibek (Ama.; Or.; DS)

çepiş > cibiş (Mn.; Kü.; DS)

> cibişce (Dz.; DS)

sengil > siğilotu (Isp.; Dz.; Ba.; Ks.; Sm.; Or.; Gr.; Sv.; İç.; Nğ.; DS)

> sinilotu (Ank.; DS)

> siyilyaprağı (Isp.; Brs.; Es.; Sk.; DS)

> sivil (Sm.; DS)

kedük > hidik (Gr.; Rz.; DS)

keyük > giyik (Kn.; DS)

keyik > giyik (Isp.; DS)

> kiyik (Kn.; Ba.; DS)

nece > nije (Bayburt- Kr.; DS)

> nişe (Ml.; DS)

neçe > nije (Bayburt- Kr.; DS)

> nişe (Ml.; DS)

etek > iti (Mn.; DS)

geşür > kişir (Sirkeli* Çubuk- Ank.; DS)

ten > tin (Bo.; Ank.; DS)

tezek > tizak (Gaz.; DS)

yengi > yiñi (Gün. Bat. And.; Krş.; TTAS)

> yii (Krş.; TTAS)

yerük > yirik (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ay.; Mn. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Es.; Kc.; *Düzce- Bo.; Ks.; Sm.; Çr.; Ama.; Or.; Gaz.; Hat.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Ant.; Krk.; DS)

> yirig (Brd.; DS)

> yirikli (Nğ.; DS)

yetiz > yitiz (Mğ.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin /e/ > /i/ daralmasını geçirenlerinin yanı sıra daralmayıp DLT'deki şeklini muhafaza edenler de mevcuttur:

çeçek : çeçek (Kn.; DS)

ten : ten (Tr.; Sv.; Kn.; DS)

yetiz : yetiz (Ant.; Mğ.; İç.; DS)

V(K)KeK > V(K)KiK

bezgek > bezik (Brd.; Dz.; İz.; Kü.; Çkr.; Or.; DS)

> bizgek (Kazan Türkmenleri; DS)

biçek > bicik (Çr.; Çkr.; DS)

> biçik (Çr.; DS)

endek > endiği (Isp.; DS)

erkek > ergiş (Rz.; DS)

ilenç > ilinç (Ks.; To.; Or. ; DS)

keweg > kevik (Yz.; Krş.; DS)

kewrek > kevik (Yz.; Krş.; DS)

merdek > medik (Ezc.; DS)

nelek > nelik (Isp.; Or.; Brd.; Nğ.; Ay.; Çkl.; Tr.; Sv.; Kn.; İç.; DS)

sengek > senik (Ant.; DS)

> sinek (Af.; Isp.; Mn.; Brs.; Bil.; Kc.; Ks.; Mğ.; DS)

> sinğek (Bil.; DS)

> sinyek (Mğ.; DS)

şebeng > çepin (Ay.; Çkl.; Brs.; Ba.; Bil.; Es.; Çkr.; Çr.; Ank.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

> cepin (Dz.; Ed.; DS)

> çepi (Brs.; Ba.; Tk.; DS)

teging > tiğın (Çr.; DS)

> tiği (Çr.; DS)

> tiyin (Kn.; DS)

tülek > tilik (Af.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin V(K)KeK > V(K)KiK daralmasını geçiren şekillerinin yanı sıra daralmayıp DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de olmuştur:

bezgek : bezgek (To.; Kn.; Kıym göçmenleri; DS)

ilenç : ilenç (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Brs.; Es.; Ks.; Sn.; Or.; Gr.; Ank.; Krş.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk. ; DS)

e # > i #

eçe > ecim (Dz.; Or.; DS)

> eçi (Dz.; Tk.; DS)

> eci (Ks.; Çkr.; Çr.; Gr.; Sn.; Sm.; Af.; Uş.; Es.; Ama.; To.; Or.; Ml.; Mr.; Bt.; Hat.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky.; Ed.; DS)

kekre > gekri (Ky.; DS)

e > # ı

emik > ımık (Isp.; Ama.; Or.; Gr.; Tr., Sm.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Tk.; DS)

/ e / > / ı /

çelpek > şıbık (El.; DS)

tegirme > dıgırmı (Vn.; DS)

> dıgrımı (Vn.; DS)

VKeK > VKıK

beçel > beçıl (Ks.; DS)

e > # ü

ef > üy (To.; Kn.; Tk.; El.; DS)

erre > üre (Bo.; DS)

ew > üy (To.; Kn.; Tk.; El.; DS)

eyle > üle (Yz.; DS)

tümse > tümsü (Ky.; İç.; DS)

/ e / > / ü /

çelpek > cürbek (To.; DS)

V(K)KeK > V(K)KüK

çömçe > çömçü (Brd.; Çkl.; Brs.; Es.; Kn.; Mğ.; DS)

közegü > kösüvü (Sv.; DS)

pürçek > pürçük (Af.; Brd.; Dz.; Ank.; Kn.; Mğ.; Bo.; Ky.; Ada. ; Ezm.; Ant.; DS)

sökel > sökü (Ks.; DS)

tilek > tilük (Ky.; DS)

e # > ü #

bilge > bilgü (Gr.; DS)

e # > u #

çömçe > çomçu (Isp.; Brd.; Dz.; DS)

> çomcu (Brd.; DS)

é > # i

él > il (Sv.; Ist.; DS)

ér > ir (Kn.; DS)

érte > irte (Kn.; Krş.; DS)

éwet > ivet ivet (Ank.; DS)

éwek > ivedi (Isp.; Es.; Çr.; To.; Dy.; Ml. ve köyleri; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

> iveti (*Bayburt- Gm.; Ezm.; Nğ.; Mğ.; DS)

DLT'deki bazı sözcüklerin # é > # i daralmasını geçirenlerinin yanı sıra daralmayıp DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur:

él : él (Kr.; Kn.; *Anamur- İç. köyleri; DS)

/ é / > / i /

témin > dimin (Krş.; DS)

térgi > tirki (Isp.; İz.; Tr.; Af.; Mn.; Ba.; Kü.; Çkl.; Ama.; Sm.; To.; Or.; Gr.; Sv.; Nğ.; Kn.; Kc.; Mr.; Yz.; Kn.; Ank.; Ada.; Ant.; İç.; Mğ.; DS)

yél > yil (Nğ.; Ant.; DS)

yélin > yilin (Sr.; DS)

yélpik > yilpik (Nğ.; Kn.; DS)

yém > yim (Sm.; Mr.; Nğ.; DS)

yéng > yin, yin (Ba. ve çevresi; Çkl.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

yér > yir (Ank.; Nğ.; DS)

yétik > yitik (Nğ.; DS)

e > # é

etmek > émek (Dz.; DS)

eyle > éyle (Gaz.; DS)

teğirmen > dérmén (Brd.; Ba.; Gaz.; Ank.; İç.; DS)

/ e / : / é /

bezek : bézek (Ba. ve çevresi; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Dy.; Gaz.; Mr.; Sv.; Krş.; Ant.; Tk.; DS)

bezgek : bézgek (To.; Kn.; Kırım göçmenleri; DS)

egin : éyin (Dz.; Ks.; Sn., To.; Or.; *İğdır ve köyleri- Kr.; Ank.; Ist.; DS)

kéçe : gice (çiçeği) (Ama.; DS)

teging : deyin, déyin (Mn.; Dy.; El.; Ml.; Ank.; DS)

tegül : dél (Brd.; Gaz.; DS)

: dégul (Ks.; DS)

tezik : tézük (Ezc.; DS)

yemiş : yémiş (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Kr.; Ağ.; Ng.; Kn.; İç.; Mg.; Ant.; Krş.; Hat.; Ank.; Kıbrıs; DS)

/ o / > / ı /

botu > bıdık (Ed.; DS)

çoâı > cığıldı (Af. ve ilçeleri; Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; İz.; Brs.; Es.; Çr.; To.; Gm.; Ar.; *İğdır- Kr.; Ezc.; Gaz.; Sv.; Kn. ve ilçeleri; Hat.; Mg.; Kerkük; DS)

> çığılıtı (Ks.; Kn.; DS)

soğur > sığır (Ng.; DS)

o > # u

oba > ua (*Afşin- Mr. ; DS)

oglaú > ulak (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı- Kn. ; DS)

oğraâ > uğrak (Isp.; Brd.; Dz. köyleri; Ay.; Brs.; Es.; *Düzce-Bo.; Çkr.; Sk.; Ks.; İst.; Ama.; Sm.; Or.; Tr.; Rz.; Sv.; Ml.; Ky.; Ng.; Ada.; Mg.; Krk. ; DS)

oğrı > uğrun (Af.; Isp.; İz.; Kü.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Ur.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Ng.; Sv.; Kn.; Ada.; İç. ; DS)

> ugrun (Çr.; Ama. ; DS)

> urgun (Ur.; Gaz.; Ada. ; DS)

> urğun (Ezc. ; DS)

> ýrun (Ama.; Yaz.; Ada. ; DS)

> uğru (İz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Sk.; Bo.; Ks.; Çkr.; Sn.; Sm.; Ks.; Ama.; To.; Ur.; Mr.; Ank.; Krş.; Ky.; Ng.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Kr. ; DS)

> ugri (Ama. ; DS)

> ugru (Çr.; Ank.; Ant. ; DS)

oğur > uğurluk (Ml.; *Bor- Ng. ; DS)

> uğur (Ba.; *Ünye- Or. ; DS)

ol > u (Sm.; *Ünye- Or. ; DS)

orunçaú > urunca (İç. ; DS)

> urunçak (Sv. ; DS)

otaâ > utağ (Ml. ; DS)

DLT'deki bazı sözcüklerin #o>#u daralmasını geçirmesinin yanı sıra daralmayıp DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur:

oba : oba (Tr. ve çevresi; Ay.; Mn. ve çevresi; Çkl.; Es., To.; Or.; Gr.; Ezc.; Mr.; Rz.; El.; Sv., Ng.; Isp.; Kerkük; DS)

orun : orun (Türkistan göçmenleri- İst.; Tr. ; DS)

/ u / : / o /

uruú : oruk (Ba.; Ama.; Tn. ; DS)

/ o / > / u /

boğaz > buvaz (Bo.; DS)

boğmaú > buğmuk (Kn.; DS)

boğra > buğra (Brs.; Mr.; DS)

boğuz > buvaz (Bo.; DS)

boà > pu (Zn.; DS)

botu > budik (Ky.; DS)

> buduk (Dz.; Kn.; DS)

> putuh (Ml.; Ky.; DS)

> puduk (İz.; DS)

úoà > ku (Ank.; DS)

úolan > gulan (Kr.; DS)

> kulan (Brs.; Kr.; DS)

úop > gup (Ist.; DS)

monçuú > muncuð (Bayburt- Kr.; Vn.; DS)

> muncığ (Kerkük; DS)

soğur > suğırlık (Ank.; Ada.; DS)

sonàúur > sungur (Nğ.; DS)

toğraú > durak (Zn.; DS)

tolun > tulun (Or.; DS)

yonauú > yunað (Af. köyleri.; Brs.; Ba. ve çevresi; Kü.; Es.; Kc.; Bo.; Çkr.; Çr. ilçe ve köyleri; Sn.; Sm. ilçe ve köyleri.; Ama.; Ank.; Ky.; Nğ. ve çevresi; To.; Hat.; Sv.; Nğ.; Mr.; Kn.; Ada. ve çevresi; İç.; Ant.; DS)

> yunnak (Sn.; Sm.; Ama.; To.; Sv.; DS)

yorruú > yuruk (Af.; DS)

/ o / : / u /

yoğ : yuğ (To.; Tk.; DS)

ö > # ü

öküm > üğüm (Avanos- Nş. ; DS)

örge > ürken (Ml. ; DS)

ört > ütme (Dz.; Çr.; Ama.; To.; Mr.; Nğ.; Kn.; Ant. ; DS)

örtkün > ürün (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Brs.; Kü.; Es.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ada.; Ky.; İç. ilçe ve köyleri; Ant.; Mğ. ; DS)

öyez > üvez (Dz. ve köyleri; Mn.; Ba.; Kü.; Brs.; Kc.; Sk.; Or.; Es.; Çkr.; Or., Gr.; Gm.; Ur.; El.; Ml. ve ilçeleri; Gaz.; Mr.; Hat.; Zn.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; Sn.; Ar.; Sv.; Nğ.; Ad.; Ant. ; Yz.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç. ; DS)

> üyez (Isp.; İç. ; DS)

/ ö / > / ü /

bög > büve (Ay.; Ed.; Tk.; Krk.; DS)

> büvü (Ky.; DS)

> büye (Brd.; DS)

> büyü (Af.; İz.; Kc.; Ky.; DS)

bögür > büğür (Ank.; DS)

böri > büri (Mr.; Nğ.; DS)

börk > bürgü (Af.; Uş.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Es.; Bo. ve köyleri; Ist.; Zn.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Mğ.; DS)

> bürk (Ky.; Ist.; DS)

> bürkü (Mr.; DS)

> bürük (Ist.; Ks.; Çr. ve köyleri; Sm.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

> bürüklük (Mr.; DS)

> bürgü (Ba.; Ank.; Kn.; DS)

> bürme (İz.; Kc.; Ist.; DS)

> büri (Ks.; DS)

çömçe > çümçe (Çkl.; Bt.; DS)

çörek > çüreyh (*İğdır- Kr.; DS)

köçük > güçük (Ba.; Tk.; DS)

kölük > gülek (Brs.; Kn.; DS)

> güllük (Brs.; DS)

> gülük (Ank.; Ky.; DS)

> külük (Bo.; Çr.; Ank.; Sv.; Gr.; DS)

kömeç > kümeç (Isp.; DS)

> gümeç (Zn.; DS)

köpçük > küpcük (Çkl.; DS)

körük > kürük (Çkl.; DS)

tögi > düğü (Sm.; DS)

tölek > tülek (Isp.; Kü.; Kn.; Ada.; Uş.; Dz.; Ks.; Kr.; İç.; Ank.; Mr.; Nğ.; Mğ.; DS)

törü > türe (Isp.; Dz.; İz.; Mn.; Bil.; Es.; Sm.; Tr.; Gm.; Gaz.; Mr.; Krş.; Kn.; DS)

töşek > düşek (Rz. çevresi; Ama.; Adı.; Ky.; Mr.; Sv.; DS)

yöre > yüre (Gr.; Sv.; Kn.; DS)

/ ö / > / u /

börk > burgu (Ay.; DS)

çömçe > çuçe (Ur.; DS)

> çumça (Brs.; DS)

kölük > kulik (Tr.; DS)

/ o / > / ü /

yonaú > yünek (Isp.; Dz.; Mğ.; DS)

yorú > yürük (Bil.; Hat.; Sv.; Ank.; Sm.; Ky.; Nğ.; Ama.; DS)

Ünlü Dizisinde Daralma

/ a- a / > / i- i /

çanaú > cinik (Ay.; DS)

> çinik (Çr.; Ama.; Gm.; Ezc.; Mr.; Sv.; Yz.; Krş.; Ada.; DS)

/ e- e / > / i- i /

çelpek > şillik (Ezc.; DS)

> cibik (Ml.; Sv.; DS)

> cilbir (Nğ.; Kn.; DS)

> çirpik (Çr.; DS)

> şibik (Sv.; İç.; DS)

eçe > ici (Çkr.; Sm.; Or.;Gr.; Gm.; DS)

nece > nici (Ank.; DS)

neçe > nici (Ank.; DS)

2.5. Ünlülerde Düzleşme

/ ö / > / e /

çömçe > cemce (Ist.; DS)

> çemçe (To.; Ezc.; Bt.; Tn.; El.; Ml.; Adı.; Sv.; Yz.; DS)

köz > gez (Ba.; DS)

/ o / > / a /

daâ ol > deal (Ada.; DS)

boâ > pağ (Zn.; DS)

botu > badak (Isp.; Brd.; Dz.; Ama. ve köyleri; İç.; DS)

> paduk (Mr.; DS)

çocuú > cacık (Gaz.; DS)

çoâ > ça (Ist.; Çr.; Ama.; DS)

> çağ (Çr.; Ama. ve ilçeleri; Gr.; Ml.; Sv.; DS)

çoâı > çağıl (İz.; DS)

> çağıldı (Bo.; DS)

úowı > gav (Gm.; İç.; Mğ.; DS)

soú > sak (Af.; Isp.; Brd.; Ba. ve çevresi.; Çkl.; Dz.; Ay.; Kü.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Or.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Nğ.; Ed.; Kn.; İst.; Ada.; İç.; Mğ.; Mn. ve çevresi; Kc.; Es.; Tr.; Hat.; Krş.; Ky.; Nş.; Ant.; DS)

tor > tar (Gm.; DS)

torum > darum (Ay.; DS)

tovíl > davıl (Dz.; Gaz.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin /o/ > /a/ düzleşmesini geçirenlerinin yanı sıra düzleşmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenler mevcuttur:

soú : sok (Ada.; DS)

/ o / > / e /

tor > der (Tr. ve ilçeleri.; DS)

/ o / > / ı /

botu > bıdık (Ed.; DS)

çoâı > cığılı (Af. ve ilçeleri; Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; İz.; Brs.; Es.; Çr.; To.; Gm.; Art.; *İğdır- Kr.; Ezc.; Gaz.; Sv.; Kn. ve ilçeleri; Hat.; Mğ.; Kerkük; DS)

> çığılı (Ks.; Kn.; DS)

/ u / > / a /

budğay > bağda (Tr. ve köyleri; DS)

suú > sak (Isp.; Af.; Brd.; Ba. ve çevresi; Dz.; Ay.; Kü.; Ks.; Çkr.; Çr.; Çkl.; İst.; Sm.; Ed.; Mn. ve çevresi; Kc.; Ama.; Or.; Gaz.; Mr.; Sv.; Es.; Tr.; Hat.; Ank.; Krş.; Ky.; Kn.; Nş.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

yuşul > yeşil (Dz.; Hat.; Mr.; Ada.; Mğ.; *İğdır- Kr.; DS)

V(K)KuK > V(K)KaK

aúur > ahar, ađar (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Brs.; Kü.; Es.; Ar.; Kr.; Bt.; Ada.; Mğ.; Çkl.; DS)

alaçu > alaçak (Nğ.; DS)

boêuâ > boyak (Gr.; Ar.; Nğ.; DS.)

> boyað (Kr.; DS)

boğuz > boğaz (Ezm.; DS)

> buvaz (Bo.; DS)

botu > badak (Isp.; Brd.; Dz.; Ama. ve köyleri; İç.; DS)

> baduk (Yz.; Krş.; DS)

> bodak (Isp.; Brd.; Dz.; Brs.; Kn.; DS)

> potak (Af.; Isp.; Brd.; Sk.; Bo.; Dz.; Çkl.; Kc.; Ks.; Hat.; Kn.; Ant.; Mğ.; Gr.; DS)

> potlak (Ky.; Nğ.; İst.; DS)

> potar (Bo.; DS)

úağut > kavat (Gm.; DS)

úonğuz > gongaz (Af.; Dz.; DS)

> kongaz (Dz.; DS)

> konğaz (Dz.; DS)

úulun > gulan (Kr.; DS)

temür- úazuú > Temirkazak (Kn.; DS)

toúsun > dokusan ((Kc.; DS)

> doðsan (Kr.; DS)

> dokuzan (Bo.; DS)

tumaĝu > domaĝa (To.; DS)

> dumaĝa (To.; Nĝ.; DS)

u # > a #

botu > bota (Kn.; DS)

> bodak (Bo.; Çkr.; DS)

> botak (Isp.; Brd.; DS)

ortu > orta (Kadiçiftliĝi- İst. ; DS)

saúirúu > sahirka (Gaz.; DS)

> sakirga(Isp.; Çkl.; Es.; Kc.; Sm.; Hat.; Ky.; Nĝ.; İç.; Krk.; DS)

> sakirĝa (Çkl.; Hat.; Ant.; DS)

soúu > soka (İz.; DS)

tamu > tama (Krş.; DS)

/ u / > / e /

buçĝaú > becek (Af.; Isp.; To.; Ky.; Sv.; Yz.; Ank.; DS)

> beçek (Isp.; To.; DS)

> becik (Kr.; DS)

buzaĝu > beza (Ay.; DS)

yuşul > yeşil (Isp.; Ank.; Krş.; Kn.; İç.; DS)

VKu(K) > VKeK

aruú > arek (Ada.; DS)

botu > bedek (Ed.; DS)

u # > e #

botu > bödek (Bil.; İst.; Nĝ.; Ada.; Tk.; Krk.; DS)

/ u / > / ı /

buçĝaú > bıçak (Kü.; Çr.; Ks.; Ama.; Gr.; Mr.; DS)

> bıçık (İst.; El.; Ml.; DS)

budǵay > bıydey (Tk.; DS)

buúaǵu > bıðaǵı (Hat.; DS)

> bıkaǵı (İz.; Sv.; DS)

buzaaǵu > bızaǵ (Gr.; Yz.; DS)

> bızaǵa (Tr.; DS)

> bızaǵı (Dz.; Çr.; To.; Mr.; Ed.; DS)

> bızav (Bt.; Vn.; Kerkük; DS)

> bızık (Hat.; DS)

> bızo (Kr.; DS)

çulú > çılık (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Gm.; Ezm.; Mr.; Yz.; Ed.; Krk.; DS)

> cılg (Brd.; DS)

> cılǵh (Ezc.; DS)

> cılò (To.; Gm.; Kr. ve ilçeleri; Ezc.; Ml.; Gaz.; Ky.; Sv.; Krş.; DS)

> cılık (Brd.; Ay.; İz.; Mn.; Ks.; Sn.; Tr.; Ml.; Kn.; Mğ.; DS)

> cıllık (Isp.; DS)

> çılò (Gm.; DS)

> çılkı (Isp.; DS)

çur çur > çırçır (Vn.; Ml.; Sv.; Sm.; El.; DS)

> cırcır (Isp.; Sm.; Ama.; Mr.; Kn.; DS)

úulavuz > gılavız (Bo.; DS)

> gılavuz (Sm.; DS)

úulun > kılın (Isp.; DS)

> kılın (Sm. ve çevresi; DS)

úurç > gırç (İç.; DS)

> kırç (Ar.; Ağ.; DS)

sur sur > zır zır (Rz.; Gm.; Nğ.; Ada.; DS)

suviú > cıvıò (Kr. ve ilçeleri; Ml.; DS)

> cıyık (Sv.; DS)

- > cıvık (Isp.; Sm.; Brd.; İz.; Mn.; Ba.; Bo.; Mr.; Nğ.; DS)
- > çıvıh (Ist.; DS)
- > sıvık (Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Çkl.; Kc.; Çr.; Ar.; Dy.; El.; Ml.; Tk.; Krk.; DS)
- > zıvık (Dz.; Mn. ve çevresi; Kc.; Yz.; Ank.; DS)

tumaġu > dıma (Çr.; İç. ve köyleri; DS)

- > dımaġ (Çr.; DS)
- > dımaġı (Çr.; DS)
- > dımaġu (Ks.; DS)

yumurtġa > yımırta (Brd.; * Düzce- Bo.; Ks.; Nğ.; DS)

V(K)KuK > V(K)KıK

aêuú > atık (Çkl.; Ist.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

- > aġdık (Ba.; Ama.; Çr.; Kn.; Tk.; Af.; İç.; Dz.; Es.; Isp.; Kü.; Mn.; DS)

aġuj > avız (Ank.; DS)

aġurşauú > aġırşad (Ar.; Sv.; DS)

- >aġırşad (Gm.; DS)
- > aġırşak (Ar.; DS)

- > ahırşak (Ank. ve çevresi.; DS)

aúru > aġır (Brd.; Ks.; Or.; Gm.; Ar.; Mr.; Sv.; İç.; Nğ.; Kü.; Es.; Ama.; DS)

aúur > ahır (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; To.; Sv.; Ant.; Es.; Çkr.; Krk.; Mğ.; DS)

- > akır (Ank.; DS)

aluç > alış (Brd.; Ant.; DS)

aluú > alık (Isp.; Tr.; Rz.; Brd.; DS)

armut > armıt (Brd.; Kü.; Bo.; Kr.; Gaz.; Sv.; Mğ.; DS)

- > armıd (Kr.; DS)

- > amıt (Brd. ve köyleri; Dz.; Ay.; İz.; Mğ.; DS)

aruú > arık (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Ba. ve çevresi; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Sk.; Bo.; İst.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr. ve köyleri; Sm.; Sn.; Ama.; To.; Or. köyleri; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Rz.; Kr. ve çevresi; Ezm.; Aġ.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Krş.; Nş.; Nğ.; Kn. ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; Kıbrıs; DS)

- > arıġ (Ba.; DS)

- > arıġ (Kr.; DS)

> arıð (Gm.; Ar.; Kr. ve köyleri; Sv.; Yz.; Ky.; Nş.; DS)

> Ārık (Dz.; DS)

arut > arıt (İst.; Dy.; DS)

aşuú > aşşık (Ank.; Nğ.; DS)

> aşşıð (Ezm.; DS)

> aşşığ (Ank.; DS)

ayru > ayrıç (Mn.; Brs.; Ks.; Kr. köyleri; Sv.; DS)

> ayırd (İsp.; DS)

> ayrık (Sv.; DS)

> ayrılım (Nğ.; DS)

> ayırım (Gm.; Kr. ve köyleri; Nğ.; DS)

> ayırdım (Kn.; Nğ.; DS)

azuú > azzık (Af.; İsp.; Mn.; Brs.; Es.; Ks.; To. ve çevresi; Or.; Tr.; Rz.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz. ve çevresi; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

> azzıð (Sv.; DS)

> azıh, azıð (Kr.; Ezm.; Sv.; Yz.; Kn.; DS)

> azıg (Brd.; DS)

azuú- luú > azıklık (Af.; İsp.; Brd.; Dz.; Mn.; Kü.; Kn.; To.; Sv.; Gm.; Gr.; Rz.; Nğ.; Ant.; DS)

azuú- luğ > azıklı (İz.; Mn.; DS)

aruú-luú > Ārıklı (Dz.; Kü.; Ks.; DS)

> Ārılı (Brd.; DS)

> arıklık (İz.; DS)

bıêrú > buyık (Bo.; DS)

botu > bıdık (Ed.; DS)

çapğut > çapıt (Ank. ve köyleri; DS)

> çapıt (Af.; Uş.; İsp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; *Düzce- Bo.; Çr.; Ama.; Tr.; Tk.; Ar.; Bayburt- Kr.; Ezm.; Ezc.; El.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv. ilçe ve köyleri; Yz.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> çabit (Uş.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Çkl.; Brs.; Es.; Sk.; Çr.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

çaruú > carık (Dz.; Sm.; DS)

çocuú > cacık (Gaz.; DS)

úaêgu > gaygı (Dz.; Ay.; To.; Ank.; DS)

úağun > gavın (Bo.; DS)

úağut > gavıt (Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Sv. ve çevresi.; DS)

> kavıt (Af.; Nğ.; Es.; DS)

úamuğ > hamı (Kr.; DS)

úanu > hangi (Dz.; Kr.; Kn.; DS)

úapuğ > gabı (Ks.; Sm.; To.; Kr.; Gaz.; DS)

> kabı (Bo.; DS)

> kapı (Yz.; DS)

úaramuú > karamık (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Es.; To.; Rz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

> garamık (Isp.; Ank.; Kn.; DS)

úatun > gadın (Af.; Dz.; Sm.; Nğ.; DS)

> kadın (Dz.; Ay.; Çkl.; Es.; Ist.; Mğ.; DS)

> katın (Kn.; DS)

úawuú > gavık (Isp.; DS)

> kavık (Nğ.; DS)

úawurmaç > gavırğa (Af.; DS)

> kavırğa (Af.; Brd.; Dz.; Mr.; Ant.; Kerkük; DS)

> kavırğa (Hat.; DS)

> kavırka (İç.; DS)

úavuz > gavız (Isp.; Mğ.; İç.; Brd.; Dz.; DS)

> kavız (Af.; Bo.; Gaz.; Hat.; Yz.; Ank.; Nğ.; Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Bil.; E.; Kc.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

úaznàuú > gazık (Isp.; DS)

> kazık (Dz.; DS)

úazuú > kazık (Ml.; DS)

úızlamuú > gızamık (Ky.; DS)

úorúluú > koròılığ (Kerkük; DS)

pamuú > bambık (Isp.; DS)

> pamık (Dz.; DS)

> pambık (Gz.; Hat.; Nğ.; Ant.; DS)

> panbığ (Kr.; DS)

> panbıð (Kr.; DS)

samuraú > samırsak (Dz.; Gaz.; Mr.; Hat.; Ank.; Nğ.; DS)

sıgun > zığın (İst.; DS)

> zıhın (Çkl.; DS)

> sığın (Isp.; İz.; İst.; Ada.; Ant.; Ezc.; DS)

sınàú > sınık (Brs.; Dz.; Ama.; Gr.; Kr.; Ezc.; Vn.; Dy.; Ur.; Gaz.; Mr.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

soğur > suğırlık (Ank.; Ada.; DS)

tanuú > danık (Isp.; İz.; Or.; Ezc.; Gaz.; DS)

tapuà > tapı (Es.; İç.; DS)

temür- úazuú > Demirkazık (Isp.; Brd.; Dz.; Çr.; Tr.; Rz. köyleri; Kr.; Mr.; Ağ.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

> Dırkazık (Kn.; DS)

yafuz > yavız (Dz.; Ay.; *Düzce- Bo.; Gaz.; Kn.; İç.; Hat.; DS)

> yabız (Ml.; DS)

yağmur > yāmır (*Düzce- Bo.; Gaz.; İç.; DS)

> yağmır (Hat.; Nğ.; DS)

yapuşgaú > yapışkan (İz.; Çkl.; Sm.; Bo.; İst.; Or.; Gr.; Sv.; Kn.; Hat.; Nğ.; DS)

> yapışak (Isp.; *Düzce- Bo.; Dz.; Mğ.; DS)

> yapışık (Nğ.; DS)

yarpuz > yarpız (Af.; Ba.; Isp.; Mn.; Dy.; Ml.; Ama.; Bayburt- Kr.; Ezm.; Ml.; Hat.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

> yaprız (Krş.; DS)

yarú > yarık (Uş.; Brd.; Ay.; Sv.; Ky.; Nğ.; Mğ.; DS)

> yārık (Af.; Uş.; Brd.; Ba.; İst.; Sv.; Nğ.; Kn.; Tk.; DS)

yastuú > yasdık (Ank.; DS)

> yastık (Ank.; DS)

yatuú > yatı (İst.; DS)

yoğun > yoğın (Bt.; Yz.; DS)

yuşul > yaşıl (Dz.; Hat.; Mr.; Ada.; Mğ.; *İğdir- Kr.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin V(K)KuK>V(K)KıK düzleşmesini geçirenlerinin yanı sıra düzleşmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

aluú : aluk (Bo.; Zn.; Ks.; Ama.; Or.; Gr.;DS)

arut : arut (İst.; Dy.; DS)

u # >ı #

ağu >avı (Ay.; Ank.; Mğ.; DS)

ađartđu > ağartı (Ml.; DS)

aàartđu > ağartı (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Ist.; Çr. ve köyleri; Sn.; Sm.; Ama. köyleri; Or.; Gr.; Gm. ilçe ve köyleri; Rz.; Ar.; Kr.; Ezc. ve köyleri; Ezm.; Mş.; El.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky. köyleri; Nğ.; Ada.; Krk.; Çr.; Isp.; Brd.; Ay.; Kc.; Bo.; Zn.; Ks.; To.; Ar.; Kr.; Vn.; El.; Gaz.; Mr.; Nğ. ve köyleri; Kn.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

> ağaltı (Isp.; Or.; Gr. köyleri; DS)

> ağırtı (Çr.; DS)

> Àrtı (Ank.; Nş.; DS)

buzaðu > bozağı (Kn.; DS)

úarađu > karaçı (Gaz.; Sv.; İç.; DS)

úarđu > gargı (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Brs.; Or.; Sv.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

> garđı (Dz.; DS)

úırađu > gırağı (Brd.; Çr.; DS)

> gırağı (İç.; DS)

> gıravı (Sv.; İz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Bo.; Ist.; Sm.; Ky.; Ed.; Krk.; Tk.; Af.; Or.; DS)

> kıradı (Gaz.; DS)

sıbizđu > sıbizgı (İst.; To.; DS)

sındu > sındı (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; İst.; Zn.; Ks.; Çr.; Sn.; Ama.; To.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank. merkez ve köyleri; Krş.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn. ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Tk.; DS)

> zındı (İz.; DS)

tayanàu > dayangı (Gaz.; Krş.; DS)

tumaġu > dumaġı (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Hat.; Ank.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; DS)

> dimaġı (Kü.; DS)

> domaġı (Ba.; DS)

> dumagi (Dz.; Hat.; DS)

> dımaġı (Çr.; DS)

yabaúu > yapaġı (Af.; Dz.; Ar.; Kr.; Sv.; DS)

yaġru > yarı (Ank.; DS)

yalu > yalı (Ama.; Hat.; Yz.; DS)

yanàúu > yaŋşı (Bo.; DS)

yanàúu > yanġı (Çr.; DS)

> yangı (Isp.; Mn.; İst.; Ky.; Nğ.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

yoúaru > yokarı (Hat.; Ank.; Nğ.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin u#>ı# düzleşmesini geçirenlerin yanı sıra düzleşmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenler de mevcuttur:

sındu : sındı (Ks.; DS)

/ u / > / i /

buçġaú > bicek (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; DS)

buzauġu > biza (Yz.; DS)

> bizav (Vn.; DS)

> bizov (Kr.; DS)

çur çur > çirçir (Çr.; Ank.; DS)

suvıú > civih (Sn.; DS)

> civik (Gr.; DS)

tumaġu > dimaġ (Sn.; DS)

> dimaġı (Kü.; DS)

> dima (Nğ.; DS)

yumurtġa > imirta (Kerkük; DS)

V(K)KuK > V(K)KiK

botu > budik (Ky.; DS)

> potik (Ama.; Sm.; Kü.; DS)

> pötik (Çr.; DS)

úavuz > kaviz (İç.; DS)

úulun > gulin (Ant.; Mğ.; DS)

> kuli (Af.; Ba.; Bil.; Kc.; Krk.; DS)

> kulin (Ed.; DS)

torum > dīrim (Mğ.; DS)

yarpuz > yerpis (Ml.; DS)

yuşul > yeşil (Isp.; Ank.; Krş.; Kn.; İç.; DS)

u # > i #

botu > bodik (Es.; Ky.; DS)

> bodi (Brd.; Kn.; DS)

> bodik (Af.; Isp.; DS)

> bodi (Kn.; DS)

úaranâğu > garangi (Dz.; DS)

úaru > kerı (Af.; Dz.; Nğ.; İç.; Ant.; Mğ.; Sm.; DS)

sekü > seki (İz.; Ay.; Çkl.; Bo.; Ks.; İst.; Dz.; Ba.; Bil.; Ks.; Çr.; Ar.; Af.; Isp.; Brd.; Es.; To.; Ağ.; Brs.; Kc.; Ezc.; Vn.; Kü.; Gm.; Dy.; Gr.; Ezm.; El.; Mn.; Ml.; Mr.; Hat.; Ank.; Nş.; Sv.; Kr.; Yz.; Ama.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

sındu > sindi (Isp.; Kc.; Ank.; Kn.; DS)

tançu > danci (Rz.; DS)

yalu > yeli (Isp.; Kü.; Çkr.; Mğ.; DS)

V(K)KüK > V(K)KeK

eldrük > eldirek (Brd.; Dz.; DS)

> eldüren (Kn.; DS)

enük > enek (Ay.; DS)

esgürük > esrek (Ank.; Es.; DS)

köçük > göcek (Çkr.; Çr.; Ama.; Yz.; DS)

kölük > gülek (Brs.; Kn.; DS)

köpçük > köpçek (To.; DS)

közngü > gözünge (Brs.; DS)

öng-dün > önden (Kc.; Sm. ; DS)

örük > örek (Ar. ; DS)

sürtük > sürtek (Krş.; Ks.; Sn.; İç.; Brd.; Isp.; DS)

tegül > degel (Mğ.; DS)

> deel (Nğ.; DS)

> deyel (Nğ.; DS)

ülüş > üleş (*Bor- Nğ. ; Ks. ; DS)

ü # > e #

iktü > ekte (Kn.; İç. ; DS)

úargu > garge (Mğ.; DS)

kelegü > keleş (Sv.; DS)

keregü > kereke (Af.; DS)

sekü > seke (Çkr.; Nğ.; Nş.; Çkl.; DS)

temregü > demreşe (Ama.; DS)

> dermeşe (Ky.; DS)

> temreşe (Gr. ve köyleri; Ank.; DS)

törü > töre (Vn.; İst.; Çr.; Ama.; To.; Ezm.; Sv.; Yz.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

> türe (Isp.; Dz.; İz.; Mn.; Bil.; Es.; Sm.; Tr.; Gm.; Gaz.; Mr.; Krş.; Kn.; DS)

V(K)KüK > V(K)KıK

eyegü > iyağı (Krş.; DS)

irük > ırık (Ba.; Brs.; *Düzce-Bo.; Çkr.; Çr. ; DS)

> yırò, yırú (Sk.; Sn.; Sm.; Sv.; Ml.; Dy.; Gaz.; Nğ. ; DS)

ü > # i

übgük > ibuk (*Daday- Ks.; DS)

ülker > ilker (Kn. ; DS)

ümgük > imük (Ba.; *Düzce- Bo.; Ks.; Çr.; Ada. ; DS)

/ ü / > / i /

çümgen > çimeç (Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

pürçek > bürçek (Dz.; Ama.; Vn.; DS)

süçik > sici (To.; Kn.; DS)

süwri > sivri (Sm.; DS)

> siviç (Ar.; DS)

süzme > sizme (Tr.; DS)

tülek > tilik (Af.; DS)

tüp > dib (To.; Ezc.; Hat.; Yz.; Vn.; Tn.; Sv.; Nğ.; Ank.; Kerkük DS)

> div (Kr.; DS)

> dip (Brs.; Ba.; Sv.; Vn.; Kc.; Bo.; Sm.; Ada.; Çr.; Ama.; Kr.; El.; Ml.; Mr.; Ky.; Kn.; DS)

> tip (Ezc.; Ay.; DS)

tüpi > dipi (Sv.; Krş.; İç.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin /ü/>/i/ düzleşmesini geçirenlerinin yanı sıra düzleşmeyip DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur:

sibek : sibek (Af.; Mn.; Or.; Bt.; Ank.; Kn.; To.; İç.; DS)

süzme : süzme (Çr.; Or.; Gr.; Gm.; Hat.; DS)

tülek : tülek (Es.; İz.; Isp.; Uş.; Dz.; Ks.; Kr.; İç.; Ank.; Mğ.; Kü.; Kn.; Ed.; Çr.; Sm.; Ama.; Gr.; Ezc.; Vn.; Ml.; Gaz.; Nğ.; Mr.; Sv.; Ada.; Nş.; DS)

V(K)KüK > V(K)KiK

belgü- lüg > bēlgili (Kn.; DS)

bilezük > bilezik (Dz.; Ay.; Gm.; Sv.; Ky.; Nğ.; Ada.; Ama.; Sm.; Krş.; Krk.; DS)

cincü > çinçi (*Emirdağ- Af.; Bozan, Tokat- Es.; Sarayönü- Kn.; DS)

> cinci (*Sütçüler- Isp.; Karamanlı* Tefenni- Brd.; Çıtak* Çivril-Dz.; DS)

çekürge > cegige (Brd.; DS)

çetük > çetik (Bt.; DS)

eksük > eğişik (Çr.; DS)

> eksik (Ezc.; DS)

> iğişik (Krk.; DS)

> isik (Kn.; Krk.; DS)

enük > enik (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; *Düzce- Bo.; Ist.; Zn.; Ks.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or. ve köyleri; Gr.; Tr. ilçe ve köyleri; Ezm.; Vn.; El.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; Tk.; DS)

> enig (Brd.; DS)

erük > eriyh (*İğdır-Kr.; DS)

esgürük > esrik (Çr.; To.; DS)

> esirik (Brd.; Çkl.; Bo.; Ank.; DS)

geşür > keşir (İshaklı * Bolvadin-Af.; Uluğbey* Senirkent, Senir * Keçiborlu –Isp.; Başpınar* Tefenni-Brd.; Sarımahmutlu* Buldan, Çöplü* Çivril, Honaz- Dz.; Umurlu-Ay.; İz.; İznikli* İznik-Brs.; Namrı* Söğüt, Pazarcık, *Bozhöyük- Bil.; *Karamürsel-Kc.; Bo.; Akhisar* Geyve- Sk.; *İğdır- Kr.; Ezm.; Ur.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; DS)

> keşşir (*Antakya- Hat.; DS)

> kişir (Sirkeli* Çubuk- Ank.; DS)

içegü > içeği (*Yalova- Ist.; To.; İç.; DS)

> iceği (*Yalova- Ist. ; DS)

ilersük > ilersik (Dz.; Ml.; Gaz.; Kn. ; DS)

irük > yirik (Isp.; Brd.; Bo.; Sm.; Dz.; İz.; Ay.; Mn. çevresi; Çkl.; Brs.; Es.; Kc.; Ks.; Çr.; Ama.; Or.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Ant.; Krk.; DS)

> yirig (Brd.; DS)

kedük > hedik (Or.; Gr.; Tr.; Rz.; Ar.; Nğ.; Ist.; Or.; Ezc.; Dy.; Ml.; Ada.; DS)

> helik (Mr.; DS)

> hetik (Mr.; DS)

> hidik (Gr.; Rz.; DS)

> kedik (Hat.; DS)

> keyik (Krş.; Kn.; DS)

kendük > kendik (Ank.; DS)

keyük > giyik (Kn.; DS)

kölük > kolik (Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; El.; Ml.; Tn.; Sv.; DS)

> kollik (Tn.; DS)

> kulik (Tr.; DS)

köprüg > körpi (Vn.; DS)

öng-dün > öndin (El.; Ml.; Sv. ; DS)

sewük > sevi (Uş.; Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Es.; Kn.; Ant.; DS)

sidük > siytik (Kü.; DS)

sinçü > sinçi (Bt.; DS)

şebük > çebik (Mr.; DS)
> çepik (Kr.; Ank.; DS)

temür > demir (Af.; Ank.; Çkr.; DS)

temür- úazuú > Demirkazık (Isp.; Brd.; Dz.; Çr.; Tr.; Rz. köyleri; Kr.; Mr.; Ağ.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

> Demirkazuk (Çkl.; DS)

tepük > tepik (Bil.; Ks.; Sm.; Gm.; DS)

teşrüm > teşi (Isp.; Es.; To.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Bt.; Dy.; El.; Ur.; Sv.; Ky.; Ada.; DS)

yerük > yirik (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ay.; Mn. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Es.; Kc.; *Düzce- Bo.; Ks.; Sm.; Çr.; Ama.; Or.; Gaz.; Hat.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Ant.; Krk.; DS)

> yirig (Brd.; DS)

> yirikli (Nğ.; DS)

yirük > yirik (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ay.; Mn. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Es.; Kc.; *Düzce- Bo.; Ks.; Çr.; Ama.; Or.; Sm.; Gaz.; Hat.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Ant.; Krk.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin V(K)KüK>V(K)KiK düzleşmesi geçirenlerinin yanı sıra düzleşmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

ilersük : ilersük (Ml. ; DS)

sidük : sidük (Ama.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; DS)

ü # > i #

belgü > belge (Zn.; Ks.; DS)

eçkü > eçki (Af.; Brs.; To.; Kn.; DS)

> eşki (*Yalova, *Beyoğlu- Ist.; DS)

eêgü > eyi (Sv.; DS)

> eyyi (Gaz.; Hat.; DS)

> igi (To.; DS)

ekdü > eğdi (Or.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Isp.; Ay., Bo.; Çr.; Ar.; Ezm.; Ml.; Hat.; Kn.; Ada.; Mğ.; Çkr.; DS)

> eydi (Nş.; Nğ.; Isp.; DS)

eyegü > eyeği (İz.; Kü.; Ks.; Sm.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ada.; DS)

> iyegi (To.; DS)

> iyeği (Çr.; DS)

iktü > ikti (Or.; Ank.; Kn.; Ada.; DS)

> ekti (Brd.; Mn.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Kü.; Ist.; Sm., Ezc.; Ank.; Ky.; Kn.; Mğ. ; Ama.; Mr.; İç.; DS)

> ehdi (Or. ; DS)

> ehti (Kü. ; DS)

> ekdi (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Çkr.; Çr.; Yz.; Ank.; Kn.; Ank., Uş.; Kü.; Gaz.; Mr.; İç.; Mğ. ; DS)

keleşü > kelesi (To.; DS)

keleşü > geleşü (Kc.; Sv.; Ky.; Kn.; DS)

> kelei (Sv.; DS)

kendü > kendi (Ml.; DS)

> keni (Hat.; Ant.; DS)

kereşü > kereki (İç.; Kn.; DS)

kirtü > kirti (Krş.; DS)

kirü > giri (Nğ.; DS)

> kiri (Brd.; DS)

> kerü (Af.; Dz.; Nğ.; İç.; Ant.; Mğ.; Sm.; DS)

közegü > köşegü (Af.; Es.; Çr.; To.; Ml.; Gaz.; Mr. ve çevresi; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; DS)

> köşevi (Af.; Ezm.; Bt.; Dy.; El.; Ml.; Sv.; DS)

> köşgi (Ky.; DS)

> köşövi (Gm.; DS)

küêegü > göveşü (İz.; DS)

> güvegi (El.; DS)

serü > seri (Ks.; Sn.; DS)

temreşü > dermeşü (Ml.; DS)

> demravi (Ar.; DS)

> demrevi (Kr.; DS)

> demuravi (Ar.; DS)

> demreşü (Isp.; Çr.; Ama.; To.; Tr. ve ilçeleri; El.; Ur.; Gaz.; Hat.; Sv.; DS)

> termeyi (Bo.; Ama.; DS)

- > temreki (Dz.; DS)
- > temreği (Af.; Br.; Tr.; Mr.; Kn.; DS)
- >temrei(Isp.; Ant.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin ü#>i# düzleşmesini geçirenlerinin yanı sıra düzleşmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

sekü : sekü (Sn.; Gm.; Gr.; Ezc.; Çkr.; Ama.; To.; Kr.; Or.; Tr.; Ar.; Bt.; El.; Ank.; Ml.; Sv.; DS)

Ünlü Dizisinde Düzleşme

/ o-u / > / e-e /

botu > bedek (Ed.; DS)

/ o- u / > / ı- ı /

soğur > sığır (Nğ.; DS)

/ u- u / > / ı- ı /

turuú > tırık (Bt.; Mr.; Nğ.; Af.; Mn.; Es.; Sn.; Ama.; To.; Mr.; Krş.; Ky.; Kn.; Ada.; DS)

> tırıò (Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Nğ.; DS)

yulduz > yıldız (Ay.; İz.; Mn.; İst.; Tr.; Ml.; Hat.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)

/ ü- ü / > / i- i /

küvüz > kiyiz (Brs.; DS)

tüp- lüg > dipli (Ezc.; Nğ.; DS)

ümgük > imik (Af.; Uş.; Isp.; Ay.; Dz.; Ba. ve çevresi; Es.; Kc.; Sk.; Bo.; *Bartın-Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ama.; Or.; Sv.; Ank. ilçe ve köyleri; Krş.; Nş.; Çkl.; Kü.; El. ; İz.; Mn.; Bil.; Kn.; Tk. ; Ada.; DS)

/ ü- ü / > / e- e /

tüüpü > depe (Isp.; Bo.; To.; Gaz.; Yz.; Ank.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

> deppe (Hat.; DS)

> tepe (Bo.; DS)

2.6. Ünlülerde Yuvarlaklaşma

/ a / > / o /

bağ > boğu (İç.; DS)

bağırdaú > boğırdak (Tr.; DS)

barğan > boran (Ml.; DS)

çawuş > çoyuş (Bayburt- Kr.; DS)

úaêaâ > koyak (Mn.; Krş.;Brd.; Tr.; Gm.; Gaz.; Ank.; Af.; Isp.; Dz.; Sm.; Çkr.; Ml.;

Mğ.; İz.; Kü.; Es.; Kc.; Ist.; Or.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; DS)

úadraú > goyak (Af.; Isp.; Ay.; Or.; Ml.; Yz.; Ky.; Kn.; İç.; DS)

> goyað (Gm.; Sv.; DS)

> koyak (Af.; Isp.; Brd.; Tr.; Sm.;Çkr.;Ml.; Gm.; Gaz.; Mn.; Mr.; Hat.; Krş.; Ant.; İz.; Kü.; Es.; Kc.; Ist.; Or.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; Dz.; Mğ.; DS)

úağut > goyut (Kr.; DS)

úawıú > gobuk (Bo.; DS)

úawurmaç > kovurgeç (Ay.; DS)

saú > sok (Ada.; DS)

şar şar > şor şor (Kc.; DS)

taban > tovan (Bo.; DS)

tağar > toka (Kc.; Ank.; Krş.; Kn.; DS)

tar > tor (Nğ.; DS)

tawışğan > doğşan (Nğ.; DS)

> dovşan (Kr.; DS)

> dovuşan (Sv.; DS)

> doyšan (Kr.; DS)

tarmaz > tomas (Ml.; DS)

tay > toy (Ezc.; DS)

DLT'dekibazı kelimelerin /a/>/o/ yuvarlaklaşmasını geçirenlerin dışında yuvarlaklaşmayıp DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

şar şar : şar şar (*Taşköprü- Ks.; *Çarşamba-Sm.; Tr. ve çevresi; Hacıilyas* Koyulhisar- Sv.; Nğ.; Bostanlar *Bahçe- Ada.; DS)

tar : tar (Ant.; Ada.; DS)

V(K)KaK > V(K)KoK

buúaú > buðof (Kr.; DS)

çomaú > çomuk (Dz.; Mğ.; DS)

úapaú > gapoh (Hak.; DS)

sıçğan > sıçon (Rz.; DS)

yadaâ > yayon (Rz.; DS)

yalġan > yalon (Rz.; DS)

a # > o #

aba > abo (Ezm.; DS)

> apo (Aġ.; Bt.; Tn.; DS)

va > bo (Eziler * Buldan- Dz.; Alamut *Bozdoġan- Ay.; Gemerek* ŞarkıŖıla- Sv.; *Yerköy, -Yz.; ÇalıŖ *Haymana- Ank.; *İncesu- Ky.; Kurthasanlı *Kadınhanı- Kn.; *Milas- Mġ.; DS)

/ a / > / ö /

baġır > böġur (Ks.; DS)

> böġür (Or.; DS)

a # > ö #

va > pö (Söġüt, Honaz -Dz.; DS)

a # > u #

aġa > angu (Zn.; DS)

/ a / > / u /

çaruú > çuruk (Ks.; To.; DS)

V(K)KaK > V(K)KuK

boġmaú > buġmuk (Kn.; DS)

çaúmaú > çaðmur (Vn.; DS)

V(K)KeK > V(K)KoK

etek > itoġ (Or.; DS)

közegü > kösoġ (Sv.; DS)

temregü > temroġ (Or.; DS)

e > # ö

ef > öy (Kr.; Ur.; DS)

ew > öy (Kr.; Ur.; DS)

eyle > öle (Ank.; DS)

/ e / > / ö /

belék > bölek (Es.; DS)

gerü > görü (Emircekiraz* Gerede- Bo.; DS)

kewürken > gömürgen (Ist.; DS)

> kömüren (Krk.; DS)

sekü > sökü (Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ar.; DS)

VKeK > VKöK

közegü > kösövü (Gm.; Ezc.; Ml.; DS)

e > # ü

ef > üy (To.; Kn.; Tk.; El.; DS)

erre > üre (Bo.; DS)

ew > üy (To.; Kn.; Tk.; El.; DS)

eyle > üle (Yz.; DS)

/ e / > / ü /

belék > bübek (Tr.; DS)

> bülek (Tr.; DS)

çelpek > cürbek (To.; DS)

V(K)KeK > V(K)KüK

közegü > kösüvü (Sv.; DS)

pürçek > pürçük (Af.; Brd.; Dz.; Ank.; Kn.; Mğ.; Bo.; Ky.; Ada. ; Ezm.; Ant.; DS)

sökel > sökü (Ks.; DS)

tilek > tilük (Ky.; DS)

türmek > dürmük (Vn.; Ur.; DS)

yüksek > yüğsük (Kc.; Ks.; DS)

> yuğsük (Nğ.; DS)

> yüsküf (Gr.; Ezc.; DS)

> yüsük (Çr.; Ank.; DS)

e # > ü #

çömçe > çömçü (Brd.; Çkl.; Brs.; Es.; Kn.; Mğ.; DS)

tümse > tümsü (Ky.; İç.; DS)

/ ı / > / o /

mınàar > moğar (Isp.; DS)

VKıK > VKoK

ayıâ > ayyo (Brd.; DS)

úosiú > kozoð (Bt.; DS)

> kozok (Bt.; DS)

úowı > kovoZ (Çkl.; DS)

yalın > yalı (Or.; DS)

yarın > yaron (Rz.; DS)

/ ı / > / u /

bıçuú > buçuk (Dz.; Mğ.; Sv.; Kr.; Kn.; DS)

úır > kur (Gaz.; DS)

mınàar > munar (İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> muğar (Mğ.; DS)

> bunar, buñar (Isp.; Dz.; *Düzce- Bo.; Ank.; İç.; Yugoslavya; DS)

> buğar (Zn.; DS)

sınu > sundu (Ks.; Sn.; Kr.; DS)

sır > sur (Mğ.; Dz.; DS)

tıgraú > durak (Sv.; DS)

yılan > yulan (Bo.; DS)

DLT'deki bazı sözcüklerin /ı/>/u/ yuvarlaklaşmasını geçirmelerinin yanı sıra yuvarlaklaşmayıp DLT'deki şekillerini muhafaza da ettikleri görülür:

úır : kır (Ay.; Nğ.; DS)

V(K)KıK > V(K)KuK

açıâ > acuð (Gm.; DS)

aêğır > aygur (Ank.; DS)

aêığ > ayuk (Zn.; Ks.; DS)

aêırú > ayruh (Gm.; DS)

ağıl > avul (Zn.; Sv.; Selanik; DS)

ağır > ağır (Mğ.; DS)

- > avur (To.; Or.; DS)
- ağız > avuzluk (Or.; DS)
- ağrıâ > avruk (Kn.; DS)
- > avruv (To.; DS)
- alıâ > aluk (Bo.; Zn.; Ks.; Ama.; Or.; Gr.; DS)
- arıú > aruh (To.; Gm.; Kr.; Sv.; DS)
- > aruk (Brs.; Zn.; Ks.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr.; Tr. köyleri; Rz.; Sv.; Ant.; DS)
- aşlıú > aşluk (Tr.; DS)
- ayıâ > ayu (Ba.; DS)
- azıâ- lıâ > azulu (Ml.; DS)
- bağır > bavur (Es.; To.; Kn.; DS)
- > bögur (Ks.; DS)
- balıú > baluk (Tr.; Rz.; DS)
- boğım > bogum (Ama.; DS)
- boğım > boğum (İç.; DS)
- > boğu (İç.; DS)
- boyın > boyun (Isp.; Dz.; Ama.; To.; Sm.; Ağ.; Ky.; İç.; DS)
- bulıt > bulut (geçeñi) (Kn.; DS)
- çağır > çavur (Nğ.; Kn.; DS)
- çawlı > çavlu (Ml.; DS)
- çığır > çavur (Nğ.; Kn.; DS)
- çulıú > culuk (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Kü.; Bil.; Es.; Bo.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Ezm.; Ezc.; Mr.; Sv. ve ilçeleri; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Ed.; DS)
- > coluk (Dz.; Bo.; Çkr.; Ank.; Ada.; DS)
- > coruk (Ist.; Zn.; DS)
- > culluð (Sv.; Krş.; DS)
- > culluk (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Brs.; Es.; Ist.; Çr.; Gm.; Ezc.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)
- > culuğ (Ezm.; DS)

- > çoluk (Sn.; Ank. ve köyleri; DS)
- > çulluk (Ba.; Ezm.; Mr.; Ng.; DS)
- > çuluk (Bo.; Çr.; Gm.; DS)
- úamış > kamuş (Krş.; DS)
- úançırú > kancuğ (Kerkük; DS)
- úanrà > ganuh (Gm.; DS)
 - > kanuk (Sv.; Ba.; Ed.; Ist.; Ama.; DS)
- úarğış > karvuş (Tr.; Gr.; DS)
- úasià > kasuh (Sv.; DS)
- úasırú > gasurga (Gm.; DS)
- úaşırú > gaşuk (Bo.; Or.; Gr.; DS)
 - > gaşuğ (To.; DS)
 - > gaşuðluð (Gm.; DS)
- úatrú > gatuð (Gm.; DS)
- úawırú > gobuk (Bo.; DS)
 - > kavuk (Krk.; DS)
- úayğırú > kayguk (Ist.; DS)
- úoltırú > goltuð (Sm.; Kr.; DS)
 - > kolduk (Ist.; DS)
- úonşı > gonşu (Dz.; Ks.; Ng.; İç.; DS)
 - > konşu (Dz.; Yz.; DS)
- úorià > goruð (Kr.; Sv.; DS)
 - > goru (Isp.; To.; Ezc.; Vn.; DS)
 - > úoruðcu (Vn.; DS)
 - > korukçu (Ezc.; DS)
- úosiú > kozuk (Bt.; DS)
- sarià > saru (Dy.; TTAS)
- sasıà > sasuk (Ama.; Gr.; Sv.; Sm.; DS)

sıruú > sırh (Kr.; Ar.; Sv.; DS)

> suruk (Bo.; DS)

> zırık (Krş.; DS)

suvıú > cuvuk (Zn.; DS)

tawıŝġan > davuşan (Sm.; DS)

> dovuşan (Sv.; DS)

toúıŝ > doġuŝ (Rz.; DS)

toprıú > topuð (Nġ.; DS)

> topuk (meŝüġü) (To.; DS)

> toppuh (Kr.; DS)

yaúıà > yaku (Ks.; DS)

yaúın > yaðun (Kr.; DS)

yançırıú > yancuk (Irak Türkleri, Kerkük; DS)

yanlırıú > yannuk (Mr.; DS)

yılġın > yılġun (Zn.; DS)

yonındı > yonuntu (Çkl.; DS)

yorırıú > yuruk (Af.; DS)

ı # > u #

úarı > garu (Bo.; DS)

úırındı > gırındı (Ks.; DS)

úırúın > gırġun (Bo.; DS)

úowı > kovu (Af.; Ank. ve çevresi; Kn.; Ant.; Mġ.; DS)

> govu (Af.; DS)

> kovuz (Mn.; DS)

> kovu (Kr.; DS)

> kovuð (Ar.; DS)

> koyuk (Es.; DS)

úuzı > guzu (Sm.; Or.; Nġ.; DS)

munı > munu (Kr.; DS)

oğrı > oğru (*Bergama- İz. ; DS)

> orgun (Sm.; To.; Ml. ; DS)

> orğun (Ezc.; El.; Gaz. ; DS)

> uğrun (Af.; Isp.; İz.; Kü.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Ur.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Sv.; Kn.; Ada.; İç. ; DS)

> ugrun (Çr.; Ama. ; DS)

> uğurun (Ml. ; DS)

> urgun (Ur.; Gaz.; Ada. ; DS)

> urğun (Ezc. ; DS)

> ýrun (Ama.; Yaz.; Ada. ; DS)

> uğru (İz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Sk.; Bo.; Ks.; Çkr.; Sn.; Sm.; Ks.; Ama.; To.; Ur.; Mr.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Kr. ; DS)

> ugru (Çr.; Ank.; Ant. ; DS)

oprı > opruk (Kü. ; İç. ; Kn. ; Ada. ; DS)

> obruk (Isp.; Dz.; Kü.; Sn.; Sv.; Nğ.; Tk. ; Ko.; Nş.; Kn.; Ada. ; İç. ; DS)

> orbuk (Isp.; Ada.; İç.; Ant. ; Isp. ; DS)

sunı > sonu (Çkr.; DS)

τούλι > doğlu (Mğ.; DS)

> togu (Kn.; DS)

> toğlu (Kr.; DS)

> tohlu (El.; Dz.; Ks.; To.; Tr.; Gm.; Rz.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)

> toklu (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; Or. ve köyleri; Gr.; Kr.; Ezm.; El.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Bt.; Gaz.; Mr.; Ml.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ. ve çevresi; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

yaðşı > yahcu (*İğdır- Kr.; DS)

yaprı > yapru (Sm.; Ank.; DS)

yası > yassu (Sv.; Çkr.; To.; DS)

> yazu (İz.; Ks.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ml.; DS)

yazı > yazu (İz.; Ks.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ml.; DS)

yonındı > yonuntu (Çkl.; DS)

yumuş- çı > yumuşcu (Kn.; DS)

yundi > yuntu (Ks.; Çkr.; Sn.; Sv.; Ant.; Kn.; DS)

> yundu (Ks.; El.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin ı#>u#yuvarlaklaşmasını geçirmesinin yanı sıra yuvarlaklaşmayı DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur:

úası : kası (Ks.; DS)

yaprı : yaprı (Çkr.; Ank.; Kn.; Nş.; DS)

yazı : yazı (İsp.; Dz.; İz. ilçeleri; Ba.; Bil.; Es.; *Düzce- Bo.; Sk.; Ks.; Zn.; Çkr.; Çr. ve ilçeleri; Sn.; Sm. ilçeleri; Zn.; Or.; Tr.; Rz.; *Bayburt- Gm.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Dy.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Tk.; DS)

VKıK > VKüK

bağır > böğür (Or.; DS)

çulırú > cülük (Çr.; Kr.; DS)

yorırú > yürük (Bil.; Hat.; Sv.; Ank.; Sm.; Ky.; Nğ.; Ama.; DS)

ı # > ü #

subı > söbü (İsp.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; Tk.; DS)

> sübü (Çkl.; DS)

> söpü (Es.; DS)

> zöbü (Bo.; DS)

V(K)KiK > V(K)KuK

iç-lik > ışluk (*Maçka ve köyleri- Tr. ; DS)

süglin > sülum (Gaz.; DS)

yétik > yetuk (Gr.; Tr. ve köyleri; Rz.; DS)

ı # > u #

ügi > uğu (Ks.; Merzifon köyleri- Ama.; Ky. ; DS)

i > # ü

in > ün (*Eğün- Ml. ; DS)

irkin > ürken (Ank. ; DS)

/ i / > / ü /

biçek > bücek (Af.; DS)

> büvek (Sm.; DS)

liş > lüç (Niğzivan *Yusufeli- Ar.; DS)

sidük > südük (torbası) (Sv.; DS)

V(K)KiK > V(K)KüK

biliş > bilüş (Ks.; DS)

büktir > pütür (Af.; Brd.; Dz.; Çr.; Sn.; Sm.; Or.; İç.; DS)

çöpik > cöbür (Ay.; *Düzce- Bo.; Sk.; Sv.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

> çöpük (Ama.; DS)

> çöpür (Ba.; Es.; Sk.; Çr.; Sn.; Ama.; To.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm. ve ilçeleri; Mr.; Sv. ve ilçeleri; Yz.; Krş.; Ky.; DS)

> çöpün (Ky.; DS)

> çöpüyh (Bayburt- Kr.; DS)

eêlig > eylük (Ar.; DS)

egiş > egüç (Tr.; DS)

ekin > eküntü (Gm.; DS)

eşkin > eşgün (Sv.; DS)

> eşkün (Ar.; Sv.; DS)

etik > edük (Bo.; Çr.; DS)

kertik > kertük (Gm.; Sv.; DS)

kiçik > gucük (İç.; DS)

kirpik > giprük (Bo.; DS)

kürin > gürün (To.; DS)

> kürün (To.; Gr.; Tr.; Ar.; Kr.; Ezc.; Ky.; Tk.; Ist.; Sm.; Ama.; Ml.; Sv. ve çevresi; DS)

semiz > semüz (Bo.; DS)

sibek > sübek (Dz.; Çkl.; Brs.; Ks.; Sn.; Sm.; DS)

süçik > sücü (İz.; DS)

> sücük (Rz.; Gm.; Ezc.; DS)

süglin > sülüm (Mr.; Ky.; Ay.; Mğ.; DS)

> süglüm (Çkr.; Sv.; Nş.; DS)

> süglün (Çr.; DS)

> süllüm (Ay.; To.; Gr.; Gaz.; Mr. ilçe ve köyleri; Hat.; Sv.; Ank.; Nğ.; Ada.; İç.; DS)

teplik > tepük (Zn.; Ks.; Çkr.; DS)

teşik > deşik (Or. köyleri; DS)

tezik > tézük (Ezc.; DS)

telik > delük (Bo.; Çkr.; DS)

törpigü > dörpü (Brd.; Hat.; DS)

tülfir > tülbür (İç.; DS)

> tülpür (Ada.; DS)

üşik > üşik (Es.; Ama.; Ar.; Ks.; Sv.; Ada. ; Ml. ; Ezc.; El. ; Ank. ; DS)

yélpik > yelpük (To.; Tr.; Gaz.; DS)

yétik > yetük (Ar.; Çr.; Sm.; Ama.; Gr.; Rz. köyleri; Sv.; DS)

yitik > yitük (Tr.; DS)

> yütük (Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Sv.; Ank.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin V(K)KiK>V(K)KüK yuvarlaklaşmasını geçirmesinin yanı sıra geçirmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenler de mevcuttur:

biliş : biliş (Brd.; Dz.; İz.; Ks.; Ama.; Kn.; Ant.; İç.; DS)

tezik : tezik (Isp.; Tk.; DS)

yitik : yitik (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; Sk.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Sm.; Tr.; Ar.; Ml.; Ur.; Gaz.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

i # > ü #

böri > börü (Brs.; Ist.; Tr.; Ank.; Çr.; Mr.; Nğ.; Kn.; DS)

> bürü (Mr.; Nğ.; DS)

bukri > bükrü (Af.; Brd.; Dz.; Kü.; Or.; Ky.; Ada.; Mğ.; DS)

> burü (Ant.; Mğ.; DS)

> bügrü (Kn.; DS)

> büğrü (Kn.; Ada.; DS)

bügrü > büğrü (Kn.; Ada.; DS)

> bügrü (Kn.; DS)

> burü (Ant.; Mğ.; DS)

> bükrü (Af.; Brd.; Dz.; Kü.; Or.; Ky.; Ada.; Mğ.; DS)

köni > gönü (Çkl.; Çr.; DS)

küni > günü (İz.; Kr.; Ezm.; Kerkük; DS)

ötki > ötkü (*Eğin- Ezc. ; DS)

süründi (er) > sürüntü (Ed.; Bo.; Ar.; Kr.; DS)

süwri > süvrüç (To.; DS)

ügi > ügü (*Urla- İz.; Çr.; Ama.; Hat.; *Bor- Nğ. ; DS)

Ünlü Dizisinde Yuvarlaklaşma

/ a- ı / > / u- u /

sasıâ > susu (Es.; DS)

/ ı- ı / > / u- u /

bîêrú > büyük (Kc.; Manastır, Yugoslavya; DS)

çıbrú > çubuk (sebedi) (Tr.; DS)

/ i- i / > / u- u /

kişik > güçcuk (Ama.; İç.; DS)

/ i- i / > / ü- ü /

kişik > güccük (Brd.; Dz.; Ks.; Ank.; Kn.; DS)

> güccük (El.; İç.; Mğ.; DS)

> güccük (Isp.; Dz.; Ay.; Hat.; Nğ.; DS)

tilki > tülkü (Kr.; DS)

2.7. Ünlü Uzaması

Erime Neticesinde Gerçekleşen Ünlü Uzamaları

a > ā

ağrıâ > ārı (Kü.; Mğ.; Ks.; DS)

> ārık (Dz.; DS)

ağruú > ārık (Brd.; Dz.; Ant.; Tk.; Ezc.; DS)

aðsaú > āsak (Mn.; Brs.; Es.; Çr.; Mr.; Ank.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

aðşam > āşam, āšām (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Kü.; Bil.; Es.; Bo.; Zn.; Mr.; Yz.; Ank.; DS)

armut > āmit (Brd.; DS)

>āmut (Dz.; DS)

bağ > bā (Gr.; Sm.; Ank.; Nğ.; İç.; DS)

daâ > dĀ (Brd.; Dz.; Çr.; Yz.; Ant.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Or. ve köyleri; Ağ.; Mğ.; Gaz.; Ank.; Nğ.; Sm.; DS)

keler > kelĀ (Dz.; Ay.; İz.; DS)

sağdıç > sādıç (Uş.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Ant.; DS)

sarsıâ > sāsı (Es.; DS)

yağmur > yāmır (*Düzce- Bo.; Gaz.; İç.; DS)

> yāmır (Kc.; DS)

i > ĩ

ilk > ĩk (Rz.; TTAS)

ü > ŷ

ügre > ŷra (Brd.; Dz.; Kü.; Sn.; Sm.; Nğ. ; DS)

e > ē

eksük > ēsik (Dz.; El.; Gaz.; Mğ.; DS)

ü > ū

yüksek > yūsek (*Düzce- Bo.; Ank.; DS)

Büzülme Sonucunda Gerçekleşen Ünlü Uzamaları

a > Ā

ağıl > Āl (Or.; Mr.; Ank.; Nş.; DS)

ağız > Āz (Ank.; Mr.; DS)

ağuj > Āz (Ank.; Nş.; DS)

aâartgu > Ārtı (Ank.; Nş.; DS)

bağır > bĀr (Sm.; DS)

tağar > dar, dĀr (Tk.; DS)

yağ(ı)r > yārını (Dz.; Mn.; Çr.; DS)

yağız > yāz (Ank.; DS)

e > ē

teğirme > dērmi (Ky.; DS)

tegirmen > dēmen (Isp.; Brd.; Dz.; DS)

ı > ĩ

sıgır > sır, sır (Ank.; DS)

o > ĩ

soĝuú > sĭk (Ank.; DS)

soĝuú- luú > sĭkluk (Sk.; Çkr.; DS)

tawıřđan > dĭřan Kr.; DS)

yoĝurt > yĭrd (Ank.; DS)

yoĝurt > yĭrt (Dz.; DS)

Derilme Sonucunda Gerçekleşen Ünlü Uzunmaları

a > ă

sanăa > să (Gaz.; DS)

yabaúu > yapă (Ay.; Brs.; Çr.;DS)

2.8. Benzetme

2.8.1. Ünlülerde Benzetme

Gerilek Benzetme

Darlık Bakımından

/ ö- ü / > / ü- ü /

köçük > gücük (Ba.; Tk.; DS)

kölük > güllük (Brs.; DS)

> gülük (Ank.; Ky.; DS)

> külük (Bo.; Çr.; Ank.; Gr.; DS)

köpçük > küpcük (Çkl.; DS)

körük > kürük (Çkl.; DS)

/ o- u / > / u- u /

botu > buduk (Dz.; Kn.; DS)

sonăúur > sungur (Nğ.; DS)

tolun > tulun (Or.; DS)

/ **ö- i** / > / **ü- ü** /

tögi > düğü (Sm.; DS)

/ **o- ı** / > / **ı- ı** /

çoâı > çığıltı (Af. ve ilçeleri; Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; İz.; Brs.; Es.; Çr.; To.; Gm.; Art.; *İğdır- Kr.; Ezc.; Gaz.; Sv.; Kn. ve ilçeleri; Hat.; Mğ.; Kerkük; DS)

> çığıltı (Ks.; Kn.; DS)

/ **a- u** / > / **u- u** /

çaruú > çuruk (Ks.; To.; DS)

/ **e- i** / > / **i- i** /

çepiş > cibiş (Mn.; Kü.; DS)

> cibişçe (Dz.; DS)

emik > imik (Kn.; DS)

keyik > giyik (Isp.; DS)

> kiyik (Kn.; Ba.; DS)

sengil > siğılotu (Isp.; Dz.; Ba.; Ks.; Sm.; Or.; Gr.; Sv.; İç.; Nğ.; DS)

> sinilotu (Ank.; DS)

> siyilyaprağı (Isp.; Brs.; Es.; Sk.; DS)

> sivil (Sm.; DS)

/ **ü- e** / > / **i- e** /

süzme > sizme (Tr.; DS)

Genişlik Bakımından

/ **é- e** / > / **e- e** /

éwek > eve (Ist.; DS)

> evēk (İç.; DS)

térkek > derek (Or.; DS)

térnek > dernek (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mğ.; DS)

/ **i- e** / > / **e- e** /

biçek > becek (Af.; Isp.; To.; Ky.; Sv.; Yz.; Ank.; DS)

> beçek (Isp.; To.; DS)

/ ü - e / > / ö - e /

dülek > dölek (To.; Kr.; Ezm.; DS)

/ u - a / > / o - a /

úurman > koman (Kc.; Ist.; DS)

Düzlük Bakımından

/ o - ı / > / ı - ı /

çoaı > cığılı (Af. ve ilçeleri; Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; İz.; Brs.; Es.; Çr.; To.; Gm.; Art.; *İğdır- Kr.; Ezc.; Gaz.; Sv.; Kn. ve ilçeleri; Hat.; Mğ.; Kerkük; DS)

> çığılı (Ks.; Kn.; DS)

/ ö - e / > / e - e /

çömçe > cemce (Ist.; DS)

> çemçe (To.; Ezc.; Bt.; Tn.; El.; Ml.; Adı.; Sv.; Yz.; DS)

/ u - ı / > / ı - ı /

suviú > cıvıò (Kr. ve ilçeleri; Ml.; DS)

> cıyık (Sv.; DS)

> cıvık (Isp.; Sm.; Brd.; İz.; Mn.; Ba.; Bo.; Mr.; Nğ.; DS)

> çıvıh (Ist.; DS)

> sıvık (Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Çkl.; Kc.; Çr.; Ar.; Dy.; El.; Ml.; Tk.; Krk.; DS)

> zıvık (Dz.; Mn. ve çevresi; Kc.; Yz.; Ank.; DS)

/ u - ı / > / u - u /

yumuş- çı > yumuşcu (Kn.; DS)

yundi > yuntu (Ks.; Çkr.; Sn.; Sv.; Ant.; Kn.; DS)

> yundu (Ks.; El.; DS)

/ u - a / > / ı - a /

yumurtğa > yımırta (Brd.; * Düzce- Bo.; Ks.; Nğ.; DS)

buzagú > bızağa (Tr.; DS)

> bızağı (Dz.; Çr.; To.; Mr.; Ed.; DS)

/ u - a / > / i - a /

yumurtğa > imirta (Kerkük; DS)

/ u- ı / > / i- i /

suvrú > civih (Sn.; DS)
> civik (Gr.; DS)

/ ü- i / > / i- i /

süçik > sici (To.; Kn.; DS)

süwri > sivri (Sm.; DS)

> siviç (Ar.; DS)

tüpi > dipi (Sv.; Krş.; İç.; DS)

/ ü- e / > / i- e /

pürçek > birçek (Dz.; Ama.; Vn.; DS)

ülker > ilker (Kn. ; DS)

/ ü- ü / > / i- i /

ümgük > imik (Af.; Uş.; Isp.; Ay.; Dz.; Ba. ve çevresi; Es.; Kc.; Sk.; Bo.; *Bartın-Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ama.; Or.; Sv.; Ank. ilçe ve köyleri; Krş.; Nş.; Çkl.; Kü.; El. ; İz.; Mn.; Bil.; Kn.; Tk. ; Ada.; DS)

Yuvarlaklık Bakımından

/ i- ü / > / ü- ü /

sidiük > südük (torbası) (Sv.; DS)

/ ı- u / > / u- u /

bıçuú > buçuk (Dz.; Mğ.; Sv.; Kr.; Kn.; DS)

úuzu > guzu (Sm.; Or.; Nğ.; DS)

sındu > sundu (Ks.; Sn.; Kr.; DS)

sıruú > suruk (Bo.; DS)

/ a- u / > / u- u /

çaruú > çuruk (Ks.; To.; DS)

/ a- u / > / o- u /

çawuş > çoyuş (Bayburt- Kr.; DS)

/ e- ü / > / ö- ü /

gerü > görü (Emircekiraz* Gerede- Bo.; DS)

sekü > sökü (Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ar.; DS)

sökel > sökü (Ks.; DS)

İlerlek Benzetme

Genişlik Bakımından

/a- ı / > / a- a /

aêriş > ayraç (Ks.; DS)

aftabı > aftafa (Kr.; DS)

> aftaka (Ağ.; DS)

> afdaða (Kr.; DS)

ağız > ağız (Yz.; DS)

aúım > aklam (Çkl.; DS)

aúın > aklan (Hat.; Kn.; DS)

andın > andan (Es.; Bil.;Sk.; DS)

bağır > bağar (Sv.; DS)

bağırçak > bağarcık (Brs.; Bo.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

bağırdaú > bagardak (Sm.; DS)

> bagartak (Çr.; DS)

> bagartlak (Mğ.; DS)

> bağarcık (Isp.; DS)

> bağardak (Brd.; Dz.; Çr.; Ama.; To.; Gr.; Rz.; DS)

> bağartlak (Ky.; Kn.; Ant.; DS)

balçıú > baçak (Brd.; DS)

batıâ > batak (Ba.; Brs.; Es.; DS)

balıúçın > balıkcan (Isp.; DS)

çaçır > çadar (Sm.; DS)

úaraçı > garaca (Ank.; DS)

sağdıç > sağdaç (Isp.; Brd.; Gr.; Mn.; DS)

saâın > sağan (Ama.; Sv.; DS)

sarıâ > sara (Gün.- Bat. And.; TTAS)

yağ(ı)r > yağar (Ks.; Sm.; Gr.; Sv.; Krş.; Nğ.; DS)

yaúîâ > yaka (Isp.; DS)

/a - ı / > / a - o /

ağıl > avlo (To.; DS)

ayiâ > ayyo (Brd.; DS)

/ a - u / > / a - o /

ağu > ağo (Vn.; DS)

ağuj > ağoz (Ar.; DS)

aúur > ahor (To.; Ar.; DS)

aluç > aloç (Ezm. ve çevresi; DS)

tamu > tamo (Çkl.; Çr.; DS)

/ a - u / > / a - a /

aúur > ahar, ađar (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Brs.; Kü.; Es.; Ar.; Kr.; Bt.; Ada.; Mğ.; Çkl.; DS)

saúırúu > sahirka (Gaz.; DS)

> sakırğa(Isp.; Çkl.; Es.; Kc.; Sm.; Hat.; Ky.; Nğ.; İç.; Krk.; DS)

> sakırğa (Çkl.; Hat.; Ant.; DS)

tamu > tama (Krş.; DS)

/ a - u / > / a - e /

aruú > arek (Ada.; DS)

úargú > garge (Mğ.; DS)

/ e - i / > / e - e /

egin > eğen (İz.; DS)

egiş > eğeş (Gr.; Nğ.; DS)

> eyeş (Gr.; DS)

> egeş (To.; DS)

endik > endek (Bayburt- Kr.; Vn.; DS)

esin > esen (Brd.; Dz.; İz.; Ank.; Mğ.; DS)

keçik > geçek (İç.; Brd.; Sm.; Gaz.; Mr.; Af.; Or.; Gr.; Tr.; Ank.; DS)

> keçek (Af.; Ml.; Ada.; DS)

kemi > keme (To.; DS)

tegin > degen (Hat.; DS)

tegirmen > değermen (Rz.; Ada.; DS)

teringğ > teren (Kn.; DS)

/ e- ü / > / e- e /

eldrük > eldirek (Brd.; Dz.; DS)

> eldüren (Kn.; DS)

esgürük > esrek (Ank.; Es.; DS)

kelegü > keleşe (Sv.; DS)

keregü > kereke (Af.; DS)

/ e- ü / > / e- i /

şebük > çebik (Mr.; DS)

> çepik (Kr.; Ank.; DS)

/ e- ü / > / e- o /

sekü > seko (Gr.; Ezc.; Ada.; İç.; DS)

/ o- ı / > / o- o /

úosrú > kozoð (Bt.; DS)

> kozok (Bt.; DS)

/ o- u / > / o- o /

úoğuş > kokoç (Vn.; DS)

orum > horom (Tr.; Ar.; DS)

soúu > soko (To.; Nğ.; DS)

/ ö- ü / > / ö- ö /

ötkünç > ödgönç (Çr. ; DS)

/ ö- ü / > / ö- e /

köçük > göcek (Çkr.; Çr.; Ama.; Yz.; DS)

> köpçek (To.; DS)

örük > örek (Ar. ; DS)

/ ö- ü / > / o- o /

kögüz > goğos (Yz.; DS)

Darlık Bakımından

/ ı - a / > / ı - ı /

bıçılğan > bıçılğın (İç.; DS)

/ i - e / > / i - i /

biçek > biçik (İsp.; Çkl.; Çkr.; Çr.; Or.; Yz.; Ank.; Kn.; DS)

> bicik (Çr.; Çkr.; Ml.; DS)

bilinçek > bilişik (Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Ng.; Kn.; İç.; Ed.; Krk.; DS)

ilenç > ilinç (Ks.; To.; Or. ; DS)

/ ü- e / > / ü- ü /

pürçek > pürçük (Af.; Brd.; Dz.; Ank.; Kn.; Mğ.; Bo.; Ky.; Ada. ; Ezm.; Ant.; DS)

tümse > tümsü (Ky.; İç.; DS)

türmek > dürmük (Vn.; Ur.; DS)

yüksek > yüğsük (Kc.; Ks.; DS)

> yüsküf (Gr.; Ezc.; DS)

/ ü- e / > / u- ü /

yüksek > yuğsük (Ng.; DS)

/ i- e / > / i- ü /

tilek > tilük (Ky.; DS)

Yuvarlaklık Bakımından

/ o-ı / > / o- u /

úoltıú > goltuò (Sm.; Kr.; DS)

> kolduk (İst.; DS)

úonşı > goñşu (Dz.; Ks.; Ng.; İç.; DS)

> konşu (Dz.; Yz.; DS)

úorià > goruò (Kr.; Sv.; DS)

> goru (İsp.; To.; Ezc.; Vn.; DS)

> úoruòcu (Vn.; DS)

> korukçu (Ezc.; DS)

úosiú > kozuk (Bt.; DS)

úowı > kovu (Af.; Ank. ve çevresi; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

> govu (Af.; DS)

> kovuz (Mn.; DS)

> kovu (Kr.; DS)

> kovuò (Ar.; DS)

> koyuk (Es.; DS)

oprı > opruk (Kü. ; İç. ; Kn. ; Ada. ; DS)

> obruk (Isp.; Dz.; Kü.; Sn.; Sv.; Nğ.; Tk. ; Ko.; Nş.; Kn.; Ada. ; İç. ; DS)

> orbuk (Isp.; Ada.; İç.; Ant. ; Isp. ; DS)

toúlı > doğlu (Mğ.; DS)

> togu (Kn.; DS)

> toğlu (Kr.; DS)

> tohlu (El.; Dz.; Ks.; To.; Tr.; Gm.; Rz.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)

> toklu (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; Or. ve köyleri; Gr.; Kr.; Ezm.; El.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Bt.; Gaz.; Mr.; Ml.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ. ve çevresi; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

toúıř > doğuş (Rz.; DS)

toprı > topuò (Nğ.; DS)

> topuk (meşüğü) (To.; DS)

> toppuh (Kr.; DS)

yonındı > yonuntu (Çkl.; DS)

/ o- ı / > / u - u /

oğrı > ugru (Çr.; Ank.; Ant. ; DS)

/ o- ı / > / o -o /

úosiú > kozoò (Bt.; DS)

> kozok (Bt.; DS)

úowı > kovož (Çkl.; DS)

/ **ö- e** / > / **ö- ü** /

çömçe > çömçü (Brd.; Çkl.; Brs.; Es.; Kn.; Mğ.; DS)

/ **ö- e** / > / **ö- o** /

közegü > kösoğ (Sv.; DS)

/ **ö- i** / > / **ö- ü** /

köni > gönü (Çkl.; Çr.; DS)

ötki > ötkü (*Eğîn- Ezc. ; DS)

/ **u- ı** / > / **u- u** /

çulrú > culuk (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Kü.; Bil.; Es.; Bo.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Ezm.; Ezc.; Mr.; Sv. ve ilçeleri; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Ed.; DS)

> culluð (Sv.; Krş.; DS)

> culluk (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Brs.; Es.; Ist.; Çr.; Gm.; Ezc.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

> culuğ (Ezm.; DS)

> çulluk (Ba.; Ezm.; Mr.; Nğ.; DS)

> çuluk (Bo.; Çr.; Gm.; DS)

munı > munu (Kr.; DS)

suvırú > cuvuk (Zn.; DS)

/ **ü- i** / > / **ü- u** /

süglin > sülum (Gaz.; DS)

/ **ü- i** / > / **ü- ü** /

büktir > pütür (Af.; Brd.; Dz.; Çr.; Sn.; Sm.; Or.; İç.; DS)

bügrı > bükrü (Af.; Brd.; Dz.; Kü.; Or.; Ky.; Ada.; Mğ.; DS)

> büğrü (Kn.; Ada.; DS)

kürin > gürün (To.; DS)

> kürün (To.; Gr.; Tr.; Ar.; Kr.; Ezc.; Ky.; Tk.; Ist.; Sm.; Ama.; Ml.; Sv. ve çevresi; DS)

küni > günü (İz.; Kr.; Ezm.; Kerkük; DS)

süçik > sücü (İz.; DS)

> sücük (Rz.; Gm.; Ezc.; DS)

süglin > sülüm (Mr.; Ky.; Ay.; Mğ.; DS)

> süğlüm (Çkr.; Sv.; Nş.; DS)

> süğlün (Çr.; DS)

> süllüm (Ay.; To.; Gr.; Gaz.; Mr. ilçe ve köyleri; Hat.; Sv.; Ank.; Nğ.; Ada.; İç.; DS)

süründi (er) > sürüntü (Ed.; Bo.; Ar.; Kr.; DS)

süwri > süvrüç (To.; DS)

tülfir > tülbür (İç.; DS)

> tülpür (Ada.; DS)

üşik > üşik (Es.; Ama.; Ar.; Ks.; Sv.; Ada. ; Ml. ; Ezc.; El. ; Ank. ; DS)

/ ü- e / > / ü- ü /

pürçek > pürçük (Af.; Brd.; Dz.; Ank.; Kn.; Mğ.; Bo.; Ky.; Ada. ; Ezm.; Ant.; DS)

tümse > tümsü (Ky.; İç.; DS)

türmek > dürmük (Vn.; Ur.; DS)

yüksek > yüğsük (Kc.; Ks.; DS)

> yüsküf (Gr.; Ezc.; DS)

/ ü- e / > / u- ü /

yüksek > yuğsük (Nğ.; DS)

Düzlük Bakımından

/ a- u / > / a- ı /

aêuú > atık (Çkl.; Ist.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

> ağdık (Ba.; Ama.; Çr.; Kn.; Tk.; Af.; İç.; Dz.; Es.; Isp.; Kü.; Mn.; DS)

aêut > avıt (Brd.; DS)

> avırt (Dz.; Kü.; Es.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

ağu > ağı (Kü.; DS)

> avı (Ay.; Ank.; Mğ.; DS)

ağuj > ağızlık (Brd.; Çr.; Dz.; DS)

> avız (Ank.; DS)

ağurşau > ağırşad (Ar.; Sv.; DS)

> ağışad (Gm.; DS)

> ağışak (Ar.; DS)

> ahırşak (Ank. ve evresi.; DS)

aàartđu > aòartı (Ml.; DS)

> ağartı (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; kl.; Brs.; Kù.; Bil.; Es.; Ist.; r. ve köyleri; Sn.; Sm.; Ama. köyleri; Or.; Gr.; Gm. ilçe ve köyleri; Rz.; Ar.; Kr.; Ezc. ve köyleri; Ezm.; Mş.; El.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky. köyleri; Nđ.; Ada.; Krk.; r.; Isp.; Brd.; Ay.; Kc.; Bo.; Zn.; Ks.; To.; Ar.; Kr.; Vn.; El.; Gaz.; Mr.; Nđ. ve köyleri; Kn.; Ant.; Mđ.; Ed.; DS)

> ağaltı (Isp.; Or.; Gr. köyleri; DS)

> ağırtı (r.; DS)

> ãrtı (Ank.; Nş.; DS)

aúru > ağır (Brd.; Ks.; Or.; Gm.; Ar.; Mr.; Sv.; İ.; Nđ.; Kù.; Es.; Ama.; DS)

aúur > ahır (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; kl.; Brs.; To.; Sv.; Ant.; Es.; kr.; Krk.; Mđ.; DS)

> akır (Ank.; DS)

aluç > alış (Brd.; Ant.; DS)

aluú > alık (Isp.; Tr.; Rz.; Brd.; DS)

armut > armıd (Kr.; DS)

> amıt (Brd. ve köyleri; Dz.; Ay.; İz.; Mđ.; DS)

artuú > artıò (To.; Kr.; Yz.; DS)

aruú > arık (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; kl.; Ba. ve evresi; Brs.; Kù.; Bil.; Es.; Sk.; Bo.; İst.; Zn.; Ks.; kr.; r. ve köyleri; Sm.; Sn.; Ama.; To.; Or. köyleri; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Rz.; Kr. ve evresi; Ezm.; Ağ.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Krş.; Nş.; Nđ.; Kn. ve köyleri; Ada.; İ.; Ant.; Mđ.; Krk.; Kıbrıs; DS)

> arıg (Ba.; DS)

> arığ (Kr.; DS)

> arıò (Gm.; Ar.; Kr. ve köyleri; Sv.; Yz.; Ky.; Nş.; DS)

> ãrık (Dz.; DS)

arut > arıt (İst.; Dy.; DS)

ařuú > aşşık (Ank.; Nđ.; DS)

> ařřıò (Ezm.; DS)

> aşşıg (Ank.; DS)

ayru > ayrı (Mn.; Brs.; Ks.; Kr. köyleri; Sv.; DS)

> ayrıld (Isp.; DS)

> ayrık (Sv.; DS)

> ayrılım (Nğ.; DS)

> ayırım (Gm.; Kr. ve köyleri; Nğ.; DS)

> ayırdım (Kn.; Nğ.; DS)

azuú > azzık (Af.; Isp.; Mn.; Brs.; Es.; Ks.; To. ve çevresi; Or.; Tr.; Rz.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz. ve çevresi; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

> azzıò (Sv.; DS)

> azıh, azıò (Kr.; Ezm.; Sv.; Yz.; Kn.; DS)

> azıg (Brd.; DS)

azuú- luà > azıklı (İz.; Mn.; DS)

azuú- luú > azıklık (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Kü.; Kn.; To.; Sv.; Gm.; Gr.; Rz.; Nğ.; Ant.; DS)

> Àrıklı (Dz.; Kü.; Ks.; DS)

> Àrılı (Brd.; DS)

> arıklık (İz.; DS)

çapğut > çapıt (Ank. ve köyleri; DS)

> çapıt (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; *Düzce- Bo.; Çr.; Ama.; Tr.; Tk.; Ar.; Bayburt- Kr.; Ezm.; Ezc.; El.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv. ilçe ve köyleri; Yz.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> çabit (Uş.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Çkl.; Brs.; Es.; Sk.; Çr.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

çaruú > carık (Dz.; Sm.; DS)

úaêgu > gaygı (Dz.; Ay.; To.; Ank.; DS)

armut > armit (Brd.; Kü.; Bo.; Kr.; Gaz.; Sv.; Mğ.; DS)

úağun > gavın (Bo.; DS)

úağut > gavıt (Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Sv. ve çevresi.; DS)

> kavıt (Af.; Nğ.; Es.; DS)

úamuà > hamı (Kr.; DS)

úanu > hangı (Dz.; Kr.; Kn.; DS)

úapuà > gabı (Ks.; Sm.; To.; Kr.; Gaz.; DS)

> kabı (Bo.; DS)

- > kapı (Yz.; DS)
- úaraġu > karaġı (Gaz.; Sv.; İç.; DS)
- úaramuú > garamık (Isp.; Ank.; Kn.; DS)
- > karamık (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Es.; To.; Rz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)
- úarġu > gargı (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Brs.; Or.; Sv.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)
- > garġı (Dz.; DS)
- úatun > gadın (Af.; Dz.; Sm.; Nğ.; DS)
- > kadın (Dz.; Ay.; Çkl.; Es.; Ist.; Mğ.; DS)
- > katın (Kn.; DS)
- úawuú > gavık (Isp.; DS)
- > kavık (Nğ.; DS)
- úavuz > gavız (Isp.; Mğ.; İç.; Brd.; Dz.; DS)
- > kavız (Af.; Bo.; Gaz.; Hat.; Yz.; Ank.; Nğ.; Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Bil.; Es.; Kc.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)
- úaznàuú > gazık (Isp.; DS)
- > kazık (Dz.; DS)
- úazuú > kazık (Ml.; DS)
- úıraġu > gıraġı (Brd.; Çr.; DS)
- > gıraġı (İç.; DS)
- > gıravı (Sv.; İz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Bo.; Ist.; Sm.; Ky.; Ed.; Krk.; Tk.; Af.; Or.; DS)
- > kırarđı (Gaz.; DS)
- úızlamuú > gızamık (Ky.; DS)
- pamuú > bambık (Isp.; DS)
- > pamık (Dz.; DS)
- > pambık (Gaz.; Hat.; Nğ.; Ant.; DS)
- > panbıġ (Kr.; DS)
- > panbıò (Kr.; DS)
- samuraú > samırsak (Dz.; Gaz.; Mr.; Hat.; Ank.; Nğ.; DS)

tanuú > danık (Isp.; İz.; Or.; Ezc.; Gaz.; DS)

tapuà > tapı (Es.; İç.; DS)

tayanàu > dayangı (Gaz.; Krş.; DS)

yabaúu > yapağı (Af.; Dz.; Ar.; Kr.; Sv.; DS)

yafuz > yavız (Dz.; Ay.; *Düzce- Bo.; Gaz.; Kn.; İç.; Hat.; DS)

> yabız (Ml.; DS)

yağmur > yāmır (*Düzce- Bo.; Gaz.; İç.; DS)

> yağmır (Hat.; Ng.; DS)

yağru > yarı (Ank.; DS)

yalu > yalı (Ama.; Hat.; Yz.; DS)

yalnàus > yalğız (Kr.;DS)

> yalgız (*İğdir- Kr.; DS)

yanàúu > yanşısı (Bo.; DS)

> yanğı (Çr.; DS)

> yangı (Isp.; Mn.; İst.; Ky.; Ng.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

yapuşgaú > yapışak (Isp.; *Düzce- Bo.; Dz.; Mğ.; DS)

yarpuz > yarpız (Af.; Ba.; Isp.; Mn.; Dy.; Ml.; Ama.; Bayburt- Kr.; Ezm.; Ml.; Hat.; Sv.; Ky.; Ng.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

> yaprız (Krş.; DS)

yarúu > yarık (Uş.; Brd.; Ay.; Sv.; Ky.; Ng.; Mğ.; DS)

> yārik (Af.; Uş.; Brd.; Ba.; İst.; Sv.; Ng.; Kn.; Tk.; DS)

yastuú > yasdık (Ank.;DS)

> yastık (Ank.; DS)

yatuú > yatı (İst.; DS)

/ a- u / > / a- i /

armut > Àmit (Brd.; DS)

úaranàgu > garangi (Dz.; DS)

úavuz > kaviz (İç.; DS)

/ a- u / > / a- e /

aruú > arek (Ada.; DS)

úarǵu > garge (Mǵ.; DS)

/ a- u / > / a- a /

aúur > ahar, ađar (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Brs.; Kü.; Es.; Ar.; Kr.; Bt.; Ada.; Mǵ.; Çkl.; DS)

alaçu > alaçak (Nǵ.; DS)

úaǵut > kavat (Gm.; DS)

saúırúu > sahrka (Gaz.; DS)

> sakırǵa(Isp.; Çkl.; Es.; Kc.; Sm.; Hat.; Ky.; Nǵ.; İç.; Krk.; DS)

> sakırǵa (Çkl.; Hat.; Ant.; DS)

tamu > tama (Krş.; DS)

/ e- ü / > / e- i /

çekürge > cegige (Brd.; DS)

eçkü > eçki (Af.; Brs.; To.; Kn.; DS)

> eşki (*Yalova, *Beyoǵlu- Ist.; DS)

eêǵü > eyi (Sv.; DS)

> eyyi (Gaz.; Hat.; DS)

çetük > çetik (Bt.; DS)

ekdü > eǵdi (Or.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nǵ.; Isp.; Ay., Bo.; Çr.; Ar.; Ezm.; Ml.; Hat.; Kn.; Ada.; Mǵ.; Çkr.; DS)

> eydi (Nş.; Nǵ.; Isp.; DS)

eksük > eǵsik (Çr.; DS)

> eksik (Ezc.; DS)

enük > enik (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; *Düzce- Bo.; Ist.; Zn.; Ks.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or. ve köyleri; Gr.; Tr. ilçe ve köyleri; Ezm.; Vn.; El.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky., Nǵ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mǵ.; Krk.; Tk.; DS)

> enig (Brd.; DS)

> enikleci (Isp.; DS)

erük > eriyh (*Iǵdır-Kr.; DS)

esgürük > esrik (Çr.; To.; DS)

> esirik (Brd.; Çkl.; Bo.; Ank.; DS)

eyegü > eyeği (İz.; Kü.; Ks.; Sm.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ada.; DS)

> iyegi (To.; DS)

> iyeği (Çr.; DS)

geşür > keşir (İshaklı * Bolvadin-Af.; Uluğbey* Senirkent, Senir * Keçiborlu –Isp.; Başpınar* Tefenni-Brd.; Sarımahmutlu* Buldan, Çöplü* Çivril, Honaz- Dz.; Umurlu-Ay.; İz.; İznikli* İznik-Brs.; Namrı* Söğüt, Pazarcık, *Bozhöyük- Bil.; *Karamürsel-Kc.; Bo.; Akhisar* Geyve- Sk.; *İğdır- Kr.; Ezm.; Ur.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; DS)

> keşşir (*Antakya- Hat.; DS)

içegü > içeği (*Yalova- Ist.; To.; İç.; DS)

> iceği (*Yalova- Ist. ; DS)

ilersük > ilersik (Dz.; Ml.; Gaz.; Kn. ; DS)

kedük > hedik (Or.; Gr.; Tr.; Rz.; Ar.; Nğ.; Ist.; Or.; Ezc.; Dy.; Ml.; Ada.; DS)

> helik (Mr.; DS)

> hetik (Mr.; DS)

> kedik (Hat.; DS)

> keyik (Krş.; Kn.; DS)

keleçü > keleci (To.; DS)

kelegü > geleği (Kc.; Sv.; Ky.; Kn.; DS)

> kelei (Sv.; DS)

kendü > kendi (Ml.; DS)

> keni (Hat.; Ant.; DS)

kendük > kendik (Ank.; DS)

keregü > kereki (İç.; Kn.; DS)

sekü > seki (İz.; Ay.; Çkl.; Bo.; Ks.; İst.; Dz.; Ba.; Bil.; Ks.; Çr.; Ar.; Af.; Isp.; Brd.; Es.; To.; Ağ.; Brs.; Kc.; Ezc.; Vn.; Kü.; Gm.; Dy.; Gr.; Ezm.; El.; Mn.; Ml.; Mr.; Hat.; Ank.; Nş.; Sv.; Kr.; Yz.; Ama.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

serü > seri (Ks.; Sn.; DS)

sewük > sevi (Uş.; Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Es.; Kn.; Ant.; DS)

temregü > dermeği (Ml.; DS)

> demravi (Ar.; DS)

> demrevi (Kr.; DS)

- > demuravi (Ar.; DS)
- > demreği (Isp.; Çr.; Ama.; To.; Tr. ve ilçeleri; El.; Ur.; Gaz.; Hat.; Sv.; DS)
- > termeyi (Bo.; Ama.; DS)
- > temreki (Dz.; DS)
- > temreği (Af.; Br.; Tr.; Mr.; Kn.; DS)
- > temrei (Isp.; Ant.; DS)

/ e- ü / > / e- e /

eldrük > eldirek (Brd.; Dz.; DS)

- > eldüren (Kn.; DS)

enük > enek (Ay.; DS)

esgürük > esrek (Ank.; Es.; DS)

kelegü > keleğe (Sv.; DS)

keregü > kereke (Af.; DS)

sekü > seke (Çkr.; Nğ.; Nş.; Çkl.; DS)

/ ı- u / > / ı- ı /

sıbzıgu > sıbzıgı (İst.; To.; DS)

sıgun > zıgın (İst.; DS)

- > zıhın (Çkl.; DS)
- > sıgın (Isp.; İz.; İst.; Ada.; Ant.; Ezc.; DS)

sındu > sındı (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; İst.; Zn.; Ks.; Çr.; Sn.; Ama.; To.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank. merkez ve köyleri; Krş.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn. ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Tk.; DS)

- > zındı (İz.; DS)

sınâuú > sınık (Brs.; Dz.; Ama.; Gr.; Kr.; Ezc.; Vn.; Dy.; Ur.; Gaz.; Mr.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

sıruú > sırh (Kr.; Ar.; Sv.; DS)

- > zırık (Krş.; DS)

/ i- ü / > / i- i /

bilezük > bilezik (Dz.; Ay.; Gm.; Sv.; Ky.; Nğ.; Ada.; Ama.; Sm.; Krş.; Krk.; DS)

iktü > ikti (Or.; Ank.; Kn.; Ada.; DS)

irük > yirik (Isp.; Brd.; Bo.; Sm.; Dz.; İz.; Ay.; Mn. çevresi; Çkl.; Brs.; Es.; Kc.; Ks.; Çr.; Ama.; Or.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Ant.; Krk.; DS)

> yirig (Brd.; DS)

kirtü > kirti (Krş.; DS)

kirü > giri (Nğ.; DS)

> kiri (Brd.; DS)

sidük > siytik (Kü.; DS)

sinçü > sinçi (Bt.; DS)

2.8.2. Ünsüzlerde Benzetme

İlerlek Benzetme

/ **lp** / > / **ll** /

çelpek > şillik (Ezc.; DS)

/ **md** / > / **mm** /

umdu > umma (Isp.; Ba.; Dz.; Sv.; Kn. ; Es.; Or.; El.; İç.; Nş. ; Gaz.; Hat.; DS)

/ **nâ** / > / **nn** /

munâar > munnar (Kr.; DS)

/ **nl** / > / **nn** /

yanlıú > yannık (Af.; Dz.; Isp.; İz.; Ama.; Gaz.; Mr.; Hat.; Ky.; Kn.; Nğ.; İç.; DS)

yanlıú > yannuk (Mr.; DS)

DLT'deki bazı kelimeler /nl/>/nn/ ilerlek benzetmesini geçirmelerinin yanı sıra geçirmeyip DLT'deki şekli devam ettirenler de mevcuttur:

yanlıú : yanlık (Isp. köyleri; İz.; Ml.; Mr.; To.; Ky.; Ada.; Ant.; DS)

/ **p- m** / > / **p- p** /

epmek > eppey (Mş.; DS)

/ **sg** / > / **ss** /

úısğa > gıssa (Kr.; DS)

> kıssa (Mğ.; DS)

Gerilek Benzetme

/ **g s** / > / **ss** /

tuğsaú > tussak (Ky.; DS)

/ **ks** / > / **ss** /

yüksek > yüssek (*Düzce- Bo.; DS)

> yüssük (İç.; DS)

/ gl / > / ll /

süglin > süllüm (Ay.; To.; Gr.; Gaz.; Mr. ilçe ve köyleri; Hat.; Sv.; Ank.; Nğ.; Ada.; İç.; DS)

/ rl / > / ll /

ter- lik > tellik (Isp.; Gr.; Ar.; Mr.; Nğ.; Kn.; İç.; Ada.; Ant.; DS)

yüzerlik > yüzellik (Ama.; Nğ.; Kn.; DS)

>üzellik(Tn.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerde /rl/>/ll/ ileler benzetmesini geçirenlerin yanı sıra DLT'deki şekli muhafaza edenleri de mevcuttur:

ter- lik : terlik (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Çkl.; Bil.; Es.; Ba.; Brs.; Kc.; İst.; Sn.; Ar.; Or.; Rz.; Kr.; Ezm.; Ezc.; El.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; Ed.; Krk.; DS)

/ ln / > / nn /

úulun > gunan (Uş.; Brs.; DS)

yanlıú > yannuk (Mr.; DS)

/ n-l / > / l-l /

englik > allūò (*Ardahan- Kr.; DS)

/ sş / > / şş /

sış > şış (Af.; Isp.; Dz.; Ay.; Nğ.; Ezm.; Hat.; Ky.; Ada.; Yz.; İç.; DS)

2.9. Yutulma

2.9.1. Ünlü Yutulması

ı /> Ø

úarındaş > gardeşlik (Dz.; DS)

> gardaşlık (Dz.; DS)

> kadaş (To.; Sv.; DS)

> kada (İz.; İst.; Gm.; Ezc.; Ba.; Brs.; Rz.; Mğ.; Çkl.; Tr.; Rz.; Ezc.; Sv.; Sm.; Nğ.; Ed.; Krş.; Ant.; Krk.; DS)

sırıçga > sırça (Çr.; Sv.; Yz.; Ada.; DS)

tawışgan > davşan (Brd.; Dz.; Es.; El.; Gaz.; Hat.; Nğ.; Ada.; Nğ.; DS)

> doğşan (Nğ.; DS)

> dovşan (Kr.; DS)

> doyšan (Kr.; DS)

teğirme > dıgrımı (Vn.; DS)

toúımaú > toðmað (Sv.; Yz.; DS)

> tokmak (Bo.; DS)

i / > Ø

çigit > çiyt (Sm.; DS)

kölige > kölje (Vn.; DS)

u / > Ø

samuraú > samsak (Mn.; Bo.; Or.; Mğ.; DS)

2.9.2. Ünsüz Yutulması

ç / > Ø

örçük > örük (Isp.; Af.; Mn.; Es.; Brd.; Dz. ilçe ve köyleri; Ay.; Ba.; Çkl.; Kü.; Kc.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Vn.; Ml.; Ur.; Çr.; Ky. ; Am.; To.; Or.; Ml.; Sv.; Ant. ; DS)

tapçan > tapan (Af.; Kü.; Ba.; Bo.; Sk.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ar.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Bt.; El.; Ml.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Ada.; İç.; Krk.; Tk.; DS)

> taban (Çkr.; Sm.; Gr.; Tr.; Nğ.; Kıbrıs; DS)

yapçan > yapan (Mr. köyleri; DS)

d / > Ø

umdu > umu (Çkl.; Es.; Or. ; DS)

G / > Ø

aàartgu > aòartı (Ml.; DS)

> ağaltı (Isp.; Or.; Gr. köyleri; DS)

> aòartı (Ezc.; DS)

> ağartı (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Ist.; Çr. ve köyleri; Sn.; Sm.; Ama. köyleri; Or.; Gr.; Gm. ilçe ve köyleri; Rz.; Ar.; Kr.; Ezc. ve köyleri; Ezm.; Mş.; El.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky. köyleri; Nğ.; Ada.; Krk.; Çr.; Isp.; Brd.; Ay.; Kc.; Bo.; Zn.; Ks.; To.; Ar.; Kr.; Vn.; El.; Gaz.; Mr.; Nğ. ve köyleri; Kn.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

> ağartı (Ama.; To.; Or.; Kr.; Tn.; Gm.; DS)

> ağırtı (Çr.; DS)

> Ārtı (Ank.; Nş.; DS)

azġan > azan (Mn.; Mġ.; DS)

barġan > baran (Dz.; Brd.; Çkl.; Kr.; Ezc.; El.; Ur.; Tn.; Gaz.; Mr.; Yz.; Hat.; Sv.; Ada.; Hat.; DS)

> baram (Ml.; DS)

> boran (Ml.; DS)

> barana (Isp.; Brd.; Dz.; Nġ.; Kn.; İç.; DS)

> barane (Brd.; DS)

> baranı (Brd.; Dz.; İç.; Ant.; Mġ.; DS)

> barna (Ar.; DS)

bezgek > bezik (Brd.; Dz.; İz.; Kü.; Çkr.; Or.; DS)

buçġaú > bucak (Af.; Isp.; Brd.; Ay.; Mġ.; Bil.; Es.; Bo.; Gr.; Ama.; Or.; Gr.; Aġ.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Kn.; İç.; DS)

> becek (Af.; Isp.; To.; Ky.; Sv.; Yz.; Ank.; DS)

> bücek (Af.; DS)

> bucak (Dz.; Ba.; Kü.; Ks.; Mġ.; Brs.; Es.; Zn.; To.; Ank.; İç.; Ada.; DS)

> bıçak (Kü.; Çr.; Ks.; Ama.; Gr.; Mr.; DS)

> bıçık (Ist.; El.; Ml.; DS)

> bicik (Çr.; Çkr.; DS)

> biçik (Çr.; DS)

> bucuk (Dz.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Ank.; DS)

> beçek (Isp.; To.; DS)

> bicek (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; DS)

> becik (Kr.; DS)

budġay > bīda (Bo.; DS)

bulġaú > bulak (İç.; DS)

bulġama > bulama (İç.; Ant.; DS)

> pulama (Rz.; DS)

bürge > püre (Kn.; Nġ.; DS)

> büre (Ada.; DS)

çapğut > çaput (Af.; Dz.; İz.; Ba.; Kü.; *Düzce-Bo.; Ist.; Zn.; Ks.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Tr.; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Md.; Dy.; Tn.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn.; Ada çevresi; İç.; Mğ.; DS)

> çabıt (Uş.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Çkl.; Brs.; Es.; Sk.; Çr.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

> çapıt (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; *Düzce- Bo.; Çr.; Ama.; Tr.; Tk.; Ar.; Bayburt- Kr.; Ezm.; Ezc.; El.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv. ilçe ve köyleri; Yz.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> capıt (Ank. ve köyleri; DS)

> çapurt (Sv.; DS)

çümgen > çümen (Bo.; Zn.; DS)

> çimeç (Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

eêgü > eyi (Sv.; DS)

engek > enk (Vn.; Bt.; Ml.; DS)

esgürük > esürük (Ks.; Or.; To.; Ama.; DS)

> esirik (Brd.; Çkl.; Bo.; Ank.; DS)

ingek > ineyh (*İğdır- Kr. ; DS)

úaêgu > gayı (Nğ.; DS)

úağga > gabı (Ks.; Sm.; To.; Kr.; Gaz.; DS)

> gapu (Kr.; DS)

> kabı (Bo.; DS)

úağgaú > gabak (Gaz.; DS)

> gapak (Sm.; Gaz.; DS)

> gapah (Sv.; DS)

> gapoh (Ha.k.; DS)

> hapak (Ada.; DS)

> hapank (Sv.; DS)

> hapek (Ml.; Sv.; DS)

> kabaò (Vn.; DS)

> kabak (Ay.; Bil.; Mğ.; Isp.; Ant.; DS)

úağış > gariş (Ml.; Sv.; Yz.; DS)

> kariş (Çkl.; To.; Tr.; Ml.; Hat.; Sv. ilçe ve köyleri; Yz.; Krş.; Ky.; DS)

úuruâsaú > gursak (Dz.; Ba.; Isp.; Sv.; Çr.; Sm.; El.; Isp.; Ay.; Es.; Kn.; DS)

> gursað (Ml.; Yz.; Sv.; DS)

> kursak (Mn.; Ada.; Ama.; Gaz.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

úatǵı > katı (Af.; DS)

úayǵrú > kayak (Ant.; Es.; Bo.; Çkl.; Çkr.; Ks.; DS)

> gayıg (Brd.; DS)

> gayık (Ks.; DS)

úazǵan > kazan (Brd.; Dz.; Ada.; DS)

> kasan (Tn.; DS)

úazǵanç > kazanç (Ada.; DS)

kenges > genez (Bo.; DS)

> kekez (Ank.; DS)

úırǵaǵ > gırak (Ama. ve çevresi; Sv.; İç.; DS)

> gıraǵ (İz.; Es.; Ar.; Kr.; DS)

> gırað (Kr.; DS)

> kıraǵ (Ar.; Kr.; Bt.; Ml.; Mr.; Ky.; DS)

> kıra (Ada.; DS)

> kırah (Ar.; Vn.; DS)

> kırak (Af.; Dz.; Ama.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Dy.; Ml.; Gaz.; Hat.; DS)

úısǵa > kısa (İç.; DS)

úısǵaç > kısaç (Kü.; DS)

közegü > köseü (Kn.; DS)

úumǵan > kuman (Bo.; Ist.; Brs.; Kn.; Ant.; Tk.; Kırım; DS)

> koman (Kc.; Ist.; DS)

úurǵaú > guraðlıð (Kr.; DS)

orǵaú > orek (*Çayeli-Rz. ; DS)

> orak (Sm.; To. ; *Ardahan- Kr. ; Gr. ; DS)

sergek > serek (Ank.; DS)

sıçǵan > sıçon (Rz.; DS)

- > sıçan (El.; TTAS)
- sınçğan > zıncan (Ay.; DS)
- > zıncan (Ks.; DS)
- sırıçğa > sırça (Çr.; Sv.; Yz.; Ada.; DS)
- susğaú > susak (Uş.; Af.; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Es.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Or.; Sn.; Gr.; Hat.; Ed.; Krk.; Ky.; Tk.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Kü.; Bo.; Ks.; Sm.; Ama.; Ezm.; Ml.; Gaz.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)
- targaú > darak (İz.; Brd.; Dz.; Çkr.; Gaz.; Bo.; Hat.; Ank.; Nğ.; Ada.; DS)
- > darağ (Ur.; DS)
- > darah, darað (Kr.; İç.; DS)
- > darak (Isp.; DS)
- > tarak (Brs.; Kc.; Ks.; Tr.; Gaz.; Sn.; Sm.; Kn.; DS)
- tawışğan > davşan (Brd.; Dz.; Es.; El.; Gaz.; Hat.; Nğ.; Ada.; Nğ.; DS)
- > davişan (Nğ.; DS)
- > davuşan (Sm.; DS)
- > doğşan (Nğ.; DS)
- > doşan, dışan (Kr.; DS)
- > dovşan (Kr.; DS)
- > dovuşan (Sv.; DS)
- > doyşan (Kr.; DS)
- tirsgek > dirsek (Ank.; Gm.; DS)
- tört-gül > dördül (Uş.; Bo.; Isp.; Nğ.; Mğ.; Ada.; İç.; DS)
- tutğun > tutun (Ar.; DS)
- uçğuú > ucuk (Dz. ; DS)
- übgük > ibuk (*Daday- Ks.; DS)
- yalğan > yalan (Nğ.; DS)
- > yalon (Rz.; DS)
- yapuşğaú > yapışak (Isp.; *Düzce- Bo.; Dz.; Mğ.; DS)
- > yapışık (Nğ.; DS)
- > yapşak (Ay.; İz.; Mn.; Bo.; Çkl.; DS)

yatǵaú > yatak (Mn.; Çkr.; Nğ.; Zn.; DS)

yawǵan > yavan (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ay.; Mn.; Kü.; Ezc.; Çr.; Sm.; Hat.; Gr.; Sv.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

yörgek > yörek (To.; Ar.; Or.; Gr.; Ezm.; Ml.; Sv.; Ank.; DS)

yumǵaú > yomak (Sv.; DS)

yumurtǵa > yımırta (Brd.; * Düzce- Bo.; Ks.; Nğ.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin G/ yutulmasını geçirenlerinin yanı sıra yutulma olayı geçirmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur.

azǵan : azgan (İz.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

bürge : bürge (Ist.; DS)

úumǵan : kumgan (To.; DS)

K / > Ø

kewürken > kevren (Çr.; DS)

> kömüren (Krk.; DS)

kökürçkün > göğerçin (Vn.; Kerkük; DS)

> kögürçün (Kn.; DS)

kümürken > kömüren (Krk.; DS)

térkek > derek (Or.; DS)

tulúuú > tuluk (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Es.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Tr.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Bt.; Tn.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

> tuluǵ (Brd.; Çkl.; Ezm.; Ezc.; DS)

> tuluð (Gm.; Kr.; Vn.; El.; İç.; DS)

yipkil > ipil (Kn.; DS)

I / > Ø

úanâlı > gânlı (Brd.; Dz.; Ank.; DS)

úızlamuú > gızamık (Ky.; DS)

könâlek > gönek (Ank.; DS)

> könek (Bt.; Gaz.; DS)

toúlı > togu (Kn.; DS)

tün- le > düne (İz. ve çevresi; DS)

yüzerlik > üzerik (Vn.; DS)

p / > Ø

çelpek > şilek (Sm.; DS)

r / > Ø

esri > esi (Brs.; DS)

bitrik > bitik (Dz.; DS)

> pitik (Çkr.; DS)

úadraú > gayak (Ank.; DS)

> goyak (Af.; Isp.; Ay.; Or.; Ml.; Yz.; Ky.; Kn.; İç.; DS)

> goyað (Gm.; Sv.; DS)

> kayað (Tr.; DS)

> koyak (Af.; Isp.; Brd.; Tr.; Sm.;Çkr.;Ml.; Gm.; Gaz.; Mn.; Mr.; Hat.; Krş.; Ant.; İz.; Kü.; Es.; Kc.; Ist.; Or.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; Dz.; Mğ.; DS)

> kayak (Isp.; İz.; Yz.; Ky.; Kn.; Ada.; DS)

kewrek > kevek (Ar.; Kr.; Ezm.; Ağ.; Mr.; Sv.; Ky.; DS)

> kevik (Yz.; Krş.; DS)

kewrik > gevik (Ks.; Sn.; Sm.; Gr.; DS)

> kevik (Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Ky.; İç.; DS)

úudruú > guduk (Isp.; DS)

> kuduk (Ba.; Tr.; To.; DS)

süwri > siviç (Ar.; DS)

taş-ra > dışa (Nğ.; DS)

teşrüm > teşi (Isp.; Es.; To.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Bt.; Dy.; El.; Ur.; Sv.; Ky.; Ada.; DS)

ügre > üğē (*Anamur- İç. ; DS)

s / > Ø

batsiâ > batı (Kn.; DS)

ş / > Ø

kewşek > kevek (Ar.; Kr.; Ezm.; Ağ.; Mr.; Sv.; Ky.; DS)

t / > Ø

úıltrú > gılık (Ezc.; DS)

y : Ø

yarmaúan : armaan (Ama.; Ank.; DS)

yılan : ılan (Dz.; Gm.; Rz.; DS)

yılğın : ılğın (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn. ve çevresi; Brs.; Ba.; Çkl.; Mr.; Sv.; Yz.; Ky.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

: ılğın (Gm.; DS)

: ilgin (Ar.; DS)

yılú : ılgı (Af.; Mn.; Kü.; Bil.; Çr.; Sm.; Ank.; Kn.; DS)

: ilhi (Ar.; DS)

: ılhı (Çr.; Gm.; DS)

: ılk (Nğ.; DS)

: ılkı (Af.; Ay.; Çr.; Çkl.; İç.; Ada.; Es.; To.; Ky.; Kn.; Ant.; Ed.; DS)

yıpar : ipar (Ur.; Ant.; DS)

yıraú : irak (Af.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Es.; Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Or.; Ama.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; DS)

: ırað (*İğdır- Kr.; Sv.; DS)

: irag (Ar.; Kr.; DS)

: ırað (Ar.; Bayburt- Kr.; DS)

: irak (Isp.; Ur.; Ank.; Ky.; DS)

yigde : iğde (bildiği) (El.; DS)

: ãde (Gaz.; Ank.; DS)

yigirmi : igirmi (Kr.; DS)

yigne : iğne (yurdu) (Isp.; Brd.; Ay.; Dz.; Mn.; Ba.; Kü.; Hat.; Ky.; Kn.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

: ine (Mğ.; DS)

yik : iğ (İç. ; Dz.; İz.; Çkl.; Zn.; Ant. ;Isp.; Ay.; Çkr.; To.; Ml.; Sv. ;Tr. ve ilçesi; Or.; Rz.; Bt.; Çr.; Ks.; Ama.; Ar.; Nğ., Kn.; Ky. ; Ada.; Mğ. ; Hat. ; DS)

yipkil : ipil (Kn.; DS)

yumurtğa : imirta (Kerkük; DS)

yük : ük (Kr.; Vn.; DS)

yürek(g) : üreð (*İğdır- Kr.; DS)

: ürek (El.; DS)

yüzerlik : üzerlik (Af.; Isp.; Kc.; El.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; DS)

: üzellik (Tn.; DS)

: üzerik (Vn.; DS)

yüzük : üzük(Tn.; Vn.; DS)

: üzüò (Kr.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin # y : Ø denliğini kuranların yanı sıra DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

yılğın : yılğın (Çr.; Ama.; Sn.; Ezc.; To.; Gr.; Mr.; Ml.; Hat.; Sv.; DS)

yılúı : yilkı (Es.; Bo.; Sn.; Ama.; Sm.; Kr.; Or.; Gr.; Gm.; *İğdır- Kr.; Bt.; Ml.; Mr.; Hat.; Sv.; Nş.; Ky.; Nğ.; Ada.; İç. İlçe ve köyleri; DS)

yıpar : yıpar (İç. Köyleri; DS)

yıraú : yırak (Rz.; El.; Mr.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Krş.; Ky.; Ada.; DS)

yük : yük (Isp.; Çr.; Nğ.; Ky.; DS)

yürek : yürek (Ay.; İz.; Es.; Çr.; Ama.; To.; Gr.; Rz.; Hat.; Sv.; Ky.; Nğ.; Mğ.; Krk.; DS)

yüzerlik : yüzerlik (Isp.; Mn. ve çevresi; * Düzce- Bo.; Brd.; Dz.; Ama.; Nş.; DS)

2.10. Düşme

a # > Ø

anğa > ang (Bt.; DS)

baúa > bağ (Brd.; Ant.; Mğ.; DS)

ıra > ır (*Bor- Nğ.; DS)

taba > tap (İst.; DS)

ulağa > olāh (*Mudanya- Brs.; DS)

urğa > urk (Krş.; Ank.; Ada. ; DS)

uwa > uf (Kn. ; DS)

e # > Ø

berge > perk (Sv.; DS)

berke > perk (Sv.; DS)

tene > den (Ama. Azeri köyleri; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Sr.; Bt.; Sv.; Kerkük; DS)

ı # > Ø

áđı > ağ (Isp.; Brd.; Ank.; Kn.; DS)

úowı > gov (Brd.; Isp.; Ay.; Ba.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Ama.; To.; Ezc.; Gm.; Sv.; Nđ.; Kn.; İç.; DS)

> gav (Gm.; İç.; Mđ.; DS)

> kov (Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Brs.; Kü.; Bo.; Ks.; Gr.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ky.; Nş.; Nđ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mđ.; DS)

> gov (Brd.; Isp.; Ay.; Ba.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Ama.; To.; Ezc.; Gm.; Sv.; Nđ.; Kn.; İç.; DS)

tutaşı > dutaş (Es.; DS)

> tutaş (İz.; Sn.; DS)

yılıú > ılık (Nđ.; DS)

u # > Ø

ağu > ağ (Mr.; Yz. ve köyleri; DS)

botu > pot (Sm.; DS)

> bot (Sm.; DS)

buúđu > puhav (Kerkük; DS)

buzđu > bızağ (Gr.; Yz.; DS)

> bızav (Bt.; Vn.; Kerkük; DS)

> bızık (Hat.; DS)

> bizov (Kr.; DS)

> buzah (Sm.; DS)

> buzak (Brd.; Mn.; Kü.; Zn.; Rz.; DS)

> buzov (To.; Kn.; DS)

> buzoy (Ama.; Kr.; DS)

úowı > kov (Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Brs.; Kü.; Bo.; Ks.; Gr.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ky.; Nş.; Nđ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mđ.; DS)

úırađu > gırağ (Gr.; Sv.; DS)

> kırav (Vn.; DS)

suyđu > soyak (Hat.; Ky.; DS)

tumağu > dumaò (Ar.; DS)

> dumag (Af.; Nđ.; DS)

> dumağ (Af.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Brs.; Bil.; Kc.; Sm.; Ar.; Ank.; Ada.; İç.; Nş.; Nğ.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; DS)

> dımağ (Çr.; DS)

tuşağı > duşak (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Es.; Dz.; Ay.; Mn.; Çkl.; İz.; Kü.; Or.; Sv.; Kn.; Ank.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> doşak (Ba.; Kn.; Mğ.; DS)

> duşşak (Brd.; Ada.; DS)

> düşak (Brd.; DS)

> tuşak (Isp.; Dz.; Ant.; DS)

> tuşşak (Ada.; DS)

yabaú > yapak (Ba.; Gm.; Nğ.; Krk.; DS)

ü # > Ø

eçkü > işk (Es.; DS)

eyegü > eyek (Kerkük; DS)

itegü > itek (Mr.; *Mudanya- Brs.; DS)

közegü > kösek (Çkl.; DS)

> kösev (To.; Ar.; Vn.; DS)

> kösoğ (Sv.; DS)

sekü > sek (Ks.; DS)

temregü > temirek (Ay.; DS)

> temrek (Ay.; Rz.; DS)

> temroğ (Or.; DS)

ç # > Ø

úurç > kur (Gaz.; DS)

2.11. Türeme

2.11.1. Ünlü Türemesi

KØ K > KaK

bitrik > bitarak (Bo.; DS)

oglaú > oğalak (Sm. ; DS)

KØK > KeK

bürünçük > bürünecek (Sv.; DS)

KÖK > KİK

aêırım > ayırdım (Kn.; Nğ.; DS)

aêriş > ayırdım (Kn.; Nğ.; DS)

bıçılğan > bıçılığan (Gm.; DS)

bitrik > bitırak (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Kü.; Es.; Kc.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ama.; To.; Sn.; Gm.; Ezc.; Gaz.; Ml.; Mr.; Hat.; Sv.; Krş.; Ank.; Nğ.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> bitırak (Brd.; DS)

> bitırað (Sv.; DS)

> pıtırak (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Es.; Kc.; Bo.; Sk.; Çkr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Ezc.; Ağ.; Mr.; Sv.; Ky.; Nş.; Nğ. ve köyleri; Ada.; Ant.; Krk.; DS)

> pıtırað (Dz.; Ml.; Nğ.; DS)

çığrı > çıkırık (Dz.; İz.; *Düzce- Bo.; DS)

> cıkırık (Uş.; DS)

> çığırık (Ist.; DS)

çınâraú > cingırað (Tr.; Gaz.; Sv.; İç.; DS)

> cingırdak (To.; Sv.; Ank.; Ky.; DS)

> cingırak (Tr.; DS)

çulú > cılık (Brd.; Ay.; İz.; Mn.; Ks.; Sn.; Tr.; Ml.; Kn.; Mğ.; DS)

> cıllık (Isp.; DS)

> cırık (Çr.; DS)

ırú > ırık (*Yalvaç, *Senirkent- Isp.; DS)

úanâraú > ganırık (Ba.; DS)

úısráú > gısrak (İç.; DS)

úorúluú > korðılığ (Kerkük; DS)

sîêırım > sıyırdım (Ay.; Mğ.; Ba.; Mn.; Nğ.; DS)

yalnâus > yalnız, yalnız (Bo.; Sm.; DS)

yanâşaú > yağışak (Ay.; Ant.; Mğ.; DS)

KÖK > KİK

eldrük > eldirek (Brd.; Dz.; DS)

ig-lig > iğili (İz. ; DS)

temregü > temire (Isp.; DS)

> temirek (Ay.; DS)

yémşen > yemişen (Ba.; Bo.; Çkl.; Kc.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Ml.; Gaz., Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Mğ.; Rumeli; DS)

> yemişan (Sv.; DS)

KØK > KuK

bitrik > puturak (Nğ.; Kn.; İç.; DS)

oğrı > uğurun (Ml. ; DS)

temregü > demuravi (Ar.; DS)

KØK > KüK

bürme > bürüme (Kn.; Çkr.;DS)

börk > bürük (Ist.; Ks.; Çr. ve köyleri; Sm.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezc.;Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

yumşau > yumüşak (Ank.; DS)

2.11.2. Ünsüz Türemesi

Ø > b /

aba > abba (Çkl.; Kc.; Ist.; To.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

pamuú > bambırú (Isp.; DS)

Ø > ç /

kiçik > kiççih (Kr.; DS)

kiçik > güççük (Isp.; Dz.; Ay.; Hat.; Nğ.; DS)

Ø > G /

ağım >akkın (Mğ.; DS)

>akgın (İç.; DS)

aúım > akkın (Mğ.; DS)

aúın > akgın (İç.; DS)

> akkın (Dz.; Ant.; Mğ.; DS)

úağıl > kaggıl (Ezm.; DS)

sağız > saggız (Kr.; DS)

saúal > saggal (Kr.; DS)

> sakgal (Kr.; DS)

soúu > zokgu (Ml.; DS)

tokuz > doðguz (Kr.; DS)

> dokguz (Kr.; DS)

Ø > # h

emdi > hindi (Çıǵrı *Dinar –Af.; *Eğridir ve köyleri, İlyas *Keçiborlu, *Gelendost, Bağılı *Şarkikaraağaç, Gönen –Isp.;Başpınar *Tefenni, Kuşbaba *Bucak, Kavak *Yeşilova, –Brd.;Alaeddin, Oğuz, Darıveren *Acıpayam, Kavak *Çivril, Honaz, Bekilli *Çal, –Dz.;Sürez, *Bozdoğan –Ay.;*Ödemiş ve köyleri –İz.;Yörükler, ç aypınar *Salihli –Mn.;Tokat –Es.;Yazarköy *Sungurlu –Çr.;Koyundere, *Ahıska –Kr.;*Zile –To.;Kesirik, –El.;Yz.; Krş.;Karakaya –Ky.*Ermenek –Kn.;İsahacılı –Ad.;Incekum *Silifke, *Mersin, *Mut –İç.;*Elmalı, *Korkuteli –Ant.*Fethiye ve köyleri, *Bodrum, *Milas, Yerkesik, Ceylan *Fethiye –Mğ.; DS)

> hindi (Dy.; Uş.; Ada.; TTAS)

orum > horom (Tr.; Ar.; DS)

> horum (Ama.; To.; Gr.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Mr.; Gaz.; Nş.; Sv.; Krş.; Ky.; Ada.; DS)

> horun (Ezm.; Vn.; Bt.; Mr.; Ky.; DS)

örkü > hörküç (Isp.; Kn.; Mğ. ; DS)

> hörkuç (İç. ; DS)

DLT’deki bazı kelimelerde Ø > # h türemesi görülmesinin yanı sıra türme meydana gelmeyip DLT’deki şekilleri muhafaza edenleri de emvuttur:

orum : orum (*Tefenni- Brd. ; Ezc.; Sv. ; DS)

h : Ø

hoç hoç : oş oş (Yavuz* Şavşat- Ar.; Kr.; *Kilis- Gaz.; *Antakya köyleri- Hat.; DS)

: öş öş (Çayağzı* Şavşat- Ar.; DS)

Ø > K /

soúu > sokkı (Ezc.; DS)

> zokku (Ezc.; Ml.; DS)

sökel > sökkem (İç.; DS)

tağar > takka (İç.; DS)

tikim > dıkkı (İç.; DS)

> tıkkım (Kc.; DS)

Ø > I /

ağım >aklam (Çkl.; DS)

>aklantı (Kc.; Sn.; DS)

>aklım (Or.; DS)

aúım > aklam (Çkl.; DS)

> aklım (Or.; DS)

aúın > aklan (Hat.; Kn.; DS)

bađırdaú > bağartlak (Mđ.; DS)

> bağartlak (Ky.; Kn.; Ant.; DS)

> bağırtlak (Isp.; Brd.; Dz.; To.; Krş.; Ky.; Nş.; Nđ.; Kn.; İç.; Ant.; Mđ.; DS)

> bartlak (Kn.; DS)

> bağıtlak (Ky.; DS)

botu > potlak (Ky.; Nđ.; İst.; DS)

çulrú > culluò (Sv.; Krş.; DS)

> culluk (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Brs.; Es.; Ist.; Çr.; Gm.; Ezc.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Nđ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

> çulluk (Ba.; Ezm.; Mr.; Nđ.; DS)

çulú > cıllık (Isp.; DS)

úalı > galli (Sv.; DS)

kelep > kellem (Ur.; DS)

kölük > güllük (Brs.; DS)

> kollık (Tn.; DS)

tılaú > dıllak (Nđ.; DS)

> dıllık (Kerkük; DS)

yalım > yallım (Ank.; DS)

Ø > n /

anaç > anna, annã (Isp.; Dz.; Es.; Kn.; DS)

yonauú > yunnak (Sn.; Sm.; Ama.; To.; Sv.; DS)

Ø > m /

kömeç > gömme (Dz.; Es.; Çr.; Or.; Tr.; Ml.; Ank.; Nđ.; İç.; Ant.; Krk.; Tk.; DS)

söğük > söğmük (Ks.; DS)

Ø > p /

aba > apba (Bo.; DS)

> appa (Bil.; Bo.; DS)

> apbı (Af.; DS)

Ø > s /

isig > issi (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Bil.; Es.; Ezm.; Ağ.; Vn.; Ml.; Ng.; Bt.; Kn.; Ant. ; DS)

sasıâ > sassı (Vn.; DS)

tizig > dissi (Mğ.; DS)

yası > yassu (Sv.; Çkr.; To.; DS)

> yassı (Af.; Sv.; Ng.; DS)

Ø > t /

tutuâ > tuttuk (İst.; DS)

Ø > y /

bîêîú > bıyyık (Hat.; Gaz.; Ada.; DS)

Ø : # y

ır : yır (Ed.; Brd.; Vn.; Dy.; El. ve çevresi; Ur.; DS)

irük : yırîd, yırîrú (Sk.; Sn.; Sm.; Sv.; Ml.; Dy.; Gaz.; Ng. ; DS)

: yirik (Isp.; Brd.; Bo.; Sm.; Dz.; İz.; Ay.; Mn. çevresi; Çkl.; Brs.; Es.; Kc.; Ks.; Çr.; Ama.; Or.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ky.; Ng.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Ant.; Krk.; DS)

: yirig (Brd.; DS)

Ø > z /

azuú > azzık (Af.; Isp.; Mn.; Brs.; Es.; Ks.; To. ve çevresi; Or.; Tr.; Rz.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz. ve çevresi; Ank.; Krş.; Ky.; Ng.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

> azzıd (Sv.; DS)

2.12. Göçüşme

2.12.1. Ünlü- Ünsüz Göçüşmesi

/ an / > / na /

barğan > barna (Ar.; DS)

/ in / > / ni /

egin > egni (Ama.; DS)

> eğni (Ist.; Ks.; Sm.; To.; Or.; Sv.; DS)

tegin > dekni (Ada.; DS)

/ ir / > / ri /

sengir > senri (Sv.; DS)

2.12.2. Ünsüz - Ünsüz Göçüşmesi

/ ç-ı / > / ı-ç /

beçel > beleç (Ky.; DS)

/ d g / > / gd /

adđuú > ağdık (Ama.; Kn.; Af.; Dz.; Es.; Çr.; İç.; Mn.; Isp.; Kü.; Ba.; Tk.; DS)

budđay > buğda (Gr.; Kr.; Hat.; Sv.; Ada.; DS)

> bağda (Tr. ve köyleri; DS)

> boğda (Rz.; DS)

> buğdey (Isp.; DS)

> bđđdi (İç.; DS)

/ dg / > / yd /

budđay > bıyday (Bo.; DS)

> bıydey (Tk.; DS)

> buyda (Mr.; DS)

> buyday (Bo.; Or.; DS)

> buyde (Mđ.; DS)

> buydey (Dz.; DS)

> buydiy (İç.; DS)

> büydey (Zn.; DS)

/ gm / > / mg /

çağmur > camgur (Sv.; DS)

/ gr / > / rg /

egri > ergi (Hat.; Ant.; Ank.; Kn.; DS)

> erđi (Gaz.; DS)

oğrı > orgun (Sm.; To.; Ml. ; DS)

> orğun (Ezc.; El.; Gaz. ; DS)

> urgun (Ur.; Gaz.; Ada. ; DS)

> urğun (Ezc. ; DS)

ügre > urga (Isp.; Çr.; Mğ. ; DS)

/ hş / > / şğ /

aòşam > aşğam (Kn.; DS)

/ k- m / > / m- k /

tikim > dımık (Af.; Mğ.; DS)

/ kş / > / şg /

ekşig > eşgi (Bayburt- Kr.; Ezc.; Yz.; Ank.; Nğ.; DS)

> eşği (Gaz.; DS)

/ kş / > / şk /

ekşig > eşki (Ar.; Bt.; Tn.; Ur.; Gaz.; Hat., Sv.; Nğ., Kn., İç.; DS)

/ ks / > / sk /

yüksek > yüskek (Bt.; DS)

> yüsküf (Gr.; Ezc.; DS)

/ mr / > / rm /

temregü > dermeğe (Ky.; DS)

> dermeği (Ml.; DS)

> termeyi (Bo.; Ama.; DS)

/ nG / > / Gn /

öng > ögn (*Ünye- Or. ; DS)

sınàar > siànar (Ada.; DS)

/ pr / > / rp /

köprüg > körpü (Kr.; DS)

> körpi (Vn.; DS)

oprı > obruk (Isp.; Dz.; Kü.; Sn.; Sv.; Nğ.; Tk. ; Ko.; Nş.; Kn.; Ada. ; İç. ; DS)

> orbuk (Isp.; Ada.; İç.; Ant. ; Isp.; DS)

topraú > torpað (İç.; DS)

> torpak (Dz.; DS)

/ rp / : / pr /

kirpi : kipri (Dz.; Ng.; İç.; DS)

kirpik : giprük (Bo.; DS)

yarpuz : yaprız (Krş.; DS)

: yapruz (Sm.; Gaz.; Mr.; Ur.; Sv.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin /pr/:/rp/ denkliğini kuranların yanı sıra DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur:

kirpi : kirpi (Dz.; Kc.; Sk.; DS)

kirpik : kirpik (Isp.; Dz.; Es.; Sm.; Ama.; Or.; Ar.; Ezc.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ng.; İç.; DS)

yarpuz : yarpuz (Gr. ve köyleri; Gm.; Ağ.; Ezc.; Vn.; El.; Ml.; Gaz.; Ur.; Mr.; Sv.; Ank.; DS)

/ sk / > / gs /

eski > eğsi (Ezm.; DS)

/ şg / > / vř /

eşgek > evşsek (Zn.; DS)

/ yr / > / ry /

ayran > aryan (El.; Ur.; Hat.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin /yr/ >/ry/ göçüşmesini geçirmelerinin yanı sıra göçüşmeyip DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur.

ayran : ayran (Isp.; Dz.; Ay.; Ba.; To.; Sv.; Mğ.; Kerkük; DS)

/ s-l / > / l-s /

tasal > talas (To.; Or.; DS)

2.13. Büzülme

ağıl > Āl (Or.; Mr.; Ank.; Nş.; DS)

ağız > Āz (Ank.; Mr.; DS)

ağuj > az, Āz (Ank.; Nş.; DS)

aâartęu > Ārtı (Ank.; Nş.; DS)

alın > an, aņ (Sv.; Vn.; İç.; DS)

bağır > bĀr (Sm.; DS)

bağırdaú > bardak (Zn.; Sn.; Sm.; To.; Gr.; DS)

> bartlak (Kn.; DS)

çocuú > çoğ (Ama.; DS)

egin > en (Sm.; Tr.; Ba.; Or.; Ama.; DS)

elig-lik > ellik (İz.;Uş.; Brd.; Ba.; Çkl.; Brs.;Kc.; Bo.; Sk.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; Or.; Gm.; Hat.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.;Af.; İsp.; Brd.; Dz.; Brs.; Kü.; Es.; Bo.; Zn., Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm., Ama.; To.; Gr.; Kr.; El.; Ml.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Krş.; Kn.; İç.; Ant.; Kıbrıs; DS)

> elliò (Kerkük; DS)

> ennik (Kn.; İç.; DS)

ılıâ > ih (Bo.; DS)

úadaş > kaç (Mğ.; DS)

úaraúan > garan (Mğ.; DS)

> karan (İç. ve köyleri; Mğ.; DS)

kirit > kit (Çr.; Sv.; Yz.; Krş.; DS)

úoğış > koş (Ada.; DS)

úoğuş > goç (Ezc.; Bt.; DS)

> goc (Kr.; Ezc.; DS)

öküz > öz (Af.; Gaz.; Mr.; Ant. ; Hat.; Ada.; Brd.; Dz.; Ks.; Çr.; To.; Mr.; Or.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Mğ.; Ed. ; DS)

satiâ- lıú > satlık (İç.; Tr.; DS)

siêiâ> siğ (Mn.; DS)

> siğ (İsp.; DS)

sıgır > sır, sır (Ank.; DS)

soğú > sīk (Ank.; DS)

soğú- luú > sokluk, sīkluk (Sk.; Çkr.; DS)

söğüt > söt (Ank.; DS)

tağar > dar, dĀr (Tk.; DS)

> tar (Ml.; Mr.; Ada.; Krş.; Sm.; Gaz.; DS)

talas > tas (Ada.; DS)

tawar > tar (Ant.; DS)

tawıŕğan > doŕan, dıŕan (Kr.; DS)

teging > tin (Sm.; DS)

tegirme > dēirmi (Ky.; DS)

tegirmen > dermen, dērmen (Brd.; Ba.; Gaz.; Ank.; İç.; DS)

> deĝmen (Isp.; Or.; Mĝ.; DS)

> deman (Ay.; DS)

> dēmen (Isp.; Brd.; Dz.; DS)

> derman (Dz.; DS)

> deyman (Bo.; DS)

> deymen (Kc.; Bo.; Zn.; Ks.; Or.; DS)

tegül > dél (Brd.; Gaz.; DS)

temür- úazuú > Dırkazık (Kn.; DS)

yaĝ(ı)r > yārmı (Dz.; Mn.; Çr.; DS)

yaĝız > yāz (Ank.; DS)

yélin > yen (Or.; Gr.; Sv. ilçe ve köyleri; DS)

yigit > yit (Ank.; DS)

yoĝurt > yïrd (Ank.; DS)

> yïrt (Dz.; DS)

DLT'deki bazı sözcüklerin büzülme geçirenlerinin yanı sıra büzülme geçirmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

alın : alın (Es.; Ks.; Nĝ.; DS)

talas : talas (To.; Or.; DS)

2.14. Derilme

aGu # > o

buúaĝu > bıòo (Or.; DS)

> bukÀ (Brd.; Ada.; Ant.; DS)

> puha (Çr.; Sv.; Ky.; DS)

buzaĝu > bıza, bızÀ (Brd.; Dz.; Bo.; Zn.; Ks.; To.; Ank.; Mĝ.; DS)

- > beza (Ay.; DS)
- > biza (Yz.; DS)
- > buzo (Ks.; DS)
- eyegü > eye (Isp.; Es.; Ank.; Nğ.; Ant.; Mğ.; DS)
- > eya (Çr.; DS)
- > iya (Çr.; Ama.; DS)
- úıraġu > gıra (Çr.; DS)
- közegü > köse (Ay.; Or.; Gaz.; Ank.; Ed.; DS)
- küêegü > güyo (Ks.; Or.; DS)
- sanâa > sÂ (Gaz.; DS)
- > saa (Nğ.; DS)
- törpigü > dörpü (Brd.; Hat.; DS)
- ügi > ü (*Marmaris- Mğ. ; DS)
- temregü > demrÂ (Çr.; DS)
- > demrê (Çkr.; Ama.; Gaz.; DS)
- > temre (Af.; Isp.; Dz.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Çkl.; Kü.; Es.; Kc.; Bo.; Sk.; Ks.; Sn.; Sm.; Or.; Gr.; Rz.; Ml.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Krk.; DS)
- > temro (Or.; DS)
- > temire (Isp.; DS)
- tumaġu > дума (Brd.; Dz.; Bo.; Kn.; Ay.; İz.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Ist.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ank.; Ky.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)
- > dıma (Çr.; İç. ve köyleri; DS)
- > düma (Ist.; DS)
- > dima (Nğ.; DS)
- > dumu (Sm.; DS)
- yabaúu > yapÂ (Ay.; Brs.; Çr.;DS)
- uâ # > Ø #**
- úuruâ > kur (Gaz.; DS)

2.15. Erime Sonucu Ünlü Karşılığı

armağan > armaan (Ama.; Ank.; DS)

bağır > bour (Ist.; DS)

bağırdaú > baardak (Çr.; Gr.; DS)

boğaz > buaz (İç.; DS)

boğuz > buaz (İç.; DS)

bögür > bour (Ist.; DS)

çigit > çit (Ba.; Ama.; DS)

daà ol > daal (Mğ. köyleri; Krş.; DS)

> deal (Ada.; DS)

mınàar > muar (Ant.; DS)

söğüş > söüş (Rz.; DS)

sögüt > zöüt (Bo.; DS)

tağar > taar (Sv.; Ba.; Sm.; Gr.; Tr.; Gm.; Rz.; DS)

teging > tein (Brs.; Sm.; Ar.; DS)

tegirme > deermi (Gaz.; DS)

tegül > deel (Ng.; DS)

tüngür > düürcü (Ml.; DS)

yağ(ı)r > yaarmı (Es.; Sv.; Kn.; DS)

yarın > yaan (Gaz.; Sv.; DS)

yengi > yii (Krş.; TTAS)

2.16. Ötümlüleşme

ç > # c

çaêan > çağana (Tr.; Rz.; DS)

> çağna (Tr.; DS)

> ciyan (Ar.; DS)

çaâi > çağılı (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Kü.; Es.; *Düzce- Bo.; Zn.; Kc.; To.; Tr.; Ant.; Mğ.; DS)

> çağıl (İz.; DS)

> çağıldı (Bo.; DS)

> çağışdı (Kn.; DS)

çaâi > cığıldı (Af. ve ilçeleri; Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; İz.; Brs.; Es.; Çr.; To.; Gm.; Ar.; *İğdır- Kr.; Ezc.; Gaz.; Sv.; Kn. ve ilçeleri; Hat.; Mğ.; Kerkük; DS)

> ciğilti (To.; DS)

çağmur > camgur (Sv.; DS)

> cangur (Sv.; DS)

çal > cal (Tr.; DS)

çanaú > canak (To.; Or.; Ml.; Tr.; Sv.; DS)

> cinik (Ay.; DS)

çağút > capıt (Ank. ve köyleri; DS)

çaruú > carık (Dz.; Sm.; DS)

çekürge > cegige (Brd.; DS)

çübür > cüvür (Kr.; DS)

çelpek > cibek (Sv.; DS)

> cibik (Ml.; Sv.; DS)

> cilbir (Ng.; Kn.; DS)

> cürbek (To.; DS)

çepiş > cebis (Sm.; Gm.; Sv.; DS)

> cebiş (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Zn.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Ezc.; Tr.; DS)

> cemiş (Ist.; DS)

> cibiş (Mn.; Kü.; DS)

çığan > cığan (Kn.; DS)

çığrı > cığırık (Rz.; Ist.; DS)

> cıkırık (Uş.; DS)

çınâraú > cingıraò (Tr.; Gaz.; Sv.; İz.; DS)

> cingırdak (To.; Sv.; Ank.; Ky.; DS)

> cingırak (Tr.; DS)

çigit > cığıt (Çr.; DS)

> cigit (Çr.; El.; DS)

> ciġit (Ba.; Gm.; DS)

> civit (Tr.; Sv.; DS)

çocuú > cacık (Gaz.; DS)

çoâı > cıġıltı (Af. ve ilçeleri; Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; İz.; Brs.; Es.; Çr.; To.; Gm.; Art.; *İğdır- Kr.; Ezc.; Gaz.; Sv.; Kn. ve ilçeleri; Hat.; Mğ.; Kerkük; DS)

çolaú > colak (Tr.; DS)

çomaú > comak (Çr.; Tr.; DS)

çögen > cöġen (Gaz.; DS)

çömçe > cömce (Sv.; DS)

> cemce (Ist.; DS)

> comca (Mn.; Sv.; DS)

> cömcek (Ist.; DS)

çöpik > cöbür (Ay.; *Düzce- Bo.; Sk.; Sv.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

çulú > culuk (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Kü.; Bil.; Es.; Bo.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Ezm.; Ezc.; Mr.; Sv. ve ilçeleri; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Ed.; DS)

> coluk (Dz.; Bo.; Çkr.; Ank.; Ada.; DS)

> coruk (Ist.; Zn.; DS)

> culluò (Sv.; Krş.; DS)

> culluk (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Brs.; Es.; Ist.; Çr.; Gm.; Ezc.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

> culuġ (Ezm.; DS)

> cülük (Çr.; Kr.; DS)

çulú > cılġh (Ezc.; DS)

> cılò (To.; Gm.; Kr. ve ilçeleri; Ezc.; Ml.; Gaz.; Ky.; Sv.; Krş.; DS)

> cılık (Brd.; Ay.; İz.; Mn.; Ks.; Sn.; Tr.; Ml.; Kn.; Mğ.; DS)

> cıllık (Isp.; DS)

çur çur > curcur (İç.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin #ç>#c ötümlüleşmesini geçirenlerinin yanı sıra ötümlüleşmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de vardır:

çal : çal (Tr.; Ağ.; Ada.; Vn.; Ist.; Or.; DS)

çigit : çigit (Ar.; DS)

çömçe : çömçe (Dz.; Ay.; Af.; İz.; Mn.; Çkl.; Es.; Ama.; Gm.; Kr.; Ezc.; Vn.; Bt.; Dy.; Ml.; Ur.; Gaz.; Hat.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Ng.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; Mğ.; DS)

ç / > c /

ança > anca (Af.; Isp.; Brd. çevresi; Dz.; Ay.; Mn.; İz.; Brs.; Kü.; Es.; Kc.; İst.; Zn.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; Tr. çevresi; Rz. köyleri; Ar.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezc. ve köyleri; Or.; Gr. ve köyleri; Tn.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Ng.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

bağırçak > bağarcık (Brs.; Bo.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

> baharcık (Kc.; Ed.; DS)

> baharcik (Çkl.; DS)

balıruçın > balıkcın (Es.; Kn.; DS)

> balıkcan (Isp.; DS)

buçgaú > bucak (Af.; Isp.; Brd.; Ay.; Dz.; Ba.; Kü.; Ks.; Mğ.; Bil.; Bo.; Gr.; Brs.; Es.; Zn.; To.; Ank.; Ama.; Or.; Gr.; Ağ.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Kn.; İç.; Ada.; DS)

> becek (Af.; Isp.; To.; Ky.; Sv.; Yz.; Ank.; DS)

> bücke (Af.; DS)

> bıcak (Kü.; Çr.; Ks.; Ama.; Gr.; Mr.; DS)

> bicik (Çr.; Çkr.; DS)

> bucuk (Dz.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Ank.; DS)

> bicek (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; DS)

> becik (Kr.; DS)

burçaú > burcak (Brd.; DS)

> purc (Dz.; DS)

bürünçük > bürüncek (Uş.; Çr.; Mr.; Yz.; Ky.; Ada.; DS)

> bürümceð (Krş.; DS)

> bürümcek (Uş.; Ba.; İst.; Ng.; İç.; Mğ.; Ama.; Dz.; İz.; Krş.; DS)

> bürünceyð (Kr.; DS)

> bürünecek (Sv.; DS)

> bürüncük (Isp.; Ba.; Bo.; Gr.; Mğ.; Ed.; Tk.; DS)

çömçe > cömce (Sv.; DS)

çömçe > cemce (İst.; DS)

- > comca (Mn.; Sv.; DS)
- > cömcek (Ist.; DS)
- > çomcu (Brd.; DS)
- em-çi > emci (Brs.; Kü.; Çr.; Sv.; Ky.; Ed.; Ist.; Ada.; İç.; DS)
- úabırçaú > kabırcak (Uş.; Kü.; DS)
- úança > hanca (Gm.; Ada.; Rz. ve köyleri; DS)
- úançırú > gancık (Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Bo.; Zn.; Ks.; Sm.; Or.; İç.; DS)
- > gancıð (Dz.; Ml.; Sv.; DS)
- > kancuğ (Kerkük; DS)
- úarınça > karıncacık (Ama.; DS)
- köpçük > göpcük (Sm.; DS)
- > küpcük (Çkl.; DS)
- mançuú > mancük (Ar.; Sv.; Ks.; DS)
- monçuú > muncuð (Bayburt- Kr.; Vn.; DS)
- > muncığ (Kerkük; DS)
- orunçaú > urunca (İç. ; DS)
- örümçek > örümce (* Lüleburgaz- Krk. ; DS)
- saw- çı > savcı (Or.; DS)
- tançu > danci (Rz.; DS)
- uçğuú > ucuk (Dz. ; DS)
- yançırú > yancık (Çkr.; Ezc.; Krk.; DS)
- > yancuk (Irak Türkleri, Kerkük; DS)
- yazıâçı > yazıcı (Sk.; Çr.; Tr.; Nş.; Kn.; İç.; Sv.; DS)
- yumuş- çı > yumuşcu (Kn.; DS)
- DLT'deki bazı kelimelerin ç/ > c/ ötümlüleşmesini geçirenlerinin yanı sıra ötümlüleşmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:
- ança : ança (Brd.; Ay.; Tr. çevresi; DS)
- balırúçın : balıkçın (Dz.; Sv.; DS)
- çekürge : çekürge (To.; Sv.; DS)

çepiş : çepiş (Sm.; Ky.; Gaz.; Mr.; Ezm.; Ml.; İç.; Çr.; Ama.; To.; Gm.; Sv.; Kn.; Mğ.; Af.; Isp.; Uş.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Ist.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Tr.; Kr.; Ur.; Ank.; Mğ.; Tk.; DS)

mançuú : mançuk (Ar.; DS)

oçaú : oçak (Brs. ; DS)

V ç V > V c V

açı > ece (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kc.; Gm.; Ml.; Sv.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; Gr.; Isp.; Bil.; Or.; Hat.; Zn.; Tk.; İç.; DS)

> ecem (Ada.; DS)

> eci (Çr.; Gr.; DS)

> ecim (Dz.; Or.; DS)

> ici (Çkr.; Sm.; Or.; Gm.; İz.; Mn.; Sn.; DS)

> ice (Zn.; Dz.; Ant.; İz.; Mn.; DS)

açîâ > aciğ (Rz.; DS)

> acuò (Gm.; DS)

beçel > becel (Gaz.; Ky.; Nğ.; Hat.; DS)

bıçılğan > bıçılkan (Nğ.; Çkr.; Ama.; Kn.; DS)

> bıçık (Ezc.; DS)

> bıçılğan (Ml.; Ank.; DS)

> bıçılğan (Ama.; DS)

> bıçırğan (Ay.; Ba.; Ist.; Ama.; Sn.; Am.; Ağ.; Ezm.; Bt.; Ml.; Mr.; Ky.; Krş.; Nğ.; İç.; Ant.; Ed.; Krk.; Tk.; Rumeli; DS)

> bıçırğı (Krş.; DS)

> bıçırğan (Gm. ve çevresi; DS)

biçek > bıçık (Brd.; Çkr.; Ank.; DS)

> bicik (Ml.; Çr.; Çkr.; DS)

> bucak (Af.; Isp.; Brd.; Ay.; Mğ.; Bil.; Es.; Bo.; Gr.; Ama.; Or.; Ağ.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Kn.; İç.; DS)

> becek (Af.; Isp.; To.; Ky.; Sv.; Yz.; Ank.; DS)

> becik (Kr.; DS)

> bıçak (Kü.; Çr.; Ks.; Ama.; Gr.; DS)

> bicek (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; DS)

> bucuk (Dz.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Ank.; DS)

> bücke (Af.; DS)

eçe > eci (Ks.; Çkr.; Çr.; Gr.; Sn.; Sm.; Af.; Uş.; Es.; Ama.; To.; Or.; Ml.; Mr.; Bt.; Hat.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky.; Ed.; DS)

> ece (İz.; Isp.; Mn.; Dz.; Ay.; Af.; İz.; Bil.; Mn.; Kc.; Gm.; Gr.; Ml.; Sv.; Yz.; Or.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Hat.; Mğ.; Zn.; Tk.; DS)

> ecem (Ada.; DS)

> ecim (Dz.; Or.; DS)

> ici (Çkr.; Sm.; Or.; Gr.; Gm.; DS)

> ice (Dz.; DS)

içeği > iceği (*Yalova- Ist. ; DS)

> ici (Çkr.; Sm.; Or.; Gr.; Gm.; DS)

> ece (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kc.; Gm.; Ml.; Sv.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ. ; DS)

> ecem (Ada. ; DS)

> eci (Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Ank.; Gr. ; DS)

> ecim (Dz. ; DS)

úaraçı > garacı (Ank.; DS)

> garaca (Ank.; DS)

kéçe > gece (gözü) (Ks.; DS)

> gice (çiçeği) (Ama.; DS)

keleçü > kelecü (To.; DS)

kıç1 > kıcı (Hat.; Gaz.; Sv.; DS)

kiçik > kici (Dy.; DS)

> gücük (İz.; DS)

> güccük (Brd.; Dz.; Ks.; Ank.; Kn.; DS)

köçük > göcek (Çkr.; Çr.; Ama.; Yz.; DS)

> gücük (Ba.; Tk.; DS)

neçe > nici (Ank.; DS)

oçaú > ocak (*Alaşehir- Mn. ; *Keçiborlu- Isp.; Sm.; *Bor- Nğ. ;Or. Köyleri; *Maçka, *Of- Tr.; *Kilis- Gaz. ; DS)

> ocağ (Kerkük; DS)

süçik > süci (Çkl.; DS)

> sici (To.; Kn.; DS)

> sücü (İz.;

> sücük (Rz.; Gm.; Ezc.; DS)

uçā > uca (Sm. ; Nğ.; Kn. ; DS)

yalwı-çı > yalvıcı (Ba.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin VçV> VcV ötümlüleşmesini geçirenlerinin yanı sıra ötümlüleşmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

beçel : beçel (Af.; Ks.; Sn.; DS)

bıçılğan : bıçılğan (Uş.; Isp.; Dz.; Ay.; Es.; Ks.; Ama. ve çevresi; Or.; Gaz.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

bıçek : bıçek (Ay.; İç.; DS)

eçe : eçe (Mr.; DS)

ç # > c #

aluç > aluc (Md.; DS)

anaç > anac (Gm.; Ada.; Kerkük; DS)

kéç > gecen (İç.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin ç# > c# ötümlüleşmesini geçirenlerinin yanı sıra ötümlüleşmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenler de mevcuttur:

anaç : anaç (Af.; Uş.; Isp.; Brd. ve köyleri; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Bil.; Kü.; Es. köyleri; Kc.; Bo.; Sk.; İst.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; To. ve çevresi; Or. ve köyleri; Tr.; Rz.; Gm ve köyleri; Ar.; Kr.; Ezc.; Ezm.; El.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr. çevresi; Hat.; Sv.; Yz. köyleri; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Kıbrıs, Kerkük; DS)

f / > v /

çaflı > çavlı (İz.; DS)

> cavlu (Ist.; DS)

V f V : V v V

yafuz : yavuz (Af.; Dz.; Ay.; İz. ilçe ve köyleri; Mn. ve çevresi; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Es.; Kc.; Sv.; Ank.; Nğ.; Mğ.; DS)

: yavız (Dz.; Ay.; *Düzce- Bo.; Gaz.; Kn.; İç.; Hat.; DS)

f # : v #

ef : ev (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Brs.; Kü.; Gaz.; Zn.; DS)

: iv (Bo.; DS)

suf : suv (To.; DS)

ú > # ğ

úabaú > gabak (Sm.; Gaz.; D
> gabah (Kr.; DS)

úaç úaç > gaç gaç (Mğ.; DS)

úaêaâ > gayaò (Nğ.; DS)

úadaş > gada (Ba.; Gr.; Tr.; Gm.; Kr.; Ezc.; Vn.; Sv.; Ed.; Ist.; Tk.; DS)

> gadaş (To.; Sv.; DS)

> gade (Af.; Sv.; İç.; DS)

> kada (Ist.; Gm.; Ant.; Krş.; Brs.; İz.; Mğ.; Ba.; Çkl.; Tr.; Rz.; Ezc.; Sv.; Sm.; Nğ.; Ed.; Krk.; DS)

úaêın > gayın (Af.; DS)

úaêiş > gayış (Sm.; Or.; Brd.; DS)

> gayış (To.; DS)

úadraú > gayak (Ank.; DS)

> goyaò (Gm.; Sv.; DS)

úaftan > gaftan (Sm.; DS)

úağun > gavun (Sm.; DS)

> gavın (Bo.; DS)

úah úah > gĀh gĀh (Af.; Dz.; Çkl.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ama.; DS)

> geh geh (Isp.; Mn.; Bo.; Ml.; DS)

úağut > gavut (Dz.; Ks.; Isp.; Çr.; Gm.; Ezm.; Ezc.; El.; Sv.; Ada.; To.; DS)

> gavıt (Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Sv. ve çevresi.; DS)

> goyut (Kr.; DS)

úaú > gak (Isp.; Es.; Sv.; Ist.; Ar.; Ks.; DS)

> gaò (Ama.; To.; Gr.; Gm.; Kr.; Ezc.; Tn.; El.; Ml.; Sv.; DS)

> gaj (Ezc.; DS)

úalı > gĀli (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Kü.; Es.; Çr.; Ank.; Kn.; DS)

> galli (Sv.; DS)

úalın > galın (Brd.; Brs.; Dz.; Sm.; Or.; Tr.; Gm.; Kr.; Ezc.; İç.; Mğ.; DS)

úalínà > galın (Af.; Çr.; Ml.; Gaz.; Sv.; Ky.; Nğ.; DS)
úalúan > galkan (Sm.; DS)

úamçı > gamçı (Af.; Ank.; DS)

> gamçi (Sm.; Gaz.; DS)

úamgaú > gamga (Uş.; Af.; Çkr.; Ama.; To.; Or.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

> gamğa (Çr.; Gm.; Sv.; DS)

> gamka (Ama.; DS)

> gamgak (Es.; DS)

úamiç > gamış (Ay.; Gm.; DS)

úan > gan (Bo.; Sm.; To.; Kr.; Gaz.; DS)

úanaú > ganak (İç.; (Isp.; Ky.; Nğ.; DS)

úanat > ganad (Sm.; DS)

> ganat (Brd.; DS)

úançırú > gancık (Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Bo.; Zn.; Ks.; Sm.; Or.; İç.; DS)

> gancıò (Dz.; Ml.; Sv.; DS)

úanda > gandan (Ank.; DS)

úanàdaş > gadaş (Sv.; To.; DS)

> gada (Tr.; Ba.; Ist.; Gr.; Gm.; Kr.; Ezc.; Vn.; Sv.; Ed.; Tk.; DS)

> gade (Af.; Sv.; İç.; DS)

úanàraú > gaırık (Isp.; Ay.; Çr.; Ama.; Nğ.; Kn.; DS)

> gaırık (Isp.; Brd.; Kn.; DS)

> ganırık (Ba.; DS)

> gaırık (Ama.; DS)

> genrik (Isp.; Nğ.; DS)

úanıà > ganı (Isp.; DS)

> ganık (Çr.; DS)

> ganuh (Gm.; DS)

úap > gab (Sm.; Ezm.; DS)

úapaú > gabak (Gaz.; DS)

- > gapak (Sm.; Gaz.; DS)
- > gapah (Sv.; DS)
- > gapoh (Ha.k.; DS)
- úapġa > gabı (Ks.; Sm.; To.; Kr.; Gaz.; DS)
- > gapu (Kr.; DS)
- úar > gar (Dz.; Sm.; To.; Or.; Gm.; Kr.; DS)
- úapġaú > gabak (Gaz.; DS)
- > gapak (Sm.; Gaz.; DS)
- > gapah (Sv.; DS)
- > gapoh (Hak.; DS)
- úapuà > gabı (Ks.; Sm.; To.; Kr.; Gaz.; DS)
- > gapu (Kr.; DS)
- kara > gara(bulut) (Sm.; DS)
- úarabaş > garavaş (Kr.; DS)
- úaraçı > garacı (Ank.; DS)
- > garaca (Ank.; DS)
- úaraúan > garan (Mġ.; DS)
- > garaġan (Af.; DS)
- > garaðan (Kr.; DS)
- úaramuú > garamık (Isp.; Ank.; Kn.; DS)
- úaranàġu > garangi (Dz.; DS)
- > garannuk (Or.; DS)
- > garannuð (Ml.; DS)
- úarġıř > gargış (Ba.; To.; Ezc.; DS)
- > garġıř (Kr.; Ezc.; DS)
- > gariş (Ml.; Sv.; Yz.; DS)
- úarġu > gargı (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Brs.; Or.; Sv.; Kn.; Ĭç.; Mġ.; DS)
- > garge (Mġ.; DS)
- > garġı (Dz.; DS)

úarı > garış (Dz.; Sm.; DS)

> garu (Bo.; DS)

úarın > garın (Sm.; Kr.; Nğ.; DS)

úarındaş > gardeşlik (Dz.; DS)

> gardaşlık (Dz.; DS)

úarşı > garşı (Sm.; İç.; DS)

úasıâ > gasık (Sm.; DS)

úasuú > gazuk (Bo.; Or.; Gr.; DS)

> gazuò (To.; DS)

úaş > gaş (Dz.; Zn.; Or.; Gr.; Nğ.; Kn.; İç.; To.; DS)

úasırúu > gasurga (Gm.; DS)

úaşıú > gaşuk (Bo.; Or.; Gr.; DS)

> gaşug (To.; DS)

> gaşşıklâ (Ank.; DS)

> gaşuòluò (Gm.; DS)

úatrú > gatrò (Gm.; Kr.; DS)

> gatak (Ks.; Or.; Isp.; Dz.; Sm.; DS)

> gatuò (Gm.; DS)

úatun > gadın (Af.; Dz.; Sm.; Nğ.; DS)

úawıú > gavıò (Kr.; DS)

úawıú > gobuk (Bo.; DS)

úawşut > gavşut (Sv.; DS)

úawuú > gavık (Isp.; DS)

> gavuk (Ba.; Çr.; Ank.; DS)

úawurmaç > gavurga (Af.; Ks.; Sn.; Gm.; Sv.; Ank.; Kn.; DS)

> gavırğa (Af.; DS)

> govurga (Brd.; DS)

> goyurga (Kr.; DS)

- > gavurma (Sm.; Kr.; El.; Ank.; Kn.; DS)
- > goyurma (Kr.; DS)
- úavuz > gavız (Isp.; Mğ.; İç.; Brd.; Dz.;DS)
- > gavuz (Brd.; Ks.; Çr.; Ama.; Gm.; Kn.; Ank.; DS)
- úayaú > ganak (İç.; DS)
- úayğıú > gayıg (Brd.; DS)
- > gayıðçı (Kr.; DS)
- > gayık (Ks.; DS)
- > gayòı (Gm.; D)
- > gaykı (Or.; DS)
- úayır > gayır (Sm.; Sv.; Kn.; Ay.; İz.; Kc.; DS)
- úaz > gaz (Isp.; Gr.; Sm.; Kr.; İç.; DS)
- úazuú > gazuk (Bo.; Or.; Gr.; DS)
- > gazuò (To.; DS)
- úi > gı (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn. ilçe ve köyleri; Ba. ve çevresi; Brs.; Es.; Bo.; To.; Or.; Gm.; El.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)
- > gu (Isp.; İz.; Es.; Nğ.; DS)
- úiêîâ > gıyı (Ks.; DS)
- úıg > giğ (Af.; Çkl.; Es.; Çr.; Kr.; Vn.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)
- > gı (Çr.; Sv.; Ank.; DS)
- > gıg (Ama.; DS)
- > giğ (Sv.; DS)
- úılıç > gılış (Kr.; DS)
- úıltrú > gılık (Ezc.; DS)
- úımız > gımız (Çr.; Isp.; DS)
- úırağı > gırağ (Gr.; Sv.; DS)
- > gıra (Çr.; DS)
- > gırağı (Brd.; Çr.; DS)
- > gırañı (İç.; DS)

- > gıravu (Bo.; Sv.; DS)
- > gıravı (Sv.; İz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Bo.; Ist.; Sm.; Ky.; Ed.; Krk.; Tk.; Af.; Or.; DS)
- úirgág > gırak (Ama. ve çevresi; Sv.; İç.; DS)
- > gırağ (İz.; Es.; Ar.; Kr.; DS)
- > gırað (Kr.; DS)
- úırındı > gırıntı (Ml.; Ank.;Kn.; DS)
- > gırındu (Ks.; DS)
- úırú > gırð (Kr.; DS)
- > gırk (Sm.; DS)
- úırúın > gırgun (Bo.; DS)
- úırnaú > gırna (Ank.; Ks.; Çkr.; DS)
- úıruú > gıruk (İç.; DS)
- úısğa > gıssa (Kr.; DS)
- úısğaç > gısgaç (Kr. ve köyleri; DS)
- úısraú > gısırak (İç.; DS)
- úış > gış (Sm.; DS)
- úızıl > gızıl (Kr.; DS)
- úıyma > gıyma (Ama.; Brd.; Ezc.; Kn.; Or.; DS)
- úızlamuú > gızamık (Ky.; DS)
- úoç > goş (Af.; Brd.; DS)
- úoğsaú > goşak (Or.; Mğ.; DS)
- úoğuş > goç (Ezc.; Bt.; DS)
- > goc (Kr.; Ezc.; DS)
- > goğuş (Ks.; DS)
- úol > gol (Bo.; Sm.; Ank.; DS)
- > gul (İç.; DS)
- úolan > gulan (Kr.; DS)
- úoltú > goltuð (Sm.; Kr.; DS)

úonàur > goņur (Kr.; Kn.; Yz.; Af.; Brd.; Ama.; Nğ.; İç.; Sv.; Ant.; Çr.; Isp.; Ada.; DS)
 > goğur (Sv.; DS)
 úonàuz > gongaz (Af.; Dz.; DS)
 úonşı > goņşu (Dz.; Ks.; Nğ.; İç.; DS)
 úonuú > gonuk (odası) (Brd.; DS)
 úop > gup (Ist.; DS)
 úorià > goru (Isp.; To.; Ezc.; Vn.; DS)
 > goruð (Kr.; Sv.; DS)
 úorúluú > gorðuluð (El.; DS)
 úorum > gorum (İç.; DS)
 úowı > gov (Brd.; Isp.; Ay.; Ba.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Ama.; To.; Ezc.; Gm.; Sv.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)
 > gav (Gm.; İç.; Mğ.; DS)
 > go (Çr.; DS)
 > govu (Af.; DS)
 úoyun > goyun (cebi) (Kn.; DS)
 úoyuà > guyu (Sm.; Or.; Kr.; DS)
 úoyu > goyu (Or.; Isp.; DS)
 úova > gofa (Dz.; DS)
 > gova (Kn.; DS)
 úudruú > guduk (Isp.; DS)
 > guyluk (Sm.; DS)
 úuduà > guyu (Sm.; Or.; Kr.; DS)
 úul > gul (Sm.; DS)
 úula > gula (Yz.; DS)
 úulavuz > gılavız (Bo.; DS)
 > gılavuz (Sm.; DS)
 úulun > gulun (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Es.; Ist.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Kr.; Ezc.; Ezm.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.;
 Nğ.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)
 > gulin (Ant.; Mğ.; DS)

> gulün (Brd.; Gr.; İç.; DS)

> gunan (Uş.; Brs.; DS)

> gulan (Kr.; DS)

úum > gum (Sm.; Kr.; İç.; DS)

úur > gor (Sv.; Ky.; DS)

> guru (Kr.; Sm.; DS)

úurç > gırç (İç.; DS)

úurğau > guraðlıò (Kr.; DS)

úurğu > gugu (Brs.; DS)

úurşaa > gurşag (Kr.; DS)

> gurşað (Kr.; DS)

úuruà > guru(Kr.; Sm.; DS)

úuruà- luú > guruluk (Ks.; Çr.; Gm.; El.; DS)

> guruluò (Gm.; El.; DS)

úuruàsau > gursak (Dz.; Ba.; Isp.; Sv.; Çr.; Sm.; El.; Isp.; Ay.; Es.; Kn.; DS)

> gursaò (Ml.; Yz.; Sv.; DS)

úurut > gurut (Kr.; Ezc.; Tn.; El.; Tr.; Ağ.; DS)

úuş > guş (Dz.; Bo.; Sm.; Kr.; Krk.; Yz.; İç.; DS)

úuşluú > guşluò (El.; DS)

> guşluk (Ezc.; DS)

úut-luà > gutlu (Bo.; DS)

úuyaş > guyaş (Mn.; DS)

úuz > guz (Af.; Isp. ilçe ve köyleri; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Brs.; Kü.; Bil.; Bo.; Zn.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; Or.; Gr.; Gm.; El.; Sv.; Ank.; Kn.; İç.;Ant.; Mğ.; DS)

> güz (Sv.; DS)

úuzı > guzu (Sm.; Or.; Nğ.; DS)

k > # g

kéç > gecen (İç.; DS)

kéçe > gece (gözü) (Ks.; DS)

- > gice (çiçeği) (Ama.; DS)
- keçik > geçek (İç.; Brd.; Sm.; Gaz.; Mr.; Af.; Or.; Gr.; Tr.; Ank.; DS)
- kekre > gekre (İz.; DS)
- > gekri (Ky.; DS)
- kelegü > geleği (Kc.; Sv.; Ky.; Kn.; DS)
- > geleği (Ml.; DS)
- > gelevü (Or.; DS)
- keler > geler (Sm.; Ank.; DS)
- kelin > gelinana (Uş.; Isp.; Dz.; Mn.; Ba.; Es.; Ist.; To.; Sv.; Nğ.; Kn.; İç.; Kıbrıs; DS)
- keliş > gelis (Kn.; DS)
- > geliş (Kn.; DS)
- kem > gem (Kr. ve bazı köyleri; DS)
- kemi > gemi (El.; Gaz.; Çkr.; Ank.; DS)
- keñç > geç (Bo.; İç.; DS)
- kenzi > gezi (Sm.; Ml.; Nğ.; Kn.; DS)
- kerek > gerek (Kr.; Krş.; Mğ.; DS)
- kerim > gerim (Isp.; Dz.; Ba.; Brs.; Kc.; Ks.; Çr.; Am.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)
- kertik > gertik (Tr. ilçe ve köyleri; DS)
- kewrek > gevrek (Ar.; DS)
- kewrik > gevik (Ks.; Sn.; Sm.; Gr.; DS)
- kewürken > gömürgen (Ist.; DS)
- kez > gez (Af.; İç.; DS)
- keyük > giyik (Kn.; DS)
- keyik > geyik (Ant.; DS)
- > giyik (Isp.; DS)
- kiçik > guçcuk (Ama.; İç.; DS)
- > gucüik (İç.; DS)
- > güccük (Brd.; Dz.; Ks.; Ank.; Kn.; DS)
- > giçik (Hak.; DS)

- > güççük (El.; İç.; Mğ.; DS)
- > güççük (Isp.; Dz.; Ay.; Hat.; Nğ.; DS)
- king > gen (Af.; Kü.; Sm.; Ama. ve köyleri; Çr.; To.; Or.; Tr.; Kr.; Bt.; Ur.; Gaz.; Sv.; İç.; DS)
- kirkin > girgin (Ba.; Gaz.; Krş.; DS)
- kişi > gişi (Çr.; Ama.; Gr.; Ezc.; Or.; Mğ.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)
- köç > güç (Ba.; DS)
- köçük > göcek (Çkr.; Çr.; Ama.; Yz.; DS)
- > göçük (Çr.; Ks.; DS)
- > gücük (Ba.; Tk.; DS)
- köêeç > gödeç (Dz.; DS)
- > göveç (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Kü.; Es.; Çkr.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)
- kögüz > goğos (Yz.; DS)
- kök > göğ (Isp.; Ks.; Or.; Tn.; Nğ.; Mğ.; DS)
- > goğ (Sv.; İç.; DS)
- > goo (Nğ.; DS)
- > gö (Dz.; Or.; DS)
- > gök (Af.; Dz.; Isp.; Bo.; Brd.; Ay.; İz.; Kc.; Bo.; Zn.; Ks.; Ama.; Ml.; Mğ.; DS)
- > gok (İç.; DS)
- köl > gol (Bo.; DS)
- > göl (Zn.; Hat.; DS)
- kökürçkün > göğerçin (Vn.; Kerkük; DS)
- kömçü > gömü (Af.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Es.; Çkr.; Çr.; Ama.; Ml.; Hat.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Or.; Nş.; İç.; Mğ.; Isp.; DS)
- kömeç > gömeç (Sm.; Sv.; Çkl.; DS)
- > gömme (Dz.; Es.; Çr.; Or.; Tr.; Ml.; Ank.; Nğ.; İç.; Ant.; Krk.; Tk.; DS)
- > gümeç (Zn.; DS)
- kön > gön (Af.; Uş.; İz.; Sk.; Mğ.; Isp.; Dz.; Ba.; Kü.; Kc.; Zn.; Çr. Ks.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr.; Çr.; Tr. ve köyleri; Rz.; Ml. ve çevresi; Kr.; Ezc.; Nğ.; Vn.; Gaz.; Mr.; Ank.; Krş.; Kn.; Ada.; Krk.; DS)
- könglek > gönlek (Sm.; DS)
- > gönek (Ank.; DS)

> göynek (Af.; Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Ar.; Ezc.; El.; Mr. ve çevresi; Hat.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.;İsp.; Bo.; Ks.; Çkr.; Or.; Ank.; Krş.; DS)

> gönnek (Dy.; DS)

> göğnek (Af.; İsp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Kc.; İst.; Ezc.; Ml.; Sv.; Nğ.; Mğ.; DS)

> gönek (Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Ank.; Ky.; Mğ.; DS)

köngül > gönüllü (Ama.; Nğ.; DS)

> göñül (uğrusu) (Nğ.; DS)

köni > gönü (Çkl.; Çr.; DS)

köpçük > göpcük (Sm.; DS)

körk- lüg > görklü (Gm.; DS)

körpe > görpe (Brd.; Çr.; Gr.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; İsp.; DS)

> gorpe (Nğ.; DS)

köt > göt (Dz.; İç.; Ay.; Mğ.; DS)

köz > göz (Af.; İsp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn. ve çevresi; Ba.; Kü.; Çkl.; Es.; Kc.; Bo.; Çkr.; Zn.; Sm.; Ama.; Or.; Tr.; Gm.; Ar.; Kr. ve bazı köyleri; Ezc.; El.; Vn.; Tn.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Krk.; Tk.; Kıbrıs; DS)

> gez (Ba.; DS)

közngü > gözgü (Af.; İsp.; Ay.; İz.; Brs.; Kü.; Es.; To.; Gr.; Mr.; Ml.; Ur.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Krk.; Tk.; DS)

> gözüngü (Brs.; DS)

> gözüngü (Ml.; Ada.; DS)

küç > guc (Uşhum köyü- Ar.; TTAS)

külüt > gülüt (To.; DS)

küp > güp (Dz.; İz.; DS)

küye > güye (İç.; DS)

küz > guz (Ky.; DS)

kürin > gürin (To.; DS)

küni > günü (İz.; Kr.; Ezm.; Kerkük; DS)

kün > gün (burnu) (Çkr.; Mr.; Ank.; Ada.; İç.; DS)

kümürken > gömürgen (İst.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin #K>#G ötümlüleşmesini geçirenlerin yanı sıra ötümlüleşmeyip DLT'deki şekillerini muhafaza edenelri de mevcuttur:

úadaş : kadaş (To.; Sv.; DS)

úaú : kak (Af.; Isp.; Brd.; Brs.; Ks.; Dz.; Ay.; Ar.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Sk.; Bo.; Ist.; Es.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Bt.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; To.; Nğ.; Kn.; Çkl.; Ml.; Gaz.; Mr.; Krş.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

úanat : kanat (Dy.; Isp.; Brd.; Kü.; Brs.; Ant.; DS)

úara : kara (Sm.; Or.; Isp.; Dz.; İz.; Ama.; Es.; Sv.; Nğ.; Kn.; Çr.; DS)

úaramuú : karamuk (Isp.; Sm.; Or.; Ank.; Ada.; Tk.; Gr.; Tr.; DS)

úarğış : kargış (İz.; Ist.; Ama.; Gr.; Ezm.; Ezc.; Bt.; Sv.; Kn.; Ada.; Tk.; DS)

úarı : karı (Ml.; DS)

úaş : kaş (İz.; Ar.; Bil.; Sk.; Zn.; Ks.; Tr.; Mr.; Dz.; Kü.; Çkl.; Çkr.; Ezm.; Af.; To.; Ist.; Nğ.; Çr.; Bo.; Kc.; Sn.; Sm.; Bt.; Ml.; Or.; Gr.; Tr.; Gm.; Sv.; Rz.; Ank.; Nğ.; Krş.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

úaşırú : kaşık (Isp.; Dz.; Ay.; Ba.; Bt.; Kü.; Mğ.; DS)

úatrú : katık (To.; Gaz.; Yz.; Nğ.; DS)

úavuz : kavuz (Tn.; Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Çkl.; Brs.; Kc.; Ks.; Çkr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Ml.; Gaz.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; Krk.; Ay.; Ba.; Sn.; Or.; Sv.; Tk.; DS)

úayır : kayır (Dz.; Ay.; İz.; Sm.; Krk.; Ba.; Nğ.; Mğ.; Mn.; Zn.; Or.; Ml.; Ist.; Ks.; Kn.; Kc.; DS)

kekre : kekre (Brd.; Kü.; Ank.; Kn.; Nğ.; DS)

keler : keler (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Or.; Nğ.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

kerek : kerek (To.; DS)

kertik : kertik (Af.; DS)

keyik : keyik (Gr.; DS)

úımız : kıımız (Ky.; Af.; Isp.; DS)

úırnaú : kırnak (Brs.; Krk.; Isp.; İz.; Ed.; Tk.; Çr.; DS)

úış : kış (Mn.; Bo.; DS)

úıyma : kıyma (Isp.; Ay.; Bo.; Mr.; Çkr.; Çr.; Sv.; Krş.; Kn.; Nğ.; İç.; Mğ.; DS)

úızıl : kızıl (Çkr.; DS)

kişi : kişi (İz.; Kü.; Çr.; Sm.; To.; Or. ve köyleri; Kr.; Ml.; Mr.; Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; Ada.; Kerkük; DS)

úoç : koç (Ml.; DS)

úol : kol (Ml.; Sv.; DS)

úonuú : konuk (Isp.; Dz.; İz.; Sk.; Ist.; Brs.; Krş.; Ama.; Kr.; Gaz.; Ant.; Mğ.; DS)

úorum : korum (Kn.; İç.; DS)

úoyun : koyun (Isp.; El.; Gaz.; Hat.; Ky.; Nğ.; Zn.; DS)

úoyu : koyu (Mr.; DS)

úoş : koş (To.; DS)

úova : kova (Ist.; Zn.; DS)

kök : kök (Kn.; DS)

kölük : kölük (Çr.; Gr.; Rz.; Ar.; Gaz.; Mr.; Yz.; Sv.; Krş.; Ky.; Tk.; DS)

kömeç : kömeç (Es.; Zn.; Tr.; DS)

köpçük : köpçük (Sm. ve köyleri; DS)

körpe : körpe (Isp.; Tn.; Krş.; Kn.; To.; İç. ve köyleri; Ant.; DS)

körük : körük (To.; DS)

köz : köz (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Kü.; Es.; Kc.; Sk.; Bo.; Ist.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To. ve köyleri; Or.; Gr.; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm ve çevresi; Ezc.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Kerkük; DS)

úula : kula (Kc.; İç.; Ay.; İz.; Ks.; Çr.; Çkr.; Sm.; Ama.; Kr.; Krş.; Nğ.; Ada.; Ant.; Mğ.; Zn.; DS)

úulun : kulun (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Vn.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Tk.; DS)

úur : kur (Gaz.; DS)

úurut : kurut (Bo.; Ks.; Gr.; Sm.; Ama.; Tr.; Rz.; Ar.; Ezm; Ezc.; El.; Ml.; Ur.; Sv.; Dy.; El.; Ky.; DS)

K / > G /

arúa > arga (Kü.; Sv.; Ml.; DS)

arúaà > argaç (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Es.; Bo.; Ks.; Zn.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Tr.; Gm. ilçe ve köyleri; Kr.; Mr.; Sv.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

ekşig > eşgi (Bayburt- Kr.; Ezc.; Yz.; Ank.; Nğ.; DS)

erkeç > ergeç (Ay.; Kü.; Ist.; Ada.; DS)

erkek > ergiş (Rz.; DS)

erken > ergen (Isp.; Çr.; Gaz.; DS)

eski > esgi (Sm.; Af.; Gaz.; Sv.; Kn.; DS)

eşkin > eşgin (Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba. ve çevresi; Es.; Bo.; Çkr.; Çr.; Ama.; To.; Or. ve köyleri; Tr.; Gm.; Ar.; Kr. ve köyleri; Ezc.; Vn.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

> eşgün (Sv.; DS)

kewürken > gömürgen (Ist.; DS)

úrúin > gırgun (Bo.; DS)

kirkin > girgin (Ba.; Gaz.; Krş.; DS)

kirpik > giprük (Bo.; DS)

kümürken > gömürgen (Ist.; DS)

küêegü > göveği (İz.; DS)

> güvegi (El.; DS)

> güyo (Ks.; Or.; DS)

ötkünç > ödgönç (Çr. ; DS)

> ödgüç (*Çeşme- İz. ; DS)

> ötgüç (Ba. ve çevresi; DS)

saúrúu > sakırğa(Isp.; Çkl.; Es.; Kc.; Sm.; Hat.; Ky.; Ng.; İç.; Krk.; DS)

toúlıı > togu (Kn.; DS)

yelkin > yelgin (Isp.; Ada.; İç.; Mğ.; Ky.; Ant.; DS)

yılı > yılgı (Brs.; Bo. ve çevresi; Sk.; Ezm.; Vn.; Sv.; Krş.; Ky.; Nş.; Kn.; Ada.; DS)

> ılgı (Af.; Mn.; Kü.; Bil.; Çr.; Sm.; Ank.; Kn.; DS)

yufúa > yufga (İç.; DS)

> yuga (Ank.; DS)

yuwúa > yufga (İç.; DS)

> yuga (Ank.; DS)

DLT'deki bazı sözcüklerin k/>g/ ötümlüleşmesini geçirenlerinin yanı sıra ötümlüleşmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

eski : eski (Dz.; Brs.; To.; Or., Tr.; Ar.; Ank.; Ng.; Ant.; Sn.; Isp.; İz.;Kn.; Hat.; DS)

V K V > V G V

baúa > бага (Mn.; Ba.; DS)

çekürge > cegige (Brd.; DS)

ekeç > egeç (To.; Kn.; DS)

> egeçi (Ist.; DS)

úaraúan > karagan (Af.; DS)

kökürçün > kögürçün (Kn.; DS)

kölük > gölük (Af.; Uş. ve köyleri; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Bil.; Ur.; Brd.; Kü.; Es.; Ist.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ml.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Ng.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Kerkük; DS)

> golük (Dz.; To.; Ar.; Mr.; Yz.; Ng.; İç.; DS)

> gülek (Brs.; Kn.; DS)

> güllük (Brs.; DS)

> gülük (Ank.; Ky.; DS)

saúal > saggal (Kr.; DS)

soúu > sogu (Sv.; DS)

K # > G #

arıú > arıg (Brd.; DS)

aruú > arıg (Ba.; DS)

azuú > azıg (Brd.; DS)

belék > beleg (Brd.; DS)

bitrik > bıtırag (Brd.; DS)

börk > bürgü (Af.; Uş.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Es.; Bo. ve köyleri; Ist.; Zn.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Ng.; Kn.; Ada.; Mğ.; DS)

> börge (Sv.; DS)

> burgu (Ay.; DS)

çekük > çeküg (Gr.; DS)

çoú > cog (Dz.; DS)

çulú > cılg (Brd.; DS)

enük > enıg (Brd.; DS)

ırú > ırg (*Dinar- Af.; Kü.; DS)

ilik > ilgi (Isp.; Mn.; Or. ; DS)

irük > yirig (Brd.; DS)

úaú > hag (Tn.; DS)

úaşırú > gaşug (To.; DS)

kertik > kertig (Brd.; DS)

örk > örg (Ank. ; DS)

yerük > yirig (Brd.; DS)

yirük > yirig (Brd.; DS)

yumşau > yumşag (İç.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin K# > G# ötümlüleşmesini geçiren şekilleri olduğu gibi ötümlüleşmeyip DLT'deki şelini aynen muhafaza edenler de mevcuttur:

arıú : arık (Af.; Uş.; Isp.; Brd. ve köyleri; Dz; Ay.; İz.; Mn.; Ba.;Brs.; Kc.; Ks.; Tn.; Gaz.; Hat.; Sv.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Tk.; DS)

ırú : ırk (Af.; Kü.; DS)

h / > ğ /

yaøşı > yağşı (Ar.; Kr.; Ml.; Ky.; Nğ.; Ada.; DS)

t > # d

taban > daban (Brd.; Ar.; Dz.; Çr.; Uş.; Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ay.; Bo.; Mn.; Ba.; Kü. ; Es.; Brs.; Kc.; Ed.; Ks.; Çkr.; Sm.; Kr. köyleri; Ama. ve çevresi; Ezc.; Vn.; Bt.; El.; Kr.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; To.; Gm.; Ezc.; Ank.; Ky.; Nğ.; Yz.; Kn.; Ant.; Mğ.; İç.; DS)

> davan (Rz. ve çevresi; DS)

tafraú > dabrak (Nğ.; DS)

tağar > dagar (Ur.; Dz.; Kn.; İz.; DS)

> dağar (Af.; Ur.; Uş.; Ada.; Ba.; Brs.; Çkl.; Mğ.; Ed.; Isp.; Brd.; Dz.; Gr.; Tr.; Rz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Es.; Md.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

> dahar (Çkl.; DS)

> dâger (Af.; DS)

> davarcıð (Kr.; DS)

> davarcık (To.; DS)

> dar, dâr (Tk.; DS)

taà > dâ, daa (Bo.; Ank.; Nğ.; DS)

> dav (Bo.; Sm.; Zn.; Or.; DS)

tal > dal (Af.; Isp.; Dz.; Brd.; İz.; Çkl.; Brs.; Es.; Çr.; Es.; Brs.; Çr.; Sm.; Ezm.; Çr.; Kc.; Zn.; Ama.; To.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Vn.; Gaz.; Ağ.; Vn.; Mş.; Dy.; El.; Ml.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Azerbeycan;DS)

> dalh (Gaz.; DS)

talaú > dalak (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Bo.; İz.; Ba.; Kü.; Es.; Zn.; Kn.; Ks.; Mğ.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Gr.; Tr.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Bt.; Ml.; Sv.; Ank.; Mr.; Nğ.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

> dalah, dalað (Ama.; Kr.; Ml.; Sv.; Ky.; Nğ.; DS)

tam > dam (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Kü.; Bil.; Kc.; Bo.; Zn.; Ks. ilçe ve köyleri; Çr.; Sm.; Sn.; Ama. köyleri; Gr.; Gm.; Ezc.; Tn.; Çr.; Rz. çevresi; Kr.; Çkl.; Ar.; Kr.; Ezc.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank. ve çevresi; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

tamaú > damak (Ama.; Tr. ve köyleri; Ar.; Ezc.; Nğ.; DS)

> damağ (Bt.; DS)

tamar > damar (Ezc.; DS)

tamu > damu (Ada.; DS)

tan > dan, dãn, dañ (Gaz.; Mr.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

tanà > dan (Isp.; İz.; Dz.; Çkl.; Ama.; Gaz.; DS)

> danğ (Gaz.; DS)

tançu > danci (Rz.; DS)

tanàsú > dansuk (Gm.; DS)

tanuú > danık (Isp.; İz.; Or.; Ezc.; Gaz.; DS)

tap > dav (Kerkük; DS)

tarğaú > darak (İz.; Brd.; Dz.; Çkr.; Gaz.; Bo.; Hat.; Ank.; Nğ.; Ada.; DS)

tarğaú > darağ (Ur.; DS)

> darah, daraò (Kr.; İç.; DS)

tarğaú > darak (Isp.; DS)

tarià > darı (Af.; Uş.; Brd.; Dz.; İz.; Ay.; Isp.; Ba. ve çevresi; To.; Or.; Gr.; Tr.; Gaz.; Sv.; İç.; Mğ.; Kıbrıs; DS)

tartià > dartı (Ky.; DS)

taş > daş (Isp.; Dz.; Es.; Bo.; Zn.; Sm.; To.; Kr.; Ml.; Gaz.; Sv.; Nğ.; İç.; DS)

taş-ra ~ taşra > dışa (Nğ.; DS)

tařaú > daşşak (Isp.; Sm.; Tr.; Gaz.; Hat.; İç.; DS)

tařaú- lıà > daşşaklı (Nğ.; DS)

tatiğ- lıà > datlı (Nğ.; Dz.; İz.; İç.; Es.; Sm. ve ilçeleri; Kr.; El.; Gaz.; Hat.; Nğ.; Ada.; DS)

tawar > davar (Hak.; DS)

tay > day (Tr. ve çevresi; Gm.; Kr.; DS)

tawraú > dabrak (Nğ.; DS)

tawıřđan > davřđan (Brd.; Dz.; Es.; El.; Gaz.; Hat.; Nğ.; Ada.; Nğ.; DS)

> davişan (Nğ.; DS)

> davuşan (Sm.; DS)

> doğşan (Nğ.; DS)

> doşan, dışan (Kr.; DS)

> dovşan (Kr.; DS)

> dovuşan (Sv.; DS)

> doyšan (Kr.; DS)

tayaú > dayak (Bo.; Isp.; Brd.; Bo.; Dz.; İz.; Çr.; Sn.; Sm.; Kc.; Zn.; To.; Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Bt.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

> dayaò (Vn.; Gm.; Ar.; Kr. ve köyleri; Sv.; DS)

tayanâu > dayangı (Gaz.; Krş.; DS)

taz > daz (Mr.; Kn.; Ba.; Bo.; Sn. ve çevresi; Ama.; Ml.; Mr.; Yz.; Hat.; To.; Kr.; Vn.; Gaz.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Ada.; Tk.; DS)

> dız (Bo.; DS)

tebiz > debiz (Kn.; DS)

tégin > dekin (Yz.; DS)

> dek (To.; Yz.; Ky.; Ada.; DS)

tegin > degin (To.; Hat.; DS)

> degen (Hat.; DS)

> deh (Hat.; DS)

> deki (İç.; DS)

> dekni (Ada.; DS)

> deyin (Kr.; DS)

teging > değın (Mn.; DS)

> deyin, déyin (Mn.; Dy.; El.; Ml.; Ank.; DS)

tegirme > değirme (Ank.; Ky.; DS)

> degirmi (Isp.; İz.; Ar.; Kr.; Ezc.; El.; Ml.; Ank.; DS)

> değermi (Ama.; Tr.; Mr.; Sv.; DS)

> dēirmi (Ky.; DS)

> dıgırmı (Vn.; DS)

- > dıgrımı (Vn.; DS)
 - > deermi (Gaz.; DS)
 - > dermen, dérmén (Brd.; Ba.; Gaz.; Ank.; İç.; DS)
 - > degirman (El.; DS)
 - > değermen (Rz.; Ada.; DS)
 - > değmen (Isp.; Or.; Mđ.; DS)
 - > deman (Ay.; DS)
 - > dėmen (Isp.; Brd.; Dz.; DS)
 - > deremen (Bo.; Rz.; DS)
 - > derman (Dz.; DS)
 - > deyirman (Bo.; DS)
 - > deyman (Bo.; DS)
 - > deymen (Kc.; Bo.; Zn.; Ks.; Or.; DS)
- tegiş > değişik (Ba.; Çkl.; Gaz.; Nđ.; Kn.; DS)
- tegme > değme (Isp.; Mn.; Es.; Sk.; Ama.; Or. ve köyleri; Tr.; Hat.; Ky.; Nđ.; Kn.; DS)
- tegre > dagre (Ar.; DS)
- tegül > deel (Nđ.; DS)
- > degel (Mđ.; DS)
 - > dégul (Ks.; DS)
 - > dél (Brd.; Gaz.; DS)
 - > deyel (Nđ.; DS)
- teke > deke (Isp.; Kn.; İç.; DS)
- teke-sakal > dekesakalı (Isp.; DS)
- tekne > dehne (Ky.; DS)
- telik > delik (Af.; Brd.; Dz.; Es.; Sm.; Ank.; Ky.; Ant.; DS)
- > delük (Bo.; Çkr.; DS)
- telim > delim (Çkr.; DS)
- tem > dem (Dz.; Mn.; DS)
- temregü > demreği (Isp.; Çr.; Ama.; To.; Tr. ve ilçeleri; El.; Ur.; Gaz.; Hat.; Sv.; DS)

- > demrã (Çr.; DS)
 - > demravi (Ar.; DS)
 - > demrē (Çkr.; Ama.; Gaz.; DS)
 - > demreĝe (Ama.; DS)
 - > demreĝü (Çkr.; To.; DS)
 - > demrevi (Kr.; DS)
 - > demriye (Isp.; DS)
 - > demuravi (Ar.; DS)
 - > dermeĝe (Ky.; DS)
 - > dermeĝi (Ml.; DS)
- témin > dimin (Krş.; DS)
- temür > demir (Af.; Ank.; Çkr.; DS)
- > demur (Ar.; DS)
 - > demür (Bo.; Çkr.; DS)
- temür- úazuú > Demirkazık (Isp.; Brd.; Dz.; Çr.; Tr.; Rz. köyleri; Kr.; Mr.; Ağ.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)
- > Demirkazuk (Çkl.; DS)
 - > Dırkazık (Kn.; DS)
- tene > dene (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Es.; Çkr.; Çr.; Sn.; Bo.; Ks.; Sm.; Ama.; Gm.; To.; Ezm.; Vn.; Gaz.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Kerkük; DS)
- > den (Ama. Azeri köyleri; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Sr.; Bt.; Sv.; Kerkük; DS)
- tengiz > denizkulaĝı (Kc.; Kü.; DS)
- teng > dek (Af.; Isp.; Brd.; Bo.; Çr.; Ky.; Or.; Yz.; Kn.; DS)
- > deng (Rz.; DS)
 - > denk (Kü.; Ml.; DS)
- tepid > depik (Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Es.; Kc.; Sm.; Or.; Ks. ve çevresi; Çr.; To.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)
- tepid > depük (To.; Or. ve köyleri; Gr.; DS)
- térig > derik (Ky.; DS)
- tering > derıñ (İç.; DS)
- térkek > derek (Or.; DS)

térnek > dernek (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mğ.; DS)

tes > des (des) (Isp.; DS)

teşik > deşik (Isp.; DS)

> deşik (Or. köyleri; DS)

tıgraú > dığrak (Ada.; Dz.; Çkl.; Sv.; Kn.; Es.; DS)

> dırak (Ky.; Nğ.; DS)

> dıvrak (Dz.; Çr.; Ama.; Ml.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Ed.; DS)

> dıyrak (Kü.; Ada.; DS)

> divrek (Ama.; Gr.; DS)

> dıvrað (Sv.; DS)

> durak (Sv.; DS)

tıl > dil (Ay.; Brd.; Ar.; El.; İz.; Or.; Çkl.; Brs.; Ist.; Çr.; Sm.; Sm.; To.; Rz.; Ezm.; Nğ.; Kn.; Mğ.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Ada.; DS)

tılaú > dılak (Çkl.; DS)

> dılağ (Dz.; DS)

> dıllak (Nğ.; DS)

> dıllık (Kerkük; DS)

tın > din (Kerkük; DS)

tış > diş (Ama.; Gm.; Ezc.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; DS)

tırnâaú > dırnak (Brd.; Sm.; Gaz.; Hat.; Nğ.; Kn.; DS)

> dırnnað (İç.; DS)

> dırnak (Kn.; İç.; DS)

> dırnað (Kr.; DS)

tışı > dişi (galek) (Dz. ve çevresi; Ay.; Mğ.; DS)

tiken > dihen (Mş.; DS)

tikim > dıkı (Kn.; İç.; Ant.; DS)

> dıkım (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; Bo.; Ks.; Çr.; Ama.; To.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> dımık (Af.; Mğ.; DS)

> dike (Es.; Nş.; DS)

- > diki (Zn.; Sn.; Sm.; Es.; Ks.; Çr.; Nğ.; Ama.; Ky.; Kn.; Ank.; Nğ.; Ada.; İç.; DS)
- > dıðım (Nğ.; DS)
- > dıkkı (İç.; DS)
- > dikim (Kn.; DS)
- tilek > dileð (Kr.; DS)
- tilki > dilki (Isp.; Dz.; Gaz.; Hat.; İç.; DS)
- ting > din (Kü.; DS)
- tirek > direk (Brd.; Tr.; DS)
- tirig > diri (Ar.; DS)
- tirsgek > dirsek (Ank.; Gm.; DS)
- tizig > dissi (Mğ.; DS)
 - > dizi (Dz.; Çkr.; Sm. ve çevresi; Kü.; Tr.; Mğ.; DS)
- tizim > dizim (Tr. ve çevresi; DS)
- toğraú > dorak (Af.; Çr.; Sm.; DS)
 - > durak (Zn.; DS)
- toú > doð (Yz.; DS)
 - > dok (Sm.; DS)
- toúlu > doğlu (Mğ.; DS)
- toúuş > doğuş (Rz.; DS)
- toúsun > dokusan ((Kc.; DS)
 - > doðsan (Kr.; DS)
 - > dokuzan (Bo.; DS)
- tokuz > doðğuz (Kr.; DS)
 - > doðuz (Gaz.; DS)
 - > dokguz (Kr.; DS)
 - > dokuz (Hat.; DS)
- tolu > dolu (Brd.; Dz.; İz.; Ay.; Mğ.; Kn.; DS)
- tonà > don (Gr.; Yz.; DS)
 - > donk (Kü.; Es.; DS)

ton- luú > donluk (Ml.; Ama.; Çr.; Mr. ve çevresi; Hat.; DS)

ton > don (Af.; Ay.; Isp.; Br.; Çr.; To.; Ml.; Gaz.; İz.; Mr.; Ng.; Yz.; Ank. çevresi; Kr.; Kerkük; Hat.; Sv.; Kn.; Mğ.; DS)

tonguz > donguz (Ar.; Kr.; Hat.; DS)

> doñuz (Isp.; Dz.; Bo.; Ama.; To.; Ank.; Kn.; İç.; DS)

> doğuz (Bo.; DS)

tor > der (Tr. ve ilçeleri.; DS)

torum > dorum (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz. ilçe ve köyleri; Ay.; İz.; Ba.; Çkl.; Sm.; Or.; Ky.; Kn.; Ada.; İç. ilçe ve köyleri; Ant. ilçe ve köyleri; Mğ. ilçe ve köyleri; Kıbrıs; DS)

> darum (Ay.; DS)

> dırim (Mğ.; DS)

tovıl > davıl (Dz.; Gaz.; DS)

tögi > döğü (Sm.; DS)

> düğü (Sm.; DS)

töl > döl (Af.; Isp.; Dz.; Brd.; Ay.; İz.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; Bo.; Ist.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Gr.; Gm.; Or. ve köyleri; Ar.; Ezc.; Ezm.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Hat.; Yz.; Krş.; Ky.; Kn.; Ng.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

> dol (Ar.; Bt.; Mş.; Sv.; Ky.; DS)

tölek > dölek (To.; Brs.; Kc.; Mr.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Ng.; Kn. ilçe ve köyleri; Mğ.; DS)

tör > dör (Kerkük; DS)

tört > dörtgiden (Mğ.; DS)

tört-gül > dördül (Uş.; Bo.; Isp.; Ng.; Mğ.; Ada.; İç.; DS)

> dörtgül (Bo.; Ada.; DS)

törpigü > dörpü (Brd.; Hat.; DS)

töş > döş (Hat.; Zn.; Kr.; DS)

töşek > döşek (Isp.; Brs.; Bil.; Ist.; Brd.; Zn.; Sn.; Sm.; Ky.; Kn.; Ant.; DS)

> döşsek (Af.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Çkr.; Çr.; To.; Or. ve köyleri; Kr. köyleri; Ezm.; Mr. ve çevresi; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Nş.; Ng.; Kn.; İç.; DS)

> doşsek (Uş.; To.; DS)

> düşek (Rz. çevresi; Ama.; Adı.; Ky.; Mr.; Sv.; DS)

töşek- lig > döşekli (Çkl.; Or.; İç.; DS)

töşek-lik > döşekli (Çkl.; Or.; İç.; DS)

> döşeklik (İz.; Mn.; Ba.; Rz. ve köyleri; Krk.; Ay.; DS)

tumağı > duma (Brd.; Dz.; Bo.; Kn.; Ay.; İz.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Ist.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ank.; Ky.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

> dıma (Çr.; İç. ve köyleri; DS)

> dımağ (Çr.; DS)

> dımağı (Çr.; DS)

> dımağı (Ks.; DS)

> dimağ (Sn.; DS)

> dimağı (Kü.; DS)

> domağa (To.; DS)

> domağı (Ba.; DS)

> dumag (Af.; Nğ.; DS)

> dumagı (Dz.; Hat.; DS)

> dumağ (Af.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Brs.; Bil.; Kc.; Sm.; Ar.; Ank.; Ada.; İç.; Nş.; Nğ.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; DS)

> dumağa (To.; Nğ.; DS)

> dumağı (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Hat.; Ank.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; DS)

> dumağı (Sn.; Sm.; DS)

> dumaò (Ar.; DS)

> dumo (Ks.; DS)

> düma (Ist.; DS)

> dima (Nğ.; DS)

> dumu (Sm.; DS)

tuman > duman (Gm.; Isp.; Ar.; Kr. köyleri; Mr.; Sv.; DS)

tura > dura (Isp.; Brd.; Kü.; Çkl.; Dz.; Gr.; Zn.; Nğ.; Kn.; Ant.; Ur.; Sv.; Tr.; DS)

turağ > durak (Ay.; Or. köyleri; Brs.; Gaz.; Yz. çevresi; Hat.; DS)

turna > durna (Isp.; Kü.; Bil.; Es.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Am.; To.; Ar.; Kr.; Vn.; Gaz.; Hat.; Sv.; Krş.; Nğ.; DS)

turuú > duruk (Gr.; DS)

tuşáġu > duşak (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Es.; Dz.; Ay.; Mn.; Çkl.; İz.; Kü.; Or.; Sv.; Kn.; Ank.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> doşak (Ba.; Kn.; Mğ.; DS)

> duşşak (Brd.; Ada.; DS)

> düşak (Brd.; DS)

tutaşı > dutaş (Es.; DS)

tutġun > dutkunluk (Çkr.; Gaz.; İç.; DS)

tutmaç > dutmaç (Dz.; Isp.; Ank.; Kü.; Es.; Ml.; Hat.; Sm.; Sv.; Çkr.; Ky.; Kn.; İç.; Ada.; DS)

> dutmeç (Brd.; Dz.; Ay.; DS)

tutuâ > dutu (Isp.; Çkl.; Es.; Gaz.; Ank.; Ama.; Mr.; Sv.; Ky.; Es.; Bo.; Çkr.; Çr.; Krş.; Ml.; Nş.; Nğ.; Ant.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

tuz > duz (Dz.; Sm. ve ilçeleri; Rz.; Kr.; İç.; DS)

tuz- luâ > duzluh (Sv.; Or.; DS)

> duzluk (İç.; DS)

tuzaú > duzak (Isp.; Çr.; Rz.; Sv.; Ky.; Kn.; DS)

tuzaú > duzah (El.; DS)

tüġe > düġe (Isp.; Dz.; Ay.; Kü.; Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm.; Aġ.; Vn.; Ezc.; Ml.; Ur.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; DS)

> döve (Rz.; DS)

> duġe (Rz.; DS)

> düġa (Ar.; DS)

> düġe (To.; Gm.; Kr.; Ezm.; Vn.; El.; Ezc.; Hat.; Sv.; DS)

> düke (Ezc. çevresi; DS)

> düva (Mr.; DS)

> düye (Isp.; Brd.; Dz.; Kr.; Ezc.; Gaz.; Kn.; DS)

tümrük > dümrük (Bt.; DS)

tün > dün (Ada.; DS)

tün- le > dünle (Çkl.; DS)

> düne (İz. ve çevresi; DS)

tünek > dünek (Af.; Uş.; Ml.; Isp.; Ada.; Sv.; Ank.; Kü.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Çkr.; Ama.; To.; Ezc.; Ky.; Yz.; Ant.; Mğ.; Krk.; Krş.; Mn.; Mr.; Kn.; Nş.; Nğ.; İç.; DS)

tümgür > düğür (Isp.; Zn.; Çkr.; Çr.; Nğ.; Krş.; Kn.; Hat.; Zn. çevresi; To.; Or.; Gr.; Gm.; Mr.; Ky.; Nş.; Ada.; İç.; DS)

> düngür (Ar.; Kr.; Gm.; To.; DS)

> düvür (Ezc.; Sv.; DS)

> dünür, dünür (Af.; Bo.; Ist.; To.; Çr.; Sm.; Md.; Ur.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ed.; Krk.; DS)

> dövür (Bo.; DS)

> düürcü (Ml.; DS)

> dügür (El.; DS)

> düñürcü (Isp.; Sm.; Kr.; DS)

tüp > dib (To.; Ezc.; Hat.; Yz.; Vn.; Tn.; Sv.; Nğ.; Ank.; Kerkük DS)

> div (Kr.; DS)

> dip (Brs.; Ba.; Sv.; Vn.; Kc.; Bo.; Sm.; Ada.; Çr.; Ama.; Kr.; El.; Ml.; Mr.; Ky.; Kn.; DS)

tüüp > depe (Isp.; Bo.; To.; Gaz.; Yz.; Ank.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

> deppe (Hat.; DS)

türmek > dürme (Kc.; Kn.; Çr.; Bo.; Isp.; Yz.; Ky.; Mğ.; Mr.; Zn.; Ist.; To.; Ed.; DS)

> dürmük (Vn.; Ur.; DS)

tüş > düş (Tr.; DS)

tüşük > düşük (Bo.; Sn.; Gm.; Brd.; DS)

tütün > düttün (Kr.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin #t>#d ötümlüleşmesi geçirenlerin yanı sıra ötümlüleşmeyip DLT'deki şeklini devam ettirenleri de mevcuttur:

taban : taban (Bo.; Çkr.; Sm.; Gr.; Tr.; Bil.; Sk.; Dz.; İz.; Rz.; Çkl.; Mr.; Ml.; Sv.; Yz.; Es.; Ml.; Brs.; Mğ.; Nğ.; Mn.; Kn.; Ed.; Kıbrıs; DS)

tağar : tagar (Ama.; DS)

tal : tal (Kn.; İst.; DS)

talaú : talak (Nğ.; DS)

tam : tam (Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Sv.; Or.; Gr.; Rz.; Ant. ve çevresi; DS)

tamaú : tamak (Kn.; DS)

tamu : tamu (İz.; Mn.; Sm.; Ama.; Tr.; Vn.; Ank.; Nş.; İç.; DS)

tan : tan (Isp.; Ks.; Çr.; Ank.; DS)

tanuú : tanuk (Ama.; Or.; DS)

tap : tap (Es.; İst.; Ama.; To.; Hat.; Kn.; Ank.; Ada.; İç.; DS)

tekne : tekne (Ml.; Sm.; Or.; DS)

tay : tay (Çkr.; Isp.; Çr.; İz.; Ba.; Ama.; Kc.; To.; Tr. ve çevresi; Gm.; Ar.; Ezm.; Dy.; Tn.; El.; Ml.; Mr.; Sv.; Ky.; Bo.; Kr.; Dy.; Kn.; Gaz.; Zn.; Sm.; Or.; Ar.; Kr.; Vn.; El.; Ur.; Gaz.; Mğ.; Sv.; Ada.; Hat.; Kerkük; DS)

tayaú : tayak (Ky.; Kn.; DS)

taz : taz (İz.; DS)

tekne : tekne (Ml.; Sm.; Or.; DS)

tay : tay (Çkr.; Isp.; Çr.; İz.; Ba.; Ama.; Kc.; To.; Tr. ve çevresi; Gm.; Ar.; Ezm.; Dy.; Tn.; El.; Ml.; Mr.; Sv.; Ky.; Bo.; Kr.; Dy.; Kn.; Gaz.; Zn.; Sm.; Or.; Ar.; Kr.; Vn.; El.; Ur.; Gaz.; Mğ.; Sv.; Ada.; Hat.; Kerkük; DS)

tayaú : tayak (Ky.; Kn.; DS)

taz : taz (İz.; DS)

tene : tene (Dz.; Ay.; Mn.; Gr.; Kr.; El.; Ezm.; Ml.; Gaz.; Ank.; Ky.; Ng.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

teplik : tepik (Ks.; Ama.; Ml.; Ur.; Sv.; Yz.; Krş.; Ky.; DS)

tepük : tepük (Or.; Gr.; Tr.; Ar.; DS)

tiken : tiken (Sm.; Yz.; İç.; DS)

tilek : tilek (Kn.; DS)

tirek : tirek (İz.; Ank.; Ks.; DS)

tor : tor (Af.; İst.; Ama.; Rz.; Ar.; Ezm.; Kr.; Vn.; Bt.; Dy.; El.; İç.; Ng.; Ank.; Ml.; To.; Kn.; Gaz.; Sv.; Kü.; Es.; Mr.; Ada.; Kekük ve çevresi; DS)

torum : torum (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Ks.; Ur.; Kn.; Mğ.; Ed.; DS)

töl : töl (Mr.; DS)

tör : tör (Ba.; Es.; Kr.; DS)

tutmaç : tutmaç (Isp.; Dz.; Ay.; Brs.; Kü.; Es.; Ama.; Bn.; Ezc.; Vn.; Bt.; Mş.; El.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Kn.; Sv. ve çevresi; Ant.; İç.; Mğ.; DS)

tuzaú : tuzak (Yz.; DS)

tün : tün (Ay.; Ba.; Kn.; DS)

tünek : tünek (Dz.; Mn.; Ml.; Kn.; Ng.; İç.; DS)

tüp : tüp (Kn.; DS)

tütün : tütün (Çr.; Sm.; Tr.; Ezc.; Gaz.; Mr.; Yz.; Ank.; DS)

t / > d /

aftabı > afdaða (Kr.; DS)

artaú > ardak (Kü.; Ar.; Sk.; Ks.; Çr.; Sn.; To.; Yz.; DS)

artuç > arduç (Isp.; Bo.; Zn.; Ks.; Am.; To.; Rz.; Tr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Ml.; Sv.; DS)

> ardéç (Dz.; DS)

iktü > ehdi (Or. ; DS)

> ekdi (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Çkr.; Çr.; Yz.; Ank.; Kn.; Ank., Uş.; Kü.; Gaz.; Mr.; İç.; Mğ.; DS)

> ékde (Dz. ; DS)

úoltú > kolduk (Ist.; DS)

ottuz > otduz (Zarşat- Kr. ; DS)

ötkünç > ödgönç (Çr. ; DS)

> ödgüç (*Çeşme- İz. ; DS)

süt > süd (İç.; DS)

tört-gül > dördül (Uş.; Bo.; Isp.; Nğ.; Mğ.; Ada.; İç.; DS)

yastuú > yasduk (*Düzce- Bo.; Ks.; DS)

> yasdık (Ank.;DS)

yoğurt > yırd (Ank.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerde t/>d/ ötümlüleşmesi görülenlerin yanı sıra ötümlüleşmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

ötkünç : ötkünç (Or.; Ada. ; DS)

tetik : tetik (Isp.; Uş.; Brd.; Kü.; Kc.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Bil.;Es.; Sk.; Bo.; Çr.; Çkr.; Sn.; Sm.; Or.; Gr.; Tr. ve çevresi; Rz.; Ezc.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

yastuú : yastuk (Rz.; DS)

V t V > V d V

ata > ãdã (Isp.;Kü.; Kr.; Kn.; DS)

ataç > adaş (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Çkl.; Zn.; To.; Brs.; Es.; Bo.; Zn.; Tr.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc. köyleri; Sv.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Ed.; DS)

botu > boduk (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ml.; Ay.; Bo.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

> boduç (Isp.; DS)

> boduò (Sv.; DS)

- > bodē (Mğ.; DS)
- > bodi (Brd.; Kn.; DS)
- > bodik (Af.; Isp.; DS)
- > bodu (Isp.; Kn.; Ant.; DS)
- > bōdü (Mğ.; DS)
- > bōdük (Kn.; Mğ.; DS)
- > bodak (Bo.; Çkr.; DS)
- > badak (Isp.; Brd.; Dz.; Ama. ve köyleri; İç.; DS)
- > baduk (Yz.; Krş.; DS)
- > bedek (Ed.; DS)
- > bıdık (Ed.; DS)
- > bodak (Isp.; Brd.; Dz.; Brs.; Kn.; DS)
- > bodi (Kn.; DS)
- > bodik (Es.; Ky.; DS)
- > bödek (Bil.; Ist.; Nğ.; Ada.; Tk.; Krk.; DS)
- > budik (Ky.; DS)
- > buduk (Dz.; Kn.; DS)
- > paduk (Mr.; DS)
- > poduh (Sv.; DS)
- > poduk (Krş.; Kn.; Ay.; Mr.; Ky.; Kn.; DS)
- > puduk (İz.; DS)

butaú > budakcı (Mn.; DS)

etik > edik (Af.; Isp.; Nş.; Krş.; Ay.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba., Es.; Çr.; Ama.; Ml.; Ur.; Gaz.; Gr.; Mr.; Brs.; Bil.; Ks.; Sv.; Ky.; Hat.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Uş.; Isp.; Çkl.; Kü.; Bo.; Çkr.; Ist.; To.; Yz.; Krş.; Nğ.; Mğ.; Ed.; DS)

- > edük (Bo.; Çr.; DS)

úatun > gadın (Af.; Dz.; Sm.; Nğ.; DS)

- > kadın (Dz.; Ay.; Çkl.; Es.; Ist.; Mğ.; DS)

netek > nedek (Isp.; DS)

otaâ > odak (Ada. ; DS)

> oda (Brd.; Md.; Kn.; Ada. ; DS)

tetik > tedik (Ba.; Bil.; Bo.; DS)

yéti > yedi (Rz.; DS)

yetigen > Yedigen (Af.; Ba.; Ağ.; Mr.; Mğ.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin VtV > VdV ötümlüleşmesinin yanı sıra ötümlüleşmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

butaú : butak (Kn.; DS)

t # > d #

aêut > avud (Ay.; DS)

armut > armıd (Kr.; DS)

at > ad (Nğ.; DS)

çigit > çığid (Kr.; DS)

úanat > ganad (Sm.; DS)

> kanad (Dz.; DS)

sırt > sırd (Ank.; DS)

yurt > yurd (Hat.; DS)

>yord(Mğ.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin t#>d# ötümlüleşmesini geçirenlerin dışında ötümlüleşmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

sırt : sırt (Isp.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

süt : süt (Isp.; İst.; Ada.; Bo.; Nğ.; Sm.; DS)

s > # z

saban > zaban (Ank.; DS)

> zapan (Dz.; DS)

saç > zaç (Kn.; DS)

sağraú > zağrak(Ant.; Gm.; DS)

saà > zağ (İz.; Çkl.; Gr.; Tr. köyleri; Ky.; Isp.; Dz.; Kü.; Çr.; Ar.; Sv.; Nğ.; Kn.; İç. ilçe ve köyleri; DS)

sart surt > zart zurt (Gaz.; DS)

say > za (Dz.; DS)

sem > zep (Dz.; Kü.; Bil.; Es.; DS)

sengek > zenek (Brd.; DS)

sıgun > zıgın (İst.; DS)

> zıhın (Çkl.; DS)

sınçğan > zıncan (Ay.; DS)

> zıncan (Ks.; DS)

sındu > zındı (İz.; DS)

sırtıà > zırta (Ezc.; DS)

> zırtıl (İz.; Bo.; Çkr.; Sm.; Rz.; Mn. ve çevresi; Ks.; Gaz.; DS)

> zırlı (Ant.; DS)

sıruú > zırık (Krş.; DS)

soúu > zoku (Ml.; Ur.; DS)

> zokgu (Ml.; DS)

> zokku (Ezc.; Ml.; DS)

sonâ > zoŋ (Ank.; DS)

sökel > zökel (To.; DS)

sur sur > zır zır (Rz.; Gm.; Nğ.; Ada.; DS)

subı > zöbe (Bo.; DS)

> zöbü (Bo.; DS)

suvıú > zıvık (Dz.; Mn. ve çevresi; Kc.; Yz.; Ank.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin #s>#z ötümlüleşmesini geçirenlerin yanı sıra ötümlüleşmeyip DLT'deki şeklini devam ettirenleri de mevcuttur:

soúu : soku (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Çkl.; Kc.; Ml.; Ml.; Ank.; Ant.; İz.; Çkl.; Bo.; Sk.; Zn.; Çr. ilçe ve köyleri; Sm.; Sn.; Ama.; To.; Tn.; El.; Mr.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Krş.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn.; Ada.; Ed.; Kerkük; DS)

sökel : sökel (Çr.; İz.; Af.; Isp.; Ay.; Brs.; Kü.; Ada.; Es.; Ks.; Çkr.; Sm.; Ama.; Or.; Gr.; Kn.; İç.; Sn.; Ant.; DS)

s / > z /

ersek > erzük (Tn.; DS)

> erzel (Isp.; DS)

DLT'deki kimi sözcüklerin s/>z/ ötümlüleşmesini geçirenlerinin yanı sıra ötümlüleşmeyip DLT'deki şeklini aynen muhafaza edenleri de mevcuttur:

ersek : ersek (Isp.; Es.; *Düzce- Bo.; Ama.; Kn.; Nğ.; İç.; DS)

V s V > V z V

úasú > gazuk (Bo.; Or.; Gr.; DS)

> gazuð (To.; DS)

úosú > kozuk (Bt.; DS)

> kozoð (Bt.; DS)

> kozok (Bt.; DS)

yası > yazı (Isp.; Dz.; İz. ilçeleri; Ba.; Bil.; Es.; *Düzce- Bo.; Sk.; Ks.; Ky.; Zn.; Çkr.; Çr. ilçeleri; Sn.; Sm. ilçeleri; Or.; Tr.; Rz.; *Bayburt- Gm.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Dy.; El.; Ml., Gaz., Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky., Nğ.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Tk.; DS)

> yaazı (Nğ.; DS)

> yazu (İz.; Ks.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ml.; DS)

s # < z #

bekmes < bekmez (Isp.; Dz.; Kc.; Sm.; Ama. köyleri; To.; Or.; Gr.; Gm.; Gaz.; Hat.; Sv.; Nğ.; DS)

< behmez (Kr.; DS)

< bepez (Çr.; DS)

bekmes < betmez (Isp.; Zn.; Ks.; DS)

kenges < genez (Bo.; DS)

yalnâus < yalnız, yalnız (Bo.; Sm.; DS)

< yâlız (İç.; DS)

< yalgız (*İğdır- Kr.; DS)

< yalğız (Kr.; DS)

ş # > j #

ış > ij (Ed.; TTAS)

p > # b

pamuú > bambık (Isp.; DS)

pus > bus (To.; Mr.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ky.; DS)

pışîâ > bişik (Mn.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Bo.; Sm.; Ama.; DS)

pürçek > bürçek (Dz.; DS)

> birçek (Dz.; Ama.; Vn.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin #p>#b ötümlüleşmesi geçirenlerin yanı sıra ötümlüleşmeyip DLT'deki şelini muhafaza edenleri de mevcuttur:

pus : pus(Gr.; Dz.; Ezc.; Ml.; Sv.; Es.; Ks.; DS)

pürçek : pürçek (Dz.; Af.; Brs.; İz.; Kc.; Mr. ve çevresi; Çkl.; Kn. ve çevresi; Es.; Kü.; Çkr.; Sm.; Isp.; Ama.; İst.; Ar.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Tk.; DS)

p / > b /

çapğut > çabıt (Uş.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Çkl.; Brs.; Es.; Sk.; Çr.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

çelpek > cibek (Sv.; DS)

> cibik (Ml.; Sv.; DS)

> cilbir (Nğ.; Kn.; DS)

> şibik (El.; DS)

> şibek (Ama.; Or.; DS)

> şibik (Sv.; İç.; DS)

úapğa > gabı (Ks.; Sm.; To.; Kr.; Gaz.; DS)

> kabı (Bo.; DS)

úapğaú > gabak (Gaz.; DS)

úapğaú > kabað (Vn.; DS)

> kabak (Ay.; Bil.; Mğ.;Isp.; Ant.; DS)

kirpik > kibrik (İç.; DS)

tapçan > taban (Çkr.; Sm.; Gr.; Tr.; Nğ.; Kıbrıs; DS)

V p V > V b V

çepiş > çebiş (Sm.; Ezm.; Ank.; İç.; Sn.; Ama.; Gm.; Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; Sk.; Çr.; To.; Tr.; Gm.; Ezc.; Dy.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

> çebiç (Mr.; İz.; Çr.; Ml.; Ada.; Sm.; Gr.; Gm.; Ar.; Mğ.; Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Sk.; İst.; Zn.; To.; Or.; Tr.; Gm.; Rz.; Kr.; Ezm.; Ezc.; El.; Adı.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Kıbrıs; DS)

> çebil (Dz.; DS)

> çibiş (Brs.; DS)

> cebiç (Isp.; Tr.; Ada.; Ant.; DS)

> cebis (Sm.; Gm.; Sv.; DS)

> cebiş (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Zn.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Ezc.; Tr.; DS)

> cibişce (Dz.; DS)

çöpik > cöbür (Ay.; *Düzce- Bo.; Sk.; Sv.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

úapaú > gabak (Gaz.; DS)

> kabað (Vn.; DS)

> kabak (Ay.; Bil.; Mğ.;Isp.; Ant.; DS)

úapuâ > gabı (Ks.; Sm.; To.; Kr.; Gaz.; DS)

> kabı (Bo.; DS)

p # > b #

úap > gab (Sm.; Ezm.; DS)

pus > bus (To.; Mr.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ky.; DS)

pışığ > bişik (Mn.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Bo.; Sm.; Ama.; DS)

pürçek > bürçek (Dz.; DS)

> birçek (Dz.; Ama.; Vn.; DS)

tüp > dib (To.; Ezc.; Hat.; Yz.; Vn.; Tn.; Sv.; Nğ.; Ank.; Kerkük DS)

2.17. Ötümsüzleşme

c > # ç

cincü > çinçik (İz.; Harput- El.; *Haymana- Ank.; Bahçeli* Bor- Nğ.; DS)

> çincik (Mr.; Kn.; DS)

> çinçi (*Emirdağ- Af.; Bozan, Tokat- Es.; Sarayönü- Kn.; DS)

c / > ç /

cincü > çinçik (İz.; Harput- El.; *Haymana- Ank.; Bahçeli* Bor- Nğ.; DS)

> çinçi (*Emirdağ- Af.; Bozan, Tokat- Es.; Sarayönü- Kn.; DS)

V c V < V ç V

nece < neçe (Brs.; Ama.; *İğdır- Kr.; Gaz.; Kerkük; DS)

G > # K

ge > ka (Rz.; DS)

> kaa (Palha* Divriği- Sv.; DS)

geşür > keşir (İshaklı * Bolvadin-Af.; Uluğbey* Senirkent, Senir * Keçiborlu –Isp.; Başpınar* Tefenni- Brd.; Sarımahmutlu* Buldan, Çöplü* Çivril, Honaz- Dz.; Umurlu-Ay.; İz.; İznikli* İznik-Brs.; Namrı*

Söğüt, Pazarcık, *Bozhöyük- Bil.; *Karamürsel-Kc.; Bo.; Akhisar* Geyve- Sk.; *İğdır- Kr.; Ezm.; Ur.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; DS)

> keşşir (*Antakya- Hat.; DS)

> keşür (Bo.; *Kurşunlu- Çkr.; Bt.; *Varto- Mş.; DS)

> kişir (Sirkeli* Çubuk- Ank.; DS)

G / > K /

aêğır > aykır (Ba.; DS)

ağım > akım (Ağ.; DS)

anğa > anka (Ezc.; DS)

berge > perk (Sv.; DS)

bulğaú > bulka (Ed.; DS)

bügrı > bükrü (Af.; Brd.; Dz.; Kü.; Or.; Ky.; Ada.; Mğ.; DS)

> bükre (Mn.; DS)

çıgrı > çıkırık (Dz.; İz.; *Düzce- Bo.; DS)

> çıkırık (Mğ.; DS)

> cıkırık (Uş.; DS)

engek > enk (Vn.; Bt.; Ml.; DS)

itegü > itek (Mr.; *Mudanya- Brs.; DS)

úarğış > karkış (Gr.; Vn.; DS)

úırgıl > kırkıl (Gaz.; Ada.; DS)

úısgaç > kısgaç (Af.; Ada.; Dz.; Çkl.; Bil.; Es.; Sk.; Kc.; Ama.; Or.; Ist.; Tr.; Rz.; Ur.; Ay.; Mr.; Sv.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Krk.; Tk.; DS)

örgen > örk (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Bil.; Es.; Çkr.; Sm.; Or.; Gr.; Hat.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; ; DS)

> örkan (Ar. ; DS)

> örken (Ks.; Sm.; Ama.; *İğdır- Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Bn.; Tn.; Nş. ; El.; Ml.; Ada. ; DS)

şuglu > çuklu (Rz.; DS)

tegre > tekre (Sm.; DS)

térgi > tirki (Isp.; İz.; Tr.; Af.; Mn.; Ba.; Kü.; Çkl.; Ama.; Sm.; To.; Or.; Gr.; Sv.; Nğ.; Kn.; Kc.; Mr.; Yz.; Kn.; Ank.; Ada.; Ant.; İç.; Mğ.; DS)

tutğun > dutkunluk (Çkr.; Gaz.; İç.; DS)

> tutkun (İz.; Bo.; DS)

uşgun > uşkun (Vn.; DS)

yapuşgaú > yapışkan (İz.; Çkl.; Sm.; Bo.; İst.; Or.; Gr.; Sv.; Kn.; Hat.; Nğ.; DS)

yég > yek (*Düzce- Bo.; Ama.; DS)

DLT’deki bazı kelimelerin G/ > K/ ötümsüzleşmesini geçirenlerin yanı sıra ötümsüzleşmeyip DLT’deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur:

ağım : agım (To.; DS)

anğa : anga (Isp.; Ba.; To.; Or.; Mğ.; Kn.; DS)

úırgıl : kırgıl (Gaz.; DS)

örgeñ : örgeñ (Ks. ; DS)

uşgun : uşgun (El.; Ml.; Dy.; DS)

G # : K #

arıâ : arık (İz.; Mn.; Bo.; Sk.; Ama.; To.; Ml.; Mr.; Sv.; Ky.; Ada.; DS)

batıâ : batak (Ba.; Brs.; Es.; DS)

: batık (İz.; Dz.; Es.; DS)

úış- laâ : kışlak (Tr.; DS)

úoşuâ : koşuk (Bo.; İst.; Tr.; DS)

úurşaâ : kuşak (Isp.; Ay.; İz.; Brs.; Es.; Kc.; Ama.; Tr.; Rz.; Hat.; Krş.; Nğ.; Mğ.; Ant.; Krk.; DS)

: kurşak (Ar.; DS)

oçaú- lîâ : ocaklık (Isp.; Brd.; Dz.; Çkl.; Kc.; Gr.; El.; Or.; Tn.; Ada. ; Gaz.; Mr.; Sv.; Krk. ; DS)

otaâ : odak (Ada. ; DS)

: otak (Ada. ; Isp.; Kr. ; Af.; Gaz.; Kn. ; DS)

pışıâ : pişek (Nğ.; DS)

: bişik (Mn.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Bo.; Sm.; Ama.; DS)

satiâ : satık (Brs.; İz.; Bo.; DS)

silig : silik (Nğ.; DS)

sırtuâ : sırtık (Kü.; Vn.; DS)

soruâ : soruk (Sv.; DS)

suwlaâ : sulak (Or.; Sv.; Ada.; Sm.; Hat.; Tr.; İç.; DS)

tapuà : tapuk (İz.; DS)

tirig: tirik (Ant.; DS)

teng : denk (Kü.; Ml.; DS)

: tenk (Ml.; DS)

tonà: donk (Kü.; Es.; DS)

tonàa : tonka (Sv.; DS)

turağ : durak (Ay.; Or. köyleri; Brs.; Gaz.; Yz. çevresi; Hat.; DS)

tutuà : tuttuk (İst.; DS)

tuz- luà : duzluk (İç.; DS)

urğa : urk (Krş.; Ank.; Ada. ; DS)

yadaà : yayak (*Düzce- Bo.; Ba.; Es.; Ks.; Çkr.; Tr.; Ank.; Nğ.; Ada.; DS)

yaylaà : yaylak (Gm.; *İğdır- Kr.; Kn.;DS)

yoluğ : yoluk (Ur.; DS)

yoluğ : yolluk (Sm.; Ar.; Mr.; Ml.; Nğ.; Gm.; Hat.; Sv.; Ky.; İç.; DS)

G # > K #

aêığ > ayık (Isp.; Dz. köyleri; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Es.; Bo.; To.; Gr.; Kr.; Ezc.; Vn.; Ur.; Mr.; Es.; Bo.; Çkr.; Sm.; To.; Or.; Tr.; Gm. ve köyleri; Rz. ve çevresi; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Dy.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Krk. ve çevresi; DS)

> ayuk (Zn.; Ks.; DS)

ağrıà > avruk (Kn.; DS)

> Ārık (Dz.; DS)

> ağırk (Or.; Bt.; Gm. ilçe ve köyleri; Nğ.; Ky.; DS)

alıà > aluk (Bo.; Zn.; Ks.; Ama.; Or.; Gr.; DS)

> alık (Isp.; Tr.; Rz.; Brd.; DS)

anà > enk (Vn.; Bt.; Ml.; DS)

> enk (Vn.; Bt.; Ml.; DS)

asıà > asık (İst.; DS)

bilig : bilik (İz. ve çevresi; Ba.; Tr.; Ed.; DS)

bitig > bitik (Isp.; Gaz.; Çkr.; Ks.; Vn.; Ks.; Sv.; Kn.; DS)

boêuâ > boyak (Gr.; Ar.; Nğ.; DS.)

eêliḡ > eylük (Ar.; DS)

ılıâ > ılık (İç.; Sv.; DS)

isig > isik (Çr.; Sm.; DS)

> ısıık (Çr. ; DS)

> ıccak (Nğ. ; DS)

úaêaâ > koyak (Mn.; Krş.;Brd.; Tr.; Gm.; Gaz.; Ank.; Af.; Isp.; Dz.; Sm.; Çkr.; Ml.; Mğ.; İz.; Kü.; Es.; Kc.; Ist.; Or.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; DS)

> kayak (Isp.; İz.; Yz.; Ky.; Brs.; Çr.; Mr.; Kn.; Ada.; DS)

úanîâ > kanuk (Sv.; Ba.; Ed.; Ist.; Ama.; DS)

> ganık (Çr.; DS)

úasıâ > gasık (Sm.; DS)

keweg > kevek (Ar.; Kr.; Ezm.; Ağ.; Mr.; Sv.; Ky.; DS)

> kevik (Yz.; Krş.; DS)

úıḡ > kıak (İç.; DS)

úırḡâḡ > gırak (Ama. ve çevresi; Sv.; İç.; DS)

> kırak (Af.; Dz.; Ama.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Dy.; Ml.; Gaz.; Hat.; DS)

úoriâ > korukçu (Ezc.; DS)

oḡraâ > uğrak (Isp.; Brd.; Dz. köyleri; Ay.; Brs.; Es.; *Düzce-Bo.; Çkr.; Sk.; Ks.; İst.; Ama.; Sm.; Or.; Tr.; Rz.; Sv.; Ml.; Ky.; Nğ.; Ada.; Mğ.; Krk. ; DS)

oðşaâ > okşak (Ada. ; DS)

ölüg > ölük (Isp.; Çkr.; Kn. ; DS)

saâ > sak (Ba. ve çevresi; Çkl.; Es.; İst.; Sm.; Ed.; DS)

sasıâ > sasuk (Ama.; Gr.; Sv.; Sm.; DS)

> sasık (Ba.; Sm.; Or.; Sv.; Bo.; Brs.; Ky.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin G# > K# ötümsüzleşmesini geçirenlerinin yanı sıra ötümsüzleşmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenler de mevcuttur:

anâ : ang (Sv.; DS)

örk : örk (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Bil.; Es.; Çkr.; Sm.; Or.; Gr.; Hat.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky., Nğ.; Kn.; Ada.; İç. ; DS)

V GV > V K V

buzagü > buzak (Brd.; Mn.; Kü.; Zn.; Rz.; DS)

çağır > çakır (Kn.; Kerkük; DS)

egiş > ekiş (El.; Ml.; Ky.; DS)

egit > ekit (Hat.; DS)

eyegü > eyek (Kerkük; DS)

keregü > kereki (İç.; Kn.; DS)

> kereke (Af.; DS)

úoğuş > kokoç (Vn.; DS)

kögen > köken (Zn.; Gaz.; Or.; DS)

közegü > kösek (Çkl.; DS)

sağız > sakız (Brs.; Tr.; DS)

suyagü > soyak (Hat.; Ky.; DS)

tağar > taka (İz.; İst.; Çkl.; Isp.; Ama.; Yz.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ezm.; Dz.; Brs.; Kc.; Ks.; Sn.; Ama.;El.; Ezc.; Ml. ilçe ve köyleri; Ur.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky. ve çevre köyleri; Nğ. ve köyleri; Kn.; Ada.; Mğ.; İç.; DS)

> toka (Kc.; Ank.; Krş.; Kn.; DS)

> takka (İç.; DS)

> takça (Kr.; DS)

tégin > dekin (Yz.; DS)

> dek (To.; Yz.; Ky.; Ada.; DS)

> tekin (Ank.; DS)

> deki (İç.; DS)

> dekni (Ada.; DS)

tegirme > teker (Isp.; Brd.; Dz.; Hat.; Ada. ve köyleri; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> tekir (Gr.; Gaz.; Sv.; DS)

temregü > temreki (Dz.; DS)

> temirek (Ay.; DS)

> temrek (Ay.; Rz.; DS)

tuşágu > duşak (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Es.; Dz.; Ay.; Mn.; Çkl.; İz.; Kü.; Or.; Sv.; Kn.; Ank.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> doşak (Ba.; Kn.; Mğ.; DS)

> duşşak (Brd.; Ada.; DS)

> düşak (Brd.; DS)

> tuşak (Isp.; Dz.; Ant.; DS)

> tuşşak (Ada.; DS)

tüge > düke (Ezc. çevresi; DS)

yıgın > yıkıntı (Brd.; Dz.; Çkr.; Tr.; Nğ.; Krk.; Çkl.; DS)

yuğa > yuka (Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; Kü.; Çr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky. ve köyleri; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

> yoka (Çkr.; Ama.; Or.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin VGV>VKV ötümsüzleşmesini geçirmesinin yanı sıra ötümsüzleşmeyip DLT'deki şekli muhafaza edenleri mevcuttur:

yuğa : yuga (Ank.; DS)

V g V : V ö V

aâartgu : ağartı (Ml.; DS)

: ağartı (Ezc.; DS)

â # : ö #

açı â : acuö (Gm.; DS)

â # > ö #

arıâ> arıö (Gm.; DS)

boêuâ> boyaö (Kr.; DS)

çoâ > çoöa (Ar.; DS)

daâ > daha, dâha (Uş. ve çevresi; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Bo.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Vn.; Ml.; Sv.; Yz.; Ank.; Kn.; Nğ.; Mğ.; DS)

> deha, dêha (Af.; Isp.; Brd.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Brs.; Kü.; Es.; Kc.; Zn.; Ks.; Çr.; To.; Tr.; Ar.; Ezm.; Vn.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

ılıâ> ılıö (Güm.; DS)

> ılıö (Gm.; Kr.; Sv.; DS)

> ih (Bo.; DS)

úââ> gayað (Nğ.; DS)

> kayað (Tr.; DS)

úanî> ganuh (Gm.; DS)

úasî> kasuh (Sv.; DS)

úorî> goruð (Kr.; Sv.; DS)

> úoruðcu (Vn.; DS)

úurşâ> gurşað (Kr.; DS)

otaâ> otað (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim- Kr. ; DS)

suwlaâ> sulað (Vn.; DS)

tuz- luâ> duzluh (Sv.; Or.; DS)

ulaâ> ulað (El. ; Ml. ; DS)

yaraâ> yaruð (Ml.; DS)

yaylaâ> yaylað (Gm.; *İğdır- Kr.; Kn.;DS)

b > # p

basa > pasa (Bo.; İst.; Zn.; Ks.; Sn.; Sm.; Am.; To.; Or.; Gr.; Rz.; Ml.; Sv.; DS)

başmaú> paşmak (İz. ve çevresi; Çkl.; Ur.; Kn.; DS)

bek > perk (Kü.; Gm.; Ezm.; Vn.; El.; Ur.; Hat.; Nğ.; Ml.; Ada.; DS)

berge > perk (Sv.; DS)

bit > pit (Kr.; DS)

bitrik > pitik (Çkr.; DS)

> puturak (Nğ.; Kn.; İç.; DS)

> putrak (Or.; DS)

> pıtırak (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Es.; Kc.; Bo.; Sk.; Çkr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Ezc.; Ağ.; Mr.; Sv.; Ky.; Nş.; Nğ. ve köyleri; Ada.; Ant.; Krk.; DS)

> pıtırað (Dz.; Ml.; Nğ.; DS)

> pıtrak (Isp.; Dz.; Ba.; Çkl.; Sk.; İst.; Çr.; Ezm.; Sv.; Ky.; Nş.; Nğ.; Mğ.; Krk.; DS)

boâ> poğ (Kc.; Bo. ve köyleri; Zn.; Ks.; Sn.; DS)

> pog (Mn.; DS)

> pağ (Zn.; DS)

> pog (Bo. ilçe ve köyleri; DS)

> pu (Zn.; DS)

boú > poð (Kr.; DS)

botu > potuk (Af.; Isp.; Brd.; Brs.; Bil.; Kc.; Ks.; Çkr.; Sn.; Sm.; İç.; Dz.; Ay.; Es.; Çr.; Ama.; To.; Ezc.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Ky.; Kn.; Ada.; Ant.; Hat.; Ng.;DS)

> paduk (Mr.; DS)

> poduh (Sv.; DS)

> poduk (Krş.; Kn.; Ay.; Mr.; Ky.; Kn.; DS)

> potak (Af.; Isp.; Brd.; Sk.; Bo.; Dz.; Çkl.; Kc.; Ks.; Hat.; Kn.; Ant.; Mğ.; Gr.; DS)

> potik (Ama.; Sm.; Kü.; DS)

> potlak (Ky.; Ng.; İst.; DS)

> potok (Çkl.; DS)

> pot (Sm.; DS)

> putuk (Ank.; DS)

> putuh (Ml.; Ky.; DS)

> puduk (İz.; DS)

> pötik (Çr.; DS)

boy > poy (Ng.; Krk.; Tk.; DS)

bozuk > pozuk (Hat.; DS)

bög > pöy (Hat.; DS)

bök > pökke (Dy.; DS)

bölük > pölük (Af.; Gaz.; Mr.; Hat.; İç.; DS)

buç buç > puç puç (Ar.; Ezm.; DS)

buú > puk (Bt.; DS)

bürme > pürme (İz.; DS)

bütün > pütün (Bayburt- Kr.; DS)

börk > pörk (Ist.; Sn.; Ezc.; Vn.; Bt.; El.; DS)

buúağı > puha (Çr.; Sv.; Ky.; DS)

> puhağı (Ky.; DS)

> puhav (Kerkük; DS)

> pukağa (Ada.; DS)

buúaú > puðað (Kr.; DS)

bulgama > pulama (Rz.; DS)

burçaú > purçak (Dz.; Ay.; Ks.; Çkr.; DS)

> purç (Af.; Brd.; Dz.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ank.; Ky.; DS)

> purc (Dz.; DS)

büktir > pütür (Af.; Brd.; Dz.; Çr.; Sn.; Sm.; Or.; İç.; DS)

bürge > püre (Kn.; Nğ.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin #b> #p ötümsüzleşmelerini geçirenlerinin yanı sıra ötümsüzleşmeyip DLT'deki şeklini aynen muhafaza edenleri de mevcuttur:

basa : basa (Krş.; DS)

bek : bek (Brd.; Isp.; Dz.; Ay.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama. ve çevresi; To.; Or.; Gr.; Tr.; Kr.; Ezc.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Ant.; DS)

bit : bit (Ada.; DS)

boú : bok (böcü), bok (böcüğü), bok (böcüsü), bok (vızvızı) (Ama.; DS)

boy : boy (Isp.; Çr.; Sm.; Gr.; Gm.; El.; Mr.; Sv.; Ank.; Brd.; Zn.; Ky.; İç.; DS)

bozuk : bozuk (Isp.; Sm.; Ky.; Brd.; Dz.; Nğ.; DS)

bölük : bölük (Brd.; Dz.; İç.; El.; Gaz.; Hat.; DS)

bürme : bürme (İz.; Dz.; Çkr.; Kc.; Ist.; DS)

b / : p /

yalbí : yalpi (Tk.; DS)

V b V : V p V

aba : apo (Ağ.; Bt.; Tn.; DS)

: apa (To.; İç.; DS)

: appa (Bil.; Bo.; DS)

çabaú : çapak (İst.; DS)

çübür : çüpür (Ks. ve köyleri; DS)

ebek : epmek (Tr. ve köyleri; DS)

: eppey (Mş.; DS)

kebez : kepez (İz.; Mn.; Kn.; Ada.; Af.; Isp.; Es.; Ml.; Krş.; Nş.; Nğ.; Çkl.; Çkr.; Ml.; Ur.; Mr.; Gaz.; Sv.; Ky.; DS)

saban : zapan (Dz.; DS)

subı : söpü (Es.; DS)

şebeng : çepin (Ay.; Çkl.; Brs.; Ba.; Bil.; Es.; Çkr.; Çr.; Ank.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

: cepin (Dz.; Ed.; DS)

: çepen (Brs.; Rz.; Ank.; DS)

: çepi (Brs.; Ba.; Tk.; DS)

şebük : çepik (Kr.; Ank.; DS)

taba : tap (İst.; DS)

taban : tapan (Af.; Kü.; Ba.; Bo.; Sk.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Bt.; El.; Ml.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Ada.; İç.; Krk.; Tk.; DS)

: tapa (Ar.; DS)

yabaúu > yapağı (Af.; Dz.; Ar.; Kr.; Sv.; DS)

> yapâ (Ay.; Brs.; Çr.; DS)

> yapak (Ba.; Gm.; Nğ.; Krk.; DS)

Aynı kelimenin VbV:VpV denklğini kuranların yanı sıra DLT'deki şeklini muhafaza edenler de mevcuttur:

aba : aba (Mr.; Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr. ve köyleri; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr. ve köyleri; Tr.; Gm.; Rz. ve köyleri; Ar.; Kr.; Ezc.; Vn.; Sr.; Dy.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz. ve köyleri; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Tk.; Kıbrıs; DS)

d : # d, t

daúı : tağı (Kn.; DS)

dava : tava (Brs.; Krk.; DS)

dede : tete (Af.; İz.; Ba.; Kü.; Bil.; Çkl.; Kc.; Sm.; Sn.; Gr.; Mr.; Ank.; Kn.; Ed.; Krk.; Tk.; Şumnu, Bulgaristan; DS)

: teta (Ed.; Krk.; Tk.; DS)

dik : tik (Rz.; DS)

DLT'deki bazı sözcüklerin #d : #t denklğini kuranların yanı sıra DLT'deki şeklini muhafaza edenler de mevcuttur:

dede : dede (Dz.; Brd.; Kerkük; DS)

d / : t /

aúındı : akıntı (Isp.; Dz.; Rz.; Bil.; Brs.; Ks.; Ky.; DS)

bağırdaúı : bağartak (Çr.; DS)

: bagartlak (Mğ.; DS)

: bağartlak (Ky.; Kn.; Ant.; DS)

: bağırtah (Sn.; DS)

: bağırtlak (İsp.; Brd.; Dz.; To.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

: bartlak (Kn.; DS)

: bağıtlak (Ky.; DS)

erdem : ertem (İst.; Sn.; DS)

merdek : metek (Kü.; DS)

süründi (er) : sürüntü (Ed.; Bo.; Ar.; Kr.; DS)

uyadsılıú : uyatlık (Kn.; DS)

yonındı : yonuntu (Çkl.; DS)

yundı : yuntu (Ks.; Çkr.; Sn.; Sv.; Ant.; Kn.; DS)

V d V > V t V

kedük > hetik (Mr.; DS)

úırındı > gırıntı (Ml.; Ank.;Kn.; DS)

> kırıntı (Af.; İsp.; Dz.; Ama.; To.; Sv. ve çevresi; Kn.; İç.; Ant.; Kü.; Bo.; Ar.; Ky.; Mr.; Mğ.; Sm.; DS)

tuêun > tutun (Ar.; DS)

yadıng > yatı (Yz.; DS)

d # : t #

yund : yunt (Ks.; DS)

: yont (Sn.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin d# : t# denklіğini kuranların yanı sıra DLT'deki şeklini muhafaza edenler de mevcuttur:

yund : yund (Ezm.; DS)

v # > f #

av > af (İç.; DS)

V v V > V f V

úova > kofa (Dz.; Çr.; İç.; Rz.; DS)

úova > gofa (Dz.; DS)

v > # p

va > pa (İrişli, Bayburt * Sarıkamış, *Selim -Kr.; Külekçi *Çayıralan-Yz.; DS)

> pe (*Erciş- Vn.; DS)

> pö (Söğüt, Honaz -Dz.; DS)

z # > s #

úavuz > kavus (Ada.; Gr.; DS)

tarmaz > tamas (Çr.; Tr.; Ar.; Kr.; Ezm.; Sv.; Ezc.; DS)

> tomas (Ml.; DS)

uz > usta (*Bor- Nğ. ; DS)

yarpuz > yarpus (Tn.; DS)

> yerpis (Ml.; DS)

z / > s /

úazğan > kasan (Tn.; DS)

V z V < V s V

úazı < kası (Ks.; DS)

kezik > kesik (Ama.; Kn.; DS)

közegü < köseği (Af.; Es.; Çr.; To.; Ml.; Gaz.; Mr. ve çevresi; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; DS)

<köse (Ay.; Or.; Gaz.; Ank.; Ed.; DS)

< köseü (Kn.; DS)

< kösev (To.; Ar.; Vn.; DS)

< kösevi (Af.; Ezm.; Bt.; Dy.; El.; Ml.; Sv.; DS)

< kösevü (Brd.; El.; DS)

< kösgi (Ky.; DS)

< kösoğ (Sv.; DS)

< kösövi (Gm.; DS)

<kösövü (Gm.; Ezc.; Ml.; DS)

<kösüvü (Sv.; DS)

tizig < dissı (Mğ.; DS)

yüzük < yüssük (İç.; Gaz.; Hat.; DS)

< ysk (Ank.; r.; DS)

2.18. Sızıcılaşma

b / > f /

aftabı > aftafa (Kr.; DS)

> aftefa (Kr.; DS)

V b V > V v V

br > cvr (Kr.; DS)

abıraı > kavırçağ (Kerkük; DS)

arabaş > garavaş (Kr.; DS)

> karavaş (Brs.; Kr.; Ank.; DS)

> karaveş (kl.; Sv.; Kn.; DS)

şebk > evk (*Dzce- Bo.; Gm.; Mr.; DS)

> evk (Mr.; DS)

taban > davan (Rz. ve evresi; DS)

> tovan (Bo.; DS)

b > # v

bar > var (Kc.; Sm.; DS)

V c V > V j V

nece > neje (Kr.; DS)

> nije (Bayburt- Kr.; DS)

V  V > V j V

bıçılğan > bijırgan (Kn.; DS)

uuz > ujuz (*Ahıska- Kr. ; DS)

nee > neje (Kr.; DS)

> nije (Bayburt- Kr.; DS)

 # > j #

a > aj (Kr.; DS)

DLT'deki kelimenin # > j# sızıcılaşmasını geçirenlerinin yanı sıra sızıcılaşmayıp DLT' deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

aç: aç (El.; Sv.; İç.; DS)

ç / > s /

badıç > badis (Gm.; DS)

ç > # ş

çaðşak > şakşak (Dz.; DS)

çaúraú > şakrak (Nğ.; DS)

çelpek > şilek (Sm.; DS)

> şıbık (El.; DS)

> şibek (Ama.; Or.; DS)

> şibik (Sv.; İç.; DS)

> şillik (Ezc.; DS)

çök çök > şök şök (Ky.; DS)

erkeç > erkeş (Brd.; Krş.; Nğ.; Ed.; DS)

ç / > ş /

aç-lık > aşlık (Af.; Isp.; Ay.; Tr.; Ant.; Mğ.; DS)

badıç > badış (Ezc.; DS)

bilinçek > bilişik (Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Nğ.; Kn.; İç.; Ed.; Krk.; DS)

eçkü > eşki (*Yalova, *Beyoğlu- Ist.; DS)

iç-lik > işlik (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Sk.; Çr.; Ama.; To.; Gr.; Gm.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Dy.; El.; Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ks.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> ışluk (*Maçka ve köyleri- Tr. ; DS)

DLT'deki bazı sözcüklerin ç/>ş/ sızıcılışmasını geçirenlerinin yanı sıra sızıcılışmayıp DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri d mevcuttur:

iç-lik : içlik (İz.; Ba.; Ks.; Ur.; Gaz.; Yz.; Af.; Dz.; Bo.; Çkr.; Çkl.; Çr.; Ay.; Sm.; To.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Gaz.; Bt.; El.; Ml.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Nğ.; Mğ.; Tk.; Kerkük; DS)

V ç V > V ş V

bıçılğan > bişirgen (Or.; DS)

çaçır > çâşır (Isp. ve ilçeleri; Dz.; Çkl.; Brs.; İç.; Ant.; Nş.; Mğ.; DS)

úaça > haşa (Tr.; Çr.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Kıbrıs; DS)

úuçam > kuşam (Kn.; DS)

> koşam (kl.; Es.; To.; Ist.; r.; Sv.; Nđ.; Yz.; Ank.; Nş.; DS)

neçe > nişe (Ml.; DS)

DLT' deki bazı kelimelerin VV>VçV sızıcılışmasını geçirenlerin yanı sıra sızıcılışmayıp DLT'deki şeklini muhafaza edenler de mevcuttur:

neçe : neçe (Brs.; Ama.; *İğdır- Kr.; Gaz.; Kerkük; DS)

 # > ř #

aluç > aliş (Brd.; Ant.; DS)

anaç > anaş (Brd.; Dz.; Zn.; Tr.; Ant.; Mđ.; Gaz.; Mr.; Kn.; DS)

> aneş (Brd.; Ant.; DS)

ataç > adaş (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; kl.; Zn.; To.; Brs.; Es.; Bo.; Zn.; Tr.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc. köyleri; Sv.; Nđ.; Kn.; İ.; Mđ.; Ed.; DS)

> adeş (Af.; Brd.; Dz.; Ant.; Kü.; DS)

úamı > gamış (Ay.; Gm.; DS)

> kamış (Ay.; İz.; Mđ.; Tk.; Mn.; DS)

> kamiş (Mđ.; DS)

sa > saş (Bo.; DS)

sağdıç > sadış (İz. ve evresi; DS)

saúıncı > sakış (İst.; DS)

ú > uş (-Kr. ; DS)

> úř (*Ahıska- Kr. ; DS)

DLT' deki bazı kelimelerin #> ř# sızıcılışmasını geçirenlerinin yanı sıra sızıcılışmayıp DLT'deki şeklini muhafaza edenler de mevcuttur:

aluç : aluç (Dz.; Gm.; Bo.; Zn.; Ks.; Sn.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm. ve köyleri; Ezc.; Mş.; Tn.; El. ve köyleri; Sv.; DS)

badı: badı (To.; Gm.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ml.; DS)

erkeç : erkeç (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn. ve evresi; Ba.; Kü.; Es.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Sn.; Sm.; To.; Hat.; Ank.; Nđ.; Kn.; İ.; Ant.; Mđ.; DS)

G / > ğ /

aêđır > ayđır (Hat.; Gm.; Kr.; Bt.;DS)

ađlaú > ağlak (Mn.; Ant.; Mđ.; Gm.; DS)

ağrığ > ağrı (Ks.; Mđ.; Bo.; Zn.; Ks.; Sn.; Ank.; r.; Sv.; Yz.; DS)

- > ağrık (Or.; Bt.; Gm. ilçe ve köyleri; Nđ.; Ky.; DS)
- beg-lik > beğlik (Ama. ve çevresi; Nđ.; DS)
- bıçılđan > bıçılđan (Ama.; DS)
- > bıçırđan (Gm. ve çevresi; DS)
- > bıçılđan (Ml.; DS)
- > bıçılđın (İç.; DS)
- > bıçılığan (Gm.; DS)
- > bıçırđan (Hat.; DS)
- bođmaú > boğmak (Mn.; Mđ.; Çkl.; Ks.; Sm.; Ant.; DS)
- boğra > buğra (Brs.; Mr.; DS)
- böğrül > böğrül (Or.; DS)
- çığrı > çığrık (Gr.; Ar.; Ezm.; Ky.; DS)
- > cığrık (Rz.; Ist.; DS)
- > çıđrıð (Ar.; DS)
- > çığrık (Ist.; DS)
- egri > erđi (Gaz.; DS)
- > eğriç (Sv.; DS)
- > eğri (Dz.; Tr.; DS)
- egrik > eğrik (Dz.; DS)
- > eğrim (*Yusufeli- Ar.; DS)
- ig-lig > iğli (Ba. ; DS)
- > iğli (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; İç.; Ant.; Mđ. ; DS)
- > iğili (İz. ; DS)
- úaêđu > gayđu (Gm.; DS)
- úamđau > gamđa (Çr.; Gm.; Sv.; DS)
- úarđış > garđış (Kr.; Ezc.; DS)
- > karđış (Çkl.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Kn.; DS)
- úarđu > garđı (Dz.; DS)

úonàur > konğur (Kü.; Tk.; Gr.; Kn.; Nş.; DS)

úonàuz > konğaz (Dz.; DS)

közegü > köseği (Af.; Es.; Çr.; To.; Ml.; Gaz.; Mr. ve çevresi; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; DS)

> kösoğ (Sv.; DS)

mınàar > mağar (Çr.; Mğ.; DS)

> moğar (Isp.; DS)

oglaú > oğlağ (Kerkük; DS)

oglaú > oğalak (Sm. ; DS)

oğraà > uğrak (Isp.; Brd.; Dz. köyleri; Ay.; Brs.; Es.; *Düzce-Bo.; Çkr.; Sk.; Ks.; İst.; Ama.; Sm.; Or.; Tr.; Rz.; Sv.; Ml.; Ky.; Nğ.; Ada.; Mğ.; Krk. ; DS)

oğrı > oğru (*Bergama- İz. ; DS)

> orğun (Ezc.; El.; Gaz. ; DS)

> uğrun (Af.; Isp.; İz.; Kü.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Ur.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Sv.; Kn.; Ada.; İç. ; DS)

> uğurun (Ml. ; DS)

> urğun (Ezc. ; DS)

> uğru (İz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Sk.; Bo.; Ks.; Çkr.; Sn.; Sm.; Ks.; Ama.; To.; Ur.; Mr.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Kr. ; DS)

otaà > utag (Ml. ; DS)

sağdıç > sağdaç (Isp.; Brd.; Gr.; Mn.; DS)

sağraú > sağrak (Sm.; Ama.; Or. ve köyleri; Gr.; Gm.; Sv.; Ant.; Çkl.; DS)

> zağrak(Ant.; Gm.; DS)

sağrı > sağrı (Sm.; DS)

sengir > senğir (Nş.; DS)

sengek > senğek (Sn.; Sm.; DS)

süglin > süğlüm (Çkr.; Sv.; Nş.; DS)

> süğlün (Çr.; DS)

tamğa > tamğa (Kn.; DS)

tegme > değme (Isp.; Mn.; Es.; Sk.; Ama.; Or. ve köyleri; Tr.; Hat.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

tığraú > dığrak (Ada.; Dz.; Çkl.; Sv.; Kn.; Es.; Ada.; DS)

ügre > üğre (*Anamur- İç. ; DS)

ügre > uğra (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Bil.; Es.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ama.; To.; Sm.; Gr.; Or.; Gaz.; Sv. ve köyleri; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ant.; Mğ. ; DS)

yağmur > yağmır (Hat.; Nğ.; DS)

yanâúu > yanğı (Çr.; DS)

yılğın > ilğın (Gm.; DS)

yigde > iğde (bildiği) (El.; DS)

yigne > iğne (yurdu) (Isp.; Brd.; Ay.; Dz.; Mn.; Ba.; Kü.; Hat.; Ky.; Kn.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin g / > ğ/ sızıcılışmasını geçirenlerinin yanı sıra sızıcılışmayıp DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

egri : egri (Sm.; DS)

V G V > V ğ V

aâartgu > ağaltı (Isp.; Or.; Gr. köyleri; DS)

> ağartı (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Ist.; Çr. ve köyleri; Sn.; Sm.; Ama. köyleri; Or.; Gr.; Gm. ilçe ve köyleri; Rz.; Ar.; Kr.; Ezc. ve köyleri; Ezm.; Mş.; El.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky. köyleri; Nğ.; Ada.; Krk.; Çr.; Isp.; Brd.; Ay.; Kc.; Bo.; Zn.; Ks.; To.; Ar.; Kr.; Vn.; El.; Gaz.; Mr.; Nğ. ve köyleri; Kn.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

> ağartu (Ama.; To.; Or.; Kr.; Tn.; Gm.;DS)

> ağaltı (Isp.; Or.; Gr. köyleri; DS)

> ağırtı (Çr.; DS)

ağı > ağı (Af.; Isp.; Brd. köyleri; Dz.; İz.; Ba.; Kü.; Es.; Ank.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> ağı (Zn.; Ank.; DS)

ağır > ağır (Mğ.; DS)

ağız > ağız (Isp.; Sv.; Gaz.; DS)

> ağaz (Yz.; DS)

ağu > ağı (Kü.; DS)

> ağı (İz.; Mn.; Ba.; Bo.; İst.; Ks.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Tr. ilçe ve köyleri; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm. ve ilçeleri; Vn.; Bt.; Dy.; Mş.; Tn.; El.; Sv.; Yz.; Ank. ve çevresi; Nğ.; Tk.; DS)

> ağ (Mr.; Yz. ve köyleri; DS)

> ağı (Vn.; DS)

ağuj > ağızlık (Brd.; Çr.; Dz.; DS)

> ağuz (Brd.; To.; Zn.; Ks.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Tr.; Gm.; Rz.; Ar.; Kr. köyleri; Ezm ve ilçeleri; Ezc.; Bt.; Dy.; Mş.; Tn.; El.; Ml.; Sv.; Ank.; Ky.; Ant.; İst.; Sm.; Ar.; Kr.; Vn.; Bt.; Mş.; Kerkük; DS)

> ağoz (Ar.; DS)

atasağun > atasağan (Mn.; DS)

bağır > bağar (Sv.; DS)

> böğür (Or.; DS)

bağış > bağış (Kn.; DS)

bađırdaú > bağırdak (Af.; Isp.; Brd.; Dz. köyleri ve ilçeleri; Ay.; Mn.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Es.; İst.; Ks.; Zn.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Tr. ilçe ve köyleri; Gm.; Rz. ve köyleri; Vn.; Bt.; Ank.; Kn.; Ed.; Kerkük; DS)

> bağardak (Brd.; Dz.; Çr.; Ama.; To.; Gr.; Rz.; DS)

> bağartlak (Ky.; Kn.; Ant.; DS)

> bağırtah (Sn.; DS)

> bağıtlak (Ky.; DS)

bağırçak > bağarcık (Brs.; Bo.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

> bağırçak (İz.; DS)

boğım > boğum (İç.; DS)

> boğu (İç.; DS)

boğaz > boğaz (Ezm.; DS)

> boğuz (Kr.; DS)

böğür > böğür (Or.; DS)

> büğür (Ank.; DS)

> böğur (İç.; DS)

> boğür (Dz.; DS)

> boğör (To.; DS)

buúađı > bıðadı (Hat.; DS)

> bıkağı (İz.; Sv.; DS)

> bokağı (İz.; DS)

> buðadı (Ml.; Ky.; DS)

> pukağa (Ada.; DS)

buzagu > bızağ (Gr.; Yz.; DS)

> bızağa (Tr.; DS)

> bızağı (Dz.; Çr.; To.; Mr.; Ed.; DS)

> bozağı (Kn.; DS)

çaâi > çağılı (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Kü.; Es.; *Düzce- Bo.; Zn.; Kc.; To.; Tr.; Ant.; Mğ.; DS)

> çağıl (İz.; DS)

> çağıldı (Bo.; DS)

> çağışdı (Kn.; DS)

> cığıltı (Af. ve ilçeleri; Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; İz.; Brs.; Es.; Çr.; To.; Gm.; Ar.; *İğdir- Kr.; Ezc.; Gaz.; Sv.; Kn. ve ilçeleri; Hat.; Mğ.; Kerkük; DS)

> ciğilti (To.; DS)

çıgan > cığan (Kn.; DS)

çigir çigir > ciğir ciğir (İç.; Isp.; DS)

çigit > çiğit (Dz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Ks.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Bt.; Tn.; El.; Ml.; Ur.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ng.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

> cığit (Çr.; DS)

> ciğit (Ba.; Gm.; DS)

> çığit (Dz.; Mn.; Ba.; Mr.; DS)

> çiğid (Kr.; DS)

> çiğirt (Ezm.; Sv.; DS)

çoâi > çağıl (İz.; DS)

> çağıldı (Bo.; DS)

> cığıltı (Af. ve ilçeleri; Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; İz.; Brs.; Es.; Çr.; To.; Gm.; Ar.; *İğdir- Kr.; Ezc.; Gaz.; Sv.; Kn. ve ilçeleri; Hat.; Mğ.; Kerkük; DS)

> çığıltı (Ks.; Kn.; DS)

çögen > çöğen (Ks.; Ezm.; Vn.; Gm.; Dy.; Bn.; Ml.; Ur.; Sv.; Ank.; Kerkük; DS)

> cöğen (Gaz.; DS)

egin > eğen (Or.; Gr.; DS)

> eğil (Çkr.; Ama.; DS)

> eğin (Isp.; Zn.; (İz.; Sm.; Or. ve köyleri; DS)

- > eğni (Ist.; Ks.; Sm.; To.; Or.; Sv.; DS)
- > için (Sm.; DS)
- egir > eğir (Mn.; Kn.; İç.; DS)
- > eğil (İç.; DS)
- egiş > eğiç (İz.; Ky.; DS)
- > eğiş (Sm.; Ama.; To.; Gr.; Gm.; Ar.; Rz.; Ezc.; Ezm. ve çevresi; Ezc.; El.; Tn.; Çkr.; To.; Or.; El.; Ml.; Ur.; Sv.; Krş.; Ky.; Nş.; Nđ.; Kn.; DS)
- > eğeş (Gr.; Nđ.; DS)
- egme > eğme (Ada.; Nđ.; Kn.; Ky.; DS)
- > iğme (Ed.; DS)
- eyegü > eyeği (İz.; Kü.; Ks.; Sm.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ada.; DS)
- > iyağı (Krş.; DS)
- > iyeği (Çr.; DS)
- içegü > iceği (*Yalova- Ist. ; DS)
- úarađu > karaçı (Gaz.; Sv.; İç.; DS)
- > karağu (Ist.; DS)
- kelegü > geleği (Kc.; Sv.; Ky.; Kn.; DS)
- > geleğu (Ml.; DS)
- > keleğe (Sv.; DS)
- úırađu > gırağ (Gr.; Sv.; DS)
- > gırağı (Brd.; Çr.; DS)
- úođuş > goğuş (Ks.; DS)
- > koğuş (Ist.; Zn.; DS)
- kögüz > goğos (Yz.; DS)
- oğul > oğuş (Çkr. ; DS)
- > oğul (Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl.; Es.; Kc.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Tr.; Rz.; Ar.; Ml. ve çevresi; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nđ.; Kn.; Ant.; Krk. ; DS)
- oğur > oğur (*Antakya- Hat. ; DS)
- > uğurluk (Ml.; *Bor- Nđ. ; DS)
- > uğur (Ba.; *Ünye- Or. ; DS)

ögey > öğey (Ks.; Kerkük.; DS)

> oğey (*Şavşat- Ar. .; DS)

> öğē (*Kadınhanı- Kn.; DS)

ögünç > öğünç (Sm.; *Ünye- Or.; DS)

saàım > sağım (Gaz.; DS)

saàın > sağın (Es.; DS)

> sağan (Ama.; Sv.; DS)

sağır > sağır (Çkl.; DS)

sağız > sağız (Sv.; DS)

sengek > sinğek (Bil.; DS)

sığır > sığır (Nğ.; DS)

sıgın > sığın (Isp.; İz.; İst.; Ada.; Ant.; Ezc.; DS)

> sığı (Tr.; DS)

> zığın (İst.; DS)

soğan > soğan (Rz.; DS)

soğú- luú > soğukluk (Ay.; Çkl.; Kü.; Sm.; Rz.; El.; Brd.; Kr. köyleri; Dz.; Sv.; Nğ.; Çkr.; Çr.; Sn.; Isp.; Nğ.; Mr.; Hat.; Yz.; Ank.; Ada.; Zn.; DS)

soğur > sığır (Nğ.; DS)

> suğırlık (Ank.; Ada.; DS)

söğük > söğmük (Ks.; DS)

söğüt > söğüt (yapraı) (İç.; DS)

> söğürt (Ama.; DS)

tağar > dağar (Af.; Ur.; Uş.; Ada.; Ba.; Brs.; Çkl.; Mğ.; Ed.; Isp.; Brd.; Dz.; Gr.; Tr.; Rz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Es.; Md.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

> tağar (Çkl.; Ks.; Bt.; Ar.;El.; Kc.; Gm.; Ezc.; Ezm.; Vn.; Mş.; Çr.; Sm.; Ama. ve çevresi; Krş.; Kn.; DS)

> teğar (Bt. ve çevresi; DS)

> teğer (Bt.; DS)

> tağ (Ml.; İst.; Mr.; DS)

> tağa (Sm.; Gaz.; Mr.; Ada.; DS)

teging > değin (Mn.; DS)

> teğin (Sm.; Ama.; Nđ.; Ant.; DS)

> tiğin (Çr.; DS)

> tiği (Çr.; DS)

tegirme > değirme (Ank.; Ky.; DS)

> değermi (Ama.; Tr.; Mr.; Sv.; DS)

tegirmen > değermen (Rz.; Ada.; DS)

> değmen (Isp.; Or.; Mđ.; DS)

tegiş > değişik (Ba.; Çkl.; Gaz.; Nđ.; Kn.; DS)

temregü > dermeği (Ml.; DS)

> demreği (Isp.; Çr.; Ama.; To.; Tr. ve ilçeleri; El.; Ur.; Gaz.; Hat.; Sv.; DS)

> temreği (Af.; Br.; Tr.; Mr.; Kn.; DS)

> temreğü (Sm.; DS)

> demreğe (Ama.; DS)

> dermeğe (Ky.; DS)

> temreğe (Gr. ve köyleri; Ank.; DS)

> temroğ (Or.; DS)

> temreğu (Tr.; DS)

tögi > döğü (Sm.; DS)

> düğü (Sm.; DS)

tumağu > dımağ (Çr.; DS)

> dımağı (Çr.; DS)

> dımağu (Ks.; DS)

> dimağ (Sn.; DS)

> dimağı (Kü.; DS)

> domağa (To.; DS)

> domağı (Ba.; DS)

> dumağ (Af.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Brs.; Bil.; Kc.; Sm.; Ar.; Ank.; Ada.; İç.; Nş.; Nđ.; Ant.; Mđ.; Ed.; Krk.; DS)

> dumağa (To.; Nğ.; DS)

> dumağı (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Hat.; Ank.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; DS)

> dumağu (Sn.; Sm.; DS)

tüğe > düğe (Isp.; Dz.; Ay.; Kü.; Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ağ.; Vn.; Ezc.; Ml.; Ur.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; DS)

tügün > tügün (Ks.; DS)

uğut > uğut (Bo.; Ar. köyleri; Zn.; Ks.; Çkr.; To.; Sv.; Yz. ; DS)

ügi > ügü (*Urla- İz.; Çr.; Ama.; Hat.; *Bor- Nğ. ; DS)

> uğu (Ks.; Merzifon köyleri- Ama.; Ky. ; DS)

ügit > uğit (Bo.; Ar. köyleri; Zn.; Ks.; Çkr.; To.; Sv.; Yz. ; DS)

> uğunt (Sm. ; DS)

yağı > yağı (Dz.; Bo.; Bayburt, *Iğdır- Kr.; Krş.; Nğ.; Ada.; Ant.; DS)

yağ(ı)r > yağır (Uş.; Ay.; Brs.; Çkr.; Sn.; Sm.; Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl., Kü.; Es.; Bo.; İst.; Or.; Tr. ve çevresi; Rz.; Ar. ilçe ve köyleri; *Iğdır- Kr.; Ezc.; El.; Ml.; Ur.; Mr.; Hat.; Sv. ve çevresi; Ank.; Nş.; Nğ.; Ky.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Kıbrıs; DS)

> yağar (Ks.; Sm.; Gr.; Sv.; Krş.; Nğ.; DS)

yaâ(ı)r- lîâ > yağırılı (Isp.; Mn. ve çevresi; Tn.; Ks.; Dz.; Ay.; Ar. ve çevresi; Ezc.; DS)

yağız > yağız (Mn.; Çkl.; Bo.; Ks.; Sm.; Ama.; To.; Kr.; Md.; Hat.; Sv.; Kn.; Ank.; Ky.; Mğ.; DS)

yığın > yığıntı (Isp.; Dz.; Ay.; Rz.; *Iğdır-Kr.; Mn.; Es.; Sk.; Nğ.; DS)

yigirmi > yığırımı (İç.; DS)

yigit > yiğit (İç.; DS)

yoğun > yoğun (Af.; Uş.; Brd.; Dz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Es.; * Düzce- Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr.; Rz.; Kr.; Ezc.; Ezm.; Vn.; Bt.; Dy.; Mş.; El.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank. ilçe ve köyleri; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada. ilçe ve köyleri; İç.; Krk.; Kafkas Türkleri; DS)

> yoğın (Bt.; Yz.; DS)

yorığa > yorğa (Ama.; Ar.; Kr.; Hat.; DS)

yügrük > yügrük (Isp.; Dz.; Mn.; Kü.; Es.; Çr.; Sn.; Çkl.; Çr.; To.; Ezm.; Ama.; Kr.; Nğ.; Sv.; Kn.; Tr.; İç. ilçe ve köyleri; DS)

> yögrük (Ama.; DS)

DLT'deki bazı sözcüklerin VgV > VğV sızıcılaşmasını geçirenlerinin yanı sıra sızıcılaşmayıp DLT'deki şeklini muhafaza edenler de mevcuttur:

agu : agu (Sk.; Bt.; DS)

bögür : böğür (Ks.; Hat.; Mr.; Ezc.; Ağ.; Kr.; Krş.; Ank.; Kn.; Sv.; İç.; DS)

egin : egin (Dz.; Ks.; Sn., To.; Or.; *İğdır ve köyleri- Kr.; Ank.; DS)

egiş : egiş (Ay.; Ist.; Rz.; Ar.; Ezm.; Dy.; Ml.; Ar.; Nş.; Gm.; Kr. ve köyleri; Ezm.; Ezc.; El.; Sv.; Kn.; Ez.; DS)

G # > ğ #

açîà > acığ (Rz.; DS)

ağ > aĝ (Ba.; Kn.; Ky. ve köyleri; DS)

aĝı > aĝ (Isp.; Brd.; Ank.; Kn.; DS)

asıĝ > asığ (Mn.; DS)

ayaâ > ayaĝ (Mn.; DS)

baĝ > bağ (Isp.; Brd.; Ama.; Zn.; Ks.; Kr. köyleri; Gm.; Gr.; Tr.; Rz. ve çevresi ; Ezm.; Ezc.; Vn.; Gaz.; DS)

> boĝu (İç.; DS)

boêuâ > boyaò (Kr.; DS)

boâ > paĝ (Zn.; DS)

>boğ (Af.; Uş.; Dz.; Bil.; Ank.; Mğ.; DS)

> poğ (Kc.; Bo. ve köyleri; Zn.; Ks.; Sn.; DS)

bög > böge (Ay.; Mğ.; DS)

> böğü (Uş.; Brd.; Dz.; İç.; DS)

çîà > çığ (Ba.; Bo.; Af.; Isp.; Sm.; Uş.; Brd.; Dz.; Es.; Mr.; Sv.; Ank.; Zn.; Ama.; Ur.; Ezm.; İç.; Kerkük; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; Mğ.; DS)

çoâ > çoğ (Ama.; DS)

danâ > danĝ (Gaz.; DS)

ig > iğ (Dz.; İz.; Çkl.; Zn.; Çkr.; To.; Ml.; Sv. ; Ant.; İç.; Isp.; Ay.; Tr. ve ilçesi; Or.; Rz.; Bt.; Ar.; Nğ., Kn.; Ky.; Mğ. ; Çr.; Ks.; Ama.; Gr.; Ar.; Ada.; Hat.; DS)

úıĝ > giğ (Af.; Çkl.; Es.; Çr.; Kr.; Vn.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)

> giğ (Sv.; DS)

> kiğ (Sv.; Nğ.; DS)

> kiğ (Bil.; Ur.; Gaz.; DS)

úırĝaĝ > gıraĝ (İz.; Es.; Ar.; Kr.; DS)

> kırağ (Ar.; Kr.; Bt.; Ml.; Mr.; Ky.; DS)

otaà > otağ (Kr. ; Ağ. ; DS)

saà > zağ (İz.; Çkl.; Gr.; Tr. köyleri; Ky.; Isp.; Dz.; Kü.; Çr.; Ar.; Sv.; Ng.; Kn.; İç. ilçe ve köyleri; DS)

sanà > sanğ (Ada.; DS)

siêià > siğ (Isp.; DS)

tanà > danğ (Gaz.; DS)

tuà > tuğ (Ezc.; DS)

ulaà > ulağ (*Ahlat- Bt. ; DS)

yarlıà > yarlığ (Ky.; DS)

yég > yeğ (Gaz.; Mr.; DS)

yig > yiğ (Tr.; Rz.; DS)

yoğ > yuğ (To.; Tk.; DS)

G / > ò /

barğan > barhana (Ant.; DS)

sağraú > sahrak (Or.; DS)

V G V : V ò V (< ú /)

aàartğu : aòartı (Ml.; DS)

: aòartı (Ezc.; DS)

ağım : ahım, aòım (Dz.; Gm.; DS)

ağu : ahı (İç.; DS)

ağurşaú : ahırşak (Ank. ve çevresi.; DS)

bağırçak : baharcık (Kc.; Ed.; DS)

: baharcık (Çkl.; DS)

bağırdaú : bağarcık (Isp.; DS)

buzagu : buzah (Sm.; DS)

çağır : çaòır (Bayburt, * Iğdır- Kr.; DS)

sağız : saòız (Gaz.; DS)

sıgun : zihın (Çkl.; DS)

tağar : dahar (Çkl.; DS)

: taha (Ada.; Çr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Ng.; DS)

: tahar (Sm.; Çr.; Sn.; Ank.; Ky.; Kıbrıs; DS)

teging : tehin (Af.; Isp.; İz.; Ba.; Brs.; Rz.; DS)

tegir : tehir (Kr.; DS)

t uğum : tohum (Gaz.; DS)

tumağu : dumað (Ar.; DS)

tüğün : tühüm (Bo.; DS)

uğut : uhut (Bo. ; DS)

ulağa : olāh (*Mudanya- Brs.; DS)

ügit : uhut (*Göynük- Bo. ; DS)

yuğa : yuha, yuða (Ar.; Bayburt- Kr.; Dy.; El.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)

G # : ð # (< ú #)

açıà : acuð (Gm.; DS)

ağ : að (Ezc.; Ml.; Sv.; Nğ.; Yz.; DS)

arıà : arıð (Gm.; DS)

boêuà : bayað (Kr.; DS)

çoà : çoða (Ar.; DS)

daà : daha, dāha (Uş. ve çevresi; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Bo.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Vn.; Ml.; Sv.; Yz.; Ank.; Kn.; Nğ.; Mğ.; DS)

: deha, dēha (Af.; Isp.; Brd.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Brs.; Kü.; Es.; Kc.; Zn.; Ks.; Çr.; To.; Tr.; Ar.; Ezm.; Vn.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

ılıà : ılıð (Güm.; DS)

: ılıð (Gm.; Kr.; Sv.; DS)

: ih (Bo.; DS)

úaêaà: gayað (Nğ.; DS)

: kayað (Tr.; DS)

úanıà : ganuh (Gm.; DS)

úasıà : kasuh (Sv.; DS)

úıg : kih (Brd.; Krş.; Kn.; Tr.; El. ve çevresi; Ml.; DS)

: kih (Gaz.; DS)

úırğag : gırað (Kr.; DS)

: kīrah (Ar.; Vn.; DS)
 úorīà : goruð (Kr.; Sv.; DS)
 : úoruðcu (Vn.; DS)
 úurşaa : gurşað (Kr.; DS)
 suwlağ : sulað (Vn.; DS)
 otaà : otað (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim- Kr. ; DS)
 tuz- luà : duzluh (Sv.; Or.; DS)
 ulaà : ulað (El. ; Ml. ; DS)
 yaraà : yaruð (Ml.; DS)
 yaylaà : yaylað (Gm.; *İğdır- Kr.; Kn.;DS)
 yoluğ : yolluð (Sm.; Ar.; Mr.; Ml.; Nğ.; Gm.; Hat.; Sv.; Ky.; İç.; DS)
K > # h
 úaç > haç (Ada.; DS)
 úaça > haşa (Tr.; Çr.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Kıbrıs; DS)
 úaçan > haçan (İsp.; İz.; Ba.; Kc.; Bo.; İst.; Ks.; Sm.; Çkr.; Çr.; To.; Or.; Gr.; Tr. ve köyleri; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Ed.; Kıbrıs; DS)
 > haçen (Es.; DS)
 úağun > havun (To.; DS)
 úaú > kah (İst.; Ama.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; El.; Ml.; Yz.; Ky.; Nş.; DS)
 > hag (Tn.; DS)
 > hağ (Ba.; DS)
 > hah (Sv.; Ky.; Nğ.; DS)
 > hak (El.; Dz.; Sv.; Nğ.; DS)
 úalınğ > ðalın (Sv.; DS)
 úamuğ > hamı (Kr.; DS)
 úança > hanca (Gm.; Ada.; Rz. ve köyleri; DS)
 úanu > hangı (Dz.; Kr.; Kn.; DS)
 úap > hav (Ezc.; DS)
 úapaú > hapak (Ada.; DS)

> hapank (Sv.; DS)

> hapek (Ml.; Sv.; DS)

úapǵaú > hapak (Ada.; DS)

> hapank (Sv.; DS)

> hapek (Ml.; Sv.; DS)

úarın > harın (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Kc.; Gr.; Ky.; Sv.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

úars > has (Ar.; DS)

úatun > hadun (Brd.; DS)

úavuz > havuz (El.; To.; DS)

kedük > hedik (Or.; Gr.; Tr.; Rz.; Ar.; Nğ.; Ist.; Or.; Ezc.; Dy.; Ml.; Ada.; DS)

> helik (Mr.; DS)

> hetik (Mr.; DS)

> hidik (Gr.; Rz.; DS)

kelep > helep (Ank.; DS)

kerim > herim (Bo.; DS)

úı > hu (Isp.; Dz.; Ay.; Bo.; İç.; Mğ.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin #k>#h sızıcılaşmasını geçirenlerin yanı sıra sızıcılaşmayıp DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur:

úaçan : kaçan (Dz.; Çkl.; Ada.; DS)

úaınça : kaçınca (Tr.; DS)

kelep : kelep (Brs.; Yz.; DS)

κ / > ð /

aúım > ahım, ağım (Dz.; Gm.; DS)

alúıř > alđıř (Kr.; DS)

arúa > arða (To.; Kr.; Ar.; Sv.; DS)

bekmes > behmez (Kr.; DS)

çaúmaú > çaðmað (daşı) (Gm.; DS)

> çaðmur (Vn.; DS)

iktü > ehdi (Or. ; DS)

> ehti (Kü. ; DS)

irkin > ırðım (Kn. ; DS)

keklik > keðlið (Kr.; DS)

úorúluú > gorðuluð (El.; DS)

> korðılığ (Kerkük; DS)

tekne > dehne (Ky.; DS)

> tehne (Kr.; DS)

toúımaú > toðmað (Sv.; Yz.; DS)

toúııı > tohlu (El.; Dz.; Ks.; To.; Tr.; Gm.; Rz.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)

toúsun > doðsan (Kr.; DS)

yılıú > ilhi (Ar.; DS)

> ııhı (Çr.; Gm.; DS)

> yılhı, yıldı (Çr.; *Bayburt- Gm.; El.; Ml.; Ky.; DS)

yufúa > yufða (İç.; DS)

> yuha, yuða (Çr.; Ar.; Bayburt- Kr.; Dy.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; El.; Ml.; Nğ.; Sv. ve çevresi; DS)

yuwúa > yufða (İç.; DS)

> yuha, yuða (Ar.; Gr.; Gm.; Bayburt- Kr.; Dy.; Çr.; Ezm.; Vn.; El.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin K/ > ð/ sızıcılışmasını geçirenlerinin yanı sıra sızıcılışmayıp DLT'deki şeklini muhafaza edenler de mevcuttur:

aúm : akım (Af.; Isp.; Çkl.; Ks.; Tr.; Gm. ve çevresi; Kr.; Ank.; İç.; DS)

alúış : alkış (Af.; İz.; Mn.; To.; Sv.; İç.; DS)

arúa : arka (Isp.; Dz.; İst.; Zn.; Mğ.; Ant.; DS)

yufúa : yufka (Af.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Ba.; Brs.; Es.; * Düzce- Bo.; Sk.; Kc.; Çkr.; * Düzce- Bo.; Sm.; Tr., Rz.; To.; Ar.; Ezm.; Hat.; Sv.; Ky.; Kn.; Nğ.; İç.; Mğ.; Tk.; Krk.; DS)

V K V > V ð V

aúur > ahar, aðar (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Brs.; Kü.; Es.; Ar.; Kr.; Bt.; Ada.; Mğ.; Çkl.; DS)

> ahır (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; To.; Sv.; Ant.; Es.; Çkr.; Krk.; Mğ.; DS)

> ahur (Dz.; Ay.; Ks.; Çr.; Am.; Or.; Zn.; Gm.; Rz.; Kr. köyleri; Ezm.; Ezc.; Vn.; Tn.; El. köyleri; Sv.; Kerkük; DS)

- > ahor (To.; Ar.; DS)
- baúanaú > baðanað (Ml.; Sv.; DS)
- > baðanak (Çr.; Ky.; Gaz.; DS)
- bıúım > bıðım (Gaz.; Nğ.; DS)
- boúa > boha (Kn.; DS)
- buúaǵu > bıðaǵı (Hat.; DS)
- > buðaǵı (Ml.; Ky.; DS)
- > puha (Çr.; Sv.; Ky.; DS)
- > puhaǵı (Ky.; DS)
- > puhav (Kerkük; DS)
- buúaú > buhaǵ (Ar.; Ezm.; Vn.; DS)
- > buðað (Ar.; Ezm.; Kr.; DS)
- > buhah (To.; Ar.; DS)
- > buhak (Ar.; DS)
- > buhav (Ist.; DS)
- > buðof (Kr.; DS)
- > puðað (Kr.; DS)
- daúi > dahı (Kr.; DS)
- > taðı (Kn.; DS)
- úaraúan > garaðan (Kr.; DS)
- > karahan (Mğ.; DS)
- saúal > sahal (Gaz.; DS)
- saúırúu > sahirka (Gaz.; DS)
- sekü > sehü (Sv.; DS)
- sıúıř > sıðı (Kr.; DS)
- soúu > sohu (Ama. ve çevresi; To.; Çr. ve köyleri; Mr.; Hat.; Yz.; Sv. ve çevresi; Ank.; Nğ.; DS)
- tiken > dihen (Mş.; DS)
- tikim > dıðım (Nğ.; DS)
- > tıðım (Gm.; DS)

toúum > tohum (Gaz.; DS)

tokuz > doðğuz (Kr.; DS)

> doðuz (Gaz.; DS)

yaúa > yaha, yaða (Kr.; DS)

yaúıg > yağı (*İğdır- Kr.; DS)

yaúın > yağın (Kr.; DS)

> yaðun (Kr.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin VKV>VhV sızıcılışmasını geçirenlerinin yanı sıra sızıcılışmayıp DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

taúır taúır : takır takır (Mn.; Bo.; Nğ.; DS)

yaúa : yaka (Isp.; Ay.; Brd.; Dz.; Af.; Tr.; Mn.ilçe ve köyleri; Çkl.; Es.; Brs.; Kü.; Bil.; *Düzce- Bo.; Ks.; Zn.; Sn.; Sm.; Ama.; Or.; Gr.; Tr.; Rz.; Ar.; Ml.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ. köyleri; Krk.; İç.; Tk.; DS)

κ # > ð #

aêaú > ayað (Ar.; Kr.; DS)

aêırú > ayruh (Gm.; DS)

ağurşau > ağırşað (Ar.; Sv.; DS)

>ağışað (Gm.; DS)

au > ah (Ezc.; Ml.; Sv.; Nğ.; Yz.; DS)

arú > arð (To.; Kr.; Mş.; Bt.; Kr.; Vn.; Ur.; DS)

> arıð (Gm.; Ar.; Kr. ve köyleri; Sv.; Yz.; Ky.; Nş.; DS)

> aruh (To.; Gm.; Kr.; Sv.; DS)

artú >artıð (To.; Kr.; Yz.; DS)

>artuh (Gm.; DS)

>atuð (Gm.; DS)

aruú > arıð (Gm.; Ar.; Kr. ve köyleri; Sv.; Yz.; Ky.; Nş.; DS)

> aruh (To.; Gm.; Kr.; Sv.; DS)

aşau >aşşað (Kr.; DS)

aşlıú > aşlıð (Gm.; Ml.; Ur.; DS)

aşuú >aşuð (To.; Vn.; El.; DS)

>aşşıð (Ezm.; DS)
 >aşşıð (Vn.; DS)
 azuú > azzıð (Sv.; DS)
 > azuð (Gm.; Sv.; DS)
 > azıh, azıð (Kr.; Ezm.; Sv.; Yz.; Kn.; DS)
 bağırdaú > bağırtah (Sn.; DS)
 balçıú > balçıð (Sv.; DS)
 balıú > balıð (Sv.; Kr.; DS)
 başmaú > başmað (Kr.; DS)
 baúanaú > baðanað (Ml.; Sv.; DS)
 bitrik > bıtırað (Sv.; DS)
 > pıtırað (Dz.; Ml.; Ng.; DS)
 boú > poð (Kr.; DS)
 bük > büð (Ada.; Ezm.; DS)
 buúaú > buðað (Ar.; Ezm.; Kr.; DS)
 > buhah (To.; Ar.; DS)
 > puðað (Kr.; DS)
 burçaú > burçað (To.; DS)
 çaúmaú > çaðmað (daşı) (Gm.; DS)
 çalpaú > çapað (Sv.; DS)
 çanaú > çanað (Ml.; Sv.; DS)
 çaruú > çaruð (Gm.; DS)
 çelpek > çapað (Sv.; DS)
 çıbrıú > çıbıð (To.; Ky.; İç.; DS)
 çınâraú > cingırað (Tr.; Gaz.; Sv.; İç.; DS)
 çouú > coh (Brd.; Ank.; Ant.; Ay.; DS)
 çomaú > çomah (Sv.; Sn.; Yz.; DS)
 çörek > çöreð (Kr.; DS)

çulrú > culluð (Sv.; Krş.; DS)
 çulú > cııð (To.; Gm.; Kr. ve ilçeleri; Ezc.; Ml.; Gaz.; Ky.; Sv.; Krş.; DS)
 > çılð (Gm.; DS)
 elig-lik > ellið (Kerkük; DS)
 englik > allūð (*Ardahan- Kr.; DS)
 eşik > eşið (Kr.; DS)
 etmek > etmeð (Kr.; DS)
 ıwrırú > ivrið (*Ahıska- Kr.; DS)
 irük > yırıð (Sk.; Sn.; Sm.; Sv.; Ml.; Dy.; Gaz.; Nğ. ; DS)
 úabaú > gabah (Kr.; DS)
 úadraú > goyað (Gm.; Sv.; DS)
 > kayað (Tr.; DS)
 úaú > gað (Ama.; To.; Gr.; Gm.; Kr.; Ezc.; Tn.; El.; Ml.; Sv.; DS)
 > hah (Sv.; Ky.; Nğ.; DS)
 > kah (Ist.; Ama.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; El.; Ml.; Yz.; Ky.; Nş.; DS)
 úançırú > gancıð (Dz.; Ml.; Sv.; DS)
 úapaú > gapah (Sv.; DS)
 > kabað (Vn.; DS)
 úaramuú > karamuð (Sv.; DS)
 úasuú > gazuð (To.; DS)
 úaşıırú > gaşuðluð (Gm.; DS)
 úatrú > gatrıð (Gm.; Kr.; DS)
 > gatuð (Gm.; DS)
 > katıð (Ar.; DS)
 úawırú > gavıð (Kr.; DS)
 úaznàuuú > gazuð (To.; DS)
 úazuú > gazuð (To.; DS)
 keklik > keðlið (Kr.; DS)

úirú > gırò (Kr.; DS)
 kiçik > kiççih (Kr.; DS)
 úoltú > goltuò (Sm.; Kr.; DS)
 úorúluú > goròuluò (El.; DS)
 úosiú > kozoò (Bt.; DS)
 úurǵaú > guraòlıò (Kr.; DS)
 úuruà- luú > guruluò (Gm.; El.; DS)
 úuruàsaú > gursaò (Ml.; Yz.; Sv.; DS)
 úuşluú > guşluò (El.; DS)
 monçuú > muncuò (Bayburt- Kr.; Vn.; DS)
 oú > oh (*Ağın- El. ; *İğdir- Kr. ; DS)
 pamuú > pambuò (Vn.; DS)
 > panbıò (Kr.; DS)
 sıruú > sırh (Kr.; Ar.; Sv.; DS)
 suvıú > cıvıò (Kr. ve ilçeleri; Ml.; DS)
 > çıvıh (Ist.; DS)
 > civih (Sn.; DS)
 talaú > dalah, dalaò (Ama.; Kr.; Ml.; Sv.; Ky.; Ng.; DS)
 tarǵaú > darah, daraò (Kr.; İç.; DS)
 tayaú > dayaò (Vn.; Gm.; Ar.; Kr. ve köyleri; Sv.; DS)
 tek > teò (Kr.; DS)
 tepik > tepiò (Kr.; DS)
 tıǵraú > dıvraò (Sv.; DS)
 tırnâaú > dınnaò (İç.; DS)
 > dırnaò (Kr.; DS)
 tilek > dileò (Kr.; DS)
 toú > doò (Yz.; DS)
 toúımaú > toðmaò (Sv.; Yz.; DS)

toprú > topuð (Nğ.; DS)

> toppuh (Kr.; DS)

topraú > torpað (İç.; DS)

tulúuú > tuluð (Gm.; Kr.; Vn.; El.; İç.; DS)

turuú > tırıð (Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Nğ.; DS)

tuzau > duzah (El.; DS)

tüwek > dübeh (Dz.; DS)

uşıau > üşıað (Karakoyunlu- Kr. ; DS)

yanâşıau > yanşıað (Kr.; DS)

> yanşıað, yanşak (Isp.; Brd.; *Düzce- Bo.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Bil.; Kü.; Kc.; Ks.; Çkr.; Sm.; Ar.; Hat.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ. ilçe ve köyleri; Tk.; DS)

yaruu > yaruð (Ml.; DS)

yıraú > irað (Ar.; Bayburt- Kr.; DS)

> yırah, yırak (Rz.; El.; Mr.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Krş.; Ky.; Ada.; DS)

> irað (*İğdır- Kr.; Sv.; DS)

> irað (Ar.; Bayburt- Kr.; DS)

youú > yoð (Kr.; Ml.; DS)

yul-yolaú > yol yolað, yol yolak (Gm.; Hat.; DS)

yolaú > yolað, yolak (Af.; Isp.; Brd.; Mn.; Hat. ve çevresi; Dz.; İz.; Ba.; Brs.; Kü.; Es.; Bo.; Çr.; * Bayburt- Gm.; Ezc.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat. ilçe ve köyleri; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada. ilçe ve köyleri; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

yonaú > yunað (Af. köyleri.; Brs.; Ba. ve çevresi; Kü.; Es.; Kc.; Bo.; Çkr.; Çr. ilçe ve köyleri; Sn.; Sm. ilçe ve köyleri.; Ama.; Ank.; Ky.; Nğ. ve çevresi; To.; Hat.; Sv.; Nğ.; Mr.; Kn.; Ada. ve çevresi; İç.; Ant.; DS)

yürek(g) > üreð (*İğdır- Kr.; DS)

yüzük > üzüð (Kr.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin K# > ð# sızıcılışmasını geçirenlerinin yanı sıra sızıcılışmayıp DLT'deki şeklini muhafaza edenler de mevcuttur:

au : ak (Isp.; Nğ.; Kn.; Sv.; Sm.; Ml.; DS)

aruú : aruk (Brs.; Zn.; Ks.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr.; Tr. köyleri; Rz.; Sv.; Ant.; DS)

artuu : artuk (Bo.; Sn.; Ama.; Tr.; Gr.; Rz.; El.; DS)

aşau : aşak (Ba.; Mr.; DS)

aşlıu : aşlık (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Ay.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; İst.; Çkr.; Kr.; Sm.; Ama. köyleri; Or.; Gr.; Gm. köyleri; Ar.; Ezc.; Ezm.; Kr.; El.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Nğ. ve köyleri; Kn.; Ada.; Ant.; Ed.; DS)

aşu : aşuk (Sv.; El.; DS)

ayaú : ayak (Af.; Kn.; Ist.; To.; Sv.; DS)

azuú : azuk (Sn.; Tr. ve çevresi; Ar.; Sv.; DS)

bağırdaú : bağırdağ (Isp.; İz.; Çkr.; Gm.; Ank.; Kn.; DS)

baúanaú : bakanak (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ba.; Af.; Çkl.; Çkr.; Ama. ve çevresi; Kc.; Bo.; Gaz.; Brs.; Kü.; Es.; Or.; Mr.; Es.; Ml.; Hat.; Ank.; Krş.; Ky.; Kn.; Ada.; Krk.; DS)

balıú : balık (kapaması) (Isp.; Ist.; Zn.; Rz.; DS)

başmaú : başmak (İz.; Çkl.; Ks.; Kr.; To.; Sv.; Tr.; Kr.; Ezm.; Vn.; Sv.; Ank.; Ky.; DS)

bıúın : bıkın (Brs.; Ama.; Sm.; Gaz.; Hat.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)

buúaú : bukak (Kerkük; DS)

bük : bük (Ba.; Or.; Yz.; Krş.; İz.; Bil.; Bo.; Tr.; El.; Kn.; Ant.; Ay.; Kü.; Es.; Kc.; Ist.; Ks.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Gr.; Gm.; Ezm.; Ezc.; Dy.; Ml.; Ur.; Kn.; Mr.; Gaz.; Sv.; Ank.; Ada.; İç.; Mğ.; Hat.; DS)

çaúmaú : çakmak (Ba.; Ama.; DS)

çanaú : çanak (Mn.; Es.; Brd.; Çkr.; Ank.; Zn.; Krş.; Ba.; Ks.; Sv.; İç.; Af.; Rz.; Mr.; Kerkük; DS)

çaruú : çaruk (Rz.; DS)

çıbrıú : çıbık (Isp.; Ay.; Kü.; Es.; *Düzce- Bo.; Sm.; Ama.; To.; Gm.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

çomaú : çomak (Mr.; Krk.; Ay.; DS)

eşik : eşik (*İğdır- Kr.; Vn.; Mş.; DS)

etmek : etmek (*Düzce- Bo.; Ar.; Ank.; DS)

keklik : keklik (alası) (İç.; DS)

ou : ok (İz.; Kn.; Ant. ; Krş. ; Mğ. ; Çkl.; Tr. ; Sv. ; Yz. ; Sn.; Sm.; To. ilçe ve köyleri; Ank.; Ky. ; DS)

K / > ğ /

aúru > ağır (Brd.; Ks.; Or.; Gm.; Ar.; Mr.; Sv.; İç.; Nğ.; Kü.; Es.; Ama.; DS)

bukri > büğrü (Kn.; Ada.; DS)

bügri > büğrü (Kn.; Ada.; DS)

ekdü > eğdi (Or.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Isp.; Ay., Bo.; Çr.; Ar.; Ezm.; Ml.; Hat.; Kn.; Ada.; Mğ.; Çkr.; DS)

eksük > eğsik (Çr.; DS)

> iğsik (Krk.; DS)

ekşig > eęđi (Gaz.; DS)

> ięđi (Krk.; DS)

ökmeğ > öğmeğ (*Ayaş- Ank. ; DS)

öküm > üğüm (Avanos- Nş. ; DS)

saúrúu > sakıręa (Çkl.; Hat.; Ant.; DS)

toúlu > doğlu (Mğ.; DS)

> toğli (Ar.; DS)

> toğli (Tr.; DS)

> toğlu (Kr.; DS)

toúış > doğuş (Rz.; DS)

yanàú > yanęi (Çr.; DS)

yüksek > yüğsek (Nğ.; DS)

> yüğsük (Kc.; Ks.; DS)

> yuğsük (Nğ.; DS)

DLT'deki kimi sözcüklerin K/>ę/ sızıcılaşmasını geçirenlerinin yanı sıra sızıcılaşmayıp DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur:

úulu : kılık (Isp.; Ay.; İz.; Çr.; Ama.; To.; Md.; Haz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

V K V > V ğ V

aúur > ağur (Gm.; Vn.; DS)

baúa > bağa (Isp.; Bil.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Bo.; DS)

> bağ (Brd.; Ant.; Mğ.; DS)

baúanaú > bağanak (Sm.; Gaz.; DS)

búke > büğe (Dz.; DS)

úaúuręan > kağurga (Ama.; DS)

úaraúan > garağan (Af.; DS)

> karağan (İç.; Isp.; DS)

kökürçkün > göğərçin (Vn.; Kerkük; DS)

öküz > öğüz (To.; Kn. ; DS)

> oğüz (*Akçakoca- Bo. ; DS)

tikim > tığım (Kn.; DS)

> tiği (Gaz.; Mr.; Ada.; DS)

yabaú > yapağı (Af.; Dz.; Ar.; Kr.; Sv.; DS)

K # > ğ #

aêaú > ayağ (Bt.; DS)

aú > ağ (Isp.; Dz.; Kü.; Es.; Kc.; Zn.; Ama.; To.; Or.; Gm.; Ar.; Kr. köyleri; Bt.; Dy.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz. ve köyleri; Ank.; Ky. ve köyleri; Ng. köy ve aşiretleri; Ada.; İç.; Ant.; Ml.; Uş.; Kerkük; DS)

arıú > arığ (Sv.; DS)

artú > artuğ (Ar.; Kerkük; DS)

aruú > arığ (Kr.; DS)

aşaú > aşığ (Bil.; DS)

> aşığa (Sm.; DS)

> aşığağ (Kr.; DS)

boú > boğ (Kr.; DS)

börk > bürgü (Ba.; Ank.; Kn.; DS)

buúaú > buhağ (Ar.; Ezm.; Vn.; DS)

çanaú > çanağ (Ur.; DS)

çocuú > çoğ (Ama.; DS)

çulú > culuğ (Ezm.; DS)

erik > eriğ (Ks.; Or.; DS)

etek > eteğ (Mğ.; DS)

> itoğ (Or.; DS)

úabırçaú > kavırçağ (Kerkük; DS)

úaú > kağ (Ks.; Ar.; DS)

> hağ (Ba.; DS)

> kağ (Ks.; Ar.; DS)

úançrú > kancuğ (Kerkük; DS)

úatrú > katığ (Ezc.; DS)

úılırú > kılığ (Kerkük; DS)

úorúluú > korðılığ (Kerkük; DS)

kök > göğ (Isp.; Ks.; Or.; Tn.; Nğ.; Mğ.; DS)
> goğ (Sv.; İç.; DS)

monçuú > munciğ (Kerkük; DS)

oçaú > ocağ (Kerkük; DS)

oglaú > oğlağ (Kerkük; DS)

pamuú > panbığ (Kr.; DS)

tamaú > damağ (Bt.; DS)

targaú > darağ (Ur.; DS)

tılaú > dilağ (Dz.; DS)

tuluúú > tuluğ (Brd.; Çkl.; Ezm.; Ezc.; DS)

yıraú > irağ (Ar.; Kr.; DS)

yık > iğ (İç.; Dz.; İz.; Çkl.; Zn.; Ant. ;Isp.; Ay.; Çkr.; To.; Ml.; Sv.; Tr. ve ilçesi; Or.; Rz.; Bt.; Çr.; Ks.; Ama.; Ar.; Nğ., Kn.; Ky. ; Ada.; Mğ. ; Hat. ; DS)

yük > yuğ (Sv.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerde k#>ğ# sızıcılaşmasının görülmesinin yanı sıra sızıcılaşmayıp DT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur:

ök : ök (Ks. ; DS)

V p V > V f V

kepek > kefen (Mr. ve çevresi; DS)

köpük > köfük (Tr.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin V p V > V f V sızıcılaşmasını geçirmesinin yanı sıra sızıcılaşmayıp DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur:

kepek : kepek (Ama.; To.; DS)

p # > v #

çıp > cıv (Yz.; Çkr. ve çevresi; Ama.; DS)

úap > hav (Ezc.; DS)

> kav (Ay.; Bo.; Gr.; Nğ.; Ada.; DS)

tap > dav (Kerkük; DS)

tüp > div (Kr.; DS)

2.19. Patlayıcılışma

f / > p/

tülfir > tülür (Ada.; DS)

h > # k

hata > kada (*Çeşme, *Bergama- İz.; Ba.; Brs.; Galata *Gelibolu- Çkl.; Tr.; Güneyce-Rz.; Haşhaşı- Ezc.; Kesme *Divriği- Sv.; Nğ.; Mğ.; *Uzunköprü- Ed.; Hamitabat, Kırıkköy * Lüleburgaz- Krk.; Ist.; Uluşiran *Şiran- Gm.; Cemele- Krş.; Ant.; Tapanköy- Sm.; DS)

> kade (*Mut- İç.; *Çorlu- Tk.; Bayat* Aziziye- Af.; Dudaş *Söğüt- Bil.; Zn.; DS)

ş : # ç

şap şap : çap çap (*Düzce- Bo.; DS)

şebeng : çebek (Af.; Isp.; Brd.; Sm.; Ama.; Ant.; DS)

şebük : çebik (Mr.; DS)

: çepik (Kr.; Ank.; DS)

: çevük (*Düzce- Bo.; Gm.; Mr.; DS)

: çevk (Mr.; DS)

şuglu : çuklu (Rz.; DS)

şü : çü (To.; Gm.; Mğ.; DS)

: ço (Or.; Tr.; Gm.; Rz. ve köyleri; Ar.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; DS)

: çö (Ezm.; Ky.; DS)

ş / > ç /

yaðşı > yahçı (*İğdır- Kr.; DS)

> yaðçi (*İğdır- Kr.; DS)

yarşı > yarçı (Ba.; DS)

ş # > ç #

aêriş > ayraç (Ks.; DS)

> ayrıç (Mn.; Brs.; Ks.; Kr.; Sv.; DS)

arış > eriç (İz.; DS)

çepiş > çebiç (Mr.; İz.; Çr.; Ml.; Ada.; Sm.; Gr.; Gm.; Ar.; Mğ.; Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Sk.; Ist.; Zn.; To.; Or.; Tr.; Gm.; Rz.; Kr.; Ezm.; Ezc.; El.; Adı.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Kıbrıs; DS)

> cebiç (Isp.; Tr.; Ada.; Ant.; DS)

> çepiç (Dz.; Ba.; Ezm.; El.; Tk.;Brd.; İz.; Brs.; Kü.; Es.; Ist.; Ks.; Sm.; Ar.; Md.; Tn.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; Ada.; Ant.; Krk.; DS)

> çemiç (To.; Kn.; DS)

egiş > egiç (El.; DS)

> eğiç (İz.; Ky.; DS)

> egüç (Tr.; DS)

úadaş > kadaç (Sm.; DS)

> kaç (Mğ.; DS)

úoğuş > kokoç (Vn.; DS)

> goç (Ezc.; Bt.; DS)

liš > lüç (Niğzivan *Yusufeli- Ar.; DS)

taş > taç (Bo.; DS)

ülüş > ülüç (Harmandalı- Es. ; DS)

yarmaş > yarmaç (To.; Gr; Tk.; DS)

DLT'deki bazı kelimeler ş#>ç# patlayıcılışmasını geçirenlerin yanı sıra patlayıcılışmadan DLT'deki şekillerini de muhafaza ederi mevcuttur:

ülüş : ülüç (İz.; Ama.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Kn.; Ada. ; DS)

v > # b

va > ba, bā (*Emirdağ, * Bolvadin köyleri- Af.; Bunak *Tefenni- Brd.; *Susurluk- Ba.; Mavrangel- Gm.; Kr. köyleri; Bt.; Afşar aşireti köyleri *Pınarbaşı- Ky.; *Mucur- Krş.; Fertek – Nğ.; Çavuşçu* Iğın- Kn.; Tk. köyleri; DS)

> bī (*Mucur- Krş.; DS)

> bî (Alamut *Bozdoğan- Ay.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı- Hat.; DS)

> bo (Eziler * Buldan- Dz.; Alamut *Bozdoğan- Ay.; Gemerek* Şarkışla- Sv.; *Yerköy, -Yz.; Çalış *Haymana- Ank.; *İncesu- Ky.; Kurthasanlı *Kadınhanı- Kn.; *Milas- Mğ.; DS)

2.20. Geçişme

d / > y /

úadır > kayır (Nğ.; Isp.; DS)

úadraú > gayak (Ank.; DS)

> goyak (Af.; Isp.; Ay.; Or.; Ml.; Yz.; Ky.; Kn.; İç.; DS)

> goyað (Gm.; Sv.; DS)

> kayað (Tr.; DS)

> koyak (Af.; Isp.; Brd.; Tr.; Sm.; Çkr.;Ml.; Gm.; Gaz.; Mn.; Mr.; Hat.; Krş.; Ant.; İz.; Kü.; Es.; Kc.; Ist.; Or.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; Dz.; Mğ.; DS)

> kayak (Isp.; İz.; Yz.; Ky.; Kn.; Ada.; DS)

> kayrak (Isp.; Dz.; Kü.; Es.; Sv.; Ay.; İz.; Mn.; Sm.; Ank.; Kn.; Mğ.; Brd.; Ba.; Çkr.; Bil.; Kc.; Ist.; Zn.; Or.; Hat.; İç.; Ed.; Krk.; Ur.; Ada.; Ant.; Mğ.; Tk.; DS)

> kıyrak (İç.; DS)

úudruú > guyluk (Sm.; DS)

úudruú > kuyruk (Ks.; DS)

úuduà > guyu (Sm.; Or.; Kr.; DS)

yadaà > yaya (Ar.; Ank.; DS)

ê / > y /

aêğır > aykır (Ba.; DS)

> aygır (Nğ.; DS)

> ayğır (Hat.; Gm.; Kr.; Bt.;DS)

> aygur (Ank.; DS)

aêrı > ayrı (Mn.; Krk.; DS)

aêrú > ayruh (Gm.; DS)

aêrım > ayırım (Isp.; Gm.; Kr. ve köyleri; Nğ.; Sv.; Ky.; DS)

> ayırdım (Kn.; Nğ.; DS)

aêriş > ayrıç (Mn.; Brs.; Ks.; Kr.; Sv.; DS)

> ayrık (Sv.; DS)

> ayrıç (Ks.; DS)

> ayrılım (Nğ.; DS)

baêram > bayram (aşı) (Ba.; Isp.; İz.; Ks.; Gm.; Mğ.; DS)

> bayram (yemeği) (Çkr.; Kn.; DS)

> béyram (aşı) (Kerkük; DS)

eêgü > eyi (Sv.; DS)

> eyyi (Gaz.; Hat.; DS)

eêlig > eyelük (Ar.; DS)

> eyliyh (*İğdır- Ks.; DS)

úaêgu > gayğu (Gm.; DS)

> gayı (Nğ.; DS)

> gaygı (Dz.; Ay.; To.; Ank.; DS)

seêrek > seyrek (seten) (Isp.; DS)

sîêrim > sıyrıntı (Isp.; Dz.; Ay.; Mn.; Tr.; Nğ.; Mğ.; DS)

> sıyrık (Mğ.; DS)

> sıyırđım (Ay.; Mğ.; Ba.; Mn.; Nğ.; DS)

uêu > uyòu (Ml. ; DS)

> üykü (Dz.; Kn. ; DS)

V ê V > V y V

aêaú > ayaò (Ar.; Kr.; DS)

> ayağ (Bt.; DS)

> ayak (Af.; Kn.; İst.; To.; Sv.; Tr.; Mr.; Ezc.; DS)

aêaú-ıhà > ayaklı (Dz.; Kü.; Bil.; Çkl.; Or.; Gr.; Tr.; Kn.; Ant.; İz.; Mn.; Ks.; Tr.; Nğ.; Mğ.; DS)

> ayaklık (Dz.; Mğ.; DS)

aêıg > ayık (Isp.; Dz. köyleri; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Es.; Bo.; To.; Gr.; Kr.; Ezc.; Vn.; Ur.; Mr.; Es.; Bo.; Çkr.; Sm.; To.; Or.; Tr.; Gm. ve köyleri; Rz. ve çevresi; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Dy.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Krk. ve çevresi; DS)

> ayuò (Sn.; Ar.; DS)

> ayuk (Zn.; Ks.; DS)

bîêrú > bıyyık (Hat.; Gaz.; Ada.; DS)

> buyık (Bo.; DS)

> buyuk (Kc.; Manastır, Yugoslavya; DS)

boêuâ > boyak (Gr.; Ar.; Nğ.; DS.)

> boyadò (Kr.; DS)

çaêan > çayan (Or.; Sv.; Ank.; Kn.; Ant.; Mğ.; To.; Yz.; Isp.; Brd.; Dz.; Gr.; Gm.; Mr.; Ky.; Nğ.; İç.; Çr.; Ar.; El.; Ml.; Yz.; DS)

> çıyan (Ar.; DS)

> ciyan (Ar.; DS)

úaêaâ > gayaò (Nğ.; DS)

> kayaò (Tr.; DS)

> kayak (Isp.; İz.; Yz.; Ky.; Brs.; Çr.; Mr.; Kn.; Ada.; DS)

> koyak (Mn.; Krş.;Brd.; Tr.; Gm.; Gaz.; Ank.; Af.; Isp.; Dz.; Sm.; Çkr.; Ml.; Mğ.; İz.; Kü.; Es.; Kc.; Ist.; Or.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; DS)

úaêıú > kayak (Kü.; Es.; Ant.; DS)

úaêın > gayın (Af.; DS)

> kayın (Ezc.; DS)

úaêınâ > kayın (Sm.; DS)

úaêıış > gayıış (Sm.; Or.; Brd.; DS)

> gayıış (To.; DS)

kedük > keyik (Krş.; Kn.; DS)

úiêîâ > gıyı (Ks.; DS)

> kıyı (Ama.; Ezc.; DS)

kiêiz > kiyiz (Brs.; DS)

suêuí > suyuk (Isp.; DS)

ê # > y #

úaê > kay (İz.; Es.; Or.; Kn.; Çkl.; DS)

ê # > d #

öê > öd (Ba.; DS)

V ê V > V d V

aêáu > adak (To.; DS)

köêeç > gödeç (Dz.; DS)

suêúú > suduk (Ed.; DS)

V ê V > V ğ V

çaêan > çağana (Tr.; Rz.; DS)

> çağna (Tr.; DS)

V ê V > V v V

aêut > avıt, avut (Brd.; DS)

> avırt (Dz.; Kü.; Es.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

> avud (Ay.; DS)

> avuk (İz.; Ks.; DS)

> avut (Dz.; Vn.; DS)

çoêın > çüven (Es.; DS)

köêeç > göveç (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Kü.; Es.; Çkr.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

küêegü > göveği (İz.; DS)

> güvegi (El.; DS)

ê / > z /

eêgü > ezgü (Ama.; DS)

ê # > z #

öê > öz (Af.; Gaz.; Bil.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Sn.; Ama.; Dy.; Ml.; Mr.; Mr.; Ant. ; Brd.; Dz.; Ks.; Çr.; To.; Mr.; Or.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Kn.; İç. ; Mğ.; Ed. ; Nğ. ; Hat.; Ada.; Ant. ; DS)

yüê > yüz (Krş.; Ar.; DS)

G / > v /

ağlaú > avlak (Brs.; DS)

agrıà > avruk (Kn.; DS)

> avruv (To.; DS)

ağruú > avruk (Ank.; DS)

eşgek > evşek (Zn.; DS)

úarğış > karvuş (Tr.; Gr.; DS)

tıgráú > divrak (Dz.; Çr.; Ama.; Ml.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Ed.; DS)

> divrek (Ama.; Gr.; DS)

> dıvrað (Sv.; DS)

tüngür > dövür (Bo.; DS)

ügre > urva (İz.; Ba.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr. ve köyleri; Vn.; Ur.; Gaz.; Hat. ; DS)

> uvra (Or.; El.; Ml.; Sv.; Ky. ; DS)

yügrük > yuvruk (Tr.; DS)

> yüvrük (Dz.; Zn.; DS)

V G V > V v V

ağıl > avıl (Kc.; DS)

> avla (Gr.; Sv.; Ank.; DS)

ağır > avur (To.; Or.; DS)

ağız > avuzluk (Or.; DS)

> avız (Ay.; Bo.; DS)

ağı > avu (Dz.; Ba.; Bo.; İst.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr. ve köyleri; Gm.; Rz.; Ar.; Sv.; Yz.; Ank.; İç.; Ant.; DS)

> avı (Ay.; Ank.; Mğ.; DS)

ağuj > avız (Ank.; DS)

> avur (To.; DS)

bağırdaı > bavıdak (Ay.; DS)

> bavırdak (Zn.; DS)

boğuz > buvaz (Bo.; DS)

boğaz > buvaz (Bo.; DS)

buıağı > bukavu (Kn.; DS)

> puhav (Kerkük; DS)

buzayı > bızav (Bt.; Vn.; Kerkük; DS)

> bizav (Vn.; DS)

> bizov (Kr.; DS)

> buzavu (Kn.; DS)

> buzov (To.; Kn.; DS)

çağır > çavır (Kn.; DS)

> çavur (Nğ.; Kn.; DS)

çığır > çavır (Kn.; DS)

> çavur (Nğ.; Kn.; DS)

çigit > civit (Tr.; Sv.; DS)

> çivitli (İç.; DS)

> çivit (Nğ.; Çr.; To.; Or. ve köyleri; Gr.; Tr.; Rz.; Ezm.; DS)

çögen > çöven (Gaz.; DS)

úađun > gavun (Sm.; DS)

> gavın (Bo.; DS)

> havun (To.; DS)

úađut > gavut (Dz.; Ks.; Isp.; Çr.; Gm.; Ezm.; Ezc.; El.; Sv.; Ada.; To.; DS)

> gavıt (Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Sv. ve çevresi.; DS)

> goyut (Kr.; DS)

> kavut (Af.; Isp.; Dz.; Brd.; Kü.; Bo.; Ks.; İz.; Ist.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gm.; Gr.; Ar.; Tr.; Çkr.; Ky.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Ağ.; Dy.; Tn.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ada.; Ant.; Kerkük; DS)

> kavıt (Af.; Nğ.; Es.; DS)

> kavat (Gm.; DS)

kelegü > gelevü (Or.; DS)

úrađu > gıravu (Bo.; Sv.; DS)

> gıravı (Sv.; İz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Bo.; Ist.; Sm.; Ky.; Ed.; Krk.; Tk.; Af.; Or.; DS)

> kıravu (Or.; DS)

> kırav (Vn.; DS)

úađuş > kovuş (Ks.; DS)

közegü > kösev (To.; Ar.; Vn.; DS)

> kösevi (Af.; Ezm.; Bt.; Dy.; El.; Ml.; Sv.; DS)

> kösevü (Brd.; El.; DS)

> kösövi (Gm.; DS)

> kösövü (Gm.; Ezc.; Ml.; DS)

> kösüvü (Sv.; DS)

oğul > ovul (Ama. ; DS)

ögey > öve (*Palu- El.; DS)
ögüt > övüt (Sn.; Ank.; DS)
sigil > sivil (Ay.; Sm.; DS)
soğan > sovan (Bo.; Sm.; Ank.; DS)
soĝuú- luú > sovukluk (Kc.; Or.; Çkr.; Mr.; Hat.; DS)
sögüt > sövüt (Bo.; Zn.; DS)
taĝar > davarcıò (Kr.; DS)
 > davarcık (To.; DS)
 > tavar (To.; Ml.; DS)
tüge > tüve (Nĝ.; To.; DS)
 > düva (Mr.; DS)
 > döve (Rz.; DS)
temregü > demravi (Ar.; DS)
 > demrevi (Kr.; DS)
 > demuravi (Ar.; DS)
yaĝuú > yavuk (Sm.; Dz.; Gr.; Ar.; Kr.; Rz.; Sv.; DS)
yoĝun > yovun (Sv.; DS)
yuĝaú > yuvak (Ank.; Nş.; DS)

G # > v #

aĝ > av (İç.; DS)
aĝrıà > avruv (To.; DS)
böĝ > böve (Kr.; Mĝ.; DS)
 > büve (Ay.; Ed.; Tk.; Krk.; DS)
 > büvü (Ky.; DS)

taà > dav (Bo.; Sm.; Zn.; Or.; DS)

G / > y /

budĝay > bryday (Bo.; DS)
 > buyda (Mr.; DS)
 > buyday (Bo.; Or.; DS)

- > buyde (Mğ.; DS)
- > buydey (Dz.; DS)
- > buydiy (İç.; DS)
- > büydey (Zn.; DS)
- çıgrı > çyırık (Ar.; Ezc.; El.; DS)
- > çyırò (Gm.; Sv.; DS)
- eêgü > eyyi (Gaz.; Hat.; DS)
- egri > eyri (Bayburt- Kr.; DS)
- sengek > sinyek (Mğ.; DS)
- tıgráú > dıyrak (Kü.; Ada.; DS)
- yügrük > yüyruk (Af.; Isp.; Bayburt- Kr.; DS)
- V G V > V y V**
- buzágu > buzoy (Ama.; Kr.; DS)
- çigit > ciyirt (Ezm.; DS)
- > çiyit (İz.; Sk.; Brs.; Sn.; Or.; Zn.; Ar.; Kr.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)
- > çiyt (Sm.; DS)
- egin > eĝen (İz.; DS)
- > éyin (Dz.; Ks.; Sn., To.; Or.; *İğdır ve köyleri- Kr.; Ank.; Ist.; DS)
- > eyin (Ks.; Çkr.; Or.; Gm.; DS)
- egiş > eyeş (Gr.; DS)
- > eyiş (Es.; To.; Or. ve köyleri; Bayburt- Kr.; Ml.; Sv.; Nş.; Ezc.; Ada.; DS)
- tegin > deyin (Kr.; DS)
- teging > deyin, déyin (Mn.; Dy.; El.; Ml.; Ank.; DS)
- > tayin (İç.; DS)
- > teyin (Isp.; Brd.; Çkl.; Kü.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Ar.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)
- > tiyin (Kn.; DS)
- tegirmen > deyirman (Bo.; DS)
- > deyman (Bo.; DS)

> deymen (Kc.; Bo.; Zn.; Ks.; Or.; DS)

tegül > deyel (Nğ.; DS)

temregü > termeyi (Bo.; Ama.; DS)

tüge > düye (Isp.; Brd.; Dz.; Kr.; Ezc.; Gaz.; Kn.; DS)

> tüye (Af.; Kn.; DS)

G # > y #

beg > bey (Mr.; DS)

> boy (Ar.; DS)

> böy (Isp.; Brd.; Kü.; Es.; Çr.; Gaz.; Mr.; Ank.; Nş.; Nğ.; Ky.; Kn.; İç.; DS)

> böyü (Kü.; Mr.; Ky.; Krş.; Nğ.; Ad.; İç.; Mğ.; DS)

> büye (Brd.; DS)

> büyü (Af.; İz.; Kc.; Ky.; DS)

daà > dey (Zn.; To.; Or.; Gr.; Ar.; Nğ.; DS)

yég > yey (Ba.; *Düzce- Bo.; Çkr.; DS)

w / > ğ /

tawışğan > doğşan (Nğ.; DS)

w / > y /

tawışğan > doyšan (Kr.; DS)

V w V > V y V

çawuş > çoyuş (Bayburt- Kr.; DS)

úawurmaç > goyurga (Kr.; DS)

> goyurga (Kr.; DS)

> goyurma (Kr.; DS)

úowı > koyuk (Es.; DS)

w # > y #

ew > üy (To.; Kn.; Tk.; El.; DS)

> öy (Kr.; Ur.; DS)

saw > say (Dz.; Ant.; DS)

2.21. Erime

b / > Ø

oba > ua (*Afşin- Mr. ; DS)

ç # > Ø

anaç > anâ (Af.; Uş.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Zn.; Ks.; Çkr.; Sm.; To.; Or. ve köyleri; Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezc.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

> anē, ane (Af.; Dz.; Kc.; DS)

> anî (Ay.; Ba. ve çevresi; Brs.; Kü.; Ks.; DS)

> ani, anî (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Bil.; Kc.; Bo.; Çkr.; Mğ.; DS)

> anna, annâ (Isp.; Dz.; Es.; Kn.; DS)

> ano, anî (To.; Ezc.; El.; Ml.; Sv.; DS)

> anÿ (Bt.; Kn.; DS)

kömeç > gömme (Dz.; Es.; Çr.; Or.; Tr.; Ml.; Ank.; Nğ.; İç.; Ant.; Krk.; Tk.; DS)

úurç > kur (Gaz.; DS)

yükünç > yükün (Ky.; DS)

ê / > Ø

seêrek > serek (Dz.; DS)

sîêrim > sırım (Bo.; DS)

d / > Ø

adğúú > Ağın (Nğ.; DS)

eêgü > igi (To.; DS)

f / > Ø

öfke > öke (Ay.; Gaz.; Hat.; DS)

yufúa > yuha, yuða (Çr.; Ar.; Bayburt- Kr.; Dy.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; El.; Ml.; Nğ.; Sv. ve çevresi; DS)

> yuka (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Kü.; Bo.; Çr.; Sn.; Sm.; Gm.; Ezc.; Ağ.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank. ilçe ve köyleri; Yz.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ky.; İç.; Mğ. ve çevresi; Ant.; DS)

> yuga (Ank.; DS)

f # > Ø

suf > su (Mn.; Nğ.; Sm.; Isp.; Ama.; Mğ.; Kn.; DS)

G / > Ø

ágrîâ > Ārı (Kü.; Mğ.; Ks.; DS)

> Ārık (Dz.; DS)

ágruú > Ārık, arık (Brd.; Dz.; Ant.; Tk.; Ezc.; DS)

arıâ- ırú > arılık (Af.; Bo.; Mr.; DS)

boğra > bora (Kırım göçmenleri; DS)

bügrî > burü (Ant.; Mğ.; DS)

úoğşaú > goşak (Or.; Mğ.; DS)

úuruâ- luú > kuruluk (Gaz.; Mr.; Sv.; Nğ.; DS)

> guruluk (Ks.; Çr.; Gm.; El.; DS)

> guruluð (Gm.; El.; DS)

oglaú > olak (Rz.; Ank. ; DS)

> ulak (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı- Kn. ; DS)

oğrı > ýrun (Ama.; Yaz.; Ada. ; DS)

sağdıç > sâdıç (Uş.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Ant.; DS)

> sadeç (Mn.; DS)

> sadıç (İz. ve çevresi; DS)

süglîn > sülüm (Mr.; Ky.; Ay.; Mğ.; DS)

tığraú > dırak (Ky.; Nğ.; DS)

> durak (Sv.; DS)

toğraú > dorak (Af.; Çr.; Sm.; DS)

> durak (Zn.; DS)

tegül > deel (Nğ.; DS)

ügre > ýra (Brd.; Dz.; Kü.; Sn.; Sm.; Nğ. ; DS)

yağmur > yāmır (*Düzce- Bo.; Gaz.; İç.; DS)

> yāmır (Kc.; DS)

yağru > yarı (Ank.; DS)

yazıâçı > yazıcı (Sk.; Çr.; Tr.; Nş.; Kn.; İç.; Sv.; DS)

yigde > îde (Gaz.; Ank.; DS)

yigne > ine (Mğ.; DS)

yügrük > yürük (Isp.; Gr.; Nş.; Bil.; Hat.; Mn.; Kü.; Krş.; Tr.; Ml.; Gaz.; Sv.; Sm.; Ama.; Ank.; Nğ.; Ky.; İç.; Krk.; DS)

> yürük (Krş.; DS)

G # > Ø

aêau-lîà > ayaklı (Dz.; Kü.; Bil.; Çkl.; Or.; Gr.; Tr.; Kn.; Ant.; İz.; Mn.; Ks.; Tr.; Nğ.; Mğ.; DS)

agrià > agrı (Ağ.; DS)

> Ğrı (Kü.; Mğ.; Ks.; DS)

> ağrı (Ks.; Mğ.; Bo.; Zn.; Ks.; Sn.; Ank.; Çr.; Sv.; Yz.; DS)

arià > arı (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Bo.; Çr.; Sn.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Sr.; Ur.; Gaz.; Mr.; Ml.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

artià > ardı (Sm.; Or.; Nğ.; DS)

asià > assı (Ama.; Ist.; DS)

> ası (Ank.; DS)

ayià > ayyo (Brd.; DS)

> ayu (Ba.; DS)

azià- lîà > azulu (Ml.; DS)

azuú- luà > azıklı (İz.; Mn.; DS)

azià > azı (Isp.; Af.; Brd.; Dz.; Çkl.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Ank.; Ky.; Nğ.; DS)

> azu (Or.; TTAS)

bağ > bĀ (Gr.; Sm.; Ank.; Nğ.; İç.; DS)

batsià > batı (Kn.; DS)

belgü- lüg > bēlgili (Kn.; DS)

> bellu (To.; DS)

> bellü (Or.; DS)

bilig > bili (Ba.; DS)

bitig > biti (Isp.; Ay.; İz.; Zn.; Ist.; Çr.; Çkl.;Çkr.; Bil.; To.; Ank.; Af.; Ky.; DS)

boà > pu (Zn.; DS)

bög > bö, bö... (Gm. ve köyleri; Gaz.; Mr.; DS)

- > büü (Tn.; DS)
- çoà > ça (Ist.; Çr.; Ama.; DS)
- > çaa (Ist.; Mr.; Sv.; DS)
- > çoa (Ant.; DS)
- daà > da, dâ, daa (Brd.; Dz.; Çr.; Yz.; Ant.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Or. ve köyleri; Ağ.; Mğ.; Gaz.; Ank.; Nğ.; Sm.; DS)
- daà ol > daal (Mğ. köyleri; Krş.; DS)
- > deal (Ada.; DS)
- ekşig > eşgi (Bayburt- Kr.; Ezc.; Yz.; Ank.; Nğ.; DS)
- > eşği (Gaz.; DS)
- > eşki (Ar.; Bt.; Tn.; Ur.; Gaz.; Hat., Sv.; Nğ., Kn., İç.; DS)
- > iğşi (Krk.; DS)
- > eğşi (Ama.; Gr.; Nğ.; İç.; Isp.; DS)
- > eyşi (Isp.; Bo.; DS)
- > eşi (Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ks.; DS)
- > ekşi (Nğ.; Ank.; Af.; Isp.; Brd.; DS)
- ılıà > ılı (Af. ; Isp.; Kn.; İç.; DS)
- > ılı (Isp.; Brd.; Mn. ve çevresi; To.; *Karaman-Kn.; İç.; Ant.; Kıbrıs; DS)
- ig-lig > iğili (İz. ; DS)
- > iğlı (Ba. ; DS)
- > iğli (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; İç.; Ant.; Mğ. ; DS)
- isig > isi (Çkl.; Brs.; Bil.; Ank.; Nğ.; Ed. ; DS)
- > issi (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Bil.; Es.; Ezm.; Ağ.; Vn.; Ml.; Nğ.; Bt.; Kn.; Ant. ; DS)
- > ısı (Ks. ; DS)
- úamuà > hamı (Kr.; DS)
- úanià > gamı (Isp.; DS)
- úapuà > gabı (Ks.; Sm.; To.; Kr.; Gaz.; DS)
- > kabı (Bo.; DS)
- > kapı (Yz.; DS)

- > gapu (Kr.; DS)
- úatîà > katı (Af.; DS)
- úayır- lîà > gayılı (Nğ.; DS)
- kelegü > kelei (Sv.; DS)
- úîêîà > gıyı (Ks.; DS)
- > kıyı (Ama.; Ezc.; DS)
- úıǵ > gı (Çr.; Sv.; Ank.; DS)
- úısıà > kısı (Kü.; DS)
- úış- laà > kışla (Brs.; Kü.; Kc.; Ks.; Çr.; Sn. ve köyleri; Sm. ve köyleri; Ada.; Ama.; Tr.; Hat.; Krk.; DS)
- úırǵaǵ > kıra (Ada.; DS)
- úoà > ku (Ank.; DS)
- úorîà > goru (Isp.; To.; Ezc.; Vn.; DS)
- úoyuà > guyu (Sm.; Or.; Kr.; DS)
- köprüà > körpü (Kr.; DS)
- > körpi (Vn.; DS)
- körk- lüà > görklü (Gm.; DS)
- úuduà > guyu (Sm.; Or.; Kr.; DS)
- úut-luà > gutlu (Bo.; DS)
- úuruà > kuru (Ada.; To.; DS)
- > guru Kr.; Sm.; DS)
- otaà > oda (Brd.; Md.; Kn.; Ada. ; DS)
- pusuà-luà > pusulu (*Düzce- Bo.; DS)
- pusuà > pusu (*Düzce- Bo.; DS)
- püsüg > pusu (*Düzce- Bo.; DS)
- sarıà > sara (Gün.- Bat. And.; TTAS)
- > saru (Dy.; TTAS)
- > sari (Uşhum Köyü, Yusufeli- Ar.; TTAS)
- sarsıà > sası (Mr.; Kü.; DS)

- > sãsı (Es.; DS)
- sasıà > sassı (Vn.; DS)
- > sası (Isp.; Dz.; Brd.; Mr.; İz.; Mn.; Kc.; Es.; Ama.; Ank.; Nğ.; Ant.; DS)
- > susu (Es.; DS)
- sarıà > sara (Gün.- Bat. And.; TTAS)
- > sari (Uşhum Köyü, Yusufeli- Ar.; TTAS)
- > saru (Dy.; TTAS)
- sarıà > satı (Es.; Isp.; DS)
- sıgzià > sızı (El.; Ank.; DS)
- sır-lià > sırlı (Nğ.; DS)
- sırtià > zırta (Ezc.; DS)
- > zırlı (Ant.; DS)
- soruà > soru sival (Nğ.; DS)
- taà > dâ, daa (Bo.; Ank.; Nğ.; DS)
- tapuà > tapı (Es.; İç.; DS)
- tarıà > darı (Af.; Uş.; Brd.; Dz.; İz.; Ay.; Isp.; Ba. ve çevresi; To.; Or.; Gr.; Tr.; Gaz.; Sv.; İç.; Mğ.; Kıbrıs; DS)
- tartıà > dartı (Ky.; DS)
- > tartı (İst.; Rz.; DS)
- taşau- lıà > daşşaklı (Nğ.; DS)
- > taşaklı (Md.; DS)
- tatıà- lıà > datlı (Nğ.; Dz.; İz.; İç.; Es.; Sm. ve ilçeleri; Kr.; El.; Gaz.; Hat.; Nğ.; Ad.; DS)
- > tatlı (Dz.; DS)
- temregü > temrei (Isp.; Ant.; DS)
- tirig > diri (Ar.; DS)
- tizig > dissi (Mğ.; DS)
- > dizi (Dz.; Çkr.; Sm. ve çevresi; Kü.; Tr.; Mğ.; DS)
- töşek- lig > döşekli (Çkl.; Or.; İç.; DS)

tutuà > dutu (Isp.; Çkl.; Es.; Gaz.; Ank.; Ama.; Mr.; Sv.; Ky.; Es.; Bo.; Çkr.; Çr.; Krş.; Ml.; Nş.; Nğ.; Ant.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

> tutu (Isp.; Dz.; Mn.; Ant.; Çkr.; Ama.; Ank.; Nş.; Nğ.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Kü.; Sk.; To.; Ur.; Mş.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Tk.; DS)

tüp- lüg > dipli (Ezc.; Nğ.; DS)

ulaà > ula (Bo. ; DS)

yaà(ı)r- lıà > yağırılı (Isp.; Mn. ve çevresi; Tn.; Ks.; Dz.; Ay.; Ar. ve çevresi; Ezc.; DS)

yaúıà > yağı (*İğdır- Kr.; DS)

> yaka (Isp.; DS)

> yakı (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn. ve çevresi; Kü.; Ba.; Brs.; Sk.; *Bartın-Zn.; Ks.; Tr.; Gaz.; Hat.; Sv.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

> yaku (Ks.; DS)

yalıà > yalı (Ama.; Hat.; Yz.; DS)

yaà > yā (Dz.; Ank.; Nğ.; DS)

yaà- lıà > yağlı (Çr.; Sm.; Tr.; Ar.; Ama.; Hat.; DS)

yaúıà > yaka (Isp.; DS)

yamaà > yama (Isp.DS)

yatıg > yatı (Es.; Yz.; DS)

yaylaà > yazla (Isp.; Ba.; Ant.; DS)

yenig > yēni (Brd.; Dz.; Ay.; Ky.; Kü.; Ank.; İç.; DS)

yigde > ìde (Gaz.; Ank.; DS)

yuwuà > yuvu (Kc.; *Düzce- Bo.; İst.; Zn.; DS)

h / > Ø

aòsaú > Àsak,asak (Mn.; Brs.; Es.; Çr.; Mr.; Ank.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

aòşam > aşam, Àşam, ÀşÀm (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Kü.; Bil.; Es.; Bo.; Zn.; Mr.; Yz.; Ank.; DS)

k / > Ø

aruú-luú > Àrılı (Brd.; DS)

boúa > boa (Bo.; DS)

bekmes > bepez (Çr.; DS)

bukri > burü (Ant.; Mğ.; DS)

büktir > pütür (Af.; Brd.; Dz.; Çr.; Sn.; Sm.; Or.; İç.; DS)

eksük > ēsik (Dz.; El.; Gaz.; Mğ.; DS)

> eesik (Ks.; DS)

> esük (Or.; DS)

> eesik (Ks.; DS)

> isik (Kn.; Krk.; DS)

ekşig > eşi (Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ks.; DS)

úayǵrú > gayòı (Gm.; DS)

> gaykı (Or.; DS)

> kaykı (Sv.; DS)

yüksek > yūsek (*Düzce- Bo.; Ank.; DS)

> yūsük (Çr.; Ank.; DS)

k # > Ø

aşau > aša (Isp.; Ay.; Sm.; DS)

> aşşa (Isp.; Dz.; Ba.; Tr.; Gaz.; DS)

> aşşâ (Sm.; DS)

bulǵau > bulka (Ed.; DS)

etek > ita (Çr.; To.; Mr.; Sv.; Yz.; Krş.; Ky.; Ada.; DS)

> ite (Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Es.; Gaz.; Ank.; İç.; Mğ.; DS)

> iti (Mn.; DS)

éwek > eve (Ist.; DS)

úamǵau > gamǵa (Çr.; Gm.; Sv.; DS)

> gamga (Uş.; Af.; Çkr.; Ama.; To.; Or.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

> gamka (Ama.; DS)

úırnaú > gırna (Ank.; Ks.; Çkr.; DS)

> kırna (Çkr.; DS)

úıltırú > kıltı (Ur.; DS)

kiçik > kici (Dy.; DS)

> kiçi (İz.; Brs.; Tr.; Ank.; DS)

- > kici (Dy.; DS)
- kölük > kolo (Vn.; DS)
- kök > goo (Nğ.; DS)
- > gö (Dz.; Or.; DS)
- kölük > kolo (Vn.; DS)
- merdek > mede (İz.; DS)
- orunçau > urunca (İç. ; DS)
- örümçek > örümce (* Lüleburgaz- Krk. ;DS)
- örtük > örtü (Rz. ; DS)
- örümçek > örümce (* Lüleburgaz- Krk.; DS)
- sasıú > sAsı (Ank.; DS)
- sewük > sevi (Uş.; Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Es.; Kn.; Ant.; DS)
- sırmaú > sırma (Rz.; Tr.; DS)
- süçik > süci (Çkl.; DS)
- > sici (To.; Kn.; DS)
- > sücü (İz.; DS)
- töşek- lik < döşekli (Çkl.; Or.; İç.; DS) (< töşeglig)
- yatuú > yatı (İst.; DS)
- DLT'deki bazı kelimelerin k # > Ø eriyen şekillerinin yanı sıra erimeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:
- örtük : örtük (Ar. ; Tn. ; DS)
- örük : örük (Af., Dz.; Mn.; Es.; Kc.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Vn.; Ml.; Ur.; Sv.; Ky. ; DS)
- I / > Ø**
- balçıú > baçak (Brd.; DS)
- çalpaú > çapað (Sv.; DS)
- > çapak (Mn.; Çr.; Gm.; Ar.; Ist.; Ama.; Ks.; Kn.; Sv.; İç.; DS)
- çelpek > çapak (Mn.; Çr.; Gm.; Ar.; Sv.; İç.; DS)
- > çapað (Sv.; DS)
- > cibek (Sv.; DS)

> cibik (Ml.; Sv.; DS)

> şıbik (El.; DS)

> şıbek (Ama.; Or.; DS)

> şıbik (Sv.; İç.; DS)

çulbuş > cubuş (Tr.; DS)

ilk > îk (Rz.; TTAS)

DLT'deki bazı kelimelerin l / > Ø erimesini geçirmesinin yanı sıra erimeyip DLT'deki eşklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

ilk : ilk (Uşhum Köyü, Yusufeli- Ar.; TTAS)

l# > Ø

sökel > sökü (Ks.; DS)

ol > u (Sm.; *Ünye- Or. ; DS)

m / > Ø

çömçe > çuçe (Ur.; DS)

> çoça (İç.; DS)

m # > Ø

boğım > boğu (İç.; DS)

tikim > tıkı (Kn.; Ant.; DS)

> tiği (Gaz.; Mr.; Ada.; DS)

> tiki (Sm.; DS)

> dıkı (Kn.; İç.; Ant.; DS)

> dike (Es.; Nş.; DS)

> diki (Zn.; Sn.; Sm.; Es.; Ks.; Çr.; Nğ.; Ama.; Ky.; Kn.; Ank.; Nğ.; Ada.; İç.; DS)

> dıkkı (İç.; DS)

yalım > yalı (İsp.; Ant.; DS)

n / > Ø

bilinçek > bilişik (Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Nğ.; Kn.; İç.; Ed.; Krk.; DS)

úarındaş > gardeşlik (Dz.; DS)

> gardaşlık (Dz.; DS)

> kadaş (To.; Sv.; DS)

> kada (İz.; Ist.; Gm.; Ezc.; Ba.; Brs.; Rz.; Mğ.; Çkl.; Tr.; Rz.; Ezc.; Sv.; Sm.; Nğ.; Ed.; Krş.; Ant.; Krk.; DS)

kenç > geç (Bo.; İç.; DS)

kenzi > gezi (Sm.; Ml.; Nğ.; Kn.; DS)

ötkünç > ödgüç (*Çeşme- İz. ; DS)

> ötgüç (Ba. ve çevresi; DS)

n # > Ø

esin > esi (Uş.; DS)

büken > böke (Nğ.; DS)

úulun > kuli (Af.; Ba.; Bil.; Kc.; Krk.; DS)

> kulu (Brs.; DS)

örtmen > örtme (Isp.; Es.; Çkr.; Ama.; To.; *Düzce- Bo.; Or.; Tr.; Ar.; Vn.; El.; Ezc.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Tn. ; Krş.; Nğ.; Yz. köyleri; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; To. ; Kn.; Ada.; İç. ; DS)

taban > tapa (Ar.; DS)

sıgun > sığı (Tr.; DS)

yalın > yalī (Or.; DS)

ng / > Ø

anà > aa (Uş.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Kü.; Es.; İst.; Gr.; Tr.; Gm.; Rz.; Nğ.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

úanàdaş > gada (Tr.; Ba.; Ist.; Gr.; Gm.; Kr.; Ezc.; Vn.; Sv.; Ed.; Tk.; DS)

> gade (Af.; Sv; İç.; DS)

> gadaş (Sv.; To.; DS)

> kadaş (To.; Sv.; DS)

> kada (İz.; Ba.; Çkl.; Tr.; Rz.; Ezc.; Sv.; Nğ.; Ed.; Krk.; DS)

könglek > kölek (Af.; To.; DS)

teging > tiği (Çr.; DS)

> tiği (Çr.; DS)

tunàra > tura (Brs.; Nğ.; DS)

yadınà > yatı (Yz.; DS)

yalnàus > yālız (İç.; DS)

yanâşaú > yâşak (Mğ. köyleri; DS)

p / > Ø

úapçaú > kaçak (Isp.; DS)

süprük > sürük (Kn.; DS)

r / > Ø

ağurşaú > ağışaò (Gm.; DS)

armut > amut (Brd. ve köyleri; Dz.; Ay.; İz.; Mğ.; DS)

> Æmit (Brd.; DS)

> Æmut, amut (Dz.; DS)

artuú > atuò (Gm.; DS)

bağırdaú > bavıdak (Ay.; DS)

> bağıtlak (Ky.; DS)

bir > bi (Af.; Brd.; Dz.; Ba.; Bo.; Kc.; Zn.; Ama.; Rz.; Vn.; Yz.; Nğ.; DS)

çekürge > cegige (Brd.; DS)

úarındaş > gardeşlik (Dz.; DS)

> gardaşlık (Dz.; DS)

> kadaş (To.; Sv.; DS)

> kada (İz.; Ist.; Gm.; Ezc.; Ba.; Brs.; Rz.; Mğ.; Çkl.; Tr.; Rz.; Ezc.; Sv.; Sm.; Nğ.; Ed.; Krş.; Ant.; Krk.; DS)

úars > has (Ar.; DS)

úayır- lıâ > gayılı (Nğ.; DS)

keler > kelâ (Dz.; Ay.; İz.; DS)

úırú > kık (Nğ.; DS)

körpe > küpe (Kn.; DS)

úurğu > gugu (Brs.; DS)

úurman > kuman (Bo.; Ist.; Brs.; Kn.; Ant.; Tk.; Kırım; DS)

> koman (Kc.; Ist.; DS)

úurşaà > kuşak (Isp.; Ay.; İz.; Brs.; Es.; Kc.; Ama.; Tr.; Rz.; Hat.; Krş.; Nğ.; Mğ.; Ant.; Krk.; DS)

merdek > medek (Ezm.; Kü.; Sm.; Çr.; To.; Tr.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Ml.; Ky.; Vn.; Gm.; Sv.; DS)

> madak (Ezc.; Bt.; DS)

> madek (Vn.; Ezc.; DS)

> mede (İz.; DS)

> medik (Ezc.; DS)

> metek (Kü.; DS)

örk > ök (Ky.; Nğ.; DS)

ört > öt (Brs.; Sk.; Tr.; Mğ.; DS)

samursaú > samsak (Mn.; Bo.; Or.; Mğ.; DS)

sarnıç > sanıç (Brs.; Kü.; DS)

sarsıâ > sası (Mr.; Kü.; DS)

> sâsı (Es.; DS)

tarmaz > tamas (Çr.; Tr.; Ar.; Kr.; Ezm.; Sv.; Ezc.; DS)

> tamaz (Kr.; DS)

> tomas (Ml.; DS)

yartım > yatım (İst.; DS)

yüzerlik > yüzelik (Brd. ve çevresi; Dz. ve çevresi; DS)

> üzellik (Tn.; DS)

r # > Ø

keler > kelâ (Dz.; Ay.; İz.; DS)

tağar > toka (Kc.; Ank.; Krş.; Kn.; DS)

> tağa (Sm.; Gaz.; Mr.; Ada.; DS)

> taha (Ada.; Çr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; DS)

> taha (Ada.; Çr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; DS)

> taga (Gaz.; DS)

> taka (İz.; İst.; Çkl.; Isp.; Ama.; Yz.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ezm.; Dz.; Brs.; Kc.; Ks.; Sn.; Ama.; El.; Ezc.; Ml. ilçe ve köyleri; Ur.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky. ve çevre köyleri; Nğ. ve köyleri; Kn.; Ada.; Mğ.; İç.; DS)

> takka (İç.; DS)

ş # > Ø

buluş > bolu (Kn.; DS)

úadaş > gade (Af.; Sv.; İç.; DS)

> gada (Ba.; Gr.; Tr.; Gm.; Kr.; Ezc.; Vn.; Sv.; Ed.; Ist.; Tk.; DS)

> kada (Ist.; Gm.; Ant.; Krş.; Brs.; İz.; Mğ.; Ba.; Çkl.; Tr.; Rz.; Ezc.; Sv.; Sm.; Nğ.; Ed.; Krk.; DS)

> kade (İç.; Tk.; Af.; Bil.; Zn.; DS)

úarındaş > kada (İz.; Ist.; Gm.; Ezc.; Ba.; Brs.; Rz.; Mğ.; Çkl.; Tr.; Rz.; Ezc.; Sv.; Sm.; Nğ.; Ed.; Krş.; Ant.; Krk.; DS)

sarmaş > sarma (Mş.; Bt.; DS)

sıúış > sığı (Kr.; DS)

ülüş > ülü (Ada.; İç.; ; DS)

v /, w / > Ø

suwlağ > sulað (Vn.; DS)

> sulak (Or.; Sv.; Ada.; Sm.; Hat.; Tr.; İç.; DS)

yuwúa > yuga (Ank.; DS)

> yuha, yuða (Ar.; Gr.; Gm.; Bayburt- Kr.; Dy.; Çr.; Ezm.; Vn.; El.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)

> yuka (Isp.; Brd.; Ay.; Dz.; İz.; Mn.; Çkl.; Kü.; Çr.; Bo.; Çr.; Sn.; Sm.; Gm.; Ezc.; Ağ.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky. ve köyleri; Nş.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ. ve çevresi; Ant.; DS)

> yoka (Çkr.; Ama.; Or.; DS)

y / > Ø

eyle > öle (Ank.; DS)

> üle (Yz.; DS)

y # > Ø

budğay > buğda (Gr.; Kr.; Hat.; Sv.; Ada.; DS)

> bağda (Tr. ve köyleri; DS)

> boğda (Rz.; DS)

> bÿğdi (İç.; DS)

> bÿğdi (İç.; DS)

> buyda (Mr.; DS)

> buyde (Mğ.; DS)

ögey > öve (*Palu- El.; DS)

> öğ̈e (*Kadınhanı- Kn. .; DS)

say > za (Dz.; DS)

2.22. Ünsüz Kaynaşması

nG # : ɲ #

alanà : alaɲ (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Mn.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Bo.; Sk.; İst.; Ks.; Çkr.; Kc.; Bo.; Zn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr. ve köyleri; Tr.; Ar.; Vn.; Gm.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn. ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Krk.; Tk.; Mğ.; Krk.; DS)

anınà : anıɲ (Mn.; DS)

meng : beɲ (Çkl.; Çr.; Yz.; Krş.; Ky. ve çevresi; Nğ.; DS)

sonà : zoɲ (Ank.; DS)

onà : oɲ (İst.; Kn. ; DS)

tanà : daɲ (Gaz.; Mr.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

tering : derıɲ (İç.; DS)

yéng : yeɲ (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Kü.; Es.; Kc.; *Düzce- Bo.; Sk.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To. ilçeleri; Or.; Tr.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

: yiɲ (Ba. ve çevresi; Çkl.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

yunà : yüɲ (Hat.; Ank.; DS)

: yuɲ (*İğdır- Kr.; Nğ.; İç.; DS)

nG / : ɲ /

anàız : aɲız (Isp.; Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz. ve köyleri; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es. ve köyleri; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To. ve köyleri; Or.; Yz.; Ank. ve çevresi; Krş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; Kayalar, Selanik; DS)

anàduz : aɲız (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz. ve köyleri; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es. ve köyleri; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To. ve köyleri; Or.; Yz.; Ank. ve çevresi; Krş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; Kayalar, Selanik; DS)

úanàraú : gaɲruk (Ama.; DS)

: gaɲrık (Isp.; Ay.; Çr.; Ama.; Nğ.; Kn.; DS)

: kaɲruk (Ama.; DS)

úanàlı : gaɲrı (Dz.; DS)

úaranàğu : karaɲı (Dz.; DS)

úonàur : goɲur (Kr.; Kn.; Yz.; Af.; Brd.; Ama.; Nğ.; İç.; Sv.; Ant.; Çr.; Isp.; Ada.; DS)

könàül : göɲül (uğrusu) (Nğ.; DS)

manâa : baġa (Çkr.; Isp.; Dz.; To.; DS)

mınâar : buġar (Isp.; Dz.; *Düzce- Bo.; Ank.; İç.; Yugoslavya; DS)

: biġar (Nğ.; Kn.; İç.; DS)

sanâa : seġe (Isp.; Hat.; Ant.; DS)

sengek : seġeyh (Kr.; DS)

düngür : düñürcü (Isp.; Sm.; Kr.; DS)

tonâuz : doġuz (Isp.; Dz.; Bo.; Ama.; To.; Ank.; Kn.; İç.; DS)

tüngür : düñür (Af.; Bo.; Ist.; To.; Çr.; Sm.; Md.; Ur.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ed.; Krk.; DS)

: düñürcü (Isp.; Sm.; Kr.; DS)

yalnâus : yalaġız (İç.; DS)

: yalıġız (Bo.; Sm.;DS)

yanâi-la : yeġile (Es.; Çr.; Sn.; Hat.; Ky.; Nğ.; İç.; Mğ.; DS)

: yeġile (Nğ.; DS)

yanâúu : yaġşı (Bo.; DS)

yanâşaú : yaġsað (Isp.; Brd.; *Düzce- Bo.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Bil.; Kü.; Kc.; Ks.; Çkr.; Sm.; Ar.; Hat.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ. ilçe ve köyleri; Tk.; DS)

yengi : yeġi (Or.; TTAS)

: yeġi (Gün. Bat. And.; Krş.; TTAS)

DLT'deki bazı kelimelerin ng:/n/ ünsüz kaynaşmasını geçirenlerinin yanı sıra ünsüz kaynaşmasını geçirmeyip DLT'deki şeklini aynen muhafaza edenler de mevcuttur:

anâız : angız (Isp.; Es.; Bo.; To.; DS)

sınġar : sınġar (Krş.; Nş.; DS)

yengi : yeġi (Ks.; Ar.; Kr.; Dy.; Hat.; Kn.; DS)

2.23. Ünsüz Ayrışması

ŋ / > / nG / > g / > ğ /

anâduz > aġız (Isp.; Dz.; Sn.; DS)

anâız > aġız (Isp.; Dz.; Sn.; DS)

erngen > erġen (Çr.; DS)

úanâraú > gaġrık (Isp.; Brd.; Kn.; DS)

úonâur > goġur (Sv.; DS)

könglek > göğnek (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Kc.; Ist.; Ezc.; Ml.; Sv.; Nğ.; Mğ.; DS)

úanâraú > gağrik (Isp.; Brd.; Kn.; DS)

úinâır > kığır (Ks.; DS)

úonâur > goğur (Sv.; DS)

> koğur (Sm.; Ada.; Or.; Sv.; Ada.; Ank.; İç.; DS)

mınâar > buğar (Zn.; DS)

> mağar (Çr.; Mğ.; DS)

> moğar (Isp.; DS)

> muğar (Mğ.; DS)

müngüz > müğüz (Kn.; DS)

sengek > seğek (Çkl.; Çr.; Sn.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

sengil > siğilotu (Isp.; Dz.; Ba.; Ks.; Sm.; Or.; Gr.; Sv.; İç.; Nğ.; DS)

sengir > seğir (Sv.; Ank.; Ky.; Ada.; Krş.; DS)

sınâar > sığar (Kn.; Ama.; To.; DS)

tonâuz > doğuz (Bo.; DS)

tüngür > düğür (Isp.; Zn.; Çkr.; Çr.; Nğ.; Krş.; Kn.; Hat.; Zn. çevresi; To.; Or.; Gr.; Gm.; Mr.; Ky.; Nş.; Ada.; İç.; DS)

yanâşau > yağışak (Ay.; Ant.; Mğ.; DS)

yalnâus > yalğız (Kr.; DS)

> yalağuz (Rz. Köyleri; Kr.; DS)

η # > nG # > g # > ğ #

öng > öğ (*Yusufeli-Ar.; Sv.; Kerkük; DS)

teng > teğ (Ada.; DS)

yunâ > yuğ (Sv.; DS)

η / > / nG / > g /

erngen > ergen (Isp.; Çr.; Gaz.; DS)

> ergem (Ks.)

közngü > gözğü (Af.; Isp.; Ay.; İz.; Brs.; Kü.; Es.; To.; Gr.; Mr.; Ml.; Ur.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Krk.; Tk.; DS)

tüngür > düğür (El.; DS)

yalnâus > yalgız (*İğdır- Kr.; DS)

ŋ # > ng # > g# > k #

şebeng > şebek (Af.; Isp.; Brd.; Sm.; Ama.; Ant.; DS)

teng > dek (Af.; Isp.; Brd.; Bo.; Çr.; Ky.; Or.; Yz.; Kn.; DS)

ŋ / > / nG / > n /

anâız > anız (Isp.; Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz. ve köyleri; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es. ve köyleri; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To. ve köyleri; Or.; Yz.; Ank. ve çevresi; Krş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; Kayalar, Selanik; DS)

anâduz > andız (Isp.; Af.; Dz.; İz.; Çkl.; Bo.; To.; Ank.; Ky.; Kn.; Gaz.; Mr.; Ada.; İç. köyleri; Ant. ; Mğ.; Kıbrıs; DS)

> anduz (Çr.; Ama.; Dy.; DS)

> anız (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz. ve köyleri; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es. ve köyleri; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To. ve köyleri; Or.; Yz.; Ank. ve çevresi; Krş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; Kayalar, Selanik; DS)

englik > enniyh (*İğdır- Kr.; DS)

> enlik (Çr.; Sv.; Bil.; Gaz.; DS)

ingek > ineyh (*İğdır- Kr. ; DS)

úanâraú > ganırık (Ba.; DS)

> kanrık (Ama.; DS)

> genrik (Isp.; Nğ.; DS)

úanâlı > gĀnı (Brd.; Dz.; Ank.; DS)

> gaanlı (Dz.; DS)

> ganlı (Kn.; DS)

úaranâġu > garangi (Dz.; DS)

> garannuk (Or.; DS)

> garannuð (Ml.; DS)

> karankuluġ (Kerkük; DS)

> karanu (To.; DS)

kenges > genez (Bo.; DS)

úonâur > konur (Ist.; Isp.; Ay.; Çr.; Brd.; To.; Nş.; İç.; Ama.; Or.; Gaz.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Ant.; Mğ.; DS)

könglek > gönlek (Sm.; DS)

- > gönnek (Dy.; DS)
- > gönek (Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Ank.; Ky.; Mğ.; DS)
- > könek (Bt.; Gaz.; DS)
- köngül > gönüllü (Ama.; Nğ.; DS)
- közngü > gözğü (Af.; Isp.; Ay.; İz.; Brs.; Kü.; Es.; To.; Gr.; Mr.; Ml.; Ur.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Krk.; Tk.; DS)
- mınàar > munar (İç.; Ant.; Mğ.; DS)
- > bunar (Isp.; Dz.; *Düzce- Bo.; Ank.; İç.; Yugoslavya; DS)
- > bınar (İz.; DS)
- öng-dün > önden (Kc.; Sm. ; DS)
- > öndin (El.; Ml.; Sv. ; DS)
- sengek > sinek (Af.; Isp.; Mn.; Brs.; Bil.; Kc.; Ks.; Mğ.; DS)
- > sinğek (Bil.; DS)
- > senik (Ant.; DS)
- > senek (Af.; Isp. ilçe ve köyleri; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Çkl.; Kü.; Bo.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ama.; To.; Gr.; Gm.; Kr.; Ağ.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)
- > zenek (Brd.; DS)
- sengil > sinilotu (Ank.; DS)
- sengir > senri (Sv.; DS)
- > senir (Çr.; Kn.; Ama.; Gr.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; DS)
- sınàar > sinar (Ay.; Dz.; Ks.; Çr.; Ank.; Çr.; Kc.; To.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; DS)
- sınàuí > sınık (Brs.; Dz.; Ama.; Gr.; Kr.; Ezc.; Vn.; Dy.; Ur.; Gaz.; Mr.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)
- singir > sinir (Af.; DS)
- sonàúur > sungur (Nğ.; DS)
- > songur (Isp.; Çkl.; Ama.; Dy.; DS)
- süngü > sünü (Bil.; Tk.; DS)
- tanàsúú > dansuk (Gm.; DS)
- tengiz > denizkulağı (Kc.; Kü.; DS)
- tırnàaú > dırnak (Brd.; Sm.; Gaz.; Hat.; Nğ.; Kn.; DS)
- > dınnaò (İç.; DS)

> dınnak (Kn.; İç.; DS)

> dırnað (Kr.; DS)

> tırnak (Bo.; Krk.; DS)

tüngür > düñür (Af.; Bo.; İst.; To.; Çr.; Sm.; Md.; Ur.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ed.; Krk.; DS)

yalnâus > yalnız (Bo.; Sm.; DS)

yanâaú > yanaklı (Nğ.; DS)

> yanaklık (Nğ.; DS)

yanâúu > yangı (İsp.; Mn.; İst.; Ky.; Nğ.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> yangu (İz.; DS)

> yanku (Kn.; DS)

yanâşaú > yanşað (Kr.; DS)

> yansak (Çkl.; İz.; DS)

> yanşað (Kr.; DS)

> yanşak (İsp.; Brd.; *Düzce- Bo.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Bil.; Kü.; Kc.; Ks.; Çkr.; Sm.; Ar.; Hat.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ. ilçe ve köyleri; Tk.; DS)

yanâ-la > yenile (Es.; Çr.; Sn.; Hat.; Ky.; Nğ.; İç.; Mğ.; DS)

yengge > yenge (Af.; İsp.; Mn.; Es.; Ama.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Sv. ilçe ve köyleri; Ank.; Tr.; Ky.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

yengi > yeni (Krk.; Bayburt- Kr.; DS)

ñ # > nG # > n #

alanâ > alan (Af.; Uş.; İsp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Mn.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Bo.; Sk.; İst.; Ks.; Çkr.; Kc.; Bo.; Zn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr. ve köyleri; Tr.; Ar.; Vn.; Gm.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn. ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Krk.; Tk.; Mğ.; Krk.; DS)

anâ > en (Es.; Çr.; Gaz.; İç.; DS)

aydınâ > aydın (Ank.; Ar.; Sv.; DS)

danâ > dan (İsp.; İz.; Çkl.; Ama.; Gaz.; DS)

úaêinâ > kayın (Sm.; DS)

úalınâ > galın (Af.; Çr.; Ml.; Gaz.; Sv.; Ky.; Nğ.; DS)

> ðalın (Sv.; DS)

king > gen (Af.; Kü.; Sm.; Ama. ve köyleri; Çr.; To.; Or.; Tr.; Kr.; Bt.; Ur.; Gaz.; Sv.; İç.; DS)

meng > ben (Çkl.; Çr.; Yz.; Krş.; Ky. ve çevresi; Nğ.; DS)

ming > min (Kr.; DS)

munà > bun (Yz.; DS)

otunà > otun (*Reşadiye- To.; DS)

sanà > san (Ama.; İç.; Mğ.; Zn.; Gr.; DS)

sanàa > sene (Isp.; Hat.; Ant.; DS)

şebeng > çepin (Ay.; Çkl.; Brs.; Ba.; Bil.; Es.; Çkr.; Çr.; Ank.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

> cepin (Dz.; Ed.; DS)

> çepen (Brs.; Rz.; Ank.; DS)

tanà > tan (Isp.; Ks.; Çr.; Ank.; DS)

> dan (Isp.; İz.; Dz.; Çkl.; Ama.; Gaz.; DS)

teging > değın (Mn.; DS)

> teğın (Sm.; Ama.; Nğ.; Ant.; DS)

> tiğın (Çr.; DS)

> tin (Sm.; DS)

> tiği (Çr.; DS)

> tiğın (Çr.; DS)

> tiyin (Kn.; DS)

> deyin, déyin (Mn.; Dy.; El.; Ml.; Ank.; DS)

> deyin, déyin (Mn.; Dy.; El.; Ml.; Ank.; DS)

> tehin (Af.; Isp.; İz.; Ba.; Brs.; Rz.; DS)

> tayın (İç.; DS)

> tein (Brs.; Sm.; Ar.; DS)

> teyin (Isp.; Brd.; Çkl.; Kü.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Ar.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

> tayın (İç.; DS)

teng > ten (Tr.; Gm.; Rz.; Kr.; To.; Ar.; Ezm ve köyleri; Ezc.; Vn.; El.; Sv.; DS)

tering > teren (Kn.; DS)

ting > din (Kü.; DS)

tonà > don (Gr.; Yz.; DS)

yalınâ > yalın (Dz.; Ay.; İz.; Mn. ve çevresi; Çkl.; Es.; Sk.; Çkr.; Ama.; To.; Kr.; Ml.; Hat.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ.; İç. ilçe ve köyleri; DS)

yanâ > yan (Bayburt- Kr.; Çr.; DS)

yéng > yen (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Kü.; Es.; Kc.; *Düzce- Bo.; Sk.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To. ilçeleri; Or.; Tr.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

> yin (Ba. ve çevresi; Çkl.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

yunâ > yun (*İğdır- Kr.; Nğ.; İç.; DS)

ŋ / > nG / > g / > y /

könglek > göynek (Af.; Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Ar.; Ezc.; El.; Mr. ve çevresi; Hat.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Isp.; Bo.; Ks.; Çkr.; Or.; Ank.; Krş.; DS)

öng > öy (Kr. ; DS)

sengek > sinyek (Mğ.; DS)

sengil > siyilyaprağı (Isp.; Brs.; Es.; Sk.; DS)

teging > deyin, déyin (Mn.; Dy.; El.; Ml.; Ank.; DS)

> tayın (İç.; DS)

> teyin (Isp.; Brd.; Çkl.; Kü.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Ar.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

> tiyin (Kn.; DS)

2.24. Damaklılaşma

V b V > V k V

subı > söke (Sv.; DS)

n / > ŋ /

alın > an, aŋ (Sv.; Vn.; İç.; DS)

úonşı > goŋşu (Dz.; Ks.; Nğ.; İç.; DS)

> goŋşu (Dz.; Ks.; Nğ.; İç.; DS)

tan > daŋ (Gaz.; Mr.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

yılan > yılaŋ (Ank.; DS)

V v V > V y V

küvüz > kiyiz (Brs.; DS)

2.25. Dudaklılaşma

V g V > V v V

közegü > kösevi (Af.; Ezm.; Bt.; Dy.; El.; Ml.; Sv.; DS)

> kösövi (Gm.; DS)

V k V > V b V

baúa > bÀbÀ (Ba.; Mğ.; DS)

k # > f #

buúaú > buðof (Kr.; DS)

k # > v #

buúaú > buhav (Ist.; DS)

m : # b

mun : bon (Kr.; DS)

: bun (Yz.; DS)

munda : bunda (Dy.; DS)

munà : bun (Yz.; DS)

: bung (Kü.; Sv.; DS)

murç : burç (Af.; DS)

mük : бүk (Af.; Isp.; Ba.; Kü.; Bil.; Bo.; Çr.; Ar.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

DLT'deki bazı sözcüklerin #m:#b dudaklılaşmasını geçirmelerinin yanı sıra dudaklılaşmayıp DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur:

ma : ma (Isp.; Nğ.; Dz.; DS)

VmV > VbV

temen > teben (İst.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin VmV>VbV dudaklılaşmasını geçirenleri yanı sıra dudaklılaşmayıp DLT'deki şekillerini muhafaza edenleri de mevcuttur:

temen : temen (İst.; DS)

m # > p #

sem > zep (Dz.; Kü.; Bil.; Es.; DS)

n / > m /

bürünçük > bürümceð (Krş.; DS)
> bürümcek (Ama.; Dz.; İz.; Krş.; Uş.; Ba.; Ist.; Nğ.; İç.; Mğ.; DS)

çağmur > cangur (Sv.; DS)

n # > m #

irkin > ırđım (Kn. ; DS)

son > som (Isp.; Brd.; Nş.; DS)

süglin > süglüm (Çkr.; Sv.; Nş.; DS)

> süllüm (Ay.; To.; Gr.; Gaz.; Mr. ilçe ve köyleri; Hat.; Sv.; Ank.; Nğ.; Ada.; İç.; DS)

> sülum (Gaz.; DS)

> sülüm (Mr.; Ky.; Ay.; Mğ.; DS)

V y V > V v V

öyez > övez (Brd.; Dz.; Af.; Kc.; Zn.; Çkr.; Çr., Brs., Bil.; Mğ. ; Ank. ; Sm.; Mn.; Kü.; Gr.; Gaz.; Sv.; Ky.; Ad.a. ; Kn.; Ama.; Or.; Ar.; Ant. ; DS)

> üvez (Dz. ve köyleri; Mn.; Ba.; Kü.; Brs.; Kc.; Sk.; Or.; Es.; Çkr.; Or., Gr.; Gm.; Ur.; El.; Ml. ve ilçeleri; Gaz.; Mr.; Hat.; Zn.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; Sn.; Ar.; Sv.; Nğ.; Ad.; Ant. ; Yz.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç. ; DS)

2.26. Başkalaşma

/l-n / > /l-m /

süglin > sülum (Gaz.; DS)

/tt / > /td /

ottuz > otduz (Zarşat- Kr. ; DS)

2.27. İkizleşme

b / > /bb /

aba > abba (Çkl.; Kc.; Ist.; To.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

b / > /pp /

ebek > eppey (Mş.; DS)

ç / > /cc /

kiçik > güccük (Brd.; Dz.; Ks.; Ank.; Kn.; DS)

ç / > /çç /

kiçik > kiççih (Kr.; DS)

> güççük (Isp.; Dz.; Ay.; Hat.; Nğ.; DS)

G / > /GG/

úagıl > kaggıl (Ezm.; DS)

sağız > saggız (Kr.; DS)

K / > /KK /

aúım > akkın (Mğ.; DS)

aúın > akkın (Dz.; Ant.; Mğ.; DS)

sekiz > sekkiz (Kr.; Hat.; DS)

soúu > sokkı (Ezc.; DS)

> zokku (Ezc.; Ml.; DS)

sökel > sökkem (İç.; DS)

tikim > dıkkı (İç.; DS)

> tıkkım (Kc.; DS)

I / > /II /

çulrú > culluò (Sv.; Krş.; DS)

> culluk (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Brs.; Es.; Ist.; Çr.; Gm.; Ezc.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

> çulluk (Ba.; Ezm.; Mr.; Nğ.; DS)

çulú > cıllık (Isp.; DS)

úalı > galli (Sv.; DS)

kelep > kellem (Ur.; DS)

kölük > güllük (Brs.; DS)

> kollık (Tn.; DS)

tılaú > dıllak (Nğ.; DS)

> dıllık (Kerkük; DS)

yalım > yallım (Ank.; DS)

yoluğ > yolluò (Sm.; Ar.; Mr.; Ml.; Nğ.; Gm.; Hat.; Sv.; Ky.; İç.; DS)

yoluğ > yolluk (Sm.; Ar.; Mr.; Ml.; Nğ.; Gm.; Hat.; Sv.; Ky.; İç.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin I / >II/ ikizleşmesini geçirenlerin yanı sıra ikizleşmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenler de mevcuttur:

yalım : yalım (İz.; Isp.; Ba.; Brs.; Kc.; Sm.; İst.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

m/ > /nn/

amaç > annaç (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Brs.; Kü.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Am.; To.; Gr.; Tr.; Gm.; Dy.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; Ant.; İç. köy ve aşiretleri; Mğ.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin m/ > nn/ ikizleşmesini geçirenlerin yanı sıra ikizleşmeyip DLT'deki şeklini aynen muhafaza edenler de mevcuttur:

amaç : amaç (Uş.; Isp.; Dz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Çr.; Es.; Sk.; Sm.; To.; Gm.; Or.; Ezc.; Sr.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Hat.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; DS)

n / > /nn /

anaç > anna, annâ (Isp.; Dz.; Es.; Kn.; DS)

yonau > yunnak (Sn.; Sm.; Ama.; To.; Sv.; DS)

p / > /pp /

topıu > toppuh (Kr.; DS)

tüpu > deppe (Hat.; DS)

s / > /ss /

asıâ > assı (Ama.; İst.; DS)

isig > issi (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Bil.; Es.; Ezm.; Ağ.; Vn.; Ml.; Nğ.; Bt.; Kn.; Ant. ; DS)

sasıâ > sassı (Vn.; DS)

ş / > /şş /

aşau > aşşa (Isp.; Dz.; Ba.; Tr.; Gaz.; DS)

> aşşâ (Sm.; DS)

> aşşağ (Kr.; DS)

> aşşað (Kr.; DS)

aşuú > aşşık (Ank.; Nğ.; DS)

> aşşıð (Ezm.; DS)

> aşşığ (Ank.; DS)

eşik > eşşik (Ml.; Nğ.; DS)

> işşik (Ank.; Nğ.; DS)

geşür > keşşir (*Antakya- Hat.; DS)

úaşırú > gaşşıklâ (Ank.; DS)

taşau > daşşak (Isp.; Sm.; Tr.; Gaz.; Hat.; İç.; DS)

taşau- lîâ > daşşaklı (Nğ.; DS)

töşek > döşsek (Af.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Çkr.; Çr.; To.; Or. ve köyleri; Kr. köyleri; Ezm.; Mr. ve çevresi; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Nş.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

> doşsek (Uş.; To.; DS)

tuşağı > duşşak (Brd.; Ada.; DS)

> tuşşak (Ada.; DS)

t / > /tt /

tutuâ > tuttuk (İst.; DS)

y / > /yy /

ayıâ > ayyo (Brd.; DS)

z / > /zz /

azuú > azzık (Af.; Isp.; Mn.; Brs.; Es.; Ks.; To. ve çevresi; Or.; Tr.; Rz.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz. ve çevresi; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

> azzıô (Sv.; DS)

2.28. İkileşme

b / > /pb /

ebek > epbeyh (Bayburt, *İğdır- Kr.; DS)

ç / > /çc /

kiçik > guçcuk (Ama.; İç.; DS)

> güccük (El.; İç.; Mğ.; DS)

d / > /tl /

bağırdaú > bartlak (Kn.; DS)

> bagartlak (Mğ.; DS)

> bağartlak (Ky.; Kn.; Ant.; DS)

k # > ğ h #

başmaú > başmağh (Kr.; DS)

çulú > cılğh (Ezc.; DS)

k / > /kl /

aúım > aklam (Çkl.; DS)

aúın > aklan (Hat.; Kn.; DS)

m / > / mb /

pamuú > bambık (Isp.; DS)

> pambık (Gz.; Hat.; Nğ.; Ant.; DS)

/ m / > / nb /

úaramuú > karanbuk (Ezc.; DS)

pamuú > panbıĝ (Kr.; DS)

> panbıð (Kr.; DS)

k # > yh #

bezek > bezeyh (Kr.; DS)

bürünçük > bürünceyð (Kr.; DS)

çörek > çüreyh (*İğdır- Kr.; DS)

çöpik > çöpüyh (Bayburt- Kr.; DS)

ebek > epbeyh (Bayburt, *İğdır- Kr.; DS)

erük > eriyh (*İğdır-Kr.; DS)

ingek > ineyh (*İğdır- Kr. ; DS)

sengek > seņeyh (Kr.; DS)

DLT'deki bazı kelimelerin k# > yh# ikileşmesini geçiren şekilleri olduğu gibi ikileşme olayını geçirmeyip DLT'deki şeklini muhafaza edenleri de mevcuttur:

bezek: bezek (Ba. ve çevresi; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Dy.; Gaz.; Mr.; Sv.; Krş.; Ant.; Tk.; DS)

epmek : epmek (Tr. ve köyleri; DS)

et-lik : etlik (Isp.; Dz.; Es.; Bo.; Zn.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr., Ar.; Kr. ve köyleri; Ezm.; Ezc.; Ml.; Mr.; Sv., Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn., Mğ.; İst.; DS)

V t V > V tl V

botu > potlak (Ky.; Nğ.; İst.; DS)

t # > rt #

aêut > avırt (Dz.; Kü.; Es.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

çapĝut > çapurt (Sv.; DS)

çigit > ciyirt (Ezm.; DS)

söĝüt > söĝürt (Ama.; DS)

çapğut > çapurt (Sv.; DS)

k # > nk #

úapaú > hapank (Sv.; DS)

úapğaú > hapank (Sv.; DS)

t # > nt #

ügit > uğunt (Sm. ; DS)

> uğunt (Sm.; DS)

b /> / pb /

aba > apba (Bo.; DS)

/ b /> / pm /

ebek > epmek (Tr. ve köyleri; DS)

/ b /> / bl /

aba > able (Bil.; DS)

g /> / ğg /

çögen > çöğgen (Kn.; DS)

g # > yh #

eêlig > eyliyh (*İğdir- Ks.; DS)

/ g /> / ğm /

sögük > söğmük (Ks.; DS)

/ d /> / ğd /

aêuú > ağdık (Ba.; Ama.; Çr.; Kn.; Tk.; Af.; İç.; Dz.; Es.; Isp.; Kü.; Mn.; DS)

/ n /> / ng /

úanu > hangi (Dz.; Kr.; Kn.; DS)

l # > lh #

tal > dalh (Gaz.; DS)

ş /> / şs /

aşuú > aşsıò (Vn.; DS)

r /> / rt /

bağırıaú > bağırıtlak (Mr.; DS)

d / > / yt /

sidük > siytik (Kü.; DS)

2.29. Tekleşme

/ bg / > b /

übgük > ibuk (*Daday- Ks.; DS)

/ çg / > c /

buçğaú > bicik (Çr.; Çkr.; DS)

> bucuk (Dz.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Ank.; DS)

> bicek (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; DS)

> becik (Kr.; DS)

> becek (Af.; Isp.; To.; Ky.; Sv.; Yz.; Ank.; DS)

> bıcaak (Kü.; Çr.; Ks.; Ama.; Gr.; Mr.; DS)

> bucaak (Af.; Isp.; Brd.; Ay.; Mğ.; Bil.; Es.; Bo.; Gr.; Ama.; Or.; Gr.; Ağ.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Kn.; İç.; DS)

> bücek (Af.; DS)

sınçğan > zıncan (Ay.; DS)

> zıncan (Ks.; DS)

uçğuú > ucuk (Dz. ; DS)

/ çg / > / ç /

buçğaú > bıçık (Çr.; DS)

> beçek (Isp.; To.; DS)

> bıçık (Ist.; El.; Ml.; DS)

sıçğan > sıçon (Rz.; DS)

> sıçan (El.; TTAS)

sırıçğa > sırça (Çr.; Sv.; Yz.; Ada.; DS)

/ çk / > ç /

kökürçkün > göğërçin (Vn.; Kerkük; DS)

> kögürçün (Kn.; DS)

/ dg / > d /

adǵuú > Ğın (Nğ.; DS)

budǵay > bīda (Bo.; DS)

eêgü > igi (To.; DS)

/ êg / > g /

eêgü > igi (To.; DS)

/ êg / > y /

eêgü > eyi (Sv.; DS)

úaêgu > gayı (Nğ.; DS)

/ dr / > d /

úudruú > guduk (Isp.; DS)

> kuduk (Ba.; Tr.; To.; DS)

/ dr / > r /

seêrek > serek (Dz.; DS)

sîêrim > sırım (Bo.; DS)

/ fk / > g /

yufúa > yuga (Ank.; DS)

/ fk / > h /

yufúa > yuha, yuða (Çr.; Ar.; Bayburt- Kr.; Dy.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; El.; Ml.; Nğ.; Sv. ve çevresi; DS)

/ fk / > k /

öfke > öke (Ay.; Gaz.; Hat.; DS)

yufúa > yuka (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Kü.; Bo.; Çr.; Sn.; Sm.; Gm.; Ezc.; Ağ.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank. ilçe ve köyleri; Yz.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ky.; İç.; Mğ. ve çevresi; Ant.; DS)

/ gç / > ç /

yazıâçı > yazıcı (Sk.; Çr.; Tr.; Nş.; Kn.; İç.; Sv.; DS)

/ gd / > d /

saǵdıç > sadeç (Mn.; DS)

> sâdıç (Uş.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Ant.; DS)

> sadıç (İz. ve çevresi; DS)

yigde > ìde (Gaz.; Ank.; DS)

/ gl / > l /

arıâ- ırú > arılık (Af.; Bo.; Mr.; DS)

úuruâ- luú > kuruluk (Gaz.; Mr.; Sv.; Ng.; DS)

> guruluk (Ks.; Çr.; Gm.; El.; DS)

> guruluð (Gm.; El.; DS)

oglaú > olak (Rz.; Ank. ; DS)

> ulak (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı- Kn.; DS)

sıgziâ > sızı (El.; Ank.; DS)

süglin > sülüm (Mr.; Ky.; Ay.; Mğ.; DS)

/ gm / > m /

yağmur > yāmır (*Düzce- Bo.; Gaz.; İç.; DS)

> yāmır (Kc.; DS)

/ gn / > n /

yigne > ine (Mğ.; DS)

> ine (Mğ.; DS)

/ gr / > g /

ügre > üğē (*Anamur- İç. ; DS)

/ gr / > r /

agrîâ > Àrı (Kü.; Mğ.; Ks.; DS)

> Àrık (Dz.; DS)

agruú > Àrık, arık (Brd.; Dz.; Ant.; Tk.; Ezc.; DS)

oğrı > ýrun (Ama.; Yaz.; Ada. ; DS)

tıgraú > dırak (Ky.; Ng.; DS)

> durak (Sv.; DS)

toğraú > dorak (Af.; Çr.; Sm.; DS)

> durak (Zn.; DS)

ügre > ýra (Brd.; Dz.; Kü.; Sn.; Sm.; Ng. ; DS)

yağru > yarı (Ank.; DS)

yügrük > yöruk (Krş.; DS)

> yürük (Isp.; Gr.; Nş.; Bil.; Hat.; Mn.; Kü.; Krş.; Tr.; Ml.; Gaz.; Sv.; Sm.; Ama.; Ank.; Nğ.; Ky.; İç.; Krk.; DS)

/ gş / > ş /

úoğsaú > goşak (Or.; Mğ.; DS)

/ hs / > s /

aðsaú > Àsak,asak (Mn.; Brs.; Es.; Çr.; Mr.; Ank.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

/ hş / > ş /

aðşam > aşam, Àşam, ÀşÀm (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Kü.; Bil.; Es.; Bo.; Zn.; Mr.; Yz.; Ank.; DS)

/ kk / > k /

ikkiz > ekiz (Isp.; Brd.; Sm.; Ezm.; Gaz.; Sv.; Ky.; İç.; *Bor- Nğ.; DS)

/ kl / > g /

touılı > togu (Kn.; DS)

/ ks / > s /

eksük > ěsik (Dz.; El.; Gaz.; Mğ.; DS)

> esük (Or.; DS)

> eesik (Ks.; DS)

> isik (Kn.; Krk.; DS)

yüksek > yěsek (*Düzce- Bo.; Ank.; DS)

> yüsük (Çr.; Ank.; DS)

/ kş / > ş /

ekşig > eşi (Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ks.; DS)

/ kt / > t /

büktir > pütür (Af.; Brd.; Dz.; Çr.; Sn.; Sm.; Or.; İç.; DS)

/ lb / > b /

çulbuş > cubuş (Tr.; DS)

/ lç / > ç /

balçıú > baçak (Brd.; DS)

/ lg / > l /

bulğaú > bulak (İç.; DS)

bulgama > bulama (İç.; Ant.; DS)

> pulama (Rz.; DS)

yalğan > yalan (Nğ.; DS)

> yalon (Rz.; DS)

/ lk / > l /

tulúuu > tuluk (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Es.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Tr.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Bt.; Tn.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

> tuluğ (Brd.; Çkl.; Ezm.; Ezc.; DS)

> tuluò (Gm.; Kr.; Vn.; El.; İç.; DS)

/ lp / > p /

çalpaú > çapaò (Sv.; DS)

> çapak (Mn.; Çr.; Gm.; Ar.; Ist.; Ama.; Ks.; Kn.; Sv.; İç.; DS)

çelpek > çapak (Mn.; Çr.; Gm.; Ar.; Sv.; İç.; DS)

> çapaò (Sv.; DS)

/ lt / > l /

úiltrú > gılık (Ezc.; DS)

/ mç / > ç /

çömçe > çoça (İç.; DS)

> çuçe (Ur.; DS)

/ mç / > m /

kömçü > gömü (Af.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Es.; Çkr.; Çr.; Ama.; Ml.; Hat.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Or.; Nş.; İç.; Mğ.; Isp.; DS)

> kömü (İz.; Çr.; Mr.; Ada.; Isp.; DS)

/ mg / > m /

çümgen > çimeç (Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

> çümen (Bo.; Zn.; DS)

úumğan > koman (Kc.; Ist.; DS)

> kuman (Bo.; Ist.; Brs.; Kn.; Ant.; Tk.; Kırım; DS)

ümgük > imik (Af.; Uş.; Isp.; Ay.; Dz.; Ba. ve çevresi; Es.; Kc.; Sk.; Bo.; *Bartın-Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ama.; Or.; Sv.; Ank. ilçe ve köyleri; Krş.; Nş.; Çkl.; Kü.; El. ; İz.; Mn.; Bil.; Kn.; Tk. ; Ada.; DS)

> imük (Ba.; *Düzce- Bo.; Ks.; Çr.; Ada. ; DS)

yumğaú > yomak (Sv.; DS)

/ nç / > n /

yükünç > yükün (Ky.; DS)

/ nç / > ş /

bilinçek > bilişik (Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Ng.; Kn.; İç.; Ed.; Krk.; DS)

saúınç > sakış(İst.; DS)

/ nl / > n /

tün- le > düne (İz. ve çevresi; DS)

/ nz / > z /

kenzi > gezi (Sm.; Ml.; Ng.; Kn.; DS)

ñ / > nG / > g / > ğ /

anàduz > ağız (Isp.; Dz.; Sn.; DS)

anàız > ağız (Isp.; Dz.; Sn.; DS)

erngen > erğen (Çr.; DS)

úanàraú > gağrik (Isp.; Brd.; Kn.; DS)

úonàur > goğur (Sv.; DS)

könglek > göğnek (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Kc.; Ist.; Ezc.; Ml.; Sv.; Ng.; Mğ.; DS)

úanàraú > gağrik (Isp.; Brd.; Kn.; DS)

úinàır > kığır (Ks.; DS)

úonàur > goğur (Sv.; DS)

> koğur (Sm.; Ada.; Or.; Sv.; Ada.; Ank.; İç.; DS)

mınàar > moğar (Isp.; DS)

> mağar (Çr.; Mğ.; DS)

mınàar > buğar (Zn.; DS)

> mağar (Çr.; Mğ.; DS)

> moğar (Isp.; DS)

> muğar (Mğ.; DS)

müngüz > müğüz (Kn.; DS)

sengek > seğek (Çkl.; Çr.; Sn.; Ank.; Ng.; Kn.; DS)

sengil > siğilotu (Isp.; Dz.; Ba.; Ks.; Sm.; Or.; Gr.; Sv.; İç.; Ng.; DS)

sengir > seğir (Sv.; Ank.; Ky.; Ada.; Krş.; DS)

sınàar > sığar (Kn.; Ama.; To.;DS)

tonàuz > doğuz (Bo.; DS)

tüngür > düğür (Isp.; Zn.; Çkr.; Çr.; Ng.; Krş.; Kn.; Hat.; Zn. çevresi; To.; Or.; Gr.; Gm.; Mr.; Ky.; Nş.; Ada.; İç.; DS)

yanàşau > yağışak (Ay.; Ant.; Mğ.; DS)

yalnàus > yalğız (Kr.;DS)

> yalağuz (Rz. Köyleri; Kr.; DS)

η # > nG # > g # > ğ #

öng > öğ (*Yusufeli-Ar.; Sv.; Kerkük; DS)

teng > teğ (Ada.; DS)

yunà > yuğ (Sv.; DS)

η / > / nG / > g /

erngen > ergen (Isp.; Çr.; Gaz.; DS)

> ergem (Ks.)

közü > gözü (Af.; Isp.; Ay.; İz.; Brs.; Kü.; Es.; To.; Gr.; Mr.; Ml.; Ur.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Krk.; Tk.; DS)

tüngür > düğür (El.; DS)

yalnàus > yalğız (*İğdır- Kr.; DS)

η / > / nG / > g / > k /

şebeng > şebek (Af.; Isp.; Brd.; Sm.; Ama.; Ant.; DS)

teng > dek (Af.; Isp.; Brd.; Bo.; Çr.; Ky.; Or.; Yz.; Kn.; DS)

η / > / nG / > n /

anàız > anız (Isp.; Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz. ve köyleri; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es. ve köyleri; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To. ve köyleri; Or.; Yz.; Ank. ve çevresi; Krş.; Ng.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; Kayalar, Selanik; DS)

anàduz > andız (Isp.; Af.; Dz.; İz.; Çkl.; Bo.; To.; Ank.; Ky.; Kn.; Gaz.; Mr.; Ada.; İç. köyleri; Ant. ; Mğ.; Kıbrıs; DS)

> anduz (Çr.; Ama.; Dy.; DS)

> anız (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz. ve köyleri; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es. ve köyleri; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To. ve köyleri; Or.; Yz.; Ank. ve çevresi; Krş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; Kayalar, Selanik; DS)

englik > enniyh (*İğdır- Kr.; DS)

> enlik (Çr.; Sv.; Bil.; Gaz.; DS)

ingek > ineyh (*İğdır- Kr. ; DS)

úanàraú > ganırık (Ba.; DS)

> kanrık (Ama.; DS)

> genrik (Isp.; Nğ.; DS)

úanâlı > gÂnı (Brd.; Dz.; Ank.; DS)

> gaanlı (Dz.; DS)

> ganlı (Kn.; DS)

úaranâğu > garangi (Dz.; DS)

> garannuk (Or.; DS)

> garannuò (Ml.; DS)

> karankuluğ (Kerkük; DS)

> karanu (To.; DS)

> garangi (Dz.; DS)

> garannuk (Or.; DS)

> garannuò (Ml.; DS)

kenges > genez (Bo.; DS)

úonàur > konur (Ist.; Isp.; Ay.; Çr.; Brd.; To.; Nş.; İç.; Ama.; Or.; Gaz.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Ant.; Mğ.; DS)

könglek > gönlek (Sm.; DS)

> gönek (Ank.; DS)

> gönnek (Dy.; DS)

> gönek (Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Ank.; Ky.; Mğ.; DS)

> gönlek (Sm.; DS)

> könek (Bt.; Gaz.; DS)

köngül > gönüllü (Ama.; Nğ.; DS)

közngü > gözğü (Af.; Isp.; Ay.; İz.; Brs.; Kü.; Es.; To.; Gr.; Mr.; Ml.; Ur.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Krk.; Tk.; DS)

mınâar > munar (İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> bunar (Isp.; Dz.; *Düzce- Bo.; Ank.; İç.; Yugoslavya; DS)

> bınar (İz.; DS)

öng-dün > önden (Kc.; Sm. ; DS)

> öndin (El.; Ml.; Sv. ; DS)

sengek > sinek (Af.; Isp.; Mn.; Brs.; Bil.; Kc.; Ks.; Mğ.; DS)

> senik (Ant.; DS)

> senek (Af.; Isp. ilçe ve köyleri; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Çkl.; Kü.; Bo.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ama.; To.; Gr.; Gm.; Kr.; Ağ.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

> zenek (Brd.; DS)

> zenek (Brd.; DS)

sengil > sinilotu (Ank.; DS)

sengir > senri (Sv.; DS)

> senir (Çr.; Kn.; Ama.; Gr.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

sınâar > sinar (Ay.; Dz.; Ks.; Çr.; Ank.; Çr.; Kc.; To.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

sınâuú > sınık (Brs.; Dz.; Ama.; Gr.; Kr.; Ezc.; Vn.; Dy.; Ur.; Gaz.; Mr.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

singir > sinir (Af.; DS)

sonâúur > sungur (Nğ.; DS)

> songur (Isp.; Çkl.; Ama.; Dy.; DS)

süngü > sünü (Bil.; Tk.; DS)

tanâsuú > dansuk (Gm.; DS)

tengiz > denizkulağı (Kc.; Kü.; DS)

tırnâaú > dırnak (Brd.; Sm.; Gaz.; Hat.; Nğ.; Kn.; DS)

> dırnað (İç.; DS)

> dırnak (Kn.; İç.; DS)

> dırnað (Kr.; DS)

> tırnak (Bo.; Krk.; DS)

tüngür > dünür (Af.; Bo.; Ist.; To.; Çr.; Sm.; Md.; Ur.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ed.; Krk.; DS)

yalnâus > yalnız (Bo.; Sm.; DS)

yanâaú > yanaklı (Nğ.; DS)

> yanaklık (Nğ.; DS)

yanâúu > yangı (Isp.; Mn.; İst.; Ky.; Nğ.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> yangu (İz.; DS)

> yanku (Kn.; DS)

yanâşau > yanşad (Kr.; DS)

> yansak (Çkl.; İz.; DS)

> yanşad (Kr.; DS)

> yanşak (Isp.; Brd.; *Düzce- Bo.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Bil.; Kü.; Kc.; Ks.; Çkr.; Sm.; Ar.; Hat.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ. ilçe ve köyleri; Tk.; DS)

yanâ-la > yenile (Es.; Çr.; Sn.; Hat.; Ky.; Nğ.; İç.; Mğ.; DS)

yengge > yenge (Af.; Isp.; Mn.; Es.; Ama.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Sv. ilçe ve köyleri; Ank.; Tr.; Ky.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

yengi > yeni (Krk.; Bayburt- Kr.; DS)

ŋ # > nG # > n #

alanâ > alan (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Mn.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Bo.; Sk.; İst.; Ks.; Çkr.; Kc.; Bo.; Zn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr. ve köyleri; Tr.; Ar.; Vn.; Gm.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn. ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Krk.; Tk.; Mğ.; Krk.; DS)

anâ > en (Es.; Çr.; Gaz.; İç.; DS)

aydınâ > aydın (Ank.; Ar.; Sv.; DS)

danâ > dan (Isp.; İz.; Çkl.; Ama.; Gaz.; DS)

úaêinâ > kayın (Sm.; DS)

úalınâ > galın (Af.; Çr.; Ml.; Gaz.; Sv.; Ky.; Nğ.; DS)

> òalın (Sv.; DS)

king > gen (Af.; Kü.; Sm.; Ama. ve köyleri; Çr.; To.; Or.; Tr.; Kr.; Bt.; Ur.; Gaz.; Sv.; İç.; DS)

meng > ben (Çkl.; Çr.; Yz.; Krş.; Ky. ve çevresi; Nğ.; DS)

ming > min (Kr.; DS)

munâ > bun (Yz.; DS)

otunâ > otun (*Reşadiye- To.; DS)

sanâ > san (Ama.; İç.; Mğ.; Zn.; Gr.; DS)

sanâa > sene (Isp.; Hat.; Ant.; DS)

şebeng > çepin (Ay.; Çkl.; Brs.; Ba.; Bil.; Es.; Çkr.; Çr.; Ank.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

> cepin (Dz.; Ed.; DS)

> çepen (Brs.; Rz.; Ank.; DS)

tanâ > tan (Isp.; Ks.; Çr.; Ank.; DS)

> dan (Isp.; İz.; Dz.; Çkl.; Ama.; Gaz.; DS)

teging > değın (Mn.; DS)

> teğın (Sm.; Ama.; Nğ.; Ant.; DS)

> tiğın (Çr.; DS)

> tin (Sm.; DS)

> tiği (Çr.; DS)

> tiğın (Çr.; DS)

> tiyin (Kn.; DS)

> deyin, déyin (Mn.; Dy.; El.; Ml.; Ank.; DS)

> deyin, déyin (Mn.; Dy.; El.; Ml.; Ank.; DS)

> tehin (Af.; Isp.; İz.; Ba.; Brs.; Rz.; DS)

> tayın (İç.; DS)

> tein (Brs.; Sm.; Ar.; DS)

> teyin (Isp.; Brd.; Çkl.; Kü.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Ar.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

> tayın (İç.; DS)

teng > ten (Tr.; Gm.; Rz.; Kr.; To.; Ar.; Ezm ve köyleri; Ezc.; Vn.; El.; Sv.; DS)

tering > teren (Kn.; DS)

ting > din (Kü.; DS)

tonâ > don (Gr.; Yz.; DS)

yalınâ > yalın (Dz.; Ay.; İz.; Mn. ve çevresi; Çkl.; Es.; Sk.; Çkr.; Ama.; To.; Kr.; Ml.; Hat.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ.; İç. ilçe ve köyleri; DS)

yanâ > yan (Bayburt- Kr.; Çr.; DS)

yéng > yen (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Kü.; Es.; Kc.; *Düzce- Bo.; Sk.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To. ilçeleri; Or.; Tr.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

> yin (Ba. ve çevresi; Çkl.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

yunâ > yun (*İğdir- Kr.; Nğ.; İç.; DS)

ŋ / > nG / > g / > y /

könglek > göynek (Af.; Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Ar.; Ezc.; El.; Mr. ve çevresi; Hat.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.;İsp.; Bo.; Ks.; Çkr.; Or.; Ank.; Krş.; DS)

öng > öy (Kr. ; DS)

sengek > sinyek (Mğ.; DS)

sengil > siyilyaprağı (Isp.; Brs.; Es.; Sk.; DS)

teging > deyin, déyin (Mn.; Dy.; El.; Ml.; Ank.; DS)

> tayın (İç.; DS)

> teyin (Isp.; Brd.; Çkl.; Kü.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Ar.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

> tiyin (Kn.; DS)

/ pç / > b /

tapçan > taban (Çkr.; Sm.; Gr.; Tr.; Nğ.; Kıbrıs; DS)

/ pç / > ç /

úapçaú > kaçak (Isp.; DS)

/ pç / > p /

tapçan > tapan (Af.; Kü.; Ba.; Bo.; Sk.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ar.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Bt.; El.; Ml.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Ada.; İç.; Krk.; Tk.; DS)

yapçan > yapan (Mr. köyleri; DS)

/ pg / > b /

çapğut > çabıt (Uş.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Çkl.; Brs.; Es.; Sk.; Çr.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

úapğa > gabı (Ks.; Sm.; To.; Kr.; Gaz.; DS)

> kabı (Bo.; DS)

úapğaú > gabak (Gaz.; DS)

úapğaú > kabað (Vn.; DS)

> kabak (Ay.; Bil.; Mğ.; Isp.; Ant.; DS)

/ pg / > p /

çapğut > capıt (Ank. ve köyleri; DS)

> çapıt (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; *Düzce- Bo.; Çr.; Ama.; Tr.; Tk.; Ar.; Bayburt- Kr.; Ezm.; Ezc.; El.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv. ilçe ve köyleri; Yz.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> çaput (Af.; Dz.; İz.; Ba.; Kü.; *Düzce-Bo.; Ist.; Zn.; Ks.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Tr.; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Md.; Dy.; Tn.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn.; Ada. çevresi; İç.; Mğ.; DS)

> çapurt (Sv.; DS)

úapğa > gapu (Kr.; DS)

úapğaú > gapak (Sm.; Gaz.; DS)

> gapah (Sv.; DS)

> gapoh (Hak.; DS)

> hapak (Ada.; DS)

> hapek (Ml.; Sv.; DS)

/ pk / > p /

yipkil > ipil (Kn.; DS)

> ipil (Kn.; DS)

/ pr / > r /

süprük > sürük (Kn.; DS)

/ rç / > r /

örçük > örük (Isp.; Af.; Mn.; Es.; Brd.; Dz. ilçe ve köyleri; Ay.; Ba.; Çkl.; Kü.; Kc.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Vn.; Ml.; Ur.; Çr.; Ky. ; Am.; To.; Or.; Ml.; Sv.; Ant. ; DS)

/ rd / > t /

merdek > metek (Kü.; DS)

/ rd / > d /

bağırdaú > bavıdak (Ay.; DS)

merdek > medek (Ezm.; Kü.; Sm.; Çr.; To.; Tr.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Ml.; Ky.; Vn.; Gm.; Sv.; DS)

> madak (Ezc.; Bt.; DS)

> madek (Vn.; Ezc.; DS)

> mede (İz.; DS)

> medik (Ezc.; DS)

/ rg / > g /

çekürge > cegige (Brd.; DS)

úurǵu > gugu (Brs.; DS)

/ rg / > r /

barǵan > baranı (Brd.; Dz.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

> baran (Dz.; Brd.; Çkl.; Kr.; Ezc.; El.; Ur.; Tn.; Gaz.; Mr.; Yz.; Hat.; Sv.; Ada.; Hat.; DS)

> baram (Ml.; DS)

> boran (Ml.; DS)

> barana (Isp.; Brd.; Dz.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

> barane (Brd.; DS)

bürge > püre (Kn.; Nğ.; DS)

> büre (Ada.; DS)

úurǵaǵ > gırak (Ama. ve çevresi; Sv.; İç.; DS)

> gıraǵ (İz.; Es.; Ar.; Kr.; DS)

> gırað (Kr.; DS)

> kıraǵ (Ar.; Kr.; Bt.; Ml.; Mr.; Ky.; DS)

> kırak (Af.; Dz.; Ama.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Dy.; Ml.; Gaz.; Hat.; DS)

> kıra (Ada.; DS)

> kırak (Ar.; Vn.; DS)

úarǵıř > garış (Ml.; Sv.; Yz.; DS)

> karış (Çkl.; To.; Tr.; Ml.; Hat.; Sv. ilçe ve köyleri; Yz.; Krş.; Ky.; DS)

úurǵaú > guraðlıð (Kr.; DS)

orǵaú > orek (*Çayeli-Rz. ; DS)

> orak (Sm.; To. ; *Ardahan- Kr.; Gr.; DS)

sergek > serek (Ank.; DS)

tarǵaú > darak (İz.; Brd.; Dz.; Çkr.; Gaz.; Bo.; Hat.; Ank.; Nğ.; Ada.; DS)

> daraǵ (Ur.; DS)

> darah, darað (Kr.; İç.; DS)

> tarak (Brs.; Kc.; Ks.; Tr.; Gaz.; Sn.; Sm.; Kn.; DS)

yörgek > yörek (To.; Ar.; Or.; Gr.; Ezm.; Ml.; Sv.; Ank.; DS)

/ rk / > r /

kewürken > kevren (Çr.; DS)

kümürken > kömüren (Krk.; DS)

térkek > derek (Or.; DS)

/rl / > r /

úayır- lıâ > gayılı (Nğ.; DS)

yüzerlik > üzerik (Vn.; DS)

/rm / > m /

armut > Āmit (Brd.; DS)

> Āmut, amut (Dz.; DS)

> amıt (Brd. ve köyleri; Dz.; Ay.; İz.; Mğ.; DS)

úurman > kuman (Bo.; Ist.; Brs.; Kn.; Ant.; Tk.; Kırım; DS)

> koman (Kc.; Ist.; DS)

tarmaz > tamas (Çr.; Tr.; Ar.; Kr.; Ezm.; Sv.; Ezc.; DS)

> tamaz (Kr.; DS)

> tomas (Ml.; DS)

/rn / > n /

sarnıç > sanıç (Brs.; Kü.; DS)

/rp / > p /

körpe > küpe (Kn.; DS)

/rr / > r /

erre > üre (Bo.; DS)

/rs / > s /

sarsıâ > sĀsı (Es.; DS)

> sası (Mr.; Kü.; DS)

/rş / > ş /

ağurşaú > ağışaò (Gm.; DS)

úurşaâ > kuşak (Isp.; Ay.; İz.; Brs.; Es.; Kc.; Ama.; Tr.; Rz.; Hat.; Krş.; Nğ.; Mğ.; Ant.; Krk.; DS)

/rt / > t /

artuí > atuò (Gm.; DS)

yartım > yatım (İst.; DS)

/ **sg** / > **s** /

esgürük > esrik (Çr.; To.; DS)

> esirik (Brd.; Çkl.; Bo.; Ank.; DS)

> esürük (Ks.; Or.; To.; Ama.; DS)

ûısga > kısa (İç.; DS)

ûısgaç > kıskaç (Kü.; DS)

susğaú > susak (Uş.; Af.; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Es.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Or.; Sn.; Gr.; Hat.; Ed.; Krk.; Ky.; Tk.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Kü.; Bo.; Ks.; Sm.; Ama.; Ezm.; Ml.; Gaz.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

tırsgek > dirsek (Ank.; Gm.; DS)

/ **sr** / > **s** /

esri > esi (Brs.; DS)

/ **ss** / > **s** /

issig > ısı (Ks. ; DS)

> isi (Çkl.; Brs.; Bil.; Ank.; Nğ.; Ed.; DS)

/ **şg** / > **ş** /

tawışgan > davşan (Brd.; Dz.; Es.; El.; Gaz.; Hat.; Nğ.; Ada.; Nğ.; DS)

> davişan (Nğ.; DS)

> davişan (Sm.; DS)

> dovşan (Kr.; DS)

> dovuşan (Sv.; DS)

yapuşğaú > yapışak (Isp.; *Düzce- Bo.; Dz.; Mğ.; DS)

> yapşak (Ay.; İz.; Mn.; Bo.; Çkl.; DS)

/ **şr** / > **ş** /

taş-ra > dışa (Nğ.; DS)

teşrüm > teşi (Isp.; Es.; To.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Bt.; Dy.; El.; Ur.; Sv.; Ky.; Ada.; DS)

/ **tg** / > **t** /

aâartğu > ağartı (Ml.; DS)

> ağaltı (Isp.; Or.; Gr. köyleri; DS)

> ağartu (Ezc.; DS)

> ağartu (Ama.; To.; Or.; Kr.; Tn.; Gm.;DS)

> ağartı (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Ist.; Çr. ve köyleri; Sn.; Sm.; Ama. köyleri; Or.; Gr.; Gm. ilçe ve köyleri; Rz.; Ar.; Kr.; Ezc. ve köyleri; Ezm.; Mş.; El.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky. köyleri; Nğ.; Ada.; Krk.; Çr.; Isp.; Brd.; Ay.; Kc.; Bo.; Zn.; Ks.; To.; Ar.; Kr.; Vn.; El.; Gaz.; Mr.; Nğ. ve köyleri; Kn.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

> ağaltı (Isp.; Or.; Gr. köyleri; DS)

> ağırtı (Çr.; DS)

> Ārtı (Ank.; Nş.; DS)

úatđı > katı (Af.; DS)

tutđun > tutun (Ar.; DS)

yatđau > yatak (Mn.; Çkr.; Nğ.; Zn.; DS)

yumurtđa > imirta (Kerkük; DS)

> yımırta (Brd.; * Düzce- Bo.; Ks.; Nğ.; DS)

/ **tr** / > **t** /

bitrik > bitik (Dz.; DS)

> pitik (Çkr.; DS)

/ **ts** / > **t** /

batsià > batı (Kn.; DS)

/ **wk** / > **g** /

yuwúa > yuga (Ank.; DS)

/ **wk** / > **h** /

yuwúa > yuha, yuða (Ar.; Gr.; Gm.; Bayburt- Kr.; Dy.; Çr.; Ezm.; Vn.; El.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)

/ **w g** / > / **v** /

yawđan > yavan (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ay.; Mn.; Kü.; Ezc.; Çr.; Sm.; Hat.; Gr.; Sv.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

/ **wk** / > **k** /

yuwúa > yoka (Çkr.; Ama.; Or.; DS)

> yuka (Isp.; Brd.; Ay.; Dz.; İz.; Mn.; Çkl.; Kü.; Çr.; Bo.; Çr.; Sn.; Sm.; Gm.; Ezc.; Ağ.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky. ve köyleri; Nş.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ. ve çevresi; Ant.; DS)

/ **wl** / > **l** /

suwlaà > sulaò (Vn.; DS)

> sulak (Or.; Sv.; Ada.; Sm.; Hat.; Tr.; İç.; DS)

/ **wr** / > **v** /

süwri > siviç (Ar.; DS)

kewrek > kevek (Ar.; Kr.; Ezm.; Ağ.; Mr.; Sv.; Ky.; DS)

> kevik (Yz.; Krş.; DS)

kewrik > gevik (Ks.; Sn.; Sm.; Gr.; DS)

> kevik (Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Ky.; İç.; DS)

/ **wş** / > **v** /

kewşek > kevek (Ar.; Kr.; Ezm.; Ağ.; Mr.; Sv.; Ky.; DS)

/ **yg** / > **y** /

úaygrú > kayak (Ant.; Es.; Bo.; Çkl.; Çkr.; Ks.; DS)

/ **yl** / > **l** /

eyle > öle (Ank.; DS)

> üle (Yz.; DS)

/ **zg** / > **s** /

úazğan > kasan (Tn.; DS)

/ **zg** / > **z** /

azğan > azan (Mn.; Mğ.; DS)

bezgek > bezik (Brd.; Dz.; İz.; Kü.; Çkr.; Or.; DS)

úazğan > kazan (Brd.; Dz.; Ada.; DS)

úazğanç > kazanç (Ada.; DS)

/ **zl** / > **z** /

úızlamuú > gızamik (Ky.; DS)

2.30. Nazalizasyon

G / > **η**

úıraĝu > gıraηı (İç.; DS)

ügre > uḡra (Ks.; Ank. ; DS)

k # > ḡ #

yük > yun, yuḡ (*İğdır- Kr.; Nğ.; İç.; DS)

k / > ḡ /

yüksek > yuḡsek (İç.; DS)

V l V > V n V

belék > benek (Ky.; Isp.; Yz.; Nğ.; DS)

l # > n #

beçel > becen (Ank.; Ky.; Tk.; DS)

V p V > V m V

çepiş > çemiş (Af.; Sv.; DS)

> cemiş (Ist.; DS)

> çemiş (To.; Kn.; DS)

p # > m #

kelep > kellem (Ur.; DS)

Sözlük Hazırlanırken Uyulan Kurallar

1. Sözlük hazırlanırken öncelikle Dîvân 'daki isimler tek tek fişlendi. Ancak bu fişlere fiilden türetilmiş olan isimler dahil edilmedi.

DLT'de "er- " fiilinden türetilen " er- ken" için edat olduğu belirtilmiştir. Edat bir isimdir. Ancak er- ken, er- fiilinin korunmuş zarffiil şekli olduğu için alınmamıştır.

2. Her ismin hangi il ve ilçede kullanıldığı, hangi ağız kaynağından alındığı parantez içlerinde belirtilmiştir.

3. DLT'deki kimi sözcüklerin sonunda yer alan Bk., Düzelt şeklindeki ifadeler bizim karşılaştırmalı sözlüğümüze de aynen alındı. Ayrıca sonunda bu ifadelerden biri yer alan sözcük için DS' den bulunan sözcükler bakılacak veya düzeltilecek olan kelimeye de yazıldı. Bu gibi durumlarda ses olayları incelenirken çoğunlukla alfabetik olarak önce gelen sözcüğe göre ses olayları tespit edildi. Ancak Düzelt ifadesi varsa düzgün olan kelime üzerinden ses olayları tespit edildi.

4. Karşılaştırmalı sözlüğümüzde eğer sözcükler bir üstlerindeki sözcükle aynı anlamı taşıyorsa bu "... " ile ifade edildi.

5. DS'de DLT ile aynı anlamda olan kelimelere I, II, III... şeklinde numara verilmedi. Ancak aynı anlamda olup DS'de I, II, III... şeklindeki numaralandırılmış sözcükler aynen alındı. Eğer DLT ile DS deki sözcüklerin anlamları farklıysa o zaman numaralandırma yapıldı.

6. DLT' deki madde başı bir sözcük eğer DS'de aynen yoksa ya da bir sözcük grubu içindeyse bu sözcük grubu karşılaştırmalı sözlüğe alındı. Ses olayları incelenirken de yalnızca kök veya gövde kısmı DLT'deki kelime ile karşılaştırıldı. Örneğin DLT' deki " balık" kelimesi DS'de " balık kapaması" şeklinde tespit edildi. Ses olaylarında da bu sözcük Ses Olayı Geçirmeyen İsimler başlığında "balık: balık (kapaması)" şeklinde gösterildi.

7. Eğer DLT'deki kelimenin DS'de türetilmiş şekilleri birden fazlaysa bu sözcüklerin tümü yerine birkaç tanesi karşılaştırmalı sözlüğe alındı.

8. DLT' deki madde başı bir sözcük için parantez içinde başka bir şekli verildiyse [bésik (beşik) gibi] ses olayları incelenirken her iki kelime DS'de bulunan sözcüklerle karşılaştırıldı, ses olayları tespit edildi.

9. DLT' de olup DS de bulunmayan ancak DLT'deki bu sözcükten türetilip madde başı olan sözcük eğer DS' de bulduysa DLT'de yer alan her iki sözcük de karşılaştırmalı sözlüğe alındı.DS'den bulunan karşılıklar da ilgili kelimeye yazıldı. Örneğin:

et: Et.

et-lik: Et asılacak çengel.

I.etlik: 1. Kış için etinden kıyma, kavurma, pastırma ve sucuk yapılan semiz hayvan. (Isp.; Dz.; Es.; Bo.; Zn.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr., Ar.; Kr. ve köyleri; Ezm.; Ezc.; Ml.; Mr.; Sv., Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn., Mğ.; DS)

ettiyh: ... (*İğdır- Kr.; DS)

2. Buzağı. (Ist.; DS)

3. Sucuk pastırma ve sızgıt cinsi yiyecekler. (Ank.; DS)

10. DLT' de aynı olduğu tespit edilen kelimeler için Bkz., DLT'deki diğer kelimelerin yerine kullanılan türetilmiş kelime için Krş. şeklinde kısaltmalar kullanılmıştır (tatlıg: Tatlı. Krş. tatıg- lıg). Birbirleriyle ilişkili olan ya da ilişkilendirilebilecek olan sözcükler içinde İiş. kısaltması kullanılmıştır.

11. Derleme Sözlüğündeki “ñ” sesi n ve g’nin kaynaşmasıyla oluşan bir ses olduğu için “ŋ” ile karşılanmıştır.

12. DLT’ de dış geniz damak ŋ’ si için “ng” sesleri kullanılmıştır. Biz bunun bir imla yanlışlığı olabileceği kanaatindeyiz. Bu sebeple de “g” seslerinin yerine “g” sesi kaydedilmiştir.

13. Dîvân’ daki kalın ünlülerin yer aldığı sözcüklerdeki “k” ve “g” sesi “ú” ve “à” ile ; “x” sesi de ò ile gösterilmiştir.

14. Dîvân ‘da “dh” ile gösterilmiş olan ses aslında peltek d veya peltek z dediğimiz tek bir sestir. Bu sebeple bu ses “ê” ile karşılanmıştır.

SÖZLÜK

**Dîvânü Lügâti't Türk' teki İsimler ile Anadolu Ağzlarında Ortaklaşan İsimlerin
Karşılaştırmalı Sözlüğü**

A

a: Şaşalamayı anlatan bir edat.

I.e, ē: 1. Çağırma ünlemi. (Tr. ve köyleri; DS)

ebre: ... (Mr.; DS)

2. İğrenme. (Bo.; Ank.; DS)

3. Efendim, ha öyle mi anlamında kullanılır. (Af.; Ank.; İç.; DS)

4. Evet, peki. (Hat.; Kerkük; DS)

5. Devam et, sonra anlamında kullanılır. (Ba.; DS)

I.1: Anlamadım, tekrar et anlamında kullanılır. (Isp.; Brd.; Dz.; Çr.; Ky.; DS)

aba: Baba (Tibet dilince).

I.labba: 1. Dede, büyükbaba. (Çkl.; Kc.; Ist.; To.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

apba: ... (Bo.; DS)

appa: ... (Bil.; Bo.; DS)

2. Baba. (Ks.; DS)

aba-11: ... (Dz.; Ay.; Md.; Mğ.; DS)

3. Hala. (Ezc.; El.; Nğ.; DS)

abaka: ... (Rz.; DS)

aba-8: ... (Zn.; Rz.; Nş.; DS)

abu-4: ... (To.; DS)

abuca-3: ... (Gr.; DS)

4. Abla, büyük kız kardeş. (Tn.; Mr.; Yz.; Ky.; Nğ.; DS)

abaka: ... (Rz.; DS)

aba-1: ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr. ve köyleri; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr. ve köyleri; Tr.; Gm.; Rz. ve köyleri; Ar.; Kr.; Ezc.; Vn.; Sr.; Dy.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz. ve köyleri; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Tk.; Kıbrıs; DS)

abca: ... (Ama.; Gr.; DS)

abeş: ... (Dz.; DS)

abıca: ... (Gr. ve köyleri; Tr.; Dy.; DS)

abıla: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Or.; Tr.; Yz.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

abilla: ... (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; To.; Or.; Kr.; Bt.; Sv.; Ant.; Mğ.; DS)

abilâ: ... (Brd.; DS)

able: ... (Bil.; DS)

abo-1: ... (Ezm.; DS)

abu-1: ... (Isp.; Dz.; İz.; Çkl.; Çr.; Brs.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Ed.; Tk.; DS)

abuca: ... (Gr.; DS)

abuğ: ... (Yz.; DS)

abula-1... (Af.; Tr.; Rz.; DS)

abuş: ... (Dy.; DS)

I.apa-2: ... (İç.; DS)

apbı: ... (Af.; DS)

apla: ... (Brd.; Mr.; Ank.; Kn.; DS)

apo: ... (Ağ.; Bt.; Tn.; DS)

5. Yabancı büyük kadın veya kız. (Ky.; DS)

I.apa-1. Ağabey. (To.; DS)

ava: 1. Ağa, patron. (Ay.; İz. ve çevresi; Bo.; Ank.; DS)

2. Ağabey. (Ba.; Brs.; Bo.; Zn.; Ama.; To.; Ank.; DS)

3. Baba. (Sv.; DS)

4. Dede. (Sv.; DS)

aba: Ana (Oğuzca). Bk. apa (Karluk Türkmenlerince).

aba: 1. Abla, büyük kız kardeş. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr. ve köyleri; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr. ve köyleri; Tr.; Gm.; Rz. ve köyleri; Ar.; Kr.; Ezc.; Vn.; Sr.; Dy.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz. ve köyleri; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Tk.; Kıbrıs; DS)

abaka: ... (Rz.; DS)

abba: ... (Tn.; Mr.; Yz.; Ky.; Nğ.; DS)

abca: ... (Ama.; Gr.; DS)

abeş: ... (Dz.; DS)

abıca: ... (Gr. ve köyleri; Tr.; Dy.; DS)

abıla: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Or.; Tr.; Yz.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

abilla: ... (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; To.; Or.; Kr.; Bt.; Sv.; Ant.; Mğ.; DS)

abilâ: ... (Brd.; DS)

able: ... (Bil.; DS)

abo-1: ... (Ezm.; DS)

abu-1: ... (Isp.; Dz.; İz.; Çkl.; Çr.; Brs.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Ed.; Tk.; DS)

abuca: ... (Gr.; DS)

abuğ: ... (Yz.; DS)

abula-1... (Af.; Tr.; Rz.; DS)

abuş: ... (Dy.; DS)

II.apa-2: ... (İç.; DS)

apbı: ... (Af.; DS)

apla: ... (Brd.; Mr.; Ank.; Kn.; DS)

apo: ... (Ağ.; Bt.; Tn.; DS)

2. Anne. (Es.; Çr. ve köyleri; To.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezm.; Kr.; Ezc.; Vn.; Dy.; El.; Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

abı: ... (Yz. köyleri; DS)

abla-1: ... (Nğ.; DS)

abo-2: ... (To.; Ar.; DS)

abu-2: ... (Ama.; To.; Yz.; DS)

abuğ: ... (Yz.; DS)

abuş: ... (Dy.; DS) (çocuk dilinde)

3. Üvey anne, analık. (Brd.; Zn.; Rz.; Ar.; Ur.; Sv.; Nğ.; İç.; DS)

abalık: ... (Çkl.; DS)

abla-2: ... (Ama.; DS)

4. Büyükanne. (El.; Mr.; Nğ.; Ant.; DS)

5. Kaynana. (Gaz.; DS)

6. Yenge. (Es.; Bo.; Zn.; Çkr.; Ar.; Ur.; Kn.; Gaz.; DS)

abıla-2: ... (Tr.; DS)

abla-3: ... (Tr.; Ar.; Yz.; DS)

- abla genneş: ... (Isp.; DS)
- abo-3: ... (Ar.; DS)
- abu-3: ... (To.; DS)
- abula-2: ... (Tr.; DS)
7. Teyze. (Es.; Nğ.; DS)
8. Hala. (Zn.; Rz.; Nş.; DS)
- abaka: ... (Rz.; DS)
- abba-3: ... (Ezc.; El.; Nğ.; DS)
- abu-4: ... (To.; DS)
- abuca-3: ... (Gr.; DS)
9. Yetişmiş, bülüğa ermiş küçük kız kardeş. (Uş.; Isp.; Br.; Brs.; Kü.; Ml.; Gaz.; Mr.; Ank.; İç.; DS)
- abıla-3: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mr.; Nğ.; Ant.; DS)
- abılla-2: ... (Af.; Brd.; DS)
- abla-4: ... (Isp.; Dz.; İz.; Kü.; Çr. ve köyleri; Or.; Mr.; Hat.; Yz. köyleri; Ky.; Nğ.; Ant.; DS)
- abuca-4: ... (Gr.; DS)
- abula-3: ... (A.; Tr.; DS)
11. Baba. (Dz.; Ay.; Md.; Mğ.; DS)
- abba-2: ... (Ks.; DS)
- I.afa: Kabile, devlet. (İz. ve çevresi; DS)
- II.afa: Gönül, iç. (Mğ.; DS)
- I.apa: 1. Yürümesi gerektiği halde yürüyemeyen çocuk. (Af.; DS)
2. Sağır, dilsiz. (Rz.; DS)
3. Aptal. (Rz.; DS)
- II.apa: 1. Ağabey. (To.; DS)
2. [→ I.aba- 1]
- I.ava: 1. Ağa, patron. (Ay.; İz. ve çevresi; Bo.; Ank.; DS)
2. Ağabey. (Ba.; Brs.; Bo.; Zn.; Ama.; To.; Ank.; DS)
3. Baba. (Sv.; DS)

4. Dede. (Sv.; DS)

aç: Aç, karnı tok olmayan.

aç: 1. Yoksul. (El.; Sv.; İç.; DS)

2. Açgözlü. (El.; Sv.; İç.; DS)

aj: Aç, tok değil. (Kr.; DS)

aç-lık: Açlık.

aşlık: ... (Af.; Isp.; Ay.; Tr.; Ant.; Mğ.; DS)

açı: Yaşlı kadın, hanım nine (Barsganca). Bk. eçi.

I.eçe: 1. Büyük kardeş, ağabey. (Mr.; DS)

I.ece-1: ... (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kc.; Gm.; Ml.; Sv.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

ecem: ... (Ada.; DS)

I.eci-3: ... (Çr.; Gr.; DS)

ecim-2: ... (Dz.; DS)

ede: ... (Af.; Ay.; İz.; Mn.; Bil.; Çr.; Ama.; Kr.; Md., Ml.; Ur.; Gaz.; Mr., Hat.; Sv. ve çevresi; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; Ed.; DS)

eçi: ... (Dz.; Tk.; DS)

efi: ... (Kü.; DS)

egim: ... (Ay.; DS)

eğe: ... (Ist.; Kn.; DS)

eke: ... (Gr.; DS)

etde-1: ... (Sv.; DS)

I.ece: 2. Baba. (Isp.; Bil.; Or.; Kn., Ant.; DS)

3. Amca. (Isp.; Mn.; Mğ.; DS)

4. Erkek kardeş. (Dz.; Hat.; DS)

7. Babaanne. (Zn.; Tk.; DS)

8. Kadın. (Ay.; DS)

9. Arkadaş, samimi arkadaş. (Isp.; Sv.; DS)

10. Ağa. (İç.; Ant.; DS)

11. Aksakallı ihtiyar. (İz.; Or.; Kn.; DS)

12. Hala çocuğu. (Kn.; DS)

I.eci: 1. Abla, büyük kız kardeş. (Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Am.; To.; Or.; Ank.; DS)

ebe: ... (Isp.; Kn.; DS)

I.ece-5: ... (Af.; İz.; Bil.; DS)

ecim-1: ... (Or.; DS)

ede-3: ... (Ks.; Kr.; Ky.; DS)

egeç: ... (To.; Kn.; DS)

egeçi: ... (*Yalova- Ist.; DS)

2. Büyükanne. (Af.; Uş.; Es.; Ama.; Ml.; Mr.; Hat.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky.; Ed.; DS)

edee: ... (Sv.; DS)

eycana: ... (To.; Or.; DS)

eyce: ... (Zn.; Or.; DS)

4. Yenge: ... (Çr.; DS)

I.ece-6: ... (Gr.; DS)

5. Saygıya yaraşır kadın. (Bt.; DS)

ecim-3: ... (Or.; DS)

ibi: 1. Büyükanne: (To.; DS)

ice-1: ... (Zn.; DS)

2. Dede. (Ant.; DS)

3. Kızkardeş, abla. (İz.; Mn.; DS)

ibirim: ... (Kn.; DS)

ice- 2: ... (Dz.; DS)

ici: ... (Çkr.; Sm.; Or.; Gm.; DS)

4. Hala. (İz.; Mn.; Sn.; DS)

I.eçi: Büyük kardeş, ağabey. (Dz.; Tk.; DS)

ede: ... (Af.; Ay.; İz.; Mn.; Bil.; Çr.; Ama.; Kr.; Md.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; Ed.; DS)

ece: ... (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Kc.; Gm.; Ml.; Sv.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

ecem: ... (Ada.; DS)

I. eci-3: ... (Çr.; Gr.; DS)

ecim-2: ... (Dz.; DS)

eçe: ... (Mr.; DS)

efi: ... (Kü.; DS)

egim: ... (Ay.; DS)

eğe: ... (İst.; Kn.; DS)

eke: ... (Gr.; DS)

etde: ... (Sv.; DS)

açığ: Nimet içinde yaşayış.

I.acığ: Azık, yol yiyeceği. (Rz.; DS)

açığ: Acı, acı olan her nesne; ekşi.

I.acuð: Acılık. (Gm.; DS)

adaş: Arkadaş, dost. Bk. aêaş.

adaş: 1. Dost, arkadaş. (Af.; İsp.; Brd.; Dz.; Çkl.; Zn.; Brs.; Es.; Bo.; Tr.; Ar.; Kr.; Ezc. köyleri; Sv.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Ed.; DS)

adeş-1: ... (Af.; Brd.; Dz.; Ant.; DS)

2. Kardeş, kardeş edinilmiş olan. (İsp.; Brd.; Çkl.; Zn.; To.; Tr.; Ezm.; Kn.; DS)

adeş-2: ... (Kü.; DS)

aêaş: Arkadaş, dost. Bk. adaş.

adaş: 1. Dost, arkadaş. (Af.; İsp.; Brd.; Dz.; Çkl.; Zn.; Brs.; Es.; Bo.; Tr.; Ar.; Kr.; Ezc. köyleri; Sv.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Ed.; DS)

adeş-1: ... (Af.; Brd.; Dz.; Ant.; DS)

2. Kardeş, kardeş edinilmiş olan. (İsp.; Brd.; Çkl.; Zn.; To.; Tr.; Ezm.; Kn.; DS)

adeş-2: ... (Kü.; DS)

aêaú: Ayak. Bk. ayaú; (Kıpçak, Yemek ve Suvarlarca) azaú.

I.adak: Çocuğun ilk adımları. (To.; DS)

ayað: Ayak. (Ar.; Kr.; DS)

ayağ: ... (Bt.; DS)

I.ayak: 1. Tas, maşraba. (Af.; Kn.; DS)

2. Kadeh. (İst.; DS)

3. Bardak, çay bardağı. (To.; Sv.; DS)

II.ayak: 1. Değirmen taşını kaldırıp indirmeye yarayan ayar odunu. (Tr.; DS)

2. Sacayak. (Mr.; DS)

ayakçalı: ... (Hat.; DS)

ayakçalık: ... (Hat.; DS)

3. Küçük çay masası, sehpa. (Ezc.; DS)

aêaú-liâ: Ayaklı.

I.ayaklı: 1. Yüksek boylu, iri bakımlı hayvan. (Dz.; Kü.; Bil.; Çkl.; Or.; Gr.; Tr.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

2. Çabuk yürüyen hayvan. (Dz.; İz.; Mn.; Ks.; Tr.; Nğ.; Mğ.; DS)

II.ayaklı: 1. Merdiven, merdiven basamağı. (Dz.; DS)

ayakçak: ... (Ba.; Kü.; Bo.; To.; Kr.; Ezc. ve köyleri; El.; Ml.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Kn.; İç.; DS)

ayaðçað: ... (El.; Ml.; Sv.; DS)

ayakcağ: ... (El.; DS)

ayakcak: ... (Çkr.; Çr.; Ezc.; Tn.; El.; Ml.; Sc.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; DS)

ayakça: ... (Mş.; DS)

ayakçat: ... (El.; DS)

ayakçıl: ... (Mr.; DS)

ayaklık: ... (Dz.; Mğ.; DS)

ayakman: ... (Mn.; DS)

2. Sahan. (Bo.; DS)

3. Sacayak.

ayakçalı: ... (Hat.; DS)

ayak: ... (Mr.; DS)

ayakçalık: ... (Hat.; DS)

4. Bir çeşit ağaç karyola. (İç.; DS)

5. Arkalıksız kısa iskemle. (Isp.; Sn. ve çevresi; Sv.; DS)

ayakcak: ... (Uş.; Mn.; To.; DS)

ayakçak: ... (To.; DS)

ayaklık: ... (Isp.; DS)

aêğır: Aygır.

aykır: ... (Ba.; DS)

I.aygır: Azgın, arsız, edepsiz. (Nğ.; DS)

ayğır: ... (Hat.; DS)

aygur: Aygır, erkek at. (Ank.; DS)

ayğır: ... (Gm.; Kr.; Bt.; DS)

adğú: Kim olduğu belli olmayan sığıntı adam. Bk. ađduú .

I.ağdık: 1. Dengesiz, eğik, bir yana devrik (yük). (Ba.; Ama.; Çr.; Kn.; DS)

Âgın: ... (Nğ.; DS)

ağdırik: ... (Mn.; Çkl.; DS)

ağdırikli: ... (Uş.; Dz.; Çkr.; Çr.; Ank.; Kn.; DS)

ağgın: ... (Nğ.; DS)

ağmalı: ... (Ay.; DS)

ağmanlı: ... (Ank.; Krş.; Ky.; DS)

2. Ağır, fazla. (Tk.; DS)

II.ağdık: 1. Yaramaz, sırnaşık, münasebetsiz, densi nadan. (Af.; Dz.; Es.; Çr.; DS)

2. Ters, aksi. (İç.; DS)

3. Yanlış, değişik. (Isp.; DS)

4. Hatalı, kusurlu, eksik. (Kü.; Ba.; DS)

5. Yakışksız, yersiz (söz). (Mn.; Ba.; İç.; DS)

aêıđ: Ayık.

ayık: 1. Ayılmış, uyanık, aklı başında. (Isp.; Dz. köyleri; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Es.; Bo.; To.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezc.; Ezm.; Vn.; Dy.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; DS)

ayuð-1: ... (Sn.; DS)

ayuk: ... (Zn.; Ks.; DS)

2. Zeki, açıkğöz, anlayışlı, açık fikirli, görgülü. (Es.; Bo.; Çkr.; Sm.; To.; Or.; Tr.; Gm. ve köyleri; Rz. ve çevresi; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Dy.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Krk. ve çevresi; DS)

ayuð-2: ... (Ar.; DS)

aêri: Buğday temizlemek için kullanılan aygıt, yaba; çatal, çatal değnek.

I.ayrı: Çalı ya da başak demetlerini toplamak, kaldırmak için yapılmış çatal ağaç. (Mn.; Krk.; DS)

aêriú: Ayırık otu, cynodon dactylon (Türklerce). Bk. ayrıú (Oğuzca).

ayrıð, ayrıð otu: ... (Ba.; To.; DS)

ayruh: ... (Gm.; DS)

aêrim: Eğerin altına iki yana konan keçe, teyelti.

I.ayrım: Kadınların başlarına süs olarak dizdikleri paralar. (Isp.; DS)

II.ayrım: 1. Yol kavşağı, iki yolun ayrıldığı yer. (Gm.; Kr. ve köyleri; Nğ.; DS)

ayrıç: ... (Mn.; Brs.; Ks.; Kr. ve köyleri; Sv.; DS)

ayrıdım: ... (Kn.; Nğ.; DS)

ayrırtmaç: ... (Yz.; DS)

ayrıçak, ayrıç: ... (Ks.; DS)

ayrıd: ... (Isp.; DS)

ayrık: ... (Sv.; DS)

ayrılım: ... (Nğ.; DS)

2. Bölüm, bölük, parça. (Gm.; Sv.; Ky.; DS)

aêriş: Ayrılış; ikiye yarılan yolun başı.

ayrıç: Yol kavşağı, iki yolun ayrıldığı yer. (Mn.; Brs.; Ks.; Kr.; Sv.; DS)

I.ayrık: ... (Sv.; DS)

ayrıdım: ... (Kn.; Nğ.; DS)

ayrırtmaç: ... (Yz.; DS)

ayrıçak, ayrıç: ... (Ks.; DS)

ayrıd: ... (Isp.; DS)

ayrılım: ... (Nğ.; DS)

ayrım: ... (Gm.; Kr.; Nğ.; DS)

aêruú: Başka, ayrı (Oğuzca). Bk. aêin; ayrú (Oğuzca).

I.ayruk: 1. Artık. (Bo.; Ezc.; Kn.; DS)

ayrık: ... (Kc.; DS)

2. Başka. (Ks.; Tr.; DS)

II.ayruk: Muhalif. (Ur.; Gaz.; DS)

I.ayruð: Fark. (Gm.; DS)

I.ayrı: Çalı ya da başak demetlerini toplamak, kaldırmak için yapılmış çatal ağaç. (Mn.; Krk.; DS)

I.ayrık: Yol kavşağı, iki yolun ayrıldığı yer. (Sv.; DS)

ayrıç: ... (Mn.; Brs.; Ks.; Kr.; Sv.; DS)

ayırırım: ... (Kn.; Nğ.; DS)

ayırtmaç: ... (Yz.; DS)

ayrıçak, ayrıç: ... (Ks.; DS)

ayrıd: ... (Isp.; DS)

ayrılım: ... (Nğ.; DS)

ayırım: ... (Gm.; Kr.; Nğ.; DS)

aêuú: Tanınmayan, bilinmeyen. Bk. ağduú, aduú .

I.ağdıık: 1. Dengesiz, eğik, bir yana devrik (yük). (Ba.; Ama.; Çr.; Kn.; DS)

Āğın: ... (Nğ.; DS)

ağdıırık: ... (Mn.; Çkl.; DS)

ağdıırıklı: ... (Uş.; Dz.; Çkr.; Çr.; Ank.; Kn.; DS)

ağgın: ... (Nğ.; DS)

ağmalı: ... (Ay.; DS)

ağmanlı: ... (Ank.; Krş.; Ky.; DS)

2. Ağır, fazla. (Tk.; DS)

II.ağdıık: 1. Yaramaz, sırnaşık, münasebetsiz, densi nadan. (Af.; Dz.; Es.; Çr.; DS)

2. Ters, aksi. (İç.; DS)

3. Yanlış, değişik. (Isp.; DS)

4. Hatalı, kusurlu, eksik. (Kü.; Ba.; DS)

5. Yakışksız, yersiz (söz). (Mn.; Ba.; İç.; DS)

I.ağdüük: Şaşı. (To.; DS)

I.atık: Çarpık, bükük, eğri. (Çkl.; Ist.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

aduú: Tanınmayan, bilinmeyen. Bk. ağduú, aêuú .

I.ağdıık: 1. Dengesiz, eğik, bir yana devrik (yük). (Ba.; Ama.; Çr.; Kn.; DS)

Āgın: ... (Nğ.; DS)

ağdırik: ... (Mn.; Çkl.; DS)

ağdıriklı: ... (Uş.; Dz.; Çkr.; Çr.; Ank.; Kn.; DS)

ağgın: ... (Nğ.; DS)

ağmalı: ... (Ay.; DS)

ağmanlı: ... (Ank.; Krş.; Ky.; DS)

2. Ağır, fazla. (Tk.; DS)

II.ağdıık: 1. Yaramaz, sırnaşık, münasebetsiz, densi nadan. (Af.; Dz.; Es.; Çr.; DS)

2. Ters, aksi. (İç.; DS)

3. Yanlış, değışik. (Isp.; DS)

4. Hatalı, kusurlu, eksik. (Kü.; Ba.; DS)

5. Yakışksız, yersiz (söz). (Mn.; Ba.; İç.; DS)

I.ağdüik: Şaşı. (To.; DS)

I.atık: Çarpık, bükük, eğri. (Çkl.; Ist.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

aêut: Avuç. Bk. avut.

I.avit, avut: Yüz, avurt. (Brd.; DS)

avırt: ... (Dz.; Kü.; Es.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

avud: ... (Ay.; DS)

avuk: ... (İz.; Ks.; DS)

avut: ... (Dz.; Vn.; DS)

aftabı: Kova (Oğuzca).

I.afdaða: İbrik. (Kr.; DS)

aftafa: ... (Kr.; DS)

aftaka: ... (Ağ.; DS)

aftefa: ... (Kr.; DS)

ağ: İki bacak arasındaki boşluk.

I.ağ: 1. Ay ağılı, hale. (Ba.; DS)

ağal: ... (Ba.; DS)

ağşak: ... (Nğ.; DS)

2. Ara, iç. (Kn.; DS)

3. Donun lastik geçirilen, şalvarın bele gelen yeri. (Ky. ve köyleri; DS)

að: 1. Kadınların başlarına örttükleri beyaz tülbent. (Ezc.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)

2. Beyaz, ak. (Ml.; Sv.; Yz.; DS)

3. Ağ, şalvarın topuklara kadar sarkan apış arası kısmı. (Ml.; DS)

I.av: Ağ. (İç.; DS)

ağduú: Bozuk, belirsiz, değişik. Bk. aêuú, aduú, adguú.

I.ağdıık: 1. Dengesiz, eğik, bir yana devrik (yük). (Ba.; Ama.; Çr.; Kn.; DS)

Âgın: ... (Nğ.; DS)

ağdırik: ... (Mn.; Çkl.; DS)

ağdıriklı: ... (Uş.; Dz.; Çkr.; Çr.; Ank.; Kn.; DS)

ağgın: ... (Nğ.; DS)

ağmalı: ... (Ay.; DS)

ağmanlı: ... (Ank.; Krş.; Ky.; DS)

2. Ağır, fazla. (Tk.; DS)

II.ağdıık: 1. Yaramaz, sırnaşık, münasebetsiz, densi nadan. (Af.; Dz.; Es.; Çr.; DS)

2. Ters, aksi. (İç.; DS)

3. Yanlış, değişik. (Isp.; DS)

4. Hatalı, kusurlu, eksik. (Kü.; Ba.; DS)

5. Yakışksız, yersiz (söz). (Mn.; Ba.; İç.; DS)

I.ağdük: Şaşı. (To.; DS)

I.atık: Çarpık, bükük, eğri. (Çkl.; Ist.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

ağı: İpek kumaş (altın veya gümüşle işlenmiş, sırmalı).

I.ağı: Ağaç ve çalılarda yuva yapıp yaprak yiyen tırtıl. (Af.; Isp.; Brd. köyleri; Dz.; İz.; Ba.; Kü.; Es.; Ank.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

ağ: ... (Isp.; Brd.; Ank.; Kn.; DS)

ağ böce: ... (Mğ. köyleri; DS)

ağ böcü: ... (Kn.; DS)

ağdalak: ... (Isp.; DS)

ağı böceği: ... (Dz.; DS)
ağı bcesi: ... (Dz.; DS)
ağı böcüsü: ... (İ.; DS)
ağı kurdu: ... (Uş.; Brd.; Dz.; İz.; Bil.; Çkr.; Ank.; DS)
ağılı bc: ... (Brd.; İ.; DS)
ağılı kurt: ... (Dz.; Ba.; Brs.; DS)
ağ kurdu: ... (Isp.; DS)
ağı kurdu: ... (İ.; DS)
ağu: ... (Zn.; Ank.; DS)
ağu kurdu: ... (Brd.; DS)

ağıl: Ağıl, koyun yatağı; (Oğuzlarca) koyun pisliği.

Àl: ... (Or.; Mr.; Ank.; Nş.; DS)
avıl: ... (Kc.; DS)
avla: ... (Gr.; Sv.; Ank.; DS)
avlağ: ... (Brs.; Sv.; DS)
avlağa: ... (Brs.; Çkr.; Ama.; Sv.; Ank.; DS)
avlağan: ... (To.; DS)
avlağı: ... (Isp.; Sv.; Ky.; DS)
avlavu: ... (Sv.; DS)
avlo: ... (To.; DS)
avlo: ... (Sv.; DS)
avlogı: ... (Ks.; DS)
avlu: ... (Dz.; DS)
avul: ... (Zn.; Sv.; Selanik; DS)

ağım: Çıkım, yükselim.

I.agım: Ayak tarağının üst tarafındaki çıkıntı, tümsek. (To.; DS)

I.ağım, ağım: Eğim, meyil. (Dz.; Gm.; DS)

I.akım:Meyil, suya akış imkanı veren eğim. (Af.; Isp.; Çkl.; Ks.; Tr.; Gm. ve evresi; Kr.; Ank.; İ.; DS)

akgın: ... (İç.; DS)
akılğan: ... (Gaz.; DS)
akıntı: ... (Brs.; Ks.; Ky.; DS)
akkın: ... (Mğ.; DS)
aklam: ... (Çkl.; DS)
aklantı: ... (Kc.; Sn.; DS)
aklım: ... (Or.; DS)
aknal: ... (Isp.; DS)
II.akım: Ayağın üstü. (Ağ.; DS)

ağır: Ağır.

ağur: ... (Mğ.; DS)
avur: ... (To.; Or.; DS)

ağız: Ağız.

I.ağız: 1. Uç, kenar, başlangıç. (Isp.; Sv.; DS)
2. Budanan bağ çubuğunun ucundan göze kadar kuruyan kısım. (Isp.; DS)
II.ağız: 1. Ezgi, musiki makamı. (Gaz.; DS)
2. Şive, bir bölgenin özel konuşma ve söyleme tarzı. (Gaz.; DS)
3. Öğüt, nasihat. (Sv.; DS)
ağaz: ... (Yz.; DS)
I.avuzluk: Ağızlık. (Or.; DS)
avız: Ağız. (Ay.; Bo.; DS)
avla: ... (Ank.; DS)
Ăz: 1. Ağız. (Ank.; DS)
2. Değiş, söyleyiş, ağız. (Mr.; DS)

ağlaú: Issız, çorak, oturulmayan yer, boş.

I.ağlık: Odun yığılan yer, odunluk. (Brd.; DS)
ağlak: 1. Issız, تنها, boş. (Mn.; Ant.; Mğ.; DS)
2. Açık. (Gm.; DS)
3. İşsiz, boş gezen. (Mğ.; DS)

I.alag: Tepelerde rüzgar göeren açık yerler. (Çkr.; DS)

I.avlak: Yalnızlık. (Brs.; DS)

ağrıâ: Ağrı.

I.agrı: Ateş. (Ağ.; DS)

I.ağrı: 1. Soğuktan ileri gelen bir çeşit hastalık. (Ks.; DS)

2. Yara, çıban gibi hastalıklara verilen ad. (Mğ.; DS)

3. Tifo. (Bo.; Zn.; Ks.; Sn.; Ank.; DS)

ağır hastalık: ... (Dz.; Kü.; Bil.; Zn.; DS)

ağrıter: ... (Ks.; DS)

4. Sığır ve koyunlarda yağlılıktan ileri gelen bir hastalık. (Çr.; Sv.; Yz.; DS)

ağarma: ... (Çr.; Ky.; DS)

ağırma: ... (Çr.; DS)

ağırma: ... (Es.; Çkr.; Sm.; Sv.; Yz.; Ky.; Nğ.; DS)

ağrık: 1. Ağrı, sancı, yel. (Or.; Bt.; DS)

2. Hastalık. (Gm. ilçe ve köyleri; DS)

3. Sürüde yürüyemeyecek veya zor yürüyebilecek durumda olan keçi ve koyun. (Nğ.; DS)

4. Koyunun yünü. (Ky.; DS)

Ârı: 1. Ağrı, sızı. (Kü.; Mğ.; DS)

2. Tifo. (Ks.; DS)

I.Ârık: Dert, hastalık. (Dz.; DS)

I.avruk: Hasta. (Kn.; DS)

avruv: ... (To.; DS)

ağruû: Pılı pırtı, ağırlık, yük.

I.avruk: Yaylaya götürülen eşya. (Ank.; DS)

I.Ârık, arık: 1. Taşınması kolay eşya, göçten önce gönderilen yük. (Brd.; Dz.; Ant.; DS)

2. Saman taşımak için yapılmış bir çeşit küfe, sepet. (Tk.; DS)

3. Kağmı arabasının kolları. (Ezc.; DS)

ağu: Ağı, zehir.

I.ağı: Zehirli ot. (Kü.; DS)

ağu-2: ... (Rz.; DS)

ağu-1: Zehir. (İz.; Mn.; Ba.; Bo.; İst.; Ks.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Tr. ilçe ve köyleri; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm. ve ilçeleri; Vn.; Bt.; Dy.; Mş.; Tn.; El.; Sv.; Yz.; Ank. ve çevresi; Nğ.; Tk.; DS)

agada: ... (Isp.; DS)

agu: ... (Sk.; Bt.; DS)

ağ: ... (Mr.; Yz. ve köyleri; DS)

ağo: ... (Vn.; DS)

ahı: ... (İç.; DS)

avu: 1. Zehir, ağı. (Dz.; Ba.; Bo.; İst.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr. ve köyleri; Gm.; Rz.; Ar.; Sv.; Yz.; Ank.; İç.; Ant.; DS)

avği: ... (Ar.; DS)

avı: ... (Ay.; Ank.; Mğ.; DS)

2. Ormanların taşlık yerlerinde yetişen zehirli bir bitki. (Zn.; To.; Or.; Gr.; İç.; DS)

avu çiçeği: ... (Gr.; DS)

3. İlkbaharda bazı ot ve meşe yaprakları arasında bulunan zehirli bir kurt. (Ks.; Ank.; DS)

4. Meşe ve defneye benzeyen ve odunu yakılan bir ağaç. (Gr.; DS)

I.avulu: Zehirli. (Bo.; Yz.; DS)

ağuj: Ağız, memeli hayvanların doğurduğu zaman verdiği ilk süt. Bk. ağuz.

ağızlık: 1. [→ ağuz-1]

2. İneğin doğurduktan sonra sağılan sütünden yapılan yemek. (Brd.; DS)

3. Kavunun çekirdekli kısmından keilip alınan yüzbeği. (Çr.; DS)

ağuz: 1. Yeni doğurmuş bir hayvandan ilk günlerde sağılan, koyu yapışkan süt, ağız. (Brd.; To.; Zn.; Ks.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Tr.; Gm.; Rz.; Ar.; Kr. köyleri; Ezm ve ilçeleri; Ezc.; Bt.; Dy.; Mş.; Tn.; El.; Ml.; Sv.; Ank.; Ky.; Ant.; Kerkük; DS)

agız: ... (Isp.; Sv.; DS)

ağan: ... (Sv.; Yz. köyleri; DS)

ağaz: ... (Yz.; Ada.; DS)

ağın: ... (Af.; Es.; Köyleri; Mr.; Hat.; Sv.; Kn.; DS)

ağızlık-1: ... (Brd.; Dz.; DS)

ağız sütü: ... (Dz.; Mn.; DS)

ağoz: ... (Ar.; DS)

avız: ... (Ank.; DS)

avur: ... (To.; DS)

avuz: ... (Bo.; İst.; Zn.; Ks.; Çkr.; Sn.; Sm.; Ama.; To. ve köyleri; Or.; Gr. ve köyleri; Tr.; Gm.; Ezc.; Sv.; Ank.; Ky.; Ant.; Mğ.; DS)

2. Yeni doğurmuş bir hayvanın ilk sütünden yapılan bir çeşit yiyecek. (İst.; Sm.; Ama.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm. ve ilçeleri; Ezc.; Vn.; Bt.; Mş.; Sv.; DS)

3. Yeni doğurmuş bir hayvanın sütünden yapılan tatlı, yağlı peynir. (Ar.; DS)

4. Yeni doğurmuş bir hayvanın ilk sütüyle yapılan ekmek. (Ar.; DS)

5. Yeni doğurmuş bir hayvanın ilk sütüyle yapılan yoğurt. (Vn.; DS)

az, Âz: Ağız, memeliler doğurduktan sonra ilk sağılan koyu süt. (Ank.; Nş.; DS)

ağırşau: Ağırşak.

ağırşad: 1. Yün, iplik eğrilen iğın altına takılan yuvarlak ağaç parçası, ağırşak. (Ar.; DS)

ağırşad: ... (Gm.; DS)

ağırşak: ... (Ar.; DS)

2. İp bükmeye yarayan iğ, ağırşak. (Sv.; DS)

ahırşak: Ağırşak, yün bükmeye yarayan tahta alet. (Ank. ve çevresi.; DS)

ağuz: Ağız, memeli hayvanların doğurduğu zaman verdiği ilk süt. Bk. ağuj.

ağızlık: 1. [→ ağuz-1]

2. İneğin doğurduktan sonra sağılan sütünden yapılan yemek. (Brd.; DS)

3. Kavunun çekirdekli kısmından keilip alınan yüzbeği. (Çr.; DS)

ağuz: 1. Yeni doğurmuş bir hayvandan ilk günlerde sağılan, koyu yapışkan süt, ağız. (Brd.; To.; Zn.; Ks.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Tr.; Gm.; Rz.; Ar.; Kr. köyleri; Ezm ve ilçeleri; Ezc.; Bt.; Dy.; Mş.; Tn.; El.; Ml.; Sv.; Ank.; Ky.; Ant.; Kerkük; DS)

agız: ... (Isp.; Sv.; DS)

ağan: ... (Sv.; Yz. köyleri; DS)

ağaz: ... (Yz.; Ada.; DS)

ağın: ... (Af.; Es.; Köyleri; Mr.; Hat.; Sv.; Kn.; DS)

ağızlık-1: ... (Brd.; Dz.; DS)

ağız sütü: ... (Dz.; Mn.; DS)

ağoz: ... (Ar.; DS)

avız: ... (Ank.; DS)

avur: ... (To.; DS)

avuz: ... (Bo.; İst.; Zn.; Ks.; Çkr.; Sn.; Sm.; Ama.; To. ve köyleri; Or.; Gr. ve köyleri; Tr.; Gm.; Ezc.; Sv.; Ank.; Ky.; Ant.; Mğ.; DS)

2. Yeni doğurmuş bir hayvanın ilk sütünden yapılan bir çeşit yiyecek. (İst.; Sm.; Ama.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm. ve ilçeleri; Ezc.; Vn.; Bt.; Mş.; Sv.; DS)

3. Yeni doğurmuş bir hayvanın sütünden yapılan tatlı, yağlı peynir. (Ar.; DS)

4. Yeni doğurmuş bir hayvanın ilk sütüyle yapılan ekmek. (Ar.; DS)

5. Yeni doğurmuş bir hayvanın ilk sütüyle yapılan yoğurt. (Vn.; DS)

az, Āz: Ağız, memeliler doğurduktan sonra ilk sağılan koyu süt. (Ank.; Nş.; DS)

aāartǵu: Şerbet gibi buğdaydan yapılan içki, bir çeşit buğday birası.

I.ağartı: Süt, yoğurt, ayran gibi maddelere verilen ad. (Ml.; DS)

ağartu: ... (Ezc.; DS)

I.ağartı: 1. Süt, yoğurt, ayran vb. ürünler. (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Ist.; Çr. ve köyleri; Sn.; Sm.; Ama. köyleri; To.; Or.; Gr.; Gm. ilçe ve köyleri; Rz.; Ar.; Kr.; Ezc. ve köyleri; Ezm.; Mş.; El.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky. köyleri; Nğ.; Ada.; Krk.; DS)

ağ: ... (Ar.; DS)

ağaltı: ... (Isp.; Or.; Gr. köyleri; DS)

ağaran: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Bo.; Rz.; Vn.; Bt.; Ml.; Gaz.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

ağarantı: ... (Brd.; Bo.; Ant.; Mğ.; DS)

ağarı: ... (Isp.; Kü.; Es.; DS)

ağarıntı: ... (Brd.; DS)

ağartu-1: ... (Ama.; To.; Or.; Kr.; Tn.; DS)

ağaru: ... (Or.; To.; DS)

ağdaam: ... (Or.; DS)

ağıtlı: ... (Gm.; DS)

ağırtı: ... (Çr.; DS)

ağran: ... (Sv.; Nğ.; DS)

ağrantı: ... (Brd. köyleri; DS)

ağrıntı: ... (Brs.; DS)

Ārtı: ... (Ank.; Nş.; DS)

2. Sarımsaklı yoğurt. (Çr.; DS)

3. Uzaktan ancak seçilebilen hafif beyazlık, ışık. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Kü.; Es.; Kc.; Bo.; Zn.; Ks.; To.; Ar.; Kr.; Vn.; El.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Nğ. ve köyleri; Kn.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

ağaltı: ... (Ay.; DS)

ağaran: ... (Ama.; To.; Mğ.; DS)

ağarantı: ... (Bo.; DS)

ağartu-2: ... (Gm.; Tn.; DS)

4. Dutta ilk olgunlaşma belirtisi, ben. (Ar.; El.; DS)

5. İltihaplanan yara ve çıbanın üzerindeki beyazlık. (Zn.; DS)

aōsaū: Aksak, topal.

ağsak: 1. ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Brs.; Kü.; Es.; Bo.; Çr.; Ama.; To.; Gr.; Gm. köyleri; Ar.; Kr.; Vn.; Ml.; Sv.; Yz. köyleri; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Ed.; Krk.; DS)

2. Eksik, yarım, iyi gitmeyen (iş hakkında). (Ama.; Kn.; DS)

Āsak,asak: ... (Mn.; Brs.; Es.; Çr.; Mr.; Ank.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

avsak: 1. ... (Or.; DS)

2. Hayvan yükünün bir tarafa hafif meyletmiş, avmış durumu. (Or.; DS)

aōşam: Akşam.

ağşam: ... (Brd.; Brs.; Sm.; Gr.; Kn.; Ada.; DS)

akşam oturu: Akşam üzeri. (Ay.; DS)

aşam, Āşam, Āşām: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Kü.; Bil.; Es.; Bo.; Zn.; Mr.; Yz.; Ank.; DS)

aşğam: ... (Kn.; DS)

avşam: ... (Isp.; Brd.; Ba.; Or.; İç.; DS)

ayşam: ... (Isp.; Uş.; Ba.; Brs.; Ank.; Kn.; DS)

aū: Ak, beyaz (Oğuzca). Bk. ürüng.

ağ: 1. ... (Isp.; Dz.; Kü.; Es.; Kc.; Zn.; Ama.; To.; Or.; Gm.; Ar.; Kr. köyleri; Bt.; Dy.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz. ve köyleri; Ank.; Ky. ve köyleri; Nğ. köy ve aşiretleri; Ada.; İç.; Ant.; Kerkük; DS)

2. Başörtüsü, namazbezi, tülbent. (Ml.; Sv.; Ky.; Nğ.; DS)

3. Kaput bezi. (Kr.; DS)

4. İlkbaharda, böceklerin meyva ağaçları üzerinde yaptıkları pamuk. (Uş.; DS)

5. Süt, yoğurt, ayran vb ürünler. (Ar.; DS)

I.ağartı-1 ... (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Ist.; Çr. ve köyleri; Sn.; sm.; Ama. köyleri; To.; Or.; Gr.; Gm. ilçe ve köyleri; Rz.; Ar.; Kr.; Ezc. ve köyleri; Ezm.; Mş.; El.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky. köyleri; Nğ.; Ada.; Krk.; DS)

ağaltı: ... (Isp.; Or.; Gr. köyleri; DS)

ağaran: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Bo.; Rz.; Vn.; Bt.; Ml.; Gaz.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

ağarantı: ... (Brd.; Bo.; Ant.; Mğ.; DS)

ağarı: ... (Isp.; Kü.; Es.; DS)

ağarıntı: ... (Brd.; DS)

ağartu: ... (Ama.; To.; Or.; Kr.; Tn.; DS)

ağaru: ... (Or.; To.; DS)

ağdaam: ... (Or.; DS)

ağıtlı: ... (Gm.; DS)

ağırtı: ... (Çr.; DS)

ağran: ... (Sv.; Nğ.; DS)

ağrantı: ... (Brd. köyleri; DS)

ağrıntı: ... (Brs.; DS)

Ârtı: ... (Ank.; Nş.; DS)

6. Göze inen perde, ak. (Çr.; Kr.; Ar.; DS)

ah: 1.Kadınların başlarına örttüikleri beyaz tülbent. (Ezc.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)

2. Beyaz, ak. (Ml.; Sv.; Yz.; DS)

3. Ağ. şalvarın topuklarına kadar sarkan apış arası kısmı. (Ml.; DS)

I.ah üzüm: Ak üzüm. (Nğ.; DS)

I.ak: 1. Tülbent, beyaz baş örtüsü, yaşmak. (Isp.; Nğ.; Kn.; DS)

akbez: ... (Isp.; İz.; Brs.; Zn.; Sm.; To.; Sv.; DS)

2. İç çamaşırı. (Sv.; DS)

3. Ayran. (Sm.; Ml.; DS)

akcakatık. ... (Brd.; To.; DS)

4. Göz bebeğine inen beyaz leke, boz. (Nğ.; DS)

aklık: ... (Sk.; DS)

I.akabbak: Bembeyaz, çok beyaz, tertemiz. (Isp.; Brd.; Dz.; Es.; Çr.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

ahabbağ: ... (Çr.; DS)

ahabpah: ... (Sv.; DS)

ahampak: ... (Nğ.; DS)

ahapça: ... (Çr.; DS)

akabacık: ... (Isp.; DS)

akabbacık: ... (Kn.; DS)

akabbağ: ... (Çr.; DS)

akambicik: ... (Isp.; DS)

akapağ: ... (Çr.; DS)

akapak: ... (Isp.; DS)

akapça: ... (Çr.; DS)

akappak: ... (Kn.; DS)

akbacak: ... (Ant.; DS)

akbacık: ... (Brs.; Kn.; DS)

akbak: ... (Çkl.; Es.; Kn.; Ank.; DS)

akcacık: ... (Bil.; Ks.; DS)

akçacık: ... (Bo.; DS)

akobbah: ... (Kn.; DS)

akpacık: ... (Brs.; Nğ.; DS)

akpak: ... (Ba.; Çkl.; Kü.; Sk.; Ks.; Mğ.; İç.; Tk.; DS)

akpakça: ... (Zn.; Tk.; DS)

I.ak arpa: Bir çeşit beyaz arpa. (Dz.; DS)

I.ak başlık: Beyaz yünden örülen baş atkısı, şal. (Yz. köyleri; DS)

aûım: Akım, bir defada akacak kadar olan.

I.ahım, ağım: Meyil, eğim. (Dz.; Gm.; DS)

I.akım: Meyil, suya akış imkanı veren eğim. (Af.; Isp.; Çkl.; Ks.; Tr.; Gm. ve çevresi; Kr.; Ank.; İç.; DS)

akgın: ... (İç.; DS)

akılğan: ... (Gaz.; DS)

akıntı: ... (Brs.; Ks.; Ky.; DS)

akkın: ... (Mğ.; DS)

aklam: ... (Çkl.; DS)

aklantı: ... (Kc.; Sn.; DS)

aklım: ... (Or.; DS)

aknal: ... (Isp.; DS)

aûm: Sel, akıntı.

I.akıngan: Sel yürümüş ağaç. (Sn.; DS)

I.akıntı: 1. Yağmur ve kar suyu. (Isp.; Dz.; Rz.; DS)

2. Çağlayan, ırmak veya derede suyun hızlı aktığı yer. (Bil.; Rz.; DS)

akak: ... (Dz.; Or.; DS)

akanak: ... (Isp.; Mr.; Nğ.; Kn.; DS)

akgın: ... (İç.; DS)

akılğan: ... (Ky.; DS)

I.akkın-1: ... (Dz.; Ant.; DS)

aklan: ... (Hat.; Kn.; DS)

akmaç: ... (To.; DS)

3. Meyil, suya akış imkanı veren eğim. (Brs.; Ks.; Ky.; DS)

akgın: ... (İç.; DS)

akılğan: ... (Gaz.; DS)

I.akım: ... (Af.; Isp.; Çkl.; Ks.; Tr.; Gm. ve çevresi; Kr.; Ank.; İç.; DS)

I.akkın-2: ... (Mğ.; DS)

aklam: ... (Çkl.; DS)

aklantı: ... (Kc.; Sn.; DS)

aklım: ... (Or.; DS)

aknal: ... (Isp.; DS)

aûndı: Akıntı.

I.akıntı: 1. Yağmur ve kar suyu. (Isp.; Dz.; Rz.; DS)

2. Çağlayan, ırmak veya derede suyun hızlı aktığı yer. (Bil.; Rz.; DS)

akak: ... (Dz.; Or.; DS)

akanak: ... (Isp.; Mr.; Nğ.; Kn.; DS)

akgın: ... (İç.; DS)

akılğan: ... (Ky.; DS)

I.akkın-1: ... (Dz.; Ant.; DS)

aklan: ... (Hat.; Kn.; DS)

akmaç: ... (To.; DS)

3. Meyil, suya akış imkanı veren eğim. (Brs.; Ks.; Ky.; DS)

akgın: ... (İç.; DS)

akılğan: ... (Gaz.; DS)

I.akım: ... (Af.; Isp.; Çkl.; Ks.; Tr.; Gm. ve çevresi; Kr.; Ank.; İç.; DS)

I.akkın-2: ... (Mğ.; DS)

aklam: ... (Çkl.; DS)

aklantı: ... (Kc.; Sn.; DS)

aklım: ... (Or.; DS)

aknal: ... (Isp.; DS)

aúru: Yavaş. Bk. aúrun.

I.ağır: 1. Olgun, tebiyeli, akli başında. (Brd.; Ks.; Or.; Gm.; Ar.; Mr.; Sv.; İç.; Nğ.; DS)

ağır akıllı: ... (Gaz.; DS)

2. İtibarlı, hatırı sayılır (kimse). (Nğ.; Ama.; DS)

3. Kıymetli eşya, para. (Sv.; DS)

4. Beyaz, mor veya başka renk kumaştan yapılan kadın elbisesi. (Es.; DS)

5. Kabus. (Kü.; DS)

I.ağır ağsak: Yavaş yavaş. (Nğ.; DS)

akrtın: Yavaş. (Kn.; DS)

aúrun: Yavaş. Bk. aúru.

I.ağır: 1. Olgun, tebiyeli, akli başında. (Brd.; Ks.; Or.; Gm.; Ar.; Mr.; Sv.; İç.; Nğ.; DS)

ağır akıllı: ... (Gaz.; DS)

2. İtibarlı, hatırı sayılır (kimse). (Nğ.; Ama.; DS)

3. Kıymetli eşya, para. (Sv.; DS)

4. Beyaz, mor veya başka renk kumaştan yapılan kadın elbisesi. (Es.; DS)

5. Kabus. (Kü.; DS)

I.ağır ağsak: Yavaş yavaş. (Nğ.; DS)

akrtın: Yavaş. (Kn.; DS)

ağur: Ahır.

ağur: 1. Hayvanların yem kabı. (Gm.; DS)

2. Kağm izi. (Vn.; DS)

ahar, ağar: 1. Hayvanların su içtiği taş veya ağaç yalak, çeşme yalağı. (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Brs.; Kü.; Es.; Mğ.; DS)

ahır-1: ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; To.; Sv.; Ant.; Mğ.; DS)

ahur-1: ... (Dz.; Ay.; DS)

2. Hayvanların barındığı yer, a hır, tavla. (Isp.; Brd.; Dz.; Es.; Ar.; Kr.; Bt.; Ada.; Mğ.; DS)

ahor: ... (To.; Ar.; DS)

ahur-2: ... (Ks.; Çr.; Am.; Or.; Gm.; Rz.; Kr. köyleri; Ezm.; Ezc.; Vn.; Tn.; El. köyleri; Sv.; Kerkük; DS)

ahura: ... (Kü.; Rz.; DS)

3. Hayvan yemliği. (Isp.; Dz.; Mn.; Çkl.; Kü.; Es.; DS)

ahır-2: ... (Dz.; Ay.; Mn.; Brs.; Es.; Çkr.; Krk.; DS)

ağırlığ: ... (Kr.; DS)

ahur-3: ... (Zn.; Gm.; Kerkük; DS)

ağurluğ: ... (Kr. Köyleri; DS)

4. İçi oyuk ağaç dibek. (Brd.; DS)

ahır-3: ... (Brd.; DS)

5. Demirci ocağı yanındaki oyma yalak. (Brd.; DS)

ahır-4: ... (Ay.; Ant.; DS)

ahır-6: İçinde üzüm çiğnenen ağaç tekne, şırahane. (Brd.; Ant.; DS)

akır: Ahır. (Ank.; DS)

al: Hile, al.

al: 1. ... (To.; Or.; Gr.; Tr.; Ks.; Çr.; Sm.; Am.; Af.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Kü.; Bil.; Es.; Kr.; Ezc.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

2. Loğusa kadınların üstüne çökerek onları boğduğu sanılan görüntü. (Gaz.; İç.; DS)

alcıkarı: ... (Or.; DS)

algelini: ... (Sv.; DS)

3. Kadınlardan başka, bir kimsenin üstüne çökerek onarlı boğduğu sanılan görüntü. (Or. köyleri; Hat.; DS)

al: Hanlara bayrak, devlet adamlarının atlarına eğer örtüsü yapılan turuncu ipek kumaş.

I.al: 1. Düğünde güveyin boynuna atılan mendil büyüklüğünde kırmızı bez. (Isp.; DS)

2. Kadınların alınlarına bağladıkları, yeşilli kırmızılı, ipek örtü. (Isp.; DS)

3. Gelinlerin başına örtülen, uzun, kırmızı örtü, duvak. (Isp.; Brd.; Zn.; DS)

al: Al renk.

I.al: 1. Düğünde güveyin boynuna atılan mendil büyüklüğünde kırmızı bez. (Isp.; DS)

2. Kadınların alınlarına bağladıkları, yeşilli kırmızılı, ipek örtü. (Isp.; DS)

3. Gelinlerin başına örtülen, uzun, kırmızı örtü, duvak. (Isp.; Brd.; Zn.; DS)

ala: Ala, alaca; ala tenli, alaca tenli kişi ki bir çeşit deri hastalığından vücudunda alacalar olur, apraşlık.

ala: 1. Siyahla beyaz karışık renk, siyahlı beyazlı. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Brs.; Es.; Bo.; Zn.; Ks.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Rz.; Kr.; Ezc.; Dy.; Tn.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

alaca: ... (Ay.; Es.; To.; Tr.; Gm.; Rz.; Sv.; Yz. köyleri; Mğ.; DS)

alacalı: ... (Mr.; DS)

alacalı bulacalı: ... (Or. ve köyleri; DS)

alaç: ... (Sv.; Ada.; DS)

alaşan bulaşan: ... (Kn.; DS)

alaş: ... (İç.; DS)

2. Kahverengi ile kırmızı arası bir renk. (Isp.; Bo.; To.; Tr.; DS)

3. Açık kahverengi, ela (göz hakkında). (Brd.; Dz.; İz.; Bo.; İst.; Ks.; To.; Gm.; Rz. köyleri; Kr.; Vn.; Gaz.; Hat.; İç.; DS)

ale: ... (Isp.; Kü.; El.; Nğ.; DS)

4. Kekliğin boynundaki siyah halka. (Dz.; Isp.; Brd.; İz.; Ba.; Kü.; Bo.; Ks.; Çkr.; Sn.; To.; Or.; Kr.; Gaz.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Mğ.; DS)

alabele: ... (Af.; Isp.; Brd. ve köyleri; Dz.; İz. ve çevresi; Ba.; Kü.; Es.; Bo.; Ks.; Çr.; Çkr.; Sn.; Ank.; Ky.; Kn.; Ant.; DS)

alabula: ... (Af.; Brd.; Brs.; Kü.; Ks.; Çr.; To.; Ama.; Or.; Gr.; Gm.; Kr.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn. Köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

alaca: ... (Isp.; İz.; Mn.; Brs.; Kü.; Bil.; Bo.; Sk.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Or.; Tr.; Gm.; Rz. köyleri; Ar.; Kr.; Ezc.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; nğ.; Mğ.; Ed.; Tk.; Krk.; DS)

alacalı: ... (Tn.; Hat.; Krk.; DS)

alaca belece: ... (Uş.; Isp.; Dz.; Ay.; Mn.; Kü.; Bil.; Bo.; Ks.; Çr.; Ama.; Kn.; DS)

alaca bulaca: ... (Isp.; Ba.; Çkl.; Kc.; İst.; Zn.; Tr.; Ar.; Ezc.; Mş.; Hat.; Sv.; İç.; Mğ.; DS)

alacalı beleceli: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Kü.; Es.; Bo.; Ks.; Ama.; To. Köyleri; Gr.; Tr.; Sv.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

alacalı bolacalı: ... (Hat.; DS)

alacalı bulacalı: ... (Brd.; Ks.; Sm.; To.; Gr. ve çevresi; Gm.; Ar.; Gaz.; Mr.; Krk.; DS)

alacık: ... (Ml.; DS)

alalı bulalı: ... (Krş.; DS)

alaşa: ... (Gr.; Nğ.; DS)

alaşan bulaşan: ... (Kn.; DS)

alaş bılaş: ... (Nğ.; DS)

alca: ... (Ba.; DS)

alca belce: ... (Ay.; DS)

alceli beliceli: ... (Brd.; DS)

6. Beyaz rengi çok olan şey, kirli bez. (Sn.; To.; Tr.çevresi; Sv.; Yz.; DS)

7. Açık al, doru ile ala arası bir at donu. (Vn.; DS)

ala¹: “acele etmeme” anlamına bir kelime.

I.ala: 1. Şaşma hayret bildirir. (İz.; Or.; Kr.; DS)

2. Al, al ya, al sana, al işte anlamlarında. (Kr.; Bt.; Gaz.; DS)

alaçu: Alaçuk, çadır.

I.alacık: 1. Üzeri dal veya hasırla örtülen çoban evi, tarla, bostan, bağ kulubesi; çardak. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ks.; Sn.; To.; Vn.; Hat.; Sv ve köyleri; Yz. köyleri; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

alacıð: ... (Nş.; DS)

¹ Besim Atalay Bu kelimenin “ele” okunması ihtimalinin olduğunu, ancak Brockelmann’a uyararak” ala” okuduklarını belirtmiştir.

alacuk-1... (Ba.; Çkr.; Sv.; DS)

alaçak: ... (Nğ.; DS)

alaççık: ... (Kn.; DS)

alaçığ: ... (Af.; DS)

alaçık: ... (Es.; Af.; Isp.; Brd.; Çkr.; Çr.; Ama.; To.; Gr.; Ezm. ve çevresi; Ağ.; Vn.; Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

alaçık: ... (Yz.; Ky.; DS)

alaçuð: ... (To.; DS)

alaçuk: ... (Brs.; To.; Gr.; Sv.; Mğ.; DS)

alançık: ... (Gr.; DS)

alapçık, alapçuk: ... (Sv.; DS)

alavçuk: ... (Sv.; DS)

alaycık: ... (Sv.; DS)

alayçık: ... (Af.; To.; Mr.; Sv.; Ada.; DS)

alecük: ... (Sn.; DS)

aleçik: ... (Ky.; DS)

alençik: ... (Ky.; DS)

alevçik: ... (Sv.; DS)

aleyçik: ... (Af.; Sv.; Ada.; DS)

alıcık: ... (Isp.; Brd.; Dz.; DS)

2. Çul veya keçeden yapılan çadır. (Brd.; Mğ.; DS)

3. Göçebe çadırlarını üzerine konan eğri ağaç, eğilmesi kolay ağaç sürgünü. (Kn.; İç.; DS)

4. Bostan korkuluğu. (Ank.; DS)

5. Ormandaki küçük düzlük ağaçsız yer. (Or.; DS)

alacuk-2: (Or.; DS)

6. Vücuttaki çok küçük leke. (Mr.; DS)

alanâ: Alan, düz ve açık yer. Bk. anâl.

alan, alañ: 1. ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Mn.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Bo.; Sk.; İst.; Ks.; Çkr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr. ve köyleri; Tr.; Vn.; Gm.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn. ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

2. Etrafi tepelerle çevrili çukur yer, koyak. (Af.; Isp.; DS)

3. Orman içindeki düz ve ağaçsız yer. (Af.; Brd.; Ay.; Ba.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Zn.; Ks.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr. köyleri; Tr.; Gm.; Mr.; Sv.; Ank.; Ada.; Ant.; Krk.; Tk.; DS)

alanlık: ... (Isp.; Brs.; Ks.; İç.; Ed.; Krk.; Bulgaristan göçmenleri; DS)

4. İki tarla arasındaki sınır. (Isp.; Ky.; DS)

5. Kır, ova. (Isp.; Brd.; Dz.; İz. ve çevresi; Ba.; Kü.; Bil.; Ky.; Ng.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

6. Dışarı, açık, ortalık yer. (Dz.; Mn.; Kü.; İç.; Ant.; Mg.; DS)

7. Çayır, çimenlik. (Mn.; Tr.; Ant.; DS)

8. Ufuk. (Bo.; DS)

9. Ekilen tarlalarda tohumun bitmediği yer. (Ks.; Or.; Kn.; DS)

10. Yıkılmış veya yarım bırakılmış ev. (Ank.; DS)

11. Değirmende tahılın ilk döküldüğü yer. (Ar.; DS)

alanâ- yazı: Düz ova.

alanyazı: ... (Ng.; Ank.; Dz.; Mr.; DS)

alayazı: ... (Ng.; DS)

alıâ: Kötü, fena, alık.

I.alık: 1. Düzensiz, tertipsiz. (Isp.; DS)

2. Anlayışlı, kavrayıcı, alingan, hassas. (Isp.; Tr.; Rz.; DS)

3. Sözünde durmayan, yalancı, döneke. (Brd.; DS)

I.aluk: 1. Delidolu, aklına geleni yapan. (Bo.; Ks.; DS)

2. Alık, aptal, sesem. (Bo.; Zn.; Ks.; Ama.; Or.; Gr.; DS)

alın: Alın, cephe, dağın ön cephesi.

alın: Karşı, karşı taraf. (Es.; Ks.; Ng.; DS)

I.an, aņ: 1. Alın, baş. (Sv.; Vn.; DS)

2. Karşı, ön. (İç.; DS)

alış: Borçluyu borcu yüzünden sorguya çekme.

I.alışık: Alacak, veresiye, verilen mal karşılığı, ödünç verilen para, süt vb. (Mr. ve çevresi; Ng.; Kn.; Ada.; İç.; Mg.; DS)

alúış: Alkış öğme.

I.alkış: Hayır, dua, iyi dilek. (Af.; İz.; Mn.; To.; Sv.; İç.; DS)

alđış: ... (Kr.; DS)

alma: Elma (Oğuzca). Bk. almıla.

alma: 1. ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl.; Kü.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn. ve çevresi; Ama.; To.; Or.; Gm.; Ar.; Kr.; Vn.; Bt.; El.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr. ve çevresi; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; DS)

alme: ... (Isp.; Dz.; Ay.; Ant.; Mğ.; DS)

2. Bir çeşit erik. (Ezc.; DS)

almıla: Elma. Bk. alma (Oğuzca).

alma: 1. ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl.; Kü.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn. ve çevresi; Ama.; To.; Or.; Gm.; Ar.; Kr.; Vn.; Bt.; El.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr. ve çevresi; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; DS)

alme: ... (Isp.; Dz.; Ay.; Ant.; Mğ.; DS)

2. Bir çeşit erik. (Ezc.; DS)

altun: Altın.

I.altın amarat: Mücevher, ziynet. (Kr.; DS)

aluç: Şeftali [*].

I.alduç: Alıç. (Hat.; DS)

I.aluç: 1. Frenküzümü. (Dz.; Gm.; DS)

2. Alıç ağacı ve meyvası. (Bo.; Zn.; Ks.; Sn.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm. ve köyleri; Ezc.; Mş.; Tn.; El. ve köyleri; Sv.; DS)

alış: ... (Brd.; Ant.; DS)

aloç: ... (Ezm. ve çevresi; DS)

I.aluça: Bir çeşit erik. (Kr. ve çevresi; Ezc.; Tn.; El.; Ml.; DS)

aluc: ... (Md.; DS)

aluca: ... (Ezc.; Dy.; DS)

aluú¹: Kaba, haşin (Oğuzca). Bk. aluú: Kel, daz.

I.alık: 1. Düzensiz, tertipsiz. (Isp.; DS)

2. Anlayışlı, kavrayıcı, alıngan, hassas. (Isp.; Tr.; Rz.; DS)

3. Sözünde durmayan, yalancı, döneç. (Brd.; DS)

I.aluk: 1. Delidolu, aklıma geleni yapan. (Bo.; Ks.; DS)

2. Alık, aptal, sesem. (Bo.; Zn.; Ks.; Ama.; Or.; Gr.; DS)

¹ Besim Atalay bu kelimenin haşiyelerine göre alındığını belirtmiştir.

amaç: Hedef, nişan yeri, anaç, arnaç.

amaç: 1. ... (Uş.; Isp.; Dz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Es.; Sk.; Sm.; To.; Gm.; Or.; Ezc.; Sr.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; DS)

2. Karşı, ön taraf, göz önü, her taraftan görülebilen yer, meydan, açıklık. (Uş.; Çr.; Mr.; Hat.; Ank.; Ky.; DS)

annaç: ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Brs.; Kü.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama. ve köyleri; To.; Gr.; Tr.; Gm.; Dy. çevresi; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv. ve çevresi; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; Ant.; İç. köy ve aşiretleri; Mğ.; DS)

alnaç: ... (Af.; Isp.; Brd.; Mn.; Es.; Bo.; İst.; Ank.; Nğ.; DS)

alneç: ... (Brd.; DS)

amak: ... (Mr.; DS)

anaç: ... (Ay.; Mn.; Gr.; Hat.; Ant.; DS)

andaç: ... (Kn.; DS)

andeç: ... (Mn.; DS)

andiç: ... (Ay.; Brs.; Kü.; DS)

angaç: ... (Çkl.; DS)

anlaç: ... (Mn.; İç.; DS)

anlaş: ... (Sv.; DS)

anna: ... (Gr.; DS)

anacık: ... (Mn.; DS)

annak, aınak: ... (Sm.; To.; Or. ve köyleri; Gr. ve köyleri; Gm. ve köyleri; DS)

annaş: ... (Isp.; Brd.; Mğ.; DS)

anneç: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ky.; Ant.; Mğ.; DS)

anneş: ... (Brd.; Dz.; Ay.; DS)

annıç: ... (Af.; Isp.; İz.; DS)

annuk: ... (Gm.; DS)

arnaç: ... (Bo.; Sm.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; İç.; Kn.; Ant.; DS)

arnak: ... (Sm.; Or.; Gr.; DS)

arnamaç: ... (İç.; DS)

amuç: Doyumluktan verilen armağan. Bk. armağan (Oğuzca), yarmaıan.

armaan: Armağan. (Ama.; Ank.; DS)

ana: Ana. Bk. aba.

I.anne: Büyükanne, nine. (Ips.; Çkl.; Bil.; DS)

anacık: Anne. (Nğ.; DS)

ancık: ... (Ba.; DS)

ane, anē: ... (Vn.; Tn.; Ur.; sv.; DS)

aney: ... (Ur.; Hat.; Sv.; DS)

aný: ... (Bt.; DS)

anaç: Küçükken büyük bir anlayış gösteren kız; anacık.

I.anac: 1. [→ I.anaç-1]

2. Çok doğuran iyi cins hayvan.(Ada.; DS)

3. Yaşlıkılığ denilen bir çeşit kuş. (Kerkük; DS)

I.anaç: 1. Analaşmış, çok yavru doğurmuş, yaşlanmış, kümes hayvanı, kuş ve evcil memeli hayvan. (Af.; Uş.; Isp.; Brd. ve köyleri; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Es. köyleri; Kc.; Bo.; Sk.; İst.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; To. ve çevresi; Or. ve köyleri; Tr.; Gm ve köyleri; Ar.; Kr.; Ezc.; El.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr. çevresi; Hat.; Sv.; Yz. köyleri; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Kıbrıs, Kerkük; DS)

anac: ... (Gm.; DS)

I.anaş-1: ... (Brd.; Dz.; Zn.; Tr.; Ant.; Mğ.; DS)

aneç-1: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Kü.; Zn.; To.; Mğ.; DS)

aneş: ... (Brd.; Ant.; DS)

2. Çok oğul vermiş arı. (Isp.; Brd.; Ar.; Sv.; DS)

3. İhtiyarlanmış, kocamış adam. (Bil.; DS)

4. Evlenmemiş, yaşlanmış kız. (Ba.; Krk.; DS)

anakız: ... (Uş.; Nğ.; Kn.; DS)

5. Orta yaşlı, ergin, olgun kadın. (Or.; Ar.; DS)

6. Kuvvetli, sağlam. (Kc.; DS)

7. Çok beslenmiş, iri, dolgun. (Uş.; Brs.; Kü.; Bo.; Krk.; DS)

8. İyi cins damızlık hayvan, boğa. (Çkl.; Ezm.; Ant.; DS)

9. Aşı yapılan dal, gövde. (Isp.; Dz.; Mn.; Kü.; Rz.; DS)

aneç-2: ... (Kü.; DS)

II.anaş: 1. Korku, şaşma bildirir ünlem. (Gaz.; Mr.; Kn.; DS)

anĀ: ... (Af.; Uş.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Zn.; Ks.; Çkr.; Sm.; To.; Or. ve köyleri; Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezc.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

anah: ... (Isp.; Mn.; Es.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Dz.; Ba.; Kü.; Ama.; Or.; Ank.; Mğ.; DS)

anana: ... (Rz.; DS)

anav: ... (Dz.; Ay.; Mn.; To.; Ar.; Gaz.; Sv.; Kn.; DS)

anay: ... (Brd.; İz.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Ar.; Hat.; Ank.; Mğ.; DS)

andır: ... (Kr.; DS)

anē, ane: ... (Af.; Dz.; Kc.; DS)

Ānem: ... (Gr.; DS)

aney: ... (Isp.; Ay.; Bo.; Zn.; Ks.; Sm.; Ank.; DS)

anī: ... (Ay.; Ba. ve çevresi; Brs.; Kü.; Ks.; DS)

anīm: ... (Or.; DS)

ani, anî: ... (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Bil.; Kc.; Bo.; Çkr.; Mğ.; DS)

anigu, anih: ... (Ba.; DS)

anim, anîm: ... (Or.; DS)

anîrĀ: ... (Bo.; DS)

aniy: ... (Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Brs.; Bo.; Zn.; Ks.; To.; Ar.; Ezc.; Hat.; DS)

anna, annĀ: ... (Isp.; Dz.; Es.; Kn.; DS)

anneò: ... (Kn.; İç.; DS)

Ānnem: ... (Or.; DS)

anney: ... (Ks.; DS)

ano, anī: ... (To.; Ezc.; El.; Ml.; Sv.; DS)

anoğ: ... (To.; DS)

anov: ... (Ar.; Sv.; Ank.; Kn.; DS)

aný: ... (Bt.; Kn.; DS)

anuh: ... (Ky.; DS)

anuv: ... (Kn.; DS)

2. Sevgi, şefkat bildirir ünlem. (Dz.; Brd.; Mr.; DS)

ança: O kadar, öyle, öylece.

I.anca: 1. Ancak. (Af.; İsp.; Brd. çevresi; Dz.; Ay.; Mn.; İz.; Brs.; Kü.; Es.; Kc.; İst.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezc. ve köyleri; Tn.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Ng.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

ancað-1: ... (Kr.; El. köyleri; DS)

ancileyin: ... (Dz.; DS)

ança: ... (Tr. çevresi; DS)

2. Sanki. (Gaz.; DS)

II.anca: 1. Biraz önce, demin, henüz. (Dz.; Ay.; Sm.; Or.; Gr. ve köyleri; Tr. çevresi; Gm.; Sv.; Ant.; DS)

ancað-2: ... (Gm.; DS)

ancaðdan: ... (Gm.; DS)

ancak: ... (Or.; DS)

2. Şimdi, bu anda. (Dz.; Ay.; Kü.; Es.; Zn.; Ks.; Sm.; To.; Or.; Gr.; Tr. ve çevresi; Gm.; Rz. köyleri; Ar.; Sv.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

ancacuk: ... (Or.; DS)

ancað-3: ... (Gm.; DS)

ança: ... (Brd.; Ay.; DS)

3. Birazdan, daha sonra. (Dz.; Ay.; İz.; Mğ.; DS)

4. Her zaman, daima. (To.; Ezc. köyleri; Sv.; DS)

5. Devamlı olarak, temelli. (To.; DS)

6. Zamanla, yavaş yavaş. (Dz.; DS)

7. Bu kadar, bu miktar. (Tn.; DS)

andaâ: Böyle, öyle, o kadar (Çiğilce).

I.anda banda: Şöyle böyle, belli belirsiz. (Zn.; DS)

anda bunda: ... (Zn.; Dy.; DS)

andan: Ondan, ondan sonra (Oğuzca).

andak: ... (Bil.; DS)

andan: 1. Mademki, sonra, bakalım. (Es.; Bil.; DS)

2. Ondan. (Sk.; DS)

I.andana: Sonradan. (El.; DS)

andın: Ondan.

andan: 1. Mademki, sonra, bakalım. (Es.; Bil.; DS)

2. Ondan. (Sk.; DS)

anğa: Değersiz, kıymetsiz.

I.anga: Ahmak, sersem, akılsız, dangalak, angıt. (Isp.; Ba.; To.; Or.; Mğ.; DS)

ang: ... (Bt.; DS)

angabak, aᅇgabak: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ant.; DS)

angak: ... (İst.; DS)

angalak: ... (Yz.; DS)

angasoy: ... (Mş.; DS)

angat: ... (Tr.; DS)

aᅇgavak: ... (Mr.; DS)

angaz: ... (Mn.; Çkl.; Ant.; DS)

angıbak: ... (Mğ.; DS)

angıdak: ... (Es.; Zn.; DS)

angıdık: ... (Brd.; Ba.; Es.; DS)

angıldak: ... (Yz.; DS)

angoş: ... (Tr.; DS)

angot: ... (Tr.; DS)

angu: ... (Zn.; DS)

angud: ... (Kn.; Ada.; DS)

aᅇgudi: ... (Bo.; DS)

anguduk: ... (Ba.; Bo.; DS)

angult: ... (Or.; DS)

angurt: ... (Nğ.; DS)

angut, aᅇgut: ... (Af.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Brs.; Bo.; Kc.; Zn.; Ks.; Sn. ve çevresi; Sm.; Ama.; To.; Tr.; El.; Sv.; Nğ.; Ant.; Mğ.; DS)

aᅇıdak: ... (Es.; DS)

aᅇıldak: ... (Brs.; DS)

anıt: ... (Dz.; İz.; DS)

añıtık, añıtkan: ... (Af.; DS)

anız: ... (Dz.; DS)

anka: ... (Ezc.; DS)

ankabak, aňkabak: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ks.; Yz.; Ant.; DS)

ankas: ... (Isp.; DS)

ankat: ... (Tr.; DS)

ankavut: ... (Ant.; DS)

ankaz: ... (Brd.; DS)

ankazak: ... (Çkr.; DS)

ankıdak: ... (Es.; DS)

ankıl: ... (Gr.; DS)

ankıt: ... (Gaz.; Yz.; DS)

ankut: ... (Isp.; Ay.; İz.; Mn.; Sk.; Ama.; To.; Or. ve köyleri; Ezc.; Sv.; Kn.; Ant.; DS)

anuk: ... (Ky.; DS)

II.anga: Aksi, hırçın, huysuz hayvan. (Kn.; DS)

anâ: Bir kuş adı.

anga: Bülbül büyüklüğünde, sarı renkli bir ilkbahar kuşu, çalığışu. (Mn.; Ada.; DS)

ang: ... (Sv.; DS)

anâ: Yanak.

I.enk: 1. Çene kemiklerinin birleştiği yer. (Vn.; Bt.; DS)

2. Parmağın ek yeri, eklem. (Ml.; DS)

en: ... (Es.; Çr.; Gaz.; İç.; DS)

anâ: Yok, değil (Oğuzca).

aa: Hayır, yok, olmaz, istemiyorum anlamına gelir. (İleş.) (Uş.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Kü.; Es.; İst.; Gr.; Tr.; Gm.; Rz.; Nğ.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

aah: ... (Uş.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Es.; Kc.; Bo.; İst.; Zn.; Ks.; Çr.; Sn.; Sm.; Or. Köyleri; Gm.; Ar.; Sv.; Ank.; Kn.; Ant.; Mğ.; Ed.; Tk.; DS)

anâduz: Andız; bu otun kökü çıkarılarak atın karnı ağrıdığı zaman tedavi edilir.

I.angaz: 1. Bir yapının ağaç kısmı, iskeleti. (Dz.; DS)

2. Kuru ağaç parçaları, kurumuş, çürümeye yüz tutmuş ağaçgövdesi, kökü. (Af.; Isp.; Dz.; To.; Gr.; Kn.; DS)

I.andız: 1. Yaprakları dikenli olan bir çeşit ardıç (meyvasından pekmez yapılır). (Af.; Dz.; İz.; Ky.; Kn.; Gaz.; Mr.; Ada.; İç. köyleri; Ant. ; Mğ.; DS)

2. Selvi ağacı. (Ant.; Mğ. köyleri; Kıbrıs; DS)

3. Bir çeşit çam. (Dz.; Çkl.; DS)

4. Bir çeşit katran ağacı. (Ant.; DS)

5. Zararlı bir ot. (Bo.; DS)

6. Kırlarda yetişen yabani bir ot ki nezleye karşı kökü toz haline getirilip buruna çekilir. (To.; Ank.; DS)

anduz: ... (Çr.; Ama.; Dy.; DS)

8. Boyu 1,5 metre veya daha uzun olan çok geniş yapraklı yabani su otu. (Isp.; DS)

I.anız, aңыз: 1. Ekinin biçildikten sonra tarlada kalan köklü sap kısmı. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz. ve köyleri; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es. ve köyleri; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To. ve köyleri; Or.; Yz.; Ank. ve çevresi; Krş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; Kayalar, Selanik; DS)

ağız: ... (Isp.; Dz.; Sn.; DS)

aņ: ... (İç.; DS)

angız-2: ... (Es.; Bo.; To.; DS)

2. Mısır sapı. (Ay.; Sm.; Mğ.; DS)

3. İğde ve kara çalının dikenli. (Isp.; DS)

4. Tarla kenarlarındaki otlar. (Mğ.; DS)

angız: 1. Ağacın toprağa değen dip kısmı. (Isp.; DS)

2. Anız. (Es.; Bo.; To.; DS)

anâl: Büsbütün, tamamıyla. Bk. alang.

alan, alañ: 1. ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Mn.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Bo.; Sk.; İst.; Ks.; Çkr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr. ve köyleri; Tr.; Vn.; Gm.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn. ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

2. Etrafı tepelerle çevrili çukur yer, koyak. (Af.; Isp.; DS)

3. Orman içindeki düz ve ağaçsız yer. (Af.; Brd.; Ay.; Ba.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Zn.; Ks.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr. köyleri; Tr.; Gm.; Mr.; Sv.; Ank.; Ada.; Ant.; Krk.; Tk.; DS)

alanlık: ... (Isp.; Brs.; Ks.; İç.; Ed.; Krk.; Bulgaristan göçmenleri; DS)

4. İki tarla arasındaki sınır. (Isp.; Ky.; DS)

5. Kır, ova. (Isp.; Brd.; Dz.; İz. ve çevresi; Ba.; Kü.; Bil.; Ky.; Ng.; Kn.; İç.; Ant.; DS)
6. Dışarı, açık, ortalık yer. (Dz.; Mn.; Kü.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)
7. Çayır, çimenlik. (Mn.; Tr.; Ant.; DS)
8. Ufuk. (Bo.; DS)
9. Ekilen tarlalarda tohumun bitmediği yer. (Ks.; Or.; Kn.; DS)
10. Yıkılmış veya yarım bırakılmış ev. (Ank.; DS)
11. Değirmende tahılın ilk döküldüğü yer. (Ar.; DS)

anâız: Anız, hububatın biçildikten sonra tarlada kalan köke yakın sapsarı.

anız, anız: 1. ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz. ve köyleri; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es. ve köyleri; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To. ve köyleri; Or.; Yz.; Ank. ve çevresi; Krş.; Ng.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; Kayalar, Selanik; DS)

ağız: ... (Isp.; Dz.; Sn.; DS)

ağ: ... (İç.; DS)

angız-2: ... (Es.; Bo.; To.; DS)

2. Mısır sapı. (Ay.; Sm.; Mğ.; DS)

3. İğde ve kara çalının diken. (Isp.; DS)

4. Tarla kenarlarındaki otlar. (Mğ.; DS)

angız: 1. Ağacın toprağa değen dip kısmı. (Isp.; DS)

2. Anız. (Es.; Bo.; To.; DS)

annâ: Onun.

I.anı: Onun için, tevekkeli değil. (Mn.; DS)

anıdâ: ... (Dz.; DS)

apa: Ana (Karluk Türkmenlerince). Bk. aba.

aba: 1. Abla, büyük kız kardeş. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr. ve köyleri; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr. ve köyleri; Tr.; Gm.; Rz. ve köyleri; Ar.; Kr.; Ezc.; Vn.; Sr.; Dy.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz. ve köyleri; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Ng.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Tk.; Kıbrıs; DS)

abaka: ... (Rz.; DS)

abba: ... (Tn.; Mr.; Yz.; Ky.; Ng.; DS)

abca: ... (Ama.; Gr.; DS)

abeş: ... (Dz.; DS)

- abıca: ... (Gr. ve köyleri; Tr.; Dy.; DS)
- abıla-1: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Or.; Tr.; Yz.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)
- abılla: ... (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; To.; Or.; Kr.; Bt.; Sv.; Ant.; Mğ.; DS)
- abilâ: ... (Brd.; DS)
- able: ... (Bil.; DS)
- abo-1: ... (Ezm.; DS)
- abu-1: ... (Isp.; Dz.; İz.; Çkl.; Çr.; Brs.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Ed.; Tk.; DS)
- abuca: ... (Gr.; DS)
- abuğ: ... (Yz.; DS)
- abula-1... (Af.; Tr.; Rz.; DS)
- abuş: ... (Dy.; DS)
- apa: ... (İç.; DS)
- apbı: ... (Af.; DS)
- apla: ... (Brd.; Mr.; Ank.; Kn.; DS)
- apo: ... (Ağ.; Bt.; Tn.; DS)
2. Anne. (Es.; Çr. ve köyleri; To.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezm.; Kr.; Ezc.; Vn.; Dy.; El.; Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)
- abr: ... (Yz. köyleri; DS)
- abla-1: ... (Nğ.; DS)
- abo-2: ... (To.; Ar.; DS)
- abu-2: ... (Ama.; To.; Yz.; DS)
- abuğ: ... (Yz.; DS)
- abuş: ... (Dy.; DS) (çocuk dilinde)
3. Üvey anne, analık. (Brd.; Zn.; Rz.; Ar.; Ur.; Sv.; Nğ.; İç.; DS)
- abalık: ... (Çkl.; DS)
- abla-2: ... (Ama.; DS)
4. Büyükanne. (El.; Mr.; Nğ.; Ant.; DS)
5. Kaynana. (Gaz.; DS)
6. Yenge. (Es.; Bo.; Zn.; Çkr.; Ar.; Ur.; Kn.; Gaz.; DS)

abıla-2: ... (Tr.; DS)

abla-3: ... (Tr.; Ar.; Yz.; DS)

abla genneş: ... (Isp.; DS)

abo-3: ... (Ar.; DS)

abu-3: ... (To.; DS)

abula-2: ... (Tr.; DS)

7. Teyze. (Es.; Nğ.; DS)

8. Hala. (Zn.; Rz.; Nş.; DS)

abaka: ... (Rz.; DS)

abba-3: ... (Ezc.; El.; Nğ.; DS)

abu-4: ... (To.; DS)

abuca-3: ... (Gr.; DS)

9. Yetişmiş, bülüğa ermiş küçük kız kardeş. (Uş.; Isp.; Br.; Brs.; Kü.; Ml.; Gaz.; Mr.; Ank.; İç.; DS)

abıla-3: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mr.; Nğ.; Ant.; DS)

abılla-2: ... (Af.; Brd.; DS)

abla-4: ... (Isp.; Dz.; İz.; Kü.; Çr. ve köyleri; Or.; Mr.; Hat.; Yz. Köyleri; Ky.; Nğ.; Ant.; DS)

abuca-4: ... (Gr.; DS)

abula-3: ... (A.; Tr.; DS)

11. Baba. (Dz.; Ay.; Md.; Mğ.; DS)

abba-2: ... (Ks.; DS)

I.afa: Kabile, devlet. (İz. ve çevresi; DS)

arı: Arı.

aru: ... (Tn.; DS)

I.arı dalağı: 1. Bal peteği. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Brs.; Es.; Zn.; Ks.; Or.; Gr.; Gm.; Rz. köyleri; Kr.; Tn.; Mr.; Sv.; Nğ.; İç.; Tk.; Krk.; DS)

2. Oğul arılarının el büyüklüğünde yapıp bıraktıkları bal peteği. (Çkr.; Çr.; Sv.; Krk.; DS)

I.arılık: Arı kovanlarının bulunduğu yer, yapı. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Bo.; Çr.; Ama.; To.; El.; Sv.; Ky.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

arı damı: ... (Sm.; DS)

arıâ: Temiz.

arı: ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Bo.; Çr.; Sn.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Sr.; Ur.; Gaz.; Mr.; Ml.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

arıca: ... (Isp.; Es.; Bo.; Gaz.; Ur.; Mr.; Hat.; Nğ.; Kn.; DS)

arıca duruca: ... (Sv.; İç.; DS)

arıcað: ... (Ml.; El.; DS)

arıcak: ... (To.; Ml.; Sv.; DS)

arıcakca: ... (Ml.; DS)

arıcaman: ... (Nğ.; DS)

arıcana: ... (Nğ.; DS)

arıca silice: ... (Hat.; DS)

arı duru: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Tr.; Ezc.; Mr.; Sv.; Nğ.; İç.; Ant.; DS)

arıg: ... (Sv.; DS)

arıð: ... (Gm.; DS)

arık: ... (İz.; Mn.; Bo.; Sk.; Ama.; To.; Ml.; Mr.; Sv.; Ky.; Ada.; DS)

arıncak: ... (Sv.; Tn.; DS)

arınk: ... (Isp.; Brd.; Tr.; Gm.; Mr.; Hat.; DS)

arı sili: ... (İz.; Ks.; Mş.; Ur.; Dy.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ky.; Ada.; Ant.; İç.; DS)

arisilli: ... (Mr.; İç.; DS)

arisüli: ... (Bt.; DS)

aru: 1. İyi, güzel. (Ba.; DS)

2. Arı, temiz. (İç.; Ant.; DS)

aruca: ... (İst.; Zn.; Ks.; DS)

arıâ-lrú: Temizlik.

arılık: 1. Temizlenmiş ve yıkanmış buğday, tohum. (Af.; Bo.; DS)

2. Temizlik. (Mr.; DS)

arıú: Irmak, ark, germeç, kaş, kanal.

II.arık: 1. Su yolu, ark. (Af.; Uş.; Isp.; Brd. ve köyleri; Dz; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kc.; Ks.; Tn.; Gaz.; Hat.; Sv.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Tk.; DS)

arð-1: ... (To.; Kr.; Mş.; Bt.; Vn.; Ur.; DS)

arıg-1: ... (Brd.; DS)

arıĝ: ... (Sv.; DS)
2. Dere, çay. (Af.; Dz.; Brs.; Kn.; DS)

arò-2: ... (Kr.; DS)

arıĝ-2: ... (Brd.; DS)

3. Fide veya fidan dikilen yer. (Isp.; Brd.; Dz.; Ant.; DS)

4. Yol ve tarla kenarlarına açılan hendek. (İz.; DS)

5. Voleybol sahasının sınırı. (Isp.; Brd.; DS)

arıú: Zayıf, cılız (Oĝuz ve Kıpçakça).

I.arık: 1. Zayıf, cılız, sıska. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Ba. ve çevresi; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Sk.; Bo.; İst.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr. ve köyleri; Sm.; Sn.; Ama.; To.; Or. köyleri; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Rz.; Kr. ve çevresi; Ezm.; Ağ.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Krş.; Nş.; Nĝ.; Kn. ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Mĝ.; Krk.; Kıbrıs; DS)

arek: ... (Ada.; DS)

argaz: ... (Ant.; DS)

arıĝ: ... (Ba.; DS)

arıĝ: ... (Kr.; DS)

arò: ... (Gm.; Ar.; Kr. ve köyleri; Sv.; Yz.; Ky.; Nş.; DS)

arık yavan: ... (Ada.; DS)

arız: ... (Dz.; DS)

arkın: ... (Kc.; DS)

aruh: ... (To.; Gm.; Kr.; Sv.; DS)

aruk-1: ... (Brs.; Zn.; Ks.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr.; Tr. köyleri; Rz.; Sv.; Ant.; DS)

2. Özsüz tahıl. (Ay.; DS)

3. Çürümüş, fazla olmuş, çürümeye yüz tutmuş. (Sv.; DS)

aruk-2: ... (Or.; Gr.; DS)

arış: Eriş, dokumanın tezgaha sarılmış olan ve uzunluğuna ve dikine bulunan telleri.

I.arış: 1. Kolun dirsekle bilek arasındaki kısmı. (İz.; Ba.; DS)

2. Araba, kaĝmı oku. (İz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Es.; Kc.; Sk.; İst.; Çr.; Ama.; To.; Gr.; Kn.; Ada.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

arış eki: ... (İst.; DS)

arış: ... (İz.; DS)

3. Düven oku. (Brs.; Kc.; DS)

4. Eski dokumacıların kullandığı bir ölçü. (Brs.; Kü.; DS)

I.eriç: Kalınca bükülmüş yün ya da pamuk ipliği. (İz.; DS)

I.eriş: 1. Dokuma tezgahlarında uzunluğuna atılan ip, arış, boy ipliği. (Af.; Brd.; Dz.; İz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Es.; Kc.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ama.; Or.; Tr.; Gm.; Ezm.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

2. Siyahla karışık benkli ip. (Isp.; Brd.; Ada.; DS)

3. Kirinden, kötüsünden, kıtığından ayrılmış temiz yün. (İç.; DS)

4. Uzun ve iyi cins lifleri olan yün ya da pamuk. (İç.; DS)

5. Sicim. (Isp.; Dz.; Kc.; DS)

6. Hasır yapmakta kullanılan sazın tezgaha uzunlama konulanı. (Gm.; DS)

7. Halımın geçki ipi.(Mn.; Sn.; DS)

II.eriş: Yünden yapılan kuşak. (Brd.; Dz.; DS)

arúa: Arka; sırt; sıkıntılı anlarda yardım eden kişi, yardımcı.

I.arga: Dağın kuz tarafı. (Kü.; DS)

arða: 1. Arka. (To.; Kr.; Ar.; Sv.; DS)

2. Koruyucu. (Sv.; DS)

3. Yük. (Ml.; DS)

I.arka: Sırta alınan yük. (Isp.; Dz.; İst.; Zn.; Mğ.; DS)

II.arka: Köy evlerinin bahçeye bakan yönündeki dar balkon. (Zn.; DS)

III.arka: Kabak, hıyar gibi bitkilerin kol salması için tarlada boş bırakılan yer. (Ant.; DS)

arúaâ: Argaç; bez, halı, kilim gibi şeyler dokunurken enlemesine atılan ip veya iplik.

argaç: 1. ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Es.; Bo.; Ks.; Zn.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Tr.; Gm. ilçe ve köyleri; Kr.; Mr.; Sv.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

argeç: ... (Brd.; Dz.; Ba.; Kü.; Mğ.; DS)

argıç: ... (Brd.; DS)

arkaç: ... (Isp.; Kü.; Ks.; Çr.; Gr.; Ank.; Krş.; Ky.; Kn.; DS)

2. Bir iplik topunun bir çalıya sarılarak aldığı kavun biçimi. (Gr.; DS)

3. Kilim dokuma tezgahı. (Gr.; DS)

armağan: Hısımlara doyumluktan verilen belek (Oğuzca). Bk. yarmağan, amuç.

armaan: Armağan. (Ama.; Ank.; DS)

armut: Armut.

armıt: ... (Brd.; Kü.; Bo.; Kr.; Gaz.; Sv.; Mğ.; DS)

armıd: ... (Kr.; DS)

amıt: ... (Brd. ve köyleri; Dz.; Ay.; İz.; Mğ.; DS)

Âmit: ... (Brd.; DS)

Âmut, amut-1: ... (Dz.; DS)

arpa: Arpa.

I.arpa: 1. Hordeum vulgare gramineae. (İst.; DS)

2. Taze, küçük hıyar. (Kn.; DS)

arpacık: 1. Amerikan tohumlu buğday. (Dz.; DS)

2. Tohumluk soğan. (Dz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Bo.; Sk.; İst.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; Ar.; Sv.; Nğ.; DS)

3. Taze, ufak hıyar. (Sv.; Nğ.; DS)

4. Çorbalık arpa şeklinde şehriye. (İz.; Ba.; DS)

arpalık: ... (İz.; DS)

arpağan: Arpaya benzer başağı bulunan, evini bulunmayan bir bitki.

arpagan: Yabani arpa. (İz.; Ezm.; DS)

arriâ: Pek temiz. Bk. arığ.

arı: ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Bo.; Çr.; Sn.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Sr.; Ur.; Gaz.; Mr.; Ml.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

arıca: ... (Isp.; Es.; Bo.; Gaz.; Ur.; Mr.; Hat.; Nğ.; Kn.; DS)

arıca duruca: ... (Sv.; İç.; DS)

arıcað: ... (Ml.; El.; DS)

arıcak: ... (To.; Ml.; Sv.; DS)

arıcakca: ... (Ml.; DS)

arıcaman: ... (Nğ.; DS)

arıcana: ... (Nğ.; DS)

arıca silice: ... (Hat.; DS)

arı duru: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Tr.; Ezc.; Mr.; Sv.; Nğ.; İç.; Ant.; DS)

arığ: ... (Sv.; DS)

arıð: ... (Gm.; DS)

arık: ... (İz.; Mn.; Bo.; Sk.; Ama.; To.; Ml.; Mr.; Sv.; Ky.; Ada.; DS)

arıncak: ... (Sv.; Tn.; DS)

arınık: ... (Isp.; Brd.; Tr.; Gm.; Mr.; Hat.; DS)

arı sili: ... (İz.; Ks.; Mş.; Ur.; Dy.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ky.; Ada.; Ant.; İç.; DS)

arisilli: ... (Mr.; İç.; DS)

arisüli: ... (Bt.; DS)

aru: 1. İyi, güzel. (Ba.; DS)

2. Arı, temiz. (İç.; Ant.; DS)

aruca: ... (İst.; Zn.; Ks.; DS)

arslan: Arslan.

I.aslanÂzı: Aslanagzı. (Es.; Nş.; DS)

art: Sırt; dağ beli ve sırtı; sarp ve yokuş yer; boyur, tepe.

I.artçı: Arkadan gelen. (Isp.; Brd.; Mn.; Sk.; Kn.; Ezm.; Nğ.; DS)

artaú: Bozulmuş, bozuk.

I.ardak: 1. Çürümüş, çürümeye yüz tutmuş ağaç. (Sk.; Ks.; Çr.; Sn.; To.; Yz.; DS)

ardasak: ... (Brs.; DS)

2. Kesilmeden yerinde kurumuş ağaç. (Ks.; DS)

3. Lifleri karşılıklı olup, doğramacılığa yaramayan kereste. (Kü.; DS)

4. Direklerin seyrek dikildiği yapıda üstüne fazla yük verilen kiriş. (Kü.; DS)

5. Tahta parçalarıyla bağlanmış kırık kol veya bacak. (Ar.; DS)

artiâ: Yükseltilen yükün bir dengi.

I.ardı: 1. Soğan, sarımsak bağları, demetleri. (Sm.; Or.; DS)

2. Heybenin iki gözünü ayıran kısım. (Nğ.; DS)

artuç: Ardıç, Juniperus.

ardéc: ... (Dz.; DS)

I.ardıç burucu: Ardıç üzümü, ardıçlarda biten küçük kırmızı meyva. (Bil.; DS)

ardıç kılığı: ... (Isp.; DS)

arduç: ... (Isp.; Bo.; Zn.; Ks.; Am.; To.; Rz.; Tr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Ml.; Sv.; DS)

ardunç: ... (Dz.; DS)

artuú: Fazla, ziyade.

artıð: ... (To.; Kr.; Yz.; DS)

I.artıkcı, artıkcı: Fazla olanı yiyen, giyen, artan öteberilerden faydalanan. (Dz.; Hat.; DS)

I.artuk: Artık, geri kalan. (Bo.; Sn.; Ama.; Tr.; Gr.; Rz.; El.; DS)

artuğ: ... (Ar.; Kerkük; DS)

artuh: ... (Gm.; DS)

atuð: Beğenilmeyen, atılan, faydasız şey. (Gm.; DS)

atuntu: ... (To.; DS)

aruú: Yorgun.

I.arık: 1. Zayıf, cılız, sıksa. (Af.; Uş.; İsp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Ba. ve çevresi; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Sk.; Bo.; İst.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr. ve köyleri; Sm.; Sn.; Ama.; To.; Or. köyleri; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Rz.; Kr. ve çevresi; Ezm.; Ağ.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Krş.; Nş.; Nğ.; Kn. ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; Kıbrıs; DS)

arek: ... (Ada.; DS)

argaz: ... (Ant.; DS)

arığ: ... (Ba.; DS)

arığ: ... (Kr.; DS)

arıð: ... (Gm.; Ar.; Kr. ve köyleri; Sv.; Yz.; Ky.; Nş.; DS)

arık yavan: ... (Ada.; DS)

arız: ... (Dz.; DS)

arkın: ... (Kc.; DS)

aruh: ... (To.; Gm.; Kr.; Sv.; DS)

aruk-1: ... (Brs.; Zn.; Ks.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr.; Tr. köyleri; Rz.; Sv.; Ant.; DS)

2. Özsüz tahıl. (Ay.; DS)

3. Çürümüş, fazla olmuş, çürümeye yüz tutmuş. (Sv.; DS)

aruk-2: ... (Or.; Gr.; DS)

I.Ârık: Dert, hastalık. (Dz.; DS)

aruú-luk: Yorgunluk.

I.Ârıklı: 1. Hastalıklı. (Dz.; Kü.; DS)

Ārılı: ... (Brd.; DS)

Ārılıklı: ... (Es.; DS)

2. Arızalı. (Ks.; DS)

I.arıklık: Zayıflık. (İz.; DS)

arut¹: Kuru, soluk. Bk. urut.

I.aruda: Toprak damlarda toprak altına konan ağaç, kabuk ve yapraklar. (Gr.; Gm.; Ezc.; Sv.; DS)

I.arut, arıt: Meşe kömürü içinde yanmamış kalan odun çubuğu, marsık. (İst.; Dy.; DS)

asıâ: Fazla, kazanç, kar.

ası: ... (Ank.; DS)

asığ: ... (El.; DS)

asığ, asık: ... (Mn.; DS)

assı: ... (Ama.; Ist.; DS)

I.asık: Faiz. (Ist.; DS)

asra: Alt, aşağı.

asra: ... (Kn.; DS)

as: ... (Rz.; DS)

asrı: Kaplan; kaplan gibi ili renkli. Bk. esri.

I.esi: Dört yaşını bitiren hayvan. (Brs.; DS)

astın: Aşağı, alt.

astar: ... (Mn.; Sv.; DS)

ast: ... (Mn.; DS)

asra: ... (Kn.; DS)

aş: Yemek, aş.

I.aş: 1. Bulgur pilavı. (Af.; Isp.; Brd.; Çr.; To.; Hat.; Ant.; Mğ.; DS)

2. Pirinç pilavı. (Isp.; Brd.; İz.; Bo.; İst.; Çkr.; Kr.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ky.; DS)

3. Bulgurdan yapılan sulu pilav. (Isp.; Brd.; İz.; Es.; Bo.; Zn.; Sn.; Ezc.; Mş.; Sv.; Ant.; DS)

¹ Besim Atalay bu kelimenin nasıl okunacağını kesin surette nasıl okunacağını belli olmadığını belirtmiştir. Yazma nüsha S: 38’de bu kelimenin üzerinde hiçbir hareke olmadığını, tercümenin ikinci cildinde S: 79’ da geçen bu kelimenin yazma nüshanın S: 308’de “أُرْتُ” imlasında olup S: 334 ‘te ise “أُرْتُ” şeklinde geçtiğini belirtip kendisinin ise Brockelmann’a uyararak “arut” okunuşu ile aldıklarını not etmiştir.

4. Çorba. (Dz.; Ba.; Es.; Çkr.; Çr.; Ama.; Tr.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; Mğ.; DS)
5. Nişasta, şeker ve su ile yapılan bir çeşit tatlı. (Ks.; DS)
6. Tarhana. (Çkr.; DS)
7. Buğday unundan yapılan erişte. (Sm.; Gm.; DS)
8. Fırınlanmış mısır kırıklarından yapılan bir çeşit yemek. (Or. ve köyleri; Tr.; DS)
9. Zeytin tanesinin mengenede sıkıldıktan sonra kalan posası. (Gaz.; DS)

aşaú: Aşağı; dağ dibi (Oğuzca).

aşak: ... (Mr.; DS)

aşaklık, aşşaklık, aşşakta: Aşağıda, aşağısı. (Hat.; DS)

aşağrek: Daha aşağı, aşağıca. (Kc.; DS)

aşarı: 1. Aşağı, aşağıya. (Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Mğ.; DS)

aşa: ... (Isp.; Ay.; Sm.; DS)

aşar, aşara: ... (Dz.; DS)

aşeg: ... (Bil.; DS)

aşğa: ... (Sm.; DS)

aşşa: ... (Isp.; Dz.; Ba.; Tr.; Gaz.; DS)

aşşâ: ... (Sm.; DS)

aşşağ: ... (Kr.; DS)

aşşaò: ... (Kr.; DS)

aşşarı: ... (Kü.; DS)

2. Aşırı, ileri. (Ba.; DS)

aşlıú: Aş evi, mutfak; yemeklik; (Oğuzlarca) buğday.

I.aşlık: 1. Buğday, mısır gibi tahıl , bunlardan yapılan çorbalık, bulgur gibi yemeklikler. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Ay.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; İst.; Çkr.; Sm.; Ama. köyleri; Or.; Gr.; Gm. köyleri; Ar.; Ezc.; Ezm.; Kr.; El.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Nğ. ve köyleri; Kn.; Ada.; Ant.; Ed.; DS)
aşlıò: ... (Gm.; Ml.; Ur.; DS)

aşluk: ... (Tr.; DS)

2. Yemeklik sebze. (Dz.; DS)

3. Kayısı, eik, şeftali gibi meyvaların çekirdeği çıkarılarak kurutulmuşu. (Ar.; DS)

aşma: ... (Ar.; Kr. ve köyleri; Ezm. ve çevresi; Ezc.; Vn. ve köyleri; İç.; DS)

4. Mutfak. (Çkr.; Kr.; DS)

aşdamı: ... (Uş.; Isp.; Brd.; Ay.; İz.; Mr.; Kn.; Ant.; DS)

aşana: ... (Or.; Gr.; Tr.; Rz.; Ank.; Kn.; İç.; DS)

aşene: ... (Af.; Brs.; Çr.; Ama.; To.; Gr.; Ank.; Ky.; Kn.; DS)

aşevi: ... (Af.; Isp.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Es.; İst.; Zn.; Ks.; Çr.; Sm.; Tr.; Gm.; Ar.; Ml.; Kn.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

aşgana: ... (Gr.; Kr.; Ml.; DS)

aşğana: ... (Gm.; DS)

aşdana: ... (Gm.; Ar.; Ezm ve çevresi; Ezc. ve köyleri; Mr.; Hat.; Ky.; DS)

aşhane: ... (Gr.; Rz.; Ar.; Ky.; Nğ.; DS)

aşkana: ... (Ba.; To.; Gr.; Gm. köyleri; Ezm.; Tn.; Mr.; Sv.; Ky.; DS)

aşodası: ... (Bo.; DS)

aştami: ... (Dz.; Kn.; DS)

aşu: Kırmızı toprak, aşı toprağı.

aşu: ... (Çkr.; Ama.; To.; Or.; Sv.; DS)

aşur: ... (Çkr.; Ezc.; DS)

aşuú: İnsanın aşığı, topuğu; topuk kemiğı.

I.aşık başı: Atların arka ayak dirseklerinde başlayan bir hastalık. (Ağ.; Hat.; Ky.; DS)

aşşığ: Aşık kemiğı. (Ank.; DS)

aşstò: ... (Vn.; DS)

aşştò: ... (Ezm.; DS)

aşşık: ... (Ank.; Nğ.; DS)

aşuò: ... (To.; Vn.; El.; DS)

aşuk: ... (Sv.; El.; DS)

at: Ad, isim; unvan, lakap.

I.ad: Anılacak değer, önem. (Nğ.; DS)

ata: Baba, ata.

I.ÀdÀ: Ağabey. (Kü.; DS)

atalık: 1. Kayınbaba. (Af.; Brd.; Dz.; Ks.; Sm.; DS)

2. Babalık yapan herhangi bir kişi. (Isp.; DS)

3. Üvey baba. (Kr.; Kn.; DS)

atasağun: Hekim, doktor.

atasağan: Alim, tabip. (Mn.; DS)

ataç: Büyüklük gösteren çocuk.

I.adaş:1. Dost, arkadaş. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Çkl.; Brs.; Es.; Bo.; Zn.; Tr.; Ar.; Kr.; Ezc. köyleri; Sv.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Ed.; DS)

adeş-1: ... (Af.; Brd.; Dz.; Ant.; DS)

2. Kardeş, kardeş edinilmiş olan. (Isp.; Brd.; Çkl.; Zn.; To.; Tr.; Ezm.; Kn.; DS)

adeş-2: ... (Kü.; DS)

atım: Atış, atım.

I.atım: Lokma. (İç.; DS)

aw: Av.

af: ... (İç.; DS)

aw-çı: Avcı.

avçı: ... (Kr.; DS)

awıçğa: Kocamış kişi, ihtiyar adam.

I.aba: 1. Abla, büyük kız kardeş. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr. ve köyleri; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr. ve köyleri; Tr.; Gm.; Rz. ve köyleri; Ar.; Kr.; Ezc.; Vn.; Sr.; Dy.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz. ve köyleri; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Tk.; Kıbrıs; DS)

abaka: ... (Rz.; DS)

abba: ... (Tn.; Mr.; Yz.; Ky.; Nğ.; DS)

abca: ... (Ama.; Gr.; DS)

abeş: ... (Dz.; DS)

abıca: ... (Gr. ve köyleri; Tr.; Dy.; DS)

abıla-1: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Or.; Tr.; Yz.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

abılla: ... (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; To.; Or.; Kr.; Bt.; Sv.; Ant.; Mğ.; DS)

abilâ: ... (Brd.; DS)

able: ... (Bil.; DS)

abo-1: ... (Ezm.; DS)

abu-1: ... (Isp.; Dz.; İz.; Çkl.; Çr.; Brs.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Ed.; Tk.; DS)

abuca: ... (Gr.; DS)

abuğ: ... (Yz.; DS)

abula-1... (Af.; Tr.; Rz.; DS)

abuş-1: ... (Dy.; DS)

apa: ... (İç.; DS)

apbı: ... (Af.; DS)

apla: ... (Brd.; Mr.; Ank.; Kn.; DS)

apo: ... (Ağ.; Bt.; Tn.; DS)

2. Anne. (Es.; Çr. Ve köyleri; To.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezm.; Kr.; Ezc.; Vn.; Dy.; El.; Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

abr: ... (Yz. köyleri; DS)

abla-1: ... (Nğ.; DS)

abo-2: ... (To.; Ar.; DS)

abu-2: ... (Ama.; To.; Yz.; DS)

abuğ: ... (Yz.; DS)

abuş-2: ... (Dy.; DS) (çocuk dilinde)

3. Üvey anne, analık. (Brd.; Zn.; Rz.; Ar.; Ur.; Sv.; Nğ.; İç.; DS)

abalık: ... (Çkl.; DS)

abla-2: ... (Ama.; DS)

4. Büyükanne. (El.; Mr.; Nğ.; Ant.; DS)

5. Kaynana. (Gaz.; DS)

6. Yenge. (Es.; Bo.; Zn.; Çkr.; Ar.; Ur.; Kn.; Gaz.; DS)

abıla-2: ... (Tr.; DS)

abla-3: ... (Tr.; Ar.; Yz.; DS)

abla genneş: ... (Isp.; DS)

abo-3: ... (Ar.; DS)

abu-3: ... (To.; DS)

abula-2: ... (Tr.; DS)

7. Teyze. (Es.; Nğ.; DS)

8. Hala. (Zn.; Rz.; Nş.; DS)

abaka: ... (Rz.; DS)

abba-3: ... (Ezc.; El.; Nğ.; DS)

abu-4: ... (To.; DS)

abuca-3: ... (Gr.; DS)

9. Yetişmiş, bülüğa ermiş küçük kız kardeş. (Uş.; Isp.; Br.; Brs.; Kü.; Ml.; Gaz.; Mr.; Ank.; İç.; DS)

abıla-3: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mr.; Nğ.; Ant.; DS)

abılla-2: ... (Af.; Brd.; DS)

abla-4: ... (Isp.; Dz.; İz.; Kü.; Çr. ve köyleri; Or.; Mr.; Hat.; Yz. köyleri; Ky.; Nğ.; Ant.; DS)

abuca-4: ... (Gr.; DS)

abula-3: ... (A.; Tr.; DS)

11. Baba. (Dz.; Ay.; Md.; Mğ.; DS)

abba-2: ... (Ks.; DS)

I.afa: Kabile, devlet. (İz. ve çevresi; DS)

I.abıca: 1. Amca. (Brd.; bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; ank.; DS)

abca: ... (Zn.; Ks.; Çkr.; Ank.; DS)

abaka: ... (İz.; Kn.; DS)

abebuba: ... (Dz.; DS)

abıcı: ... (Ant.; DS)

abo: ... (Kr.; DS)

abuca-1: ... (Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ank.; DS)

apca: ... (Ank.; DS)

apça: ... (Ks.; Ank.; Ky.; DS)

2. [→ aba-1]

3. Fakir ve kimsesiz kadın. (Sv.; DS)

abuca: 1. [→ I.abıca-1]

2. [→ aba-1]

3. [→ aba-8]

4. [→ aba-10]

I.abuş: 1. Ahmak, budala, sersem aptal. (Bo.; Sv.; DS)

abulabut: ... (Brd.; İz.; Çkl.; Kü.; Es.; Gm.; Kn.; DS)
ababak: ... (Çr. ve köyleri; Yz.; DS)
abahon: ... (Es.; Bo.; To.; DS)
abazambak: ... (Mn.; Ba.; Gr.; DS)
abazambalak: ... (Mn.; Ba.; Gr.; DS)
abeci: ... (Mn.; DS)
abelek: ... (Bil.; DS)
abık: ... (Dz.; Ar.; DS)
abılabut: ... (Mğ.; DS)
abılapıt: ... (Mğ.; DS)
abılobut: ... (Brd.; Dz.; Krk.; DS)
abısalak: ... (Nğ.; DS)
abiş: ... (Nğ.; DS)
abızambak: ... (Çkl.; Kü.; Es.; Yz.; DS)
abızamzak: ... (Dz.; Kü.; Bo.; Çr.; Sv.; Ant.; DS)
abızamzalak: ... (Bo.; DS)
abızartlak: ... (Kü.; DS)
ablak: ... (Dz.; Bt.; DS)
ablavut: ... (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Gm.; DS)
abohon: ... (Es.; Bo.; DS)
Âbu: ... (Zn.; DS)
abudan: ... (Ank.; DS)
abuğun: ... (Ama.; DS)
abuhun: ... (Çr.; Ama. ve çevresi; DS)
abulabıt: ... (Brd.; Dz.; Krk.; DS)
abulavut: ... (Mn.; DS)
abullabut: ... (Ay.; Sm.; DS)
abullobut: ... (Ank.; DS)
abulobot: ... (Ky.; DS)
abulobut: ... (Isp.; Dz.; Ba.; Ezm.; Sv.; Ank.; Kn.; İç.; Krk.; DS)

abulubut: ... (Ama.; DS)

abusalak: ... (Nğ.; DS)

abustul: ... (Gr.; DS)

abuzamzak: ... (Çr.; Ant.; DS)

abzop: ... (Ank.; DS)

apabak: ... (Yz.; DS)

apık: ... (Af.; Uş.; Ba.; Çr.; Kr.; DS)

2. Kötü huylu, hırçın, geçimsiz. (Ky.; DS)

II.abuş: 1. [→ aba-1]

2. [→ aba-2]

awran: Demirci ocağı biçiminde yapılan ekmek fırını.

I.avran: Obur. (Sv.; DS)

awya: Ayva.

I.ayva bastisi: Ayva kompostosu. (Ank.; DS)

av: Av (Oğuzca).

af: ... (İç.; DS)

av(?)n: Ağaç (Sayram dilinde).

avaç: ... (Dz.; Bo.; Zn.; To.; DS)

avut: Avuç. Bk. aêut.

I.avıt, avut: Yüz, avurt. (Brd.; DS)

avırt: ... (Dz.; Kü.; Es.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

avud: ... (Ay.; DS)

avuk: ... (İz.; Ks.; DS)

avut: ... (Dz.; Vn.; DS)

aya: Avuç içi, aya.

aye: 1. ... (Mn.; Hat.; Ky.; DS)

2. Pencerenin iç tarafı. (Çkl.; DS)

ayaâ: Lakap, takma ad.

ayağ: ... (Mn.; DS)

ayaú: Çanak, kase, kadeh. Bk. çanaú(Oğuzca).

ayak: 1. Tas, maşraba. (Af.; Kn.; DS)

2. Kadeh. (Ist.; DS)

3. Bardak, çay bardağı. (To.; Sv.; DS)

ayaú: Ayak. Bk. aêak.

I.adak: Çocuğun ilk adımları. (To.; DS)

ayað: Ayak. (Ar.; Kr.; DS)

ayağ: ... (Bt.; DS)

I.ayak: 1. Tas, maşraba. (Af.; Kn.; DS)

2. Kadeh. (İst.; DS)

3. Bardak, çay bardağı. (To.; Sv.; DS)

II.ayak: 1. Değirmen taşını kaldırıp indirmeye yarıyan ayar odunu. (Tr.; DS)

2. Sacayak. (Mr.; DS)

ayakçalı: ... (Hat.; DS)

ayakçalık: ... (Hat.; DS)

3. Küçük çay masası, sehpa. (Ezc.; DS)

aybanâ er: Kel adam (Çiğilce).

ayaz: 1. ... (Sm.; Ed.; DS)

2. Seyrek saçlı baş. (Ada.; DS)

aydınâ: Aydın, ay aydınlığı.

I.ayaz: 1. Işık, aydınlık. (Isp.; Brs.; İst.; Sm.; Krk. ve çevresi; DS)

2. Yıldız. (Gr. ve köyleri; DS)

I.aydın: Alın beyaz sığır. (Ar.; Sv.; DS)

II.aydın: Ayçiçeği. (Ank.; DS)

aydın çiçē: ... (Es.; DS)

aydın çiçeği: ... (Sv.; DS)

aydın gülü: ... (Sv.; DS)

aygın çiçeği: ... (Ank.; DS)

aygün: ... (Sv.; DS)

aygün ışığı: ... (Sv.; DS)

aygün çiçeği: ... (Sv.; DS)

ayıâ: “ne iyi, ne fena” yerine kullanılan bir edat; iyi ve kötüye delalet eden kelimelerde pekitme edatı.

I.ay’ı: Bana bak! Anlamında bir hitap. (Sv.; DS)

I.ayu: Ayol anlamında bir hitap. (Ba.; DS)

ayyo: ... (Brd.; DS)

ayran: Ayran.

I.ayran: Sönmüş kireçten hazırlanan badana kireci. (Isp.; Dz.; Ay.; Ba.; To.; Sv.; Mğ.; Kerkük; DS)

I.ayran aşı: Arpa ve buğday yarması katılarak yapılan ayran çorbası. (Kr.; Ezm. ve çevresi; Vn.; Bt.; DS)

aryan: Ayran. (El.; Ur.; Hat.; DS)

ayrú: Ayrık otu (Oğuzca). Bk. aêrú.

ayrıð, ayrıð otu: ... (Ba.; To.; DS)

ayruh: ... (Gm.; DS)

ayru: Başka.

I.ayrıç: Yol kavşağı, iki yolun ayrıldığı yer. (Mn.; Brs.; Ks.; Kr. köyleri; Sv.; DS)

ayrıdım: ... (Kn.; Nğ.; DS)

ayrırtmaç: ... (Yz.; Ds; DS)

ayrıçak, ayrıç: ... (Ks.; DS)

ayrıd: ... (Isp.; DS)

ayrık: ... (Sv.; DS)

ayrılım: ... (Nğ.; DS)

ayrım: ... (Gm.; Kr. ve köyleri; Nğ.; DS)

ayruú: Başka, ayrı. Bk. aêruk (Oğuzca), aêın.

I.ayruk: 1. Artık. (Bo.; Ezc.; Kn.; DS)

ayrık: ... (Kc.; DS)

2. Başka. (Ks.; Tr.; DS)

II.ayruk: Muhalif. (Ur.; Gaz.; DS)

I.ayruð: Fark. (Gm.; DS)

I.ayrı: Çalı ya da başak demetlerini toplamak, kaldırmak için yapılmış çatal ağaç. (Mn.; Krk.; DS)

I.ayrık: Yol kavşağı, iki yolun ayrıldığı yer. (Sv.; DS)

ayrıç: ... (Mn.; Brs.; Ks.; Kr.; Sv.; DS)

ayırdım: ... (Kn.; Nğ.; DS)

ayırmaç: ... (Yz.; DS)

ayrıçak, ayrıç: ... (Ks.; DS)

ayrıd: ... (Isp.; DS)

ayrılım: ... (Nğ.; DS)

ayırım: ... (Gm.; Kr.; Nğ.; DS)

azaú: Nereden ve kimden geldiği belli olmayan ok. Bk. azuú .

I.asık: Çingene. (Tn.; DS)

azaú: Ayak. Bk. aêak., ayak.

I.adak: Çocuğun ilk adımları. (To.; DS)

ayað: Ayak. (Ar.; Kr.; DS)

ayağ: ... (Bt.; DS)

I.ayak: 1. Tas, maşraba. (Af.; Kn.; DS)

2. Kadeh. (İst.; DS)

3. Bardak, çay bardağı. (To.; Sv.; DS)

II.ayak: 1. Değirmen taşını kaldırıp indirmeye yarayan ayar odunu. (Tr.; DS)

2. Sacayak. (Mr.; DS)

ayakçalı: ... (Hat.; DS)

ayakçalık: ... (Hat.; DS)

3. Küçük çay masası, sehpa. (Ezc.; DS)

azgan: Kuş burnu, yaban gülü; ağaçların en kötüsü olup gül gibi sarı, beyaz çiçekleri olan bir ağaççık, küpe gibi kırmızı meyvaları olur.

I.azan: Katır tırnağı, bir çeşit dikenli bitki, çalı. (Mn.; Mğ.; DS)

I.azgan: Dikenli, bol ve ufak sarı çiçekli bir çeşit çalı. (İz.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

aziâ: Azı diş.

I.azı: 1. Öküz arabalarının arka ve ön yastıklarını dingile bağlayan ağaç çivi, yöğüğe çakılan ağaç çivi, kravatı dingile bağlayan çiviler, kağı arabası dingilinin dengesini temin etmek için

kertilmiş ağaç, kağı arabasında ekseni çeken dişler. (Af.; Brd.; Dz.; Çkl.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Ank.; Ky.; Nğ.; DS)

azı çivisi: ... (Brs.; DS)

2. Keskin aletlerin, tırnağın dip tarafı. (Isp.; Brd.; DS)

3. Loğ ağacı, silindire takılan ağaç. (Kc.; DS)

I.azu: Boynuz, azı. (Or.; TTAS)

azîâ- lîâ: Azı dişi belirmiş olan.

I.azulu: Vahşi, yırtıcı, yabani. (Ml.; DS)

azuû: Yolunu kaybeden nereye gittiği ve nereden geldiği belli olmayan. Bk. azaû.

I.asık: Çingene. (Tn.; DS)

azuû: Azık.

azzık: ... (Af.; Isp.; Mn.; Brs.; Es.; Ks.; To. ve çevresi; Or.; Tr.; Rz.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz. ve çevresi; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

azığ: ... (Brd.; DS)

azığa: ... (Kr.; DS)

azıh, azıð: ... (Kr.; Ezm.; Sv.; Yz.; Kn.; DS)

azıklık-2: ... (Isp.; Kn.; DS)

azuð: ... (Gm.; Sv.; DS)

azuk: ... (Sn.; Tr. ve çevresi; Ar.; Sv.; DS)

azukluk: ... (Tr.; Sn.; Sv.; DS)

azzıð: ... (Sv.; DS)

azuû- luû: Azıklık, azık için hazırlanmış şey.

I.azıklık: 1. Hemen yemek üzere, harman zamanından önce biçilip savrulan ekin. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Kü.; Gm.; Rz.; Nğ.; Ant.; DS)

2. Azık. (Isp.; Kn.; DS)

azzık: ... (Af.; Isp.; Mn.; Brs.; Es.; Ks.; To. ve çevresi; Or.; Tr.; Rz.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz. ve çevresi; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

azığ: ... (Brd.; DS)

azığa: ... (Kr.; DS)

azıh, azıð: ... (Kr.; Ezm.; Sv.; Yz.; Kn.; DS)

azuð: ... (Gm.; Sv.; DS)

azuk: ... (Sn.; Tr. ve çevresi; Ar.; Sv.; DS)

azukluk: ... (Tr.; Sn.; Sv.; DS)

azzıð: ... (Sv.; DS)

3. Geçim. (Dz.; DS)

4. İçine azık konulan torba, kap. (To.; Sv.; DS)

5. Soğan, pırasa dikilen ve içine birkeç mısır tohumu atarak ekimden önce mısır yetiştirmeye yarayan tarla. (Gr.; DS)

azuú- luâ: Azığı olan, azıklı.

I.azıklı: Aç doyuran. (İz.; Mn.; DS)

baêram: Bayram; sevinç ve eğlence günü. Bk. beêrem, (Oğuzca) beyrem.

I.bayram aş: 1. Dini bayramların birinci günü pişirilen et, pilav ve tatlıdan ibaret yemek. (Isp.; İz.; Ks.; Gm.; Mğ.; DS)

bayram yemeği: ... (Çkr.; Kn.; DS)

2. Dini bayramlarda bayram namazından sonra bazı zenginlerin çorba, tirit, pilav ve zerededen ibaret olarak verdiği ziyafet. (Ba.; DS)

I.béyram aş: Kurban ve şeker bayramlarının ilk günü pişen pilav ve kayısı aş. (Kerkük; DS)

badar: Gürültü ses anlatan bir kelime; tekrarlanarak kullanılır; “ patır patır” gibidir.

I.bada bada: 1. Büyük büyük, it,r iri, koca koca. (Af.; Zn.; Kn.; DS)

2. Budalaca, gelişigüzel, patavatsızca. (Brs.; DS)

badabulla: ... (Isp.; DS)

badıkısa: ... (Sv.; DS)

badıç: Asma çardağı. Bk. baêiç.

I.badıç: 1. Yeşil sebzelerin çiçekten hemen sonraki küçük hali. (To.; Gm.; Gaz.; Sv.; DS)

badıç: ... (To.; Gr.; Gm. ve köyleri; DS)

badis: ... (Gm.; DS)

2. Fasülye, bakla, mercimek gibi taze sebzelerin yeşil kısmı, tohum yatağı. (Gm.; Gaz.; Mr.; DS)

badıç: ... (El.; DS)

badış: ... (Ezc.; DS)

badıç: ... (Sv.; DS)

3. Fasülye, bakla gibi sebzelerin kabuksuz içi, tohumu. (Ml.; DS)

4. Mercimek, burçak gibi bitkilerin tane tutmadan kuruyanı. (Gaz.; DS)

baêiç: Asma çardağı. Bk. badıç.

I.badıç: 1. Yeşil sebzelerin çiçekten hemen sonraki küçük hali. (To.; Gm.; Gaz.; Sv.; DS)
badıç: ... (To.; Gr.; Gm. ve köyleri; DS)

badis: ... (Gm.; DS)

2. Fasülye, bakla, mercimek gibi taze sebzelerin yeşil kısmı, tohum yatağı. (Gm.; Gaz.; Mr.; DS)

badınc: ... (El.; DS)

badış: ... (Ezc.; DS)

badıç: ... (Sv.; DS)

3. Fasülye, bakla gibi sebzelerin kabuksuz içi, tohumu. (Ml.; DS)

4. Mercimek, burçak gibi bitkilerin tane tutmadan kuruyanı. (Gaz.; DS)

bağ: Bağ, düğüm, bağlanacak ip vb.; odun ve benzeri bağlamları.

I.bağ: 1. Deste, demet, tutam. (Isp.; Brd.; Zn.; Ks.; Gm.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Gaz.; DS)

bağlam: ... (Isp. ilçe ve köyleri; Dz.; Kü.; Es.; Bo.; Ks.; Gm.; Ar.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Ng.; Kn.; Ada.; DS)

bağlım: ... (Ank.; DS)

boğu: ... (İç.; DS)

boğum: ... (İç.; DS)

2. Bir araya bağlanmış beş çile pamuk ipliği. (Ama.; DS)

II.bağ: 1. Çatıda kullanılan esas kirişler. (Gr.; Tr.; DS)

2. Bina katlarının herbiri (ahır bağı, orta bağ, üst bağ), katarlı ayıran ağaç kısım. (Rz. ve çevresi; DS)

3. Madenlerde kazılmış yerlerin çökmesini önlemek için konulan dirseklerin birleştiği yer. (Zn.; DS)

4. Dört tekerlekli arabalarda dingili yastık altına bağlayan vidalı demir. (Kr. köyleri; DS)

5. Akarsuların seviyesini yükseltmek, suları toplamak veya başka yöne çevirmek için yapılan bent. (Rz.; DS)

bağlama: ... (Brs.; Ama.; Or.; Gm.; Mr.; Sv.; Ky.; DS)

bağla: ... (Nş. ve çevresi; DS)

bağlağa: ... (Gaz.; DS)

bağlağı: ... (Krş.; DS)

bağlanan: ... (Kn.; DS)

bağlantı: ... (Brs.; DS)

bağ: Bağ; üzüm asması.

bĀ: ... (Gr.; Sm.; Ank.; Nğ.; İç.; DS)

bağır: Bağır; karaciğer.

barın: Göğüs. (Dz.; Ay.; Mr.; Mğ.; DS)

bağar: ... (Sv.; DS)

bĀr: ... (Sm.; DS)

barğ: ... (Gaz.; DS)

I.bavur: Karaciğer. (Es.; To.; Kn.; DS)

bour: ... (Ist.; DS)

bögur: ... (Ks.; DS)

bönce: ... (Dz.; DS)

bögür: Göğüs. (Or.; DS)

bağırçak: Eşek semeri.

I.bağarcık: At ve öküz arabalarında ön yastık ile ön dingil arasına konulan ve dingil üzerindeki oku yerinde tutmaya yarayan enli uzun parça. (Brs.; Bo.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

bağırçak: ... (İz.; DS)

baharcık: ... (Kc.; Ed.; DS)

baharcik: ... (Çkl.; DS)

bağırdaú: Kadın göğüslüğü.

I.bağırdaú: 1. Çocuğun düşmemesi için beşiğe veya salıncağa bağlanan enli kuşak. (Af.; Isp.; Brd.; Dz. köyleri ve ilçeleri; Ay.; Mn.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Es.; Ist.; Ks.; Zn.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Tr. ilçe ve köyleri; Gm.; Rz. ve köyleri; Vn.; Bt.; Ank.; Kn.; Ed.; Kerkük; DS)

baardak: ... (Çr.; Gr.; DS)

bagardak: ... (Sm.; DS)

bagartak: ... (Çr.; DS)

bagartlak: ... (Mğ.; DS)

bağırdaú: ... (Isp.; İz.; Çkr.; Gm.; Ank.; Kn.; DS)

bağarcık: ... (Isp.; DS)

bağardak: ... (Brd.; Dz.; Çr.; Ama.; To.; Gr.; Rz.; DS)

bağartlak: ... (Ky.; Kn.; Ant.; DS)

bağcak: ... (Mr.; DS)

bağırtah: ... (Sn.; DS)

bağırtlak: ... (Isp.; Brd.; Dz.; To.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

bağırtlak bağı: ... (Krş.;DS)

bağıtlak: ... (Ky.; DS)

bardak: ... (Zn.; Sn.; Sm.; To.; Gr.; DS)

bardaklık: ... (Rz. ve çevresi; DS)

bartlak: ... (Kn.; DS)

bavıdak: ... (Ay.; DS)

bavırdak: ... (Zn.; DS)

boğırdak: ... (Tr.; DS)

2. Küçük çocukların göğüslerine sarılan kuşak. (Af.; Kü.; DS)

3. Çocuk kundağı. (Çr.; DS)

4. Çocukları beşiğe bağlamaya yarayan yuvarlak tahta. (Kn.; DS)

5. Harman aktarılırken altta kalan diri saplar. (Dz.; DS)

I.bağırdanlık: Yörük kadınlarının giyim eşyası. (Es.; DS)

bağırtlak: 1. Kadınların göğüslerini kapamak için kullandıkları göğüslük. (Af.; Brd.; Ant.; Mğ.; DS)

bağırsalık: ... (Dz.; DS)

2. Çocuğun önünü kirletmemesi için takılan önlük. (Ant.; DS)

bağartlak: ... (Brd.; İç.; DS)

bağırsalık: ... (Dz.; Nğ.; DS)

bartlak: ... (Ant.; DS)

bağış: Parmakların ve başka uzuvların ek yerleri; kamış ve benzerlerinin boğumları.

bağış: 1. Bahçedeki sulama sırası. (Kn.; DS)

2. Boğum. (Kn.; DS)

bağırlaú: “bağırtlak” deneni kuş, Pterocles.

I.bağırtlak: Ağustos böceği. (Mr.; DS)

baúa: Kurbağa.

I.bağa: 1. Kaplumbağa. (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Bo.; DS)

bâbâ: ... (Ba.; Mğ.; DS)

baga: ... (Mn.; Ba.; DS)

bağ: ... (Brd.; Ant.; Mğ.; DS)

bağarcık: ... (Çkl.; DS)

2. Suda yaşayan, bağaza kaçtığı zaman vücutta yaşadığına inanılan küçük hayvancık. (Isp.; DS)

3. Birkaç günlük kurbağa yavrusu. (Bil.; DS)

baúanaú: Çatal tırnaklarının iki tırnak arası ve iki tırnaktan her biri. Bk. baúayaú .

I . bağanak: 1. Doğum vakti gelmeden hayvan karnından çıkarılan yavru. (Sm.; DS)

2. Keçi ve koyun tırnağı. (Gaz.; DS)

bakanak: 1. Geviş getiren hayvanların körelmiş tırnakları. (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ba.; Brs.; Kü.; Es.; Ml.; Hat.; Ank.; Krş.; Ky.; Kn.; Ada.; Krk.; DS)

baðanað-1: ... (Ml.; Sv.; DS)

baðanak-1: ... (Çr.; Ky.; DS)

bakınak-1: ... (Dz.; Kü.; DS)

2. Geviş getiren hayvanların tırnaklarının arası. (Isp.; Brd.; Dz.; Es.; Or.; Mr.; Ank.; Ky.; Kn.; DS)

baðanað-2: ... (Ml. ; DS)

baðanak-2: ... (Ky.; DS)

bakınak-2: ... (Brd.; Dz.; Mğ.; DS)

3. Geviş getiren hayvanların tırnakları. (Af.; Çkl.; Kc.; Bo.; Gaz.; Mr.; Ank.; Krş.; Kn.; DS)

baðanað-3: ... (Sv. ; DS)

baðanak-3: ... (Gaz.; DS)

bakınak-3: ... (Af.; Dz.; DS)

bıkanak: ... (Zn.; Ks.; DS)

4. Atın ve geviş getiren hayvanların bileği. (Isp.; Çkr.; Ama. ve çevresi; Ky.; Ada.; DS)

baðanak-4: ... (Sv.; DS)

5. Hayvanların arka bacağı ile karnının birleştiği yerdeki tersine dönen tüyler. (Kn.; DS)

6. Koyun bacağı. (Dz.; DS)

baúayaú: Çatal tırnaklarının iki tırnak arası ve iki tırnaktan her biri. Bk. baúanaú.

1. bağanak: 1. Doğum vakti gelmeden hayvan karnından çıkarılan yavru. (Sm.; DS)

2. Keçi ve koyun tırnağı. (Gaz.; DS)

bakanak: 1. Geviş getiren hayvanların körelmiş tırnakları. (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ba.; Brs.; Kü.; Es.; Ml.; Hat.; Ank.; Krş.; Ky.; Kn.; Ada.; Krk.; DS)

bağanağ-1: ... (Ml.; Sv.; DS)

bağanak-1: ... (Çr.; Ky.; DS)

bakınak-1: ... (Dz.; Kü.; DS)

2. Geviş getiren hayvanların tırnaklarının arası. (Isp.; Brd.; Dz.; Es.; Or.; Mr.; Ank.; Ky.; Kn.; DS)

bağanağ-2: ... (Ml. ; DS)

bağanak-2: ... (Ky.; DS)

bakınak-2: ... (Brd.; Dz.; Mğ.; DS)

3. Geviş getiren hayvanların tırnakları. (Af.; Çkl.; Kc.; Bo.; Gaz.; Mr.; Ank.; Krş.; Kn.; DS)

bağanağ-3: ... (Sv.; DS)

bağanak-3: ... (Gaz.; DS)

bakınak-3: ... (Af.; Dz.; DS)

bıkanak: ... (Zn.; Ks.; DS)

4. Atın ve geviş getiren hayvanların bileği. (Isp.; Çkr.; Ama. ve çevresi; Ky.; Ada.; DS)

bağanak-4: ... (Sv.; DS)

5. Hayvanların arka bacağı ile karnının birleştii yerdaki tersine dönen tüyler. (Kn.; DS)

6. Koyun bacağı. (Dz.; DS)

bal: Bal (Suvarlar, Kıpçak ve Oğuz dillerinde). Bk arı yağı.

bal: Ağaç balı. (Brd.; DS)

balcık: ... (İz.; DS)

bala: Kuş ve hayvan yavrusu.

I.bala: 1. Çocuk, yavru, küçük. (İz.; Mn.; Ist.; Brs.; Ama. çevresi; To.; Kr.; Vn.; Bt.; Sv.; Ank.; Kn.; Ada.; Tk.; Kerkük, Bulgaristan; DS)

balaca: ... (Es.; Ama. Köyleri; Kr.; Ezm.; Sv.; DS)

balað: ... (Nğ.; DS)

balak: ... (Ezc.; Kn.; DS)

bale: ... (Bt.; DS)

2. Oğlan çocuğu. (Kerkük; DS)

3.Manda yavrusu, malak. (Ezm.; DS)

balağ: ... (Kr.; DS)

balað: ... (Kr.; Sv.; Yz.; DS)

balak: ... (Ky.; Ay.; DS)

balak:... (Isp.; Dz.; Ay.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gm.; El.; Ur.; Sv.; Yz.; Krş.; Ky.; Kn.; Nğ.; DS)

II.bala:1. Bezden yapılmış bebek. (Hat.; Nğ.; DS)

2. Marangozların cila yapmak için kullandıkları içi pamuk dolu bez. (Gr.; DS)

3. Bulaşık bezi.(Bil.; DS)

balçrú: Balçık, sıvık çamur (Oğuzca).

baçak:... (Brd.; DS)

balçıð: ... (Sv.; DS)

balrú: Balık.

I.balık kapaması: Balık pilakisi. (Isp.; Ist.; Zn.; Rz.; DS)

baluk: Balık. (Tr.; Rz.; DS)

balıð: ... (Sv.; Kr.; DS)

balrúçın: Balıkçıl kuşu.

balıkçın: ... (Es.; Kn.; DS)

balıðudan: ... (Vn.; DS)

balıkcan: ... (Isp.; DS)

balıkçıl: ... (El.; DS)

balıkçı guşu: ... (Dz.; DS)

balıkçık: ... (Sv.; DS)

balıkçın: ... (Dz.; Sv.; DS)

bar: Var, mevcut.

I.var: Varlıklı. (Kc.; Sm.; DS)

baraú: Çok tüylü köpek.

- barak: 1. Çok kıllı insan. (Af.; Isp.; Ba.; Sv.; DS)
2. Çok tüylü köpek. (Af.; Isp.; Ama.; Sv.; Ky.; Nğ.; Ada.; DS)
3. Beyaz çilli siyah köpek. (Kü.; DS)
4. Küçük köpek, fino. (Es.; Ant.; DS)
5. Köpek, iri köpek. (Ky.; Nğ.; DS)
6. Gözünün etrafında beyaz damga olan köpek. (Ant.; DS)
7. Sırtı çok tüylü av köpeği. (Ist.; Ada.; Krk.; DS)
8. Kobay. (İç.; DS)
9. Köstebek. (Çr.; DS)
10. İspinoz kuşu. (Uş.; DS)
11. Bağlara dadanan sarı renkli ve tüylü tırtıl. (Dz.; Kn.; DS)

barça: Bütün, hep.

I.barça: Büyük, asık. (Tr.; DS)

barğan: Mersin ağacı yemişi. Bk. bazğan.

- baran: 1. Üzüm, meyve ağaçları ve bitkilerin dizisi. (Dz.; Çkl.; Kr.; Ezc.; El.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ada.; Hat.; DS)
- baram-1: ... (Ml.; DS)
2. Sebze fideleri, üzüm çubuğu ekmek için hazırlanan yer, çukur. (Ezc.; Sv.; DS)
- boran: ... (Ml.; DS)
3. Bostan. (Tn.; Gaz.; DS)
 4. Bağlardaki evlek. (Ezc.; DS)
- baram-2: ... (Ml.; DS)
5. Fidan ve çubuk sıraları arasındaki aralık. (Gaz.; Mr.; Ada.; DS)
 6. Fasulye sırığı ve üzüm çubuklarını dayamaya yarayan çatal ağaç, kazık. (Brd.; DS)
- barana: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)
- barane: ... (Brd.; DS)
- baranı: ... (Brd.; Dz.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

barhana: ... (Ant.; DS)

barna: ... (Ar.; DS)

7.Çift demirinin yaptığı geniş yarık, saban izi. (Gaz.; Mr.; Yz.; DS)

baraza: ... (Kn.; DS)

barú: Bark, mülk (Her zaman “ew” kelimesiyle beraber kullanılır.).

I.bark: 1. Otel. (Af.; DS)

2. Park. (Dz.; DS)

3. Bahçe. (Sm.; DS)

bars: Pars.

bars: Kaplana benzeyen yırtıcı bir hayvan. (Dz.; DS)

basa: Sonra.

basa: Arkasından, hemen sonra. (Krş.; DS)

I.pasa: Ardı arkası kesilmeden, durmadan, sürekli olarak. (Bo.; İst.; Zn.; Ks.; Sn.; Sm.; Am.; To.; Or.; Gr.; Rz.; Ml.; Sv.; DS)

baş: Yara.

baş: ... (Sv.; DS)

başau: Pabuç (Çiğilce). Bk. başmaú (Oğuz ve Kıpçakça).

başmak: 1. ... (İz.; Ks.; Tr.; Kr.; Ezm.; Vn.; Sv.; Ank.; Ky.; DS)

başmağh: ... (Kr.; DS)

başmað-1: ... (Kr.; DS)

2. Takunya. (Kr.; To.; Sv.; DS)

başmað-2: ... (Kr.; DS)

3. Terlik. (Çkl.; DS)

paşmak: 1. Ayakkabı, terlik. (Çkl.; Ur.; Kn.; DS)

2. Nalın. (İz. ve çevresi; DS)

başmaú: Pabuç. Bk. başau .

başmak: 1. ... (İz.; Ks.; Tr.; Kr.; Ezm.; Vn.; Sv.; Ank.; Ky.; DS)

başmağh: ... (Kr.; DS)

başmað-1: ... (Kr.; DS)

2. Takunya. (Kr.; To.; Sv.; DS)

başmað-2: ... (Kr.; DS)

3. Terlik. (Çkl.; DS)

paşmak: 1. Ayakkabı, terlik. (Çkl.; Ur.; Kn.; DS)

2. Nalın. (İz. ve çevresi; DS)

batîâ: Batak; ırmak ve ırmağa benzer şeylerin derin olan yerleri.

I.batak: Sirke, zeytinyağı gibi maddelein konuldukları kapların dibinde bıraktıkları tortu. (Ba.; Brs.; Es.; DS)

I.batık: 1. Kirli, pis, lekeli. (Dz.; Es.; DS)

2. Çirkin. (Dz.; DS)

II.batık: Dağlarda etrafı bodur ağaçlarla çevrilmiş çukurlar (avcılar arasında kullanılır). (İz.; DS)

batman: Batman.

I.batman: Büyük su testisi, büyük çömlek. (Rz.; Ar.; Kn.; DS)

batmanlık: ... (Ky.; DS)

II.batman: Büyük, ağır. (Kü.; Çkr.; DS)

III.batman: 200 metrekarelik arazi ölçüsü. (Kr.; DS)

batmul: Karabibere benzer bir bitki, darü fülful. Bk. bibli, butmul.

I.bibil: 1. Buğdayın içine karışan koyu renkli bitki tohumu. (Gm.; DS)

2. Gövdenin bir yerinde doğuştan ya da sonradan olan et parçası. (Gm.; DS)

3. Çekirdek. (Rz.; DS)

batraú: Bayrak.

I.bayrak: Uçurtma. (Dz.; Ant.; DS)

batsiâ: Batı, garp.

I.batı: Uzak. (Kn.; DS)

bay: Zengin.

bay: ... (Dz.; To.; Or.; Kr.; Bt.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ky.; Kn.; Ada.; Kerkük.; DS)

bayıú: Doğru söz (Oğuzca).

bayık: ... (Çkr.; DS)

bayraú: Bayrak. Bk. batraú.

I.bayrak: Uçurtma. (Dz.; Ant.; DS)

bazğan: Mersin ağacı yemişi. Bk. barğan.

baran: 1. Üzüm, meyve ağaçları ve bitkilerin dizisi. (Dz.; Çkl.; Kr.; Ezc.; El.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ada.; Hat.; DS)

baram-1: ... (Ml.; DS)

2. Sebze fideleri, üzüm çubuğu ekmek için hazırlanan yer, çukur. (Ezc.; Sv.; DS)

boran: ... (Ml.; DS)

3. Bostan. (Tn.; Gaz.; DS)

4. Bağlardaki evlek. (Ezc.; DS)

baram-2: ... (Ml.; DS)

5. Fidan ve çubuk sıraları arasındaki aralık. (Gaz.; Mr.; Ada.; DS)

6. Fasulye sırıği ve üzüm çubuklarını dayamaya yarayan çatal ağaç, kazık. (Brd.; DS)

barana: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

barane: ... (Brd.; DS)

baranı: ... (Brd.; Dz.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

barhana: ... (Ant.; DS)

barna: ... (Ar.; DS)

7.Çift demirinin yaptığı geniş yarıç, saban izi. (Gaz.; Mr.; Yz.; DS)

baraza: ... (Kn.; DS)

beçel¹: Sünnet edilmemiş kadın; hadım edilmiş erkek; İğdiş edilmiş at ve başka hayvanlar.

I.beçel: Sakat insan veya hayvan. (Af.; Ks.; Sn.; DS)

beçal: ... (Es.; DS)

beçıl: ... (Ks.; DS)

I.becel: 1. Tavşan yavrusu. (Gaz.; Ky.; Nğ.; DS)

becen: ... (Ank.; Ky.; Tk.; DS)

beleç: ... (Ky.; DS)

2. At eşek gibi hayvanlarda bel soğukluğuna benzeyen bir çeşit hastalık. (Hat.; DS)

3. Bel soğukluğuna tutulmuş köpek. (Gaz.; DS)

beçkem: Alamet, belge; ipekten ve yaban sığırı kuyruğundan yapılan alamet olup savaş günlerinde yiğitler takınırlar. Bk. perçem (Oğuzca).

¹ Besim Atalay bu kelimenin Divan'da geçtiği cümleyi vermiş, çeşitli kaynaklardaki bu kelimenin anlamına değinmiştir. Kendisinin böyle bir anlam yüklediğini ifade ettikten sonra da "Düşünüle." demiştir.

I.berçin: Perçin. (Dz.; Zn.; Çkr.; Çr.; Ama. ve çevresi; To.; Gm.; Mr. ve çevresi; Sv.; Ky.; Nğ.; DS)

bercim: ... (Gaz.; DS)

bercin: ... (Yz. köyleri; DS)

berçim: ... (Mr.; Hat. ve köyleri; Nğ.; DS)

II.berçin: 2. Bahçe, etrafı çevrilmiş tarla. (Mr.; DS)

2. Sertleşmiş toprak, toprağı pek, katı olan arazi. (Ky.; Nğ.; DS)

3. Taş yığını. (Çr.; DS)

I.perçin: 1. Duvar. (Ur.; DS)

2. Çit. (Ml.; DS)

beêr burðan: Heykel. Bk: Düzelt: beêezz burðan.

bediz: 1. Heykel. (Ay.; DS)

2. Heykeltıraş. (Ed.; DS)

bedizci: ... (İz.; DS)

beêezz burðan: Heykel. Bk. beêer burðan

bediz: 1. Heykel. (Ay.; DS)

2. Heykeltıraş. (Ed.; DS)

bedizci: ... (İz.; DS)

beêrem: Bayram; sevinç ve eğlence günü. Bk. baêram (Oğuzca), beyrem.

I.bayram aş: 1. Dini bayramların birinci günü pişirilen et, pilav ve tatlıdan ibaret yemek. (Isp.; İz.; Ks.; Gm.; Mğ.; DS)

bayram yemeğı: ... (Çkr.; Kn.; DS)

2. Dini bayramlarda bayram namazından sonra bazı zenginlerin çorba, tirit, pilav ve zerededen ibaret olarak verdiği ziyafet. (Ba.; DS)

I.béyram aş: Kurban ve şeker bayramlarının ilk günü pişen pilav ve kayısı aş. (Kerkük; DS)

beg: Bey, koca, evli erkek.

I.bey: Çerkez ağası, paşa. (Mr.; DS)

beg-lik: Beylik.

beğlik: 1. Askerlere verilen küçük kilim. (Ama. ve çevresi; DS)

2. Herkesin kullandığı, basmakalıp, beylik. (Ama. ve çevresi; Nğ.; DS)

3. Devlete ait olan, beylik. (Nğ.; DS)

4. Köyün zenginlerine, ileri gelenlerine ait olan. (Ama. ve çevresi; DS)

bek: Muhkem, kavi, pek, sağlam, sıkı. Bk. berk.

berk: 1. Hızlı olarak, çabuk. (Ay.; Gaz.; Mr. ve çevresi; Hat.; Ada.; DS)

II.bek: ... (Brd.; To.; Or.; Ank.; DS)

2. Kuvvetle, şiddetle, sıkı olarak, sağlam bir şekilde. (Gaz.; Mr.; Ay.; Ada.; Tk.; DS)

3. Yüksek sesle. (Mr.; DS)

I.perk: Sağlam, güçlü. (Ml.; Hat.; Nğ.; DS)

II.perk: Katı, sert. (Kü.; Gm.; Ezm.; Vn.; El.; Ur.; Hat.; Nğ.; Ada.; DS)

I.bek: ... (Isp.; Dz.; Ay.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama. ve çevresi; To.; Or.; Gr.; Tr.; Kr.; Ezc.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Ant.; DS)

beki: ... (Dz.; DS)

berk: ... (Ay.; İz.; Es.; Tr.; Ar.; Kr. ve köyleri; Gaz.; Mr. ve çevresi; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Ada.; Tk.; DS)

berk: Muhafaza edilmiş, tahkim edilmiş, sağlam. Bk. bek.

berk: 1. Hızlı olarak, çabuk. (Ay.; Gaz.; Mr. ve çevresi; Hat.; Ada.; DS)

II.bek: ... (Brd.; To.; Or.; Ank.; DS)

2. Kuvvetle, şiddetle, sıkı olarak, sağlam bir şekilde. (Gaz.; Mr.; Ay.; Ada.; Tk.; DS)

3. Yüksek sesle. (Mr.; DS)

I.perk: Sağlam, güçlü. (Ml.; Hat.; Nğ.; DS)

II.perk: Katı, sert. (Kü.; Gm.; Ezm.; Vn.; El.; Ur.; Hat.; Nğ.; Ada.; DS)

I.bek: ... (Isp.; Dz.; Ay.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama. ve çevresi; To.; Or.; Gr.; Tr.; Kr.; Ezc.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Ant.; DS)

beki: ... (Dz.; DS)

berk: ... (Ay.; İz.; Es.; Tr.; Ar.; Kr. ve köyleri; Gaz.; Mr. ve çevresi; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Ada.; Tk.; DS)

bekmes: Pekmez (Oğuzca). Bk. pekmes.

bekmez: ... (Isp.; Dz.; Kc.; Sm.; Ama. köyleri; to.; Or.; Gr.; Gm.; Gaz.; Hat.; Sv.; Nğ.; DS)

behmez: ... (Kr.; DS)

bepez: ... (Çr.; DS)

betmez: ... (Isp.; Zn.; Ks.; DS)

bél: Bel.

I.bel: 1. Meni, sperma. (Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Es.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; To.; Kr.; Bt.; Ml.; Ur.; Gaz.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

2. Omurga. (Kr.; Mğ.; DS)

belék: Armağan; konuğun hısımlarına getirdiği armağan, bir yerden başka bir yere gönderilen armağan.

belek: 1. ... (Af.; Isp.; Dz.; DS)

benek-1: ... (Ky.; DS)

2. Düğün hediyesi. (Af.; Dz.; DS)

benek-2: ... (Isp.; Yz.; Nğ.; DS)

beneklik: ... (Nğ.; DS)

3. Düğünde gelinin başına davetliler tarafından konulan yazma. (Af.; DS)

4. Düğünde davet için yakın akrabalara yollanan kumaş. (Isp.; Dz.; DS)

5. Yeni bir ev yapıldığı zaman ev sahibi tarafından, ustalara hediye edilmek üzere evin çatısında bir sıraya bağlanan basma, kumaş parçası. (Isp.; DS)

6. Pehlivanlara veya düğünde at yarışlarına katılan binicilere verilen hediye, bahşiş. (Af.; Isp.; DS)

bölek: ... (Es.; DS)

bübek: ... (Tr.; DS)

bülek: ... (Tr.; DS)

I.beleg: Erkeğin kız tarafına verdiği düğün hediyesi. (Brd.; DS)

belgü: Alamet, nişan, im, belge.

belgi: ... (Zn.; Ks.; DS)

II.bel: ... (Ezc.; DS)

belgü- lüg: Belli.

bélgili: ... (Kn.; DS)

belgade: ... (Ant.; Mğ.; DS)

belirgin: ... (Af.; DS)

belirik: ... (Ar.; Kr.; Kn.; DS)

belkade: ... (Isp.; DS)

bellibelek: ... (Ur.; DS)

bellibenek: ... (Ur.; DS)

bellu: ... (To.; DS)

bellü: ... (Or.; DS)

benek: Tane, habbe (Arguca ve birtakımları dilince).

benek: Üzüm salkımında oluşan ilk tane. (Kc.; DS)

berge: Kamçı. Bk: Düzelt: berke.

I.perk: Çıta, ince tahta yapılan ağaç ve ağacın dış kısmı. (Sv.; DS)

berke: Döğmek, sürmek için kullanılan deynek, kamçı. Bk. berge.

I.perk: Çıta, ince tahta yapılan ağaç ve ağacın dış kısmı. (Sv.; DS)

béş: Sayıda beş.

I.beş kardeşler: Beşi bir arada buluna terazi yıldızı. (Dz.; Ba.; Kü.; Kc.; Gm.; Rz.; Ur.; Gaz.; Kn.; İç.; DS)

béşkardaş: ... (Vn.; DS)

beşkardaşlar: ... (Nğ.; DS)

I.beş kaya: Beş taşla oynanan bir çocuk oyunu. (Çkl.; Ist.; Ks.; Sm.; Ar.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

béşik (beşik): Beşik.

I.beşik: Bebek, beşik çocuğu. (Gr.; DS)

beyrem: Bayram; sevinç ve eğlence günü. Bk. beêrem

I.bayram aşı: 1. Dini bayramların birinci günü pişirilen et, pilav ve tatlıdan ibaret yemek. (Isp.; İz.; Ks.; Gm.; Mğ.; DS)

bayram yemeği: ... (Çkr.; Kn.; DS)

2. Dini bayramlarda bayram namazından sonra bazı zenginlerin çorba, tirit, pilav ve zerededen ibaret olarak verdiği ziyafet. (Ba.; DS)

I.béyram aşı: Kurban ve şeker bayramlarının ilk günü pişen pilav ve kayısı aşı. (Kerkük; DS)

bezek: Nakış.

I.bezek, bézek: 1. Süs, ziynet. (Ba. ve çevresi; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Dy.; Gaz.; Mr.; Sv.; Krş.; Ant.; Tk.; DS)

bezehy: ... (Kr.; DS)

bezenk: ... (İz.; DS)

bezeyh: ... (Kr.; DS)

2. Süslü elbise. (Ar.; Dy.; DS)

bezgek: Titreme, titretici sıtma. Bk. bezig.

bezgek, bézgek: Sıtma. (To.; Kn.; Kırım göçmenleri; DS)

bizgek: ... (Kazan Türkmenleri; DS)

bezik: Soluk, rengini atmış. (Brd.; Dz.; İz.; Kü.; Çkr.; Or.; DS)

betik: ... (Kn.; Ist.; DS)

bezerik: ... (İç.; DS)

bezermiş: ... (Ay.; DS)

bezig: Titreme. Bk. bezgek.

bezgek, bézgek: Sıtma. (To.; Kn.; Kırım göçmenleri; DS)

bizgek: ... (Kazan Türkmenleri; DS)

bezik: Soluk, rengini atmış. (Brd.; DZ.; İz.; Kü.; Çkr.; Or.; DS)

betik: ... (Kn.; Ist.; DS)

bezerik: ... (İç.; DS)

bezermiş: ... (Ay.; DS)

bıçıl: Eldeki ayaktaki çatlaklar, bıçılın; yerdeki yarıklar ve çatlaklıklar. Bk. bıçılğan.

I.bıçılğan: Kadınların meme uçalarında, çocukların ayaklarında, hayvanların ayak parmaklarıyla bileklerinde ter, pislik, çamur vs. sebeplerden ileri gelen sulu yara. (Uş.; Isp.; Dz.; Ay.; Es.; Ks.; Ama. ve çevresi; Or.; Gaz.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

bıçılkan: ... (Nğ.; DS)

bıçık: ... (Ezc.; DS)

bıçılğan: ... (Ml.; Ank.; DS)

bıçılğan: ... (Ama.; DS)

bıçılkan: ... (Çkr.; Ama.; Kn.; DS)

bıçırğan: ... (Ay.; Ba.; Ist.; Ama.; Sn.; Am.; Ağ.; Ezm.; Bt.; Ml.; Mr.; Ky.; Krş.; Nğ.; İç.; Ant.; Ed.; Krk.; Tk.; Rumeli; DS)

bıçırğı: ... (Krş.; DS)

bıçırğan: ... (Gm. ve çevresi; DS)

bıçık: ... (Af.; Brd.; Krş.; İç.; DS)

bıçılğan: ... (Ml.; DS)

bıçılın: ... (İç.; DS)

bıçılığan: ... (Gm.; DS)

bıçılkan: ... (Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

bıçırğan: ... (Isp.; Ar.; Kr.; Nğ.; Mğ.; Tk.; DS)

bıçırğan: ... (Hat.; DS)

bıçırkan: ... (Ank.; Ad.; DS)

bıdılcın: ... (Kü.; DS)

bıjırğan: ... (Kn.; DS)

bıkılcan: ... (Isp.; Dz.; Mğ.; DS)

biçik: ... (Dz.; Ant.; DS)

biçilgen: ... (Or.; Kn.; DS)

biçirğan: ... (Ar.; Ank.; DS)

biçirgen: ... (Or.; Gr.; DS)

bişirgen: ... (Or.; DS)

bişirek: ... (Or.; DS)

bişirük: ... (El.; DS)

bitilgen: ... (Or.; DS)

bıçılğan: Elde, ayakta ve yeryüzünde olan yarıklıklar. Bk. bıçıl.

I.bıçılğan: Kadınların meme uçarında, çocukların ayaklarında, hayvanların ayak parmaklarıyla bileklerinde ter, pislik, çamur vs. sebeplerden ileri gelen sulu yara. (Uş.; Isp.; Dz.; Ay.; Es.; Ks.; Ama. ve çevresi; Or.; Gaz.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

bıcılkan: ... (Nğ.; DS)

bıcık: ... (Ezc.; DS)

bıcılğan: ... (Ml.; Ank.; DS)

bıcılğan: ... (Ama.; DS)

bıcılkan: ... (Çkr.; Ama.; Kn.; DS)

bıçırğan: ... (Ay.; Ba.; Ist.; Ama.; Sn.; Am.; Ağ.; Ezm.; Bt.; Ml.; Mr.; Ky.; Krş.; Nğ.; İç.; Ant.; Ed.; Krk.; Tk.; Rumeli; DS)

bıçırğı: ... (Krş.; DS)

bıçırğan: ... (Gm. ve çevresi; DS)

bıçık: ... (Af.; Brd.; Krş.; İç.; DS)

bıçılğan: ... (Ml.; DS)

bıçılğın: ... (İç.; DS)

bıçılığan: ... (Gm.; DS)
bıçılkan: ... (Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)
bıçırğan: ... (Isp.; Ar.; Kr.; Nğ.; Mğ.; Tk.; DS)
bıçırğan: ... (Hat.; DS)
bıçırkan: ... (Ank.; Ada.; DS)
bıdılcın: ... (Kü.; DS)
bıjırğan: ... (Kn.; DS)
bıkılcan: ... (Isp.; Dz.; Mğ.; DS)
bıçık: ... (Dz.; Ant.; DS)
bıçılgen: ... (Or.; Kn.; DS)
bıçırğan: ... (Ar.; Ank.; DS)
bıçırgen: ... (Or.; Gr.; DS)
bışırgen: ... (Or.; DS)
bışirek: ... (Or.; DS)
bışirük: ... (El.; DS)
bitilgen: ... (Or.; DS)

bıçım: Kesim, dilim.

I.bıçım çıktı: Tarla, çayır bıçme zamanı. (Ar.; DS)
I.bıçım: Ekin kaldırma. (Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Kerkük; DS)

bıçuú¹: Kesik, parçalanmış, her şeyin yarısı, buçuk.

I.buçuk: 1. 160 gramlık bir ağırlık ölçüsü. (Dz.; Mğ.; DS)
2. 250 gramlık bir ağırlık ölçüsü. (Sv.; DS)
3. 300 gramlık bir ağırlık ölçüsü. (Kr.; DS)
4. Yarım kilelik ölçü. (Kn.; DS)
buçukla: ... (Bil.; Brs.; Ant.; DS)

¹ Besim Atalay bu kelimeyle ilgili şunu belirtmiştir: “ Kelime basma nüshada “buçuk” imlasında yazılmış ise de yazma nüshada böyle değildir. Yazma nüshada üç kez geçen bu kelimenin üzerinde yalnız bir ötre harekesi vardır; ilk iki yazılışında bu ötre harekesi “ج” harfinin üzerindedir, üçüncü yazılışta ötre harekesi “ب” ye doğru kaçmıştır. Bay Kilisli buna bakarak kelimeyi “ buçuk” şeklinde harekelemiş; Brockelmann da buna uymuştur. Her ikisi de bu yazışta yanılmışlardır; Doğrusu yazdığımız gibi “bıçuk” olacaktır. Çünkü kelimenin aslı “bıçmak” fiilindedir.”

buçuklağa: .. (Es.; Ant.; DS)

buçuklağı: ... (Es.; Brs.; DS)

5. Yarım batman (7.697 kg.lık eski bir ölçü) sıvı alan bakır kova, kap. (Kn.; DS)

6. 5.052 litre su alan kap. (Kn.; DS)

bıêrú: Büyük.

bıyyık: ... (Hat.; Gaz.; Ada.; DS)

buyık: ... (Bo.; DS)

buyuk: ... (Kc.; Manastır, Yugoslavya; DS)

bıúm: Böğür, boş böğür.

bıòm-2: Böğür. (Gaz.; DS)

I.bıkın: Omurga, bel. (Brs.; Ama.; Sm.; Gaz.; Hat.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)

bıòm-1: ... (Nğ.; DS)

bıkım: ... (Sv.; DS)

bırbıra: ... (Kerkük; DS)

bıldır: Bıldır, geçen yıl.

bıldırki: Evvelki, geçen. (*Düzce- Bo.; DS)

bıldırsı: ... (*Düzce- Bo.; DS)

bıruú: Teşrifatçı; hakanın yanına, aşamasına göre büyükleri alan ve yer gösteren adamın adı. Bk.buyruú.

I.bırık: Oyundan yılan, kaçan. (Brd.; DS)

bibil: Daru fülful (Sanskrit dilinde: pippala). Bk. batmul, butmul.

I.bibil: 1. Buğdayın içine karışan koyu renkli bitki tohumu. (Gm.; DS)

2. Gövdenin bir yerinde doğuştan ya da sonradan olan et parçası. (Gm.; DS)

3. Çekirdek. (Rz.; DS)

bıçek: Bıçak.

I.bıçek: 1. Tarlalara saatle su salımı. (Ay.; DS)

2. Bıçerbağlar makinesi. (Ay.; DS)

3. İyi bıçmeye elverişli buğday veya arpa. (İç.; DS)

I.bıçık: 1. İki derenin birleştiği yer. (Isp.; Çkl.; Kn.; DS)

2. Sel yatağı, dere, dere yatağı. (Isp.; Çkr.; Or.; Yz.; Ank.; Kn.; DS)

bıçık: ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Çkl.; Es.; Çkr.; Ank.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ad.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

bıcık: ... (Brd.; Çkr.; Ank.; DS)

bıçıntı: ... (Dz.; DS)

3. Dağda iki kaya rasındaki boşluk. (Isp.; DS)

bicik: ... (Ml.; DS)

4. Kesik, biçilmiş. (Isp.; Kn.; DS)

5. Denize doğru uzanmış kara parçası, burun. (Çkl.; DS)

6. Köşe, bucak, uç, aç. (Çr.; DS)

bucak: ... (Af.; Isp.; Brd.; Ay.; Mğ.; Bil.; Es.; Bo.; Gr.; Ama.; Or.; Ağ.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Kn.; İç.; DS)

becek: ... (Af.; Isp.; To.; Ky.; Sv.; Yz.; Ank.; DS)

becik: ... (Kr.; DS)

beçek: ... (Isp.; To.; DS)

bıcak: ... (Kü.; Çr.; Ks.; Ama.; Gr.; DS)

bıcaklık: ... (Ama.; To.; DS)

bıcirik: ... (To.; Gr.; Gm.; Ezc.; Ezm.; Türkistan; DS)

bıcirik, bıcirik: ... (Ezc.; DS)

bıçık: ... (Ist.; El.; Ml.; DS)

bıdık: ... (Gm. ve köyleri; DS)

bicek: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; DS)

bicik: ... (Çr.; Çkr.; DS)

bicirik: ... (Brs.; Gr.; Ezm.; Sv.; DS)

bicrik: ... (Ezm.; DS)

biçik: ... (Çr.; DS)

bidik: ... (Gm.; Ezc.; Ezm.; Kr.; Vn.; DS)

bucerek: ... (Kn.; DS)

bucuk: ... (Dz.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Ank.; DS)

buç: ... (İz. köyleri; DS)

bücek: ... (Af.; DS)

bürücüük: ... (Ank.; DS)

büvek: ... (Sm.; DS)

7. Dağlarda, tepelerde sellerin açtığı yarıntı. (Kn.; DS)

8. Su yolu. (Kn.; DS)

II.biçik: 1. Buzağı. (Af.; Zn.; Sm.; Ml.; Ur.; Mr.; Yz.; Sv.; Ank.; Ky.; DS)

bücük: ... (Af.; Isp.; Brs.; Ist.; Zn.; Ml.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Krk.; DS)

becik: ... (Çr.; DS)

bıcık: ... (Es.; Ml.; El.; Ank.; Krş.; DS)

bıcık: ... (El.; DS)

bıdık: ... (Ada.; DS)

bibi: ... (Mğ.; DS)

bici: ... (Ks.; Kn.; DS)

bicük: ... (Bo.; Çkr.; DS)

biçik: ... (Çkr.; Ama.; Sn.; Sm.; Or.; Gr.; DS)

biçoğ: ... (To.; DS)

bocik: ... (Kn.; DS)

böcük: ... (Isp.; DS)

bucuk: ... (Ama. köyleri; DS)

büçik: ... (Af.; DS)

2. Dana. (Gr.; DS)

bıcık: ... (Tr.; Ml.; El.; Ur.; Ky.; DS)

3. Kuyruğu düğümlü koç. (Ar.; DS)

buçak: 1. Çakı. (Isp.; DS)

2. Bıçak. (Mr.; Ada.; İç.; DS)

I.buçuk: 1. 160 gramlık bir ağırlık ölçüsü. (Dz.; Mğ.; DS)

2. 250 gramlık bir ağırlık ölçüsü. (Sv.; DS)

3. 300 gramlık bir ağırlık ölçüsü. (Kr.; DS)

4. Yarım kilelik ölçü. (Kn.; DS)

buçukla: ... (Bil.; Brs.; Ant.; DS)

buçuklağa: ... (Es.; Ant.; DS)

buçuklağı: ... (Es.; Brs.; DS)

5. Yarım batman (7.697 kg.lık eski bir ölçü) sıvı alan bakır kova, kap. (Kn.; DS)

6. 5.052 litre su alan kap. (Kn.; DS)

bilek: Bilek.

I.bilekçe: 1. Bileklik. (*Düzce- Bo.; DS)

2. Bilek kadar. (*Düzce- Bo.; DS)

I.bilekçek: Kelepçe. (Gm.; DS)

bileyh: Bilek. (*İğdir- Kr.; DS)

bilezik: Bilezik.

I.bilezik: 1. Kuyu ağzına konulan ortası delik taş. (Dz.; Ama.; Sm.; Krş.; Krk.; DS)

2. İki boruyu eklemek için kullanılan halka. (Ay.; DS)

3. Kağınlarda oku boyunduruk kayışına birleştiren halka. (Sm.; DS)

4. Bilezik şeklinde harmana yığılmış sap. (Gm.; Sv.; Ky.; Krş.; Nğ.; Ada.; DS)

bilge: Bilge, hakim; akıllı; bilgin, alim.

I.bilgü: Bilgi. (Gr.; DS)

bilecen: Çok bilen, bilgiç. (Gaz.; DS)

bilgiç: ... (İz.; DS)

bilenç: ... (Tr. ve çevresi; DS)

bilgeç: ... (Ky.; DS)

bilgiş: ... (Ay.; DS)

bilgüç: ... (Ks.; DS)

bilhan: ... (Çkl.; DS)

bilig: Akıl, us, hikmet, bilgi.

I.bilik: Bilim. (İz. ve çevresi; Ba.; Tr.; Ed.; DS)

bili: ... (Ba.; DS)

bilinçek: Bir zaman sonra hırsızın veya başkasının elinde bulunan her çalınmış malın adı.

I.biliş: Tanıdık. (Brd.; Dz.; İz.; Ks.; Ama.; Kn.; Ant.; İç.; DS)

bilişik: ... (Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Nğ.; Kn.; İç.; Ed.; Krk.; DS)

biş tanış: ... (Nğ.; DS)

biüş: ... (Ks.; DS)

biş: Biş, tanış; bilen, bilici.

I.biş: Tanıdık. (Brd.; Dz.; İz.; Ks.; Ama.; Kn.; Ant.; İç.; DS)

bişik: ... (Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Nğ.; Kn.; İç.; Ed.; Krk.; DS)

biş tanış: ... (Nğ.; DS)

biüş: ... (Ks.; DS)

bir: Bir.

bi: ... (Af.; Brd.; Dz.; Ba.; Bo.; Kc.; Zn.; Ama.; Rz.; Vn.; Yz.; Nğ.; DS)

bıcık: ... (Ba.; DS)

bir-in bir-in: Birer birer.

birem birem: ... (Dz.; Kü.; Ks.; Çr.; Ama.; To.; Gr.; Or.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

bicik bicik: ... (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ay.; Ba.; Bo.; Zn.; Mğ.; DS)

bicir bicir: ... (Nğ.; DS)

bidene bidene: ... (Es.; DS)

bircek: ... (Bo.; DS)

birecik birecik: ... (Sv.; DS)

biren biren: ... (Hat.; DS)

birim birim: ... (Af.; Brd.; Ba.; Bo.; Ks.; Sm.; Ank.; Kn.; DS)

bürcük bürcük: ... (Bo.; DS)

birinç: Sayıda birinci.

I.birinci bayram: Bayramın birinci günü. (Dz.; DS)

bit: Bit.

bit: ... (Ada.; DS)

pit: ... (Kr.; DS)

biti: Gökten inen kitaplardan her biri.

I.bit: 1. Defter. (Af.; Ky.; DS)

2. Mektup. (Isp.; Ay.; İz.; Zn.; Ist.; Çr.; Ank.; DS)

bitik-1: ... (Ks.; Sv.; Kn.; DS)

3. Kitap. (Çkl.; To.; DS)

bitgi: ... (Çkr.; DS)

bitik-2: ... (Çkr.; Ks.; Vn.; DS)

4. Forma, kitap parçası. (Bil.; DS)

5. Muska. (Çkr.; DS)

bitik-3: ... (Vn.; DS)

6. Vesika, vekaletname, senet, kart, kimlik cüzdanı, tezkere. (Ank.; DS)

bitik-4: ... (Isp.; Gaz.; DS)

bitig: Yazma, yazı. Bk. bitik.

I.bit: 1. Defter. (Af.; Ky.; DS)

2. Mektup. (Isp.; Ay.; İz.; Zn.; Ist.; Çr.; Ank.; DS)

bitik-1: ... (Ks.; Sv.; Kn.; DS)

3. Kitap. (Çkl.; To.; DS)

bitgi: ... (Çkr.; DS)

bitik-2: ... (Çkr.; Ks.; Vn.; DS)

4. Forma, kitap parçası. (Bil.; DS)

5. Muska. (Çkr.; DS)

bitik-3: ... (Vn.; DS)

6. Vesika, vekaletname, senet, kart, kimlik cüzdanı, tezkere. (Ank.; DS)

bitik-4: ... (Isp.; Gaz.; DS)

bitik: Kitap; mektup; yazma, yazı, yazış; yazılı şey, kağıt. Bk. bitig.

I.bit: 1. Defter. (Af.; Ky.; DS)

2. Mektup. (Isp.; Ay.; İz.; Zn.; Ist.; Çr.; Ank.; DS)

bitik-1: ... (Ks.; Sv.; Kn.; DS)

3. Kitap. (Çkl.; To.; DS)

bitgi: ... (Çkr.; DS)

bitik-2: ... (Çkr.; Ks.; Vn.; DS)

4. Forma, kitap parçası. (Bil.; DS)

5. Muska. (Çkr.; DS)

bitik-3: ... (Vn.; DS)

6. Vesika, vekaletname, senet, kart, kimlik cüzdanı, tezkere. (Ank.; DS)

bitik-4: ... (Isp.; Gaz.; DS)

bitrik: Kadınların avret yerlerinde bulunan dilcik, dilak.

bitik: Sünnet olmamış çocukların sünnet yerlerinde görülen et parçası. (Dz.; DS)

I.pitik: Kız çocuklarının dişilik organı. (Çkr.; DS)

bitrik: Fıstık (Arguca). Bk. buturğau.

buturak: ... (Isp.; Gaz.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

butrak: ... (Ur.; DS)

buturak diken: ... (İç.; DS)

bitrak: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Kü.; Es.; Kc.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ama.; To.; Sn.; Gm.; Ezc.; Gaz.; Ml.; Mr.; Hat.; Sv.; Krş.; Ank.; Nğ.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

bitarak: ... (Bo.; DS)

bitrag: ... (Brd.; DS)

bitrað: ... (Sv.; DS)

bitirmek: ... (İz.; DS)

bitrak: ... (Isp.; Dz.; İz.; Ba.; Brs.; Es.; Çkr.; Ezc.; Mğ.; DS)

puturak: ... (Nğ.; Kn.; İç.; DS)

putrak: ... (Or.; DS)

pıtrak: 1. ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Es.; Kc.; Bo.; Sk.; Çkr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Ezc.; Ağ.; Mr.; Sv.; Ky.; Nş.; Nğ. ve köyleri; Ada.; Ant.; Krk.; DS)

pıtrað: ... (Dz.; Ml.; Nğ.; DS)

pıtırğan: ... (Kr.; DS)

pıtrak: ... (Isp.; Dz.; Ba.; Çkl.; Sk.; İst.; Çr.; Ezm.; Sv.; Ky.; Nş.; Nğ.; Mğ.; Krk.; DS)

pıtraklı otu: ... (Nğ.; DS)

2. Ağaç dallarında kuruyup dikenleşen küçük budaklar. (Nğ.; DS)

bodug: Renk; boya. Bk. boeuğ.

boyak: ... (Gr.; Ar.; Nğ.; DS)

boyað: ... (Kr.; DS)

boêuâ: Boya; kına. Bk. boduğ.

boyak: ... (Gr.; Ar.; Nğ.; DS.)

boyað: ... (Kr.; DS)

boğaz: Boğaz. Bk. boğuz.

boğaz: ... (Ezm.; DS)

boğuz: ... (Kr.; DS)

buaz: ... (İç.; DS)

buvaz: ... (Bo.; DS)

boğum: Boğum. Bk. boğum, boğun.

I.bogum: Parmak eklemi. (Ama.; DS)

bogmak: ... (Ama.; DS)

I.boğum: Deste, demet, tutam. (İç.; DS)

bağlam:...(Isp. ilçe ve köyleri; Dz.; Kü.; Es.; Bo.; Ks.; Gm.; Ar.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

bağ: ... (Isp.; Brd.; Zn.; Ks.; Gm.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Gaz.; DS)

bağlım: ... (Ank.; DS)

boğu: ... (İç.; DS)

boğun: Boğun. Bk. boğun, boğım.

I.bogun: Parmak eklemi. (Ama.; DS)

bogmak: ... (Ama.; DS)

I.boğun: Deste, demet, tutam. (İç.; DS)

bağlam:...(Isp. ilçe ve köyleri; Dz.; Kü.; Es.; Bo.; Ks.; Gm.; Ar.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

bağ: ... (Isp.; Brd.; Zn.; Ks.; Gm.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Gaz.; DS)

bağlım: ... (Ank.; DS)

boğu: ... (İç.; DS)

boğum: Boğum. Bk. boğum, boğım.

I.bogum: Parmak eklemi. (Ama.; DS)

bogmak: ... (Ama.; DS)

I.boğum: Deste, demet, tutam. (İç.; DS)

bağlam:... (Isp. ilçe ve köyleri; Dz.; Kü.; Es.; Bo.; Ks.; Gm.; Ar.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

bağ: ... (Isp.; Brd.; Zn.; Ks.; Gm.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Gaz.; DS)

bağlım: ... (Ank.; DS)

boğu: ... (İç.; DS)

boğmaú: Gerdanlık, gelin gerdanlığı.

boğmak: 1. Düğüm, boğum. (Mn.; Mğ.; DS)

2. Hayvanların boyunlarına takılan halka. (Çkl.; DS)

3. Gerdanlık. (Çkl.; Ks.; DS)

4. Boğum, kas, iki tarafı goğulmuş küçük bir parça. (Sm.; DS)

5. Parmak boğumu. (Ant.; DS)

I.buğmuk: Kadınların takındıkları altın. (Kn.; DS)

boğra: Her hayvanın aygırı; boğa; deve aygırı, pohur.

I.bora: Erkek deve. (Kırım göçmenleri; DS)

I.buğra: 1. Hindi. (Brs.; DS)

2. Arslan: ... (Mr.; DS)

boğuz: Boğaz.

boğaz: ... (Ezm.; DS)

boğuz: ... (Kr.; DS)

buaz: ... (İç.; DS)

buvaz: ... (Bo.; DS)

boâ: Bohca, boğ, eşya konan heybe.

boğ: Bohça. (Af.; Uş.; Dz.; Bil.; Ank.; Mğ.; DS)

boça, bîça: ... (Dz.; Ba.; Es.; Ank.; Ed.; DS)

bocca: ... (Isp.; Ay.; DS)

boçça:... (Bo.; To.; DS)

boğca:... (Brd.; DS)

boğça: ... (Isp.; Rz.; DS)

boğum: ... (Af.; DS)

bokça: ... (Gaz.; Hat.; DS)

boşça: ... (Gr.; DS)

buðça: ... (Kr.; DS)

2. Sofrabezi. (Uş.; Mğ.; DS)

boğu: ... (Ank.; DS)

3. Bağlanmış paket. (Af.; DS)

poğ: 1. Bohça. (Kc.; Ks.; Sn.; DS)

pog: ... (Mn.; DS)

2. Başörtüsü. (Kc.; Bo. ve köyleri; Zn.; Ks.; Sn.; DS)

pağ: ... (Zn.; DS)

pog: ... (Bo. ilçe ve köyleri; DS)

poğu: ... (Bo.; Ks.; DS)

pohu: ... (Zn.; DS)

pu: ... (Zn.; DS)

3. Köylülerin, içine azıklarını koydukları büyük mendil. (Ks.; Sn.; DS)

boú: Bok (Oğuzca).

I.boğ: Çöplük, gübre. (Kr.; DS)

bok böcü, bok böcüğü, bok böcüsü, bok vızvızı: Hayvan pisliklerine üşüşen sert ve kara kabuklu böcekler. (Ama.; DS)

bok böcüsü: ... (Kn.; DS)

bok vızvızı: ... (Hat.; DS)

I.poð: Pislik. (Kr.; DS)

boúa: Boğa.

boa: ... (Bo.; DS)

I.boha: Sığırı durdurmak için kullanılan ünlem. (Kn.; DS)

boluş: Sözle yardım.

I.boluşçu: Yardımcı. (Kn.; DS)

borı: Ok ucuna geçirilen temren oyuğu halkası; hokka ve taş gibi şeylerin yarılmaması için ağızlarına geçirilen halka.

I.bori: Boru. (Gr.; DS)

botu: Potuk, deve yavrusu. Bk. botuú .

boduk: 1. Deve yavrusu. (Af.; Ay.; Mr.; Hat.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

bocuk: ... (Mn.; Kü.; DS)

boduç: ... (Isp.; DS)

boduò: ... (Sv.; DS)

bodan: ... (Isp.; Kn.; DS)

bodanak-2: ... (Ank.; DS)

bodē: ... (Mğ.; DS)

bodi: ... (Brd.; Kn.; DS)

bodik: ... (Af.; Isp.; DS)

bodu: ... (Isp.; Kn.; Ant.; DS)

bortlak: ... (Ky.; Nş.; Nğ.; DS)

borum: ... (Dz.; DS)

bot: ... (Sm.; DS)

bota: ... (Kn.; DS)

botlak: ... (Ist.; Ky.; Nğ.; DS)

botuk: ... (Sn.; Gaz.; DS)

bödü: ... (Mğ.; DS)

bödük: ... (Kn.; Mğ.; DS)

2. Ayı yavrusu. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ml.; Krş.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; ada.; İç.; DS)

bodak: ... (Bo.; Çkr.; DS)

bodanak-1: ... (Bo.; DS)

bodar: ... (Ks.; DS)

boduò: ... (Krş.; DS)

budanak: ... (Bo. ve çevresi; DS)

3. Küçük çocuk. (Bo.; DS)

4. Genel olarak hayvan yavrusu. (Bo.; DS)

5. Orta büyüklükte manda yavrusu, yeni doğmuş manda yavrusu. (Af.; Dz.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)

badak: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ama. ve köyleri; İç.; DS)

baduk: ... (Yz.; Krş.; DS)

bedek: ... (Ed.; DS)

bıdık: ... (Ed.; DS)

bodak: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Brs.; Kn.; DS)

bodi: ... (Kn.; DS)

bodik: ... (Es.; Ky.; DS)

botak: ... (Isp.; Brd.; DS)

botlak: ... (Nş.; DS)

böcük: ... (Ks.; DS)

bödek: ... (Bil.; Ist.; Nğ.; Ada.; Tk.; Krk.; DS)

budik: ... (Ky.; DS)

buduk: ... (Dz.; Kn.; DS)

potuk: 1. Deve yavrusu. (Af.; Brd.; Dz.; Ay.; Es.; Çr.; Ama.; To.; Ezc.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Ky.; Kn.; Ada.; Ant.; DS)

paduk-1: ... (Mr.; DS)

poduh: ... (Sv.; DS)

poduk-1: ... (Krş.; Kn.; DS)

potak-1: ... (Gr.; DS)

potik: ... (Ama.; DS)

potlak: ... (Ky.; Nğ.; DS)

potok: ... (Çkl.; DS)

pötik: ... (Çr.; DS)

pu duk: ... (İz.; DS)

putuh: ... (Ml.; Ky.; DS)

putuk: ... (Ank.; DS)

2. Manda yavrusu. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ml.; Mr.; Hat.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

paduk-2: ... (Mr.; DS)

poduk-2: ... (Ay.; Mr.; Ky.; Kn.; DS)

potak-2: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Çkl.; Kc.; Ks.; Hat.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

3. Köpek yavrusu. (Brs.; DS)

4. Ayı yavrusu. (Brs.; Bil.; Kc.; Ks.; Çkr.; Sn.; İç.; DS)

portanak: ... (Zn.; DS)

potak-3: ... (Kc.; Sk.; Bo.; DS)

potik: ... (Sm.; DS)

potnak: ... (Brs.; DS)

5. Domuz yavrusu. (Bil.; Sn.; Sm.; İç.; DS)

pot: ... (Sm.; DS)

potak-4: ... (Bo.; DS)

potar: ... (Bo.; DS)

potik: ... (Kü.; DS)

potlak: ... (İst.; DS)

potnak: ... (Gr.; DS)

botuú: Potuk, deve yavrusu. Bk. botu.

boduk: 1. Deve yavrusu. (Af.; Ay.; Mr.; Hat.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

bocuk: ... (Mn.; Kü.; DS)

boduç: ... (Isp.; DS)

boduò: ... (Sv.; DS)

bodan: ... (Isp.; Kn.; DS)

bodanak-2: ... (Ank.; DS)

bodē: ... (Mğ.; DS)

bodi: ... (Brd.; Kn.; DS)

bodik: ... (Af.; Isp.; DS)

bodu: ... (Isp.; Kn.; Ant.; DS)

bortlak: ... (Ky.; Nş.; Nğ.; DS)

borum: ... (Dz.; DS)

bot: ... (Sm.; DS)

bota: ... (Kn.; DS)

botlak: ... (Ist.; Ky.; Nğ.; DS)

botuk: ... (Sn.; Gaz.; DS)

bödü: ... (Mğ.; DS)

bödük: ... (Kn.; Mğ.; DS)

2. Ayı yavrusu. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ml.; Krş.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; ada.; İç.; DS)

bodak: ... (Bo.; Çkr.; DS)

bodanak-1: ... (Bo.; DS)

bodar: ... (Ks.; DS)

boduð: ... (Krş.; DS)

budanak: ... (Bo. ve çevresi; DS)

3. Küçük çocuk. (Bo.; DS)

4. Genel olarak hayvan yavrusu. (Bo.; DS)

5. Orta büyüklükte manda yavrusu, yeni doğmuş manda yavrusu. (Af.; Dz.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)

badak: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ama. ve köyleri; İç.; DS)

baduk: ... (Yz.; Krş.; DS)

bedek: ... (Ed.; DS)

bıdık: ... (Ed.; DS)

bodak: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Brs.; Kn.; DS)

bodi: ... (Kn.; DS)

bodik: ... (Es.; Ky.; DS)

botak: ... (Isp.; Brd.; DS)

botlak: ... (Nş.; DS)

böcük: ... (Ks.; DS)

bödek: ... (Bil.; Ist.; Nğ.; Ada.; Tk.; Krk.; DS)

budik: ... (Ky.; DS)

buduk: ... (Dz.; Kn.; DS)

potuk: 1. Deve yavrusu. (Af.; Brd.; Dz.; Ay.; Es.; Çr.; Ama.; To.; Ezc.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Ky.; Kn.; Ada.; Ant.; DS)

paduk-1: ... (Mr.; DS)

poduh: ... (Sv.; DS)

poduk-1: ... (Krş.; Kn.; DS)

potak-1: ... (Gr.; DS)

potik: ... (Ama.; DS)

potlak: ... (Ky.; Nğ.; DS)

potok: ... (Çkl.; DS)

pötik: ... (Çr.; DS)

puduk: ... (İz.; DS)

putuh: ... (Ml.; Ky.; DS)

putuk: ... (Ank.; DS)

2. Manda yavrusu. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ml.; Mr.; Hat.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

paduk-2: ... (Mr.; DS)

poduk-2: ... (Ay.; Mr.; Ky.; Kn.; DS)

potak-2: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Çkl.; Kc.; Ks.; Hat.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

3. Köpek yavrusu. (Brs.; DS)

4. Ayı yavrusu. (Brs.; Bil.; Kc.; Ks.; Çkr.; Sn.; İç.; DS)

portanak: ... (Zn.; DS)

potak-3: ... (Kc.; Sk.; Bo.; DS)

potik: ... (Sm.; DS)

potnak: ... (Brs.; DS)

5. Domuz yavrusu. (Bil.; Sn.; Sm.; İç.; DS)

pot: ... (Sm.; DS)

potak-4: ... (Bo.; DS)

potar: ... (Bo.; DS)

potik: ... (Kü.; DS)

potlak: ... (İst.; DS)

potnak: ... (Gr.; DS)

boy: Yenilen bir ot, poy otu (Oğuzca).

I.boy: Yem olarak kullanılan, çemen yapılan burçağa benzer bir tahıl çeşidi. (Isp.; Çr.; Sm.; Gr.; Gm.; El.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; İç.; DS)

2. Çökeleğe katılan kokulu bir ot. (Brd.; Zn.; İç.; DS)

I.poy: Tohumları kırmızı bibere benzeyen ve karabiberle karıştırılarak pastırma çemeninde kullanılan bir bitki. (Nğ.; Krk.; Tk.; DS)
poyotu: ... (Ed.; Krk.; DS)

boyn: Boyun, tutamak. Bk. boyun.

I.boyn: 1. Dağ sırtı. (Isp.; Dz.; Ama.; To.; Sm.; Ağ.; Ky.; DS)

2. Dağın geçit veren yeri. (İç.; DS)

boymul: Boynunda beyazlık olan hayvan, moymul.

I.boymul: Boynu siyah koyun. (Or.; Gr.; DS)

boyun: Boyun. Bk. boyun.

I.boyun: 1. Dağ sırtı. (Isp.; Dz.; Ama.; To.; Sm.; Ağ.; Ky.; DS)

2. Dağın geçit veren yeri. (İç.; DS)

boyunduruk: Boyunduruk.

I.boyunduruk: Maden ocaklarında yapılan bağların üst kısımlarını bağlayan yatay direk. (Zn.; DS)

bozuk: Bozuk, kırık yıkık.

I.bozuk: 1. Bakire olmayan kız. (Isp.; Sm.; Ky.; Nğ.; DS)

2. Kötü kadın. (Brd.; Dz.; Ky.; DS)

pozuk: Bozuk. (Hat.; DS)

bög: Bir çeşit örümcek, böğ (Türk ve Türkmen dillerinden birinde). Bk. böy.

bö, bö... : 1. Korkunç, böcek, korkunç yaratık. (Gm. ve köyleri; Gaz.; Mr.; DS)

böcü: ... (Dz.; Ba.; Brs.; Ks.; Krk.; DS)

böç: ... (Sv.; DS)

2. İri ve zehirli örümcek. (Mr.; DS)

boy: ... (Ar.; DS)

böğ: ... (Ay.; Mğ.; DS)

böğevi: ... (Kn.; DS)

böğuse: ... (İç.; DS)

böğü: ... (Uş.; Brd.; Dz.; İç.; DS)

böve: ... (Kr.; Mğ.; DS)

böy: ... (Isp.; Brd.; Kü.; Es.; Çr.; Gaz.; Mr.; Ank.; Nş.; Nğ.; Ky.; Kn.; İç.; DS)

böyü: ... (Kü.; Mr.; Ky.; Krş.; Nğ.; Ad.; İç.; Mğ.; DS)

böyüsü: ... (İç.; DS)

büü: ... (Tn.; DS)

büve: ... (Ay.; Ed.; Tk.; Krk.; DS)

büvü: ... (Ky.; DS)

büye: ... (Brd.; DS)

büyü: ... (Af.; İz.; Kc.; Ky.; DS)

pöy: Örumcek. (Hat.; DS)

bögrül: Bögrü ak olan hayvan.

I.bögrül: Yan tarafı beyaz olan sığır. (Or.; DS)

bögür: Böğrek, böbrek.

I.bavur: Karaciğer. (Es.; To.; Kn.; DS)

bour: ... (Ist.; DS)

bögür: ... (Ks.; DS)

bönce: ... (Dz.; DS)

böğür: Göğüs. (Or.; DS)

I.böğür: 1. Böğür. (Ks.; Hat.; Mr.; Ezc.; Ağ.; Kr.; Krş.; Ank.; Kn.; İç.; DS)

boğör: ... (To.; DS)

boğür: ... (Dz.; DS)

böğür: ... (İç.; DS)

2. Dağın yamacı. (Sv.; DS)

3. Yan. (Sv.; DS)

büğür: ... (Ank.; DS)

I.büğür: Göğüs. (Or.; DS)

bök: Aşığın sırtının, tümseğinin yukarı gelmesi. Bk. çik bök.

I.bök, böke: Aşık kemiğinin yumru tarafı. (Kr.; Vn.; DS)

I.pökke: Aşığın çıkıntılı yanı. (Dy.; DS)

bölük: Bölük.

I.bölük: 1. Tarlalar ortasında kalmış orman parçası. (Brd.; DS)

2. Toprak, tarla parçası. (Dz.; İç.; DS)

3. Yerli bez parçası. (El.; DS)

4. Parça parça ayrılan saç örgüsü. (Gaz.; Hat.; DS)

pölük: Parça, bölük. (Af.; Gaz.; Mr.; Hat.; İç.; DS)

böri: Kurt.

börü: 1. ... (Brs.; Ist.; Tr.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

böcü: ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Çkr.; Ks.; Ur.; Mr.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

böce: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mğ.; DS)

böce börtü: ... (Mğ.; DS)

böcük: ... (Af.; İz.; Rz.; Ezc.; Ada.; İç.; DS)

bucu: ... (Kn.; DS)

bürü: ... (Mr.; Nğ.; DS)

2. Böcek, akrep, çıyan, örümcek vs. (Çr.; Mr.; Nğ.; DS)

böcük: ... (Es.; Çr.; Ks.; Ama.; To.; Sm.; Or.; Gr.; Ar.; Gm.; Ezc.; Ezm.; Kr.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nş.; İç.; DS)

böccük: ... (Ank.; DS)

böce: ... (Dz.; İz.; Mn.; Gm.; Ant.; Mğ.; DS)

böce börtü: ... (Mğ.; DS)

böcü: ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ba.; Çkr.; Zn.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Krk.; DS)

böcü börtü: ... (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Ist.; Çkr.; Ks.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

böcü bötü: ... (Ay.; DS)

böcüyh: ... (Kr.; DS)

böğ: ... (Isp.; Brd.; Çkr.; Çr.; Gaz.; Krş.; Nğ.; Ant.; DS)

böğ böcü: ... (Kn.; DS)

böğcü: ... (Nğ.; DS)

böğcük: ... (Or.; Gr.; DS)

böh: ... (Çkr.; DS)

bör böcü: ... (İç.; DS)

bört: ... (Kc.; DS)

börtü böcek: ... (Es.; Ky.; DS)

börtü böcük: ... (Ank.; DS)

böv: ... (Nğ.; DS)

böycü: ... (Nğ.; DS)

böycük: ... (Gaz.; DS)

böye: ... (Dz.; DS)

bücü: ... (Ant.; DS)

börk: Başlık, külah, börk.

I.börk: 1. Tahtadan yapılmış baca örtüsü. (Isp.; DS)

2. Sabanda tutağın ilerisindeki kılıç bağının baş çivisi. (Gm.; DS)

3. Evlerin zayıf döşemelerinin altına çakılan direklerin başına konulan ağaç kiriş. (Vn.; Ant.; DS)

4. Kel baş için kara sakızla yapılan yakı. (Ur.; Gaz.; Hat.; DS)

5. Patlıcanın tepesindeki yeşil parça. (Gaz.; DS)

6. Arı sepetinin üstüne konulan sazdan kılıf. (Ed.; Tk.; DS)

7. İpekli kefiye ve yazmaların fesin üzerine sarılmasıyla yapılan başlık, puşu. (Dy.; DS)

8. Baş örtüsü. (Dz.; Gaz.; DS)

bürgü: ... (Af.; Uş.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Es.; Bo. ve köyleri; Ist.; Zn.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Mğ.; DS)

börge: ... (Sv.; DS)

burgu: ... (Ay.; DS)

bürğü: ... (Ba.; Ank.; Kn.; DS)

I.bürk-1: ... (Ky.; DS)

bürkü: ... (Mr.; DS)

bürme: ... (İz.; Kc.; Ist.; DS)

bürü: ... (Ks.; DS)

bürük: ... (Ist.; Ks.; Çr. ve köyleri; Sm.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezc.;Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

bürüklük: ... (Mr.; DS)

bürümbe: ... (Ist.; DS)

bürümceð: ... (Krş.; DS)

bürümcek: ... (Dz.; İz.; Krş.; DS)

bürüme: ... (Kn.; DS)

bürümedi: ... (Kn.; DS)

bürüncek: ... (Uş.; Çr.; Mr.; Yz.; Ky.; Ada.; DS)

bürüngeç: ... (Dz.; DS)

bürüntü: ... (Çkl.; Mğ.; DS)

9. Bir çeşit şapka. (Sv.; DS)

10. Kalpak. (Kr.; DS)

I.bürk-2: Külâh. (Ist.; DS)

pörk: Erkeklerin giydiği bir çeşit başlık, takke, külâh. (Ist.; Sn.; Ezc.; Vn.; Bt.; El.; DS)

böy: Bir çeşit örümcek. Bk. böğ.

bö, bö... : 1. Korkunç, böcek, korkunç yaratık. (Gm. ve köyleri; Gaz.; Mr.; DS)

böcü: ... (Dz.; Ba.; Brs.; Ks.; Krk.; DS)

böç: ... (Sv.; DS)

2. İri ve zehirli örümcek. (Mr.; DS)

boy: ... (Ar.; DS)

böğ: ... (Ay.; Mğ.; DS)

böğevi: ... (Kn.; DS)

böğuse: ... (İç.; DS)

böğü: ... (Uş.; Brd.; Dz.; İç.; DS)

böve: ... (Kr.; Mğ.; DS)

böy: ... (Isp.; Brd.; Kü.; Es.; Çr.; Gaz.; Mr.; ank.; Nş.; Nğ.; Ky.; Kn.; İç.; DS)

böyü: ... (Kü.; Mr.; Ky.; Krş.; Nğ.; Aad.; İç.; Mğ.; DS)

böyüsü: ... (İç.; DS)

büü: ... (Tn.; DS)

büve: ... (Ay.; Ed.; Tk.; Krk.; DS)

büvü: ... (Ky.; DS)

büye: ... (Brd.; DS)

büyü: ... (Af.; İz.; Kc.; Ky.; DS)

pöy: Örümcek. (Hat.; DS)

bu: Buğ, buhar, buğu.

bÿ, buhu: ... (Sm.; DS)

buğ : ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; ba.; Kü.; Es.; Ks.; Or.; Gr.; Gm.; Kr.; Vn.; Dy.; Ar.; Mş.; Ml.; Mr.; Ur.; Gaz.; Hat.; Kn.; Nğ.; Sv.; Yz.; Ank.; Nğ.; Ky.; İç.; Ant.; Kerkük; DS)

boğ: ... (Bt.; DS)

boğu: ... (İz.; Hat.; DS)

bug: ... (Sn.; To.; DS)

buç buç: Kuşun ötmesi için “güzel güzel” yerinde söylenen bir söz.

I.puçi puçi: Dana çağırma ünlemi. (Ar.; DS)

puç puç: ... (Ar.; Ezm.; DS)

buçgaú: Bucak; aç, zaviye ve benzeri.

bucak: 1. ... (Af.; Isp.; Brd.; Ay.; Mğ.; Bil.; Es.; Bo.; Gr.; Ama.; Or.; Gr.; Ağ.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Kn.; İç.; DS)

becek: ... (Af.; Isp.; To.; Ky.; Sv.; Yz.; Ank.; DS)

becik: ... (Kr.; DS)

beçek: ... (Isp.; To.; DS)

bıcak: ... (Kü.; Çr.; Ks.; Ama.; Gr.; DS)

bıcaklık: ... (Ama.; To.; DS)

bıcırık: ... (To.; Gr.; Gm.; Ezc.; Ezm.; Türkistan; DS)

bıcırık, bıcırık: ... (Ezc.; DS)

bıçık: ... (Ist.; El.; Ml.; DS)

bıdık: ... (Gm. ve köyleri; DS)

bicek-1: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; DS)

bicik: ... (Çr.; Çkr.; DS)

bicirik: ... (Brs.; Gr.; Ezc.; Ezm.; Sv.; DS)

bircik: ... (Ezm.; DS)

biçik: ... (Çr.; DS)

bidik: ... (Gm.; Ezc.; Ezm.; Kr.; Vn.; DS)

bucerek: ... (Kn.; DS)

bucuk: ... (Dz.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Ank.; DS)

buç: ... (İz. köyleri; DS)

bücek: ... (Af.; DS)

bürücüik: ... (Ank.; DS)

büvek-1: ... (Sm.; DS)

2. Kenar, yakın yer. (İç.; DS)

bicek-2: ... (Dz.; DS)

büvek-2: ... (Sm.; DS)

II.bucak: 1. Memleket. (Ba.; DS)

2. Semt, mahalle. (Dz.; Ba.; Kü.; DS)

3. Taraf, öte, uzak. (Ks.; DS)

4. Dağ eteği. (Mğ.; DS)

5. Dağ tepesi, doruğu. (Brs.; DS)

6. Çay, ırmak kenarındaki tarla ile su arasındaki çayır, sazlık, çalılık yer. (Kü.; Es.; Zn.; To.; Ank.; İç.; DS)

7. Irmak kenarı, sahil. (Ank.; Ada.; DS)

bıcaq: ... (Mr.; DS)

budğay: Buğday. Bk. buğday.

buğda: ... (Gr.; Kr.; Hat.; Sv.; Ada.; DS)

bağda: ... (Tr. ve köyleri; DS)

bıyday: ... (Bo.; DS)

bıydey: ... (Tk.; DS)

bıda: ... (Bo.; DS)

boğda: ... (Rz.; DS)

buğdey: ... (Isp.; DS)

bÿğdi: ... (İç.; DS)

bulday: ... (Isp.; DS)

buldey: ... (Es.; DS)

buyda: ... (Mr.; DS)

buyday: ... (Bo.; Or.; DS)

buyde: ... (Mğ.; DS)

buydey: ... (Dz.; DS)

buydiy: ... (İç.; DS)

büydey: ... (Zn.; DS)

buğday: Buğday.Bk. budğay.

buğda: ... (Gr.; Kr.; Hat.; Sv.; Ada.; DS)

bağda: ... (Tr. ve köyleri; DS)

bıyday: ... (Bo.; DS)

bıydey: ... (Tk.; DS)

bīda: ... (Bo.; DS)

boğda: ... (Rz.; DS)

buğdey: ... (Isp.; DS)

bÿğdi: ... (İç.; DS)

bulday: ... (Isp.; DS)

buldey: ... (Es.; DS)

buyda: ... (Mr.; DS)

buyday: ... (Bo.; Or.; DS)

buyde: ... (Mğ.; DS)

buydey: ... (Dz.; DS)

buydiy: ... (İç.; DS)

büydey: ... (Zn.; DS)

buú: İçi boş şeylerin yere düşerken çıkardıkları ses.

I.puk: İçi boş, çürük, kof. (Bt.; DS)

buúağı: Hırsızların ellerine vurulan kelepçe.

I.bukavu: Kaçmaması için hayvanların ayaklarına takılan zincir, demir köstek. (Kn.; DS)

bıðacı: ... (Hat.; DS)

bıðo: ... (Or.; DS)

bıkağı: ... (İz.; Sv.; DS)

bokağı: ... (İz.; DS)

buðaðǵı: ... (Ml.; Ky.; DS)

bukǻ: ... (Brd.; Ada.; Ant.; DS)

bŷk'a: ... (İç.; DS)

bukai: ... (Kn.; DS)

I.puha: Hayvanların ayaǵına vurulan köstek. (Çr.; Sv.; Ky.; DS)

pokaa: ... (To.; DS)

puhaǵı: ... (Ky.; DS)

puhav: ... (Kerkük; DS)

pukaǵa: ... (Ada.; DS)

pupa: ... (Kn.; DS)

buúaú: Kuş kursaǵı.

I.buhaǵ: Gerdan. (Ar.; Ezm.; Vn.; DS)

buðað: ... (Ar.; Ezm.; Kr.; DS)

buhah: ... (To.; Ar.; DS)

buhak: ... (Ar.; DS)

buhav: ... (Ist.; DS)

buðof: ... (Kr.; DS)

bukak: ... (Kerkük; DS)

I.puðað: Çene altı. (Kr.; DS)

bulǵaú: Bulanık. Bk. bulǵayurú.

I.bulka: Yayık, ayran yapmakta kullanılan küp. (Ed.; DS)

buçka: ... (Ks.; DS)

I.bulaǵaç: Bulama yapımında karıştırma işini yapan araç. (İç.; DS)

bulaǵıç: ... (İç.; DS)

bulak: ... (İç.; DS)

bulanuk: Bulanık. (Gr.; DS)

bolonuk: ... (Rz.; DS)

bulǵaú: Düşman gelmesi yüzünden halk arasına düşen karışıklık. Bk. bulǵaş.

I.bulak: Bela, felaket. (İz.; DS)

bulğaş: Düşman gelmesi yüzünden halk arasına düşen karışıklık. Bk. bulgak.

I.bulak: Bela, felaket. (İz.; DS)

bulğama: Yağsız ve atsız bulamaç.

I.bulama: Koyu, un çorbası. (İç.; Ant.; DS)

bulambaç: ... (Brd.; Dz.; Mn.; Ist.; Mr.; Ky.; DS)

bulamaç: ... (Ank.; Ky.; Nğ.; Kerkük; DS)

bulamuk: ... (To.; DS)

bulmaç: ... (Brd.; DS)

bulmeç: ... (Brd.; Dz.; DS)

I.pulama: Koyun sütünden yapılan yağlı yoğurt. (Rz.; DS)

bulğayuú: Bulanık. Bk. bulgaú.

I.bulka: Yayık, ayran yapmakta kullanılan küp. (Ed.; DS)

buçka: ... (Ks.; DS)

I.bulağaç: Bulama yapımında karıştırma işini yapan araç. (İç.; DS)

bulağış: ... (İç.; DS)

bulak: ... (İç.; DS)

bulanuk: Bulanık. (Gr.; DS)

bolonuk: ... (Rz.; DS)

bult: Bulut. Bk. bulut.

I.bulut geçeği: Kısa süren, hafif yağmur. (Isp.; Mn.; Mğ.; DS)

bulut geçeji: ... (Kn.; DS)

bulut geçî: .. (Ama.; DS)

bulut geçiği: ... (Isp.; Ama.; Kn.; DS)

bulut geçintisi: ... (Nğ.; DS)

bulut geçişi: ... (Ay.; DS)

bulut geçkini: ... (Brd.; Mğ.; DS)

bulut geçti: ... (Brs.; Ama.; DS)

buluş: Kişinin yaptığı bir işten elde ettiği kazancı; kar.

I.bolu: Kira. (Kn.; DS)

bulut: Bulut. Bk. bulut.

I.bulut geçeği: Kısa süren, hafif yağmur. (Isp.; Mn.; Mğ.; DS)

bulut geçeği: ... (Kn.; DS)

bulut geçi: .. (Ama.; DS)

bulut geçiği: ... (Isp.; Ama.; Kn.; DS)

bulut geçintisi: ... (Nğ.; DS)

bulut geçişi: ... (Ay.; DS)

bulut geçkini: ... (Brd.; Mğ.; DS)

bulut geçti: ... (Brs.; Ama.; DS)

burçau: Burçak.

burçalak: 1. ... (Brd.; Dz.; Kü.; Es.; Kn.; İç.; DS)

I.burcak: ... (Brd.; DS)

burcalað: ... (Kr.; DS)

burçalak: ... (Ağ.; DS)

burcalık: ... (Çr.; DS)

burçað: ... (To.; DS)

burçalıð: ... (Krş.; DS)

2. Zehirli bir ot. (Ank.; DS)

purçak: 1. ... (Dz.; Ay.; Ks.; DS)

2. Ağaçların üstünde asalk olarak yaşayan ot, ökseotu. (Çkr.; DS)

purç: ... (Af.; Brd.; Dz.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ank.; Ky.; DS)

purc: ... (Dz.; DS)

burçau: Ter taneleri.

II.burcak: Küçük dolu tanesi. (To.; DS)

bulgurcuk: ... (Bil.; Brs.; Ist.; Çkr.; Sm.; Or. ve köyleri; Ank.; Ant.; Kn.; DS)

bulgurçak: ... (Çkr.; DS)

bulgur püskürmesi: ... (Çr.; DS)

bulkurcuk: ... (Ks.; Sn.; DS)

I.purçak purçak: Damla damla. (Bo.; DS)

burun: Burun; öne doğru çıkıntı yapan yer; önce.

I.burunca: Tepe. (Ant.; Dy.; DS)

burunduú: Yular, buruna geçirilen yular, burunduruk.

burunduruk: Hayvanların burunları üstüne takılan kıskaç. (Or.; Kn.; İç.; DS)

butaú: Budak, dal. Bk. butrú.

butak: ... (Kn.; DS)

budakcı: ... (Mn.; DS)

butrú: Budak, dalı; ağaç.

butak: ... (Kn.; DS)

budakcı: ... (Mn.; DS)

butmul: Karabibere benzer bir bitki., darü fülful. Bk. bibli, batmul.

I.bibil: 1. Buğdayın içine karışan koyu renkli bitki tohumu. (Gm.; DS)

2. Gövdenin bir yerinde doğuştan ya da sonradan olan et parçası. (Gm.; DS)

3. Çekirdek. (Rz.; DS)

buturğaú: Pıtrak, fıstık biçiminde çengelli bir diken. Bk. bitrik.

buturak: ... (Isp.; Gaz.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

butrak: ... (Ur.; DS)

buturak diken: ... (İç.; DS)

bitrak: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Kü.; Es.; Kc.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ama.; To.; Sn.; Gm.; Ezc.; Gaz.; Ml.; Mr.; Hat.; Sv.; Krş.; Ank.; Nğ.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

bitarak: ... (Bo.; DS)

bitrag: ... (Brd.; DS)

bitrað: ... (Sv.; DS)

bitirmek: ... (İz.; DS)

bitrak: ... (Isp.; Dz.; İz.; Ba.; Brs.; Es.; Çkr.; Ezc.; Mğ.; DS)

puturak: ... (Nğ.; Kn.; İç.; DS)

putrak: ... (Or.; DS)

pıtrak: 1. ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Es.; Kc.; Bo.; Sk.; Çkr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Ezc.; Ağ.; Mr.; Sv.; Ky.; Nş.; Nğ. ve köyleri; Ada.; Ant.; Krk.; DS)

pıtrað: ... (Dz.; Ml.; Nğ.; DS)

pıtırğan: ... (Kr.; DS)

pıtrak: ... (Isp.; Dz.; Ba.; Çkl.; Sk.; İst.; Çr.; Ezm.; Sv.; Ky.; Nş.; Nğ.; Mğ.; Krk.; DS)

pıtraklı otu: ... (Nğ.; DS)

2. Ağaç dallarında kuruyup dikenleşen küçük budaklar. (Nğ.; DS)

buz: Buz.

I.buzluğan: Buzu eksik olmayan tepe. (Rz.; DS)

buzluğu: Buzağı.

bıza, bızã: ... (Brd.; Dz.; Bo.; Zn.; Ks.; To.; Ank.; Mğ.; DS)

beza: ... (Ay.; DS)

bısık: ... (Brd.; DS)

bızãb: ... (Mş.; DS)

bızağ: ... (Gr.; Yz.; DS)

bızağa: ... (Tr.; DS)

bızağı: ... (Dz.; Çr.; To.; Mr.; Ed.; DS)

bızap: ... (Bt.; DS)

bızav: ... (Bt.; Vn.; Kerkük; DS)

bızık: ... (Hat.; DS)

bızo: ... (Kr.; DS)

bıza: ... (Yz.; DS)

bızav: ... (Vn.; DS)

bızo, bızof: ... (Kr.; DS)

bızov: ... (Kr.; DS)

bozağı: ... (Kn.; DS)

bozüü: ... (Or.; DS)

buzah: ... (Sm.; DS)

buzak: ... (Brd.; Mn.; Kü.; Zn.; Rz.; DS)

buzu'ah: ... (Gm.; DS)

buzavu: ... (Kn.; DS)

buzo: ... (Ks.; DS)

buzov: ... (To.; Kn.; DS)

buzoy: ... (Ama.; Kr.; DS)

I.buzağı damı: Buzağı ahır. (Isp.; DS)

bügrî (bukri) : Eğri büğrü.

I.bükrü: Kambur. (Af.; Brd.; Dz.; Kü.; Or.; Ky.; Ada.; Mğ.; DS)

buğlez: ... (Nş.; Nğ.; DS)

bulüz: ... (Ada.; DS)

buruk: ... (İç.; DS)

burÿz: ... (Ky.; DS)

burü: ... (Ant.; Mğ.; DS)

bügrü: ... (Kn.; DS)

büğdez: ... (Yz.; DS)

büğdüz: ... (Isp.; Krş.; Kn.; Gaz.; DS)

büğlez: ... (Nğ.; DS)

büğlüz: ... (Ky.; Nğ.; DS)

büğrü: ... (Kn.; Ada.; DS)

büğrüz: ... (Sv.; Yz.; DS)

bükeç: ... (Or.; DS)

bükre: ... (Mn.; DS)

bükrüce: ... (Brs.; DS)

büküre: ... (Dz.; DS)

bükürü: ... (Dz.; DS)

bülengez: ... (Krş.; DS)

bülez: ... (Gr.; Nğ.; DS)

büydüz: ... (Ist.; Gaz.; Ank.; DS)

büylüz: ... (Ky.; DS)

büyrüz: ... (Krş.; DS)

bük: Bük, sık ağaçlık.

I.bük: 1. Ova ve dere kıyılarındaki çalı ve diken topluluğu. (Ay.; Kü.; Es.; Kc.; Ist.; Ks.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Gr.; Gm.; Ezm.; Ezc.; Dy.; Ml.; Gaz.; Sv.; Ank.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

büð-1: ... (Ezm.; DS)

bürük: ... (Zn.; DS)

2. Irmak ve göl kenarındaki sazlık. (Hat.; DS)

3. Dere kıyılarındaki söğütlük. (Ist.; Gm.; DS)

4. Sarmaşık. (Çr.; DS)

buk: ... (Çr.; DS)

5. Böğürtlen. (Kü.; Ist.; Çkr.; To.; Ur.; Gaz.; Mr.; Ank.; DS)

büð-2: ... (Ada.; DS)

büð üzümü: ... (Ezc.; DS)

bük tudu: ... (Gaz.; DS)

bük üzümü: ... (Isp.; Çr.; Tr.; Ank.; DS)

6. Yabani çilek. (Kn.; Mr.; DS)

7. (Dağ üzümü. (Ank.; DS)

8. Ahududu. (Gaz.; DS)

II.bük: 1. Akarsu kıyılarındaki verimli tarlalar. (Dz.; İz.; Bil.; Bo.; Ist.; Gr.; Tr.; El.; Ml.; Mr.; Ank.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

2. Bostan. (Dy.; İç.; DS)

3. Akarsuya yakın bahçeler. (Bil.; Ks.; Ank.; DS)

4. Çalılık, sazlık ve ormanların en sık olduğu yer. (Ay.; Ks. ve çevresi; Ama.; Yz.; Krş.; Ada.; DS)

büklük: ... (Ist.; Zn.; Çr.; Sm.; Ezc.; DS)

5. Düz ve büyük toprak parçası. (Ba.; Gr.; Or.; Ezc.; DS)

6 Belen. (Kn.; İç.; DS)

bük: Köşe, buca (Arguca).

III.bük: 1. Dönemeç. (Af.; Isp.; Ba.; Kü.; Bil.; Bo.; Çr.; Ar.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

bukleç: ... (Nğ.; DS)

buküş: ... (Brd.; DS)

bükeç: ... (Dz.; Es.; To.; Gaz.; DS)

bükemeç: ... (Dz.; Ay.; İz.; Zn.; To.; Or.; Dy.; Yz.; Krş.; Ant.; DS)

bükleç: ... (Nğ.; DS)

büklembeç: ... (Dz.; Sv.; DS)

bükleş: ... (Nğ.; DS)

büklüç: ... (Nğ.; DS)

büklüm: ... (İç.; DS)

bükme: ... (Or.; Sv.; DS)

bükmeç: ... (Mr.; Kü.; Ada.; Çr.; Or.; Sv.; DS)

bükmet: ... (Brd.; DS)

büktrüç: ... (Ank.; DS)

bükülgeç: ... (Gaz.; DS)

büküm: ... (Kıbrıs; DS)

bükümeç: ... (Brd.; DS)

büküş: ... (Af.; Isp.; Brd.; Es.; Gm.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; DS)

2. Akarsuların büküntü yerleri. (Es.; Ist.; Kn.; DS)

bükleç: ... (İç.; DS)

bükleş: ... (Kn.; DS)

büklümbeç: ... (Es.; DS)

bükülgeç: ... (Gaz.; DS)

3. Köşe. (Sm.; Yz.; Nğ.; DS)

büküş: ... (Ky.; DS)

büküş: ... (Es.; To.; DS)

bükemeç: ... (Sm.; DS)

büküş: ... (Yz.; DS)

büküş: ... (Çkl.; Ml.; Ank.; DS)

4. Bükülerek aktlanmış bir şeyin her bir bükümü. (Nğ.; DS)

büke: Ejderha, büyük yılan.

I.büğe: Örümcek. (Dz.; DS)

bükten: Karpuz; hint kavunu.

I.böke: Büyümemiş kavun. (Nğ.; DS)

bükür: Dağlardaki çukur ve sert yerler; dağların inişli çıkışlı yerleri.

I.pütür: Pürüz, kabarcık, çıkıntı. (Af.; Dz.; Çr.; Sn.; Sm.; Or.; İç.; DS)

pütürek: ... (Isp.; Kü.; DS)

pütürük: ... (Kc.; DS)

I.bütür yatır: 1. Engebeli yer. (Brd.; DS)

2. Yüzü siğilli (kimse). (Brd.; DS)

bürge: Pire.

püre: 1. Lahana kurdu. (Kn.; DS)

2. Pire. (Nğ.; DS)

bürçe: ... (Kn.; DS)

büre: ... (Ada.; DS)

bürge: ... (Ist.; DS)

bürme: Don, torba gibi şeylerin ağı.

I.bürme: 1. Baş örtüsü. (İz.; Kc.; Ist.; DS)

bürgü-1: ... (Af.; Uş.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Es.; Bo. ve köyleri; Ist.; Zn.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Mğ.; DS)

börge: ... (Sv.; DS)

börk: ... (Dz.; Gaz.; DS)

burgu: ... (Ay.; DS)

bürğü: ... (Ba.; Ank.; Kn.; DS)

bürk: ... (Ky.; DS)

bürkü: ... (Mr.; DS)

bürü: ... (Ks.; DS)

bürük-1: ... (Ist.; Ks.; Çr. ve köyleri; Sm.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

bürüklük: ... (Mr.; DS)

bürümbe: ... (Ist.; DS)

bürümceð: ... (Krş.; DS)

bürümcek: ... (Dz.; İz.; Krş.; DS)

bürüme: ... (Kn.; DS)

bürümedi: ... (Kn.; DS)

bürüncek: ... (Uş.; Çr.; Mr.; Yz.; Ky.; Ada.; DS)

bürüngeç: ... (Dz.; DS)

bürüntü: ... (Çkl.; Mğ.; DS)

2. Çarşaf, çar. (Dz.; Ist.; Çkr.; DS)

bürgü-2: ... (Brd.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Ist.; Ks.; Çr.; Ar.; Ank.; Kn.; İç.; Ant.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

birük: ... (Sv.; DS)

börüde: ... (Ks.; DS)

börük: ... (Ml.; DS)

bürde: ... (Af.; Isp.; Brd.; DS)

bünnük: ... (Or.; DS)

büğrü: ... (Ks.; DS)

bürkü: ... (Ist.; DS)

bürnük: ... (Sm.; Ba.; Sv.; DS)

bürük: ... (Çkl.; Es.; Ist.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Tr.; Kr.; Bt.; Sv.; Yz.; Ank.; Ada.; DS)

bürümcek: ... (Ama.; DS)

bürüme: ... (Çkr.; DS)

bürüncek: ... (Isp.; Dz.; Gr.; Kr.; Mr.; Sv.; Kn.; Mğ.; DS)

bürünceyò: ... (Kr.; DS)

bürünçek: ... (Af.; Mğ.; DS)

bürünecek: ... (Sv.; DS)

bürüngeç: ... (Isp.; Tr.; Ada.; Mğ.; DS)

I.pürme: Kadın başörtüsü. (İz.; DS)

pürmek: ... (İz.; DS)

pürgü: ... (Dz.; Ay.; İz.; Çkl.; Mğ.; DS)

bürük: Sofra başı, şalvar uçkuru gibi şeylerde bulunan yuvarlak ip ve iplikler.

bürük: 1. [→ bürme-1]

2. [→ bürme-2]

3. Örtü, peçe. (Kü.; DS)

bürgü-5: ... (Af.; Bil.; Ks.; Ank.; Nğ.; DS)

bürğü: ... (Bil.; DS)

bürkü: ... (Isp.; DS)

bürüğü: ... (Sv.; DS)

4. Duvak. (Ist.; Sm.; DS)

bürüncek: ... (Kn.; DS)

5. Atkı. (Gr.; DS)

bürğü-3: ... (Ay.; DS)

bürme: ... (Kc.; DS)

6. Hamam havlusu. (Gr.; DS)

I.börük: Saç örgüsü. (Hat.; DS)

bürünçük: Bürüncük; kadın baş örtüsü.

bürüncek: 1. Baş örtüsü. (Uş.; Çr.; Mr.; Yz.; Ky.; Ada.; DS)

bürğü-1: ... (Af.; Uş.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Es.; Bo. ve köyleri; Ist.; Zn.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Mğ.; DS)

börge: ... (Sv.; DS)

burgu: ... (Ay.; DS)

bürğü: ... (Ba.; Ank.; Kn.; DS)

I.bürk-1: ... (Ky.; DS)

bürkü: ... (Mr.; DS)

bürme: ... (İz.; Kc.; Ist.; DS)

bürü: ... (Ks.; DS)

bürük: ... (Ist.; Ks.; Çr. ve köyleri; Sm.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezc.;Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

bürüklük: ... (Mr.; DS)

bürümbe: ... (Ist.; DS)

bürümceð: ... (Krş.; DS)

bürümcek: ... (Dz.; İz.; Krş.; DS)

bürüme: ... (Kn.; DS)

bürümedi: ... (Kn.; DS)

börk: ... (Dz.; Gaz.; DS)

bürüngeç: ... (Dz.; DS)

bürüntü: ... (Çkl.; Mğ.; DS)

2. Çarşaf, çar. (Isp.; Dz.; Gr.; Kr.; Mr.; Sv.; Kn.; Mğ.; DS)

bürgü-2: ... (Brd.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Ist.; Ks.; Çr.; ar.; Ank.; Kn.; İç.; Ant.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

birük: ... (Sv.; DS)

börüde: ... (Ks.; DS)

börük: ... (Ml.; DS)

bürde: ... (Af.; Isp.; Brd.; DS)

bünnük: ... (Or.; DS)

bürgü: ... (Ks.; DS)

bürkü: ... (Ist.; DS)

bürme: ... (Dz.; Ist.; Çkr.; DS)

bürnük: ... (Sm.; Ba.; Sv.; DS)

bürük: ... (Çkl.; Es.; Ist.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; O.; T.r; Kr.; Bt.; Sv.; Yz.; Ank.; Ada.; DS)

bürümcek: ... (Ama.; DS)

bürüme: ... (Çkr.; DS)

bürünceyò: ... (Kr.; DS)

bürünçek: ... (Af.; Mğ.; DS)

bürünecek: ... (Sv.; DS)

bürüngeç: ... (Isp.; Tr.; Ada.; Mğ.; DS)

3. Duvak. (Kn.; DS)

bürük: ... (Ist.; Sm.; DS)

4. Kaput, palto, pelerin cinsinden elbise. (Kr.; DS)

bürünceyò: ... (Kr.; DS)

I.bürüncük: Ham ipekten dokunmuş bez. (Isp.; Ba.; Bo.; Gr.; Mğ.; Ed.; Tk.; DS)

bürümcek: ... (Uş.; Ba.; Ist.; Nğ.; İç.; Mğ.; DS)

bütün: Doğru, dürüst, sahih; bütün.

bütöyü: Bütün. (Mş.; DS)

pütün: ... (Bayburt- Kr.; DS)

cincü: İnci (Oğuz ve Kıpçak dillerince). Bk. yincü.

I.cincik: 1. Camdan ve porselenden yapılmış şey. (Bereketli* Tavas- Dz.; Balçova- İz.; Ba.; Samatya- Ist.; Uluşiran *Şiran- Gm.; Ezm.; Ezc. ve köyleri; *Arapkir- Ml.; *Siverek- Ur.; *Kilis- Gaz.; *Göksun, *Afşin- Mr.; *Antakya, Hisarcık* Yayladağı-Hat.; Sv. ve ilçeleri; Yz.; Solakuşağı, Karanidere, *Şereflikoçhisar- Ank.; *Bünyan, *Pınarbaşı ve köyleri- Ky.; *Avanos- Nş.; Nğ. ve ilçeleri; Haruniye- Ada.; DS)

cincih: ... (Bereketli *Tavas- Dz.; Samatya- Ist.; Ur.; Yz.; Solakuşağı* Şereflikoçhisar- Ank.; Krş.; Ada.; DS)

cincik-1: ... (Dombaylı- Mn.; *Sarıyer- Ist.; İç.; DS)

çinçik: ... (İz.; Harput- El.; *Haymana- Ank.; Bahçeli* Bor- Nğ.; DS)

çincik: ... (Mr.; Kn.; DS)

çinçi: ... (*Emirdağ- Af.; Bozan, Tokat- Es.; Sarayönü- Kn.; DS)

2. Kırık cam ve porselen parçaları. (*Dinar- Af.; Çr.; *Artova- To.; *Refahiye- Ezc.; Ml.; Mr.; *Reyhanlı ve köyleri, *Antakya-Hat.; Kaşkoy *Gürün- Sv.; Yz.; Çayırılı* Haymana- Ank.; *Avanos- Nş.; Nğ.; *Kozan-Ada.; Hacıhamzalı, Gülek* Tarsus- İç.; DS)

cincik-2: ... (İshaklı* Çivril- Dz.; DS)

I.cinci: 1. Cam porselen, kristal bilya. (*Sütçüler- Isp.; Karamanlı* Tefenni- Brd.; Çıtak* Çivril-Dz.; DS)

cincibir: ... (*Alaşehir- Mn.; DS)

2. Cam parçası. (İğdir* Çivril-Dz.; DS)

ça: Benzetme edatı. Bk. çe.

I.ça: 1.Uzakta olan bir yeri göstermek için “ta” anlamında kullanılır. (İz.; Mn.; Ba.; DS)

çe: ... (Ada.; DS)

2. Eninde sonunda. (İz.; DS)

çabaū: Türk gölünde bulunan ufak bir balık.

çapak: Tatlı su balığının iri pullusu. (İst.; DS)

çapak balığı: 1. Sazan soyundan, karnı kantlı ve sarı pullu tatlı su balığı. (Isp.; Ay.; Ba.; Sm.; Ky.; DS)

2. Sazan ve ayın balığı yavrusu. (Ay.; Bil.; DS)

çaçır: Çadır. Bk. çasır (Oğuzca), çatır.

I.çadar: Kıldan örülmüş kilim (çadır için). (Sm.; DS)

I.çadır: Şemsiye. (Ay.; Çkl.; Ist.; To.; Sv.; Ed.; Kemaller, Rusçuk, Bulgaristan; DS)

II.çadır: 1. Kefen. (Zn.; DS)

2. Patiska. (Ama.; DS)

çadır bezi-1: ... (Af.; Isp.; Çkl.; Zn.; To.; Gr.; Tr.; DS)

3. Yorgan çarşafı. (Sv.; Ank.; DS)

4. Kadınların örtündükleri alacalı veya düz renkli çarşaf. (Sv.; DS)

çadıra: ... (Mn.; Kr.; Azerbaycan; DS)

5. Kaputbezi. (Zn.; DS)

çadır bezi-2: ... (Sn.; DS)

I.çâşır: 1. Geniş pantolon, şalvar. (Isp. ve ilçeleri; Dz.; Çkl.; Brs.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

I.çağşır-1: ... (Ist.; Brd.; Dz.; Mn.; Bo.; Or.; Gr.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Mğ.; Krk.; DS)

çaðşır: ... (Kn.; DS)

çarşır-2: ... (Kn.; Brd.; Kc.; DS)

çaşır: ... (Dz.; Sm.; Gm.; Ml.; Ank.; Ada.; DS)

2. İçe giyilen don. (Mğ.; DS)

I.çağşır-2: ... (Brd.; Dz.; Kn.; Kemaller, Rusçuk; DS)

çarşır-1: ... (Tk.; DS)

3. Kıldan dokunmuş bez. (Dz.; DS)

II.çâşır: Dört tarafı düzeltilerek çatı üzerine döşenen ağaç. (Nş.; DS)

çaêan: Çıyan, kuyruğu örü, akrep.

çayan: 1. Akrep. (Or.; Sv.; Ank.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

2. Kırkayak, çıyan. (Isp.; Brd.; Dz.; Gr.; Gm.; Mr.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

cana: ... (Tr.; DS)

3. Yılan. (To.; DS)

4. Midye. (Yz.; DS)

5. Yılana benzer kertenkele gibi yürüyen hayvan. (Brd.; Çr.; Or.; Gr.; Ar.; Kn.; DS)

6. Yengeç. (El.; Ml.; Yz.; DS)

çağana: ... (Tr.; DS)

çağna: ... (Tr.; DS)

cahana: ... (Tr.; DS)

cana: ... (Tr.; DS)

cane: ... (Gr.; DS)

çağana: ... (Rz.; DS)

çiyangaç: ... (Ml.; DS)

I.çiyân: Meyvelerde olan kurt. (Ar.; DS)

ciyan: ... (Ar.; DS)

çafıl: Şahin.

çavlı: ... (İz.; DS)

çasa: ... (Ant.; DS)

I.cavlu: Doğan yavrusu. (Ist.; DS)

çaâ: Gürültü (Arguca). Bk. çoğı, çoğı.

çağıltı: 1. ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Kü.; Es.; *Düzce- Bo.; Zn.; Kc.; To.; Tr.; Ant.; Mğ.; DS)

çağıl: ... (İz.; DS)

çağıldı: ... (Bo.; DS)

çağışdı: ... (Kn.; DS)

carıltı: ... (*Düzce- Bo.; DS)

cığıl cığıl: ... (Dz.; Kn.; DS)

cığıltı: ... (Af. ve ilçeleri; Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; İz.; Brs.; Es.; Çr.; To.; Gm.; Ar.; *İğdır- Kr.; Ezc.; Gaz.; Sv.; Kn. ve ilçeleri; Hat.; Mğ.; Kerkük; DS)

çığıltı: ... (Ks.; Kn.; DS)

2. Su gürültüsü. (Dz.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; DS)

ciğılti: ... (To.; DS)

çağıl cuğul: Gürültü, çocuk gürültüsünü anlatır. (Ay.; Gm.; DS)

çağur cuğur: ... (El.; DS)

cağul cuğul: ... (Mr.; DS)

çağır: Şarap; sıra.

çakır: ... (Kn.; Kerkük; DS)

çağır: ... (Bayburt, * İğdır- Kr.; DS)

çağır: Dar yol, küçük yol, çığır. Bk.çığır.

çavır: 1. Karda açılan yol, çığır. (Kn.; DS)

2. Sonu olmayan yol. (Kn.; DS)

çavur: Karda açılan yol, keçi yolu. (Nğ.; Kn.; DS)

çağmur: Şalgam. Bk. çamğur.

camgur: ... (Sv.; DS)

cangur: ... (Sv.; DS)

çaõşak: Dağ tepelerindeki taşlık yer.

I.şakşak: Taş bilye. (Dz.; DS)

çaú: Bir şeyin özünü, aynıı bildiren kelime; “tam, işte, aynı” sözleri gibi.

çak: 1. Ta işte anlamında kullanılır. (İz.; Brs.; Ba.; Gaz.; Krk.; DS)

2. En son, ancak anlamında. (Ba.; Ed.; DS)

çek: ... (Gm.; DS)

çaúr: Gök gözlü, çakır gözlü, çakır.

çakrak: Mavi gözlü. (Uş.; Gr.; DS)

çaõmur: Süt mavisi göz. (Vn.; Kerkük; DS)

çaúmaú: Çakmak – yakma aracı-.

I.çakmak: Şimşek. (Ba.; DS)

çakıntı: ... (Tr.; Rz.; DS)

çakı: ... (Ant.; DS)

çakım: ... (İz.; Tr.; DS)

çakın: ... (Çkl.; To.; DS)

çakırıntı: ... (Kc.; DS)

II.çakmak:1. Tüfek, tabanca. (Ama.; DS)

2. Çocukların kuş avlamak için yaptıkları yay. (Dz.; DS)

I.çaõmaõ daşı: Çakmak taşı. (Gm.; DS)

çaõmur: ... (Vn.; DS)

çaúraú: Kel, daz.

I.şakrak: Parlak. (Nğ.; DS)

çal: Alaca, kır.

çal: 1. Ala renk. (Tr.; Ağ.; Vn.; DS)

cal: ... (Tr.; DS)

2. Ben, çil, leke. (Tr.; Ada.; DS)

3. Kül rengi. (Ist.; Or.; DS)

çaldır çaldır: Ses ifade eden bir söz.

I.çaldur çuldur: Arabanın hızla ve gürültü çıkararak gitmesi (hk.). (İç.; DS)

I.şaldır şuldur: Gelişigüzel, gürültülü (yapılan iş için). (Brs.; Kn.; DS)

çalma: Kerme, kemre, koyun ağıllarında veya deve ahırlarında toplanıp kurutularak kışın yakmak için kesilen kesek; kuru tezek.

I.çalma: Kibrit. (Ist.; Çr.; To.; Or.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky. ve ilçeleri; Ng.; Ada.; İç.; DS)

II.çalma: Ağaç dalı. (Gr.; DS)

I.şama: 1. Kibrit. (Çr.; Sv.; Ed.; DS)

2. Eski mumlu kibrit. (Sv.; DS)

3. Şamdan. (Sv.; DS)

4. Kibrit kabı. (Ank.; DS)

çalpaú: Kir, pislik.

çapað: Çapak, hasta gözde toplanan pislik. (Sv.; DS)

çapalað: ... (Gm.; DS)

çapana: ... (Ant.; DS)

çapanak: ... (Ant.; DS)

I.çapak: Göze inen beyaz leke. (Mn.; Çr.; Gm.; Ar.; Sv.; İç.; DS)

II.çapak: 1. Dış kabuk. (Ks.; DS)

2. Selin getirdiği çör çöp. (Ama.; Kn.; DS)

III.çapak: Dökmeden çıkan fazlalık ve kabarıklık. (Ist.; DS)

çamğur: Şalgam.

camgur: ... (Sv.; DS)

cangur: ... (Sv.; DS)

çamrak: Çoluk çocuk. Bk. çar çarmaú

çor çocuk: 1. ... (Brd.; Dz.; İç.; DS)

çol çocuð: ... (Bayburt- Kr.; DS)

çoluh çocuð: ... (Sv.; DS)

çoluk çomak: ... (*Düzce- Bo.; DS)

2. Çocuk gibi hareket edenler hakkında kullanılır. (Brd.; DS)

çanaû: Kap kacak (Oğuzca); çanak, tuzluk ve tuzluğa benzer ağaçtan oyulmuş kap.

I.çanak: 1. Dağ teğeleri üzerindeki oyuklar, çukurlar. (Mn.; Es.; Çkr.; Ank.; Krş.; İç.; DS)

2. Güneşte sertleşmiş ıslak toprak. (Es.; DS)

II.çanak: 1. Üç okkalık bir çeşit tahıl ölçüğü. (Mn.; Ba.; Ks.; Sv.; DS)

I.çanað-2: ... (Ml.; Sv.; DS)

2. Fincan. (Zn.; DS)

3. Ağaçtan ve madenden yapılmış kap. (Af.; Rz.; Mr.; Kerkük; DS)

III.çanak: Tabak. (Brd.; DS)

çanağ: Çanak. (Ur.; DS)

canak: 1. Toprak veya bakır kap. (To.; Or.; Tr.; Sv.; DS)

2. Sekiz kiloluk bir hububat ölçüsü. (Ml.; Sv.; DS)

cinik: ... (Ay.; DS)

II.çinik: ... (Çr.; Ama.; Gm.; Ezc.; Mr.; Sv.; Yz.; Krş.; DS)

I.çinik: Tabak. (Ada.; DS)

I.çanað: 1. Saksı. (Kr.; El.; DS)

2. [→ II.çanak- 1]

çañçarga: Serçe kuşu.

çerçe: ... (Ant.; DS)

çerce: ... (Ant.; DS)

çiñçe: ... (Ba.; İç.; DS)

çiñçik: ... (Ist.; DS)

cinez: ... (İç.; DS)

cinge: ... (Dz.; DS)

cingencik: ... (Ba.; DS)

cingey: ... (İç.; DS)

cingez: ... (İç.; DS)

civcer: ... (Nğ.; DS)

çimçe: ... (Gm.; DS)

çinçik: ... (Mr.; Ada.; DS)

çingencik: ... (Ba.; DS)

çingen kuşu: ... (İz.; DS)

çink: ... (Bil.; DS)

çinte: ... (Çkl.; DS)

çinçin: 1.... (Ist.; DS)

2. Yusufçuk kuşu. (Kn.; DS)

çıpcık: Serçe. (To.; DS)

çap çap: Ses bildiren bir kelime; vurulan kamçının ve dudağın şıprdamasından çıkar.

çap çap: Ağzını şıprdatarak yemek yemeyi anlatır. (*Düzce- Bo.; DS)

2. Yeni yürüyen çocukların yürüyüşü (hk.). (Gm.; DS)

çapğut: Çaput, şilte.

çabıt: Paçavra, eski bez parçası. (Uş.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Çkl.; Brs.; Es.; Sk.; Çr.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

cadara: ... (Gm.; DS)

çapıt: 1. Eski bez parçası. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; *Düzce-Bo.; Çr.; Ama.; Tr.; Ar.; Bayburt- Kr.; Ezm.; Ezc.; El.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv. ilçe ve köyleri; Yz.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

capıt: ... (Ank. ve köyleri; DS)

çapka: ... (İç.; DS)

çapurt: ... (Sv.; DS)

çaput: ... (Af.; Dz.; İz.; Ba.; Kü.; *Düzce-Bo.; Ist.; Zn.; Ks.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Tr.; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Md.; Dy.; Tn.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn.; Ada. çevresi; İç.; Mğ.; DS)

çara: ... (Dz.; DS)

çat: ... (Vn.; Bt.; DS)

2. Çiftçilerin işe giderken ayaklarına sardıkları aba parçası. (Tk.; DS)

çar çarmaū: Çoluk çocuk (ayrı ayrı kullanılmaz.).

çor çocuk: 1. ... (Brd.; Dz.; İç.; DS)

çol çocuð: ... (Bayburt- Kr.; DS)

çoluh çocuð: ... (Sv.; DS)

çoluk çomak: ... (*Düzce- Bo.; DS)

2. Çocuk gibi hareket edenler hakkında kullanılır. (Brd.; DS)

çart: Parça.

I.çart: Suların getirdiği çörçöp. (Gm.; DS)

çaruú: Çarık.

çaruk: ... (Rz.; DS)

çaruð: ... (Gm.; DS)

carık: ... (Dz.; Sm.; DS)

çuruk: 1. ... (Ks.; DS)

2. Yüksek ökçeli ayakkabı. (To.; DS)

çaşır: Çadır (Oğuzaca). Bk. çacıır, çatır.

I.çadar: Kıldan örülmüş kilim (çadır için). (Sm.; DS)

I.çadır: Şemsiye. (Ay.; Çkl.; Ist.; To.; Sv.; Ed.; Kemaller, Rusçuk, Bulgaristan; DS)

II.çadır: 1. Kefen. (Zn.; DS)

2. Patiska. (Ama.; DS)

çadır bezi-1: ... (Af.; Isp.; Çkl.; Zn.; To.; Gr.; Tr.; DS)

3. Yorgan çarşafı. (Sv.; Ank.; DS)

4. Kadınların örtündükleri alacalı veya düz renkli çarşaf. (Sv.; DS)

çadıra: ... (Mn.; Kr.; Azerbaycan; DS)

5. Kaputbezi. (Zn.; DS)

çadır bezi-2: ... (Sn.; DS)

I.çâşır: 1. Geniş pantolon, şalvar. (Isp. ve ilçeleri; Dz.; Çkl.; Brs.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

I.çağşır-1: ... (Ist.; Brd.; Dz.; Mn.; Bo.; Or.; Gr.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Mğ.; Krk.; DS)

çaðşır: ... (Kn.; DS)

çarşır-2: ... (Kn.; Brd.; Kc.; DS)

çaşır: ... (Dz.; Sm.; Gm.; Ml.; Ank.; Ada.; DS)

2. İçe giyilen don. (Mğ.; DS)

I.çağşır-2: ... (Brd.; Dz.; Kn.; Kemaller, Rusçuk; DS)

çarşır-1: ... (Tk.; DS)

3. Kıldan dokunmuş bez. (Dz.; DS)

II.çĀşır: Dört tarafı düzeltilerek çatı üzerine döşenen ağaç. (Nş.; DS)

çatır: Çadır. Bk. çadır (Oğuzca), çadır.

I.çadar: Kıldan örülmüş kilim (çadır için). (Sm.; DS)

I.çadır: Şemsiye. (Ay.; Çkl.; Ist.; To.; Sv.; Ed.; Kemaller, Rusçuk, Bulgaristan; DS)

II.çadır: 1. Kefen. (Zn.; DS)

2. Patiska. (Ama.; DS)

çadır bezi-1: ... (Af.; Isp.; Çkl.; Zn.; To.; Gr.; Tr.; DS)

3. Yorgan çarşafı. (Sv.; Ank.; DS)

4. Kadınların örtündükleri alacalı veya düz renkli çarşaf. (Sv.; DS)

çadıra: ... (Mn.; Kr.; Azerbaycan; DS)

5. Kaputbezi. (Zn.; DS)

çadır bezi-2: ... (Sn.; DS)

I.çĀşır: 1. Geniş pantolon, şalvar. (Isp. ve ilçeleri; Dz.; Çkl.; Brs.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

I.çağşır-1: ... (Ist.; Brd.; Dz.; Mn.; Bo.; Or.; Gr.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Mğ.; Krk.; DS)

çaðşır: ... (Kn.; DS)

çarşır-2: ... (Kn.; Brd.; Kc.; DS)

çaşır: ... (Dz.; Sm.; Gm.; Ml.; Ank.; Ada.; DS)

2. İçe giyilen don. (Mğ.; DS)

I.çağşır-2: ... (Brd.; Dz.; Kn.; Kemaller, Rusçuk; DS)

çarşır-1: ... (Tk.; DS)

3. Kıldan dokunmuş bez. (Dz.; DS)

II.çĀşır: Dört tarafı düzeltilerek çatı üzerine döşenen ağaç. (Nş.; DS)

çatır: Nişadır (Köçe dilince).

I.çadu: Mısır unundan sahta pişirilen mayasız çörek. (To.; Kr.; DS)

çadi: ... (Kr.; Ar.; DS)

çaw: Şöhret, şan; ses.

çav: ... (Nğ.; DS)

çavun: ... (Ant.; DS)

çawar: Ateş yakmaya yarayacak nesne, tuturak.

I.şavaye: Izgara. (Çkr.; DS)

şava: ... (Ky.; DS)

çawlı: Ateş yakılan meyva kabukları (Kençekçe).

I.çavlu: Meyva toplamak için bezden yapılmış sepet. (Ml.; DS)

çawuş: Çavuş; savaşta safları düzleten ve askeri zulüm etmeye bırakmayan kimse.

çoyuş: ... (Bayburt- Kr.; DS)

çaydam: Yatağa doldurulan veya yağmurluk yapılan ince keçe. Bk. çiydem.

I.çiydem: Çiğdem. (Af.; Gm.; DS)

çiydam: ... (To.; DS)

çıvtan: ... (Gm.; DS)

çıvtan: ... (Kü.; DS)

çiyelem: ... (Bayburt- Kr.; DS)

çe: Benzetme edatı. Bk. ça.

I.ça: 1.Uzakta olan bir yeri göstermek için "ta" anlamında kullanılır. (İz.; Mn.; Ba.; DS)

çe: ... (Ada.; DS)

2. Eninde sonunda. (İz.; DS)

çeçek: Çiçek.

I.çeçek: ... (Kn.; DS)

II.çeçek: Çiçek hastalığı. (Kn.; DS)

çifek: Çiçek. (Ank.; DS)

I.çiçek: Papatya. (Zn.; DS)

çek: Çizgili, kumaş gibi bir pamuk dokuma.

I.çek: Hallaç tokmağı. (Isp.; Bo.; Çr.; Ama.; Ng.; DS)

çekek: Çiçek hastalığı (Çiğilce).

II.çekek: Çiçek hastalığı. (Kn.; DS)

çekik: Serçeye benzer alacalı bir kuş ki siyah kayalıklarda bulunur.

çekik: Serçe büyüklüğünde tarla kuşu. (Dz.; Mr.; Mğ.; DS)

çekik: Çocuk çükü.

cüce: Çocuğun cinsiyet organı. (*Düzce- Bo.; DS)

cücü: ... (Ml.; DS)

çelpek: Göz çapağı.

çapak: ... (Mn.; Çr.; Gm.; Ar.; Sv.; İç.; DS)

çapað: ... (Sv.; DS)

çapalað: ... (Gm.; DS)

çapana: ... (Ant.; DS)

çapanak: ... (Ant.; DS)

çipildik: ... (Çkr.; DS)

çipirdik: ... (Çkr.; DS)

şil: ... (Or.; Gr.; DS)

şilek: ... (Sm.; DS)

şillik: ... (Ezc.; DS)

cirbit: ... (Ama.; To.; Ezm.; Ezc.; Sv.; Yz.; İç.; DS)

cıba: ... (Mğ.; DS)

cıbban: ... (Sm.; Or.; Tr.; Gr.; Ezc.; Ağ.; Ank.; Kn.; Mğ.; DS)

cıbıdıð: ... (Kr.; DS)

cıbrı: ... (Ar.; DS)

cıbrıt: ... (Ezm.; DS)

cıpırt: ... (Ar.; DS)

cırbit: ... (Kr.; Ezm.; Vn.; Bt.; DS)

cibek: ... (Sv.; DS)

cibik: ... (Ml.; Sv.; DS)

cibil: ... (Kn.; İç.; DS)

cibirik: ... (Kn.; DS)

cibiş: ... (Gr.; DS)

cilbir: ... (Nğ.; Kn.; DS)

cinbit: ... (Nğ.; Kn.; DS)

cirbik: ... (Yz.; DS)
cürbek: ... (To.; DS)
çıpırt: ... (Ar.; DS)
çibil: ... (Brd.; Dz.; DS)
çirin: ... (Dz.; DS)
çirpik: ... (Çr.; DS)
cımla: ... (Rz.; DS)
şırkı: ... (Kn.; DS)
şırhıt: ... (Gr.; DS)
şibil: ... (Af.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mğ.; DS)
şibik: ... (El.; DS)
şibek: ... (Ama.; Or.; DS)
şibik: ... (Sv.; İç.; DS)
şirbik: ... (Ur.; DS)
şirik: ... (Ml.; DS)
şirpit: ... (Uş.; Es.; Sv.; Ada.; İç.; DS)
çırpık: ... (Gm.; DS)

çekük: Çekiç (Oğuzca).

çeküg: ... (Gr.; DS)

çekürge: Çekirge (Oğuzca).

çekürge: ... (To.; Sv.; DS)

çekücek: ... (Bt.; DS)

çekürce: ... (Vn.; DS)

çekürcek: ... (Vn.; DS)

çekürtge: ... (Vn.; DS)

cegige: ... (Brd.; DS)

çengli mengli: Bir çocuk oyunu; salıncak.

çingil beşik: ... (Ant.; DS)

çepiş: Altı aylık keçi yavrusu, çepiç.

çebiç: 1. Bir yaşındaki keçi yavrusu. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Sk.; Ist.; Zn.; To.; Or.; Tr.; Gm.; Rz.; Kr.; Ezm.; Ezc.; El.; Adı.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Kıbrıs; DS)

çebil: ... (Dz.; DS)

çebiş-1: ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; Sk.; Çr.; To.; Tr.; Gm.; Ezc.; Dy.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

çeliç: ... (Kn.; DS)

çemiş: ... (Af.; Sv.; DS)

çepiç: ... (Brd.; Dz.; İz.; Ba.; Brs.; Kü.; Es.; Ist.; Ks.; Sm.; Ar.; Md.; Tn.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; Ada.; Ant.; Krk.; DS)

çepiş-1: ... (Af.; Isp.; Uş.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Ist.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Tr.; Kr.; Ur.; Ank.; Mğ.; Tk.; DS)

çibiş: ... (Brs.; DS)

2. Bir yaşındaki dişi keçi yavrusu. (Dz.; Sm.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ank.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

cebiç: ... (Isp.; Tr.; Ada.; Ant.; DS)

cebis: ... (Sm.; Gm.; Sv.; DS)

cebiş: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Zn.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Ezc.; Tr.; DS)

cemiş: ... (Ist.; DS)

cibiş: ... (Mn.; Kü.; DS)

cibişce: ... (Dz.; DS)

çebiş-2: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Çr.; Sn.; Ama.; To.; Gm.; Sv.; Kn.; Mğ.; DS)

çepiş-2: ... (Brd.; Ba.; Dz.; Çkl.; Kü.; Bo.; Ist.; Zn.; Ks.; Çkr.; Kr.; Ank.; Krk.; DS)

3. Bir yaşındaki erkek keçi. (Dz.; Ist.; Çr.; Gr.; Ml.; Mr.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Kıbrıs; DS)

çebiş-3: ... (Dz.; Çr.; Ml.; Mr.; İç.; DS)

çemiş: ... (To.; Kn.; DS)

çepiç-3: ... (Ba.; Ezm.; El.; Tk.; DS)

çepiş-3: ... (Dz.; İz.; Brs.; Krk.; DS)

4. İki yaşında olan keçi. (Brd.; Gm.; Ezc.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

çebiş-4: ... (Brd.; Çr.; Sm.; Ky.; Mr.; Ank.; Mğ.; DS)

çepiç-4: ... (Dz.; El.; DS)

çepiş-4: ... (Uş.; Dz.; Ba.; Kc.; Ur.; DS)

I.çileme: ... (Ky.; DS)

5. İki yaşındaki dişi keçi. (Isp.; İz.; DS)

çebiş-5: ... (Ezm.; Ank.; DS)

II.çileme: ... (Çr.; Krş.; DS)

6. Kısır keçi. (Ist.; Gm.; Ar.; Mr.; DS)

cebiş: ... (To.; DS)

çebiş-7: ... (Dz.; Sv.; DS)

7. Tiftik keçisi. (Nğ.; DS)

çebiş-6: İki yaşında olan erkek keçi. (To.; Gaz.; Mr.; DS)

cibiş cibiş: Koyun ve keçiyi çağırma ünlemi. (Dz.; Or.; DS)

I.cibiş cibiş: Keçi çağırma ünlemi. (İç.; DS)

cibi cibi: ... (Dz.; DS)

çer: Vücudun ağırlığını bildiren bir kelime (Hakanlılar dilince).

I.çer: 1. Hastalık (daha çok hayvanlar hk.). (Ama.; Ada.; DS)

2. İlenç olarak söylenir. (Kr.; Ml.; Mr.; Sv.; Ky.; DS)

I.çirli: Hastalıklı. (Tr.; DS)

çer: Vakit (Oğuzca).

çalım: ... (Nğ.; DS)

çetük: Kedi (Oğuzca). Bk. muş(Çiğilce).

I.çetik: Köpek yavrusu. (Bt.; DS)

çıbrú: Çubuk, yaş olan dal.

I.çıbık: ... (Isp.; Ay.; Kü.; Es.; *Düzce- Bo.; Sm.; Ama.; To.; Gm.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

çıbıð: ... (To.; Ky.; İç.; DS)

II.çıbık: Pulluğun ortasındaki uzun demir. (Isp.; DS)

I.çubuk sebedi: Çubuktan yapılmış sepet. (Tr.; DS)

çıçalak: Serçe parmak, sırça parmak.

cici banak: ... (Kn.; DS)

çęęele barmað: ... (Kr.; DS)

çiçe: ... (Çkl.; DS)

çıt parmak: ... (To.; DS)

çîâ: Göçebelerin sele sazı – çığ otu- ile yaptıkları çadır örtüsü.

I.çığ: 1. Süt kazarlarının üzerini kapatmak için kumaştan yapılan örtü. (Uş.; Brd.; Dz.; Es.; Mr.; Sv.; Ank.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; Mğ.; DS)

çığdaç: ... (Mn.; DS)

2. Çadırlarda kamıştan yapılmış bölme. (Ur.; İç.; Kerkük; DS)

3. Keçi ve koyun yavrularını koymak için kamıştan veya tahta parçalarından yapılmış ağıl, çit. (Af.; Brd.; Es.; Zn.; Ama.; Nğ.; Ada.; DS)

4. Ucu dikenli bir çeşit kamış. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Sm.; DS)

5. Tinas savrulurken samanla tane arasına dikilen uzun değnek. (Brd.; DS)

6. Kurumuş afyon sapı. (Brd.; Kn.; DS)

II.çığ: Kağından saman dökülmemesi için tahtalardan yapılmış çit. (Dz.; DS)

III.çığ: Pencere kafesi. (Ba.; Bo.; DS)

çığ: ... (Bo.; DS)

çığı: ... (Bo.; DS)

IV.çığ: Çamaşır sepeti. (Zn.; DS)

V.çığ: Süt üzerine toplanan kaymak. (Ezm.; DS)

çığan: Fakir, yoksul (Arguca). Bk. çığay.

çığan: ... (Kn.; DS)

çığay: ... (Dz.; DS)

çığay: Fakir, yoksul. Bk. çığan (Arguca).

çığan: ... (Kn.; DS)

çığay: ... (Dz.; DS)

çığıl tığıl: Ses bildiren bir söz.

çığıl çığıl: 1. Suyun akarken çıkardığı ince, yavaş ve tatlı sesi anlatır. (Uş.; To.; Mr.; Sv. ve ilçeleri; Nş.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

çağal çağal: ... (Yz.; DS)

çağıl çağıl: ... (Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

çığıl çığıl: ... (Dz.; DS)

çığıl çığıl : ... (Isp.; DS)

2. Pekmezin ağır ağır kaynarken çıkardığı ses. (Ama.; DS)

3. Yavaş yavaş, ağır ağır anlamında kullanılır. (Af.; Isp.; Dz.; Brs.; Es.; To.; Or.; Sv. ve ilçeleri; Yz.; Kn.; DS)

4. Kuş ve civcivlerin çıkardığı ses. (Dz.; Ay.; DS)

çağır çağır: ... (Mr.; DS)

ciğil ciğil: ... (Dz.; DS)

5. Gürültü, hafif gürültü. (Dz.; Kn.; DS)

çağıltı: ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Kü.; Es.; *Düzce- Bo.; Zn.; Kc.; To.; Tr.; Ant.; Mğ.; DS)

çağıl: ... (İz.; DS)

çağıldı: ... (Bo.; DS)

çağışdı: ... (Kn.; DS)

carıltı: ... (*Düzce- Bo.; DS)

cığıltı: ... (Af. ve ilçeleri; Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; İz.; Brs.; Es.; Çr.; To.; Gm.; Ar.; *İğdır- Kr.; Ezc.; Gaz.; Sv.; Kn. ve ilçeleri; Hat.; Mğ.; Kerkük.; DS)

çığıltı: ... (Ks.; Kn.; DS)

çığır: Dar yol, küçük yol, çığır.

çavır: 1. Karda açılan yol, çığır. (Kn.; DS)

2. Sonu olmayan yol. (Kn.; DS)

çavur: Karda açılan yol, keçi yolu. (Nğ.; Kn.; DS)

çığır: Çıkrık; değirmen, çark, dolap gibi şeylerin çıkıdığı; ip çıkıdığı ve her türlü makara; değre, felek.

çıkırık: ... (Dz.; İz.; *Düzce- Bo.; DS)

çıkırık: Pamukları çekirdekten ayırmağa yarayan ve el ile çalıştırılan bir araç. (Mğ.; DS)

çıyrık: ... (Ar.; Ezc.; El.; DS)

çıyrıd: ... (Gm.; Sv.; DS)

çığırık: ... (Gr.; Ar.; Ezm.; Ky.; DS)

cığırık: ... (Rz.; DS)

cıkırık: ... (Uş.; DS)

çığrıd: ... (Ar.; DS)

çırık: ... (El.; DS)

I.çığırık: Araba tekerleği. (Ist.; DS)

cığırık: ... (Ist.; DS)

çûş: Menfaat, çıkar.

I.çıkış: Ürün. (Ba.; DS)

çıkım: ... (Zn.; Ks.; DS)

çıkıt: ... (Ba.; DS)

II.çıkış: Fayda, kâr. (Ist.; DS)

çıkıntı: ... (Kn.; DS)

çingil çingil: Bir şeyin çingil çingil ses çıkarması.

çingil çingil: Çingildama sesini anlatır. (Kc.; DS)

çingraú: Gür ve pürüzsüz ses.

I.çingirað: Hayvanların bı,oyununa takılan küçük çan. (Tr.; Gaz.; Sv.; İç.; DS)
çingirdak: ... (To.; Sv.; Ank.; Ky.; DS)

çingirak: ... (Tr.; DS)

çıp: Her ince ve yumuşak dal.

cıv: 1. Ok atmakta kullanılan ince düz değnek. (Yz.; DS)

2. Kendir sapı. (Çkr. ve çevresi; Ama.; DS)

çigir çigir: Ekmek içerisinde taş kırıntıları olduğu zamna dişin ezmeyerek çıkardığı ses.

çiğir çiğir: 1. Kumların birbirine sürtünmesiyle çıkan sesi anlatır. (İç.; DS)

2. Yağ erirken çıkan sesi anlatır. (Isp.; DS)

çigit: Pamuk çekirdeği (Arguca).

I.çigit: Çekirdek. (Dz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Ks.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Bt.; Tn.; El.; Ml.; Ur.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ng.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

cığıt: ... (Çr.; DS)

çigit: ... (Çr.; El.; DS)

çiğit: ... (Ba.; Gm.; DS)

civit: ... (Tr.; Sv.; DS)

ciyirt: ... (Ezm.; DS)

çeğirdek: ... (Kü.; Yz.; DS)

çığıt: ... (Dz.; Mn.; Ba.; Mr.; DS)

çigit: ... (Ar.; DS)

çiğid: ... (Kr.; DS)

çiğirdek: ... (Gm.; DS)

çiğirt: ... (Ezm.; Sv.; DS)

çiit: ... (Ba.; Ama.; DS)

çivitli: Çekirdekli pamuk. (İç.; DS)

çiyit: 1.Pamuk tohumu, çekirdeği. (İz.; Sk.; Zn.; Ar.; Kr.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)

çivit-1: ... (Nğ.; DS)

2. Meyve ve sebzelerin çekirdeği, tohumu. (Brs.; Sn.; Or.; Ar.; Kr.; Sv.; DS)

çivit-2: ... (Çr.; To.; Or. ve köyleri; Gr.; Tr.; Rz.; Ezm.; DS)

çiyoy: ... (Rz.; DS)

çiyt: ... (Sm.; DS)

çik bök: Aşığın sırtının tümseğinin yukarı gelmesi. Bk. bök.

I.çig: Aşık kemiğinin çukur tarafı. (Ezm.; DS)

I.çik: Aşık kemiğinin çukur tarafı. (Kü.; Es.; Çr.; Ama.; Gm.; Ezm.; Ur.; Gaz.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ.; Ada.; DS)

cak: ... (Ar.; DS)

cık: ... (Ama. ve köyleri; DS)

cik: ... (Bayburt- Kr.; Sv.; Krş.; Kerkük; DS)

cike: ... (Vn.; DS)

çık: ... (Af.; Kü.; Kn.; DS)

çik çik: Oğlağı çağırma ve gütmek için kullanılan bir söz. Bk. çilik çilik.

çiçi: 1. Keçi çağırma ünlemi. (Isp.; Brd.; Sm.; Ank.; Nğ.; DS)

çiç: ... (Dz.; DS)

çiçi: ... (Isp.; Dz.; DS)

2. Tavukları çağırma ünlemi. (Dz.; DS)

I.cikcik: Cıvcıvleri çağırma ünlemi. (Ks.; Sv.; DS)

I.çilik: Alkış. (Gaz.; Mr.; DS)

çipik: ... (Ur.; Hat.; DS)

cibicik: ... (Dz.; DS)

çibelek: ... (Brs.; DS)

çibiçik: ... (Ist.; DS)

çibik: ... (Ur.; Gaz.; Hat.; Sv.; DS)

çippek: ... (Çkl.; Hat.; DS)

çippen: ... (Ant.; DS)

II.çilik: Çelik çomak oyununda kullanılan ince değnek. (Kr.; DS)

çilik çilik: Oğlağı çağırma ve gütmek için kullanılan bir söz. Bk. çik çik.

çiçi: 1. Keçi çağırma ünlemi. (Isp.; Brd.; Sm.; Ank.; Nğ.; DS)

çiç: ... (Dz.; DS)

çiçi: ... (Isp.; Dz.; DS)

2. Tavukları çağırma ünlemi. (Dz.; DS)

I.cikcik: Cıvcıvleri çağırma ünlemi. (Ks.; Sv.; DS)

I.çilik: Alkış. (Gaz.; Mr.; DS)

çipik: ... (Ur.; Hat.; DS)

cibicik: ... (Dz.; DS)

çibelek: ... (Brs.; DS)

çibiçik: ... (Ist.; DS)

çibik: ... (Ur.; Gaz.; Hat.; Sv.; DS)

çippek: ... (Çkl.; Hat.; DS)

çippen: ... (Ant.; DS)

II.çilik: Çelik çomak oyununda kullanılan ince değnek. (Kr.; DS)

çil: Çil, çirkinlik (Oğuzca).

çil: 1. Çilli (kimse hk.). (Gaz.; DS)

çil fişlak: ... (Gaz.; DS)

2. Yüzdeki çiçek izleri. (Ar.; Kr.; Ezc.; Ank.; DS)

çilbozgunu: ... (Sv.; DS)

çilbozunu: ... (Gm.; DS)

çilbozuğu: ... (Es.; DS)

çilçapar: ... (Mr.; Ant.; DS)

çim: Bir şeyin çiğ veya yaş olmasında abartma istenildiği zaman kullanılan bir edat.

çim- yig et: Çim çiğ et.

çimçiği: Çiğ, pişmemiş. (Isp.; Brd.; DS)

çimçik: ... (Gm.; DS)

çim: Ayrık otu.

I.çim: Sebze fidelerinin genel adı. (Ba.; Brs.; Kü.; Es.; Bo.; Ank.; DS)

çit: Kamıştan veya dikenden yapılmış duvar veya hüğ, çardak.

I.çit: 1. Başörtüsü, yemeni. (Mn.; Sm.; Ama.; To.; Gr.; *Bayburt- Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Dy.; Tn.; El.; Sv.; Ky.; Ng.; Kn.; DS)

çıt: ... (Gaz.; Ada.; DS)

çiti: ... (Kü.; Ist.; Ama.; DS)

çitik: ... (Ml.; DS)

2. Basma (kumaş hk.). (Af.; Isp.; Es.; Ks.; Çr.; Ama.; Kr.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Kerkük; DS)

II.çit: 1. Göl kenarında sazlardan kurulan, kamıştan örülmüş bir çeşit ağ. (İz.; Es.; DS)

2. Dallardan silindir şeklinde örülmüş mısır ambarı. (Or.; Gr.; DS)

3. İpek böceğini yetiştirmek için kullanılan çubuk örmesi. (Gr.; DS)

4. Küçük sepet, küfe. (Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ank.; Kn.; DS)

çiten: ... (Ba.; Kc.; Ist.; Zn.; Sm.; Or.; Rz.; DS)

çitenek: ... (Sn.; DS)

5. Saman taşımak için kağınlara konulan büyük sepet.

6. Saç üstünde pişirilen yufka, bazlama gibi şeylerin soğuması için üzerine konulan hasırdan örülmüş tabla. (Ay.; DS)

III.çit: Sebze bahçesi. (Gr.; Sv.; İç.; DS)

çitembik: ... (Or.; DS)

çitlik: ... (Sv.; DS)

IV.çit: Çocukların uçurtma yaparken kullandıkları ince, uzun çita parçaları. (Ama.; DS)

V.çit: Kaburga kemiği. (Gr.; DS)

VI.çit: Çorap şişi. (To.; DS)

çite: ... (Sn.; Sm.; To.; Or.; Sv.; DS)

çiti: ... (Ist.; Ezm.; DS)

VII.çit: Küçük anahtar. (Kn.; DS)

VIII.çit: Keçiyi kovalama ünlemi. (Mğ.; DS)

çiv çiv: ... (Ant.; DS)

IX.çit: Çift, iki tane. (Bo.; Ama.; Sv.; İç.; DS)

X.çit: Çuval. (Nş.; DS)

çit: Üzeri alaca nakışlı çin ipeklisi.

I.çit: 1. Başörtüsü, yemeni. (Mn.; Sm.; Ama.; To.; Gr.; *Bayburt- Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Dy.; Tn.; El.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

çıt: ... (Gaz.; Ada.; DS)

çiti: ... (Kü.; Ist.; Ama.; DS)

çitik: ... (Ml.; DS)

2. Basma (kumaş hk.). (Af.; Isp.; Es.; Ks.; Çr.; Ama.; Kr.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Kerkük; DS)

II.çit: 1. Göl kenarında sazlardan kurulan, kamıştan örülmüş bir çeşit ağ. (İz.; Es.; DS)

2. Dallardan silindir şeklinde örülmüş mısır ambarı. (Or.; Gr.; DS)

3. İpek böceğini yetiştirmek için kullanılan çubuk örmesi. (Gr.; DS)

4. Küçük sepet, küfe. (Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ank.; Kn.; DS)

çiten-1: ... (Ba.; Kc.; Ist.; Zn.; Sm.; Or.; Rz.; DS)

çitenek: ... (Sn.; DS)

5. Saman taşımak için kağınlara konulan büyük sepet.

çeten: ... (İz.; Ist.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gm.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; ada.; DS)

citen: ... (Gm.; Rz.; Tk.; DS)

çetene: ... (Nğ.; DS)

çeteni: ... (Amja.; To.; DS)

çiten: ... (Rz.; tk.; DS)

çiten-2: ... (Af.; Çkl.; Brs.; Ist.; Çr.; Sm.; Or.; Rz.; Ed.; Krk.; Tk.; Kemaller, Rusçuk, Bulgaristan; DS)

çiti: ... (Nş.; DS)

çitlik: ... (Zn.; DS)

6. Saç üstünde pişirilen yufka, bazlama gibi şeylerin soğuması için üzerine konulan hasırdan örülmüş tabla. (Ay.; DS)

çiwgin: Yağlı, doyurucu, besleyici.

I.çivgin: Çıldırılmış, deli (kimse). (Ank.; DS)

cıvgın: ... (Uş.; DS)

çıvdırgın: ... (Brd.; Ky.; Nğ.; DS)

çiydem: Yatağa doldurulan veya yağmurluk yapılan ince keçe. Bk. çaydam.

I.çiydem: Çiğdem. (Af.; Gm.; DS)

çiydam: ... (To.; DS)

çıvtan: ... (Gm.; DS)

çıvtan: ... (Kü.; DS)

çiyelem: ... (Bayburt- Kr.; DS)

çocuú: Domuz yavrusu; her şeyin küçüğü.

I.çocukluk: Döl yatağı. (Isp.; DS)

I.çoğ: Bebek, çocuk. (Ama.; DS)

çağa: ... (Af.; Isp.; Ay.; Sk.; Brs.; Ist.; Çr.; Ks.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Tr.; Kr.; Ezc.; El.; Ml.; Ur.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Kn.; ada.; Gence, Azerbaycan; DS)

caa: ... (Ml.; DS)

cacık: ... (Gaz.; DS)

çağa: ... (El.; Ank.; DS)

carş: ... (Af.; DS)

coğa: ... (Ml.; DS)

ça: ... (Ist.; Çr.; Ama.; DS)

çaa: ... (Ist.; Mr.; Sv.; DS)

çağ: ... (Çr.; Ama. ve ilçeleri; Gr.; Ml.; Sv.; DS)

çala: ... (Ist.; DS)

çarga: ... (Ist.; DS)

çaşka: ... (Nğ.; ada.; DS)

çaya: ... (Mğ.; Ist.; DS)

çaylak: ... (Af.; To.; Mğ.; DS)

çiltik: ... (Ank.; DS)

çipçe: ... (Ant.; DS)

çoa: ... (Ant.; DS)

çoçka: ... (İz.; Ama. ve Azeri köyleri; DS)

çoğa: ... (Ks.; Ama.; DS)

çova: ... (Brs.; DS)

çöne: ... (Kn.; DS)

çoêın: Bakır tencere.

çüven: Tunçtan yapılan ve dibi yuvarlak tencere. (Es.; DS)

çoêın- eşiç: Bakır tencere.

çüven: Tunçtan yapılan ve dibi yuvarlak tencere. (Es.; DS)

çoğı: Gürültü, bağırıtı.

çağıltı: 1. ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Kü.; Es.; *Düzce- Bo.; Zn.; Kc.; To.; Tr.; Ant.; Mğ.; DS)

çağıl: ... (İz.; DS)

çağıldı: ... (Bo.; DS)

çağışdı: ... (Kn.; DS)

carıltı: ... (*Düzce- Bo.; DS)

ciğıl cığıl: ... (Dz.; Kn.; DS)

ciğıltı: ... (Af. ve ilçeleri; Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; İz.; Brs.; Es.; Çr.; To.; Gm.; Art.; *Iğdır- Kr.; Ezc.; Gaz.; Sv.; Kn. ve ilçeleri; Hat.; Mğ.; Kerkük; DS)

çığıltı: ... (Ks.; Kn.; DS)

2. Su gürültüsü. (Dz.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; DS)

ciğılti: ... (To.; DS)

çağıl cuğıl: Gürültü, çocuk gürültüsünü anlatır. (Ay.; Gm.; DS)

çağur cuğur: ... (El.; DS)

cağul cuğul: ... (Mr.; DS)

çoâ: Eşya konan heybe, bohça.

çoða: Çuha. (Ar.; DS)

çoâ: Ateş alevi, ateş yalını; güneşin yanlı, saçakları.

I.çoğ: Bebek, çocuk. (Ama.; DS)

çağa: ... (Af.; Isp.; Ay.; Sk.; Brs.; Ist.; Çr.; Ks.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Tr.; Kr.; Ezc.; El.; Ml.; Ur.; Mr.; Sv.;Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; Gence, Azerbaycan; DS)

caa: ... (Ml.; DS)

cacık: ... (Gaz.; DS)

cağa: ... (El.; Ank.; DS)

carş: ... (Af.; DS)

coğa: ... (Ml.; DS)

ça: ... (Ist.; Çr.; Ama.; DS)

çaa: ... (Ist.; Mr.; Sv.; DS)

çağ: ... (Çr.; Ama. ve ilçeleri; Gr.; Ml.; Sv.; DS)

çala: ... (Ist.; DS)

çarga: ... (Ist.; DS)

çaşka: ... (Ng.; Ada.; DS)

çaya: ... (Mg.; Ist.; DS)

çaylak: ... (Af.; To.; Mg.; DS)

çiltik: ... (Ank.; DS)

çipçe: ... (Ant.; DS)

çoa: ... (Ant.; DS)

çoçka: ... (İz.; Ama. ve Azeri köyleri; DS)

çoğa: ... (Ks.; Ama.; DS)

çova: ... (Brs.; DS)

çöne: ... (Kn.; DS)

çoâı: Gürültü, bağırıtı.

çağıltı: 1. ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Kü.; Es.; *Düzce- Bo.; Zn.; Kc.; To.; Tr.; Ant.; Mg.; DS)

çağıl: ... (İz.; DS)

çağıldı: ... (Bo.; DS)

çağışdı: ... (Kn.; DS)

carıltı: ... (*Düzce- Bo.; DS)

cığıl cığıl: ... (Dz.; Kn.; DS)

cığıltı: ... (Af. ve ilçeleri; Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; İz.; Brs.; Es.; Çr.; To.; Gm.; Art.; *İğdır- Kr.; Ezc.; Gaz.; Sv.; Kn. ve ilçeleri; Hat.; Mğ.; Kerkük; DS)

çığıltı: ... (Ks.; Kn.; DS)

2. Su gürültüsü. (Dz.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; DS)

ciğıltı: ... (To.; DS)

cağıl cuğul: Gürültü, çocuk gürültüsünü anlatır. (Ay.; Gm.; DS)

cağur cuğur: ... (El.; DS)

cağul cuğul: ... (Mr.; DS)

çoú: Kötü, alçak (Oğuzca).

I.cog: Usta, maharetli. (Dz.; DS)

I.coh: Gamsız, şen. (Ay.; DS)

II.coh: Gözü tok, cömert, eli açık. (Brd.; Ank.; Ant.; DS)

çolaú: Çolak.

çolan: ... (Ad.; DS)

colak: ... (Tr.; DS)

çomaú: Asā, çomak.

I.çomak: Yufka ekemğinin içine peynir veya kıyma konularak yapılan dürüm. (Mr.; DS)

çomaç: ... (Af.; Isp.; Brd.; İz.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

II.çomah: ... (Sv.; DS)

I.çomar: ... (Mr.; DS)

çomarma: ... (Isp.; DS)

II.çomak: Bodur, bacaksız, kısa boylu. (Ay.; DS)

çomuk: ... (Dz.; Mğ.; DS)

II.çomar: ... (Ay.; Nş.; Mğ.; DS)

II.çomak: Dalları kesilen ağaç. (Krk.; DS)

çomah: Çomak, sopa. (Sn.; Yz.; DS)

comak: Fasülye tanelemek için kullanılan ucu topuzlu değnek. (Çr.; Tr.; DS)

çor: Avret yeri bitişik olan kadın; sarılgan bitki (Oğuzca).

I.çor: 1. Dert, keder, hastalık. (Af.; Isp.; Dz.; Çkl.; Es.; Bo.; Sm.; Ama. ve köyleri; To.; Gr.; Gm.; Tr.; Ar.; Kr.; Dy.; El.; Ml. ve köyleri; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Ed.; DS)

2. İspanyol nezlesi. (Mr.; DS)

3. Bir çeşit hayvan hastalığı, sığır vebası. (Brs.; Tr. ve çevresi; Rz.; Ar.; Kr.; Tn.; Ml.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ed.; DS)

çör: ... (Tn.; Mğ.; DS)

4. Ağaçlarda olan bir çeşit hastalık. (Çkr.; Kn.; DS)

5. Bir çeşit üzüm hastalığı. (*İğdır- Kr.; DS)

çögen: Topu çekmek için kullanılan ucu eğri bir değnek, çevgen.

çögen: 1. Ucu eğri baston. (Ks.; Ezm.; Vn.; Dy.; Bn.; Ml.; Ur.; Sv.; Ank.; Kerkük; DS)

cögen: ... (Gaz.; DS)

çögenek: ... (El. ve köyleri; DS)

çöğgen: ... (Kn.; DS)

çöğmel: ... (Kn.; DS)

çöven: ... (Gaz.; DS)

2. Su tenekelerini taşımaya yarayan omuzluk. (Gm.; DS)

3. Yüksek dalları veya otluktan ot çekmeye yarayan çengelli ağaç. (Ml.; DS)

çöğmen: ... (Sv.; DS)

çök çök: Deveyi ihtirmek için kullanılır bir söz.

çöd: Deveyi yerden kaldırma ünlemi. (Ant.; Mğ.; DS)

coh: ... (İç.; Ant.; DS)

I.şök şök: Eşek çağırma ünlemi. (Ky.; DS)

çöküt: Kısa.

cörtlemen: Cüce, çok kısa boylu. (Or.; DS)

cet: ... (Bt.; DS)

cörtlek: ... (Or.; DS)

cörtme: ... (Gr.; DS)

cöşdük: ... (Bo.; DS)

cötlem: ... (To.; DS)

çörtük: ... (Or.; Ky.; DS)

I.cubut: Kısa boylu. (Ks.; DS)

I.cücen: Kısa boylu, cüce. (Sv.; DS)

cücü: ... (Dz.; Sv.; DS)

cücül: ... (To.; DS)

cüllük: ... (Nş.; DS)

çömçe: Kepçe, çömçe (Oğuzca).

çuçe: ... (Ur.; DS)

çömçe: 1. ... (Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Es.; Ama.; Gm.; Kr.; Ezc.; Vn.; Bt.; Dy.; Ml.; Ur.; Gaz.; Hat.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; Mğ.; DS)

cemce: ... (Ist.; DS)

comca: ... (Mn.; Sv.; DS)

cömce: ... (Sv.; DS)

cömcek: ... (Ist.; DS)

çömçe: ... (Ist.; Yz.; DS)

çemçe: ... (To.; Ezc.; Bt.; Tn.; El.; Ml.; Adı.; Sv.; Yz.; DS)

çoça: ... (İç.; DS)

çomcu: ... (Brd.; DS)

çomça: ... (Af.; Uş.; Isp.; İz.; Mn.; Çr.; Sm.; Ama.; Or.; Kr.; Ml.; Mr.; Hat.; Sv.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

çomçe: ... (Ky.; DS)

çomçu: ... (Isp.; Brd.; Dz.; DS)

çömçek: ... (Bo.; Zn.; Ank.; DS)

çömçü: ... (Brd.; Çkl.; Brs.; Es.; Kn.; Mğ.; DS)

çömuş: ... (Ist.; DS)

çönçe: ... (Gaz.; Ada.; DS)

çumça: ... (Brs.; DS)

çümçe: ... (Çkl.; Bt.; DS)

2. Kaşık şekline getirilmiş yufka parçası. (Af.; DS)

cümüş: ... (Ist.; DS)

çuğla: Ağaç kepçe. (İç.; DS)

çolpu: Büyük kepçe. (Af.; To.; Isp.; DS)

çöp: Şarabın tortusu, her şeyin çöküntüsü, çöp, çör çöp; herhangi bir şeyin çökeli.

çöpel: 1. Çöp. (Uş.; Dz.; Ay.; Ank.; Kn.; Mğ.; Filibe, Bulgaristan; DS)

2. Tarlada bulunan yabancı ot. (Dz.; Ay.; DS)

3. İçinde çörçöp olan buğday, pirinç. (Sn.; Kıbrıs; DS)

çüpür: Çöp.(Tk. ve köyleri; DS)

cöbür: Çörçöp, toz, kir. (Ay.; *Düzce- Bo.; Sk.; Sv.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

çöpik: Meyva yenildikten sonra atılan şey, çör çöp. Bk. şöpik.

cöbür: Çörçöp, toz, kir. (Ay.; *Düzce- Bo.; Sk.; Sv.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

I.çöpük: Yünün kirlili ve çöplü yeri. (Ama.; DS)

çöpür: ... (Ba.; Es.; Sk.; Çr.; Sn.; Ama.; To.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm. ve ilçeleri; Mr.; Sv. ve ilçeleri; Yz.; Krş.; Ky.; DS)

çöpün: ... (Ky.; DS)

çöpüyh: ... (Bayburt- Kr.; DS)

çörek: Çörek.

çöreð: ... (Kr.; DS)

çöreyh: ... (Bayburt- Kr.; DS)

çüreyh: ... (*İğdır- Kr.; DS)

çulbuş: Elbiseye ve ele yapışan meyva yapışkanlığı.

I.cubuş: Meyvelerin yenmeyen yerleri. (Tr.; DS)

çullu: Çulluk; üveyik büyüklüğünde alacalı bir su kuşu.

culuk: Hindi. (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Kü.; Bil.; Es.; Bo.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Ezm.; Ezc.; Mr.; Sv. ve ilçeleri; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Ed.; DS)

cakcak: ... (Zn.; DS)

colcol: ... (Es.; DS)

coluk: ... (Dz.; Bo.; Çkr.; Ank.; Ada.; DS)

coruk: ... (Ist.; Zn.; DS)

culluð: ... (Sv.; Krş.; DS)

culluk: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Brs.; Es.; Ist.; Çr.; Gm.; Ezc.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

culuĝ: ... (Ezm.; DS)

culuð culuð: ... (Or.; Gm.; Ar.; Bayburt- Kr.; Ezm.; Ml.; Sv.; Yz.; DS)

curluk: ... (Mĝ.; DS)

curuk: ... (Bo.; Ist.; DS)

cutak: ... (Bo.; DS)

cülük: ... (Çr.; Kr.; DS)

cülülük: ... (Ank.; DS)

çıkçık: ... (El.; DS)

çoluk: ... (Sn.; Ank. ve köyleri; DS)

çulluk: ... (Ba.; Ezm.; Mr.; Nĝ.; DS)

çuluk: ... (Bo.; Çr.; Gm.; DS)

I.çullu cücük: Tavuk. (Kn.; DS)

çulú: Cılık, büsbütün, dibelik.

I.çılık: Bozuk, çürük, kokmuş. (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Gm.; Ezm.; Mr.; Yz.; Ed.; Krk.; DS)

cılg: ... (Brd.; DS)

cılĝh: ... (Ezc.; DS)

cılð-1: ... (To.; Gm.; Kr. ve ilçeleri; Ezc.; Ml.; Gaz.; Ky.; Krş.; DS)

cılık: ... (Brd.; Ay.; İz.; Mn.; Ks.; Sn.; Tr.; Ml.; Kn.; Mĝ.; DS)

cıllık: ... (Isp.; DS)

cırık: ... (Çr.; DS)

çılð: ... (Gm.; DS)

çılkı: ... (Isp.; DS)

cılð: 1. [→ I.çılú]

2. Cıvık. (Sv.; DS)

çulú- esgürük (- esrük): Cılık sarhoş, bütün bütün sarhoş. Bkz. esrük.

I.esrek: 1. Sarhoş. (Ank.; DS)

esrik: ... (Çr.; To.; DS)

2. Deli. (Es.; DS)

çumğú: Ayağı ve başı kızıl, kanadında ak tüy olan karga, ala karga. Bk. çumuú (Oğuzca).

I.çomka: Gaga. (Ist.; DS)

çumuú: Ala karga (Oğuzca). Bk. çumğú .

I.çomka: Gaga. (Ist.; DS)

çur çur: Hayvan sağılıırken sütün kapta çıkardığı ses. Bk. çür çür.

I.curcur: Devamlı ve kuvvetli akma (hk.). (İç.; DS)

I.çırçır: 1. Yüksekten akan su, küçük çağlayan. (Vn.; Ml.; Sv.; DS)

2. Suyu az akan çeşme. (Sm.; El.; DS)

cırcır: ... (Isp.; Sm.; Ama.; Mr.; Kn.; DS)

cırık: ... (Bt.; DS)

cirik: ... (El.; Ml.; DS)

çir: ... (Es.; Çr.; Bt.; Ank.; DS)

çirçir: ... (Çr.; Ank.; DS)

çutur: Huyu kötü.

I.çutur: İstenmeyerek yapılan olay. (Sv.; DS)

çuvaç: Çadır.

I.çuvaç: 1. Güneş. (Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Ist.; Sm.; El.; Krk.; DS)

covuş: ... (Ist.; DS)

cuvaş: ... (İz.; DS)

çovaç-1: ... (Ba. ve çevresi; Ank.; Ed.; DS)

çovaş: ... (Dz. ve köyleri; Ay.; İz.; Mğ.; Mn.; Ed.; DS)

çoveç: ... (Mğ.; DS)

çoveş: ... (Af.; Dz. ilçe ve köyleri; Ay.; Sm.; Mğ.; DS)

çöveç: ... (Mğ.; DS)

çöveş: ... (Mğ.; DS)

2. Güneşli yer. (Krk.; DS)

çovaç-2: ... (Dz.; Ant.; Ed.; DS)

çuvaş: ... (İz.; Brs.; Ed.; DS)

çüveş: ... (Mğ.; DS)

çü: Emirde – olumlu ve olumsuz- pekitme bildiren bir edat.

I.ço: Eşeği hızlı yürütme ünlemi. (Or.; Tr.; Gm.; Rz. ve köyleri; Ar.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; DS)

çö: ... (Ezm.; Ky.; DS)

çü: ... (To.; Gm.; Nğ.; DS)

çübek: Çocuk çükü. Bk. çekik.

cüce: Çocuğun cinsiyet organı. (*Düzce- Bo.; DS)

cücü: ... (Ml.; DS)

çübür: Keçi kılı.

çüpür: ... (Ks. ve köyleri; DS)

I.cüvür: Eylül ayı sonunda yetişen iri, kırmızı kabuklu bir çeşit şeftali. (Kr.; DS)

çümerük kişi: Her zaman gözü sulanan, gözü az gören adam.

çipiş: ... (Kc.; Zn.; DS)

I.cünbilli: Gözü akan adam. (Ist.; DS)

çümgen: Çimenlik; ayrık otu, Panicum dactylon.

çimeç: Çimen. (Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

çefa: Çimen, yeşil ot. (Rz.; DS)

çefo: ... (Rz.; DS)

çimçe: Çayır, çim. (İç.; DS)

çumbuz: Çim. (Kr.; DS)

çefalık: Çimenlik, otlak. (Rz.; DS)

çümen: Çimen. (Bo.; Zn.; DS)

çür: Menfaat.

I.çur: Kumarda kaybedene verilen son hak ve bir miktar para. (Vn.; Kr.; Ky.; DS)

II.çur: Kapıp kaçma. (Gm.; Ezm.; DS)

çür çür: Süt sağılırken kapta çıkardığı ses; her hangi bir akarın çıkardığı ses. Bk. çur çur.

I.curcur: Devamlı ve kuvvetli akma (hk.). (İç.; DS)

I.çırçır: 1. Yüksekten akan su, küçük çağlayan. (Vn.; Ml.; Sv.; DS)

2. Suyu az akan çeşme. (Sm.; El.; DS)

cırcır: ... (Isp.; Sm.; Ama.; Mr.; Kn.; DS)

cırık: ... (Bt.; DS)

cırık: ... (El.; Ml.; DS)

çir: ... (Es.; Çr.; Bt.; Ank.; DS)

çirçir: ... (Çr.; Ank.; DS)

çüşek: Ot, çayır (Sogutça). Bkz. çim.

çimçe: ... (İç.; DS)

çumbuz: ... (Kr.; DS)

I.çefa: Çimen, yeşil ot. (RZ.; DS)

çefo: ... (Rz.; DS)

daâ ol: Değil (Arguca). Bk. tegül (Oğuzca).

daal: ... (Mğ. köyleri; Krş.; DS)

degel: ... (Mğ.; DS)

deal: ... (Ada.; DS)

deel: ... (Nğ.; DS)

dégul: ... (Ks.; DS)

dél: ... (Brd.; Gaz.; DS)

deyel: ... (Nğ.; DS)

daâ: Yok, değil (Arguca). Bk. êağ (Arguca), tegül (Oğuzca).

I.da, dâ, daa: 1. Doğrulama, uygun bulma, evet. (İz.; DS)

2. İşte, orada, şurada. (Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Or. ve köyleri; Ağ.; Mğ.; DS)

dahacık, dâhacık: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Es.; Kc.; Bo.; Çr.; Sm.; Ama. çevresi; To.; Gaz.; Gr.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

daahaa: ... (Ay.;DS)

dabað: ... (Ar.; DS)

dabak: ... (Ay.; DS)

dâcık: ... (Mn.; Es.; DS)

daha, dâha: ... (Uş. ve çevresi; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Bo.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Vn.; Ml.; Sv.; Yz.; Ank.; Kn.; Nğ.; Mğ.; DS)

dahacıg: ... (Brd.; DS)

dahacık: ... (Sv.; DS)

dahan: ... (Isp.; DS)

dahana: ... (Ks.; Ama.; İç.; DS)

dahanak: ... (İç.; DS)

dahanaka: ... (İç.; DS)

dahanvik: ... (Yz.; DS)

dēdaha: ... (Zn.; DS)

deeha: ... (Kn.; DS)

deehacık: ... (Kn.; DS)

deha, dēha: ... (Af.; Isp.; Brd.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Brs.; Kü.; Es.; Kc.; Zn.; Ks.; Çr.; To.; Tr.; Ar.; Ezm.; Vn.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Ng.; Kn.; Ant.; DS)

dey: ... (Zn.; To.; Or.; Gr.; Ar.; Ng.; DS)

deyda: ... (Çkr.; Ank ve çevresi; DS)

deydaha: ... (Çkr.; Ama.; DS)

deyh: ... (Bo.; DS)

deyha: ... (Af.; Dz.; Mn.; Es.; Ba.; Bo.; Ks.;Çkr.; Ama.; To.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr. ve köyleri; Ezm.; Ezc.; Ml.; Gaz.; Mr. ve çevresi; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Ng.; Kn.; İç.; DS)

deyhala: ... (Bo.; DS)

déyhana: ... (Ks.; Ml.; DS)

déyya: ... (To.; DS)

déyyaha: ... (To.; DS)

dīha: ... (Kü.; DS)

dīha: ... (Isp.; Brd.; İz.; Ba.; Bil.; Bo.; Çr.; Gm. ve köyleri; Ar.; Gaz.; Mr.; Hat.; Ank.; DS)

dihicik: ... (Dz.; DS)

dikicik: ... (Mr.; DS)

3. Daha anlamında kullanılır. (Gaz.; Ank.; Ng.; DS)

I.dahr: ... (Kr.; DS)

4. Şaşma bildirir ünlem. (Brd.; Dz.; Çr.; Yz.; Ant.; DS)

5. Değil mi ya anlamında kullanılır. (Sm.; DS)

I.dah, dâh: 1. At, eşek ve başka hayvanları yürütme, kovalama ünlemi. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; *Düzce- Bo.; Ama.; Ar.; Ezm.; Md.; Gaz.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

dâha: ... (Dz.; DS)

dâhdâh: ... (Brd.; Ba.; DS)

dahey: ... (Nğ.; DS)

daû: Dahi (Oğuzca). Bk. takı (Ö. Türklerce).

I.dahı: Daha anlamında kullanılır. (Kr.; DS)

I.da, dâ, daa: ... (Gaz.; Ank.; Nğ.; DS)

I.tað: Kez. (Kn.; DS)

tahta: ... (Nğ.; DS)

danâ: “dan” diye ses verme.

I.danğ: Şaşma, şaşılacak şey. (Gaz.; DS)

I.dan: ... (Isp.; İz.; Çkl.; Ama.; Gaz.; DS)

II.dan: Seslenme ünlemi. (Ama.; DS)

dava: İlgin ağacı meyvası.

I.daba: Toprak damların kenarına konulan, eğri, köşeli ağaç. (Kn.; DS)

I.tava: Çeltik tarlası evleği. (Brs.; Krk.; DS)

dede: Baba (Oğuzca).

I.dede: 1. Genç baba. (Kerkük; DS)

2. Ağabey. (Dz.; DS)

II.dede: Tespihlerin baş tarafına geçirilen uzunca parça, imame. (Brd.; DS)

I.tada: Ağabey. (Kc.; Ed.; DS)

tete: 1. Teyze. (Af.; İz.; Ba.; Kü.; Bil.; Çkl.; Kc.; Sm.; Gr.; Mr.; Ank.; Kn.; Ed.; Krk.; Tk.; Şumnu, Bulgaristan; DS)

2. Hala. (Sn.; DS)

teta: ... (Ed.; Krk.; Tk.; DS)

3. Babaanne. (Ed.; DS)

dik: Dik.

tik: ... (Rz.; DS)

dülek: Ağzı kırık saksı ve testi.

I.dölek: Topraktan yapılmış tencere, göveç. (To.; Kr.; Ezm.; DS)

ebek: -Çocuk dilinde- ekmek.

epbeyh: ... (Bayburt, *İğdır- Kr.; DS)

epmek: ... (Tr. ve köyleri; DS)

eppey: ... (Mş.; DS)

I.epmeklik: Ekmek yapılmak üzere ayrılan buğday ya da un. (Nğ.; DS)

I.epmek tahtası: Üstünde hamur, yufka açılan enli, düzgün tahta. (Nğ.; DS)

I.epmek tadırı: Üzerine büyük ve yuvarlak sac konularak yufka ekmeği pişirilen geniş ve derin ocak. (Nğ.; DS)

etmek: Ekmek. (*Düzce- Bo.; Ar.; Ank.; DS)

etmak: ... (İç.; DS)

etmeyh: ... (*İğdır- Kr.; DS)

eçe: Büyük kız kardeş. Bk. eke, eze.

I.eçe: Büyük kardeş, ağabey. (Mr.; DS)

I.ece-1: ... (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kc.; Gm.; Ml.; Sv.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

ecem: ... (Ada.; DS)

I.eci-3: ... (Çr.; Gr.; DS)

ecim-2: ... (Dz.; DS)

ede: ... (Af.; Ay.; İz.; Mn.; Bil.; Çr.; Ama.; Kr.; Md., Ml.; Ur.; Gaz.; Mr., Hat.; Sv. ve çevresi; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; Ed.; DS)

eçi: ... (Dz.; Tk.; DS)

efi: ... (Kü.; DS)

egim: ... (Ay.; DS)

eğe: ... (Ist.; Kn.; DS)

eke: ... (Gr.; DS)

etde-1: ... (Sv.; DS)

I.eci: 1. Abla, büyük kız kardeş. (Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Ank.; DS)

ebe: ... (Isp.; Kn.; DS)

I.ece-5: ... (Af.; İz.; Bil.; DS)

ecim-1: ... (Or.; DS)

ede-3: ... (Ks.; Kr.; Ky.; DS)

egeç: ... (To.; Kn.; DS)

egeçi: ... (*Yalova- Ist.; DS)

2. Büyükanne. (Af.; Uş.; Es.; Ama.; Ml.; Mr.; Hat.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky.; Ed.; DS)

edee: ... (Sv.; DS)

eycana: ... (To.; Or.; DS)

eyce: ... (Zn.; Or.; DS)

3. Büyük kardeş, ağabey. (Çr.; Gr.; DS)

I.ece-1: ... (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kc.; Gm.; Ml.; Sv.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

ecem: ... (Ada.; DS)

ede-1: ... (Af.; Ay.; İz.; Mn.; Bil.; Çr.; Ama.; Kr.; Md., Ml.; Ur.; Gaz.; Mr., Hat.; Sv. ve çevresi; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; Ed.; DS)

ecim-2: ... (Dz.; DS)

I.eçe: ... (Mr.; DS)

eçi: ... (Dz.; Tk.; DS)

efi: ... (Kü.; DS)

egim: ... (Ay.; DS)

eğe: ... (Ist.; Kn.; DS)

eke: ... (Gr.; DS)

etde-1: ... (Sv.; DS)

4. Yenge: ... (Çr.; DS)

I.ece-6: ... (Gr.; DS)

5. Saygıya yaraşır kadın. (Bt.; DS)

ecim-3: ... (Or.; DS)

I.ece: 2. Baba. (Isp.; Bil.; Or.; Kn.; Ant.; DS)

3. Amca. (Isp.; Mn.; Mğ.; DS)

4. Erkek kardeş. (Dz.; Hat.; DS)

7. Babaanne. (Zn.; Tk.; DS)

8. Kadın. (Ay.; DS)

9. Arkadaş, samimi arkadaş. (Isp.; Sv.; DS)

10. Ağa. (İç.; Ant.; DS)

11. Aksakallı ihtiyar. (İz.; Or.; Kn.; DS)

12. Hala çocuğu. (Kn.; DS)

İ.ece: Çocukları korkutmak için kullanılan bir sözcük. (Yz.; DS)

ici: 1. Baba. (Gr.; Gm.; DS)

2. Kardeş, abla. (Çkr.; Sm.; Or.; Gm.; DS)

ibirim: ... (Kn.; DS)

ice: ... (Dz.; DS)

ibi: ... (İz.; Mn.; DS)

eçi: Yaşlı kadın; hanım nine (Barsganca). Bk. açı.

I.eçe: 1. Büyük kardeş, ağabey. (Mr.; DS)

I.ece-1: ... (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kc.; Gm.; Ml.; Sv.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

ecem: ... (Ada.; DS)

I.eci-3: ... (Çr.; Gr.; DS)

ecim-2: ... (Dz.; DS)

ede: ... (Af.; Ay.; İz.; Mn.; Bil.; Çr.; Ama.; Kr.; Md., Ml.; Ur.; Gaz.; Mr., Hat.; Sv. ve çevresi; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; Ed.; DS)

eçi: ... (Dz.; Tk.; DS)

efi: ... (Kü.; DS)

egim: ... (Ay.; DS)

eğe: ... (Ist.; Kn.; DS)

eke: ... (Gr.; DS)

etde-1: ... (Sv.; DS)

I.ece: 2. Baba. (Isp.; Bil.; Or.; Kn., Ant.; DS)

3. Amca. (Isp.; Mn.; Mğ.; DS)

4. Erkek kardeş. (Dz.; Hat.; DS)

7. Babanne. (Zn.; Tk.; DS)

8. Kadın. (Ay.; DS)

9. Arkadaş, samimi arkadaş. (Isp.; Sv.; DS)
10. Ağa. (İç.; Ant.; DS)
11. Aksakallı ihtiyar. (İz.; Or.; Kn.; DS)
12. Hala çocuğu. (Kn.; DS)
- I.eci: 1. Abla, büyük kız kardeş. (Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Am.; To.; Or.; Ank.; DS)
- ebe: ... (Isp.; Kn.; DS)
- I.ece-5: ... (Af.; İz.; Bil.; DS)
- ecim-1: ... (Or.; DS)
- ede-3: ... (Ks.; Kr.; Ky.; DS)
- egeç: ... (To.; Kn.; DS)
- egeçi: ... (*Yalova- Ist.; DS)
2. Büyükanne. (Af.; Uş.; Es.; Ama.; Ml.; Mr.; Hat.; ANk.; Krş.; Nş.; Ky.; Ed.; DS)
- edeē: ... (Sv.; DS)
- eycana: ... (To.; Or.; DS)
- eyce: ... (Zn.; Or.; DS)
4. Yenge: ... (Çr.; DS)
- I.ece-6: ... (Gr.; DS)
5. Saygıya yaraşır kadın. (Bt.; DS)
- ecim-3: ... (Or.; DS)
- ibi: 1. Büyükanne: (To.; DS)
- ice-1: ... (Zn.; DS)
2. Dede. (Ant.; DS)
3. Kızkardeş, abla. (İz.; Mn.; DS)
- ibirim: ... (Kn.; DS)
- ice- 2: ... (Dz.; DS)
- ici: ... (Çkr.; Sm.; Or.; Gm.; DS)
4. Hala. (İz.; Mn.; Sn.; DS)
- I.eçi: Büyük kardeş, ağabey. (Dz.; Tk.; DS)

ede: ... (Af.; Ay.; İz.; Mn.; Bil.; Çr.; Ama.; Kr.; Md.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; Ed.; DS)

ece: ... (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Kc.; Gm.; Ml.; Sv.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

ecem: ... (Ada.; DS)

eci: ... (Çr.; Gr.; DS)

ecim: ... (Dz.; DS)

eçe: ... (Mr.; DS)

efi: ... (Kü.; DS)

egim: ... (Ay.; DS)

eğe: ... (Ist.; Kn.; DS)

eke: ... (Gr.; DS)

etde: ... (Sv.; DS)

eçkü: Keçi. Bk. keçi (Oğuzca)

eçki: ... (Af.; Brs.; To.; Kn.; DS)

ecil: ... (Ada.; DS)

eşki: ... (*Yalova, *Beyoğlu- Ist.; DS)

işk: ... (Es.; DS)

eêgü: İyi.

eyi: ... (Sv.; DS)

eyyi: ... (Gaz.; Hat.; DS)

eyyam: ... (Zn.; DS)

eyem: ... (Sn.; DS)

ezgü: ... (Ama.; DS)

igi: ... (To.; DS)

iyicenem: ... (Brd.; DS)

eêlig: Faydalanılan, faydalı.

eylük: İyilik, yardım. (Ar.; DS)

eyliyh: ... (*İğdır- Ks.; DS)

ef: Ev. Bk. ew.

I.ev: 1. Oda. (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Kü.; Gaz.; DS)

2. Arabalarda yük konulan yer. (Zn.; DS)

3. Mutfak. (Brs.; DS)

ev içi: ... (Brs.; Rz.; Nğ.; DS)

I.ev arası: Mahalle, sokak arası. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Ist.; Çr.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

ever arası: ... (Brd.; DS)

I.ev avradı: Ev işlerini gereğiyle yapan, kendini ev işlerine bağlayan kadın. (Nğ.; DS)

evcik: Küçük çocukların taş ve kiremit parçaları ile evcilik oynamak için yaptıkları ev. (Af.; Isp.; Es.; Ama.; To.; Tr.; Gm.; Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; İç.; Ant.; DS)

evcük: ... (Ks.; Or.; Gm.;Sv.; DS)

I.evcil: Evine düşkün adam. (Brd.; Dz.; İz.; Ba.; *Düzce- Bo.; Çr.; Ama.; Gm.; Kr.; Ezc.; Gaz.; Hat.; Nğ., İç.; DS)

I.evcimen: Ev işlerinde çalışkan, becerikli olan, derleyip toparlayan (kadın). (Af.; Isp.; Brd.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Brs.; Kü., Es.; Çr.; Sm.; Gm.; Sv.; Yz.; Ky.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

evcimal: ... (Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Gaz.; Sv.; DS)

evciman: ... (To. ve köyleri; Ar.; Gaz.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

evcuman: ... (Ky.; DS)

evcüman: ... (El.; Ml.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)

evcümen: ... (Ba.; *Düzce- Bo.; Ks.; Ama.; Or.; Sv.; Ank.; Nğ.; DS)

evcümük: ... (Ks.; Çr.; To.; Ank.; DS)

I.ev çağırımı: Evlenme nedeniyle yeni akraba olan ailelerin ilk kez birbirlerini yemeğe çağırmaları. (Ezc.; DS)

I.evçi: Kiler. (Ant.; DS)

evardı: ... (Dz.; DS)

evlik: ... (Sv.; Yz.; Krş.; DS)

I.evdeş: Karı koca. (Isp.; DS)

I. evdireği: Evini iyi çekip çeviren, idaresini bilen kadın. (Mğ.; DS)

iv: ... (Bo.; DS)

üy: 1. ... (To.; Kn.; Tk.; DS)

2. Bostan evi, höyük. (El.; DS)

öy: Ev. (Kr.; Ur.; DS)

I.üybaşı: Çatı. (Kn.; DS)

I.üykerek: Ev gereci. (*Yalova- Isp.; DS)

I.üytübü: Ev döşemesi. (Kn.; DS)

egin: Eğin, sırt.

egin: ... (Dz.; Ks.; Sn., To.; Or.; *İğdır ve köyleri- Kr.; Ank.; DS)

eğil-1: ... (Ks.; DS)

eğin-1: ... (İz.; DS)

I.éyin: 1. Vücut, beden. (Dz.; Ks.; Sn., To.; Or.; *İğdır ve köyleri- Kr.; Ank.; DS)

egni: ... (Ama.; DS)

eğen: ... (İz.; DS)

2. Sırt, arka. (Dz.; Ks.; Sn., To.; Or.; *İğdır ve köyleri- Kr.; Ank.; DS)

eğil-2: .. (Ks.; DS)

eğin-2: ... (İz.; DS)

3. Göğüs kemiği. (Ist.; DS)

egin: Eni bir buçuk karış, uzunluğu dört arşın gelen bir bez.

I.en: 1. Üst baş, elbise. (Sm.; Tr.; DS)

2. Yaka. (Ba.; Or.; DS)

3. Yün ya da kıldan yapılmış aba kumaş. (Ama.; DS)

I.eyin: 1. Üst baş, giyecek, elbise. (Ks.; Çkr.; Or.; Gm.; DS)

egil: ... (Çr.; DS)

eğen: ... (Or.; Gr.; DS)

eğil: ... (Çkr.; Ama.; DS)

eğin: ... (Isp.; Zn.; Sm.; Or. ve köyleri; DS)

eğinbaş: ... (Brd.; Zn.; Ama.; Or.; DS)

eğni: ... (Ist.; Ks.; Sm.; To.; Or.; Sv.; DS)

eyinbaş: ... (Ay.; Zn.; Or.; Bayburt- Kr.; DS)

2. İç çamaşırı. (Or.; Gr.; DS)

I. iğın: İç çamaşırı. (Sm.; DS)

egir: Karın ağrısını sağıltmak için kullanılan bir kök-ilaç-; acarus calamus.

eğir: 1. Karın ağrısına karşı kullanılan bir çeşit kök. (Mn.; Kn.; DS)

2. Bir çeşit baharat. (İç.; DS)

eğil: Çocukların karın ağrılarını geçirmek için kullanılan bir çeşit beyaz baharat. (İç.; DS)

eğiş: Maden eritildiği zaman çıkan pislik.

I.eğiş: Ekmeği tandırdan almaya yarayan şiş. (El.; DS)

I.eğiş: 4. Tandırdaki ateşleri karıştırmaya ve düzelmeye yarayan bir araç. (Ar.; Nş.; DS)

I.eğiş-4: ... (* Bayburt- Gm.; Ky. ve çevresi; DS)

eğişmeç: ... (Ky.; DS)

5. Ocaklara tencere vb. şeylerin düşmemesi için, enfilemesine konulan demir çubuk. (Ez.; DS)

II.eğiş: Bıçkının ağzından dökülen toz. (Kn.; DS)

I.eğiş: 2. Yemiş koparmak için ağaç dalını çekmeye yarayan ucu eğri araç. (İz.; DS)

3. Fırıncıların hamur bulaşıklarını temizledikleri bir araç. (Ky.; DS)

I.eğiş: 1. Ekmeği tandırdan almak için demirden yapılan bir ucu eğik, bie ucu yassı araç. (Rz.; Ezm. ve çevresi; Ezc.; El.; Sv.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; DS)

I.eğiş-1: ... (Gm.; Kr. ve köyleri; Ezm.; Ezc.; El.; Sv.; DS)

2. Kazan ya da teknedeki hamuru kazımaya yarayan bir çeşit araç. (Sm.; Ama.; To.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Sv.; Nş.; DS)

I.eğiş-2: ... (Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; DS)

eğişi: ... (Ar.; DS)

eğüş: ... (Gr.; Nğ.; DS)

eyeş: ... (Gr.; DS)

5. Hamur kesmek için kullanılan bir araç. (Tn.; Sv.; DS)

6. Ucu kıvrık demir parçası. (Ezc.; DS)

7. Sebze fidelerinin diplerini hafifçe eşeleyip yumuşatmak için kullanılan ucu eğri demir araç. (Nğ.; DS)

8. Üvendirenin bir tarafında sabana tutturulan çamurları kazımaya yarayan demir araç. (Nğ.; DS)

9. Kovandan bal almak için kullanılan demir araç. (Ezc.; Sv.; DS)

eğiç-1: ... (Ky.; DS)

I.eyiş: 1. At küreği. (To.; Or. ve köyleri; Bayburt-Kr.; Ml.; Sv.; Ada.; DS)

egeş: ... (To.; DS)

I.eğiş-3: ... (Ay.; Ist.; Rz.; Ar.; Ezm.; Dy.; Ml.; Sv.; Kn.; DS)

egüç: ... (Tr.; DS)

I.eğiş-3: ... (Çkr.; To.; Or.; El.; Ml.; Ur.; Sv.; DS)

ekiş: ... (El.; Ml.; Ky.; DS)

eksiran: ... (Kn.; DS)

eseren: ... (El.; DS)

eşiran: ... (Isp.; DS)

evşin: ... (Sm.; To.; Or.; DS)

2. Hamur teknesi kazımaya yarayan demir arç. (Sv.; DS)

3. Pekmez pişirilirken karıştırmakta kullanılan uzun saplı kürek. (Nş.; DS)

4. Övendirenin ucuna takılan, çamurları silmeye yarayan yassı demir. (Ezc.; DS)

II. eyiş: Bıçkı, hızar talaşı. (Es.; DS)

egit: Nazar değmemesi için çocukların yüzüne sürülen bir ilaç; bu ilaç safrana bir takım şeyler katılarak yapılır.

ekit: Pekmez vb. maddelerin çok koyu, katıya yakın şekli. (Hat.; DS)

egme: Evin kemeri.

I.eğme: 1. Yazın ağaç dallarıyla yapılan ve üstü çul ile örtülen kulübe. (Ada.; DS)

2. Eğilerek duvar üstüne yatırılmış çalı ağacı. (Nğ.; DS)

3. Döven ile sırt denilen kısmı birbirine bağlayan eğilmiş ince ağaç. (Kn.; DS)

II.eğme: Gölgelek, kaya altı. (Ky.; DS)

I.iğme: Ahır ve ağılların önüne yapılan üstü çalı çırpı ile örtülü dam, gölgelek. (Ed.; DS)

egri: Eğri.

I.egri: Kötü yollara sapmış olan. (Sm.; DS)

ergri: Eğri. (Hat.; Ant.; DS)

erği: ... (Gaz.; DS)

irrik: ... (Dz.; DS)

eğriç: ... (Sv.; DS)

eğber: ... (Gaz.; DS)

I.eğri ağaç: Tek hayvanla çekilen arabalarda iki ucu oklara geçirilen eğri ağaç kısmı. (Ba. ve çevresi; Zn.; Çr.; DS)

eğreğaç: ... (Isp.; DS)

eğri: ... (Dz.; Tr.; DS)

I.ergi: Fahişe. (Ank.; DS)

II.ergi: Üzüntü, can sıkıcı şey. (Kn.; DS)

I.eyri: Boru dirseği. (Bayburt- Kr.; DS)

I. egime: Eğri taş. (Kn.; DS)

egrik: Eğirilen ip, eğrilmiş ip.

eğrik: Bükülmüş, ip haline getirilmiş pamuk ya da yün. (Dz.; DS)

I.eğrim: Yün eğrilecek kısım. (*Yusufeli- Ar.; DS)

ekdü¹: Kılıç kını ve benzeri şeyleri oymakta kullanılan ucu eğri bıçak.

I.eğdi: Yüksek dallardaki meyveleri toplamaya yarayan çatal ağaç. (Çkr.; DS)

II. eğdi: 1. Sebze diplerindeki otları kesmeye ve sebzelerin diplerini kabartmaya yarayan bir çeşit çapa. (Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; DS)

eydi-1: .. (Nş.; Nğ.; DS)

2. Ağaç kaşıkların içini oymaya yarayan bir çeşit araç. (Isp.; Ay., Bo.; Çr.; Ar.; Ezm.; Ml.; Hat.; Sv.; Kn.; Ada.; Mğ.; DS)

eydi-2: ... (Isp.; DS)

III. eğdi: Peteklerde bal almakta kullanılan eğri uclu demir araç. (Or.; DS)

eke: Büyük kız kardeş, koca veya karının kendinden büyük kardaşı. Bk. eze (Oğuzca), eçe.

I.eke: Büyük, yetişkin, yaşlı, kart, olgun (insan ve hayvan). (Ba.; Es.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Gr.; Gm.; Ar.; Bayburt- Kr.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank., Nş.; Kn.; Ada.; DS)

II.eke: 1. Kurnaz, açığöz(insan). (Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; Or.; El.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

ekdi: .. (Krş.; DS)

ekemiş: ... (Nğ.; DS)

ekki: ... (Ank.; DS)

2. Tecrübeli, usta. (Çkr.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; Ant.; Ed.; DS)

3. Zeki, çok bilgili (adam). (Kc.; Çr.; Ky.; Nğ.; DS)

4. Dahi. (Ank.; DS)

¹ Besim Atalay bu kelimenin “ bğde- bğkte, yigde- yikte” kelimeleri gibi “egdü” şeklinde dahi okunması gerektiğini belirtmiştir.

5. Görgülü. (Çkr.; Ama.; Or.; Ky.; DS)

6. Kabadayı, efe halli. (Gr.; Ada.; DS)

ekece: ... (Gaz.; Hat.; Sv.; Ada.; DS)

III. eke:1. Büyük kardeş, ağabey. (Gr.; DS)

I.ece-1: ... (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kc.; Gm.; Ml.; Sv.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

ecem: ... (Ada.; DS)

I.eci-3: ... (Çr.; Gr.; DS)

ecim-2: ... (Dz.; DS)

I.eçe: ... (Mr.; DS)

eçi: ... (Dz.; Tk.; DS)

efi: ... (Kü.; DS)

egim: ... (Ay.; DS)

eğe: ... (Ist.; Kn.; DS)

ede: ... (Af.; Ay.; İz.; Mn.; Bil.; Çr.; Ama.; Kr.; Md., Ml.; Ur.; Gaz.; Mr., Hat.; Sv. ve çevresi; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; Ed.; DS)

etde-1: ... (Sv.; DS)

2. Küçük kardeş. (Ar.; Ada.; DS)

ege: 1. Kendinden yaşça büyük olanlara denir. (Kr.; Kn.; DS)

2. Hey, ulan anlamında seslenme ünlemi. (Kr.; DS)

eğe: ... (Kr.; DS)

ekeç: Akıllı küçük kız, büyüklük eseri gösteren küçük kız.

egeç: Abla, büyük kız kardeş. (To.; Kn.; DS)

eci: Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Ank.; DS)

ebe: ... (Isp.; Kn.; DS)

ece: ... (Af.; İz.; Bil.; DS)

ecim: ... (Or.; DS)

ede: ... (Ks.; Kr.; Ky.; DS)

egeçi: ... (Ist.; DS)

ekim: Bir kez ekilecek kadar olan yer.

I. ekimay: Mayıs ayı. (*Ünye- Or.; DS)

ekin: Çiftlik, ekin ekilen yer. (Oğuzca)

ekinlik: 1. Evlerin önündeki küçük çiçeklik. (Gaz.; DS)

ekiñjik: ... (Gaz.; DS)

2. Ekin ekilmiş yer. (Isp.; *Düzce- Bo.; DS)

ekili: ... (Ng.; DS)

I.ekinçi: İkinci, çiftçi. (Bayburt, *Sarıkamış-Kr.; DS)

ekinci: ... (Kerkük; DS)

I.ekin kellesi: Başak. (Ank.; DS)

I.ekinti: Ekilen şey. (Dz.; Ba.; Çkl.; Es. köyleri; Rz.; Gm.; DS)

ekintü: ... (Ama.; DS)

eküntü: ... (Gm.; DS)

ekindi: Öbürü, öteki. Bk. ikindi.

I.ekindi: İkinci. (Kn.; DS)

eksük: Eksik.

ēsik: 1. ... (Dz.; El.; Gaz.; Mg.; DS)

eysiyh: ... (Bayburt- Kr.; DS)

eğsik: ... (Çr.; DS)

eğsük: ... (İç.; DS)

esük: ... (Or.; DS)

evsük: ... (Or.; Ank.; DS)

2. Günü dolmadan doğan çocuk. (Ks.; DS)

eesik: ... (Ks.; DS)

I.eksik: Zamanı gelmeden doğan insan ya fa hayvan yavrusu. (Ezc.; DS)

iğsik: Az, eksik, noktan. (Krk.; DS)

isik: ... (Kn.; Krk.; DS)

ekşig: Ekşi.

eğşi: 1. Kızılıcık vb. ekşi meyvelerden yapılan, bazı yemeklere konulan bir çeşit yiyecek. (Ama.; DS)

2. Ekşi. (Gr.; Nğ.; İç.; DS)

eğşili: ... (Kn.; DS)

eyşi: ... (Isp.; Bo.; DS)

3. Turşu. (Isp.; DS)

I.eşgi: 1. Ekşi. (Bayburt- Kr.; Ezc.; Yz.; Ank.; Nğ.; DS)

eşgi: ... (Gaz.; DS)

eşi: ... (Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ks.; DS)

eşki: ... (Ar.; Bt.; Tn.; Ur.; Gaz.; Hat., Sv.; Nğ., Kn., İç.; DS)

2. Limon. (Nğ.; DS)

II.eşgi: Üzüm şirasından yapılan, tadı ekşimsi bir çeşit tatlı. (Yz.; DS)

I.ekşi: 1. Limon. (Nğ.; DS)

2. Üzümden yapılan biraz ekşi pekmez. (Ank.; DS)

3. Domates salçası.(Af.; Isp.; Brd.; DS)

iğşi: Ekşi. (Krk.; DS)

él: İl, vilayet.

I.él: Memleket. (Kr.; Kn.; *Anamur- İç. köyleri; DS)

II. él: Bir yerde yaşayanlar, oturanlar. (İç.; DS)

I.il: 1. Yabancı yer. (Sv.; DS)

2. Vatan. (Ist.; DS)

él-kuş: Kartala benzeyen alacalı bir kuş.

el kuşu: Eldeki yeme alıştıırılan her çeşit kuş. (Sm.; DS)

eldrük: Üzerlik otu (Uç ve Barsgan dillerince). Bk. ilrük.

I.eldirek: Taneleri küçük, yumuşak, rengi esmer bir çeşit buğday. (Brd.; Dz.; DS)

I.eldüren: Kaynayılıp ağrıyan yerlere, sıcak sıcak sarılmak suretiyle, halk arasında ilaç olarak kullanılan bir çeşit bitki. (Kn.; DS)

elig-lik: Eldiven, elcik.

ellik: 1. Eldiven. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Brs.; Kü.; Es.; Bo.; Zn., Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm., Ama.; To.; Gr.; Kr.; El.; Ml.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Krş.; Kn.; İç.; Ant.; Kıbrıs; DS)

elcek: ... (Es.; Kr.; Ağ.; Vn.; Bt.; Mr.; Ank.; Krş.; Ky.; Kn.; Ada.; DS)

elcik: ... (Isp.; Es.; Kn.; DS)

elcimek: ... (Ks.; Mğ.; DS)

elçek: ... (Çkl.; Mr.; Ank.; DS)

elçorabı: ... (Sn.; Tr.; DS)

eldivan: ... (Brd.; *Düzce- Bo.; İç.; DS)

elduvan: ... (*Düzce- Bo.; Sv.; DS)

eldüğan: ... (*Düzce- Bo.; Sv.; DS)

elecek: ... (Ank.; DS)

ellið: ... (Kerkük; DS)

ellik çorabı: ... (Or.; DS)

2. Ekin biçerken sol elin parmaklarına geçirilen, eldiven şeklinde tahtadan yapılan bir araç. (Uş.; Brd.; Ba.; Çkl.; Brs.;Kc.; Bo.; Sk.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; Or.; Gm.; Hat.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; DS)

elcek: ... (El.; DS)

elcik: ... (İz.; Nğ.; DS)

enlik: ... (Nğ.; Kn.; DS)

ennik: ... (Kn.; İç.; DS)

3. Yemenciler yemeni dikerken ip ellerini kesmesin diye parmaklarına geçirdikleri meşin parmaklık. (Sn.; DS)

4. Parmak ucu. (İz.; DS)

em: İlaç.

em: ... (Af.; Kü.; Bo.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ezc.; El.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

emçe: ... (Ist.; DS)

emsem: ... (Ba.; DS)

em- sem: İlaç.

emsem: İlaç, merhem. (Ba.; DS)

em-çi: İlaç yapan adam, eczacı.

emci: 1. ... (Brs.; Kü.; Çr.; Sv.; Ky.; Ed.; DS)

2. Doktor, operatör, ebe. (Ada.; İç.; DS)

emci: ... (Ist.; DS)

emçin: ... (El.; DS)

emici: ... (Ada.; DS)

ezvacı: ... (*Bor- Nğ.; DS)

emdi: Şimdi. Bk. imdi.

şimdi: ... (Uşhum Köyü, Yusufeli- Ar.; TTAS)

I.endi: Evvelki. (Bo.; DS)

imdi: Şimdi, hemen. (Uş.; DS)

hindi: ... (Çığrı *Dinar –Af.; *Eğridir ve köyleri, İlyas *Keçiborlu, *Gelendost, Bağılı *Şarkikaraağaç, Gönen –Isp.;Başpınar *Tefenni, Kuşbaba *Bucak, Kavak *Yeşilova, -Brd.;Alaeddin, Oğuz, Darıveren *Acıpayam, Kavak *Çivril, Honaz, Bekilli *Çal, -Dz.;Sürez, *Bozdoğan –Ay.;*Ödemiş ve köyleri –İz.;Yörükler, ç aypınar *Salihli –Mn.;Tokat –Es.;Yazarköy *Sungurlu –Çr.;Koyundere, *Ahıska –Kr.;*Zile –To.;Kesirik, -El.;Yz.;Krş.;Karakaya –Ky.;*Ermenek –Kn.;İsahacılı –Ad.;İncekum *Silifke, *Mersin, *Mut –İç.;*Elmalı, *Korkuteli –Ant.;*Fethiye ve köyleri, *Bodrum, *Milas, Yerkesik, Ceylan *Fethiye –Mğ.; DS)

hinci: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Çkl.; Kü.; Es.; Kc.; Zn.; Or.; Ank.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

hindi: ... (Dy.; Uş.; Ada.; TTAS)

şimdi: ... (Doğu Trakya; TTAS)

himci: ... (Kü.; TTAS)

hinci: ... (Kü.; TTAS)

hincik: ... (Kü.; TTAS)

hindîse: ... (Kü.; TTAS)

hindik: ... (Uş.; TTAS)

indi: ... (Kr.; TTAS)

şindi: ... (El.; TTAS)

şimcik: ... (Zn.; TTAS)

şinci: ... (Zn.; TTAS)

şincik: ... (El.; TTAS)

şindi: ... (Kü.; Dy.; Ezm.; Gün. Bat. And.; Zn.; Krş.; Or.; Uş.; Uşhum Köyü, Yusufeli-Ar.;TTAS)

şindik: ... (Zn.; TTAS)

şindim: ... (Kü.; TTAS)

şini: ... (Rz.; TTAS)

şumdi: ... (El.; TTAS)

şimdi / şimdigh: ... (Ezm.; TTAS)

şindi: ... (Dz.; Hat.; Ank.; İç.; Ant.; DS)

sinci: ... (Ks.; Ng.; DS)

şimci: ... (Kr.; DS)

şimcik: ... (Bo.; DS)

şimdıcak: ... (Tr.; DS)

şimdicek:... (Tr.; DS)

şimdik: ... (Sm.; Ada.; DS)

şinci:... (Tr.; Ng.; DS)

şincik: ... (Brs.; Krş.; DS)

şindik: ... (Gm.; DS)

şindi: ... (Ba.; DS)

emet: Evet (Oğuzac). Bk. evet (Oğuzaca), ewet (Yağma, Toðsı ve Kıpçak dillerince), yemet (Ö. Türklerce).

eyva: ... (Ant.; DS)

emik (emig) : Meme.

emcek: 1. ... (Es.; Çr.; Ama. ve Azeri köyleri; *İğdır- Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Ur.; Sv.; Ank.; Nş.; Ng.; Kn.; Kerkük; DS)

emcik-1: ... (Isp.; Dz.; İz.; To.; Sv.; Ky.; Kn.; Ant.; DS)

emçek: ... (To.; Ada.; DS)

emecen: ... (Ank.; DS)

emicik: ... (Gaz.; DS)

emme: ... (Isp.; Brd.; Kn.; DS)

2. Meme başı, yapma meme, emzik. (Nş.; Ada.; DS)

emcik-2: ... (Brd.; To.; Tn.; Hat.; Sv.; DS)

emicek:... (Sv.; DS)

3. Ufak çocukalrın başlarındaki bingıldak. (Ezm.; Ky.; DS)

4. İbriğin su akıtan ağız kısmı. (Nş.; DS)

I.emişçi: Kuzu ya da oğlakları annelerine emdiren adam. (Kn.; DS)

emlikci: ... (Sv.; DS)

emik-deş: Bir memeden emen iki çocuk, süt kardeş. İlş. emik (emig).

emişik: Süt kardeş. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ama.; Or. ve köyleri; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

emişig: ... (Brd.; DS)

emişme: ... (Or.; Gaz.; Kn.; Ada.; DS)

emişük: ... (Or.; DS)

emişüklü: ... (Gm.; DS)

emüşük: ... (Çkr.; Or.; DS)

emik: Ilık, soğuduktan sonra ısınmış sıcaklığı artmayan.

ımık: 1. ... (Isp.; Or.; Gr.; Tr., Sm.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

2. Bulutlu, durgun hava. (Isp.; Ama.; Or.; Gr.; Sv.; Yz.; Nğ.; Ant.; Tk.; DS)

ımıklık: ... (Isp.; Çr.; Gaz.; Yz.; Ant.; DS)

imik: Ilık su. (Kn.; DS)

I.imiklik: Bulutlu, durgun, ılık hava. (Ank.; Ant.; DS)

emir: Kırağı, sis. (Oğuzca) Bk. amır.

I . emir: Gökkuşağı. (Isp.; Brd.; Mn.; Yz.; Ank.; Mğ.; DS)

emirbenim: ... (Mğ.; DS)

emirdastarı: ... (Brd.; DS)

II. emir: Siyahımtrak, yeşil, nefi. (Nğ.; DS)

III. emir:1. Kalaysız kaptaki yağ, yoğurt gibi şeylerin yeşil küfü. (Nğ.; DS)

2. Sirkenin bozulmuşu. (Nğ.; DS)

emirçge: Kıkırdak.

imirtlek: 1. ... (Hat.; DS)

2. Gırtlak. (Brs.; DS)

én: Çukur; iniş.

I.en: 1. İki yamaç arasındaki düz ve verimli toprak parçası. (Ba.; DS)

2. Tarla sınırı. (Dz.; DS)

I.ingeme: Yokuş, aşağı, iniş. (Dz.; Çr.; Mr.; Ank.; Kn. ; DS)

ingin: Aşağı, alçak, çukur yer. (Çkr.; Ank.; Nğ. ; DS)

én-yok: İniş yokuş.

inginli yügsekli: İnişli çıkışlı, çukurlu tümsekli. (Ng.; DS)

én: En, yan tarafa olan genişlik, yan.

endek: 1. Kısa. (Kn.; DS)

2. Dar gelen elbise ya da başka bir şeyi genişletmek için kenarına eklenen parça. (Mğ. ; DS)

endek: Satıh, bir nesnenin üst yanı; dam. (Oğuzca)

I.endeği: 1. Yanında, yanındaki, yakınındaki. (Isp.; Kn.; Mğ.; İç.; DS)

endeğirde: ... (Kn.; İç.; DS)

II.endeki-1: ... (Ay.; DS)

II.endeni: ... (Isp.; Çkl.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

enderede: ... (Kn.; İç.; DS)

endiği: ... (Isp.; DS)

endirde: ... (Brd.; Ant.; DS)

endirede: ... (Brd.; DS)

2. Bu, şu. (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

endiki: ... (Isp.; DS)

I.endeki: 1. Elindeki. (Isp.; Brd.; İz.; Mn. ve çevresi; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

endaki: ... (İç.; DS)

II.endeği:... (Kn.; DS)

I.endeni: ... (Isp.; Çkl.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

endere: .. (Ada.; DS)

endeyi: ... (Dz.; DS)

2. Sırtındaki. (Zn.; DS)

en: Çatı. (Sv.; DS)

endik: Şaşkın.

I.endik: Utangaç, sıkılğan. (Ant.; Mğ.; DS)

I.endek: Sözüden dönen, cayan, iradesiz. (Bayburt- Kr.; Vn.; DS)

I.endelip: 1. Sersem. (Ky.; DS)

2. Uydurma, yalan. Ky.; DS)

3. Oyun, hile, düzen. (Nğ.; DS)
endelep: ... (Çkr.; Sm.; Ama.; Ank.; Kn.; İç.; DS)
endelop: ... (İç.; DS)

engek: Ağızın iki yanında, azıların bittiği yer; avurt.

enk: 1. Çene kemiklerinin birleştiği yer. (Vn.; Bt.; DS)
2. Parmağın ek yeri, eklem. (Ml.; DS)
en: ... (Es.; Çr.; Gaz.; İç.; DS)

englik: Kadınların yanaklarına sürdükleri allık.

allūō: ... (*Ardahan- Kr.; DS)
enniyh: 1. Allık. (*İğdır- Kr.; DS)
2. Ruj. (*İğdır- Kr.; DS)
I.enlik: 1. Boyacılıkta kullanılan bir çeşit ot. (Çr.; Sv.; DS)
2. Yağ ya da balmumu ile karıştırılarak merhem yapılan bir çeşit ot. (Gaz.; Sv.; DS)
3. Dağ ya da tepelerin eteklerindeki ufak tarla. (Bil.; DS)
II.enlik: Yüze sürülen kırmızı boya. (Gaz.; DS)
engli: 1. Ruj. (Kr.; DS)
2. Allık. (Kr.; DS)

enük: Hayvan yavrusu, enik; arslan, sırtlan, kurt, köpek yavruları.

enik: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; *Düzce- Bo.; Ist.; Zn.; Ks.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or. ve köyleri; Gr.; Tr. ilçe ve köyleri; Ezm.; Vn.; El.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky., Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; Tk.; DS)
elincek: ... (Çkr.; DS)
encek: ... (Brd.; İz.; Ba.; Çkl.; Brs., Es.; *Düzce- Bo.; Zn.; Çr.; Ama.; Sv.; Ada.; Mğ.; Krk.; Tk.; İğridere, Bılgaristan; DS)
encik: ... (Mn. ve çevresi; Ba.; Kü.; Sk.; Ks.; Gaz.; Mr.; DS)
ençek: ... (Mğ.; DS)
enek: ... (Ay.; DS)
enig: ... (Brd.; DS)
I.enikleci: Gebe kalmış köpek ve kedi. (Isp.; DS)

epmek: Ekmek (Yağma, Toxsı, Oğuz ve Kıpçak dillerinde).

epbeyh: ... (Bayburt * Iğdır- Kr.; DS)

epmek: ... (Tr. ve köyleri; DS)

eppey: ... (Mş.; DS)

ekmekcik: Küçük, beyaz ekmek. (Tr.; DS)

eðmek: ... (Dz.; DS)

I.epmeklik: Ekmek yapılmak üzere ayrılan buğday ya da un. (Nğ.; DS)

I.epmek tahtası: Üstünde hamur, yufka açılan enli düzgün tahta. (Nğ.; DS)

I.epmek tandırı: Üzerine büyük ve yuvarlak saç konularak yufka ekmeği pişirilen geniş ve derin ocak. (Nğ.; DS)

ér: Yerin güneye bakan güneşli yanı. Bk. ir.

I.ir: Erken. (Kn.)

er: Er, erkek, adam.

er: ... Koca. (*Iğdır- Kr.; DS)

erkeç: 1. Üç ya da dört yaşında olan enenmiş erkek keçi. (Af.; Isp.; Brd., Dz.; Ay.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Kü.; Es.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks., Sn.; Sm.; To.; Hat.; Ank.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

ergeç-1: ... (Ay.; Kü.; Ist.; DS)

erkeş-2: ... (Brd.; Krş.; Nğ.; DS)

2. Keçi sürüsünün başından giden iri ve güzel yapılı, erkek keçi. (Nğ.; DS)

ergeç-2: Erkek deve. (Ada.; DS)

erkeş-1: Erkek keçi. (Ed.; DS)

I.erkek: 1. Beş yaşından yukarı olan tüylü erkek deve. (Nğ.; Ada.; DS)

2. Bir yaşından büyük erkek koyun. (Kr. ve köyleri; DS)

I.erkek gadife: Erkek yapılı kadın. (Nğ.; DS)

I.erkeş-1: Erkek keçi. (Ed.; DS)

I.irkeç: Yaşlı erkek keçi. (Ank.; DS)

irkek: Erkek. (Ank.; DS)

er-lik: Erkeklik.

I.erlik: 1. ... (Çr.; Ar.; Nğ.; İç.; DS)

2. Meni.(Kn.; DS)

II.erlik: Evlenecek çağa gelmiş kız. (Bt.; DS)

eren: Er'in kuraldışı çoğul şekli.

I.eren: Hayırlı çocuk. (Ky.; DS)

erdem: Fazilet, edep, terbiye; hüner. Bk. erêem.

ertem: ... (Ist.; Sn.; DS)

erêem: Fazilet, edep, terbiye; hüner. Bk. erdem.

ertem: ... (Ist.; Sn.; DS)

erik: Yağ ve yağa benzer eriyen şey, erimiş.

I.eriğ: İştah verici. (Ks.; Or.; DS)

erik: Yügrük.

yeri: Yürü. (Ezc.; DS)

erik-lik: Hayvanın istekliliği.

I.yerik: Aşeren (gebe kadın). (Af.; Dz.; Or.; Gr.; Ml.; Ur.; DS)

yergin: ... (Isp.; DS)

yerikli: ... (Nğ.; DS)

yirikli: ... (Nğ.; DS)

êrin: Dudak. Bk. irin.

erin: ... (*Yalova- Ist.; DS)

eringen: Ergen bekar. Bk: Düzelt: erngen.

erğen: ... (Çr.; DS)

erriyh: ... (*İğdır- Kr.)

I.ergen: Olgunlaşmış, olmuş. (Isp.; Çr.; Gaz.; DS)

ergem: Evlenme çağına gelmiş genç kız. (Ks.)

I.ergencilik: Evlenmemiş kız ya da erkeğin yüzünde ve boynunda çıkan sivilceler. (Es.; Çr.; To.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezc.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; DS)

ergencecik: ... (Kr. ve köyleri; Ezm.; DS)

ergenlik kabası: ... (Or. ve köyleri; DS)

ergense: ... (Dz.; Ay.; Mğ.; DS)

ergenselik: ... (Af.; Dz.; Ba.; DS)

erginlik kabarı: ... (Or.; DS)

erğencelik: ... (Çr.; DS)

erk: Saltanat, sözü ve buyruğu geçerlik, kudret, iktidar, gücü yeterlik.

I.erk: Sözü, nazı geçme, etkisi olma, hatırını kırmama anlamında kullanılır. (Gm.; Kr. ve köyleri ; Ezm.; Ağ.; Dy.; Ur.; DS)

II.erk: İçlek sıkıntı, güçlük, yük. (Kerkük, Iğrak; DS)

erkeç: Erkeç, genç teke.

erkeç: 1. Üç ya da dört yaşında olan enenmiş erkek keçi. (Af.; Isp.; Brd., Dz.; Ay.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Kü.; Es.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks., Sn.; Sm.; To.; Hat.; Ank.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

erkeç-1: ... (Ay.; Kü.; Ist.; DS)

erkeç-2: ... (Brd.; Krş.; Nğ.; DS)

2. Keçi sürüsünün başından giden iri ve güzel yapılı, erkek keçi. (Nğ.; DS)

erkeç-2: Erkek deve. (Ada.; DS)

erkeç-1: Erkek keçi. (Ed.; DS)

erkek: Her hayvanın erkeği.

I.erkek: 1. Beş yaşından yukarı olan tüylü erkek deve. (Nğ.; Ada.; DS)

2. Bir yaşından büyük erkek koyun. (Kr. ve köyleri; DS)

II. erkek: Ana rak, en geniş su yolu. (Kn.; DS)

erkiş: Erkek, yiğit. (Rz.; DS)

I.erkiş odası: Erkeklerle ait oda. (Ezc.; DS)

I.erkek gadife: Erkek yapılı kadın. (Nğ.; DS)

irkek: Erkek. (Ank.; DS)

erken: Erken.

irken: ... (Çr.; Ank.; DS)

ir: ... (Kn.; DS)

I.ergen: Olgunlaşmış, olmuş. (Isp.; Çr.; Gaz.; DS)

erki: Şüphe ve sorgu bildiren edat.

irki: Kuşku. (Gm.; DS)

ermegü: Tembel, eringen.

erincek: ... (Isp.; Dz.; Çr.; Ama.; *İğdır-Kr.; Gaz.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

erinceğ: ... (Gr.; DS)

eringân: ... (Ar.; DS)

eringeç: ... (Af.; İz.; Es.; To.; Mr.; Hat.; Sv.; Ky.; Nş.; Kn.; DS)

eringen: ... (Dz.; Çkl.; *Düzce- Bo.; Or.; Ar.; Kr.; El.; Ml.; Gaz.; Hat.; Sv.; Kn., Ant.; DS)

eringin: ... (Dz.; Ay.; Nğ.; Mğ.; DS)

ernek: Parmak. Bk. ernğek.

I.ernek: Saban demirinin geçtiği ağaç. (Rz.; DS)

erngen: Ergen, bekar. Bk. erinğen.

erğen: ... (Çr.; DS)

erriyh: ... (*İğdir- Kr.)

I.ergen: Olgunlaşmış, olmuş. (Isp.; Çr.; Gaz.; DS)

ergem: Evlenme çağına gelmiş genç kız. (Ks.; DS)

I.ergencelik: Evlenmemiş kız ya da erkeğin yüzünde ve boynunda çıkan sivilceler. (Es.; Çr.; To.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezc.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; DS)

ergenceelik: ... (Kr. ve köyleri; Ezm.; DS)

ergenlik kabası: ... (Or. ve köyleri; DS)

ergense: ... (Dz.; Ay.; Mğ.; DS)

ergenselik: ... (Af.; Dz.; Ba.; DS)

erginlik kabarı: ... (Or.; DS)

erğencelik: ... (Çr.; DS)

engek: Parmak. Bk. ernek.

I.ernek: Saban demirinin geçtiği ağaç. (Rz.; DS)

erre: Sidik; eşek kaşandırılmak istendiği zaman iki üç kere bu söz söylenir.

I.üre: Davarları mandıraya götürürken kullanılan bir ünlem. (Bo.; DS)

ersek: Ortaya düşmüş azgın kadın, oruspu.

ersek: Erkeğe düşkün kadın. (Isp.; Es.; *Düzce- Bo.; Ama.; Kn.; Nğ.; İz.; DS)

ersenek: ... (Nğ. ve çevresi; DS)

erzük: ... (Tn.; DS)

I.ersel: Kocasına bağlı kadın. (Isp.; DS)

I.erzel: Arsız, yüz­süz. (Isp.; DS)

I.irsiz: 1. Arsız. (Bayburt- Kr.; DS)

2. Edepsiz. (Ar.; DS)

3. Titiz. (Kü.; Kn.; DS)

érte: Erte.

I.erte: Herhangi bir işte ilk başarı. (Kn.; DS)

ertey: Ertesi gün, erte. (Ar.; DS)

I.irte: 1. Gündüz. (Kn.; DS)

2. Karanlık gece. (Krş.; DS)

erük: Şeftali, kayısı, erik gibi meyvalara verilen genel ad.

erük: 1. Kayısı. (*Düzce-Bo.; Ezc.; DS)

eriyh: ... (*İğdır-Kr.; DS)

eruk: ... (Mş.; DS)

2. Erik.(*Düzce-Bo.; Gr.; DS)

es: Yırtıcı, vahşi hayvanların avı, payı.

I.es: Fayda. (Isp.; DS)

esen: Sağ, salim.

esem: ... (Sv.; DS)

esen: 1. Parasız verilen, beleş, hoyrat. (Bayburt-Kr.; Mğ.; DS)

2. Armağan, bağış. (Mğ.; DS)

esgürük: Sarhoş. Bk. esrük

esrek: 1. ... (Ank.; DS)

esrik: ... (Çr.; To.; DS)

2. Deli. (Es.; DS)

I.esürük: 1. Deli. (Ks.; Or.; DS)

esirik: ... (Brd.; Çkl.; Bo.; Ank.; DS)

2. Cin peri çarpmış (kimse). (To.; DS)

3. Saralı. (Ama.; DS)

esin: Esinti, rüzgar.

esin: Sabah rüzgarı. (İÇ.; DS)

eser: 1. Rüzgar, sert esen rüzgar. (Af.; Brd.; Dz.; Ay.; Çkl.; Ist.; Rz. ve köyleri; Krş.; Nğ.; DS)

esen: ... (Brd.; Dz.; İz.; Ank.; Mğ.; DS)

esgin: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Es.; Ama.; Kn.; Ank.; Mğ.; DS)

esgün: ... (Çr.; Sm.; Or. ve köyleri; DS)

esi: ... (Uş.; DS)

esiş: ... (Ba.; Rz.; Ar.; Sv.; Mğ.; DS)

eskin: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Bo.; Ks.; Ar.; Çr.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

esük: ... (Gr.; DS)

2. Soğuk. (Brd.; Ank.; DS)

I. esinti: Söylenti. (Brd.; DS)

eski: Eski.

I.esgi: ... (Sm.; Gaz.; Sv., Kn.; DS)

eğsi: ... (Ezm.; DS)

I.eski: 1. Çamaşır. (Dz.; Brs.; To.; Or., Tr.; Ar.; Ank.; Nğ.; DS)

II.esgi: ... (Af.; DS)

2. İşte giyilen Frenk gömleği. (Ant.; DS)

3. Çocukların ara bezi. (Sn.; DS)

4. Çaput, bez parçası. (Isp.; İz.; Nğ.; Kn.; DS)

5. Kadınların manto yerine giydikleri uzunca bir giysi. (Hat.; DS)

eskibeki: 1. Az kullanılmış çamaşır, elbise. (Af., Isp.; Brd.; Dz.; Es.; Ama.; To., Sv., Ank.; Mğ.; DS)

eskiberk: ... (Sv.; DS)

eskiberki: ... (Nğ.; DS)

2. Paçavra. (Dz.; DS)

esri: Kaplan; tekir renk, kaplan rengi. Bk. asrı.

I.esi: Dört yaşını bitiren hayvan. (Brs.; DS)

esrük: Sarhoş.Bk. esgürük.

esrek: 1. ... (Ank.; DS)

esrik: ... (Çr.; To.; DS)

2. Deli. (Es.; DS)

I.esürük: 1. Deli. (Ks.; Or.; DS)

esirik: ... (Brd.; Çkl.; Bo.; Ank.; DS)

2. Cin peri çarpmış (kimse). (To.; DS)

3. Saralı. (Ama.; DS)

eş: Eş, arkadaş.

I.eş: 1. Kuma, ortak. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ama.; Nğ., Kn., İç.; Mğ.; DS)

2. Arkadaş. (Dz.; İz.; Ay.; Çr.; Gaz.; Ada.; DS)

3. Birbirine düşman kimseler. (Brd.; DS)

II.eş: İyi. (*Akseki- Ant.; DS)

eşlik: Arkadaş, dost. (Ky.; DS)

eşgek: Eşek. Bk. eşyek, eşek.

evşek: ... (Zn.; DS)

eşek: Eşek. Bk. eşgek, eşyek.

evşek: ... (Zn.; DS)

eşik: Eşik.

eşşik: ... (Ml.; Nğ.; DS)

işşik: ... (Ank.; Nğ.; DS)

I.eşik: 1. Etraf, çevre. (*İğdır- Kr.; DS)

2. Dış, dışarı. (*İğdır-Kr.; Vn.; Mş.; DS)

eşið: ... (Kr.; DS)

eşiklik: Kapı boşluğunun alt kısmında bulunan alçak basamak, eşik. (Af.; Dz.; Kc.; DS)

eşkin: Uzun yol.

I.eşgin: Atın tırısra rahvan arası yürüyüşü. (Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba. ve çevresi; Es.; Bo.; Çkr.; Çr., Ama.; To.; Or. ve köyleri; Tr.; Gm.; Ar.; Kr. ve köyleri; Ezc.; Vn.; El., Ml.; Gaz.; Mr., Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

eşgün: ... (Sv.; DS)

eşğın: ... (Gaz.; DS)

eşkün: ... (Ar.; Sv.; DS)

eşyek: Eşek. Bk.eşgek, eşek.

evşek: ... (Zn.; DS)

et: Et.

et-lik: Et asılacak çengel.

I.etlik: 1. Kış için etinden kıyma, kavurma, pastırma ve sucuk yapılan semiz hayvan. (Isp.; Dz.; Es.; Bo.; Zn.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr., Ar.; Kr. ve köyleri; Ezm.; Ezc.; Ml.; Mr.; Sv., Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn., Mğ.; DS)

ettiyl: ... (*İğdır- Kr.; DS)

2. Buzağı. (Ist.; DS)

3. Sucuk pastırma ve sızgıt cinsi yiyecekler. (Ank.; DS)

et-lik: Kesilmek için hazırlanan koyun.

I.etlik: 1. Kış için etinden kıyma, kavurma, pastırma ve sucuk yapılan semiz hayvan. (Isp.; Dz.; Es.; Bo.; Zn.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr., Ar.; Kr. ve köyleri; Ezm.; Ezc.; Ml.; Mr.; Sv., Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn., Mğ.; DS)

ettiyl: ... (*İğdır- Kr.; DS)

2. Buzağı. (Ist.; DS)

3. Sucuk pastırma ve sızgıt cinsi yiyecekler. (Ank.; DS)

et-yin: Vücut.

ten: ... (Tr.; Sv.; Kn.; DS)

etek: Etek.

I.etek: Derinin karın tarafı. (Isp.; Brd.; Brs.; Ama.; To. ve köyleri; Nğ.; Kn.; DS)

II.etek: Çocuk kundağı. (Kn.; DS)

III.etek: Kadınların önlerine bağladıkları önlük. (Isp.; Sv.; DS)

etekcek-4: ... (Ks.; DS)

IV.etek: Saçak, sallanan uç. (İz.; DS)

V.etek: Yabani yonca, fiğ. (Dz.; DS)

efek: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Gr.; Sv.; Nğ.; Kn.; Mğ.; Tk.; DS)

efekotu: ... (To. ve çevresi; DS)

efelekotu: ... (Isp.; DS)

VI.etek: Namus. (Gaz.; DS)

VII.etek: Kasık. (Mğ.; DS)

I.eteğ: Tekneye un elenirken alta serilen bez. (Mğ.; DS)

I.etek baş: Aşağı taraf. (Nğ.; DS)

I.etekcek: 1. Eteklilik. (Isp.; Dz.; İz.; Es.; Ks.; Çkr.; Ama.; Nğ.; Sv.; DS)

etekçe: ... (Çr.; DS)

etekçek: ... (Nğ.; İç.; DS)

etekçelik: ... (Es.; DS)

eteyhlið: ... (Gm.; DS)

2. Elbise içine giyilen kolsuz ya da askılı gömlek, kombinezon. (Mr.; DS)

3. Elbise. (Or.; Sv.; Ky.; DS)

etekce: Üç etekli elbise. (Nğ.; Kn.; DS)

etekcek-5: ... (Nğ. ve çevresi; DS)

etekçe: ... (Nğ.; DS)

I.itek: Un elerken dökülmemesi için yere serilen bez ya da şaplanmış deriden yapılan örtü. (Dz.; DS)

ita: ... (Çr.; To.; Mr.; Sv.; Yz., Krş.; Ky.; Ada.; DS)

itağı: ... (Ada.; DS)

ite: ... (Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Es.; Gaz.; Ank.; İç.; Mğ.; DS)

iteğe: ... (Ank.; DS)

iteği: ... (Af.; Dz., Ay.; İz.; Es.; Çr.; To., Ur.; Gaz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

itegü: ... (Tn.; DS)

itek: ... (Dz.; DS)

itevi: ... (Ank.; DS)

itey: ... (Af.; Dz.; Mn.; Mğ.; DS)

iteyi: ... (Isp.; Dz.; Mn.; Gaz.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

iti: ... (Mn.; DS)

itoğ: ... (Or.; DS)

etek-lik: Eteklilik.

etekcek: 1. Eteklilik. (Isp.; Dz.; İz.; Es.; Ks.; Çkr.; Ama.; Nğ.; Sv.; DS)

etekçe: ... (Çr.; DS)

etekçek: ... (Nğ.; İç.; DS)

etekçelik: ... (Es.; DS)

eteyhlið: ... (Gm.; DS)

2. Elbise içine giyilen kolsuz ya da askılı gömlek, kombinezon. (Mr.; DS)

3. Elbise. (Or.; Sv.; Ky.; DS)

etekce: Üç etekli elbise. (Nğ.; Kn.; DS)

etekcek-5: ... (Nğ. ve çevresi; DS)

etekçe: ... (Nğ.; DS)

etik: Pabuç, mest. Bk. etük.

edik: 1. Köylü çizmesi. (Af.; Ay.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba., Es.; Çr.; Ama.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Ant. ; DS)

etik: ... (İz.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

2. Patik, çocuk ayakkabısı. (Uş.; Isp.; Dz.; İz.; Çkl.; Kü.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr., Ist.; Çr.; Ama.; To.; Yz.; Ank.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

edük: ... (Bo.; Çr.; DS)

3. Mest. (Brs.; Bil.; Ks.; Mr.; Sv.; Ky.; Kn.; DS)

4. Yünden örülen, çok kısa konçlu çorap. (Dz.; Ba.; To.; DS)

5. Köylü yemenisi, pabuç. (Af.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Kr.; Hat.; Nş.; Krş.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

6. Terlik. (Af.; Isp.; Ay.; Kü.; Es.; Ama.; Ur.; Kn.; DS)

edik pabuç: ... (Af.; DS)

7. Ayakkabı. (Mr.; İç.; Ant.; DS)

8. Fotin. (Kn.; DS)

9. Karda yürümeye yarayan ayakkabı. (Gr.; DS)

etmek (étmek) :Yenecek ekmek.

etmek: ... (*Düzce- Bo.; Ar.; Ank.; DS)

etmak: ... (İç.; DS)

etmeð: ... (Kr.; DS)

etmeyh: ... (*İğdır-Kr.; DS)

émek: ... (Dz.; DS)

etük: Pabuç, edik. Bk. etik.

edik: 1. Köylü çizmesi. (Af.; Ay.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba., Es.; Çr.; Ama.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Ant. ; DS)

etik: ... (İz.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

2. Patik, çocuk ayakkabısı. (Uş.; Isp.; Dz.; İz.; Çkl.; Kü.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr., Ist.; Çr.; Ama.; To.; Yz.; Ank.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

edük: ... (Bo.; Çr.; DS)

3. Mest. (Brs.; Bil.; Ks.; Mr.; Sv.; Ky.; Kn.; DS)

4. Yünden örülen, çok kısa konçlu çorap. (Dz.; Ba.; To.; DS)

5. Köylü yemenisi, pabuç. (Af.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Kr.; Hat.; Nş.; Krş.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

6. Terlik. (Af.; Isp.; Ay.; Kü.; Es.; Ama.; Ur.; Kn.; DS)

edik papuç: ... (Af.; DS)

7. Ayakkabı. (Mr.; İç.; Ant.; DS)

8. Fotin. (Kn.; DS)

9. Karda yürümeye yarayan ayakkabı. (Gr.; DS)

etük-çi: Pabuççu, kavaf.

edikçi: Kunduracı. (*Ödemiş- İz.; DS)

ew: Ev.

I.ev: 1. Oda. (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Kü.; Gaz.; DS)

2. Arabalarda yük konulan yer. (Zn.; DS)

3. Mutfak. (Brs.; DS)

ev içi: ... (Brs.; Rz.; Nğ.; DS)

I.ev arası: Mahalle, sokak arası. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Ist.; Çr.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

ever arası: ... (Brd.; DS)

I.ev avradı: Ev işlerini gereğiyle yapan, kendini ev işlerine bağlayan kadın. (Nğ.; DS)

evcik: Küçük çocukların taş ve kiremit parçaları ile evcilik oynamak için yaptıkları ev. (Af.; Isp.; Es.; Ama.; To.; Tr.; Gm.; Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; İç.; Ant.; DS)

evcük: ... (Ks.; Or.; Gm.; Sv.; DS)

I.evcil: Evine düşkün adam. (Brd.; Dz.; İz.; Ba.; *Düzce- Bo.; Çr.; Ama.; Gm.; Kr.; Ezc.; Gaz.; Hat.; Nğ., İç.; DS)

I.evcimen: Ev işlerinde çalışkan, becerikli olan, derleyip toparlayan (kadın). (Af.; Isp.; Brd.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Brs.; Kü., Es.; Çr.; Sm.; Gm.; Sv.; Yz.; Ky.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

evcimal: ... (Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Gaz.; Sv.; DS)

evciman: ... (To. ve köyleri; Ar.; Gaz.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

evcuman: ... (Ky.; DS)

evcüman: ... (El.; Ml.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)

evcümen: ... (Ba.; *Düzce- Bo.; Ks.; Ama.; Or.; Sv.; Ank.; Nğ.; DS)

evcümük: ... (Ks.; Çr.; To.; Ank.; DS)

I.ev çağırımı: Evlenme nedeniyle yeni akraba olan ailelerin ilk kez birbirlerini yemeğe çağırmaları. (Ezc.; DS)

I.evçi: Kiler. (Ant.; DS)

evardı: ... (Dz.; DS)

evlik: ... (Sv.; Yz.; Krş.; DS)

I.evdeş: Karı koca. (Isp.; DS)

I. evdireği: Evini iyi çekip çeviren, idaresini bilen kadın. (Mğ.; DS)

iv: ... (Bo.; DS)

üy: 1. ... (To.; Kn.; Tk.; DS)

2. Bostan evi, höyük. (El.; DS)

öy: Ev. (Kr.; Ur.; DS)

I.üybaşı: Çatı. (Kn.)

I.üykerek: Ev gereci. (*Yalova- Isp.; DS)

I.üytübü: Ev döşemesi. (Kn.; DS)

ew-lük: Kadın.

I.evlük: Doğumundan itibaren evde yetiştirilen, eve ve insana alışkın hayvan. (Ama.; DS)

éwek: Acele, ivme; aceleci,iven.

evedi: ... (Af.; Isp. ilçe ve köyleri; Brd.; Dz.; Ay.; Kü.; Isp.; Es.; Ks.; Çr.; Ama.; To.; Gr.; Tr.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Dy.; Tn.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

edeti: ... (Ist.; DS)

evdi: ... (Zn.; DS)

evdu: ... (To.; DS)

eve: ... (Ist.; DS)

evede: ... (Brd.; Hat.; Sv.; DS)

evedinen: ... (Çr.; DS)

evêk: ... (İç.; DS)

evet: ... (Ba. ve çevresi; Çkr.; Çr.; To.; Ant.; DS)

eveti: ... (Uş.; Brd.; Dz.; Am.; Tr.; Or.; Gr.; Tr.; Gm.; Ezm.; Ezc.; Sv.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

evetiye: ... (Isp.; DS)

evetü: ... (Or.; DS)

evgi: ... (Ant.; DS)

eved kassad: ... (Ml.; DS)

evedalag: ... (Brd.; DS)

evükle: ... (Çkl.; DS)

ivedi: ... (Isp.; Es.; Çr.; To.; Dy.; Ml. ve köyleri; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

ıveti: ... (Ezc.; DS)

ivet: ... (Dz.; Çr.; To.; DS)

iveti: ... (*Bayburt- Gm.; Ezm.; Nğ.; Mğ.; DS)

evecen: Aceleci. (Isp.; Brd.; Es.; *Düzce- Bo.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; Ar.; Ezc.; Ml., Gaz.; Mr. ve çevresi; Sv.; Ank.; Ky.; Ada.; Mğ.; DS)

evecek: ... (Issp.; To.; Ar.; Sv.; DS)

eveckli: ... (Isp.; DS)

evcik: ... (Ba.; Es.; Bo.; Zn.; Or.; Gr.; Kemaller, Rusçuk, Bulgaristan; DS)

evcük: ... (Sm.; DS)

eveç: ... (Hat.; DS)

evedici: ... (Rz.; Gaz.; DS)

evedile: ... (Rz. ve köyleri; DS)

evgen: ... (Gm.; Ml.; DS)

even: ... (Af.; Brd.; Ama.; Ar.; Hat.; DS)

evetici: ... (Or.; Tr.; Gm.; Hat.; DS)

evgil: ... (Ant.; DS)

evgin: ... (Or.; Ezc.; Ur.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Kn.; Ada., İç.; DS)

evici: ... (Isp.; DS)

evicik: ... (Es.; DS)

éwek-lik: İşlerde ivme, acelecilik.

evecenlik: ... (Ama.; To.; DS)

evecennik: ... (İç.; DS)

ewet: Evet, peki (Kıpçak, Yağma, Toðsı dillerince). Bk. (Oğuzca) emet, evet, (Ö, Türklerce) yemet.

eyva: ... (Ant.; DS)

éwet: Acele, ivme.

ivet ivet: Çabuk çabuk. (Ank.; DS)

ewin: Tane. Bk. evin.

I.efin: 1. Ardıç meyvesi. (Ks.; Gr.; DS)

efiyen: ... (Bo.; DS)

2. Haşhaş tohumu. (Gaz.; DS)

I.evin: 1. Buğday tanesinin olgunlaşmış iç özü. (Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ma.; Ba.; Kc.; Sn.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

2. Çok taneli başak. (Brd.; Dz.; Ay.; Kü.; İç.; DS)

3. Tohum. (Ba.; Sn. ve çevresi; Kn.; DS)

4. Burçak başağı. (Mn.; Çkl.; DS)

5. Ürün, tanelenmiş ürün. (Isp.; Or.; Kn.; Mğ.; DS)

6. Zeytin tanesi. (Sn.; DS)

7. Hoşaf, komposto, çorba gibi yiyeceklerin içindeki taneler. (Ba.; DS)

8. Saman haline gelmiş ot. (Ank.; DS)

9. Ardıç meyvesi. (Bo.; DS)

10. Yabani ağaçların yenmeyen meyveleri. (Sm.; DS)

ev: Ev (Oğuzca). Bk. ew.

I.ev: 1. Oda. (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Kü.; Gaz.; DS)

2. Arabalarda yük konulan yer. (Zn.; DS)

3. Mutfak. (Brs.; DS)

ev içi: ... (Brs.; Rz.; Mğ.; DS)

iv: ... (Bo.; DS)

evet: Evet, peki (Oğuzca). Bk. ewet (Kıpçak, Yağma ve toxı dillerince), yemet (Ö. Türklerce).

eyva: ... (Ant.; DS)

evin: Tane. Bk. ewin.

I.efin: 1. Ardıç meyvesi. (Ks.; Gr.; DS)

efiyen: ... (Bo.; DS)

2. Haşhaş tohumu. (Gaz.; DS)

I.evin: 1. Buğday tanesinin olgunlaşmış iç özü. (Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ma.; Ba.; Kc.; Sn.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

2. Çok taneli başak. (Brd.; Dz.; Ay.; Kü.; İç.; DS)

3. Tohum. (Ba.; Sn. ve çevresi; Kn.; DS)

4. Burçak başağı. (Mn.; Çkl.; DS)

5. Ürün, tanelenmiş ürün. (Isp.; Or.; Kn.; Mğ.; DS)

6. Zeytin tanesi. (Sn.; DS)

7. Hoşaf, komposto, çorba gibi yiyeceklerin içindeki taneler. (Ba.; DS)

8. Saman haline gelmiş ot. (Ank.; DS)

9. Ardıç meyvesi. (Bo.; DS)

10. Yabani ağaçların yenmeyen meyveleri. (Sm.; DS)

eyegü: Her hayvanın eyegisi, eye kemiği, kaburga; yan; çadırın yanı.

eye: Kaburga kemiği. (Isp.; Es.; Ank.; Nğ.; Ant.; Mğ.; DS)

eğa: ... (Hat.; Krş.; Ky.; Nş.; Mğ.; DS)

eğe kemiği: ... (Sm.; Ama.; DS)

eğeyi: ... (Isp.; DS)

eya: ... (Çr.; DS)

eyeği: ... (İz.; Kü.; Ks.; Sm.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ada.; DS)

eye kemiği: ... (Ay.; DS)

eyey: ... (Ay.; DS)

éyéy kemiği: ... (Dz.; DS)

I.eyek: Alt çene. (Kerkük; DS)

iya: Kaburga kemiği. (Çr.; Ama.; DS)

iyağı: ... (Krş.; DS)

iyegi: ... (To.; DS)

iyeği: ... (Çr.; DS)

eyle: Öyle. (Oğuzca)

éyle: ... (Gaz.; DS)

öle: ... (Ank.; DS)

I.üle: Değil mi? (Yz.; DS)

eze: Büyük kız kardaş (Oğuzca). Bk. eke, ece.

I.eze: 1. Teyze. (Af.; Ay.; İz.; Kc.; Tr.; *Bayburt- Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc., Vn.; Sr.; El.; Ank.; Kn.; DS)

ebe: ... (Ed.; DS)

2. Hala. (To.; Ezm.; DS)

I.ize: Ağabey. (Gr.; DS)

ge: Zarf-mefulüileyh- edatı.

I.ka: Küçültme ilgeci, -cak, -cek. (Rz.; DS)

I.kaa: Şaşma bildirir ünlem. (Palha* Divriği- Sv.; DS)

gerü:...doğru.

I.görü: Yön, doğrultu. (Emircekiraz* Gerede- Bo.; DS)

geşür: Havuç (Oğuzca). Bk. sarığ turma, (Farsça) gezer, (Arguca) gizri.

I.hişir: Çürtüyen, işe yaramayan meyve, sebze.(Rz.; DS)

hişik: ... (Harput- El.; Ml.; DS)

keşir: Havuç. (İshaklı * Bolvadin-Af.; Uluğbey* Senirkent, Senir * Keçiborlu –Isp.; Başpınar* Tefenni- Brd.; Sarımahmutlu* Buldan, Çöplü* Çivril, Honaz- Dz.; Umurlu-Ay.; İz.; İznikli* İznik-Brs.; Namrı* Söğüt, Pazarcık, *Bozhöyük- Bil.; *Karamürsel-Kc.; Bo.; Akhisar* Geyve-Sk.; *İğdır- Kr.; Ezm.; Ur.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; DS)

keşirotu: ... (Ebet* Dinar- Af.; DS)

keşşir: ... (*Antakya- Hat.; DS)

keşür: ... (Bo.; *Kurşunlu- Çkr.; Bt.; *Varto- Mş.; DS)

kişir: ... (Sirkeli* Çubuk- Ank.; DS)

öanda: Nerede (Oğuzca ve Kıpçakça). Bk. úanda.

gandan: Nereden? (Ank.; DS)

hangara: Nereye? (İç.; DS)

hangıra: Nere, neresi, nereye? (İç.; DS)

hangırda: Nerede? (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Es.; Mr.; Ng.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

haarda: ... (Gr.; DS)

handırada: ... (Es.; Mğ.; DS)

hangırada: ... (Kc.; Kn.; Ant.; DS)

hangırda: ... (Ay.; Ml.; Kn.; DS)

hangırde: ... (Brd.; DS)

hangiri: ... (Dz.; Ay.; DS)

hankırda: ... (Mğ.; DS)

hanpırda: ... (Ant.; DS)

hengırde: ... (Ant.; DS)

hangırdan: Nereden? (Ada. ve köyleri; DS)

haniye: Hani, nerede? (Yz.; DS)

hiya: ... (Brd.; DS)

kangıdı: Nerede? (Ada.; DS)

öasni: Çocukları semirtmek için bir kase içine konularak ağızlarına verilen bir deva, Hindistan'dan gelir.

I.kasni: Büyük yapraklı gövdesi soyularak yenen,kokulu bir bitki. (Gr.; Sv.; DS)

hata: Ata (Öotan ve Kençek dillerince). Bk. ata.

I.kada: 1. Kardeş. (*Çeşme, *Bergama- İz.; Ba.; Galata *Gelibolu- Çkl.; Tr.; Güneyce-Rz.; Haşhaşı- Ezc.; Kesme *Divriği- Sv.; Ng.; *Uzunköprü- Ed.; Hamitabat, Kırıkköy * Lüleburgaz- Krk. ; DS)

kadaş: ... (Küçükisa* Zile- To.; Karadoruk* Gürün- Sv.; DS)

2. Ağabey. (Ist.; Uluşiran *Şiran- Gm.; Ezc.; Cemele- Krş.; DS)

kadiko: ... (Lariköy- Gm.; DS)

kağa: ... (*Merzifon- Ama.; *İğdır, * Çıldır- Kr. ; DS)

3. Kız kardeş,abla. (Ist.; Bayralar* Elmalı- Ant.; DS)

4. Küçük kardeş.(Karakoca* Karacabey- Brs.; Doğanca- Rz.; Kaya* Fethiye- Mğ.; DS)

kaç: ... (Ahiköy- Mğ.; DS)

kadak: ... (*Vezirköprü- Sm.; DS)

kade: ... (*Mut- İç.; *Çorlu- Tk.; DS)

5. Arkadaş. (Tapanköy- Sm.; Çavdarlı- Nğ.; DS)

kade: ... (Bayat* Aziziye- Af.; DS)

6. Teyze. (Ba.; DS)

kade: ... (Dudaş *Söğüt- Bil.; Zn.; DS)

kadik: ... (Kalburcu- Kn.; DS)

öayu: Hangi, hani (Oğuz ve Kıpçaklarca). Bk. úayu.

hangı: ... (Dz.; Kr.; Kn.; DS)

hangini: Hangisini? (Gm.; İç.; DS)

hanicib: Hani, nerede? (Sm.; DS)

hangırı: Hangisi. (Mğ.; DS)

hañısı: Hangisi? (İç.; DS)

hansı: ... (Ama.; Kr.; DS)

hansi: ... (Bt.; DS)

haniye: Hani, nerede? (Yz.; DS)

hiya: ... (Brd.; DS)

öız: Kız (Oğuz ve Kıpçaklarca). Bk. úız.

gıyz: Kız. (Ceylan* Fethiye- Mğ.; DS)

hoç hoç: Keçiler güdülüp sürülürken söylenen, çıkarılan ses.

I.goşgoş: Hayvanları çağırma ünlemi. (Başhöyük* Kadınhanı- Kn.; DS)

I.oşoş: Köpek. (Ada.; DS)

I.oş oş: Köpek çağırma ünlemi. (Yavuz* Şavşat- Ar.; Kr.; *Kilis- Gaz.; *Antakya köyleri- Hat.; DS)

I.öş öş: Köpek çağırma ünlemi. (Çayağzı* Şavşat- Ar.; DS)

ılıâ: Ilık (Oğuz ve Kıpçakça). Bk. yılığ.

ılı: ... (Isp.; Brd.; Mn. ve çevresi; To.; *Karaman-Kn.; İç.; Ant.; Kıbrıs; DS)

ılıò: ... (Güm.; DS)

I . i l i : 1. ... (Isp.; Kn.; İç.; DS)

2. Sıcak pekmez. (Isp.; DS)

II. ili: Buz tutan gölün donmayan yeri. (Af. ; DS)

ılıd: Ilıkça. (Gm.; Kr.; Sv.; DS)

I.ılık: 1. Sevgi, beğeni. (İç.; DS)

2. Cana yakın, sıcakkanlı. (Sv.; DS)

ı l ı d c a n n ı : ... (Gm.; DS)

ı h : Hafif sıcak. (Bo.; DS)

ı n a n ç : Güvenilen, inanılan.

ı n a n ç : Sözüne güvenilir, inanılır (kimse). (İz.; Kn.; DS)

ı n a n c a : ... (İz.; Kn.; DS)

ı r : Ir,ırlama. Bk. yır.

ı r : Türkü, şarkı. (Ank.; Kn.; DS)

yır: 1. ... (Brd.; Vn.; Dy.; El. ve çevresi; Ur.; DS)

2. Koşuk. (Ed.; DS)

ı r : Utanma bildiren bir söz. Bk. ir, ırra, ıra.

ı r : Ar, utanç. (*Bor- Nğ.; DS)

ud: 1.Utanma, sıkılma. (Isp.; Brd.; İz.; Es.; Gaz.; Sv.; Krş.; Ky.; Kn.; İç. ; DS)

ut: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Es.; Çkr.; Çr.; Sm.; Erz.; Gaz.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ. köyleri; İç.; Ed.; DS)

2. Gönül borcu. (Isp.; Ml.; Krş.; DS)

I.ıra: Yüz, çehre, görünüş. (*Bünyan- Ky.; DS)

ı r a : Utanma. Bk. ırra, ır, ir.

ı r : Ar, utanç. (*Bor- Nğ.; DS)

ud: 1.Utanma, sıkılma. (Isp.; Brd.; İz.; Es.; Gaz.; Sv.; Krş.; Ky.; Kn.; İç. ; DS)

ut: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Es.; Çkr.; Çr.; Sm.; Erz.; Gaz.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ. köyleri; İç.; Ed.; DS)

2. Gönül borcu. (Isp.; Ml.; Krş.; DS)

I.ıra: Yüz, çehre, görünüş. (*Bünyan- Ky.; DS)

ı r ı : Kahinlik, fal yürektekini dışarı çıkarma.

I.ırk: Şans,uğur. (Af.; Kü.; DS)

ırık: ... (*Yalvaç, *Senirkent- Isp.; DS)

I.ırg: Talih, şans. (*Dinar- Af.; Kü.; DS)

ırra: Utanma. Bk. ıra, ır, ir.

ır: Ar, utanç. (*Bor- Nğ.; DS)

ud: 1.Utanma, sıkılma. (Isp.; Brd.; İz.; Es.; Gaz.; Sv.; Krş.; Ky.; Kn.; İç. ; DS)

ut: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Es.; Çkr.; Çr.; Sm.; Erz.; Gaz.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ. köyleri; İç.; Ed.; DS)

2. Gönül borcu. (Isp.; Ml.; Krş.; DS)

I.ıra: Yüz, çehre, görünüş. (*Bünyan- Ky.; DS)

ırrıú: Çocukları perilere ve göz dokunmasına karşı afsunlamak için ilaç yapıldığı zaman tekrarlanarak söylenir.

I.ırsık : Ağzdan kolay laf alınmayan, sıkı ağızlı.(*Acıpayam, *Çal- Dz.; DS)

ış: İş.

ış: İş, husus, fiil, davranış, çalışma. (Uşhum Köyü, Yusufeli- Ar. ; TTAS)

ij: ... (Ed.; TTAS)

iş: ... (Dy.; TTAS)

ıwrıú: İbrik.

ırbık: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Bo.; Sv.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

ıbrık: ... (Dz.; Bo.; DS)

ıbrıh: ... (To.; Gm.; Sv.; DS)

ırbıð: ... (Ezc.; Yz.; DS)

ıbirik: ... (Isp.; DS)

ıbruk: ... (Bo.; DS)

ıbrük: ... (Zn.; DS)

ırbık: ... (Ezc.; DS)

ıvrið: ... (*Ahıska- Kr.; DS)

ıbrik: Küçük su bardağı. (*Yalvaç- Isp.; DS)

iç: İç.

iç-lik: Eğer keçesi, içlik.

içlik: 1. İç gömleği. (Af.; Dz.; Çr.; To.; Gr.; Ar.; Kr.; Bt.; El.; Ml.; Mr.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

2. Firengömleği, mintan. (Af.; Dz.; Ay.; Sm.; Gr.; Gm.; Ar.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Mğ.; Kerkük; DS)

3. İçe giyilen hırka, zıbn. (Bo.; Çkr.; Tk. ; DS)

4. Pamuklu mintan. (İz.; Sm.. ; DS)

5. Yelek. (Ba.; Ks.; Ur.; Gaz.; Yz.; Ada. ; DS)

6. Yatak doldurmaya yarayan yün, pamuk, kıtık vb. şeyler. (*Biga- Çkl. ; DS)

I.ışluk: Erkek gömleği. (*Maçka ve köyleri- Tr. ; DS)

I.ışlık: 1. Mintan, gömlek. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Sk.; Çr.; Ama.; To.; Gr.; Gm.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Dy.; El.; Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ks.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Mğ. ; DS)

2. Hanımların giydiği kısa ceket. (İz.; Ank.; Mğ. ; DS)

3. İş elbisesi ya da iş önlüğü. (Af.; Isp.; To.; Sv.; Ky.; Kn.; Mğ. ; DS)

4. Yelek. (Isp.; Çr.; Ank.; Ada.; Ant. ; DS)

5. Astarlık bez. (Kn. ; DS)

içegü: Kaburga kemiklerinin iç tarafında bulunan şeylerin adı, içirik.

içeği: 1. Bağırsak. (*Yalova- Ist.; To. ; DS)

iceği: ... (*Yalova- Ist. ; DS)

2. Hastaların iyileşmesi için sarılan yaş, taze hayvan derisi. (İç. ; DS)

içi: Yaşça büyük olan erkek kardaş; kocanın yaşça büyük erkek kardaşı.

I.ici: . 1.Baba. (Gr.; Gm. ; DS)

2. Kızkardeş, abla. (Çkr.; Sm.; Or.; Gm. ; DS)

3.Kardeş. (Sm.; Or.; *Bayburt- Gm. ; DS)

ede: 1. Büyük kardeş, ağabey. (Af.; Ay.; İz.; Mn.; Bil.; Çr.; Ama.; Kr.; Md., Ml.; Ur.; Gaz.; Mr., Hat.; Sv. ve çevresi; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; Ed. ; DS)

I.ece-1: ... (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kc.; Gm.; Ml.; Sv.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ. ; DS)

ecem: ... (Ada. ; DS)

I.eci-3: ... (Çr.; Gr. ; DS)

ecim-2: ... (Dz. ; DS)

I.eçe: ... (Mr. ; DS)

eçi: ... (Dz.; Tk. ; DS)

efi: ... (Kü. ; DS)

egim: ... (Ay. ; DS)

eğe: ... (Ist.; Kn. ; DS)

eke: ... (Gr. ; DS)

etde-1: ... (Sv. ; DS)

2. Baba. (Isp.; To.; Ezc.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ky.; Ada.; İç. Ant.; Mğ. ; DS)

edocom: ... (Sv. ; DS)

edi: ... (Dz. ; DS)

efe-1: ... (Ezm.; Vn. ; DS)

eppo: ... (Ezc. ; DS)

etde-2: ... (Sv. ; DS)

3. Abla, büyük kız kardeş. (Ks.; Kr.; Ky. ; DS)

eci: ... (Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Ank. ; DS)

4. Dede. (Isp.; Brd. ve köyleri; Çr.; To.; Kn. ve çevresi; DS)

efe-2: ... (Ezm.; Vn. ; DS)

5. Elinden iş gelir büyük adam. (Çr. ; DS)

6. Anne. (Sv. ; DS)

7. Amca. (Çr. ; DS)

8. (Yirmi yaşına kadar olan çocuk. (Ank. ; DS)

Leti: 1. Baba. (Tr.; Rusya ve Orta Asya Göçmenleri; DS)

2. Küçük kardeş. (Tk.; Rusya ve Orta Asya Göçmenleri; DS)

ig: İğ. Bk. yig, yiğ, ik

I.iğ: Portakal, karpuz vb. şeylerin üzerindeki çil gibi lekeler. (İç. ; DS)

II.iğ: 1. Değirmen taşının ortasında bulunan ve yukarıdaki üst taşa geçen demir eksen. (Isp.Ay.; Tr. ve ilçesi; Or.; Rz.; Bt.; Ar.; Nğ., Kn.; Mğ. ; DS)

2. Bezirhenede kuvvet kolundaki taşı kaldırıp indirmeye yarayan helezon biçimindeki ağaç. (Ky. ; DS)

3. Çıkrıklarda ipliğin sarıldığı demir tel. (Isp.; Çr.; Ks.; Ama.; Gr.; Ar.; Ada.; İç. ; DS)

4. Dokuma tezgahlarında kalemleri sarmak için kullanılan demir eksen. (Isp. ; DS)

5. İplik gerilen çarkın uzun ucu. (İç. ; DS)

6. Dingilin tekerleklere geçen kısmı. (Dz.; İz.; Çkl.; Zn.; Ant. ; DS)

7. Su dolaplarının ortasında bulunan kalın ağaç dingil. (Hat. ; DS)

III.iğ: Çatılarda eşit aralıklarla ve birbirine paralel olarak konulan ağaçlar. (Çkr.; To.; Ml.; Sv. ; DS)

ig: Hastalık.

iğ: ... (*Ermenek- Kn. ; DS)

ig-lig: Hasta.

ığlı: ... (Ba. ; DS)

ığımlı: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Kn.; Ant.; Mğ. ; DS)

ıgımlı: ... (Mğ. ; DS)

ıgli: 1. Zayıf, hastalıklı, cılız (insan, hayvan ve bitki için). (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; İç.; Ant.; Mğ. ; DS)

iğez: ... (Isp.; Dz.; Çkl.; Ks.; Çr. ; DS)

iğili: ... (İz. ; DS)

iğilik: ... (İz. ; DS)

iğlez: ... (Dz.; Mn. ; DS)

ihlez: ... (Çr.; Or. ; DS)

2. Kavun, karpuz gibi meyvelerde görülen bir çeşit hastalık. (İç. ; DS)

iğdir: Hastalıklı, cılız, çok zayıf. (İz.; Or.; İç.; Mğ. ; DS)

iğdiş: ... (Isp. ; DS)

ik: İğ. Bk. ig, yik, yig.

I.iğ: Portakal, karpuz vb. şeylerin üzerindeki çil gibi lekeler. (İç. ; DS)

II.iğ: 1. Değirmen taşının ortasında bulunan ve yukarıdaki üst taşa geçen demir eksen. (Isp.Ay.; Tr. ve ilçesi; Or.; Rz.; Bt.; Ar.; Nğ., Kn.; Mğ. ; DS)

2. Bezirhanede kuvvet kolundaki taşı kaldırıp indirmeye yarayan helezon biçimindeki ağaç. (Ky. ; DS)

3. Çıkıklarda ipliğin sarıldığı demir tel. (Isp.; Çr.; Ks.; Ama.; Gr.; Ar.; Ada.; İç. ; DS)

4. Dokuma tezgahlarında kalemleri sarmak için kullanılan demir eksen. (Isp. ; DS)

5. İplik gerilen çarkın uzun ucu. (İç. ; DS)

6. Dingilin tekerleklere geçen kısmı. (Dz.; İz.; Çkl.; Zn.; Ant. ; DS)

7. Su dolaplarının ortasında bulunan kalın ağaç dingil. (Hat. ; DS)

III.iğ: Çatılarda eşit aralıklarla ve birbirine paralel olarak konulan ağaçlar. (Çkr.; To.; Ml.; Sv.; DS)

ikinç: Sayıda ikinci.

ekindi: ... (*Kadınhanı- Kn.; DS)

ikindi: Bazısı, öteki, ikinci. Bk. ekindi.

I.ekindi: İkinci. (Kn.; DS)

ikirçkün: Tereddüt, ikircim; tereddütlü, ikircimli.

ıkcırcıklı: Şüpheli, açık olmayan, kararsız, karışık. (Isp.; Ay.; Ba.; Bo.; Ks.; Çkr.; Mr. ve çevresi; Ant.; Mğ. ; DS)

ıkcırcaklı: ... (Ba.; Kn.; Mğ. ; DS)

ıkcırcıklı: ... (Isp.; Ba.; Çr.; Mr.; Mğ. ; DS)

ıkcırcık: 1. Kararsızlık. (Ada. ; DS)

2. İşkıl. (Isp.; Es.; Çr.; Ank.; Mğ. ; DS)

ıkcırcak: ... (Kn.; DS)

ıkcırcık: ... (Isp.; Dz.; Bo. ve çevresi; Bil.; Es.; Mğ.; DS)

ıkcırcık: ... (Hat.; DS)

ıkcırcın: ... (Krk.; DS)

ıkcırcık: ... (Çr. ; DS)

3. İki anlama da gelen söz. (Brd.; Es.; Mğ. ; DS)

ıkcırcirik: ... (Sv. ; DS)

ikkiz: İkiz.

ekiz: 1. ... (Isp.; Brd.; Sm.; Ezm.; Gaz.; Sv.; Ky.; İç. ; DS)

2. Çok yakın, sıkı fıkı, içtikleri su ayrı gitmeyen dost, arkadaş. (*Bor- Ng. ; DS)

iktü: Ekti, elde beslenen hayvan.

ikti: 1 Annesi öldüğü için başka koyun emmeye alıştırılan kuzu ya da oğlak. (Or.; Ank.; Kn. ; DS)

2. Çobana alışkın hayvan. (Or.; Ada. ; DS)

ekti: 1. Anası ölüp de başka bir koyuna alıştırılan ya da elde beslenen kuzu. (Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Kü.; Ist.; Sm., Ezc.; Ank.; Ky.; Mğ. ; DS)

ehdi: ... (Or. ; DS)

eh̄ti: ... (K̄ü. ; DS)

ek̄di-1: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Çkr.; Çr.; Ank., Mğ. ; DS)

ekte: ... (Kn.; İç. ; DS)

2. Önüne gelen koyunu emen kuzu. (Brd.; Mn. ; DS)

ek̄di-2: ... (Yz.; Ank.; Kn. ; DS)

ektioğlak: ... (Ay. ; DS)

3. Başkasının otlağından geçinen (hayvan). (Kn. ; DS)

4. Alışkın, evcil (hayvan). (İz.; Mn.; Ama.; Mr.; İç. ; DS)

ek̄di-3: ... (Uş.; K̄ü.; Gaz.; Mr.; İç. ; DS)

5. Keçi vb. hayvanları çağırma ünlemi. (Dz. ; DS)

ékde: ... (Dz. ; DS)

ileneç: Düşüncesinin yanlışlığı belli olan bir kişinin bir iş üzerine söz söylemesini kınama, ayıplama, tekdır, çıkışma.

ileneç: Beddua. (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Brs.; Es.; Ks.; Sn.; Or.; Gr.; Ank.; Krş.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk. ; DS)

ilenti: ... (Kn. ; DS)

ilinç: ... (Ks.; To.; Or. ; DS)

ilersük: Şalvar uçkuru.

ilersik: ... (Dz.; Ml.; Gaz.; Kn.; DS)

ilersük: ... (Ml.; DS)

ilik: ilik. (Oğuzca) Bk. yilik (Ö. Türklerce)

ilik: 1. Düğme. (Af.; Uş.; Isp.; Brd. ilçe ve köyleri; Dz. ilçe ve köyleri; Ay.; İz.; Mn.; Ba., Çkl.; Es.; Kc., Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Tr.; Gm., El.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz., Ank.; Krş.; Ky.; Kn. ilçe ve köyleri; Nş.; Nğ.; Ant.; Mğ.; Krk. ; DS)

ilgeç: ... (Dz.; İz.; DS)

ilgi: ... (Isp.; Mn.; Or.; DS)

2. Yaka. (Sv.; DS)

ilk: İlk, her şeyin evveli.

ilk: ... (Uşhum Köyü, Yusufeli- Ar.; TTAS)

ilk: ... (Dy.; TTAS)

îk: ... (Rz.; TTAS)

ilk: ... (Doğu Trakya; TTAS)

ilrük: Üzerlik tohumu, Peganum Harmala (U. Dilince). Bk. eldrük.

I.eldirek: Taneleri küçük, yumuşak, rengi esmer bir çeşit buğday. (Brd.; Dz.; DS)

I.eldüren: Kaynatılıp ağrıyan yerlere, sıcak sıcak sarılmak suretiyle, halk arasında ilaç olarak kullanılan bir çeşit bitki. (Kn.; DS)

im: Parola; orduda başbuğun askerler arasına silah veya kuş adlarından birini belge olarak koyduğu kelimeler.

in: Hayvanların kulağına yapılan işaret. (Ank. ; DS)

in: Çukur. Bk. én.

I.en: 1. İki yamaç arasındaki düz ve verimli toprak parçası. (Ba.; DS)

2. Tarla sınırı. (Dz.; DS)

I.ingeme: Yokuş, aşağı, iniş. (Dz.; Çr.; Mr.; Ank.; Kn. ; DS)

ingin: Aşağı, alçak, çukur yer. (Çkr.; Ank.; Nğ. ; DS)

in: Yırtıcı hayvan ini. Bk. yin.

ün: Ağıl. (*Eğın- Ml. ; DS)

inkaya: Mağara. (*Tosya- Ks.; Çr.; *Ağın- El. ; DS)

ingek: İnek.

ineyh: ... (*İğdır- Kr. ; DS)

ini: Yaşça küçük kardaş; kocanın küçük erkek kardaşı.

ini: Kayınbirader. (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Sm.; Yz.; Nğ.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Mğ. ; DS)

ini: ... (Mğ. ; DS)

inim: ... (Isp.; Kn. ; DS)

2. Kocanın kız kardeşi, görünce. (Isp. ; DS)

ir: Utanma bildiren bir söz. Bk. ır, ıra, ırıra.

ır: Ar, utanç. (*Bor- Nğ.; DS)

ud: 1.Utanma, sıkılma. (Isp.; Brd.; İz.; Es.; Gaz.; Sv.; Krş.; Ky.; Kn.; İç. ; DS)

ut: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Es.; Çkr.; Çr.; Sm.; Erz.; Gaz.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ. köyleri; İç.; Ed.; DS)

2. Gönül borcu. (Isp.; Ml.; Krş.; DS)

I.ıra: Yüz, çehre, görünüş. (*Bünyan- Ky.; DS)

ir: Yerin güney, güneşli yanı. Bk: Düzelt: ér.

I.ir: Erken. (Kn.)

irkin: İrkilen, iriken şey.

I.ırðım: Akarsuyun bir kolu. (Kn. ; DS)

I.irkinti: Birikinti, toplantı (su vb. şeyler için). (Isp.; Mn.; Bo. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Es.; Kc.; *Düzce- Bo.; Ml., Ank.; Krş.; Ada.; İç. ; DS)

ilkinti: ...(Isp.; İz.; Brs.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ. ; DS)

ilkintü: ... (Sm. ; DS)

irkilti: ... (Brd.; Dz.; Ba. ; DS)

ürken: Su birikintisi. (Ank. ; DS)

irük: Duvar ve duvara benzer şeylerdeki gedik.

I.ırık: Az açıklık, aralık. (Ba.; Brs.; *Düzce-Bo.; Çkr.; Çr. ; DS)

I.erik: Çukur yer. (Sv. ; DS)

I.yırıð, yırıtú: 1. Yırılmış, yarılmış. (Sk.; Sn.; Sm.; Ml.; Dy.; Gaz.; Nğ. ; DS)

yırtlaú: ... (Ada. ; DS)

yırtlıú: ... (Ada. ; DS)

2. Aşınmış yer. (Sv. ; DS)

I.yirik: 1. Yarık, ayırık, yırtık. (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ay.; Mn. çevresi; Çkl.; Brs.; Es.; Kc.; Ks.; Çr.; Ama.; Or.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Ant.; Krk.; DS)

yirig: ... (Brd.; DS)

2. Üst dudağı yarık. (Isp.; Bo.; Ks.; Sm.; Gaz.; İç.; DS)

yirik dudaklı: ... (Nğ.; DS)

3. Kadının üreme organı. (Isp.; Çr.; DS)

4. Kız çocuğı (öfkeyle söylenir). (Bo.; DS)

isig: Sıcak.

I.isi: Ucu yanmış odun. (Çkl.; Brs.; Bil.; Ank.; Nğ.; Ed. ; DS)

iyisi: ... (Ba.; Ank.; Şumnu, Kemaller, Rusçuk, Bulgaristan ; DS)

I.isik: 1. Sıcaktan , terden yüzde meydana gelen küçük, kırmızı sivilceler. (Çr. ; DS)

ısılık: ... (Isp.; Ezc.; Sv.; Nğ. ; DS)

isilek: ... (Ama. ; DS)

isirik: ... (Ky. ; DS)

2. Sıcığın etkisiyle sararmış buğday. (Sm. ; DS)

I.issi: Yakıcı ve bunaltıcı sıcak, ısı. (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Bil.; Es.; Ezm.; Vn.; Ml.; Nğ.; Bt.; Kn.; Ant. ; DS)

II.issi: Hamam. (Ezm.; Ağ.; Ml.; Nğ.; DS)

istidam: ... (Ky. ; DS)

I.ısı: Acı, yakıcı. (Ks. ; DS)

I.ısıcak: Sıcak. (Çkr.; Sm.; Ama.; Sv.; Kn.; İç.; Mğ. ; DS)

ıccak: ... (Ks.; Ank.; Br. ; DS)

ıçcak: ... (Ama. ; DS)

ıscak: ... (Isp.; Dz.; Bo.; Zn. ; DS)

ısçak: ... (Dz. ; DS)

ısık: ... (Çr. ; DS)

II.ısıcak: Hamam. (Isp.; Dz.; İz.; Es.; Çkr.; Çr.; Ama.; To.; Bt.; Sv. ; DS)

ıccak: ... (Nğ. ; DS)

ısıcak dam: ... (Nğ. ; DS)

ısı dam : ... (İz.; Kn. ve çevresi; DS)

ısık: ... (Çr. ; DS)

ıssı dam: ... (Es.; Nğ.; Ed. ; DS)

I.ısıyı yér: Ilıca. (*Düzce- Bo. ; DS)

I.ısot: 1. Biber. (Ks.; Ezm.; El.; Ml.; Ur. ; DS)

ıotu: ... (Ks. ; DS)

ıssıot: ... (İz.; Ezc. ; DS)

ıssot: ... (To.; El.; Sv. ; DS)

2. Havuç. (Bil. ; DS)

ıdi: Sıcak, kaynar. (*İğdır- Kr. ; DS)

ıdicak: ... (Kr. ; DS)

ısti-1: ... (Ama.; Tr.; Ank.; DS)

ıti: ... (Bo. ; DS)

isti-2: Sıcak rüzgar. (İç. ; DS)

I.isliğ: Sıcaktan vücutta meydana gelen kırmızı benekler. (Kerkük; DS)

usot: Yeşil biber. (Ml. ; DS)

istek: İstek; araştırma.

I.isdeci: Dilenci. (Ay. ; DS)

isdenci: ... (Isp. ; DS)

I.isteci: ... (Brd.; Dz.; Ay.; Ant.; Mğ. ; DS)

istenci: ... (Isp.; Dz.; *Düzce- Bo.; Zn. ; DS)

isteyci: ... (Af.; Ay.; İz.; İç.; Mğ. ; DS)

isteyici: ... (Mn.; Tr. ilçe ve köyleri; Gm., Ar.; Kn.; İç.; Mğ. ; DS)

istici: ... (Brd. ; DS)

istiyici: ... (Kn. ; DS)

I.istengi: Sadaka. (Dz. ; DS)

iş: İs, kandil dumanı.

iz: ... (*Suşehri- Sv. ; TTAS)

iş: İş. Bk. ış

iş: İş, husus, fiil, davranış, çalışma. (Uşhum Köyü, Yusufeli- Ar.; TTAS)

ij: ... (Ed.; TTAS)

iş: ... (Dy.; TTAS)

iş: ... (Doğu Trakya; TTAS)

itegü: Değirmende dönen taşın üzerine bindirilen ağaç parçası. Unun biraz kalın olması istenirse taş, bununla biraz yukarı kaldırılır; ince olması istenirse aşağı indirilir.

I.itek: Tarla tarağı, tırmık. (Mr. ; DS)

II. itek: Zeytinyağı elde edilen yağhanelerde, sütünü çevirmeye yarayan direkler. (*Mudanya-Brs.; DS)

itiş: İtişme, iki kişi arasında elle müdafaa.

itiş: 1. İnat. (*Şiran- Gm.; To. ; DS)

2. Yarışma, rekabet. (To. ve köyleri; DS)

izlik: Kesilen hayvanların derisinden yapılan Türk çarığı.

I.izlek: Keçiyolu,patika. (*Fethiye- Mğ.; DS)

izlenti: ... (*Kaş- Ant. ; DS)

II. izlek: İzlenebilecek belirlilikteki izler. (*Şiran- Gm.; DS)

úa: Kap, akar konan kap, zarf. Bk. úaça, úaúaça.

haşa: ... (Tr.; Çr.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Kıbrıs; DS)

úabaú (ğ): Kabak, yaş iken yemeği yapılan bir sebze.

gabak: ... (Sm.; Gaz.; DS)

gabah: ... (Kr.; DS)

kap: ... (To.; DS)

úabırçaú: Tabut, - çok kere- ölü tabutu..

kabırcak: ... (Uş.; Kü.; DS)

I.kavırçağ: Oyuncak, cansız bebek. (Kerkük; DS)

úaç: Kaç, sayı soran bir edat.

haç: ... (Ada.; DS)

úaça: Büyük çuval. Bk. úa, úaúaça.

haşa: ... (Tr.; Çr.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Kıbrıs; DS)

úaçaç: Kir. Bk. kakaç.

I.kakaç: Kötü, fena (çocuk dilinde). (Ba.; DS)

I.kakaş: Pis, yenmez (çocuk dilinde). (Krk.; DS)

úaçan: Ne vakit, vaktaki, ne zaman.

haçan: 1. ... (Isp.; İz.; Ba.; Kc.; Bo.; Ist.; Ks.; Sm.; Çkr.; Çr.; To.; Or.; Gr.; Tr. ve köyleri; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Ed.; Kıbrıs; DS)

haçağ: ... (Azerbaycan; DS)

haçen: ... (Es.; DS)

2. Mademki. (Tr. ilçe ve köyleri; Gm.; Ar.; Ezm.; DS)

3. Ne çabuk. (To.; Or.; İç.; Mğ.; DS)

haçanda: ... (Kıbrıs; DS)

I.kaçan: Herhangi. (Dz.; DS)

II.kaçan: Ne zaman, ne vakit? (Çkl.; Ada.; DS)

úaç úaç: Cin çarpmasına karşı üzerlik ile yapılan tütsüde söylenen söz.

I.gaç gaç: Şaşma bildirir ünlem. (Mğ.; DS)

úaê: Kar fırtınası; insan öldüren bora, tipi.

I.kay: 1. Yağmur, yaz yağmuru. (İz.; Es.; Or.; DS)

2. Nem. (Kn.; DS)

3. Yağmurdan önce esen şiddetli yel. (Çkl.; DS)

úaêaâ: Kanal, ırmak.

gayað: Dere. (Nğ.; DS)

I.kayað: 1. [I.koyak- 4]

2. Küçük vadi. (Tr.; DS)

3. Sel yatağı. (Tr.; DS)

I.kayak: 1. [I.koyak- 5]

2. [I.koyak- 2]

3. Koy, körfez. (Brs.; DS)

4. [I.koyak- 4]

5. Mahalle. (Çr.; DS)

6. Çamurlu yol. (Mr.; DS)

I.koyak: 1. Bir ucu dağda son bulan (Af.; Isp.; İz.; Kü.; Es.; Kc.; Ist.; Or.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; DS)

2. Deve. (Mn.; Mr.; Hat.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

I.kayak-2: ... (Kn.; DS)

3. Dağlar ve kayalıkların üzerindeki doğal çukurlar. (Isp.; Brd.; Mn.; Tr.; Gm.; Gaz.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; Ant.; DS)

4. Güneş görmeyen kuytu yer. (Isp.; Dz.; Ky.; Nğ.; Kn.; Mğ.; DS)

I.kayak-4: ... (Kn.; Ada.; DS)

kayað: ... (Tr.; DS)

5. Dağ üzerindeki otu bol olan, bitek, çukur yer. (Isp.; Brd.; Sm.; Çkr.; Ml.; Kn.; DS)

I.kayak-1: ... (Isp.; İz.; Yz.; Ky.; DS)

úadaş: Kardeş; hısım, akraba. Bk. úaêaş.

gada: 1. ... (Tr.; Gm.; Kr.; Sv.; Ed.; Tk.; DS)

gadaş: ... (To.; DS)

gade: ... (Af.; Sv.; İç.; DS)

2. Ağabey. (Ba.; Gr.; Gm.; Ezc.; Vn.; Sv.; DS)

gaga: ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Çkl.; Es.; Bo.; Sm.; Ezc.; Sv.; Kn.; Ant.; DS)

gacı: ... (Bo.; Vn.; DS)

gağa: ... (Brd.; Dz.; Ay.; Ama.; DS)

gıga: ... (Af.; Brd.; Sn.; Ant.; DS)

gıka: ... (Brd.; DS)

guccÀ: ... (Sv.; DS)

3. Teyze. (Ist.; DS)

I.gadaş: Arkadaş. (Sv.; DS)

goduk: ... (Isp.; DS)

kada: 1. Kardeş. (İz.; Ba.; Çkl.; Tr.; Rz.; Ezc.; Sv.; Nğ.; Ed.; Krk.; DS)

kadaş: ... (To.; Sv.; DS)

2. Ağabey. (Ist.; Gm.; Ezc.; Krş.; DS)

kadiko: ... (Gm.; DS)

kağa: ... (Ama.; Kr.; DS)

3. Kız kardeş, abla. (Ist.; Ant.; DS)

4. Küçük kardeş. (Brs.; Rz.; Mğ.; DS)

kaç: ... (Mğ.; DS)

kadak: ... (Sm.; DS)

kade-1: ... (İç.; Tk.; DS)

5. Arkadaş. (Sm.; Nğ.; DS)

kade-3: ... (Af.; DS)

6. Teyze. (Ba.; DS)

kade- 2: ... (Bil.; Zn.; DS)

kadik: ... (Kn.; DS)

I.kadaç: Kendinden küçük olan kimse. (Sm.; DS)

úaaş: Kardeş gibi yakın olan hısım; akraba. Bk. úadaş.

gada: 1. ... (Tr.; Gm.; Kr.; Sv.; Ed.; Tk.; DS)

gadaş: ... (To.; DS)

gade: ... (Af.; Sv; İç.; DS)

2. Ağabey. (Ba.; Gr.; Gm.; Ezc.; Vn.; Sv.; DS)

gaga: ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Çkl.; Es.; Bo.; Sm.; Ezc.; Sv.; Kn.; Ant.; DS)

gacı: ... (Bo.; Vn.; DS)

gağa: ... (Brd.; Dz.; Ay.; Ama.; DS)

gıga: ... (Af.; Brd.; Sn.; Ant.; DS)

gıka: ... (Brd.; DS)

guccÀ: ... (Sv.; DS)

3. Teyze. (Ist.; DS)

I.gadaş: Arkadaş. (Sv.; DS)

goduk: ... (Isp.; DS)

kada: 1. Kardeş. (İz.; Ba.; Çkl.; Tr.; Rz.; Ezc.; Sv.; Ng.; Ed.; Krk.; DS)

kadaş: ... (To.; Sv.; DS)

2. Ağabey. (Ist.; Gm.; Ezc.; Krş.; DS)

kadiko: ... (Gm.; DS)

kağa: ... (Ama.; Kr.; DS)

3. Kız kardeş, abla. (Ist.; Ant.; DS)

4. Küçük kardeş. (Brs.; Rz.; Mğ.; DS)

kaç: ... (Mğ.; DS)

kadak: ... (Sm.; DS)

kade-1: ... (İç.; Tk.; DS)

5. Arkadaş. (Sm.; Ng.; DS)

kade-3: ... (Af.; DS)

6. Teyze. (Ba.; DS)

kade- 2: ... (Bil.; Zn.; DS)

kadik: ... (Kn.; DS)

I.kadaç: Kendinden küçük olan kimse. (Sm.; DS)

úaêġu: Kaygı, tasa. Bk. úadġu.

I.gayġu: İş zorluġundan çekilen sıkıntı. (Gm.; DS)

gayı: Kaygı, tasa. (Nġ.; DS)

gaygı: ... (Dz.; Ay.; To.; Ank.; DS)

úadġu: Kaygı. Bk. úaêġu.

I.gayġu: İş zorluġundan çekilen sıkıntı. (Gm.; DS)

gayı: Kaygı, tasa. (Nġ.; DS)

gaygı: ... (Dz.; Ay.; To.; Ank.; DS)

úaêîú: Aġaçtan oyulmuş nesne (Arguca).

I.kayı: Tırpanı aġaç sapa bağlayan halkaya sıkıştırmak için konulan, küçük aġaç parçası. (Kü.; Es.; DS)

kayışçeken: ... (Ada.; DS)

II.kayı: Patlıcandan yapılan karnıyarık yemeġi. (Ant.; DS)

úaêîm: Kayın, düniür, hısıım. Bk. úayın (Oġuzlar ve uyanlarca).

gayın: ... (Af.; DS)

I.kadınana: 1. Kaynana. (Isp.; Dz.; Sv.; DS)

2. Babaanne. (Mġ.; DS)

kadıana: ... (Mġ.; DS)

kadi: ... (Kc.; DS)

3. Nine. (Mġ.; DS)

kocana: ... (Brd.; Ay.; Bo.; Zn.; Sv.; Nġ.; Mġ.; DS)

kocana: ... (Bo.; Nġ.; Ant.; Mġ.; Ed.; DS)

I.katın: Kadın. (Kn.; DS)

I.kayın: Kayınbaba. (Ezc.; DS)

kayınçı: Kocanın erkek kardeşi, kayınbirader. (Isp.; Kc.; Bo.; Zn.; Sm.; Ant.; DS)

kayınço: ... (Bo.; DS)

kayınçu: ... (Tk.; DS)

kayinci: ... (Sm.; DS)

kayınçe: ... (Isp.; DS)

úaêm- kaênagun: Kayın ve kayın baba'lar; " kayın mayın" gibi bir deyim.

I.kayın kuda: Kadın ve erkeğin her birinin ötekine göre akrabaları. (Kerkük; DS)

úaênâ: Kayın ağacı. Bk. úaying (Oğuzlar ve uyanlarca).

I.kayın: Gürgen. (Sm.; DS)

úadır: Güç, sarp; zor.

I.kayır: 1. Uçurum. (Nğ.; DS)

2. Bayır. (Isp.; DS)

úaêiş: Kayış.

gayış: 1. Sabanı boyunduruğa bağlayan ağaç ya da kayış halka. (Brd.; DS)

gayın diref: ... (Gm.; DS)

2. Kayış. (Sm.; Or.; DS)

gayış: ... (To.; DS)

úadraú: Dağ katları ve kıvrımları, yamaç, yan.

I.gayak: Kayak yapılan yer. (Ank.; DS)

I.goyak: 1.Dağ yamaçlarında, çukurlukta kaln düzlükler. (Af.; Isp.; Ay.; Or.; Ml.; Yz.; Ky.; Kn.; İç.; DS)

goyað: ... (Gm.; Sv.; DS)

2. Taşlı ve kumlu tarla. (Kn.; DS)

3. İki derenin birleştiği yer. (Af.; İç.; DS)

I.kayað: 1. Güneş görmeyen kuytu yer. (Tr.; DS)

I.koyak-4: ... (Isp.; Dz.; Ky.; Nğ.; Kn.; Mğ.; DS)

kayak: ... (Kn.; Ada.; DS)

2. Küçük vadi. (Tr.; DS)

3. Sel yatağı. (Tr.; DS)

I.koyak: 1. Bir ucu dağda son bulan kapalı boğaz, iki dağ, tepe arasındaki boşluk, vadi. (Af.; Isp.; İz.; Kü.; Es.; Kc.; Ist.; Or.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; DS)

2. Deve. (Mn.; Mr.; Hat.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

kayak-1: ... (Kn.; DS)

3. Dağlar ve kayalıkların üzerindeki doğal çukurlar. (Isp.; Brd.; Mn.; T.r; Gm.; Gaz.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; Ant.; DS)

4. [I.kayað-1]

5. Dağ üzerinde otu bıol olan, bitek, çukur yer. (Isp.; Brd.; Sm.; Çkr.; Ml.; Kn.; DS)

kayak-2: ... (Isp.; İz.; Yz.; Ky.; DS)

I.kayrak: 1. Taşlı, kumlu, ekine elverişli olmayan toprak. (Isp.; Brd.; Ba.; Çkr.; Bil.; Kc.; Ist.; Zn.; Or.; Hat.; İç.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

I.kayran-1: ... (Af.; Mn.; Çkl.; Kü.; Çkr.; Bil.; Ist.; Sn.; Mr.; Ank.; Ada.; DS)

kayranbaş: ... (Ist.; DS)

kıyrak: ... (İç.; DS)

kıyran toprak: ... (Bil.; DS)

2. Yassı, düz tabaka halindeki taş. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kc.; Sm.; Ank.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

3. Biley taşı. (Dz.; Kü.; Bil.; Es.; Sv.; Ank.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

kayırak: ... (Uş.; Kü.; Brs.; DS)

4. Döşeme taşı. (Kü.; Ur.; Ada.; DS)

5. Yassı ve düz taşla oynanan kaydırak oyunu. (Ay.; Mn.; DS)

6. Akarsuların getirdiği kumla karışık ufak taşlar. (Bo.; Ada.; Ed.; DS)

7. Kaydırak oyunu oynanan düz, ince taş ya da iri çakıl. (Brd.; Kü.; İç.; DS)

kayrak çâlı: ... (İç.; DS)

kayraktaş: ... (Mğ.; DS)

kayrak taşı: ... (Brd.; Ay.; DS)

I.kayran: 1. [→ I.kayrak-1]

2. Yağmurdan çamur tutmayan yer. (Ank.; Ada.; DS)

3. Çürümüş kaya parçaları, yumuşak taş tabakaları. (Kc.; Ist.; Zn.; Ks.; Kn.; DS)

4. Kaygan yer, toprak. (Bo.; DS)

5. Kireçli verimsiz, sarı toprak. (Kc.; DS)

6. Orman içindeki ağaçsız alan, düzlük. (İz.; Ist.; DS)

7. Kayalıkların altındaki düzlük. (Kn.; DS)

ûaftan: Kaftan, elbise; kapama.

gaftan: ... (Sm.; DS)

ûağıl: Üzüm asmaları bağlanan yaş söğüt dalı.

I.kaggıl: Bir çocuk oyununda yere çakılan çubuk. (Ezm.; DS)

úağun: Kavun.

gavun: ... (Sm.; DS)

gavın: ... (Bo.; DS)

havun: ... (To.; DS)

úağut: Kavut, darıdan yapılan yemek. Bk. úavut.

I.gavut: 1. Kavrulmuş tahıl unu. (Dz.; Ks.; Çr.; Gm.; Ezm.; El.; Sv.; Ada.; DS)

gavit-1: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Sv. ve çevresi.; DS)

govruk: ... (Ba.; DS)

goyut: ... (Kr.; DS)

2. Öğütölmüş armut kurusu unu. (Ezc.; Sv.; DS)

gavit-2: ... (Brd.; DS)

3. Yabani armut. (To.; DS)

4. Bulgur elendikten sonra geriye kalan unlu kısım. (Isp.; DS)

I.kavut: 1. Kavrulmuş ve dövölmüş tahıl ununun şeker ya da tatlı yemişle karışımı, helva. (Af.; Dz.; Brd.; Kü.; Bo.; Ks.; Sm.; To.; Or.; Gm.; Ar.; Tr.; Ezm.; EZc.; Vn.; Ağ.; Dy.; Tn.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ng.; Kn.; Ada.; Ant.; Kerkük; DS)

kavit-1: ... (Af.; Ng.; DS)

kavruk: ... (Ba.; DS)

kavut helvası: ... (Isp.; DS)

2. Kavrulduktan sonra öğütölen tahıl unu. (Çkr.; Ezm.; Ky.; DS)

kavat: ... (Gm.; DS)

kavit-2: ... (Af.; Es.; DS)

kavunt: ... (Sv.; DS)

kavus: ... (Gr.; DS)

3. Kurutulmuş armuttan çekilerek elde edilen un. (Ar.; DS)

4. İnce bulgur. (Isp.; DS)

5. Kavrulmuş buğday. (İz.; Ist.; Sn.; Sm.; DS)

6. Bulgur kepeğı. (Kn.; DS)

úaâ úuâ: Kazın çıkardığı ses. Bk. úaú úuú.

I.gâh gâh: 1. Atları çağırma ünlemi. (Af.; Dz.; Çkl.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

2. Horoz ve tavukları çağırma ünlemi. (Ama.; DS)

úah úah: Köpeği çağırma için kullanılan söz.

I.gâh gâh: 1. Atları çağırma ünlemi. (Af.; Dz.; Çkl.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

2. Horoz ve tavukları çağırma ünlemi. (Ama.; DS)

I.geh geh: Tavuk çağırma ünlemi. (Isp.; Mn.; Bo.; Ml.; DS)

geh ci ... ci: ... (Bo.; DS)

I.geh: At çağırma ünlemi. (Gm.; DS)

úaú: Kurutulmuş nesne.

I.gak: Eritilen kuyruk ve iç yağından kalan posa. (Isp.; DS)

gahırdak: ... (Ama.; To.; Gaz.; DS)

gahırdag: ... (Brd.; DS)

gakırdak: ... (Sm.; Ezc.; Sv.; Ank.; DS)

I.kak: Meyve kurusu. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Sk.; Bo.; Ist.; Es.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Bt.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

kağ: ... (Ks.; Ar.; DS)

kah: ... (Ist.; Ama.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; El.; Ml.; Yz.; Ky.; Nş.; DS)

kakı: ... (Brd.; Dz.; Ay.; DS)

II.kak: Dağ ve kayalardaki oyuklarda bulunan su birikintisi. (Çkl.; Ml.; Gaz.; Mr.; Krş.; Kn.; Ada.; DS)

III.kak: El ya da ayak parmaklarının esnekliğini kaybetmiş, içeriye kıvrık durumu. (Ar.; DS)

IV.kak: Beceriksiz. (Ar.; DS)

V.kak: 1. Mısır unundan yapılan bir çeşit tatlı. (To.; DS)

2. Un, yağ, yumurta ile yapılan yiyecek. (Af.; DS)

3. İncir reçeli. (Ant.; DS)

4. Armut turşusu. (Dz.; DS)

VI.kak: Bazen. (Dz.; DS)

kakta: ... (Mğ.; DS)

VII.kak: Dilim, parça, diş. (Brs.; Sk.; Bo.; Ks.; Çkr.; Kn.; DS)

úaú: Erik, kayısı gibi meyvaların kurusu.

gagı: Kuru meyve. (Isp.; Ist.; DS)

gak: 1. Elma, armut kurusu. (Isp.; Es.; Sv.; DS)

gaō: ... (Ama.; To.; Gr.; Gm.; Kr.; Ezc.; Tn.; El.; Ml.; Sv.; DS)

gaj: ... (Ezc.; DS)

2. Yabani armut, ahlat. (Es.; Ist.; DS)

3. Ham, olmamış meyve. (Ar.; DS)

4. Meyve ve kuru yemiş (çocuk dilinde). (Ks.; DS)

gaga: ... (Ba.; Çkr.; Tr.; Kr.; Sv.; DS)

gağa: ... (Ar.; DS)

gokko: ... (Kıbrıs; DS)

I.hag: Olgunlaşmamış kavun karpuz. (Tn.; DS)

I.hağ: Kurutulacak üzümün potashı suya batırıldığı kap. (Ba.; DS)

hah: Armut ve elma kurusu. (Sv.; Ky.; Nğ.; DS)

hak: 1. Olmamış, ham. (El.; DS)

hamak: ... (Ba.; DS)

2. Dilimlenerek kurutulmuş meyve. (Dz.; Sv.; Nğ.; DS)

kak: Meyve kurusu. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Sk.; Bo.; Ist.; Es.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Bt.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

kağ: ... (Ks.; Ar.; DS)

kah: ... (Ist.; Ama.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; El.; Ml.; Yz.; Ky.; Nş.; DS)

kakı: ... (Brd.; Dz.; Ay.; DS)

úaú: Göl; kurumuş göl; su birikintisi.

I.gak: Suların aşındırmasıyla meydana gelen taş oyuklarına dolan su birikintisi. (Af.; Gaz.; DS)

I.kak: Dağ ve kayalardaki oyuklarda bulunan su birikintisi. (Çkl.; Ml.; Gaz.; Mr.; Krş.; Kn.; Ada.; DS)

úa úaç: Kir, pas, bulaşık. Bk. úaçaç.

I.kakaç: Kötü, fena (çocuk dilinde). (Ba.; DS)

I.kakaş: Pis, yenmez (çocuk dilinde). (Krk.; DS)

úaú úúú: Kazın çıkardığı ses. Bk. úağ úuğ.

I.gãh gãh: 1. Atları çağırma ünlemi. (Af.; Dz.; Çkl.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

2. Horoz ve tavukları çağırma ünlemi. (Ama.; DS)

úaúrġan: Yaġla yoġrulan bir ekmek hamurudur, fırında veya tandırda pişirilir.

I.kaġurġa: Kavrulmuş mısır, buġday, çetene. (Ama.; DS)

úal: Yaşlı adam.

I.kel: Mezar taşı. (Bt.; DS)

úalı: “eġer, nasıl, nice artık ne kadar, ise, olduġunda” anlamlarında bir edat.

I.gâli: Artık, bundan böyle. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Kü.; Es.; Çr.; Ank.; Kn.; DS)

gayrı: ... (Isp.; İz.; Bo.; Zn.; Çr.; Gm.; Or.; Kn.; Ada.; DS)

ga: ... (Af.; DS)

gaġrı: ... (Ky.; DS)

galik: ... (Ba.; Kü.; Kc.; Ist.; DS)

galim: ... (Brd.; Ba.; Mn.; DS)

galli: ... (Sv.; DS)

gardı: ... (Çr.; DS)

garık: ... (İz.; DS)

gari: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Gaz.; Ant.; DS)

garik: ... (Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; Ba.; Es.; DS)

garim: ... (Isp.; Dz.; Ba.; Ant.; DS)

gartı: ... (Ky.; DS)

gartık: ... (Zn.; DS)

gayı: ... (Isp.; DS)

gayık: ... (Ks.; Ank.; Kn.; Mġ.; DS)

gaylı: ... (Ank.; DS)

gayli: ... (Çr.; DS)

gayrık: ... (Dz.; Ay.; Ezc. ve köyleri; Ks.; Sm.; Kıbrıs; DS)

gayrım: ... (İç.; DS)

gayrın: ... (İç.; DS)

gayri: ... (Dz.; Brs.; DS)

gayrik: ... (Kc.; Bo.; DS)

gayruk: ... (Ba.; DS)

geri: ... (Af.; Ky.; DS)

kāli: Artık, bundan sonra. (Kü.; DS)

kalan: ... (Af.; Yz.; Ank.; Ky.; DS)

kalak: ... (Ist.; Sm.; DS)

kayrı: ... (Krk.; DS)

kayrıkın: ... (Krk.; DS)

úalın: Kalabalık; çok; sürü; kalın, kesif, yığırlı olan her nesne.

I.galın: Kalın. (Brd.; Dz.; Sm.; Or.; Tr.; Gm.; Kr.; Ezc.; İç.; Mğ.; DS)

II.galın: Zengin. (Brs.; DS)

úalınâ: Öncül mihir olarak kadına verilen çeyiz.

III.galın: Evlenecek erkeğin kız tarafına verdiği para. (Af.; Çr.; Ml.; Gaz.; Sv.; Ky.; Nğ.; DS)

ðalın: Kız tarafının, damat tarafından aldığı para, mal. (Sv.; DS)

úalúan: Kalkan. Bk. úalúanğ.

galkan: ... (Sm.; DS)

úalúanâ: Kalkan. Bk. úalúan.

galkan: ... (Sm.; DS)

úalwa: Öğrence oku, üzerinde temreni bulunmayan , yuvarlak bir tahta parçası bulunan ok.

I.gala: Ustura ağzının en ince kısmı. (Bo.; DS)

úamçı: Kamçı.

I.gamçı: Kırbaç. (Af.; Ank.; DS)

gamçı: ... (Sm.; Gaz.; DS)

úamğaú: Evlerin açık yerlerine örtülür, kamyş gibi yüksekçe bir ot, semer otu.

I.gamga: Yonga. (Uş.; Af.; Çkr.; Ama.; To.; Or.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

gambak: ... (Sv.; Ank.; Tk.; DS)

gambað: ... (Kr.; DS)

gambak: ... (Es.; DS)

gamğa: ... (Çr.; Gm.; Sv.; DS)

gamka: ... (Ama.; DS)

I.gamgak: Haşhaşın kellesi koparıldıktan sonra kalan sapı. (Es.; DS)

úamıç: Kepçe, kaşık.

I.gamış: Sürahi. (Ay.; Gm.; DS)

gana: ... (Ist.; DS)

ganete: ... (Ba.; DS)

ganık: ... (Ay.; Nğ.; DS)

I.kamış: 1. Maşrapa. (İz.; Mn.; DS)

2. Sırlı sürahi. (Ay.; İz.; Mğ.; Tk.; DS)

kamış: ... (Mğ.; DS)

kamit: ... (Es.; DS)

kamus: 1. Kevgir, bakır süzgeç. (Ist.; El.; Ml.; Sv.; DS)

2. Kepçe. (Ml. ve çevresi; DS)

úamış: Kamış; kamışlık.

kamuş: ... (Krş.; DS)

kamış- hâ: Kamışlı.

I.kamuşlağı: Kamışlık. (Krş.; DS)

úamuâ: Bütün, hep, kamu, hepsi.

hamısı: Hepsi. (Ezm.; DS)

hamı: ... (Kr.; DS)

hamisi: ... (Kr.; DS)

hammısı: ... (Kr.; DS)

hamsı: ... (Ama.; Kr.; DS)

hemi: ... (Hak.; DS)

úan: Kan.

gan: ... (Bo.; Sm.; To.; Kr.; Gaz.; DS)

úanaú: Kaymak (Argu ve Bulgar dillerince). Bk. úayaú.

I.ganak: Çizildiği zaman beyaz bir salgı akan ot ya da otsular. (İç.; DS)

I.kanak: Sakızotu, kenger. (Isp.; Ky.; Nğ.; İç.; DS)

kanaak: ... (Isp.; DS)

kanatma: ... (Af.; Ağ.; Sv.; DS)

kanık: ... (Isp.; DS)

I.kiyak: Çok tatlı. (Nğ.; DS)

úanat: Kanat.

ganad: ... (Sm.; DS)

I.ganat: Kağının direklerini birbirine bağlayan ağaçlar. (Brd.; DS)

I.kanad: Defter, kitap yaprağı. (Dz.; DS)

I.kanat: ... (Dy.; DS)

II.kanat: Sap ve samanın dökülmemesi için kağının yanlarına konan tahtaları. (Isp.; Brd.; Kü.; Brs.; Ant.; DS)

úança: Nereye.

I.hanca: 1. Çoktan, çok zamandan beri. (Gm.; Ada.; DS)

2. Ne vakit, ne zaman. (Rz. ve köyleri; DS)

I.kañça: ... (Tr.; DS)

úançrú: Dişi köpek; bir kadına söğülürken de böyle söylenir.

I.gancık: Dişi (insan veya hayvan için). (Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Bo.; Zn.; Ks.; Sm.; Or.; İç.; DS)
gancıō: ... (Dz.; Ml.; Sv.; DS)

kancuğ: Dişi hayvan. (Kerkük; DS)

úanda: Nerede? Bk. úayda, úayuda, òanda.

gandan: Nereden? (Ank.; DS)

hangara: Nereye? (İç.; DS)

hangıra: Nere, neresi, nereye? (İç.; DS)

hangırda: Nerede? (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Es.; Mr.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

haarda: ... (Gr.; DS)

handırada: ... (Es.; Mğ.; DS)

hangırada: ... (Kc.; Kn.; Ant.; DS)

hangırıda: ... (Ay.; Ml.; Kn.; DS)

hangırde: ... (Brd.; DS)

hangiri: ... (Dz.; Ay.; DS)

hankırda: ... (Mğ.; DS)
hanpırda: ... (Ant.; DS)
hengirde: ... (Ant.; DS)
hangırdan: Nereden? (Ada. ve köyleri; DS)
haniye: Hani, nerede? (Yz.; DS)
hiya: ... (Brd.; DS)
kangıdı: Nerede? (Ada.; DS)

úanâdaş: Babaları bir olan. Bk. úangırú .

I.gadaş: Arkadaş. (Sv.; DS)
goduk: ... (Isp.; DS)
II.gada: 1. ... (Tr.; Gm.; Kr.; Sv.; Ed.; Tk.; DS)
gadaş: ... (To.; DS)
gade: ... (Af.; Sv; İç.; DS)
2. Ağabey. (Ba.; Gr.; Gm.; Ezc.; Vn.; Sv.; DS)
gaga: ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Çkl.; Es.; Bo.; Sm.; Ezc.; Sv.; Kn.; Ant.; DS)
gacı: ... (Bo.; Vn.; DS)
gağa: ... (Brd.; Dz.; Ay.; Ama.; DS)
gıga: ... (Af.; Brd.; Sn.; Ant.; DS)
gıka: ... (Brd.; DS)
guccã: ... (Sv.; DS)
3. Teyze. (Ist.; DS)
kadaş: Kardeş. (To.; Sv.; DS)
kada: ... (İz.; Ba.; Çkl.; Tr.; Rz.; Ezc.; Sv.; Nğ.; Ed.; Krk.; DS)

úanãlı: Kağnı arabası – yük için- .

gaanlı: ... (Dz.; DS)
ganlı: Büyük baş hayvan koşulan iki tekerlekli araba. (Kn.; DS)
gãnı: Kağnı. (Brd.; Dz.; Ank.; DS)
gağnı: ... (Isp.; Sm.; DS)
gañnı: ... (Dz.; DS)

goğını: ... (Dz.; DS)

kanık: ... (Kn.; DS)

úanâraú: Damak.

I.gaırık: Balgam. (Isp.; Ay.; Çr.; Ama.; Nğ.; Kn.; DS)

gağrık: ... (Isp.; Brd.; Kn.; DS)

ganırık: ... (Ba.; DS)

gaırırmuk: ... (Ks.; DS)

gaırık: ... (Ama.; DS)

genrik: ... (Isp.; Nğ.; DS)

I.hankırık: Balgam. (Mğ.; DS)

I.kanrık: Balgam. (Ama.; DS)

kansırık: ... (Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

kağsırık: ... (Ml.; DS)

kanırmuk: ... (Ks.; DS)

kankırık: ... (Mğ.; DS)

kaırık: ... (Ama.; DS)

kasırık: ... (Isp.; DS)

úasırık: ... (Dz.; Mn.; Ant.; DS)

kavırık: ... (Brd.; DS)

kavırmuk: ... (Çkr.; DS)

úanâsrú: Üvey. Bk. úangdaş.

I.gadaş: Arkadaş. (Sv.; DS)

goduk: ... (Isp.; DS)

II.gada: 1. ... (Tr.; Gm.; Kr.; Sv.; Ed.; Tk.; DS)

gadaş: ... (To.; DS)

gade: ... (Af.; Sv.; İç.; DS)

2. Ağabey. (Ba.; Gr.; Gm.; Ezc.; Vn.; Sv.; DS)

gaga: ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Çkl.; Es.; Bo.; Sm.; Ezc.; Sv.; Kn.; Ant.; DS)

gacı: ... (Bo.; Vn.; DS)

gaġa: ... (Brd.; Dz.; Ay.; Ama.; DS)

gıga: ... (Af.; Brd.; Sn.; Ant.; DS)

gıka: ... (Brd.; DS)

guccÀ: ... (Sv.; DS)

3. Teyze. (Ist.; DS)

kadaş: Kardeş. (To.; Sv.; DS)

kada: ... (İz.; Ba.; Çkl.; Tr.; Rz.; Ezc.; Sv.; Nğ.; Ed.; Krk.; DS)

úanıâ: Sevinç. Bk. úanıú.

I.ganı: Sıkıntı, üzüntü. (Isp.; DS)

I.ganı: Suyu kanmış (kimse). (Çr.; DS)

I.ganuh: Kanmış, aldanmış (kimse). (Gm.; DS)

I.kanuk: 1. İnanç, kanı. (Sv.; DS)

kanalga: ... (Mr.; Ada.; DS)

2. Bıkmış, kanmış kimse. (Ba.; Ed.; DS)

3. Tok gözlü. (Ist.; Ama.; DS)

4. İnanırılmış, kandırılmış (kimse). (Ed.; DS)

úanıú: Kanmış, kanık. Bk. úanıġ.

I.ganı: Sıkıntı, üzüntü. (Isp.; DS)

I.ganı: Suyu kanmış (kimse). (Çr.; DS)

I.ganuh: Kanmış, aldanmış (kimse). (Gm.; DS)

I.kanuk: 1. İnanç, kanı. (Sv.; DS)

kanalga: ... (Mr.; Ada.; DS)

2. Bıkmış, kanmış kimse. (Ba.; Ed.; DS)

3. Tok gözlü. (Ist.; Ama.; DS)

4. İnanırılmış, kandırılmış (kimse). (Ed.; DS)

úanu: Hangi, hangi şey. (Arguca). Bk. úayu (Ö. Türklerce).

hangı: ... (Dz.; Kr.; Kn.; DS)

hangini: Hangisini? (Gm.; İç.; DS)

hanicib: Hani, nerede? Sm.; DS)

hangırı: Hangisi. (Mğ.; DS)

hañısı: Hangisi? (İç.; DS)

hansı: ... (Ama.; Kr.; DS)

hansi: ... (Bt.; DS)

haniye: Hani, nerede? (Yz.; DS)

hiya: ... (Brd.; DS)

úap: Kap, tulum, çuval, dağarcık; zarf; anası karnında, çocuğun bulunduğu torba.

gab: ... (Sm.; Ezm.; DS)

I.gav: Tahıl tanelerinin kabuğu, kapçık. (Çr.; DS)

gabcık: ... (Sm.; DS)

gabcuò: ... (Gm.; DS)

gabcuk: ... (Sm.; DS)

gabçık: ... (Isp.; DS)

gabugu: ... (Gm.; DS)

gaburcuk: ... (Ank.; DS)

I.hav: Yılanların ilkbaharda attıkları ince kabuk, yılan gömleği. (Ezc.; DS)

I.kav: Yılan gömleği. (Ay.; Bo.; Gr.; Nğ.; Ada.; DS)

úapaú: Göz kapağı.

gabak: ... (Gaz.; DS)

I.gapak: Kapak. (Sm.; Gaz.; DS)

gapah: ... (Sv.; DS)

gapoh: ... (Ha.k.; DS)

I.hapak: Kapak, kuyu ya da herhangi bir şeyin kapağı. (Ada.; DS)

hapank: ... (Sv.; DS)

hapek: ... (Ml.; Sv.; DS)

kabaò: 1. Göz kapağı. (Vn.; DS)

2. Sırt. (Vn.; DS)

3. Omuz. (Vn.; DS)

4. Vücutun yanı. (Vn.; DS)

I.kabak: 1. Kafatası. (Isp.; Ant.; DS)

2. Alın. (Ay.; Bil.; Mğ.; DS)

úapçaú: Su kollarının birbirine kavuştuğu yer.

I.gağşak: Uçurum. (Ks.; DS)

gavşak: Su ve derelerin birleştiği yer, kavşak. (Dz.; Ba.; Çr.; Gaz.; Mğ.; DS)

gavşaò: ... (El.; DS)

gavuşağı: ... (Gm.; DS)

gavuşaò: ... (Gm.; DS)

I.kaçak: Burçak ve benzeri tahılların ekilmesine elverişli yerler. (Isp.; DS)

I.kağşak: 1. Uçurum, sarp, kayalık yer. (Ks.; Çkr.; Ank.; DS)

kavşak: ... (Sm.; Ed.; DS)

2. Üstü yumuşak ve içerisi oyuk toprak. (Nş.; DS)

3. Dağ eteklerinde ve vadilerde oluşan taş yığınları. (Ank.; DS)

4. Bataklık. (To.; DS)

úapğa: Büyük kapı, kale kapısı.

gabı: Kapı. (Ks.; Sm.; To.; Kr.; Gaz.; DS)

gapu: ... (Kr.; DS)

kabı: ... (Bo.; DS)

úapğaú: Kapak, sadağın kapağı.

gabak: ... (Gaz.; DS)

I.gapak: Kapak. (Sm.; Gaz.; DS)

gapah: ... (Sv.; DS)

gapoh: ... (Ha.k.; DS)

I.hapak: Kapak, kuyu ya da herhangi bir şeyin kapağı. (Ada.; DS)

hapank: ... (Sv.; DS)

hpek: ... (Ml.; Sv.; DS)

kabaò: 1. Göz kapağı. (Vn.; DS)

2. Sırt. (Vn.; DS)

3. Omuz. (Vn.; DS)

4. Vücutun yanı. (Vn.; DS)

I.kabak: 1. Kafatası. (Isp.; Ant.; DS)

2. Alın. (Ay.; Bil.; Mğ.; DS)

úapıř: Kapış, kapıp alma, yağma etme, çalma.

hapış hapış: Kapış kapış. (Gm.; DS)

úapuâ: Kapı.

gabı: Kapı. (Ks.; Sm.; To.; Kr.; Gaz.; DS)

gapu: ... (Kr.; DS)

kabı: ... (Bo.; DS)

I.kapı: Sokak, dışarı. (Yz.; DS)

úar: Kar.

gar: ... (Dz.; Sm.; To.; Or.; Gm.; Kr.; DS)

úara: Kara; karanlık.

I.kara: 1. Suç. (Sm.; Or.; DS)

2. İftira, leke. (Isp.; Dz.; İz.; Ama.; Es.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)

karaçalğı: ... (Nğ.; DS)

II.kara: Gece bekçisi. (Çr.; DS)

úarabař: Gerdek gecesi gelinle birlikte gönderilen hizmetçi kadın, sağdıç kadın; köle ve cariyelere verilen adlardandır.

garavaş: Kadın hizmetçi. (Kr.; DS)

karavaş: Cariye, odalık. (Brs.; Kr.; Ank.; DS)

karaveş: ... (Çkl.; Sv.; Kn.; DS)

úaraçı: Kapıları dolaşan dilenci.

I.garacı: İftiracı (kimse için). (Ank.; DS)

garaca: ... (Ank.; DS)

garamaçı: ... (Isp.; DS)

I.karaçı: Çingene. (Ama.; Vn.; Dy.; Azerbaycan; DS)

úarađu: Kör.

I.karağu: Güneş battıktan sonra göz görmeme hastalığı, tavukkarası. (Gaz.; Sv.; DS)

I.karağu: Karanlık. (Ist.; DS)

karağılık. (İ.; DS)

karaçı: ... (İ.; DS)

ıaraıan: Dağ ağaçlarından bir ağaç.

I.garan: Maki cinsinden bir bitki. (Mđ.; DS)

I.garağan: Çalıların çok bulunduğu yer. (Af.; DS)

I.garağan: Kck fundalıklarda ağaçların üzerinde olan salkım Şeklinde bir bitki. (Kr.; DS)

garağat: ... (Kr.; DS)

I.karagan: Pırnak ağacının odunu. (Af.; DS)

I.karağan: 1. Fırça gibi kullanılan sert tüylü bir bitki. (İ.; DS)

karaçı: ... (Kn.; DS)

I. karahan-1: ... (Mđ.; DS)

2. Yapışkan ve kokulu yaprağı olan, bodur funda boyunda dikensiz bir bitki. (Isp.; DS)

I.karan-2: ... (İ. ve köyleri; DS)

I.karahan: 1. [→ I.karağan-1]

2. Yaban karanfili. (Mđ.; DS)

I.karan: 1. Yaban nanesi benzeyen bir bitki. (Mđ.; DS)

2. [→ I.karağan-2]

ıara ıura: Yan yana söylenen iki kelime.

I.garagura: Karabasan, kabus. (Ezm.; DS)

garbasan: ... (Sm.; DS)

I.karakura: Kabus. (Af.; Isp.; Ba.; Es.; Ama.; To.; Ar.; Kr.; Ezm.; Dy.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nđ.; İ.; DS)

karaguda: ... (Ama.; İ.; DS)

karagula: ... (Es.; Brs.; Ama.; Ezm.; Ky.; Tk.; DS)

karagura: ... (Ama.; DS)

karaglmez: ... (Kc.; DS)

karakada: ... (Sm.; Nđ.; Kn.; DS)

karakora: ... (r.; To.; Sm.; Ezc.; DS)

karakula: ... (Sv.; DS)

karavura: ... (Sv.; DS)

II.karakura: Alaca karga. (El.; DS)

II.karakura: Esmer, cılız insan. (Mğ.; Nğ.; DS)

úaramuú: Karamuk.

I.garamık: Sert ve uzun dikenli ufak boylu çalı. (Isp.; Ank.; Kn.; DS)

I.karamık: Saçma büyüklüğünde meyveleri olan dikenli bir bitki, çaklı. (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Es.; To.; Rz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

karamuð: ... (Sv.; DS)

karanbuk: ... (Ezc.; DS)

I.karamuk: 1. Vücutta siyah kabarcıklar çıkaran bir hastalık. (Isp.; Sm.; Or.; DS)

II.karamık: ... (Ank.; DS)

2. Bir çeşit koyun hastalığı. (Ada.; DS)

3. Bir çeşit ekin hastalığı. (Tk.; DS)

II.karamuk: İç boş, çürük, gelişmemiş fındık. (Gr.; Tr.; DS)

karambuk: ... (Tr.; DS)

úaranâğu: Karanı, karanlık. Bk. úaranğúu.

garangi: ... (Dz.; DS)

garanlık: ... (Sm.; DS)

galancık: ... (İç.; DS)

garanluð: ... (Gm.; DS)

garannuk: ... (Or.; DS)

garannuð: ... (Ml.; DS)

garanlık: Karanlık. (Sm.; DS)

galancık: ... (İç.; DS)

garangi: ... (Dz.; DS)

garanluð: ... (Gm.; DS)

garannuk: ... (Or.; DS)

garannuð: ... (Ml.; DS)

karaᅇı: ok karanlık. (Dz.; DS)
karankuluğ: Karanlık. (Kerkük; DS)
karandırık: ... (Isp.; DS)
karanduruk: ... (Gr.; DS)
karanu: ... (To.; DS)
I.karantu: Karamsı, karamtırak. (Sm.; DS)

úaranâúu: Karanlık. Bk. úarangęu.

garangi: ... (Dz.; DS)
garanlık: ... (Sm.; DS)
galancık: ... (İ.; DS)
garanluð: ... (Gm.; DS)
garannuk: ... (Or.; DS)
garannuð: ... (Ml.; DS)
garanlık: Karanlık. (Sm.; DS)
galancık: ... (İ.; DS)
garangi: ... (Dz.; DS)
garanluð: ... (Gm.; DS)
garannuk: ... (Or.; DS)
garannuð: ... (Ml.; DS)
karaᅇı: ok karanlık. (Dz.; DS)
karankuluğ: Karanlık. (Kerkük; DS)
karandırık: ... (Isp.; DS)
karanduruk: ... (Gr.; DS)
karanu: ... (To.; DS)
I.karantu: Karamsı, karamtırak. (Sm.; DS)

úargau: Lanet, kargış. Bk. úargıř.

gargış: ... (Ba.; To.; Ezc.; DS)
garęıř: ... (Kr.; Ezc.; DS)
garış: ... (Ml.; Sv.; Yz.; DS)

kargış: ... (İz.; Ist.; Ama.; Gr.; Ezm.; Ezc.; Bt.; Sv.; Kn.; Ada.; Tk.; DS)

karğış: ... (Çkl.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Kn.; DS)

karış: ... (Çkl.; To.; Tr.; Ml.; Hat.; Sv. ilçe ve köyleri; Yz.; Krş.; Ky.; DS)

karkış: ... (Gr.; Vn.; DS)

karnıkada: ... (Gr.; Ezc.; Ağ.; DS)

karnıkara: ... (Gr.; DS)

karvuş: ... (Tr.; Gr.; DS)

úarğılaç: Kırlangıç kuşu. Bk. úarlığaç

gallaŋguç: 1. ... (Bo.; Ama.; To.; Sv.; DS)

gallaŋgeç: ... (Brd.; DS)

gallaŋğıç: ... (Kn.; DS)

gallaŋguş: ... (Nğ.; DS)

gallaŋguş: ... (Nğ.; DS)

garaŋguş: ... (Kr.; DS)

garaŋgeç: ... (Af.; Brd.; Dz.; DS)

garaŋguç: ... (Sm.; DS)

garranguç: ... (Sv.; DS)

gırlaŋğıç: ... (Sm.; DS)

gölongeç: ... (Brd.; DS)

2. Kırlangıç balığı. (İç.; DS)

karılğaç: ... (Ur.; Hat.; DS)

karılğaç: ... (Kn.; DS)

karlaŋğıç: ... (Hat.; DS)

karlankuş: ... (Tr.; DS)

karnakuş: ... (Vn.; DS)

úarğış: Lanet, beddua; ilenme. Bk. úarğaú.

gargış: ... (Ba.; To.; Ezc.; DS)

garğış: ... (Kr.; Ezc.; DS)

garış: ... (Ml.; Sv.; Yz.; DS)

kargış: ... (İz.; Ist.; Ama.; Gr.; Ezm.; Ezc.; Bt.; Sv.; Kn.; Ada.; Tk.; DS)

karğış: ... (Çkl.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Kn.; DS)

karış: ... (Çkl.; To.; Tr.; Ml.; Hat.; Sv. ilçe ve köyleri; Yz.; Krş.; Ky.; DS)

karkış: ... (Gr.; Vn.; DS)

karnıkada: ... (Gr.; Ezc.; Ağ.; DS)

karnıkara: ... (Gr.; DS)

karvuş: ... (Tr.; Gr.; DS)

úarǵu: Dağ tepelerine minare biçiminde yapılan yapı olup düşman geldiği zaman herkesin hazır bulunması için üzerinde ateş yakılır. Bk. úarǵuy.

I.gargı: Avcıların barut, saçma ve kapsül koydukları üç gözlü teneke ya da ağaç kap. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Brs.; Or.; Sv.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

garge: ... (Mğ.; DS)

gargılık: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Bil.; Es.; İç.; Ant.; Mğ.; Kıbrıs; DS)

garǵı: ... (Dz.; DS)

garǵılık: ... (Kn.; DS)

úarǵuy: Dağ doruklarında düşmanı ihbar için yapılan kuleler. Bk. úarǵu.

I.gargı: Avcıların barut, saçma ve kapsül koydukları üç gözlü teneke ya da ağaç kap. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Brs.; Or.; Sv.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

garge: ... (Mğ.; DS)

gargılık: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Bil.; Es.; İç.; Ant.; Mğ.; Kıbrıs; DS)

garǵı: ... (Dz.; DS)

garǵılık: ... (Kn.; DS)

úarı: Karış, ölçü, bez ölçülen arşın.

garış: ... (Dz.; Sm.; DS)

úarı: Yaşlı, ihtiyar; yaşlı olan herhangi bir şey.

garu: ... (Bo.; DS)

karı: ... (Ml.; DS)

úarı úarı: Tay kışrağın arkasında geri kaldığı zaman bu sözlerle çağrılır. Bk. úırırh úırırh, úurrırh úurrırh Düzelt: úarı úarı.

I.gırık gırık: Köpek yavrusunu çağırma ünlemi. (Or.; DS)

I.hırı: Eşek. (Kn.; DS)

I.hurik: 1. Sıpa. (Gr. ve köyleri; DS)
2. Tay. (Gaz.; DS)
kırı kırı: At ve eşek çağırma ünlemi. (Isp.; Dz.; Çkr.; Ank.; Kn.; Ant.; DS)
kırç kırç: ... (Çkl.; Çkr.; DS)
kır çüh: ... (Ank.; DS)
kırıç kırıç: ... (Ama.; DS)
kırık kırık: ... (Or.; DS)
kırı: ... (Kr.; DS)
kırı kırı: ... (Uş.; Isp.; Mn.; Kü.; DS)
kır kır: ... (Kr.; DS)
kırır kırır: ... (Mn. ve çevresi; DS)
kiri kiri: ... (Kr.; DS)
kirik kırık: ... (Krş.; DS)
kir kir: ... (Nğ.; DS)
I.kuruk: Eşek yavrusu, sıpa. (Brs.; Gm.; Ezm.; Bt.; Sv.; DS)
kurruk: ... (Vn.; DS)
kuruk kuruk: At ve eşek yavrularını çağırma ünlemi. (Ar.; DS)
kÿroh kÿroh: ... (Mr.; DS)
kurriş kurriş: Sıpa çağırma ünlemi. (Ur.; DS)
kuro kuro: ... (Ml.; DS)
I.kura kura: Keçi ve koyun sürüsünü suya çağırma ünlemi. (Ant.; DS)
I.kurç kurç: Develere su içirme ünlemi. (Mğ.; DS)

ûarın: Karın.

garın: 1. ... (Sm.; Kr.; DS)
2. İşkembe. (Nğ.; DS)
I.harın: Obur. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Kc.; Gr.; Ky.; Sv.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)
harıl: ... (Brd.; DS)
harımsız: ... (Mğ.; DS)
harımsız: ... (Hat.; DS)

II.harın: Büyük karınlı hayvan ya da insan. (Gr.; DS)

úarınça: Karınca (Oğuzca). Bk. úarınçaú .

karıncacık: Ağustosböceği. (Ama.; DS)

I.karınca uykusu: İpek böceğinin ilk uykusu. (Ed.; DS)

úarınçaú: Karınca.

karıncacık: Ağustosböceği. (Ama.; DS)

I.karınca uykusu: İpek böceğinin ilk uykusu. (Ed.; DS)

úarındaş: Kardaş.

I.gardeşlik: Arkadaş. (Dz.; DS)

gardaşlık: ... (Dz.; DS)

kada: 1. Kardeş. (İz.; Ba.; Çkl.; Tr.; Rz.; Ezc.; Sv.; Nğ.; Ed.; Krk.; DS)

kadaş: ... (To.; Sv.; DS)

2. Ağabey. (Ist.; Gm.; Ezc.; Krş.; DS)

kadiko: ... (Gm.; DS)

kağa: ... (Ama.; Kr.; DS)

3. Kız kardeş, abla. (Ist.; Ant.; DS)

4. Küçük kardeş. (Brs.; Rz.; Mğ.; DS)

kaç: ... (Mğ.; DS)

kadak: ... (Sm.; DS)

kade: ... (İç.; Tk.; DS)

5. Arkadaş. (Sm.; Nğ.; DS)

6. Teyze. (Ba.; DS)

kade: ... (Bil.; Zn.; DS)

kadik: ... (Kn.; DS)

úarış: Karış. Bk. úarı.

garış: ... (Dz.; Sm.; DS)

úarızan: Çok kocamış kişi.

karı: ... (Ml.; DS)

úarlığaç: Kırılacağı. Bk. úarğılaç.

gallaŋguç: 1. ... (Bo.; Ama.; To.; Sv.; DS)

gallaŋgeç: ... (Brd.; DS)

gallaŋgıç: ... (Kn.; DS)

gallaŋguş: ... (Nğ.; DS)

gallenguş: ... (Nğ.; DS)

garanguş: ... (Kr.; DS)

garlangeç: ... (Af.; Brd.; Dz.; DS)

garlanguç: ... (Sm.; DS)

garranguç: ... (Sv.; DS)

gırlangıç: ... (Sm.; DS)

gölongeç: ... (Brd.; DS)

2. Kırlangıç balığı. (İç.; DS)

karılğaç: ... (Ur.; Hat.; DS)

karılğaç: ... (Kn.; DS)

karlanğıç: ... (Hat.; DS)

karlankuş: ... (Tr.; DS)

karnakuş: ... (Vn.; DS)

úars: Deve veya koyun tüyünden yapılan elbise.

I.has: İpekli. (Ar.; DS)

úarşı: Karşı, zıt. Bk. úarşu.

garşı: ... (Sm.; İç.; DS)

úarşu: Karşı. Bk. úarşı.

garşı: ... (Sm.; İç.; DS)

úarşut: Zıt.

I.karşak: Karşı yaka; yamaç. (Zn.; DS)

úartal úoy: Akli karalı, alaca koyun.

I.katal öküz: İhtiyar manda. (Sm.; DS)

úart er: Huysuz adam.

I.gart: 1. Yaşlı, ihtiyar (kimse). (Brd.; Dz.; Ks.; Sm.; Gm.; Ank.; DS)

gartlaç: ... (Sv.; DS)

2. Üç yaşını geçmiş erkek koyun. (Kn.; DS)

3. Yenme zamanı geçmiş, sertleşmiş, taze olmayan bitki. (Dz.; Ks.; Ada.; DS)

II.gart: Kaba (kimse). (Sv.; DS)

úart úurt: Ses bildiren bir kelime.

I.hart hart: Şiddeti, telaşı anlatır. (Sm.; DS)

úaru: “ karşı, doğru” anlamına edat. Bk. kerü.

keri: 1. ... (Af.; Dz.; Nğ.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

2. Ötürü, dolayı. (Sm.; DS)

úas: Kabuk, her ağacın kabuğu; sertlik, katılık. Bk. úaz, úasuú.

I.gazuk: Kazık. (Bo.; Or.; Gr.; DS)

gazuð: ... (To.; DS)

úası: Hayvanlara ağaçtan yapılan ağıl.

I.kası: Kümes hayvanlarını besleyip yağlandırmak için ayrılan yer. (Ks.; DS)

I.kasu: Ahırda kuzu, malak ve buzağı konulan yer, bölme. (Sn.; DS)

kaşak: ... (İz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Ada.; DS)

kaşa: ... (Ank.; DS)

kaşşak: ... (Ada.; DS)

úasıâ: Ağızın içi, sağ ve sol yanları, avurt.

I.gasık: Kasık. (Sm.; DS)

garşuð: ... (Gm.; DS)

I.kasuh: ... (Sv.; DS)

úasırúu: Kasırğa.

gasurga: ... (Gm.; DS)

úasuú: Ağaç kabuğu. Bk. úas, úaz.

I.gazuk: Kazık. (Bo.; Or.; Gr.; DS)

gazuð: ... (To.; DS)

úaş: Kaş, lekesiz beyaz veya kara taş.

I.gaş: 1. Duvar. (E.; Tr.; Sv.; DS)

2. Çatı. (Es.; Sv.; Ank.; DS)

úaş: Herhangi bir şeyin kıyısı.

I.gaş: 1. Dik yamç, uçurum. (Dz.; Zn.; Or.; Gr.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

2. Kıyı. (To.; DS)

I.kaş: 1. Sarp kayalıklar, uçurum. (Dz.; Kü.; Bo.; Kc.; Sn.; Or.; Gr.; Gm.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

2. Tepe, dağ. (Dz.; Bo.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Or.; T.r; Rz.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

kaşboyu: ... (Çr.; Ks.; DS)

kaşmar: ... (Ky.; DS)

3. Bağ ve bahçelerde toprak yığılarak yapılan sınıır, set. (Bil.; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çr.; Tr.; Mr.; Sv.; İç.; DS)

4. Yokuşın düzlüğe çıkılacak yeri, başı. (Sn.; Bt.; Ml.; Ky.; DS)

5. Patika, ince yol. (Ar.; DS)

6. Suyun, toprağın bir yanını oyup diğer yanını yükselttiği kısmı. (Mr.; DS)

II.kaş: 1. Duvar, duavrın üstü. (Kü.; Çkl.; Es.; Ks.; Çkr.; Çr.; Tr.; Ezm.; Sv.; Ank.; DS)

kaşlama: ... (Ank.; DS)

2. Çatı saçağı. (Af.; To.; Sv.; Ank.; Nğ.; DS)

kaşbastı: ... (Çkr.; DS)

kaşkoruyan: ... (Ank.; DS)

kaşlama: ... (Ank.; DS)

3. Dam. (Sv.; Ank.; Nğ.; DS)

4. Balkon.(Ist.; DS)

III.kaş: Ufuk. (İz.; Çkr.; Sv.; DS)

úaşğa at: Yüzü ak, gözlerinin çevresi kara olan at, peçeli at.

I.kaça: Yüz, el ve ayaklarda olan benler. (Rz.; DS)

I.kaşka: Hayvanların alnındaki beyazlık, ak leke ve alını beyaz lekeli olan hayvan. (Çkr.; Çr.; To.; Gm.; Ezm.; Ezc.; DS)

úaşú: Kaşık. Bk. úaşúú.

gaşuk: ... (Bo.; Or.; Gr.; DS)

gaşug: ... (To.; DS)

I.gaşukluk: Kaşıklık, kaşık kutusu. (Or.; Gr.; DS)

gaşşıklâ: ... (Ank.; DS)

gaşuðluð: ... (Gm.; DS)

I.kaşık: 1. Değirmencinin öğütne payı olarak aldığı tahıl ölçüsü. (Isp.; Dz.; Ay.; Ba.; Kü.; Mğ.; DS)

2. Değirmen sepetinin boğazına takılan ve tahılın dökülmeden değirmen taşlarının arasına gitmesini sağlayan tahta oluk. (Isp.; Ay.; Ba.; Mğ.; DS)

II.kaşık: Yapıda kullanılan çamuru taşın yanına bırakmaya yarayan bir araç, mala. (Bt.; DS)

úaşuú: Kaşık. Bk. úaşırú.

gaşuk: ... (Bo.; Or.; Gr.; DS)

gaşug: ... (To.; DS)

I.gaşukluk: Kaşıklık, kaşık kutusu. (Or.; Gr.; DS)

gaşşıklâ: ... (Ank.; DS)

gaşuðluð: ... (Gm.; DS)

I.kaşık: 1. Değirmencinin öğütne payı olarak aldığı tahıl ölçüsü. (Isp.; Dz.; Ay.; Ba.; Kü.; Mğ.; DS)

2. Değirmen sepetinin boğazına takılan ve tahılın dökülmeden değirmen taşlarının arasına gitmesini sağlayan tahta oluk. (Isp.; Ay.; Ba.; Mğ.; DS)

II.kaşık: Yapıda kullanılan çamuru taşın yanına bırakmaya yarayan bir araç, mala. (Bt.; DS)

úat: Nezd, yan.

I.kat: İki tepenin ya da iki dağın arası, uçurum. (Kn.; Ada.; DS)

úat: “mugaylan” dikenli meyvası; dikenli şeylerin meyvası; (Yemek, Kıpçak, Kay, Tatar ve Çomul dillerinde) her bir ağacın meyvası.

II.kat: Bir çeşit çiçek. (Nş.; DS)

úatğı: Katı, sert. Bk. úatúı.

I.katı: Sert dönemeçli, girintili yol. (Af.; DS)

I.katigelen: Katica, az katı. (Bo.; DS)

úatâ: Katı, sert; sıkı, kuvvetli.

I.katı: Sert dönemeçli, girintili yol. (Af.; DS)

úatırú: Katğı, herhangi bir nesneye katılan; sirke, yoğurt gibi tutmaç yemeğine katılan nesne.

I.gatıð: Ayran. (Gm.; Kr.; DS)

I.gatik: ... (Ks.; Or.; DS)

II.gatik: Bir Şeye karıştırılan katık. (Isp.; Dz.; Sm.; DS)

gatuð: ... (Gm.; DS)

I.katıð: Yemek. (Ar.; DS)

I.katik: Yağı alınmış yoğurt, ayran. (To.; Gaz.; Yz.; Nđ.; DS)

katığ: ... (Ezc.; DS)

úatú: Katı. Bk. úatđı.

I.katı: Sert dönemeçli, girintili yol. (Af.; DS)

I.katıgelen: Katicı, az katı. (Bo.; DS)

úatma yuğa: Yağda pişirilen ufalanmış ekmek.

gatmaca: Küçük yağlı ekmek. (El.; DS)

I.katma aşı: Yoğurtlu yarma çorbası. (Es.; Mr.; Krş.; DS)

úatun: Kadın, hatun, Afrasyab kızlarından olanların adı.

I.gadın: Güzel, sevimli (canlılar için). (Af.; Dz.; Sm.; Nđ.; DS)

I.gayın: Karının ya da kocanın erkek karđası, kayın. (Af.; DS)

I.gayun: Mahcup (kimse). (Isp.; DS)

I.hadun: Üç dört yaşındaki dişi deve. (Brd.; DS)

I.kadın: Güzel, şık, hoş. (Dz.; Ay.; Çkl.;Es.; Ist.; Mđ.; DS)

katın: Kadın. (Kn.; DS)

I.kayın: Kayınbaba. (Ezc.; DS)

úatut: Katık.

I.katut: Patates. (Gr.; DS)

kartol: ... (Ist.; Sm.; To.; Brs.; Tr.; Gm.; Kr.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Bt.; Mş.; Ml.; Kn.; DS)

kardeh: ... (Yz.; DS)

kardof: ... (Gm.; DS)

kardoğ: ... (Yz.; DS)

kardu: ... (Yz.; DS)

karnup: ... (Kn.; DS)
kartal: ... (Çr.; Ezm.; Ezc.; Ank.; DS)
kartof: ... (To.; Tr.; Ezm.; DS)
karton: ... (Gr.; Ezm.; Krk.; DS)
kartop: ... (Mn.; Brs.; Ama.; Gr.; Rz.; Bt.; DS)
kartopi: ... (Sm.; Rz.; Ar.; Kr.; DS)
kartopu: ... (Brs.; Kc.; Ist.; Çr.; To.; Gr.; DS)
kartul: ... (Yz.; DS)
kastil: ... (Or.; DS)
kastul: ... (Ezm.; DS)
kerto: ... (Ky.; DS)
kertol: ... (Tn.; Ada.; DS)
kortal: ... (Ezm.; DS)
kortol: ... (Ky.; Ant.; DS)
kostil: ... (Bo.; Gr.; DS)

úawrú: Kepek, darı kepeği; kavuz. Bk. úavırú .

I.gabık: Kabuk. (Brd.; Bo.; Gaz.; DS)

gabuk: ... (Sm.; Or.; DS)

gavıð: ... (Kr.; DS)

gobuk: ... (Bo.; DS)

kabık: ... (Hat.; DS)

I.kavuk: Kavrulmuş mısır tanesi. (Krk.; DS)

úawşut: İki hanın ülkelerinin baysallığı için, buluşarak barışmaları.

I.gavşut: İki parçanın birbirine eklendiği kısım. (Sv.; DS)

úawuú: Mesane, sidiklik; kavuk. Bk. úavuú .

gavık: Kavuk. (Isp.; DS)

gavuk: Hayvanların idrar torbası. (Ba.; Çr.; Ank.; DS)

kavuk: Sidik torbası (İnsan ve hayvanlarda). (Isp.; Çkr.; Çr.; Bt.; Mr.; Kn.; DS)

kavık: ... (Nğ.; DS)

kavluð: ... (Vn.; DS)

kavluk: ... (Ezc.; Sv.; DS)

úawurmaç: Kavrulmuş buğday. Bk. úoğurmaç.

gavurğa: Kavrulmuş buğday, mısır, arpa. (Af.; Ks.; Sn.; Gm.; Sv.; Ank.; Kn.; DS)

gavırğa: ... (Af.; DS)

govurğa: ... (Brd.; DS)

goyurğa: ... (Kr.; DS)

I.gavurma: Kavrulduktan sonra dondurulup saklanan et. (Sm.; Kr.; El.; Ank.; Kn.; DS)

goyurma: ... (Kr.; DS)

kavurğa: 1. Ateşte kavrulmuş tahıl. (Isp.; Brd.; Dz.; Es.; Ist.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; To.; Tr.; Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Dy.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn.; Ada.; Mğ.; Tk.; DS)

kavırğa: ... (Af.; Brd.; Dz.; Mr.; Ant.; Kerkük; DS)

kavırğa: ... (Hat.; DS)

kavırka: ... (İç.; DS)

kavurğa: ... (Ama.; To.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Kn.; DS)

kavurka: ... (Dz.; Vn.; Ada.; İç.; DS)

kavuruge: ... (Ur.; DS)

2. Kabuğu alınmış ve dövülmüş buğdaydan yapılan yiyecek. (Ezm.; DS)

3. Kurutulmuş ekemk. (Ist.; DS)

4. Meyve kurusundan yapılan ekemk. (Bo.; DS)

I.kavurma herlesi: Kavrulmuş unla yapılan çorba. (Ezm.; DS)

I.kovurgeç: Kahve kavrulan tava. (Ay.; DS)

úawırú: Kepek, darı kepeği. Bk. úawırú.

I.gabık: Kabuk. (Brd.; Bo.; Gaz.; DS)

gabuk: ... (Sm.; Or.; DS)

gavıð: ... (Kr.; DS)

gobuk: ... (Bo.; DS)

kabık: ... (Hat.; DS)

I.kavuk: Kavrulmuş mısır tanesi. (Krk.; DS)

úavuu: Mesane, sidiklik; kavuk. Bk. úawuu .

gavık: Kavuk. (Isp.; DS)

gavuk: Hayvanların idrar torbası. (Ba.; Çr.; Ank.; DS)

kavuk: Sidik torbası (İnsan ve hayvanlarda). (Isp.; Çkr.; Çr.; Bt.; Mr.; Kn.; DS)

kavık: ... (Nğ.; DS)

kavluð: ... (Vn.; DS)

kavluk: ... (Ezc.; Sv.; DS)

úavut: Kavut. Bk. úağut.

I.gavut: 1. Kavrulmuş tahıl unu. (Dz.; Ks.; Çr.; Gm.; Ezm.; El.; Sv.; Ada.; DS)

gavıt-1: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Sv. ve çevresi.; DS)

govruk: ... (Ba.; DS)

goyut: ... (Kr.; DS)

2. Öğütülmüş armut kurusu unu. (Ezc.; Sv.; DS)

gavıt-2: ... (Brd.; DS)

3. Yabani armut. (To.; DS)

4. Bulgur elendikten sonra geriye kalan unlu kısım. (Isp.; DS)

I.kavut: 1. Kavrulmuş ve dövülmüş tahıl ununun şeker ya da tatlı yemişle karışımı, helva. (Af.; Dz.; Brd.; Kü.; Bo.; Ks.; Sm.; To.; Or.; Gm.; Ar.; Tr.; Ezm.; EZc.; Vn.; Ağ.; Dy.; Tn.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ada.; Ant.; Kerkük; DS)

kavıt-1: ... (Af.; Nğ.; DS)

kavruk: ... (Ba.; DS)

kavut helvası: ... (Isp.; DS)

2. Kavrulduktan sonra öğütülen tahıl unu. (Çkr.; Ezm.; Ky.; DS)

kavat: ... (Gm.; DS)

kavıt-2: ... (Af.; Es.; DS)

kavunt: ... (Sv.; DS)

kavus: ... (Gr.; DS)

3. Kurutulmuş armuttan çekilerek elde edilen un. (Ar.; DS)

4. İnce bulgur. (Isp.; DS)

5. Kavrulmuş buğday. (İz.; Ist.; Sn.; Sm.; DS)

6. Bulgur kepeği. (Kn.; DS)

úavuz: Őaraptaki çörçöp, tortu.

I.gavız: 1. İçi boş başak. (Isp.; Mğ.; DS)

gavsık: ... (Uş.; DS)

2. [I.gavuz-1]

3. İçi boş ceviz. (İç.; DS)

I.gavuz: 1. Tahıl kabuğu. (Brd.; Ks.; Çr.; Ama.; Gm.; Kn.; DS)

I.gavız-2: ... (Brd.; Dz.; DS)

2. Kabuğundan ayrılmayan tahıl. (Ank.; DS)

I.havuz: 1. İyice olgunlaşmadan kuruyan buğday, arpa vb. tahıllar. (El.; DS)

2. Buğday, arpa vb. tahıllar yıkanırken suyun üstüne çıkan kepek. (To.; DS)

I.kavız: 1.Tahıl kabuğu, kapçık. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Bil.; E.; Kc.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

2. İçi çürük, içi tutmamış, tahıl ve meyve. (Bo.; Gaz.; Hat.; Yz.; Ank.; Nğ.; İç.; DS)

kavız: ... (İç.; DS)

I.kavus: 1. Tahıl kabuğu. (Ada.; DS)

2. Kavrulduktan sonra öğütülen tahıl unu. (Gr.; DS)

kavut: ... (Çkr.; Ezm.; Ky.; DS)

kavat: ... (Gm.; DS)

kavıt: ... (Af.; Es.; DS)

kavunt: ... (Sv.; DS)

I.kavuz: 1. Gelişmemiş çürük meyve. (Tn.; DS)

2. İçi boş, kabuklu yemiş. (Isp.; Ay.; Ba.; Sn.; Or.; Sv.; Ada.; DS)

3. İç tutmamış çürük buğday, kapçıklı tane. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Çkl.; Brs.; Kc.; Ks.; Çkr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Ml.; Gaz.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

4. Taneyi örten kabuk. (Brs.; DS)

5. Yaprakları dökülen bitki. (Dz.; DS)

II.kavuz: 1. Soyulmuş, pul pul olmuş deri. (Brs.; DS)

2. Saç diplerinde olan kepek. (Tk.; DS)

3. Tahıl kepeği. (Mğ.; DS)

úayaú: Kaymak- yenecek-. Bk. úıyaú.

I.ganak: Çizildiği zaman beyaz bir salgı akan ot ya da otsular. (İç.; DS)

I.kanak: Sakızotu, kenger. (Isp.; Ky.; Nğ.; İç.; DS)

kanaak: ... (Isp.; DS)

kanatma: ... (Af.; Ağ.; Sv.; DS)

kanık: ... (Isp.; DS)

I.kıyak: Çok tatlı. (Nğ.; DS)

úayda: Nerede? Bk. úanda, úayuda, ðanda.

gandan: Nereden? (Ank.; DS)

hangara: Nereye? (İç.; DS)

hangıra: Nere, neresi, nereye? (İç.; DS)

hangırda: Nerede? (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Es.; Mr.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

haarda: ... (Gr.; DS)

handırada: ... (Es.; Mğ.; DS)

hangırada: ... (Kc.; Kn.; Ant.; DS)

hangırıda: ... (Ay.; Ml.; Kn.; DS)

hañgirde: ... (Brd.; DS)

hangiri: ... (Dz.; Ay.; DS)

hankırda: ... (Mğ.; DS)

hanpırda: ... (Ant.; DS)

hengirde: ... (Ant.; DS)

hangırdan: Nereden? (Ada. ve köyleri; DS)

haniye: Hani, nerede? (Yz.; DS)

hiya: ... (Brd.; DS)

kangıdı: Nerede? (Ada.; DS)

úayğırú: Kayık. Bk. úayğırú.

gayıg: Kayık biçiminde çinko ya da porselen tabak. (Brd.; DS)

I.gayıðcı: Kayıkçı. (Kr.; DS)

I.gayıðtas: Kayık biçiminde bakır tas. (Gm.; DS)

I.gayık: Kızak. (Ks.; DS)

gaydi: ... (Gm.; DS)

gaykı: ... (Or.; DS)

kayguk: Kayık. (Ist.; DS)

I.kayık: Patlıcandan yapılan karnıyarık yemeği. (Ant.; DS)

II.kayık: Kızak. (Es.; Bo.; Çkl.; Çkr.; Ks.; DS)

kaykı: ... (Sv.; DS)

I.kayık yanı: Kayığın altına konulan eğri ardıç ya da şimşir ağaç. (Bo.; DS)

úayđuú: Kayık. Bk. úayđıú .

gayıg: Kayık biçiminde çinko ya da porselen tabak. (Brd.; DS)

I.gayıdçı: Kayıkçı. (Kr.; DS)

I.gayıdtas: Kayık biçiminde bakır tas. (Gm.; DS)

I.gayık: Kızak. (Ks.; DS)

gaydi: ... (Gm.; D)

gaykı: ... (Or.; DS)

kayguk: Kayık. (Ist.; DS)

I.kayık: Patlıcandan yapılan karnıyarık yemeği. (Ant.; DS)

II.kayık: Kızak. (Es.; Bo.; Çkl.; Çkr.; Ks.; DS)

kaykı: ... (Sv.; DS)

I.kayık yanı: Kayığın altına konulan eğri ardıç ya da şimşir ağaç. (Bo.; DS)

úayın: Kayın, dünür, hısım. (Oğuzlar ve uyanlarca). Bk. úaêın.

gayın: ... (Af.; DS)

I.kadınana: 1. Kaynana. (Isp.; Dz.; Sv.; DS)

2. Babaanne. (Mđ.; DS)

kadıana: ... (Mđ.; DS)

kadi: ... (Kc.; DS)

3. Nine. (Mđ.; DS)

kocana: ... (Brd.; Ay.; Bo.; Zn.; Sv.; Nđ.; Mđ.; DS)

kocana: ... (Bo.; Nđ.; Ant.; Mđ.; Ed.; DS)

I.kayın: Kayınbaba. (Ezc.; DS)

kayınçı: Kocanın erkek kardeşi, kayınbirader. (Isp.; Kc.; Bo.; Zn.; Sm.; Ant.; DS)

kayınço: ... (Bo.; DS)

kayınçu: ... (Tk.; DS)

kayinci: ... (Sm.; DS)

kayınçe: ... (Isp.; DS)

úayın: Kardaş, hısım ve akraba (Oğuzlar ve uyanlarca). Bk. úaêın.

gayın: ... (Af.; DS)

I.katın: Kadın. (Kn.; DS)

I.kayın: Kayınbaba. (Ezc.; DS)

úayınâ: Kayın ağacı. Bk. úaêing.

I.kayın: Gürgen. (Sm.; DS)

úayır: Kum (Oğuzlarca); kaba topraklı yer (Ö. Türklerce).

gayır: 1. Akarsuların getirdiği ince kum. (Ay.; İz.; Kc.; DS)

2. İri kum. (Sm.; Sv.; Kn.; DS)

gayrak: ... (Isp.; Ba.; İç.; Ant.; DS)

I.kayır: 1. Kalın kum. (Dz.; Ay.; Mn.; Zn.; Kn.; DS)

2. İnce kum. (Dz.; Ay.; Mn.; Kc.; DS)

3. Taşlı toprak. (Dz.; İz.; Mn.; Sm.; Kn.; Krk.; DS)

kaylan-1: ... (Bo.; DS)

4. Tabaka olan sert ve sarı toprak. (Ba.; DS)

kaylan-2: ... (Kü.; Tk.; DS)

5. Verimsiz toprak. (Ng.; Mg.; DS)

kaylan-3: ... (Af.; DS)

6. Çakıl taşı. (Ay.; Or.; DS)

7. İri taş. (Ay.; Mn.; DS)

8. Dama serilen killi toprak. (Ml.; DS)

II.kayır: İncir. (Ist.; Ks.; DS)

úayır- lîâ: Düz ve kaba topraklı.

I.gayılı: Çok, yığılı. (Ng.; DS)

úayu: Hangi, hani, nice. Bk. úanu (Arguca), ðayu (Oğuzca).

hangı: ... (Dz.; Kr.; Kn.; DS)

hangini: Hangisini? (Gm.; İç.; DS)

hanicib: Hani, nerede? Sm.; DS)

hangırı: Hangisi. (Mğ.; DS)

hanısı: Hangisi? (İç.; DS)

hansı: ... (Ama.; Kr.; DS)

hansi: ... (Bt.; DS)

haniye: Hani, nerede? (Yz.; DS)

hiya: ... (Brd.; DS)

úayuda: Nerede? Bk. úanda, úayda, ðanda.

gandan: Nereden? (Ank.; DS)

hangara: Nereye? (İç.; DS)

hangıra: Nere, neresi, nereye? (İç.; DS)

hangırda: Nerede? (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Es.; Mr.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

haarda: ... (Gr.; DS)

handırada: ... (Es.; Mğ.; DS)

hangırada: ... (Kc.; Kn.; Ant.; DS)

hangırıda: ... (Ay.; Ml.; Kn.; DS)

hangırde: ... (Brd.; DS)

hangiri: ... (Dz.; Ay.; DS)

hankırda: ... (Mğ.; DS)

hanpırda: ... (Ant.; DS)

hengırde: ... (Ant.; DS)

hangırdan: Nereden? (Ada. ve köyleri; DS)

haniye: Hani, nerede? (Yz.; DS)

hiya: ... (Brd.; DS)

kangıdı: Nerede? (Ada.; DS)

úaz: Kaz.

gaz: ... (Isp.; Gr.; Sm.; Kr.; İç.; DS)

úaz: Her ağacın kabuğu. Bk. úas, úasuú.

I.gazuk: Kazık. (Bo.; Or.; Gr.; DS)

gazuð: ... (To.; DS)

úazğan: Sel sularının yardığı yer.

I.kasan: Sürünen şeyin yerde bıraktığı iz. (Tn.; DS)

I.kazan: Su çevrisi, kuyu. (Brd.; Dz.; Ada.; DS)

úazğanç: Kazanç.

I.kazancı: Dilenci, çingene. (Isp.; DS)

I.kazanç: Yaz mevsimi. (Ada.; DS)

úazi: Etilikten insan karnındaki girinti ve çıkıntılar; at karnı içinde çıkan yağ.

I.kası: Kümes hayvanlarını besleyip yağlandırmak için ayrılan yer. (Ks.; DS)

úaznâú: Kazık. Bk. úazunğuk.

I.gazgıç: Topraktan bitki kökleri vb. şeyleri çıkarmaya yarayan, sivri uçlu değnek ya da madeni araç. (Bo.; Sv.; DS)

gazguç: ... (Ks.; Ama.; To.; Sv.; DS)

gazguluç: ... (Sv.; DS)

gazuk: Kazık. (Bo.; Or.; Gr.; DS)

gazuð: ... (To.; DS)

I.gazık: Aksilik yapan kimse. (Isp.; DS)

I.kazgıç: 1. Tandırdan ekmeği çıkarmaya yarayan bir araç, evirgeç. (Kn.; DS)

2. Bitki kökü çıkarmaya yarayan ucu sivriltilmiş sopa. (Ama.; Çkr.; Sv.; Ky.; DS)

kangıç: ... (Ky.; DS)

kangıç: ... (To.; DS)

kazgılıç: ... (Ank.; DS)

kazguluç: ... (Sv.; DS)

kazkuç: ... (Ks.; DS)

kazkulaç: ... (Çkl.; DS)

kozguç: ... (Sv.; DS)

3. Geniş ağızlı kazıyıcı araç. (Sk.; DS)

I.kazğış: Bel ve küreğin çamurlarını kazımaya yarayan ucu demirli sopa, sıyrığı. (Çr.; Ama.; Sv.; İç.; DS)

kazagu: ... (Ama.; DS)

kazağaç: ... (Brd.; DS)

kazağı: ... (To.; DS)

I.kazık: Havuç. (Dz.; DS)

kazık yemiş: ... (Isp.; DS)

úazuú: Kazılmış.

gazuk: ... (Bo.; Or.; Gr.; DS)

gazuð: ... (To.; DS)

I.kazık: Tohumların köklenip topraktan çıkmamış durumu. (Ml.; DS)

úazunâuk: Kazık. Bk. úaznğuú .

I.gazgış: Topraktan bitki kökleri vb. şeyleri çıkarmaya yarayan, sivri uçlu değnek ya da madeni araç. (Bo.; Sv.; DS)

gazguç: ... (Ks.; Ama.; To.; Sv.; DS)

gazguluç: ... (Sv.; DS)

gazuk: Kazık. (Bo.; Or.; Gr.; DS)

gazuð: ... (To.; DS)

I.gazık: Aksilik yapan kimse. (Isp.; DS)

I.kazgış: 1. Tandırdan ekmeği çıkarmaya yarayan bir araç, evirgeç. (Kn.; DS)

2. Bitki kökü çıkarmaya yarayan ucu sivriltilmiş sopa. (Ama.; Çkr.; Sv.; Ky.; DS)

kangış: ... (Ky.; DS)

kangış: ... (To.; DS)

kazgılıç: ... (Ank.; DS)

kazguluç: ... (Sv.; DS)

kazkuç: ... (Ks.; DS)

kazkulaç: ... (Çkl.; DS)

kozguç: ... (Sv.; DS)

3. Geniş ağızlı kazıyıcı araç. (Sk.; DS)

I.kazğış: Bel ve küreğin çamurlarını kazımaya yarayan ucu demirli sopa, sıyrığı. (Çr.; Ama.; Sv.; İç.; DS)

kazagu: ... (Ama.; DS)

kazağaç: ... (Brd.; DS)

kazağı: ... (To.; DS)

I.kazık: Havuç. (Dz.; DS)

kazık yemiş: ... (Isp.; DS)

kebeli¹: Işık etrafında geceleri uçan kelebek, pervane, evelek.

I.gebelek: Buğday ve arpadan oaln, insanlara kaşıntı veren böcek. (Gaz.; Hat.; DS)

göbelek: 1. Kelebek. (Isp.; Brd.; Ada.; DS)

II.gebelek: ... (Ky.; DS)

gelebak: ... (İç.; DS)

gelebek: ... (Sm.; DS)

2. Sığırları rahatsız eden bir çeşit sinek. (Ant.; DS)

I.kebelek: Davarların karaciğerlerinde olan kelebek hastalığı. (Tr.; Ng.; DS)

I.köbelek: Tahıllara dadanan bir çeşit küçük kelebek. (Hat.; DS)

kebez: Pamuk.

I.kepez: 1. Boncuk, para ve tüy takılmış renkli tülbentlerle yapılan gelin başlığı, tepelik. (İz.; Mn.; Kn.; Ada.; DS)

2. Tavuk ve kuşların ibiği ya da başındaki uzun tüyler, sorguç. (Af.; Isp.; Çkl.; Çkr.; Ml.; Ur.; Mr.; Gaz.; Sv.; Ky.; DS)

3. Koyunların başlarındaki kabarık yünler. (Es.; Çkr.; Mr.; Krş.; Nş.; Ng.; DS)

I.kepezli koyun: Başında kabarık ve çok tüy bulunan koyun. (Çr.; Ng.; DS)

kéc: Geç – vakit-

gecerek: ... (İz.; Es.; Çr.; To.; Gm.; Ml.; Hat.; Sv.; İç.; Krk.; DS)

gecen: ... (İç.; DS)

gecirek: ... (Es.; Mr.; Ky.; İç.; DS)

gecrek: ... (Ng.; DS)

¹ Besim Atalay bu kelimenin basma ve yazma nüshalardaki imlasını göstererek ilk harfinin ötreli olduğunu belirtip “Düşünüle.” demiştir.

kéçe: Gece.

I.gece gözü: Mum. (Ks.; DS)

I.geceri: Akşamüstü. (Ant.; DS)

I.gice çiçeği: Akşama doğru koku veren, boz renkte çiçekleri olan bir çeşit bitki. (Ama.; DS)

I.gicerek: Geç vakit. (Nğ.; DS)

keçik: Köprü, geçit. Bk. keçiş.

I.geçek: 1. Çok geçilen yer, işlek yol. (İç.; DS)

2. Dar geçit, boğaz. (Brd.; Sm.; Gaz.; Mr.; DS)

geçemek: ... (Brd.; Ba.; Sm.; Or.; Tr.; Mğ.; DS)

3. Ufak tahta köprü. (Af.; Or.; Gr.; Tr.; Ank.; DS)

geçembek: ... (Ky.; DS)

I.geçit yeri: Yol boyu, yol üstü. (Isp.; DS)

keçek: 1. Köprü. (Af.; DS)

2. Su, yol vb. geçit. (Ml.; Ada.; DS)

keçit: Geçit. (Ml.; DS)

keçiş: Geçit; ırmağın, derenin geçidi. Bk. keçik.

I.geçek: 1. Çok geçilen yer, işlek yol. (İç.; DS)

2. Dar geçit, boğaz. (Brd.; Sm.; Gaz.; Mr.; DS)

geçemek: ... (Brd.; Ba.; Sm.; Or.; Tr.; Mğ.; DS)

3. Ufak tahta köprü. (Af.; Or.; Gr.; Tr.; Ank.; DS)

geçembek: ... (Ky.; DS)

I.geçit yeri: Yol boyu, yol üstü. (Isp.; DS)

keçek: 1. Köprü. (Af.; DS)

2. Su, yol vb. geçit. (Ml.; Ada.; DS)

keçit: Geçit. (Ml.; DS)

ked: Bir şeyi anlatmakta abartma ve pekitme istenirse kullanılan edat. Bk. keê, key.

I.ket: Çok kuvvetli. (İz.; DS)

keê: Pek, gayet, sağlam. Bk. ked, key.

I.ket: Çok kuvvetli. (İz.; DS)

kedük: Tulganın altına giyilen tülde yapılmış takke.

I.kesik: 1. Yemeni, terlik. (Dz.; Kn.; DS)

2. Ayakkabı. (Ada.; DS)

keêük: Yağmurluk. Bk. keêük.

I.hedik: 1. Kara batmamak için ayağa giyilen, altı şerit şeklinde kesilmiş gönlerle kaplı, yuvarlak bir çeşit kar ayakkabısı.(Or.; Gr.; Tr.; Rz.; Ar.; Ezc.; Dy.; Ml.; Ada.; DS)

helik: ... (Mr.; DS)

hetik: ... (Mr.; DS)

hidik: ... (Gr.; Rz.; DS)

2. Çocuk ayakkabısı, patik. (Nğ.; DS)

helik: ... (Mn.; DS)

3. Örme terlik. (Ist.; Or.; DS)

I.kedik : Küçük çocuk ayakkabısı. (Hat.; DS)

I.kesik: 1. Yemeni, terlik. (Dz.; Kn.; DS)

2. Ayakkabı. (Ada.; DS)

I.keyik: Çoban abası. (Krş.; Kn.; DS)

keygevek: ... (Nğ.; DS)

keykenek: ... (Nş.; DS)

kezeka: ... (Vn.; DS)

I.keyhi: Kızak. (Ezc.; DS)

keêük: Kepenek, yağmurluk; elbise, giyecek. Bk. kedük.

I.hedik: 1. Kara batmamak için ayağa giyilen, altı şerit şeklinde kesilmiş gönlerle kaplı, yuvarlak bir çeşit kar ayakkabısı.(Or.; Gr.; Tr.; Rz.; Ar.; Ezc.; Dy.; Ml.; Ada.; DS)

helik: ... (Mr.; DS)

hetik: ... (Mr.; DS)

hidik: ... (Gr.; Rz.; DS)

2. Çocuk ayakkabısı, patik. (Nğ.; DS)

helik: ... (Mn.; DS)

3. Örme terlik. (Ist.; Or.; DS)

I.kedik : Küçük çocuk ayakkabısı. (Hat.; DS)

I.kesik: 1. Yemeni, terlik. (Dz.; Kn.; DS)

2. Ayakkabı. (Ada.; DS)

I.keyik: Çoban abası. (Krş.; Kn.; DS)

keygevek: ... (Nğ.; DS)

keykenek: ... (Nş.; DS)

kezeka: ... (Vn.; DS)

I.keyhi: Kızak. (Ezc.; DS)

kefgek: Peltek, kekeme kimse.

I.hefnek: Korkak (kimse). (Gm.; DS)

keklik: Keklik.

keðlið: ... (Kr.; DS)

kehliyh: ... (Kr.; DS)

I.keklik alası: Keklik avında kullanılan dikdörtgen biçiminde bir araç. (İç.; DS)

kekre: Develerin yediği acı bir ot.

I.gekre: Acı, ekşi. (İz.; DS)

gekri: ... (Ky.; DS)

kekre: 1. Yaprakları acı olan bileşikgillerden bir çeşit taban otu. (Brd.; Kü.; Ank.; Kn.; DS)

keklik otu: ... (Ant.; Mğ.; DS)

2. Eflatun çiçek açan bir bitki. (Nğ.; DS)

keleçü: Söz (Oğuzca).

I.keleci: Sözleşme, anlaşma. (To.; DS)

kelegü: Tarla sıçanı soyundan bir hayvancık, geleni.

geleği: ... (Kc.; Sv.; Ky.; Kn.; DS)

gelengi: ... (Çkl.; Ist.; To.; Ml. ve çevresi; Sv.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; DS)

gebenu: ... (Sv.; DS)

geleğen: ... (Hat.; DS)

geleği: ... (Ml.; DS)

gelengü: ... (Gm.; Ml.; Sv.; DS)

geleni: ... (Çkl.; To.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

gelenki: ... (Kn.; DS)

gelenu: ... (Sv.; DS)

gelevun: ... (El.; DS)

gelevü: ... (Or.; DS)

genli: ... (Ky.; DS)

gemesiçan: ... (Af.; DS)

keleğe: Tarla faresi. (Sv.; DS)

kelei: ... (Sv.; DS)

kelep: Türk yaylalarında biten bir ot; davarı çabuk semirtir.

I.helep: Kurutulmuş dolmalık patlıcan, biber. (Ank.; DS)

I.helep şalgamı: Yer elması. (Bo.; DS)

I.kelep: Lahana. (Brs.; Yz.; DS)

kelem: ... (Isp.; Ba.; Kü.; Brs.; Bil.; Es.; Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Gr.; Rz.; Kr.; Vn.; Bt.; Ml.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; Mğ.; DS)

kelam: ... (Ks.; Ank.; DS)

kellem: ... (Ur.; DS)

keler: Keler, kertenkele'lerin genel adı.

geler: Kertenkeleye benzeyen bir çeşit hayvan. (Sm.; Ank.; DS)

I.keler: 1. Kertenkele. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Or.; Nğ.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

kabıklı keler: ... (Brd.; DS)

kelâ: ... (Dz.; Ay.; İz.; DS)

kelez: ... (Ank.; DS)

kelişafra: ... (Tr.; DS)

kelten: ... (Af.; Isp.; İç.; Mğ.; DS)

kertengücük: ... (Dz.; DS)

kertiç: ... (Gm.; Mr.; Ky.; Nğ.; DS)

kertoç: ... (Ky.; DS)

kıntak keler: ... (Mğ.; DS)

kelin: Gelin.

I.gelinana: Yenge. (Uş.; Isp.; Dz.; Mn.; Ba.; Es.; Ist.; To.; Sv.; Nğ.; Kn.; İç.; Kıbrıs; DS)

geliba: ... (Isp.; DS)

gelinabba: ... (Kn.; DS)

gelinabla: ... (Bo.; Dz.; Or.; Sv.; Nğ.; Ada.; İç.; DS)

gelinana: ... (Isp.; Ay.; DS)

gelinbaba: ... (Ank.; DS)

gelinbacı: ... (Es.; To.; Ar.; Kr. ve bazı köyleri; Ezc.; Vn.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Mğ.; DS)

gelinge: ... (Ks.; Or.; DS)

gellaba: ... (Dz.; DS)

gelliba: ... (Dz.; DS)

gelinÀba: ... (Bo.; Ant.; DS)

genaba: ... (Af.; DS)

genapla: ... (Kıbrıs; DS)

gence: ... (Dz.; DS)

geniba: ... (Brd.; DS)

gennaba: ... (Nğ.; DS)

I.gelin aşboğazı: Gelinin beraber getirdiği eşya, çeyiz. (Sm.; DS)

gelin asboğazı: ... (Sv.; DS)

keliş: Geliş.

I.gelis: Düşün çağırıcısı. (Kn.; DS)

geliş: ... (Kn.; DS)

I.kelişçi: Düşüne çağrıda bulunan kadın, çağırıcı. (Isp.; DS)

kem: Hastalık.

I.gem: İnsan ve hayvanda alt ve üst dudağın birleştiği yerde meydana gelen çatlak, yara. (Kr. ve bazı köyleri; DS)

kemek: Pamuktan yapılmış çubuklu ve nakışlı bir dokuma; bundan bürgü yapılır, Kıpçaklar yağmurluk yaparlar.

I.kebe: 1. Yünden örülmüş kalın kilim. (Sm.; Sn.; Kn.; DS)

2. Kaba kumaştan yapılmış ceket, palto, aba. (Isp.; Ay.; Ba.; Es.; Zn.; Or.; Gr.; Mr.; Hat.; Sv.; Nğ.; Ant.; Krk.; Tk.; DS)

kebenek: ... (Mr.; Ky.; İç.; Mğ.; DS)

3. Keçe. (Gr.; DS)

kemi: Gemi (Oğuzca ve Kıpçakça). Bk. kimi (Ö. Türklerce).

I.gemi: 1. Sal. (El.; DS)

2. Kayık. (Gaz.; DS)

3. Üzerine binilerek su üstünde gezilen buz parçası. (Çkr.; Ank.; DS)

keme: Gemi. (To.; DS)

ken: Doğu ülkelerinde her şehre verilen bir addır. Bk. kend.

I.gen: 1. Bir müddet sürülmeyerek boş kalmış ve otları kaplanmış tarla. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Mn.; Çkl.; Brs.; Kü.; Es.; Ks.; Sm.; Ama. ve köyleri; Ml.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

genbağ: ... (İz.; DS)

gen toprak: ... (Ba.; Nğ.; İç.; Mğ.; DS)

2. Ham araziden açılmış, hiç işlenmemiş, sürülmemiş tarla. (Af.; Brd.; Dz.; Çkl.; Kü.; Çkr.; Ama.; To.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

genk: ... (El.; Ml.; Ky.; DS)

genyer: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn. ve çevresi; Sv.; Ank.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

3. Yeni sürülmüş tarla. (Mr.; Mğ.; DS)

4. Verimi fazla olan tarla. (Uş.; Or.; DS)

gelegen: ... (Ed.; DS)

geleğen: ... (Ed.; DS)

5. Otları ayıklanarak tarla haline getirilen dağlardaki sahipsiz yerler. (Nğ.; DS)

6. Kabarık toprak. (Es.; Ml. ve çevresi; Sv.; DS)

7. Bağları kuvvetlendirmek için hariçten getirilen taze toprak. (Ky.; Nş.; DS)

8. Toprak kaymasıyla dağların üstlerinde meydana gelen düzlük. (Ank.; DS)

I.ken: Ekilmeden bırakılmış tarla. (Brd.; Ba.; Ml.; DS)

I.kentdi: Köylü. (Kr.; DS)

keñç: Genç, çocuk; her hayvanın küçüğü.

geç: ... (Bo.; İç.; DS)

I.geçlik: Gençlik. (Nğ.; DS)

kend: Şehir; kale. Bk. ken, kent.

I.gen: 1. Bir müddet sürülmeyerek boş kalmış ve otlarla kaplanmış tarla. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Mn.; Çkl.; Brs.; Kü.; Es.; Ks.; Sm.; Ama. ve köyleri; Ml.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

genbağ: ... (İz.; DS)

gen toprak: ... (Ba.; Nğ.; İç.; Mğ.; DS)

2. Ham araziden açılmış, hiç işlenmemiş, sürülmemiş tarla. (Af.; Brd.; Dz.; Çkl.; Kü.; Çkr.; Ama.; To.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

genk: ... (El.; Ml.; Ky.; DS)

genyer: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn. ve çevresi; Sv.; Ank.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

3. Yeni sürülmüş tarla. (Mr.; Mğ.; DS)

4. Verimi fazla olan tarla. (Uş.; Or.; DS)

gelegen: ... (Ed.; DS)

geleğen: ... (Ed.; DS)

5. Otları ayıklanarak tarla haline getirilen dağlardaki sahipsiz yerler. ((Nğ.; DS)

6. Kabarık toprak. (Es.; Ml. ve çevresi; Sv.; DS)

7. Bağları kuvvetlendirmek için hariçten getirilen taze toprak. (Ky.; Nş.; DS)

8. Toprak kaymasıyla dağların üstlerinde meydana gelen düzlük. (Ank.; DS)

I.ken: Ekilmeden bırakılmış tarla. (Brd.; Ba.; Ml.; DS)

I.kentdi: Köylü. (Kr.; DS)

kendü: Kendi, zat, nef, kendisi.

I.kendi: Karı ve kocanın birbirinden söz ederken kullandıkları takma ad. (Ml.; DS)

I.kene: Kendisine. (Hat.; DS)

I.keni: 1. Kendisini, kendini. (Hat.; DS)

2. İsim yerine kullanılır. (Ant.; DS)

3. Birisine seslenme ünlemi. (Hat.; DS)

kendük: Küp gibi topraktan yapılan büyükçe bir kap (Kençekçe).

I.kendik: Küçük tahıl ambarı. (Ank.; DS)

kenges: Sığ, az, kolay, hafif.

genez: Kolay. (Bo.; DS)

I.kekez: İki nokta arasındaki en kısa yol, düz çizgi. (Ank.; DS)

kent: Şehir. Bk. ken, kend.

I.gen: 1. Bir müddet sürülmeyerek boş kalmış ve otlarla kaplanmış tarla. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Mn.; Çkl.; Brs.; Kü.; Es.; Ks.; Sm.; Ama. ve köyleri; Ml.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

genbağ: ... (İz.; DS)

gen toprak: ... (Ba.; Nğ.; İç.; Mğ.; DS)

2. Ham araziden açılmış, hiç işlenmemiş, sürülmemiş tarla. (Af.; Brd.; Dz.; Çkl.; Kü.; Çkr.; Ama.; To.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

genk: ... (El.; Ml.; Ky.; DS)

genyer: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn. ve çevresi; Sv.; Ank.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

3. Yeni sürülmüş tarla. (Mr.; Mğ.; DS)

4. Verimi fazla olan tarla. (Uş.; Or.; DS)

gelegen: ... (Ed.; DS)

geleğen: ... (Ed.; DS)

5. Otları ayıklanarak tarla haline getirilen dağlardaki sahipsiz yerler. (Nğ.; DS)

6. Kabarık toprak. (Es.; Ml. ve çevresi; Sv.; DS)

7. Bağları kuvvetlendirmek için hariçten getirilen taze toprak. (Ky.; Nş.; DS)

8. Toprak kaymasıyla dağların üstlerinde meydana gelen düzlük. (Ank.; DS)

I.ken: Ekilmeden bırakılmış tarla. (Brd.; Ba.; Ml.; DS)

I.kentdi: Köylü. (Kr.; DS)

kenzi: Kırmızı, sarı, yeşil gibi bir takım renkleri bulunan bir Çin dokuması.

I.gezi: Hareli ipek kumaş. (Sm.; Ml.; Nğ.; Kn.; DS)

kepek: Unda ve başta bulunan kepek.

keme: Çocukların başındaki kepek, konak. (Ada.; DS)

I.kepek: Yiyecek, rızık. (Ama.; To.; DS)

I.kevek: 1. İçi delikli, hafif, çabuk kırılabilen yumuşak (taş vb. için). (Ar.; Kr.; Ezm.; Ağ.; Mr.; Sv.; Ky.; DS)

kefenk: ... (Mr. ve çevresi; DS)

keveke: ... (Isp.; Es.; Bt.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Kn.; DS)

kevenk: ... (Af.; Kr.; Ezm.; DS)

kevet taş: ... (Ky.; DS)

kevik: ... (Yz.; Krş.; DS)

kevkez: ... (Nş.; DS)

kevsek: ... (Ank.; DS)

kevsen: ... (Ank.; DS)

2. Gevrek, yenilirken ağızda dağılan (meyve için). (Ar.; DS)

kepek- lig: Kepeği olan.

kepeklik: Evlerde ocakların iki tarafında bulunan hücreler, gözler. (Çkr.; DS)

kepek- lik: Kepek konan yer.

kepeklik: Evlerde ocakların iki tarafında bulunan hücreler, gözler. (Çkr.; DS)

keregü: Çadır; kışlık ev.

I.kereki: 1. Aba. (İç.; DS)

kereke: ... (Af.; DS)

2. Yünden ve pamuktan yapılan hırka, ceket. (Kn.; DS)

kerek: Gerek, olmalı, yaraşır, lazım, ihtiyaç; gerekli.

I.gerek: 1. Eşit. (Kr.; DS)

2. Eksik. (Krş.; Mğ.; DS)

kerek: Gerek. (To.; DS)

kerem: İzbe (aşağı ve yukarı Çin dillerinde).

I.gerelti: Gizli, kapalı yer. (Dz.; DS)

kerim: Duvarlara örtülen, kaplanan dokuma nesnelere.

I.gerim: Dokumacılıkta tezgaha gerilen çözümlü iplikleri. (Isp.; Dz.; Ba.; Brs.; Kc.; Ks.; Çr.; Am.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

gergi: ... (Sv.; DS)

I.herim: El tezgahında dokunan bezin baş tarafı. (Bo.; DS)

keriş: Üstüne çıkılabilen dağ tepesi (Oğuzca).

I.keriş: 1. Alan. (Or.; DS)

2. Yokuş, tepe. (Sm.; DS)

kerki: Dülger keseri, keser.

kerki: ... (To.; Kr.; Ağ.; Vn.; Kn.; DS)

kerpiç: Kerpiç.

I.kerpiç: Gübre, tezek. (Ky.; DS)

kemre: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Es.; Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Çkl.; Ama.; Or.; Gr.; Ezm.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Ed.; Tk.; DS)

kemüre: ... (Ks.; DS)

kerma: ... (Ar.; DS)

kemre: ... (Af.; To.; Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Tn.; Ml.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; DS)

kerşegü at: Kürek kemiğinin altında yağı bulunan at.

I.keşegi: Yaraya sarılan sargıdaki kurumuş iltihap lekeleri. (Ml.; DS)

kertik: Ekmek ve ekmeğe benzer şeylerin sayısını bilmek için bir ağaçta yapılan kertik, çetele. Bk. kertük.

I.gertik: Boğum. (Tr. ilçe ve köyleri; DS)

kertik: Çetele. (Af.; DS)

I.kertik gelen: Pürüzsüz gibi, az pürüzlenmiş şey. (Bo.; DS)

kertük: Kertik. (Gm.; Sv.; DS)

kertig: ... (Brd.; DS)

I.kertüklü: Kenarı süslü, girintili çıkıntılı sahan. (Gm.; DS)

kertük: Ağaçta açılan kertik. Bk. kertik.

I.gertik: Boğum. (Tr. ilçe ve köyleri; DS)

kertik: Çetele. (Af.; DS)

I.kertik gelen: Pürüzsüz gibi, az pürüzlenmiş şey. (Bo.; DS)

kertük: Kertik. (Gm.; Sv.; DS)

kertig: ... (Brd.; DS)

I.kertüklü: Kenarı süslü, girintili çıkıntılı sahan. (Gm.; DS)

kertük- kemrük: Kesik, gedik.

kerik kürtük: Girintili çıkıntılı. (Hat.; DS)

kertilli: ... (Tn.; DS)

kerü: geri, ... den ise. Bk. úaru.

keri: 1. ... (Af.; Dz.; Nğ.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

2. Ötürü, dolayı. (Sm.; DS)

kes: Parça. Bk. kesek.

I.kes: 1. İri saman. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ba.; Kü.; Es.; Ks.; Çr.; Sn.; Ama.; To.; Gm.; Ezc.; El.; Ml.; Sv.; Ky.; Ng.; İç.; Ant.; DS)

kesbik: ... (Tn.; DS)

kesmig: ... (Brd.; DS)

key: ... (Ezm.; DS)

2. Dövülerek saman yapılan ot. (İz.; Çr.; Çkr.; Ama.; Gr.; Ezm.; El.; Mr.; Sv.; Krş.; Ky.; İç.; DS)

3. Harman savrulduktan sonra yerde kalan taşlı ve samanlı buğday. (Brd.; Ba.; Ml.; Mğ.; DS)

keslik: ... (Isp.; Sm.; DS)

II.kes: Yaprakları soyulmuş küçük mısır koçanları. (Ks.; DS)

III.kes: Değişik ve özel biçim. (Bt.; DS)

kesek: Kesik, parça. Bk. kes.

I.kes: 1. İri saman. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ba.; Kü.; Es.; Ks.; Çr.; Sn.; Ama.; To.; Gm.; Ezc.; El.; Ml.; Sv.; Ky.; Ng.; İç.; Ant.; DS)

kesbik: ... (Tn.; DS)

kesmig: ... (Brd.; DS)

key: ... (Ezm.; DS)

2. Dövülerek saman yapılan ot. (İz.; Çr.; Çkr.; Ama.; Gr.; Ezm.; El.; Mr.; Sv.; Krş.; Ky.; İç.; DS)

3. Harman savrulduktan sonra yerde kalan taşlı ve samanlı buğday. (Brd.; Ba.; Ml.; Mğ.; DS)

keslik: ... (Isp.; Sm.; DS)

II.kes: Yaprakları soyulmuş küçük mısır koçanları. (Ks.; DS)

III.kes: Değişik ve özel biçim. (Bt.; DS)

I.kesik: 1. Çiğ süttten yapılan yağsız peynir, çökelek. (İlş.)(Af.; Isp.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Sk.; Bo.; Ks.; Çkr.; Krk.; Tk.; Ed.; DS)

2. Süzölmüş ayran. (Çkl.; Ank.; DS)

II.kesik: Köy evlerinde ambar işini gören, kerpiçle bölünmüş yer.(İlş.)(Af.; DS)

kesme: Kakül, zülüf, perçem.

kesme: ... (Çkr.; DS)

keten: Zahmet, sıkıntı.

I.keten: Küsülü, küs olan. (Ama.; DS)

keweg: Burundaki kıkırdak.

I.kefek: 1. Kolay işlenilen yumuşak taş. (Kr.; Mr.; Ky.; DS)

kfeke: ... (Nğ.; DS)

kefeki: ... (Ant.; DS)

kefengi: ... (Gm.; DS)

kefenk: ... (Mr.; Hat.; DS)

kefenk taşı: ... (Tr.; DS)

küfeki-1: ... (Bo.; DS)

2. Gevrek. (Mr.; DS)

küfeki-2: ... (Bo.; DS)

3. Gevrek, tatsız elma. (Ky.; DS)

I.kevek: 1. İçi delikli, hafif, çabuk kırılabilen yumuşak (taş vb. için). (Ar.; Kr.; Ezm.; Ağ.; Mr.; Sv.; Ky.; DS)

kefenk: ... (Mr. ve çevresi; DS)

keveke: ... (Isp.; Es.; Bt.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Kn.; DS)

kevenk: ... (Af.; Kr.; Ezm.; DS)

kevet taş: ... (Ky.; DS)

kevik: ... (Yz.; Krş.; DS)

kevkez: ... (Nş.; DS)

kevsek: ... (Ank.; DS)

kevsen: ... (Ank.; DS)

2. Gevrek, yenilirken ağızda dağılan (meyve için). (Ar.; DS)

kewli: Irmak ağzı (Kençekçe).

I.kefli: Kirli, pis, bakımsız, pasaklı (kimse). (Nğ.; Ant.; Mğ.; DS)

kefli kecere: ... (Nğ.; DS)

kewrek: Gevrek, yumuşak – bitki-.

I.gevrek: Mısır ya da buğday ununun kaymakla yoğrulmasıyla yapılan bir çeşit ekmek. (Ar.; DS)

I.gevrek ekmek. (Yufka ekmeği. (Çr.; DS)

I.kevek: 1. İçi delikli, hafif, çabuk kırılabilen, yumuşak (taş vb. için). (Ar.; Kr.; Ezm.; Ağ.; Mr.; Sv.; Ky.; DS)

kefenk: ... (Mr. ve çevresi; DS)

keveke: ... (Isp.; Es.; Bt.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Kn.; DS)

kevenk: ... (Af.; Kr.; Ezm.; DS)

kevet taş: ... (Ky.; DS)

kevik: ... (Yz.; Krş.; DS)

kevkez: ... (Nş.; DS)

kevsek: ... (Ank.; DS)

kevsen: ... (Ank.; DS)

2. Gevrek, yenilirken ağızda dağılan (meyve için). (Ar.; DS)

kevrık: Gürgen ağacı.

I.gevik: 1. Ucu çengelli ağaç. (Ks.; Sn.; Sm.; DS)

gegek: ... (Kc.; Bo.; Zn.; Or.; Gr.; DS)

2. Ağaç köklerinin kurumuş parçaları. (Gr.; DS)

I.kevik: Hevenk, sepet vb. şeyleri asmaya yarayan ağaçtan yapılmış çengel, çivi. (Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Ky.; İç.; DS)

kevken: ... (Ks.; DS)

kevrik: ... (Ml.; DS)

keye: ... (İz.; Mn.; DS)

keyme: ... (Çkl.; DS)

kewşek: Gevşek, yumuşak.

gevşerek: Gevşekçe. (İç.; DS)

I.kevsek: 1. Gevşek toprak. (Ezc.; DS)

2. İçi delikli, hafif, çabuk kırılabilen, yumuşak (taş vb. için). (Ank.; DS)

I.kevek-1: ... (Ar.; Kr.; Ezm.; Ağ.; Mr.; Sv.; Ky.; DS)

kefenk: ... (Mr. ve çevresi; DS)

keveke: ... (Isp.; Es.; Bt.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Kn.; DS)

kevenk: ... (Af.; Kr.; Ezm.; DS)

kevet taş: ... (Ky.; DS)

kevik: ... (Yz.; Krş.; DS)

kevkez: ... (Nş.; DS)

kevsen: ... (Ank.; DS)

3. Özsüz, gevşek hamur. (Ezc.; DS)

kewürken: Dağ soğanı. Bk. küwürken, (Oğuzca) kümürken.

I.gömürgen: Yabani sarımsak. (Ist.; DS)

I.kevren: Yerelması. (Çr.; DS)

I.kömüren: Çiğ olark yenilen sarımsağa benzer bir çeşit yaban otu, yaban sarımsağı. (Krk.; DS)

körmen: ... (Mr.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

kömren: ... (Ant.; DS)

kömürsen: ... (Mğ.; DS)

köpek sarımsağı: ... (Brd.; DS)

key: Abartma, pekitme bildiren bir edat. Bk. ked, keê.

I.ket: Çok kuvvetli. (İz.; DS)

keyik: Geyik; yaban hayvanı; aslında yabani olan her şey, eti yenen hayvanlardan ceylan, sığın, dağ keçisi gibi hayvanlar; yabani (vahşi) – evcil (ehli) karşıtı- ; av hayvanı ve av.

geyik: Memeli yabani hayvan. (Ant.; DS)

I.giyik: Geyik. (Isp.; DS)

I.keyik: Sarı inek. (Gr.; DS)

I.kiyik: Geyik. (Kn.; DS)

II.kiyik: Yabanıl. (Ba.; DS)

keyük: Kebe ve kepenek gibi şeyler (“ê” yi “y” yapanların dilince).

II.giyik: Yünden dokunan aba. (Kn.; DS)

kez: İpekli bir Çin kumaşı.

II.gez: Dokunmakta olan bez, kilim vb. şeyleri gergin tutmaya yarayan ve dokunan tarafa takılan iki ucu sivri ağaç. (Af.; DS)

III.gez: Dokumakta kullanılan bir çeşit motif. (İç.; DS)

kez: Gez.

I.gez: Ateşli silahlarda namlunun gerisinde bulunan ve doğru nişan almaya yarayan kertik. (Ama.; DS)

kezik: Gezek; sıtma; nöbet, işte nöbet.

kesik: Sıra, nöbet. (Ama.; Kn.; DS)

keziklik: Küçük kadın bıçağı, kadınlar üst elbiselerine takarlar.

keziklik: Çakı, bıçak. (Af.; DS)

ûi: Nida “ya” sı yerine; çağırma edatı.

I.gı: Be... ‘ Hey...’ gibi çağırma, seslenme ünlemi (kadınlar için kullanılır). (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn. ilçe ve köyleri; Ba. ve çevresi; Brs.; Es.; Bo.; To.; Or.; Gm.; El.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Ng.; Kn.; Ada.; DS)

gığ: ... (Mğ.; DS)

gu: ... (Isp.; Es.; Ng.; DS)

I.gu: 1. Hu anlamında ünlem. (Isp.; DS)

2. Ses. (İz.; DS)

I.hu: Bu, şu, o. (Isp.; Dz.; Ay.; Bo.; İç.; Mğ.; DS)

kıçı: Hardal.

I.kıçı: 1. Hardal tohumu. (Hat.; Gaz.; DS)

2. Tarlada biten ve yenilebilen bir cins bitki. (Sv.; DS)

ûiêiâ: Kıyı, yan, kenar.

I.gıyı: Tarla ve bostanları korumak için çevresine çakılan kazık, engel. (Ks.; DS)

kıyı: 1. Sınır. (Ama.; Ezc.; DS)

2. Duvar, bahçe duvarı. (Ama.; DS)

ûiftu: Makas, kırkı (Çiğilce).

kıptı: ... (To.; Ist.; DS)

ûıg: Toprağı kabartmakta kullanılan gübre.

I.gıg: Deve, keçi, koyun vb. hayvanların pisliği. (Af.; Çkl.; Es.; Çr.; Kr.; Vn.; Sv.; Ng.; Kn.; DS)

gı: ... (Çr.; Sv.; Ank.; DS)

gıcı: ... (Çkr.; DS)

gıvık: ... (Ama.; DS)

gıg: ... (Ama.; DS)

gıgalak: ... (Isp.; DS)

gıgı: ... (Kr.; Ezm.; Ml. ve çevresi; Sv.; DS)

gıldik: ... (Ezc.; El.; DS)

gılik. ... (Ezc.; Sv.; DS)

gıllik: ... (El.; DS)

giğ: ... (Sv.; DS)

giğez: ... (Brd.; DS)

giğil: ... (Sv.; DS)

gildik: ... (Sv.; DS)

gılik: ... (Kn.; DS)

gıllik: ... (Brd.; Kn.; DS)

gıllik: ... (Ada.; DS)

kıh: 1. Koyun, keçi gübresi.(Brd.; Krş.; Kn.; DS)

kıak: ... (İç.; DS)

kığ: ... (Sv.; Nğ.; DS)

kığalak: ... (Isp.; Kn.; DS)

kığı: ... (Bt.; Sv.; Ky.; DS)

kığıl: ... (Çr.; DS)

kıhak: ... (İç.; DS)

kıkı-1: ... (Ml.; Sv.; Ky.; DS)

2. İnsan dışkı, pislik. (Tr.; El. ve çevresi; Ml.; DS)

kıkı-2: ... (Tr.; DS)

kıkın: ... (Ar.; DS)

kıyak: ... (Krş.; DS)

kıyığ: ... (Kerkük; DS)

kiğ: Keçi, koyun, deve vb. hayvanların yuvarlak gübresi. (Bil.; Ur.; Gaz.; DS)

kih: ... (Gaz.; DS)

ûıl: Kıl – insanda ve hayvanda-

kıl: ... (Sm.; Tr.; Kr.; DS)

ûıldruû: Buğday vb. başaklarındaki kılçık.

I.guyruğlu: Akrep. (Brd.; DS)

guyruğu ölü: ... (Kn.; DS)

guyruklu: ... (Dz.; Mğ.; DS)

I.kuduk: Kuş ve kümes hayvanlarının gagası. (Ba.; Tr.; DS)

II.kuduk: Bir şeyin sivri uçları. (To.; DS)

I.kuyruklu: Akrep. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

kuyruğölü: ... (Nğ.; DS)

kuyrölü: ... (Yz.; DS)

kuyruğölü: ... (İç.; DS)

kuyruğörü: ... (İç.; DS)

kuyruğuölü: ... (İz.; Ba.; Çkl.; Bil.; Es.; Ks.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

kuyruğuörü: ... (Çkl.; DS)

kuyrukölüsü: ... (Bil.; Ama.; Nş.; Nğ.; DS)

II.kuyruklu: Soğan. (Ed.; DS)

úil- úuêruú: Kıl kuyruk; aynı kuş.

gılguyruð: 1. Dedikoducu kadın. (Kr.; DS)

2. Çok gezen kadın. (Gm.; DS)

kılkuyruk: 1. Boz renkte, kuyruğu uzun ilkbaharda görülen bir çeşit yabanördeği. (Sm.; Nğ. ve yöresi; DS)

2. Çulluk. (Ist.; DS)

úılıç: Kılıç.

gılış: ... (Kr.; DS)

úılıú: Huy, gidiş. Bk. úılıú.

I.kılığ: Değişik ve özel biçim, yol. (Kerkük; DS)

kıbal: ... (Çkl.; Es.; Ks.; Çkr.; Ama.; To.; Or.; Tr.; Rz.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Ar.; Ağ.; Ml.; Gaz.; Mr. ve köyleri; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Ada.; İç.; DS)

kıbel: ... (Ama.; DS)

kılık: ... (Isp.; Ay.; İz.; Çr.; Ama.; To.; Md.; Haz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

kılık gıdde: ... (Es.; DS)

úılıú: Huy, gidiş. Bk. úılıú.

I.kılığ: Değişik ve özel biçim, yol. (Kerkük; DS)

kıbal: ... (Çkl.; Es.; Ks.; Çkr.; Ama.; To.; Or.; Tr.; Rz.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Ml.; Gaz.; Mr. ve köyleri; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Ada.; İç.; DS)

kibel: ... (Ama.; DS)

kılık: ... (Isp.; Ay.; İz.; Çr.; Ama.; To.; Md.; Haz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

kılık gıdde: ... (Es.; DS)

últrú: Başta bulunan kepek, konak.

I.gılık Alın çıkıntısı. (Ezc.; DS)

I.kıltı: Ense ile baş arasındaki yer, omuz. (Ur.; DS)

úımız: Kıımız.

gımız: 1. Kısrak sütünden yapılan bir çeşit içki. (Çr.; DS)

2. Doğuran ineğin pişirilen ilk sütü. (Isp.; DS)

kımız: 1. Temmuz ayında çobanların taşı ısıtıp batırarak pıhtılaştırdıkları süt. (Ky.; DS)

2. Pişirilmiş süt ile ağız karışımı. (Af.; DS)

3. İyi tutmamış yoğurt. (Isp.; DS)

úimâr: Kızgın, hiddetli.

I.kığır: Burnundan konuşan adam, hımhım. (Ks.; DS)

úır: Kır, basık dağ, açık yer.

I.kır: Zeytinlik. (Ay.; Nğ.; DS)

I.kur: Sert, kuru toprak. (Gaz.; DS)

úırağú: Kırağı.

gırağ: ... (Gr.; Sv.; DS)

gıra: ... (Çr.; DS)

gırağı: ... (Brd.; Çr.; DS)

gırañı: ... (İç.; DS)

gıravu: ... (Bo.; Sv.; DS)

gırç: ... (Es.; El.; Kn.; DS)

gırçı: ... (Çr.; DS)

gırçoo: ... (Ks.; DS)

gıro: ... (Ks.; Or.; DS)

I.gıravı: Çığ. (Sv.; DS)

kıravu: Kırağı. (Or.; DS)

kırimsa: 1.... (Bo.; Ezc.; Sv.; Kn.; DS)

kığiş: ... (Af.; DS)

kıragı: ... (Gaz.; DS)

kırav: ... (Vn.; DS)

kırca: ... (Ant.; DS)

kırço: ... (Ks.; DS)

2. Dolu. (İz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Bo.; Ist.; Sm.; Ky.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

kırmsa: ... (Çkl.; DS)

3. Yeri beyazlatacak kadar yağın ince kar. (Af.; Or.; DS)

4. Çığ. (Ist.; DS)

úrbas er: Başında saç olmayan adam.

I.gırbaş: Saçına kır düşmüş orta yaşlı kimse. (Isp.; DS)

gıranta: ... (Sm.; Or.; Gm.; Ezm.; Ezc.; Ng.; DS)

gırcıman: ... (Uş.; DS)

I.kırbaç: Saçları ağarmış insan. (Bo.; DS)

úrğag: Elbisenin yanı, kenarı.

I.gırak: Kenar, kıyı, çevre. (Ama. ve çevresi; Sv.; İç.; DS)

gıran: ... (Brd.; Dz.; Ay.; Mr. ve çevresi; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Ant.; Mg.; DS)

gınak: ... (Dy.; DS)

gırağ: ... (İz.; Es.; Ar.; Kr.; DS)

gırað: ... (Kr.; DS)

I.kırağ: Çevre, kıyı, kenar, uç. (Ar.; Kr.; Bt.; Ml.; Mr.; Ky.; DS)

kıran: ... (Isp.; Dz.; İz.; Mn.; Ist.; El.; Ml.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Ng.; Kn.; Ada.; Ant.; DS)

kılan: ... (Isp.; DS)

kıra: ... (Ada.; DS)

kırağı: ... (Mn.; DS)

kırah: ... (Ar.; Vn.; DS)

kırak: ... (Af.; Dz.; Ama.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Dy.; Ml.; Gaz.; Hat.; DS)

úırgıl: Kırçıl.

I.kırğıl: Kır saçlı insan ya da kır tüylü hayvan. (Gaz.; DS)

kırçal: ... (Isp.; Ist.; Sm.; Or.; Sv.; Nğ.; Mğ.; DS)

kırçav: ... (Çkr.; DS)

kırçıl: ... (Dz.; Rz.; Ar.; Mş.; Gaz.; DS)

kırço: ... (Çr.; DS)

kırkıl: Akı karalı, kır renkte olan. (Gaz.; Ada.; DS)

úırındı: Her şeyin kırıntısı, kazıntısı, soyuntusu.

I.gırıntı: Kesilen odun parçaları. (Ml.; Kn.; DS)

gırindu: ... (Ks.; DS)

II.gırıntı: Ufak tefek. (Ank.; DS)

III.gırıntı: Meyve, çerez. (Kn.; DS)

I.kırıntı: Kurumak üzere kesilip yerde bırakılan odun. (Kü.; Bo.; Ar.; Ky.; Mr.; Mğ.; DS)

II.kırıntı: 1. Yemiş, çerez. (Af.; Isp.; Dz.; Ama.; To.; Sv. ve çevresi; Kn.; İç.; Ant.; DS)

2. Gelinin arkadaşlarına cumartesi günü vereceği yemek. (Sm.; DS)

úırú: Sayıda kırk.

gırò: ... (Kr.; DS)

gırk: ... (Sm.; DS)

kık: ... (Nğ.; DS)

úırúın: Cariye.

I.gırğun: Kibar, düzgün konuşan kimse. (Bo.; DS)

úırnaú: Cariye (Yabaku, Kay, Çomul, Basmlı, Oğuz, Yemek ve Kıpçak dillerince).

I.gırna: 1. Kendini beğenen, çalımlı (kimse). (Ank.; DS)

gırdak: ... (Af.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Ank.; DS)

gırşak: ... (Ks.; DS)

2. İyi giyinmiş, üstü başı düzgün (kimse). (Ks.; DS)

3. Çok konuşan (kimse). (Çkr.; DS)

4. Poz yaparak kurumla yürüyen kimse. (Ank.; DS)

I.kırna: Çok konuşan kadın. (Çkr.; DS)

I.kırnak: 1. Çalılımlı, süslü gezen kimse. (Brs.; Krk.; DS)

2. Güzel, titiz, çevik. (Brs.; DS)

3. Boyu bosu yerinde olan. (Ed.; DS)

4. Cilveli, oynak (kadın). (İz.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

5. Güzel kız ya da kadın işçi. (Çr.; DS)

II.kırnak: Becerikli. (Isp.; DS)

úirt: Kısa.

I.kirt: Küçük. (İz.; Ank.; DS)

I.kirt: Küçük çocuk. (Hat.; DS)

úiruú: Sakat.

I.gıruk: Sakat. (İç.; DS)

úısga: Kısa.

gıssa: Kısa. (Kr.; DS)

I.kısa: Kıt, az. (İç.; DS)

kıssa: Kısa. (Mğ.; DS)

úısgaç: Kısgaç.

I.gısgaç: Kerpeten, pense vb. aletler. (Kr. ve köyleri; DS)

I.kısgaç: 1. Demircilerin kızgın demiri tuttıkları maşa gibi bir araç. (Dz.; Çkl.; Bil.; Es.; Sk.; Kc.; Ama.; Or.; Tr.; Rz.; Mr.; Sv.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Krk.; Tk.; DS)

kısgaç: ... (Kü.; DS)

2. Maşa. (Af.; Sv.; Ada.; DS)

kıstır: ... (Mğ.; DS)

3. Cımbız. (Ur.; DS)

4. Kerpeten. (Ay.; Mğ.; DS)

kısgaç: ... (Ay.; DS)

kıstırkaç: ... (Isp.; DS)

II.kısgaç: 1. Soğanların, sebzelerin içine giren böcek. (Ur.; DS)

2. Ağaç ve baldıranlar arasında yaşayan kurt. (Ist.; DS)

úisiâ: Kısı, hapis, sıkıntı.

kısı: ... (Kü.; DS)

úısır: Kısır, doğurmayan insan veya dört ayaklı hayvan; kısırak.

gısırak: Kısırak. (İç.; DS)

I.kısır bulut: Yağmur yağdırmayan beyaz bulut. (Es.; DS)

úısrâu: Kısırak.

gısırak: Kısırak. (İç.; DS)

úış: Kış.

gış: Kış. (Sm.; DS)

I.kış: Kar. (Mn.; Bo.; DS)

I.kış kayıtı: Kışın yemek için saklanan, hazırlanan yiyecekler. (Ng.; DS)

úış- laâ: Kışlak, kışlanacak yer.

I.kışla: Koyun ve keçi sürülerinin gecelediği ya da kışın barındıkları kapalı ağıl. (Brs.; Kü.; Kc.; Ks.; Çr.; Sn. ve köyleri; Sm. ve köyleri; Ada.; Ama.; Tr.; Hat.; Krk.; DS)

I.kışlak: Köy. (Tr.; DS)

úıw: Devlet, kul, baht. Bk. úuw.

I.kıw: Yazgı, baht. (Ank.; DS)

II.kıw: Fırsat. (Ky.; DS)

úıyaú: Et suyu yağı, tere yağı, kaymak. Bk. úayaú.

I.ganak: Çizildiği zaman beyaz bir salgı akan ot ya da otsular. (İç.; DS)

I.kanak: Sakızotu, kenger. (Isp.; Ky.; Ng.; İç.; DS)

kanaak: ... (Isp.; DS)

kanatma: ... (Af.; Ağ.; Sv.; DS)

kanık: ... (Isp.; DS)

I.kıyak: Çok tatlı. (Ng.; DS)

úıyım: Düşman gelmesi yüzünden bir vilayet halkının korku ve dehşete düşmesi.

I.gıyım gıyım: Parça parça. (Dz.; DS)

úıyma: Kiyılmış.

I.gıyma: 1. Kuşbaşı et kavrularak yapılan kışlık kavurma. (Ama.; DS)

2. Kıyılmış et. (Brd.; Ezc.; Kn.; DS)

3. Tütünün havanda ince ince doğranmış hali. (Or.; DS)

I.kıyma: Taze fasülyenin kıyılarak kurutulmuşu. (Isp.; DS)

II.kıyma: 1. Küçük kuşbaşı etlerden kavrulark yapılmış kışlık kavurma. (Isp.; Ay.; Bo.; Çkr.; Çr.; Sv.; Ng.; İç.; Mğ.; DS)

2. İnce bulgurla çiğ etten yapılmış dolma içi, çiğ köfte. (Mr.; Sv.; Krş.; Kn.; DS)

ûız: Kız, kız çocuk; cariye; pahalı nesne. Bk. òız.

gıyz: ... (Mğ.; DS)

ûızğul at: Boz ile kır arasında olan at.

I.gızıl: Kızıl renk. (Kr.; DS)

I.kızıl: Kırmızımtarak renk. (Tk.; DS)

I.kızıl: Kızıl renkli küçük küp. (Çkr.; DS)

ûızıl: Kızıl, kızıl renk, kırmızı.

I.gızıl: Kızıl renk. (Kr.; DS)

I.kızıl: Kızıl renkli küçük küp. (Çkr.; DS)

I.kızıl: 1. Kırmızı toprak. (Çkl.; DS)

2. Gübresiz, verimsiz toprak. (Krk.; DS)

I.kızıl: Kırmızımtarak renk. (Tk.; DS)

ûız ûuş: İnsan üzerine düşecek gibi alçaktan uçan ve tüylerinin rengi bukalemuna benzeyip açılınca renkten renge giren bir kuş.

I.kızguşu: erkeğinin göğüs ve boyun kısmı yeşil harelî, güzel sorgucu olan, güvercinden ufak, siyah tüylü, sarı ayaklı, eti yenen bir kuş. (İç.; DS)

ûızlamuú: Kızamık.

I.gızamık: Küçük kırmızı meyvası olan bir çeşit ağaç. (Ky.; DS)

gızılçık: ... (Ml.; DS)

kibi: Gibi.

gimi: ... (Es.; Kr.; Ml.; Sv.; Ky.; Ada.; DS)

kibik: ... (Kn.; DS)

kimi: ... (Kr.; Gaz.; Hat.; DS)

kimin: ... (Kr.; Vn.; Kerkük; DS)

kiçik: Küçük; küçüklük. Bk. kiçük.

guçcuk: ... (Ama.; İç.; DS)

gucük: ... (İç.; DS)

güccük: ... (Brd.; Dz.; Ks.; Ank.; Kn.; DS)

giçik: ... (Hak.; DS)

güccücek: ... (Ks.; DS)

güccüçük: ... (Brd.; Ks.; DS)

güccüz: ... (Ank.; DS)

güccüçük: ... (Brd.; Ng.; DS)

gücümen: ... (Çr.; Sm.; Kn.; DS)

gücümenik: ... (Ank.; DS)

güççük: ... (El.; İç.; Mg.; DS)

güççüçüm: ... (Ay.; DS)

güççük: ... (Isp.; Dz.; Ay.; Hat.; Ng.; DS)

güdemen: ... (Ama.; Or.; Mr.; DS)

kiçi: ... (İz.; Brs.; Tr.; Ank.; DS)

kici: ... (Dy.; DS)

kiçciyh: ... (Kr.; DS)

kiççih: ... (Kr.; DS)

köççe: ... (Nş.; DS)

küçken: ... (İz.; DS)

I.küçükana: Babanın küçük erkek kardeşinin karısı, yenge. (Brd.; DS)

küçana: ... (Ant.; DS)

I.küçük buba: Babanın küçük erkek kardeşi, küçük amca. (Dz.; DS)

I.küçükölüm: Uyku. (Brd.; DS)

kiçük: Küçük. Bk. kiçik.

guçcuk: ... (Ama.; İç.; DS)

gucük: ... (İç.; DS)

güccük: ... (Brd.; Dz.; Ks.; Ank.; Kn.; DS)

giçik: ... (Hak.; DS)
güccücek: ... (Ks.; DS)
güccüçük: ... (Brd.; Ks.; DS)
güccüz: ... (Ank.; DS)
gücüçük: ... (Brd.; Ng.; DS)
gücümen: ... (Çr.; Sm.; Kn.; DS)
gücümenik: ... (Ank.; DS)
güççük: ... (El.; İç.; Mg.; DS)
güççüçüm: ... (Ay.; DS)
güççük: ... (Isp.; Dz.; Ay.; Hat.; Ng.; DS)
güdemen: ... (Ama.; Or.; Mr.; DS)
kiçi: ... (İz.; Brs.; Tr.; Ank.; DS)
kici: ... (Dy.; DS)
kiçciyh: ... (Kr.; DS)
kiçcih: ... (Kr.; DS)
köççe: ... (Nş.; DS)
küçken: ... (İz.; DS)
I.küçükana: Babanın küçük erkek kardeşinin karısı, yenge. (Brd.; DS)
küçana: ... (Ant.; DS)
I.küçük buba: Babanın küçük erkek kardeşi, küçük amca. (Dz.; DS)
I.küçükölüm: Uyku. (Brd.; DS)

kiêiz: Keçe, Türkmenlerin çadır örttükleri ve göç zamanı bürgüleri gibi.

kiyiz: Keçe. (Brs.; DS)

kimi: Gemi. Bk. kemi (Oğuzca ve Kıpçakça).

I.gemi: 1. Sal. (El.; DS)

2. Kayık. (Gaz.; DS)

3. Üzerine binilerek su üstünde gezilen buz parçası. (Çkr.; Ank.; DS)

keme: Gemi. (To.; DS)

king: Geniş.

gen: ... (Af.; Kü.; Sm.; Ama. ve köyleri; Çr.; To.; Or.; Tr.; Kr.; Bt.; Ur.; Gaz.; Sv.; İç.; DS)

genk: ... (Ar.; DS)

gere: ... (Isp.; Ank.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

kip: Kalıp, benzer, öğür (Oğuzca).

I.kip: Uygun, tıpatıp gelen. (Çkl.; Bil.; Sn.; Sm.; Ama.; Or.; Gr.; Tr.; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Bt.; Sv.; Nğ.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

kipkip: ... (Sm.; Or.; Ar.; Mr.; Nğ.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

kipi: ... (Çr.; DS)

kirp: ... (Gr.; Ar.; Nğ.; Ada.; DS)

II.kip: Şık, zarif, biçimli. (Or.; Rz.; Bt.; Krş.; Ky.; Nğ.; DS)

kipi: ... (Çr.; DS)

kir: Kir.

I.ger: 1. Leke. (Ml.; Ada.; DS)

2. Meyvelerin özsuğu. (Ky.; DS)

kirit: Anahtar, kilit.

kit: 1. ... (Çr.; Sv.; Yz.; Krş.; DS)

kitlek: ... (Or.; Ezc.; Ağ.; Ank.; DS)

2. Anahtar. (Yz.; DS)

kiti: ... (Nş.; DS)

kirit- lig: Anahtarlı, kilitli; kilit.

I.kilitliiğne: Çengelliğne. (Sk.; Nğ.; DS)

kilteliğne: ... (Kn.; DS)

kirkin: Boğanın, devenin azgın zamanı.

I.girgin: Şubat ayında azan erkek deve. (Ba.; Gaz.; Krş.; DS)

I.girinci: 1. İki ile yedi yaş arasındaki erkek deve. (Isp.; Dz.; Ay.; Çkl.; Ada.; Mğ.; DS)

2. Deve yavrusu. (Ant.; Mğ.; DS)

3. Bir ile üç yaş arasındaki kısarak. (Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; DS)

4. Bir yaşında dişi beygir. (Brs.; DS)

I.kirinci: 1. Üç ile yedi yaş arasında olan erkek deve. (Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

2. İki, üç yaş arasındaki erkek ya da dişi deve. (Ada.; DS)

kipinci: ... (Ant.; DS)

3. Boz renkli dişi deve. (Ada.; DS)

kirpi: Kirpi.

kipri: ... (Dz.; Nğ.; İç.; DS)

I.kirpi: Kestanenin dikenli kabuğu. (Dz.; Kc.; Sk.; DS)

kirpik: Kirpik.

giprük: ... (Bo.; DS)

kirpik: ... (Isp.; Dz.; Es.; Sm.; Ama.; Or.; Ar.; Ezc.; Gaz.; Hat.; Sv.; Nğ.; İç.; DS)

kıypuk: ... (To.; DS)

kibrik: ... (İç.; DS)

kirpiyh: ... (Kr.; DS)

kirşen: Üstübeç; yüze sürülen düzgün.

I.kirşan: Üstübeç, allık, pudra. (Isp.; Kr.; Ezm.; Vn.; Dy.; Kerkük; DS)

kirişan: ... (Gm.; DS)

kirtü: Yemin, ant; gerçeklik, doğruluk.

girtten: Gerçek, doğru. (Sm.; DS)

kerti: ... (Ank.; Ant.; Mğ.; DS)

kirti: ... (Krş.; DS)

kirü: Geri, arka.

giri: ... (Nğ.; DS)

keri: 1. ... (Af.; Dz.; Nğ.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

2. Ötürü, dolayı. (Sm.; DS)

I.kiri: Sonra. (Brd.; DS)

kişi: Kişi, adam, insan, kimse; halk; karı, kadın.

gişi: 1. Koca, eş. (Çr.; Ama.; Gr.; Ezc.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

2. Kişi, insan. (Çr.; Or.; Nğ.; Mğ.; DS)

3. Zarif, kibar, soylu kimse. (Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

gissade: ... (Brd.; DS)

I.kişi: 1. Evin erkeği, koca, eş. (İz.; Kü.; Çr.; Sm.; To.; Or. ve köyleri; Kr.; Ml.; Mr.; Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; Ada.; Kerkük; DS)

kiwiz: Yaygı, halı, kilim gibi şeyler. Bk. kidiz, kiêiz, küvüz.

kiyiz: Keçe. (Brs.; DS)

kizlençü: Gizli.

I.gizci: Casus. (Ed.; DS)

I.gizdin: Gizlice. (Kr.; DS)

I.gizdempoç: Saklambaç. (Kr.; DS)

gizdenparç: ... (Kr.; DS)

gizlembeç: ... (Çr.; Sv.; DS)

gizlenpöçük: ... (Gm.; Ar.; Kr.; DS)

úoç: Koç (Oğuzca). Bk. úoçngar.

I.goş: Koyun ya da keçi sağarken hayvan durmadığı zaman söylenen söz. (Af.; Brd.; DS)

I.koç: Boynuz. (Ml.; DS)

I.koç kaçı: 1. Koç katımından önce koçla çiftleşen koyunun vakitsiz doğurduğu kuzu. (Sn.; Or.; DS)

2. Koç katımından önce koyunun koçla birleşmesi. (Bo.; DS)

I.koç katımı: Koyunların dölleme mevsimi. (Ama.; Nğ.; Krk.; DS)

úoçnâar: Koç. Bk. úoç (Oğuzca).

koçhar: 1. Yaban koyunu. (Çkl.; DS)

2. Bir yaşındaki erkek koyun, toklu. (To.; Sv.; DS)

3. Koç. (To.; Kn.; DS)

koçgar: ... (Kn.; DS)

úoçuş: Kuçaklama, koçuşma.

I.gucuk: Kucak. (Isp.; DS)

I.kucuş kucuş: Sarmaş dolaş, kucak kucağa. (Bo.; DS)

úoğış: Deri. Bk. úoğuş.

I.koş: Eğerde kuruğun altından geçirilen deri parçası. (Ada.; DS)

koskon: ... (Mr.; DS)

úoğşaú: Gevşek, çürük.

goşak: ... (Or.; Mğ.; DS)

úoğurmaç: Kavrulmuş buğday. Bk. úawurmaç, úowurmaç.

gavurga: Kavrulmuş buğday, mısır, arpa. (Af.; Ks.; Sn.; Gm.; Sv.; Ank.; Kn.; DS)

gavırğa: ... (Af.; DS)

govurga: ... (Brd.; DS)

goyurga: ... (Kr.; DS)

I.gavurma: Kavrulduktan sonra dondurulup saklanan et. (Sm.; Kr.; El.; Ank.; Kn.; DS)

goyurma: ... (Kr.; DS)

kavurga: 1. Ateşte kavrulmuş tahıl. (Isp.; Brd.; Dz.; Es.; Ist.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; To.; Tr.; Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Dy.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn.; Ada.; Mğ.; Tk.; DS)

kavırğa: ... (Af.; Brd.; Dz.; Mr.; Ant.; Kerkük; DS)

kavırğa: ... (Hat.; DS)

kavırka: ... (İç.; DS)

kavurğa: ... (Ama.; To.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Kn.; DS)

kavurka: ... (Dz.; Vn.; Ada.; İç.; DS)

kavuruge: ... (Ur.; DS)

2. Kabuğu alınmış ve dövülmüş buğdaydan yapılan yiyecek. (Ezm.; DS)

3. Kurutulmuş ekme. (Ist.; DS)

4. Meyve kurusundan yapılan ekemk. (Bo.; DS)

I.kavurma herlesi: Kavrulmuş unla yapılan çorba. (Ezm.; DS)

I.kovurgeç: Kahve kavrulan tava. (Ay.; DS)

úoğuş: Sepili, sepisiz- tabaklanmış, tabaklanmamış- deri; kayış. Bk. úoğış.

I.koş: Eğerde kuruğun altından geçirilen deri parçası. (Ada.; DS)

koskon: ... (Mr.; DS)

úoğuş: Oluk, su oluğu, değirmen oluğu.

I.kokoç: Ağaç kovuğu, oyuk. (Vn.; DS)

úoğuş: Okları perdah etmek için kağuş – huş- ağacından yapılan aygıt.

I.goç: Üzerinde satırla et dövmeye yarayan kütük. (Ezc.; Bt.; DS)

goc: ... (Kr.; Ezc.; DS)

I.goğu: Henüz kullanılmamış, rendelenmemiş tahta. (Ks.; DS)

I.koğu: Tavan ve döşeme tahtası. (Ist.; Zn.; DS)

I.kovuş: Küçük tahta. (Ks.; DS)

úolâ: Göze veya yemeğe düşen çörçöp, pislik.

I.ku: Çeltik tarlası sulanırken su üstünde toplanan çerçöp. (Ank.; DS)

úol: Kol.

gol: 1. ... (Bo.; Sm.; Ank.; DS)

gollap: ... (Mğ.; DS)

2. Dal. (Ank.; DS)

úol: Kılıç veya bıçakta bulunan yol biçiminde oyma.

I.gul: Bir yün dokuma motifi. (İç.; DS)

úol: Dağın tepesinden aşağı inen ve derenin ortasından yüksekçe olan yer.

I.kol: 1. Susuz dere. (Ml.; DS)

2. Koyak, vadi. (Sv.; DS)

úol aç: Kulaç. Bk. úulaç.

kolanç: ... (Kerkük; DS)

úolan: Kolan, bağırdağ; yaban eşiği.

I.gulan: Üç, dört yaşındaki dişi tay. (Kr.; DS)

I.kulan: İki üç yaşında dişi tay, kısrak. (Brs.; Kr.; DS)

úoldaş: Koldaş, arkadaş.

I.koldaş: Bir işi beraber yapan kimseler, ortak. (Mn.; Tr.; DS)

úoltuú: Koltuk.

goltuò: ... (Sm.; Kr.; DS)

I.kolduk: Arabanın kenarlarına konulan çitten ya da tahtadan kanat. (Ist.; DS)

úon: Koyun (Arguca). Bk. úoy.

I.goy: Bir yaşına girmiş öküz. (Ist.; DS)

koy: Koyun. (To.; Kn.; DS)

úonat: Birbirlerine yanaşan, toplanan insan kümesi.

I.konat: Bayramlarda köylere konuk olarak gidenlere verilen yemek, bayram yemeği. (Kn.; DS)

konanka: ... (Ks.; DS)

úonârađu: Çingirak, konrak, tongurak, çan.

I.kongrak: Hayvanların boyunlarına takılan küçük çan, çingirak. (Ada.; DS)

kongurdak: ... (Isp.; Sv.; DS)

kanguldak: ... (Nđ.; DS)

kankavur: ... (Ist.; Kerkük.; DS)

kongrak: ... (Ada.; DS)

kongurak: ... (Ant.; DS)

konkuldak: ... (Gaz.; DS)

koor: ... (Or.; DS)

úonâur: Kestane rengi.

goñur: 1. Kızıl kahverengi. (Kr.; Kn.; İç.; DS)

2. Koyu kahverengi. (Sv.; Ant.; Ada.; DS)

3. Siyah- beyaz renk. (Sv.; DS)

4. Boz renk. (Af.; Brd.; Ama.; Nđ.; İç.; DS)

goğur: ... (Sv.; DS)

5. Kestane rengi. (Çr.; DS)

6. Sarı renk. (Isp.; İç.; DS)

7. Koyu kırmızı. (Yz.; DS)

I.koğur: 1. Sarı ile siyah karışımı bir renk, koyu kumral, kestane rengi (öküz, inek için kullanılır). (Or.; Sv.; Ada.; İç.; DS)

kongur: ... (Gaz.; DS)

konğur: ... (Kü.; Tk.; Gr.; Kn.; Nş.; DS)

konkur: ... (Brd.; DS)

konur-1: ... (Ist.; Ama.; Or.; Sv.; Ank.; Nđ.; Ant.; DS)

2. Kara, esmer. (Ank.; DS)

konur-4: ... (Mđ.; DS)

3. Kırmızı. (Sm.; Ada.; DS)

konur-3: ... (Gaz.; Ant. ve köyleri; DS)

konur: 1. [→ I.koğur-1]

2. Açık sarı, boz, bozla sarı arası (öküz için). (Ay.; Çr.; Ama.; Ky.; Ng.; Kn.; Ant.; DS)

3. [→ I.koğur-3]

4. [→ I.koğur-2]

5. Her yanı siyah, yalnız belkemiği boyunca olan tüyleri sarı inek ya da öküz. (Isp.; Brd.; To.; İç.; DS)

6. Bozumtırak halı ipi boyası. (Nş.; DS)

úonâu: Osurgan böceği.

I.gongaz: Salyangoz. (Af.; Dz.; DS)

goklangız: ... (Isp.; Ant.; DS)

gablangoz: ... (Brd.; DS)

gavlangoz: ... (Dz.; İz.; DS)

gırlangıç: ... (Ezc.; DS)

gırnavıç: ... (Ezc.; DS)

gırnavuç: ... (Ezc.; DS)

goglamgoz: ... (Brd.; DS)

goklangoz: ... (Brd.; Isp.; DS)

goklangoza: ... (Isp.; DS)

goklañkızı: ... (Ant.; DS)

gongar: ... (Dz.; DS)

gorlangoz: ... (Isp.; DS)

gortlangoz: ... (Isp.; Ba.; Mğ.; DS)

I.kongaz: Salyangoz. (Dz.; DS)

konğaz: ... (Dz.; DS)

úonşı: Komşu (Oğuzca). Bk. úoşnı.

goñşu: ... (Dz.; Ks.; Ng.; İç.; DS)

goğşu: ... (Zn.; DS)

gonum gomşu: Komşular, etraftakiler. (Brd.; Kn.; DS)

gonu goñşu: ... (Ank.; DS)

konşu: ... (Dz.; Yz.; DS)

konuşu: ... (Ada.; DS)

úonuú: Konuk, misafir; ruh.

I.gonuk odası: Köy odası. (Brd.; DS)

konuk: 1. Konuk. (Isp.; Dz.; İz.; Sk.; Ist.; Ama.; Kr.; Gaz.; Ant.; Mğ.; DS)

2. Durak, konaklayacak yer. (Brs.; Krş.; DS)

úonum: Yurt, konulan yer, konak.

konum: Göçebelerin göç ettikleri yer, konak yeri, bir mevsim durulan yer. (Ks.; DS)

úop: Çok, pek; abartma ve pekitme edatı.

gup: ... (Ist.; DS)

úor: Yoğurt mayası.

úor- luú: İçinde kırmız biriktirilen küçük testi. Bk. úurluú.

I.korluk: Maya. (To.; DS)

úorday: Kuğu kuşu; kuğu cinsinden bir kuş.

I.kortan: Pelikan kuşu. (Bt.; DS)

úoriâ: Koru, küçük orman. Bk. úoruğcı.

goru:1. ... (Isp.; To.; DS)

2. Yasak olan yer. (To.; DS)

3. Su akıtmak için kazılan üstü açık oluk, kanal, ark. (Ezc.; DS)

4. Belli bir amaç için ayrılıp sınırlanmış toprak parçası. (Vn.; DS)

I.goruð: İlkbahar mevsimi boyunca ot elde etmek için korunan ekilmemiş tarla. (Kr.; Sv.; DS)

úoruðcu: ... (Vn.; DS)

úoruðçi: ... (Ar.; DS)

korukçu: ... (Ezc.; DS)

úorúluú: Korkak.

I.goruðuluð: Bostan ve bağlara kuşların zarar vermemeleri için dikilen korkuluk. (El.; DS)

I.koruðılığ: Çocuğun kendisinden korkarak hastalandığına inanılan şey (kurşun dökülerek iyileştirilir). (Kerkük; DS)

korkucan: Korkak. (Tr.; DS)

korğağan: ... (Kerkük; DS)

korkuzan: ... (Rz.; DS)

úorúunç: Korkunç.

I.gorðu: Korku. (Kr.; DS)

I.goðmaz: 1. Korkmaz. (Ky.; DS)

2. Atılğan. (Ky.; DS)

I.korkucan: Korkak. (Tr.; DS)

korğağan: ... (Kerkük; DS)

korkuzan: ... (Rz.; DS)

úoruâçi: Korucu, bir koruyu koruyucu. Bk. úorig.

úoruðcu: ... (Vn.; DS)

úoruðçi: ... (Ar.; DS)

korukçu: ... (Ezc.; DS)

úorum: Kaya.

I.gorum: Dik yamaçlar üzerindeki keçi yolu gibidir ve ince düzlük. (İç.; DS)

I.korum: 1. Dağların sarp yamaçlarındaki düzlükler(saz). (Kn.; İç.; DS)

2. Uçurumlarda ancak keçilerin geçebileceği basamak gibi setler. (İç.; DS)

úosrú: Fındık. Bk. úosuú.

I.kozuk: Cevizin yeşil kabuğu. (Bt.; DS)

kozoð: ... (Bt.; DS)

kozok: ... (Bt.; DS)

úosuú: Fındık. Bk. úosrú.

I.kozuk: Cevizin yeşil kabuğu. (Bt.; DS)

kozoð: ... (Bt.; DS)

kozok: ... (Bt.; DS)

úoş: Çift, çifte; her hangi bir şeyin çifti, eşi (Arguca). Bk. úoşa.

goşa: 1. Bir ya da iki avuç dolusu. (Mğ.; DS)

goşam: ... (Isp.; To.; Ml.; Sv.; Yz.; DS)

goşam: ... (Çkl.; Kr. ve köyleri; Ezm.; Sv.; Nğ.; İç.; DS)

goç avuç: ... (El.; DS)

2. Çift, çifte. (Kr.; DS)

I.koşa: Sınırdaş, yan yana. (Ezm.; Vn.; DS)

II.koşa: Av tüfeği, çifte. (Kr.; DS)

koş: ... (To.; DS)

úoşa: Çift. Bk. úoş.

goşa: 1. Bir ya da iki avuç dolusu. (Mğ.; DS)

goşam: ... (Isp.; To.; Ml.; Sv.; Yz.; DS)

goşam: ... (Çkl.; Kr. ve köyleri; Ezm.; Sv.; Nğ.; İç.; DS)

goç avuç: ... (El.; DS)

2. Çift, çifte. (Kr.; DS)

I.koşa: Sınırdaş, yan yana. (Ezm.; Vn.; DS)

II.koşa: Av tüfeği, çifte. (Kr.; DS)

koş: ... (To.; DS)

úoşni: Komşu. Bk. úoşni (Oğuzca).

goşu: ... (Dz.; Ks.; Nğ.; İç.; DS)

goşu: ... (Zn.; DS)

gonum gomşu: Komşular, etraftakiler. (Brd.; Kn.; DS)

gonu goşu: ... (Ank.; DS)

koşu: ... (Dz.; Yz.; DS)

konuşu: ... (Ada.; DS)

úoşuâ: Şiir, kaside.

koşuk: ... (Bo.; Ist.; Tr.; DS)

úowı: Talihsiz, uğursuz (Arğuca).

I.koğ: Çekiştirme, yerme, kötüleme, dedikodu. (Isp.; Brd.; Ay.; Mn. ve çevresi; Es.; Ist.; Sn.; Sm.; Gr.; Sv.; Ky.; Nş.; Nğ.; İç.; Mğ.; DS)

koğu: ... (Ay.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Çkr.; Çr.; Ama.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)

koğ kaybet: ... (Or.; DS)

koo: ... (Nğ.; DS)

kov: ... (Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Brs.; Kü.; Bo.; Ks.; Gr.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

kovu: ... (Af.; Ank. ve çevresi; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

II.koğ: Öfke, kızgınlık. (Tr.; DS)

I.gov: Dedikodu, birini arkasından çekiştirme. (Brd.; Isp.; Ay.; Ba.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Ama.; To.; Ezc.; Gm.; Sv.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

gav: ... (Gm.; İç.; Mğ.; DS)

go: ... (Çr.; DS)

goğ: ... (Dz.; Sv.; Yz.; Ky.; Mğ.; DS)

govu: ... (Af.; DS)

úowı: İçi kof ve çürümüş olan. Bk. úovı, úovuú, úowuú.

govsak: Hafif, içi boş. (Uş.; Isp.; Ba.; Sn.; Mr.; Kn.; DS)

govşak: ... (Brd.; Ba.; Ks.; İç.; DS)

I.govuk: Taş, toprak, ağaç gibi herhangi bi şeyin içine doğru uzanan boşluk. (Af.; Brd.; DS)

gouk: ... (Bo.; DS)

govan: ... (Kn.; DS)

I.kof: Köpük. (Ur.; DS)

I.kofik: İçerisi oyulmuş patlıcan ya da biber kurusu. (El.; DS)

koğga: ... (Isp.; DS)

koh: İçi boş, çürük. (Brd.; DS)

kovlangoz: 1. İçi boş. (Ay.; DS)

2. İçi boşalmış, kof (Ağaç, kabuklu yemiş vb. şeyler). (Ay.; DS)

kobrañ: ... (Af.; Mn.; DS)

kabran: ... (Brs.; Or.; Ar.; DS)

kobul: ... (İz.; DS)

koflak: ... (Ay.; Bo.; Mğ.; DS)

koflan: ... (Krş.; DS)

kovoz: ... (Çkl.; DS)

kovuz: ... (Mn.; DS)

I.kovu: Çukur ve bataklık yer. (Kr.; DS)

kovuð: Delik, kovuk, çukur. (Ar.; DS)

kovaltı: ... (Dz.; DS)

kovçak: ... (Dz.; DS)

kovsuk: ... (Ama.; DS)

koysuk: ... (Kn.; DS)

koyuk: Kovuk, boşluk. (Es.; DS)

úowuú: Kovuk; içi boş olan her şey. Bk. úowuú, úowı, úowı.

govsak: Hafif, içi boş. (Uş.; Isp.; Ba.; Sn.; Mr.; Kn.; DS)

govşak: ... (Brd.; Ba.; Ks.; İç.; DS)

I.govuk: Taş, toprak, ağaç gibi herhangi bi şeyin içine doğru uzanan boşluk. (Af.; Brd.; DS)

gouk: ... (Bo.; DS)

govan: ... (Kn.; DS)

I.kof: Köpük. (Ur.; DS)

I.kofik: İçerisi oyulmuş patlıcan ya da biber kurusu. (El.; DS)

koğga: ... (Isp.; DS)

koh: İçi boş, çürük. (Brd.; DS)

kovlangoz: 1. İçi boş. (Ay.; DS)

2. İçi boşalmış, kof (Ağaç, kabuklu yemiş vb. şeyler). (Ay.; DS)

kobrañ: ... (Af.; Mn.; DS)

kabran: ... (Brs.; Or.; Ar.; DS)

kobul: ... (İz.; DS)

koflak: ... (Ay.; Bo.; Mğ.; DS)

koflan: ... (Krş.; DS)

kovoz: ... (Çkl.; DS)

kovuz: ... (Mn.; DS)

I.kovu: Çukur ve bataklık yer. (Kr.; DS)

kovuð: Delik, kovuk, çukur. (Ar.; DS)

kovaltı: ... (Dz.; DS)

kovçak: ... (Dz.; DS)
kovsuk: ... (Ama.; DS)
koysuk: ... (Kn.; DS)
koyuk: Kovuk, boşluk. (Es.; DS)

úowurmaç: Kavrulmuş buğday. Bk. úawurmaç, úoğurmaç.

gavurga: Kavrulmuş buğday, mısır, arpa. (Af.; Ks.; Sn.; Gm.; Sv.; Ank.; Kn.; DS)

gavırğa: ... (Af.; DS)

govurga: ... (Brd.; DS)

goyurga: ... (Kr.; DS)

I.gavurma: Kavrulduktan sonra dondurulup saklanan et. (Sm.; Kr.; El.; Ank.; Kn.; DS)

goyurma: ... (Kr.; DS)

kavurga: 1. Ateşte kavrulmuş tahıl. (Isp.; Brd.; Dz.; Es.; Ist.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; To.; Tr.; Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Dy.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn.; Ada.; Mğ.; Tk.; DS)

kavırğa: ... (Af.; Brd.; Dz.; Mr.; Ant.; Kerkük; DS)

kavırğa: ... (Hat.; DS)

kavırka: ... (İç.; DS)

kavurğa: ... (Ama.; To.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Kn.; DS)

kavurka: ... (Dz.; Vn.; Ada.; İç.; DS)

kavuruge: ... (Ur.; DS)

2. Kabuğu alınmış ve dövülmüş buğdaydan yapılan yiyecek. (Ezm.; DS)

3. Kurutulmuş ekemk. (Ist.; DS)

4. Meyve kurusundan yapılan ekemk. (Bo.; DS)

I.kavurma herlesi: Kavrulmuş unla yapılan çorba. (Ezm.; DS)

I.kovurgeç: Kahve kavrulan tava. (Ay.; DS)

úova: Kova (Oğuzca).

gofa: ... (Dz.; DS)

gova: ... (Kn.; DS)

kofa: 1. ... (Dz.; Çr.; İç.; DS)

koga: ... (Çr.; DS)

2. Beş ,altı okkalık tahtadan yapılmış tahıl ölçeği. (Rz.; DS)

kodik: ... (Ezc.; El.; DS)

koduk: ... (Dy.; Sv.; DS)

I.kova: Kuyu. (Ist.; Zn.; DS)

úovı: İçi kof ve çürümüş olan. Bk. úovuú, úowuú, úowı.

govsak: Hafif, içi boş. (Uş.; Isp.; Ba.; Sn.; Mr.; Kn.; DS)

govşak: ... (Brd.; Ba.; Ks.; İç.; DS)

I.govuk: Taş, toprak, ağaç gibi herhangi bi şeyin içine doğru uzanan boşluk. (Af.; Brd.; DS)

gouk: ... (Bo.; DS)

govan: ... (Kn.; DS)

I.kof: Köpük. (Ur.; DS)

I.kofik: İçerisi oyulmuş patlıcan ya da biber kurusu. (El.; DS)

koğga: ... (Isp.; DS)

koh: İçi boş, çürük. (Brd.; DS)

kovlangoz: 1. İçi boş. (Ay.; DS)

2. İçi boşalmış, kof (Ağaç, kabuklu yemiş vb. şeyler). (Ay.; DS)

kobrañ: ... (Af.; Mn.; DS)

kabran: ... (Brs.; Or.; Ar.; DS)

kobul: ... (İz.; DS)

koflak: ... (Ay.; Bo.; Mğ.; DS)

koflan: ... (Krş.; DS)

kovoz: ... (Çkl.; DS)

kovuz: ... (Mn.; DS)

I.kovu: Çukur ve bataklık yer. (Kr.; DS)

kovuð: Delik, kovuk, çukur. (Ar.; DS)

kovaltı: ... (Dz.; DS)

kovçak: ... (Dz.; DS)

kovsuk: ... (Ama.; DS)

koysuk: ... (Kn.; DS)

koyuk: Kovuk, boşluk. (Es.; DS)

úovuç úovuç: Cin çarpmasına karşı üzerlik ve ödağacı ile yapılan tütsüde cinlere “kaç kaç” demek üzere söylenen kelimeler.

I.gopa gopa: Koşa koşa. (Ml.; DS)

úovuú: İçi boş olan her şey. Bk. úovı, úowı, úowuú.

govsak: Hafif, içi boş. (Uş.; Isp.; Ba.; Sn.; Mr.; Kn.; DS)

govşak: ... (Brd.; Ba.; Ks.; İç.; DS)

I.govuk: Taş, toprak, ağaç gibi herhangi bi şeyin içine doğru uzanan boşluk. (Af.; Brd.; DS)

gouk: ... (Bo.; DS)

govan: ... (Kn.; DS)

I.kof: Köpük. (Ur.; DS)

I.kofik: İçerisi oyulmuş patlıcan ya da biber kurusu. (El.; DS)

koğga: ... (Isp.; DS)

koh: İçi boş, çürük. (Brd.; DS)

kovlangoz: 1. İçi boş. (Ay.; DS)

2. İçi boşalmış, kof (Ağaç, kabuklu yemiş vb. şeyler). (Ay.; DS)

kobrañ: ... (Af.; Mn.; DS)

kabran: ... (Brs.; Or.; Ar.; DS)

kobul: ... (İz.; DS)

koflak: ... (Ay.; Bo.; Mğ.; DS)

koflan: ... (Krş.; DS)

kovoz: ... (Çkl.; DS)

kovuz: ... (Mn.; DS)

I.kovu: Çukur ve bataklık yer. (Kr.; DS)

kovuð: Delik, kovuk, çukur. (Ar.; DS)

kovaltı: ... (Dz.; DS)

kovçak: ... (Dz.; DS)

kovsuk: ... (Ama.; DS)

koysuk: ... (Kn.; DS)

koyuk: Kovuk, boşluk. (Es.; DS)

úoy: Derenin koyağı, dibi düzlüğü.Bk: Düzelt: úuy.

I.goyak: 1.Dağ yamaçlarında, çukurlukta kalan düzlükler. (İlş.) (Af.; Isp.; Ay.; Or.; Ml.; Yz.; Ky.; Kn.; İç.; DS)

goyað: ... (Gm.; Sv.; DS)

2. Taşlı ve kumlu tarla. (Kn.; DS)

3. İki derenin birleştiğı yer. (Af.; İç.; DS)

I.koyak: 1. Bir ucu dağda son bulan kapalı boğaz, iki dağ, tepe arasındaki boşluk, vadi. (İlş.) (Af.; Isp.; İz.; Kü.; Es.; Kc.; Ist.; Or.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; DS)

2. Deve. (Mn.; Mr.; Hat.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

kayak-1: ... (Kn.; DS)

3. Dağlar ve kayalıkların üzerindeki doğal çukurlar. (Isp.; Brd.; Mn.; T.r; Gm.; Gaz.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; Ant.; DS)

4. Güneş görmeyen kuytu yer. (Isp.; Dz.; Ky.; Nğ.; Kn.; Mğ.; DS)

kayak: ... (Kn.; Ada.; DS)

I.kayað- 1: ... (Tr.; DS)

5. Dağ üzerinde otu bıol olan, bitek, çukur yer. (Isp.; Brd.; Sm.; Çkr.; Ml.; Kn.; DS)

kayak-2: ... (Isp.; İz.; Yz.; Ky.; DS)

úoy: Koyun. Bk. úon (Arguca).

I.goy: Bir yaşına girmiş öküz. (Ist.; DS)

koy: Koyun. (To.; Kn.; DS)

úoy: Elbisenin koynu, kucak. Bk. úoyun.

I.goyun cebi: Ceketin iç cebi. (Kn.; DS)

I.koyun: Göğüste bulunan iç cep. (Isp.; El.; Gaz.; Hat.; Ky.; Nğ.; DS)

II.koyun: Karın. (Zn.; DS)

úoyu¹: Koyu, kalın, sık.

I.goyu: Katı. (Or.; DS)

¹ Besim Atalay bu kelimeyi tercümesinde “kayu” şeklinde okuduğunu ancak kalın ve sık anlamındaki “koyu” nun da düşünölebileceğini; Brockelmann’ ın da bu şekilde aldığını belirtmiş. Bu kelimenin bulunduğu parçanın Arapça tercümesinde üçüncü mısranın anlamı olmadığını; Kaşgarlı’ nın bu parçanın üçüncü mısraına bir anlam göstermediğini açıklayıp “Düşünöle.” demiştir.

II.goyu: Koyu (renk için). (Isp.; DS)

I.koyu: Katı. (Mr.; DS)

úoyuâ: - akarlarda- koyu.

guyu: ... (Sm.; Or.; Kr.; DS)

úoyun: Koyun, kucak. Bk. úoy.

I.goyun cebi: Ceketin iç cebi. (Kn.; DS)

I.koyun: Göğüste bulunan iç cep. (Isp.; El.; Gaz.; Hat.; Ky.; Ng.; DS)

II.koyun: Karın. (Zn.; DS)

köç: Saat, an, müddet.

I.güç: Saat. (Ba.; DS)

köç: Göç.

köç: ... (Kr.; DS)

köçük: Sağrı; bir hayvana binen iki adamdan arkadaki.

I.göcek: 1. Semerlerin arka tarafına takılan çengelli demir. (Çkr.; Çr.; Ama.; Yz.; DS)

göceük: ... (Gr.; DS)

göçük: ... (Çr.; Ks.; DS)

2. Hayvan semeri. (Çr.; DS)

I.güçük: Semer ya da eğerin arka kısmı, terki. (Ba.; Tk.; DS)

köêeç: Bardak, testi (Arguca). Bk. közeç.

I.gödeç: İçinde yemek pişirilen toprak kap. (Dz.; DS)

göveç: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Kü.; Es.; Çkr.; Ank.; Ng.; Kn.; DS)

kögen: İlmikli köstek, süt sağılacağı zaman hayvanların ayağına vurulur.

I.köken: Hayvan bağlanan küçük kazık. (Zn.; DS)

II.köken: Bir ucu koyun ya da keçinin ayağına diğer ucu kazığa bağlanan kısa ip. (Gaz.; DS)

III.köken: Kalın kıldan ağaç üstüne yapılmış bir çeşit tuzak. (Or.; DS)

kögüz: Göğüs. Bk. köküs.

goğos: ... (Yz.; DS)

kög: Ayna yüzünde meydana gelen pas; kadınların yüzüne düşen çillik.

I.gügü: Ayna. (Krk.; DS)

kök: Gök, hava, sema.

göğ: ... (Isp.; Ks.; Or.; Tn.; Nğ.; Mğ.; DS)

goğ: ... (Sv.; İç.; DS)

goo: ... (Nğ.; DS)

gö: ... (Dz.; Or.; DS)

göv: ... (Af.; Dz.; Ay.; Ks.; Sm.; Sv.; Ada.; DS)

göve: ... (Mğ.; DS)

kök: ... (Kn.; DS)

kök: Gök rengi, gök renk, lacivert.

I.gök: 1. Mavi, masmavi. (Af.; Isp.; Brd.; Ay.; İz.; Kc.; Bo.; Zn.; Ks.; Ama.; Ml.; Mğ.; DS)

gev: ... (Mr.; DS)

gok: ... (İç.; DS)

goo: ... (Nğ.; DS)

gö-1: ... (Or.; DS)

göğ-1: ... (Nğ.; Ky.; DS)

göğeli: ... (Sv.; DS)

göğüş: ... (Ada.; DS)

göklü: ... (Ada.; DS)

gömgök: ... (Ezc.; DS)

göv: ... (Sm.; Gr.; Gaz.; Mr.; Hat.; Ada.; DS)

göy: ... (Kr. ve bazı köyleri; DS)

2. Yeşil, yemyeşil. (Dz.; Ay.; Bo.; Zn.; Ks.; Mğ.; DS)

gö-2: ... (Af.; Or.; DS)

göğ-2: ... (Çr.; Or.; Ağ.; Nğ.; DS)

gökçe: ... (Ky.; DS)

göm: ... (Kn.; DS)

gömgö: ... (Sv.; DS)

gömgök: ... (Dz.; Zn.; DS)

gömgöy: ... (Kr.; DS)

göv: ... (Sm.; Ur.; Gaz.; Nğ.; DS)

göy: ... (Hat.; DS)

I.güğüş: Mavi. (Çkr.; DS)

I.göğüş: Sarı saçlı, mavi gözlü (kimse). (Kr. ve bazı köyleri; Sv.; Ank.; Nğ.; DS)

I.göğüş: ... (Kr. ve bazı köyleri; DS)

I.güğem: Mavi. (Es.; Çkr.; DS)

kök: Kök, asıl (Oğuzca ve Kıpçakça).

kok: ... (İç.; DS)

kökegün: Gök sinek.

I.güğen: Büyük sinek. (Ks.; DS)

I.güğü: Sivrisinekten küçük, yakarca da denilen bir sinek. (Isp.; DS)

kökürçün: Güvercin.

gövercin: ... (Or.; Nş.; Nğ.; İç.; DS)

göğerçin: ... (Vn.; Kerkük; DS)

göverçin: ... (Kr.; DS)

kögürçün: ... (Kn.; DS)

köde: ... (Ank.; DS)

kökceli: ... (Çkl.; DS)

kök(ü)s: Göğüs. Bk. kögüz.

goğos: ... (Yz.; DS)

köl: Göl, havuz, birikmiş su.

gol: ... (Bo.; DS)

I.göl: Yüksek yerden dökülen suyun oyduğu yer, çukur. (Zn.; Hat.; DS)

gölek: 1. Küçük su birikintisi, gölcük. (Isp.; İz.; Ba.; Ist.; Çr.; Sm.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

golmeç: ... (Sv.; DS)

gölbeç: ... (Çkl.; Çr.; To.; Sv.; Ank.; DS)

gölbek: ... (Isp.; DS)

gölbent: ... (Zn.; Çkr.; DS)

gölbet: ... (Zn.; Ank.; DS)

- gölebek: ... (Sn.; DS)
- göleç: ... (Dz.; Ks.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; Kn.; DS)
- gölembeç: ... (Ky.; DS)
- gölen: ... (Bo.; DS)
- gölenbek: ... (Ant.; DS)
- gölenti: ... (Dz.; DS)
- gölep-1: ... (Brd.; Dz.; Es.; Rz.; Ank.; Ada.; Mğ.; DS)
- gölerti: ... (Uş.; Çr.; Kn.; DS)
- gölet: ... (Af.; Isp.; Dz.; Mn.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Mğ.; DS)
- gölek: ... (Çr.; Kr.; Yz.; DS)
- gölmeç: ... (Or.; Gr.; Ezc.; Ağ.; Sv.; DS)
2. Suyu biriktirmek için önüne yapılan set, büğët. (To.; Mr.; Ky.; DS)
- gölet: ... (Brd.; Bil.; Es.; Çr.; Sn.; Ank.; DS)
- gölep-3: ... (Brd.; Ank.; DS)
3. Tarla içerisinde bulunan su havuzu, bataklık. (Sm.; Mr.; DS)
- gölep-2: ... (Es.; DS)
- gölet: ... (Isp.; Dz. ve köyleri; DS)

köl: Denizin kendisi.

- I.kol: 1. Susuz dere. (Ml.; DS)
2. Koyak, vadi. (Sv.; DS)

kölige: Koyu gölge. Bk. kölik.

- kölekge: ... (Kn.; DS)
- kölgöy: ... (Kr.; DS)
- kölge: ... (Vn.; DS)

kölik: Gölge. Bk. kölige.

- kölekge: ... (Kn.; DS)
- kölgöy: ... (Kr.; DS)
- kölge: ... (Vn.; DS)

kölik- lik: Gölge.

I.gölgelik: Şemsiye. (Sn.; DS)

kölük: Arka; gölük, yük yükletilen herhangi bir hayvan.

gölük: 1. At, eşek, beygir, katır vb. yük taşıyan ve binilen hayvan. (Af.; Uş. ve köyleri; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Brd.; Kü.; Es.; Ist.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

golük: ... (Dz.; To.; Ar.; Mr.; Yz.; Nğ.; İç.; DS)

görük: ... (Ank.; DS)

2. Eşek yavrusu. (Ama. ve köyleri; Sv.; Ada.; DS)

3. At, eşek, kısarak, beygir vb. hayvanların sürüsü. (İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Bil.;Es.; Ml.; Kn.; DS)

4. İnek yavrusu. (Kerkük; DS)

5. Büyükbaş hayvanlar. (Dz.; Çr.; Sn.; Sm.; Gr.; Mr.; Sv.; Kn.; Ada.; Ant.; DS)

6. Hayvan yavrusu. (Ant.; DS)

7. Koyun, keçi gibi küçük baş hayvanlar. (Ur.; DS)

8. Boynuzsuz keçi. (Krş.; DS)

9. Ağaçkakan kuşu. (Af.; DS)

10. Kısa boylu öküz. (Sv.; DS)

I.gülek: 1. At, kısarak sürüsü. (Brs.; DS)

2. Topal eşek. (Kn.; DS)

I.güllük: Beygir, at. (Brs.; DS)

I.gülük: 1. Eşek. (Ank.; DS)

2. Sıpa, eşek yavrusu. (Ky.; DS)

gündük: ... (Ist.; Sv.; DS)

gülgülü: ... (Bo.; DS)

gürü: ... (Sv.; Kn.; DS)

kölük: 1. Boynuzlu olamsı gerektiği halde, boynuzsuz ya da kısa ve kırık boynuzlu olan hayvan. (Çr.; Gr.; Rz.; Ar.; Gaz.; Mr.; Yz.; Sv.; Krş.; Ky.; Tk.; DS)

kol: ... (Vn.; DS)

kolik: ... (Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; El.; Ml.; Tn.; Sv.; DS)

kollik: ... (Tn.; DS)

kolo: ... (Vn.; DS)

kolük: ... (Sv.; DS)

kulıya: ... (Tr.; DS)

kulik: ... (Tr.; DS)

kuliye: ... (Gm.; DS)

külük-1: ... (Sv.; Ank.; DS)

2. Hayvan. (Ank.; DS)

3. Kuyruklu koyun. (Ama.; To.; DS)

4. Yaşlı kısrak. (Kü.; DS)

5. Eşek. (Dz.; Ar.; To.; Ky.; DS)

koluk: ... (Ml.; DS)

külük- 3: ... (Bo.; Çr.; Ank.; DS)

6. Dişi eşek. (Ama.; DS)

7. Beygir, katır vb. yük hayvanları. (Çr.; Mr.; Ky.; DS)

I.külük: 1. [→ kölük-1]

2. Boynuzlu keçi. (Gr.; DS)

3. [→ kölük-1]

kömçü: Gömü, define, hazine. Bk. kömüç.

gömü: 1. ... (Af.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Es.; Çkr.; Çr.; Ama.; Ml.; Hat.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

gömbe: ... (Dz.; DS)

göme: ... (Brd.; DS)

gömme: ... (Gaz.; Krk.; DS)

2. Yer altı deposu, mahzen. (Or.; DS)

3. Kışın soğuktan korunmak için toprağa gömülen sebze. (Isp.; DS)

4. Sincapların toprağa gömdüğü ceviz. (Kn.; DS)

gömük: ... (Isp.; DS)

5. Bir şeyin toprağa giren kısmı. (Nş.; DS)

kömü: 1. Yeraltında saklanan mal, para, gömü. (İz.; Çr.; Mr.; Ada.; DS)

2. Keklik vb. kuşları avlamak için çalı çırpıdan yapılanavcının gizlenmesine yarayan yer, barınak. (Isp.; DS)

köme: ... (Isp.; DS)

kömele: ... (Kn.; Ant.; DS)

kömelti: ... (Kn.; DS)

küme: ... (Mğ.; DS)

kömeç: Küle gömülerek pişirilen çörek.

gömeç: 1. Mayalı ya da mayasız, yağlı ya da yağsız olarak yapılan bir çeşit kül pidesi, ekmeği. (Sm.; Sv.; DS)

gömbe: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ist.; Çr.; Ama.; To.; Ezc.; Sv.; Kn.; Ada.; DS)

gömbes: ... (İç.; DS)

gömme: ... (Dz.; Es.; Çr.; Or.; Tr.; Ml.; Ank.; Nğ.; İç.; Ant.; Krk.; Tk.; DS)

gönbe: ... (Isp.; Brd.; Dz.; DS)

2. Yağda kızartılmış sıcak ekmek. (Çkl.; DS)

gümeç: Külde pişirilen ekmek. (Zn.; DS)

kömeç: İki saç arasında ya da külde pişirilen mayasız ekmek. (Es.; Zn.; Tr.; DS)

kömbe: ... (Af.; Isp.; Dz.; Ay.; Es.; Çr.; To.; Gm.; Ezc.; Ml.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada. ve çevresi; İç.; Ant.; DS)

kombe: ... (Brd.; Yz.; Mğ.; DS)

kömpe: ... (Nğ.; DS)

könbe: ... (Dz.; Ay.; Ist.; Çkr.; Ama.; Mğ.; DS)

kumpe: ... (Nş.; DS)

kümbe: ... (İz.; Kr.; Sv.; Ada.; DS)

kümeç: Mısır unundan yapılan, içine ceviz konularak külde pişirilen çörek. (Isp.; DS)

kömüç: Gömü, define. Bk. kömçü.

gömü: 1. ... (Af.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Es.; Çkr.; Çr.; Ama.; Ml.; Hat.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

gömbe: ... (Dz.; DS)

göme: ... (Brd.; DS)

gömme: ... (Gaz.; Krk.; DS)

2. Yer altı deposu, mahzen. (Or.; DS)

3. Kışın soğuktan korunmak için toprağa gömülen sebze. (Isp.; DS)

4. Sincapların toprağa gömdüğü ceviz. (Kn.; DS)

gömük: ... (Isp.; DS)

5. Bir şeyin toprağa giren kısmı. (Nş.; DS)

kömu: 1. Yeraltında saklanan mal, para, gömü. (İz.; Çr.; Mr.; Ada.; DS)

2. Keklik vb. kuşları avlamak için çalı çırpıdan yapılanavcının gizlenmesine yarayan yer, barınak. (Isp.; DS)

köme: ... (Isp.; DS)

kömele: ... (Kn.; Ant.; DS)

kömelti: ... (Kn.; DS)

küme: ... (Mğ.; DS)

kön: At derisi veya gönü; ham deri, gön.

gön: 1. Hayvan derisi. (Af.; Uş.; Isp.; Dz.; Ba.; Kü.; Kc.; Zn.; Çr. Ks.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr.; Tr. ve köyleri; Rz.; Kr.; Ezc.; Vn.; Gaz.; Mr.; Ank.; Krş.; Kn.; Ada.; Krk.; DS)

2. Kösele. (Uş.; Dz.; Çr.; Tr.; Ml. ve çevresi; Gaz.; Mr.; Nğ.; DS)

3. Cilt, ten. (Zn.; Sn.; Gr.; Ada.; DS)

4. Tabaklanmış deri. (İz.; Sk.; Mğ.; DS)

könglek: Gömlek.

göne: ... (İz.; DS)

göncek: ... (İç. ve köyleri; DS)

gönlek: ... (Sm.; DS)

gölük: ... (Mğ.; DS)

gönek: 1. [→ göynek- 2]

2. Kısa kollu hırka. (Ank.; DS)

göynek: 1. Frenkgömleği. (Isp.; Bo.; Ks.; Çkr.; Or.; Ank.; Krş.; DS)

gönnek: ... (Dy.; DS)

göyNEG: ... (Brd.; DS)

2. İç çamaşırı. (Af.; Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Ar.; Ezc.; El.; Mr. ve çevresi; Hat.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

göğnek: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Kc.; Ist.; Ezc.; Ml.; Sv.; Nğ.; Mğ.; DS)

gönek-1: ... (Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Ank.; Ky.; Mğ.; DS)

3. Hanım mantosu. (Gr.; DS)

kölek: Gömlek. (Af.; To.; DS)

kömneg: ... (Kr.; DS)

könek: ... (Bt.; Gaz.; DS)

köynek: Gömlek, iç gömleği. (Af.; Kr.; Ezm.; Vn.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ky.; Ada.; DS)

kövneg: ... (Gaz.; DS)

köyneyh: ... (Kr.; DS)

köngül: Gönül, kalp, yürek; anlayış.

I.gönüllü: Her şeyi beğenmeyen. (Ama.; DS)

II.gönüllü: Herhangi bir işe çağırılmadan gelen ya da yapan. (Ama.; DS)

III.gönüllü: Değerli (kimse). (Nğ.; DS)

I.gönüllük: Düğün sırasında iki tarafın birbirine gönderdiği giyim armağanı. (Nğ.; DS)

gönül eminliği: ... (İç.; DS)

gönül uğrusu: Gönül almayı, gönül hoş etmeyi bilen (kimse). (Nğ.; DS)

köni: Düz, doğru; emniyetli.

I.gönü: Olgun. (Çkl.; Çr.; DS)

gönlü: ... (Sv.; DS)

köp: Çok, bütün, hep; -saç ve ağaç hakkında- gür, sık.

köp: ... (Ist.; To.; DS)

köpçük: Eğerin ön ve arka yastıkları (Oğuzca).

I.göpçük: Eski çuvaldan yapılan minder. (Sm.; DS)

köpçek: Eğerin içi yün dolu yumuşak yeri. (To.; DS)

I.köpçük: Minder. (Sm. ve köyleri; DS)

küpçük: Eğerin üzerine konulan yastık. (Çkl.; DS)

köprüg: Köprü.

körpü: ... (Kr.; DS)

körpi: ... (Vn.; DS)

köpük (g): Köpük.

I.köfük: Boş. (Tr.; DS)

körk: Güzellik.

körk- lüg: İyi; güzel ve gösterişli; dostça.

görlü: ... (Gm.; DS)

göremli: ... (Ba.; Sm.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezc.; Vn.; Ml. ve çevresi; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nş.; Kn.; İç.; Kerkük; DS)

gerimli: ... (Isp.; Çkl.; Zn.; Çr.; To.; Ar.; Ezc.; Sv.; Ank.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

görenek: ... (İz.; DS)

görgemli: ... (Gm.; Ar.; Sv.; İç.; DS)

göremni: ... (Kr.; DS)

görkimli: ... (Hat.; DS)

görüemli: ... (Hat.; DS)

körpe: Körpe, mevsimi geçtikten sonra çıkan şey; zamanından sonra doğan yeni hayvan.

görpe: 1. Taze. (Kn.; DS)

gorpe: ... (Nğ.; DS)

2. Küçük çocuk. (Isp.; DS)

3. Yeni doğmuş oğlak, kuzu ve benzeri hayvan yavrusu. (Brd.; Çr.; Gr.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

4. Hayvan sürüsü. (Sv.; DS)

I.körpe: 1. Yeni doğmuş koyun ya da keçi yavrusu. (Isp.; Tn.; Krş.; Kn.; İç. ve köyleri; Ant.; DS)

2. Yeni doğmuş buzağı. (To.; DS)

I.küpe: Bir ile üç yaş arasındaki dişi tay. (Kn.; DS)

körük: Kuyumcu veya demirci körüğü.

gölük: Körük. (Af.; Brd.; DS)

I.körük: Demirci dükkanı. (To.; DS)

körüklük: ... (Ank.; DS)

körüyh: Körük. (Kr.; DS)

kürük: ... (Çkl.; DS)

köt: Göt, arka.

I.göt: ... (Dz.; İç.; DS)

II.göt: Testi, bardak, küp gibi şeylerin dip kısmı. (Ay.; Mğ.; DS)

kötrüm: Üzerinde oturlan kerevet, dükkan, seki.

I.kötürüm: Yapıda duvarın uzunluğuna konulan köşe taşı. (Gaz.; Mğ.; DS)

köyük: Yanmış, yanık.

I.gönük: 1. Ormanların yakılmasıyla açılan yer, tarla. (Kü.; Çr.; DS)

2. Ağaçların sökülmesiyle açılan açılan tarla. (Çkl.; DS)

3. Engebeli yer, dağ yamaçları. (Mğ.; DS)

II.gönük: Az yanmış , ateş karşısında yer değiştirmiş kumaş. (Or.; Gm.; DS)

gögnük: ... (Uş.; Isp.; Or.; Gr.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ada.; Mğ.; DS)

göğüntü: ... (Mr.; DS)

göynük: ... (Isp.; Gr.; Gaz.; Kn.; İç.; DS)

köz: Ateş kuru, köz.

köz: 1. ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Kü.; Es.; Kc.; Sk.; Bo.; Ist.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To. ve köyleri; Or.; Gr.; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm. ve çevresi; Ezc.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Kerkük; DS)

koz: ... (Rz.; DS)

2. İçinde küçük küçük kor parçaları bulunan kül. (Kr.; İç.; DS)

köz: Göz.

I.göz: 1. Oda. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn. ve çevresi; Ba.; Çkl.; Es.; Kc.; Bo.; Çkr.; Ama.; Or.; Tr.; Gm.; Ar.; Kr. ve bazı köyleri; Ezc.; Vn.; Tn.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Krk.; DS)

2. Dolap bölmesi ya da çekmece. (Mn.; Bo.; Nğ.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

3. Pencere. (Ank.; Nğ.; DS)

gözenek: ... (Brd.; Es.; Dy.; Ml.; Sv.; Ada.; DS)

II.göz: 1. Suyun çıktığı yer, kaynak. (Af.; Isp.; brd.; DZ.; Ay.; Mn.; Kü.; Kc.; Zn.; Ama.; Or.; Tr.; Gm.; Ar.; El.; Mr.; Hat.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Krk.; DS)

göze: ... (Ba.; İz.; Es.; Kc.; Bo.; Sk.; Çr.; Sm.; Or. ve köyleri; Gr.; Tr. ve çevresi; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; El.; Ml.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ama.; Ed.; DS)

gözek: ... (Krş.; DS)

gözene: ... (El.; DS)

2. Derelerdeki su dönemeci, girdap. (Kıbrıs; DS)

3. Kuyu. (Isp.; Ba.; Mğ.; DS)

4. Derin abtaklık. (Af.; Brd.; Ant.; DS)

III.göz: Nazar. (Isp.; Brd.; Dz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Es.; Kc.; Sm.; Ama.; Tr.; Ar.; El.; Hat.; Ank.; Nğ.; Kn.; Mğ.; DS)

gez: ... (Ba.; DS)

közeç: Bardak, testi. Bk. köêeç (Arguca), közüç.

gödeç: İçinde yemek pişirilen toprak kap. (Dz.; DS)

göveç: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Kü.; Es.; Çkr.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

közegü: Maşa. (Ama.; DS)

I.köseği: 1. Ateş karıştırmaya yarayan bir ucu yanmış odun, tahta. (Af.; Es.; Çr.; To.; Ml.; Gaz.; Mr. ve çevresi; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; DS)

kosaf: ... (Af.; DS)

kösengi: ... (Nğ.; DS)

kösa: ... (Mr.; Ky.; DS)

kösağacı: ... (Sv.; DS)

kösbe: ... (İz.; DS)

köse: ... (Ay.; Or.; DS)

kösek: ... (Çkl.; DS)

kösenği: ... (Krş.; Nğ.; Ada.; Krk.; DS)

kösenti: ... (Ada.; DS)

köset: ... (Ks.; DS)

köseü: ... (Kn.; DS)

kösevi: ... (To.; Ar.; DS)

kösevi: ... (Af.; Ezm.; Bt.; Dy.; El.; Ml.; Sv.; DS)

kösevi: ... (Brd.; El.; DS)

kösgî: ... (Ky.; DS)

kösoğ: ... (Sv.; DS)

kösövi: ... (Gm.; DS)

kösövü: ... (Gm.; Ezc.; Ml.; DS)

kösravi: ... (Ar.; DS)

kössî: ... (Ezm.; DS)

kösüvi: ... (Sv.; DS)

2. Ateş karıştırmak ya da ateş çekmek için kullanılan demir araç, maşa. (Af.; Ama.; Kn.; Ky.; Nş.; İç.; DS)

köse: ... (Gaz.; Ank.; Ed.; DS)

köse: ... (Vn.; DS)

köse: ... (Ba.; DS)

köseyi: ... (Sk.; Ky.; Nş.; DS)

3. Saç üzerinde pişen hamuru çevirmek için kullanılan arç, evirgeç. (Ky.; DS)

korsal: ... (Sv.; DS)

4. Büyük değnek, cop. (Nğ.; DS)

közngü: Ayna. Bk. közüngü.

I.gözgü: Aynı. (Af.; Isp.; Ay.; İz.; Brs.; Kü.; Es.; To.; Gr.; Mr.; Ml.; Ur.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Krk.; Tk.; DS)

gözgeç: ... (Md.; DS)

gözgör: ... (Ank.; DS)

gözüngü: ... (Brs.; DS)

gözüngü: ... (Ml.; Ada.; DS)

gözünke: ... (Kc.; DS)

közüç: Çömlek. Bk. közeç.

gödeç: İçinde yemek pişirilen toprak kap. (Dz.; DS)

göveç: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Kü.; Es.; Çkr.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

közüngü: Ayna. Bk. közüngü.

I.gözgü: Aynı. (Af.; Isp.; Ay.; İz.; Brs.; Kü.; Es.; To.; Gr.; Mr.; Ml.; Ur.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Krk.; Tk.; DS)

gözgeç: ... (Md.; DS)

gözgör: ... (Ank.; DS)

gözüngü: ... (Brs.; DS)

gözüngü: ... (Ml.; Ada.; DS)

gözünke: ... (Kc.; DS)

úburğa: Baykuş.

I.gumura: Kumru. (Dz.; DS)

úbuz: Ut, kubuz, kopuz.

I.kobuz: Akordeonun küçüğü, bir çeşit çalgı. (To.; DS)

kubuz: 1. Körüklü el armonikası, akordeon. (Ada.; DS)

2. Bir çeşit saz. (Dz.; Isp.; DS)

úuçau: Kucak. Bk. úuçam.

I.kuşam: İki avuç dolusu. (Kn.; DS)

koşam: ... (Çkl.; Es.; To.; Ist.; Çr.; Sv.; Nğ.; Yz.; Ank.; Nş.; DS)

koçam: ... (Tr.; Ezc.; Sv.; DS)

koçavuç: ... (Tr. ve ilçeleri; Ar.; Ky.; İç.; DS)

koçpança: ... (İç.; DS)

úuçam: Kucak. Bk. úuçau.

I.kuşam: İki avuç dolusu. (Kn.; DS)

koşam: ... (Çkl.; Es.; To.; Ist.; Çr.; Sv.; Nğ.; Yz.; Ank.; Nş.; DS)

koçam: ... (Tr.; Ezc.; Sv.; DS)

koçavuç: ... (Tr. ve ilçeleri; Ar.; Ky.; İç.; DS)

koçpança: ... (İç.; DS)

úudruú: Kuyruk; göt, kıç. Bk. úuêruú .

I.guduk: Birbirini takip eden (kimse). (Isp.; DS)

guyluk: Kuyruk. (Sm.; DS)

I.guyruğlu: Akrep. (Brd.; DS)

guyruğu ölü: ... (Kn.; DS)

guyruklu: ... (Dz.; Mğ.; DS)

I.kuduk: Kuş ve kümes hayvanlarının gagası. (Ba.; Tr.; DS)

II.kuduk: Bir şeyin sivri uçları. (To.; DS) (İlş.)

I.kuyruk: Keçi kılından yapılan, saça bağlanan bağcık. (Ks.; DS)

I.kuyruklu: Akrep. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

kuyruğölü: ... (Nğ.; DS)

kuyrölü: ... (Yz.; DS)

kuyruğölü: ... (İç.; DS)

kuyruğörü: ... (İç.; DS)

kuyruğuöülü: ... (İz.; Ba.; Çkl.; Bil.; Es.; Ks.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

kuyruğuörtü: ... (Çkl.; DS)

kuyrukölüsü: ... (Bil.; Ama.; Nş.; Nğ.; DS)

úúêruú: Kuyruk. Bk. úudruú .

I.guduk: Birbirini takip eden (kimse). (Isp.; DS)

guyluk: Kuyruk. (Sm.; DS)

I.guyruğlu: Akrep. (Brd.; DS)

guyruğu ölü: ... (Kn.; DS)

guyruklu: ... (Dz.; Mğ.; DS)

I.kuduk: Kuş ve kümes hayvanlarının gagası. (Ba.; Tr.; DS)

II.kuduk: Bir şeyin sivri uçları. (To.; DS) (İlş.)

I.kuyruk: Keçi kılından yapılan, saça bağlanan bağcık. (Ks.; DS)

I.kuyruklu: Akrep. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

kuyruğuöülü: ... (Nğ.; DS)

kuyröülü: ... (Yz.; DS)

kuyruğuöülü: ... (İç.; DS)

kuyruğuörtü: ... (İç.; DS)

kuyruğuöülü: ... (İz.; Ba.; Çkl.; Bil.; Es.; Ks.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

kuyruğuörtü: ... (Çkl.; DS)

kuyrukölüsü: ... (Bil.; Ama.; Nş.; Nğ.; DS)

úuduâ: Kuyu. Bk. úúêuđ, úuyuyđ.

guyu: ... (Sm.; Or.; Kr.; DS)

úúêuâ: Kuyu. Bk. úuduđ, úuyuyđ.

guyu: ... (Sm.; Or.; Kr.; DS)

úuđu: Kuğu kuşu.

I.guu kuşu: Gece kuşu. (Or.; DS)

úul: Kul, köle.

gul: ... (Sm.; DS)

úula: Kula renk.

I.gula: Krem rengi, açık sarı. (Yz.; DS)

I.kula: 1. Kumral. (Kc.; İç.; DS)

2. Sarışın, mavi gözlü. (Zn.; Çr.; DS)

3. Vücudun koyu sarı, kuyruğu ve yelesi siyah olan at. (Ay.; İz.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; Kr.; Krş.; Nğ.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

kule: ... (Sv.; DS)

4. Siyaha yakın bir renk. (Çkr.; DS)

úulabuz: Kılavuz. Bk. úulavuz.
gılavız: ... (Bo.; DS)

gılavuz: ... (Sm.; DS)

kulağuz: ... (Tr.; DS)

kılağı: ... (Ba.; DS)

úulaç: Kulaç. Bk. úol- aç.

kolanç: ... (Kerkük; DS)

úulavuz: Kılavuz. Bk. úulabuz.

gılavız: ... (Bo.; DS)

gılavuz: ... (Sm.; DS)

kulağuz: ... (Tr.; DS)

kılağı: ... (Ba.; DS)

úulun: Tay.

gulun: At ve eşek yavrusu. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Es.; Ist.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Kr.; Ezc.; Ezm.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

gulin: ... (Ant.; Mğ.; DS)

gulum: ... (Ada.; DS)

gulüm: ... (Mğ.; DS)

gulün: ... (Brd.; Gr.; İç.; DS)

gunan: ... (Uş.; Brs.; DS)

gulan: Üç dört yaşındaki dişi tay. (Kr.; DS)

kulun: 1. At ve eşek yavrusu. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Vn.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Tk.; DS)

kilon: ... (Sm. ve çevresi; DS)
kolon: ... (Ist.; Ada.; DS)
kördek: ... (Sv.; DS)
kulın: ... (Isp.; DS)
kuli: ... (Af.; Ba.; Bil.; Kc.; Krk.; DS)
kulin: ... (Ed.; DS)
kuliş: ... (Bil.; İz.; Ist.; Kn.; Krk.; DS)
kulu: ... (Brs.; DS)
kuluk: ... (Çr.; DS)
kulukulu: ... (Dz.; DS)
kura: ... (Bo.; DS)
külün: ... (Ant.; DS)
2. 2-3 yaşında kısarak. (Af.; DS)
3. Kurt ya da köpek yavrusu. (Nğ.; DS)

ûum: kum (Çiğilce).

gum: ... (Sm.; Kr.; İç.; DS)

ûumğan: Kova; ibrik; güğüm, gülsuyu şişesi (Türklerce).

kuman: İbrik. (Bo.; Ist.; Brs.; Kn.; Ant.; Tk.; Kırım; DS)

koman: ... (Kc.; Ist.; DS)

kumgan: ... (To.; DS)

ûur: Mertebe, aşama.

I.gor: 1. Duvar örülürken üst üste dizilen taş arası. (Sv.; DS)

2. Sıra. (Ky.; DS)

I.kor: 1. Sıra, dizi, altın dizisi. (Ml.; Ur.; Gaz.; Mr. ve çevresi; Sv.; Hat.; DS)

koraf: ... (Ks.; DS)

2. Yapıda aynı boyda taşlardan yan yana dizilerek yapılan bir sıra. (Çkl.; Dy.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr. ve çevresi; Sv.; Hat.; DS)

3. Biçilmiş ekin demetlerinin yığın yapmak için kümelenmiş durumu. (Ama.; Ky.; DS)

4. Odun yığını. (Af.; Brd.; DS)

koraf-2: ... (Zn.; DS)

5. Eşyayı üst üste koyarak yapılan düzgün yığın. (Yz.; DS)

6. Satır. (Ada.; DS)

úur: Kuru (Oğuzca). Bk. úuruğ.

I.kur: Sert, kuru toprak. (Gaz.; DS)

I.kuru: 1. Kuru toprak. (Ada.; DS)

2. Kuru gübre. (To.; DS)

II.kuruluk: ... (Mr.; Sv.; Nğ.; DS)

guru: Kuru. (Kr.; Sm.; DS)

úuram: Mertebe, aşama; sırasına göre.

I.kuram: Durum, biçim. (Isp.; Dz.; Çkr.; Ant.; DS)

úurbaúa: Kurbağa.

gurka. ... (Ank.; DS)

gurgurik: ... (El.; DS)

úurç: Katı; içi dolu ve som nesne; çelik.

I.gırç: Taşlı tarla. (İç.; DS)

I.kırç: Üzerinde yürüyünce batmayan, sert, donmuş kar. (Ar.; Ağ.; DS)

I.kur: Sert, kuru toprak. (Gaz.; DS)

úurğaú: Kurak.

I.guraðlıð: Kuraklık. (Kr.; DS)

kurgaz: Kurak. (İz.; Gaz.; DS)

kurgas: ... (Ant.; DS)

úurğu: Zevzek, kararsız, huyu yeğni kişi.

I.gugu: Aptal. (Brs.; DS)

úuri úuri: Tay kışırağın arkasında geri kaldığı zaman bu sözlerle çağrılır. Bk. úurrih úurrih, úarı úuri, úurrih úurrih.

I.gırık gırık: Köpek yavrusunu çağırma ünlemi. (Or.; DS)

I.hırı: Eşek. (Kn.; DS)

I.hurik: 1. Sıpa. (Gr. ve köyleri; DS)

2. Tay. (Gaz.; DS)

kırı kırı: At ve eşek çağırma ünlemi. (Isp.; DZ.; Çkr.; Ank.; Kn.; Ant.; DS)

kırç kırç: ... (Çkl.; Çkr.; DS)

kır çüh: ... (Ank.; DS)

kırıç kırıç: ... (Ama.; DS)

kırık kırık: ... (Or.; DS)

kırı: ... (Kr.; DS)

kırı kırı: ... (Uş.; Isp.; Mn.; Kü.; DS)

kır kır: ... (Kr.; DS)

kırır kırır: ... (Mn. ve çevresi; DS)

kiri kiri: ... (Kr.; DS)

kirik kirik: ... (Krş.; DS)

kir kir: ... (Nğ.; DS)

I.kuruk: Eşek yavrusu, sıpa. (Brs.; Gm.; Ezm.; Bt.; Sv.; DS)

kurruk: ... (Vn.; DS)

kuruk kuruk: At ve eşek yavrularını çağırma ünlemi. (Ar.; DS)

kÿroh kÿroh: ... (Mr.; DS)

kurriş kurriş: Sıpa çağırma ünlemi. (Ur.; DS)

kuro kuro: ... (Ml.; DS)

I.kura kura: Keçi ve koyun sürüsünü suya çağırma ünlemi. (Ant.; DS)

I.kurç kurç: Develere su içirme ünlemi. (Mğ.; DS)

úurıh úurıh: Tay kışrağın arkasında geri kaldığı zaman bu sözlerle çağrılır. Bk. úurı úurı, úurıh úurıh, úarı úarı.

I.gırık gırık: Köpek yavrusunu çağırma ünlemi. (Or.; DS)

I.hırı: Eşek. (Kn.; DS)

I.hurik: 1. Sıpa. (Gr. ve köyleri; DS)

2. Tay. (Gaz.; DS)

kırı kırı: At ve eşek çağırma ünlemi. (Isp.; DZ.; Çkr.; Ank.; Kn.; Ant.; DS)

kırç kırç: ... (Çkl.; Çkr.; DS)

kır çüh: ... (Ank.; DS)

kırıç kırıç: ... (Ama.; DS)

kırık kırık: ... (Or.; DS)

kiri: ... (Kr.; DS)

kiri kiri: ... (Uş.; Isp.; Mn.; Kü.; DS)

kır kır: ... (Kr.; DS)

kırr kırr: ... (Mn. ve çevresi; DS)

kiri kiri: ... (Kr.; DS)

kirik kırık: ... (Krş.; DS)

kır kır: ... (Nğ.; DS)

I.kuruk: Eşek yavrusu, sıpa. (Brs.; Gm.; Ezm.; Bt.; Sv.; DS)

kurruk: ... (Vn.; DS)

kuruk kuruk: At ve eşek yavrularını çağırma ünlemi. (Ar.; DS)

kÿroh kÿroh: ... (Mr.; DS)

kurriş kurriş: Sıpa çağırma ünlemi. (Ur.; DS)

kuro kuro: ... (Ml.; DS)

I.kura kura: Keçi ve koyun sürüsünü suya çağırma ünlemi. (Ant.; DS)

I.kurç kurç: Develere su içirme ünlemi. (Mğ.; DS)

úurluú: İçinde kırmız biriktirilen küçük testi. Bk: Düzelt: úor- luú .

I.korluk: Maya. (To.; DS)

úurman: Gedeleş, yaylık, yay kabı (Oğuz ve Kıpçak dillerince).

I.kuman: İbrik. (Bo.; Ist.; Brs.; Kn.; Ant.; Tk.; Kırım; DS)

koman: ... (Kc.; Ist.; DS)

kumgan: ... (To.; DS)

úurrih úurrih: Tay çağırma için nida. Bk. úurıh úurıh, úurı úurı.

I.gırık gırık: Köpek yavrusunu çağırma ünlemi. (Or.; DS)

I.hırı: Eşek. (Kn.; DS)

I.hurik: 1. Sıpa. (Gr. ve köyleri; DS)

2. Tay. (Gaz.; DS)

kırı kırık: At ve eşek çağırma ünlemi. (Isp.; DZ.; Çkr.; Ank.; Kn.; Ant.; DS)

kırç kırç: ... (Çkl.; Çkr.; DS)

kır çüh: ... (Ank.; DS)

kırıç kırıç: ... (Ama.; DS)

kırık kırık: ... (Or.; DS)

kiri: ... (Kr.; DS)

kiri kiri: ... (Uş.; Isp.; Mn.; Kü.; DS)

kır kır: ... (Kr.; DS)

kırr kırr: ... (Mn. ve çevresi; DS)

kiri kiri: ... (Kr.; DS)

kirik kırık: ... (Krş.; DS)

kir kir: ... (Nğ.; DS)

I.kuruk: Eşek yavrusu, sıpa. (Brs.; Gm.; Ezm.; Bt.; Sv.; DS)

kurruk: ... (Vn.; DS)

kuruk kuruk: At ve eşek yavrularını çağırma ünlemi. (Ar.; DS)

kÿroh kÿroh: ... (Mr.; DS)

kurriş kurriş: Sıpa çağırma ünlemi. (Ur.; DS)

kuro kuro: ... (Ml.; DS)

I.kura kura: Keçi ve koyun sürüsünü suya çağırma ünlemi. (Ant.; DS)

I.kurç kurç: Develere su içirme ünlemi. (Mğ.; DS)

ûurşaâ: Kuşak kuşama.

I.gurşağ: Kuşak, kemer. (Kr.; DS)

gurşað : ... (Kr.; DS)

I.kurşak: Kadınların arkadan bağladıkları işlemeli kuşak. (Ar.; DS)

ûurşaâ: Tura; yünden dokunur, bel kuşağına benzer bir nesne olup çadıra sarılır.

I.kuşak: 1. Tahta kapıların arkasına çakılan tahta parçası. (Isp.; Ay.; İz.; Es.; Kc.; Ama.; Tr.; Rz.; Hat.; Krş.; Nğ.; Mğ.; Krk.; DS)

2. Evin sağlam olmasını saptamak için, pencere başlarından geçen, evi çevreleyen ağaçlar. (Brs.; DS)

3. Kayığın kenarını çevreleyen tahta. (Ant.; DS)

ûurt: Solucan soyundan olan hayvanlar, (Oğuzlarca) –yırtıcı hayvanlardan olan kurt.

guri: ... (Hak.; DS)

úuruǵjn: Kurşun. Bk. úuşun (Oǵuzca).

I.kurşunçalımı: Kurşunun yetişeceği en yakın yer. (Es.; DS)

úuruǵluâ: Sadak, okluk, gedeleç. Bk. úuruǵluú.

I.gurukguk: Testi. (Ist.; DS)

úuruǵluú: Sadak, okluk, gedeleç. Bk. úuruǵluǵ.

I.gurukguk: Testi. (Ist.; DS)

úuruâ: Kuru; asılsız. Bk. úuruú.

I.kur: Sert, kuru toprak. (Gaz.; DS)

I.kuru: 1. Kuru toprak. (Ada.; DS)

2. Kuru gübre. (To.; DS)

II.kuruluk: ... (Mr.; Sv.; Nğ.; DS)

guru: Kuru. (Kr.; Sm.; DS)

úuruâ- luú: Kuruluk.

I.guruluk: Hayvanların altına serpilerek kuru gübre. (Ks.; Çr.; Gm.; El.; DS)

guruluð: ... (Gm.; El.; DS)

I.kuruluk: Kış için kurutulan sebzeler. (Gaz.; DS)

II.kuruluk: Kuru gübre. (Mr.; Sv.; Nğ.; DS)

I.kuru-2: ... (To.; DS)

úuruâsaú: Kursak, mide.

gursak: 1. ... (Dz.; Ba.; Çr.; Sm.; El.; DS)

2. Mide. (Isp.; Ay.; Es.; Kn.; DS)

gursað-1: ... (Ml.; Yz.; DS)

3. Kalp. (Ay.; DS)

gursað-2: ... (Sv.; DS)

4. Akıl. (Isp.; DS)

5. Yemek borusu. (Isp.; Sv.; DS)

kurcuk: Kursak. (Gm.; DS)

I.kursak: 1. Yürek, mide. (Mn.; Ama.; Gaz.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

2. Rahim. (Ada.; DS)

I.kursaklı: Boğazında ur olan kimse. (Bo.; DS)

úuruú: Kuru. Bk. úuruğ.

I.kur: Sert, kuru toprak. (Gaz.; DS)

I.kuru: 1. Kuru toprak. (Ada.; DS)

2. Kuru gübre. (To.; DS)

II.kuruluk: ... (Mr.; Sv.; Ng.; DS)

guru: Kuru. (Kr.; Sm.; DS)

úurun: Kurum; duvara, ocağa sıvaşmış, toplanmış olan duman eseri.

gorum: ... (Kn.; İç.; DS)

gorucak: ... (Mg.; DS)

gurum: ... (To.; Or.; Kr.; Sv.; DS)

I.korumatan: Karacı, kara süren. (Bil.; DS)

úurut: Keş, çökelek; yağı alınmış yoğurttan yapılan lor peyniri; kurut, kuru yoğurt.

gurut: 1. Suyu süzölmüş ayranla çökelek karışımının kurutulmuş şekli. (Kr.; Ezc.; Tn.; El.; DS)

2. Çökelek. (Tr.; Ağ.; DS)

kurut: 1. Kurutulmuş süzme yoğurt. (Bo.; Ks.; Gr.; Sm.; Ama.; Tr.; Rz.; Ar.; Ezm.; Ezc.; El.; Ml.; Ur.; Sv.; Ky.; DS)

2. Çökelek. (Gr.; Rz.; Dy.; El.; DS)

úusiâ: Kusu, kuma.

gusak: Kusmuk. (Isp.; Sv.; DS)

kusak: Kusmuk. (Isp.; Sv.; DS)

úuş: Kuş.

guş: ... (Dz.; Bo.; Sm.; Kr.; Krk.; Yz.; İç.; DS)

úız- úuş: Tüylerinin rengi bukalemuna benzeyen, açılınca renkten renge giren bir kuş.

I.kız kuşu: Başı sorguğlu küçük bir kuş, çulluk. (Bo.; DS)

úuşluú: Kuşluk vakti (Oğuzca).

guşluð: ... (El.; DS)

guşluk: ... (Ezc.; DS)

úut: Kut, uğur, devlet, baht, talih, saadet.

úut-luâ: Kutlu.

gutlu: ... (Bo.; DS)

úut- suz: Kutsuz, işleri ters giden adam.

kutsuz: 1. Uğursuz. (Bo.; Ank.; DS)

2. Şanssız. (Bo.; Ist.; DS)

úutuz it: Kuduz köpek, kudurmuş köpek.

I.guduz: Kuduz. (Çr.; Sv.; Mğ.; DS)

I.kuduz: 1. Ele avuca sığmayan, yaramaz (çocuk). (Mğ.; DS)

2. Sevimli küçük çocuk. (Gm.; DS)

úuw: Kut, saadet. Bk. úıw.

I.kıv: Yazgı, baht. (Ank.; DS)

II.kıv: Fırsat. (Ky.; DS)

úuy: Dere; kuytu yer, dip. Bk. úoy.

I.goyak: 1.Dağ yamaçlarında, çukurlukta kaln düzlükler. (İş.) (Af.; Isp.; Ay.; Or.; Ml.; Yz.; Ky.; Kn.; İç.; DS)

goyað: ... (Gm.; Sv.; DS)

2. Taşlı ve kumlu tarla. (Kn.; DS)

3. İki derenin birleştiği yer. (Af.; İç.; DS)

I.koyak: 1. Bir ucu dağda son bulan kapalı boğaz, iki dağ, tepe arasındaki boşluk, vadi. (İş.) (Af.; Isp.; İz.; Kü.; Es.; Kc.; Ist.; Or.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; DS)

2. Deve. (Mn.; Mr.; Hat.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

kayak-1: ... (Kn.; DS)

3. Dağlar ve kayalıkların üzerindeki doğal çukurlar. (Isp.; Brd.; Mn.; T.r; Gm.; Gaz.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; Ant.; DS)

4. Güneş görmeyen kuytu yer. (Isp.; Dz.; Ky.; Nğ.; Kn.; Mğ.; DS)

kayak: ... (Kn.; Ada.; DS)

I.kayað- 1: ... (Tr.; DS)

5. Dağ üzerinde otu biol olan, bitek, çukur yer. (Isp.; Brd.; Sm.; Çkr.; Ml.; Kn.; DS)

kayak-2: ... (Isp.; İz.; Yz.; Ky.; DS)

úuyay: Güneş; koyu sıcak, güneşin şiddetle vurması.

guyay: ... (Mn.; DS)

úuyuma: Bir çeşit yağlı ekmek. Bk: Düzelt: úoyma.

kuyuma: 1. Sulu un yemeği, çorbası. (El.; DS)

kuyamak: ... (Isp.; Sm.; Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; El.; Ml.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

koymak: ... (Mr.; DS)

kuymað: ... (Vn.; DS)

2. Ispamak ve bulgura un katılarak pişirilen bir çeşit yemek. (İz.; DS)

úuyua: Kuyu. Bk. úuêuğ, úuduğ.

guyu: ... (Sm.; Or.; Kr.; DS)

úuz: Güneş görmeyen yer, gölgeli yer.

guz: ... (Af.; Isp. ilçe ve köyleri; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Brs.; Kü.; Bil.; Bo.; Zn.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; Or.; Gr.; Gm.; El.; Sv.; Ank.; Kn.; İç.;Ant.; Mğ.; DS)

guzay: ... (Sv.; Nğ.; DS)

guzey: ... (Kr.; DS)

guzgeçe: ... (El.; Ml.; DS)

guzyer: ... (Mğ.; DS)

güz: ... (Sv.; DS)

güy: ... (Sm.; DS)

güzey: ... (Ist.; Çr.; Ezm.; Sv.; Nğ.; Ada.; DS)

úuzı: Kuzu.

guzu: ... (Sm.; Or.; Nğ.; DS)

küç: Kuvvet; zor, güç; zulüm.

guc: ... (Sökün *Silifke –İç.; DS)

guc: ... (Uşhum, köyü- Ar.; TTAS)

küêegü: Güveyi.

güey: Damat. (Sv.; DS)

güve: ... (Kc.; Bo.; Ank.; DS)

göveği: ... (İz.; DS)

güva: ... (Yz.; DS)

güvegi: ... (El.; DS)

güya: ... (Ama.; DS)

güyo: ... (Ks.; Or.; DS)

I.güveğilik: Güveği için yaptırılan elbise ve çamaşır. (Nğ.; DS)

I.güvey eğlenmesi: Güvey hamamında yapılan eğlence. (Nğ.; DS)

külüt: Halk arasında gülünç olan nesne.

I.gülüt: Gülümseme. (To.; DS)

kümürgen: Dağ soğanı. Bk: Düzelt: kümürken.

I.gömürgen: Yabani sarımsak. (Ist.; DS)

I.kevren: Yerelması. (Çr.; DS)

kömüren: Çiğ oalrk yenilen sarımsağa benzer bir çeşit yaban otu, yaban sarımsağı. (Krk.; DS)

körmen: ... (Mr.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

kömren: ... (Ant.; DS)

kömürsen: ... (Mğ.; DS)

köpek sarımsağı: ... (Brd.; DS)

kümürken: Dağ soğanı. Bk. küwürken, kewürken.

I.gömürgen: Yabani sarımsak. (Ist.; DS)

I.kevren: Yerelması. (Çr.; DS)

kömüren: Çiğ oalrk yenilen sarımsağa benzer bir çeşit yaban otu, yaban sarımsağı. (Krk.; DS)

körmen: ... (Mr.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

kömren: ... (Ant.; DS)

kömürsen: ... (Mğ.; DS)

köpek sarımsağı: ... (Brd.; DS)

kün: Gün, güneş, gündüz.

I.gün burnu: Güneş doğarken ya da batarken görünen küçük parçası. (Çkr.; Mr.; Ank.; Ada.; İç.; DS)

günün burnu: ... (Isp.; DS)

günciğez: Güneş. (Zn.; DS)

I.gün öni: Gün doğmasına yakın zaman. (Çr.; Ng.; Kn.; DS)

kün- batsiâ: Batı.

I.gün batı: Batıdan esen yel. (Isp.; Dz.; Bil.; Çr.; Rz.; Ağ.; Ng.; DS)

kün- toğsuâ: Doğu.

gündoğdu: ... (Ky.; DS)

kün- lük Gün hesabıyla yapılan iş, gündelik.

I.günlükçü: Gündelikçi. (Ama.; Krk.; DS)

günnükçü: ... (Sv.; Ank.; DS)

küdi: Aşağılık, kötü (Oğuzca); (söziün arkası akla gelmediği zaman söze yardım olarak kullanılır.)

I.günü: Kıskançlık, haset. (Isp.; Ba.; Çkl.; Brs.; Es.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Ng.; Kn.; İç.; DS)

günücük: ... (Çr.; DS)

kündüz: Gündüz; gün ışığı.

kündüz: ... (To.; DS)

küngüz: Örenliklerde, yıkıntılarda bulunan küllük, gübre.

kön: ... (Af.; Kü.; Es.; Ng.; DS)

I.kün: 1. Birkaç yıl yerinde kalarak iyice yanmış ve kül gibi olmuş hayvan gübresi. (Çkr.; Çr.; Ank.; Ky.; DS)

2. Kömür ve tütünün tozu. (Ky.; DS)

küni: Kuma.

günü: ... (İz.; Kr.; Ezm.; Kerkük; DS)

gündaş. ... (Ist.; DS)

küp: Küp.

güp: ... (Dz.; İz.; DS)

küpe: ... (Kr.; Vn.; Bt.; DS)

küpecik: 1. Küçük küp, çömlek, kazan. (Af.; Kü.; Es.; Mr.; Ank.; Nş.; Sv.; Ng.; DS)

küpecük: ... (Bo.; Sv.; DS)

küpeç: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; DS)

2. Küçük testi. (Çkr.; DS)

küpüç: ... (Yz.; DS)

küpe: Küpe.

I.küpe: 1. Kulak memesi. (Or.; DS)

2. Koyun ve keçilerin çenesinin iki yanından sarkan deri uzantıları. (Mğ.; DS)

küpelî: ... (Isp.; Tr.; Sv.; Nğ.; İç.; DS)

kür: Yiğit, sarsılmaz, pek yürekli, kabadayı.

I.kür: İnatçı, hırslı adam. (Ada.; DS)

kürin: Kürün; içerisinde kavun, karpuz, hıyar gibi şeyler taşınan küfe.

I.gürün: Hayvanların su içtiği yalak, oluk. (To.; DS)

I.kürün: 1. Çeşme yalağı. (To.; Gr.; Tr.; Ar.; Ezc.; Ky.; Tk.; DS)

2. Hamam kurnası. (Ist.; Sm.; Ama.; Ml.; Sv. ve çevresi; DS)

3. Hamamdaki odacıklar. (Sv.; DS)

II.kürün: Hayvan yemliğı. (Sv.; DS)

III.kürün: Tekne, su kabı. (Gr.; Kr.; Sv.; DS)

kürt: Kayın ağacı; bundan yay, kamçı, değnek gibi şeyler yapılır.

I.kürt: Dağlık ve kayalık yerlerde yetişen, siyah üzüm gibi meyveleri olan sağlam kerestelik bir çeşit ağaç. (Dz.; DS)

küwürken: Dağ soğanı. Bk. kewürken, (Oğuzca) küwürken.

I.gömürgen: Yabani sarımsak. (Ist.; DS)

I.kevren: Yerelması. (Çr.; DS)

kömüren: Çiğ oalrk yenilen sarımsağa benzer bir çeşit yaban otu, yaban sarımsağı. (Krk.; DS)

körmen: ... (Mr.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

kömren: ... (Ant.; DS)

kömürsen: ... (Mğ.; DS)

köpek sarımsağı: ... (Brd.; DS)

küvüz: Yaygı, yünden dokunmuş döşek ve yaygı gibi şeyler. Bk. kiwiz.

kiyiz: Keçe. (Brs.; DS)

küye: Güve.

güye: ... (İç.; DS)

küz: Güz, güz mevsimi, sonbahar.

guz: ... (Ky.; DS)

guzün: ... (Bo.; İç.; DS)

laçın: Şahin; yiğit adam.

I.laçın:1. Kartal. (Kr.; DS)

2. Atmaca. (Karapapak köyleri* Selim,- Kr.; DS)

3. Doğan. (*Merzifon- Ama.; Karapapak köyleri* Selim- Kr.; DS)

laçın: ... (Dz.; DS)

II.laçın: Çıkılması güç kayalık yer. (Kr.; DS)

laçın: Şahin; yiğit adam. Bk: Düzelt: laçın.

I.laçın:1. Kartal. (Kr.; DS)

2. Atmaca. (Karapapak köyleri* Selim,- Kr.; DS)

3. Doğan. (*Merzifon- Ama.; Karapapak köyleri* Selim- Kr.; DS)

laçın: ... (Dz.; DS)

II.laçın: Çıkılması güç kayalık yer. (Kr.; DS)

liş: Salya,balgam (Çiğilce).

I.lüç: Konuşmadan sessiz duran. (Niğzivan *Yusufeli- Ar.; DS)

ma: Emirlerin sonuna gelen nehi edatı.

I.ma: 1. Çağırma ünlemi. (Isp.; DS)

2. Şaşma ünlemi. (Nğ.; DS)

man: ... (Nğ.; DS)

mani: ... (Nğ.; DS)

3. Manda çağırma ünlemi.(Dz.; DS)

I.mah: Şaşma ünlemi. (Nğ.; Kn.; DS)

I.ba, bā: 1. Şaşma, korku, pişmanlık, beğenmeme, öfke, acıma bildirir ünlem. (Af.; Brd.; Ba.; Gm.; Kr.; Bt.; Ky.; Krş.; Nğ.; Kn.; Tk. köyleri; DS)

bāak: ... (Es.; DS)

bāay: ... (Gaz.; DS)

I.bah-2: ... (Dz.; Kü.; DS)

baha: ... (Mr.; DS)

- baðale: ... (Mr.; DS)
- bakale: ... (Ay.; DS)
- bav: ... (Mr.; DS)
- I.beh-1: ... (Brd.; Es.; Rz.; Gaz.; Kn.; Ed.; DS)
- bey: ... (Brs.; DS)
- beyy: ... (Ba.; Bil.; Es.; Vn.; Mr.; Hat.; İç.; Ed.; Krk.; Rumeli göçmenleri; DS)
- bī: ... (Krş.; DS)
- bıy: ... (Af.; Ama.; *İğdır -Kr.; El.; DS)
- bıyy: ... (Vn.; DS)
- bî: ... (Ay.; Hat.; DS)
- biy: ... (*İğdır- Kr.; DS)
- bo: ... (Dz.; Ay.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Kn.; Mğ.; DS)
- boıy, booy: ... (*İğdır- Kr.; DS)
- bov: ... (Nğ.; DS)
- bıy: ... (*İğdır- Kr.; DS)
2. Be, ey, yahu anlamlarında ünlem. (Isp.; İç.; DS)
3. Evet, tabii, şüphesiz, peki. (İz.; Ba.; Çkl.; *Bartın- Zn.; Ed.; Krk.; DS)
4. Şimdiki zaman eki (tekil üçüncü şahıs). (Brd.; Dz.; DS)
- batı: ... (Dz.; DS)
- batır: ... (Kc.; DS)
5. Bana. (Sm.; Gr. ve ilçeleri; Gaz.; DS)
- baa: ... (İç.; DS)
- II.ba: Olmazlık, isteksizlik bildirir (“a” kısa ve sonunda “ı” varmış gibi kesilerek söylenir.). (Nğ.; DS)
- I.bah: 1. Evet, peki, olur, öyle anlamında edat. (Uş.; İz.; Mn.; Brs.; Bil.; Sk.; Kc.; Bo.; Zn.; Ks.; Çr.; Sv.; Ed.; DS)
3. Belki. (Kc.; DS)
- I.beh: 2. Korkutma ünlemi. (Mr.; Nğ.; DS)
3. Köpekleri çağırma ünlemi. (To.; DS)

ma: “ al, işte” anlamına bir kelime. Bk. mah, meh.

II.ma: İşte. (Dz.; Ba. ve çevresi; Kü.; Kc.; *Düzce- Bo.; Sm.; To.; Kn.; Ant.; DS)

me: ... (Af. ve çevresi; Kü.; Es.; Or.; Ml.; Sv.; DS)

meh-2: ... (Brd.; Dz.; İz.; *Düzce- Bo.; Or.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

na: ... (Rz.; Tr. ve çevresi; DS)

me: 1. Al, buyur. (Af.; Isp.; Brd.; Ez.; Kü.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Or.; Ml.; Ank.; Sv.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

ma: ... (Brd.; Kc.; *Düzce- Bo.; Sm.; Ant.; DS)

mah: ... (Isp.; Dz.; Ay.; Mn.; Ba.; Es.; Kc.; *Düzce- Bo.; Sk.; Zn.; Sm.; To.; DS)

meh-1: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Kü.; Bil.; Es.; *Düzce- Bo.; Sk.; Zn.; Sm.; Or.; Gr.; Ank.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

na: ... (Rz.; Tr. ve çevresi; DS)

meh-3: Hayvan çağırma ünlemi. (Isp.; Sv.; DS)

mah: “ işte, mah, al “ anlamına bir şey verildiği zaman söylenen bir kelime. Bk. ma, meh.

II.ma: İşte. (Dz.; Ba. ve çevresi; Kü.; Kc.; *Düzce- Bo.; Sm.; To.; Kn.; Ant.; DS)

me: ... (Af. ve çevresi; Kü.; Es.; Or.; Ml.; Sv.; DS)

meh-2: ... (Brd.; Dz.; İz.; *Düzce- Bo.; Or.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

na: ... (Rz.; Tr. ve çevresi; DS)

me: 1. Al, buyur. (Af.; Isp.; Brd.; Ez.; Kü.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Or.; Ml.; Ank.; Sv.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

ma: ... (Brd.; Kc.; *Düzce- Bo.; Sm.; Ant.; DS)

mah: ... (Isp.; Dz.; Ay.; Mn.; Ba.; Es.; Kc.; *Düzce- Bo.; Sk.; Zn.; Sm.; To.; DS)

meh-1: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Kü.; Bil.; Es.; *Düzce- Bo.; Sk.; Zn.; Sm.; Or.; Gr.; Ank.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

na: ... (Rz.; Tr. ve çevresi; DS)

meh-3: Hayvan çağırma ünlemi. (Isp.; Sv.; DS)

mama: Harmanda ortada bulunup öteki öküzlerin etrafında döndükleri öküz. Bk. op (Arguca).

I.baba: 1. Çatılarda, makas ağaçlarının birer ucunun çivilendiği, iki metre kadar uzunlukta ve tam ortada bulunan kalın direk, omurga direği. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Es.; Kc.; Bo.; Çkr.; Or.; Sv.; Ank.; Kn.; Nğ.; İç.; DS)

baba direği: ... (Sm. çevresi; Ant.; DS)

boba: ... (Isp.; DS)

buba: ... (Mğ.; DS)

2. İskele, motor ve kayıklarda zincir, halat bağlana kalın ve kısa kütük, taş veya demir yuvak. (Mn.; Kc.; Sn.; Sm.; Gr.; Rz.; Nğ.; Mğ.; DS)

3. Meyve fidanlarına destek için konulan ağaç direk. (Dz.; DS)

4. Tırabzan başlığı. (Kc.; Sm.; Gaz.; DS)

mançuû: Heybe, torba gibi at eğerine takılan şey.

I.mancük: 1. Şal dokunurken geçme ipliğinin sarıldığı ağaçtan yapılmış araç. (Ar.; Sv.; DS)

mançuk: ... (Ar.; DS)

2. Mekik. (Ks.; DS)

manâa: Bana.

baña: ... (Çkr.; Isp.; Dz.; To.; DS)

bena: ... (Ar.; DS)

biye: ... (Ur.; DS)

biyen: ... (Gm.; DS)

mayguû: Paytak kimse; top tırnaklı hayvanlardan tüyleri kısa olan.

maymað: Sendeleterek yürüyen topal. (Ar.; DS)

maynak: ... (Bo.; Ks.; DS)

2. Ayakları çarpık kimse. (Ml.; DS)

maymak: ... (Çkr.; Ama.; Ar.; Ezc.; Ml.; Ank.; DS)

maymaşık: ... (Af.; Çkl.; DS)

maynak: ... (Ml.; DS)

maytak: ... (Gaz.; DS)

meh: “ al, işte” anlamına bir kelime. Bk. ma, mah.

II.ma: İşte. (Dz.; Ba. ve çevresi; Kü.; Kc.; *Düzce- Bo.; Sm.; To.; Kn.; Ant.; DS)

me: ... (Af. ve çevresi; Kü.; Es.; Or.; Ml.; Sv.; DS)

meh-2: ... (Brd.; Dz.; İz.; *Düzce- Bo.; Or.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

na: ... (Rz.; Tr. ve çevresi; DS)

me: 1. Al, buyur. (Af.; Isp.; Brd.; Ez.; Kü.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Or.; Ml.; Ank.; Sv.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

ma: ... (Brd.; Kc.; *Düzce- Bo.; Sm.; Ant.; DS)

mah: ... (Isp.; Dz.; Ay.; Mn.; Ba.; Es.; Kc.; *Düzce- Bo.; Sk.; Zn.; Sm.; To.; DS)

meh-1: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Kü.; Bil.; Es.; *Düzce- Bo.; Sk.; Zn.; Sm.; Or.; Gr.; Ank.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

na: ... (Rz.; Tr. ve çevresi; DS)

meh-3: Hayvan çağırma ünlemi. (Isp.; Sv.; DS)

meng: Yem, tane ; kuş yemi.

ben, berj: 1. Kuşun yavrusuna taşıdığı yem, yiyecek. (Çkl.; Çr.; Yz.; Ky. ve çevresi; Nğ.; DS)

2. Oltaya takılan yem. (Krş.; Nğ.; DS)

meng: Yüzdeki ben.

benk: 1. Cilt üzerindeki koyu renk leke, ben. (Tr.; Ar.; DS)

beğ. ... (Ky.; DS)

benğ: ... (Ks.; DS)

2. Leke. (Rz.; DS)

bezek: ... (Kn. ve çevresi; DS)

merdek (g) : Ayı yavrusu; (yalnız bir takım Türklerce) domuz yavrusu.

I.medek: 1. Hayvan. (Ezm.; DS)

2. İnek. (Ezm.; DS)

3. Davar. (Sm.; DS)

4. Manda. (To.; Tr.; Gm.; Sv.; DS)

5. Dişi manda. (Kü.; Sm.; Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; DS)

madak: ... (Ezc.; Bt.; DS)

madek-1: ... (Vn.; DS)

medik-1: ... (Ezc.; DS)

6. Manda yavrusu, malak. (Çr.; Tr.; Ezm. ve çevresi; Ezc.; Vn.; Ml.; Ky.; DS)

madek-2: ... (Ezc.; DS)

mede: ... (İz.; DS)

medik-2: ... (Ezc.; DS)

7. Buzağı. (Sm.; DS)

I.metek: Dişi manda. (Kü.; DS)

mnâar: Pınar, su gözü (Oğuzca).

munar: ... (İç.; Ant.; Mğ.; DS)

mağar: ... (Çr.; Mğ.; DS)

moğar: ... (Isp.; DS)

muar: ... (Ant.; DS)

muğar: ... (Mğ.; DS)

muhar: ... (Isp.; Ba.; Ks.; Ant.; DS)

bunar, buñar: 1. ... (Isp.; Dz.; *Düzce- Bo.; Ank.; İç.; Yugoslavya; DS)

bınar: ... (İz.; DS)

biñar: ... (Nğ.; Kn.; İç.; DS)

buğar: ... (Zn.; DS)

buvar-2: ... (Yugoslavya; DS)

2. Kuyu. (Yugoslavya; DS)

buvar-1: ... (*Bartın- Zn.; DS)

ming: Bir milyon.

min: ... (Kr.; DS)

tümen- ming: Bir milyon.

I.tümen: Yığın, küme, sürü. (Mn. ve çevresi, Sm.; DS)

monçuú: Boncuk; süs için boyuna takılan değerli taşlar.

muncuð: ... (Bayburt- Kr.; Vn.; DS)

muncığ: ... (Kerkük; DS)

mun: Hastalık; ayıp.

I.mon: Asık yüzlü, yüzü gülmeyen. (Kerkük; DS)

I.mungul: Sıkıntı. (Kü.; DS)

I.bon: Unutkan, bunak, sarhoş. (Kr.; DS)

I.bun: Sıkıntı. (Yz.; DS)

I.bung: Sıkıntı, keder, gam. (Kü.; Sv.; DS)

munda: Bunda, burada.

bunda: ... (Dy.; DS)

munâ: Sıkıntı, ızdırıp; bun, mihnet.

mungul: ... (Kü.; DS)

bun: ... (Yz.; DS)

bung: ... (Kü.; Sv.; DS)

I.bunsak: Sıkıntı verici, loş, nemli. (Ky.; DS)

munâar: Buna, bunda.

I.munnar: Bunlar. (Kr.; DS)

I.bunda: Burada. (Dy.; DS)

muni (munu): “işte, bu” anlamına bir edattır; “kanu”ya cevap olur; bu, bunu.

munu: Bunu. (Kr.; DS)

murç: Karabiber.

burç: (Af.; DS)

muş: Kedi. Bk. çetük (Oğuzca).

mışik: ... (Af.; Çkl.; Brs.; Es.; Kc.; İst.; DS)

mük: Bükük.

I.bük: 1. Dönemeç. (Af.; Isp.; Ba.; Kü.; Bil.; Bo.; Çr.; Ar.; Ky.; Ng.; Kn.; Ant.; Mg.; Ed.; DS)

bukleç: ... (Ng.; DS)

buküş: ... (Brd.; DS)

bükeç-1: ... (Dz.; Es.; To.; Gaz.; DS)

bükemeç: ... (Dz.; Ay.; İz.; Zn.; To.; Or.; Dy.; Yz.; Krş.; Ant.; DS)

bükleç-1: ... (Ng.; DS)

büklembeç: ... (Dz.; Sv.; DS)

bükleş-1: ... (Ng.; DS)

büklüç: ... (Ng.; DS)

büklüm: ... (İç.; DS)

bükme: ... (Or.; Sv.; DS)

bükmeç: ... (Mr.; Kü.; ada.; Çr.; Or.; Sv.; DS)

bükmet: ... (Brd.; DS)

bükürç: ... (Ank.; DS)

bükülgeç-1: ... (Gaz.; DS)

büküm: ... (Kıbrıs; DS)

bükümeç: ... (Brd.; DS)

büküş-1: ... (Af.; İsp.; Brd.; Es.; Gm.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; DS)

2. Akarsuların büküntü yerleri. (Es.; Ist.; Kn.; DS)

bükleç-2: ... (İç.; DS)

bükleş-2: ... (Kn.; DS)

büklümbeç: ... (Es.; DS)

bükülgeç-2: ... (Gaz.; DS)

3. Köşe. (Sm.; Yz.; Nğ.; DS)

büküş: ... (Ky.; DS)

bükeç-2: ... (Es.; To.; DS)

bükemeç: ... (Sm.; DS)

büküç: ... (Yz.; DS)

büküş-2: ... (Çkl.; Ml.; Ank.; DS)

4. Bükülerek katlanmış bir şeyin her bir bükümü. (Nğ.; DS)

I.bükdelek: Eğilip bükülerek yürüyen. (Kn.; DS)

I.bükecek: İp bükmeye uyarayan aygıt. (İsp.; DS)

bükeç: 1. [→ I.bük- 1]

2. [→ I.bük- 3]

3. Çene. (Es.; To.; DS)

büküç: ... (Yz.; DS)

4. [→ I.bükürü]

5. Eğri. (Or.; DS)

büklembeç: ... (Dz.; DS)

büküre: ... (Dz.; DS)

bürkü: ... (Mğ.; DS)

I.bükülüçlü: Dönemeçli. (Nğ.; DS)

I.bükürü: Kambur. (Af.; Brd.; Dz.; Kü.; Or.; Ky.; Ada.; Mğ.; DS)

buğlez: ... (Nş.; Nğ.; DS)

bulüz: ... (Ada.; DS)
buruk: ... (İç.; DS)
burÿz: ... (Ky.; DS)
burü: ... (Ant.; DS)
bügrü: ... (Kn.; DS)
büğdez: ... (Yz.; DS)
büğdüz: ... (Isp.; Krş.; Kn.; Gaz.; DS)
büğlez: ... (Nğ.; DS)
büğlüz: ... (Ky.; Nğ.; DS)
büğrü: ... (Kn.; Ada.; DS)
büğrüz: ... (Sv.; Yz.; DS)
bükeç-4: ... (Or.; DS)
bükre: ... (Mn.; DS)
bükürce: ... (Brs.; DS)
büküre: ... (Dz.; DS)
bükürü: ... (Dz.; DS)
bülengez: ... (Krş.; DS)
bülezi: ... (Gr.; Nğ.; DS)
büydüz: ... (Ist.; Gaz.; Ank.; DS)
büylüz: ... (Ky.; DS)
büyrüz: ... (Krş.; DS)

I.büküre: Çıkık ağlarının üzerine geçirilen ve yivlerine urgan atılan, tornada yapılmış ağaçtan dalgalı masura. (El.; DS)

müngüz: Boynuz.

müğüz: ... (Kn.; DS)

ne: Ne; nasıl; - soru anlamıyla- ne.

I.ne: 1. Falan. (Ant.; DS)

ney: ... (Ks.; Ml.; DS)

neyin: ... (Sm.; DS)

2. Neden, niçin, niye. (Tr.; DS)

ne- elük: Nasıl. Bk. nelük, nelek, nelik.

I.nelik: 1. Niçin. (Isp.; Ay.; Çkl.; Tr.; Sv.; Kn.; İç.; DS)

2. Ne işe yarar. (Or.; Tr.; Sv.; DS)

3. Kim. (Tr.; DS)

II.nelik: Zorluk, güçlük, sıkıntı. (Brd.; Nğ.; DS)

ne: Araplardaki şaşalama “ ما = ma” sı yerine bir edat.

I.ne: 1. Falan. (Ant.; DS)

ney: ... (Ks.; Ml.; DS)

neyin: ... (Sm.; DS)

2. Neden, niçin, niye. (Tr.; DS)

ne- me: “Bilmem” anlamına bir kelime;”ne” anlamında pekitme edati.

I.neme: Şey. (To.; Kn.; DS)

II.neme: Şaşama ünlemi. (Nğ.; DS)

nece (neçe): Ne kadar, nice, kaç.

neçe: ... (Brs.; Ama.; *İğdır- Kr.; Gaz.; Kerkük; DS)

neje: Nice. (Kr.; DS)

nije: ... (Bayburt- Kr.; DS)

I.nici: Nasıl, ne durumda. (Ank.; DS)

I.nişe: Niçin. (Ml.; DS)

nelek: Niçin. Bk. nelük, nelik, ne elük.

I.nelik: 1. Niçin. (Isp.; Ay.; Çkl.; Tr.; Sv.; Kn.; İç.; DS)

2. Ne işe yarar. (Or.; Tr.; Sv.; DS)

3. Kim. (Tr.; DS)

II.nelik: Zorluk, güçlük, sıkıntı. (Brd.; Nğ.; DS)

nelik: Niçin. Bk. nelük, nelek, ne elük.

I.nelik: 1. Niçin. (Isp.; Ay.; Çkl.; Tr.; Sv.; Kn.; İç.; DS)

2. Ne işe yarar. (Or.; Tr.; Sv.; DS)

3. Kim. (Tr.; DS)

II.nelik: Zorluk, güçlük, sıkıntı. (Brd.; Nğ.; DS)

nelük: Niçin, neden. Bk. nelek, nelik, ne elük.

I.nelik: 1. Niçin. (Isp.; Ay.; Çkl.; Tr.; Sv.; Kn.; İç.; DS)

2. Ne işe yarar. (Or.; Tr.; Sv.; DS)

3. Kim. (Tr.; DS)

II.nelik: Zorluk, güçlük, sıkıntı. (Brd.; Nğ.; DS)

netek: Nice, nasıl.

I.nedek: Ne yapalım. (Isp.; DS)

nü: “ne” anlamına ve yerine bir edat.

I.nö: Çeşit. (Gaz.; DS)

oba: Oba. (Oğuzca)

I.oba: 1. Ova. (Tr. ve çevresi; Rz.; Kerkük; DS)

2. Tepe. (Isp. ; DS)

3. Yazın hayvanlarla çıkılan yayla, yaylak. (Tr.; El.; Sv., Nğ. ; DS)

4. Yaylalardaki otlaklar. (Sv. ; DS)

II. oba: Beş on evli köy. (Ay.; Mn. ve çevresi; Çkl.; Es., To.; Or.; Gr.; Ezc.; Mr.; Sv.; Nğ.; Mğ.; DS)

ua: ova. (*Afşin- Mr.; DS)

oçaú: Ocak.

I.ocak: Ateş. (*Alaşehir- Mn. ; DS)

II.ocak: 1. Eski ve soylu aile. (Or. Köyleri; *Maçka, *Of- Tr.; *Kilis- Gaz. ; DS)

2. Dedelerden beri belirli bir hastalığı iyi ettiğine inanılan aile. (*Keçiborlu- Isp.; Sm.; *Bor-Nğ. ; DS)

I.ocağ: Ev, aile. (Kerkük; DS)

I.ocakbaşı: Mutfak. (*Şarkışla- Sv. ; DS)

I.ocakkaşı: 1. Ocak tabanından 30 cm. kadar yükselen, üstüne kazan, tencere oturtmaya yarayan taş duvar. (Dz.; Ml.; Sv. ; DS)

2. Ocak kemerinin üstündeki tahta raf. (Dz. ; DS)

3. Tandırın tavanla birleşen yeri. (Ezm. ; DS)

I. ocakkocası: Kışın ocağın arkasına konulan büyük kütük. (Rumeli göçmenleri –Ant. ; DS)

I.oçak: Sacayak. (Brs. ; DS)

oçaú-liâ: Ocaklı.

I.ocaklık: 1. Oda. (Gr. ; DS)

2. Mutfak. (Kc.; Gr.; El.; Gaz.; Mr.; Sv.; Krk. ; DS)

3. Baca, bacanın tabanı. (Isp.; Brd.; Dz.; Çkl.; Kc.; To.; Or.; Tn.; Ada. ; DS)

oglaú: Oğlak.

oğlağ: ... (Kerkük; DS)

oğlakman: ... (Ayvalı *Sivrihisar- Es. ; DS)

oğlaman: Bir yaşındayken yavrulayan koyun ya da keçi. (Çr.; To.; Or.; Gr.; Sv.; Yz.; Ky.; Nğ.; *Karaman- Kn. ; DS)

oğşaman: ... (Gr. ; DS)

olak: Oğlak. (Rz.; Ank. ; DS)

I.olaman: Bir yaşındayken doğuran davar. (Or. ; DS)

ulak: Oğlak. (Karaçay Aşireti, Başhöyük *Kadınhanı- Kn. ; DS)

ovlamak: ... (Peşman *Daday- Ks. ; DS)

oğalak: ... (Sm. ; DS)

oğraâ: Niyet, kurma, kasıt; ugrama, uğrak.

uğrak: Yol üstünde durulacak yer, istasyon, otel, han. (Isp.; Brd.; Dz. köyleri; Ay.; Brs.; Es.; *Düzce-Bo.; Çkr.; Sk.; Ks.; İst.; Ama.; Sm.; Or.; Tr.; Rz.; Sv.; Ml.; Ky.; Nğ.; Ada.; Mğ.; Krk. ; DS)

oğrı: Gizli.

oğru: Gizli yapılan iş. (*Bergama- İz. ; DS)

oğrun: ... (Çkr.; Çr.; Sm.; To.; Vn.; Sr.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Kn.; Ada. ; DS)

oğrun oğrun: Gizli gizli. (*Hani, *Lice- Dy. ; DS)

orgun: ... (Sm.; To.; Ml. ; DS)

orğun: ... (Ezc.; El.; Gaz. ; DS)

uğrun: ... (Af.; Isp.; İz.; Kü.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Ur.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Sv.; Kn.; Ada.; İç. ; DS)

ugrun: ... (Çr.; Ama. ; DS)

uğurun: ... (Ml. ; DS)

urgun: ... (Ur.; Gaz.; Ada. ; DS)

urğun: ... (Ezc. ; DS)

ÿrun: ... (Ama.; Yoz.; Ada. ; DS)

oğrı: Hırsız; hırsızlık.

oğru: ... (İz.; Es.; Ks.; Ama.; Tr.; Bayburt *Sarıkamış, *Selim- Kr.; Ank.; Krş.; Ada. ; DS)

oğur: ... (*İğdır- Kr.; Gaz. ; DS)

oğurçu: ... (Kr. ; DS)

uğru: ... (İz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Sk.; Bo.; Ks.; Çkr.; Sn.; Sm.; Ks.; Ama.; To.; Ur.; Mr.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Kr. ; DS)

ugri: ... (Ama. ; DS)

ugru: ... (Çr.; Ank.; Ant. ; DS)

uğrulayıcı: ... (Tr. ; DS)

oğul: Oğul, çocuk.

oğul : Arıların baharda çıkardığı yavrular. (Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl.; Es.; Kc.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Tr.; Rz.; Ar.; Ml. ve çevresi; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ant.; Krk. ; DS)

ovul: Erkek çocuk. (Ama. ; DS)

oğuş: ... (Çkr. ; DS)

körpe- oğul: Yazın doğan çocuk.

1.körpe: 1. Yeni doğmuş koyun ya da keçi yavrusu. (Isp.; Tn.; Krş.; Kn.; İç. ve köyleri; Ant.; DS)

2. Yeni doğmuş buzağı. (To.; DS)

oğulçuk: Ana rahmi, oğulduruk.

oğulduruk: 1. ... (*Bergama -İz. ; DS)

2. Soy sop. (Uş.; Kn. ; DS)

oğur: Uğur, devlet.

oğur: ... (*Antakya- Hat. ; DS)

uğuk: Uğurlu. (Krş. ; DS)

uğurluk: Uğur getirdiğine inanılan şey. (Ml.; *Bor- Nğ. ; DS)

oğur: Vakıt, zaman.

uğur: Zaman. (Ba.; *Ünye- Or. ; DS)

oâlan: Oğlan, oğul; çocuk, çocuklar.

oğuş: Erkek çocuk. (Karacaviranlı- Çkr. ; DS)

oğul : Arıların baharda çıkardığı yavrular. (Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl.; Es.; Kc.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Tr.; Rz.; Ar.; Ml. ve çevresi; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ant.; Krk. ; DS)

oðšaâ: Benzeyen, benzer.

oðşaş: Benzeyiş. (*Bergama- İz. ; DS)

okşak: ... (Ada. ; DS)

oşaş: Benzer. (*Kadınhanı- Kn. ; DS)

oú: Ok.

oh: 1. Tahta döşeme. (*Ağın- El. ; DS)

2. Ok. (*İğdır- Kr. ; DS)

I.ok: 1. Oklava. (İz.; Kn.; Ant. ; DS)

2. Cirit, değnek. (Krş. ; DS)

3. Üzüm çardağına konulan uzun sarık. (Mğ. ; DS)

4. Tavanın orta direği. (Çkl.; Sv. ; DS)

5. Kârgir yapılarda iki duvarın arasına çapraz konulan kalın direkler. (Çkl.; DS)

6. Araba, kağı yapmada kullanılan uzun, düz çam. (Sv.; Yz. ; DS)

7. Kağıda mazı üzerine boydan boya uzatılan yan ağaçları. (Sn.; Sm.; To. ilçe ve köyleri; Ank.; Ky. ; DS)

II. ok: Kemeçe yayı. (Tr. ; DS)

oú-luú: Sadak.

I.okluk: 1. Bir çeşit saz, kamyş. (Ada. ; DS)

2. Ucuna kement takılan, sığır vb. hayvanları tutmaya yarayan uzun ağaç. (Ant. ; DS)

3. Kağı oku yapmaya yarayan uzun ağaç. (Isp.; Dz.; Ky. ; DS)

oú: Paylar ve toprak hisseleri üzerine üleşmek için atılan ok; çekilen kur'a; mirasta düşen pay.

III.ok: 1. Dil gibi ensiz ve uzun tarla parçası. (Mr. ; DS)

2. Tarlaları ayıran çizgi. (İç. ; DS)

IV.ok: Miras kalan mallar pay edilirken yapılan ad çekme. (Brd.; Ks.; Çkr.; Gaz.; Mr. ; DS)

V.ok: Tarla sulamak için açılan ark. (Af.; Isp.; Dz.; Mn.; Gr. ; DS)

oú: Hal anlamına yakın anlamlı bir edat; fiillerde pekitme edatı; vakit, zaman. Bk. ök.

oðtu: Vakit. (Ay.; Gaz.; Ulada- Mğ. ; DS)
oht: ... (*Bozdoğan-Aydın; *Alaşehir-Mn. ; DS)

ol: o; dır, dir, dur, dür. (koşaç= haber edatı)
u: O. (Sm.; *Ünye- Or. ; DS)

oldanâ: Pabuç altı, tabanı mestin alt yanı. Bk: Düzelt: uldanâ.

- I. oltan: 1. Kesilip dikilmeye hazırlanmış yemeni. (Çr.; Rz. ; DS)
2. Eskiye yemeni, ayakkabı altına vurulan pençe. (İç.; Ant. ; DS)
3. Mest ve yemeni yüzünü köseleye tutturmak için yapılan iri dikiş. (Çr.; Ama.; Ank. ; DS)
4. Çarığın içine konulan bez ya da deri parçası. (Ant. ; DS)
5. Çarık ipi. (Çkl. ; DS)
- I. olduruk: 1. Çarığın delinen yerini onarmak için konulan deri parçası. (Brd.; Ks. ; DS)
2. Çarığın içine konulan keçe ve bez parçası. (Brd. ; DS)

oldrum: Kötürüm, yatalak, oturum.

- oturak: 1. ... (Brd.; Dz.; Ay.; Es.; Kc.; Bo.; Sm.; Or.; Sv.; Ky.; Krk. ; DS)
2. Yürüme zamanı geldiği halde yürüyemeyen çocuk. (Or. ; DS)

oluú: Oluk, yalak.

- I.oluk: 1. Hayvanların yem yedikleri, su içtikleri taş ya da ağaçtan oyulmuş yalak. (Isp.; Ama.; Sv. ; DS)
2. İçinde üzüm ezilen çam ağacından oyulmuş tekne. (Çr. ; DS)
 3. Sepicilerin içinde derileri yıkadıkları ağaç tekne. (Ks. ; DS)
- II. oluk: 1. Musluk. (Sv. ; DS)
2. Çeşme, pınar. (Dz.; Ada. ; DS)
- III. oluk: 1. Suyun daralarak aktığı yer. (İz. ; DS)
2. Irmak. (Or. ; DS)
 3. Çay ve dereden küçük akarsu. (Ks. ; DS)

onâ: Sağ, solun karşıtı. (Çiğilce; DS)

oñ: Sağ. (İst.; Kn. ; DS)

oprı: Obruk, çukur; dere.

- obruk: 1. Çöken , kayan toprak, kayşa. (Isp.; Dz.; Sn.; Sv.; Kn.; Ada. ; DS)
2. Küçük çukur. (Tk. ; DS)

3. Dağlar ve tepeler arasındaki derin ve büyük çukurlar. (Sv.; Kn. ; DS)
opruk-4: ... (Kü. ; DS)

4. Yazın bile karı erimeyen yüksek dağlardaki mağaralar (peynir, yağ tulukları konulur). (Isp.; Kü.; Ko.; Ada.; İç. ; DS)

orbuk-1: ... (Isp.; Ada.; İç.; Ant. ; DS)

opruk-5: ... (İç. ; DS)

5. Su biriken oyuk yer, doğal kuyu. (Isp.; Nğ.; Ada. ; DS)

opruk-7: ... (Kn. ; DS)

orbuk-2: ... (Isp. ; DS)

6. Çok çamurlu yer, bataklık. (Nş.; Nğ. ; DS)

ofruk: 1. Suyun toprağı oyduğu yer. (Ant. ; DS)

2. Kayalık yerlerdeki oyuklar, mağara. (Ky. ; DS)

opruk: 1: Yokuş. (Ada. ; DS)

2. Taşlık, kayalık yer. (Ky. ; DS)

3. Engebeli yer. (Kn.; İç. ; DS)

6. Ovalarda akarsuların içine akıp kayboldukları delikler. (Kn. ; DS)

7. Volkanik kuyu. (Isp.; İç. ; DS)

orğaú: Orak.

orek: ... (*Çayeli-Rz. ; DS)

omak: ... (Türkistan göçmenleri- İst. ; DS)

I.orak: 1. Ekin biçme zamanı. (Sm.; To. ; DS)

2. Temmuz. (*Ardahan- Kr. ; DS)

3. Ağustos. (Gr. ; DS)

ortaú: Ortak.

ortak: 1. Arkadaş. (Ky. ; DS)

2. Kardeş. (*Elmalı-Ant. ; DS)

3. Tarlayı, ürünü tarla sahibiyle yarı yarıya pay etmek üzere ekip biçen çiftçi. (Ay.; Kn.; Mğ.; Ant. ; DS)

ortakçı: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Es.; Çkr.; Sk.; Ama.; To.; Or.; Gaz.; Ank.; Sv.; Ky.; Nğ.; Ant.; Krk. ; DS)

ortakçı: ... (Brd.; Dz.; Ay.; Kc.; Ks.; Sn.; Sv.; Ky. ; DS)

ortu: Orta. Bk. otra, otru, utru.

ortara: Tam orta yerinden yarı yarıya. (Sm. ; DS)

I.orta: Perşembe. (Kadıçiftliği- İst. ; DS)

ortaküm: ... (Kn. ; DS)

I.orta ok : Evin çatısını örerken kullanılan orta direk. (*Senirkent- Isp. ; DS)

ortancılı: 1. Ortancı, ikinci. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Es.; *Düzce- Bo.; Çr.; Ama.; Or.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; Ant. ; DS)

ortancılı: ... (Ank. ; DS)

ortanul: ... (To. ; DS)

2. Oyunda ortadaki oyuncu. (Çr. ; DS)

orum: Kesim.

I.horom: Mısır sapı, ot vb. şeylerden yapılan desteler, yığınlar. (Tr.; Ar.; DS)

I.horum: 1. Biçildikten sonra balya ya da deste haline konulmuş ot. (Ama.; To.; Gr.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Mr.; Sv.; Krş.; Ky.; DS)

horun: ... (Ezm.; Vn.; Bt.; Mr.; Ky.; DS)

2. Biçildikten sonra tarlada yapılan küçük burçak ya da mercimek yığınları. (Gaz.; Nş.; DS)

3. Yeni olgunlaşan susam bitkisi, topraktan çıkarıldıktan sonra sapları ipe boğulup baş tarafları birleştirilerek yapılan yığın. (Ada.; DS)

I.orum: Hayvanların otlamasına elverişli geniş ormanlar, çalılıklar. (*Tefenni- Brd. ; DS)

II.orum: Ekinler arasında yetişen bir çeşit zararlı bitki. (Ezc.; Sv. ; DS)

orun: Yer, mekan, mevki. Bk. urun.

orun: ... (Türkistan göçmenleri- İst.; Tr. ; DS)

I.urun: Yüce kat.(*Artova- To. ; DS)

oruñau: Emanet.

urunca: ... (İç. ; DS)

oruñak: ... (Sv. ; DS)

osruú: Osuruk.

osturak: Yellenme. (Af. ; DS)

osturuk: ... (Af. ; DS)

I.osurganböğcüsü: Pis koku çıkaran bir böcek. (*Bor- Nğ. ; DS)

osurukböce: ... (*Düzce- Bo. ; DS)

I.osurukağacı: Yaprakları pis kokulu bir ağaç, aylandız. (*Sarıyer- İst.; Sm. ; DS)

I.osurukçiçeği: İlbaharda kırlarda yetişen, beyaz çiçekli, pis kokulu bir bitki. (*Bodrum- Mğ. ; DS)

osruğan: Yellenmeyi alışkanlık durumuna getiren. (*Ardanuç- Ar. ; DS)

ot: Ot, hayvan yemlerinin hepsi.

otluk: 1. Kış için kurutulmuş ot yığını. (Dz.; Tr. ; DS)

2. Harman yığını. (Bo. ; DS)

3. Kışa saklamak için yere dikilmiş bir sırığa bağlanarak kurutulan mısır sapları. (Gr. ; DS)

ot: İlaç, em; zehir.

ot: 1. Göz hastalığını iyileştirmek için kullanılan ev ilacı. (Ur.; Gaz. ; DS)

2. Enfiye. (Gaz.; Mr. ; DS)

ot: Ateş, duman.

ot: Barut. (*Ürgüp- Nş.; *Bor- Nğ. ; DS)

otlu: Ateşli. (*Kadirli- Ada. ; DS)

otaâ: Otağ.

otak : 1. Konak, apartman. (Ada. ; DS)

otağ-1: ... (Kr. ; DS)

2. Oda. (Isp.; Kr. ; DS)

otağ-2: ... (Ağ. ; DS)

otað-1 : ... (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim- Kr. ; DS)

3. Çadır. (Af.; Gaz.; Kn. ; DS)

otað-2: (*İğdır- Kr. ; DS)

odak: Kışı geçirmek için yapılan çoban kulübesi. (Ada. ; DS)

oda: Evlerin dışında, konukları ağırlamak için özel olarak yapılmış küçük ev. (Brd.; Md.; Kn.; Ada. ; DS)

odaça: Oda. (Rumeli göçmenleri- Ed. ; DS)

I.odaşık: Oda arkadaşı. (Kırım göçmenleri- Ama. ; DS)

utağ: Otağ, çadır. (Ml. ; DS)

ottuz: Sayıda otuz; (Yağma ilinde Kenğüt'te) üç defa.

otduz: Otuz. (Zarşat- Kr. ; DS)

otunâ: Odun.

otun: Odun. (*Reşadiye- To. ; DS)

otunâ-luú: Odunluk.

I. odunkoru: 1. Büyük odunluk. (Zn.; Ant.; DS)

2. Dizilmiş odun yığını. (Isp.;Dz.; DS)

odunhoru: ... (Dz.; DS)

3. Ormanlık. (Sk.; DS)

oy: Yerdeki oyukluk, çukurluk.

oylak: Çukur yer. (Gm. ; DS)

oyluk: Göz çukuru. (Ba. ; DS)

I.oyru: İnişli yokuşlu sarp yer. (Mğ. ; DS)

oymak: Arazinin alçak, çukur yeri. (Isp.; Çkl.; Or. ; DS)

I.oylum: 1. Koyak. (Dz.; El.; Mr.; Sv.; Ed. ; DS)

2. Büklüm. (Dz. ; DS)

3. Kayalık yer. (Ky. ; DS)

4. Arazinin bir parçası. (El. ; DS)

5. Alan, çevre. (Es.; Sv.; Nş.; Nğ. ; DS)

6. Ağaç dikilecek çukur. (Gaz. ; DS)

II .oylum: 1. Parça, bölüm. (Yz. çevresi; Ky. ; DS)

2. Girinti çıkıntı. (*Kilis- Gaz. ; DS)

I.oylum oylum: 1. Parça parça. (Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Sk.; Ama.; Mr.; Sv.; Nğ. ; DS)

2. Yer yer. (Es. ; DS)

3. Girintili çıkıntılı. (Es. ; DS)

4. Öbek öbek. (Nğ. ; DS)

oyuú: Hayal, belge, bostan höyüğü. (Oğuzca)

I. oyuk: Bostan korkuluğu. (Isp.; Mn.; Çkl.; Zn.; Or.; Gr.; Kn.; Mğ.; Ed. ; DS)

oyun: Oyun; yarış.

oyunçað: 1. Oyuncak. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim- Kr. ; DS)

2. Eğlence. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim- Kr. ; DS)

öç: Öç, hınç, kin, intikam.

öç-lüg: Öcü ve hıncı olan.

I.oçlu: Hakkı olmadan hak isteyen kimse. (*Artova- To.; DS)

öçeş: Yarış.

I.öçeşli: Ladesli. (Sv. .; DS)

öd: Duvarda ve ağaçta delik (Oğuzlar ve uyanlarca). Bk. öt (Türklerce).

I.oyğu: Oyulmuş yer , bölüm. (Es.; DS)

I.oygu: 1. Tahta kaşık oymakta kullanılan ucu eğri bıçak. (Af.; Isp.; DS)

2. Kabak patlıcan oymakta kullanılan araç. (Gaz.; DS)

I.oylak: Çukur yer. (*Torul- Gm.; DS)

I.oyum: Delik. (Mr.; Kr.; İç.; DS)

öd: Zaman, vakit; mevsim; hava. Bk. öê (Türklerce).

öd: ... (Ba.; DS)

öd: Sığır, öküz. Bk: Düzelt: ud.

öğüz: ... (To.; Kn.; DS)

I.odaö : Öküzün boyunduruğuna binen çocuk. (*Ardanuç- Ar.; DS)

öê: Zaman, vakit. Bk. öd.

öd: ... (Ba.; DS)

öê: Dağ. Bk. öz, özi.

I.öz: 1. Su arkı. (Af.; Gaz.; Mr.; Ant. ; DS)

2.Dere, çay, ırmak. (Brd.; Dz.; Ks.; Çr.; To.; Mr.; Or.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Mğ.; Ed. ; DS)

özen-1: ... (İst.; Kn. ; DS)

özbek: ... (Yz. ; DS)

özden: ... (Sv. ve çevresi; Nğ. ; DS)

3. Küçük göl. (Nğ. ; DS)

4. Pınar, derelerin çıktığı yer. (Hat.; Ada.; Ant. ; DS)

II. öz: 1. Tepelerin arasındaki çukur, düzlük yer, koyak. (Af., Dz.; Bil.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Sn.; Ama.; Dy.; Ml.; Mr.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn. ; DS)

I.özek-1: ... (Or. ; DS)

özen-2: ... (İst. ; DS)

özmek: ... (Or. ; DS)

2. Sulak, verimli yer otlak. (Ama.; Mr.; Sv.; Ank.; Kn.; İç. ; DS)

I.özek-4: ... (Ama. ; DS)

özen-3: ... (Kn. ; DS)

özü: ... (Brs. ; DS)

3. Bağ, bahçe, bostan. (Es.; Çr.; Sv.; Nş.; Nğ.; Kn. ; DS)

4. Yapışkan topraklı yer. (Gaz. ; DS)

5. Su kıyısındaki yeşil yer, ova. (Sv.; Dz.; Mr.; Nğ.; İç. ; DS)

6. Geniş ve büyük hendek. (Ba. ; DS)

7. Sel sularının aktığı yerde yaptığı yarıklar. (Isp.; Çr.; Kn.; Ant. ; DS)

I.özek-3: ... (Isp.; To. ; DS)

özelti: ... (Kc.; Ed. ; DS)

8. Tarla, köye yakın tarla. (Çr.; Mr. ; DS)

I.özek-2: Susuz dere. (Isp.; Or.; Ant. ; DS)

öfke: Öfke. Bk. öpke.

öfelek: ... (*Çaycuma- Zn.; DS)

öyke: ... (Isp.; Gaz.; Nğ.; DS)

öğke: ... (Sv.; DS)

öke: ... (Ay.; Gaz.; Hat.; DS)

örke: ... (Isp.; Dz.; DS)

üçbe: ... (*Niksar- To.; DS)

ögey: Üvey.

öğey: ... (Ks.; Kerkük; DS)

oğey: ... (*Şavşat- Ar.; DS)

öğē: ... (*Kadınhanı- Kn.; DS)

öve: ... (*Palu- El.; DS)

öğünç: Öğünç, öğünme.

öğünç: ... (Sm.; *Ünye- Or.; DS)

öğüncek: Kendi kendini öven, övüngen. (Es.; Çkr.; Çr.; Ama.; Or.; Sv.; Ank.; Nş.; Nğ.; Kn.; Kıbrıs; DS)

öğüncük delisi: ... (Brd. ; DS)

öğünek: ... (Dz.; Kc. ; DS)

öğüngeç: ... (Dz.; Ay.; Es.; Ks.; To.; Mr.; Ant. ; DS)

öğüngen: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn. ve çevresi; Çkl.; Es.; Zn.; Ks.; Ama.; To.; Or.; Ez.; Gaz.; Hat.; Ank.; Ant. ; DS)

öğünük: ... (Ml. ; DS)

öğüt: Öğüt, vaaz. Bk. ötlük, övüt.

övüt: ... (Sn.; Ank. ; DS)

ün: ... (Nş. ; DS)

ök: Akıl ve anlayış. Bk. ök-süz.

ök: ... (Ks. ; DS)

ök-süz: Öksüz; şaşkın.

öksüz: Anlayışsız. (Ks. ; DS)

I.oğsuz: Yavrusu ölen hayvan. (*Yatağan- Mğ. ; DS)

I.oğsak: Yavrusu ölü doğmuş ya da doğduktan sonra ölmüş koyun, keçi. (*Yeşilova- Brd. ; DS)

ök: Orta yaşı bulup büyümüş hayvan.

ögeç: 1. Bir yaşından dört yaşına kadar erkek koyun, koç. (Dz.; Brs.; Es.; Zn.; Ks.; *Bayburt-Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Bt.; Ml.; Mr.; Gaz.; Sv.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç. ; DS)

öneç: ... (Nğ. ve çevresi; DS)

öveç-1: ... (Isp.; Brd. ve köyleri; Dz.; Ay.; Kü.; Çkr.; Çr.; Or.; Gr.; Gaz.; Mr.; Ky.; Nğ.; Ada.; Ant.; Mğ. ; DS)

öñneç: ... (Kn. ; DS)

2. İki yaşına kadar erkek keçi. (Isp.; Brd.; Ada.; Ant.)

ögeş: ... (Isp. ; DS)

öğüç: ... (Brs. ; DS)

ökeç-2: ... (Çr.; Mr. ; DS)

3. Enenmiş erkek koyun ya da keçi. (Ks.; Çr.; To.; Ar.; Ezc.; El.; Ank.; Kn. ; DS)

oğeç: ... (Nğ. ; DS)

öveç-2: ... (Af.; Brd.; Dz.; Mn.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Zn.; Çkr.; Çr.; Ama.; Gr.; Tr.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ. ; DS)

öveyş: ... (Mğ. ; DS)

4. Sürünün önünbde giden ve sürüyü yöneten koyun ya da keçi. (Adı.; El.; Ml. ; DS)

ökeç-1: ... (Çr. ; DS)

öveç- 3: ... (Brs. ; DS)

ökme: Yığılan her şey. Bk. ökmek.

ömece: Yığın, odun yığını. (Es. ; DS)

ökmek: Toplanmış olan her nesne. Bk. ökme.

öğmek: Meşe kümesi. (*Ayaş- Ank. ; DS)

öküm: Yığın. Bk. ökün.

I.üğüüm: Sık çalı kümesi, fundalık. (Avanos- Nş. ; DS)

ökün: Para, gül ve buna benzer şeylerin yığını. Bk. ökün.

I.üğüüm: Sık çalı kümesi, fundalık. (Avanos- Nş. ; DS)

öküz: Irmak, dere.

öz: 1. Su arı. (Af.; Gaz.; Mr.; Ant. ; DS)

2.Dere, çay, ırmak. (Brd.; Dz.; Ks.; Çr.; To.; Mr.; Or.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Mğ.; Ed. ; DS)

özen-1: ... (İst.; Kn. ; DS)

özbek: ... (Yz. ; DS)

özden: ... (Sv. ve çevresi; Nğ. ; DS)

3. Küçük göl. (Nğ. ; DS)

4. Pınar, derelerin çıktığı yer. (Hat.; Ada.; Ant. ; DS)

öküz: Öküz.

öğüüz: ... (To.; Kn. ; DS)

oğüüz: ... (*Akçakoca- Bo. ; DS)

öl: Islak, yaş, nem.

öl: Toprağın nemi, tav. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Bil.; Es.; Sv.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ant.; Mğ. ; DS)

ölüg: Ölü.

ölük: Ölmüş, cansız. (Isp.; Çkr.; Kn. ; DS)

ölüm: Ölüm.

I.ölesek: Ölmeye yüz tutmuş, ölümcül. (Af. ; DS)

I.öletlik: Ölümlük. (Ank. ; DS)

I. ölgüm: Ölecek durumda olan, can çekişen. (Sn. ; DS)

öng: Ön, önce; öndün (Oğuzca).

I.öğ: ... (*Yusufeli-Ar.; Sv.; Kerkük; DS)

öğn: ... (*Ünye- Or. ; DS)

öy: ... (Kr. ; DS)

II. öğ: 1. Reis, baş, ileri gelen. (Kerkük; DS)

2. Ağa, efendi. (Ky. ; DS)

3. Kadınların kocalarına seslenirken kullandıkları sözcük. (* Daday- Ks. ; DS)

öncül: Önceden, ilk. (*Afşin- Mr. ; DS)

önceleyin: Öncelikle. (*Çarşamba-Sm. ; DS)

öncül: 1. Önce gelen, birinci, başta giden. (Dz.; Mn. ve çevresi; Ba.; *Düzce- Bo; Çr.; Mr.; Hat.; Sv.; Nğ.; Kn.; Ant. ; DS)

öncülü: ... (Or. ; DS)

öndel: ... (Ama. ; DS)

öngül-1: ... (Ama. ; DS)

2.Oyunlarda ele başı, ebe. (Ur.; Ant. ; DS)

önecek: ... (Nğ. ; DS)

öngül-2: ... (Ama. ; DS)

3. Kılavuz, önder. (Kü.; Es.; Ks.; Sv. ; DS)

4. İlk, Önce. (Gaz. ; DS)

I.öngüç: 1. Önce. (İz. ; DS)

2. Eninde sonunda ne olursa olsun, er geç. (*Acıpayam- Dz. ; DS)

II. öngüç: Kılavuz, önder. (Çr.; Sm. ; DS)

önkürü: Ön; önünde. (Uş. ; DS)

öñcek: Önce, önceden. (*Akyazı çevresi- Sk. ; DS)

öng-dün: Öndün, önce.

öndin: ... (El.; Ml.; Sv. ; DS)

önden: ... (Kc.; Sm. ; DS)

öndün: ... (Çkl. ; DS)

öne: ... (Ezm. ; DS)

öng-dünki: Önceki.

öngürdü: ... (İz. ; DS)

önkü: ... (Ay.; Brs. ; DS)

öpke: Öfke, kızgınlık. Bk. öfke.

öfelek: ... (*Çaycuma- Zn.; DS)

öyke: ... (Isp.; Gaz.; Nğ.; DS)

öğke: ... (Sv. .; DS)

öke: ... (Ay.; Gaz.; Hat.; DS)

örke: ... (Isp.; Dz.; DS)

übe: ... (*Niksar- To.; DS)

öpüş: Öpüş –iki kişi arasında-

I.öppe: Yanak. (Isp. ; DS)

ör: Kaftanın koltuk altları.

I. örbüç: Değnek. (Dz. ; DS)

örçük: Örülmüş saç (Oğuzca). Bk. örgüç.

I.örgüç: Dokuma aracı. (Ank. ; DS)

I.örk: Hayvanları bağlamaya yarayan kalın ip ya da zincir. (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Bil.; Es.; Çkr.; Sm.; Or.; Gr.; Hat.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky., Nğ.; Kn.; Ada.; İç. ; DS)

örkan: ... (Ar. ; DS)

örken-3: ... (Ks.; Sm.; Ama.; *İğdır- Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Bn.; Tn.; El.; Ml.; Ada. ; DS)

2. Hayvanları çayıra bağlamaya yarayan ucu halkalı demir kazık. (Ks.; Sv. ; DS)

I.örge: Keçi kılından yapılmış ip. (Ks. ; DS)

I.örme: 1. Kıldan örülerek yapılan ip. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Or.; To.; Gm.; Hat.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Ada.; İç. ; DS)

2. İpten örülmüş kuşak. (Çkr. ; DS)

3. Yünden örülmüş kazak. (Brd.; Ky. ; DS)

II.örme: Sepet. (Ba. ; DS)

öğret: Saç örgüsü. (Brd. ; DS)

I.örük: Hayvanı çayıra bağlamaya yarayan ip, yular, urgan. (Isp.; Brd.; Dz. ilçe ve köyleri; Ay.; Ba.; Çkl.; Kü.; Kc.; Çr.; Am.; To.; Or.; Ml.; Sv.; Ant. ; DS)

II. örük: Saç örgüsü. (Af., Dz.; Mn.; Es.; Kc.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Vn.; Ml.; Ur.; Sv.; Ky. ; DS)

örök: ... (Ar. ; DS)

II.örü-1: ... (Dz.; Bo.; Çkr.; Çr. ; DS)

2. Saç örgülerini bağlamaya yarayan ip, iplik, kumaş parçası. (Sv. ; DS)

ören: Her şeyin kötüsü (Oğuzca).

I.oran: Yıkıntı, kalıntı. (*Afşin- Mr. ; DS)

örge: Urgan (Oğuzca).

örge: Keçi kılından yapılmış ip. (Ks. ; DS)

I.örk: Hayvanları bağlamaya yarayan kalın ip ya da zincir. (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Bil.; Es.; Çkr.; Sm.; Or.; Gr.; Hat.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky., Nğ.; Kn.; Ada.; İç. ; DS)

örkan: ... (Ar. ; DS)

örken-3: ... (Ks.; Sm.; Ama.; *İğdır- Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Bn.; Tn.; El.; Ml.; Ada. ; DS)

2. Hayvanları çayıra bağlamaya yarayan ucu halkalı demir kazık. (Ks.; Sv. ; DS)

örken: 1. Semeri bağlamaya yarayan enli kumaş, kolan. (Nş. ; DS)

2. Kement. (*İğdır- Kr. ; DS)

örge: Yük bağlamaya yarayan keçi kılından yapılmış ip. (Ama. ; DS)

ürken: Kıldan örülmüş ip. (Ml. ; DS)

örgüç: Kadınların başlarında bulunan saç örgüsü, örülmüş saç. Bk. örçük, örküç.

I.örgüç: Dokuma aracı. (Ank. ; DS)

I.örk: Hayvanları bağlamaya yarayan kalın ip ya da zincir. (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Bil.; Es.; Çkr.; Sm.; Or.; Gr.; Hat.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky., Nğ.; Kn.; Ada.; İç. ; DS)

örkan: ... (Ar. ; DS)

örken-3: ... (Ks.; Sm.; Ama.; *İğdır- Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Bn.; Tn.; El.; Ml.; Ada. ; DS)

2. Hayvanları çayıra bağlamaya yarayan ucu halkalı demir kazık. (Ks.; Sv. ; DS)

I.örge: Keçi kılından yapılmış ip. (Ks. ; DS)

I.örme: 1. Kıldan örülerek yapılan ip. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Or.; To.; Gm.; Hat.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Ada.; İç. ; DS)

2. İpten örülmüş kuşak. (Çkr. ; DS)

3. Yünden örülmüş kazak. (Brd.; Ky. ; DS)

II.örme: Sepet. (Ba. ; DS)

öğret: Saç örgüsü. (Brd. ; DS)

I.örük: Hayvanı çayıra bağlamaya yarayan ip, yular, urgan. (Isp.; Brd.; Dz. ilçe ve köyleri; Ay.; Ba.; Çkl.; Kü.; Kc.; Çr.; Am.; To.; Or.; Ml.; Sv.; Ant. ; DS)

II. örük: Saç örgüsü. (Af., Dz.; Mn.; Es.; Kc.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Vn.; Ml.; Ur.; Sv.; Ky. ; DS)

örök: ... (Ar. ; DS)

II.örü-1: ... (Dz.; Bo.; Çkr.; Çr. ; DS)

2. Saç örgülerini bağlamaya yarayan ip, iplik, kumaş parçası. (Sv. ; DS)

örk: Yular; at tavlasi.

I.ürge: Binek atı. (Kr. ilçe ve köyleri; DS)

I.ök: Çayırdan otlayan hayvanı ayaklarından bağlamaya yarayan ip. (Ky.; Ng. ; DS)

I.örg: Sap. (Ank. ; DS)

I.örk: Hayvanları bağlamaya yarayan kalın ip ya da zincir. (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Bil.; Es.; Çkr.; Sm.; Or.; Gr.; Hat.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky., Ng.; Kn.; Ada.; İç. ; DS)

örkan: ... (Ar. ; DS)

örken-3: ... (Ks.; Sm.; Ama.; *İğdır- Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Bn.; Tn.; El.; Ml.; Ada. ; DS)

2. Hayvanları çayıra bağlamaya yarayan ucu halkalı demir kazık. (Ks.; Sv. ; DS)

örken: 1. Semeri bağlamaya yarayan enli kumaş, kolan. (Nş. ; DS)

2. Kement. (*İğdır- Kr. ; DS)

örkü: Örküç, hörküç.

örkeç: ... (Tr. ; DS)

hörküç: ... (Isp.; Kn.; Mğ. ; DS)

hörkuç: ... (İç. ; DS)

örküç: Örülmüş saç. Bk: Düzelt: örgüç.

I.örgüç: Dokuma aracı. (Ank. ; DS)

I.örk: Hayvanları bağlamaya yarayan kalın ip ya da zincir. (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Bil.; Es.; Çkr.; Sm.; Or.; Gr.; Hat.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky., Ng.; Kn.; Ada.; İç. ; DS)

örkan: ... (Ar. ; DS)

örken-3: ... (Ks.; Sm.; Ama.; *İğdir- Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Bn.; Tn.; El.; Ml.; Ada. ; DS)

2. Hayvanları çayıra bağlamaya yarayan ucu halkalı demir kazık. (Ks.; Sv. ; DS)

I.örge: Keçi kılından yapılmış ip. (Ks. ; DS)

I.örme: 1. Kıldan örülerek yapılan ip. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Or.; To.; Gm.; Hat.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Ada.; İç. ; DS)

2. İpten örülmüş kuşak. (Çkr. ; DS)

3. Yünden örülmüş kazak. (Brd.; Ky. ; DS)

II.örme: Sepet. (Ba. ; DS)

öğret: Saç örgüsü. (Brd. ; DS)

I.örük: Hayvanı çayıra bağlamaya yarayan ip, yular, urgan. (Isp.; Brd.; Dz. ilçe ve köyleri; Ay.; Ba.; Çkl.; Kü.; Kc.; Çr.; Am.; To.; Or.; Ml.; Sv.; Ant. ; DS)

II. örük: Saç örgüsü. (Af., Dz.; Mn.; Es.; Kc.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Vn.; Ml.; Ur.; Sv.; Ky. ; DS)

örök: ... (Ar. ; DS)

II.örü-1: ... (Dz.; Bo.; Çkr.; Çr. ; DS)

2. Saç örgülerini bağlamaya yarayan ip, iplik, kumaş parçası. (Sv. ; DS)

örküç: Sacayağı.

orşak: ... (Ama. ; DS)

oşak: (Kırım göçmenleri- İst. ; DS)

ört: Yangın, yanan nesne.

örtlen: Orman, çayır vb. geniş yerleri saran yangın. (Kn. ; DS)

I.öt: Ateş. (Brs.; Sk.; Tr.; Mğ. ; DS)

I.örtlek: Sönmüş yanardağ. (Ada. ; DS)

II.örtlek: 1. Ormanı, fundalığı yakarak açılan tarla. (Sv.; Ada. ; DS)

2. Bozkır ortasında sürekli olarak yeşil kalan düzlük. (Sv. ; DS)

I.ütme: Ateşte kızartılmış taze mısır, buğday. (Dz.; Çr.; Ama.; To.; Mr.; Nğ.; Kn.; Ant. ; DS)

I.üttücü: Koyun kelle ve ayaklarını ateşe tutup, tüylerini yakarak temizleyen adam. (Brs.; Es.; İst.; Mr. ; DS)

I.ütük: 1. Genel olarak yanmış nesne. (Ed. ; DS)

2. Fundalık, orman yangını sonucu açılmış yer. (Ant. ; DS)

örtgün: Samanı ayrılmış harman,çeç. Bk: Düzelt: örtkün.

ürün: 1. Otlakta, dağda yerinden koparılmadan kuruyup kalmış ot. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Brs.; Kü.; Es.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ada.; İç. ilçe ve köyleri; Ant.; Mg. ; DS)

2. Yazın biçilerek damlara doldurulup kışın hayvanlara yedirilen meşe yaprağı. (Ky. ; DS)

3. Çürümüş ot, yaprak vb. (Ay. ; DS)

örtkün: Harman, samanı ayrılmış harman, çeç; harman zamanı. Bk. örtgün.

ürün: 1. Otlakta, dağda yerinden koparılmadan kuruyup kalmış ot. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Brs.; Kü.; Es.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ada.; İç. ilçe ve köyleri; Ant.; Mg. ; DS)

2. Yazın biçilerek damlara doldurulup kışın hayvanlara yedirilen meşe yaprağı. (Ky. ; DS)

3. Çürümüş ot, yaprak vb. (Ay. ; DS)

örtmen: Dam, satth.

örtü: Çatı. (Rz. ; DS)

örtü altı: Dam altı. (Isp. ; DS)

I.örtme: 1. Üstü kapalı, önü açık yer. (Isp.; Es.; Çkr.; Ama.; To.; Or.; Tr.; Ar.; Vn.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz. köyleri; Ank.; Ky.; Ng.; Kn.; Ada.; İç. ; DS)

2. Salon, sofa. (Es.; Sv.; Ada.; İç. ; DS)

3. Tahta gölgelik, çardak. (*Düzce- Bo.; Sv. ; DS)

4. Bir katlı bağ evi. (Ky. ; DS)

5. Bağ kulübesi. (To. ; DS)

6. Evin önü açık ve taş döşeli bölümü, giriş yeri. (Ar.; Kn.; İç. ; DS)

7. Mutfak. (Es.; Ezc.; Gaz.; Ezc.; Gaz.; Ank.; Krş.; Ng.; Kn. ; DS)

8 Üstü örtülü ağıl. (Çkr.; Kn.; Ada. ; DS)

9. Tütün dizmeye, işlemeye, kurutmaya yarayan üstü kapalı yer. (Tn. ; DS)

10. Evin altından geçen yol. (Ng.; Kn. ; DS)

11. Odun ve yakacak konulan yer. (Sv. ; DS)

örtük: Bir şeyin örtüsü; eğer örtüsü.

I.örtük: Eğerin üstüne konulan halı. (Ar. ; DS)

I.örtme: 1. Başörtüsü. (Dz.; Kü.; Kc.; Es.; *Düzce- Bo.; Ks.; Sn.; Gm. ; DS)

örtük: ... (Tn. ; DS)

2. Pelerin. (Bo. ; DS)

I.örtü: Çatı. (Rz. ; DS)

I.örtülük: Üstü kapalı, örtülmüş. (Dz. ; DS)

örük: Örülmüş olan her nesne.

II. örük: Saç örgüsü. (Af., Dz.; Mn.; Es.; Kc.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Vn.; Ml.; Ur.; Sv.; Ky. ; DS)

örük: ... (Ar. ; DS)

II.örü-1: ... (Dz.; Bo.; Çkr.; Çr. ; DS)

2. Saç örgülerini bağlamaya yarayan ip, iplik, kumaş parçası. (Sv. ; DS)

örüklü: Saç örgülü. (Ar.; Sv. ; DS)

örülük: Örülmüş. (Dz. ; DS)

örülüp: Omuzdan aşağı sarkıtılan saç örgüleri. (*Safranbolu, *Bartın- Zn. ; DS)

I.örü: Kenetlenmiş, birbirine girmiş. (Sm. ; DS)

II.örü-2: Mısır soğan vb. yiyeceklerin sapların öreerek yapılan hevenk. (Isp. ; DS)

örümcek: Örümcek.

örümce: ... (* Lüleburgaz- Krk. ; DS)

örünâ: Gençlerin tırnakları üzerinde bulunan aklık. Bk: Düzelt: ürüng.

I.örün: Yoğurt, yağ, süt vb. yiyecekler. (Bo.; Zn.; Kn.; Nğ.; Ant.; DS)

I.ürün: 1. Süt ve süt ürünlerine verilen genel ad. (Kü.; Es.; Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Sn.; Sm.; To.; Ank.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; Ant.; DS)

2. Sağmal hayvan. (Bo.; DS)

öt: Delik, çukur. Bk. öd (Oğuzlar ve uyanlarca).

I.oyğu: Oyulmuş yer , bölüm. (Es. ; DS)

I.oygu: 1. Tahta kaşık oymakta kullanılan ucu eğri bıçak. (Af.; Isp. ; DS)

2. Kabak patlıcan oymakta kullanılan araç. (Gaz. ; DS)

I.oylak: Çukur yer. (*Torul- Gm. .; DS)

I.oyum: Delik. (Mr.; Kr.; İç. .; DS)

ötki: İvaz, bedel, karşılık (Çiğilce).

ötkü: Bedel. (*Eğın- Ezc. ; DS)

ötkünç: Hikaye. Bk. ötükünç.

ödgönç: ... (Çr. ; DS)

ödgüç: ... (*Çeşme- İz. ; DS)

ötgüç: ... (Ba. ve çevresi; DS)

ötkünç: ... (Or.; Ada. ; DS)

ötlük: Öğüt. Bk. övüt, ögüt.

övüt: ... (Sn.; Ank. ; DS)

ün: ... (Nş. ; DS)

ötmek: -Yenecek- ekmek.

ötmek: ... (*Safranbolu- Zn. ; DS)

I.ötmek: Yemek, turşu, pekmez vb. yiyecekler ekşimək. (Dz.; Çr.; Ama.; To.; Mr.; Mğ.; Kn.; Ant. ; DS)

ötnü: Ödünc. Bk. ötünç (Oğuzca).

öndüç: ... (Es.; *Düzce- Bo.; Çkr.; Sm.; Sn.; Ama.; To.; Gaz.; Hat.; Sv. ilçe ve köyleri; Ky., Nş.; Nğ.; İç. ; DS)

öncüt: ... (Ank. ; DS)

öndün: ... (Es. ; DS)

önkünç: (To. ; DS)

ötükünç: Hikaye. Bk. ötkünç.

ödgönç: ... (Çr. ; DS)

ödgüç: ... (*Çeşme- İz. ; DS)

ötgüç: ... (Ba. ve çevresi; DS)

ötkünç: ... (Or.; Ada. ; DS)

ötünç: Ödünc (Oğuzca). Bk. ötnü.

ödüç: ... (Af.; *Düzce- Bo.; Ks. ; DS)

övüt: Öğüt, nasihat. Bk. ögüt, ötlük.

övüt: ... (Sn.; Ank. ; DS)

ün: ... (Nş. ; DS)

öw: Ev. Bk. ew, üv, üw.

1. Lev. 1. Oda. (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Kü.; Gaz.; DS)

2. Arabalarda yük konulan yer. (Zn.; DS)

3. Mutfak. (Brs.; DS)

ev içi: ... (Brs.; Rz.; Nğ.; DS)

I.ev arası: Mahalle, sokak arası. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Ist.; Çr.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

ever arası: ... (Brd.; DS)

I.ev avradı: Ev işlerini gereğiyle yapan, kendini ev işlerine bağlayan kadın. (Nğ.; DS)

evcik: Küçük çocukların taş ve kiremit parçaları ile evcilik oynamak için yaptıkları ev. (Af.; Isp.; Es.; Ama.; To.; Tr.; Gm.; Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; İç.; Ant.; DS)

evcük: ... (Ks.; Or.; Gm.;Sv.; DS)

I.evcil: Evine düşkün adam. (Brd.; Dz.; İz.; Ba.; *Düzce- Bo.; Çr.; Ama.; Gm.; Kr.; Ezc.; Gaz.; Hat.; Nğ., İç.; DS)

I.evcimen: Ev işlerinde çalışkan, becerikli olan, derleyip toparlayan (kadın). (Af.; Isp.; Brd.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Brs.; Kü., Es.; Çr.; Sm.; Gm.; Sv.; Yz.; Ky.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

evcimal: ... (Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Gaz.; Sv.; DS)

evciman: ... (To. ve köyleri; Ar.; Gaz.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

evcuman: ... (Ky.; DS)

evcüman: ... (El.; Ml.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)

evcümen: ... (Ba.; *Düzce- Bo.; Ks.; Ama.; Or.; Sv.; Ank.; Nğ.; DS)

evcümük: ... (Ks.; Çr.; To.; Ank.; DS)

I.ev çağırımı: Evlenme nedeniyle yeni akraba olan ailelerin ilk kez birbirlerini yemeğe çağırmaları. (Ezc.; DS)

I.evçi: Kiler. (Ant.; DS)

evardı: ... (Dz.; DS)

evlik: ... (Sv.; Yz.; Krş.; DS)

I.evdeş: Karı koca. (Isp.; DS)

I. evdireği: Evini iyi çekip çeviren, idaresini bilen kadın. (Mğ.; DS)

iv: ... (Bo.; DS)

üy: 1. ... (To.; Kn.; Tk.; DS)

2. Bostan evi, höyük. (El.; DS)

öy: Ev. (Kr.; Ur.; DS)

I.üybaşı: Çatı. (Kn.)

I.üykerek: Ev gereci. (*Yalova- Isp.)

I.üytübü: Ev döşemesi. (Kn.; DS)

övez: Övez, övez, bir çeşit sivrisinek (Oğuzca).

oyaz: Davar sineği. (Kn. ; DS)

ovaz: Üvez. (Kc.; Zn.; Ks.; Sm.; Ama. ; DS)

I.övez: 1. Atsineği. (Brd.; Dz.; Kc.; Zn.; Çkr.; Çr., Sm.; Ama.; Or.; Ar.; Ant. ; DS)

2. Küçük sinek. (Dz. ; DS)

3. Sivrisinek. (Af.; Dz.; Mn.; Kü.; Gr.; Gaz.; Sv.; Ky.; Ada. ; DS)

4. Hayvanlara dadanan sinek , büvelek. (Dz.; Brs., Bil.; Mğ. ; DS)

5. Kene. (Brd.; Dz.; Kn.; Mğ. ; DS)

II. övez: Üvez ağacı ve meyvesi. (Brs.; Bil.; Kc.; Sm.; Ama.; Gaz.; Ank. ; DS)

üvez: 1. Bir Çeşit sivrisinek. (Dz. ve köyleri; Es.; Çkr.; Or., Gr.; Gm.; El.; Ml. ve ilçeleri; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç. ; DS)

2. Tatarcık. (Mn.; Brs.; Kc.; Sk.; Or.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Ur.; Sv.; Yz.; Krş. ; DS)

3. Atsineği. (Dz.; Ba.; Kü.; Kc.; Sk.; Zn.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; Sn.; Ar.; Sv.; Nğ.; Ada.; Ant. ; DS)

üyez: Hayvanlara konup yapışan, onları tedirgin eden bir çeşit sinek. (Isp.; İç. ; DS)

öyle: Öğle vakti (Oğuzca).

övl: .. (Gm. ; DS)

öğlenecek: Öğlene kadar. (Kc. ; DS)

I. özlük: Zaman. (Mn.; Ba. ; DS)

öz: Yürek ve karnın içindeki nesne.

öd: Yüreklilik. (Ama. ; DS)

I.ödek: Korkak. (Af.; Isp. ilçe ve köyleri; Brd.; Dz. ilçe ve köyleri; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Es.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn. ve çevresi; Sm.; Ama.; Gaz.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk. ; DS)

öddek: ... (Bayburt*Sarıkaş-Kr. ; DS)

öddeyh: ... (Bayburt*Sarıkaş-Kr. ; DS)

ödelek: ... (Af.; İz.; Ba.; Brs.; Es.; *Düzce- Bo.; Ks.; Ky.; Krk. ; DS)

ödenek: ... (Ed. ; DS)

ödsek: ... (Ama. ; DS)

ödsüs: ... (Sv. ; DS)

ödük: ... (Isp.; Sv. ; DS)

öfnek: ... (Ant. ; DS)

ötek: ... (Ba.; Kü.; Ks.; Çr. ; DS)

ötlek: ... (Af.; Isp.; Ba.; Çkr.; Es.; *Düzce- Bo.; İst.; Or.; Gr.; Tr.; Rz.; El.; Sv.; Ank.; Yz.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Krk. ; DS)

ötsek: ... (Sm. ; DS)

ödekli: Yürekli. (Ml. ; DS)

I. odek: Korkak, ödlek. (Sv. ; DS)

öz: İki dağ arasında bulunan dere. Bk. özi, öê .

I.öz: 1. Su arkı. (Af.; Gaz.; Mr.; Ant. ; DS)

2.Dere, çay, ırmak. (Brd.; Dz.; Ks.; Çr.; To.; Mr.; Or.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Mğ.; Ed. ; DS)

özen-1: ... (İst.; Kn. ; DS)

özbek: ... (Yz. ; DS)

özden: ... (Sv. ve çevresi; Nğ. ; DS)

3. Küçük göl. (Nğ. ; DS)

4. Pınar, derelerin çıktığı yer. (Hat.; Ada.; Ant. ; DS)

II. öz: 1. Tepelerin arasındaki çukur, düzlük yer, koyak. (Af., Dz.; Bil.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Sn.; Ama.; Dy.; Ml.; Mr.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn. ; DS)

I.özek-1: ... (Or. ; DS)

özen-2: ... (İst. ; DS)

özmek: ... (Or. ; DS)

2. Sulak, verimli yer otlak. (Ama.; Mr.; Sv.; Ank.; Kn.; İç. ; DS)

I.özek-4: ... (Ama. ; DS)

özen-3: ... (Kn. ; DS)

özü: ... (Brs. ; DS)

3. Bağ, bahçe, bostan. (Es.; Çr.; Sv.; Nş.; Nğ.; Kn. ; DS)

4. Yapışkan topraklı yer. (Gaz. ; DS)

5. Su kıyısındaki yeşil yer, ova. (Sv.; Dz.; Mr.; Nğ.; İç. ; DS)

6. Geniş ve büyük hendek. (Ba. ; DS)

7. Sel sularının aktığı yerde yaptığı yarıklar. (Isp.; Çr.; Kn.; Ant. ; DS)

I.özek-3: ... (Isp.; To. ; DS)

özelti: ... (Kc.; Ed. ; DS)

8. Tarla, köye yakın tarla. (Çr.; Mr. ; DS)

I.özek-2: Susuz dere. (Isp.; Or.; Ant. ; DS)

özi: İki dağ arasındaki yol, geçit (Çiğilce). Bk. öz, öê

I.öz: 1. Su arkı. (Af.; Gaz.; Mr.; Ant. ; DS)

2.Dere, çay, ırmak. (Brd.; Dz.; Ks.; Çr.; To.; Mr.; Or.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Mğ.; Ed. ; DS)

özen-1: ... (İst.; Kn. ; DS)

özbek: ... (Yz. ; DS)

özden: ... (Sv. ve çevresi; Nğ. ; DS)

3. Küçük göl. (Nğ. ; DS)

4. Pınar, derelerin çıktığı yer. (Hat.; Ada.; Ant. ; DS)

II. öz: 1. Tepelerin arasındaki çukur, düzlük yer, koyak. (Af., Dz.; Bil.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Sn.; Ama.; Dy.; Ml.; Mr.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn. ; DS)

I.özek-1: ... (Or. ; DS)

özen-2: ... (İst. ; DS)

özmek: ... (Or. ; DS)

2. Sulak, verimli yer otlak. (Ama.; Mr.; Sv.; Ank.; Kn.; İç. ; DS)

I.özek-4: ... (Ama. ; DS)

özen-3: ... (Kn. ; DS)

özü: ... (Brs. ; DS)

3. Bağ, bahçe, bostan. (Es.; Çr.; Sv.; Nş.; Nğ.; Kn. ; DS)

4. Yapışkan topraklı yer. (Gaz. ; DS)

5. Su kıyısındaki yeşil yer, ova. (Sv.; Dz.; Mr.; Nğ.; İç. ; DS)

6. Geniş ve büyük hendek. (Ba. ; DS)

7. Sel sularının aktığı yerde yaptığı yarıklar. (Isp.; Çr.; Kn.; Ant. ; DS)

I.özek-3: ... (Isp.; To. ; DS)

özelti: ... (Kc.; Ed. ; DS)

8. Tarla, köye yakın tarla. (Çr.; Mr. ; DS)

I.özlek-2: Susuz dere. (Isp.; Or.; Ant. ; DS)

özle: Öğle vakti (Kıpçakça). Bk. öyle (Oğuzca).

övlle: .. (Gm. ; DS)

öğlenecek: Öğlene kadar. (Kc. ; DS)

I. özlek: Zaman. (Mn.; Ba. ; DS)

pamuú: Pamuk (Oğuzca).

bambık: ... (Isp.; DS)

pamık: ... (Dz.; DS)

pambık: ... (Gz.; Hat.; Nğ.; Ant.; DS)

pambuð: ... (Vn.; DS)

pambuk: ... (Isp.; Sm.; Gaz.; Nğ.; İç.; DS)

panbığ: ... (Kr.; DS)

panbıð: ... (Kr.; DS)

pekmes: Pekmez (Oğuzca). Bk. bekmes.

bekmez: ... (Isp.; Dz.; Kc.; Sm.; Ama. köyleri; To.; Or.; Gr.; Gm.; Gaz.; Hat.; Sv.; Nğ.; DS)

behmez: ... (*İğdır-Kr.; DS)

bepez: ... (Çr.; DS)

betmez: ... (Isp.; Zn.; Ks.; DS)

perçem: Alamet, belge (Oğuzca). Bk. beçkem.

I.berçin: Perçin. (Dz.; Zn.; Çkr.; Çr.; Ama. ve çevresi; To.; Gm.; Mr. ve çevresi; Sv.; Ky.; Nğ.; DS)

bercim: ... (Gaz.; DS)

bercin: ... (Yz. köyleri; DS)

berçim: ... (Mr.; Hat. ve köyleri; Nğ.; DS)

II.berçin: 2. Bahçe, etrafı çevrilmiş tarla. (Mr.; DS)

2. Sertleşmiş toprak, toprağı pek, katı olan arazi. (Ky.; Nğ.; DS)

3. Taş yığını. (Çr.; DS)

I.perçin: 1. Duvar. (Ur.; DS)

2. Çit. (Ml.; DS)

pışıâ: Pişmiş. Bk. pışırú (Yağma dilince).

I.pışek: Çabuk pişen nohut, fasulye vb. yiyecekler. (Nğ.; DS)

pışekkel: ... (Nğ.; DS)

I.bışik: Pişik. (Mn.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Bo.; Sm.; Ama.; DS)

büşürgen: ... (Or.; DS)

pışırú: Pişmiş (Yağma dilince). Bk. pışığ.

I.pışek: Çabuk pişen nohut, fasulye vb. yiyecekler. (Nğ.; DS)

pışekkel: ... (Nğ.; DS)

I.bışik: Pişik. (Mn.; Ba. Ve çevresi; Çkl.; Bo.; Sm.; Ama.; DS)

büşürgen: ... (Or.; DS)

pus: Sis, duman.

bus: ... (To.; Mr.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ky.; DS)

burs: ... (Isp.; Ml.; Sv.; DS)

I.pus: 1. Bulanık. (Gr.; DS)

2. Göze inen ak, perde. (Dz.; Ezc.; Ml.; Sv.; DS)

II.pus: Tasa, kaygı. (Dz.; Es.; Ks.; DS)

III.pus: 1. Dalların üstündeki donmuş kar. (Gr.; DS)

2. Sisi. (Ml.; DS)

pusaḡ: ... (Kü.; Nğ.; Kn.; DS)

purs: ... (Es.; Bayburt- Kr.; DS)

pusu: ... (*Düzce- Bo.; DS)

pusuk: ... (Gr.; DS)

pusuâ: Pusu. Bk. püsüg.

pusu: Sisi. (*Düzce- Bo.; DS)

pusaḡ: ... (Kü.; Nğ.; Kn.; DS)

purs: ... (Es.; Bayburt- Kr.; DS)

pus: ... (Ml.; DS)

pusuk: ... (Gr.; DS)

pusuâ-luâ: Pusu kuran.

I.pusulu: 1.Sisli, dumanlı (hava için). (*Düzce- Bo.)

pusaraklı: ... (Hat.; DS)

2. Bulanık. (*Düzce- Bo.)

pürçek: İnsanın kakülü, perçemi; atın perçemi.

bürçek: ... (Dz.; DS)

birçek: ... (Dz.; Ama.; Vn.; DS)

I.pürçek: 1. Kadınların şakaklarından sarkan saç buklesi, zülüf. (Dz.; İz.; Kn. ve çevresi; Es.; Çkr.; Ama.; Ar.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Tk.; DS)

2. At vb. hayvanların topuğunun üstünde çıkan kıllar. (Mr. ve çevresi; Çkl.; DS)

II.pürçek: 1. Ağaç ve bitkilerin saçak gibi ince kökleri. (Af.; Dz.; Mn.; Es.; Çkr.; DS)

pünçek: ... (To.; Or.; DS)

pürç: ... (Nş.; DS)

2. Su yollarındaki künklerin tıkanmasına neden olan ot ya da kökler. (Çkl.; DS)

III.pürçek: Armut elma vb. yiyeceklerin yenmeyen çekirdekli yeri. (Kc.; DS)

IV.pürçek: Oya, püskül, saçak. (Dz.; Kü.; ES.; Çkr.; Sm.; Ama.; Tk.; DS)

IV.pürçük-1: ... (Dz.; Bo.; Ky.; DS)

V.pürçek:Döküntü, kırık dökük, yırtık pırtık şeyler. (İst.; DS)

I.pürçük: 1. Dal, budak. (Isp.; DS)

2. Ardıç ve çam ağaçlarının yapraklı ince dalları, ağaçların budanmış ince dalları. (Brs.; DS)

pürü: ... (Dz.; Es.; DS)

pür: ... (Isp.; Brd.; Bo.; Çr.; Çkr.; Sn.; Ama.; To.; El.; Sv.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn.; DS)

II.pürçük: Taze soğan, sarımsak, pırasa, marul vb. sebzelerin yenilen yeşil kısımları. (Af.; Brd.; Dz.; Ank.; Kn.; DS)

III.pürçük: Mısır püskülü. (Dz.; Mğ.; DS)

IV.pürçük: 1. [→ IV. pürçek]

2. Dokumaların tarazlanmış, saçaklanmış yerleri. (Ada. ; Ant.; DS)

3. Bez, paçavra vb. değersiz şeyler. (Ezm.; DS)

püsüg: Pusu.

pusu: Sisi. (*Düzce- Bo.; DS)

pusağ: ... (Kü.; Nğ.; Kn.; DS)

purs: ... (Es.; Bayburt- Kr.; DS)

pus: ... (Ml.; DS)

pusuk: ... (Gr.; DS)

raû: Fazlalık bildiren edat.

I.rak: -ca,-ça eki olarak kullanılır. (Belen –Hat.; DS)

sa: “ sen” anlamına bir kelime.

I.sÂ: Sana. (Gaz.; DS)

saa: ... (Nğ.; DS)

I.sene: Sana. (Isp.; Hat.; Ant.; DS)

I.siyе. Sana. (Ur.; DS)

saban: Sapan; çift ve çiftçi takım ve aygıtları; çiftçilik.

I.sabangaya: Sicimden örölmüş, taş atmaya yarayan bir çeşit çocuk oyuncağı. (Or.; DS)

sabankaya: ... (Çkr.; DS)

I.sapankaya: Taş atmak için kullanılan ip ya da lastikten yapılmış bir araç, atambaç. (Es.; Sn.; Ama.; Or.; Rz.; Sv.; DS)

sapanga: ... (Or.; DS)

sapanğa: ... (Bo.; DS)

sapenk: ... (Ezc.; DS)

zaban: Sapan. (Ank.; DS)

zapan: Saban. (Dz.; DS)

saç: Saç – baştaki- .

I.zaç: Kara boya. (Kn.; DS)

saş: Saç. (Bo.; DS)

çaç: ... (Kn.; DS)

saç- liâ: Saçlı.

I.saçaklı: Havlu. (Mn.; Sn.; DS)

saç. Tava.

I.saca: Sacayak. (Ba. Köyleri; DS)

I.sacaltı: Önce saç üstünde biraz pişirilip sonra tandırda pişirilen yufka ekmeğı. (Nğ.; DS)

I.saç arası: Bakır tava içine konulan yağlı hamur parçalarının üstüne saç kapanıp altında ve üstünde ateş yakılarak pişirilen ekmek. (Isp.; Kn.; DS)

saçu: Elbise ve mendil saçağı.

I.saçak: Bitkilerin emici kökleri. (Dz.; Or.; Gr. ve köyleri; Ank.; Nğ.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

I.saçaklı: Havlu. (Mn.; Sn.; DS)

I.saçlık: 1. Örülmüş saçlara takılan gümüş, altın para ya da saçak. (İz.; Gm.; Sm.; Nğ.; DS)

2. Takma saç. (Bo.; DS)

saçú neng: Saçık, saçılmış nesne.

I.saçı: 1. Düğün armağanı. (İz.; Brs.; Es.; Çr.; Sm.; Ama.; Gr.; Kr.; Ezm.; Sv.; Ank.; Ky.; Kn.; DS)

saçılık: ... (Çkl.; Krk.; DS)

2. Gelinin başına saçılan şeker, arpa ve para gibi şeyler. (İz.; Mn. ve çevresi; Çkr.; Ama.; Or.; Nğ.; Kn.; Varna, Bulgaristan; DS)

3. Düğün çağrısı olarak gönderilen kibrit. (Kr.; DS)

4. Armağanlar gelinin başı üstünde tutulan tepsiye konularak yüksek sesle konuklara gösterme geleneği. (Ama. ve çevresi; Krş.; Ky.; DS)

I.saçkı: Düğün günü gelinin havaya saçtığı buğday (ambara birkaç tane atılırsa bolluk, bereket olduğuna inanılır). (Bo.; DS)

sağdıç: Sağdıç, dost.

sağdaç: 1. Evlenen erkeğin erkek kardeşi ya da yakın akrabası. (Isp.; Brd.; Gr.; DS)

2. Yakın, candan arkadaş. (Mn.; DS)

sãdıç: ... (Uş.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Ant.; DS)

sadeç: ... (Mn.; DS)

sadış: ... (İz. ve çevresi; DS)

I.sağdıç beklemesi: Gerdek akşamı sağdıçtan alınan yemekli eğlence sözü. (Zn.; DS)

I.sağdıç katı: Düğünde erkek evinden gönderilen içinde gelinlik, duvak, iç giysileri bulunan bohça. (Dy.; DS)

saâim: Sağış, sağım.

I.sağım: Süt sağma zamanı. (Gaz.; DS)

I.sağımsız: Zayıf ve cılız hayvan. (Dz.; Or.; Ar.; Nğ.; DS)

saâim: Sağmal.

I.sağın: Sağmal hayvan. (Es.; DS)

sağılı: ... (Dz.; Kc.; Sk.; Ks.; Ezc.; El.; Ank.; DS)

sağan: ... (Ama.; Sv.; DS)

sağınır: ... (Dz.; DS)

sağınlı: ... (Dz.; Ay.; İz.; DS)

sağlır: ... (Brd.; Krk.; DS)

I.sağınsız: Doğurmamış, buzağsız inek. (Ay.; DS)

I.sağıntı: Süt. (Sm.; DS)

sağaltı: ... (Sm.; DS)

saāim-lā: Sağmal sahibi, sağmalı olan.

I.sağancı: 1. İnekçi. (İst.; Ama.; Mr.; Sv.; DS)

2. İnek ve koyunları sağan kimse. (Ama.; Mr.; Sv.; DS)

sağır: İçerisine şarap konulan havana benzer söbü bir kap.

I.sağan: Bakırdan yapılmış, derinliği az yemek kabı. (Or.; DS)

I.sağır: Şarap. (Çkl.; DS)

I.sağrak: Bardak, kadeh. (Çkl.; DS)

II.sağrak: Ağaçtan yapılmış yağ kabı. (Sm.; Ama.; Or. ve köyleri; Gr.; Gm.; Sv.; DS)

sahrak: ... (Or.; DS)

sađız: Sakız. Bk. saūız.

sagız: ... (Kr.; DS)

sağız: ... (Sv.; DS)

sağız: ... (Gaz.; DS)

sañız: ... (Bo.; DS)

I.sakız: Pekmezden yapılan katı bulama tatlısı. (Brs.; DS)

II.sakız: Çam ağacı. (Tr.; DS)

I.saksak: 1. Yapışkan. (Ay.; İz.; Mn.; Mđ.; DS)

2. Sırılsıklam, ıslak. (Gr.; Sv.; Kn.; DS)

sađraū: Sürahi; kase; kap.

I.sağrak: Ağaçtan yapılmış yağ kabı. (Sm.; Ama.; Or. ve köyleri; Gr.; Gm.; Sv.; DS)

sahrak: ... (Or.; DS)

II.sağrak: Tahıl çlçeği, şinik. (Ant.; DS)

III.sağrak: Bardak, kadeh. (Çkl.; DS)

I.zağrak: Altı okka tahıla alan kile. (Ant.; DS)

II.zağrak: Bakır yağ kabı. (Gm.; DS)

sağrı: Deri, her şeyin derisi.

I.sağrı: Üstü ince deri ile kaplı sandık. (Sm.; DS)

saâ: Sağlık, esenlik.

sağılcağ: ... (İz.; DS)

I.sağlıcağlı: Sağlıklı. (Mn.; DS)

I.sak: Çok iyi duyan kulak. (Ba. ve çevresi; Çkl.; Es.; İst.; Sm.; Ed.; DS)

I.zağ: 1. Güç, kuvvet. (Isp.; Dz.; Kü.; Sv.; Nğ.; Kn.; İç. ilçe ve köyleri; DS)

2. Hız, tav, şiddet. (Isp.; Dz.; Kn.; İç. ilçe ve köyleri; DS)

3. Sertlik, peklik. (Isp.; Çr.; Ar.; Sv.; Nğ.; İç. ilçe ve köyleri; DS)

II.zağ: Gürbüzlük, semiz olma durumu. (İz.; Çkl.; Gr.; Tr. köyleri; Ky.; Nğ.; DS)

III.zağ: Mutlu. (Çkl.; DS)

I.zağlı: 1. Hızlı giden, güçlü (hayvan için). (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Es.; Bo.; Çkr.; Ama.; Rz. köyleri; Ml.; Sv.; Nğ.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

zığlı: ... (Isp.; Ezc.; Kn.; DS)

2. Yağlı, besili, gelişmiş. (Ba.; Çkl.; Bil.; Es.; Bo.; Ks.; Çr.; To.; Or.; Rz. köyleri; Dy.; Ml.; Mr.; Hat.; Sv.; Nğ.; Ada.; Bulgaristan göçmenleri; DS)

I.zağ zağ: Çok güçlü. (Çr.; Ar.; İç.; DS)

saâ- yaâ: Sade yağ, sağ yağ.

I.zağrak: Bakır yağ kabı. (Gm.; DS)

I.saðariç: Yağ tavaşı. (Sn.; DS)

sahoriç: ... (Gr.; DS)

saâ: Sağ, tatlı, iyi (Oğuzca); temiz, halis; sağ, salim; sıcak.

I.sağsu: Temiz, tatlı su. (Nş.; Nğ.; DS)

I.sav: 1. Sağlam. (Kn.; DS)

2. Tüm. (Kn.; DS)

saâ: Akıl, zeyreklik, anlayış (Oğuzca).

I.sak: 1. Uyanık, tetikte. (Isp.; Brd.; Mn. ve çevresi; Kc.; Es.; Tr.; Hat.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

2. Uykusu hafif kimse. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Kü.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Am.; Or.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

sayad: ... (Kerkük; DS)

sayak: ... (Kr.; DS)

sok: ... (Ada.; DS)

saû: İşte uyanık ve zeyrek olan.

I.sak: 1. Uyanık, tetikte. (Isp.; Brd.; Mn. ve çevresi; Kc.; Es.; Tr.; Hat.; Ank.; Krş.; Ky.; Kn.; Nş.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

2. Uykusu hafif kimse. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Kü.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Or.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ad.; İç.; Mğ.; DS)

sayad: ... (Kerkük; DS)

sayak: ... (Kr.; DS)

sok: ... (Ada.; DS)

II.sak: Çok iyi duyan kulak. (Ba. ve çevresi; Çkl.; Es.; İst.; Sm.; Ed.; DS)

saûa: Dağ yamacı.

I.saka: Ekilmeyen yerler. (Kü.; DS)

saûal: Sakal.

saggal: ... (Kr.; DS)

sahal: ... (Gaz.; DS)

sakgal: ... (Kr.; DS)

saûmç: Sakınacak şey; sıkıntı, sakınma, kaygı.

I.sakış: Fikir, düşünce. (İst.; DS)

saûırûu: Kene, sakırğa.

I.sahrka: Küçük hayvanların derisine yapışıp kanını emen parazit. (Gaz.; DS)

sakırğa: Kene. (Isp.; Çkl.; Es.; Kc.; Sm.; Hat.; Ky.; Nğ.; İç.; Krk.; DS)

sağırtlak: ... (Gr. ve köyleri; DS)

sağra: ... (Bo. ve çevresi; DS)

sakırğa: ... (Çkl.; Hat.; Ant.; DS)

sakırtlak: ... (Or.; Gr.; DS)

saûız: Elbiseye bulaşan meyve suyu veya hurma pekmezi gibi şeyler. Bk. sağız.

saggız: ... (Kr.; DS)

sağız: ... (Sv.; DS)

sağız: ... (Gaz.; DS)

saşız: ... (Bo.; DS)

I.sakız: Pekmezden yapılan katı bulama tatlısı. (Brs.; DS)

II.sakız: Çam ağacı. (Tr.; DS)

I.saksak: 1. Yapışkan. (Ay.; İz.; Mn.; Mğ.; DS)

2. Sırılsıklam, ıslak. (Gr.; Sv.; Kn.; DS)

sal: Sal.

I.sal: 1. Arabalalara ot, sap vb. şeyleri yüklemek için tahtadan yapılan kayak gibi araç. (Es.; Bo.; Sk.; Ama.; To.; DS)

2. Tarladan sap taşımak için ağaç dallarından örülmüş araba çiti. (Bo.; DS)

3. Hayvan ya da saban vb. araçları yağmur ve güneşten korumak için tahtadan yapılan çatı. (Kü.; DS)

4. Hasta, yaralı veya ölü taşınan sedye. (Af.; Isp.; Brd.; Bo.; Ks.; Gr.; İç.; Nğ.; Kn.; DS)

salaca: ... (Çr. ve ilçeleri; Sm.; Sn.; Ar.; Ezc.; Vn.; El.; Ur.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ky.; DS)

5. Tabut. (Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Çkr.; Sn.; Or.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Mğ.; DS)

sala: ... (İst.; DS)

salaca: ... (Es.; Sn.; Ar.; Vn.; Mr.; Sv. ve köyleri; Yz.; Ank.; Kn.; DS)

salacak: ... (İz.; Çkr.; DS)

salı: ... (Brd.; DS)

salnâu: Çakıl taşı atılan sapan.

I.sagu: Hallaç tokmağı. (Ks.; DS)

saman: Saman (Çiğilce).

I.samanı: Sarı renk. (Gaz.; DS)

I.saman örü: Saman ufağı. (Ur.; DS)

samuraû: Sarımsak, sarmısak. Bk. sarmusaû.

I.sarımsak yağı: Öksürüğü geçirmek için içilen, içinde sarımsak pişirilen tuzsuz yağ. (Sm.; DS)

sarımsak: Sarımsak. (Dz.; Gaz.; Mr.; Hat.; Ank.; Nğ.; DS)

samsak: ... (Mn.; Bo.; Or.; Mğ.; DS)

sarsımak: ... (El.; DS)

san: Sayı, sayma, addü itibar.

sanav: ... (Kn.; DS)

sanau: ... (Kn.; DS)

sanduvaç: Bülbül.

sanduvaç: ... (İz.; DS)

sanduğaç: ... (Tn.; DS)

sanâ: Kuş pisliği.

sangı: Kuş gübresi. (Brd.; DS)

I.sanğ: 1. Kulak kiri. (Ada.; DS)

2. Diş kiri, diş üstündeki sarı leke. (Ada.; DS)

I.san: 1. Pas. (Ama.; İç.; Mğ.; DS)

2. Küf. (İç.; DS)

3. Nem. (Gr.; DS)

II.san: Toz. (Zn.; DS)

sanâa: Sana.

I.sÂ: Sana. (Gaz.; DS)

saa: ... (Nğ.; DS)

seçe: ... (Isp.; Hat.; Ant.; DS)

I.sene: Sana. (Isp.; Hat.; Ant.; DS)

sap: Sap; kılıç veya bıçak sapı.

sapağ: Sap, kulp (meyve vb. için). (Kr.; DS)

I.saplı: 1. Büyük kepçe. (Ezm.; Bt.; Ank.; DS)

saplıyak: ... (Or.; Gr.; DS)

sapli: ... (Ar.; DS)

saplu: ... (El.; DS)

2. Saplı su taşı, maşrapa. (İst.; Çkr.; Sm.; Ama.; To.; Ar.; Kr.; Sv.; Ank.; Mğ.; DS)

salpak: ... (İz.; Es.; Kc.; Tr.; Sv.; Ky.; Kn.; Mğ.; DS)

sapçak: ... (Af.; Ks.; DS)

saplâ: ... (Es.; DS)

saplað: ... (Ml.; Hat.; DS)

saplayak: ... (Sm.; DS)

savacık: ... (Ed.; DS)

3. Kevgir. (Gm.; DS)

sap-ırú: Saplık; kılıç ve bıçak gibi şeylere sap olmaya yarayan nesne.

I.saplık: Balta, çapa ve benzeri araçlara sap yapmakta kullanılan odun. (Ada.; DS)

sap: Bir söze verilecek cevapta sıra, yanıt; değirmende, sulamada ve gezekte sıra.

I.sap: Tarla sulandıktan sonra boşa akan su. (Mğ.; DS)

sarıçğa: Çekirge.

sarıçğa- er: Gevşek ve tembel adam.

I.sarıçapar: 1. Sarı ya da kızıl saçlı, tüzünün cildi bozuk olan adam. (Bo.; DS)

2. Sarışın, aksi adam. (Bo.; DS)

sarıâ: Sarı, sarı renk.

I.sarıağaç: Zerdeçal, Hintsafıranı. (Kn.; DS)

I.sarıbuzğulu: Sert kabuklu, turşusu yapılan bir çeşit sarı üzüm. (Nş.; DS)

I.sarıklık: Çiğdem. (Sm.; DS)

sağas: Sarı. (Kc.; DS)

sara: ... (Gün.- Bat. And.; TTAS)

sari: ... (Uşhum Köyü, Yusufeli- Ar.; TTAS)

saru: ... (Dy.; TTAS)

sarım: İbrik, testi gibi şeylerden içilecek olan nesnenin süzülmesi için bu kapların ağzına gerilen ipek kumaş parçası.

I.sarım: Keten ya da kendirin eğrilmiş liflerinden yapılan ince iplik. (Zn.; DS)

sarmaş: Sarmaş; bir şeyin bir şeye sarılması.

I.sarmaşuk: Sarmaşık. (Zn.; Rz.; DS)

I.sarma: Sigara. (Mş.; Bt.; DS)

sarmusaú: Sarımsak, sarmısak.

I.sarımsak yağı: Öksürüğü geçirmek için içilen, içinde sarımsak pişirilen tuzsuz yağ. (Sm.; DS)

samırsak: Sarımsak. (Dz.; Gaz.; Mr.; Hat.; Ank.; Nğ.; DS)

samsak: ... (Mn.; Bo.; Or.; Mğ.; DS)

sarsımak: ... (El.; DS)

sarnıç: Deve derisinden yapılan su tulumu; ağaçtan oyulmuş kap.

I.sarıç: Süt kabı. (Brs.; Kü.; DS)

sarsıâ: Katı ve sert olan her şey.

I.sası: 1. Ters, aksi. (Mr.; DS)

2. Şaşı. (Mr.; DS)

II.sâsı: Kiremit ya da tuğla parçası. (Es.; DS)

III.sası: Biçimsiz, kaba. (Kü.; DS)

I.sarp adam: Pazarlıkta kolayca anlaşılamayan, çetin kimse. (Sv.; DS)

sart: Tacir, tecimen, satıcı.

sart: ... (Dz.; DS)

sart surt: “zart zurt”, “fart furt” gibi ses bildiren söz.

I.zart zurt: Gereksiz, yersiz, saldırgan konuşma. (Gaz.; DS)

sasıâ: Kokmuş (“barıĝ” ile birlikte kullanılır.).

I.sası: Tatsız, tuzsuz (yiyecek). (Isp.; Dz.; Brd.; İz.; Mn.; Kc.; Es.; Ama.; Ank.; Nğ.; Ant.; DS)

I.sasık: ... (Ba.; Sm.; Or.; Sv.; DS)

I.sasuk-1: ... (Ama.; Gr.; Sv.; DS)

susu: ... (Es.; DS)

II.sasık: Sağlıksız, renksiz (kimse). (Bo.; DS)

saslama: ... (Nğ.; DS)

III.sasık: Kokmuş. (Bo.; Brs.; Ky.; DS)

II.sası: ... (Mr.; DS)

sassı: ... (Vn.; DS)

I.sasuk: 1. [→ I.sası]

2. Yağsız, yavan. (Sm.; DS)

sası: Saksı (Uç şehri ve yöresi halkı – veya sınır ve sınırının arkasındaki halk- dilince).

sâsı: ... (Ank.; DS)

sata: Mercan.

I.sata: Üzüm salkımı. (Tn.; Ml.; Nş.; DS)

satîâ: Satış, satma.

I.satdih: Satılık. (Kr.; DS)

I.satı: 1. Düğün armağanı. (Es.; DS)

2. Satılık mal. (Isp.; DS)

I.satık: Bağlı. (Brs.; DS)

II.satık: 1. Satılan, elden çıkarılan (mal, vb.). (İz.; DS)

2. Peşin. (Bo.; DS)

I.satıkçı: Tüccar. (Ng.; DS)

satîâ- hrû: Satılık.

satlık: 1. Satıcılık. (İç.; DS)

2. Satılık. (Tr.; DS)

satma: Kulübe; bağ bekçisinin geceleri barınmak için ağaç üzerinde yaptığı çardak.

I.satma başı: Köşe başı. (İst.; DS)

saw: Söz, haber, salık; mektup; risale; atalar sözü, derbimesel; kıssa,hikaye, tarihsel şeyler.

sav: 1. Söz, laf, dedikodu. (Bo.; Bt.; Ur.; Hat.; DS)

2. Karşılıklı konuşma, sohbet. (Vn.; Ng.; DS)

3. Bilgi, haber. (Ank.; DS)

4. Mektup. (Or.; DS)

I.say: Elçi. (Dz.; Ant.; DS)

saw- çı: Elçi; peygamber; (Oğuzlarca) hısım ve dünürler arasındaki elçi.

I.sapçı: Harman zamanı çalıştırılan işçi. (To.; DS)

I.savcı: Sözcü, mektupçu. (Or.; DS)

say: Kara taşlık yer.

I.say: 1. Düz, tabaka biçiminde ince taş. (Isp.; Sn.; Sm.; Ama.; Gr.; Gm.; Ml.; Mr.; Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

2. İri, büyük kaya. (İst.; Sv.; Kn.; Ada.; DS)

3. Dik kayalık, taşlık yer. (Isp.; Mr.; Ky.; DS)

4. Ekime elverişsiz, altında taş, kum ve kil tabakası bulunan toprak. (Isp.; Sn.; Sm.; Or.; Tr.; Mr.; Yz.; Nğ.; DS)

5. Tarla sürerken ayrılan eni dar, boyu uzun evlek. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Çkl.; DS)

6. Kır, düz olmayan yer. (Gr.; Sv.; DS)

7. Alçı taşı. (Ada.; DS)

8. Çay kıyılarında giysi yıkanan kulübe. (Ed.; DS)

9. Akarsu kıyılarında, üstünde giysi yıkanan büyük, düz taş. (Ada.; DS)

say: Vücuda giyilen zırh.

I.za: Dıştan giyilen etek pelerin, çarşaf. (Dz.; DS)

sayış¹: Ödenek. Bk. seyš.

I.sayım: Hayvan sayısı üzerinden alınan vergi. (Çr.; Kr.; DS)

I.sayımçı: 1. Nüfus ya da hayvan sayımı yapan memur. (Nğ.; DS)

2. Hayvan vergisi toplayan kimse. (Isp.; Dz.; Brs.; Es.; Ar.; Kn.; İç.; Krk.; DS)

sayıcı: ... (Tr.; DS)

sayılancı: ... (Ky.; DS)

sayıncı: ... (Kn.; DS)

saylancı: ... (Ada.; DS)

I.sayışma: Ödeşme, değiştirme. (Or.; DS)

seçe: Serçe kuşu (Oğuzca).

seçer: ... (Krş.; DS)

seêrek: Seyrek.

I.seyrekleme: Sık biten bitkilerin aralarından kimilerini söküp atma işlemi, aralama. (Isp.; Brs.; Es.; Sk.; Çkr.; Tr.; Sv.; DS)

seyreltme: ... (Kc.; DS)

I.seyrek seten: Orda burada, çok aralıklı. (Isp.; DS)

serek: Seyrek, aralıklı. (Dz.; DS)

¹ Besim Atalay bu kelimeyi çevirmesindeki haşiyeye göre aldığı belirtmiştir.

serdime: ... (To.; Or.; DS)

sefinç: Memnun olma, sevinç. Bk. sewing.

I.sevindirik: Birden ve çok sevinçle duyulan heyecan. (Brd.; Es.; Ama.; Gr.; Bt.; Dy.; Hat.; Sv.; Ant.; DS)

sevindürük: ... (Ks.; DS)

sevündürük: ... (To.; El.; Ml.; Sv.; DS)

sekiz: Sayıda sekiz. Bk. sekkiz.

sekkiz: ... (Kr.; Hat.; DS)

sekiz on: Sayıda seksen. Bk. seksün.

sekizen: ... (Bo.; Gaz.; DS)

sekizan: ... (Bo.; DS)

sekkiz: Sayıda sekiz. Bk. sekiz.

sekkiz: ... (Kr.; Hat.; DS)

seksün: Sayıda seksen. Bk. sekiz on.

sekizen: ... (Bo.; Gaz.; DS)

sekizan: ... (Bo.; DS)

sekü: Dükkan; seki.

I.seki: 1. Toprak üstündeki yükseklik, doğal set. (Dz.; Brs.; Kc.; Ezc.; Vn.; Dy.; El.; Ml.; Mr.; Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

sek: ... (Ks.; DS)

sekemek: ... (Nğ.; Ada.; İç.; DS)

2. Ormanlık, kayalık ya da dağ başındaki düzlük. (Af.; Isp.; Brd.; Es.; To.; Ağ.; Sv.; Ank.; Nş.; Kn.; Ada.; DS)

seklâm: ... (Kü.; DS)

sekü-1: ... (Sn.; DS)

3. Tarla ve bahçelerdeki basamak biçimindeki düzlükler. (Ama.; Ank.; Nğ.; DS)

sekmeç: ... (Isp.; Ba.; Gr.; Ank.; DS)

sekmen: ... (Mr.; Hat.; DS)

sekü-2: ... (Gm.; DS)

4. Yer, arsa, tarla. (İç.; DS)

5. Meyilli, su tutmayan yer. (İz.; DS)

II.seki: 1. Evlerin önüne yazın oturmak için taş ve çamurdan yapılan, yarım metre yüksekliğinde set. (Isp.; Brd.; Dz.; Ba.; Ar.; Hat.; Ank.; Nş.; İç.; DS)

2. Avluda yazın oturlan, mutfak olarak da kullanılan tek oda. (Gr.; Ezm.; Ky.; DS)

3. Balkon, çıkma. (Af.; Isp.; Mn.; Ezm.; DS)

4. Ahır damı. (Ank.; DS)

5. Koridor, sofa. (İst.; Gr.; DS)

6. Merdiven, merdiven basamağı. (Ank.; Kn.; Ada.; DS)

sekemeç: ... (Kn.; DS)

sekemek: ... (Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

sekme: ... (Sv.; DS)

sekmeç: ... (İst.; Gr.; İç.; DS)

sekmek: ... (Ant.; DS)

sekmen: ... (İz.; Nş.; Ada.; DS)

sekümen: ... (Çr.; Sv.; DS)

7. Eşik, ayakkabı çıkarılan yer. (Ml.; Krş.; Nğ.; Kn.; DS)

sekialtı: ... (Es.; Ky.; Nğ.; DS)

III.seki: 1. Sedir, kerevet. (Isp.; Dz.; Mn.; Ba.; Bil.; Ks.; Çr.; Ama.; Kr.; Yz.; Ank.; Kr.; Ant.; DS)

sehü: ... (Sv.; DS)

sekmen: ... (Krş.; Kn.; DS)

sekü: ... (Çkr.; Ama.; To.; Or.; Tr.; Ar.; Bt.; El.; Ank.; DS)

2. Tahta karyola, divan. (Af.; Kü.; Gm.; Ezc.; DS)

3. Ahır ya da ağıllarda çobanın yatması için yapılan yüksekçe yer. (Ks.; Ezm.; Ezc.; Gaz.; Sv.; Nş.; Kn.; DS)

sekmen: ... (Çr.; Sv.; DS)

IV.seki: 1. Alçak ayaklı, arkalıksız iskemle. (Bo.; Ks.; İst.; Ar.; Ky.; Krk.; DS)

sekçe: ... (Ky.; DS)

seke: ... (Çkr.; DS)

sekitmen: ... (Sm.; DS)

seke: ... (Nğ.; Nş.; DS)

sekman: ... (Or.; DS)

sekmek: ... (Or.; DS)

sekmen: ... (Sn.; Sm.; To.; Or. ilçe ve köyleri; Gr.; Tr.; DS)

sekte: ... (Nğ.; DS)

sökü: ... (Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ar.; DS)

2. Tahta sıra. (Kc.; İst.; DS)

seke: ... (Çkl.; DS)

V.seki: At, eşek ve sığırların ayaklarındaki ak leke. (Ay.; Çkl.; İst.; Krş.; Nğ.; Mğ.; DS)

sekil: ... (Isp.; Kr.; Ar.; Hat.; Ky.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

IV.sekü: ... (Sv.; DS)

sekül: ... (Sm.; Ama.; Or.; Gr.; Tr.; Ar.; Sv.; DS)

sökül: ... (Sn.; To.; Ar.; DS)

VI.seki: Bir şey koymak için ocak üstüne ya da duvarlara yapılan çıkıntı. (Isp.; İç.; DS)

VII.seki: Bağ duvarı. (Ank.; DS)

sekü: ... (Ml.; DS)

VIII.seki: Kaldırım. (İç.; DS)

I.sekü: 1. [→ III.seki-1]

2. Mutfaktan ayrılan ve dört yanı çevrilmiş yüksekçe yer. (Gm.; Ezc.; DS)

II.sekü: 1. [→ I.seki-2]

2. [→ I.seki-3]

III.sekü: 1. [→ VII.seki]

2. Toprak üstündeki yükseklik, set. (Gr.; Gm.; DS)

3. Düzeltilen eyimli yerler. (El.; DS)

IV.sekü: [→ V.seki]

V.sekü: 1. Palto. (To.; DS)

seko-1: ... (Kr.; DS)

2. Ceket. (To.; DS)

seko-2: ... (Gr.; Ezc.; Ada.; İç.; DS)

sekovu: ... (Ml.; DS)

sem: İlaç (yalnız kullanılmaz “em” ile birlikte gelir). Bk. saml-

zep: ... (Dz.; Kü.; Bil.; Es.; DS)

semiz: Semiz. Bk. semüz.

I.semirek: Şişmanlama, semirme. (Kn.; DS)

semüz: Semiz. (Bo.; DS)

semiz- lik: Semizlik.

I.semizlik: Semizotu. (Nğ.; DS)

semüz: Semiz. Bk. semiz.

I.semirek: Şişmanlama, semirme. (Kn.; DS)

semüz: Semiz. (Bo.; DS)

sen: Sen (Oğuzlarda büyüklere karşı “siz” yerine).

I.sĀ: Sana. (Gaz.; DS)

saa: ... (Nğ.; DS)

I.sencileyin: Senin gibi. (Sm.; Gaz.; Ank.; DS)

I.sene: Sana. (Isp.; Hat.; Ant.; DS)

I.seniyyen.: Seninle. (Yz.; DS)

I.siyе. Sana. (Ur.; DS)

sengil: İnsanın yüzünde çıkan siyil, ergenselik; yüzde olan çiğit hastalığı.

I.siğilotu: 1. Kalınca yaprakları çıban ve yarayı işletip iyileştirmekte kullanılan, labadaya benzer bir çeşit ot. (Isp.; Dz.; Ba.; Ks.; Sm.; Or.; Gr.; Sv.; İç.; Nğ.; DS)

siğirotu: ... (Or.; DS)

sinilotu: ... (Ank.; DS)

sinirliot: ... (İst.; DS)

sinirliyaparak: ... (Brs.; Or.; DS)

sinirotu: ... (İst.; DS)

siñirsek: ... (Bo.; DS)

sinirsekyaprağı: ... (Bo.; DS)

sinsekyaprağı: ... (Isp.; DS)

siyilliot: ... (Kn.; DS)

siyilotu: ... (Sv.; DS)

siyilyaprağı: ... (Isp.; Brs.; Es.; Sk.; DS)

sivil: 1. Siğil. (Sm.; DS)

2. Sivilce. (Ay.; Sm.; DS)

sengek: Su içilen testi; ağaçtan oyulmuş su kabı (Oğuzca).

seğek:1. [→ senek-1]

2. Bakır güğüm. (Ama.; DS)

senek: 1. Çam ağacından oyularak yapılan su kabı, tahta testi. (Af.; Isp. ilçe ve köyleri; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Çkl.; Kü.; Bo.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ama.; To.; Gr.; Gm.; Kr.; Ağ.; Gaz.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Kn.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

seenk: ... (Çr.; DS)

seğek-1: ... (Çkl.; Çr.; Sn.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

sengek: ... (Sn.; Sm.; DS)

senik: ... (Ant.; DS)

sinek: ... (Af.; Isp.; Mn.; Brs.; Bil.; Kc.; Ks.; Mğ.; DS)

singek: ... (Bil.; DS)

sinyek: ... (Mğ.; DS)

2. Toprak su testisi, küp. (To.; Kr.; Ağ.; Gaz.; Ank.; Krş.; DS)

seņeyh: ... (Kr.; DS)

3. Bakır güğüm. (Ağ.; DS)

I.zenek: Ağaç bardak, ibrik. (Brd.; DS)

sengir: Dağ çıkıntısı, dağ burnu; herhangi bir duvarın ucu.

I.seğir: 1. Sıradağ. (Sv.; Ank.; DS)

2. Dağ sırtı, bayır. (Ank.; Ky.; Ada.; DS)

3. İki tarla arasındaki sınır. (Krş.; Ada.; DS)

I.senir: İki dağ arasındaki sırt. (Çr.; Kn.; Ama.; Gr.; Ank.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

senğir: ... (Nş.; DS)

senri: ... (Sv.; DS)

sergek: Sarhoşun sarhoşluk yüzünden iki tarafa sallanması.

I.serfoş: Sarhoş. (Sm.; DS) (Krş.)

I.serek: Sayıklayan hasta. (Ank.; DS)

serü: Evlerde üzerine eşya konan raf.

I.sergi: Balkon. (Ks.; DS)

I.seri-2: ... (Ks.; DS)

sergen: 1. Mutfak rafı. (İz.; Mn.; Çkl.; Brs.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Zn.; Ks.; Es.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Tr.; Ar.; Ank. ilçe ve köyleri; Ada.; Ant.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

seref: ... (Ks.; DS)

serek: ... (Isp.; Ant.; DS)

serenlik: ... (Dz.; DS)

sergene: ... (Mğ.; Krk.; DS)

sergenlik: ... (Brs.; Kü.; İst.; Çr.; DS)

sergin: ... (Ks.; DS)

serğen: ... (Sk.; DS)

I.seri-1: ... (Sn.; DS)

serken: ... (Bil., Ks.; Ank.; Ada.; DS)

2. Odalarda tavana yakın konulan raf. (Ba.; Zn.; Ank.; DS)

seren: ... (Brd.; Ant.; Mğ.; DS)

serge: ... (Nş.; DS)

3. Mutfak dolabı, teldolap. (Af.; Uş.; Isp.; Dz.; Mr.; Ant.; DS)

4. Odalarda yatak, yorgan konulan dolap, yüklük. (İz.; Bil.; Bo.; Ks.; İst.; Ant.; DS)

5. Duvarlara yapılan bir buçuk metre boyunda tahta kaplama. (Krş.; DS)

sevinç: Sevinç. Bk. sefinç.

I.sevindirik: Birden ve çok sevinçle duyulan heyecan. (Brd.; Es.; Ama.; Gr.; Bt.; Dy.; Hat.; Sv.; Ant.; DS)

sevindürük: ... (Ks.; DS)

sevündürük: ... (To.; El.; Ml.; Sv.; DS)

sewük: Sevgili, sevilen.

I.sevi: Sevgi, aşk. (Uş.; Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Es.; Kn.; Ant.; DS)

seyş: Ödenek. Bk sayış.

I.sayım: Hayvan sayısı üzerinden alınan vergi. (Çr.; Kr.; DS)

I.sayımcı: 1. Nüfus ya da hayvan sayımı yapan memur. (Nğ.; DS)

2. Hayvan vergisi toplayan kimse. (Isp.; Dz.; Brs.; Es.; Ar.; Kn.; İç.; Krk.; DS)

sayıcı: ... (Tr.; DS)

sayılancı: ... (Ky.; DS)

sayıncı: ... (Kn.; DS)

saylancı: ... (Ada.; DS)

I.sayışma: Ödeşme, değiştirme. (Or.; DS)

sézik: Seziş, sezme.

I.sezek: Tez sezen, tez duyan, duyarlı. (Sm.; Ama.; Or.; Gr.; Krk.; DS)

sezeğen: ... (Ama.; DS)

II.sezek: Pusu, tuzak. (Kü.; DS)

I.sezgili: Anlayışlı, duygulu, içli. (Sm.; DS)

I.sezik: Duygusuz, gamsız. (Uş.; Isp.; DS)

sıbizęu: Düdük, boru.

I.sıbizęi: Tüfek namlusu. (İst.; DS)

I.sıbizęi: Kaval. (To.; İst.; DS)

sıçęan: Sıçan, fare.

I.sıçancıl: Kerkenez kuşu. (Ama.; Çr.; DS)

sıçancık: ... (Bil.; DS)

I.sıçandışi: Küçük, ince kar. (Ank.; DS)

I.sıçalak: Sık sık oraya buraya dışkı yapan hayvan. (Sm.; DS)

sıçırgan: ... (Nğ.; DS)

I.sıçoyul: 1. Bukalemun. (Kr.; DS)

2. İri, bir çeşit fare. (Kr.; DS)

sıçavul: ... (Brs.; DS)

sıçon: ... (Rz.; DS)

sıçan: Fare. (El.; TTAS)

sıêiğ: Dişlerin arasındaki açıklık. Bk. sıgzağ.

II.sığ: Ahırla oda arasındaki dar aralık, koridor. (Ks.; DS)

siêig: Kaftanın göğse kadar olan iki eteğinden birisi. Bk. siêig.

I.sığ: Etek ucu çevresi. (Mn.; DS)

I.sığ: Üçetek, bir çeşit giysi. (Isp.; DS)

siêrim: Sıyırım; sırim. Bk. sıdrım (Oğuzca).

I.sırım: Çok fazla, sık. (Bo.; DS)

I.sıyrıntı: Kumaş kıyılarından kesilen ensiz, uzun parça. (Isp.; Dz.; Ay.; Mn.; Tr.; Nğ.; Mğ.; DS)

sıyrık: ... (Mğ.; DS)

I.sıyrdım: 1. Halının genişliğine atılan ilmek sırası. (Mn.; Nğ.; DS)

2. Halıda atkı ipi. (Ba.; DS)

3. Kumaşın kıyısından alınan uzunca parça. (Ay.; Mğ.; DS)

sıdrım: Sırım (Oğuzca). Bk. siêrim.

I.sırım: Çok fazla, sık. (Bo.; DS)

I.sıyrıntı: Kumaş kıyılarından kesilen ensiz, uzun parça. (Isp.; Dz.; Ay.; Mn.; Tr.; Nğ.; Mğ.; DS)

sıyrık: ... (Mğ.; DS)

I.sıyrdım: 1. Halının genişliğine atılan ilmek sırası. (Mn.; Nğ.; DS)

2. Halıda atkı ipi. (Ba.; DS)

3. Kumaşın kıyısından alınan uzunca parça. (Ay.; Mğ.; DS)

sığan saç: Sığanmış saç, kıvrıkcık olmayan saç.

I.sığanak: 1. Derlitoplu. (Dz.; Es.; DS)

2. Ölçüsü uygun, tam tamına. (Af.; DS)

II.sığanak: Düzgün, pürüzsüz. (Uş.; DS)

sığır: Sığır.

I.sığır: Hayvan sürüsü. (Nğ.; DS)

I.sığırdamı: Ahır. (Dz.; DS)

I.sığırlık: Ahır. (Ank.; Ada.; DS)

I.sığirtkeni: Sığırlarda yağ yapan bir çeşit bitki. (Ank.; DS)

I.sığirtmeç: Sığır çobanı, sığirtmeç: Kü.; DS)

sır, sîr: Sığır. (Ank.; DS)

sıgır: Hanların halk ile beraber yaptığı sürgün avı.

I.sıgır: 1. Obur. (Nğ.; DS)

2. Ahmak. (Sv.; Nğ.; DS)

sıgun: Yaban sığırı; dağ keçisi tekesi.

I.sıgın: 1. Bir çeşit geyik, karaca. (Isp.; İz.; İst.; Ada.; Ant.; DS)

sığı: ... (Tr.; DS)

2. Evcilleşmemiş sığır. (Ezc.; DS)

II.sıgın: Kuş sürüsü. (Ada.; DS)

I.zıgın: Geyik, alageyik. (İst.; DS)

zıhın: ... (Çkl.; DS)

sıgzağ: Dişlerin arasındaki açıklık. Bk. sıêığ.

II.sığ: Ahırla oda arasındaki dar aralık, koridor. (Ks.; DS)

sıgzıg: Mest ve ayakkabı gibi şeylerde iki dikiş arasına kunulan sahtiyan.

I.sızı: Ayakkabı deliklerine konan yama. (El.; Ank.; DS)

sıúış: İtişme, çarpışma.

I.sığı: Sıki. (Kr.; DS)

sıúman: Üzüm sıkma zamanı.

I.zıkgak: Limon gibi sulu nesne. (Ay.; DS)

sın: Mezar.

sinlik: Mezarlık. (Ada.; DS)

I.sıntaş: Anıt. (İst.; DS)

sin: Ölü gömülen yer, kabir. (Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Brs.; İst.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; Or.; Gr.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Yz.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Ant.; İç.; DS)

sinne: ... (To.; DS)

sinik: ... (Çr.; DS)

sınçgan: Mugaylan dikenli, lycium europeum.

I.zıncan: Bir çeşit dikenli çalı. (Ay.; DS)

zıncan: ... (Ks.; DS)

zincer: ... (Hat.; DS)

sındu: Makas.

sındı: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; İst.; Zn.; Ks.; Çr.; Sn.; Ama.; To.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank. merkez ve köyleri; Krş.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn. ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Tk.; DS)

sındık: ... (Ay.; DS)

sındır: ... (Ank.; DS)

sındu: ... (Ks.; DS)

sindi: ... (Isp.; Kc.; Ank.; Kn.; DS)

sundu: ... (Ks.; Sn.; Kr.; DS)

zındı: Makas. (İz.; DS)

zındık: ... (İst.; DS)

I.sınıkçı: Kırık, çıkık bağlayan kimse. (Isp.; Bo.; Ama.; Gr.;Ar.; Ezc.; Ezm.; Vn.; Mr. ilçe ve köyleri; Sv.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

sınıdıcı: ... (Kr.; DS)

I.sınıkçılık: Kırık ve çıkık kemikleri yerine getirip sarma, bağlama becerisi. (Nğ.; DS)

sınğar: Bir şeyin tarafı; yanı.

sınar, sınar: 1. Akraba, yakın. (Ay.; Çr.; To.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; DS)
sınğar-2: ... (Kn.; DS)

sınğnar: ... (Ada.; DS)

sınğar: ... (Krş.; Nş.; DS)

2. Eşdeğer, denk. (Dz.; Ks.; Çr.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

sınğar-1: ... (Ama.; To.; DS)

3. Sıra, dizi. (Kc.; DS)

sınguú: Sınık, kırılmış (Oğuzlardan başkalarınca). Bk. sinuú.

I.sınık: ... (Brs.; Ama.; Gr.; Kr.; Ezc.; Vn.; Dy.; Ur.; Gaz.; Mr.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

II.sınık: 1. İç boş, çürük. (Dz.; DS)

2. Bozuk. (Brs.; DS)

sinuú: Sınık, kırılmış. Bk. sınguú (Oğuzlardan başkalarınca).

I.sınık: ... (Brs.; Ama.; Gr.; Kr.; Ezc.; Vn.; Dy.; Ur.; Gaz.; Mr.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

II.sınık: 1. İçi boş, çürük. (Dz.; DS)

2. Bozuk. (Brs.; DS)

sıp: İki yaşına girmiş olan tay.

I.zıpa: Sıpa. (Ank.; DS)

sır: Ağustos böceğinin, kalem ve kaleme benzer şeylerin çıkardığı sesi anlatan bir kelime.

I.cır cır: Ağustos böceği. (Af.; Isp. ve ilçeleri; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Sm.; Kc.; Bo.; Zn.; Çr.; To. ve ilçeleri; Or.; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezc. ve köyleri; Sv.; Yz.; Ada.; Krk.; DS)

cambalaz: ... (Ada.; DS)

cancan: ... (Gr.; Sv.; DS)

cemuz: ... (Tn.; DS)

cıcı: ... (Ay.; DS)

cığıcığ: ... (Dz.; DS)

cığırgan: ... (Ay.; Kc.; Mğ.; DS)

cığırtgan: ... (Hat.; DS)

cıkıriyik: ... (Tr.; DS)

cıllangaç: ... (Kn.; DS)

cıncırak: ... (Ant.; DS)

cıcır böcē: ... (Es.; DS)

cırcır böcüğü: ... (Ama.; Gm.; Kr.; DS)

cırğa: ... (Mğ.; DS)

cırılavuk: ... (Kn.; DS)

cırılağan: ... (Kn.; DS)

cırılağuk: ... (Mr.; DS)

cırlak: ... (Isp.; Brd.; Çkl.; Brs.; DS)

cırlangeç: ... (Ant.; DS)

cırlangiç: ... (Mğ.; DS)

cırlavık: ... (İz.; Or.; Yz.; Kn.; İç.; Ant.; Kıbrıs; DS)

cırlavuð: ... (İç.; DS)

cırlavuk: ... (Kü.; İst.; Mr.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

cırlayık: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Brs.; DS)
cırık: ... (İç.; DS)
cirtangeç: ... (Brd.; DS)
cirtlavuk: ... (Isp.; DS)
ciscıs: ... (Nğ.; DS)
cıyrgan: ... (Ist.; DS)
cızcız: ... (Ama.; Ml.; Nğ.; DS)
cızga: ... (İz.; DS)
cızka: ... (İz.; DS)
cıcika: ... (İz.; DS)
cıcina: ... (İz.; Ar.; DS)
ciji: ... (El.; DS)
cillek: ... (Es.; DS)
cillik: ... (Bil.; DS)
cincin: ... (İz.; Es.; Ank.; DS)
cincir: ... (Af.; Brs.; Sn.; Ezc.; Gaz.; Kn.; DS)
cirik: ... (Ezc.; DS)
cirina: ... (Ar.; DS)
cirleğen: ... (Nğ.; DS)
civcir: ... (Ky.; DS)
çığrgan: ... (Mn.; Ba.; Es.; Mğ.; DS)
çığırtkan: ... (Isp.; Ba.; DS)
çillağaç: ... (Kn.; DS)
çillağaş: ... (Kn.; DS)
çırçır: ... (Kn.; DS)
çırçıra: ... (Kerkük; DS)
çırçır böceği: ... (Tr.; DS)
çırgan: ... (İz.; Mğ.; DS)
çırimbula: ... (Rz.; DS)

çırkıt: ... (Ama.; Tr.; DS)

çırlagaç: ... (Kn.; DS)

çırlağaç: ... (Gm.; Kn.; DS)

çırlangıç: ... (Isp.; Brd.; Dz.; İç.; DS)

çırlavık: ... (İç.; DS)

çırlavuk: ... (Çr.; Gaz.; Nğ.; Kn.; DS)

I.sırsır: Ağustos böceği. (Ur.; Gaz.; DS)

sırhit: ... (Ml.; DS)

sirkit: ... (Ml.; DS)

sır: Kendisiyle Çin kaseleri cilalanıp üzerine nakış yapılan macun; sır.

I.sırça: İki sırlı çömlek. (Kü.; Nğ.; DS)

I.sur: 1. Ağacın dış kabuğu ile gövdesi arasındaki ince zar. (Mğ.; DS)

2. Yumurthanın zarı. (Dz.; DS)

sır-lığ: Sırlı, nakışlı.

I.sırlı: Sırlanmış, sır sürülmüş (küp ve çanak). (Nğ.; DS)

I.sırlı ufağı: Sırçalı küçük çömlek. (Isp.; DS)

sırığa: Sırça.

I.sırça: Renkli camdan bilezik. (Çr.; Sv.; Yz.; Ada.; DS)

sırçak: ... (Sv.; Mğ.; DS)

sırmaú: Eşek palanındaki teyelti.

I.sırma: 1. Yumuşak (saç, pamuk, kendir lifi vb. için). (Rz.; DS)

2. Taranmış yün. (Tr.; DS)

I.sırnak: 1. Hayvan tırnağı. (İç.; DS)

2. Keçi ayağı. (Gr.; DS)

sırt: Kıl,kalın kıl; (Oğuzlarca) bayır, yokuş, sırt, küçük dere.

sırd: Sırt. (Ank.; DS)

I.sırt: Giysi. (Isp.; Ada.; Ant.; Mğ.; DS)

sırtlık: ... (Mğ.; DS)

sırtıg: Herhangi bir sözün üzeridirki hepsi değil bir parçası anlaşılabilir.

I.sırtık: Yüzsüz, utanmaz (çocuk için). (Kü.; Vn.; DS)

I.zırtaboz: Patavatsız, saygısız, utanmaz, tembel. (Isp.; Dz.; Es.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ama.; Sv.; Nğ.; Ky.; DS)

zırta: ... (Ezc.; DS)

zırtabos: ... (İz.; Mn.; Kc.; Bo.; Sm.; Gaz.; Mr.; Sv.; DS)

zırtapaz: ... (Sm.; DS)

zırtapoz: ... (Bo.; Nğ.; DS)

zırtobos: ... (Nğ.; DS)

zırtoboz: ... (Ba.; Nğ.; DS)

zırtaboz: ... (Ama.; DS)

I.zırtıkçı: Hoppa, oynak, geveze. (Hat.; DS)

I.zırtıl: 1. Delimsi, deli. (İz.; Mn. ve çevresi; Ks.; DS)

zırlı: ... (Ant.; DS)

zırzır: ... (Ada.; DS)

2. Yaramaz, haylaz. (Bo.; Çkr.; Sm.; Rz.; DS)

3. Uygunsuz. (Rz.; DS)

II.zırtıl: Öfkeli davranış. (Gaz.;DS)

sıruú: Sırık, çadır direği.

sırık: 1. Meşeden kesilen fidan. (Kr.; DS)

2. Kalın ve uzun sopa, sırık. (Ar.; Sv.; DS)

I.sırıklı: Boynu uzun ağzı dar küp. (İst.; Krş.; Nş.; DS)

suruk: Sırık. (Bo.; DS)

I.zırık: Kaba adam. (Krş.; DS)

sış: Şiş,tutmaç şişi. Bk. şış.

şış: 1. Ekmek pişirmekte kullanılan ağaç çevirgeç. (Af.; Isp.; Ay.; Ada.; İç.; DS)

2. Sacda ekmek çevirmeye yarayan ucu sivri demir çubuk. (Dz.; DS)

3. Tandır karıştırmaya yarayan demir. (Ezm.; Hat.; Ky.; DS)

4. Tandırda kelle ütülamak için kullanılan sivri demir çubuk. (Nğ.; DS)

5. Ateş küreği. (Yz.; DS)

sış: şişmiş olan her nesne, yumru. Bk. sış, sışıl-.

şişik: Kabarık, şiş. (Dz.; Brs.; Rz.; Ada.; DS)

şişük: ... (Gr.; DS)

şüşük: ... (Ar.; DS)

I.şişmanırak: şişmanca. (İç.; DS)

şişmeldek: şişmiş. (Sm.; DS)

sibek: Değirmen taşının üzerinde döndüğü demir.

I.sibek: 1. El değirmenlerinde alt taşın ortasına çakılan, üst taşın dönmesini sağlayan küçük kazık ya da sivri demir. (Af.; Mn.; Or.; Bt.; Ank.; Kn.; İç.; DS)

2. Ağaçların toprağa dikine uzayan kökü, dik kök, kazık kök. (To.; DS)

sibek: Sübek; Çocuğun içine işemesi için beşiğe konan kamyş.

II.sibek: 1. Küçük çocukların yataklarını kirletmemeleri için beşiğe takılarak sidiği oturağa götüreren tahta boru, kamyş. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Kc.; Sk.; Ama.; Sm.; Tr.; Nę.; Kn.; Mę.; DS)

silbişi: ... (Mę.; DS)

sübek: ... (Dz.; Çkl.; Brs.; Ks.; Sn.; Sm.; DS)

2. Çocuk oturağı. (Bo.; DS)

I.sidiksal: sidiği tutamama ya da yapamama hastalığı. (Ank.; DS)

siêig: Kaftanın göğse kadar olan iki eteğinden birisi. Bk. sıêıę

I.sığ: Etek ucu çevresi. (Mn.; DS)

I.sığ: Üçetek, bir çeşit giysi. (Isp.; DS)

sidük: Sidik. Bk. siêük .

I.sidikli göz: Yerli yersiz ağlayan, sulu göz. (Sm.; DS)

sidük: Sidik. (Ama.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; DS)

I.südük torbası: Sidik torbası. (Sv.; DS)

siytik: Sidik. (Kü.; DS)

I.siytiklik: Sidik torbası. (Kü.; DS)

siêük: Sidik. Bk. sidük.

I.sidiksal: sidiği tutamama ya da yapamama hastalığı. (Ank.; DS)

I.sidikli göz: Yerli yersiz ağlayan, sulu göz. (Sm.; DS)

sidük: Sidik. (Ama.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; DS)

I.südük torbası: Sidik torbası. (Sv.; DS)

siytik: Sidik. (Kü.; DS)

I.siytiklik: Sidik torbası. (Kü.; DS)

sigil: Siyil.

sivil: 1. Siğil. (Sm.; DS)

2. Sivilce. (Ay.; Sm.; DS)

I.sivik: Sivilce. (Bo.; Çkr.; Nğ.; DS)

sil: Her yemekten tiksinen, boğazsız insan; az yem yiyen hayvan.

I.sil: Salya. (Nğ.; DS)

sileken: ... (Kerkük; DS)

I.sel: Salya, tükürük:. (Ada.; Ky.; DS)

seliyh: ... (Kr.; DS)

silig: Temiz, ince, yakışıklı, tatlı dilli.

I.silik: Yüz, çehre. (Nğ.; DS)

sin:Sen.

I.sâ: Sana. (Gaz.; DS)

saa: ... (Nğ.; DS)

I.sencileyin: Senin gibi. (Sm.; Gaz.; Ank.; DS)

I.sene: Sana. (Isp.; Hat.; Ant.; DS)

I.seniyyen.: Seninle. (Yz.; DS)

I.siyе. Sana. (Ur.; DS)

sinçü: Somunla yufka arası bir çeşit ekmek, pide.

I.sinçi: Bir çeşit armut. (Bt.; DS)

sinek: Sinek; (şehirlilerce) sivri sinek; (göçebelerce) kara sinek.

I.sinekçadırı: Cibinlik. (Kn.; DS)

singi: İçe sinen, hazmolunan.

I.sinici: Sindirimi kolay, yarayıcı yiyecekler. (Çkl.; DS)

singir: Sinir.

I.sinir: Lastik. (Af.; DS)

soğan: Soğan. Bk. soğun.

I.soğantaşağı: Soğanın ortasından çıkan tohuu ve tohumu taşıyan sap. (Rz.; DS)

soğanerkeği: ... (Kn.; DS)

I.soğan ufağı: Arpacık soğanı. (Kn.; DS)

soğan uşağı: ... (Mğ.; DS)

sovan: Soğan. (Bo.; Sm.; Ank.; DS)

I.soğan yahnisı: Kuşbaşı et ve küçük soğanlarla yapılan yemek. (Nğ.; DS)

soğanbastı: ... (Ank.; DS)

soğan: Soğan. (Rz.; DS)

soğucu: Soğuk.

sık: ... (Ank.; DS)

soğucu- luu: Soğukluk için hazırlanmış.

I.soğukluk: 1. Yemek ardından yenen ye da içilen (meyve, hoşaf, ayran vb.). (Çkl.; Kü.; Sm.; Rz.; El.; Sv.; Nğ.; DS)

I.sokluk, sıklik: ... (Sk.; DS)

I.sovukluk: ... (Kc.; Or.; DS)

2. Elma, armut hoşafı. (Zn.; DS)

II.soğukluk: Semizotu. (Zn.; Çkr.; Çr.; Sn.; Mr.; Hat.; Yz.; Ank.; Ada.; DS)

soğucak: ... (Sn.; DS)

II.sokluk, sıklik: ... (Çkr.; DS)

I.sovukluk: ... (Çkr.; Mr.; Hat.; DS)

III.soğukluk: Hamam halveti. (Isp.; Nğ.; DS)

IV.soğukluk: 1. Köy evlerinde yapılan bir çeşit geniş balkon. (Brd.; Dz.; DS)

2. Kiler. (Dz.; Kr. köyleri; DS)

V.soğukluk: Ara bozmak için yazdırılan muska. (Ay.; DS)

VI.soğukluk: Acının sönmesi. (Nğ.; DS)

soğun: Soğan. Bk. soğan.

I.soğantaşağı: Soğanın ortasından çıkan tohuu ve tohumu taşıyan sap. (Rz.; DS)

soğanerkeği: ... (Kn.; DS)

I.soğan ufağı: Arpacık soğanı. (Kn.; DS)

soğan uşağı: ... (Mğ.; DS)

sovan: Soğan. (Bo.; Sm.; Ank.; DS)

I.soğan yahnısı: Kuşbaşı et ve küçük soğanlarla yapılan yemek. (Nğ.; DS)

soğanbastı: ... (Ank.; DS)

soğan: Soğan. (Rz.; DS)

soğur: Ada tavşanı; kelere benzer bir çeşit ada tavşanı. Bk. suğur.

I.sığır: Hayvan sürüsü. (Nğ.; DS)

I.sığırdamı: Ahır. (Dz.; DS)

sığır eğleği: Sığırların otağa gitmeden önce toplandıkları yer. (Af.; DS)

I.suğırlık: Ahır. (Ank.; Ada.; DS)

soú: Aç gözlü; alçak. Bk. suú.

I.sak: 1. Uyanık, tetikte. (Isp.; Brd.; Mn. ve çevresi; Kc.; Es.; Tr.; Hat.; Ank.; Krş.; Ky.; Kn.; Nş.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

2. Uykusu hafif kimse. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Kü.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Or.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

sayad: ... (Kerkük; DS)

sayak: ... (Kr.; DS)

sok: ... (Ada.; DS)

II.sak: Çok iyi duyan kulak. (Ba. ve çevresi; Çkl.; Es.; İst.; Sm.; Ed.; DS)

soğumsuz: Açgözlü. (Brd.; Çkl.; Or.; Sv.; DS)

soúú: Havan. Bk. soku.

I.sogu: Küçük buğday döverceği. (Sv.; DS)

I.soku: 1. Tahıl dövmeye yarayan büyük taş dibek. (Af.; İz.; Çkl.; Bo.; Sk.; Zn.; Çr. ilçe ve köyleri; Sm.; Sn.; Ama.; To.; Tn.; El.; Mr.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Krş.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn.; Ada.; Ed.; Kerkük; DS)

sohu: ... (Ama. ve çevresi; To.; Çr. ve köyleri; Mr.; Hat.; Yz.; Sv. ve çevresi; Ank.; Nğ.; DS)

sokkı: ... (Ezc.; DS)

soku: ... (Ezc.; El.; Ky.; DS)

soko: ... (To.; Nğ.; DS)

2. Dibekte, havanda dövme işini yapan tokmak. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Çkl.; Kc.; Ml.; Ank.; Ant.; DS)

sohur: ... (Ank.; DS)

soka: ... (İz.; DS)

sokueli: ... (Tn.; DS)

solgu: ... (Çr.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

solku: ... (Ks.; Çkr.; DS)

I.zoku: Büyük taş dibek. (Ml.; Ur.; DS)

zokgu: ... (Ml.; DS)

zokku: ... (Ezc.; Ml.; DS)

soúu: Havan.

I.sogu: Küçük buğday döveceği. (Sv.; DS)

I.soku: 1. Tahıl dövmeye yarayan büyük taş dibek. (Af.; İz.; Çkl.; Bo.; Sk.; Zn.; Çr. ilçe ve köyleri; Sm.; Sn.; Ama.; To.; Tn.; El.; Mr.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Krş.; Ky.; Nğ.; Nş.; Kn.; Ada.; Ed.; Kerkük; DS)

sohu: ... (Ama. ve çevresi; To.; Çr. ve köyleri; Mr.; Hat.; Yz.; Sv. ve çevresi; Ank.; Nğ.; DS)

sokkı: ... (Ezc.; DS)

soku: ... (Ezc.; El.; Ky.; DS)

soko: ... (To.; Nğ.; DS)

2. Dibekte, havanda dövme işini yapan tokmak. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Çkl.; Kc.; Ml.; Ank.; Ant.; DS)

sohur: ... (Ank.; DS)

soka: ... (İz.; DS)

sokueli: ... (Tn.; DS)

solgu: ... (Çr.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

solku: ... (Ks.; Çkr.; DS)

I.zoku: Büyük taş dibek. (Ml.; Ur.; DS)

zokgu: ... (Ml.; DS)

zokku: ... (Ezc.; Ml.; DS)

soúm: Bir ağaç parçasıdır ki çam kozası şeklinde kesilerek içi oyulur, üç tarafından delinerek okun üzerine konur.

I.zom: Kereste çıkarılmak için işlenmiş ağaç gövdesi. (Gaz.; Mr.; DS)

zomp: ... (Mr.; Ada.; DS)

solamuú: Solak.

I.solak: Hep bir yana koşulan hayvan. (Bo.; DS)

II.solak: İnatçı, ters (Kişi ya da hayvan). (Bo.; Sv.; Nğ.; DS)

III.solak: 1. Beceriksiz. (Gaz.; DS)

2. Dengesiz. (Mğ.; DS)

I.solaklama: Sol elin tersiyle vurulan şamar. (Nğ.; DS)

son: Som; içi dolu madenden olan şey.

I.som: Kaba. (Isp.; Brd.; DS)

II.som: Tam, dolu. (Nş.; DS)

sonğ: Bir adamın çoluğu çocuğu; her şeyin ve her işin sonu; sonra.

songaltı: Sonradan. (Bil.; DS)

sona: Sonra. (Nğ.; DS)

I.sonaltı: Sona kalan. (Kıbrıs; DS)

sonbet: ... (Dy.; DS)

I.soncul: Sonuncu, sonuncu çocuk. (Ba.; Çr.; Nğ.; DS)

sonbeşik: ... (Sm.; DS)

sondöl: ... (Nğ.; DS)

sonkaltı: ... (Nğ.; Mğ.; DS)

sonkesen: ... (Yz.; DS)

soņra: Sonra. (Ank.; Kn.; DS)

soņura: ... (İç.; Ant.; DS)

soņucu: Sonunda, sonra. (Çkr.; Nğ.; İç.; DS)

I.zoņ: Son. (Ank.; DS)

sonğúur: Sonkur kuşu, yırtıcı kuşlardan biri.

I.songur: Şahin. (Isp.; Çkl.; Ama.; Dy.; DS)

I.sungur: Doğana benzer bir çeşit avcı kuşu. (Nğ.; DS)

soruğ: Sorma, soru, arama; kaybolan şey, aranan şey.

I.sormalık: Sorun. (İst.; DS)

soruk: Soru. (Sv.; DS)

I.sorunca: Sorgu. (Çkr.; DS)

soru sival: ... (Nğ.; DS)

I.soruşma: Duruşma, sorarak konuşma. (Brs.; Ama. ve köyleri; Rz.; DS)

sowuşğan: Solucan yüzünden olan sarılık hastalığı.

I.soğulcan: Solucan. (Ks.; Vn.; Nğ.; Ağ.; DS)

soğulaz: ... (Kü.; DS)

soñulcan: ... (Ant.; DS)

sovolcan: ... (Bo.; DS)

söhülcan: ... (Ml.; DS)

söülcan: ... (Hat.; DS)

sualçan: ... (Kn.; DS)

suvalçan: ... (Kn.; DS)

söbi: Uzun ve sivri nesne- yuvarlak olmayan-. Bk: Düzelt: subı.

söbe: Yumurta biçimi, oval. (Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Ada.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

söbelek: ... (Isp.; Bo.; Çr.; Sv.; DS)

söbelemeç: ... (Bo.; DS)

söblen: ... (İç.; DS)

söbü-2: ... (Isp.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; Tk.; DS)

söbülâki-2: ... (Nğ.; DS)

söke: ... (Sv.; DS)

sübe: ... (Mğ.; DS)

sümbü: ... (Isp.; DS)

söbü: 1. Uzun, dar, ince. (Isp.; Brd.; AY.; İz.; Ba.; Bil.; Es.; Ama.; Nğ.; Kn. ve köyleri; Mğ.; DS)

sîbe: ... (Zn.; DS)

soben: ... (İst.; DS)

söbelek: ... (Bo.; DS)

sübü: ... (Çkl.; DS)

2. [→ söbe]

3. Sivri, sivrice. (Isp.; Dz.; İz.; Sm.; Gr.; Nş.; Ng.; Mğ.; DS)

söbulek: ... (Dz.; DS)

4. Çarpık, eğri, çıkıntılı. (Krş.; DS)

södür: ... (Nş.; DS)

I.söbük: İbrik vb. şeylerin emziği. (Ada.; DS)

söbülâki: 1. Çok uzun, yadırgana boyda (İnsan, ağaç vb için). (Ng.; DS)

södür: ... (Nş.; DS)

2. [→ söbe]

söplem: Oval, yumurta biçiminde. (İç.; DS)

söpü: Yassı, oval, uzunca. (Es.; DS)

I.sübek: Yayık. (Çkl.; DS)

zöbe: Oval. (Bo.; DS)

zöbelek: ... (Isp.; Bo.; Zn.; DS)

zöblek: ... (Isp.; DS)

zöbü: ... (Bo.; DS)

zöplek: ... (Isp.; DS)

zöbegelen: Ovalimsi. (Bo.; DS)

söğük: Küfür, söğme.

sögmük: ... (Ks.; DS)

söğüş: Kebap etmeğe yarar oğlak veya kuzu (Oğuzca).

I.söüş: Haşlanmış et. (Rz.; DS)

söğüt: Söğüt ağacı. Bk. söküt.

I.söğüt yapraı: Bir çeşit kilim motifi. (İç.; DS)

söğürt: Söğüt ağacı. (Ama.; DS)

I.söğüt tozumu: Söğüt ağacının tomurcuklanma zamanı. (Dz.; DS)

sövüt: Söğüt ağacı. (Bo.; Zn.; DS)

söt: ... (Ank.; DS)

zöüt: Söğüt. (Bo.; DS)

sökel: Hasta (Oğuzca). Bk. sükel.

I.sökel: 1. Humma, ateşli bir hastalık. (Çr.; Gr.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

2. Gücsüz, düşkün. (Af.; Isp.; Brs.; Kü.; Es.; Ks.; Çkr.; Sm.; Ama.; Or.; DS)

3. Tifo. (Kn.; İç.; DS)

4. Zatiürree. (İç.; DS)

5. Sakat. (İz.; Çr.; Ama.; DS)

6. Öldürücü grip. (Isp.; Ay.; Kn.; Ada.; DS)

7. Hastaya ayrılan yiyecek. (Sn.; DS)

I.sökellik: Hastalık. (Sm.; DS)

I.sökem: Öksürük. (Zn.; DS)

I.sökkem: Nezle. (İç.; DS)

I.sökü: Hastane. (Ks.; DS)

I.sükgem: Nezle, grip. (Isp.; DS)

sükkâm: ... (Zn.; DS)

sükkem: ... (Zn.; Bo.; DS)

I.zökel: Hastalıklı, zayıf. (To.; DS)

sökmen: Yiğitlere verilen ungun.

I.seyman: 1. [→ I.seymen-1]

2. Güveyi gezdiren delikanlılar. (Isp.; Es.; DS)

3. Düğünde kız yanlısı ya da erkek yanlısının baskında aldığı armağan. (Mğ.; DS)

4. Bekçi. (Ur.; DS)

I.seymen: 1. Köyden köye gelin almaya giden güvey yanlısı, atlı, davullu, zurnalı, silahlı ve cepken giymiş delikenli alayı. (Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Ökl.; Brs.; Bil.; Çkr.; Gaz.; Mr.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; Mğ.; DS)

sagmen: ... (Sv.; Ky.;DS)

samen: ... (Ky.; DS)

saymana: ... (Kn.; DS)

segmen: ... (Hat.; Ba.; Çkl.; Ay.; Mğ.; DS)

semen: ... (Ank.; Nğ.; Ant.; DS)

sevmen: ... (Ml.; DS)

I.seyman-1: ... (Dz.; Mn.; DS)

seymene: ... (Mn.; DS)

2. Asker, kolcu. (Brs.; Bo.; DS)

söküt: Söğüt ağacı. Düzelt: söğüt.

I.söğüt yapraı: Bir çeşit kilim motifi. (İç.; DS)

söğürt: Söğüt ağacı. (Ama.; DS)

I.söğüt tozumu: Söğüt ağacının tomurcuklanma zamanı. (Dz.; DS)

sövüt: Söğüt ağacı. (Bo.; Zn.; DS)

söt: ... (Ank.; DS)

zöüt: Söğüt. (Bo.; DS)

söz: Söz.

I.sözbitiği: Sözlük. (Sn.; DS)

I.sözebesi: Geveze. (Bo.; DS)

I.söz sav: Dedikodu. (Hat.; Kn.; DS)

I.sözkesti: Nişandan önce yapılan küçük toplantı. (Krk.; DS)

sözkestik: ... (Rz.; DS)

subı: Uzun ve sivri nesne- yuvarlak olmayan-. Bk. söbi.

söbe: Yumurta biçimi, oval. (Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Ada.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

söbelek: ... (Isp.; Bo.; Çr.; Sv.; DS)

söbelemeç: ... (Bo.; DS)

söblen: ... (İç.; DS)

söbü-2: ... (Isp.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; Tk.; DS)

söbülâki-2: ... (Nğ.; DS)

söke: ... (Sv.; DS)

sübe: ... (Mğ.; DS)

sümbü: ... (Isp.; DS)

söbü: 1. Uzun, dar, ince. (Isp.; Brd.; Ay.; İz.; Ba.; Bil.; Es.; Ama.; Nğ.; Kn. ve köyleri; Mğ.; DS)

sıbe: ... (Zn.; DS)

soben: ... (İst.; DS)

söbelek: ... (Bo.; DS)

sübü: ... (Çkl.; DS)

2. [→ söbe]

3. Sivri, sivrice. (Isp.; Dz.; İz.; Sm.; Gr.; Nş.; Nğ.; Mğ.; DS)

söbülek: ... (Dz.; DS)

4. Çarpık, eğri, çıkıntılı. (Krş.; DS)

södür: ... (Nş.; DS)

I.söbük: İbrik vb. şeylerin emziği. (Ada.; DS)

söbülâki: 1. Çok uzun, yadırgana boyda (İnsan, ağaç vb için). (Nğ.; DS)

södür: ... (Nş.; DS)

2. [→ söbe]

söplem: Oval, yumurta biçiminde. (İç.; DS)

söptü: Yassı, oval, uzunca. (Es.; DS)

I.sübek: Yayık. (Çkl.; DS)

zöbe: Oval. (Bo.; DS)

zöbelek: ... (Isp.; Bo.; Zn.; DS)

zöblek: ... (Isp.; DS)

zöbü: ... (Bo.; DS)

zöplek: ... (Isp.; DS)

zöbegelen: Ovalimsi. (Bo.; DS)

suêurú: Tükruk.

I.suduk: Salya. (Ed.; DS)

I.suyuk: Sıvı. (Isp.; DS)

suf: Yün ipliklerinden elle örülen kuşak.

I.su: 1. Halı, perde, örtü vb. eşyaların dört kıyasına konulan çizgiler ya da çiçek biçiminde süsler. (Mn.; Nğ.; Kn.; DS)

süğüm: ... (Hat.; DS)

2. Kumaşlarda kenar çizgisi. (Ama.; Mğ.; DS)

3. Tahta ve odun gibi şeylerde liflerin yolu, doğrultusu. (Ama.; Nğ.; DS)

4. Çocuk oyunlarında çizilen çizgi. (Sm.; Nğ.; DS)

5. Uçantop alanının kıyı çizgisi. (Isp.; DS)

suf: Su. Bk. suw.

I.su: Tazelik, canlılık, gençlik için. (Sm.; Nğ.; DS)

I.su bardağı: Su testisi. (Mğ.; DS)

I.suatılan: Çağlayan. (Sn.; DS)

suv: Su. (To.; DS)

I.suva: Ayakyolu, hela. (Sm.; DS)

suğur: Kelere benzer bir çeşit ada tavşanı. Bk: Düzelt: soğur.

I.sıgır: Hayvan sürüsü. (Nğ.; DS)

I.sığırdamı: Ahır. (Dz.; DS)

sıgır eğleği: Sığırların otağa gitmeden önce toplandıkları yer. (Af.; DS)

I.suğırlık: Ahır. (Ank.; Ada.; DS)

suú: Aç gözlü; alçak.

I.sak: 1. Uyanık, tetikte. (Isp.; Brd.; Mn. ve çevresi; Kc.; Es.; Tr.; Hat.; Ank.; Krş.; Ky.; Kn.; Nş.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

2. Uykusu hafif kimse. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Kü.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Or.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

sayað: ... (Kerkük; DS)

sayak: ... (Kr.; DS)

sok: ... (Ada.; DS)

II.sak: Çok iyi duyan kulak. (Ba. ve çevresi; Çkl.; Es.; İst.; Sm.; Ed.; DS)

soğumsuz: Açgözlü. (Brd.; Çkl.; Or.; Sv.; DS)

sulaú: Dalak (Kıpçakça). Bk. talaú .

I.dalak: 1. Bozulmamış bal peteği, kovanın yanlarındaki küçük beyaz bal peteği. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Kü.; Es.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Gr.; Tr.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Bt.; Ml.; Sv.; Ank.; Nğ.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

dalah, dalað: ... (Ama.; Kr.; Ml.; Sv.; Ky.; Nğ.; DS)

2. Doğranmamış peynir parçası, tekerşelk biçimindeki kaşar peyniri. (Isp.; Es.; Gr.; Mr.; Sv.; Nđđ.; DS)

II.dalak: Aşığın çukur olmayan tarafı. (Kn.; DS)

III.dalak: 1. Göğüs. (İz.; Mr.; DS)

2. Göbek. (Ed.; DS)

IV.dalak: 1. Fazla su içmekten ileri gelen bir hastalık, karın şişliği. (Ar.; Sv.; DS)

2. Difteri hastalığı. (Krk.; DS)

3. Pıhtılaşmış olan. (Isp.; DS)

4. şarbon hastalığı. (Ay.; Bo.; Ar.; Mđđ.; DS)

I.talak: Aşık kemiğinin yan yüzü. (Nđđ.; DS)

suluú: Sarık. Bk. suwluú .

I.suluk: Hamam takımı, hamam havlusı. (Çr. ve çevresi; Ama.; Or.; DS)

II.suluk: Kadınların başlarına örttükleri çevre. (To.; DS)

I.soluk: Sigara kağıdı. (Zn.; DS)

sunı: Evin kirışleri.

I.sonu: Boyunduruğun iki yanına konulan ağaçlar. (Çkr.; DS)

sur sur: Dudağın çıkardığı ses.

I.zır zır: Geveze, gürlütlü. (Rz.; Gm.; Nđđ.; Ada.; DS)

susđauú: Susak; kendisiyle su ve benzeri şeyler daldırarak alınan nesne (Karluk, Kıpçak ve bütün göçebeler dilince).

I.susak: 1. Ağaçtan oyulmuş su kabı, ağaç maşrapa. (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Kü.; Bo.; Ks.; Sm.; Ama.; Ezm.; Ml.; Gaz.; Ank.; Nđđ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mđđ.; DS)

2. Su kabağından oyulmuş maşrapa. (Af.; Isp.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Sk.; Ks.; Çr.; Or.; Sn.; Gr.; Hat.; Nđđ.; Kn.; Ada.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

3. Kuyudan su çekmeye yarayan her çeşit kova ya da testi. (Mn.; Nđđ.; DS)

4. Topraktan yapılmış su bardağı. (Ky.; DS)

5. Süzgeçli bahçe kovası. (Nđđ.; DS)

II.susak: Sulu yiyecekleri yemek için yufka ekmekten koparılarak kaşık biçimi verilen lokma. (Brd.; Dz.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ezm.; Ank.; DS)

sunak: ... (Af.; Brd.; Dz.; Ks.; Çkr.; Çr.; Yz.; DS)

sunad: ... (Dz.; Yz.; DS)

sunam: ... (Af.; DS)

III.susak: Değirmencilerin öğüttükleri tahıldan emekleri karşılığında pay almak için kullandıkları ölçek. (Sm.; Ama.; Or.; DS)

IV.susak: Kıldan yapılmış süt süzgeci. (Ezm.; DS)

suw: Su. Bk. suf.

I.su: Tazelik, canlılık, gençlik için. (Sm.; Nğ.; DS)

I.su bardağı: Su testisi. (Mğ.; DS)

I.suatılan: Çağlayan. (Sn.; DS)

suv: Su. (To.; DS)

I.suva: Ayakyolu, hela. (Sm.; DS)

suwlağ: Hayvan sulanacak yer, yalak.

I.sulað: Sulak, suyu bol toprak. (Vn.; DS)

sulaz: ... (Çkl.; Ks.; DS)

I.sulaðlıð: 1. Su içtikten sonra hayvanlara verilen yem. (Kr.; DS)

sulaklık-1: ... (Kr.; DS)

2. Azılı atları zaptetmek için ağızlarına verilen demir araç, kantarma. (Kr.; DS)

sulaklık-2: ... (Kr.; DS)

I.sulak: 1. Hayvan sürülerinin sulandığı yer. (Or.; Sv.; Ada.; İç.; DS)

2. Süzgeçli teneke. (Sm.; Hat.; DS)

3. Çeşme. (Tr.; DS)

suwluú: Sarık; mendil ve benzerleri. Bk. suluk.

I.suluk: Hamam takımı, hamam havlusu. (Çr. ve çevresi; Ama.; Or.; DS)

II.suluk: Kadınların başlarına örttüğü çevre. (To.; DS)

I.soluk: Sigara kağıdı. (Zn.; DS)

suviú: Sıvık, cıvık, sulu; durultularak akar haline getirilen her şey; ağaç ve kuyruk gibi şeylerin upuzun ve çirliçiplak kalmış hali (Kıpçakça). Bk. suvuú.

cıvıð: ... (Kr. ve ilçeleri; Ml.; DS)

cıyık: ... (Sv.; DS)

civih: ... (Sn.; DS)

cuvuk: ... (Zn.; DS)

çıvıh: ... (Ist.; DS)

I.cıvık: 1. Verdiği sözü tutmayan (kimse). (Isp.; Brd.; İz.; Mn.; Ba.; Bo.; Nğ.; DS)

cıvık: ... (Gr.; DS)

2. Geveze. (Isp.; Sm.; DS)

3. Sır saklayamayan (kimse). (Mr.; DS)

cıvık ağızlı: ... (Ml.; DS)

cıvıl: ... (Ada.; DS)

II.cıvık: Bataklık, çamur. (Uş.; DS)

cıvırak: Az cıvık, cıvıkça. (İç.; DS)

I.sıvık: ... (Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Çkl.; Kc.; Çr.; Ar.; Dy.; El.; Ml.; Tk.; Krk.; DS)

II.sıvık: Deli, akılsız, dengesiz. (İz.; Ar.; DS)

zıvık: Sulu, cıvık. (Dz.; Mn. ve çevresi; Kc.; Yz.; Ank.; DS)

suvuú: Sıvık, cıvık, sulu; durultularak akar haline getirilen her şey; ağaç ve kuyruk gibi şeylerin upuzun ve çirliçiplak kalmış hali (Kıpçakça). Bk. suvú .

cıvıd: ... (Kr. ve ilçeleri; Ml.; DS)

cıvık: ... (Sv.; DS)

civih: ... (Sn.; DS)

cuvuk: ... (Zn.; DS)

çivih: ... (Ist.; DS)

I.cıvık: 1. Verdiği sözü tutmayan (kimse). (Isp.; Brd.; İz.; Mn.; Ba.; Bo.; Nğ.; DS)

cıvık: ... (Gr.; DS)

2. Geveze. (Isp.; Sm.; DS)

3. Sır saklayamayan (kimse). (Mr.; DS)

cıvık ağızlı: ... (Ml.; DS)

cıvıl: ... (Ada.; DS)

II.cıvık: Bataklık, çamur. (Uş.; DS)

cıvırak: Az cıvık, cıvıkça. (İç.; DS)

I.sıvık: ... (Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Çkl.; Kc.; Çr.; Ar.; Dy.; El.; Ml.; Tk.; Krk.; DS)

II.sıvık: Deli, akılsız, dengesiz. (İz.; Ar.; DS)

zıvık: Sulu, cıvık. (Dz.; Mn. ve çevresi; Kc.; Yz.; Ank.; DS)

suyağu: Horozun ayağındaki mahmuz.

I.soyak: Şahine benzer bir çeşit yırtıcı kuş. (Hat.; DS)

II.soyak: Sersem. (Ky.; DS)

suyran: Minare ve buna benzer şeyler gibi uzun her nesne (Oğuzca).

I.zuy: Uzun. (Zn.; DS)

süçik: Tatlı; içilecek şey, şarap. Bk. süçük.

süci: Şarap. (Çkl.; DS)

sici: ... (To.; Kn.; DS)

sücü: ... (İz.; DS)

sünci: ... (Or.; DS)

I.süçük: 1. Simit biçiminde konulmuş taze peynir. (Rz.; DS)

2. Peynirin, lorun süzülüp alındıktan sonra, geriye kalan suyu. (Gm.; Ezc.; DS)

süçük: Şarap. Bk. süçik.

süci: Şarap. (Çkl.; DS)

sici: ... (To.; Kn.; DS)

sücü: ... (İz.; DS)

sünci: ... (Or.; DS)

I.süçük: 1. Simit biçiminde konulmuş taze peynir. (Rz.; DS)

2. Peynirin, lorun süzülüp alındıktan sonra, geriye kalan suyu. (Gm.; Ezc.; DS)

süğün: Sülün. Bk. süwlin.

I.süglüm: İnce, uzun ve düzgün olan. (Çkr.; Sv.; Nş.; DS)

süglün: ... (Çr.; DS)

sülâ: ... (Krş.; DS)

I.süllüm: Merdiven. (Ay.; To.; Gr.; Gaz.; Mr. ilçe ve köyleri; Hat.; Sv.; Ank.; Nğ.; Ada.; İç.; DS)

sülüm: ... (Gaz.; DS)

I.sülüm: ... (Mr.; Ky.; DS)

sümbül: ... (Mr.; DS)

II.sülüm: Uzun. (Ay.; Mğ.; DS)

sükel: Hasta. Bk. sökel (Oğuzca).

I.sökel: 1. Humma, ateşli bir hastalık. (Çr.; Gr.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

2. Güçsüz, düşkün. (Af.; Isp.; Brs.; Kü.; Es.; Ks.; Çkr.; Sm.; Ama.; Or.; DS)

3. Tifo. (Kn.; İç.; DS)

4. Zatürree. (İç.; DS)

5. Sakat. (İz.; Çr.; Ama.; DS)

6. Öldürücü grip. (Isp.; Ay.; Kn.; Ada.; DS)

7. Hastaya ayrılan yiyecek. (Sn.; DS)

I.sökellik: Hastalık. (Sm.; DS)

I.sökem: Öksürük. (Zn.; DS)

I.sökkem: Nezle. (İç.; DS)

I.sökü: Hastane. (Ks.; DS)

I.sükgem: Nezle, grip. (Isp.; DS)

sükkâm: ... (Zn.; DS)

sükkem: ... (Zn.; Bo.; DS)

I.zökel: Hastalıklı, zayıf. (To.; DS)

sül: Ette ve ağaçta olan yaşlık ve tazelik.

I.söl: Etin kanlı suyu. (İst.; DS)

süngü: Süngü, mızrak, kargı.

I.sünü: 1. Uzun sırtık. (Bil.; DS)

2. Sinleri belirlemek için başlarına konulan tahta. (Tk.; DS)

süprük: Süprüntü; bir adama kızıldığında söğme olarak kullanılır.

I.süprük: Eski. (Ed.; DS)

I.sürük: Azgın. (Kn.; DS)

sürtük: Ezilen, sürüşürülen her şey.

I.sürtek: 1. [→ I.sürtük-2]

2. [→ I.sürtük-1]

3. Çok gezen (kimse). (Krş.; DS)

II.sürtek: 1. Bıçak, keser vb. şeyleri bilemeye yarayan taş, bileğitaşı. (Isp.; DS)

2. Rende. (Ks.; Sn.; DS)

sürtecek: ... (Ks.; DS)

sürteleç: ... (Bo.; DS)

sürtügiç: ... (Kü.; DS)

sürtüğeç: ... (Kü.; DS)

I.sürtek taşı: Haşhaş, tuz vb. şeyleri ezmeye yarayan iki taştan oluşan el değirmeni. (Isp.; İç.; Ant.; DS)

sürtmek taşı: ... (Af.; DS)

I.sürtme: Kibrit. (Çkl.; Ba.; Brs.; Tk.; DS)

sürsür: ... (Af.; DS)

II.sürtüke: ... (Kn.; DS)

I.sürtük: 1. Hoppa, oynak, ahlaksız kadın. (Dz.; Ks.; Tr. ve çevresi; Rz.; Ar.; Kr.; İç.; DS)

I.sürtek-1: ... (İç.; DS)

sürsat: ... (Nğ.; DS)

2. Arsız, yüz­süz, açgözlü. (Isp.; Dz.; Ay.; Mn. ve çevresi; Çkl.; Bo.; Sm.; Es.; Ar.; Kr.; Sv.; Ant.; DS)

I.sürtek-2: ... (Brd.; DS)

II.sürtük: Dokuma kuşakları keçelendirmeye ve yumuşatmaya yaraya bir çeşit tokmak. (Gr.; DS)

III.sürtük: Sabahları çeşitli yönlerden esen yel. (Ant.; DS)

IV.sürtük: Pudra. (Çkr.; To.; DS)

V.sürtük: Selin atşdığı ağaçlar. (Ama.; DS)

I.sürtüke: İçi pamuklu hırka. (İz.; Ama.; Kn.; Ant.; DS)

I.sörtük: Sürtük, çok gezen kimse. (Ky.; DS)

sürüg: Sürü.

I.sürücü: Posta arabası süren kimse. (Md.; Mğ.; DS)

süründi er: Her yerden sürülen, sürüntü adam.

I.sürüntü: Yokluk ve sıkıntı nedeniyle ezilen kimse. (Ed.; DS)

II.sürüntü: Durmadan yer değiştiren, çok gezen, serseri. (Bo.; Ar.; Kr.; DS)

sürüsat: ... (Bt.; DS)

süt: Süt.

süd: ... (İç.; DS)

I.süt: Erkek balığın, dişinin havyarı üstüne akıtığı ak sıvı. (İsp.; İst.; Sm.; DS)

II.süt: İnsanın mayası, aslı. (İsp.; Nğ.; DS)

III.süt: Tam, katıksız (renkler için). (Bo.; DS)

IV.süt: Taze, sütlü. (Nğ.; DS)

V.süt: Başağın sertleşmemiş durumu. (Ada.; DS)

I.sütçürüğü: 1. Lor. (Ezc.; DS)

sütkesmiği: ... (Nğ.; DS)

2. Çökelek, peynir. (Gr.; Yz.; DS)

3. Kesilerek pıhtılaşmış süt. (Vn.; DS)

sütçiyi: ... (Ank. ve köyleri; DS)

süwlin: Sülün. Bk. süglin.

I.süglüm: İnce, uzun ve düzgün olan. (Çkr.; Sv.; Nş.; DS)

süglün: ... (Çr.; DS)

sülâ: ... (Krş.; DS)

I.süllüm: Merdiven. (Ay.; To.; Gr.; Gaz.; Mr. ilçe ve köyleri; Hat.; Sv.; Ank.; Nğ.; Ada.; İç.; DS)

sülum: ... (Gaz.; DS)

sülüm: ... (Mr.; Ky.; DS)

sümbül: ... (Mr.; DS)

II.sülüm: Uzun. (Ay.; Mğ.; DS)

süwri: Sivri.

I.süvrüç: Ucu sivriltilmiş ağaç parçası. (To.; DS)

I.sivri: Sivrisinek. (Sm.; DS)

I.sivriç: Tütün ve sebze fideleri dikmek için kullanılan ucu sivri ağaç. (Sn.; Sm.; Gr.; Sv.; DS)

siviç: ... (Ar.; DS)

süzme: “keş” denilen yağsız kuru peynir, ayran süzmesi.

I.süzme: Torbada süzdürülmüş katı yoğurt. (Çr.; Or.; Gr.; Gm.; Hat.; DS)

sizme: ... (Tr.; DS)

şap şap: Vurmadan çıkan ses; yemekte ağızda çıkan şapırtı.

çap çap: 1. Ağızını şapırdatarak yemek yemeyi anlatır. (*Düzce- Bo.; DS)

2. Yeni yürüten çocukların yürüyüşü (hk.) .(Uluşiran* Şiran- Gm.; DS)

şapşup: Tokat sesi için. (Rz.; DS)

şar şar: Yağmurun sağnak halinde yağmasından çıkan sesi herhangi bir akarın çıkardığı ses. Bk. çar çar.

şar şar: Çok ve sürekli (yağan yağmur, akan su için).(*Taşköprü- Ks.; *Çarşamba-Sm.; Tr. ve çevresi; Hacıilyas* Koyulhisar- Sv.; Nğ.; Bostanlar *Bahçe- Ada.; DS)

I.şarşar: Çağlayan. (Rz.; Gm.; Ezc.; Hat.; DS)

şarlık: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; İz.; Ba.; Kü.; Çkl.; Bil.; Kc.; Bo.; Sn.; Sv.; Mr.; Yz.; Ank.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

şar: ... (Ank.; DS)

şardöken: ... (Ky.; DS)

şarıldak: ... (Ay.; Çr.; Nş.; DS)

şarıldık: ... (Isp.; DS)

şarka: ... (Kn.; DS)

şarlag: ... (Brd.; DS)

şarlağan: ... (Çr.; Sv.; Ank.; Krş.; Nş.; Mğ.; Tk.; DS)

şarlan: ... (Çkl.; Krş.; Ky.; DS)

şarlangıç: ... (Dz.; DS)

şarlavık: ... (İç.; DS)

şarlavuk: ... (Isp.; Çr.; Ama.; Mr.; İç.; Ky.; Nğ.; İç.; Ant.; DS)

şarlayık: ... (Dz.; Çkr.; Çr.; DS)

şarliko: ... (Kc.; DS)

şartlak: ... (Ada.; DS)

şartlan: ... (Ada.; DS)

şarlağan: ... (Sv.; DS)

şırlak: ... (Dz.; Brs.; DS)

şırşır: ... (Kr.; DS)

I.şır şır: Şırl şırl. (Or. köyleri; Hat.; DS)

I.şorşor: Çağlayan. (Gm.; El.; DS)

şoruldak: ... (Isp.; Ed.; DS)

I.şor şor: Bol ve gürültülü (akmak için). (Kc.; DS)

şorul şorul: ... (*Düzce- Bo.; DS)

şebeng: Demirden yapılmış baston, cop. Bk. şebing.

I.şebek: Topaç. (Af.; Isp.; Brd.; Sm.; Ama.; Ant.; DS)

çepin: Küçük çapa. (Ay.; Çkl.; Brs.; Ba.; Bil.; Es.; Çkr.; Çr.; Ank.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

cepin: ... (Dz.; Ed.; DS)

çepen: ... (Brs.; Rz.; Ank.; DS)

çepi: ... (Brs.; Ba.; Tk.; DS)

şebing: Küçük demir çomak, demir baston (Çiğilce). Bk. şebeng.

I.şebek: Topaç. (Af.; Isp.; Brd.; Sm.; Ama.; Ant.; DS)

çepin: Küçük çapa. (Ay.; Çkl.; Brs.; Ba.; Bil.; Es.; Çkr.; Çr.; Ank.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

cepin: ... (Dz.; Ed.; DS)

çepen: ... (Brs.; Rz.; Ank.; DS)

çepi: ... (Brs.; Ba.; Tk.; DS)

şebük: Çabuk.

çebik: ... (Mr.; DS)

çepik: ... (Kr.; Ank.; DS)

I.çevük: Çevik olan (kimse). (*Düzce- Bo.; Gm.; Mr.; DS)

çevk: ... (Mr.; DS)

şış: Şiş, tutmaç yedikleri şiş. Bk. sış.

şış: 1. Ekmek pişirmekte kullanılan ağaç çevirgeç. (Af.; Isp.; Ay.; Ada.; İç.; DS)

2. Sacda ekmek çevirmeye yarayan ucu sivri demir çubuk. (Dz.; DS)

3. Tandır karıştırmaya yarayan demir. (Ezm.; Hat.; Ky.; DS)

4. Tandırda kelle ütölemek için kullanılan sivri demir çubuk. (Ng.; DS)

5. Ateş küreği. (Yz.; DS)

şöpik: Meyva yenildikten sonra atılan şey, çerçöp. Bk. çöpik.

cöbür: Çörçöp, toz, kir. (Ay.; *Düzce- Bo.; Sk.; Sv.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

I.çöpük: Yünün kirli ve çöplü yerleri. (Ama.; DS)

çöpür: ... (Ba.; Es.; Sk.; Çr.; Sn.; Ama.; To.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm. ve ilçeleri; Mr.; Sv. ve ilçeleri; Yz.; Krş.; Ky.; DS)

çöpün: ... (Ky.; DS)

çöpüyh: ... (Bayburt- Kr.; DS)

şu: Emir ve nehyde sona gelerek pekitme bildiren “çu” yerine kullanılan bir kelime. Bk: Düzelt: şü.

I.çü: Eşeği, hızlı yürütme eylemi. (To.; Gm.; Mğ.; DS)

ço: ... (Or.; Tr.; Gm.; Rz. ve köyleri; Ar.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; DS)

çö: ... (Ezm.; Ky.; DS)

şuglu: Tilki üzümü, solanum nigrum.

I.çuklu: Meyvelerin dalda toplu olması. (Rz.; DS)

şü: Emir ve nehyde sona gelerek pekitme bildiren “çu” yerine kullanılan bir kelime. Bk. şu.

I.çü: Eşeği, hızlı yürütme eylemi. (To.; Gm.; Mğ.; DS)

ço: ... (Or.; Tr.; Gm.; Rz. ve köyleri; Ar.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; DS)

çö: ... (Ezm.; Ky.; DS)

şüt: Soy, asıl (Öotan dilince).

süt: İnsanın mayası, aslı. (Isp.; Nğ.; DS)

taba: Yan, taraf, cihet; “...e, ...e doğru, ...e yanına” anlamlarına ve Arapça “ila” ve “rağmen” karşılığında bir edat ve kelime.

I.tap: Doğru. (İst.; DS)

taban: Taban; deve tabanı.

I.daban: Esas, aıl, taban. (Af.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Çr.; DS)

II.daban: 1. Döşeme. (Af.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Kü. ; Es.; Kc.; Ks.; Çkr.; Sm.; Ama. ve çevresi; Ezc.; Vn.; Bt.; El.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

2. Üç dört santimetreden kalın tahta, kalas, döşemelik tahta. (Çkr.; To.; Gm.; Ezc.; Mr.; Ky.; Nğ.; DS)

daban ağacı: ... (Af.; DS)

daban tahtası: ... (Mr.; DS)

daban tahtası-1: ... (Çkr.; Nğ.; DS)

3. Değirmen taşının altına konulan kiriş. (İç.; DS)

daban tahtası-2: ... (Sn.; DS)

III.daban: 1. Bir yerin, yamaçtaki tarlanın alt kısmı, eteği. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Kü.; Es.; Sm. çevresi; Ama. çevresi; Sv.; Ky.; Ng.; DS)

I.daban tarla: ... (Ant.; DS)

2. Zemin kat. (Mr. çevresi; Yz.; DS)

3. Tütün denklelerinin en alt kısmı. (Sm.; DS)

IV.daban: Sürgü, tırmık. (Bo.; Ks.; Çkr.; Ank.; DS)

V.daban: 1. Taşsız, düz ve verimli toprak, tarla. (Uş.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Brs.; Ed.; Sv.; Ank.; Kn.; İç. köyleri; Ant.; Mğ.; DS)

II.daban tarla: ... (Mn. çevresi; DS)

VI.daban: 1. Ayağın altı, taban. (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Mn. çevresi; Ba.; Kü.; Es.; Sm.; Ama.; To.; Gm.; Kr.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Krş.; Ng.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

2. Ayak ve elin bileğe yakın etli kısmı. (Kr. köyleri; DS)

3. Adım. (Ar.; DS)

I.davan: Tavan. (Rz. ve çevresi; DS)

I.taban: 1. Tohum ekildikten sonra tarlayı düzeltmeye yarayan yassı ağaç araç, sürgü. (Bo.; Çkr.; Sm.; Gr.; Tr.; Ng.; Kıbrıs; DS)

tapan: ... (Af.; Kü.; Ba.; Bo.; Sk.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Bt.; El.; Ml.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Ng.; Ada.; İç.; Krk.; Tk.; DS)

tahan: ... (Mr.; DS)

tapa: ... (Ar.; DS)

tapanlama: ... (Ml.; DS)

2. Tekerlek çemberi. (Ed.; DS)

II.taban: 1. Tarlanın çukur yeri. (Mn.; Kn.; DS)

2. Tarlanın düz yeri. (Brs.; Mğ.; DS)

3. Toprağı verimli tarla. (Dz.; İz.; Çkl.; Brs.; Es.; Ml.; DS)

III.taban: 1. Evlerin zemin katı. (Mr.; Sv.; Yz.; DS)

2. Toprak tabanlı ev. (Ml.; DS)

3. Direkler üzerine oturtulmuş tahta ambarın tabanına yerleştirilen kare biçimindeki ağaç kirişler. (Rz.; DS)

IV.taban: Temel, asıl. (Rz.; Bil.; Sk.; DS)

I.tovan: Tavan. (Bo.; DS)

tafraú: Çabuk, acele; kıvrak, çalışkan. Bk. tawraú.

I.dabrak: Hızlı. (Nğ.; DS)

tağar: Çuval, dağarcık, içerisine buğday ve başka şeyler konan nesne, harar.

III.dagar: Çukur. (Ur.; DS)

IV.dağar: ... (Ur.; DS)

I.dağar: 1. Topraktan yapılmış, ağzı geniş, dibi dar, içine su, pekmez, ayran, süt, yoğurt, turşu ve küllü su konulan bir çeşit küp. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Md.; Kn.; Ant.; DS)

I.dagar-1: ... (Dz.; Kn.; DS)

2. Çömlek. (Ba.; Kn.; Ed.; DS)

I.dagar-2: ... (Kn.; DS)

dağarcık-2: ... (Ba.; DS)

3. Topraktan yapılmış, hamur yoğurmaya yarayan, iki kulplu büyük çanak. (Çkl.; Mğ.; DS)

dağarcık-1: ... (İst.; DS)

4. Büyük testi. (Mn.; DS)

5. Saksı. (Brs.; Kn.; DS)

6. Topraktan yapılmış büyük kazan. (Kn.; DS)

7. Toprak mangal. (Krş.; Nğ.; Kn.; DS)

8. Su yollarında taş, kurbağa, tortu vb.ni alıkoymak için her yüz metrede bir açılan çukurlara konulan toprak ya da çimentpdan yağılmış küpler. (Isp.; DS)

9. Su deposu. (Isp.; İz.; Mn.; Ba.; DS)

10. Havuz, tabakhanelerde derilerin ıslatıldığı havuz. (Brd.; Dz.; Brs.; Kn.; Ada.; DS)

II.dahar: ... (Çkl.; DS)

11. Yalak. (Ba.; Brs.; Mğ.; DS)

dâger: ... (Af.; DS)

12. Ayakkabıcıların kösele, deri ıslattıkları ağzı geniş kap. (İç.; DS)

13. İçinde fincan yıkana toprak çanak. (Es.; DS)

14. Demircilerin kızgın demiri söndürmekte kullandıkları ağaç kap. (Mğ.; DS)

15. Ekmek konulan kap. (Isp.; Kn.; DS)

II.dağar: Un ambarı. (Brd.; DS)

III.dağar: 1. Dağarcık. (Gr.; Tr.; Rz.; DS)

dâArcık: ... (Gaz.; DS)

II.dagar: ... (İz.; DS)

dagaruk: ... (Isp.; DS)

dağarcıð: ... (Yz.; DS)

dağarcuð: ... (Yz.; DS)

dağarcuk: ... (Or.; DS)

dağarçık: ... (Dz.; DS)

daharcık: ... (Rz. köyleri; DS)

dâArcık: ... (Mr.; DS)

davarcıð: ... (Kr.; DS)

davarcık: ... (To.; DS)

davarcug: ... (Rz.; DS)

davarcuk: ... (Zn.; Ks.; Or.; DS)

2. Çuvaldan biraz küçük bir çeşit torba. (Brd.; DS)

I.dar, dâR: Kúp. (Tk.; DS)

I.tağar: 1. Ağzı geniş büyük toprak kúp. (Çkl.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama. ve çevresi; Krş.; Kn.; DS)

taar-3: ... (Sv.; DS)

tagar-1: ... (Ama.; DS)

tar-1: ... (Krş.; DS)

2. Topraktan yapılmış kavanoz, çömlek. (Ar.;El.; Krş.; DS)

3. Toprak mangal. (Kc.; Gm.; Ezc.; Vn.; Mş.; DS)

taar-1: ... (Ba.; DS)

I.tahar-3: ... (Ky.; DS)

tarıf: ... (Ur.; DS)

teğar: ... (Bt. ve çevresi; DS)

teğer: ... (Bt.; DS)

4. Oturak. (Ezm.; DS)

taar-2: ... (Sm.; Gr.; Tr.; Gm.; Rz.; DS)

tagar-2: ... (Ama.; DS)

tar-2: ... (Sm.; DS)

5. Ateş küreği. (Bt.; DS)

I.taha: 1. [→ I.taka- 1]

2. Küçük pencere ya da tavan penceresi. (Ada.; DS)

tağ: ... (Ml.; Mr.; DS)

tâ: ... (Gaz.; DS)

taa: ... (Gaz.; DS)

taga: ... (Gaz.; DS)

tağa: ... (Sm.; Gaz.; Mr.; DS)

3. Küçük yemek sahanı. (Ada.; DS)

I.tahar: 1. [→ I.tağar-3]

2. İçinde küllü su bulunan kap. (Sm.; DS)

3. Suyollarında avgın ile su künklerinin birleştiği yere konulan küp. (Çr.; DS)

4. Küçük küp. (Sn.; Kıbrıs; DS)

5. Kireç kuyusu. (Ank.; DS)

6. Ataş küpü. (Ky.; DS)

I.taka: 1. Duvara açılmış kapaksız, küçük dolap. (Çkl.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ezm.; El.; Ml. ilçe ve köyleri; Hat.; Yz.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky. ve çevre köyleri; Nğ. ve köyleri; Kn.; Ada.; Mğ.; DS)

tağa: ... (Ada.; DS)

I.taha-1: ... (Çr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Ada.; DS)

tahça: ... (Kr.; DS)

toka: ... (Kc.; Ank.; Krş.; Kn.; DS)

2. Eski evlerde tavana yakın açılan küçük pencere. (Dz.; Brs.; Kc.; Ks.; Çkr.; Sn.; Ama.; El.; Ezc.; Ml.; Ur.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Kn.; Ada. Ve bazı köyleri; İç.; DS)

takça-1: ... (Nğ.; DS)

takka: ... (İç.; DS)

tap: ... (Zn.; DS)

3. Kapı. (Ada.; DS)

4. Raf, sergen. (Isp.; Ama.; Yz.; Ada.; DS)

tağ-1: ... (İst.; Mr.; DS)

takça-2: ... (Kr.; DS)

tapha: ... (Af.; İst.; DS)

tar: ... (Ml.; Mr.; Ada.; DS)

5. Ahırdaki yemlik. (İz.; İst.; DS)

6. Folluk. (Çr.; DS)

7. Yüklük. (Nş.; DS)

I.tavar: 1. İçinde küllü su bulundurulan kap. (To.; DS)

2. Mangal. (Ml.; DS)

I.tar: Gübre ve kül ölçüsü olarak kullanılan çuval. (Gaz.; DS)

tağ: Dağ.

dâ, daa: ... (Bo.; Ank.; Nğ.; DS)

dav: 1. ... (Bo.; Sm.; Or.; DS)

2. Orman, sık ağaçlık yer. (Zn.; DS)

I.tav: ... (İst.; DS)

II.tav: Orman. (İst.; DS)

taúağú: Tavuk – cins adı-

tavık: ... (Bo.; Gaz.; Yz.; DS)

touğ: ... (Kr.; DS)

toğuk: ... (Ks.; DS)

touk: ... (Bo.; DS)

tovuk: ... (Kc.; Hat.; DS)

toyudò: ... (Kr.; DS)

toyuk: ... (Kr.; DS)

tuguk: ... (Kn.; DS)

taúı: Ahi (Türklerce). Bk. daúı (Oğuzca).

I.dahı: Daha anlamında kullanılır. (Kr.; DS)

I.da, dâ, daa: ... (Gaz.; Ank.; Nğ.; DS)

I.taòı: Kez. (Kn.; DS)

tahta: ... (Nğ.; DS)

taūr taūr: Ses bildiren bir kelime. Bk. tikir tikir.

I.takır takır: Çok kuru ve sert. (Mn.; Bo.; Nğ.; DS)

takırdak: ... (Sv.; DS)

takır takur: ... (Bo.; DS)

II.takır takır: Çok soğuk. (Bo.; DS)

III.takır takır: Boş. (Bo.; DS)

I.tıdırtı: Tıkırtı. (Gaz.; DS)

I.tikkır: Çocuk ayakkabısı. (Ky.; DS)

tal: Dal, yaş dal.

I.dal: Omuz, omzbaşı. (Af.; Es.; Çr.; Ama.; To.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Vn.; Gaz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

dalh: ... (Gaz.; DS)

2. Kol. (Brs.; Çr.; Sm.; Ezm.; Sv.; Kn.; DS)

3. Arka, sırt. (Isp.; Dz.; İz.; Çkl.; Brs.; Es.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Mş.; Dy.; El.; Ml.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; Azerbeycan; DS)

4. Boyun, ense. (Isp.; DS)

II.dal: Boynuz. (Kc.; Zn.; DS)

III.dal: İp üzerine dizilmiş fıstık, badem ya da cevizli pestil. (Gaz.; DS)

IV.dal: 1. Ağaç. (Ank.; DS)

2. Palamut ağacı. (İz.; DS)

3. Damlara konulan mertek, kalınca direk. (Af.; Isp.; Dz.; Brd.; DS)

I.tal: 1.Ardıç. (Kn.; DS)

2. Söğüt. (İst.; DS)

talaú: Dalak. Bk. sulaú (Kıpçakça).

I.dalak: 1. Bozulmamış bal peteği, kovanın yanlarındaki küçük beyaz bal peteği. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Kü.; Es.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Gr.; Tr.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Bt.; Ml.; Sv.; Ank.; Nğ.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

dalah, dalað: ... (Ama.; Kr.; Ml.; Sv.; Ky.; Nğ.; DS)

2. Doğranmamış peynir parçası, tekerşelk biçimindeki kaşar peyniri. (Isp.; Es.; Gr.; Mr.; Sv.; Nğ.; DS)

II.dalak: Aşığın çukur olmayan tarafı. (Kn.; DS)

III.dalak: 1. Göğüs. (İz.; Mr.; DS)

2. Göbek. (Ed.; DS)

IV.dalak: 1. Fazla su içmekten ileri gelen bir hastalık, karın şişliği. (Ar.; Sv.; DS)

2. Difteri hastalığı. (Krk.; DS)

3. Pıhtılaşmış olan. (Isp.; DS)

4. Şarbon hastalığı. (Ay.; Bo.; Ar.; Mğ.; DS)

I.talak: Aşık kemiğinin yan yüzü. (Nğ.; DS)

talas: At yarışında, top ve çevgen oyununda çizilmiş sınır ve gerilmiş ip. Bk. tasal.

I.talas: Köşe. (To.; Or.; DS)

I.tas: Koku, iz. (Ada.; DS)

talû: Eğrilmiş, bükülmüş nesne.

I.takul: Yuvarlak. (Or.; DS)

tam: Duvar, dam, kale.

dam: 1. Toprak damlı ev, kulübe, köy evi. (Isp.; Brd.; Mn.; Çkl.; Ar.; Kr.; Ezc.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank. ve çevresi; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

2. Oda.; (Yz.; DS)

3. Ceza evi. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Kü.; Çr.; Ar.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

4. Kapalı yer. (Af.; DS)

5. Hayvan yiyeceğinin saklandığı yer, ambar. (Isp.; Rz. çevresi; Kr.; DS)

6. Yayılda sütlerin saklandığı yer. (Ar.; DS)

7. Ahr. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz. ilçe ve köyleri; İz.; Ba.; Brd.; Kü.; Bil.; Kc.; Bo.; Zn.; Ks. ilçe ve köyleri; Çr.; Sm.; Sn.; Ama. köyleri; Gr.; Gm.; Ezc.; Tn.; Yz.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

8. Baca. (Sv.; Ky.; DS)

tam: 1. Ahr. (Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Sn.; Sm.; Ama.; Or.; Gr.; Ant. ve çevresi; DS)

2. Yapıların üst bölümü, dam. (Ama.; To.; Gr.; Rz.; DS)

3. Toprak tabanlı, tek katlı ev, köy evi. (Gr.; DS)

4. Büyük, boş, ışısız oda. (Sv.; DS)

5. Baca. (To.; Sv.; DS)

tamaú: Boğaz (Oğuz, Kığçak ve uyanlarca). Bk. tamğaú.

I.damak: Atlarda görülen damak hastalığı. (Ama.; Tr. ve köyleri; Ar.; Ezc.; Ng.; DS)

damağ: ... (Bt.; DS)

tamak: 1. Gerdan. (Kn.; DS)

2. Boğaz. (Kn.; DS)

tamar: Damar (Oğuzca). Bk. tamur, tamır.

I.damar: Kök. (Ezc.; DS)

I.damarlı: Huysuz, inatçı, aksi. (Ng.; DS)

damarsız: ... (Bo.; DS)

I.tamır: Bitki kökü. (Kn.; DS)

tamdu: Kuvvetli, alevli ateş; tuturuk. Bk. tamduú.

I.tamu: Cehennem. (İz.; Mn.; Sm.; Ama.; Tr.; Vn.; Ank.; Nş.; İç.; DS)

tama: ... (Krş.; DS)

tamo: ... (Çkl.; Çr.; DS)

tamuğ: ... (İz.; Zn.; DS)

tamduk: Kuvvetli, alevli ateş; tuturuk. Bk. tamdu.

I.tamu: Cehennem. (İz.; Mn.; Sm.; Ama.; Tr.; Vn.; Ank.; Nş.; İç.; DS)

tama: ... (Krş.; DS)

tamo: ... (Çkl.; Çr.; DS)

tamuğ: ... (İz.; Zn.; DS)

tamğa: Damga, hakanın ve başkalarının damgası.

I.tamgacı: Yazman, katip. (Kr.; DS)

I.tamğa: Benek, nokta. (Kn.; DS)

tamğa- lığ: Bir kişilik sofraya; küçük ibrik; Hakanın damgası bulunan eşya.

tamgalık: Küçük ibrik. (Bo.; DS)

tamğa- lıú: Küçük ibrik; Bir kişilik sofraya; Hakanlardan başkasının yemek yememesi için damgalanmış.

tamgalık: Küçük ibrik. (Bo.; DS)

tamğaú: Boğaz, damak. Bk. tamaú.

I.damak: Atlarda görülen damak hastalığı. (Ama.; Tr. ve köyleri; Ar.; Ezc.; Ng.; DS)

damağ: ... (Bt.; DS)

tamak: 1. Gerdan. (Kn.; DS)

2. Boğaz. (Kn.; DS)

tamır: Damar, sinir. Bk. tamar (Oğuzca), tamur.

I.damar: Kök. (Ezc.; DS)

I.damarlı: Huysuz, inatçı, aksi. (Nğ.; DS)

damarsız: ... (Bo.; DS)

I.tamır: Bitki kökü. (Kn.; DS)

tamu: Cehennem.

damu: ... (Ada.; DS)

tamu: ... (İz.; Mn.; Sm.; Ama.; Tr.; Vn.; Ank.; Nş.; İç.; DS)

tama: ... (Krş.; DS)

tamo: ... (Çkl.; Çr.; DS)

tamuğ: ... (İz.; Zn.; DS)

tamur: Damar. Bk. tamar (Oğuzca), tamır.

I.damar: Kök. (Ezc.; DS)

I.damarlı: Huysuz, inatçı, aksi. (Nğ.; DS)

damarsız: ... (Bo.; DS)

I.tamır: Bitki kökü. (Kn.; DS)

tan: Sabah, akşam esen serin esinti.

I.dan, dAn, dañ: Sabah vakti, tan. (Gaz.; Mr.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

danğ: ... (Gaz.; DS)

I.danözü: Şafak söktüğü zaman. (Kr.; DS)

I.danyeri, dañyeri: Güneşin doğmak üzere bulunduğu yer. (Çr.; Gaz.; İç.; DS)
dañyili: Sabah rüzgarı. (Nğ.; DS)

I.tan. Ufuk. (Isp.; Ks.; Çr.; Ank.; DS)

I.tan üstü: Sabah vakti. (Kr.; DS)

tanyeli: Tan vakti esen yel. (Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

tançu: Lokma, dıkım. Bk. tunçu.

I.danci: Karnı şiş adam. (Rz.; DS)

tanğ: Şaşacak, şaşılacak nesne, danılacak şey, acayip şey.

dan: 1. ... (Isp.; İz.; Çkl.; Ama.; Gaz.; DS)

danğ: ... (Gaz.; DS)

2. Yalan. (Dz.; DS)

tanğ: Tan; sabah vakti.

I.dan, dãn, dañ: Sabah vakti, tan. (Gaz.; Mr.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

danğ: ... (Gaz.; DS)

I.danözü: Şafak söktüğü zaman. (Kr.; DS)

I.danyeri, dañyeri: Güneşin doğmak üzere bulunduğu yer. (Çr.; Gaz.; İç.; DS)

dañyili: Sabah rüzgarı. (Nğ.; DS)

I.tan. Ufuk. (Isp.; Ks.; Çr.; Ank.; DS)

I.tan üstü: Sabah vakti. (Kr.; DS)

tanyeli: Tan vakti esen yel. (Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

tanğsuú: Şaşılacak, acayip; nefis.

I.dansuk: Düşünmeden, kalp kırıcı şekilde konuşan (kimse). (Gm.; DS)

tanuú: Şahit, tanık.

danık: ... (Isp.; İz.; Or.; Ezc.; Gaz.; DS)

tanuk: ... (Ama.; Or.; DS)

tap: Elverir, yeter.

I.dav: Bedel, mukabil. (Kerkük; DS)

I.tap: Uygun, oranlı. (Hat.; Kn.; Ada.; DS)

II.tap: Güç, kuvvet. (Es.; Ama.; To.; Ada.; İç.; DS)

taptap: ... (Dz.; DS)

taptı: ... (İç.; DS)

III.tap: Dikkat. (Ank.; DS)

IV.tap: Doğru. (İst.; DS)

tap: Yaralama veya döğme izeri.

V.tap: Leke, ben. (Kn.; DS)

tapçan: Erişilmeyen üzüm salkımlarını kesmek için toplayanın üzerine çıktığı sofra biçiminde üç ayaklı bir nesne. Bk. tapçang.

I.tapan: Tohum ekildikten sonra tarlayı düzeltmeye yarayan ağaç araç, sürgü. (Af.; Kü.; Ba.; Bo.; Sk.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Bt.; El.; Ml.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Ng.; Ada.; İç.; Krk.; Tk.; DS)

I.taban: ... (Çkr.; Sm.; Gr.; Tr.; Ng.; Kıbrıs; DS)

tahan: ... (Mr.; DS)

tapa: ... (Ar.; DS)

tapanlama: ... (Ml.; DS)

2. Tekerlek çemberi. (Ed.; DS)

III.tapan: Değirmeni ayarlamaya yarayan çarkın altındaki tahta bölüm. (Sm.; Ar.; Ky.; DS)

I.tavşan: Marangozlukta kullanılan tek bıçaklı düz rende. (Brs.; Bo.; DS)

tapçang: Erişilmeyen üzüm salkımlarını kesmek için toplayanın üzerine çıktığı sofra biçiminde üç ayaklı bir nesne. Bk. tapçan.

I.tapan: Tohum ekildikten sonra tarlayı düzeltmeye yarayan ağaç araç, sürgü. (Af.; Kü.; Ba.; Bo.; Sk.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Bt.; El.; Ml.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Ng.; Ada.; İç.; Krk.; Tk.; DS)

I.taban: ... (Çkr.; Sm.; Gr.; Tr.; Ng.; Kıbrıs; DS)

tahan: ... (Mr.; DS)

tapa: ... (Ar.; DS)

tapanlama: ... (Ml.; DS)

2. Tekerlek çemberi. (Ed.; DS)

II.tapan: Değirmeni ayarlamaya yarayan çarkın altındaki tahta bölüm. (Sm.; Ar.; Ky.; DS)

I.tavşan: Marangozlukta kullanılan tek bıçaklı düz rende. (Brs.; Bo.; DS)

tapı: Bir şeye razı olma.

I.tapı: Tapınılan şey. (Es.; İç.; DS)

tapış: İki kişinin işlerini birbirine tapşırması, vekilleşme, yekeleşme.

I.davış: 1. Ses, hafif gürültü, hışırta, takırtı. (Kü.; Hat.; Ky. ve ilçeleri; Ada.; Tk.; DS)

davıştı: ... (Dz.; Kn.; Mg.; DS)

davıltı: ... (Ky.; DS)

davşırtı: ... (Ky.; DS)

davuş: ... (Ay.; Mr.; Hat.; Ky.; Kn.; Ada.; DS)

davuştı: ... (Ada.; DS)

davuştı: ... (Isp.; Dz.; Ay.; Kü.; Nğ.; Mğ.; DS)

dıvıştı: ... (Dz.; Ay.; İz.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

2. Ayak sesi. (Kü.; Hat.; Ada.; DS)

davıştı: ... (İç.; Mğ.; DS)

davuştı: ... (Ay.; Kü.; Mğ.; DS)

dıvıştı: ... (Dz.; Ay.; İz.; İç.; Mğ.; DS)

I.tapış: Yarar. (Tk.; DS)

tap tap: Çabuk çabuk.

I.tav tav: Ara ara. (İz.; Ks.; Ama.; DS)

tapuğ: Hizmet; tapma; tapı.

I.tapı: Tapınılan şey. (Es.; İç.; DS)

I.tapuk: Boyun eğme, gönül verme. (İz.; DS)

tar: Kelek – ırmaklarda-, sal (Yakabu veTatar dillerince).

I.tar: Fidan. (Ant.; DS)

tor: ... (Nğ.; DS)

tora: ... (İz.; DS)

II.tar: Sal. (Ada.; DS)

tarğaú: Tarak.

darak: 1. ... (Brd.; Çkr.; Gaz.; Hat.; Nğ.; DS)

darağ: ... (Ur.; DS)

darah, darað: ... (Kr.; İç.; DS)

2. Ayağın parmaklara yakın olan kısmı, ayak tarağı. (Bo.; Hat.; Ank.; DS)

3. Pamuk fidelerinin çiçekten önce tarak biçimindeki görünüşü. (Ada.; DS)

4. Tırmık. (Brd.; Dz.; DS)

5. Hasır dokumak için kullanılan bir aygıt. (Brd.; DS)

6. Köylü kadınların koyunların yapağılarını ayırmak için kullandıkları makine. (İz.; DS)

II.darak: Balıkların solungacı. (Isp.; DS)

I.tarak: Dokuma tezgahlarındaki mekik. (Brs.; Sn.; Sm.; Kn.; DS)

II.tarak: Tarla ekildikten sonra tohumu örtmeye yarayan dişli araç. (Kc.; DS)

III.tarak: Taş yontmaya ve düzeltmeye yarayan bir çeşit demir araç. (Ks.; Tr.; Gaz.; DS)

tarıg: Ekin, bitki; arpa, buğday; tane, tohum; zahire (Bü. Türklerce); darı (Oğuzlarca).

I.darı: 1. Mısır, mısır tanesi. (Af.; Uş.; Brd.; Dz.; İz.; Ba. ve çevresi; To.; Or.; Gr.; Tr.; Gaz.; Sv.; İç.; Mğ.; Kıbrıs; DS)

2. Darıya benzeyen, akdarı da denilen bir çeşit tahıl. (Ay.; DS)

3. Mısıra benzeyen, tohumundan un yapılan bir bitki. (Isp.; DS)

I.darıcan: 1. Pirinç içinde bulunan bir çeşit darı. (Isp.; Brd.; Dy.; Gaz.; Mr.; Hat.; İç.; Kerkük; DS)

darıcan: ... (Kerkük; DS)

2. Sulak yerlerde biten, ayrık gibi çabuk üreyen bir çeşit ot. (Isp.; DS)

3. Sebze bahçelerinde, darı arasında biten bir çeşit ot. (Isp.; DS)

4. Hardala benzer iri yaprakları olan ve yemeği yapılan bir ot. (Yz.; DS)

5. Mısıra benzeyen bir ot. (Sv.; DS)

darıcan otu: ... (Dz.; DS)

darıcan: ... (Mğ.; DS)

I.tarım: Tahıldan ayrılmış saman yığını. (Kerkük ve çevresi; DS)

tarıgçı: Çiftçi, ekinci. Bk. tarı- daçı.

tarancı: ... (To. ve çevresi; DS)

tarmaú: Yırtıcı hayvanların pençesi.

I.tarmuk: Kütük kesmeye yarayan hızar, testere. (Krş.; DS)

tarmaz: Şen hıyarı. Bk. turmuz.

I.tamas: 1. Erik. (Çr.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; DS)

tamuş: ... (Ezm.; Ezc.; DS)

2. Kara erik. (Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; DS)

tamaz: ... (Kr.; DS)

tomas: ... (Ml.; DS)

3. Bardakeriği. (Ezc.; DS)

4. Erik kurusu. (Tr.; Ezm.; Sv.; DS)

5. Elma. (Ezc.; DS)

tartıg: Yk ipi, denk sargısı; bir iş ıkması zerine hakanın adamlarını ağırması.

I.dartı: İp, urgan. (Ky.; DS)

I.tartı: Kayıklarda yelkeni aşağı yukarı indirip ıkaran ip. (İst.; Rz.; DS)

tas: Her nesnenin kötüsü, bayağısı (Oğuzca).

I.tas: Koku, iz. (Ada.; DS)

tasal: evgen oyununda çizilmiş sınıır. Bk. talas.

I.talas: Köşe. (To.; Or.; DS)

I.tas: Koku, iz. (Ada.; DS)

taş: Taş, kaya.

daş: 1. ... (Isp.; Dz.; Es.; Bo.; Zn.; Sm.; To.; Kr.; Ml.; Gaz.; Sv.; Nđ.; İ.; DS)

2. Elmas, pırlanta gibi kıymetli taşlar. (Sm.; DS)

I.taş: Sin başlarına konulan taş stnların üst bölümü. (Bo.; DS)

I.taşağrı: 1. Çok taşlı yer. (Isp.; Ama.; Ank.; DS)

taşağrı: ... (Bo.; Tr.; İ.; DS)

taşahır: ... (Sv.; Nđ.; DS)

taşador: ... (Ar.; DS)

taşahur: ... (Sm.; Rz. ve köyleri; DS)

taşharman: ... (Isp.; DS)

2. Yoksunluk bölgesi. (Af.; DS)

I.taş dgen: Değirmen taşı. (Af.; DS)

taş: Dış; taşra, gurbet; Geniş açıklık, yazı, yabancı yer.

tış: Dış. (Kn.; DS)

taş-ra: Dışarı.

dışa: ... (Nđ.; DS)

tışarı: ... (Nđ.; DS)

taşa: Erkeklik aygıtı.

daşsak: ... (Isp.; Sm.; Tr.; Gaz.; Hat.; İ.; DS)

I.daşsakı: kzlerin erkeklik organını körelten adam. (Isp. köyleri; DS)

taşa- lıg: Taşaklı.

I.daşşaklı: İğdiş edilmemeiş hayvan. (Nğ.; DS)

II.daşşaklı: Yiğit, cesaretli. (Nğ.; DS)

I.taşaklı: Yiğit. (Md.; DS)

tat: Kılıç ve benzeri şeylerin üzerine çöken pas. Bk: Düzelt: tut.

I.tut: Gözde oluşan küçük benek. (Ezc.; DS)

tat: Tat, yabancı; Müslüman olmayan; Uygur (Toðsı ve Yağma dillerince); Farslı; Acem; Farsça konuşan (Son anlam Bü. Türklerce).

I.tat: 1. Dilsiz. (Isp.; Dz.; İz.; Ba.; Mn.; Es.; Çr.; Sm.; Gaz.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

2. Kekeme. (Dz.; İz.; Mn.; Çr.; Dy.; Ky.; Nş.; Nğ.; Ada.; Kıbrıs; DS)

tatat: ... (Ada.; DS)

tatavu: ... (Ama.; Ank.; DS)

tatışman: ... (Kn.; DS)

3. Çirkin, sevimsiz. (Isp.; İz.; Vn.; Mğ.; Kıbrıs; DS)

4. Kaba (kimse için). (Af.; Dz.; Ay.; Kü.; Çkr.; Ezm.; Bt.; Mğ.; DS)

5. Sıra, saygı gözetmeyen, şaşkın, aptal. (Dz.; Uş.; Kü.; Vn.; DS)

tatığ: Tat, lezzet.

dat: ... (Sm. ve ilçeleri; El.; Gaz.; DS)

dad: ... (Brd.; Çr.; Gm.; Rz. ve çevresi; Kr.; Hat.; DS)

dadak: ... (Sm.; Krk.; DS)

tatığ- lığ: Tatlı.

datlı: 1. Bal. (Nğ.; İç.; DS)

2. Pekmez. (Es.; DS)

3. İncir, yemiş. (Dz.; İz.; DS)

4. Tath. (Sm. ve ilçeleri; Kr.; El.; Gaz.; Hat.; Nğ.; Ada.; DS)

I.tatlı: 1. İncir. (Dz.; DS)

2. Bal. (Sm.; DS)

tatır yér: Kıraç yer.

I.tatır: Kısa otlu çayır. (İst.; DS)

tathğ: Tatlı. Krş. tatiâ- lîâ.

tawar: Mal, mülk; eşya. Bk. tavar (Oğuzlar ve uyanlarca).

davar: İnek, öküz, katır, eşeğe verilen ad. (Hak.; DS)

I.davarlıh, davarlıð: Koyun ve keçilerin yattığı ahır. (Sv.; Krş.; DS)

I.tar: Genç hayvan. (Ant.; DS)

I.tavar: 1. Koyun. (Çr.; DS)

2. Koyun sürüsü. (To.; DS)

tawğaç eêi: Arapların “Âd ulusunun izeri” dedikleri büyük ve eski yapılara verilen ad.

I.tapğaç: Uyruk. (Hat.; DS)

tawılğuç: Tabarhun; innap dedikleri meyva; kızıl ağaç; bakam ağacı; tarhun denen sebze; kızıl söğüt. Bk. tawılúu.

I.davılga: Yaprakları oval olan, meyvesi yenilen bir ağaç. (Çkl.; DS)

tawılúu: Tabarhun. Bk. tawılğuç.

I.davılga: Yaprakları oval olan, meyvesi yenilen bir ağaç. (Çkl.; DS)

tawış: Dugu ve kımıldanma. Bk. tavuş, tawuş.

I.davış: 1. Ses, hafif gürültü, hışırtı, takırtı. (Kü.; Hat.; Ky. ve ilçeleri; Ada.; Tk.; DS)

davıştı: ... (Dz.; Kn.; Mğ.; DS)

davsıltı: ... (Ky.; DS)

davşırtı: ... (Ky.; DS)

davuş: ... (Ay.; Mr.; Hat.; Ky.; Kn.; Ada.; DS)

davuştı: ... (Ada.; DS)

davuştı: ... (Isp.; Dz.; Ay.; Kü.; Nğ.; Mğ.; DS)

dıvıştı: ... (Dz.; Ay.; İz.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

2. Ayak sesi. (Kü.; Hat.; Ada.; DS)

davıştı: ... (İç.; Mğ.; DS)

davuştı: ... (Ay.; Kü.; Mğ.; DS)

dıvıştı: ... (Dz.; Ay.; İz.; İç.; Mğ.; DS)

I.davuş: 1. [→ davış-1]

2. Gaipen gelen ses. (Çkl.; Ada.; DS)

I.tavuş: Ses, hafif gürültü, tıkırtı. (To.; DS)

tauş: ... (Kn.; DS)

taviştı: ... (Çkl.; DS)

tawıŷan: Tavşan.

davşan: ... (Brd.; Dz.; Es.; El.; Gaz.; Hat.; Nğ.; Ada.; Nğ.; DS)

davişan: ... (Nğ.; DS)

davuşan: ... (Sm.; DS)

doğşan: ... (Nğ.; DS)

doşan, dışan: ... (Kr.; DS)

dovşan: ... (Kr.; DS)

dovuşan: ... (Sv.; DS)

doyšan: ... (Kr.; DS)

tawraú: Çabuk, acele; kıvrak, çalışkan; çabukluk. Bk. tafraú, tofraú.

I.dabrak: Hızlı. (Nğ.; DS)

tawuş: Duğu ve kımıldanma. Bk. tavuş, taviş.

I.daviş: 1. Ses, hafif gürültü, hışırtı, takırtı. (Kü.; Hat.; Ky. ve ilçeleri; Ada.; Tk.; DS)

daviştı: ... (Dz.; Kn.; Mğ.; DS)

davsıltı: ... (Ky.; DS)

davşırtı: ... (Ky.; DS)

davuş: ... (Ay.; Mr.; Hat.; Ky.; Kn.; Ada.; DS)

davuştı: ... (Ada.; DS)

davuştu: ... (Isp.; Dz.; Ay.; Kü.; Nğ.; Mğ.; DS)

dıviştı: ... (Dz.; Ay.; İz.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

2. Ayak sesi. (Kü.; Hat.; Ada.; DS)

daviştı: ... (İç.; Mğ.; DS)

davuştu: ... (Ay.; Kü.; Mğ.; DS)

dıviştı: ... (Dz.; Ay.; İz.; İç.; Mğ.; DS)

I.davuş: 1. [→ daviş-1]

2. Gaipten gelen ses. (Çkl.; Ada.; DS)

I.tavuş: Ses, hafif gürültü, tıktırtı. (To.; DS)

tauş: ... (Kn.; DS)

taviştı: ... (Çkl.; DS)

tavar: Mal; davar (Oğuzlar ve uyanlarca). Bk. tawar.

davar: İnek, öküz, katır, eşeğe verilen ad. (Hak.; DS)

I.davarlıh, davarlıd: Koyun ve keçilerin yattığı ahır. (Sv.; Krş.; DS)

I.tar: Genç hayvan. (Ant.; DS)

I.tavar: 1. Koyun. (Çr.; DS)

2. Koyun sürüsü. (To.; DS)

tavuş: Dugu ve kımıldanma. Bk. taviş, tawuş.

I.daviş: 1. Ses, hafif gürültü, hışırtı, takırtı. (Kü.; Hat.; Ky. ve ilçeleri; Ada.; Tk.; DS)

daviştı: ... (Dz.; Kn.; Mğ.; DS)

davsıltı: ... (Ky.; DS)

davşırtı: ... (Ky.; DS)

davuş: ... (Ay.; Mr.; Hat.; Ky.; Kn.; Ada.; DS)

davuştı: ... (Ada.; DS)

davuştu: ... (Isp.; Dz.; Ay.; Kü.; Nğ.; Mğ.; DS)

dıviştı: ... (Dz.; Ay.; İz.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

2. Ayak sesi. (Kü.; Hat.; Ada.; DS)

daviştı: ... (İç.; Mğ.; DS)

davuştu: ... (Ay.; Kü.; Mğ.; DS)

dıviştı: ... (Dz.; Ay.; İz.; İç.; Mğ.; DS)

I.davuş: 1. [→ daviş-1]

2. Gaipten gelen ses. (Çkl.; Ada.; DS)

I.tavuş: Ses, hafif gürültü, tıkırtı. (To.; DS)

tauş: ... (Kn.; DS)

taviştı: ... (Çkl.; DS)

tay: Tay.

I.daylak: 1. Dişi deve. (Ay.; Ky.; DS)

2. Damızlık erkek deve. (Or.; Ada.; İç.; DS)

3. Boynunda tüy olmayan pehlivandeve. (Ba.; DS)
4. Deve yavrusu. (Af.; Uş.; İsp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Çkl.; Çr.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)
- daylah: ... (Kr.; DS)
5. At, eşek yavrusu. (Kr.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)
- day: ... (Tr. ve çevresi; Gm.; Kr.; DS)
- daylah: ... (Nğ.; DS)
6. İki yaşında hayvan. (İç.; DS)
- I.tar: Genç hayvan. (Ant.; DS)
- I.tay: Eşit, denk, yaşıtlı. (Çkr.; Sm.; Or.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; El.; Ur.; Gaz.; Mr.; Sv.; DS)
- taydaş: ... (Ba.; Sm.; Gm.; Ur.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)
- II.tay: 1. Hayvanın bir yanındaki yük. (İz.; Ba.; Ama.; To.; Tr. ve çevresi; Gm.; Ar.; Ezm.; Dy.; Tn.; El.; Ml.; Mr.; Sv.; Ky.; DS)
2. Ot ya da ekin yığılı. (Mğ.; DS)
- taya: ... (Dz.; İst.; Gm.; Kr.; Ezm.; Vn.; Bt.; İç.; Mğ.; DS)
- tayyar: ... (Ezm.; DS)
3. Tütün rengi. (Bo.; Zn.; Sm.; DS)
4. Denk, çuval. (Kr.; Dy.; Gaz.; Ank.; Ada.; DS)
- toy: ... (Ezc.; DS)
5. Bir küfe ağırlığında. (Çr.; DS)
- III.tay: 1. Çift olan şeyin teki. (Ama.; Gaz.; DS)
2. Bir tek. (Kc.; Kr.; Ezm.; DS)
- IV.tay: Kesilmiş tahtalık ağaç. (Hat.; DS)
- V.tay: 1. Babasız çocuk. (Kn.; DS)
2. Üvey çocuk. (İsp.; DS)
- VI.tay: Yan, taraf. (Kerkük; DS)
- VIII.tay: Toy. (Çkr.; DS)
- taylað: ... (Vn.; DS)
- taylak: ... (Sv.; DS)
- taysak: ... (Ba.; DS)

toylak: ... (Vn.; Sv.; Kn.; DS)

tayaú: Dayak, dayangaç.

I.dayak: 1. Destek. (Bo.; Sm.; Ezc.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

dayacah: ... (Kr.; DS)

dayað-1: ... (Vn.; Ar.; Sv.; DS)

dayaklık-2: ... (Yz.; DS)

dayama-1: ... (Isp.; DS)

dayanak: ... (Isp.; DS)

dayantı: ... (Isp.; DS)

dayanba-1: ... (Gm.; DS)

dayancak: ... (Kc.; Gr.; DS)

dayança: ... (Gr.; Tr.; DS)

dayaşkan: ... (Or.; Gr.; DS)

2. Kağmı ve dört tekerlekli arabalarda oku yukarda tutmaya yarayan ağaç destek. (Bo.; Çr.; Sn.; Sm.; To.; Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Bt.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; DS)

dayað-2: ... (Gm.; Ar.; Kr. ve köyleri; Sv.; DS)

dayama-2: ... (Brd.; DS)

3. Evlerin kapısının açılmaması için, kapının arkasına konulan ağaç kol, takoz. (Brd.; İz.; Bo.; Krş.; DS)

dayanba-2: ... (Gm.; DS)

4. Kalınca, uzun sopa, baston, asa. (Brd.; Dz.; İz.; Kc.; Zn.; To.; Ezc.; Bt.; DS)

dayanak: ... (İz.; Brd.; Ba.; Gm.; DS)

dayangaç: ... (Ml.; DS)

değemek: ... (Kn.; DS)

değenek: ... (El.; DS)

5. Bir yükü yalnız başına sararken kullanılan yük dayamaya yarayan ucu çatalı, kalınca ağaç. (Isp.; Brd.; Bo.; Ank.; DS)

dayaklık-1: ... (Brd.; DS)

dayama-3: ... (Ama.; DS)

6. Merdiven. (Kn.; DS)

dayaklık-3: ... (Kn.; DS)

I.tayak: 1. Sopa. [→ tayağa]

2. Dayak, destek. (Kn.; DS)

I.tayağa: Sopa. (Ky.; DS)

tayak-1: ... (Kn.; DS)

toyaga: ... (Brs.; Üsküp, Yugoslavya; DS)

tayanğu: Mabeynci, perdecı başı.

I.dayangı: Dayanıklılık (kumaş ve kereste hakkında). (Gaz.; Krş.; DS)

dayantı: ... (Nğ.; DS)

tayğan: Tazı, av köpeği.

I.taygan tavuğu: İспенç tavuğu. (Sm.; DS)

taylanğ er: İnce, kibar, güzel, boylu poslu, rengi parlak, elbisesi temiz adam – en çok gençlerde kullanılır-. Bk. tayuú

daylan: ... (Isp.; Sn. ve çevresi; DS)

tayuu er: İnce, kibar genç. Bk. taylanà.

daylan: ... (Isp.; Sn. ve çevresi; DS)

taz: Kel, daz; boynuzsuz; bitkisiz, çorak.

daz: 1. Kelerlin başında kellikten geriye kalmış izlere denir. (Mr.; Kn.; DS)

2. Saçsız baş, kel. (Ba.; Bo.; Sn. ve çevresi; Ama.; To.; Kr.; Vn.; Gaz.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Ada.; Tk.; DS)

dazalað: ... (Kr.; DS)

dız: ... (Bo.; DS)

3. Otsuz, çıplak arazi, tepe. (Ml.; Mr.; Yz.; Hat.; Ada.; DS)

dazlak: ... (Isp.; Brd.; Kc.; Gr.; Ml.; Ky.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

taz: Çıplak, saçsız baş. (İz.; DS)

taz: ... (İz.; DS)

tazbaş: ... (Çkl.; DS)

tazkel: ... (Çkl.; DS)

tazlık: ... (Çkl.; DS)

tebiz: Çorak yer; haset eden.

I.debiz: Nemli toprak. (Kn.; DS)

darbız: ... (Çr.; Mr.; DS)

tef: Dek, al, hile. Bk.tew.

I.tef: Zararlı şeylerin varlığı. (Nğ.; DS)

tégin: Aslında “köle” anlamına iken sonra Hakan oğullarına verilen ungun.

I.dekin: 1. Uslu, terbiyeli, doğru, namuslu (kimse). (Yz.; DS)

dek: ... (To.; Yz.; Ky.; Ada.; DS)

denli: ... (Brd.; Mn.; Kc.; Sv.; DS)

I.tekin: İşten çıkarılmış (kimse). (Ank.; DS)

tegin: Değın.

I.degin: Kadar. (To.; Hat.; DS)

dekli: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

degan: ... (Hat.; DS)

degen: ... (Hat.; DS)

deh: ... (Hat.; DS)

deki: ... (İç.; DS)

dekili: ... (İç.; Ada.; DS)

dekni: ... (Ada.; DS)

I.deyin: ... (Kr.; DS)

teging: Tekin, samur.

I.değın: Sincap. (Mn.; DS)

II.deyin, déyin: ... (Mn.; Dy.; El.; Ml.; Ank.; DS)

I.tehin: Sincap. (Af.; Isp.; İz.; Ba.; Brs.; Rz.; DS)

tayın: ... (İç.; DS)

teğın: ... (Sm.; Ama.; Nğ.; Ant.; DS)

tein: ... (Brs.; Sm.; Ar.; DS)

teyin: ... (Isp.; Brd.; Çkl.; Kü.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Ar.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

tin: ... (Sm.; DS)

I.tiğin: Sincap. (Çr.; DS)

tirik: ... (Ks.; Ank.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

tırık: ... (Zn.; Sn.; DS)

tiği: ... (Çr.; DS)

tiri: ... (Ant.; DS)

tiyin: ... (Kn.; DS)

tegir: Değer, kıymet.

I.tehir: Durum, hal. (Kr.; DS)

teğirme: Çörek, değirmen taşı, para gibi değirmi olan her nesne.

I.değirme: Altıgen şekilli yüzey. (Ank.; DS)

II.değirme: Deri üzerinde yuvarlak şekilde olan yara, egzama. (Ky.; DS)

I.değirmi: 1. Kare şekilli yüzey. (Isp.; DS)

I.değermi-1: ... (Ama.; DS)

dēirmi: ... (Ky.; DS)

dıgırımı-1: ... (Vn.; DS)

dıgırımı-1: ... (Vn.; DS)

2. Yuvarlak. (İz.; Ar.; Kr.; Ezc.; El.; Ml.; Ank.; DS)

deermi: ... (Gaz.; DS)

I.değermi-2: ... (Tr.; Mr.; Sv.; DS)

değrek: ... (Gaz.; DS)

dıgırımı-2: ... (Vn.; DS)

dıgırımı-2: ... (Vn.; DS)

I.teker: Dikiş makarası. (Isp.; Brd.; Dz.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

II.tekerek: ... (Mğ.; DS)

II.teker: Bisiklet. (Hat.; Ada. ve köyleri; İç.; DS)

I.tekerek: Yuvarlak. (Vn.; Gaz.; Mr.; Hat.; İç.; DS)

tögerek: ... (Ist.; DS)

I.tekir: Araba tekerleği. (Gr.; Gaz.; Sv.; DS)

tekelcek: ... (Gr.; DS)

tekellek: ... (Or.; DS)

tekışek: ... (Gaz.; DS)

tekil: ... (Or.; DS)

tekirşek: ... (Gaz.; DS)

II.tekir: Yuvarlak. (Gr.; DS)

teğirmen: Değirmen; değirmen taşı.

değirmence: El değirmeni. (İç.; DS)

I.değirmenlik: Öğütölmek için değirmene gönderilecek tahl. (Ama.; DS)

degirmenlik: ... (Hat.; DS)

dermen, dërmen: Değirmen. (Brd.; Ba.; Gaz.; Ank.; İç.; DS)

degirman: ... (El.; DS)

değermen: ... (Rz.; Ada.; DS)

değmen: ... (Isp.; Or.; Mğ.; DS)

deman: ... (Ay.; DS)

dēmen: ... (Isp.; Brd.; Dz.; DS)

deremen: ... (Bo.; Rz.; DS)

derman: ... (Dz.; DS)

deyirman: ... (Bo.; DS)

deyman: ... (Bo.; DS)

deymen: ... (Kc.; Bo.; Zn.; Ks.; Or.; DS)

teğiş: Değişme.

I.değiş dokuş: Değiş tokuş, mübadele, alışveriş. (Brd.; Ay.; Ba.; Kü.; Ist.; Çkr.; Çr.; Gr.; Tr.; Ezc.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Nğ.; İç.; Krk.; DS)

değiş dohuş: ... (Ar.; DS)

değiş dolaş: ... (Brd.; DS)

değiş tokuş: ... (Çr.; El.; DS)

değiş doğuş: ... (Rz.; DS)

değiş dolaş: ... (Brd.; DS)

değiş döğüş: ... (Ama.; DS)

değiş düğüş: ... (Ml.; Kerkük; DS)

değişik: ... (Ba.; Çkl.; Gaz.; Nğ.; Kn.; DS)

değiş toduş: ... (Sv.; DS)

değiş doğuş: ... (Brd.; DS)

deyip tokuş: ... (Brd.; DS)

deyiş tohuş: ... (Gm.; DS)

tegme: Değme, her, her bir, türlü türlü.

I.değme: Seçme, üstün, en iyi. (Isp.; Mn.; Es.; Sk.; Ama.; Or. ve köyleri; Tr.; hat.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

tegre: Etraf, çevre, daire, değre.

I.dagre: Eğri. (Ar.; DS)

tekre: Çevre, bölge. (Sm.; DS)

tegül: Değil (Oğuzca). Bk dağ ol (Arguca).

daal: ... (Mğ. köyleri; Krş.; DS)

degel: ... (Mğ.; DS)

deal: ... (Ada.; DS)

deel: ... (Nğ.; DS)

dégul: ... (Ks.; DS)

dél: ... (Brd.; Gaz.; DS)

deyel: ... (Nğ.; DS)

I.da, dâ, daa: 1. Doğrulama, uygun bulma, evet. (İz.; DS)

2. İşte, orada, şurada. (Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Or. ve köylei; Ağ.; Mğ.; DS)

dahacık, dâhacık: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Es.; Kc.; Bo.; Çr.; Sm.; Ama. ve çevresi; To.; Gaz.; Gr.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

daahaa: ... (Ay.; DS)

dabað: ... (Ar.; DS)

dabak: ... (Ay.; DS)

dâcık: ... (Mn.; Es.; DS)

daha, dâha: ... (Uş. ve çevresi; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Bo.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Vn.; Ml.; Sv.; Yz.; Ank.; Kn.; Nğ.; Mğ.; DS)

dahacıg: ... (Brd.; DS)

dahacık: ... (Sv.; DS)

dahan: ... (Isp.; DS)

dahana: ... (Ks.; Ama.; İç.; DS)

dahanak: ... (İç.; DS)

dahanaka: ... (İç.; DS)

dahancik: ... (Yz.; DS)

dēdaha: ... (Zn.; DS)

deeha: ... (Kn.; DS)

deehacık: ... (Kn.; DS)

deha, dēha: ... (Af.; Isp.; Brd.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Brs.; Kü.; Es.; Kc.; Zn.; Ks.; Çr.; To.; Tr.; Ar.; Ezm.; Vn.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

dey: ... (Zn.; To.; Or.; Gr.; Ar.; Nğ.; DS)

deyda: ... (Çkr.; Ank. ve çevresi; DS)

deydaha: ... (Çkr.; Ama.; DS)

deyh: ... (Bo.; DS)

deyha: ... (Af.; Dz.; Mn.; Es.; Ba.; Bo.; Ks.; Çkr.; Am.; To.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr. ve köyleri; Ezm.; Ezc.; Ml.; Gaz.; Mr. ve çevresi; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

deyhala: ... (Bo.; DS)

déyhana: ... (Ks.; Ml.; DS)

déyya: ... (To.; DS)

déyyaha: ... (To.; DS)

dīha: ... (Kü.; DS)

diha: ... (Isp.; Brd.; İz.; Ba.; Bil.; Bo.; Çr.; Gm. ve köyleri; Ar.; Gaz.; Mr.; Hat.; Ank.; DS)

dihicik: ... (Dz.; DS)

dikicik: ... (Mr.; DS)

3. Daha anlamında kullanılır. (Gaz.; Ank.; Nğ.; DS)

I.dahı: ... (Kr.; DS)

4. Şaşma bildirir ünlem. (Brd.; Dz.; Çr.; Yz.; Ant.; DS)

5. Değil mi ya anlamında kullanılır. (Sm.; DS)

I.dah, dâh: 1. At, eşek ve başka hayvanları yürütme, kovalama ünlemi. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; *Düzce- Bo.; Ama.; Ar.; Ezm.; Md.; Gaz.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

dâha: ... (Dz.; DS)

dâhdâh: ... (Brd.; Ba.; DS)

dahey: ... (Nğ.; DS)

tek: Tek, sadece, bir şey dilemiyerek; gibi, benzetme edatı.

teò: ... (Kr.; DS)

teke: Teke; boynuzundan yay yapılan erkek geyik.

deke: ... (Isp.; Kn.; İç.; DS)

I.tekiş: Boynuzsuz keçi. (Kn.; DS)

teke-sakal: Teke sakalı, köse adam.

I.dekesakalı: Dağlarda yetişen ve baldıran gibi kökü olan bir bitki. (Isp.; DS)

I.tekesakalı: Kırlarda yetişen, ince uzun püskül yapraklı, yenilebilir bir çeşit ot. (Isp.; To.; Es.; El.; Mr.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

tekersakalı: ... (Nğ.; DS)

tekesakallı: ... (Kr.; DS)

tekesakalı: ... (Ank.; DS)

teksakal: ... (Brd.; DS)

tekne: Tekne.

I.dehne: Küfe. (Ky.; DS)

I.tehne: Giysi yıkama ya da hamur yoğurma teknesi. (Kr.; DS)

tegene: ... (Kn.; DS)

I.tekne: Buğday öğütülürken buğdayı deliğine azar azar tahta depo. (Ml.; DS)

II.tekne: Vapur. (Sm.; DS)

III.tekne: Çoğunlukla sebze ve meyve koymaya yarayan yarım küre biçiminde ağaç kap. (Or.; DS)

telik: Delik.

I.delik: Pencere. (Af.; Brd.; Dz.; Es.; Sm.; Ank.; Ky.; Ant.; DS)

delük: Delik. (Bo.; Çkr.; DS)

telim: Çok, pek çok; bol, fazla; daima, hep, pek.

delim: ... (Çkr.; DS)

tem: Tırkaz.

I.dem: Dokumacılıkta kullanılan, iki tarafı tahta ortasına kamış parçaları konulmuş bir çeşit tarak. (Dz.; Mn.; DS)

temen: Büyük iğne, çuvaldız.

tebene: 1. Yorgan iğnesi. (Bt.; DS)

2. Çuvaldız. (Dy.; DS)

I.temen: Tütün dizmeye yarayan iğne. (İst.; DS)

témin: Demin.

dimin: ... (Krş.; DS)

I.temin: ... (İz.; Mn. ve çevresi; Çkl.; Bo.; Mğ.; Krk.; Bulgaristan; DS)

temincek: ... (Ay.; Bo.; Sk.; Tr.; Rz.; Ank.; Nğ.; Krk.; DS)

II.temin: Yaz. (İç.; DS)

temregü: Temreği.

demreği: ... (Isp.; Çr.; Ama.; To.; Tr. ve ilçeleri; El.; Ur.; Gaz.; Hat.; Sv.; DS)

demirönü: ... (Ezc.; DS)

demiröyü: ... (Ezc.; DS)

demna: ... (Ky.; DS)

demrÄ: ... (Çr.; DS)

demravi: ... (Ar.; DS)

demrē: ... (Çkr.; Ama.; Gaz.; DS)

demreğe: ... (Ama.; DS)

demreğü: ... (Çkr.; To.; DS)

demrevi: ... (Kr.; DS)

demriye: ... (Isp.; DS)

demuravi: ... (Ar.; DS)

derma: ... (Sv.; Yz.; DS)

dermeğe: ... (Ky.; DS)

dermeği: ... (Ml.; DS)

2. Temriye, egzama hastalığını tedavi eden (kimse). (El.; DS)

I.temrevü: Bir çeşit deri hastalığı.(Or.; DS)

temre: ... (Af.; Isp.; Dz.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Çkl.; Kü.; Es.; Kc.; Bo.; Sk.; Ks.; Sn.; Sm.; Or.; Gr.; Rz.; Ml.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Krk.; DS)

tembere: ... (Kn.; DS)

temire: ... (Isp.; DS)

temirek: ... (Ay.; DS)

temreğe: ... (Gr. ve köyleri; Ank.; DS)

temreği: ... (Af.; Br.; Tr.; Mr.; Kn.; DS)

temreğu: ... (Tr.; DS)

temreğü: ... (Sm.; DS)

temrei: ... (Isp.; Ant.; DS)

temrek: ... (Ay.; Rz.; DS)

temreki: ... (Dz.; DS)

termeyi: ... (Bo.; Ama.; DS)

temro: ... (Or.; DS)

temroğ: ... (Or.; DS)

temür: Demir.

I.demir: Bir tenekelik ölçek. (Af.; DS)

II.demir: Odun ve çıra parçalamakta kullanılan, ağız kısmı çelik, diğer kısımları demirden yapılan kesici aygıt, tahra. (Ank.; DS)

III.demir: Çoban köpeklerinin boynuna takılan demir tasma. (Çkr.; DS)

demur: Demir. (Ar.; DS)

demür: ... (Bo.; Çkr.; DS)

temür- úazuú: Kutup yıldızı, demir kazık.

Temirkazak: ... (Kn.; DS)

Demirkazık: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Çr.; Tr.; Rz. köyleri; Kr.; Mr.; Ağ.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

Demirdirek: ... (Ba.; Brs.; DS)

Demirkazuk: ... (Çkl.; DS)

Demirzikke: ... (Ur.; DS)

Dırkazık: ... (Kn.; DS)

ten: Vücut.

ten: ... (Tr.; Sv.; Kn.; DS)

I.tin: Sağlam vücutlu. (Bo.; DS)

timi: ... (Ks.; DS)

II.tin: 1. Ruh. (Ank.; DS)

2. Can. (Ank.; DS)

tene: Tane; susam, mışmış gibi şeyler.

dene: 1. ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Es.; Bo.; Ks.; Sm.; Ama.; Gm.; To.; Ezm.; Vn.; Gaz.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Kerkük; DS)

den-1: ... (Ama. Azeri köyleri; Gm.; Ar.; Kr.; Ezc.; Bt.; Sv.; DS)

2. Tahıl. (Isp.; İz.; Ks.; Çr.; Sn.; To.; Ama.; Gm.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; DS)

den-2: ... (Ama. Azeri köyleri; Gm.; Ar.; Kr.; Ezc.; Bt.; Sv.; Kerkük; DS)

dendün: ... (Kerkük; DS)

3. Kabuğu dövülerek soyulmuş buğday, aşlık. (Es.; Çkr.; DS)

den-3: ... (Ezm.; Ezc.; Vn.; Sr.; DS)

I.tene: ... (Dz.; Ay.; Mn.; Gr.; Kr.; El.; Ml.; Gaz.; Ank.; Ky.; Nğ.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

II.tene: Pilav. (Ezm.; DS)

teng: Göl, bataklık.

I.ten: 1. Nem. (Tr.; Gm.; Rz.; Kr.; Ar.; Ezm ve köyleri; Ezc.; Vn.; El.; Sv.; DS)

tem: ... (Sm.; DS)

2. Çiy. (To.; Ar.; Sv.; DS)

teng: Denk, öğür, akran.

dek: 1. ... (Af.; Brd.; Çr.; Or.; Yz.; Kn.; DS)

deng: ... (Rz.; DS)

2. Hayvanlara yüklenen yükün bir tarafı, denk. (Isp.; Brd.; Bo.; Çr.; Ky.; DS)

dekleme: ... (Isp.; DS)

denk: Aynı yaş ve ayarda olanlar. (Kü.; Ml.; DS)

teğ: Denk. (Ada.; DS)

ten: ... (Kn.; DS)

tenk: ... (Ml.; DS)

tengiz: Deniz.

I.denişçi: Denizci. (Bo.; DS)

I.denizkulağı: Karaların dnize uzanan kısmı, burun. (Kc.; DS)

II.denizkulağı: Kazılan bir yerden hızla fıskıran su. (Kü.; DS)

tepidik: Tepiş, tepme.

I.depidik: Tekme, çiftte. (Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Es.; Ks. ve çevresi; Çr.; To.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

debmik. ... (Ank.; DS)

dehme: ... (Bo.; DS)

dekmik: ... (El.; Sv.; Nğ.; DS)

dekmük: ... (Sm.; Or.; Ml.; Ml.; Sv.; DS)

depme: ... (Isp.; Brd.; Mn.; Es.; Kc.; Bo.; İç.; DS)

depmik: ... (Çkr.; Çr.; Sv. ve çevresi; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

depük: ... (Çkr.; Sm.; DS)

II.depidik: Kuru ve basılmış toprak. (Kc.; Sm.; Or.; Mr.; DS)

tepidik: Tekme. (Ks.; Ama.; Ml.; Ur.; Sv.; Yz.; Krş.; Ky.; DS)

tepidik: ... (Vn.; DS)

tepidik: ... (Kr.; DS)

tepidik: ... (Zn.; Ks.; Çkr.; DS)

tepidik: Kurşun eritilerek iğ ağırşığı şeklinde dökülür, üzerine keçi kılı veya başka bir şey sarılır, çocuklar bunu teperek oynarlar.

I.depidik: Kuru. (To.; Or. ve köyleri; Gr.; DS)

I.tepidik: İyice dolu (çuval, fıçı vb. şeyler için). (Bil.; DS)

II.tepidik: Kurumuş çamur. (Ks.; Sm.; Gm.; DS)

I.tepidik: 1. Yaş olmayan, kuru.(Or.; Gr.; Tr.; DS)

2. Çiğnenerek, basılarak kurumuş, sertleşmiş toprak. (Gr.; Tr.; Ar.; DS)

ter: Ter.

ter- lik: Teri çekmek için eğerin veya palanın altına konulan keçe.

I.terlik: (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Bil.; Es.; İst.; Sn.; Ar.; Or.; Rz.; Kr.; Ezm.; Ezc.; El.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky.; Nş.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

tellik-1: ... (Isp.; Gr.; Ar.; Mr.; Nğ.; Kn.; İç.; Ada.; Ant.; DS)

2. Yün çorap. (Krk.; DS)

3. Manto. (Ba.; Brs.; Kc.; İst.; DS)

tellik-2: ... (Gr.; DS)

4. Yeldirme. (Dz.; Ba.; Çkl.; Bil.; Kc.; DS)

5. Ferace. (İst.; Ed.; DS)

6. Yerli dokumadan yapılan giysi. (Çkl.; DS)

ter: Ücret, çalışana verilen para.

ter: ... (Sn.; DS)

térgi: Sofra. Bk. térgü.

I.tirki: 1. Küçük bakır leğen ya da büyük yemek kabı, karavana. (Af.; Mn.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

2. Çamaşır leğeni. (Kc.; Mr.; Yz.; Kn.; Ank.; Ada.; Ant.; DS)

3. Derin bakır tepsi. (Nğ.; Kn.; DS)

4. Ağaçtan yapılmış hamur teknesi. (Isp.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Sm.; To.; Or.; Gr.; Sv.; Ank.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

5. Un, yağ vb. şeyler konulan yarayan ağaç çanak. (Kü.; Çkl.; Ama.; To.; Tr.; DS)

6. Kısa saplı, yuvarlak ağaç kaşık. (Ama.; DS)

7. Ağaç havan. (Mn.; Kü.; DS)

8. Ekmek kabı. (Ada.; DS)

térgü: Sofra, sofranın üzerindeki çeşitli yemek; sıra, dizi. Bk.tergi.

I.tirki: 1. Küçük bakır leğen ya da büyük yemek kabı, karavana. (Af.; Mn.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

2. Çamaşır leğeni. (Kc.; Mr.; Yz.; Kn.; Ank.; Ada.; Ant.; DS)

3. Derin bakır tepsi. (Nğ.; Kn.; DS)

4. Ağaçtan yapılmış hamur teknesi. (Isp.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Sm.; To.; Or.; Gr.; Sv.; Ank.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

5. Un, yağ vb. şeyler konulan yarayan ağaç çanak. (Kü.; Çkl.; Ama.; To.; Tr.; DS)

6. Kısa saplı, yuvarlak ağaç kaşık. (Ama.; DS)

7. Ağaç havan. (Mn.; Kü.; DS)

8. Ekmek kabı. (Ada.; DS)

teri: Deri.

I.teri: Giysi. (Sv.; DS)

térig: Derme, deriş; dernek, derge. Bk. tirik.

I.derik: Birikinti. (Ky.; DS)

tering: -Yalnız su için- engin, geniş, derin; (Oğuzlarca) her derin ve çok şey.

deriŋ: Derin. (İç.; DS)

I.derinnik: Derinlik. (Gaz.; DS)

teren: Derin. (Kn.; DS)

térkek: Bohça.

I.derek: Küçük küfe. (Or.; DS)

terkin: Toplu olan, toplanmış olan her şey.

I.terkin: Belli bir yerde, belli bir saatte buluşma sözleşmesi, randevu. (Sn.; Mğ.; DS)

terkim: ... (Bil.; Zn.; Ks.; Nş.; Mğ.; DS)

térnek: Dernek, işlerini konuşmak için ulusun toplandığı yer.

I.dernek: 1. Panayır ve pazarın kurulacağı günün arefesi. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mğ.; DS)
deri, déri-1: ... (Çkr.; Nğ.; DS)

2. Pazar günü. (Isp.; DS)

deri, déri-2: ... (Brd.; Ist.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; DS)

deri gün: ... (Ks.; Nş.; Ank.; DS)

dernek günü: ... (Bo.; DS)

I.dirlik: Birkaç kişinin yaptığı özel toplantı. (İz.; DS)

dirnek günü: 1. Cuma günü. (Ist.; DS)

2. Pazarın kurulduğu gün. (Kü.; DS)

tes: Abartma edatı (Oğuzca).

I.des des: Keçileri çağırma ünlemi. (Isp.; DS)

teşik: Obur, karnı dolduğu halde gözü doymayan kişi. Bk. teşikle-.

I.deşik: Şişman. (Isp.; DS)

deşük: ... (Or. köyleri; DS)

teşrüm: Eğirilmiş ip yumağı (Arguca). Bk. tüşrüm.

teşi: Yün eğirmeğe yarayan tahta araç iç. (Isp.; Es.; To.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Bt.; Dy.; El.; Ur.; Sv.; Ky.; Ada.; DS)

teşik: ... (Rz.; Ada.; DS)

tetik: Akıllı. Bk. teytik.

I.tetik: 1. Uyanık, açık göz. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Es.; Sk.; Çr.; Sn.; Sm.; Or.; Gr.; Tr. ve çevresi; Rz.; Ezc.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ng.; Kn.; İç.; Mg.; Krk.; DS)

tedik-1: ... (Ba.; DS)

2. Çabuk davranan, çevik. (Uş.; Isp.; Dz.; İz.; Bil.; Es.; Bo.; Sk.; Çkr.; Ezc.; Ank.; DS)

tedik-2: ... (Bil.; Bo.; DS)

3. Becerikli. (Kü.; Kc.; DS)

tew: Al, hile, aldatma. Bk. tef.

I.tef: Zararlı şeylerin varlığı. (Ng.; DS)

tewsi: Tepsi, sofrası.

I.tepsi cabuğu: Sofra örtüsü. (Af.; DS)

teytik: Akıllı, zeki. Bk. tetik.

I.teytik: 1. Uyanık, açık göz. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Es.; Sk.; Çr.; Sn.; Sm.; Or.; Gr.; Tr. ve çevresi; Rz.; Ezc.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ng.; Kn.; İç.; Mg.; Krk.; DS)

tedik-1: ... (Ba.; DS)

2. Çabuk davranan, çevik. (Uş.; Isp.; Dz.; İz.; Bil.; Es.; Bo.; Sk.; Çkr.; Ezc.; Ank.; DS)

tedik-2: ... (Bil.; Bo.; DS)

3. Becerikli. (Kü.; Kc.; DS)

tezek: Tezek, at gübresi.

I.tezek: Saban ya da belin kaldırdığı iri toprak parçası. (Isp.; Ay.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Çkl.; Bil.; Sk.; Ks.; Sn.; Ama.; To.; Sv.; Kn.; Ant.; Krk.; Kıbrıs; DS)

tizak: Tezek. (Gaz.; DS)

tezwi: Düşman gelmesi yüzünden halk arasında olan ürküntü, panik. Bk.tezik.

I.tezik: Çabuk, tez. (Isp.; Tk.; DS)

tezim: ... (Mn.; DS)

I.téziük: İvecen, tez, canlı, sabırsız. (Ezc.; DS)

tezik: Halk arasında ürküntü, panik. Bk. tezwi.

I.tezik: Çabuk, tez. (Isp.; Tk.; DS)

tezim: ... (Mn.; DS)

I.tézük: İvecen, tez, canlı, sabırsız. (Ezc.; DS)

tıgraú: Yılmaz; yiğit, bahadır.

dığrak: 1. Genç. (Ada.; DS)

2. Mert, cesur, kabadayı. (Çkl.; DS)

3. Çevik, canlı, kıvrak. (Dz.; Çkl.; Sv.; Kn.; Ada.; DS)

4. Sert ve sık adımlar. (Es.; DS)

dırak: 1. Çeviklik, kıvraklık, çabuk hareket etme. (Ky.; Nğ.; DS)

2. Nazlı, edalı yürüyüş. (Ky.; DS)

dırakka: ... (Nğ.; DS)

I.dıvrak: 1. Çevik, canlı, kıvrak (kimse). (Dz.; Çr.; Ml.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Ed.; DS)

dığrak: ... (Dz.; Çkl.; Sv.; Kn.; Ada.; DS)

dıstıvrak: ... (Ama.; DS)

dıyrak: ... (Kü.; Ada.; DS)

dıfringi: ... (Çr.; DS)

divrek: ... (Ama.; Gr.; DS)

divrengi: ... (Kü.; DS)

divri: ... (İz.; DS)

divriki: ... (Dz.; Ay.; Brd.; Mğ.; DS)

divringi: ... (Ky.; DS)

2. Derli toplu, giydiğini yakıştıran (kimse). (Çr.; Ama.; Ml.; Sv.; Yz.; Ky.; DS)

dıvrað: ... (Sv.; DS)

dıyrak: ... (Kü.; DS)

durak: ... (Sv.; DS)

tl: Dil; söz; lúgat.

I.dil: 1. Anahtar. (Ay.; İz.; Çkl.; Brs.; Ist.; Çr.; Sm.; Sm.; To.; Rz.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Ada.; DS)

2. Kilidin içindeki dilcik. (Ezm.; Nğ.; Kn.; Mğ.; DS)

3. Kapı mandalı. (Brd.; El.; DS)

4. Koyun ve sığırlara takılan çanın içindeki madeni parça. (Or.; DS)

II.dil: Yazı kaleminin ucu. (Ank.; DS)

III.dil: Kadının cinsiyet organının üst kısmında bulunan pek duygun küçük bir organ, bızır. (Nğ.; DS)

dılak: ... (Çkl.; DS)

dılbağ: ... (Kerkük; DS)

dılağ: ... (Dz.; DS)

dilcik: ... (Dz.; DS)

dillak: ... (Nğ.; DS)

dillik: ... (Kerkük; DS)

IV.dil: Zar içindeki sazan balığı. (Sm.; DS)

V.dil: Tekerleklerin geçirildiği eksenin, mazının ileri geri oynamasına engel olan ağaç kazık. (Ar.; DS)

tılaû: Kadının kadınlık aygıtı, avret yeri (Çiğilce).

I.dılak: Kadının dişilik organının üst kısmında bulunan pek duygun küçük bir organ, bızır. (Çkl.; DS)

dılbağ: ... (Kerkük; DS)

III.dil: ... (Nğ.; DS)

dılağ: ... (Dz.; DS)

dikik: ... (DZ.; DS)

dillak: ... (Nğ.; DS)

dillik: ... (Kerkük; DS)

tn: Ruh, nefes, soluk. Bk.tnğ.

tin: 1. Ruh. (Ank.; DS)

2. Can. (Ank.; DS)

tn: Dinmiş; haylaz, işsiz; tembelleşmiş, harınlaşmış.

I.din: Dinlenme, durgunluk. (Kerkük; DS)

tnğ: Nefes alam, soluk alma. Bk.tn.

tin: 1. Ruh. (Ank.; DS)

2. Can. (Ank.; DS)

tırnğaú: Tırnak.

dırnak: ... (Brd.; Sm.; Gaz.; Hat.; Ng.; Kn.; DS)

dınnað: ... (İç.; DS)

dınnak: ... (Kn.; İç.; DS)

dırnað: ... (Kr.; DS)

dıyak: ... (Ist.; DS)

I.tırnak: Kalem ucu. (Bo.; Krk.; DS)

tırnakdemak: ... (Zn.; DS)

tış: Sapan demiri.

I.diş: Kağının okuna takılan ve mazinın dönmesini sağlayan kazıklardan her biri. (Ama.; Gm.; Ezc.; Sv.; Krş.; Ky.; Ng.; DS)

tış: Diş.

I.diş aşısı: Çocukların, ilk dişi çıktığı zaman, buğday, bakla, fasulye ve nohut pişirilerek, yapılan, eş dostla yenilen aş. (Brd.; Çr.; DS)

diş bulguru: ... (Ng.; DS)

diş hediği: ... (Sv.; DS)

I.diş badem: Dişle ve elle kolayca kırılabilen badem. (Sm.; DS)

tışı: Dişi, her hayvanın dişisi, kadın. Bk. tişi.

dişi galek: 1. ... (Dz. ve çevresi; Ay.; Mğ.; DS)

dişi galik: ... (Mğ.; DS)

dişi gelek: ... (Mğ.; DS)

dişi kalayık: ... (Uş.; Dz.; Kü.; DS)

dişi kalek: ... (Mğ.; DS)

2. Kadın işçi, kadın hizmetçi. (Ay. ve çevresi; Mğ.; DS)

tışruu: ... (Kn.; DS)

tışrur: ... (Kn.; DS)

tigin: Aslında “köle” anlamına iken sonra Hakan oğullarına verilen ungun. Bk: Düzelt: tégin.

I.dekin: 1. Uslu, terbiyeli, doğru, namuslu (kimse). (Yz.; DS)

dek: ... (To.; Yz.; Ky.; Ada.; DS)

denli: ... (Brd.; Mn.; Kc.; Sv.; DS)

I.tekin: İşten çıkarılmış (kimse). (Ank.; DS)

tiken: Diken. Bk. tikken.

dihen: ... (Mş.; DS)

tiken: ... (Sm.; Yz.; İç.; DS)

tikim: Parça. Bk. tikü, tikkü.

I.dıkı: Biraz, bir parça, azıcık. (Kn.; İç.; Ant.; DS)

dıkıcık: ... (Isp.; Kn.; Ant.; DS)

dıkım-1: ... (Isp.; Ant.; DS)

dıkımcık: ... (Isp.; DS)

dıkna: ... (Gm.; DS)

dıknem: ... (Gm.; DS)

dımcık: ... (Ant.; DS)

dımcık: ... (Brd.; DS)

dımık: ... (Af.; Mğ.; DS)

dındık: ... (Ama.; Gr. ve köyleri; DS)

dike: ... (Es.; Nş.; DS)

diki: ... (Zn.; Sn.; Ama.; Ky.; Kn.; DS)

dikna: ... (Tr.; Gm.; DS)

I.dıkım: 1. [→ I.dıkı]

2. Lokma. (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; Bo.; Ks.; Çr.; Ama.; To.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

dıdım: ... (Nğ.; DS)

dıkın: ... (Brd.; DS)

dıkkı: ... (İç.; DS)

I.diki: 1. [→ I.dıkı]

2. Tane. (Sm.; Ama.; DS)

3. Et parçası. (Es.; Ks.; Çr.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

4. Kemikli ya da kemiksiz pişmiş et, kavurma. (Çr.; Ank.; Nğ.; DS)

5. Etli ufak kemik parçası. (Kn.; DS)

I.dikim: Ekmek kırıntısı. (Kn.; DS)

tıkım: 1. [→ tike-1]

2. Az, biraz. (Kn.; DS)

tike: 1. Parça, lokma dilim (genellikle et, ekmek, peynir vb. için). (Es.; Ama.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Sv.; El.; Gaz.; Mr.; Yz.; Krş.; Ky.; Nğ.; Ada.; DS)

tığım: ... (Kn.; DS)

tıdım: ... (Gm.; DS)

tıkı: ... (Kn.; Ant.; DS)

tıkıcık: ... (Çkl.; DS)

tıkım-1: ... (Dz.; Mn. ve çevresi; Es.; İst.; Çr.; Ar.; Yz.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

tıkkım: ... (Kc.; DS)

tıkna: ... (Ar.; DS)

tiğ: ... (Sm.; DS)

tiği: ... (Gaz.; Mr.; Ada.; DS)

tika: ... (Ar.; DS)

tiki: ... (Sm.; DS)

tille: ... (Kn.; DS)

tiyi: ... (Ama.; DS)

2. Azıcık. (Gr.; DS)

3. Pirzola. (İç.; DS)

4. Kıyma. (Kn.; DS)

5. Ceviz içinin dörtte biri. (Ed.; DS)

tikir tikir: At nalının çıkardığı sesi bildiren bir kelime. Bk. taúr taúr.

I.takır takır: Çok kuru ve sert. (Mn.; Bo.; Nğ.; DS)

takırdak: ... (Sv.; DS)

takır takur: ... (Bo.; DS)

II.takır takır: Çok soğuk. (Bo.; DS)

III.takır takır: Boş. (Bo.; DS)

I.tıdırtı: Tıkırtı. (Gaz.; DS)

I.tikkır: Çocuk ayakkabısı. (Ky.; DS)

tikken: Diken. Bk. tiken.

dihen: ... (Mş.; DS)

tiken: ... (Sm.; Yz.; İç.; DS)

tikü: Parça, lokma. Bk. tikkü, tikim.

I.dıkı: Biraz, bir parça, azıcık. (Kn.; İç.; Ant.; DS)

dıkıcık: ... (Isp.; Kn.; Ant.; DS)

dıkım-1: ... (Isp.; Ant.; DS)

dıkımcık: ... (Isp.; DS)

dıkna: ... (Gm.; DS)

dıknem: ... (Gm.; DS)

dımcık: ... (Ant.; DS)

dımcık: ... (Brd.; DS)

dımık: ... (Af.; Mğ.; DS)

dındık: ... (Ama.; Gr. ve köyleri; DS)

dike: ... (Es.; Nş.; DS)

diki: ... (Zn.; Sn.; Ama.; Ky.; Kn.; DS)

dikna: ... (Tr.; Gm.; DS)

I.dıkım: 1. [→ I.dıkı]

2. Lokma. (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; Bo.; Ks.; Çr.; Ama.; To.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

dıdım: ... (Nğ.; DS)

dıkın: ... (Brd.; DS)

dıkkı: ... (İç.; DS)

I.diki: 1. [→ I.dıkı]

2. Tane. (Sm.; Ama.; DS)

3. Et parçası. (Es.; Ks.; Çr.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

4. Kemikli ya da kemiksiz pişmiş et, kavurma. (Çr.; Ank.; Nğ.; DS)

5. Etlı ufak kemik parçası. (Kn.; DS)

I.dikim: Ekmek kırıntısı. (Kn.; DS)

tıkım: 1. [→ tike-1]

2. Az, biraz. (Kn.; DS)

tike: 1. Parça, lokma dilim (genellikle et, ekmek, peynir vb. için). (Es.; Ama.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Sv.; El.; Gaz.; Mr.; Yz.; Krş.; Ky.; Ng.; Ada.; DS)

tığım: ... (Kn.; DS)

tıdım: ... (Gm.; DS)

tıkı: ... (Kn.; Ant.; DS)

tıkıcık: ... (Çkl.; DS)

tıkım-1: ... (Dz.; Mn. ve çevresi; Es.; İst.; Çr.; Ar.; Yz.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

tıkkım: ... (Kc.; DS)

tıkna: ... (Ar.; DS)

tiğ: ... (Sm.; DS)

tiği: ... (Gaz.; Mr.; Ada.; DS)

tika: ... (Ar.; DS)

tiki: ... (Sm.; DS)

tille: ... (Kn.; DS)

tiyi: ... (Ama.; DS)

2. Azıcık. (Gr.; DS)

3. Pirzola. (İç.; DS)

4. Kıyma. (Kn.; DS)

5. Ceviz iğinin dörtte biri. (Ed.; DS)

tikkü: Parça, lokma. Bk.tikü.

I.dıkı: Biraz, bir parça, azıcık. (Kn.; İç.; Ant.; DS)

dıkıcık: ... (İsp.; Kn.; Ant.; DS)

dıkım-1: ... (İsp.; Ant.; DS)

dıkımcık: ... (İsp.; DS)

dıkna: ... (Gm.; DS)

dıknem: ... (Gm.; DS)

dımcak: ... (Ant.; DS)

dımcık: ... (Brd.; DS)

dımık: ... (Af.; Mğ.; DS)

dındık: ... (Ama.; Gr. ve köyleri; DS)

dike: ... (Es.; Nş.; DS)

diki: ... (Zn.; Sn.; Ama.; Ky.; Kn.; DS)

dikna: ... (Tr.; Gm.; DS)

I.dıkım: 1. [→ I.dıkı]

2. Lokma. (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; Bo.; Ks.; Çr.; Ama.; To.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

dıdım: ... (Nğ.; DS)

dıkın: ... (Brd.; DS)

dıkkı: ... (İç.; DS)

I.diki: 1. [→ I.dıkı]

2. Tane. (Sm.; Ama.; DS)

3. Et parçası. (Es.; Ks.; Çr.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

4. Kemikli ya da kemiksiz pişmiş et, kavurma. (Çr.; Ank.; Nğ.; DS)

5. Etlı ufak kemik parçası. (Kn.; DS)

I.dikim: Ekmek kırıntısı. (Kn.; DS)

tıkım: 1. [→ tike-1]

2. Az, biraz. (Kn.; DS)

tike: 1. Parça, lokma dilim (genellikle et, ekmek, peynir vb. için). (Es.; Ama.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Sv.; El.; Gaz.; Mr.; Yz.; Krş.; Ky.; Nğ.; Ada.; DS)

tığım: ... (Kn.; DS)

tıdım: ... (Gm.; DS)

tıkı: ... (Kn.; Ant.; DS)

tıkıcık: ... (Çkl.; DS)

tıkım-1: ... (Dz.; Mn. ve çevresi; Es.; İst.; Çr.; Ar.; Yz.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

tıkkım: ... (Kc.; DS)

tıkna: ... (Ar.; DS)

tiğ: ... (Sm.; DS)

tiği: ... (Gaz.; Mr.; Ada.; DS)

tika: ... (Ar.; DS)

tiki: ... (Sm.; DS)

tille: ... (Kn.; DS)

tiyi: ... (Ama.; DS)

2. Azıcık. (Gr.; DS)

3. Pirzola. (İç.; DS)

4. Kıyma. (Kn.; DS)

5. Ceviz içinin dörtte biri. (Ed.; DS)

tilek: Dilek.

dileô: ... (Kr.; DS)

tilek: ... (Kn.; DS)

tilük: ... (Ky.; DS)

tilki: Tilki. Bk. tilkü.

dilki: ... (Isp.; Dz.; Gaz.; Hat.; İç.; DS)

tülkü: ... (Kr.; DS)

tilkü: Tilki. Bk. tilki.

dilki: ... (Isp.; Dz.; Gaz.; Hat.; İç.; DS)

tülkü: ... (Kr.; DS)

ting: Dik.

I.din: Bir şeyin en sivri ve yüksek noktası. (Kü.; DS)

tirek: Direk; kavak.

I.direk: Çok yaşayan (kimse). (Brd.; DS)

II.direk: 25 ile 40 şinik arasında değişen tohum ölçmeye yarayan ölçü. (Tr.; DS)

I.tirek: 1. Ağaç. (İz.; Ank.; DS)

2. Direk. (Ks.; DS)

II. tirek: Sobadan kömür çekmeye yarayan ucu eğri araç. (Ank.; DS)

tirig: Dir, canlı, yaşayan.

I.diri: Şişman, etli, yağlı. (Ar.; DS)

I.tirik: Çevik, atik. (Ant.; DS)

I.tirin: Sağlam. (Nğ.; DS)

tirik: Derme, deriş; dernek, derge. Bk: Düzeltme: térig.

I.derik: Birikinti. (Ky.; DS)

tirsgek: Göz kapaklarında çıkan sivilce, it dirseği, arpacık.

I.dirsek: Arpacık denilen göz hastalığı. (Ank.; DS)

II.dirsek: Buğday, arpa, mısır vb. bitkilerin saplarının sert kısımları. (Gm.; DS)

tirsgek: Dirsek.

I.dirsek metiresi: Dirseği yere dayayıp, yan yatarak dinlenme. (Ama.; DS)

tişi: Dişi, her hayvanın dişisi, kadın. Bk: Düzelt: tışı.

dişi galek: 1. ... (Dz. ve çevresi; Ay.; Mğ.; DS)

dişi galik: ... (Mğ.; DS)

dişi gelek: ... (Mğ.; DS)

dişi kalayık: ... (Uş.; Dz.; Kü.; DS)

dişi kalek: ... (Mğ.; DS)

2. Kadın işçi, kadın hizmetçi. (Ay. ve çevresi; Mğ.; DS)

tışruu: ... (Kn.; DS)

tışruv: ... (Kn.; DS)

tiyül: Kaybolan şey. Bk: Düzelt: yitük.

I.diyil diyil: Zorla, sürükleye sürükleye. (Ky.; DS)

tiz: Diz.

I.dizağurşağı: Dizkapağı. (Çkl.; DS)

dizarşağı: ... (Zn.; DS)

tizig (tizik): Sıra, saf, dizi.

I.dissi: Nazarlık, saplı boncuk. (Mğ.; DS)

I.dizi: Kadınların boyunlarına taktıkları altın kordon. (Dz.; Çkr.; Sm. ve çevresi; Tr.; Mğ.; DS)

II.dizi: Toprakta sapanla açılan ark. (Dz.; Kü.; Mğ.; DS)

tizim: Dizi.

I.dizim: İpliğe dizilen şeyler. (Tr. ve çevresi; DS)
dizin: ... (Sm.; DS)

toê: Toy kuşu. Bk. toy.

I.tuğ: Tavuğun kuluçka durumu. (El.; DS)

tuy: Tüy. (Kr.; DS)

tofraú: Çabuk. Bk: Düzelt: tawraú .

I.dabrak: Hızlı. (Nğ.; DS)

toğraú: Kavak ağacı.

I.dorak: 1. Kekik. (Af.; DS)

2. Dereotu. (Çr.; Sm.; DS)

dorakotu: ... (Isp.; İz.; Mn.; Ks.; Kr.; Ağ.; DS)

daragotu: ... (Vn.; DS)

daraðotu: ... (Vn.; DS)

darakdalı: ... (Ks. ve çevresi; DS)

donakotu: ... (Ezc.; DS)

dorağotu: ... (Sv.; DS)

doroğotu: ... (Yz.; DS)

doroğtu: ... (Çr.; DS)

dorotu: ... (Ay.; Yz. çevresi; DS)

doruotu: ... (Ay.; Çr.; Gr.; Ezc.; Mr.; DS)

durak: ... (Zn.; DS)

toğ: At ayaklarının kazdığı çukurdan çıkan toz; toz.

I.toğ: Çimen. (Ar.; DS)

toú: Tok, aç olmayan; saçsız insan; boynuzsuz hayvan.

doð: ... (Yz.; DS)

dok: ... (Sm.; DS)

tok- luk: Tokluk; insanın başı saçsız ve hayvanın başı boynuzsuz olması. Krş. toúlı.

toúımaú: Tokmak, çamaşır tokmağı.

τοδομαδ: Taş dibekte bulgur vb. şeyler döğmekte kullanılan ağaç saplı tokmak. (Sv.; Yz.; DS)

I.tokmak: Hayvanın hızlı gitmesi için ön bacaklarına geçirilen ağaç. (Bo.; DS)

τοούλι: Toklu, altı aylık kuzu.

I.doğlu: Deve yavrusu. (Mğ.; DS)

I.togu: Küçük kulaklı keçi. (Kn.; DS)

toğlı: Bir yaşında erkek kuzu. (Ar.; DS)

toğli: ... (Tr.; DS)

toğlu: ... (Kr.; DS)

I.tohlu: 1. [→toklu-1]

2. Koç. (El.; DS)

toklu: 1. Altı aylıkla bir yaş arasındaki kuzu. (Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.;İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Sk.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; Or. ve köyleri; Gr.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Bt.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ. ve çevresi; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

I.tohlu-1: ... (Dz.; Ks.; To.; Tr.; Gm.; Rz.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Vn.; Bt.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)

tokluk: ... (Krş.; DS)

2. İki yaşında kuzu. (Isp.; Dz.; Kü.; Sn.; Kr.; Ezm.; El.; Ml.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Kn.; DS)

toluk: Koyun ve keçi yavrusu. (El.; Sv.; DS)

τοούş: Savaş, cenk. Bk. toúuş.

I.doğuş: Güreş. (Rz.; DS)

τοούsun: Sayıda doksan. Bk. toúuz on.

dokusan: ... (Kc.; DS)

doðsan: ... (Kr.; DS)

dokuzan: ... (Bo.; DS)

τοούum: Boğazlanacak, kesilecek hayvan; boğazlanan, kesilen hayvan derisi. Bk. tuğum.

I.tohum: Damızlık erkek at, aygır. (Gaz.; DS)

tohumluk: ... (Ay.; Gaz.; Hat.; Nğ.; DS)

τοούuş: Savaş. Bk. toúuş.

I.doğuş: Güreş. (Rz.; DS)

tokuz: Sayıda dokuz.

doðğuz: ... (Kr.; DS)

doðuz: ... (Gaz.; DS)

dokguz: ... (Kr.; DS)

dokuz: ... (Hat.; DS)

tokuz on: Sayıda doksan. Bk. toúsun.

dokusan: ... (Kc.; DS)

doðsan: ... (Kr.; DS)

dokuzan: ... (Bo.; DS)

tolu: Dolu, boş olmayan.

I.dolu: 1. Kile denilen ve 24 kilo buğday alan bir tahıl ölçeği. (Brd.; Dz.; Kn.; DS)

2. 12 kg. buğday alan bir tahıl ölçeği. (Dz.; Ay.; Mğ.; DS)

3. 6 kg. lık tahıl ölçeği. (İz.; DS)

tolun: Ayın ondördü, dolun.

tulum: Ayın on dördü. (İz. ve çevresi; DS)

I.tulun: Bütün. (Or.; DS)

tomrum yıgaç: Ağaç tomruğu; pabuçuların üzerine sahtiyan ve gön gibi şeyleri kestikleri ağaç kütük.

domruk: Kerestelik kütük, tomruk. (İz.; Ks.; Or.; Gr.; Ar.; Ezc.; Sv.; DS)

domruh, domruð: ... (Ar.; Sv.; DS)

I.domrun: Kerestelik ağaçları düzgün bir şekilde dizerek yapılan küp. (Kn.; İz.; DS)

tonğ: - soğuktan- donmuş; don.

I.don: Somurtkan, içine kapalı, soğuk adam. (Gr.; Yz.; DS)

donk: ... (Kü.; Es.; DS)

I.donak: Soğuktan buz tutma. (Ank.; DS)

tonğa: Bebür, kaplan cinsinden bir hayvan; kişi adı.

I.tonga: 1. Dağın en yüksek yeri. (Çkl.; Brs.; DS)

2. Dere kıyılarındaki tümsek yerler. (Tk.; DS)

I.tongur: Köpek yavrusu. (Es.; DS)

I.tonka: Pusu, tuzak. (Sv.; DS)

ton: Elbise.

I.don: 1. Çamaşır. (Isp.; Br.; Çr.; To.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Kn.; Mğ.; DS)

2. Kıyafet, biçim. (Kr.; Mğ.; Kerkük; DS)

3. Gelin elbisesi, kadın elbisesi. (İz.; Mr.; Nğ.; DS)

donak: ... (Ba.; Ed.; DS)

4. Pantolon. (Af.; Isp.; DS)

5. Şalvar. (Af.; To.; Hat.; DS)

6. Beyaz bezden yapılmış pijama. (Sv.; DS)

7. Tavukların ayağına işaret olarak bağlanan bez. (Ay.; DS)

8. Saman taşımak için kağıtların yanlarına konulan yün örtü. (İz.; Yz.; Ank. çevresi; DS)

donçulu: ... (Krş.; DS)

ton- luú: Elbiselik.

I.donluk: Çamaşırılık. (Ml.; Mr. ve çevresi; Hat.; DS)

doncak: ... (Kc.; DS)

II.donluk: 1. 9 arşın uzunluğunda ensiz çizgili dokuma. (Ama.; DS)

2. İki baş örtüsüne yetecek kadar ipek çizgili ya da sade ipekten dokuma. (Çr.; DS)

tonğuz: Domuz.

donguz: ... (Ar.; Kr.; Hat.; DS)

doñuz: ... (Isp.; Dz.; Bo.; Ama.; To.; Ank.; Kn.; İç.; DS)

doğuz: ... (Bo.; DS)

top: Buğday su ile kaynatılır, arpa hamuru ile yoğrularak bir keçeye sarılır, sıcak bir yere bırakılır, erdikten sonra yenir.

I.top: Kepek ya da undan yapılan yuvarlak deve. (Es.; Bo.; Ky.; Ant.; DS)

top: Top (“topık” kelimesinin kısaltması).

I.top: Beş arşın uzunluğunda bez. (El.; DS)

toprú: Topuk; top, çevgenle vurulan top, topaç. Bk. top.

I.topuð: Ayak beliği. (Nğ.; DS)

topuk meşüğü: ... (To.; DS)

toppuh: Topuk. (Kr.; DS)

topraú: Toprak.

I.toprak çal: Çıplak, otsuz dağ. (Kn.; DS)

I.toprak kaynağı: Kumlu, sert toprak. (Ada.; DS)

I.topraklık: evleri bedene yapmak için kullanılan ak toprağın çıkarıldığı yer. (Isp.; Kü.; Nğ.; İç.; DS)

torpað: ... (İç.; DS)

torpak: ... (Dz.; DS)

topulgaú: Yaraya konulan bir ot, topalak otu, cyperus.

I.topulan: Sulak yerlerde yetişen bir çeşit ot. (Dz.; DS)

tor: Tuzak, ağ.

I.tor: 1. İnce örgülü balık ağı. (Af.; İst.; Ama.; Rz.; Ar.; Ezm.; Kr.; Vn.; Bt.; Dy.; El.; Ml.; Gaz.; Sv.; Ada.; Kekük ve çevresi; DS)

tar: ... (Gm.; DS)

2. İnce balık ağı gibi örülmüş para kesesi. (Rz.; DS)

3. Saman taşırken kağı arabasına takılan ağ. (Vn.; DS)

II.tor: 1. Başörtüsü. (İç.; DS)

2. Kadınların başlarına örttükleri çarşaf. (Kr.; Nğ.; İç.; DS)

3. Peştamal. (Kn.; DS)

4. Fanila, çorap vb. giysilerde vücudu saran lastik örgü. (Kü.; Es.; Mr.; Sv.; DS)

5. Bir metre uzunluğunda, dört santimetre eninde örgü ip. (To.; DS)

6. Örgü sırası. (Sv.; DS)

7. Hamam havlusu. (Ank.; Nğ.; Kn. ve köyleri; DS)

I.der: Balık ağı. (Tr. ve ilçeleri.; DS)

torıg at: Doru renkli at. Bk. toruğ.

I.toru: Parlak, temiz. (Ada.; DS)

II.toru: Koyu kırmızı, doru (at için). (Kü.; DS)

toruğ: At rengi, doru renk. Bk. torıg.

I.toru: Parlak, temiz. (Ada.; DS)

II.toru: Koyu kırmızı, doru (at için). (Kü.; DS)

torum: Torum, deve yavrusu.

dorum: Deve yavrusu. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz. ilçe ve köyleri; Ay.; İz.; Ba.; Çkl.; Sm.; Or.; Ky.; Kn.; Ada.; İç. ilçe ve köyleri; Ant. ilçe ve köyleri; Mğ.ilçe ve köyleri; Kıbrıs; DS)

darum: ... (Ay.; DS)

doğrum: ... (Ay.; İz.; Ist.; DS)

doğurum: ... (Çkl.; DS)

dārim: ... (Mğ.; DS)

dorumcuk: ... (Kıbrıs; DS)

dorun: ... (İz.; Mğ.; DS)

torum: ... (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Ks.; Ur.; Kn.; Mğ.; Ed.; DS)

türün: ... (Yz.; DS)

tosun: Haşarı –atlar için- ; tosun tay.

I.tosun: Üç yaşında öküz. (Af.; DS)

tovil: Davul; avda doğan kuşu için çalınan davul.

davıl: ... (Dz.; Gaz.; DS)

toy: Toy kuşu (Çiğilce). Bk. toê .

I.tuğ: Tavuğun kuluçka durumu. (El.; DS)

tuy: Tüy. (Kr.; DS)

toz: Toz.

toz- luğ: Tozlu.

I.tozluk: Değirmen taşının dibine yerleşen un, kepek vb. şeyler. (Ml.; DS)

tögi: Darının kabuğu çıkarıldıktan sonra kalan öz.

I.döğü: Değirmende çekilerek kırılmış mısır. (Sm.; DS)

düğü: ... (Sm.; DS)

tögün: Dağ, dağlama, döğün. Bk: Düzelt: tükün.

I.dögün: 1. Bacaktaki ağrıyı gidermek için nohut yakısı ile açılan yara. (Kü.; Gaz.; Ant.; Ng.; DS)

2. Vücudun çeşitli yerlerine iğne ve barut ile yapılan döğme. (Es.; Gaz.; İç.; DS)

dögün: ... (El.; Hat.; DS)

dögnük: ... (İç.; DS)

dövün: ... (Gaz.; DS)

töl: Yavrulama zamanı; yavru, döl (Oğuzca).

I.döl: 1. Soy, soyun devamını sağlayan çocuk. (Isp.; Ay.; İz.; Kc.; Ist.; Sm.; Ama.; Gr.; Ar.; Ezm.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Yz.; Krş.; Ky.; Nğ.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

dol-1: ... (Ar.; Bt.; Mş.; Sv.; Ky.; DS)

dölleme: ... (Mn.; DS)

2. Piç. (Or. ve köyleri; Ar.; DS)

3. İnek, koyun, keçi, köpek, kedi gibi hayvanların yavruları. (Af.; Isp.; Brd.; İz.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; Bo.; Ist.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Gr.; Tr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Ezm.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Ed.; DS)

4. Kuzu ve oğlak sürüsü. (Ama.; DS)

5. Damızlık hayvan. (Ar.; DS)

döllük: ... (To.; DS)

dol-2: ... (Ar.; DS)

6. Kavun, karpuz, kabak ve hıyar bitkisinin daha çiçeği dökülmemiş meyvesi. (Isp.; İz.; Çkr.; Ama.; Ezc.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; Krk.; Tk.; DS)

7. Canlılarda üremeyi sağlayan tohum. (Isp.; Dz.; Mr.; Es.; To.; Ml.; Sv.; Yz.; Mğ.; Krk.; DS)

dol-3: ... (Mş.; DS)

8. Koyun ve keçilerin yavrulama zamanı. (Brd.; DS)

I.töl: Çocuk. (Mr.; DS)

tölek: Dölek, gönlü sakin kişi.

I.dölek: 1. Güzel, iyi. (To.; Ky.; Kn.; DS)

2. Doğru, düzgün. (Brs.; Kc.; Mr.; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn. ilçe ve köyleri; Mğ.; DS)

I.tülek: 1. Genellikle bir yaşındaki keklik. (Kü.; Kn.; DS)

2. Yavru keklik. (Uş.; Dz.; Ks.; Kr.; İç.; Ank.; Mğ.; DS)

3. Yaşlı, kart keklik. (Isp.; Kü.; Mr.; Nğ.; Mğ.; DS)

4. Erkek keklik. (Mğ.; DS)

5. Yuvasının unutmayan, geri dönen kuş. (Ada.; DS)

tör: Evin veya odanın en iyi, en önemli yeri, sediri. Bk. töre.

I.dör: 1. Eski evlerde büyük odanın oturulan kısmı. (Kerkük; DS)

2. Konuk odası. (Kerkük; DS)

I.tör: Evde ya da odada saygıdeğer kişilerin oturduğu baş köşe. (Ba.; Es.; Kr.; DS)

töre: Evin önemli yeri ve sediri. Bk.tör.

I.dör: 1. Eski evlerde büyük odanın oturulan kısmı. (Kerkük; DS)

2. Konuk odası. (Kerkük; DS)

I.tör: Evde ya da odada saygıdeğer kişilerin oturduğu baş köşe. (Ba.; Es.; Kr.; DS)

törpigü: Ağaç yontacak keser. Bk. törpig.

I.dörpü: Kalın dişli büyük eğe. (Brd.; Hat.; DS)

törpig: Törpü, keser. Bk. törpigü.

I.dörpü: Kalın dişli büyük eğe. (Brd.; Hat.; DS)

tört: Sayıda dört.

I.dörtgiden: Dört taraf. (Mğ.; DS)

I.törtlü: Dört yaşında tay. (Kn.; DS)

tört-gül (-gil) : Dört köşeli, murabba.

I.dördül: 1. Dört köşeli yüzey, kare. (Uş.; Bo.; Nğ.; Ada.; İç.; DS)

dördülleme: ... (Brs.; DS)

dördüllük: ... (Hat.; DS)

2. Hacim ölçüsü, küp. (Mğ.; DS)

3. Kesiti kare olan, üç dört metre boyunda ağaç dire, dilme. (Isp.; Nğ.; Mğ.; DS)

4. 8- 10 cm. çapında kiremitlerin altına çakılan yuvarlak direk. (Isp.; DS)

dörtgül: Dört köşe, dört kenarlı. (Bo.; Ada.; DS)

törü: Düzen, nizam, görenek, adet.

I.töre: Eğitim, görgü. (Vn.; Kn.; DS)

II.töre: Geline verilen armağan. (İst.; Çr.; Ama.; To.; Ezm.; Sv.; Yz.; Ank.; Nğ.; DS)

III.töre: ... (İst.; DS)

törü: Yol, düzen. (Ank. ve çevresi; DS)

türe: Gelenek, görenek. (Isp.; Dz.; İz.; Mn.; Bil.; Es.; Sm.; Tr.; Gm.; Gaz.; Mr.; Krş.; Kn.; DS)

türene: ... (İç.; Ant.; DS)

töş: Döş, göğsün başı.

I.döş: Ön taraf. (Hat.; DS)

II.döş: Yamaç, bayır. (Zn.; Kr.; DS)

töşek: Döşek.

I.döşek: 1. Halı, kilim, çul. (Ky.; Kn.; DS)

döşeme: ... (Dz.; Es.; Sv.; DS)

döşeneyh: ... (Kr.; DS)

döşengi: ... (Gaz.; DS)

2. Çarığın içine konulan keçe ya da bez parçası. (İsp.; DS)

II.döşek: 1. Döşeme tahtası. (Zn.; Sn.; Sm.; DS)

2. Kağıda üzerine eşya konulan kalın ağaç direk. (Ant.; DS)

3. Kağının yük konulan tahta kısmı. (Brd.; Sn.; Sm.; DS)

4. Arabanın ön ve arka tekerlekleri üzerine konulan thta, arabnın ön ve arka yastıkları. (İsp.; Brs.; Bil.; DS)

5. Kalafatçılıkta bir teknenein, bir yapının alt tarafına ve omurgaya bağlanan eğri ağaçlar. (İst.; DS)

I.döşek: Yatak, şilte, minder. (Af.; İsp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Çkr.; Çr.; To.; Or. ve köyleri; Kr. köyleri; Ezm.; Mr. ve çevresi; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Nş.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

doşek: ... (Uş.; To.; DS)

I.düşek: ... (Rz. çevresi; DS)

II.düşek: 1. Yatır olduğuna inanılan kimselerin yattığı yar ya da taş yığınlarından meydana gelen mezarları. (Ama.; Sv.; DS)

2. Vurulan bir kimsenin düşüp öldüğü yer. (Adı.; Mr.; Sv.; Ky.; DS)

3. Vurulan bir kimsenin vurulduğu yerde taş yığınlarıyla yapılmış 1- 2 metre çapında, 50- 60 cm. yüksekliğindeki mezarı. (Mr.; DS)

4. Vurulan av hayvanlarının ölüp kaldığı yer. (Ky.; DS)

töşek- lig: Döşekli, döşek sahibi.

I.döşekli: 1. Geniş, enli, yassı. (Çkl.; Or.; DS)

2. İriyarı, kuvvetli olan (hayvan ve insan). (İç.; DS)

döşeklik: 1. Yatak yüzü. (Ay.; Ba.; DS)

2. Yatak konulan yer. (İz.; Mn.; Ba.; Rz. ve köyleri; Krk.; DS)

töşek- lik: Döşeklik, döşek ve benzeri şeyleri yapmak üzere hazırlanıp ayrılmış olan.

I.döşekli: 1. Geniş, enli, yassı. (Çkl.; Or.; DS)

2. İriyarı, kuvvetli olan (hayvan ve insan). (İç.; DS)

döşeklik: 1. Yatak yüzü. (Ay.; Ba.; DS)

2. Yatak konulan yer. (İz.; Mn.; Ba.; Rz. ve köyleri; Krk.; DS)

tuêun: Köyün büyüğü, tanınmış; köylülere kaynaktan içme suyu dağıtan adam, su beyi.

I.tutun: Ev, aile. (Ar.; DS)

tuğsaû: Dul kadın. Bk. tul.

I.tussak: Tutuklu. (Ky.; DS)

tuğum: Kesilmiş hayvan. Bk. toúum.

I.tohum: Damızlık erkek at, aygır. (Gaz.; DS)

tohumluk: ... (Ay.; Gaz.; Hat.; Nğ.; DS)

tuğ: Herhengi bir nesnenin tıkacı, kapağı; su bendi, büvet, germeç.

I.tuğ: Sabanın ok ve eğerini tutturmak için takılan halka. (Ezc.; DS)

tul: Dul. Bk. tuğsaû.

tul: ... (Kn.; DS)

tulúuú: Tulum, ürlümüş ve şişirilmiş tulum.

I.tuluk: 1. Pekmez, peynir, yağ vb. şeyler koymaya yarayan ya da yayık olarak kullanılan deri, tulum. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Es.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Bt.; Tn.; Ür.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

tuluğ: ... (Brd.; Çkl.; Ezm.; Ezc.; DS)

tuluð: ... (Gm.; Kr.; Vn.; El.; İç.; DS)

2. Ağaç yayık. (Or.; DS)

II.tuluk: Tombul, şişman. (Ama.; To.; Tr.; DS)

III.tuluk: Hayvanın sidik torbası. (Ezc.; DS)

IV.tuluk: 1. Yanak. (Sn.; Or.; DS)

2. Şakak. (Ank.; DS)

II.tulum: ... (Mğ.; DS)

tulup: ... (İz.; Brs.; Gr.; DS)

I.tulum: 1. Kadın giysisi. (Çr.; Sm.; Ama.; Vn. ve köyleri; DS)

2. Avcıların gölde ıslanmamaları için giydikleri, çoğunlukla keçi derisinden yapılmış bir çeşit pantolon. (Ed.; DS)

tulun: Kulakla ağız arasındaki kemik (Türk ve Oğuz dillerinden birinde) ; gemin iki yanında bulunan parçalar. Bk. tulunğ.

I.tulun: Şaşak. (Mğ.; DS)

tuluk: ... (Ank.; DS)

tulup: ... (İz.; Brs.; Gr.; DS)

tulunğ: Dulun, kulak altı; gemde kulak altında bulunan bir halka. Bk. tulun.

I.tulun: Şaşak. (Mğ.; DS)

tuluk: ... (Ank.; DS)

tulup: ... (İz.; Brs.; Gr.; DS)

tumağ: Nezle, ingi, dumağı.

I.duma: 1. ... (Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Kc.; Bo.; Ist.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ank.; Ky.; Ant.; Mğ.; Ed.; DS)

dıma: ... (Çr.; İç. ve köyleri; DS)

dımağ: ... (Çr.; DS)

dımağı: ... (Çr.; DS)

dımağ: ... (Ks.; DS)

dımağ: ... (Sn.; DS)

dımağı: ... (Kü.; DS)

domağa: ... (To.; DS)

domağı: ... (Ba.; DS)

dumag: ... (Af.; Nğ.; DS)

dumagı-1: ... (Dz.; Hat.; DS)

dumağ-1: ... (Af.; Dz.; Ay.; İz.; Ba.; Brs.; Bil.; Kc.; Sm.; Ar.; Ank.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; DS)

dumağa: ... (To.; Nğ.; DS)

dumağı-1: ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Hat.; Ank.; Krş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; DS)

dumağ: ... (Sn.; Sm.; DS)

dumað: ... (Ar.; DS)

duman: ... (Kü.; Bo.; DS)

dumo: ... (Ks.; DS)

düma: ... (Ist.; DS)

2. Öksürük, boğmaca öksürüğü. (Dz.; Bo.; Kn.; DS)

dima: ... (Nğ.; DS)

dumacı-2: ... (Dz.; DS)

dumağ-2: ... (Nş.; Nğ.; DS)

dumağı-2: ... (Isp.; Dz.; Nğ.; DS)

dumu: ... (Sm.; DS)

tuman: Duman, sis.

I.duman: 1. ... (Gm.; Ar.; Kr. köyleri; Mr.; Sv.; DS)

2. Duman rengi, gri. (Kr. köyleri)

II.duman: 1. Göz akı. (Ar.; DS)

2. Göze inen perde. (Isp.; DS)

tunçu¹: Lokma, dıkım. Bk. tançu.

I.dancı: Karnı şiş adam. (Rz.; DS)

tungra: Bedendeki kir.

I.tura: On taneden oluşan tabaklanmış deri bağlamı. (Brs.; Nğ.; DS)

tura: Kalkan, siper; düşmandan gizlenmek için kullanılan şey.

I.dura: 1. Çatının saçağı. (Ur.; Sv.; DS)

2. Kapı üzerindeki örtme. (Tr.; DS)

I.tula: Tuzak için kurulan aygıt. (Kr.; DS)

I.tura: 1. Ev davarlarını dış etkenlerden korumak için üzerlerine çakılan tahta perde. (Isp.; Brd.; Dz.; Zn.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

2. Bahçe kapısını korumak için beşik örtüsü biçiminde tahtadan yapılan örtü. (Isp.; Brd.; Kü.; DS)

II.tura: 1. Çatı. (Gr.; DS)

2. Çarı arası. (Gr.; DS)

3. Odalardan başka evdeki diğer bölümler. (Çkl.; DS)

III.tura: Sergen. (Brd. ve çevresi; DS)

turağ: Sığınak.

I.durak: Güney. (Brs.; Gaz.; DS)

II.durak: Dirlik, düzenlik, güvenlik. (Yz. çevresi; DS)

¹ Besim Atalay bu kelimenin yazma nüshasında “ت” harfinin üzerinde bulunan hareke, üzerine çekilen bir çeşit çizgi ile ötreye benzediğini, dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

III.durak: 1. Durulacak, oturup dinlenilecek yer. (Ay.; Or. Köyleri; Gaz.; Hat.; DS)

2. Okunan kitabın okunmasına ara verildiğinde yere konulan kağıt parçası. (Gaz.; DS)

turğa: Turga kuşu, bir çeşit serçe.

turgay: ... (İst.; Ezc.; DS)

turma: Turp.

turma: ... (İst.; Kn.; DS)

turmuz: Şen hiyar. Bk. tarmaz.

I.tamas: 1. Erik. (Çr.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; DS)

tamuş: ... (Ezm.; Ezc.; DS)

2. Kara erik. (Ar.; Kr.; Ezm.; Ezc.; DS)

tamaz: ... (Kr.; DS)

tomas: ... (Ml.; DS)

3. Bardakeriği. (Ezc.; DS)

4. Erik kurusu. (Tr.; Ezm.; Sv.; DS)

5. Elma. (Ezc.; DS)

turna: Durna, turna kuşu.

durna: ... (Isp.; Kü.; Bil.; Es.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Am.; To.; Ar.; Kr.; Vn.; Gaz.; Hat.; Sv.; Krş.; Nğ.; DS)

туруú: Zayıf.

I.duruk: Boy atmamış, gelişmemiş. (Gr.; DS)

I.tırık: Sürgün, ishal. (Bt.; Mr.; Nğ.; DS)

tırîð: ... (Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Nğ.; DS)

tırlak: ... (Ezc.; DS)

II.tırık: 1. Zayıf, kansız, cansız, sıska. (Af.; Mn.; Es.; Sn.; Ama.; To.; Mr.; Krş.; Ky.; Kn.; Ada.; DS)

tiril: ... (Mn. ve çevresi; Kc.; Ank.; Nğ.; DS)

I.tırıl: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Mn. ve çevresi; Brs.; Kc.; Tr.; Sv.; Ank.; Nğ.; Ada.; DS)

tırcan: ... (Çr.; DS)

tırgın: ... (Isp.; DS)

2. Hastalıklı çocuk. (Mr.; DS)

III.tırık: 1. Çok eski. (Nğ.; DS)

tırık tırık: ... (Nğ.; DS)

II.tırlı: ... (Nğ.; DS)

2. Çürümüş, işe yaramaz. (Ada.; DS)

tuş: Denk, öğür, benzer.

I.tuş: 1. Eş, yoldaş, yaşıt. (Ama.; DS)

2. Tutsak, kul. (Ank.; DS)

tuşağı: Köstek. Bk. tuşaâ.

duşak: 1. ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Çkl.; İz.; Kü.; Or.; Sv.; Kn.; Ank.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

dıvşak: ... (Dz.; DS)

doşak: ... (Ba.; Kn.; Mğ.; DS)

durşak: ... (Dz.; DS)

duşşak: ... (Brd.; Ada.; DS)

düşak: ... (Brd.; DS)

2. Hayvanların ayaklarını bağlamak için özel olarak yünden yapılan ip. (Es.; DS)

3. Çatallı ağaçtan yapılmış köstek. (Es.; DS)

4. Mecazen ayak bağı olan şey. (İç.; Mğ.; DS)

5. Döven kanatlarını birbirine tutturana ağaç parçası. (Brd.; DS)

6. Bir şeyin düşmemesi için yapılan ağaç destek. (Brd.; DS)

tuşak: ... (Isp.; Dz.; Ant.; DS)

tuşşak: ... (Ada.; DS)

tuşağ: Köstek, at ayağına vurulan bukağı. Bk. tuşağı.

duşak: 1. ... (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Çkl.; İz.; Kü.; Or.; Sv.; Kn.; Ank.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

dıvşak: ... (Dz.; DS)

doşak: ... (Ba.; Kn.; Mğ.; DS)

durşak: ... (Dz.; DS)

duşşak: ... (Brd.; Ada.; DS)

düşak: ... (Brd.; DS)

2. Hayvanların ayaklarını bağlamak için özel olarak yünden yapılan ip. (Es.; DS)

3. Çatallı ağaçtan yapılmış köstek. (Es.; DS)

mecazen ayak bağı olan şey. (İç.; Mğ.; DS)

5. Döven kanatlarını birbirine tutturarak ağaç parçası. (Brd.; DS)

6. Bir şeyin düşmemesi için yapılan ağaç destek. (Brd.; DS)

tuşak: ... (Isp.; Dz.; Ant.; DS)

tuşşak: ... (Ada.; DS)

tut: Kılıç ve benzeri şeylerin üzerine çöken pas. Bk. tat.

I.tut: Gözde oluşan küçük benek. (Ezc.; DS)

tutaş: Yakın, komşu; her zaman, daima, muttasıl. Bk. tutuş, tutçı.

I.dutaş: Tanık. (Es.; DS)

I.tutaş: Aralıksız, bitişik. (İz.; Sn.; DS)

tutç: Daima, her vakit, durmadan; komşu, yakın. Bk. tutaş, tutçı.

I.dutaş: Tanık. (Es.; DS)

I.tutaş: Aralıksız, bitişik. (İz.; Sn.; DS)

tutgun: Tutgun, yakalanan, esir, tutsak.

I.dutkunluk: Bağlılık. (Çkr.; Gaz.; İç.; DS)

I.tutkun: Bir şeye ya da birine düşkün, bağlı (kimse). (İz.; Bo.; DS)

I.tutun: Ev, aile. (Ar.; DS)

tutmaç: Herkesçe bilinen bir Türk yemeği. Bk. tut- ma aç.

I.dutmaç: 1. İnce ince kesilen hamurdan yapılmış çorba. (Dz.; Kü.; Es.; Ml.; Hat.; Sv.; Çkr.; Ky.; Kn.; İç.; DS)

2. Ufak ufak kesilmiş hamur suda haşlandıktan sonra pişmiş mercimek ve sarımsaklı yoğurtla karıştırılarak yapılan yemek. (Isp.; Ank.; DS)

dutmaç aş: ... (Brd.; Çr.; DS)

dutmaç hamuru: ... (Ank.; DS)

dutmeç: ... (Brd.; Dz.; Ay.; DS)

3. Döğmeden yapılmış yemek. (Ada.; DS)

II.dutmaç: Çok yağlı ya da tatlı olan yiyecek tıkamak. (Sm.; DS)

I.tutmaç: 1. Küçük, dört köşe kesilerek kurutulmuş hamurdan yapılan çorba. (Isp.; Dz.; Ay.; Brs.; Kü.; Es.; Ama.; Bn.; Ezc.; Vn.; Bt.; Mş.; El.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

2. Kurumuş yufka. (Sv. ve çevresi; Ant.; DS)

3. Kesilmiş hamur içine kavurma konularak yapılan bir çeşit çorba. (Isp.; DS)

tutruğ: Vasiyet. Bk. tutsuğ.

I.tutu: Bir borcun ödeneceğine inanca olark, ödediğinde geri alınmak üzere, borçlunun alacaklıya veriği değerli şey, rehin. (Isp.; Dz.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Kü.; Sk.; To.; Ur.; Mş.; Ada.; Tk.; DS)

tutak: ... (Isp.; Ky.; Kn.; DS)

tutanak: ... (Isp.; DS)

tutsak: ... (Isp.; Sv.; DS)

tutsuk: ... (Ank.; DS)

tuttuk: ... (İst.; DS)

III.tutu:1. Belirti, im, iz. (Isp.; Mn.; Ant.; DS)

2. Evliliği belirten nişan. (Isp.; Nş.; DS)

tutsuğ: Vasiyet. Bk. tutruğ.

I.tutu: Bir borcun ödeneceğine inanca olark, ödediğinde geri alınmak üzere, borçlunun alacaklıya veriği değerli şey, rehin. (Isp.; Dz.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Kü.; Sk.; To.; Ur.; Mş.; Ada.; Tk.; DS)

tutak: ... (Isp.; Ky.; Kn.; DS)

tutanak: ... (Isp.; DS)

tutsak: ... (Isp.; Sv.; DS)

tutsuk: ... (Ank.; DS)

tuttuk: ... (İst.; DS)

III.tutu:1. Belirti, im, iz. (Isp.; Mn.; Ant.; DS)

2. Evliliği belirten nişan. (Isp.; Nş.; DS)

tutşı: Yakın, komşu. Bk. tutaşı, tutçı.

I.dutaş: Tanık. (Es.; DS)

I.tutaş: Aralıksız, bitişik. (İz.; Sn.; DS)

tutuğ: Rehin, tutu.

dutu: 1. Nişanlanan kızla erkeğin birbirine verdikleri hediyeler. (Çkl.; Es.; Bo.; Çkr.; Çr.; Krş.; Nş.; Nğ.; Ant.; DS)

2. Hediye. (Ama.; DS)

3. Dul kadının evlenmek için söz verdiğini bildirir hediye. (Es.; Çr.; Ank.; Nğ.; DS)

4. Güven belgesi olarak verilen şey, rehin. (Isp.; Es.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

5. İpotek. (İç.; DS)

6. Alış verişte verilen şey. (Ml.; Nğ.; DS)

I.tutu: Bir borcun ödeneceğine inanca olark, ödediğinde geri alınmak üzere, borçlunun alacaklıya veriği değerli şey, rehin. (Isp.; Dz.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Kü.; Sk.; To.; Ur.; Mş.; Ada.; Tk.; DS)

tutak: ... (Isp.; Ky.; Kn.; DS)

tutanak: ... (Isp.; DS)

tutsak: ... (Isp.; Sv.; DS)

tutsuk: ... (Ank.; DS)

tuttuk: ... (İst.; DS)

II.tutu: 1. Nişanlıların taraflara gönderdiği armağan. (Isp.; Çkr.; Ama.; Ank.; Nş.; Nğ.; DS)

2. Çevre, mendil. (Kü.; İç.; DS)

III.tutu:1. Belirti, im, iz. (Isp.; Mn.; Ant.; DS)

2. Evliliği belirten nişan. (Isp.; Nş.; DS)

tuyuú: Sisli, puslu; kapalı; canı sıkılmış.

I.tuyuk: Uyuşuk, tembel. (Ks.; DS)

tuytu: ... (Af.; DS)

tuz:Tuz.

duz: ... (Dz.; Sm. ve ilçeleri; Rz.; Kr.; İç.; DS)

tuz- luğ: Tuzlu.

I.duzluh: Çobanların davarlara tuz vermek için bellerine bağladıkları torba. (Sv.; DS)

II.duzluh: Yağı alındıktan sonra tuzlanarak katılaştırılmış yoğurt. (Or.; DS)

I.duzluk:İçine tuz, nane, sarımsak konulmuş yoğurt. (İç.; DS)

tuzaú: Tuzak.

duzak: ... (Isp.; Çr.; Rz.; Sv.; Ky.; Kn.; DS)

duzah: ... (El.; DS)

I.tuzak: Yasa. (Yz.; DS)

tü: Tüy, kıl, saç; renk, at tonu.

tü: ... (İç.; DS)

tüğ: ... (Gr.; DS)

tük: ... (Kn.; DS)

tü-lüg yaêim: Tüylü yayğı, halı.

I.tülü: 1. Uzun tiftiklerden aralıklı dokunan bir çeşit seccade.(Es.; Çr.; Krş.; Nğ.; DS)

2. Halı. (Bo.; DS)

3. İnce eşarp. (Kr.; DS)

4. Yaşlı kadınların düğünlerde başlarına örttüğü uzun tül.(Mğ.; DS)

5. Hanım havlusu. (Ml.; Mğ.; DS)

II.tülü: 1. Dağınık, kabarık (saç vb. şeyler için). (Ba.; Bo.; DS)

2. Gök ve uzun tüylü. (Kn.; DS)

tüb: Dip, asıl, kök. Bk: Düzelt: tüp.

I.dib: 1. Son, sonuç. (To.; DS)

2. Taban, alt. (Ezc.; Hat.; Yz.; Sv.; Ank.; DS)

II.dib: 1. Kıç, makat. (Nğ.; DS)

2. Bekaret, kızlık zarı. (Yz.; Kerkük; DS)

dibliğ: ... (Kerkük; DS)

div: ... (Kr.; DS)

III.dib: Şeker pancarı. (Vn.; Tn.; Sv.; DS)

I.dip: 1. Havuç. (Sv.; DS)

2. Lahana. (Brs.; Sv.; DS)

3. Yerelması. (Sv.; DS)

4. Şalgam. (Vn.; Ada.; DS)

5. Pancar ve kökü, şeker pancarı. (Çr.; Ama.; Kr.; Vn.; El.; Ml.; Mr.; Sv.; Ky.; Kn.; DS)

div: ... (Kr.; DS)

II.dip: Tütün bitkisinin en dipteki yaprakalrı. (Kc.; Bo.; Sm.; DS)

III.dip: Çam ağacının kökü ve çırası. (Ama.; DS)

IV.dip: Pek, çok anlamında kullanılır. (Ba.; DS)

V.dip: Bekaret. (Sv.; DS)

I.tip: 1. Pancar. (Ezc.; DS)

2. Turp. (Ay.; DS)

tüp: Alt, dip. (Kn.; DS)

tüğe: Düğe, iki yaşına varmış olan buzağı.

düğe: Boğaya gelmemiş iki üç yaşında dşi dana, düve. (Isp.; Dz.; Ay.; Kü.; Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm.; Ağ.; Vn.; Ezc.; Ml.; Ur.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; DS)

döve: ... (Rz.; DS)

duge: ... (Rz.; DS)

düga: ... (Ar.; DS)

düğe: ... (To.; Gm.; Kr.; Ezm.; Vn.; El.; Ezc.; Hat.; Sv.; DS)

düke: ... (Ezc. çevresi; DS)

düva: ... (Mr.; DS)

düye: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Kr.; Ezc.; Gaz.; Kn.; DS)

I.tüve: 1. Doğurma yaşına gelip doğurmamış dana. (Ng.; DS)

2. Deve. (To.; DS)

tüye: ... (Af.; Kn.; DS)

tügün: Dügüm.

düğmük: ... (Kc.; Sm.; DS)

tügün: ... (Ks.; DS)

tügünnük: ... (Ks.; DS)

tühüm: ... (Bo.; DS)

tümçek: ... (Kn.; DS)

tümül: ... (Zn.; DS)

tünük: ... (Kc.; Ks.; DS)

tüymek: ... (Zn.; DS)

tüymük: ... (Bo.; DS)

tüynek: ... (Zn.; DS)

tüyüm: ... (Bo.; DS)

tükel: Tamamen, büsbütün.

tükel: ... (Krş.; Nş.; DS)

I.tökel: Çok. (Kn.; DS)

tükün: Dağ, dağlama, döğün. Bk. tögün.

I.döğün: 1. Bacaktaki ağrıyı gidermek için nohut yakısı ile açılan yara. (Kü.; Gaz.; Ant.; Nğ.; DS)

2. Vücudun çeşitli yerlerine iğne ve barut ile yapılan döğme. (Es.; Gaz.; İç.; DS)

döğün: ... (El.; Hat.; DS)

döğnük: ... (İç.; DS)

dövün: ... (Gaz.; DS)

tülek (g) : Dört ayaklı hayvanların tüylerini atıp döktükleri sıra; koyun kırkımı.

I.tilik: Tiftik keçisi. (Af.; DS)

I.tülek: 1. Tüyü dökülmüş kuş ya da kümes hayvanları. (Es.; Çr.; Sm.; Ama.; Gr.; Ezc.; Vn.; Ml.; Gaz.; Mr.; Sv.; Nş.; DS)

2. Çok tüylü bir çeşit deve. (İz.; Ed.; DS)

II.tülek: 1. Genellikle bir yaşındaki keklük. (Kü.; Kn.; DS)

2. Yavru keklük. (Uş.; Dz.; Ks.; Kr.; İç.; Ank.; Mğ.; DS)

3. Yaşlı, kart keklük. (Isp.; Kü.; Mr.; Nğ.; Mğ.; DS)

4. Erkek keklük. (Mğ.; DS)

5. Yuvasını unutmayan geri dönen kuş. (Ada.; DS)

III.tülek: 1. Kül süpürmeye yarayan tavuk, ördek vb. kuş kanadı. (Ank.; DS)

2. Kanatlı hayvanların kanat ve kuyruk tüyleri. (Ks.; DS)

tülfir: Kumaştan ve ipekten yapılan örtü ve perde. Bk. tülwir.

I.tülbür: Dağınık, karışık saç. (İç.; DS)

tülpür: ... (Ada.; DS)

tülwir: Gelin odası tülleri. Bk. tülfir.

I.tülbür: Dağınık, karışık saç. (İç.; DS)

tülpür: ... (Ada.; DS)

tümen: Tümen tümen, pek çok.

I.tümen: Yığın, küme, sürü. (Mn. ve çevresi; Sm.; DS)

II.tümen: Toptan, hepsi birden. (Çr.; Ank.; Sm.; DS)

I.tümen tümen: Çeşit çeşit. (Çr.; Ank.; Şumnu, Bulgaristan; DS)

tümen: Büyük iğne. Bk. temen.

I.dömen: Dağın sivri ve çıplak tepesi. (Es.; Ank.; DS)

I.temen: Tütün dizmeye yarayan iğne. (İst.; DS)

tümrük: Dümruk, def (Oğuzca).

I.dümruk: Silindir biçiminde olan şey. (Bt.; DS)

tümse: Minber (Arguca, Öztürkçe değil).

I.tümse: Tepe, tümsek. (Bo.; DS)

tüm: ... (Kc.; Ama.; To.; Gr.; Ur.; DS)

tönbel: ... (Ky.; DS)

tümbe: ... (İst.; DS)

tümbek: ... (Af.; Dz.; Ay.; Çkl.; Ks.; Çr.; Or.; Mr.; Mğ.; DS)

tümbelis: ... (Ada.; DS)

tümbez: ... (Gr.; DS)

tümbü: ... (Ky.; DS)

tümmek: ... (Sm.; DS)

tümrü: ... (Kü.; DS)

tümsü: ... (Ky.; İç.; DS)

tünbül: ... (Kn.; DS)

tünse: ... (Bo.; DS)

tünşek: ... (Bo.; DS)

tüsmek: ... (Ank.; Ant.; DS)

tün: Gece.

I.dün: Geceleri dün dün diye öten bir kuş. (Ada.; DS)

tün: Gece. (Ay.; Ba.; Kn.; DS)

tün- le: Geceleyin.

I.dünle: Sabah erken, gün ağarmadan. (Çkl.; DS)

düne: ... (İz. ve çevresi; DS)

tünek: Hapishane, zından (Barsgan dilince).

I.dünek: 1. Ev. (Ml.; Sv.; Ank.; Ky.; Nş.; Nğ.; İç.; DS)

dün düneği: ... (Krş.; DS)

2. Geceleyecek, yatacak yer. (Mn.; Kn.; İç.; DS)

3. Yatak. (Isp.; Ada.; DS)

II.dünek: 1. Kümes. (Isp.; Kü.; Ky.; Kn.; İç.; DS)

2. Tünek. (Af.; Uş.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Çkr.; Ama.; To.; Ezc.; Ml.; Mr.; Sv.; Ank.; Yz.; Krş.; Ky.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

düneklik: ... (Isp.; Dz.; Ay.; Ba.; Çkr.; Kn.; DS)

3. Kekliklerin toplu olarak bulunduğu yer. (Kn.; DS)

III.dünek: Maya konulduktan sonra bir gece geçmiş ve uyumuş yoğurt. (Af.; DS)

I.tünek: Geceleyecek, yatacak yer, ev. (Dz.; Mn.; Ml.; Kn.; Nğ.; İç.; DS)

tünglük: Pencere, ocak, baca gibi evdeki delikler. Bk. tünlük.

tümeç: 1. Ahırdan gübre atmaya yarayan delik, samanlık penceresi. (Ks.; DS)

tömeç: ... (Zn.; Ks.; Sm.; Ama.; To.; Ky.; Ada.; DS)

tömzeç: ... (To.; DS)

tönzeç: ... (Or.; DS)

2. Ahırın hava alması için açılan delik, pencere. (Ama. ve köyleri; DS)

tüngür: Dünür, karının kısımları.

I.düğür: 1. [→ dünür, düğür-1]

2. [→ dünür, düğür-2]

3. Evlenenlerin anne ve babaları. (Isp.; Zn.; Çkr.; Gr.; Gm.; Mr.; Ky.; Nş.; Ada.; DS)

döğürşü: ... (Ank.; DS)

düğülşü: ... (Ks.; DS)

II.düğür-1: ... (Çr.; Nğ.; DS)

düğürşü: ... (Ks.; To.; Sn. ve çevresi; DS)

düngür-3: ... (Ar.; Kr.; DS)

dünürşü: ... (Es.; Kc.; Zn.; Çkr.; Ks.; Sn.; DS)

dünüş: ... (İz.; İst.; Ada.; Tk.; DS)

dünüşü: ... (Ist.; Ky.; Krk.; Tk.; Yunanistan; DS)

düvür: ... (Ezc.; DS)

4. Bacanak. (Or.; DS)

düngür: 1. [→ dünür, düñür-1]

2. [→ dünür, düñür-2]

3. [→ I.düñür-3]

4. Damat, enişte. (Gm.; DS)

dünür, düñür: 1. Kız görmeye giden kimse, görücü. (Af.; Bo.; Ist.; To.; Çr.; Sm.; Md.; Ur.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ed.; Krk.; DS)

dövür: ... (Bo.; DS)

I.düñür-1: ... (Krş.; Kn.; Hat.; DS)

düñürçü-1: ... (Gm.; İç.; DS)

düñür-1: ... (To.; DS)

düñürçü-1: ... (Ağ.; DS)

düñürçü-1: ... (Kr.; DS)

düñürçü: ... (Ml.; DS)

düñürçü: ... (İz.; Gaz.; Nğ.; DS)

2. Kız istemeye giden kimse, elçi. (İz.; Ba.; Çkl.; Kc.; Zn.; Ks.; Sm.; Ama.; To.; Yz.; Kn.; İç.; DS)

düñür: ... (El.; DS)

düñürçü: ... (Kr.; Ezm.; Ur.; Gaz.; Sv.; Ada.; Ant.; DS)

düñürçü: ... (Hat.; DS)

I.düñür-2: ... (Zn. çevresi; To.; Or.; İç.; DS)

düñürçü-2: ... (Gm.; İç.; DS)

düñür-2: ... (To.; DS)

düñürçü-2: ... (Ağ.; DS)

düñürçü-2: ... (Kr.; DS)

düñürçü: ... (Isp.; Sm.; Kr.; DS)

düñür: ... (Ezc.; Sv.; DS)

tünlük: Pencere.Bk: Düzelt: tünglük.

tümek: 1. Ahırdan gübre atmaya yarayan delik, samanlık penceresi. (Ks.; DS)

tömek: ... (Zn.; Ks.; Sm.; Ama.; To.; Ky.; Ada.; DS)

tömzek: ... (To.; DS)

tönzek: ... (Or.; DS)

2. Ahırın hava alması için açılan delik, pencere. (Ama. ve köyleri; DS)

tüp: Asıl, kök, dip, temel, herhangi bir şeyin aslı kökü, insnın aslı.

I.dib: 1. Son, sonuç. (To.; DS)

2. Taban, alt. (Ezc.; Hat.; Yz.; Sv.; Ank.; DS)

II.dib: 1. Kıç, makat. (Nğ.; DS)

2. Bekaret, kızlık zarı. (Yz.; Kerkük; DS)

dibliğ: ... (Kerkük; DS)

I.div: ... (Kr.; DS)

III.dib: Şeker pancarı. (Vn.; Tn.; Sv.; DS)

I.dip: 1. Havuç. (Sv.; DS)

2. Lahana. (Brs.; Sv.; DS)

3. Yerelması. (Sv.; DS)

4. Şalgam. (Vn.; Ada.; DS)

5. Pancar ve kökü, şeker pancarı. (Çr.; Ama.; Kr.; Vn.; El.; Ml.; Mr.; Sv.; Ky.; Kn.; DS)

II.div: ... (Kr.; DS)

II.dip: Tütün bitkisinin en dipteki yaprakalrı. (Kc.; Bo.; Sm.; DS)

III.dip: Çam ağacının kökü ve çırası. (Ama.; DS)

IV.dip: Pek, çok anlamında kullanılır. (Ba.; DS)

V.dip: Bekaret. (Sv.; DS)

I.tip: 1. Pancar. (Ezc.; DS)

2. Turp. (Ay.; DS)

tüp: Alt, dip. (Kn.; DS)

tüp- lüg: Asaletli.

dipli: Köklü, zengin, oturaklı, soylu. (Ezc.; Nğ.; DS)

tüpi: Tipi.

dipi: ... (Sv.; Krş.; İç.; DS)

tüpü: Tepe, insanın başının üst tarafı.

depe: ... (Isp.; Bo.; To.; Gaz.; Yz.; Ank.; Ng.; Kn.; İç.; DS)

deppe: ... (Hat.; DS)

I.tepe: Tütün bitkisinin yukarıya doğru en son, beşinci tabaka yaprakları. (Bo.; DS)

türgek: Bohça Bk. Düzelt. türkek.

I.dirge: Demet. (Mğ.; DS)

I.dürge: 1. Deste. (Isp.; Ist.; Hat.; Sv.; DS)

2. İplik ve yün çilesi. (Dz.; Çkl.; Tk.; DS)

dülge: ... (Ay.; Mğ.; DS)

II.dürge: 1. Pişmiş ve dürülmüş yufka ekmeği. (Es.; İç.; DS)

dürgü-1: ... (Brd.; DS)

2. Pişmiş ve dürülmüş bir çift yufka. Brd.; Es.; DS)

dürgü-2: ... (Dz.; DS)

3. Üç dört yufka ekmeğinin bir araya getirilerek dürülmüşü. (Isp.; Es.; DS)

dürgü-3: ... (Isp.; DS)

4. İçine helva konularak dürülmüş yufka. (Ba.; Kn.; DS)

I.türük: Yünden ya da keçi kılından dokunmuş ufak azık torbası. (Ml.; Sv.; DS)

toruk: ... (Ml.; DS)

II.türük: Süt kabı. (Sv.; DS)

türkek: Bohça. Bk. türgek.

I.dirge: Demet. (Mğ.; DS)

I.dürge: 1. Deste. (Isp.; Ist.; Hat.; Sv.; DS)

2. İplik ve yün çilesi. (Dz.; Çkl.; Tk.; DS)

dülge: ... (Ay.; Mğ.; DS)

II.dürge: 1. Pişmiş ve dürülmüş yufka ekmeği. (Es.; İç.; DS)

dürgü-1: ... (Brd.; DS)

2. Pişmiş ve dürülmüş bir çift yufka. Brd.; Es.; DS)

dürgü-2: ... (Dz.; DS)

3. Üç dört yufka ekmeğinin bir araya getirilerek dürülmüşü. (Isp.; Es.; DS)

dürgü-3: ... (Isp.; DS)

4. İçine helva konularak dürülmüş yufka. (Ba.; Kn.; DS)

I.türük: Yünden ya da keçi kılından dokunmuş ufak azık torbası. (Ml.; Sv.; DS)

toruk: ... (Ml.; DS)

II.türük: Süt kabı. (Sv.; DS)

türlüg: Türlü.

I.türlü tevür: Çeşitli renk. (Çr.; DS)

türmek: Kadın budu denlen yemek, dürüm.

I.dürme: 1. Lahana. (Kc.; Bo.; Zn.; Ist.; To.; DS)

dülme: ... (Çr.; DS)

dürül: ... (Mn.; DS)

dürülgen: ... (Dz.; DS)

2. Sarma. (Çr.; DS)

II.dürme: 1. Hamurdan yapılan gözleme. (Bo.; DS)

2. İçine katık konularak sarılmış yufka ekmeği. (Isp.; Mğ.; DS)

dürmeç: ... (Brd.; Dz.; To.; Ezc.; Sv.; Ant.; DS)

durmeç: ... (Sv.; DS)

düremeç: ... (Ezc.; Sv.; Ky.; DS)

dürme: ... (Isp.; Mğ.; DS)

dürmeyh: ... (Kr.; DS)

dürmük: ... (Vn.; Ur.; DS)

düzemeç: ... (To.; DS)

3. Hamur çorbası. (Ed.; DS)

III.dürme: 1. Güneşte kurutulduktan sonra kıyma yapılan ve kışın kullanılan çiğ et. (Mr.; DS)

2. Koyun etinin pastırma gibi çıkarılarak tuzlu deri içinde terbiye edilmiş. (Kn.; DS)

3. Kurumuş koyun et. (Yz.; DS)

IV.dürme: Biçilen otları üst üste koyarak yapılan yığın. (Ky.; DS)

tüş: Eğlek, durak, yolculukta dinlenilecek yer ve konulacak zaman.

I.düş: Öğle vakti. (Tr.; DS)

tüş: Düş, rüya; düş azması, ihtimal.

II.düş: ... (Ezc.; Vn.; Dy.; El.; Ml.; Ur.; Gaz.; Kerkük; DS)

III.düş: 1. Rastlantı. (Isp.; Ant.; DS)

2. Belli olmayan, bilinmeyen. (Isp.; DS)

tüsrüm: Eğirilmiş ip yumağı. Bk. teşrüm.

teşi: Yün eğirmeğe yarayan tahta araç iç. (Isp.; Es.; To.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Bt.; Dy.; El.; Ur.; Sv.; Ky.; Ada.; DS)

teşik: ... (Rz.; Ada.; DS)

tüşük: İşten güçten kalan, haylaz, düşkün.

I.düşük: 1. Aşağılık, bayağı (kimse). (Bo.; DS)

2. Ahlsız kadın. (Brd.; DS)

3. Hali, tavrı, giyinişi biçimsiz, düzensiz (kimse). (Sn.; Gm.; DS)

tütek: İbrik ve benzeri şeylerin emziği. Bk. toúrğa.

I.tütek: Marsık. (Mn.; Ba.; DS)

tütün: Duman.

I.dütün: Tütün. (Kr.; DS)

tütün: Duman. (Çr.; Sm.; Tr.; Ezc.; Gaz.; Mr.; Yz.; Ank.; DS)

tütü: ... (Ist.; DS)

tüwek: Patlangıç (Çiğilce).

I.dübek: İçine kahve veya bulgur dövülen oyuk taş, taş havan. (Af.; Uş.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kü.; To.; Ar.; Mr.; İç.; Mğ.; Krk.; Tk.; Kıbrıs; DS)

dübeh: ... (Dz.; DS)

2. Tahta havan. (Sm.; Mr.; Ky.; İç.; DS)

dibekek: ... (Ank.; DS)

3. Yayık. (Ba.; DS)

I.düdek: 1. Ağaçların çiçeklerini döktükten sonra meydana çıkan küçük meyveleri, ham meyve. (Gr.; DS)

2. Ham incir. (Gr.; DS)

3. Kızıl ağaç meyvesi. (Gr. köyleri; DS)

4. Meşe ve çam palamudu. (Or.; Gr.; Sv.; DS)

I.tüfek: Tandır bacası. (Nğ.; DS)

I.tüvek: Tüfek. (Ank.; DS)

tüyeng: ... (Kr.; DS)

tüz: Halk, reaya.

I.tüz: Töreeye, yasaya uygun davranan, adil. (Kn.; DS)

uç: Bir nesnenin tükenmesi, bilmesi; uç; kenar.

I.uç: 1. Issız, uzak yer. (Brd.; DS)

2. Kıyı. (Brd.; İç. ; DS)

3. Sınır. (Ank. ; DS)

II. uç: Sonuç. (*Bor- Nğ. ; DS)

uç: Sirt, arka, uca.

I.uca: 1. But. (Sm. ; DS)

2. Oturak yeri. (Nğ.; Kn. ; DS)

uçgu: Uçuk, ingi, dumagu.

ucuk: ... (Dz. ; DS)

I.uçgan: Çok uçan, uçucu. (Ay. ; DS)

I. uçgun: 1. Gelgit akıllı. (İç. köyleri; DS)

III.uçkun-3: ... (İç. köyleri; DS)

2. Bunak. (İç. köyleri; DS)

III. uçkun- 4: ... (İç. köyleri; DS)

I.uçkun: 1. Anasınca uçmaya alıştırılan yavru kuş. (Isp.; Mn. ve köyleri; Ant. ; DS)

2. Uçar durumdaki çekirge. (Isp.; Dz.; İz. ; DS)

II. uçkun: 1. Çok hızlı yürüyen hayvan. (Isp. ; DS)

2. Sürüsünü yitirerek başıboş kalmış hayvan. (Dz. ; DS)

III. uçkun: 1. Yaramaz, çapkın. (Bulgaristan Türkleri; DS)

2. Becerikli eli tez. (Çkl. ; DS)

uçun: Sebep bildiren bir edat; için.

uçun: ... (Kr.; Gaz.; *Bor- Nğ. ; DS)

üçün: ... (*Bor- Nğ. ; DS)

içine: ... (*Foça- İz. ; DS)

uçuz: Ucuz; hor ve alçak değersiz.

ujuz: ... (*Ahıska- Kr. ; DS)

ud: Sığır, öküz (Çiğilce). Bk. uê, öd.

öğüz: ... (To.; Kn. .; DS)

I.odað : Öküzün boyunduruğuna binen çocuk. (*Ardanuç- Ar. .; DS)

uê: Sığır, öküz. Bk. ud.

öğüz: ... (To.; Kn. .; DS)

I.odað : Öküzün boyunduruğuna binen çocuk. (*Ardanuç- Ar. .; DS)

uêu: Uyku. Bk. u, uêu.

uyðu: ... (Ml. ; DS)

ukuy: ... (Dy. çevresi; DS)

uyuki: ... (Rz. ; DS)

üykü: ... (Dz.; Kn. ; DS)

I.uykucu: Uyumayı seven, çok uyuyan (kimse). (*Bor- Nğ. ; DS)

I.uykulu: Yeni uykudan uyanmış, üstünde uyku sersemliği bulunan. (*Bor- Nğ. ; DS)

I.uykuluk: 1. Uyku muskası. (*Bor- Nğ. ; DS)

2. Uyku getirmek için okunan kitap. (*Bor- Nğ. ; DS)

I.uyku semesi: Uyku semesi, uyku sersemliği. (Isp.; Brd.; Dz.; Kü.; Ba.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Sn.; Sm.; Or.; Gr.; Sv.; Krş.; Ky.; Nş.; *Bor- Nğ.; Ant.; İç.; Krk. ; DS)

I.uykusuz duraksız: Durup dinlenmeden. (*Bor- Nğ. ; DS)

uduúluú: İnsanın her şeyden gafleti ve dalgınlığı.

uduk: Saklambaç oyununda haber verme. (*Keçiborlu- Isp. ; DS)

uğur: Vakit, zaman. Bk: Düzelt: oğur.

uğur: ... (Ba.; Or. ; DS)

uğut: İçki yapılan bir çeşit hamur.

I.uğut: 1. Çimlenmiş buğdayın kaynatılmasıyla yapılan bir çeşit yemek, tatlı. (Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; To.; Sv.; Yz. ; DS)

uğunt: ... (Sm. ; DS)

uhut: ... (Bo. ; DS)

2. Yağmuru bol yılların buğdayı, unu; ondan yapılan kara, kabarmamış ekmek. (Ar. köyleri; Sv. ; DS)

ula: Kırdan belge, alamet.

I. ula: 1. Saça takılan ek saç ya da bağ. (*Düzce- Bo. ; DS)

2. At kuyruğu. (Bo. ; DS)

3. Parça ip. (Çr. ; DS)

4. Ek, yama. (Çkl.; Ks.; Ama.; Mr. ; DS)

ulağ: Ulak, beyin emriyle koşa koşa giden postacının başka bir ata erişip bininceye değin bindiği at.

I.ula-2: At kuyruğu. (Bo. ; DS)

I.ulağ: Araç. (*Ahlat- Bt. ; DS)

I.ulak: Her zaman el altında bulunan kişi, yardımcı. (Dz.; İz. İlçe ve köyleri; Mn.; Brs.; Ks.; Çkr.; Ama.; Tn.; Nğ.; Kn. ; DS)

II.ulak: 1. Postacı, haberci. (Dz.; Mn.; Bo.; Ama. ve köyleri; Tn; Nğ.; Kn.; Mğ.; Tk.)

2. Tren. (İst.; Bulgaristan; DS)

I. ulaklık: Posta. (Ks. ; DS)

ulağ: Yama, elbise yaması.

ulak: 1. Ek, yama. (Isp.; Brd.; Mn. ve köyleri; Kü.; Es.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Ank.; Ky.; Sv. ve köyleri; Nğ.; Kn. ; DS)

I.ula-4: ... (Çkl.; Ks.; Ama.; Mr. ; DS)

ulað-1: ... (El. ; DS)

2. Saça takılan ek saç ya da bağ. (Dz.; Çkr.; Ezm.; Tn.; Nğ. ; DS)

I.ula-1: ... (*Düzce- Bo. ; DS)

ulað-2: ... (El . ; DS)

3. Kadın saç beliklerinden her biri. (Ezm. ; DS)

4. İp, bağ. (Sv. ; DS)

5. Ekli, parçalı, yamalı. (Çkr. ; DS)

ulað-3: Ekli, eklentili. (*Arapkir- Ml. ; DS)

ulaklık: Eklik, ek için elverişli ya da gerekli parça. (*Bor- Nğ. ; DS)

ulalı: Ekli, bağlı. (Brs. ; DS)

ulama: 1. Eklenti. (Ama.; Nğ. ; DS)

ulanıtı: ... (Ks. ; DS)

2. İplikleri masuraya sarma. (Dz.; Tk. ; DS)

3. Art arda eklenmiş ağaç. (Bo. ; DS)

4. Kısa gelen ağaca yapılan ek. (Es. ; DS)

ulağa: Savaş atı.

olāh: Hayvan kovalama ünlemi, oha. (*Mudanya- Brs.; DS)

uldang: Pabuç altı, tabanı, mestin alt yanı. Bk. oldang.

I. oltan: 1. Kesilip dikilmeye hazırlanmış yemeni. (Çr.; Rz. ; DS)

2. Eskiyen yemeni, ayakkabı altına vurulan pençe. (İç.; Ant. ; DS)

3. Mest ve yemeni yüzünü köseleye tutturmak için yapılan iri dikiş. (Çr.; Ama.; Ank. ; DS)

4. Çarığın içine konulan bez ya da deri parçası. (Ant. ; DS)

5. Çarık ipi. (Çkl. ; DS)

I. olduruk: 1. Çarığın delinen yerini onarmak için konulan deri parçası. (Brd.; Ks. ; DS)

2. Çarığın içine konulan keçe ve bez parçası. (Brd. ; DS)

uluğ: Ulu, büyük, yüce; büyüklük, ululuk.

I.uluca: 1. Ana baba. (İst. ; DS)

2. Aile büyüğü. (Çkl. ; DS)

3. Kuma. (Nğ. ; DS)

I.olug: Olgun, olgunlaşmış. (İç. ; DS)

uluş: Köy (Çiğilce); şehir (Arguca)

uluşar: İl merkezi. (*Kartal-İst. ; DS)

I.olus: Oymak, budun, topluluk. (*Bergama- İz. ; DS)

umdu: İstek, dilek; tamah. İlş. umunç.

umgu: Umut, iyi dilek. (Dz.; Mn. ilçe ve köyleri; *Düzce- Bo.; Kc.; Ky.; Ada. ; DS)

umu: ... (Çkl.; Es.; Or. ; DS)

I.umma: 1. Özenme, bundan dolayı duyulan üzüntü. (Isp.; Ba.; Es.; Or.; El.; İç.; Nş. ; DS)

2.Özenilen şeyin ele geçmemesinden dolayı lohusada meme, erkekte üreme organında olan şişlik, acı. (Gaz.; Hat. ; DS)

I.ummaca-1: ... (Isp.; İz.; Kc.; Or.; Mğ. ; DS)

ummağ-1: ... (Sm. ; DS)

umsunluk: ... (Sm.; DS)

umsunma: ... (Krş.; To.; Es. ; DS)

umsunluk: ... (Sm.; DS)

umsuruk: (Gaz.; Hat. ; DS)

2. Erkekten cinsel güç yokluğu. (Isp.; Dz.; Sv.; Kn. ; DS)

I.ummaca : 1. [→ I.umma- 1]

2. Düş kırıklığı. (Mn.; Ama. ; DS)

I. umsalak: Umutsuz (kişi için). (*Ünye- Or. ; DS)

II. umsalak: Her gördüğünü isteyen. (*Afşin- Mr. ; DS)

umunç: Umma, umut etme.

I.umsuk: Umutsuz, üzgün, ürkek. (İst.; Ky.; Ant. ; DS)

I.umsuruk: 1. Düş kırıklığı, umut kırıklığı. (Sv. ; DS)

2. Özenilen şeyin ele geçmemesinden dolayı lohusada meme, erkekte üreme organında olan şişlik, acı. (Gaz.; Hat. ; DS)

umma: ... (Isp.; Es.; Ay.; Çkr.; Çr.; Sm.; Gaz., Nğ.; Ada. ; DS)

ummağ-1: ... (Sm. ; DS)

I.umucu: Bir şey isteyen, bekleyen, uman (özellikle bahşiş için). (Dz.; Es.; Bo.; Çr.; Sm.; Ama.; Mr.; Sv.; Krş.; Nğ.; Ada. ; DS)

umut gapısı: Umut bağlanan varlık, kişi. (*Bor-Nğ. ; DS)

I.umgu: Umut, iyi dilek. (Dz.; Mn. ilçe ve köyleri; *Düzce- Bo.; Kc.; Ky.; Ada. ; DS)

umu: ... (Çkl.; Es.; Or.; DS)

I.umunç: Umulan, beklenen, olması istenen şey. (*Düzce- Bo.; DS)

ummağ: 2. Düş kırıklığı. (Sm. ; DS)

urğa: Büyük ağaç. (Oğuz ve Argu dillerince)

uri: Bir ağaç çeşidi. (*Çayeli-Rz. ; DS)

I.urk: Asma ve bostanın kullandığı kol. (Krş.; Ank.; Ada. ; DS)

urgan: ... (Tn.; Ml.; Kn. ; DS)

urú: İp, urgan. Bk. uruú.

urğan: ... (Ama.; Ezc. ; DS)

I.oruk: Otlaktaki hayvanın ayağına bağlanan uzun ip, köstek. (Ba.; Ama.; Tn. ; DS)

uruú: İp, urgan. Bk. urú.

urġan: ... (Ama.; Ezc. ; DS)

I.oruk: Otlaktaki hayvanın ayağına bağlanan uzun ip, köstek. (Ba.; Ama.; Tn. ; DS)

uruú- luġ úova: İpli kova.

I.urmak: Kuyudan su çekmek için kullanılan ağaç kova. (Çkl. ; DS)

urun: Oturulan yer. Bk: Düzelt: orun.

orun: ... (Türkistan göçmenleri- İst.; Tr. ; DS)

I.urun: Yüce kat.(*Artova- To. ; DS)

uruş: Urma; savaş; vuruş; vuruşma.

I.uruşman: Savaşçı. (İç. ; DS)

urut: Kuru – geçen yıldan kalma ot için-. Bk. arut.

I.aruda: Toprak damlarda toprak altına konan ağaç, kabuk ve yapraklar. (Gr.; Gm.; Ezc.; Sv.; DS)

I.arut, arıt: Meşe kömürü içinde yanmamış kalan odun çubuğu, marsık. (İst.; Dy.; DS)

us: Hayır ve şerri ayırd ediş (Oġuzca).

I.us: Yarar, çıkar. (*Söġüt- Bil. ; DS)

usal kişi: Gafil, iş bilmeyen.

I.osal: 1. Bayağı, kötü. (Kn. ; DS)

2. İşe yaramaz, zayıf. (Kadıçiftliği- İst. ; DS)

uş: Ağaç, dal, boynuz gibi şeylerin özü.

I.uc: Amaç. (Or.; Sm. ; DS)

uç: ... (Sm. ; DS)

II. uc: Sicim, ip, tel. (Rz. ; DS)

uşaú: Küçük, ufak.

üşaò: Çocuk. (Karakoyunlu- Kr. ; DS)

uşgun: Ekşi bir çeşit ot; poy otu. Bk. úuşgun.

uşgun: Salatası, turşusu, yemeği yapılan ve kıraç yerlerde yetişen otuz santim boyunda, ekşi bir bitki. (El.; Ml.; Dy.; DS)

uşkun: ... (Vn.; DS)

uş uş: Öküzü suvarmak için söylenen söz.

I. oşoş: Köpek. (Ada. ; DS)

oş oş: Köpek çağırma ünlemi. (Ar.; Kr.; Gaz.; Hat. ; DS)

I. uşt: Köpek kovma ünlemi. (Sm.; Ama. ; DS)

utanç iş: Utanılacak iş. (Oğuzca) Bk. utunç, uwut

I.utancak: Utangaç. (Es. Köyleri; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Or.; Ar.; Vn.; Dy.; Sv. ilçe ve köyleri; Ank.; Nğ.; Kn.; Ant.; İç.; Ed.; Krk. ; DS)

udlu: ... (Isp. ; DS)

utangan: ... (Ml. ; DS)

utaŋgan: ... (*Düzce- Bo. ; DS)

utangeç: ... (Dz. ; DS)

utansak: ... (Isp.; Dz.; Mn.; Ba.; *Düzce- Bo.; Gr.; İç. köyleri; Mğ. ; DS)

utlu: ... (Isp.; Es.; Ks.; Çkr.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn. ; DS)

uyalçak: (Kn. ; DS)

uyalğan: (Kn. ; DS)

uyalÿvçu: (Kn. ; DS)

utanç iş: Utanılacak iş. (Oğuzca) Bk. utanç, uwut.

I.utancak: Utangaç. (Es. Köyleri; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Or.; Ar.; Vn.; Dy.; Sv. ilçe ve köyleri; Ank.; Nğ.; Kn.; Ant.; İç.; Ed.; Krk. ; DS)

udlu: ... (Isp. ; DS)

utangan: ... (Ml. ; DS)

utaŋgan: ... (*Düzce- Bo. ; DS)

utangeç: ... (Dz. ; DS)

utansak: ... (Isp.; Dz.; Mn.; Ba.; *Düzce- Bo.; Gr.; İç. köyleri; Mğ. ; DS)

utlu: ... (Isp.; Es.; Ks.; Çkr.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn. ; DS)

uyalçak: (Kn. ; DS)

uyalğan: (Kn. ; DS)

uyalÿvçu: (Kn. ; DS)

uwa: Soğukluk olarak yenen bir çeşit şekerli pirinç yemeği. Bk. uva.

uf: Yemek (Çocuk dilinde) (Kn. ; DS)

ufo: ... (Vn. ; DS)

I.ufak: 1. Ekmek kırıntısı. (Brd.; Ay.; Mn.; Nğ.; Mğ. ; DS)

2. Küçük odun parçaları. (Brd. ; DS)

ufantı: ... (Isp. ; DS)

uwut: Utanma, haya, ut, ar. Bk. uvut.

I.utancak: Utangaç. (Es. köyleri; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Or.; Ar.; Vn.; Dy.; Sv. ilçe ve köyleri; Ank.; Nğ.; Kn.; Ant.; İç.; Ed.; Krk. ; DS)

udlu: ... (Isp. ; DS)

utangan: ... (Ml. ; DS)

utaŋgan: ... (*Düzce- Bo. ; DS)

utangeç: ... (Dz. ; DS)

utansak: ... (Isp.; Dz.; Mn.; Ba.; *Düzce- Bo.; Gr.; İç. köyleri; Mğ. ; DS)

utlu: ... (Isp.; Es.; Ks.; Çkr.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn. ; DS)

uyalçak: ... (Kn. ; DS)

uyalğan: ... (Kn. ; DS)

uyalÿvçu: (Kn. ; DS)

uva: İçine şeker ufalanan bir çeşit yemek. Bk. uwa.

uf: Yemek (Çocuk dilinde) (Kn. ; DS)

ufo: ... (Vn. ; DS)

I.ufak: 1. Ekmek kırıntısı. (Brd.; Ay.; Mn.; Nğ.; Mğ. ; DS)

2. Küçük odun parçaları. (Brd. ; DS)

ufantı: ... (Isp. ; DS)

uvut: ut, haya, ar. Bk. uwut.

I.utancak: Utangaç. (Es. Köyleri; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Or.; Ar.; Vn.; Dy.; Sv. ilçe ve köyleri; Ank.; Nğ.; Kn.; Ant.; İç.; Ed.; Krk. ; DS)

udlu: ... (Isp. ; DS)

utangan: ... (Ml. ; DS)

utaŋgan: ... (*Düzce- Bo. ; DS)

utangeç: ... (Dz. ; DS)

utansak: ... (Isp.; Dz.; Mn.; Ba.; *Düzce- Bo.; Gr.; İç. köyleri; Mğ. ; DS)

utlu: ... (Isp.; Es.; Ks.; Çkr.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn. ; DS)

uyalçak: ... (Kn. ; DS)

uyalğan: ... (Kn. ; DS)

uyalÿvçu: ... (Kn. ; DS)

uya: Kuş yuvası.

uya: Yuva. (Karaçay Aşireti, Başhöyük * Kadınhanı- Kn. ; DS)

uyadsılıú: Utanan, utangaç.

oyat: ... (Dz. ; DS)

I.uyatlık: Gizlenilen organlar, şeyler. (Kn. ; DS)

uz: Usta, mahir.

I.uz: 1. Doğru, temiz, uslu, dikkatli (kişi için). (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Çkl.; Es.; Bo.; Zn.; Çkr.; Mr.; Ant.; Krk. ; DS)

2. Uysal, yumuşak yapılı (kişi için). (Es.; Zn.; Sn.; Sm.; Nğ. ; DS)

3. Bön, saf. (Zn.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr.; Ar. ; DS)

II. uz: Becerikli, akıllı, anlayışlı. (Af.; Isp.; Dz.; Mn. ve köyleri; Ba.; Es.; Çkr.; Ama.; To.; Ur., Mr.; Sv.; Ank. ilçe ve köyleri; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; İç. ; DS)

III. uz: Sinsi, kurnaz. (Af.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Ada. ; DS)

uzcu: ... (Af. ; DS)

IV. uz: Yakın, içten. (Ank. ; DS)

V. uz: Uygun, yerinde, eşit, doğru, iyi, ustaca, düzgün (nesne, iş, durum için). (İz.; Mn.; Ba.; Bil.; Es.; Kc.; Yoz.; Ank.; Nş.; Nğ.; Tk.; Krk. ; DS)

uzca: ... (Isp.; Brs.; Çkr.; Mr.; Sv. ; DS)

VI. uz: Yavaş. (Mn. ve köyleri; Bil.; Mr.; Hat.; Ada.; İç. ; DS)

VII. uz: Epeyce, çokça. (Dz.; Sm.; Ama. ; DS)

VIII. uz: Öğretmen. (Çkl. ; DS)

I.ustalık: Kurnazlık, düzensizlik. (*Bor- Nğ. ; DS)

I.ustalıklı: Şeytanca bir ustalıkla yapılmış iş. (*Bor- Nğ. ; DS)

usta: Düzençi, akılcı. (*Bor- Nğ. ; DS)

uzaú: Uzun; eski, uzak.

I.uzun: Yılan. (Ezc.; El. ; DS)

uzunböcü: ... (Ant. ; DS)

uzunoğlan: ... (Ba.; Mr.; Gaz.; Sv. ; DS)

uzungelin: ... (Nđ. ; DS)

uzun: Uzun.

I.uzun: Yılan. (Ezc.; El. ; DS)

uzunböcü: ... (Ant. ; DS)

uzunoğlan: ... (Ba.; Mr.; Gaz.; Sv. ; DS)

uzungelin: ... (Nđ. ; DS)

übgük: İbibik kuşu. (Çiğilce) Bk. übüp.

ibuk: Baykuş. (*Daday- Ks.; DS)

üç: Sayıda üç.

uş: ... (Kr. ; DS)

üş: ... (*Ahıska- Kr. ; DS)

üç-gül, -gil : Müselles, üçgen, üç köşeli şey.

üçgül: 1. Üç köşeli şey. (*Düzce- Bo. ; DS)

2. Üçgen. (Kn. ; DS)

üçbucak: ... (*Mut ve köyleri- İç.; Kafkas Türkleri)

üçköşe: ... (Ahırlı- Ank. ; DS)

üçleme: ... (İz. ve köyleri; DS)

üçteklî: ... (*Kaman- Krş. ; DS)

ügi: Baykuş. (Öz Türklerce, Oğuzlarca, Kıpçakça) Bk. ühi.

uğu: ... (Ks.; Merzifon köyleri- Ama.; Ky. ; DS)

uğkuş: ... (Nđ. ; DS)

uğukuş: ... (Nđ. ; DS)

uğukuşu: ... (Ama.; Ky. ; DS)

ukuşu: ... (Ank. ; DS)

ü: ... (*Marmaris- Mđ. ; DS)

üğü: ... (*Urla- İz.; Çr.; Ama.; Hat.; *Bor- Nđ. ; DS)

ügit: Buğday ve benzeri şeyleri öğütme.

I.uğut: 1. Çimlenmiş buğdayın kaynatılmasıyla yapılan bir çeşit yemek, tatlı. (Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; To.; Sv.; Yz. ; DS)

uğunt: ... (Sm. ; DS)

uhut: ... (*Göynük- Bo. ; DS)

2. Yağmuru bol yılların buğdayı, unu; ondan yapılan kara, kabarmamış ekmek. (Ar. köyleri; *Kangal- Sv. ; DS)

ügre: Tutmaca benzer ve ondan daha sulu şehriye çorbası; erişte.

I.uğra: Yufka açılırken hamurun tahtaya yapışmaması için kullanılan kalın un. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Bil.; Es.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ama.; To.; Sm.; Gr.; Or.; Gaz.; Sv. ve köyleri; Ank.; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ant.; Mğ. ; DS)

uğura: ... (Dz.; Ama.; Sv. ; DS)

uğra: ... (Ks.; Ank. ; DS)

ÿra: ... (Brd.; Dz.; Kü.; Sn.; Sm.; Nğ. ; DS)

urga: ... (Isp.; Çr.; Mğ. ; DS)

urua: ... (Tn. ; DS)

urva: ... (İz.; Ba.; Gr.; Gm.; Ar.; Kr. ve köyleri; Vn.; Ur.; Gaz.; Hat. ; DS)

urvalık: ... (Ar. ; DS)

uvra: ... (Or.; El.; Ml.; Sv.; Ky. ; DS)

I.üğe: Bir ölçek dolusu tahıl. (*Anamur- İç. ; DS)

ühi: Baykuş. Bk. ügi.

uğu: ... (Ks.; Merzifon köyleri- Ama.; Ky. ; DS)

uğkuş: ... (Nğ. ; DS)

uğukuş: ... (Nğ. ; DS)

uğukuşu: ... (Ama.; Ky. ; DS)

ukuşu: ... (Ank. ; DS)

ü: ... (*Marmaris- Mğ. ; DS)

üğü: ... (*Urla- İz.; Çr.; Ama.; Hat.; *Bor- Nğ. ; DS)

ülker: Ülker yıldızı, Süreyya yıldızı.

ülger: ... (Krş. ; DS)

ulger: ... (Sv. ; DS)

ülkeryıldızı: ... (Nğ. ; DS)

ilker: ... (Kn. ; DS)

ülüş: Pay, halk arasında taksim, hisse. Bk. ülüğ.

I.ülüş: Komşuların birbirine gönderdiği yemek. (İz.; Ama.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ky.; Kn.; Ada. ; DS)

ülü: ... (Ada.; İç. ; DS)

I.ülüş: Komşunun komşuya yaptığı karşılıksız yardım. (Harmandalı- Es. ; DS)

üleş: 1. Bölüşme, paylaşma. (*Bor- Nğ. ; DS)

üleşik-1: ... (*Bor- Nğ. ; DS)

2. Pay. (*Daday- Ks. ; DS)

üleşik-2: ... (Nğ. ; DS)

II.ülüş: ... (Berit ve Gavurdağı yörükleri- Mr. ; DS)

ümgük: İmik, çocukların tepesinde bulunan yumuşak yer.

imik: 1. Beyin. (Af.; Uş.; Isp.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Bil.; Kn.; Tk. ; DS)

2. Kafatasının üst kısmı. (Af.; Ay.; Çkl.; Kü.; El. ; DS)

3. Gırtlak. (Dz.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Es.; Kc.; Sk.; Bo.; *Bartın-Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Ama.; Or.; Sv.; Ank. ilçe ve köyleri; Krş.; Nş.; Kn.; Ada. ; DS)

imirtlek: ... (Brs. ; DS)

imük: ... (Ba.; *Düzce- Bo.; Ks.; Çr.; Ada. ; DS)

inük: ... (Krk. ; DS)

ün: Ses; ün,san.

un: ... (Isp. ; DS)

ürpek: Tüyleri ürpermiş insan ve hayvan. Bk. orpat-, ürper-, ürpeş-

I.ürpek: Mazı ağaçları üstündeki tüylü nesne. (Brs.; Ank.; Ada. ; DS)

ürüng: Ak olan nesne; ak beyaz (Oğuzlardan başkanlarınca); gençlerin tırnakları üzerinde bulunan aklık. Bk. ak (Oğuzca), örüng.

I.örün: Yoğurt, yağ, süt vb. yiyecekler. (Bo.; Zn.; Kn.; Nğ.; Ant.; DS)

I.ürün: 1. Süt ve süt ürünlerine verilen genel ad. (Kü.; Es.; Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Sn.; Sm.; To.; Ank.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; Ant.; DS)

2. Sağmal hayvan. (Bo.; DS)

üstün: Üstün.

I.üstün: Yapının çatısına konan ağaç, mertek. (*Gelibolu- Çkl. ; DS)

ustun: ... (Ba.; Brs.; Es.; Kc.; Çkr.; Sn.; Ank.; Hat.; Ed. ; DS)

üşik: Yemişleri kavurarak büyümekten alıkoyan soğuk.

üşük: 1. Soğuk algınlığı. (Es.; Ama.; Ar.; Ezc.; Ank. ; DS)

2. Genellikle donma. (Ezc. ; DS)

3. Donmaktan morarıp uyuşan organ. (Ks.; Ml. ; DS)

4. Donmadan sonra el ayak gibi organlarda süre uyuşukluk, kaşınma. (El. ; DS)

5. Soğuk. (Sv.; Ada. ; DS)

6. Üşümüş kimse. (Sv. ; DS)

7. Yeşilken soğuk vurmuş ekin. (Ar. ; DS)

üw: Ev. Bk. öw, üv.

I.ev: 1. Oda. (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Kü.; Gaz.; DS)

2. Arabalarda yük konulan yer. (Zn.; DS)

3. Mutfak. (Brs.; DS)

ev içi: ... (Brs.; Rz.; Nğ.; DS)

I.ev arası: Mahalle, sokak arası. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Ist.; Çr.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)
ever arası: ... (Brd.; DS)

I.ev avradı: Ev işlerini gereğiyle yapan, kendini ev işlerine bağlayan kadın. (Nğ.; DS)

evcik: Küçük çocukların taş ve kiremit parçaları ile evcilik oynamak için yaptıkları ev. (Af.; Isp.; Es.; Ama.; To.; Tr.; Gm.; Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; İç.; Ant.; DS)

evcük: ... (Ks.; Or.; Gm.;Sv.; DS)

I.evcil: Evine düşkün adam. (Brd.; Dz.; İz.; Ba.; *Düzce- Bo.; Çr.; Ama.; Gm.; Kr.; Ezc.; Gaz.; Hat.; Nğ., İç.; DS)

I.evcimen: Ev işlerinde çalışkan, becerikli olan, derleyip toparlayan (kadın). (Af.; Isp.; Brd.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Brs.; Kü., Es.; Çr.; Sm.; Gm.; Sv.; Yz.; Ky.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

evcimal: ... (Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Gaz.; Sv.; DS)

evciman: ... (To. ve köyleri; Ar.; Gaz.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

evcuman: ... (Ky.; DS)

evcüman: ... (El.; Ml.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)

evcümen: ... (Ba.; *Düzce- Bo.; Ks.; Ama.; Or.; Sv.; Ank.; Nğ.; DS)

evcümük: ... (Ks.; Çr.; To.; Ank.; DS)

I.ev çağırımı: Evlenme nedeniyle yeni akraba olan ailelerin ilk kez birbirlerini yemeğe çağırmaları. (Ezc.; DS)

I.evçi: Kiler. (Ant.; DS)

evardı: ... (Dz.; DS)

evlik: ... (Sv.; Yz.; Krş.; DS)

I.evdeş: Karı koca. (Isp.; DS)

I. evdireği: Evini iyi çekip çeviren, idaresini bilen kadın. (Mğ.; DS)

iv: ... (Bo.; DS)

üy: 1. ... (To.; Kn.; Tk.; DS)

2. Bostan evi, höyük. (El.; DS)

öy: Ev. (Kr.; Ur.; DS)

I.üybaşı: Çatı. (Kn.)

I.üykerek: Ev gereci. (*Yalova- Isp.)

I.üytübü: Ev döşemesi. (Kn.)

üv: Ev. Bk. öw; Düzelt: üw.

I.ev: 1. Oda. (Af.; Isp.; Dz.; Ba.; Kü.; Gaz.; DS)

2. Arabalarda yük konulan yer. (Zn.; DS)

3. Mutfak. (Brs.; DS)

ev içi: ... (Brs.; Rz.; Nğ.; DS)

I.ev arası: Mahalle, sokak arası. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Ist.; Çr.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

ever arası: ... (Brd.; DS)

I.ev avradı: Ev işlerini gereğiyle yapan, kendini ev işlerine bağlayan kadın. (Nğ.; DS)

evcik: Küçük çocukların taş ve kiremit parçaları ile evcilik oynamak için yaptıkları ev. (Af.; Isp.; Es.; Ama.; To.; Tr.; Gm.; Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Nğ.; İç.; Ant.; DS)

evcük: ... (Ks.; Or.; Gm.;Sv.; DS)

I.evcil: Evine düşkün adam. (Brd.; Dz.; İz.; Ba.; *Düzce- Bo.; Çr.; Ama.; Gm.; Kr.; Ezc.; Gaz.; Hat.; Nğ.; İç.; DS)

I.evcimen: Ev işlerinde çalışkan, becerikli olan, derleyip toparlayan (kadın). (Af.; Isp.; Brd.; İz.; Mn. ve çevresi; Ba.; Brs.; Kü., Es.; Çr.; Sm.; Gm.; Sv.; Yz.; Ky.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

evcimal: ... (Gm.; Ar.; Ezm.; Ezc.; Gaz.; Sv.; DS)

evciman: ... (To. ve köyleri; Ar.; Gaz.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

evcuman: ... (Ky.; DS)

evcüman: ... (El.; Ml.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)

evcümen: ... (Ba.; *Düzce- Bo.; Ks.; Ama.; Or.; Sv.; Ank.; Nğ.; DS)

evcümük: ... (Ks.; Çr.; To.; Ank.; DS)

I.ev çağırımı: Evlenme nedeniyle yeni akraba olan ailelerin ilk kez birbirlerini yemeğe çağırılmaları. (Ezc.; DS)

I.evçi: Kiler. (Ant.; DS)

evardı: ... (Dz.; DS)

evlik: ... (Sv.; Yz.; Krş.; DS)

I.evdeş: Karı koca. (Isp.; DS)

I. evdireği: Evini iyi çekip çeviren, idaresini bilen kadın. (Mğ.; DS)

iv: ... (Bo.; DS)

üy: 1. ... (To.; Kn.; Tk.; DS)

2. Bostan evi, höyük. (El.; DS)

öy: Ev. (Kr.; Ur.; DS)

I.üybaşı: Çatı. (Kn. ; DS)

I.üykerek: Ev gereci. (*Yalova- Isp. ; DS)

I.üytübü: Ev döşemesi. (Kn. ; DS)

üzüklük: Kesilme.

üzüklük: Kopukluk, yırtıklık. (*Bor- Nğ. ; DS)

va: “vay” anlamına söz söyleyen veya emreden kimsenin emrini inkar yerine bir söz.

I. ba, bā: 1. Şaşma, korku, pişmanlık, beğenmeme, öfke, acıma bildirir ünlem. (*Emirdağ, * Bolvadin köyleri- Af.; Bunak *Tefenni- Brd.; *Susurluk- Ba.; Mavrangel- Gm.; Kr. köyleri; Bt.; Afşar aşireti köyleri *Pınarbaşı- Ky.; *Mucur- Krş.; Fertek – Nğ.; Çavuşçu* Ilgın- Kn.; Tk. köyleri; DS)

bāak: ...(*Sivrihisar-Es.; DS)

bāay: ... (Gaz.; DS)

balı: ... (Eziler, Dırrama, Sarımahmutlu, Kırandamı, Kadıköy, Ambarlar* Buldan- Dz.; Kü.; DS)

baha: (*Afşin, *Elbistan- Mr.; DS)

baðale: ...(*Afşin, *Elbistan-Mr.; DS)

bakale: ... (*Bozdoğan- Ay.; DS)

bav: ... (*Afşin, *Elbistan- Mr. ; DS)

beh: ... (Çeltik *Yeşilova- Brd.; *Sivrihisar ve köyleri- Es.; Muradiye, Yolbaşı- Rz.; Gaz.; Çeşmelizebir *Cihanbeyli- Kn.; Kayapa- Ed.; DS)

bey: ... (Nilüfer- Brs.; DS)

beyy: ... (*Susurluk- Ba.; Kümbet, İnönü, *Söğüt, -Bil.; İkipınar *Mihalıççık, Tokat-Es.; *Erciş-Vn.; Çokak *Andırın- Mr.; *Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri- Aht.; Çiftepınar- İç.; Taşlımüsellim* Lalapaşa- Ed.; *Lüleburgaz- Krk.; Rumeli göçmenleri; DS)

bī: ... (*Mucur- Krş.; DS)

bıy: ... (Horu* Dinar- Af.; Ama.; *İğdır -Kr.; *Ağın, *Keban, -El.; DS)

bıyy: ... (Vn.; DS)

bî: ... (Alamut *Bozdoğan- Ay.; Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı- Hat.; DS)

biy: ... (Taşburun* İğdır- Kr.; DS)

bo: ... (Eziler * Buldan- Dz.; Alamut *Bozdoğan- Ay.; Gemerek* Şarkışla- Sv.; *Yerköy, - Yz.; Çalış *Haymana- Ank.; *İncesu- Ky.; Kurthasanlı *Kadınhanı- Kn.; *Milas- Mğ.; DS)

boōy, booy: ... (*İğdır- Kr.; DS)

bov: ... (*Bor- Nğ.; DS)

bōy: ... (*İğdır- Kr.; DS)

2. Be, ey, yahu anlamlarında ünlem. (Hazarrat, Yeşilyurt *Keçiborlu- Isp.; Kum *Silifke- İç.; DS)

pa: 1. Şaşma ünlemi. (İrişli, Bayburt *Sarıkamış, *Selim -Kr.; Külekçi *Çayıralan-Yz.; DS)

pe: ... (*Erciş- Vn.; DS)

peh: ... (*Erciş- Vn.; DS)

pö: ... (Söğüt, Honaz -Dz.; DS)

2. Korku ünlemi. (Külekçi *Çayıralan- Yz.; DS)

ya: “va” edatı gibi “vay” anlamına inkar edatı.

I.yâ: Hayır, olmaz. (Dz.; Çkl.; Es.; Bo.; Sm.; Tr.; Ezc.; Ml.; Sv.; İç.; Krk.; DS)

yaa: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn. ve çevresi; İz.; Kü.; Or.; Tr.; Ar.; Sv.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

yaah: ... (Bo.; DS)

II.ya: Evet. (Kr.; Ar.; Ky.; Nğ.; DS)

I.yea: Hayır, yok. (Kn.; DS)

yabaú: Yün ve yapagı yoluntusu.

yapağı: Kırkılmış koyun yünü. (Af.; Dz.; Ar.; Kr.; Sv.; DS)

yapã: ... (Ay.; Brs.; Çr.;DS)

yapak: ... (Ba.; Gm.; Nğ.; Krk.; DS)

yabı: Eğerın üstüne ve altına konan keçe, eger yastığı (Çiğilce).

I.yabı: 1. İğdiş edilmiş at. (Kr.; Ağ.; DS)

yabı: ... (Ar.; DS)

2. Aygır. (Gm.; DS)

3. Küçük, zayıf, güçsüz at. (*İğdir- Kr.; DS)

yabıtaú: Çıplak, eğersiz. Bk. yapıtaú.

yabıdak: Yalın ayak, yay (yayan sözcüğüyle birlikte kullanılır). (Çr.; Nğ.; DS)

yabıldak: ... (Çr.; Gaz.; Sv.; DS)

yapıdak: ... (Çr.; DS)

yapıldak: ... (Çr.; DS)

yadağ: Yayan, yaya. Bk. yaêağ.

I.yaya: Sürüye ayak uyduramayan koyun, keçi. (Ar.; Ank.; DS)

yayak: 1. Yaya, binitsiz. (*Düzce- Bo.; Tr.; Ank.; Nğ.; Ada.; DS)

yayon: ... (Rz.; DS)

2. Atsız asker, piyade. (Ba.; Es.; Ks.; Çkr.; Ank.; DS)

I.yayan-1: ... (Hat.; DS)

I.yayak yol: Yaya gidilebilen yol. (Ks.; DS)

I.yayan-2: Sürü güden. (Tr. ilçe ve köyleri; DS)

I.yayan yalbırdak: Binitsiz ve yalınayak. (Nğ.; DS)

yayan yapıldað: ... (El.; Ml.; DS)

yayan yapıldak: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Or.; Yz.; DS)

yaya yapıldak: ... (Isp.; Bo.; DS)

yayın yaplak: ... (Ama.; DS)

yaêağ: Yaya, yayan. Bk. yadağ.

I.yaya: Sürüye ayak uyduramayan koyun, keçi. (Ar.; Ank.; DS)

yayak: 1. Yaya, binitsiz. (*Düzce- Bo.; Tr.; Ank.; Nğ.; Ada.; DS)

yayon: ... (Rz.; DS)

2. Atsız asker, piyade. (Ba.; Es.; Ks.; Çkr.; Ank.; DS)

I.yayan-1: ... (Hat.; DS)

I.yayak yol: Yaya gidilebilen yol. (Ks.; DS)

I.yayan-2: Sürü güden. (Tr. ilçe ve köyleri; DS)

I.yayan yalbirdak: Binitsiz ve yalınayak. (Nğ.; DS)

yayan yapıldaò: ... (El.; Ml.; DS)

yayan yapıldak: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Mn.; Or.; Yz.; DS)

yaya yapıldak: ... (Isp.; Bo.; DS)

yayın yaplak: ... (Ama.; DS)

yadıng: Yere yayılmış olan az şey.

I.yatı: Gece dağda hayvan yanında yatma. (Yz.; DS)

yaêim: Döşek, yaygı, sergi.

yatğun: 1. Yatmış (ekin için). (Gm.; DS)

2. Yatışmış (olay için). (Gm.; DS)

yaygı:1. Hasır, çul, kilim, halı gibi serilen şeyler. (Uş.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Kü.; Kc.; Sk.; Ks.; Çr., El.; Gaz., Yz.; Ank.; Ky.; İç.; Mğ.; DS)

yazgı: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz ve ilçeleri; Mn. ve çevresi; Sm.; Ank.; Nğ.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

yayğü: ... (Gm.; DS)

yaykı: ... (Mğ.; DS)

yazğı: ... (Ks.; DS)

2. Yastık, divan üstüne serilen örtü. (Nğ.; DS)

3. Pazarda sergilenen mal. (Mğ.; DS)

I.yaygıcı: Bohçacı, gezici kumaş satıcısı. (Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; Zn.; Çkr.; Çr.; DS)

yayımçı: ... (Dz.; Ay.; İz.; DS)

I.yaygın: Kızılağaç. (Gr.; DS)

yaykın: ... (Or.; Gr.; Sv.; DS)

I. yaygun: Yaygın. (Gm.; DS)

yafaş: Yavaş, yumuşak huylu. Bk. yavaş.

I.yavaşak: (Sm.; Sv.; DS)

I.yavaşlık: Sessizlik, soğukkanlılık. (Tr.; DS)

yafuz: Her şeyin kötüsü, fenası. Bk. yawuz.

yabız: Zayıf, güçsüz. (Ml.; DS)

yabrı: ... (Isp.; DS)

I.yavuz: 1. İyi, güzel, iyi huylu. (Af.; Dz.; Ay.; İz. ilçe ve köyleri; Mn. ve çevresi; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Es.; Kc.; Sv.; Ank.; Ng.; Mg.; DS)

yavız-1: ... (Dz.; Ay.; *Düzce- Bo.; Gaz.; Kn.; İç.; DS)

2. Yiğit, mert. (Isp.; Ks.; Tr.; Gaz.; Sv.; Ank.; DS)

3. Eliaçık. (Gaz.; DS)

4. Becerikli, çalışkan. (Ay.; Mn.; Kü.; Mg.; DS)

5. Sert, keskin, yabanıl. (Isp.; Es.; Çkr.; Sm.; Tr.; Sv.; Ky.; Ng.; İç.; DS)

yavız-2: ... (*Düzce- Bo.; Gaz.; Hat.; DS)

6. Isırgan (köpek için). (Isp.; Brs.; Ant.; DS)

yağı: Düşman.

yağı: .. (Dz.; Bo.; Bayburt, *Iğdır- Kr.; Krş.; Ng.; Ada.; Ant.; DS)

yağın: ... (Mn.; Brs.; Ezm.; Ank.; Ky.; Ada.; ED.; Tk.; DS)

yağ(ı)r: At, katır ve eşek gibi hayvanların sırtında semer, eğer ve yük vurmasından meydana gelen yara, yağır.

I.yağır: 1. ... (Uş.; Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Ba.; Çkl., Kü.; Es.; Bo.; İst.; Or.; Tr. ve çevresi; Rz.; Ar. ilçe ve köyleri; *Iğdır- Kr.; Ezc.; El.; Ml.; Ur.; Mr.; Hat.; Sv. ve çevresi; Ank.; Nş.; Ng.; Ky.; Kn.; İç.; Ant.; Mg.; Kıbrıs; DS)

yağar: ... (Ks.; Sm.; GR.; Sv.; Krş.; Ng.; DS)

I.yanır, yağır-1: ... (Çr.; Sv.; Yz.; Ky.; İç.; DS)

2. Ata uzun süre binenlerin bacaklarında ve kalçalarında açılan yara. (Es.; Ezc.; DS)

3. Kel. (Isp.; İst.; Kn.; İç.; Ant.)

yağarnı: Sırt. (Çr.; Sm.; Ama.; To.; Gr.; Tr.; Mr.; Sv.; Ank. köyleri; Ky.; Krş.; Ada.; Mg.; DS)

yaan: ... (Gaz.; Sv.; DS)

yaarnı: ... (Es.; Sv.; Kn.; DS)

yağannı: ... (Ama.; Nş.; Ky.; DS)

yağın: ... (Ay.; Gaz.; DS)

yağınni: ... (Sv.; DS)

III.yağır: ... (Ay.; Brs.; Çkr.; Sn.; Sm.; El.; Kn.; DS)

yağırını: ... (Isp.; Çr.; To.;Or.; Gm.; Ezm.; Ezc.; Sv.; Ank.; Nş.; Kn.; DS)

yağrı: ... (Bo.; Or.; Gaz.; Sv.; Krk.; DS)

yağrı: ... (Isp.; Dz.; Ks.; Sm.; To. ve çevresi; Or.; Mr.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

yağrıdal: ... (Isp.; DS)

yağrın: ... (Af.; Dz.; Çkl.; Kü.; Bil.; Nğ.; Kn.; İç.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

yağrındalı: ... (Kn.; DS)

yağrını: ... (Dz.; Yz.; DS)

yangırı: ... (Or.; DS)

II.yanır, yağır-1: ... (Bo.; Ks.; Ank.; DS)

yanırlı: ... (Çr.; Ank.; DS)

yanrı: ... (Ba.; Kc.; Bo.; Zn.; Ezc.; Sv.; DS)

yargın: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ. ilçe ve köyleri; DS)

yargındalı: ... (Isp.; Kn.; DS)

yarın: ... (Uş.; Ba.; DS)

yārını: ... (Dz.; Mn.; Çr.; DS)

yaâ(ı)r- lığ: Yağırılı, sırtı yaralı.

I.yağırılı:Üstünde yağlı kir bulunan, pis. (Isp.; Mn. ve çevresi; Tn.; Ks.; DS)

yağdılı: ... (Nğ.; DS)

yağadılı: ... (Nğ.; DS)

II.yağır: ... (Isp.; Es.; Nğ.; Kn.; DS)

II.yağırılı: Sırtı yaralı. (Dz.; Ay.; Ar. ve çevresi; Ezc.; DS)

I.yanır, yağır-2: ... (Yz.; DS)

yağız: Yağız, kızıl ile kara arasında renk.

yāz: (Ank.; DS)

I.yağız:1. Esmer, kara renkli. (Mn.; Çkl.; Bo.; Ks.; Sm.; Ama.; To.; Kr.; Md.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Mğ.; DS)

IIyağız:1. Yiğt. (Mn.)

2. Tavlı, bakımlı hayvan. (Sv.; Kn.; DS)

yağmur: Yağmur. Bk. yamğur

I.yağmırlık: Yağmurluk. (Hat.; Nğ.; DS)

I.yağmurcað: Yağmurlu, yağışlı. (Ky.; DS)

yağmur kuşağı: Gökkuşağı. (Çkl.; Kü.; Ada.; Krk.; Tk.; DS)

I.yağmurluk: Kaput, palto, pelerin. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Kü.; Es.; Bo.; Sk.; Çr.; To.; Or.; Tr.; Ar.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

yāmır: Yağmur. (*Düzce- Bo.; Gaz.; İç.; DS)

yağmır: ... (Hat.; Nğ.; DS)

yāmır: ... (Kc.; DS)

I.yāmırlık: Kaput, palto. (Brd.; DS)

yağru: Çevre; yakınlık. Bk. yaúru.

yarı: Alan. (Ank.; DS)

yağruú: Yakın; hısım.

I.yavuk: 1. Sevi.(Sm.; Gr.; Rz.; Sv.; DS)

2. Nişan.(Dz.; DS)

II. yavuk: Yakın. (Ar.; Kr.; DS)

yağ: Yağ; (Oğuzca) iç yağı.

yā: ... (Dz.; Ank.; Nğ.; DS)

yağ- lıg: Yağlı.

I.yağlı: 1. Börek. (Çr.; Sm.; DS)

2. Pide. (Sm.; Tr.; Ar.; DS)

3. Yağlanmış ekmek. (Ama.; DS)

4. Yağlı yufkanın içine peynir sarılıp tavada pişirildikten sonra, üstüne şeker ekilerek yenilen bir tat. (Hat.; DS)

yağı: Düşman. Bk: Düzelt: yağı.

yağı: .. (Dz.; Bo.; Bayburt, *İğdir- Kr.; Krş.; Nğ.; Ada.; Ant.; DS)

yağın: ... (Mn.; Brs.; Ezm.; Ank.; Ky.; Ada.; ED.; Tk.; DS)

yah: “evet,peki” anlamına bir kelime. Bk. yeh.

yað, yāh: 1. Hayır, yok, olmaz. (Dz.; Çkr.; DS)

2. Evet. (Kü.; Sm.; Sv.; Nğ.; DS)

3. Şaşkınlık, kararsızlık bildiren ünlem. (Ank.; DS)

4. Öküz giderken kullanılan ünlem. (Çr.; DS)

yaðşı: İyi; güzel, her şeyin güzeli.

yağşı: ... (Ar.; Kr.; Ml.; Ky.; Nğ.; Ada.; DS)

yahcu: ... (*İğdır- Kr.; DS)

yahçı: ... (*İğdır- Kr.; DS)

yaðçi: ... (*İğdır- Kr.; DS)

yaðşı: ... (Bayburt- Kr.; DS)

I.yahşi-1: .. (Md.; Sv.; DS)

yaðcı dıdā: ... (*İğdır- Kr.; DS)

I.yahşi-2: Yiğit. (Sv.; DS)

II.yahşi: Peki, sen görürsün. (Vn.; DS)

yaú: Çanak ve kap bulaşığı. Bk: Düzelt: yuú yaú .

yok: Leke, iz, kalıntı, bulaşık. (Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; DS)

yoku: ... (To.; İst.; DS)

yaúa: Yaka, elbise yakası.

yaha, yaða: ... (Kr.; DS)

I.yaka: 1. Yan, yön. (Isp.; Dz.; Mn.ilçe ve köyleri; Çkl.; Es.; Brs.; Kü.; Bil.; *Düzce- Bo.; Ama.; Or.; Gr.; Tr.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ. köyleri; Krk.; Tk.; DS)

2. Semt.(Af.; Tr.; Kn.; İç.; DS)

3. Sırt, bayır. (Brd.; Bo.; Ks.; Zn.; Sn.; Sm.; Ama.; Gr.; Rz.; Ar.; Ml.; Sv.; Nğ.; Kn.; İç.; Krk.; DS)

4. Kıyı. (Ay.; Çkl.; Sn.; Sm.; Ama.; Or.; Krk.; DS)

yaúğ: -şişkinlik ve benzeri şeylere yakılan- yakı.

yaði: ... (*İğdır- Kr.; DS)

I.yakı: Çeşitli otlardan, nesnelere yapılarak, ağrıyan, hasta organ üstüne konulan em. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn. ve çevresi; Ba.; Brs.; Sk.; *Bartın-Zn.; Ks.; Tr.; Gaz.; Hat.; Sv.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

yaka: ... (Isp.; DS)

yaku: ... (Ks.; DS)

II.yakı: 1. Karın ağrısı. (Dz.; Ay.; Mn.; Kü.; Kn.; Mğ.; DS)

2. Sürgün, ishal. (Ba.; Mğ.; DS)

yaúın: Yakın.

yaðın: ... (Kr.; DS)

yaðun: ... (Kr.; DS)

I.yakınlık: 1. Cinsel ilişki. (Isp.; Es.; Çkr.; Tr.; Rz.; Ar.; DS)

yaðınlıuð: ... (Ar.; DS)

2. Gönül birleşmesi. (Çr.; DS)

yaúrı: Yağ, iç yağı; yağlı.

yağır: 1. Yağlı kir, yağ lekesi. (Af.; Brd.; Dz.; Bil.; Ama.; Ky.; DS)

2. Üstünde yağlı kir bukunan. (Isp.; Es.; Nğ.; Kn.; DS)

yağırılı: ... (Isp.; Mn. ve çevresi; Tn.; Ks.; DS)

yaúru: Çevre; yakınlık. Bk. yağru.

yarı: Alan. (Ank.; DS)

yal: At yelesi (Bü. Türk dillerinde).

I.yelek: 1. Telek, kuşların kanat uçlarındaki tüylerden her biri. (Isp.; Dz.; Çkl.; Es.; Bo.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; El.; Hat.; Sv.; Ank.; Nğ. ve çevresi; Kn.; İç.; DS)

2. Horoz kuyruğu. (Es.; DS)

II.yelek: 1. Bir yaşındaki tay. (İz.; DS)

2. Bir yaşında deve. (Ank.; Kn.; Ada.; DS)

3. Bir yaşında iğdiş edilmiş teke. (Ant.; DS)

4. İki yaşında keçi. (Ant.; DS)

5. Bir yaşında dana. (Ay.; Mğ.; DS)

yalawaç: Elçi, peygamber. Bk. yalavaç.

yalvaç: ... (Uş.; Mn.; İz.; Ur.; Gaz.; Mr.; Ky.; İç.; DS)

yalavaç: Elçi, peygamber. Bk. yalawaç.

yalvaç: ... (Uş.; Mn.; İz.; Ur.; Gaz.; Mr.; Ky.; İç.; DS)

yalbı: Yassı, enli; derinliği olmayan.

I.yalpı: İki tepe arasındaki düzlük. (Tk.; DS)

yalğan: Yalan.

I.yalan: Yalancı. (Nğ.; DS)

yalon: Yalan. (Rz.; DS)

yalğ: At yelesi; ibrik; eğer kaşı.

I.yalı: Yele. (Ama.; Hat.; Yz.; DS)

yalım: Sarp, dik, yalçın.

II.yalım: Taş. (İz.; Ba.; Brs.; Kc.; Sm., DS)

yalman: Dik, sarp. (Gr.; Ar.; Kerkük; DS)

yallım: Yar, uçurum. (Ank.; DS)

yalpak: 1. Sarp yer, uçurum. (Ama.; DS)

2. Eğimli yer. (Sv.; Yz.; DS)

yalpı: ... (Dz.; Mn.; Çkl.; Kü.; Ed.; Krk.; DS)

3. Kayan yamaç. (Gr.; Ada.; DS)

yalpan, yalpañ: ... (İç.; Krk.; DS)

5. Çukur yer. (Or.; DS)

yama: Dik yer, bayır, yokuş. (Isp.; Çkl.; Brs.; Kü.; Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Ama.; Sn.; Sm.; Or.; Gr.; Gm.; Ar.; El.; Mr.; Sv.; Ank.; İç.; Krk.; DS)

yalı: ... (Isp.; Ant.; DS)

III.yalım: ... (Isp.; Brs.; Kc.; İst.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

IV.yalın: ... (Kn.; DS)

yalpık: Engebeli yer. (Ada.; DS)

yalıman: Dağınık şekilde yapılan çapul. Bk: Düzelt: yélimen.

yalama: Aşınmış, bozulmuş; vida yatağı genişlemiş, tutmaz, iş görmez olmuş. (Kü.; Ama.; Rz.; Dy.; Ml.; Hat.; Sv.; İç.; Mğ.; DS)

yalamık: ... (Dy.; Nğ.; DS)

yalamuk: ... (Çr.; Sv.; DS)

yalavış: ... (Ay.; DS)

yalın: Alev.

I.yalın: 2. Ateş, sıcaklık. (Hat.; DS)

III.yalın-2: ... (Af.; Dz.; Ks.; DS)

II.yalın: Yazın esen sıcak yel. (*Buca- İz.)

yalıngı: Birden parlayan, parlayıp sönen, çalı çırpı alevi. (Mn.; Ada.; DS)

I.yalız: Kor. (* Çatalca- İst.)

yalaz: Alev. (Isp.; Brd.; Mn. ve çevresi; Ba.; Bo. ve ilçeleri; Sk.; İst.; Sm.; Ama.; Tr.; Ml.; Sv.; Ky.; Ada.; Krk.; Ds)

yalaf: ... (Sn.; DS)

yalagı: ... (Kn.; DS)

yalağız: ... (Ks.; DS)

yalağu: ... (Or.; Gr.; DS)

yalanı: ... (Uş.; Bil.; Bo.; Ank.; Kn.; DS)

yalankı: ... (Uş.; DS)

yalanı: ... (Gr.; DS)

yalavu: ... (İst.; Or.; Gr.; Sv.; DS)

yalaza: ... (Dz.; İz. ve ilçeleri; Mn.; Ba.; Çkl.; Es.; Sm.; Gr.; Gm.; Nğ.; Ant.; Krk.; Bulgaristan; DS)

yalazı: ... (Af.; İz.; Mn.; Ba. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Kc.; *Düzce- Bo.; Gr.; Mğ.; Ed.; Krk. ilçeleri; DS)

I.yalın-1: ... (Gm.; Gaz.; Mr.; Hat.; Ank.; Nş.; Krş.; Ky.; Ada.; Mğ.; DS)

III.yalın-1: ... (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Brs.; Kü.; İst.; Zn.; Çkr.; Çr.; El.; Ml.; Gaz.; Sv.; Ank.; Kn.; İç. ilçe ve köyleri; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

yalî: ... (Or.; DS)

yalındaú: Çıplak.

yalın: ... (Dz.; Ay.; İz.; Mn. ve çevresi; Çkl.; Es.; Sk.; Çkr.; Ama.; To.; Kr.; Ml.; Hat.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ.; İç. ilçe ve köyleri; DS)

yalıncak: ... (Es.; Or.; Hat.; DS)

I.yalın yalburdak: Çıplakayak, yalınayak. (Or.; Sv.; DS)

yalın yarburduk: ... (Sv.; DS)

2. Özensiz, düzensiz giyim. (Çr.; DS)

yalnğ: Çıplak; kından çıkmış veya kınından çıkarılmış.

I.yalın: ... (Dz.; Ay.; İz. Mn. ve çevresi; Çkl.; Es.; Sk.; Çkr.; Ama.; To.; Kr.; Ml.; Hat.; Yz.; Ank.; Ky.; Nğ.; İç. ilçe ve köyleri; DS)

I.yalınca: ... (Es.; Or.; Hat.; DS)

yalın yalburdak: 1.Çıplak ayak, yalınayak. (Or.; Sv.; DS)

yalın yarburduk: ... (Sv.; DS)

2. Özensiz, düzensiz giyim. (Çr.; DS)

yalhi: Çıplak, eyersiz at. (*Şavşat- Ar.)

yalbırdak: 1. Çıplak, yarı çıplak, don gömlek. (Af.; Isp.; Ba.; Es.; Bo.; Çr.; Ama.; To.; Hat.; Sv.; Ky.; Nğ.; Ada.; DS)

yalbır: ... (Çr.; DS)

yalbırcak: ... (İç.; DS)

yalburdað: ... (Sv.; Ky.; Ada.; DS)

2. Kınsız, yalın, kapsız. (Ky.; Nğ.; DS)

yalbundak: ... (Ky.; DS)

I.yalınayak: Yoksul. (Es.; DS)

II.yalınca: ... (Or.; DS)

yalın bacak: Çıplak ayak. (Sk.; DS)

yalınayak: Çıplak aak, yalınayak. (Hat.; DS)

yalyanak: ... (Bt.; DS)

yaldırbak : 1. Çorapsız, yalnız ayakkabıyla. (Çkl.; DS)

2. Başı açık. (Nğ.; DS)

yalnğus: Yalnız, kimsesiz.

yalağuz: ... (Rz. Köyleri; Kr.; DS)

yalanğız: ... (İç.; DS)

yalazuð: ... (Ar.; DS)

yalğı: ... (Ada.; DS)

yalğız: ... (*İğdır- Kr.; DS)

yalğız: ... (Kr.;DS)

yalhı, yaldı : ... (Gm.; Ar. ve ilçeleri; DS)

yalınız, yalıınız: ... (Bo.; Sm.;DS)

yâlız: ... (İç.; DS)

I.yalkı: 1. Yalnız, tek.(Dz.; Kü.; Mr.; Ky.; Ng.; Kn.; DS)

2. Eli, yanı boş gelen. (To.; DS)

3. Tek başına, çekincesiz, çocuksuz kadın. (İç.; DS)

6. Keçinin doğurduğu tek oğlak. (İç.; DS)

7. Tek tüfek. (Bil.; Ant.; Mğ.; DS)

yalk: ... (Mğ.; DS)

8. Tek katlı. (Ba.; Es.; Ezm.; DS)

9. Altına bir başka şey giyinmeden (giysi, ayakkabı vb.) (Ezm.; DS.)

10. Tek yanlı, bir yanı nacak görevi yapan kazma. (Ba.; DS)

II. yalkı: 1. Tavan, katıksız. (Ks.; Kn.; DS)

2. Yağsız, besi değeri olmayan et. (Ama.; DS)

yaltğa: Bir şeyle alay etme. Bk. yoltğa, yultğa.

I.yaltağcı: 1. İyiliğine davranan. (Ml.; DS)

2. Yalancı, dolandırıcı. (Sv.; DS)

I.yaltağcılığ: Dalkavukluk. (Gm.; DS)

I.yaltak: 1. Dalkavuk. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Es.; Bo.; İst.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Kr.; Sv.; Krş.; Ky.; Kn.; Mğ.; DS)

yaltakçı: ... (Dz.; Ay.; *Düzce- Bo.; Ks.; Hat.; Sv.; DS)

2. Kötü yola düşmüş kadın. (Ay.; DS)

yalu: Tayları bağlamak için kullanılan ip, örk.

I.yalı: Yele. (Bkz.) (Ama.; Hat.; Yz.; DS)

I.yeli: ... (Isp.; Kü.; Çkr.; Mğ.; DS)

yelke: ... (Gaz.; Ada.; DS)

yalwı: Büyü, sihir. Bk: Düzelt: yelwi.

yalvı: ... (Ba.; DS)

yalwı-çı: Büyücü, sihirbaz.

yalvıcı: ... (Ba.; DS)

yamağ: Yama.

I.yama: Fasulye, bakla gibi taneli tahıllı ekmek için açılan ince uzun karıkları sabanla kapama. (Isp.DS)

I.yamacı: Eskici, ayakkabı tamircisi. (Sn.; Ağ.; DS)

I.yamba: Yamak, yardımcı. (Ml.; DS)

yaman: Kötü, her şeyin kötüsü.

yaman: ... (Gm.; Bayburt- Kr.; DS)

yamğur: Yağmur. Bk. yağmur.

I.yağmırlık: Yağmurluk. (Hat.; Nğ.; DS)

I.yağmurcað: Yağmurlu, yağışlı. (Ky.; DS)

yağmur kuşağı: Gökkuşağı. (Çkl.; Kü.; Ada.; Krk.; Tk.; DS)

I.yağmurluk: Kaput, palto, pelerin. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn.; Kü.; Es.; Bo.; Sk.; Çr.; To.; Or.; Tr.; Ar.; Sv.; Yz.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

yāmır: Yağmur. (*Düzce- Bo.; Gaz.; İç.; DS)

yağmır: ... (Hat.; Nğ.; DS)

yāmur: ... (Kc.; DS)

I.yāmırlık: Kaput, palto. (Brd.; DS)

yamız: Kasığın iki tarafı; kalçanın iç yandan uçları.

I.yamız:1. Baldır. (Af.; Mn.; DS)

2. Omuz. (Ank.; DS)

3. Gövdenin yanı. (Ank.; DS)

II.yamız: 1. Kıyı. (Bil.; Es.; DS)

2. Yan.(Es.; Bil.; DS)

3. Yamaç. (Es.; Nğ.; Kn.; Ant.; DS)

yamað, yamak: ... (Tr.; DS)

yampa: ... (Kü. ilçe ve köyleri; DS)

yanbey: ... (Çkl.; İst.; DS)

yanpir: ... (Ada.; DS)

yançırú: Torba, kese. Bk. yançuú .

I.yancık: 1. Köylü kadınların yanlarına sarkıttıkları örme süsler. (Çkr.; DS)

2. Kadınların yün eğirirken sol kalçalarına astıkları ve üstünde iğ çevirdikleri kösele parçası. (Ezc.; DS)

II.yancık: Çobanların azık torbası. (Krk.; DS)

yancuk: ... (Irak Türkleri, Kerkük; DS)

yançuú: Torba, kese – para, tütün-. Bk. yançırú.

I.yancık: 1. Köylü kadınların yanlarına sarkıttıkları örme süsler. (Çkr.; DS)

2. Kadınların yün eğirirken sol kalçalarına astıkları ve üstünde iğ çevirdikleri kösele parçası. (Ezc.; DS)

II.yancık: Çobanların azık torbası. (Krk.; DS)

yancuk: ... (Irak Türkleri, Kerkük; DS)

yandaú tiken: Geven dikenli.

yandað, yandak: Dikenli bir ot. (*Düzce- Bo.; Çkr.; Sm.; El.; Sv.; Ank.; Kn.; İç.; DS)

yandık: ... (Ba.; DS)

yang: Bir şeyin merkezi; kalıbı.

I.yan: Dört tekerli arabanın, çıkarılıp takılabilen parmaklıkları. (Bayburt- Kr.; DS)

II. yan: Köylerde yapılan kerpiç yapılara boydan boya konulan kalın ağaç. (Çr.; DS)

yançalama: 1. Kağı yanlarına uzatılan ağaç. (Ar.; DS)

2. Dik konulan direğin devrilmemesi için, yandan direğe vurulan destek. (Rz. köyleri; Ar.; DS)

yanğaú: Yan, taraf.

I.yanaklı: Pembeleşmiş, bir yamı kızarmış (meyve için). (Nğ.; DS)

I.yanaklık: Allık. (Nğ.; DS)

yangı: Yeni. Bk. yengi.

yangı-la: Yeniden, tekrar, ikinci defa.

I.yenile, yeñile: Şimdi, pek az önce. (Es.; Çr.; Sn.; Hat.; Ky.; Nğ.; İç.; Mğ.; DS)

yenice, yeñice: ... (Uş.; DS)

yenilek: ... (Mn., Nğ.; DS)

yenilen: ... (Brs.; DS)

yeniliği: ... (Mn.; DS)

yiñile: ... (Nğ.; DS)

yanǵúu: Sesin geri gelmesi, yankı, aksi savt, aksi sada.

yanǵı: ... (Isp.; Mn.; İst.; Ky.; Nǵ.; Ada.; İç.; Ant.; Mǵ.; DS)

yanǵu: ... (İz.; DS)

yanku: ... (Kn.; DS)

yanǵı: ... (Bo.; DS)

yanǵı: ... (Çr.; DS)

yanǵsaú: Yanşak, geveze.

I.yanşad: Serseri. (Kr.; DS)

yanşad, yanşak: 1. Geveze, densiz, yersiz konuşan. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Bil.; Kü.; Kc.; Ks.; Çkr.; Sm.; Ar.; Hat.; Ank.; Ky.; Nǵ.; Kn.; İç.; Ant.; Mǵ. ilçe ve köyleri; Tk.; DS)

yaǵışak: ... (Ay.; Ant.; Mǵ.; DS)

yanraǵı: ... (İç.; DS)

yansak: ... (Çkl.; İz.; DS)

yāşak: ... (Mǵ. köyleri; DS)

2. Sarhoş. (İz. ve çevresi; DS)

3. Yılışık, çok gülen. (*Düzce- Bo.; DS)

I.yanşaklık: Gevezelik, tatsızlık. (Nǵ.; DS)

yanlıú: Çoban çantası.

I.yanlık: 1. Deri ya da tahtadan yapılmış yayık. (Isp. köyleri; İz.; Mr.; Ky.; Ada.; Ant.; DS)

yannık-1: ... (Af.; Dz.; İz.; Ama.; Gaz.; Mr.; Hat.; Ky.; Nǵ.; İç.; DS)

yannuk: ... (Mr.; DS)

2. Keçi, koyun postundan yapılmış, çiftçilerin yoǵurt ya da ayran taşıdıkları çanta. (Ml.; Ky.; DS)

yannık-2: ... (Isp.; DS)

3. Günlük yoǵurdu saklamak, suyunu süzdürmek için kullanılan, işlenmiş koyun, keçi derisinden yapılmış tulum. (To.; Ky.; Ant.; DS)

yannık-3: ... (Mr.; Ky.; Kn.; İç.; DS)

yanut: Karşılık; bedel, ıvaz; cevap.

yanut: ... (Gm.; DS)

yap: Yapağı.

yapağı: Kırılmamış koyun yünü. (Af.; Dz.; Kr.; Sv.; DS)

yapā: ... (Ay.; Brs.; Çr.; DS)

yapak: ... (Ba.; Gm.; Nğ.; Krk.; DS)

yunğ- yap: Yün yumağı.

yun, yunğ: ... (*İğdir- Kr.; Nğ.; İç.; DS)

yuv: ... (Ezc.; Ml.; DS)

yüñ: ... (Hat.; Ank.; DS)

yapçan: Yavşan otu. Bk. yawçan.

I.yapan: Ardıç ve gomalak ağacının, yatay büyüyen dalları. (Mr. köyleri; DS)

yapıtáu: Çıplak, eğersiz. Bk: Düzelt: yabıtáu .

yabıldak: Yalın ayak, yay (yayan sözcüğüyle birlikte kullanılır). (Çr.; Nğ.; DS)

yabuldak: ... (Çr.; Gaz.; Sv.; DS)

yapıldak: ... (Çr.; DS)

yapuldak: ... (Çr.; DS)

yaprı: Düz ve enli –yer-; sarkık –kulak-. Krş. yapurğaú.

yaprı: Büyük ve yassı (kulak için) (Çkr.; Ank.; Kn.; DS)

yapru: ... (Sm.; Ank.; DS)

I. yaprı: Çarpık, düzgün olmayan. (Nş.; DS)

yapurğaú: Yaprak – ağaç, bitki, kitap-.

I.yaprak: Bodur meşe ağacı. (İç.; DS)

yarbak: Yaprak. (Ank.; DS)

yarpað, yaprak: ... (Dz.; Gm.; Kr.; Bt.; Gaz.; İç.; DS)

yapuşğaú: Dikenli bir ot, pıtrak; her söylenen işe karışan kimse. Bk. úoru.

I.yapışkan: 1. Zamk. (Çkl.; Sm.; DS)

2. Ökse otu. (Çkl.; DS)

3. Bir çeşit ısırgan otu, Parietaria Officinalis, Urticaceae. (İst.; DS)

4. 1, 5-2 metre boyunda, kırmızı renkli küçük yuvarlak meyvası olan, dalları nazar için kullanılan bir ağaç. (Or.; DS)

5. Duvar aralarında biten, yabancı bir bitki. (Gr.; Sv.; Kn.; DS)

6. Sulu tarlalarda yetişen, başağı insana, hayvana yapışan bir ot. (Hat.; DS)

7. Arsız, sırnaşık kişi. (İz.; Or.; Nğ.; DS)

yapışak-4: ... (Isp.; *Düzce- Bo.; Mğ.; DS)

yapışık: ... (Nğ.; DS)

yapşak-2: ... (Ay.; İz.; Mn.; Bo.; Çkl.; DS)

I.yapışak: 1. Bir çeşit yapışkan ot. (Isp.; Dz.; Mğ.; DS)

yapışakot: ... (Dz.; DS)

yapşak-2: ... (Ay.; Mn.; DS)

2. Yapışıcı (nesne). (* Düzce- Bo.; DS)

3. Bir bitkinin diken, tohumu. (* Düzce- Bo.; DS)

5. Dağ tepelerine yapışmış gibi duran beyaz bulutlar. (Bo.; DS)

yar: Salya.

yar: Ağızdan taşan tükürük. (İz.; Çkr.; Çr.; Gr.; Sv.; DS)

yarağ¹: Yarık, gedik.

yarık: Çatlak, delik. (Uş.; Brd.; Ay.; Sv.; Ky.; Nğ.; Mğ.; DS)

yargı: 1. Patates, fasulye vb. dikmek için sabanla açılan yarık. (Isp.; DS)

2. Kanal açma. (Dz.; DS)

yarğan: Çukur, ark, dere. (Kr.; DS)

yarılğan: 1. Sel sularının açtığı yarık, oluk. (Isp.; Ay.; Sm.; Ank., Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

yarıntı: ... (Isp.; İz.; Mn. ve çevresi; Kc.; Sm.; Rz.; Ank.; İç.; Krk.; DS)

yarlan: ... (İç.; DS)

2. Döşeme tahtalarının arası. (Zn.; DS)

yarud: Yarık, çatlak, kovuk. (Ml.; DS)

yarlığan: Yarılan yer. (El.; DS)

yartlak: Büyük yarık, oyuntu. (Isp.; Ada.; İç.; DS)

yartlan, yartlağ: ... (Isp.; Mr.; Ada.; İç.; DS)

yarağ: Fırsat, imkan, tav.

¹ Besim Atalay bu kelimenin Basma ve Yazma nüshalarında bu yazılışta olduğunu ancak doğrusunun “ yarığ” olması gerektiğini belirtmiştir. Bunun için de “Bk. yar, yarağ.” ifadesini kullanmıştır.

yarag-lg: Mümkün.

yaraklı: Yararlı. (Bo.; DS)

yarım: Yarım, bir şeyin yarısı, herhangi bir şeyin ikiye ayrılmış olan, parçalarından her birisi.

I.yarım: 1. Gaz tenekesinin yarısı oylumunda bir tahıl ölçeği. (Isp.; Mn.; Sv.; DS)

2. Bir tahıl ölçeği. (*Düzce- Bo.; Ks.; Çkr.; DS)

3. Tahıl ölçeğinin yarısı. (Ama.; DS)

4. Gaz tenekesinden büyük, tahtadan yapılmış tahıl ölçeği. (Ar.; DS)

5. Bir gaz tenekesi oylumunda tahıl ölçeği. (Ks.; Ezm.; El.; Nğ.; DS)

6. On iki kiloluk tahıl ölçeği. (El.; DS)

II.yarım: 1. Fıtıklı. (Uş.; Çkr.; Sm.; DS)

2. Sakat, beden yapısından eksiği olan. (Nğ.; DS)

yarın: Kürek kemiği, çiğın kemiği.

yarın: Sırt. (Uş.; Ba.; DS)

yağarnı: ... (Çr.; Sm.; Ama.; To.; Gr.; Tr.; Mr.; Sv.; Ank köyleri; Ky.; Krş.; Ada.; Mğ.; DS)

yaan: ... (Gaz.; Sv.; DS)

yaarnı: ... (Es.; Sv.; Kn.; DS)

yağannı: ... (Ama.; Nş.; Ky.; DS)

yağın: ... (Ay.; Gaz.; DS)

yağınni: ... (Sv.; DS)

III.yağır: ... (Ay.; Brs.; Çkr.; Sn.; Sm.; El.; Kn.; DS)

yağırnı: ... (Isp.; Çr.; To.; Or.; Gm.; Ezm.; Ezc.; Sv.; Ank.; Nş.; Kn.; DS)

yağmı: ... (Bo.; Or.; Gaz.; Sv.; Krk.; DS)

yağrı: ... (Isp.; Dz.; Ks.; Sm.; To. ve çevresi; Or.; Mr.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

yağrıdal: ... (Isp.; DS)

yağrın: ... (Af.; Dz.; Çkl.; Kü.; Bil.; Nğ.; Kn.; İç.; Ed.; Krk.; Tk.; DS)

yağrıdalı: ... (Kn.; DS)

yağrını: ... (Dz.; Yz.; DS)

yangırı: ... (Or.; DS)

II.yanır, yanır-1: ... (Bo.; Ks.; Ank.; DS)

yanırlı: ... (Çr.; Ank.; DS)

yanrı: ... (Ba.; Kc.; Bo.; Zn.; Ezc.; Sv.; DS)

yargın: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ. ilçe ve köyleri; DS)

yargındalı: ... (Isp.; Kn.; DS)

yārını: ... (Dz.; Mn.; Çr.; DS)

yarın: Yarın.

I.yarın bürgün: Yakında. (Nğ.; DS)

I.yarıntası: Öbür gün, Yarından sonra. (Kn.; DS)

yarından kerı: ... (Dz.; DS)

yarıntısı: ... (İç.; DS)

yarın: Yarın. (Rz.; DS)

yarış: İki adam arasında mal üleşme.

I.yarıcı: Tarlayı ekip, ürünün yarısını alan ortak. (Mn. ve çevresi; Ba.; Çkl.; Brs.; Kc.; Sk., Zn.; Sm.; Gr., Tr.; Rz., Gaz.; Ky.; Nğ.; Ada. Köyleri; Ant.; Krk.; DS)

yarucu: ... (Gm.; DS)

I.yarıyacı: Ortakçı, taralayı ekip ürünün yarısını alacak olan ortak. (Ar.; Hat.; DS)

yarlığ: Emir, hakanın mektubu, fermanı, buyruğu.

yarlığ: 1. Yasa. (Ky.; DS)

2. Koruyan. (Ky.; DS)

yarlık: Buyruk, emir. (Ky.; DS)

yarma: Uzunlamasına yarılan her hangi bir şey.

I.yarma: 1. Buğday, mısır, bezelye vb.nin iri çekilmiş, dövmesi.(Af.; Isp.; Dz.; Ay.; Ba.; Es.; Kc., Ks.; Çkr.; Çr.; Sn. ve çevresi; Sm.; Ama.; To.; Or. ve çevresi; Gr.; Tr., Ar.; Kr.; El.; Ml.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş. ilçe ve köyleri; Ky.; Nğ.; Mğ.; Krk.; DS)

II.yarmaca-1:... (Ba.; DS)

2. Hayvanlar için arpa, buğday, mısır vb tahıldan dövülerek yapılmış yem. (Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; Ba.; Es.; Zn.; Ks.; Krk.; DS)

3. Çorbalık iri un. (Isp.; *Düzce- Bo.; Sk.; Ant.; DS)

4. İri bulgur. (Isp.; Gr.; Gm.; Vn.; Bt., Dy.; Nğ.; Ada.; DS)

II.yarma: 1. İri yarılmış ağaç, odun. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Es., Ks.; Çkr.; Çr.; Gr.; Tr., Rz.; Kr.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ant.; Krk.; DS)

yarmaç: ... (To.; Gr.; Tk.; DS)

yarmaça: ... (Çr.; Ama.; Gr. ve köyleri; Gm.; Ar.; El.; Ml.; Sv.; Ada.; İç.; DS)

yarmança: ... (*Yusufeli- Ar.; DS)

2. Kolay yarılan gürgen. (*Düzce- Bo.; DS)

III.yarma: 1. İnsanların kazıp açtığı yol, kanal, hendek. (Isp.; Ng.; Ky.; Ank.; DS)

2. [→ I.yarman]

IV. yarma: Yarılarak kurutulan meyve. (*Düzce- Bo.; Ezc.; Ml.; Sv.; Ng.; DS)

V.yarma: Tabaklıkta içinde sığır derilerinin haşlanmak üzere ıslatıldığı dikdörtgen biçimindeki havuz. (Brs.; DS)

I.yarmaca: Yarılıp içi gösterilerek satılan kesmece, kavun karpuz. (Sv.; DS)

II.yarmaca: 1. [→ I.yarma-1]

2. Yarılıp da kurutulan incir. (Sn.; DS)

3. Kara nohudun öğüdülmüşü. (Ml.; DS)

yarmac: ... (Ml.; DS)

I.yarma çorbası: Dövmenin değirmende kırdırılmasıyla elde edilen ve aş yarması denen yiyecekten, yoğurtla yapılan çorba. (Ezc.; DS)

I.yarman: Yar, uçurum. (Ar.; DS)

III.yarma-2: ... (Mn.; DS)

I.yarma seresi: Çekirdeği çıkarılarak kurutulmuş erik. (Zn.; DS)

I.yarnak: 1. Küçük su arkı. (Mr.; Krş.; DS)

2. Su arklarının kıyısına yapılan küçük engeller. (Mr.; DS)

II.yarnak: Büyük kayalardaki yarık. (Ezc.; DS)

yarmağan: Armağan (Oğuzca). Bk. armağan (Oğuzca), amuç.

armaan: Armağan. (Ama.; Ank.; DS)

yarmaş: İri öğüdülmüş bulgur ve buna benzer şeyler.

I.yarma:1. Buğday, arpa, mısır, bezelye vb.nin iri çekilmiş, dövmesi. (Af.; Isp.; Ay.; Dz.; Ba.; Kc.; Es.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn. ve çevresi; Sm.; Ama.; To.; Or. ve çevresi; Gr.; Tr.; Ar.; Kr.; El.; Ml.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş. ilçe ve köyleri; Ky.; Ng.; Mğ.; Krk.; DS)

yarmaca: ... (Ba.; DS)

2. Hayvanlar için arpa, buğday, mısır vb. tahıldan dövülerek yapılmış yem. (Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; Ba.; Es.; Zn.; Ks.; Krk.; DS)

3. Çorbalık un. (Isp.; *Düzce – Bo.; Sk.; Ant.; DS)

4. İri bulgur. (Isp.; Gr.; Gm.; Vn.; Bt.; Dy.; Nğ.; Kn.; Ada.; DS)

II.yarma: 1. İri yarılmış ağaç, odun. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Es.; Ks.; Çkr.; Çr.; Gr.; Tr.; Rz.; Kr.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ant.; Krk.; DS)

yarmaç: ... (To.; G.r; Tk.; DS)

yarmaça: ... (Çr.; Ama.; Gr. ve köyleri; Gm.; Ar.; El.; Ml.; Sv.; Ada.; İç.; DS)

yarmança: ... (Ar.; DS)

2. Kolay yarılan gürgen türünden bir ağaç. (Bo.; DS)

yarmac: Kara nohudun öğüdülmüşü. (Ml.; DS)

yarmaca: ... (Ml.; DS)

yarpuz: Güzel kokulu bir ot, kır nanesi, Majoran.

I.yarpız: Yabannanesi. (Af.; Isp.; Mn.; Ama.; Bayburt- Kr.; Ezm.; Ml.; Hat.; Sv.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; DS)

yalpuz: ... (Gr.; Ezc.; DS)

yapriz: ... (Krş.; DS)

yapruz: ... (Sm.; Gaz.; Mr.; Ur.; Sv.; DS)

yarpus: ... (Tn.; DS)

yarpuz: ... (Gr. ve köyleri; Gm.; Ağ.; Ezc.; Vn.; El.; Ml.; Gaz.; Ur.; Mr.; Sv.; Ank.; DS)

yerpis: ... (Ml.; DS)

II.yarpız: Oğulotu. (Dy.; Ml.; DS)

III.yarpız: Kuzukulağı. (Ba.; DS)

yarşı: Bir şeyi yarıya bölen kimse; bir şeyin yarısı, yarı yarıya ortak.

I.yarçı: Çocukların kuyu oyununda, iki boncuğun eşit uzaklıkta kalma durumu. (Ba.; DS)

yartım: Ayrılmış.

I. yatım: Leblebicilikte, leblebiyi boy boy ayırmakta kullanılan kalbur. (İst.; DS)

yarıú: Yerde, duvarda, dağda ve sırçada ve benzer şeylerde yarık.

I.yarık: ... (Uş.; Brd.; Ay.; Sv.; Ky.; Nğ.; Mğ.; DS)

II.yarık: Üstünde et kıyılan ağaç, odun yarılan kütük. (Af.; Uş.; Brd.; Ba.; İst.; Sv.; Nğ.; Kn.; Tk.; DS)

yarılgan: 1. Sel sularının açtığı yarık, oluk. (Isp.; Ay.; Sm.; Ank.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

yarıntı: ... (Isp.; İz.; Mn. ve çevresi; Kc.; Sm.; Rz.; Ank.; İç.; Krk.; DS)

yarlan: ... (İç.; DS)

2. Döşeme tahtalarının arası. (Zn.; DS)

yarud: Yarık, çatlak, kovuk. (Ml.; DS)

yarud: Işık, aydınlık; parlak.

I.yarık: Ay ışığı. (Brs.; DS)

yas: Zarar, ziyan.

I.yas: Zararlı hayvanları öldürmek için, geceleri yol üstüne, saçma ya da kurşun doldurulmuş tüfekle hazırlanmış tuzak. (İç.; DS)

yas: Ölüm, helak (Oğuzca).

I.yas: Ölü ağıdı. (Brd.; DS)

yasgaç: Yastıgaç, hamur tahtası. Bk. yası yığaç.

yaslaç, yaslâç: Üstünde hamur açılan, yemek yenilen tahta. (Es.; Kc.; Sk.; İst.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ank.; Mğ.; DS)

yasdıgaç: ... (Ba.; Kü.; Ks.; Çkr.; Sn.; DS)

yasdıgeç: ... (Dz.; Ay.; Mn.; Mğ.; DS)

yaslağaç: ... (Brs.; Zn.; Ks.; Çkr.; Sn.; Sm.; Ank.; DS)

yaslağaç: ... (Kü.; DS)

yaslahaç: ... (Bil.; * Düzce- Bo.; Ks.; Ank.; DS)

yasleç: ... (Mğ.; DS)

yaslağaç: ... (Ks.; Sm.; Ezm.; Ank.; DS)

yaslıgaç: ... (Sn. ve çevresi; DS)

yaslıhaç: ... (Bo.; DS)

yassıgaç: ... (Sn. ve çevresi; DS)

yastaaç: ... (İz.; Brs.; Tr.; Krk.; Tk.; DS)

yastaç: ... (İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kc.; *Düzce- Bo.; Or.; Ada.; Ed.; Varna; DS)

yastağaç: ... (Mn.; *Düzce- Bo.; Mğ.; Rumeli; DS)

yastıaç: ... (Ba. ve çevresi; DS)

yastıgaç: ... (Bulgaristan; DS)

yastıgaç: ... (Ba.; Ada.; DS)

yastıgeç: ... (Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mğ.; DS)

yastığaç: ... (Dz.; İst.; DS)

yastıkaz: ... (Ezc.; DS)

yastingaç: ... (Dz. ve çevresi; DS)

I.yastıkaç: Oklava. (İz. köyleri; DS)

yası: Yassı, enli. Bk. yasul.

yastı: ... (İç.; DS)

yastım: ... (Çkl.; Kn.; DS)

yadsı: ... (Gaz.; DS)

I.yassu: 1. Yatsı. (Sv.; DS)

yassı: ... (Af.; Sv.; Nğ.; DS)

yastı: ... (Ank.; DS)

2. Yığılıp dövenle sürülmeye hazırlanmış ekin. (Çkr.; DS)

II.yassu: Yassı. (To.; DS)

I.yazı: 1. Düzlük, ova. (Isp.; Dz.; İz. ilçeleri; Ba.; Bil.; Es.; *Düzce- Bo.; Sk.; Ks.; Zn.; Çkr.; Çr. ilçeleri; Sn.; Sm. ilçeleri; Or.; Tr.; Rz.; *Bayburt- Gm.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Dy.; El.; Ml., Gaz., Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky., Nğ.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Tk.; DS)

yaazı: ... (Nğ.; DS)

yazılık: ... (Ks.; DS)

yazu: ... (İz.; Ks.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ml.; DS)

2. Yer, toprak. (Ky.; DS)

3. Bağ, bahçe. (Zn.; DS)

4. Yabancı yer. (Çr.; DS)

5. Alan.(Ks. ve çevresi; DS)

yası - yığaç: Yastıgáč, hamur tahtası. Bk. yasğaç.

yaslaç, yaslāç: Üstünde hamur açılan, yemek yenilen tahta. (Es.; Kc.; Sk.; İst.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Ank.; Mğ.; DS)

yasdıgáč: ... (Ba.; Kü.; Ks.; Çkr.; Sn.; DS)

yasdıgeç: ... (Dz.; Ay.; Mn.; Mğ.; DS)

yaslağaç: ... (Brs.; Zn.; Ks.; Çkr.; Sn.; Sm.; Ank.; DS)

yaslağaç: ... (Kü.; DS)
yaslahaç: ... (Bil.; * Düzce- Bo.; Ks.; Ank.; DS)
yasleç: ... (Mğ.; DS)
yaslağaç: ... (Ks.; Sm.; Ezm.; Ank.; DS)
yaslığaç: ... (Sn. ve çevresi; DS)
yaslıhaç: ... (Bo.; DS)
yassıağaç: ... (Sn. ve çevresi; DS)
yastaaç: ... (İz.; Brs.; Tr.; Krk.; Tk.; DS)
yastaç: ... (İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Kc.; *Düzce- Bo.; Or.; Ada.; Ed.; Varna; DS)
yastağaç: ... (Mn.; *Düzce- Bo.; Mğ.; Rumeli; DS)
yastıaç: ... (Ba. ve çevresi; DS)
yastıağacı: ... (Bulgaristan; DS)
yastıağaç: ... (Ba.; Ada.; DS)
yastıgeç: ... (Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mğ.; DS)
yastığaç: ... (Dz.; İst.; DS)
yastıkaz: ... (Ezc.; DS)
yastıngaç: ... (Dz. ve çevresi; DS)
I.yastıkaç: Oklava. (İz. köyleri; DS)

yasıç: Yassı ve uzun temren. Bkz. yası.

yasıú: Gedeleç. (Türklerce) Bk. úurman (Oğuz ve Kıpçaklarca), yasığlığ.

I.yasık: Dokuz taş oyununda, oynayanlardan birinin taşının saldırıya hazır durumu. (Ada.; DS)

I.yazık: Çam kozalağından yapılan ağızlık. (Ada.; DS)

II.yâzık: Koridor. (Kü.; DS)

yastuú: Yastık.

yasduk: ... (*Düzce- Bo.; Ks.; DS)

yasdık: ... (Ank.; DS)

yastuk: ... (Rz.; DS)

I.yastık: Düğünde kız evinden oğlan evine giden giysi bohçası. (Ank.; DS)

yasul: Yassı, yayvan, yassı ve engin olan her yer. Bk. yası.

yastı: ... (İç.; DS)

yastım: ... (Çkl.; Kn.; DS)

yadsı: ... (Gaz.; DS)

I.yassu: 1. Yatsı. (Sv.; DS)

yassı: ... (Af.; Sv.; Nğ.; DS)

yastı: ... (Ank.; DS)

2. Yığılıp dövenle sürülmeye hazırlanmış ekin. (Çkr.; DS)

II.yassu: Yassı. (To.; DS)

I.yazı: 1. Düzlük, ova. (Isp.; Dz.; İz. ilçeleri; Ba.; Bil.; Es.; *Düzce- Bo.; Sk.; Ks.; Zn.; Çkr.; Çr. ilçeleri; Sn.; Sm. ilçeleri; Or.; Tr.; Rz.; *Bayburt- Gm.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Dy.; El.; Ml., Gaz., Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky., Nğ.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Tk.; DS)

yaazı: ... (Nğ.; DS)

yazılık: ... (Ks.; DS)

yazu: ... (İz.; Ks.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ml.; DS)

2. Yer, toprak. (Ky.; DS)

3. Bağ, bahçe. (Zn.; DS)

4. Yabancı yer. (Çr.; DS)

5. Alan.(Ks. ve çevresi; DS)

yaş: Yaş, taze nesne, zerzevat, sebze, yeşillik; yaş – gözden gelen-; yaş – insanın yaşadığı-.

I.yaş: Çürük, güvenilmez. (Nğ.; DS)

yaşak: Nemli. (İç.; DS)

yaşarık: ... (Kü.; DS)

yaşcıl: ... (Ks.; DS)

I.yaşal: Yaşlı, orta yaşı geçmiş. (Ed.; DS)

yaşarak: Nem. (Bo.; Ks.; Sv.; DS)

yaşarlık: Yaş, çamurlu. (Ky.; DS)

yaşartı: Islaklık, hafif su sızıntısı. (Sv.; DS)

yaş-lığ: Yaşlı, genç olmayan.

yaşdı: ... (Kr.; DS)

yaşıl: Yeşil.

yaşıl: 1. ... (Dz.; * Iğdır- Kr.; DS)

2. Yeşilbaş, erkek ördek. (Hat.; Mr.; Ada.; Mğ.; DS)

yeşit: ... (İç.; DS)

I.yeşil: Koyu al (at rengi için). (Isp.; Ank.; Krş.; Kn.; İç.; DS)

II.yeşil: Yeşil başlı yabanördeği. (Mn.; Vn.; Mğ.; DS)

yeşilbaş: ... (Isp.; Dz.; Ba.; Çkl.; Es.; *Düzce- Bo.; Sm.; Rz.; Kr.; Vn.; DS)

yeşibaş: ... (Rz.; DS)

yeşim: ... (İç.; DS)

yat: Yabancı. Bk. baz.

yat: ... (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; El. Çevresi; Ml. Çevresi; Yz.; Ank.; Kn.; Mğ.; Tuna Boyu, Bulgaristan; DS)

yatğaú: Hakanın ve ülkenin koruyucusu, muhafızı.

yatak: 1. Hırsız, eşkiyayı barındıran, koruyan kişi. (Mn.; Çkr.; Nğ.; DS)

2. Dolandırıcı. (Zn.; DS)

yatıg: Uyku; yatılacak yer. Bk. yatıú.

I.yatı: Köye dışarıdan gelen konuk. (Es.; DS)

II.yatı: Gece, dağda hayvan yanında yatma. (Yz.; DS)

I . yatgın: Hızlı yağmurdan yere yatmış ekin. (*Yusufeli- Ar.; DS)

I.yatğun: 1. Yatmış (ekin için). (Gm.; DS)

2. Yatışmış (olay için). (Gm.; DS)

yatıú: Uyku; yatacak yer. Bk. yatıg.

I.yatı: Köye dışarıdan gelen konuk. (Es.; DS)

II.yatı: Gece, dağda hayvan yanında yatma. (Yz.; DS)

I . yatgın: Hızlı yağmurdan yere yatmış ekin. (*Yusufeli- Ar.; DS)

I.yatğun: 1. Yatmış (ekin için). (Gm.; DS)

2. Yatışmış (olay için). (Gm.; DS)

yatuú: İki cins iplikten – erişi yünden, argacı pamuktan- dokunan bir dokuma.

I.yatı: Kıyıda denize uzatılan ve uskumrudan başka balıkları avlamakta kullanılan ağ. (İst.; DS)

yawaş: Yavaş, yumuşak huylu. Bk. yafaş.

I.yavaşak: (Sm.; Sv.; DS)

I.yavaşlık: Sessizlik, soğukkanlılık. (Tr.; DS)

yawçan: Yavşan otu. Bk. yapçan.

I.yapan: Ardıç ve gomalak ağacının, yatay büyüyen dalları. (Mr. köyleri; DS)

yawğan: Yavan.

I.yavan: 1. Tatsız (yiyecek için). (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Kü.; Çr.; Sm.; Gr.; Sv.; DS)

2. Tuzsuz. (Isp.; Dz.; DS)

3. Tatsız, anlamsız (konuşma için). (Af.; Isp.; Dz.; Ay.; Mn.; Kü.; Ezc.; Hat.; Sv.; Ng.; Kn.; Ant.; DS)

yawlaü: Kötü, fena, değersiz, yavuz, düşkün, her şeyin kötüsü (Oğuz ve Kıpçak dillerince); pek, katı, şiddetli.

I.yablak: Korkak. (Dz.; DS)

yablım: ... (Kn.; DS)

I.yavlak: Çok, çok fazla. (Af.; Isp.; DS)

II.yavlak: Uğursuz. (Bo.; Sm.; DS)

yawuz: Kötü, fena. Bk. yafuz.

yabız: Zayıf, güçsüz. (Ml.; DS)

yabrı: ... (Isp.; DS)

I.yavuz: 1. İyi, güzel, iyi huylu. (Af.; Dz.; Ay.; İz. ilçe ve köyleri; Mn. ve çevresi; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Es.; Kc.; Sv.; Ank.; Ng.; Mg.; DS)

yavız-1: ... (Dz.; Ay.; *Düzce- Bo.; Gaz.; Kn.; İç.; DS)

2. Yiğit, mert. (Isp.; Ks.; Tr.; Gaz.; Sv.; Ank.; DS)

3. Eliaçık. (Gaz.; DS)

4. Becerikli, çalışkan. (Ay.; Mn.; Kü.; Mg.; DS)

5. Sert, keskin, yabanıl. (Isp.; Es.; Çkr.; Sm.; Tr.; Sv.; Ky.; Ng.; İç.; DS)

yavız-2: ... (*Düzce- Bo.; Gaz.; Hat.; DS)

6. Isırgan (köpek için). (Isp.; Brs.; Ant.; DS)

yay: İlk bahar; yaz.

yay: 1. ... (Ama.; Bayburt, *İğdir- Kr.; Ağ.; El.; İç. ilçe ve köyleri; Ant.; Ng.; DS)

yay ayı: ... (Vn.; DS)

2. Yaz mevsiminin, 20 Mayıs ile 15 Haziran arasındaki bölümü. (Isp.; DS)

yaz: İlbahar. (Ant.; DS)

yazağzı: ... (Isp.; Kü.; Es.; Sv.; DS)

yazbaşı: ... (Or.; Tr.; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm.; DS)

yaylağ: Yayla, yaylak, yazlanan yer.

I.yaylacı: Yazın yaylaya çıkan. (Gm.; Nğ.; DS)

I.yaylaçiçeği: Yaylada biten, kokusunu geç yitiren bir çiçek. (Rz.; DS)

yaylagülü: ... (Sv.; DS)

yaylað, yaylak: Otlak. (Gm.; *İğdır- Kr.; Kn.;DS)

I.yaylamarandası:Çadır.(Kr.; DS)

yaylım: 1. Otlak. (Isp.; Brd.; Dz., Ay.; İz.; Mn. çevresi; Ba.; Kü.; Es.; Sk.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Tr.; Rz.; Ar.; Ezm.; El.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Mğ.; DS)

yaygan: ... (Kü.; DS)

yayılım: ... (Ml.; İç.; DS)

yayılım yeri: ... (Mn. ve çevresi; Sv.; Ada.; DS)

yayılma yeri: ... (Isp.; DS)

yayım: ... (Tr. ve köyleri; DS)

yalım yeri: ... (Es.; Sv.; Nğ.; İç.; DS)

2. Otlama, yayılma. (Bo.; Nğ.; DS)

3. Açıklık, düzlük. (Ama.; El.; DS)

yazlak: Bol otlu, sulak yer. (Nş.; Krş.; DS)

yazla: Yazın göçülen ya da gezmeye gidilen yüksek, serin yer, yayla. (Isp.; Ba.; Ant.; DS)

yaz: İlk yaz; yaz.

yay: 1. ... (Ama.; Bayburt, *İğdır- Kr.; Ağ.; El.; İç. ilçe ve köyleri; Ant.; Nğ.; DS)

yay ayı: ... (Vn.; DS)

2. Yaz mevsiminin, 20 Mayıs ile 15 Haziran arasındaki bölümü. (Isp.; DS)

yaz: İlbahar. (Ant.; DS)

yazağzı: ... (Isp.; Kü.; Es.; Sv.; DS)

yazbaşı: ... (Or.; Tr.; Gm.; Rz.; Ar.; Kr.; Ezm.; DS)

yazaú: Otlak. (Yağma ve Toðsı dillerince)

I.yazı: 1. Düzlük, ova. (Isp.; Dz.; İz. ilçeleri; Ba.; Bil.; Es.; *Düzce- Bo.; Sk.; Ks.; Zn.; Çkr.; Çr. ilçeleri; Sn.; Sm. ilçeleri; Or.; Tr.; Rz.; *Bayburt- Gm.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Dy.; El.; Ml., Gaz., Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky., Nğ.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Tk.; DS)

yaazı: ... (Nğ.; DS)

yazılık: ... (Ks.; DS)

yazu: ... (İz.; Ks.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ml.; DS)

2. Yer, toprak. (Ky.; DS)

3. Bağ, bahçe. (Zn.; DS)

4. Yabancı yer. (Çr.; DS)

5. Alan. (Ks. ve çevresi; DS)

yazı: Kır, ova, yazı, boş ve açık yer, boşluk, açıklık, alan.

yazı: 1. ... (Isp.; Dz.; İz. ilçeleri; Ba.; Bil.; Es.; *Düzce- Bo.; Sk.; Ks.; Zn.; Çkr.; Çr. ve ilçeleri; Sn.; Sm.; ilçeleri; Or.; Tr.; Rz.; *Bayburt- Gm.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Dy.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Tk.; DS)

yaazı: ... (Nğ.; DS)

yazılık: ... (Ks.; DS)

yazu: ... (İz.; Ks.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Gm.; Ml.; DS)

2. Yer, toprak. (Ky.; DS)

3. Bağ, bahçe. (Zn.; DS)

4. Yabancı yer. (Çr.; DS)

5. Alan. (Ks. ve çevresi; DS)

yazıgçı: Yazıcı, hısımlar arasında mektup getirip götürten elçi. (Oğuzca)

yazıcı: 1. Dilekçe yazan. (Sk.; Sv.; DS)

2. Yazman. (Çr.; Tr.; Nş.; Kn.; İç.; DS)

yazuú: Günah, suç.

yazuk: ... (*Düzce- Bo.; Rz.; Md.; Ank.; DS)

yég: Yeğ, üst, üstün, daha iyi, iyi, hayırlı.

yeg, yég: ... (Mr.; Hat.; DS)

yeğ: Çok, bol, bereketli. (Gaz.; Mr.; DS)

yeğin: ... (Ba.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Ar.; Ezc.; Mr.; Sv., Ank. ve çevresi; Krş.; Ky.; Nş.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

yegin: ... (Ml.; Sv.; DS)

yek: ... (*Düzce- Bo.; Ama.; DS)

yey: ... (Ba.; *Düzce- Bo.; Çkr.; DS)

yeh: Evet. Bk. yah.

yað, yâh: 1. Hayır, yok, olmaz. (Dz.; Çkr.; DS)

2. Evet. (Kü.; Sm.; Sv.; Nğ.; DS)

3.Şaşkınlık, kararsızlık bildiren ünlem. (Ank.; DS)

4.Öküz giderken kullanılan ünlem. (Çr.; DS)

yél: Yel, rüzgar, esinti.

yil: ... (Nğ.; Ant.; DS)

I.yelgi: Hava fırlıdağı, rüzgargülü. (Mğ.; DS)

I.yeli: Yele. (Isp.; Kü.; Çkr.; Mğ.; DS)

yelke: ... (Gaz.; Ada.; DS)

I.yelimlik: Yel girecek delik. (Ank.; DS)

yélimen: Dağınık şekilde yapılan çapul. Bk. yalıman.

yalama: Aşınmış, bozulmuş; vıda yatağı genişlemiş, tutmaz, iş görmez olmuş. (Kü.; Ama.; Rz.; Dy.; Ml.; Hat.; Sv.; İç.; Mğ.;DS)

yalamık: ... (Dy.; Nğ.; DS)

yalamuk: ... (Çr.; Sv.; DS)

yalavış: ... (Ay.; DS)

yélin: Kısrak memesi; tırnaklı hayvan memesi.

I.yelimsa: Koyunda meme şişmesiyle beliren bir hastalık. (Krş.; DS)

I.yelin:1. İnek, koyun, manda vb. hayvanlarda memenin süt toplanan bölümü. (Isp.; Ba.; Çkl.; Brs.; Ks.; Sn.; Kr. ilçe ve köyleri; Vn.; Krk.; Tk.; Bulgaristan Türkleri; DS)

yilin: ... (Sr.; DS)

2. Hayvanın doğuracağı zamm şişen üreme organının dış kısmı. (Ama.; DS)

yen: ... (Or.; Gr.; Sv. ilçe ve köyleri; DS)

I.yelinsek: 1. Memeyi körleştiren bir hastalık. (Isp.; DS)

2. Memesi hastalıktan körleşen hayvan. (Nş.; DS)

yéling: Yeli çok olan. Krş. yél.

yelimlik:Yel girecek delik. (Ank.; DS)

yelkin: Yelici, koşucu; misafir, yolcu, konuk. Bk. eklin (Oğuzca), Düzelt: yélkin.

I.yelginCoşkun, dişi peşind kolşan, sevdalı. (Isp.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

II.yelgin: Sürek atı. (Ant.; DS)

III.yelgin: Hızlı. (Ky.; DS)

yélkin: Yelici, koşucu; misafir, yolcu, konuk. Bk. eklin (Oğuzca), yelkin.

I.yelgin: Coşkun, dişi peşind kolşan, sevdalı. (Isp.; Ada.; İç.; Mğ.; DS)

II.yelgin: Sürek atı. (Ant.; DS)

III.yelgin: Hızlı. (Ky.; DS)

yélpik: Cin ve yel çarpması.

I.yelpik: 1. Nefes darlığı, bronşit. (Çr.; Kr.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank. ilçe ve köyleri; Krş.; Ky.; Ada.; İç.; DS)

yelpük: ... (To.; Tr.; Gaz.; DS)

yilpik: ... (Nğ.; Kn.; DS)

2. Çarpıntı. (Ks.; DS)

3. Nefes darlığı çeken, öksürüklü (kimse). (Af.; Çr.; İç.; DS)

4. Tükürük. (Nş.; Nğ.; DS)

yelwi: Büyü, sihir. Bk. yalwı.

yalvı: ... (Ba.; DS)

yém: Azık, yemek, taam.

yém: Yem. (Kr.; DS)

yemak, yémak: Yemek. (Sm.; İç.; DS)

I.yeme içme: Piknik. (Ba.;DS)

yemek: Ölü yemeği. (Isp.; DS)

I.yemeklik: Yemeye ayrılan buğday. (Es.; DS)

yimeklik: ... (Ba.; Brs.; Nğ.; DS)

II.yimeklik: Yemek pişirilecek kadar. (Nğ.; DS)

yemlik: Hayvanların yeminin konduğu oluk. (Es.; Sv.; Ng.; DS)

yemnuz: ... (Dz.; DS)

yim: Yem. (Sm.; Mr.; Ng.; DS)

yemet: Evet (Ö. Türklerce). Bk. ewet (Yağma, Toösi ve Kıpçak dillerince), emet, evet (Oğuzlarca).

eyva: ... (Ant.; DS)

yemiş: Meyva. Bk. yémiş.

I.yémiş, yemiş: 1. İncir. (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Ba.; Çkl.; Brs.; Bil.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Kr.; Ağ.; Ng.; Kn.; İç.; Mğ.; Ant.; DS)

2. Kuruyemiş. (Hat.; Ank.; Kıbrıs; DS)

3. Söğüt ağacı meyvesi. (Krş.; DS)

4. Kavun. (*İğdir- Kr.; DS)

I.yemişan:İğde meyvesi. (Sv.; DS)

I.yemişen-3: ... (Sv.; DS)

I.yemişen: 1. Kırmızı ufak yemişleri olan, dikenli yabancı bir ağaç. (Ba.; Çkl.; Kc.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; Or.; Ml.; Gaz.; Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Mğ.; Rumeli; DS)

yemişgen: ... (Bo.; Or.; Gaz.; DS)

yemişken: ... (Ba.; Kc.; Or.; Ed.; Krk.; DS)

yemşen: ... (*Düzce- Bo.; Vn.; Ada.; DS)

2. Küçük elma. (Bo.; DS)

4. Alıç. (Sv.; DS)

yémşen: Kıpçak ülkesinde biten bir kır yemişi.

yemişen:1. Kırmızı ufak yemişleir olan, dikenli yabancı ağaç. (Ba.; Çkl.; Kc.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Ml.; Gaz.; Hat.; Sv.; Krş.; Ky.; Mğ.; Rumeli; DS)

yemişgen: ... (Bo.; Or.; Gaz.; DS)

yemişken: ... (Ba.; Kc.; Or.; Ed., Krk.; DS)

I.yemşen-1: ... (*Düzce- Bo.; Vn.; Ada.; DS)

2. Küçük elma. (Bo.; DS)

3. İğde meyvesi. (Sv.; DS)

yemişan: ... (Sv.; DS)

4. Alıç. (Sv.; DS)

I.yemşen-2: İncir. (Bil.)

I.yemiş, yemiş-1: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba., Çkl., Brs.; Bil.; Es.; Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Kr.; Ağ.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

yemiş: ... (Ank.; Nğ.; DS)

I.yemiş, yemiş: 2. Kuruyemiş. (Hat.; Ank.; Kıbrıs; DS)

3. Söğüt ağacı meyvesi. (Krş.; DS)

4. Kavun. (*İğdır- Kr.; DS)

yéng: Yen, elbise yeni.

yen,yeñ: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Çkl.; Kü.; Es.; Kc.; *Düzce- Bo.; Sk.; Ks.; Çr.; Sm.; Ama.; To. ilçeleri; Or.; Tr.; Gaz.; Hat.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

yin, yiñ: ... (Ba. ve çevresi; Çkl.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

yengi: Yeni. Bk: Düzelt: yangi.

yengi: ... (Ks.; Ar.; Kr.; Dy.; Hat.; Kn.; DS)

I.yeñgi yetme: Yeni yetişen, delikanlı. (Hat.; DS)

I.yeni: 1. Ürün. (Krk.; DS)

2. Ürün alma dönemi. (Krk.; DS)

II.yeni: Gelecek yıl. (Bayburt- Kr.; DS)

yeni: Yeni.(Ezm.; TTAS)

yengi: ... (Dy.; TTAS)

yeñi: ... (Or.; TTAS)

yiñi: ... (Gün. Bat. And.; Krş.; TTAS)

yengi: ... (Uşhum Köyü, Yusufeli- Ar.; Kr.; TTAS)

II.yiñi: ... (Nğ.; DS)

yii: ... (Krş.; TTAS)

yengge: Yenge, büyük kardaşın karısı.

I.yenge: 1. Geline kılavuzluk eden kadın. (Af.; Isp.; Mn.; Es.; Ama.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; Sv. ilçe ve köyleri; Ank.; Ky.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

2. Düğün çağırıcısı. (Es.; DS)

3. Evlenme işlerinde aracılık eden kadın. (Tr.; DS)

yenig: Yeğni, hafif. Bk. yénik.

yeğni: 1. ... (Uş.; Dz.; Ay.; İz. ilçe ve köyleri; Mn.; Ba.; Bil.; Es.; Ks.; Sn.; Sm., Ama., Or., Bt.; Mr.; Sv., Nş.; Ky.; Nğ.; Kn., Ada., İç., Ant.; Ed.; DS)

yeftin: ... (Brs., Kc., Sk., İst., Zn., Sn.; DS)

yegli: ... (Gaz.; DS)

yegnik: ... (Sm.; DS)

yeğil: ... (*Bartın- Zn.; DS)

yeğini: ... (Sv.; DS)

yeğinik: ... (İz.; Sm.; Gr.; Sv.; DS)

yeğinlek: ... (Gr.; DS)

yeğinşek: ... (Ks.; DS)

yeğli: ... (Gaz.; DS)

yeğnik: ... (Sk.; Çkl.; Sm.; Or.; Tr., Ar.; Sv.; Nğ.; DS)

yeğnil: ... (Ba.; DS)

yehil: ... (Zn.; DS)

yeltin: ... (Zn.; DS)

yemli: ... (Çkr.; DS)

yen: ... (Çkl.; DS)

yence: ... (Zn.; Bo.; DS)

yencecik: ... (Çkl.; Çkr.; DS)

yencilek: ... (Ar. ilçe ve köyleri; DS)

yengil: ... (İz.; Zn.; Sm.; To.; Mğ.; Ed.; Krk.; DS)

yēni-1: ... (Brd.; Dz.; Ay.; Kü.; Ank.; İç.; DS)

yēnicek: ... (Kü.; Sv.; Yz.; DS)

yēnik: ... (Or.; DS)

yenil: ... (Dz.; Çkl.; İst.; Sn.; DS)

yenilcek: ... (Ks. ve çevresi; Çkr.; Çr.; Ml.; Ank.; Mğ.; DS)

yenilecik: ... (Ba.; DS)

yenksi: ... (Ks. ve çevresi; DS)

yenli: ... (Isp.; Ay.; İz.; Brs.; Es., Ks.; Mr.; Sv.; Kn.; Ant.; Mğ.; DS)

yenlice, yeñlice: ... (Es.; Gaz.; Kn.; DS)

yenlik: ... (Sk.; Sm.; Or.; Gr., Tr. ve çevresi; Rz.; DS)

yeñni: ... (Ky.; DS)

yeñşek: ... (Kc.; Bo.; Ks.; DS)

yetik: ... (Sn.; DS)

yelven: ... (Ada.; DS)

yevtin: ... (Bo.; DS)

yeylik: ... (El.; DS)

yeyni: ... (Af.; Brd.; Isp.; İz. ilçe ve köyleri; Dz.; Ay.; Brs.; Kü.; Bil.; Es.; Ks.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant., Mğ.; Krk., DS)

yeynik: ... (Brs.; Sm.; Gr.; Gm.; Ezm.; Ezc.; Sv.; Tk.; DS)

yığıl: ... (Zn.; DS)

yiftin: ... (Zn.; DS)

yiğın: ... (Krş.; Tk.; Krk.; Varna, Bulgaristan; DS)

yiğınık: ... (Sm.; DS)

yiğli: ... (Ank.; DS)

yiğni: ... (Brs., Bo.; Nğ.; Rumeli; DS)

yinil: ... (Ba.; DS)

yivtin: ... (İst.; DS)

yüğnük: ... (Bt.; DS)

yüngül, yünğül: ... (Ama.; Ar.; Bayburt, *İğdır- Kr.; Ezm.; Ezc.; Ağ.; Vn.; Bt.; Dy.; El.; Ur.; Sv.; Kerkük; DS)

yünjul: ... (Kr.; DS)

yünül, yünül: ... (*Düzce- Bo.; Vn.; DS)

2. Değersiz. (Sv.; DS)

yenilcek: ... (Ky.; DS)

3. Ağırbaşlı olmayan, hoppa. (Isp.; Mn.; Kü.; Es. köyleri; Bt.; Nş.; Ky.; Nğ.; Ada.; Mğ.; DS)

yeğnicek: ... (Af.; Isp.; Ama.; Ky.; Nğ.; DS)

yencek: ... (Bo.; DS)

yencilek: ... (Ks.; Çkr.; Çr.; Ml.; Ank.; Mğ.; DS)

yēni-2: ... (Brd.; Ky.; DS)

yēnik: ... (Or.; DS)

yenilçek: ... (Ay.; Mğ.;DS)

yejnicek: ... (Ky.; DS)

yeyni: ... (Ank.; İç.; DS)

yeynicek: ... (Isp.; İz.; Çkr.; Gr.; Gaz.; Sv.; Kn.; İç.; DS)

yeynik: ... (Brs.; Gm.; Sv.; DS)

yiḡni: ... (Nğ.; DS)

yér: Kumaşın veya ağacın bir yüzü.

I.yer: Yatak. (Af.; Ama.; Or.; Tr. köyleri; Kr.; Ezc.; Mr.; Hat., Sv., Nğ.; DS)

II.yer: Tarla. (Tr.; Mr.; Ky.; İç.; DS)

yir: Yer. (Ank.; Nğ.; DS)

yér: Yer, yer yüzü, toprak.

I.yer: Yatak. (Af.; Ama.; Or.; Tr. köyleri; Kr.; Ezc.; Mr.; Hat., Sv., Nğ.; DS)

II.yer: Tarla. (Tr.; Mr.; Ky.; İç.; DS)

yir: Yer. (Ank.; Nğ.; DS)

yer-deş: Hemşehri. (Oğuzca)

yerdeş: ... (İst.; DS)

yerük: Yirilmiş, uzunlamasına yirilmiş ve güzelliği gitmiş olan her şey; yirik, gedik. Bk. yirük.

I.yirik: 1. Yarık ayrık, yırtık. (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ay.; Mn. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Es.; Kc.; Ks.; Çr.; Ama.; Or.; Gaz.; Hat.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Ant.; Krk.; DS)

yirig: ... (Brd.; DS)

2. Üst dudağı yarık. (Isp.; *Düzce- Bo.; Ks.; Sm.; Gaz.; İç.; DS)

yirik dudaklı: ... (Nğ.; DS)

3. Kadının üreme organı. (Isp.; Çr.; DS)

4. Kız çocuğu (öfkeyle söylenir). (Bo.; DS)

I.yirikli: Yırtmaçlı. (Nğ.; DS)

I.yirim: Küçük iki sırt arasındaki su yarıntısı. (İz.; Ba.; Çkl.; Ed.; Tk.; Bulgaristan; DS)

yirinti-2: ... (Af.; Kc.; DS)

yirinti-1: Çatlak. (Af.; DS)

yéti: Sayıda yedi. Bk. yetti.

I.yedi: Düğünden yedi gün sonra, kaynatanın yaptığı çağrı. (Rz.; DS)

yetigen: “yedi kardaşlar” adı verilen yıldız. Bk. yetiken.

Yedikardeş: Büyükayı da denilen yıldız takımı. (Af.; Isp.; Ay.; Mn. ve çevresi; Ba.; Es.; Çkr.; Sk.; Çr.; Sn.; Sm.; Gr.; Tr.; Rz.; El.; Ur.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; İç.; Ant.; DS)

Yedigardaşlar: ... (*İğdır- Kr.; DS)

Yedigardaş: ... (Gm.; DS)

Yedigen: ... (Af.; Ba.; Ağ.; Mr.; Mğ.; DS)

Yediger: ... (Mr.; Ada.; DS)

Yedikandil: ... (Isp.; Sv.; DS)

Yedikardaş: ... (Kü.; Bo.; İst.; Ama.; Vn.; Ur.; Mr.; Hat.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

Yedikardaşlar: ... (Kn.; Katransa, Kayalar, Selanik; DS)

Yedikardeşler: ... (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Kc.; Sn.; Ank.; Kn.; Ant.; DS)

Yediker: ... (Çkl.; DS)

Yedikör: ... (Kn.; DS)

Yediler: ... (Bil.; Es.; Ank.; DS)

Yediyar: ... (Ada.; DS)

Yediyarlar: ... (Ay.; Ant.; Mğ.; DS)

yétik: İşlerinde becerikli, güç işleri başaran.

I.yetik: 1. Büyümüş, yetişmiş, irileşmiş, olmuş. (Isp.; Brd.; Ay.; İz.; Es.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ezm.; Mr.; Sv.; Yz.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

yetuk: ... (Gr.; Tr. ve köyleri; Rz.; DS)

I.yetük-1: ... (Çr.; Sm.; Ama.; Gr.; Rz. köyleri; Sv.; DS)

2. Yaşlılarından daha iri hayvan. (Sv.; DS)

3. Süresinden önce olmuş meyve. (To.; DS)

4. Geniş.(Yz.; DS)

II.yetik: 1. Bir işten, durumdan bilgisi olan. (Ar.; Ezm.; Sr.; Sv.; Kerkük; DS)

II.yetük: ... (Ar.; DS)

2. Bilgili, olgun, ağırbaşlı. (Gm.; Kr.; Vn.; Ml.; DS)

3. Sorumlu. (Kerkük; DS)

4. Ermiş.(Ml.; DS)

III.yetik: Zenginleşmiş.(Isp.; DS)

I.yetiklik:Yitişmiş deve. (Nş.; DS)

II.yetiklik: Bir işten, durumdan bilgili olma. (Çr. ilçe ve köyleri; Ar.; DS)

I.yetiksiz: Erken doğan çocuk. (Brs.; Tk.;DS)

I.yetkin: Yetişkin, evlenecek yaşa gelmiş (kız için). (*Düzce- Bo.; Rz.; DS)

I.yitik: Büyük. (Nğ.; DS)

yetiken: “ yedi kardaşlar” adı verilen yıldız. Bk: Düzelt: yetigen.

Yedikardeş: Büyükayı da denilen yıldız takımı. (Af.; Isp.; Ay.; Mn. ve çevresi; Ba.; Es.; Çkr.; Sk.; Çr.; Sn.; Sm.; Gr.; Tr.; Rz.; El.; Ur.; Mr.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; İç.; Ant.; DS)

Yedigardaşlar: ... (*İğdır- Kr.; DS)

Yedigardaş: ... (Gm.; DS)

Yedigen: ... (Af.; Ba.; Ağ.; Mr.; Mğ.; DS)

Yediger: ... (Mr.; Ada.; DS)

Yedikandil: ... (Isp.; Sv.; DS)

Yedikardaş: ... (Kü.; Bo.; İst.; Ama.; Vn.; Ur.; Mr.; Hat.; Krş.; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

Yedikardaşlar: ... (Kn.; Katransa, Kayalar, Selanik; DS)

Yedikardeşler: ... (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Kc.; Sn.; Ank.; Kn.;Ant.; DS)

Yediker: ... (Çkl.; DS)

Yedikör: ... (Kn.; DS)

Yediler: ... (Bil.; Es.; Ank.; DS)

Yediyar: ... (Ada.; DS)

Yediyarlar: ... (Ay.; Ant.; Mğ.; DS)

yetiz: Enli, enine geniş şey.

I.yetiz: 1. Tamam. (Ant.; Mğ.; DS)

2. Henüz, yeteri kadar. (İç.; DS)

I.yitiz: Tamam. (Mğ.; DS)

yetti: Sayıda yedi. Bk: yéti.

I.yedi: Düğünden yedi gün sonra, kaynatanın yaptığı çağrı. (Rz.; DS)

yezne: Büyük kız kardeşin kocası.

yezne: ... (Kr.; Ağ.; DS)

yığım: Yığılmış. Bk. yığın.

yığmað: 1. Toplantı, topluluk (Brd.; Dz.; Es.; To.; Or.; Ar.; Ezm.; Dy.; Ur.; Sv.; Nğ.; DS)

yığanak-1... (*Bartın- Zn.; Çkr.; Vn.; Nğ.; DS)

yığıncað: ... (*İğdır- Kr.; DS)

yığnað, yığnak: ... (Çkr.; Ama.; Gr.; Tr.; Ar.; Bayburt- Kr.; Ezm.; Vn.; Bt.; Mş.; Ur.; Gaz.; DS)

2. Toplantı yeri. (Sv.; Ank.; DS)

yığanak-2: ... (Zn.; Krş.; Nğ.; DS)

3. Su birikintisi. (Kn.; DS)

4. Tınaz, ekin yığını. (Kr.; Kn.; DS)

I.yığın taşı: Tarladan toplanarak öbek öbek yığılan taşlar. (Af.; DS)

I.yığıntı: Yıkıntı. (Isp.; Dz.; Ay.; Mn.; Es.; Sk.; Nğ.; DS)

II.yığıntı: Birikinti. (Rz.; *İğdır-Kr.; DS)

I.yığma: Toprakla doldurma tepe, höyük. (Es.; Bo.; Sk.; Ama.; Sm.; Sv.; Yz.; DS)

II.yığma: Ceviz, badem vb. satılırken, taşırarak doldurulan ölçü. (Isp.; DS)

III.yığma: Lahana, pazı dolması. (Tr.; DS)

IV.yığma: Üst üste konularak, odun çivi ile tutturulmuş tahtalarla yapılan oda bölmesi. (Rz.; DS)

yığma tepe: ... (Çr.; DS)

yıkgın: 1. Yığın. (İç.; DS)

2. Kuş sürüsü. (İç.; DS)

3. Çokluk. (İç.; DS)

yıkıntı: 1. Yıkılmış kütük. (Brd.; Çkl.; DS)

2. Yıkılan evden çıkan kereste, toprak vb. (Dz.; Çkr.; Tr.; Nğ.; Krk.; DS)

yığın: Yığın, küme, yığılmış. Bk. yığım.

yığmað: 1. Toplantı, topluluk (Brd.; Dz.; Es.; To.; Or.; Ar.; Ezm.; Dy.; Ur.; Sv.; Nğ.; DS)

yığanak-1... (*Bartın- Zn.; Çkr.; Vn.; Nğ.; DS)

yığıncað: ... (*İğdır- Kr.; DS)

yığnað, yığnak: ... (Çkr.; Ama.; Gr.; Tr.; Ar.; Bayburt- Kr.; Ezm.; Vn.; Bt.; Mş.; Ur.; Gaz.; DS)

2. Toplantı yeri. (Sv.; Ank.; DS)

yığanak-2: ... (Zn.; Krş.; Nğ.; DS)

3.Su birikintisi. (Kn.; DS)

4. Tınaz, ekin yığını. (Kr.; Kn.; DS)

I.yığın taşı: Tarladan toplanarak öbek öbek yığılan taşlar. (Af.; DS)

I.yığıntı: Yıkıntı. (Isp.; Dz.; Ay.; Mn.; Es.; Sk.; Nğ.; DS)

II.yığıntı: Birikinti. (Rz.; *İğdır-Kr.; DS)

I.yığma: Toprakla doldurma tepe, höyük. (Es.; Bo.; Sk.; Ama.; Sm.; Sv.; Yz.; DS)

II.yığma: Ceviz, badem vb. satılırken, taşırarak doldurulan ölçü. (Isp.; DS)

III.yığma: Lahana, pazı dolması. (Tr.; DS)

IV.yığma: Üst üste konularak, odun çivi ile tutturulmuş tahtalarla yapılan oda bölmesi. (Rz.; DS)

yığma tepe: ... (Çr.; DS)

yıkgın: 1. Yığın. (İç.; DS)

2. Kuş sürüsü. (İç.; DS)

3. Çokluk. (İç.; DS)

yıkıntı: 1. Yıkılmış kütük. (Brd.; Çkl.; DS)

2. Yıkılan evden çıkan kereste, toprak vb. (Dz.; Çkr.; Tr.; Nğ.; Krk.; DS)

yılan: Yılan.

yılan: ... (Bo.; DS)

yılaş: ... (Ank.; DS)

ılan: ... (Dz.; Gm.; Rz.; DS)

yılğın: Ilgın, ilgın ağacı, tamariska.

ılgın: Dere ve çay kıyılarında biten, sepet örmeye yarayan bir çeşit söğüt ağacı. (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; Mn. ve çevresi; Brs.; Ba.; Çkl.; Mr.; Sv.; Yz.; Ky.; Kn.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

ılgın: ... (Gm.; DS)

ilgin: ... (Ar.; DS)

yılğın: 1. sulak yerlerde kendiliğinden biten bir ağaç. (Çr.; Ama.; To.; Gr.; Mr.; Ml.; Hat.; Sv.; DS)

2. Funda. (Sn.; Ezc.; DS)

yılgım: ... (Sm.; DS)

yılgun: ... (Zn.; DS)

3. Filiz. (Çr.; DS)

yılı: Hayvan, yıldı, hayvan sürüsü; dört ayaklı hayvanlara verilen genel ad.

yıldı: 1. At sürüsü. (Es.; Bo.; Sn.; Ama.; Sm.; Or.; Gr.; Gm.; *İğdir- Kr.; Bt.; Ml.; Mr.; Hat.; Sv.; Nş.; Ky.; Nğ.; Ada.; İç. ilçe ve köyleri; DS)

yıldı: ... (Brs.; Bo. ve çevresi; Sk.; Ezm.; Vn.; Sv.; Krş.; Ky.; Nş.; Kn.; Ada.; DS)

yıldı, yıldı: ... (Çr.; *Bayburt- Gm.; El.; Ml.; Ky.; DS)

2. Başı boş dolaşan at, öküz, inek vb. sürüsü. (Sm.; Ama.; DS)

3. İyi koşan at. (Sm.; Kr.; DS)

Iıldı: 1. At, eşek ya da keçi sürüsü. (Af.; Mn.; Kü.; Bil.; Sm.; Ank.; Kn.; DS)

ilhi: ... (Ar.; DS)

4. Keçi ya da koyun çobanı. (Kn.; DS)

Iıldı: Soy sop. (Çr.; DS)

IIıldı: ... (Çr.; Sm.; DS)

ilk: ... (Nğ.; DS)

IIıldı: ... (Kn.; DS)

IIıldı: Sürü. (Gm.; DS)

Iıldı: 1. At sürüsü. (Af.; Ay.; Çr.; Ada.; Es.; To.; Ky.; Kn.; Ant.; Ed.; DS)

ırhı: ... (Ezm.; DS)

2. Koyun sürüsü. (Kn.; DS)

3. Keçi sürüsü. (Çkl.; İç.; DS)

4. Keçi. (To.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

Iıldı-2: ... (Kn.; DS)

5. Koyun. (Kn.; DS)

Iıldı-3: ... (Kn.; DS)

6. Damızlık kısrak. (Çr.; DS)

yın: İn. Bk. in, yin.

ün: Ağıl. (*Eğin- Ml. ; DS)

inkaya: Mağara. (*Tosya- Ks.; Çr.; *Ağın- El. ; DS)

yıp: İp, tel, kendisiyle at bağlanan uzun örk.

I.ipağacı: Dokuma tezgahı.(Ky.; Kn.; DS)

ipacı: ... (Dz.; Mğ.; DS)

ipezen: Kıldan yapılan ip, sicim. (Ant.; DS)

ipirden: ... (Dz.; DS)

yıpar: Misk. Bk. yıpar.

yıpar: ... (İç. Köyleri; DS)

yıpar: ... (İç.; DS)

ıpar: Yüksek dağların kar tutmayan yerlerinde yetişen bir çeşit dikenli otun, kurusa bile kokusu uzun zaman gitmeyen sarımtırak çiçekleri, misk, amber. (Ur.; Ant.; DS)

yıraú: Uzak, ırak. Bk. barıú.

yırah, yırak: ... (Rz.; El.; Mr.; Gaz.; Hat.; Sv.; Yz.; Krş.; Ky.; Ada.; DS)

ırak: ... (Af.; Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Es.; Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; Or.; Ama.; Gr.; Gm.; Ar.; Ezc.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank.; Krş.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn. ilçe ve köyleri; Ada.; İç.; Ant.; Mğ.; Ed.; Krk.; DS)

ırað: ... (*İğdır- Kr.; Sv.; DS)

ırağ: ... (Ar.; Kr.; DS)

ırað: ... (Ar.; Bayburt- Kr.; DS)

irak: ... (Isp.; Ur.; Ank.; Ky.; DS)

yig: İğ. Bk. ig, ik; Düzelt: yik.

I.ığ: Portakal, karpuz vb. şeylerin üzerindeki çil gibi lekeler. (İç. ; DS)

II.ığ: 1. Değirmen taşının ortasında bulunan ve yukarıdaki üst taşa geçen demir eksen. (Isp.Ay.; Tr. ve ilçesi; Or.; Rz.; Bt.; Ar.; Nğ., Kn.; Mğ. ; DS)

2. Bezirhenede kuvvet kolundaki taşı kaldırıp indirmeye yarayan helezon biçimindeki ağaç. (Ky. ; DS)

3. Çıkıklarda ipliğin sarıldığı demir tel. (Isp.; Çr.; Ks.; Ama.; Gr.; Ar.; Ada.; İç. ; DS)

4. Dokuma tezgahlarında kalemleri sarmak için kullanılan demir eksen. (Isp. ; DS)

5. İplik gerilen çarkın uzun ucu. (İç. ; DS)

6. Dingilin tekerleklerle geçen kısmı. (Dz.; İz.; Çkl.; Zn.; Ant. ; DS)

7. Su dolaplarının ortasında bulunan kalın ağaç dingil. (Hat. ; DS)

III.ığ: Çatılarda eşit aralıklarla ve birbirine paralel olarak konulan ağaçlar. (Çkr.; To.; Ml.; Sv. ; DS)

yigde: İğde. Bk. yikte (Oğuzca).

iğde bildiği: İğdenin meyvesi. (El.; DS)

îde: ... (Gaz.; Ank.; DS)

yigirmi: Sayıda yirmi. Bk. yigirme.

yığirmi: ... (İç.; DS)

igirmi: ... (Kr.; DS)

yigirme: Sayıda yirmi. Bk. yigirmi.

yığirmi: ... (İç.; DS)

igirmi: ... (Kr.; DS)

yigit: Yiğit, genç, her şeyin genci.

yığit: ... (İç.; DS)

yit: ... (Ank.; DS)

ceğet: ... (Çkl.; DS)

ciğit: ... (Kn.; DS)

yigne: İğne.

I.İğne yurdu: İğne deliği. (Isp.; Brd.; Ay.; Dz.; Mn.; Ba.; Kü.; Hat.; Ky.; Kn.; Ant.; Mğ.; Krk.; DS)

iğne yurdamı: ... (İz.; DS)

iğne yurdası: ... (Ay.; DS)

iğne yurdusu: ... (Isp.; Kn.; İç.; Ant.; Krk.; DS)

ine: İğne. (Mğ.; DS)

yig: Çiğ, pişmemiş. Bk.yik.

çi: Pişmemiş. (Mr.; Ank.; DS)

çiğ: 1. Yağ çıkarmak için biriktirilmiş çiğ süt. (Kü.; Çkr.; Kr.; Ezm.; Sv.; DS)

çig: ... (Tr.; Gm.; Ar.; Sv.; DS)

2. Çiğ sütün büyük kaplarda pıhtılaşması. (To.; Ezc.; Yz.; DS)

3. Çiğ sütün üzerinde meydana gelen yağ tabakası, kaymak. (Es.; DS)

çiğce: ... (Kc.; DS)

çik: ... (Ezm.; DS)

4. Çökelek yapılmak için ayrılarak kendi kendine ekşimeye bırakılan çiğ süt. (Ama.; To.; DS)

yig: Gemin damağa gelen parçası.

I.yığ: İğ. (Tr.; Rz.; DS)

yik: İğ. Bk. ig, ik, yik.

I.iğ: Portakal, karpuz vb. şeylerin üzerindeki çil gibi lekeler. (İç. ; DS)

II.iğ: 1. Değirmen taşının ortasında bulunan ve yukarıdaki üst taşa geçen demir eksen. (Isp.Ay.; Tr. ve ilçesi; Or.; Rz.; Bt.; Ar.; Nğ., Kn.; Mğ. ; DS)

2. Bezirhenede kuvvet kolundaki taşı kaldırıp indirmeye yarayan helezon biçimindeki ağaç. (Ky. ; DS)

3. Çıkıklarda ipliğin sarıldığı demir tel. (Isp.; Çr.; Ks.; Ama.; Gr.; Ar.; Ada.; İç. ; DS)

4. Dokuma tezgahlarında kalemleri sarmak için kullanılan demir eksen. (Isp. ; DS)

5. İplik gerilen çarkın uzun ucu. (İç. ; DS)

6. Dingilin tekerleklerle geçen kısmı. (Dz.; İz.; Çkl.; Zn.; Ant. ; DS)

7. Su dolaplarının ortasında bulunan kalın ağaç dingil. (Hat. ; DS)

III.iğ: Çatılarda eşit aralıklarla ve birbirine paralel olarak konulan ağaçlar. (Çkr.; To.; Ml.; Sv. ; DS)

yik: Çiğ, pişmemiş. Bk: Düzelt: yig.

çi: Pişmemiş. (Mr.; Ank.; DS)

çiğ: 1. Yağ çıkarmak için biriktirilmiş çiğ süt. (Kü.; Çkr.; Kr.; Ezm.; Sv.; DS)

çiğ: ... (Tr.; Gm.; Ar.; Sv.; DS)

2. Çiğ sütün büyük kaplarda pıhtılaşması. (To.; Ezc.; Yz.; DS)

3. Çiğ sütün üzerinde meydana gelen yağ tabakası, kaymak. (Es.; DS)

çiğce: ... (Kc.; DS)

çik: ... (Ezm.; DS)

4. Çökelek yapılmak için ayrılarak kendi kendine ekşimeye bırakılan çiğ süt. (Ama.; To.; DS)

yikte: İğde (Oğuzca). Bk. yigde.

iğde bildiği: İğdenin meyvesi. (El.; DS)

îde: ... (Gaz.; Ank.; DS)

yilik: İlik. Bk. ilik (Oğuzca).

ilik: 1. Dügme. (Af.; Uş.; Isp.; Brd. ilçe ve köyleri; Dz. ilçe ve köyleri; Ay.; İz.; Mn.; Ba., Çkl.; Es.; Kc., Çr.; Sn.; Sm.; Ama.; To.; Tr.; Gm., El.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Yz., Ank.; Krş.; Ky.; Kn. ilçe ve köyleri; Nş.; Nğ.; Ant.; Mğ.; Krk. ; DS)

ilgeç: ... (Dz.; İz. ; DS)

ilgi: ... (Isp.; Mn.; Or. ; DS)

2. Yaka. (Sv. ; DS)

yin: İn, yırtıcı hayvan ini. Bk. in, yın.

ün: Ağıl. (*Eğın- Ml. ; DS)

inkaya: Mağara. (*Tosya- Ks.; Çr.; *Ağın- El. ; DS)

yincü: İnci. Bk: Düzelt: yinçü.

I.cıncık: 1. Camdan ve porselenden yapılmış şey. (Bereketli* Tavas- Dz.; Balçuva- İz.; Ba.; Samatya- Ist.; Uluşiran *Şıran- Gm.; Ezm.; Ezc. ve köyleri; *Arapkir- Ml.; *Siverek- Ur.; *Kilis- Gaz.; *Göksun, *Afşın- Mr.; *Antakya, Hisarcık* Yayladağı-Hat.; Sv. ve ilçeleri; Yz.; Solakuşağı, Karamidere, *Şereflikoçhisar- Ank.; *Bünyan, *Pınarbaşı ve köyleri- Ky.; *Avanos- Nş.; Nğ. ve ilçeleri; Haruniye- Ada.; DS)

cıncık: ... (Bereketli *Tavas- Dz.; Samatya- Ist.; Ur.; Yz.; Solakuşağı* Şereflikoçhisar- Ank.; Krş.; Ada.; DS)

cıncık-1: ... (Dombaylı- Mn.; *Sarıyer- Ist.; İç.; DS)

çıncık: ... (İz.; Harput- El.; *Haymana- Ank.; Bahçeli* Bor- Nğ.; DS)

çıncık: ... (Mr.; Kn.; DS)

çinçi: ... (*Emirdağ- Af.; Bozan, Tokat- Es.; Sarayönü- Kn.; DS)

2. Kırık cam ve porselen parçaları. (*Dinar- Af.; Çr.; *Artova- To.; *Refahiye- Ezc.; Ml.; Mr.; *Reyhanlı ve köyleri, *Antakya-Hat.; Kaşkoy *Gürün- Sv.; Yz.; Çayırılı* Haymana- Ank.; *Avanos- Nş.; Nğ.; *Kozan-Ada.; Hacıhamzalı, Gülek* Tarsus- İç.; DS)

cıncık-2: ... (İshaklı* Çivril- Dz.; DS)

I.cinci: 1. Cam porselen, kristal bilya. (*Sütçüler- Isp.; Karamanlı* Tefenni- Brd.; Çıtak* Çivril-Dz.; DS)

cincibir: ... (*Alaşehir- Mn.; DS)

2. Cam parçası. (İğdir* Çivril-Dz.; DS)

cinci: 1. Cam porselen, kristal bilya. (Isp.; Brd.; Dz.; DS)

cincibir: ... (Mn.; DS)

2. Cam parçası. (Dz.; DS)

yinçü: İnci; carıye. Bk. cincü (Oğuz ve Kıpçak dillerince), yincü.

I.cıncık: 1. Camdan ve porselenden yapılmış şey. (Bereketli* Tavas- Dz.; Balçuva- İz.; Ba.; Samatya- Ist.; Uluşiran *Şiran- Gm.; Ezm.; Ezc. ve köyleri; *Arapkir- Ml.; *Siverek- Ur.; *Kilis- Gaz.; *Göksun, *Afşin- Mr.; *Antakya, Hisarcık* Yayladağı-Hat.; Sv. ve ilçeleri; Yz.; Solakuşağı, Karanidere, *Şereflikoçhisar- Ank.; *Bünyan, *Pınarbaşı ve köyleri- Ky.; *Avanos- Nş.; Nğ. ve ilçeleri; Haruniye- Ada.; DS)

cıncih: ... (Bereketli *Tavas- Dz.; Samatya- Ist.; Ur.; Yz.; Solakuşağı* Şereflikoçhisar- Ank.; Krş.; Ada.; DS)

cincik-1: ... (Dombaylı- Mn.; *Sarıyer- Ist.; İç.; DS)

çınçık: ... (İz.; Harput- El.; *Haymana- Ank.; Bahçeli* Bor- Nğ.; DS)

çincik: ... (Mr.; Kn.; DS)

çinçi: ... (*Emirdağ- Af.; Bozan, Tokat- Es.; Sarayönü- Kn.; DS)

2. Kırık cam ve porselen parçaları. (*Dinar- Af.; Çr.; *Artova- To.; *Refahiye- Ezc.; Ml.; Mr.; *Reyhanlı ve köyleri, *Antakya-Hat.; Kaşköy *Gürün- Sv.; Yz.; Çayırılı* Haymana- Ank.; *Avanos- Nş.; Nğ.; *Kozan-Ada.; Hacıhamzalı, Gülek* Tarsus- İç.; DS)

cincik-2: ... (İshaklı* Çivril- Dz.; DS)

I.cinci: 1. Cam porselen, kristal bilya. (*Sütçüler- Isp.; Karamanlı* Tefenni- Brd.; Çıtak* Çivril-Dz.; DS)

cincibir: ... (*Alaşehir- Mn.; DS)

2. Cam parçası. (İğdir* Çivril-Dz.; DS)

cinci: 1. Cam porselen, kristal bilya. (Isp.; Brd.; Dz.; DS)

cincibir: ... (Mn.; DS)

2. Cam parçası. (Dz.; DS)

yıpar: Misk. Bk. Düzelt: yıpar.

yıpar: ... (İç. Köyleri; DS)

yıpar: ... (İç.; DS)

ıpar: Yüksek dağların kar tutmayan yerlerinde yetişen bir çeşit dikenli otun, kurusa bile kokusu uzun zaman gitmeyen sarımtırak çiçekleri, misk, amber. (Ur.; Ant.; DS)

yipin: Koyu kırmızı, kızıl. Bk. bayın, yipkil, yipkin.

I.ipil: Parlak. (Kn.; DS)

yipkil: Erguvan renginde olan. Bk. yipkin, yipin, bayın.

I.ipil: Parlak. (Kn.; DS)

yipkin: Menekşe rengi; erguvan renginde olan; konur, koyu kırmızı. Bk. yipkil, yipin, bayın.

I.ipil: Parlak. (Kn.; DS)

yirük: Yirilmiş, uzunlamasına yirilmiş ve güzelliği gitmiş olan her şey; yirik, gedik. Bk. yerük.

I.yirik: 1. Yarık ayrık, yırtık. (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Ay.; Mn. ve çevresi; Çkl.; Brs.; Es.; Kc.; Ks.; Çr.; Ama.; Or.; Gaz.; Hat.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Ant.; Krk.; DS)

yirig: ... (Brd.; DS)

2. Üst dudağı yarık. (Isp.; *Düzce- Bo.; Ks.; Sm.; Gaz.; İç.; DS)

yirik dudaklı: ... (Nğ.; DS)

3. Kadının üreme organı. (Isp.; Çr.; DS)

4. Kız çocuğu (öfkeyle söylenir). (Bo.; DS)

I.yirikli: Yırtmaçlı. (Nğ.; DS)

I.yirim: Küçük iki sırt arasındaki su yarıntısı. (İz.; Ba.; Çkl.; Ed.; Tk.; Bulgaristan; DS)

yirinti-2: ... (Af.; Kc.; DS)

yirinti-1: Çatlak. (Af.; DS)

yitik: Yitik şey, kaybolan şey. Bk. yitük, tiyül.

yitik: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; Sk.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Sm.; Tr.; Ar.; Ml.; Ur.; Gaz.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

yitük: ... (Tr.; DS)

yütük: ... (Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Sv.; Ank.; DS)

yitük: Yitik şey, kaybolan şey. Bk. yitik, tiyül.

yitük: ... (Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Ba.; Kü.; Es.; Kc.; Sk.; Çr.; Ama.; To.; Or.; Sm.; Tr.; Ar.; Ml.; Ur.; Gaz.; Sv.; Yz.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; İç.; Ant.; DS)

yitük: ... (Tr.; DS)

yütük: ... (Bo.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sm.; Sv.; Ank.; DS)

yoğ: Matem, yas; ölü gömülmesinden sonra üç veya yedi güne kadar verilen yemek.

yoğ: Ölü için yapılan geleneksel toplantı, ağıt. (To.; Tk.; DS)

yoğun: Yoğun, şişkin, kalın.

yoğun: 1. Kaba, kalın, iri (elek, iğne vb.). (Af.; Uş.; Brd.; Dz.; Ba.; Çkl.; Brs.; Es.; * Düzce- Bo.; Zn.; Ks.; Çkr.; Çr.; Sn.; Sm.; To.; Or.; Gr.; Rz.; Kr.; Ezc.; Vn.; Bt.; Dy.; Mş.; El.; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr.; Hat.; Sv.; Ank. ilçe ve köyleri; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada. ilçe ve köyleri; İç.; Krk.; Kafkas Türkleri; DS)

yoğın: ... (Bt.; Yz.; DS)

yovun: ... (Sv.; DS)

2. Ağır. (Nğ.; DS)

3. Sağlam. (Ezm.; DS)

I.yoğun elek: Kalın, iri gözlü elek. (Zn.; Ks.; Sn.; Sm.; DS)

yoğurúan: Yorgan.

yogan: ... (Brd.; DS)

yoğurt: Yoğurt.

yird: ... (Ank.; DS)

yirt: ... (Dz.; DS)

yoğurt: ... (İç.; DS)

yoú: Çanak bulaşığı. Bk: Düzelt: yuú .

yok: Leke, iz, kalıntı, bulaşık. (Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; DS)

yoku: ... (To.; İst.; DS)

yoú:Yok.

yoð: ... (Kr.; Ml.; DS)

yoúaru: Yukarı. Bk. yoúaru, yuúaru. İlş. yoú yer.

yokarı: ... (Hat.; Ank.; Nğ.; DS)

yokarılak: Tukarıya doğru, yukarı kalkık, yüksek. (Nğ.; DS)

yoúaru: Yukarı. İlş. yoú yer.

yokarı: ... (Hat.; Ank.; Nğ.; DS)

yokarılak: Tukarıya doğru, yukarı kalkık, yüksek. (Nğ.; DS)

yok yér: Yokuş yer.

yohuş: ... (Nğ.; DS)

yokuç: ... (Isp.; Ant.; DS)

yol: Yol; sefer; ani yola çıkma.

I.yol: Kez. (Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; Çkl.; Kc.; Sn.; Sm.; Ama.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Mğ.; Kerkük; DS)

II.yol: 1. Düğünde oğlan evinin kız evine, kıza verdiği para, mal, armağan. (Es.; Gm.; Ml.; Ar.; Gaz.; Mr.; Sv.; Kerkük; DS)

2. Düğünde, kız evinin oğlan ve yakınlarına verdiği armağan. (Ama.; DS)

3. Düğün sahibinin, çağırılıya gönderdiği armağan. (Kn.; DS)

4. Düğüne, çağırılının götürdüğü armağan. (Ada.; DS)

III.yol: Elverişli durum, olanak. (Sv.; DS)

yol-suz: Yolunu azıtan kimse.

I.yolsuz: Kötü yola düşmüş kadın. (Isp.; Dz.; Ay.; Mn.; Es.; Tr.; Rz. ve merkez köyleri; Ar.; Mğ.; DS)

II.yolsuz: Parasız. (Dz.; Ay.; İz.; Mn.; DS)

III.yolsuz: Biçimsiz, uygunsuz, yasaya, töreye aykırı. (Hat.; DS)

yolaú: Çığır, çılga, kırlardaki küçük yol; yol yol çizgili olan her şey.

I.yolað, yolak:1. Keçiyolu, küçük geçit. (Af.; Isp.; Brd.; Dz; İz.; Ba.; Brs.; Kü.; Es.; Bo.; Çr.; * Bayburt- Gm.; Ezc.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat. ilçe ve köyleri; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada. ilçe ve köyleri; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

yolamaç: ... (İz.; DS)

yolamak: ... (İz.; Mn.; Ba., ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Or.; Ada.; DS)

2. Suyolu, ark, oluk. (Brd.; Dz.; Mn.; Hat. ve çevresi; Ky.; Nğ.; DS)

II. yolað, yolak: Dokuma üsründeki kıyı çizgileri, süsleri. (Brd.; DS)

III. yolað, yolak: Kağrı vb.izi. (Ank.; Kn.; DS)

IV. yolað, yolak: Çözüm yolu. (Es.; DS)

V. yolað, yolak: Haklı, doğru yolda olan. (Nğ.; DS)

yolaú: Çay. Bk.yulaú, yul.

I.yolað, yolak:1. Keçiyolu, küçük geçit. (Af.; Isp.; Brd.; Dz; İz.; Ba.; Brs.; Kü.; Es.; Bo.; Çr.; * Bayburt- Gm.; Ezc.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat. ilçe ve köyleri; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada. ilçe ve köyleri; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

yolamaç: ... (İz.; DS)

yolamak: ... (İz.; Mn.; Ba., ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Or.; Ada.; DS)

2. Suyolu, ark, oluk. (Brd.; Dz.; Mn.; Hat. ve çevresi; Ky.; Nğ.; DS)

IV. yolað, yolak: Çözüm yolu. (Es.; DS)

V. yolað, yolak: Haklı, doğru yolda olan. (Nğ.; DS)

yul-yolaú: Küçük küçük bir çok su pınarları.

I.yol yolað, yol yolak: 1. Yol, iz, geçit. (Hat.; DS)

2. Çözüm yolu. (Hat.; DS)

3. Gelenek, görenek. (Gm.; DS)

yoltğa:Bir şeyle alay etme. Bk. yaltğa, yultğa.

I.yaltağıcı: 1. İyiliğine davranan. (Ml.; DS)

2. Yalancı, dolandırıcı. (Sv.; DS)

I.yaltağıcılığ: Dalkavukluk. (Gm.; DS)

I.yaltak: 1. Dalkavuk. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Es.; Bo.; İst.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Kr.; Sv.; Krş.; Ky.; Kn.; Mğ.; DS)

yaltakçı: ... (Dz.; Ay.; *Düzce- Bo.; Ks.; Hat.; Sv.; DS)

2. Kötü yola düşmüş kadın. (Ay.; DS)

yoluğ: Fidyе, feda, kurban. Bk. buluğ.

I.yoluk: Evden uzaklaşmış güvercini geri getirmek için kullanılan eşi. (Ur.; DS)

I.yolluğ, yolluk: 1. Geline, yakınlarına verilen armağan. (Sm.; Ar.; Mr.; Hat.; Sv.; Ky.; İç.; DS)

2. Başlık. (Sm.; DS)

3.Gelinin ayağı altına serilen kumaş. (Ml.; DS)

4.Düğüne çağrılacak kişiye götürülen armağan. (Nğ.; DS)

5.Kız evine gönderilen düğün armağanı. (Gm.; Ar.; DS)

6.Armağan. (Ky.; DS)

yonaú: Hayvanların semerleri altına konan şey, çul çuval parçası.

I.yunağ: 1. Çamaşır yıkanan yer, çamaşırlık. (Af. köyleri.; Ba. ve çevresi; Kü.; Es.; Kc.; Bo.; Çkr.; Çr. ilçe ve köyleri; Sn.; Sm. ilçe ve köyleri.; Ama.; To.; Hat.; Sv.; Nğ.; Kn.; Ada. ve çevresi; İç.; Ant.; DS)

yumaklık-2: ... (Yz.; DS)

yunaklık-1: ... (İz.; Es., Çr.; To.; Sv.; Ada.; İç.; DS)

yunnak-1: ... (Sn.; Sm.; Ama.; To.; Sv.; DS)

yuvnak: ... (Nş.; DS)

yuyak: ... (Ky.; DS)

yümelik: ... (Dz.; Mğ.; DS)

yünceklık: ... (İz.; DS)

yünek: ... (Isp.; Dz.; Mğ.; DS)

2. Hamam, yıkanma yeri. (Af.; Brs.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Hat.; Sv.; Ank.; Ky.; Nğ. ve çevresi; Kn.; DS)

yumaklık-1: ... (Ank.; DS)

yunaklık-2: ... (Ank.; DS)

yunluk: ... (To.; DS)

3. Davarların yıkandığı yer. (To. Es.; DS)

yunnak-2: ... (Sv.; DS)

4. Buğday yıkanan havuz. (Mr.; DS)

5. Ölü yıkanan yer, teneşir. (Mr.; DS)

yüneklik: ... (Mr.; DS)

I.yunakçı: Çamaşırı, çamaşır yıkayan. (Uş.; Gaz.; İç.; DS)

yonındı: Yonuntu, talaş.

yonuntu: ... (Çkl.; DS)

yonga: ... (Isp.; Brd.; Ay., *Düzce- Bo.; Ks.; Çkr.; Gr., Tr., Gm.; Kr.; Ml.; Hat.; Sv.; Ng.; Kn.; İç.; DS)

yonğa: ... (Ama.; Hat.; DS)

yonka: ... (İz.; Sm.; Çr.; Ama.; Tr.; Rz.; Ar.; Ml.; Mr.; Sv.; DS)

I.yonak: Marangoz keseri. (Ada.; DS)

yontar: ... (İz.; DS)

I.yongal: Yontmaya elverişli (ağaç). (Mr.; Ada.; DS)

yorığa: Yorga yürüyen – at için-.

yorga: Atlarda, rahvana yakın bir yürüyüş biçimi, yumuşak rahvan. (Af.; Isp.; Mn.; Brs.; Kü.; Es.; Çr.; Sm.; Ama.; Tr.; Ar.; Kr. ve ilçeleri; Vn.; El.; Ml.; Sv.; Krş.; Ng.; İç.; Kn.; Ant.; Mg.; DS)

yorğa: ... (Ama.; Ar.; Kr.; Hat.; DS)

yort: Bir çeşit at yürüyüşü, tırıs. (Kr. ilçeleri; DS)

yorú: Akma, yürüme, gidiş, huy. Bk. yoruk, ború.

yuruk: Yorum. (Af.; DS)

yürük: 1. İyi yürüyen, koşan (at vb.için). (Bil.; Hat.; Ank.; DS)

II.yüğük-1: ... (Isp.; Dz.; Mn.; Kü.; Es.; Çr.; Sn.; Çkl.; Ama.; To.; Ezm.; Sv.; Kr.; Ng.; DS)

2. At yarışı, koşu. (Sm.; Ama.; DS)

II.yüğük-2: ... (Sm.; Ama.; DS)

II.yüvrük-2: ... (Zn.; DS)

3. Hızlı akan. (Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; DS)

yorınça: Yonca. (Oğuzca) Bk. yorınçğa.

yoncalık: ... (Nğ.; DS)

yorınçğa: Yonca. Bk. yorınça (Oğuzca).

yoncalık: ... (Nğ.; DS)

yoruú: Gidiş, huy. Bk. yorú.

yuruk: Yorum. (Af.; DS)

yürük: 1. İyi yürüten, koşan (at vb.için). (Bil.; Hat.; Ank.; DS)

II.yügrük-1: ... (Isp.; Dz.; Mn.; Kü.; Es.; Çr.; Sn.; Çkl.; Ama.; To.; Ezm.; Sv.; Kr.; Nğ.; DS)

2. At yarışı, koşu. (Sm.; Am.; DS)

II.yügrük-2: ... (Sm.; Ama.; DS)

II.yüvrük-2: ... (Zn.; DS)

3. Hızlı akan. (Sv.; Ank.; Ky.; Nğ.; DS)

yök: Kuş tüyü, kuş yeleği, ok yeleği. Bk. yüng; Düzelt: yük.

I.yun, yuñ: ... (*İğdir- Kr.; Nğ.; İç.; DS)

yuv: ... (Ezc.; Ml.; DS)

yüñ: ... (Hat.; Ank.; DS)

yuğ: ... (Sv.; DS)

yöre: Yöre, çevre, bir şeyin etrafı (Oğuzca). Bk. yüre, yére.

I.yöre: 1. Çevre. (Isp.; Mn. ve çevresi; Bil.; Es.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Bayburt-Gm.; Kr.; Ezm.; Mr.; Gaz.; Yz.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

yörek: ... (Isp.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

yüre: ... (Gr.; Sv.; Kn.; DS)

2. Harman yerinin kıyısı. (Bil.; DS)

II.yöre: Avlu. (Yz.; DS)

yörgek: Örtü.

I.yörek: Çocuğun, beşikten düşmemesi için, yorganın üstünden beşiğe bağlanan bez bağ. (To.; Ar.; Or.; Gr.; Ezm.; Ml.; Sv.; Ank.; DS)

yörebezi: ... (Dz.; DS)

yöreme: Örtü. (Kn.; DS)

yörgenç: Dağ dönemeci, dağ bükümü; büküntülü, kıvrık. Bk. tezinç.

I.yöremeç: Kenevirde bükülmüş ince urgan, sicim. (Sv.; Yz.; Ky.; Nş.; DS)

yörük: Tabir – rüya vb.- ; sözün gidişi, anlaşılışı. Bk. yorú, yoruú, yor.

yuruk: Yorum. (Af.; DS)

yu: Kadınların bir şeyden utandıkları zaman söyledikleri kelime.

I.yu: Buraya bak, buraya gel anlamında kullanılan ünlem. (Isp.; Rz.; Sm.; Or.; DS)

I.yua: Şaşma, korku bildiren ünlem. (Rz.; Ada.; DS)

yufúa: İnce, yufka, ucuz. Bk. yupúa.

II.yufka: 1. Zayıf, ince, dayanıksız, hafif. (Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Es.; * Düzce- Bo.; Sk.; Çkr.; Sm.; Tr.; Rz.; Ezm.; Hat.; Sv.; Ky.; Kn.; Mğ.; Tk.; DS)

yufða: ... (İç.; DS)

I.yuka-2: ... (Isp.; İç.; DS)

3. Yeterince olmayan, az. (Tr.; DS)

I.yuha, yuða-2: İnce, duyarlı. (Çr.; Ezm.; DS)

I.yuka: 1. İnce, sığ. (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Çkl.; Kü.; Bo.; Çr.; Sn.; Sm.; Gm.; Ezc.; Ağ.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank. ilçe ve köyleri; Nş.; Nğ.; Kn.; Ky.; İç.; Mğ. ve çevresi; Ant.; DS)

yufða: ... (İç.; DS)

II.yufka-2: ... (Ba.; Brs.; Es.; Kc.; * Düzce- Bo.; Sm.; Tr.; Krk.; DS)

I. yuha, yuða-1: ... (Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; El.; Ml.; Sv. ve çevresi; DS)

II.yuka: 1. İncelikli, duyarlı (kimse). (Sn.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

2. İnce açılmış hamurdan yapılan sac ekmeği. (Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; Kü.; Çr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky. ve köyleri; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

I.yufka-1: ... (Af.; Isp.; Dz.; İz.; Mn.; Ba., Brs.; Es.; Çkr.; Sm.; To.; Ar.; Ez.; Sv.; Ky.; Nğ.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

yufga: ... (İç.; DS)

yufða: ... (İç.; DS)

yuga: ... (Ank.; DS)

II.yuha, yuða: ... (Ar.; Bayburt- Kr.; Dy.; El.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)

3. Hoppa. (Gaz.; DS)

yuğa: Katmer, yuka, yufka. Bk. yuvğa.

I.yufka: 1. İnce açılmış hamurdan yapılan sac ekmeği. (Af.; Isp.; Dz., İz.; Mn.; Ba., Brs.; Es.; Çkr.; Sm.; To.; Ar.; Ez.; Sv.; Ky.; Nğ.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

yufga: ... (İç.; DS)

yufða: ... (İç.; DS)

yuga: ... (Ank.; DS)

II.yuha, yuða: ... (Ar.; Bayburt- Kr.; Dy.; El.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)

II.yuka-2:... (Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; Kü.; Çr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky. ve köyleri; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

2. Börek vb. için açılan ince hamur. (Kc.; Sk.; Tr.; DS)

3. Pide. (Tr.; DS)

4. Erişte. (Kc.; DS)

I.yoka: Yufka ekmek. (Çkr.; Ama.; Or.; DS)

yuğau: Su kuşu.

I.yuvak: 1. Kuş yuvası. (Ank.; DS)

2. Küçük kuzuların yattığı yer. (Nş.; DS)

yuú: Çanak bulaşığı, kaptaki bulaşık (“yaú” kelimesiyle birlikte “yuú yaú” şeklinde kullanılır). Bk. yaú, yaú yuú, yoú.

yok: Leke, iz, kalıntı, bulaşık. (Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; DS)

yoku: ... (To.; İst.; DS)

yuúaru: Yukarı. Bk. yoúaru, yoúar. İlş. yoú yer.

yokarı: ... (Hat.; Ank.; Nğ.; DS)

yokarılak: Tukarıya doğru, yukarı kalkık, yüksek. (Nğ.; DS)

yuú yaú: Çanak bulaşığı, kaptaki bulaşık (“yaú” kelimesiyle birlikte “yuú yaú” şeklinde kullanılır). Bk. yaú, yaú yuú, yoú.

yok: Leke, iz, kalıntı, bulaşık. (Sn.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; DS)

yoku: ... (To.; İst.; DS)

yular: At yuları.

I.yular parası: Hayvan satışlarında alıcının satıcıya malın ederi dışında ödediği para, sevinmelik. (Ezc.; DS)

I.yular sapı: Hayvanın başına geçirilen yular başlığının halkasına bağlana ip. (Nğ.; DS)

yl: Kaynak; pınar; su pınarı, kaynağı, gözü. Bk. yolaú.

I.yolað, yolak:1. Keçiyolu, küçük geçit. (Af.; Isp.; Brd.; Dz; İz.; Ba.; Brs.; Kü.; Es.; Bo.; Çr.; * Bayburt- Gm.; Ezc.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat. ilçe ve köyleri; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada. ilçe ve köyleri; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

yolamaç: ... (İz.; DS)

yolamak: ... (İz.; Mn.; Ba., ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Or.; Ada.; DS)

2. Suyolu, ark, oluk. (Brd.; Dz.; Mn.; Hat. ve çevresi; Ky.; Nğ.; DS)

IV. yolað, yolak: Çözüm yolu. (Es.; DS)

V. yolað, yolak: Haklı, doğru yolda olan. (Nğ.; DS)

yulaú: Küçük küçük bir çok su pınarları. Bk. yul, yolaú.

I.yolað, yolak:1. Keçiyolu, küçük geçit. (Af.; Isp.; Brd.; Dz; İz.; Ba.; Brs.; Kü.; Es.; Bo.; Çr.; * Bayburt- Gm.; Ezc.; El.; Ml.; Gaz.; Mr.; Hat. ilçe ve köyleri; Sv.; Ank.; Nş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada. ilçe ve köyleri; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

yolamaç: ... (İz.; DS)

yolamak: ... (İz.; Mn.; Ba., ve çevresi; Çkl.; Brs.; Kü.; Or.; Ada.; DS)

2. Suyolu, ark, oluk. (Brd.; Dz.; Mn.; Hat. ve çevresi; Ky.; Nğ.; DS)

IV. yolað, yolak: Çözüm yolu. (Es.; DS)

V. yolað, yolak: Haklı, doğru yolda olan. (Nğ.; DS)

yulduz: Yıldız, yıldızların genel adı.

I.yıldız: Alinyazısı. (Ay.; İz.; Mn.; Tr.; Ml.; Hat.; Sv.; Nğ.; Kn.; DS)

II.yıldız: Atın alnında yıldız biçimindeki beyazlık, akıtma. (İst.; DS)

yultğa: Bir şeyle alay etme. Bk. yaltğa, yoltğa.

I.yaltaðcı: 1. İyiliğine davranan. (Ml.; DS)

2. Yalancı, dolandırıcı. (Sv.; DS)

I.yaltaðcılıð: Dalkavukluk. (Gm.; DS)

I.yaltak: 1. Dalkavuk. (Isp.; Dz.; Ay.; İz.; Es.; Bo.; İst.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; Kr.; Sv.; Krş.; Ky.; Kn.; Mğ.; DS)

yaltakçı: ... (Dz.; Ay.; *Düzce- Bo.; Ks.; Hat.; Sv.; DS)

2. Kötü yola düşmüş kadın. (Ay.; DS)

yumğaú: Yumak, yuvarlanan ve yuvarlak olan her şey.

I.yomak: Duvar örülürken, büyük taşların arasına sıkıştırılan taş parçası. (Sv.; DS)

yumşaú: Yumuşak.

yumşag: ... (İç.; DS)

yümüşak: ... (Ank.; DS)

yumur: Hayvanların göden bağırsağı.

I.yumur: Hayvanlarda midenin bir parçası. (Brd.; DS)

yumurtğa: Yumurta, bütün kuşların yumurtaları, insanların ve hayvanların taşakları.

yumurtda: ... (*İğdır- Kr.; DS)

yımırta: ... (Brd.; * Düzce- Bo.; Ks.; Nğ.; DS)

imirta: ... (Kerkük; DS)

yumuş: Hizmet, vazife; elçilik, iki ve ikiden artık kimse arasında elçilik.

yumuş: ... (Af.; Isp. ilçe ve köyleri; Brd.; Ay.; Es.; Ks.; Çr.; Sn.; To.; Gr. ilçe ve köyleri; Ml.; Ur.; Gaz.; Mr. ilçe ve köyleri; Hat.; Sv. ve çevresi; Yz.; Ank.; Krş.; ve çevresi; Ky. ilçe ve köyleri; Nş.; Nğ. ve çevresi; Kn ilçe ve köyleri; Ada.; İç. ilçe ve köyleri; Ant.; Mğ.; DS)
yümüş: ... (Nş.; DS)

yumuş- çı: Melek.

I.yumuşcu: Uysal. (Kn.; DS)

yumuz er: Etli, tıknaz adam. Bk. yumuz er.

I.yomuz: Gövde yanı. (Ml.; DS)

yumuz er: Etli tıknaz adam. Bk. yumuz er.

I.yomuz: Gövde yanı. (Ml.; DS)

yund: At –cins adı- , atlar, at sürüsü.

yund: ... (Ezm.; DS)

I.yunt: Damızlık eşek. (Ks.; DS)

I.yont: Başiboş hayvan. (Sn.; DS)

yundı: Yemek yendikten sonra kabın yıkantısı.

I.yuntu: Bulaşık suyu. (Ks.; Çkr.; Sn.; Sv.; Ant.; Kn.; DS)

yundu: ... (Ks.; El.; DS)

yuntu suyu: ... (Bo.; Zn.; DS)

yuyuntu: ... (Çr.; Gr., Sv.; DS)

I.yuntuluk: El yıkama yeri. (Çkl.; DS)

yunduluk: ... (Çr.; DS)

yung: Yün, yün sümeği, (Argu, Yağma ve Karluk dillerince) pamuk. Bk. yüng.

yun, yuñ: ... (*İğdir- Kr.; Nğ.; İç.; DS)

yuv: ... (Ezc.; Ml.; DS)

yüñ: ... (Hat.; Ank.; DS)

yuğ: ... (Sv.; DS)

yupúa: Yufka. Bk. yufúa.

II.yufka: 1. Zayıf, ince, dayanıksız, hafif. (Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Es.; * Düzce- Bo.; Sk.; Çkr.; Sm.; Tr.; Rz.; Ezm.; Hat.; Sv.; Ky.; Kn.; Mğ.; Tk.; DS)

yufða: ... (İç.; DS)

I.yuka-2: ... (Isp.; İç.; DS)

3. Yeterince olmayan, az. (Tr.; DS)

I.yuha, yuða-2: İnce, duyarlı. (Çr.; Ezm.; DS)

I.yuka: 1. İnce, sığ. (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Çkl.; Kü.; Bo.; Çr.; Sn.; Sm.; Gm.; Ezc.; Ağ.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank. ilçe ve köyleri; Nş.; Nğ.; Kn.; Ky.; İç.; Mğ. ve çevresi; Ant.; DS)

yufða: ... (İç.; DS)

II.yufka-2: ... (Ba.; Brs.; Es.; Kc.; * Düzce- Bo.; Sm.; Tr.; Krk.; DS)

I. yuha, yuða-1: ... (Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; Vn.; El.; Ml.; Sv. ve çevresi; DS)

II.yuka: 1. İncelikli, duayrlı (kimse). (Sn.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

2. İnce açılmış hamurdan yapılan sac ekmeği. (Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; Kü.; Çr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky. ve köyleri; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

I.yufka-1: ... (Af.; Isp.; Dz.; İz.; Mn.; Ba., Brs.; Es.; Çkr.; Sm.; To.; Ar.; Ez.; Sv.; Ky.; Nğ.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

yufga: ... (İç.; DS)

yufða: ... (İç.; DS)

yuga: ... (Ank.; DS)

II.yuha, yuða: ... (Ar.; Bayburt- Kr.; Dy.; El.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)

3. Hoppa. (Gaz.; DS)

yurt: Yurt; eski izerler, ören.

yurt: 1. Yörüklerin yazın ya da kışın oturdukları yer. (Isp.; Brs.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

yurtlak: ... (Mr.; Ada.; İç.; DS)

2. Ev, bark. (Dz.; Kn.; İz.; Kü.; Es.; Sm.; Sv.; Nğ.; Ant.; Krk.; DS)

3. Toplu yerleşme yeri. (Brs.; Sv.; DS)

4. Yayla evinin çevresi. (Tr.; DS)

yurt: Delik.

yurd: İğne deliği. (Hat.; DS)

yurdu: ... (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Çr.; Ank.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; Ant.; Mğ. ilçeleri; Krk.; DS)

yord: ... (Mğ.; DS)

yurda: ... (Ay.; Sm.; Or.; DS)

yurdusu: ... (Çkl.; DS)

yurt: ... (Kn.; İç.; DS)

I.yortlan: Kaya deliği. (Ada.; DS)

yuşul: Yeşil (yalnız kullanılmaz, “yaşıl” ile birlikte gelir.).

yaşıl: 1. ... (Dz.; *İğdır- Kr.; DS)

2. Yeşilbaş, erkek ördek. (Hat.; Mr.; Ada.; Mğ.; DS)

I.yeşil: Koyu al (at için). (Isp.; Ank.; Krş.; Kn.; İç.; DS)

yuwga: Zayıf, ince, yufka, aciz. Bk. yufúa, yupúa

I.yufka: 1. İnce açılmış hamurdan yapılan sac ekmeği. (Af.; Isp.; Dz.; İz.; Mn.; Ba., Brs.; Es.; Çkr.; Sm.; To.; Ar.; Ez.; Sv.; Ky.; Nğ.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

yufga: ... (İç.; DS)

yufða: ... (İç.; DS)

yuga: ... (Ank.; DS)

II.yuha, yuða: ... (Ar.; Bayburt- Kr.; Dy.; El.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)

II.yuka-2:... (Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; Kü.; Çr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky. Ve köyleri; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

2. Börek vb. için açılan ince hamur. (Kc.; Sk.; Tr.; DS)

3. Pide. (Tr.; DS)

4. Erişte. (Kc.; DS)

II.yufka: 1. Zayıf, ince, dayanıksız, hafif. (Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Es.; * Düzce- Bo.; Sk.; Çkr.; Sm.; Tr.; Rz.; Ezm.; Hat.; Sv.; Ky.; Kn.; Mğ.; Tk.; DS)

yufða: ... (İç.; DS)

I.yuka-2: ... (Isp.; İç.; DS)

3. Yeterince olmayan, az. (Tr.; DS)
I.yuha, yuða-2: İnce, duyarlı. (Çr.; Ezm.; DS)

III.yuha: Akılsız. (Ar.; DS)

I.yuka: 1. İnce, sığ. (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Çkl.; Kü.; Bo.; Çr.; Sn.; Sm.; Gm.; Ezc.; Ağ.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank. ilçe ve köyleri; Nş.; Nğ.; Kn.; Ky.; İç.; Mğ. ve çevresi; Ant.; DS)

yufða: ... (İç.; DS)

II.yufka-2: ... (Ba.; Brs.; Es.; Kc.; * Düzce- Bo.; Sm.; Tr.; Krk.; DS)

I. yuha, yuða-1: ... (Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; vn.; El.; Ml.; Sv. ve çevresi; DS)

II.yuka: 1. İncelikli, duyarlı (kimse). (Sn.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

3. Hoppa. (Gaz.; DS)

I.yukalık: Yufka ekmek için ayrılmış (un). (Nğ.; DS)

I.yoka: Yufka ekmek. (Çkr.; Ama.; Or.; DS)

yuwúa: Her şeyin incesi, yuka.

I.yufka: 1. İnce açılmış hamurdan yapılan sac ekmeği. (Af.; Isp.; Dz.; İz.; Mn.; Ba., Brs.; Es.; Çkr.; Sm.; To.; Ar.; Ez.; Sv.; Ky.; Nğ.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

yufga: ... (İç.; DS)

yufða: ... (İç.; DS)

yuga: ... (Ank.; DS)

II.yuha, yuða: ... (Ar.; Bayburt- Kr.; Dy.; El.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)

II.yuka-2: ... (Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; Kü.; Çr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky. ve köyleri; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

2. Börek vb. için açılan ince hamur. (Kc.; Sk.; Tr.; DS)

3. Pide. (Tr.; DS)

4. Erişte. (Kc.; DS)

II.yufka: 1. Zayıf, ince, dayanıksız, hafif. (Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kü.; Es.; * Düzce- Bo.; Sk.; Çkr.; Sm.; Tr., Rz.; Ezm.; Hat.; Sv.; Ky.; Kn.; Mğ.; Tk.; DS)

yufða: ... (İç.; DS)

I.yuka-2: ... (Isp.; İç.; DS)

3. Yeterince olmayan, az. (Tr.; DS)

I.yuha, yuða-2: İnce, duyarlı. (Çr.; Ezm.; DS)

III.yuha: Akılsız. (Ar.; DS)

I.yuka: 1. İnce, sığ. (Isp.; Brd.; Dz.; İz.; Mn.; Çkl.; Kü.; Bo.; Çr.; Sn.; Sm.; Gm.; Ezc.; Ağ.; Gaz.; Mr.; Sv.; Ank. ilçe ve köyleri; Nş.; Nğ.; Kn.; Ky.; İç.; Mğ. ve çevresi; Ant.; DS)

yufða: ... (İç.; DS)

II.yufka-2: ... (Ba.; Brs.; Es.; Kc.; * Düzce- Bo.; Sm.; Tr.; Krk.; DS)

I. yuha, yuða-1: ... (Gr.; Gm.; Ar.; Kr.; Ezm.; vn.; El.; Ml.; Sv. ve çevresi; DS)

II.yuka: 1. İncelikli, duayrlı (kimse). (Sn.; Nğ.; Kn.; İç.; Mğ.; DS)

3. Hoppa. (Gaz.; DS)

I.yukalık: Yufka ekmek için ayrılmış (un). (Nğ.; DS)

I.yoka: Yufka ekmek. (Çkr.; Ama.; Or.; DS)

yuvuğ: Sellerin dağdan yuvarladığı kaya parçaları. Bk. yuvuğ.

I.yuvu: Loğ taşı, toprak damı düzenlemek ve pekitmekle kullanılan taş silindir. (Kc.; *Düzce-Bo.; İst.; Zn.; DS)

yuvğa¹: Katmeli yuka. Bk. yuğa.

I.yufka: 1. İnce açılmış hamurdan yapılan sac ekmeği. (Af.; Isp.; Dz., İz.; Mn.; Ba., Brs.; Es.; Çkr.; Sm.; To.; Ar.; Ez.; Sv.; Ky.; Nğ.; İç.; Mğ.; Krk.; DS)

yufga: ... (İç.; DS)

yufða: ... (İç.; DS)

yuga: ... (Ank.; DS)

II.yuha, yuða: ... (Ar.; Bayburt- Kr.; Dy.; El.; Ml.; Sv.; Nğ.; DS)

II.yuka-2:... (Isp.; Brd.; Ay.; Mn.; Kü.; Çr.; Sv.; Yz.; Ank.; Ky. ve köyleri; Nğ.; Kn.; İç.; DS)

2. Börek vb. için açılan ince hamur. (Kc.; Sk.; Tr.; DS)

3. Pide. (Tr.; DS)

4. Erişte. (Kc.; DS)

I.yoka: Yufka ekmek. (Çkr.; Ama.; Or.; DS)

yuvuğ: Sellerin dağdan yuvarladığı kaya parçaları. Bk. yuvuğ.

I.yuvu: Loğ taşı, toprak damı düzenlemek ve pekitmekle kullanılan taş silindir. (Kc.; *Düzce-Bo.; İst.; Zn.; DS)

yuvak: ... (Af.; İz.; Es.; Sm.; Ama.; Vn.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç. köyleri; DS)

yuga: ... (Isp.; DS)

¹ Besim Atalay bu kelimenin haşiyeye göre alındığını belirtmiştir.

y ygacı: ... (Brd.; DS)
yugacı taş: ... (Brd.; DS)
yugu: ... (Af.; DS)
yugu taşı: ... (Mğ.; DS)
yuğaç: ... (Isp.; DS)
yuğarlak: ... (Isp.; DS)
yuğga taşı: ... (Isp.; DS)
yuğgu taşı: ... (Brd.; DS)
yuğku taşı: ... (Brd.; DS)
yuğu: ... (İz.; Ant.; Mğ. ilçe ve köyleri; DS)
yuku taşı: ... (Ay.; DS)
yumburlak taşı: ... (Ay.; DS)
yungu: ... (Brd.; DS)
yungu taşı: ... (Uş.; DS)
yurgu: ... (Dz.; İz.; Çkl.; Kü.; DS)
yuva: ... (Ada.; ilçeleri; DS)
yuvag: ... (Ada. ilçeleri; DS)
yuvarlak: ... (Isp.; Dz.; Brs.; Çkr.; Ml.; Ed.; Krk.; DS)
yuvga taşı: ... (Isp.; Ay.; DS)
yuvgu: ... (Dz.; İz.; Ant.; DS)
yuvgu taşı: ... (Dz.; DS)
yuvku taşı: ... (Af.; Brd.; DS)
yüvü: ... (Bo.; DS)

yüê: Yüz. Bk. yüz

I.yüz: Sayfa.(Krş.; DS)

II.yüz: Sığ. (Ar.; DS)

yüzlek: ... (Bo.; To.; El.; Hat.; Ank.; DS)

I.yüzlü: Şımarık. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kc.; Çr.; Sv.; Ank.; Ng.; Kn.; DS)

yüdrük: Yüklük; üzerine eşya ve elbise konan şey, dolap, masa ve benzeri şeyler.

I.yüklü: Meyvesi bol (ağaç için). (Nğ.; DS)

I.yüklük: 1. Yük. (Nğ.; DS)

yuk: ... (İç.; DS)

2. Bir hayvanın taşıyabileceği ağırlık ya da oran kadar. (To.; Nğ.; DS)

II.yüklük: Yük olma durumu. (To.; DS)

yüg: Ok yeleği. Bk. yüng, yök; Düzelt: yük.

I.yun, yuñ: ... (*İğdır- Kr.; Nğ.; İç.; DS)

yuv: ... (Ezc.; Ml.; DS)

yüñ: ... (Hat.; Ank.; DS)

yuğ: ... (Sv.; DS)

yügrük(g): Koşucu, geçici, yügrük.

I.yügrük: 1. Güçlü, çevik, çalışkan, eline ayağına çabuk. (Isp.; Mn.; Çr.; Ama.; Sv.; Kn.; İç. ilçe ve köyleri; DS)

yögrük: ... (Ama.; DS)

yörügen: ... (Ama.; DS)

yörük-1: ... (Isp.; Mn.; Krş.; Nğ.; DS)

yğrük: ... (Gr.; Nş.; Krş.; Ky.; İç.; Krk.; DS)

yuvruk: ... (Tr.; DS)

yügrük: ... (Ar.; DS)

yürük: ... (Mn.; Kü.; Gr.; Tr.; Ml.; Gaz.; Sv.; Ank.; Krş.; Ky.; Nğ.; DS)

yüvrük: ... (Dz.; DS)

yüyrük: ... (Af.; Isp.; Bayburt- Kr.; DS)

2. Yürekli. (Tr.; DS)

yörük-2: ... (Krş.; DS)

3. Cinsel isteği fazla. (Isp.; DS)

II.yügrük: 1. İyi yürüyen, koşan (at vb.için). (Isp.; Dz.; Mn.; Kü.; Es.; Çr.; Sn.; Çkl.; Ama.; To.; Ezm.; Sv.; Kr.; Nğ.; DS)

yürük-2: ... (Bil.; Hat.; Ank.; DS)

2. At yarışı, koşu. (Sm.; Ama.; DS)

yürük-1: ... (Sm.; Am.; DS)

II.yüvrük-2: ... (Zn.; DS)

3. Koşu atı. (Krk.; DS)

II.yüvrük-1: ... (Zn.; DS)

yürümlü:Çevik, iyi yürüyen (at için). (Mğ.; DS)

yürükken: Çevik yürüyüşlü. (Nğ.; DS)

yürüyecek: Yen yürümeye başlayan çocukların çabuk yürümelerini sağlayan ağaç araç. (Es.; DS)

yük: Yük, bohça.

I.yük:1. Beş kilelik ya da aşağı yukarı yüz kiloluk ürün. (Isp.; DS)

2. Hayvan üstündeki iki küfe ağırlık. (Çr.; DS)

II.yük: Para ölçüsü olarak bin lira. (Nğ.; DS)

III.yük: Yatak. (Ky.; DS)

ük: 1. Yük. (Kr.; Vn.; DS)

2. Yatak. (Vn.; DS)

yük: Kuş tüyü, kuş yeleği, ok yeleği. Bk. yüng, yüg, yök.

I.yun, yuñ: ... (*İğdir- Kr.; Nğ.; İç.; DS)

yuv: ... (Ezc.; Ml.; DS)

yüñ: ... (Hat.; Ank.; DS)

yuğ: ... (Sv.; DS)

yüksek: Yüksek.

yüñsek: ... (* Düzce- Bo.; Gaz.; İç.; DS)

yuñsek: ... (İç.; DS)

yüğsek: ... (Nğ.; DS)

yümsek: ... (Brd.; Dz.; *Düzce- Bo.; DS)

yūsek: ... (*Düzce- Bo.; Ank.; DS)

yūskek: ... (Bt.; DS)

yūssek: ... (*Düzce- Bo.; DS)

yüysek: ... (Gaz.; DS)

yüksek: Terzi yüksüğü. Bk. yüksük.

yüğsük: ... (Kc.; Ks.; DS)

yuğsük: ... (Nğ.; DS)

yüsküf: ... (Gr.; Ezc.; DS)

yüssük: ... (İç.; DS)

yüsük: ... (Çr.; Ank.; DS)

yüksük: Terzi yüksüğü. Bk. yüksek.

yüğsük: ... (Kc.; Ks.; DS)

yuğsük: ... (Nğ.; DS)

yüsküf: ... (Gr.; Ezc.; DS)

yüssük: ... (İç.; DS)

yüsük: ... (Çr.; Ank.; DS)

yükünç: Namaz, ibadet; (Kıpçakça) baş eğme.

I.yükün: Sorumluluk. (Ky.; DS)

yünçü: İnci. Bk. yinçü.

I.cıncık: 1. Camdan ve porselenden yapılmış şey. (Bereketli* Tavas- Dz.; Balçuva- İz.; Ba.; Samatya- Ist.; Uluşiran *Şıran- Gm.; Ezm.; Ezc. ve köyleri; *Arapkir- Ml.; *Siverek- Ur.; *Kilis- Gaz.; *Göksun, *Afşin- Mr.; *Antakya, Hisarcık* Yayladağı-Hat.; Sv. ve ilçeleri; Yz.; Solakuşağı, Karanıdere, *Şereflikoçhisar- Ank.; *Bünyan, *Pınarbaşı ve köyleri- Ky.; *Avanos- Nş.; Nğ. ve ilçeleri; Haruniye- Ada.; DS)

cıncık: ... (Bereketli *Tavas- Dz.; Samatya- Ist.; Ur.; Yz.; Solakuşağı* Şereflikoçhisar- Ank.; Krş.; Ada.; DS)

cıncık-1: ... (Dombaylı- Mn.; *Sarıyer- Ist.; İç.; DS)

çıncık: ... (İz.; Harput- El.; *Haymana- Ank.; Bahçeli* Bor- Nğ.; DS)

çıncık: ... (Mr.; Kn.; DS)

çinçi: ... (*Emirdağ- Af.; Bozan, Tokat- Es.; Sarayönü- Kn.; DS)

2. Kırık cam ve porselen parçaları. (*Dinar- Af.; Çr.; *Artova- To.; *Refahiye- Ezc.; Ml.; Mr.; *Reyhanlı ve köyleri, *Antakya-Hat.; Kaşköy *Gürün- Sv.; Yz.; Çayırılı* Haymana- Ank.; *Avanos- Nş.; Nğ.; *Kozan-Ada.; Hacıhamzalı, Gülek* Tarsus- İç.; DS)

cıncık-2: ... (İshaklı* Çivril- Dz.; DS)

I.cinci: 1. Cam porselen, kristal bilya. (*Sütçüler- Isp.; Karamanlı* Tefenni- Brd.; Çıtak* Çivril-Dz.; DS)

cincibir: ... (*Alaşehir- Mn.; DS)

2. Cam parçası. (İğdir* Çivril-Dz.; DS)

cinci: 1. Cam porselen, kristal bilya. (Isp.; Brd.; Dz.; DS)

cincibir: ... (Mn.; DS)

yüng: Kuş yeleşği. Bk. yök, yüg Düzelt: yük.

I.yun, yuñ: Yün. (*İğdır- Kr.; Nğ.; İç.; DS)

yuv: ... (Ezc.; Ml.; DS)

yüñ: ... (Hat.; Ank.; DS)

yuğ: ... (Sv.; DS)

yüre: Çevre, muhit. Bk. yöre, yére.

I.yöre: 1. Çevre. (Isp.; Mn. ve çevresi; Bil.; Es.; Çkr.; Çr.; Sm.; Ama.; To.; Or.; Gr.; Bayburt-Gm.; Kr.; Ezm.; Mr.; Gaz.; Yz.; Ky.; Nğ.; Kn.; Ada.; İç.; DS)

yörek: ... (Isp.; İç.; Ant.; Mğ.; DS)

yüre: ... (Gr.; Sv.; Kn.; DS)

2. Harman yerinin kıyısı. (Bil.; DS)

II.yöre: Avlu. (Yz.; DS)

yürek(g): Yürek.

üreð:... (*İğdır- Kr.; DS)

ürek: ... (El.; DS)

I.yürek: 1. Karın, mide, bağırsak. (Ay.; İz.; Es.; Çr.; Ama.; To.; Gr.; Rz.; Hat.; Sv.; Ky.; Mğ.; Krk.; DS)

2. Parmak uçlarında, tırnağın altındaki yumuşak et. (Nğ.; DS)

II.yürek: Yüreklilik, cesaret. (Nğ.; DS)

yüz: Yüz, çehre, veçhe.

I.yüz: Sayfa. (Krş.; DS)

II.yüz: Sığ. (Ar.; DS)

yüzlek: ... (Bo.; To.; El.; Hat.; Ank.; DS)

I.yüzlü: Şımarık. (Af.; Isp.; Brd.; Dz.; Ay.; İz.; Mn.; Kc.; Çr.; Sv.; Ank.; Nğ.; Kn.; DS)

yüzerlik: Üzerlik otu, peganum harmala (Oğuzca). Bk. eldrük (Uç ve Barsgan dillerince), yîêîğ ot.

I.yüzerlik: Halk inancına göre nazara karşı kullanılan bir ot. (Isp.; Brd.; Dz.; Ama.; Nş.; DS)

yüzellik: ... (Ama.; Nğ.; Kn.; DS)

yüzelik: ... (Brd. ve çevresi; Dz. ve çevresi; DS)

üzerlik: 1. Tütsüsü nazara iyi geldiğine inanılan kokulu bir ot. (Af.; Isp.; Kc.; El.; Sv.; Ank.; Ky.; Ng.; DS)

üzellik: ... (Tn.; DS)

üzerik: ... (Vn.; DS)

2. Mavi boncuk, atkestanesi, muska gibi çocuk üstüne takılan nazarlık. (Mn. ve çevresi; * Düzce- Bo.; DS)

yüzük: Yüzük – parmağa takılan-

yüssük:1. Yüksük. (İç.; DS)

yüsük: ... (Ank.; Çr.; DS)

yüsküf: ... (Gr.; Ezc.; DS)

2. Yüzük. (Gaz.; Hat.; DS)

yüzük oyunu: Kışın evde oynanan bir oyun. (Rz. köyleri; DS)

üzük: ... (Tn.; Vn.; DS)

üzüö: ... (Kr.; DS)

zap zap: Çabuk çabuk yürümede çıkan ses.

I.zıp zıp: Sık sık. (*Bor- Ng.; DS)

SONUÇ

Çalışmamız daha önce de belirtildiği gibi ses bilgisi ve sözlük kısımlarından oluşmaktadır.

Karşılaştırmalı sözlükte DLT' deki 5023 isimden 2143' ünün ortaklaştığı tespit edilmiştir. 2143 kelimedede ortaklığın kurulması yüksek bir orandır. Bu sayı ağızların ortaklığı devam ettirmesi bakımından da önemlidir. Bu türde bir sonuç, Türkçenin iç bünyesindeki muhafazakarlığının da bir göstergesidir.

Bununla birlikte kullanılan kaynakların incelenmesi sonucu 2860 isimle ortaklık kurulamamış ve ortaklaşmayan kelimelere aşağıda yer verilmiştir.

aba	anaĝu	amaç	ar böri
aba başı	afilĝu	amraú	arçı
abaçı	aĝan er	amşuy	arêuta
abaúı	aĝruĝ süngügi	amul	arĝaĝ
abalı	aðsum	andıĝ	arĝu
abang	aðsung	anĝa	arĝuç
aç	ajmuú	anĝıt	arĝun
açıĝ	ajun	anĝut	arıĝ
açıú	alanĝır	anuú	arınçu
aê	alavan	anumı	arju
aêĝıraú	alıú	ap	arú
aêıĝ	alımĝa	aplan	arúar
aêın	alış	ar	arúın
aêma	aluçın	aran	arúış

arúuçı	atǵaú	baǵram úum	basu
arúuú	atız	baúaçuú	basut
arúun	av	baúan	baş
arsal	awa	baúanuú	başaú
arsalıú	awılúu	baúayuú	başǵaú
arsik	awrındı	baúır soúum	başǵan
arsıl	awujǵun	baúúu	başmaú
arsu	awurta	baúlan kuzı	başnak er
artıǵ	awuş	baldır	baştar
artut	awzurı	baldu	batǵa
arubat	ay	balıǵ	baybayuú
arumêun	ayas	balık	bayın
arwaş	aya yersǵü	balú	baynaú
arwış	ayıú	balu balu	baz
arzu	ayluú ayluú	bang	be
as	aytıǵ	banzı	beçküm
as	az	barçın	beêizlig ew
ast	azak	barıǵ	bekni
asurtǵuú	azma	barıú	balık
aşnu	azu	barúın kişi	baling benek
aştal oǵgul	azuú munú	bars bart	bért
aşuú	baçaú	basan	besbel
atan	baçıǵ	basar	bezinç
	baǵna		

bıçğas	borúuy	buldur buldur	bük
bıçığ	borıú	bulğuna	bükin
bıçış	boşuğ	bulun	büksek
bıgrıg	boynaú	bulunğ	bükte
bıgrıl	bök	burbağ	büktel
bırığ	böng	burduz	bükü
bırúıg	böz	burðan	büküm
bi	bu	burslan	bükün
biçin	buçğau	burt	bül
birle	buçı	burta	bün
birtem	budun	burunğ	büskeç
bitse	budursın	buşau	büsteli
bitigü	buêun	buşğut	büşinçek
bitik(g)	buğa	buşuğ	büte
bizi	buğrıl	buşulğan	büktü
boê	buðsı	but	bütüge
boğmaú	buðsum	butar	cılday
boğsuú	bujın	butıú	cigi
boğundı	buúaç	butlu	cuğdu
boğurda saç	buúuú	büdik	cabaú er
boðsuú	buúursı	büêik	çağ çuğ
boðtay	bulaú at	bügde	çağığ
boðtuy	bulan	büğü	çağrı
bor	buldunı		çağruú

çaha	çawa	çığılwar oúı	çile
çaðşaú	çawıg	çıðansı	çilgü at
çaðşu	çawju	çıðşansı	çing
çaú	çeçge	çıú	çiniştürük
çağ çuğ	çefşeng	çıúan	çir
çalanğ	çek çük	çın	çiring
çalğay	çekik	çınaðsı	çirt
çalıg	çekrek	çından	çobulmaú
çalú çulú	úapa	çından at	çoğı
çalúan	çekün	çıpıúan	çomaú
çalpanğ	çeling	çıpúan	çowlı
çamguú	çeng	çır	çökdi
çamı	çengel er	çırğuy	çöngek
çanaç	çenglik	çıwı	çöp
çançu	çengşü	çibek úarúuy	çufğa
çanúa	çer	çifşeng	çugı
çarçur	çerig	çigne	çuglan
çars çars	çerik	çij	çugurdan
çart çurt	çeş	çikik	çuh çuh
çarun	çeşkel	çikin	çuúubarı
çat	çetgen	çikne	çuúmın
çat çat	çewşeng	çitken	çulıman
çapta	çıçamuú	çildek	çulúuy
çatuú	çıf		çumalı
	çıg		

çumuşluú	ergim	etini özüük	òamir
çunğ	egürgen	erük	òulnğ
çupan	ekdi	es	òumaru
çupra	ekek	esberi	òun
çuram	ekeme	esiz	òüçünek
çur çur	él	eskü	ıêınçu saç
çurnı	eldiri	essiz	ıêınçu yılú
çuwı	elri	eşiç	ıêu
çuz	elük	eşkürti	ıêuú
çünük	emşen (amşan)	eşük	ıúılaç
çürkü	engek	eşük	ılmğa
çüvüt	engmegü	eteç	ımğa
çüwüt	enüç	etiç	ınal
dağ	ep	etilgen	ıngan
dangal	ér	etiz	ırğağ
dava	erdini	etrek	ısız
didek	eren tüz	ewşük	ısrım kişi
didim	érinç	furòan	ıssız kişi
dük	érinçü	gine	ışgun
dünüşge	érinj	gizri	ışlar
êağ	erküz suw	ğu	ıçin
eç eç	érle	hana	ıçkin er
eê	erngeyü	heç heç	ıçmek
eget	ertik	òafsı	ıçük

idiş	irik	úağıl	úangraú
iêi	irk	úaúaça	úap
iêiş	irle	úaúúúú	úapa
iêirik	irin	úaúúú	úapaú
igiş	irteş	úal aç	úarağu
ikdiş	irwi	úalbuz	úarağunı
ikdük	isig yer	úaldruğa	úaraú
ikeme	isiz	úalıú	úarç úurç
ikit	isre	úalıma	úardu
ili úapuğ	işler	úalınguú	úarış
imir	işküim	úalngu	úarıt
irmem	işiler	úalnguú	úarúağ
imtili	izdeng	úaltuú	úar úur
in	izi	úalwa	úarúuy
inç	úa	úam	úarma
inegü	úaçaç	úamçı	úarnağu er
ingek	úaçar	úamçııgu	úarnaú er
ingek küçi	úaçış	úmdu	úars úars
ingen	úaçur	úamğı	úarsaú
inges kişi	úaçut	úamıçaú	úarşağ
ingir	úaêıg	úamış	úarşı
ingliç	úaêırğaú	úançuú	úart
iprük	úaênağun	úandır	úartal et
ir	úafğar	úang	úarvı

úasuú	kekme er	kewçi	úıwal
úaşau	kekük	kewel at	úıya
úaşang	keküş	kewgin aş	úıyırú
úaşga úoy	kemdük söngük	keyik	úıymaç
úaşgalaú	kenç liyü	keylig	úızgıt
úatúı (a?)ç	kengeş	kez	kibe
úatlış	kenpe	kezik	kid
úatut	kepit	úi	kiê
úaw	kerey	úırúı	kiêizgek
úaw kuw	kergük	úılıde	kim
úawşı	kerik	úılınç	kimişke
úayaçuú	keriş	úımız almıla	kimsen
úayıg yer	kerjü	úınúır	kimünç
úazangúu	kes	úıngrau	kirdeş
úazın	kesgük	úıngru	kiriş
kebit	keslinçü	úırğag	kirtüç kişi
keçe	kesme	úırguy	kis
kedrim et	ketsem	úırúuy	kiş
keêindi ton	kester	úırúlum	kişen
keêüt	kesürgü	úırma	kişirgek er
kefeng	kekti at	úırtış	kiye
keşeng	ketmen	úır yağı	kiyim kiyim
kek	ketü	úısmaú	kiz
kekmen	ketüt		úodı

úom	köpsün körke	úudurğaú	kübe yarıú
úomşuy	köseki	úudurğun	küben
úomuú	kösgük	úuduz	kübik
úonaú	kösruk tuşag	úuúun	küç
úonat	kösürge	úulak ton	küden
úongragu	kösürken	kum	küdük
úop	köşik	úumlaú	küêük
úor	köşige	úumuú	küfeç
úoru	köti burt	úunçuy	küfez
úoş at	kötki	úundıgu	küjik
úotúı	kötü	úung t	kükü
úova	köwez	úur	küküy
úovuç	köyde	úurtga	külf
úovuz	közöldürük	úuruğluğ ya	küli
úoyaú	közünç	úurvı çuvaç	kültgü
úoyar	úuba at	úuşgaç	külüg
úoyúa	úuçgundı	úuşgaç	kümiçe
köçrüm	úudgu	úuşgun	kümüldürük
kög	úudruçaú	úuşun	kün yıpar
kök	úuduçaú	úuturma börk	künçek
kök tupulgan	úudurğaú	úutuz	künçük
kökyuú	úuêgu	úuyma	küng
könek	úuêurçuú	kü	küpik kürküm

kürşek	lüçnüt	munğan	oğuş
küsri	malğuna	munğ tağ	oðşağı
küsürge	mamu	muyan	oúa
küvüç	man yaşlıg úoy	mükim	olduú
küvük	mançu	mükin	olgun
küwez	mandar	mün	olma
küwij	mandu	münderü	oluú
küwlük	manğıg	müngüz	onğ
küwre	maraz	müngüz	onğay
küwrüg	mat	müngüzgek	op
küwşwk	mayaú	namıja	op op
küwük	mayıl	naru	opraú
küzkünek	mekkeh	neng	or at
küzküni	mejek	nıjdağ	ordu
küzük	mendiri	nom	ordu tal
küzün	meşiç üzüm	obu	orunç
la	mınguy	obuz	osug
lağun	mindetü.	oêluú	ot yem
latu	mingi	oğlağı	otgun
law	monçuú	oğrağ	otra
lıgın(likin)	muğuzğaú	oğruğ	ortan
litü	mun kişi	oğuú	otru
liyü	munduz	oğulmuú	owruğ
loğtay		oğur	oy at

oyma	öngi	püşkel	samurtuğ ış
oynaú işler	öngik	rapçat	sanaç
ozuú at	öngin	saçratğu	sandırış
öçüt	öngük	sağ	sandırış
öê	öpke	sağlığ	sandruş
öêik	öpöp	sağlıú	sangan
öêlek	öpüm	sağnağı	sapığ
öêrüm	örküç	sağı	sarağıuç
öêründi	örük	sat	saran
öêrüş	örüng	saú saú	sargan
ögdi	öt	saúaú	sarúaç
ögreyük	örtüm	saúalduruú	sarúanıú
ögür	ötüg	saúığ	sarúayırú
ök	ötük	saúır	sarúım
ökil	ötüş	saúırúan	sarúındı suw
ökmek	ötuş ötuş	saúış	sarmaçuí
ökünç	öz	sal	sarsal
öküş	özek	saçlı	saş
öküş yılú	özük	salğa at	satır
ölüt	partu	salı	saw
ömgen	pat	salındı	sawdıç
ömzük	pistik	samda	sayram suw
öng	poy	samduy	sazınçı taşı
öngeyük	püstüli		semürgük

sengeç	sing	sundurı	şa
sengregü at	singil	sunu	şalaşu
sengregü	singüt	sunzı	şamuşa
senkeç	sipüt	surğaç	şat
serk	sirke	surúuç	şaw
serker	soğan yılan	suruş	şekirtük
seşük	soğut	susıú	şel şül
sıdırğaú	soúar	suwlang	şenbuy
sıdırçıú	sorğu	sü	şep
sıdırçuú	soútu	sügrüg	şi
sığıt	sol	süken	şın
sıgra	söklünçü.	süksük	şutı
sıgun otu	sökti	sükül	şuwşat
sıgzıg	suburğan	süngiş	şük
sıòit	subuzğan	süngük(g)	şüngle
sıú	suğdıç	süngüş	şünük
sıúırúan	suú yalngus er	süngüt	şütük
sın	suúaú	süpründi	tablağ
sıngarsuú	suúarlaç bürk	sürçek	tada
sırıçğa	sulındı	sürçük	tadgun
sibiz kişi	suma	sürk	tadu
sigrig	sumlım	süt ötrüm	tadun
sikrig	sun kişi	süzgün	taêun
	sundılaç	süzük	tağay

tağna yawa	taplağ	tekti	tezinginç
tağuzmaú er	tapluú	tekiş	tıdış
tahçek	tapzuğ	tekşüt	tıêin
tah tah	tapzuğuú	teküz	tığ
tağtu	tar	telwe	tıgraú
taúuú	tarğıl	temürgen	tıl
taúuzmaú er	tarúa	teng	tıldağ
talağu	tarım	tengek	tırt
talğag	tarmut	tengelgüç	tış
talúan ig	tartar	tengelgün	tıt
talğuç	tartın	tengil	tiki
talğuú	tarus	tengirgen	tiküç
talıg	tata	tengri	tilge
talúa	tatındı süt	tengüç	tili
talúan	tatırlıg yer	terinçek	tim
talúıg	tatırğa	terk	tin
talı	tawğaç yudası	terken	tiregü
talwır	tawran	terkin	tiring
tamğa	tayağu	terngek	tırkeş
tamındı sıw	tayıg	terngük	tışek
tamu	tegdağ	ters	titig
tanğ	tegdi	teşük	titik
tanğuú	tegirmek	tetrü	titir
tapı	tégit	tezgek er	titiz

tiz	tuç	tuş	tünerik
tizgin	tudriç	tuşu tuşu	tüngşü
tizildürük	tuğaúlıú	tutğaú	tüpçil
tizme	tuğrağ	tutğuç	tür
to	tuğru	tutuğ	türi
toğa	tuğzağ	tutuú	türk
toğrıl	tuúaúlıú	tuturğu	türkün
toúuç	tum	tuturúan	türü
toúurúa	tuma buòsun	tutuş	tüşkün
tolarsuú	tumlıg	tuy	tüşürgü
tolğag	tumluğ	tuyağ	tüstük
tolum	tun	tuyın	tütü
tomşuú	tunğu	tuz	tüz
tong	tuplu	tuzaú	tüzün
topulğaú	tupun	tuzaúı	u
topuz yük	turbı	tuzğu	uç
torúu	turú	tübün	uçan
toy	turku	tügsin	uçmaú
toyın	turúuğ	tükek	uêım
toz	turlaú	tüklüg	uêmaú
tör	turşu turşu	tüksin	uêu
tublu	turuğ	tükü tükü	ufut
tubun	tus tus	tüküz	uğ
	tusu	tüm	uğar at

uğlı	urra	ügrük	üz
uðau	urt	üğü	üze
ujlanđ	uruğ	üğürmek	üzütlük
uúruú	urumday	üjme	ya
uúuş	urunç	üjük	yaba
ul	us	ükek	yabaúulaú
ular	usayuú er	ülike	yafa
ulas köz	usrú	ülüğ	yafđu
ulatu	uş	ülük	yafışđu
ulduú	uşau	üm	yağau
uliç	uşun	üngür	yağan
ulinç yol	utru	üngüjin	yağış
ulma	utun	üp	yah
uluú	uva	üri	yaúı yuúı er
uluú ton	uwuş	ürngek	yaúrúan
ulun	uwut	üs	yalafar
ulyan	uya	ütsek	yald(ı-u)ú
um	uyuğluğ	üstem	yalđıl
uma	uza	üşeng taş	yalđu
umay	übüp	ütrük	yalınçđa aş
unđamuú er	üçlüç	ütüg	yalınđu
urağun	üêik	ütük	yalma
urağut	üêrek	ütüş	yalnđu
urı	üêründi	üyük	yalnđuú

yalt	yaptaç	yava	yerküç
yam	yarağlıg	yawa	yeten
yaman ig	yarıú	yawuğ	yeteng
yamata	yarındaú	yaya	yetgek
yamdu	yariş	yayguú	yetrim
yalman	yarlıg	yayıú	yetüt
yamu	yarmaú	yayıg	yezek
yan	yarmaş un	yazguú	yîê
yandaú çeker	yarp	yazoú et	yîêig
yandıú	yarpuz	yazuú	yîêig ot
yandru	yarsğag	yebeng	yıgaç
yanğa	yarsınçıg	yek	yıl
yanğaú	yarşım	yél	yıldız
yanğalduruú	yart	yelim	yılınçga aş
yanğan	yartmaú	yélim	yımirtga yır
yanğluú	yartu	yem	yırağu
yanğraú	yasıgılg	yeme	yış
yanıg	yasıman	yemeçük	yışıg
yanu	yaşın	yemiş	yışılıg
yap	yaşru	yemü	yi
yap yup	yaşuú	yengek	yîê
yapğaú	yaşut	yengen	yig
yapğuç	yat	yerçü	yigi
yapğut	yatuú		

yiken	yoldurğa	yuğç1	yurbağ
yilim	yoliç	yuğdu	yurbaş ış
yin	yoltğa	yuğruş	yurç
yinçke úız	yongag	yuguç	yurun
ying	yonuş	yuğurğuç	yuş
yingdegü	yorç1	yula	yut
yişim	yoriú	yuldraú	yüfüş
yitik	yortuğ	yuliç	yügrüm
yitim	yovliç	yulun	yügün
yiz	yörgemeç	yumgı	yügür
yizek	yörgenç	yumuz er	yüğürgün
yoğdu	yörgençü	yumuşğa	yürgeyek
yoğrı	yörgeyek	yun úuř	yüşeng
yoğru	yubaúulaú	yunçıg	zaú zaú
yoğrum	yudú	yundaú	zanbı
yoğruy	yuêuğ	yunğ	zargunçmud
yoğurğuç	yudut	yunğaú	zerenze
yoldruğa	yufğa	yup	zünküm
yoldruú	yuğaç		

Bugün hala yaşayıp ağız çalışmalarında tespit edemediğimiz ve karşılığını bulamadığımız ancak köken bakımından varlığını devam ettiren kelimelerin sayısı 210'dur. Aşağıda anlamlarıyla birlikte verdiğimiz bu kelimeler ortaklaşan 2143 kelimelerin içerisindedir.

açuú: Açık.

adaúlıú: Üzüm çardaklarına ayak yapılacak ağaç.

ağış: Yükseliş, çıkış.

aúınçı: Geceleyin düşmanı basan asker.

ala: İnsanın içinde olan gizli şeyler.

alçaú : Yumuşak huylu, ince kişi, uslu.

alım: Alacak; borç.

alp: Alp, yiğit, kahraman, bahadır.

alpağut: Tek başına düşmana saldıran, hiçbir yandan yakalanmayan yiğit.

altın: Aşağı, alt.

and: Ant, yemin.

anda: Orada, onda, ondan sonra (Türklerce).

angar: Ona.

anı: Onu, ona.

ara: Ara, arasında.

aşaç: Tencere.

aşbar: Saman, kepek ve ot gibi şeyler karıştırılıp ıslatılarak hazırlanan hayvan yemi.

aşıç: Tencere

at: At.

atım: Atış, atım.

atınçu: Atılan.

atış: Atışma.

awınç: Alışma, avunma.

awınçu: Avunulan, alışılan.

ay: Yılın on ikide biri olan zaman; gökteki ay, kamer.

aygır: Aygır.

ayığ: Ayı.

aytış: Hatır sorma.

bagırsaú: Merhametli; gönül alıcı.

bagırsuú: Bağırsak.

baúır: Çin parası.

baúır: Bakır.

baúış: Bakış, bakışma; gözle birbirine bakış.

baúu: Tepe, yüksekçe yer, yokuş.

bala: Bir adamın işlerinde –çok kere çiftlik işlerinde- yardımcısı, çırağı.

baldız: Karının kendinden küçük kız kardaşı.

bar: Büyük.

basıg: Gece baskını yapılacak olan ve ansızın düşmanın yakalanacağı yer.

basruú: Baskı, basrık.

başgıl: Başı ak.

başıl: Tepesinde beyazı bulunan.

bedük: Büyük.

beêük: Büyük.

begeç: Beyceğiz(küçültme ile birlikte acıma ve sevmeye bildirir.)

bég: Koca.

beküt: Gizli, saklı.

ben: Ben.

bergü: Borç, verecek.
bérim: Verim, borç; verecek.

berü: Beri, tarafına.

béşinç: Sayıda beşinci.

béz: Bez, etle deri arasında bulunan bez.

bıçma: Bıçma, kesme.

bile: İle, beraber.

biz: Biz.

bod: Boy.

boê: Boy, kamet.

boş: Boş, hür, engin; boşanmış; sölpük, pörsük, gevşe; salıverilmiş, boşaltılmış.

boy: Boy, ulus; kavim kabile, aşiret, hısım (Oğuzca).

boz: Boz renk.

börkçi: Takkeci, serpuşçu, külah yapan ve satan.

burış: Deride ve elbisedeki buruşukluk.

burkı: Ekşi yüz; kırışık.

burúuğ: Deri ve deri gibi şeylerin büzülmesi.

buyun: Kavim, ulus.

çalış: Çelme, güreş.

çing: Çınlama; çan ve leğen gibi şeylerin verdiği ses.

çi: Toprakta yaşlık, yaş.

çil: Bere, döğmek yüzünden deri üzerinde olan iz.

çiş çiş: Kadın çocuğu işetmek istediği zaman söyler; at hakkında da böyledir.

deve: Deve (Oğuzca).

devey: Deve (Oğuzlar ve onlara uyanlarca).

eêer: Eğer, hayvan eğer.

eêiz: Yüksek; yüksek yer; her şeyin yükseği.

elig(ellig): Sayıda elli.

eklin: Yelici; koşan; konuk, misafir, yolcu, seyyah.

em: Kadının dişilik aygıtı, am (Oğuzca ve Kıpçakça).

emgek: Emek, zahmet.

erêem: Erdem, fazilet, edep, terbiye; hüner.

ezik: Uzunlamasına çizik, tırnak yarası.

Ûaúan: Afrasiyab'a verilen ungun.

Ûan: Han; Türklerin en büyük başbuğu; Afrasiyab oğullarına verilen ungun.

ıú: Soğuk su içilerek üzerine ekmek yenildikte göğsü kabartarak çıkan bir hıçkırık, hık.

ıt: İt, köpek.

ıwıú: İbrik.

içkü: İçki, içilen şey.

içre: de; içinde; içerisinde.

iki: Sayıda iki, ikisi.

ikindi: İkinci.

ikki: İki, birbiri; ikisi, ikiden her biri.

iring: İrin.

iz: Yerde uzunlamasına olan çizik.

úadğu: Kaygı.

úaúıg: Kakıma, kızma, istemezlik, rağmen.

úanı: Nere?

úarğa: Karga.

úaş: Göz üstündeki kaş.

úat: Nezd, yan.

úata: Kere, defa, gez.

úatır: Katır.

úatúı: Katı.

kelgin: Büyük ırmakların veya denizlerin taşar gibi kabarması, med.

úaya: Kaya

keçe: Keçe(Oğuzca).

keçi: Keçi (Oğuzca).

kelingiz: Sel.

úın: Kın; bıçak ve kılıç kını; kılıf.

úır: Kır rengi.

kiriş: Kiriş, yay kirişi; yay.

köçüt: at.

kökşin: Göğümsü, gök renkte.

kölüng: Kuşların indiği su birikintisi, gölcük.

kömür: Kömür.

körünç: Görülecek şey; bir şey seyreden halk.

körüş: Bakışış.

közmen: Közde pişirilen ekmek, közleme, gömme.

úuêı: Kuyu, çukur; aşağı; aşağıya.

úuêuğ: Kuyu.

úulaú: Kulak.

úulòau: Kulak.

úılúak: Kulak

úunduz: Kunduz, su köpeği.

úuşlağ: Kuşların çok olduğu yerdir; burada av yapılır.

úuzğun: Kuzgun.

kül: Kül.

külgü: Gülüş, gülme; kalb sektesi.

külünç: Gülünç.

kümüş: Gümüş; akça; kadın adı.

kürgek: Kürek.

kürk: Kürk.

me: Oğlakların ve kuzuların seslerini bildirir bir kelime.

men: Ben.

menggü: Ebedi, daimi, sonsuz; ebedilik, sonsuzluk.

mengiz: Beniz, yüz.

mı (mi): Yalnız fiillerin üçüncü şahıs soru edatı (bir kısım Oğuzlarca).

min: Ben.

miz: Biz.

mu (mü): soru edatı, isim ve il sonuna gelir.

mundağ: Böyle.

mundın: Buradan.

neçük: Neden, niçin.

nerek: Neye.

oêguç: Ateşin alevi.

oútam: Ok atımı, okluk.

on: Sayıda on.

onu: Onu.

onunç: Sayıda onuncu.

oynaş: Oynaş; başka biriyle sevişen kadın.

ördek: Ördek.

öz: Kendi, öz, nefis; can, ruh, gönül.

pis: Pis; dağar ve tulum gibi şeylerin dibine kelen çöküntü.

porsmuú: Porsuk.

porsuú: Porsuk.

sa: Şart bildiren edat.

saçğaú kişi: Malını saçan kişi.

Sağzığan: Saksığan.

sızlağ: Soğuk su içmekten veya buz çiğnemekten dişlerin üşüyerek uyuşması.

sik: Sik

sikiş: Sikiş.

sirke: Sirke.

siş: Şişmiş olan, yumru.

siz: Siz; (Çiğilce) büyük ve sayılan kişilere “sen” yerinde aytañan söz.

songuú: Son; bir şeyin sonu.

söğüş: Söğme, söğüşme.

sözengri: Saçma sapan söyleyen.

suç: Suç, cürüm; bir şeyin sapmasını bildirir.

tafarçı: Yük taşıyan.

tar: Dar.

taşuğ: Taşınabilen mal, eşya; menkul mal.

tegrek(g): Herhangi bir şeyin halkası, değresi.
teğü: Kadar, dek.

tejik: Tacık, Farşlı.

telü: Deli; çılgın; (Oğuzca) ahmak.

tengri: Tanrı.

teve: Deve (Oğuzca).

tevey: Deve.

tewe: Deve.

tewey: Deve.

téwi: Deve.

tewi : Deve (Oğuzlar ve uyanlardan başkalarınca).

tilim: Dilim.

tiwi: Deve (Oğuz, Kıpçak ve Suvarlardan başkalarınca).

toúu: Toka, kemer tokası.

tolı: Gökten yağın dolu.

tuğ: Hakan yanında çalınan kös ve davul, nöbet davulı; tuğ; bayrak, sancak.

turúun: Durgun.

turum: Durum; birinin boyu kadarınca uzunluk.

tüğme: Düğme.

uê : Uyku .

uêú er: Uykulayan kişi

uêuğ: Uyanık.

uêuz: Uyuz.

un: Un.

üçünç: Sayıda üçüncü.

ürkün: Düşman yüzünden ulus arasına düşen ürküntü, telaşla kalelere ve sığınaklara kaçışma.

ürkünç: Ürküntü, kargaşalık.

üzüm: Üzüm.

yağúu: Yağmurluk.

yaúu: Yağmurluk.

yan: Yan.

yana: Gene, yene, yine tekrar, ikinci defa olarak; geri dönme bildiren edat.

yar: Yar, suların açtığı uçurum.

yengeç: Yengeç (Oğuzca).

yıl: Yıl,sene.

yılığ: Ilık, sıcakla soğuk arası.

yınçge: İnce.

yigirmİNç: Sayıda yirminci.

yİNçge: İnce.

yuêruú: Yumruk.

yüz: Sayıda yüz.

Yaklaşık %55 oranında tespit edilemeyen ortaklığın kaynağı, bu ortaklığın ağız çalışmalarında tespit edilememesinden mi yoksa ağızların bu sözcüklerin vârisi olmamasından mıdır? Bu sorunun cevabı ancak eskiden tevarus eden sözlerin vakit geçirmeden tespit edilmesiyle ortaya konulabilir. Ayrıca alanda yapılacak benzer çalışmalar ile bu tez çalışmasındaki eksiklikler giderilerek bu oran düşürülebilir.

Ortaklaşmayan kelimelerin içerisinde o dönemde Türklerin yaşamında önem arz eden at, ipek ve Çin medeniyeti ile ilgili pek çok kelime dikkati çekmektedir. Bugüne baktığımızda Türklerin yaşamında bu olguların eski önemini taşınamasından dolayı dilimizde bunları karşılayan kelimelerin sayısı da sınırlı sayıdadır. Ortaklaşmayan kelimelerin bir kısmının ise bugün başka kelimelerle karşılandığını düşünüyoruz. Mesela o dönemde yaşamış olan bazı hayvan ve bitkilerin eğer bugün de türü devam ediyorsa bu varlıkların farklı isimlendirilmiş olabileceği kanaatindeyiz. Ortaklaşan kelimeler içerisinde yer verdiğimiz karşılığı bulunamayan sözcükler arasında ağızlarda çok sık rastlanan “ilk, iş, korkunç, kir” gibi isimler de vardır. Bugün her ağızda kullanıldığını düşündüğümüz bu kelimeler TDK’ nın gayretiyle kayıt altına alınmış olsa da bu ortaklığın yine de tümünü gösterememektedir.

Ses Bilgisi kısmında ortaklaşan isimlerin geçirdiği ses olayları tespit edilmişti. Hem ses olayı geçiren hem de hiçbir ses olayı geçirmeden ortaklığı sürdüren kelimelerle ilgili birçok ayrıntı vardır:

1) Yaygın # k ve # t ötümlüleşmelerine ve değişen şartlara rağmen **414** tane kelime ağızlarda aynı şekilde karşımıza çıkmaktadır. Örneğin; **ûaramuú** : karamuk, **kerek** : kerek, **ûubuz** : kubuz, **tamaú** : tamak, **tayaú** : tayak, **teri** : teri, **tüz** : tüz ... Bunun içinde 157 tane kelimenin ise hiçbir ses olayına uğramadan Anadolu ağızlarında kullanıldığı görülmektedir.

2) İsimlerin geçirdiği ses olayları “*incelme, kalınlaşma, genişleme, daralma, düzleşme, yuvarlaklaşma, benzetme, yutulma, düşme, türeme, büzülme, derilme, ünlü uzaması, erime sonucu ünlü karşılaşması, ötümlüleşme, ötümsüzleşme, sızıcılaşma,*

patlayıcılılaşma, geçişme, erime, göçüşme, ünsüz kaynaşması, ünsüz ayrışması, damaklılaşma, dudaklılaşma, başkalaşma, ikizleşme, ikileme, tekleşme, nazalizasyon” dur. Bunların içinde en sık görülenlerden birisi **787** örnekle ötümlüleşmedir. # t > # d ve t # > d # ötümlüleşmesi en sık karşımıza çıkan örnekler olmasıyla Standart Türkçe ile de benzerlik göstermektedir. Ancak buna rağmen yukarıda da değindiğimiz gibi ötümlüleşmeye karşı direnip varlığını devam ettiren sözcükler de mevcuttur: **çaruú** > çaruò , **úarabaş** > karavaş, **úosiú** > kozuk, **tegre** > tekre, **tekne** > tehne, **térgü** > tirki ...

Kelime başında:

Kök ünlüsünden sonra:

#ç > # c : 57

p / > b / : 14

t > # d : 279

ç / > c / : 50

ú > # ğ : 22

f / > v / : 2

#k > #g:86

t / > d / : 16

s > # z : 27

K / > G / : 31

İki vokal arasında:

h / > ğ / : 1

V K V > V G V : 13

s / > z / : 2

V s V > V z V : 8

Sonda:

V p V > V b V : 14

ç # > c # : 3

V ç V > V c V : 59

f # > v # : 3

V f V > V v V : 2

t # > d # : 9

V t V > V d V : 37

K # > G # : 22

s # < z # : 9

ş # > j # : 1

p # > b # : 5

3) **681** isimde sızıcılışma olayı meydana gelmiştir. V G V > V ğ V, K # > h # sızıcılışmaları en sık karşımıza çıkanlardır.

Kelime başında:

Kök ünlüsünden sonra:

ç > # ş : 9

b / > f / : 2

K > # h : 32

ç / > s / : 1

b > # v : 1

G / > h / : 2

ç / > ş / : 6

İki vokal arasında:

G / > ğ / : 67

V c V > V j V : 2

K / > h / : 24

V ç V > V ş V : 6

K / > ğ / : 20

V G V > V ğ V : 176

V G V > V h V (<ú /) : 24

Sonda:

V K V > V h V : 39

G # : h # (<ú #) : 28

V K V > V ğ V : 14

p # > v # : 5

V b V > V v V : 9

ç # > ş # : 13

V ç V > V j V : 4

G # > ğ # : 34

V p V > V f V : 2

K # > h # : 122

K # > ğ # : 38

ç # > j # : 1

4) **440** örnekte benzetme hadisesi meydana gelmiştir. Ünlü benzetmelerinde karşımıza en sık çıkanlar genişlik bakımından ilerlek benzetmelerden / a-ı / > / a-a /, ilerlek yuvarlak benzetme olan / o-ı / > / o- u /, ilerlek düzlük bakımından benzetme olan / a- u / > / a-ı / ve / e-ü / > / e-i / benzetmeleridir.

Ünlülerde:

Gerilek benzetme:

İlerlek benzetme:

Darlık bakımından: 23

Darlık bakımından: 14

Genişlik bakımından: 8

Genişlik bakımından: 71

Düzlük bakımından: 26

Düzlük bakımından: 202

Yuvarlaklık bakımından: 10

Yuvarlaklık bakımından: 67

Ünsüzlerde : İlerlek benzetme: 8

Gerilek benzetme: 11

En çok görülen ses olaylarından olan ötümlüleşme ve sızıcılaşmanın beraber görüldüğü ses olaylarına da rastlanmaktadır.

5) Düzleşme hadisesi **412** örnekte yer alır. Bunlardan 401 tanesi sözcüğün yalnızca bir ünlüsünde meydana gelirken 11 tanesinde kelimenin tüm ünlülerinde meydana gelmektedir. u/ > a /, u/ > ı /, u # > ı #, ü/ > i /, ü # > i # en sık görülen düzleşme çeşitleridir.

6) Erime olayı **353** isimde meydana gelmiştir.

Kök ünlüsünden sonra:

Sonda:

f / > Ø: 4

ç # > Ø: 12

ê /, d /, y /, h /, m /, p / > Ø : 2

f # > Ø : 1

v /, w / > Ø: 6

n # > Ø : 8

G / > Ø: 31

G # > Ø : 125

ng / > Ø: 13

y # > Ø : 10

r / > Ø : 40

k # > Ø : 34

k / > Ø : 16

l # > Ø : 2

l / > Ø : 12

m # > Ø : 9

b / > Ø: 1

r # > Ø : 8

n / > Ø: 9

y # > Ø: 10

Mutlak bir erime olan G erimesi kadar olmasa da r/ ve k # seslerinde de diğer seslere göre erime olayı daha çok görülmüştür. Bunun nedeni “r” nin akıcı sızıcı bir ses olup açıklık derecesinin ünlülere yakın bir ses ve “k” nin de ötümsüz patlayıcı bir ses

olmasıdır. Erime eski ve tamamlanmış bir ses olmasına karşın erimeyen “g” sesi ya **arıâ**: arıg ; **çağmur** > camgur .. örneklerinde olduğu aynen korunmuştur ; ya da **batîâ** > batık ; **beg** > bey ; **bezig** > bezik ; **boduğ** > boyak ; **ılıâ** > ılıò ; **isig** > isik ; **pışîâ** > bişik... örneklerinde olduğu gibi başka ses olayları geçirmiştir.

7) **300** kelimedede ötümsüzleşme olmuştur. G # sesi en fazla ötümsüzleşme geçiren sestir.

Kelime başında:

c > #ç : 3

G > # K : 6

d > # t : 5, # d : # d, t : 5

b > # p : 51

v > # p : 3

İki ünlü arasında:

V G V > V h V : 2

V c V < V ç V : 1

V d V > V t V : 5

V v V > V f V : 2

V z V < V s V : 16

Sonda:

G # > K # : 35, G # : K # : 31

l # > ş # : 1

v # > f # : 1

G # : h # : 21

d # : t # : 2

z # > s # : 6

Kök ünlüsünden sonra:

c / > ç / : 2

G / > K / : 29

d / : t / : 14

z / > s / : 1

V G V > V K V : 36

b / : p / : 1

V b V > V p V : 21

8) Ünlü seslerde meydana gelen daralma olayı **378** kelimedede meydana gelmiştir. Kelimenin yalnızca bir sesinde meydana gelen daralma olayı 370 tane, kelimenin tüm ünlülerinde meydana gelen ise 8 tanedir. Daralma olayı en sık a / > ı / , e / > i / , o / > u / , ö / > ü / seslerinde görülür.

9) Yuvarlaklaşma **286** örnekle ardından gelir. Bu ses olayında ı / > u / , i / > ü / en sık görülenlerdir. 278 tane kelimenin yalnızca bir sesinde meydana gelmişken 8 tanesinin tüm ünlülerinde meydana gelmiştir.

10) Genişleme ses olayı **262** tane sözcükte görülür.

11) Erime ve yutulma hadisesi sonucunda meydana gelen bir ses olayı olan tekleşme **406** isimde meydana gelmiştir. Tekleşme olayının 160 tanesi ünsüz ayrışmasından kaynaklanmaktadır.

12) Geçişme hadisesi **247** kelimedede meydana gelmiştir.

İki ünlü arasında:

Kök ünlüsünden sonra:

V ê V > V d V : 3

ê / > y / : 28

V ê V > V ğ V : 2

ê / > z / : 1

V ê V > V v V : 9

G / > v / : 15

V ê V > V y V : 31

G / > y / : 14

V G V > V v V : 69

w / > ğ / : 1

V G V > V y V : 21

w / > y / : 1

V w V > V y V : 5

d / > y / : 13

Sonda:

ê # > d #, y # : 1

ê # > z # : 2

G # > v # : 6

G # > y # : 8

W # > y # : 3

13) **206** örnekte incelve ses hadisesi karşımıza çıkmıştır. Bunlardan 133 tanesi kelimenin yalnızca bir ünlüsünde, 73 tanesi ise kelimenin tüm ünlülerinde meydana gelmiştir.

14) Yutulma ses olayı da **317** kelimedede görülür. Orta hecenin dar ünlüsünün yutulduğu dikkat çekmektedir. Ünlü yutulmasının ve G yutulmasının bazı örnekleri Standart Türkçe ile benzerlik taşımaktadır. #y sesinin yutulduğu örneklerin sayısı da dikkate değerdir. Ünlü Yutulması 17 , Ünsüz Yutulması 300 örnekte karşımıza çıkmaktadır.

15) Ünsüz ayrışması **160** kelimedede görülmüştür. η > nG sesinin ayrışıp “n” sini kaybettikten sonra g’ ye ve bazı seslerde bu g sesinin ötümsüzleşerek k’ ye, sızıcılaşmayla ğ’ ye, geçişmeyle y’ ye dönüştüğü tespit edilmiştir.

η / > / nG / > g / > ğ / : 26

η # > nG # > g # > ğ # : 3

η / > / nG / > g / :7

η / > / ng / > g / > k / :2

η / > / nG / > n / :72

η # > nG # > n # :42

η / > nG / > g / > y / :8

16) **159** örnekte karşımıza çıkan kalınlaşma hadisesinin 95 tanesi kelimenin yalnızca bir ünlüsünde görülürken, 64 tanesi de kelimenin tüm ünlülerinde meydana gelmiştir.

17) Türeme ses olayı **115** örnekte görülür. Bunlardan 40 tanesi ünlü türemesidir. 75 tanesi de ünsüz türemesidir. Türkçe iki ünsüzün yan yana gelmesi taraftarı olmadığı için bu gibi durumlarda ses- hece dengelemesi sebebiyle ünlü türemesinin meydana geldiği görülmektedir.

#y, #h, #ş seslerinin nadir de olsa türediği de görülmekle ünsüz türemelerinin bir çoğu ikizleşmeye yol açan türemelerdir.

Aşağıdaki ses olayları sayılarından da anlaşıldığı üzere sınırlı sayıda örneklerde görülmektedir.

18) Göçüşme ses olayı **53** isimde meydana gelmiştir. Bunlardan 5 tanesi ünlü- ünsüz, 48 tanesi de ünsüz- ünsüz göçüşmesidir. Seslerin açıklık derecesiyle ilgili bir ses olayı olan göçüşmenin daha çok kök ünlüsünden sonra “r” sesini barındıran kelimelerde görüldüğü dikkat çekmektedir.

19) **53** isimde büzülme, **58** isimde de ikizleşme ses olayı tespit edilmiştir.

20) **57** örnekte düşme ses hadisesi görülmüştür. a # > Ø: 7 , e # > Ø:3, ı # > Ø: 8, u # > Ø: 27, ü # > Ø:10 isimde karşımıza çıkmıştır. Düşme olayı ile erime ve yutulma olaylarının karıştırıldığına giriş bölümünde değinildiğini burada hatırlatmayı uygun görüyoruz.

21) **46** örnekte ikileşme, **36** örnekte ünlü uzaması görülmüştür. Ünlü uzamaların 18 tanesi erime, 16 tanesi büzülme ses olayı, 2 tanesi de derilme ses olayı neticesinde gerçekleşmiştir.

22) Patlayıcılaşma **38** örnekte karşımıza çıkmaktadır.

Kelime başında:

h > # k : 2

ş > # ç : 10

v > # b : 4

Kök ünlüsünden sonra:

f / > p / : 1

ş / > ç / : 10

Sonda:

ş # > ç # : 18

23) **13** örnekte ünsüz kaynaşması hadisesi görülmektedir. ng / : η / : 2, ng # : η # : 11 örnekte karşımıza çıkar.

24) agu# > Ø : 27, ug # > Ø: 1 olmak üzere toplam **28** isimde derilme ses olayı tespit edilmiştir.

25) **26** örnekte dudaklılaşma ses olayı yer alır.

Kelime başında:

m > # b : 7

Kök ünlüsünden sonra:

n / > m / : 4

İki vokal arasında:

Sonda:

V g V > V v V : 2

k # > f # : 1

V k V > V b V : 1

k # > v # : 1

V y V > V v V : 2

m # > p # : 1

n # > m # : 6

26) **20** örnekte erime sonucu ünlü karşılaşması, **10** örnekte nazalizasyon, **7** örnekte damaklılaşma ve **2** örnekte de başkalaşma görülmektedir.

Aşağıdaki tabloda DLT'deki bazı kelimelerin ağızlarda geçirdikleri ses olayları bakımından karşılaştırması yer almaktadır:

Tablo 1

DLT	DS			
	Ses Olayı Geçirmeyen	Ötümlüleşen	Ötümsüzleşen	Sızıcılaşan
apa	apa	aba		
arıg	arıg		arık	arih
arka	arka	arga		arha
asıg	asıg		asık	asığ
aşuk	aşuk			aşuh
badıç	badıç			badış
baka		baga		bağa
bıçılğan	bıçılğan	bıcılkan bıcılğan	bıcılkan	bıcılğan
bıkın	bıkın			bihın

biçek	biçek	bicek		
botuk	botuk	boduk		boduh
böerk	börk		pörk	
çagır			çakır	çahır
çal	çal	cal		
çepiş	çepiş	çebiç, çebiş, cebiç, cebiş		
dakı			tahı	dahı
dik			tik	
eke	eke	ege		eğe
erkeç	erkeç	ergeç		erkeş
kaçan	kaçan			haçan
kadag		gayah	kayak	
kagut		gvu		
kanat	kanat	ganad, kanad, ganat		
kapak		gabak, gapak, gapah, kabah, kabak		gapah, hapak, kabah
kertik		gertik, kertig		
oçak	oçak	ocak		
otag		odak	otak, odak	otağ
örgen	örgen		örken	
pamuk		bambık		pambuh
pürçek	pürçek	bürçek		
soku	soku	sogu		zoku
taban	taban	daban	tapan	
tagar	tagar	dagar		dağar
temür		demir		
ten	ten			
tene	tene	dene		

tepid	tepid	depik		tepih
tilek	tilek	dileh		dileh
torum	torum	dorum		
ulag			ulak	ulah
yulak				yolah
yuvga			yufka	yuha

Yukarıdaki tablodan hareketle en sık meydana gelen ses olaylarının tüm ağızlarda gerçekleşmediğini, o ses olayının bir ağzın her kelimesinde meydana gelmediğini, aynı kelimenin hem ses olayını geçiren hem geçirmeyen şekliyle ağızlarda karşımıza çıktığını görüyoruz. Bu, ağızların coğrafi, kültürel, sosyal vb. özellikler bakımından farklılık göstermesinden kaynaklanmaktadır ki bu da bize Anadolu ağızlarında tabakalaşma olduğunu gösterir. Eğer Eski Türkçeden Standart Türkçeye # t sesi tüm sözcüklerde # d olsaydı “ten” sözcüğünün “den”, “taban” sözcüğünün de “daban” olması beklenirdi. Beklenenin aksine Standart Türkçede # t bu gibi bazı sözcüklerde korunmuş. Ya da adgır > aygır, adıg > ayık, agu > ağı, ayruk > ayırık... örneklerinde görüldüğü gibi bazı kelimelerin de ağızlardaki şekilleri Standart Türkçe ile benzerlik göstermektedir.

Ses olaylarıyla ilgili şunu söyleyebiliriz ki bugün ağızlarda söz varlığımızın ne kadarının aynen ve ne kadarının gelişip değişerek kullanıma devam ettiğini tespit için ses olaylarının incelenmesi yararlı olmuştur.

27) Bir sonraki sayfada, ancak başka bir çalışmanın konusu olabilecek kadar çalışmamızın sınırını çok aşan Anlam Bilgisi hakkındaki merakımızı bir dereceye kadar tatmini babında bir çalışma eki yer almaktadır.

Canlı bir varlık olan dilin ve söz varlığının değişim ve gelişim göstermesi gayet doğaldır. Bu tez çalışması da Türkçenin en eski sözlüğü vazifesindeki Dîvânü Lügati’ t Türk’ ten günümüze kadar gelen isimlerin hangilerinin değişerek ya da değişmeden kullanıldığını görmeye aracı olmaktadır. Çalışma ile elde edilen sonuçlar bugün hala birçok ismin ağızlarda yaşadığını göstermektedir.

Anlam Bilgisi Açısından Örnekleme Yoluyla Bir Değerlendirme (Çalışmanın bütünlenmesi babında bir ek)

Başka bir çalışma konusu olabilecek kadar geniş bir içerik taşıyan isimlerden 20 tanesini, bu bölümde örnekleme yoluyla anlam bilgisi açısından bir fikir vermesi için inceledik. Ancak sınırlı sayıda kelime bu inceleme yapıldığı için anlam bakımından sınıflandırmanın bazıları için örnek verilememiştir. Anlam bilgisi bakımından sınıflandırma konusunda Topçu'nun yüksek lisans tezinin (Topçu; 2006) Anlam Bilgisi kısmından faydalanılmıştır.

1. Anlam Özellikleri Kaydedilen; Fakat Çeşitli Nedenlerle Anlam Değişmeleri İncelemesinin Dışında Kalan İsimler

1.1. Şekilce Eşleşmiş; Fakat Anlamca Eşleşmemiş İsimlerin Anlam Özellikleri

1.1.1. Sadece Şekilce Eşleşmiş İsimlerin Anlam Özellikleri

“aş” ismi DLT’de “yemek, aş” anlamında kullanılırken ağızlarda “ Bulgur pilavı, piriç pilavı, bulgurdan yapılan sulu pilav, çorba, nişasta, şeker ve su ile yapılan bir çeşit tatlı, tarhana, buğday unundan yapılan erişte, fırınlanmış mısır kırıklarından yapılan bir çeşit ekmek, zeytin tanesinin mengine de sıkıldıktan sonra kalan posası” anlamında kullanılmaktadır. (Bkz. Birinci Dereceden Anlam Genişlemesi)

“ayaú” ismi DLT’ de “ayak” anlamında kullanılırken ağızlarda “ayak “anlamının yanı sıra “ çocuğun ilk adımları, tas, maşraba, kadeh, bardak, çay bardağı, değirmen taşıyı kaldırıp indirmeye yarayan ayar odunu, sacayak, küçük çay masası, sehpa” anlamında da kullanılmaktadır. (Bkz. Birinci Dereceden Anlam Genişlemesi)

“bayrak” ismi DLT’ de “bayrak” anlamında kullanılırken ağızlarda “uçurtma” anlamında kullanılmaktadır. (Bkz. Birinci Dereceden Anlam Genişlemesi)

“bilezük” kelimesi DLT’ de “bilezik” anlamında kullanılırken ağızlarda “ kuyu ağzına konulan ortası delik taş, iki boruyu eklemek için kullanılan halka, bilezik şeklinde harmana yığılmış sap” anlamlarında kullanılmaktadır. (Bkz. Birinci Dereceden Anlam Genişlemesi)

“çanaú” ismi DLT’ de “kap kacak(Oğuzca); çanak, tuzluk ve tuzluğa benzer ağaçtan oyulmuş kap” ağızlarda “çanak” anlamının yanı sıra “ dağ tepeleri üzerindeki oyuklar, çukurlar, güneşte sertleşmiş ıslak toprak, fincan, ağaçtan ve madenden yapılmış kap, tabak, toprak veya bakır kap, saksı” anlamlarında kullanılmıştır. (Bkz. İkinci Dereceden Anlam Genişlemesi)

“çeçek” ismi DLT’de “çiçek” anlamında kullanılırken ağızlarda bu anlamının yanı sıra “ çiçek hastalığı” anlamında kullanılmaktadır. (Bkz. Birinci Dereceden Anlam Genişlemesi)

“ev” ismi DLT’ de “ ev” anlamında kullanılırken ağızlarda “oda, arabalarda yük konulan yer, mutfak” anlamlarında kullanılmaktadır. (Bkz. Birinci Dereceden Anlam Genişlemesi)

“úanat” ismi DLT’ de “kanat” anlamında kullanılırken ağızlarda “ sap ve samanın dökülmemesi için kağnının yanlarına konan tahtaları, defter, kitap yaprağı” anlamlarında kullanılmaktadır. (Bkz. Birinci Dereceden Anlam Genişlemesi)

“yér” ismi DLT’ de “ yer, yer yüzü, toprak” anlamlarında kullanılırken ağızlarda “ yer, yatak, tarla” anlamlarında kullanılmaktadır. (Bkz. İkinci Dereceden Anlam Genişlemesi)

“yol” ismi DLT’de “yol; sefer; ani yola çıkma” anlamlarında kullanılırken ağızlarda “ kez; düğünde oğlan evinin kız evine, kıza verdiği para, mal, armağan; düğünde, kız evinin oğlan ve yakınlarına verdiği armağan; düğün sahibinin, çağırılıya gönderdiği armağan; düğüne, çağırılımin götürdüğü armağan; elverişli durum, olanak” anlamlarında kullanılmaktadır.(Bkz. İkinci Derece Anlam Kayması)

“yufúa” ismi DLT’ de “ince, yufka, ucuz” anlamında kullanılırken ağızlarda bu anlamların yanı sıra “ zayıf, dayanıksız, hafif, yeterince olmayan, az, duyarlı, sığ, incelikli, duyarlı (kimse), ince açılmış hamurdan yapılan sac ekmeği, hoppa” anlamlarında kullanılmaktadır. (Bkz. İkinci Derece Anlam Kayması, İkinci Derece Anlam Kayması)

1.1.2. Sadece Şekilce Eşleşmiş; Fakat Ağızlarda Başka Bir İsmi Ses Olayı Yaşamış Haline İşaret Eden İsimler

1.2. Şekilce Eşleşmemiş İsimler

1.2.1. Şekilce Eşleşmemiş; Fakat Kök Anlamı Bakımından İlgili İsimlerin Anlam Özellikleri

“ana” ismi DLT’de “ ana” anlamına gelirken ağızlarda “anne, anacık, ancık, ane, anē, anū, aney” şekliyle “ büyükanne, nine, anne” anlamlarında kullanılmaktadır. (Bkz. Birinci Derece Anlam Genişlemesi)

“köz” ismi DLT’ de “göz” anlamına gelirken ağızlarda “ nazar” anlamında kullanılmaktadır. (Bkz. Birinci Derece Anlam Kayması)

“saç” ismi DLT’ de “saç-baştaki-“ anlamında, “saş” şekli de “saç” anlamında kullanılmaktadır. (Bkz. Birinci Dereceden Anlam Genişlemesi)

“tal” ismi DLT’ de “dal, yaş dal” , ağızlarda “dal” şekliyle “ ağaç, palamut ağacı, damlara konulan mertek, kalınca direk, ardıç, söğüt” anlamlarında kullanılmıştır. (Bkz. İkinci Dereceden Anlam Genişlemesi)

“temür” ismi DLT’ de “demir” anlamında kullanılırken ağızlarda bu anlamın yanı sıra “demir şekliyle “ bir tenekelik ölçek, odun ve çıra parçalamakta kullanılan, ağız kısmı çelik, diğer kısımları demirden yapılan kesici aygıt, tahra, çoban köpeklerinin boynuna

takılan demir tasma” anlamlarında kullanılmıştır. (Bkz. Birinci Dereceden Anlam Genişlemesi)

“tene” ismi DLT’ de “tane; susam, mışmış gibi şeyler” anlamında kullanılırken ağızlarda “dene” şekliyle “ tahıl, kabuğu dövülerek soyulmuş buğday, aşıklık” anlamlarında kullanılmaktadır. (Bkz. İkinci Dereceden Anlam Genişlemesi)

“tuman” ismi DLT’ de “duman, sis” anlamında kullanılırken ağızlarda “duman” şekliyle bu anlamın yanı sıra “ duman rengi, gri, göz akı, göze inen perde” anlamlarında kullanılmaktadır. (Bkz. İkinci Dereceden Anlam Genişlemesi)

1.2.2. Divan’da Ek Almış Haliyle; Fakat Ağızlarda Kök Halinde Karşılaşılan İsimler

1.2.2.1. Anlamca İlgili Olanlar

1.2.2.2. Anlamca İlgisi Olmayanlar

2. Ortaklaşan İsimlerin Anlam Değişmeleri Bakımından İncelenmesi

2.1. Anlam Genişlemesine Uğrayan İsimler

2.1.1. Birinci Dereceden Anlam Genişlemesine Uğrayan İsimler

“ana” ismi DLT’ de “ana” anlamında kullanılırken ağızlarda “ana” anlamının yanı sıra “büyükanne, nine” anlamında da kullanılmaktadır. (Bkz. Şekilce Eşleşmemiş; Fakat Kök Anlamı Bakımından İlgili İsimlerin Anlam Özellikleri)

“aş” ismi DLT’de “yemek, aş” anlamında kullanılırken ağızlarda “ Bulgur pilavı, pirinç pilavı, bulgurdan yapılan sulu pilav, çorba, nişasta, şeker ve su ile yapılan bir çeşit tatlı, tarhana, buğday unundan yapılan erişte, fırınlanmış mısır kırıklarından yapılan bir çeşit ekme, zeytin tanesinin mengine de sıkıldıktan sonra kalan posası”

anlamında kullanılmaktadır. (Bkz. Sadece Şekilce Eşleşmiş İsimlerin Anlam Özellikleri)

“ayaú” ismi DLT’ de “ayak” anlamında kullanılırken ağızlarda “ayak “anlamının yanı sıra “ çocuğun ilk adımları, değirmen taşını kaldırıp indirmeye yarayan ayar odunu, sacayak” anlamında da kullanılmaktadır. (Bkz. Sadece Şekilce Eşleşmiş İsimlerin Anlam Özellikleri)

“bayrak” ismi DLT’ de “bayrak” anlamında kullanılırken ağızlarda anlam genişlemesine uğrayarak “uçurtma” anlamında kullanılmaktadır. (Bkz. Sadece Şekilce Eşleşmiş İsimlerin Anlam Özellikleri)

“bilezük” kelimesi DLT’ de “bilezik” anlamında kullanılırken ağızlarda “ kuyu ağzına konulan ortası delik taş, iki boruyu eklemek için kullanılan halka, bilezik şeklinde harmana yığılmış sap” anlamlarında kullanılmaktadır. (Bkz. Sadece Şekilce Eşleşmiş İsimlerin Anlam Özellikleri)

“çeçek” ismi DLT’de “çiçek” anlamında kullanılırken ağızlarda bu anlamının yanı sıra “ çiçek hastalığı, papatya” anlamlarında da kullanılmaktadır. (Bkz. Sadece Şekilce Eşleşmiş İsimlerin Anlam Özellikleri)

“ev” ismi DLT’ de “ ev” anlamında kullanılırken ağızlarda anlam genişlemesine uğrayarak “oda, arabalarda yük konulan yer, mutfak” anlamlarında kullanılmaktadır. (Bkz. Sadece Şekilce Eşleşmiş İsimlerin Anlam Özellikleri)

“úanat” ismi DLT’ de “kanat” anlamında kullanılırken ağızlarda bu anlamının yanı sıra “ kağının direklerini birbirine bağlayan ağaçlar, sap ve samanın dökülmemesi için kağının yanlarına konan tahtaları, defter, kitap yaprağı” anlamlarında kullanılmaktadır. (Bkz. Sadece Şekilce Eşleşmiş İsimlerin Anlam Özellikleri)

“saç” ismi DLT’ de “saç- baştaki-“ anlamında kullanılırken ağızlarda bu anlamın yanı sıra “kara boya” anlamında kullanılmaktadır. (Bkz. Şekilce Eşleşmemiş; Fakat Kök Anlamı Bakımından İlgili İsimlerin Anlam Özellikleri)

“temür” ismi DLT’ de “demir” anlamında kullanılırken ağızlarda bu anlamın yanı sıra “ bir tenekelik ölçek, odun ve çıra parçalamakta kullanılan, ağız kısmı çelik, diğer kısımları demirden yapılan kesici aygıt, tahra, çoban köpeklerinin boynuna takılan demir tasma” anlamlarında kullanılmıştır. (Bkz. Şekilce Eşleşmemiş; Fakat Kök Anlamı Bakımından İlgili İsimlerin Anlam Özellikleri)

“suf” ismi DLT’ de “su” anlamında kullanılırken ağızlarda bu anlamının yanı sıra “tazelik, canlılık, gençlik için.” anlamlarında kullanılmıştır.

2.1.2. İkinci Dereceden Anlam Genişlemesine Uğrayan İsimler

“çanaū” ismi DLT’ de “kap kacak(Oğuzca); çanak, tuzluk ve tuzluğa benzer ağaçtan oyulmuş kap” ağızlarda “çanak” anlamının yanı sıra “ dağ tepeleri üzerindeki oyuklar, çukurlar, güneşte sertleşmiş ıslak toprak, fincan, ağaçtan ve madenden yapılmış kap, tabak, toprak veya bakır kap, saksı” anlamlarında kullanılmıştır. (Bkz. Sadece Şekilce Eşleşmiş İsimlerin Anlam Özellikleri)

“tal” ismi DLT’ de “dal, yaş dal” , ağızlarda “ ağaç, palamut ağacı, damlara konulan mertek, kalınca direk, ardıç, söğüt” anlamlarında kullanılmıştır. (Bkz. Şekilce Eşleşmemiş; Fakat Kök Anlamı Bakımından İlgili İsimlerin Anlam Özellikleri)

“tene” ismi DLT’ de “tane, susam, mışmış gibi şeyler” anlamında kullanılırken ağızlarda bu anlamının yanı sıra “ pilav” anlamında da kullanılmaktadır. (Bkz. Şekilce Eşleşmemiş; Fakat Kök Anlamı Bakımından İlgili İsimlerin Anlam Özellikleri)

“tuman” ismi DLT’ de “duman, sis” anlamında kullanılırken ağızlarda bu anlamın yanı sıra “ Duman rengi, gri, göz akı, göze inen perde” anlamlarında kullanılmaktadır. (

Bkz. Şekilce Eşleşmemiş; Fakat Kök Anlamı Bakımından İlgili İsimlerin Anlam Özellikleri)

“yé” ismi DLT’ de “ yer, yer yüzü, toprak” anlamlarında kullanılırken ağızlarda “ yer, yatak, tarla” anlamlarında kullanılmaktadır. (Bkz. Sadece Şekilce Eşleşmiş İsimlerin Anlam Özellikleri)

“yufúa” ismi DLT’ de “ince, yufka, ucuz” anlamında kullanılırken ağızlarda bu anlamların yanı sıra “ zayıf, dayanıksız, hafif, yeterince olmayan, az, duyarlı, sığ, incelikli, duyarlı (kimse), ince açılmış hamurdan yapılan sac ekmeği” anlamlarında kullanılmaktadır. (Bkz. Sadece Şekilce Eşleşmiş İsimlerin Anlam Özellikleri)

2.2. Anlam Daralmasına Uğrayan İsimler

2.2.1. Birinci Dereceden Anlam Daralmasına Uğrayan İsimler

2.2.2. İkinci Dereceden Anlam Daralmasına Uğrayan İsimler

2.3. Anlam Kaymasına Uğrayan İsimler

2.3.1. Birinci Dereceden Anlam Kaymasına Uğrayan İsimler

“köz” ismi DLT’ de “ göz” anlamına gelirken ağızlarda birinci dereceden anlam kaymasına uğrayarak “ oda, dolap bölmesi ya da çekmece, pencere, suyun çıktığı yer, kaynak, derelerdeki su dönemeci, girdap, kuyu, derin bataklık” anlamlarına gelmektedir. (Bkz. Şekilce Eşleşmemiş; Fakat Kök anlamı Bakımından İlgili İsimlerin anlam Özellikleri)

“tal” ismi DLT’ de “dal, yaş dal” anlamında kullanılırken ağızlarda “ omuz, omuzbaşı, kol, arka, sırt, boyun, ense, boynuz, ip üzerine dizilmiş fıstık, badem ya da cevizli pestil” anlamlarına gelmektedir.

2.3.2. İkinci Dereceden Anlam Kaymasına Uğrayan İsimler

“ayak” ismi DLT’ de ve ağızlarda “ayak” anlamında kullanılmaktadır; isim aynı zamanda ikinci dereceden anlam kaymasına da uğrayarak ağızlarda “tas, maşraba, kadeh, bardak, çay bardağı, küçük çay masası, sehpa” anlamlarında kullanılmaktadır.

“çanaú” ismi DLT’ de “kap kacak(Oğuzca); çanak, tuzluk ve tuzluğa benzer ağaçtan oyulmuş kap” ağızlarda “çanak” anlamının yanı sıra isim ikinci dereceden anlam kaymasına uğrayarak “üç okkalık bir çeşit tahıl ölççeği, sekiz kiloluk bir hububat ölçüsü” anlamlarında kullanılmaktadır.

“yol” ismi DLT’de “yol; sefer; ani yola çıkma” anlamlarında kullanılırken ağızlarda “düğünde oğlan evinin kız evine, kıza verdiği para, mal, armağan; düğünde, kız evinin oğlan ve yakınlarına verdiği armağan; düğün sahibinin, çağırılıya gönderdiği armağan; düğüne, çağırılının götürdüğü armağan; elverişli durum, olanak” anlamlarında da kullanılmaktadır. (Bkz. Sadece Şekilce Eşleşmiş İsimlerin Anlam Özellikleri)

“yufúa” ismi DLT’ de “ince, yufka, ucuz” anlamında kullanılırken ağızlarda bu anlamların yanı sıra “hoppa” anlamında da kullanılmaktadır. (Bkz. Sadece Şekilce Eşleşmiş İsimlerin Anlam Özellikleri)

2.4. Çok Yönlü Değişmeye Uğrayan İsimler

“ayak” ismi DLT’ de ve ağızlarda “ayak” anlamında kullanılmaktadır; isim aynı zamanda birinci dereceden anlam kaymasına da uğrayarak ağızlarda “tas, maşraba, kadeh, bardak, çay bardağı, küçük çay masası, sehpa” anlamlarında kullanılmaktadır. Ayrıca isim birinci dereceden anlam genişlemesine de uğrayarak ağızlarda “ çocuğun ilk adımları, değirmen taşını kaldırıp indirmeye yarayan ayar odunu, sacayak” anlamında da kullanılmaktadır.

“çanaú” ismi DLT’ de “kap kacak(Oğuzca); çanak, tuzluk ve tuzluğa benzer ağaçtan oyulmuş kap” ağızlarda “çanak” anlamının yanı sıra isim ikinci dereceden anlam

kaymasına uğrayarak “üç okkalık bir çeşit tahıl ölçeği, sekiz kiloluk bir hububat ölçüsü” anlamlarında kullanılmaktadır. Ayrıca isim ikinci dereceden anlam genişlemesine uğrayarak “dağ tepeleri üzerindeki oyuklar, çukurlar, güneşte sertleşmiş ıslak toprak, fincan, ağaçtan ve madenden yapılmış kap, tabak, toprak veya bakır kap, saksı” anlamlarında da kullanılmıştır.

“tal” ismi DLT’ de “dal, yaş dal” anlamında kullanılırken ağızlarda birinci dereceden anlam kaymasına uğrayarak “ omuz, omuzbaşı, kol, arka, sırt, boyun, ense, boynuz, ip üzerine dizilmiş fıstık, badem ya da cevizli pestil” anlamlarında kullanılmaktadır. Ayrıca isim ikinci dereceden anlam genişlemesine uğrayarak “ ağaç, palamut ağacı, damlara konulan mertek, kalınca direk, ardıç, söğüt” anlamlarında kullanılmıştır.

“yufúa” ismi DLT’ de “ince, yufka, ucuz” anlamında kullanılırken ağızlarda ikinci dereceden anlam genişlemesine uğrayarak bu anlamların yanı sıra “ zayıf, dayanıksız, hafif, yeterince olmayan, az, duyarlı, sığ, incelikli, duyarlı (kimse), ince açılmış hamurdan yapılan sac ekmeği” anlamlarında kullanılmaktadır. Ayrıca isim ikinci dereceden anlam kaymasına uğrayarak ağızlarda “hoppa” anlamında kullanılmaktadır.

3. Anlam Değişmesine Uğramayan İsimler

bit, pamuú...

Bu sınırlı sayıdaki kelimeye bakarak konuşulacak olursa isimlerde en fazla anlam genişlemesi daha sonra anlam kayması görülmüştür. “ana, aş, ayaú, bayraú, bilezük, çeçek, ev, úanat, saç, temür, suf” birinci dereceden anlam genişlemesine uğrayan, “çanaú, tal, tene, tuman, yér” ikinci dereceden anlam genişlemesine uğrayan isimleridir. “aş, úanat, temür, çanaú” kelimelerinin kazandığı yeni anlamlar diğerlerine oranla daha fazla olduğu göze çarpmaktadır. “köz, tal” kelimeleri birinci dereceden anlam kayması, “ayaú, çanaú, yol, yufúa” kelimeleri ise ikinci dereceden anlam kaymasına uğramıştır. İsimlerin bir çoğunun çok anlamlı olması nedeniyle de çok yönlü anlam değişmesinin sayısı da dikkat çekicidir. Bu değişmeyi geçirenler ise

“ayaú, yufúa, çanaú, tal” isimleridir. Anlam değişmesine uğramayıp aynen muhafaza edilmiş olan isimlerin varlığı da dilin korunumunu göstermesi bakımından önemlidir. Burada da örneğini veremediğimiz anlam daralmasının örneklerinin genele göre çok olmayacağı kanaatindeyiz. Değişen ve gelişen bir varlık olan dilin söz varlığının anlamlarında daralmadan ziyade genişlemeyi tercih etmesi doğal bir tercih olmalıdır. Ancak anlam genişlemesine uğrayan bu kelimelerin kazandıkları yeni anlamlar DLT’de tespit edilememiş ve sonradan ağız çalışmalarında mı kaydedilmiştir, yoksa Karahanlı döneminde bu anlamlar bu kelimeler için kullanılmamakta mıydı? Elbette ki bu sorunun cevabı ve anlam bilgisi açısından yapmış olduğumuz bu değerlendirmenin netlik kazanması için daha kapsamlı bir çalışmanın yapılması gerekmektedir. Bu nedenle de çalışmamızı okuyanlarda bizdeki gibi bir merak uyandırması için bu ilave yapılmıştır.

KAYNAKLAR

- ARGUNŞAH, Mustafa ve Galip Güner (2008), **Dîvânü Lügati-t-Türk' te geçen bağram ~ bayram Kemesinin Etimolojisi Üzerine**, Divanü Lugati't-Türk Bilgi Şöleni, 24- 27 Kasım, www.argunsahlar.com/Makaleler/MArgunsah_01.pdf, 25.04.2010.
- ATALAY, Besim, **Dîvânü Lügati' t Türk Dizini**, TDK yay: 524, Ankara, 1986
- AYDIN, Mehmet (2000), “Derleme Sözlüğü’ ne Birkaç Katkı Divanü Lûgati’t-Türk’le Aybastı Ağzındaki Bazı Ortak Ögeler”, **IV. Uluslar arası Türk Dili Kurultayı, 24- 29 Eylül, TDK yay., Ankara, 2007.**
- BANGUOĞLU, Tahsin, **Kaşgari’den Notlar III: Oğuz Lehçesi Üzerine**, 1960, s. 23-48., <http://tdkterim.gov.tr/dlt/?kategori=sureli>, 25.04.2010.
- BRENDEMOEN, Bernt (2000), Anadolu Ağızlarındaki İnce Yuvarlak Ünlülerin Kalınlaşmasına Yeni Bir Bakış, **IV. Uluslar arası Türk Dili Kurultayı, 25- 29 Eylül, TDK yay., Ankara, 2007.**
- ÇİFÇİ, Musa (2004), Kaşgarlı Mahmud’un Dil Öğretim Yöntemi Üzerine, **V. Uluslar arası Türk Dili Kurultayı Bildirileri**, 20- 26 Eylül, TDK yay., Ankara.
- EREN, Hasan (1996), Dil İnkılâbı ve Anadolu Ağızları, **3. Uluslararası Türk Dili Kurultayı, TDK yay., Ankara, 1999.**
- GEMALMAZ, Efrasiyap (1999), “Türkiyeli Türkçesinde Ses Olayları,Atatürk Üniversitesi Türkitat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi”, Sayı13’ten, Erzurum, efrasiyap.tripod.com/yazilar/sesolay_2.pdf, 30.04.2010.
- GENCAN, Tahir Nejat, **Divanü Lûgat-it-Türk'te Dil Kuralları**, Ekim 1972, C: XXVII, S: 253, s. 27-52 [Divanü Lûgat-it-Türk Özel Sayısı],

<http://tdkterim.gov.tr/dlt/?kategori=sureli>, 25.04.2010.

Divanü Lügat-it-Türk, Temmuz 1972, C: XXVI, S: 250, s. 304-309,

<http://tdkterim.gov.tr/dlt/?kategori=sureli>, 25.04.2010.

GÜLENSOY, Tuncer (2004), Türkiye Türkçesi Ağzlarında G/ K > C/ Ç Değişmesi,
V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı, 20- 26 Eylül, TDK yay., Ankara.

HACIEMİMOĞLU, Necmettin **Karahanlı Türkçesi Grameri**, TDK Yay., Ankara,
2003.

HACIZADE, Naile (2000), M. Kâşgarlı' nın Divanü Lûgat-it-Türk İsimli Eserinde
Kelime Dâhili Zıtlık (Enantiosemiya) Olayının Yeri, **IV. Uluslar arası Türk
Dili Kurultayı, 25- 29 Eylül, TDK yay., Ankara, 2007.**

<http://tdkterimgov.tr/ttas/>

KABATAŞ, Orhan, **Divanü Lûgati't-Türk'ten Türkiye Türkçesine**, Eylül 2002, C:
2002/II, S: 609, s. 642-657 [Özel Sayı: Dil Bayramının 70. Yılı],
<http://tdkterim.gov.tr/dlt/?kategori=sureli>, 25.04.2010.

KARABULUT, Ferhat, **Dünya Dilbilimi Tarihi İçinde Dîvânü Lügati' t-Türk' ün
yeri ve Önemi**,<http://turkishstudies.net/sayi16.asp>, 05.05.2010.

KARACA, Güldam (2002), **Derleme Sözlüğü'nde Divanü Lügatit Türk'ten
Fiiller**, basılmamış yüksek lisans tezi, Adana,
<http://sosyalbilimler.cukurova.edu.tr/tez/685/>, 25.04.2010.

KAYMAZ, Zeki (2004), **Derleme Sözlüğü' ndeki Bazı Kelimelerin Kaynağı
Hakkında**, V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı, 20- 26 Eylül, TDK yay.,
Ankara.

KORKMAZ, Hatice, **Dîvânü Lügati-t-Türk' teki Atasözlerinin Anlambilimsel Açıdan İncelenmesi**, basılmamış yüksek lisans tezi, <http://tez2.yok.gov.tr>, 22.04.2010.

KORKMAZ, Zeynep, **Divanu Lûgat'it-Türk'ün Yazılışının 925. Yıl Dönümü Dolayısıyla: Oğuz Türkçesinin Tarihî Gelişme Süreçleri ve Divanu Lûgat-it Türk**, Haziran 1999, C: 1999/I, S: 570, s. 459-470, <http://tdkterim.gov.tr/dlt/?kategori=sureli>, 25.04.2010.

KÖKSEL, Behiye, **Dîvânü Lügati-t-Türk'de Yer Alan Efsaneler**, www.sosyalarastirmalar.com/cilt2/sayi9pdf/koksel_behiye.pdf, 20.04.2010.

KÖYYAR, Mehmet (2004), **Dîvânü Lügati-t-Türk' te / T- / Sesi ile Başlayan Sözcüklerin Yeni Uygur Türkçesi' ne Yansımaları**, basılmamış yüksek lisans tezi, Adana, <http://sosyalbilimler.cukurova.edu.tr/tez/757/>, 25.04.2010.

KÜLTÜRAL, Zühal, **Sözlük Bilimi Açısından Dîvânü Lügati-t-Türk**, <http://turkishstudies.net/sayi17.asp>, 05.05.2010.

ÖZKAN, İbrahim Ethem (2007), **Ardanuç Ağzı ile Divanü Lügati't- Türk ve Derleme Sözlüğü Karşılaştırma Denemesi**, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Der., S: 23, s. 211-220, http://sbe.erciyes.edu.tr/dergi/sayi_23/sayi_23.htm, 07.05.2010.

ÖZTEK, Zafer (2004), **Türk Dilinin Zenginleştirilmesinde Derleme Sözlüğü' nün Yeri, V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı, 20- 26 Eylül, TDK yay., Ankara.**

SAĞIR, Mukim (1996), **Anadolu Ağzlarında Ünlüler Ünsüzler, 3. Uluslar arası Türk Dili Kurultayı, TDK yay., Ankara, 1999.**

Ses Olaylarını Oluşturan Nedenler ve Anadolu Ağzları, IV. Uluslar arası Türk Dili Kurultayı, 25- 29 Eylül, TDK yay., Ankara, 2007.

SEV, Gülsel, **Divanü Lûgat'it Türk'te İkilemeler**, Ekim 2004, C: LXXXVIII, S: 634, s. 497-510, <http://tdkterim.gov.tr/dlt/?kategori=sureli>, 25.04.2010.

SOYDAN, Mustafa Tolga (2009), **Derleme Sözlüğünde Mersin ve Hatay İllerine Ait Kelimeler**, basılmamış yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş, <http://tez2.yok.gov.tr/>, 28.04.2010.

TOPÇU, Çiğdem (2006), **Dîvânü Lügati' t Türk ve Anadolu Ağzlarının Söz Varlığında Ortaklaşan Fiiller**, basılmamış yüksek lisans tezi, Sakarya.

TOPRAK, Evrim (2002), **Dîvânü Lügati-t-Türk' te “ T” Sesi ile Başlayan Kelimelerin Derleme Sözlüğüne Yansımaları**, basılmamış yüksek lisans tezi, Adana, <http://sosyalbilimler.cukurova.edu.tr/tez/687/>, 25.04.2010.

TUMAŞEVA, Dilara (2000), Kaşgarlı Mahmud'un Divanü Lûgat- it- Türk Eseri ve Sibirya Tatar Şiveleri Sözlüğü, **IV. Uluslar arası Türk Dili Kurultayı, 25- 29 Eylül, TDK yay., Ankara, 2007.**

TUNA, Osman Nedim (1986) , **Türk Dilbilgisi Ders Notları (Fonetik- Morfoloji)** , Malatya.

TURAN, Zikri (2006) , **Artvin İli Yusufeli İlçesi Uşhum Köyü Ağzı**, TDK Yay: 862, Ankara.

TÜRKAY, Kaya **Kaşgarlı'dan Günümüze Gelen Atasözleri**, 1980 - 1981, s. 39-42., <http://tdkterim.gov.tr/dlt/?kategori=sureli>, 25.04.2010.

ÖZGEÇMİŞ

1984 İzmir doğumlu. İlk, orta ve lise öğrenimini İzmir' de tamamladı. 2002 yılında Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği bölümüne girdi. 2007 Haziran ayında mezun oldu. Aynı yıl Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Dili Bilim Dalı' nda yüksek lisansa başladı. 2007 Ağustos ayında Sakarya Söğütli Çok Programlı Lisesi' ne Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak kadrolu atandı. 2009 Temmuz ayında evlendi. Şuan Sakarya Lisesi' nde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görev yapmaktadır.